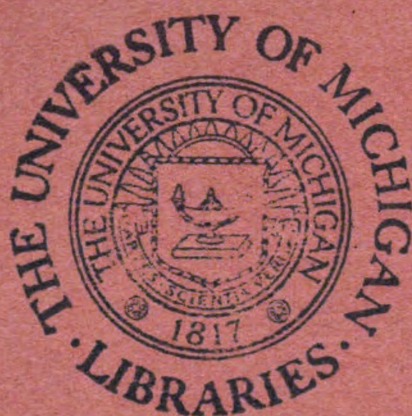

FONTES RERUM BOHEMICARUM.

TOM. VI.

CHRONICON BARTOSSII, QUI DICITUR SCRIBA. — MEMORABILIA PRAGENSIA 1524.
CHRONICON GEORGII PISENSIS PRAEMISSIS EPISTULIS. — ADDITAMENTA.

PRAMENY DĚJIN ČESKÝCH

VYDÁVANÉ

Z NADÁNÍ PALACKÉHO

PÉČÍ

KOMMISSE ZŘÍZENÉ PŘI „HISTORICKÉM SPOLKU" V PRAZE.

DÍL VI.

KRONIKA PRAŽSKÁ BARTOŠE PÍSAŘE. — PAMĚTI O BOUŘI PRAŽSKÉ ROKU 1524.
LISTY A KRONIKA MISTRA JIŘÍHO PÍSECKÉHO. — PŘÍLOHY.

VYDAL

JOSEF V. ŠIMÁK.

V PRAZE 1907.

NÁKLADEM NADÁNÍ FRANTIŠKA PALACKÉHO. — V KOMMISSI BURSÍKA A KOHOUTA.

Dne 10. února 1899 zemřel zasloužilý učenec, redaktor Pramenů dějin českých, universitní professor a archivář král. hlav. města Prahy, dr. Josef Emler, uprostřed nedokončené práce. Opustil dílo, jež po čtvrt století řídil a z velké části i sám prováděl.

Péčí univ. prof. dr. Jaromíra Čelakovského, tehdy nástupce Emlerova v úřadě archivářském a místopředsedy, nyní předsedy „Historického spolku", kteréž jednotě vedení Pramenů náleží, staral se „Historický spolek" o další opatření díla. Ve schůzi dne 3. března 1902 zvolena jest ve spolku tříčlenná kommisse, pp. univ. prof. dři Čelakovský, Goll, Kalousek, kteří podle plné své moci přibrali ještě jiné spolupracovníky, a tak ustavila se dne 9. března 1902 nová kommisse pro vydávání pramenů dějin českých. Kommisse po některých změnách takto je složena: předsedou prof. dr. Čelakovský, jednatelem univ. prof. dr. Václav Novotný, údy: dvor. rada, univ. prof. dr. Jaroslav Goll, univ. prof. dr. Jos. Kalousek, řed. c. k. místodrž. archivu dr. Ladislav Klicman, univ. docent dr. Kamil Krofta, archivář třeboňský Frant. Mareš, univ. doc. dr. Zdeněk Nejedlý, ředitel zem. archivu dr. Vojt. J. Nováček, adjunkt archivu m. Prahy dr. Edv. Šebesta, univ. doc. dr. Jos. V. Šimák, kustos univ. knihovny Ferd. Tadra, archivář m. Prahy dr. Jos. Teige, univ. bibliotékář Jos. Truhlář.

Kommissi připadl především úkol stanoviti postup dalších prací. Program sbírky naší, jak v předmluvě I. svazku byl naznačen, přiblížil se posledně vydaným svazkem pátým svému vyplnění až na malé výjimky. Ale zmíněná předmluva připouští již rozšíření programu tehdy stanoveného, pokroky pak vědeckého bádání za posledních více než třicet let, jež nás od vydání prvního svazku dělí, učinily jistě každému nepředpojatému a věci znalému historiku samozřejmým, že jest nezbytno vydati znovu některé prameny, před tím v jiných sbírkách vydané, jejichž nová edice před 30 lety arci nebyla akutní. Tak zejména nelze dnes vyhnouti se novému vydání některých pramenů XV. stol., jež přinesly publikace Höflerovy, nebo Documenta M. J. Hus (Petra z Mladoňovic a j. relaci o Husovi a Jeronymovi, Mikuláše z Pelhřimova atd.), také novému vydání Starých letopisů. A přirozeně jest nutno pomýšleti na doplnění pramenů nejslavnější doby našich dějin též jinými památníky, které k poznání jejímu přispěti mohou. V řadě schůzí probrány jednotlivé prameny pro 15. stol. a rozhodnuto, které mají do sbírky býti pojaty a které (pokud totiž nejsou povahy čistě nebo aspoň převahou historické) mají ponechány býti k vydání sbírkám jiným (Pramenům č. hnutí náb. a p.). Také hned sestaven seznam doplňků pro starší díly (kronik, annalů a legend teprve později objevených, nebo takových, jejichž nová edice dnes jeví se nutnou). Podobným způsobem rozšířen jest také program pro XVI. a XVII. stol.

Kommisse stanovila tedy pevný program díla a rozdělila úkoly svým členům a jiným odborníkům, aby práce co nejrychleji mohly pokračovati; ovšem také pořízena jsou pravidla, podle nichž úprava vydání má se říditi; pravidla schválil potom i výbor „Histor. spolku" i výbor „Svatobora", spravující finanční základ Pramenů. Za redaktory zvoleni jsou dr. Novotný pro prameny doby starší před XVI. stol. a dr. Šimák pro dobu novější.

Kommisse chová naději, že po zdolání prvních obtíží bude dílo z nadání, spojeného se slavným jménem Františka Palackého, rychle pokračovati. Z důvodů praktických upuštěno od původního návrhu, aby prameny XVI. stol. zahájena byla nová řada publikace naší, a kommisse, trvajíc jinak nezvratně na jednohlasném svém usnesení, aby prameny rozličných století nebyly, pokud lze, v jednom svazku spojovány, rozhodla se nevázati se přesným postupem chronologickým, nýbrž přistupovati vždy k vydání toho, co právě bude k tisku připraveno. Tím se stalo, že počátek činí sbírka pramenů k událostem pražským za doby krále Ludvíka.

V PRAZE v květnu 1907.

Kommisse „Historického spolku"
pro vydávání Pramenů dějin českých.

ÚVOD.

Pohnutá léta hasnoucího středověku a červánků renaissance, konce Jagellonců a počátku Habsburků v Čechách, doba kvasu první reformace, nejhlubšího úpadku koruny za šlechtické oligarchie, zejména pak čtyři roky násilné vlády M. Jana Paška v Praze, zanechaly hlubokou stopu i v dějepisectví českém.

Tři samostatná sepsání zachovala se nám z těch časů, líčící poměrně nedlouhé období let dvacátých XVI. věku, především léta 1524—29, dobu to vlády Paškovy a jejího konce: Knihy o pozdvižení jedněch proti druhým čili Kronika pražská Bartoloměje písaře z Prahy, t. zv. Paměti o bouři pražské r. 1525 neznámého obecního staršího pražského a Chronicon a latinské listy mistra Jiřího Píseckého, professora učení Karlova. Všecka tato díla, třeba neodvisle pracovaná, výborně doplňují se vzájemně, pojednávajíce o týchž sic událostech, avšak s různého hlediska; vidělo se tudíž s výhodou vydati je pospolu.

I.

KRONIKA BARTOŠE PÍSAŘE.

O díle i spisovateli psal jsem obšírně v Českém časopise historickém VII. 1901, str. 40. sl., a ve Věstníku české akademie XII. 1903, takže mohu zde jen opakovati nejdůležitější výsledky.

Bartoš písař napsal dílo své zúmysla anonymně; jméno jeho, jež v některých rukopisech se objevuje v kn. II. kap. 27., jest pozdějším cizím přípiskem. Proto omylem Balbín připsal jeho Kroniku Burjanovi Sobkovi z Kornic. Ale autorství Bartošovo je prokázáno jednak starou tradicí, jednak z knihy samé, kde osoba Bartošova, ač nehrál v příbězích zvláštní úlohy, nad jiné v popředí se staví, zejména srovnáme-li dvě místa, kde velmi průhledně se napovídá, že neznámý spisovatel, mluvící přímo na str. 167 a 169, je táž osoba jako Bartoš, uvedený na str. 270; nad to v závěti své Bartoš výslovně dí, že psal paměti své doby.

Bartoš narodil se v Starém městě Pražském okolo r. 1470 z rodičů patrně chudých, strávil tu mladá léta a prošel též universitou, ač nedosáhl ani bakalářství. Zdá se, že potom hledal si obživy při školách; jest snad Bartošem kantorem, jenž r. 1500, 27. ledna přijal staroměstské právo měšťanské. Tehdy byl již oženěn s Markétou, z níž narodilo se mu pět dcer; ty všecky provdal pak za měšťany pražské.

Manželka jeho měla obchod plátnem a Bartoš sám zavedl si podnik podobný. Avšak r. 1512 vedle obchodu ujal se i písařství při obci Menšího města Pražského, kdež setrval aspoň od 1. července do 8. dubna r. 1516, ač práva na Starém městě se nezbavil. Od tohoto zaměstnání dostalo se mu pozdějšího přídomku. Opatřil si i právo v novém svém působišti a též 23. září r. 1512 koupil si dům (na místě nyn. kláštera angl. panen v Josefské ul.) a několik vinic.

Nevíme proč, ale sotva bez nucení a hořkosti Bartoš odešel z Malé strany r. 1516, prodal i dům tam a vrátil se na Staré město, kdež stal se písařem perkmistra hor viničních (poprve 5. února, pod Dan. Raušem). Bydlil tu pak šestnácte let v domě nově koupeném proti choru sv. Anny (část č. 247 v ul. Liliové); odtud někdy sluje též Bartoš od sv. Anny. Ale už r. 1518 zbavil se úřadu a žil potom jen svému obchodu, jenž mu kvetl a přinášel pohodlné opatření; jmění své Bartoš zvětšil i některými koupěmi.

V prázdných chvílích Bartoš rád čítal a rozjímal. Snad ještě jako písař přepisoval si velikou knihu práv městských, kterouž dokončil 20. dubna roku 1519 (nyní v museu chrudimském). Do knihovny získával i knihy historické; horlivě probíral se v bibli, v traktátech náboženských, v časových polemikách, poslouchá i živé slovo na kázáních; avšak nejen vnímá, nýbrž i hloubá, zkoumá, přesuzuje víru a skutky předků i vrstevníků svých. Rozhojnil tak vědomosti své z let studijních a ta učenost, horlivost náboženská, obratnost v obcování, bystrost a řízност úsudku, ovšem i rostoucí jmění zjednávaly mu obecnou vážnost. R. 1519 byl zvolen hospodářem zádušním v osadě sv. Jiljí, r. 1520 do správy městské jakožto starší obecní. Snad byl by dosáhl i konšelství, kdyby nebyla v tom přišla bouře r. 1524, která jej pospolu s jinými zatlačila z veřejnosti, ano vyštvala i z města.

R. 1524, 9. srpna nastal násilný převrat v Praze, kde strana M. Jana Paška z Vratu pod záminkou víry uchvátila vládu a stoupence Hlavsovy, náchylné k lutherství, vrhla v pouta a potom vypudila z města. Bezcharakterní administrator podobojí Havel Cahera, prve velebitel Lutherův, již před tím přidal se k vítězům a nyní nastalo pronásledování »pikartů« pro »víru«, vlastně jen vydírání bohatých.

Nevíme, zdali Bartoš písař trval ještě tehda mezi staršími obecními. Píše sic podrobně o bouřlivé schůzi 9. srpna, ale tuším zprávy své čerpal odjinud. Ale dojista vše dobře sledoval, jako horlivý přítel oprav náboženských a stoupenec Hlavsův, shledával si rozmanité zprávy o bězích pražských i zemských a snad činil i některé zápisky.

V době první persekuce strany Hlavsovy aspoň zevně Bartošovi přáno bylo pokoje, ač protivníci již o něm psali s útržkem; teprve po roce došlo i na něho. Měl přiznati se k artikulům obecním, schválně ustrojeným od vítězné strany, a nevzepřel se tomu, jenže prodléval. Ale když byl pak 9. srpna r. 1525 se 6 jinými obeslán do domu radního a hotov byl dostáti povinnosti, obviněn byl s druhými z viny proti víře a obci a vypověděn; marně se hájil.

Mohl prý se sice Bartoš vykoupiti úplatkem, židé pokoutně jednali o to s manželkou jeho žádajíce 15 kop; ale Bartoš nechtěl a odešel, asi v čas sv. Václava r. 1525, z Prahy. Kam se obrátil, nepovědomo; někteří vyhnanci byli v Hoře Kutné; zmínky v kronice ukazují, že Bartoš také Horu znal; snad tam tedy uchýlil se též.

Rozkazu, aby se z Prahy vyprodal, písař neposlechl, ano koupil si tajně i nový dům, jejž potom ujal jeho zeť. Také rodina Bartošova zůstávala v hlavním městě; sic vypověděli konšelé 11. prosince r. 1525 s jinými ženami i choť písařovu, ale král Ludvík rozsudek 11. ledna r. 1526 zastavil.

Potom král lépe jsa poučen ujímal se vypověděných, ale ničeho nesvedl, ani v prvních letech král Ferdinand. Teprve r. 1528 hleděl spravedlnosti zjednati průchoď, nejprve mírnými úmluvami, potom rázněji. Tehdy po svolení královĕ Bartoš písař a jiní poháněli Caheru, radu pražskou i Malostranské z nářků cti a vypovědění nespravedlivého, a mnoho osob ke svědomí na den 12. srpna před kommissaře královské, ač pro nepoddajnost Pražanů ničeho nedosaženo. Potom padla jednota měst Pražských, padli Pašek a Cahera a noví konšelé již méně vzdorovali příkazům královským ke smíru, ač přece chovali se tvrdě; konečně král sám mocně zasáhl, dav 11. července r. 1529 glejt mocný všem vypověděným, aby mohli se vrátiti. A tak vrátil se i Bartoš.

Obnovilo se pak jednání a smlouvání. R. 1530 v postě stál Bartoš s jedenácti sousedy před obcí a zástupci krále i církve žalujíce své křivdy a škody. Podruhé byli již rozděleni podle smýšlení, a tu Bartošovi a šesti jiným vytýkána příchylnost k pikartství; k němu právě mluvili, že chtěl víru křesťanskou napravovati a ještě nepřestává. I nařídili jim, aby před konsistoří vydali počet z víry, pak že je připustí zas ve svazek měšťanský. Ale škody hraditi jim odepřeli, ježto prý ne sami, ale z rozkazu neb. krále Ludvíka je vypověděli.

Bartoš a soudruzi, aby přece přišli v nesnázích ke konci, povolili, ač s těžkým srdcem, a škody oželeli. Splnili pak požadavek, vyznali svou víru před konsistoří a 23. května vyhlášena jejich pravověrnost; 23. srpna na konec v plné obci očištěni jsou ode všech nářků a vráceno jim dobré jméno. Vše vrátilo se v dřívější běhy, ale hořkost v srdci nevinně pronásledovaných trvala.

Bartoš písař ve všem tom jednání posledním ustupuje do pozadí. Ale nebyl nečinný; hleděl přispívati přátelům svým jinak, svým pérem. Smíření sice bylo dokonáno, ale trvala pověst o vypověděncích křivá a nezákladná; tu vyvrátiti a stranu svou očistiti u veřejném mínění, Bartoš učinil si úkolem. Tak povstala jeho kniha.

Při tom nezanedbával svého obchodu kupuje a prodávaje opět své nemovitosti; r. 1532 vdal dceru Martu a zeti postoupil dům svůj, sám zakoupil si jiný dům nedaleko u sv. Jiljí »u tří králů« (v Husově tř. č. 227). V domě tom po třech letech 14. února r. 1535 učinil závět, jíž všechen majetek odkázal manželce, krom dílů po 25 kopách čtyřem dcerám; zesnul pak počátkem května (snad 6.). O rodině jeho jen několik zmínek dochovalo se potomně do r. 1547.

Kronika Bartošova nejen maluje nám široký živoucí obraz pohnuté doby reformační, ale dává i prohlédati hluboko v duši svého tvůrce. Přes veškeru nestrannost, upřímnou i líčenou, spisovatel nemizí za svým dílem. Sice není téměř v něm úsudků cizích, vlastní pak výpovědi jeho nutno vážiti jako projevy subjektivní, nicméně na každé stránce díla samého, z jeho koncepce, prostředků, provedení, bezděky vystupují rysy výrazné a silné, z nichž po drobných nitkách utkáváme obraz duševního nitra kronikářova.

A tu hned v počátcích budiž dovoleno poznamenati, že daleko níže stojí Bartoš jako učenec a spisovatel než po své stránce lidské. Svou znalostí vědeckou sice blýskne, kdekoli se mu nahodí, ale jeho učenost není ryzí kov, roztavený a pevně slitý, než jen pozlátko liché povrchní, dosti otřelé. V čem kronikář zajímá, jest jeho mravní a náboženské zanícení, které jeví se mozkem i míchou všeho jeho nazírání a chtění, základním souzvukem všech jeho projevů, mravní ideou jeho díla; k tomu druží se hluboký průhled v lidi a bystrý, břitký úsudek. Ne vědomosti získané, nýbrž přirodilá schopnost přinesla přednosti jeho práce — kde nestačila, i kniha je chabá.

Doba nábožensky vzrušená především sv. písmem se obírá, písmo činí základem svého poznání a bohovědného zkumu. Bartoš písař však valným theologem není. Sice hojně bible se dokládá, čerpá z ní útěchu i váží svědectví o božské moudrosti, spravedlnosti, ale skoro jen ze Starého zákona. A též tu je zajímavo, čeho si všímal především, co s oblibou čítal: nikoli zákony, nikoli proroctví, přísloví ani žalmy, nýbrž jen knihy dějepravné.

Jen jednou vzpomíná žalmu 7. (str. 172), jednou proroctví Ezechielova (252), dvakráte Knihy moudrosti (251, 263).

Z příběhů biblických vybírá zvláště příklady výstražné, které jsou mu podobenstvím skutků souvěkých. Tak náhlou smrt krále Matiáše uherského srovnává s pádem Holofernovým i Nabuchodonosorovým (8), křivému obvinění svému i svých soudruhův od Pražanů vidí vzor v radách Achitofelových proti Davidovi, v Amanovi proti Estheře a národu israelskému; obé spravedlnost božská napravila (29, 106, 236) atd.

Překvapuje v kronice poměrný nedostatek zmínek novozákonných. Snad Bartoš Nového zákona z vlastní četby neznal.

Z otců církevních kniha jmenuje »Bernáška, Augustina, Jeronyma, Bonaventuru, Fraňka, Beneše, Tomka z Aquiny« (32) a též uvádí místo z »Bernarta (z Clairvaux), jednoho z učitelův«: »Mnohých, prý, lidí zasvěcených duše jsou v horoucím pekle, jichžto kosti my zde na světě ctíme« (63). Lze pochybovati, opět po způsobu citování, že by byl Bartoš spisy jejich četl: mohlť o nich zvěděti z kteréhokoli kázání. Ba snad ani věta ze sv. Bernarda není uvedena přímo, nýbrž přejata ze slov jiného (z Husa?); jmenujeť Bartoš obyčejně spis, odkud béře.

Zná Husovy Výklady na desatero božích přikázání i na Otčenáš (292), ale zas vybral si odtud ne mravní povzbuzení, nýbrž historický fakt o cizoložném knězi. Tamže v epilogu (292) dokládá se nejmenovaných knih Petra Chel-

čického o neřestném životě kněží; znal-li je však, nebylo poznání hluboké, nemáť Bartoš ani o bratřích, tím méně o nauce jejich správného ponětí.

Zvláště líbil se nepříteli nehodných kněží Vaňka Valečovského traktát o panování kněžském proti Rokycanovi (137), z něhož i celé kusy přejal a též frase si osvojil, i traktát Hilaria Litoměřického též proti Rokycanovi (140). Také zná Bartoš souvěký spis snad kněze Martina Hánka betlémského: Mnozí velebíce vystavování Těla Kristova (67), ač nejspíše jen po jméně, též listy bratra Matěje a snad i jiné časové tisky.

Zdálo by se, že měl knihy Erasma Rotterdamského Encomion moriae, a to nejspíše český překlad Hrubého (tiskem vyšel r. 1512 péčí Konáčovou), neboť uvádí jeho titul »O chvále bláznovství« a po česku cituje (30, 37, 121). A přec i ten jediný citát (30) již odchylností svou svědčí, že jest z druhé ruky, nikoli z Hrubého. Hrubý nechává v překladě slovo klepsydris, jež vykládá »orloj«, kdežto Bartoš uvádí překlad: po trychtýřích anebo nálevkách[1]). Vskutku pak o věcném poznání Erasma nelze u Bartoše ani mluviti; soudí jen, že byl Erasmus předchůdcem mistra wittenberského. Ovšem nechybělo Bartošovi ani známostí o spisích Lutherových (108 neurčitě dotýká se knih o zřízení kněžstva), ale i tu šel nejspíše po živém slově milých svých kazatelů, jakož vůbec náboženského vzdělání docházel snad jen poslechem a vlastním rozumováním, a ne studiem knihovým.

Filosofická výchova Bartošova přestala na skrovné míře, kterou sobě odnesl z pražských vysokých škol: veskrze ještě anticko-středověký zlatinělý Aristoteles a Cicero. Ale u Bartoše na nevelkou tu zeď scholastické učenosti narazila již vlna nové doby; jenže Bartoš zplna nezažil ani starých universitních nauk, ani Lutherových útoků. Slova a skutky jeho jsou ve zřejmém rozporu. Ústy hlásí se v něm nadšený člověk reformace, jenž pohrdá moudrostí světskou jako bláznovstvím, ale zatím neodolá modě učených a nemůže si odepříti, aby nepochlubil se latinským citátem nebo českým jeho vyložením; dále chudičká ta učenost nesahá, nežli že obyčejnou životní zkušenost schválí a stvrdí ze starého autora.

Tak zaznamenává třikrát jedinou průpověď Aristotelovu: Venenum non agit in se ipsum (254, 259) i po česku (254), a jinde: Nic není pod nebem, čehož by příčina řádná a slušná nepředešla, kdež není příčiny, není skutečnosti (2); každá jednospolnost silnější i mocnější bývá, nežli když jest rozdělena (245). Z Ciceronových knih Officiorum: Kdo chtí, aby se jich lidé báli, že se těch také zase musí oni báti (70); každé ctnosti chvála na činění záleží (141); žádná věc falešná a pokrytá nemůž dlouho trvanlivá býti (291) — odtud má i vědomost o »Socratesovi« (295).

Ke starým spisovatelům klassickým kronikář ovšem čítá i Catona moudrého Průpovědi, jež doslova uvádí (110, 254, 288) jednou česky, dvakráte latinsky. Měl tedy snad i knihy Officií i Průpovědi ve svém libráři.

[1]) Viz Hanušův přetisk Erasma Roterodamského Encomium moriae. V Praze 1864 u Řivnáče.

Snad odtud vybrány jsou i porůzné citáty: Dato uno inconvenienti sequuntur plura (10); sagitta praevisa minus laedit (290); in fine laus probatur (138), ubi multitudo ibi confusio a j.

Verše Vergiliovy a jiné u Bartoše jsou nejspíše pozdějším přídavkem. Odkud jest jiný verš »O turpe pecus mutilum, belluina ratione fulcitum« (165), zdali z Lucretia nebo Prudentia či z jiného básníka pozdního, není mi známo.

Fysice Aristotelově, tuším, svědčí místo o zjevu v oblacích, jemuž prý učení »exhalatio« říkají (251). Ale možná, že i to je z některého autora středověkého.

Jinak patrno jest universitní vzdělání Bartošovo znalostí dialektiky i praktickým jejím užitím; haní logiku, amphibologie a klevetné fallacie Pražanů (71), posmívá se »logikářským oklikám« mistra Paška (272), disputuje po naučeném chodu školském s praelátem (117—118), úvahy své a obrany sestavuje převážně formou syllogistickou. Za to latinsky umí nehrubě, o čemž svědčí jeho překlad spisu o dobytí Říma.

Nemalá zběhlost jeví se u Bartoše v právech, jížto nabyl zvláště za povolání svého úředního. Pověděno již bylo, že přepsal si obšírnou knihu práv městských, jistě pro sebe, a známost jich je všude patrna. Zná desky i běh soudu zemského (61). Nejen uvažuje o všelikých činech své i protivné strany s juristického stanoviska (163, 189), ale má terminy i frase právnické (165, 166, 260), ano dovolává se i Práv pražských (61). Také z české historie právní ví, že od stara brávalo Nové město Pražské ortele od Starého (259) a že právo, sami voliti si konšely, Pražané mají od krále Vladislava (274).

Za to nelze příliš chváliti Bartoše za vědomosti jeho historické. Čítání v dějinách bylo mu zjevně zálibou, ale jen pro zábavu, ne pro soustavné poznání. I při tom pak proniká vášnivé náboženské jeho stanovisko, jež odnímá mu možnost kritického výběru a spravedlivého úsudku.

Obecná historie stará u Bartoše omezuje se na známost Starého zákona a Josefa Flavia De antiquitatibus (224, 228, 251, 267). Mluví sice kronika o starých historicích a starých Římanech a pohanech (230), ale nikde nikoho nejmenuje, aniž cituje. Sice lze připustiti, že slyšel Bartoš někdy aspoň o římských spisovatelích dějepiscích, ale jistě jich neměl a důkladněji neznal.

Středověkých příběhů kronika vůbec se nedotýká. Jednou jen čteme tam o starých moravských biskupech Crhovi a Donatovi (155), ale tu neozývá se Bartoš, než pramen jeho, doslovně vložený, řeč mistra Koramba, nejspíše podle sepsání Bílejovského.

Podivně však dojímá, že i znalost doby nedávné, dějin vlastního národa je u Bartoše neméně chatrná; ovšem není vinen sám, nýbrž všecko jeho prostředí, od něhož nebylo mu možná se odpoutati. Je žalostným svědectvím hlubokého úpadku českého kališnictva, že, sotva třetí generace odumírá, nemá již ani ponětí o snahách a tužbách svých pradědů. A těžko mohla míti, když nebylo jiné kroniky, nežli kniha nepřátelské a stranné tendence, Historie Eneáše Sylvia, z níž přes to vše čerpala všecka tehdejší intelligence. Nic jasnějšího vědění o počátcích kalicha a dalším vý-

voji ani Bartoš historik si neosvojil. Krom toho zášti k nevraživým katolíkům, rozhořčení proti neupřímnému, po jeho rozumu mravně zchátralému a stále podlízavému směru mírných utrakvistů, kteří Husa, Rokycanu i Jiřího kladli za své, sympathie s výstřednějšími pronásledovanými odchylkami a vášnivé vzrušení pro radikální nauky lutherské, jež ovšem potkly se s učením i Husovým i Rokycanovým, budily nechut, poučiti se lépe, a vedly i Bartoše ke křivým úsudkům bez hlubšího poznání.

Husa drží se všecka ta doba, ale jímá je již jen zářná legenda o mučenníku českém a světci, podnícená velebením Lutherovým. Avšak o rozporu učení Lutherova s Husovým nemají tušení a o skutečných dějích Husových ani povrchního zdání. Zdaž možno žádati od samého Bartoše, aby byl dospěl k jinému poznání? Vždyť neměl v ruce ani Petra z Mladenovic, ani Vavřince z Březové, Bartoška, ani Starých letopisův, ani jiného domácího sepsání. Hovoří sice o kronikách země České za císaře Sigmunda a cituje odtud místo o hrozných válkách husitských (111), ale již přívlastek tento jeví, jaké tendence je pramen Bartošův; dále Bartoš sám jej prozrazuje (130). Čerpalť o všem jen z jediné kroniky Eneáše Sylvia v překladu Konáčově (vyšel r. 1520).

Nevadilo mu vážiti z tohoto zdroje, aniž všímá si stranné jeho tendence, ač ví, že jeho skladatel byl papežem římským. Vážili odtud všickni a nad to smiřovalo Bartoše s kronikou náboženské zášti: papež píše proti Rokycanovi, i Bartoš Rokycany smrtelně nenávidí — i béře bez ostychu odtud nové a nové podněty k útokům.

Z téže příčiny vyčerpává téměř zmíněný již traktát Valečovského.

Tendenční prameny ovšem nemohly dáti Bartošovi pravého poučení ani o Táborech; lze však mu vyčítati, že asi mnoho se nestaral, aby opatřil si přesné vědění o nich. Píše kolísavě po pramenech, jak dostaly se mu do rukou. Jednou mimoděk přiznává, že nemá přesných dat: »za Jana Žižky pochalupovali mnoho hradův, tvrzí, kostelův římských a klášterův ... bratří Táboři všudy téměř po České a Moravské zemi, i tuším v některých místech cizích zemí.« Tenkráte však Bartoš na Tábory se nehorší, spíše smýšlením jde s nimi, neboť kláštery ty byly »pelešími sodomskými«, a Táboři »ničili je litujíce (= mstíce) křivdy mistra Jana Husi a mistra Jeronyma, tovaryše jeho, dědicův českých, které v Konstancí sběř a církev římská nešlechetně bez viny upálili« (137). Ale hned potom horší se nad kněžími táborskými (po traktátu Valečovského), že nehleděli, aby lidi naučili zákonu božímu, nýbrž že pobízeli je do boje, chodíce mezi ně do vojska s tělem Páně, a pro čest a slávu boží Táboři že v krvi se brodili (160).

O králi Sigmundovi Bartoš neví opět, než co vzal ze Sylvia a z Valečovského, a to píše nejasně. Jednou, že války husitské začaly dřív, než byl přijat, a Vyšehrad, zámek královský, jest proň zkažen. A tu prý Rokycana a Lupáč tehdáž bouřili proti němu lid (137). O málo dále čteš opět o králi, když byl již korunován a mocně se uvázal v království, že veliké různice povstaly byly Čechův s okolními národy, s Němci, brzo po mistru Janu Husovi (tamže). — O Žižkovi se zmiňuje jen

dvakráte, že v čas krále Sigmunda s Tábory bojoval; nic víc (137, 160). — Sigmund byl prý přijat za krále na přímluvy Rokycanovy a Lupáčovy. Ano Bartoš písař — po Sylviovi — králi Sigmundovi do jisté míry i přeje. Zve jej nejbližším po krvi, dědicem království, chválí jej, že s pilností obmýšlel zlé věci přetrhnouti a k dobrému přivésti. Že nesplnil slibův, daných při kompaktátech, Bartoš má za pouhé zanedbání a prodlévání (138). Zjevně tu viděti, že, líče Sigmunda, má na mysli krále Ferdinanda.

Kompaktáta spisovatel kroniky zavrhuje jako škodlivá, se stanoviska svého náboženského a zvláště proto, že protivná strana Paškova jich hájí (122). Charakteristické jest, že kronikář uznává r. 1530 za dobré vypsati obšírný výtah z nich, aby lidé věděli, co jsou kompaktáta (119), i že prý ani legát papežský nevěděl, co obsahují (154). O králi Albrechtu a Ladislavovi Bartoš oznamuje jen, že nemnoho panovali (139).

O Rokycanovi a době krále Jiřího nemá vědomostí skrovných, jsou i v podstatě správné, ale nesmírně zakaleny vášnivým záštím a neporozuměním. Rokycana je mu vzorem a učitelem Caherovým, a proto Bartoš nevybírá hany, nešetří černi, jen aby mistra Havlova zmazal a zhyzdil. A proto raduje se Bartoš z útisků, jež činěny byly Rokycanovi od krále, i z toho, že od samé stolice římské odsouzen byl za odřezance, bludaře a kacíře (140). Opět Eneáš Sylvius a traktát Valečovského jsou Bartošovi tu hlavními prameny; ale vedle nich užil i traktátu doktora Hilaria Litoměřického (140), tedy opět skládání tendenčního. Zná též spis o poselství krále Jiřího do Říma (161). O jednání Rokycanově s Jednotou bratrskou Bartoš měl sepsání nějaké, nyní ztracené, o pronásledování kněží táborských a jich následovnících, potom odvolání bratří z r. 1461 chybně datované k r. 1466, a spis Vavřince Krasonického o Svátosti těla a krve páně proti Caherovi. Příkrost a křivost úsudku o Rokycanovi opět vysvětlíme tím, že Bartoš vidí v něm vlastně druhého Caheru.

Vládu krále Jiřího Bartoš nepřímo haní (právě zas po bratrském traktátu), že dopomohla Rokycanovi, aby některé kněze táborské pro víru o hrdla připravil (37), a že povolila, aby mnozí šlechetní měšťané (t. j. bratří) byli r. 1466 (!) od Rokycany trápeni (131, 139).

Prozrazuje pak Bartoš zde i jinde, že v otázce Jednoty bratrské, zvláště starých bratří, nevěděl si rady. Ztotožňuje Bratří s Valdenskými, kteří se znovu křtí a jedí v pátek maso; původ jich prý je pohoršení ze sporu Rokycanova a církve římské (32, 140). Nicméně hned vedle klade mínění jiné, aniž obého rozsuzuje, že bratří jsou štípení Rokycanovo a že jim Valdenští řečeno jest cizoložně (141). Ví o spisech Petra Chelčického (292), avšak zůstaly mu naprosto tajny vztahy jeho s první Jednotou. I jiné spisy bratrské přišly mu do rukou, však jen odvozeně, a Bartoš netuší, že jsou od Bratří. Vrstevníky své skladatel kroniky zve Bratřími boleslavskými, ale zřejmě hlásá, že nikdy nebýval v jich sbořích, aniž ví, jak oni svou věc

vedou (167). O souvěkém Janu Kalencovi drží omylem, že jest duševním původcem Malé stránky bratrské (68), avšak i to usuzuje teprve z výslechu Mikuláše vřetenáře.

Doba krále Vladislava II., zvláště první, je Bartošovi známa velmi málo, i soudí proto o králi jen příznivě: chválí, že byl pokojný, dobrotivý, k pomstám nekvapný (10). O charakteru Matiáše Uherského soud jeví se dosti správný, a to již asi z vlastní paměti. Utkvěla též Bartošovi v mysli zpráva o spiknutí knížete Hynka Minstrberského a o potomních popravách, ač víc podrobnějšího již neví.

O bouři r. 1483 má představu křivou a nezákladnou; promítá docela pozadí sobě známé z r. 1524 do těch let, jako by i tenkráte jedni nad druhými mocí a násilím spravedlivosti dovozovali, jedni druhé pode lstivou barvou bez vyslyšení dali stínati a mučiti. Sice není ho tajno, že příčinami bouře byla i provokace strany pod jednou i falšování kšaftův od konšelův, ale tomu místa dostatečně nedává.

Ze současné literatury historické měl i latinský spis o dobytí Říma od vojsk císařských r. 1527, jehož využil zúplna (kn. IV., kap. 17., 18.).

O jiných sepsáních, která snad znal Bartoš ještě, nelze mluviti, ježto o nich není ani narážky — tolik však patrno, že věcná historická příprava Bartošova byla chatrná; co věděl z české minulosti, stálo na křivých základech a neprospívalo mu nijak pro vnitřní zdokonalení jeho spisu.

Na radnici pražské vytýkali Bartošovi, že chtěl napravovati víru křesťanskou a ještě nepřestává. Vystihli tím bezděky jádro Bartošova náboženského smýšlení: nespokojenost s mravním stavem dosavadním. A ta ozývá se všude ze slov i stížností i líčení kronikářových — jinak v positivním směru povaha jeho není nábožensky zcela ujasněna.

Nitro Bartošovo plno je kvasu a hořkosti nad mravní hnilobou doby, plno však i touhy po vyšším osvícení, po poznání pravé vůle páně. Jeho ideálem je mravní život, sprostný klid v duchu Kristově. Bartoš tedy zkoumá a hledá, kde je pravý smysl zákona božího: neostýchá se ani jíti k židům a dívati se jejich obřadům, poslouchá kazatele v rozličných chrámech, kdekoli zaslechne o novém horliteli, podniká hádky a polemiky, čítá i rozjímá všeliké traktáty; konečně po delším duševním pochodu nedosti zřejmém — spíše vlivem jiných nežli vlastními úvahami — roznícení jeho nalézá úkoje v nových učitelích zákona páně, v apoštolích reformace.

Silná, hluboká víra, dar boží, je základ Bartošův. Bůh všemohoucí, věčná moudrost řídí všecky osudy lidské (282); ne lidským chtěním, ale božskou vůlí všecky věci se dějí. Bůh dopouští i zlé útrapy na lidi dobré, aby je zkoušel, aby se čistili a mučili pro hříchy své (284, 285), a někdy jim i rozum odnímá, zkušuje jich a dává těm, kdož od dobrého se uchylují. Ale na konec vše k dobrému se obrátí, neboť Pán nenávidí pýchy, závisti, lsti a jiných zlých věcí (30) a dobré vždy obhájí a vyzdvihne.

Po mínění Bartošově i všecky věci pražské řídila Prozřetelnost ke cti a chvále své, aby pravda na jevo vyšla. Proto všechny, kdož s jeho stranou šli, bůh vedl

a spravoval. Co je proti bohu, ďábel podpalem svým popouzí (18, 28). Bůh sám vzbudil nové pravé učitele svého zákona. Erasmus Rotterdamský jest Bartošovi počátek a základ pravdy boží, otvíraje pravý rozum zákona božího a šťastně vsívaje semeno Kristovo. Martina Luthera vzbudil bůh, aby cizí národy ze slepoty vyvodil ke světlu pravému, káže čtení svaté v jeho čistotě a sprostnosti. Bratr Matěj poustevník z puzení ducha Eliášova povstává k nápravě srdcí lidských. Jen ti, kdož za těmito pravými učiteli jdou, jsou lidé bohabojní, upřímní.

Ale třeba že Bartoš živě zanícen je pro Luthera, vlastně reformátora wittenberského nezná. Ví o něm jen z listův a snad i z úst bratra Matěje, z kázání kn. Martina betlémského i jiných — než o věroučné stránce pomlčuje, o základní idei lutherské, o ospravedlnění, není u Bartoše stopy. V Lutherovi vidí nadšeně jen hlasatele mravního obrodu proti dosavadním ohavnostem Antikristovým, apoštola pravého světla, ale světlem tím vidí jen zavrhování nálezků lidských a návrat k prvotným řádům církevním. A proto vedle Luthera líbí se Bartošovi kde kdo, jenž vystupuje v opposici proti zkažené církvi, anebo aspoň od ní trpí násilí — to Bartošovi stačí, po jádru dogmatickém se neptá.

Tak ujímá se kněží lutherského směru, zvláště Martina z Betléma, Jiřího Šmakala, Václava Křížka, potom vyšlých z Prahy (47), Jana Miruše, Václava Počátka, Pavla od sv. Michala, Martina z Opatovic, od konšelů vypověděných (62), Jana Podušky již mrtvého (130), že byli z dobrého tovaryšstva zákona božího; mše jejich »švábská« lepší se mu zdá nežli římská latinská s konfiteor, kollektou etc. (170); velebí blouznivé vytržení a ctnostný život br. Matěje poustevníka, jenž opustil svět, zamiloval si svatost života a šel za Kristem (150); chválí německého kazatele mnicha Michala, jenž v klášteře u sv. Tomáše »ukazoval falešné učení Antikristovo býti papežské«, potom byl odtud vypověděn a přijat u sv. Šimona a Judy a pak v osadě sv. Kříže Většího (62). Chválí i Kalence a Malou stránku, ano má sympathie i pro novokřtěnce (ač není-li místo toto cizí vsuvkou).

Po pravdě nutno vyznati, že s obdivem píše též o zbožnosti a pokoře katolického krále Ferdinanda, i že nezavírá očí před přebujnělými výstřednostmi vlastních souvěrců. Též o svém oblíbeném kn. Martinu betlémském připouští, že leckdy kvapně přestřelil a tím u mnohých jed způsobil, i že byl zpurný a neústupný; málo se mu podobá, že potom složil se sebe kněžství a oženil se (136); uznává, že také jiní si vedli všetečně, nevážně, lehkomyslně, pesky, lotrovsky (102), zle kárá i pobuřlivé vystoupení Tomáše Münzera (103).

Ale vždy spíše omlouvá, než kárá, a jeho rozhořčení proti všetečným lidem má příčinu jinou — těm, ani ochránci Münzerovu nic se od Pražanů nestalo za úplatek, — ač byli vlastně horší nežli ostatní. Sotva by mluvil proti nim, kdyby bývali účastni jeho osudu.

Je pochopitelno, že u člověka první reformace, nesmírnou silou cítícího, nelze hledati snášelivosti vůči církvi římské, tím méně lásky k církvi utrakvistické, z níž

vyšel a již opovrhuje. U Bartoše písaře přidružuje se k duševnímu přerodu i uražený cit spravedlnosti, utrpení, vědomí bezprávné křivdy; bolestné roztrpčení zostřuje jeho odpor náboženský ve fanatickou a mstivou, slepou nenávist. Záští k těm, kdož jej vypudili z města, třeba je kryto nuzně a ne vždy pláštíkem pravdy, je bezmezé. Církev římská i utrakvistická zdá se mu Babylonem, ovčincem Antikristovým; stolice římská lakotná a úplatná. (K tomu cituje si jedovaté distichon: Curia romana non curat ovem sine lana etc.) Kněží jejich neuznává za kněží skutkem, než pouze titulem; jsou ďáblem popuzováni (37), zlostní, krvaví (38), vzteklí a srdcem pominulí (43), křiví svědci a sokové, falešní proroci — plni neřádův a rozkoší zhovadilých, oddáni sodomářství, kuběnářství, cizoložství, zlodějství, ožralství, žádosti krve vylévání, v nestoudnosti své horší nad běžné nevěstky. Kdož jimi se řídí, jsou opak-křesťané, kteří své křesťanství zakládají na marné cti a chvále lidské. Nařízení církevní jsou věci marné, zevnitřní nálezky, vymyšlené ceremonie od všetečných novákův; učení papežské jest učením Antikristovým (63), zázraky divy babskými, odpustky a očistec výmysly pro zisk (35), a to vše na veliké zavedení lidí a nebezpečenství duší. O církevních otcích úštěpkem dí, že neví, bylo-li při nich jaké svatosti, a s pochoutkou cituje vzpomenutý již výrok sv. Bernarda, že mnozí jsou v pekle, jichž kosti ctíme jako svatých — a za ta slova jmenuje sv. Bernarda dobrým mužem (63). A rovněž s chutí obšírně vypisuje, jak papež v Římě pokořen byl od císaře Karla V.

Není horších, ohyzdnějších potup a han nad ty, jimiž Bartoš obsypává Caheru, hlavu podobojích, novými a novými barvami chtěje dolíčiti bídný jeho charakter: zrádce, nevážný poběhlec, ošemetný, nevěrný hltavý vlk, nesmírný ukrutník, tyran žádostivý lidské krve, sluha ďáblův, kněz Antikristův, rozpálený k povýšení, lakomství a pýše, cizoložství, rufianství, nestydatý a hanebný hánce, jenž vlezl do hnízda, do něhož prve nanečistil, a vešel v manželství jako svině do kaliště — to vše jest jen málo ukázek. Tu přestává již přísný, třeba nemilosrdný povahopisec, za něhož Bartoš rád se vydává, toť výbuch úhlavní nenávisti, ne náboženské, ale jen a venkoncem osobní. I ostřihomský arcibiskup Lad. Salkan sluje u něho psem zrádným.

Touž vášnivou jedovatost a jízlivou mstivost projevuje péro Bartošovo, kdykoli dotkne se i protivníků světských, Jana Paška z Vratu a ostatních. I tu připouští málo ctnosti, skoro nic, a jen stín a čerň, jen mrzkost vidí a vždy přidává, stupňuje, sesiluje.

Paškovi béře i ctný původ v pochybnost (máteř jeho hokyní býti pravili, otce nemohl jsem se doptati, byl chatrného rodu); i jej charakterisuje jako ukrutného tyrana, zlostné pýchy, jenž vzrostl štěstím nepořádným a podezřelým (274), vše činil pro tajnou zlost a přikrytou nenávist a nejvejš pro nabytí statku (287, 291). Byl veliké strašidlo a bázeň mnohých, krve žádostivý, původ všeho neřádu (113), mrcha ohyzdná (117). I raduje se Bartoš z pokoření svého utlačovatele i z neštěstí, jež ho stíhá, z ohně na statku i ze smrti ženy jeho a dětí. Málo ušlechtile píše též o Zachlubilovi, že zcepeněl (280), a s pošklebkem vysmívá se ranám, jež postihovaly jeho nepřátele (o Duchkovi kramáři 179, o jiných 280—8).

Aspoň trochu lze omluviti utrhačnost kronikářovu; nebo násilí i utrpení, jehož zakusil, bylo jistě přílišné, tím více, že bylo nespravedlivé.

Strannost zavádí Bartoše i do té míry, že pochvaluje krále Ferdinanda beze vší výhrady ve všech jeho činech, i v těch, kteréž byly na škodu Čechům. Nevidí, kam král směřuje, poněvadž potírá lidi, kteří mu ublížili. Radost má z roztržení jednoty pražské, poněvadž prý tím zlo bylo přetrženo, ač uznává, že by mohla býti prospěšna (IV. 23). Ano Bartoš snižuje se i k udavačství, že Pražané odpírali pánu svému (185) — dobře jest toho vědom, neboť hned se opravuje: »já žádného nenaříkám.«

Nezdá se tedy, že by byl Bartoš býval povahou výjimečně dokonalou, tím méně povahou pevnou a rozhodnou. Silen jest jen v své víře, jinde však ustupuje. Ovšem volil raději vyhnanství, nežli by podplácením získal si pokoj — ale o tom sám výslovně píše, sám se skoro pochvaluje; kdož ví, která byla vlastní příčina. Vždyť jinde sám prozrazuje, že věděl, jaké bezpráví se děje v obci, a přece nerozpakoval se podvoliti a znovu slibovati víru konšelům, jimiž opovrhoval; vzdal se potom též všech náhrad, jen aby dosáhl smíru. I slovy svými, velebě především u panovníků spravedlnost, dobrotivost a nekvapnost k pomstě i chvále klidný, pokojný život, i tím, že nikde nevystupuje činně v popředí, svědčí, že byl povahou poddajnější, trpnou, člověkem spíše tichým a mírným, povážlivým.

Za to úvahy jeho ukazují střízlivou, praktickou zkušenost, znalost lidí, i projevuje ji bystrými úsudky, ironií žíhavou, až jízlivou. Charakteristiky osob i příčiny udává stručně, až úsečně, ale případně.

Mluva Bartošova je méně biblická, nežli se myslilo; nutno vyloučiti všecky vložené traktáty cizí i zřejmé parafrase slyšených kázání. Není pak ani ustálena, mění se po pramenech, z nichž vybírá si oblíbené své frase. Chýlí se po latině, někde i po němčině, nicméně je dosti jadrná i svérázná. Řeč svou Bartoš koření plastickými obrazy, někdy i příliš silnými, oživuje citáty, příslovími i vtipnými pořekadly. Jen ve svých úvahách zabíhá v suchou jednotvárnost.

Významné je národnostní stanovisko Bartošovo; ukazujeť, jak záhy víra zvítězila nad antagonismem plemenným. Kronikář dobře ví, že Němci byli nepřátelé Čechů, zlostní a nepřízniví (31), že veliká nenávist Němců bývala, takže jim těžko bylo o samém jménu českém slyšeti — než ten odpor není mu národním — nýbrž nepřátelství proti zákonu božímu (62). Raduje se však, že též Němci přišli ku poznání pravdy a s Čechy v jednotě víry se poznali a smířili; proto nesmírně velebí Luthera.

O Uhřích Bartoš nesmýšlí příznivě, ale zase jen z příčin politických, vytýkaje jim, že jsou nedbanliví k povinnostem (195, 198) a nestálí ku pánům svým (265).

Spisovatel kroniky ne na jednom místě ukazuje, že dobře jest vědom úkolu historikova. Vybírá si naučení z Josefa Flavia, že třeba: »psáti jen o tom, co viděl nebo slyšel od lidí hodnověrných«, a o čem takto zvěděl, »psáti v jisté pravdě nestranně, ne z pochlebenství a přízně, ani z potupy a nelibosti«.

A hned slibuje, že úloze své dostojí, že bude psáti pravdomluvně, pořádně, podle možnosti, nepřidávati nad míru věcí posměšných, ale spíše umenšiti.

Požadavek pravdy a střízlivé kritiky kolikrát u něho se ozývá: »pokud jsem mohl, nejvíc střídmosti té jsem užíval, abych nepochleboval a neublížil, nebo bych snad tudy mohl pravdu udusiti (294a ř. 9,); toho, což jest pravého a pamětihodného, těžko jest mi pominouti, bych se chtěl tomu vyhýbati (133a ř. 20.); toho jsem dobře svědom; o tom mohu jistotně psáti, poněvadž jsem . . . při těch příhodách býval (168a ř. 16.); nemohu toho proti svědomí svému zapříti, což znám býti pravé, nebo jako je zlé křivdu mluviti, tak také pravdu zamlčeti; nenásledoval jsem v psaní vášní«. Ale Bartoš ví též, že při vší snaze po pravdě člověk může chybiti; omlouvá se hned proto i prosí čtenáře za prominutí. —

Z Aristotela Bartoš poučil se o příčinném vztahu událostí (»není nic pod nebem vzešlého, čehož by příčina řádná a slušná nepředešla; kde není příčiny, tu také i skutečnosti nebývá«). Všude, kde se mu udá, dbá tohoto poučení, vysvětluje a vyvozuje. Jest mu též známo, že nebývá na úkor spisův, odbočí-li spisovatel v úvahy neb vysvětlující exkursy, neboť tak »i staří historikové časem i místem se zachovávali«.

Nicméně přes tuto theoretickou erudici i přes ujišťování, že poznaných zásad následuje, Bartoši nebylo možno, aby stal se dobrým dějepiscem; ani vzdělání jeho, ani povaha, ani ovzduší tomu příznivo nebylo. Bartoše příliš zachvátila bouře svými údery, aby byl mohl napsati o všem historické dílo nepodjaté a spravedlivé. A proto o něm, jako historiku, šly a jdou výroky, odsuzující jej za fanatického stranníka.

Mám za to, že nedosti právem, ač vinen tím Bartoš sám. Cíl jeho není ten, jejž sám vydává a vyhlašuje, nepsal dílo své pro »zprávu i vejstrahu budoucí« (dod.), kronika jeho nechce býti kronikou — ale apologií. Bartoš snaží se očistiti svou stranu z nářku kacířství a ukázati její i svou nevinu. A tu ovšem klidu dějepiscova a nestrannosti míti nemůže.

Ovšem že Bartoš tendenci svou zakrývá velmi obratně. Proto ve faktech své doby je správný, přesný, věrný, spolehlivý, proto dokládá se celými listy, akty i úryvky jich, proto neustále opakuje předstíranou snahu svou po pravdě, bez přikrývání, třeba byla nemilá a příkrá; dovolává se svědectví cizích a připouští omyl, kde nemohl se doptati — jistě upřímně. Proto též sem tam zdánlivě kárá i své — ač přihlédneme-li viděti, že těchto lidí vlastně nelze čítati k jeho stranníkům, — jen aby vnukl čtenáři přesvědčení o své nestrannosti. Proto též napsal kroniku anonymně a nikde se zjevně nejmenuje (ač vlastní své příhody pro lepší průkaz dokládá), aby nebylo patrno, že pracuje pro domo sua. Ale každý čin, každý skutek, třeba věrně uvedený, takořka obetkává pásmem svých úvah a kritik a vysvětluje jej ve prospěch své strany a svého smýšlení; dokládá průvod svůj úsudky zdravého rozumu, právnickými i filosofickými argumenty, příklady ze života, citáty z písma, z knih starých i nových. Vybírá řeči svých odpůrců, smýšlení o nich jiných osob, i vlastní přídatky a vše splétá v jedinou

osnovu obratně neprůhlednou, aby rozdělil stín na stranu protivnou a světlem ozářil přátele své. Prohlédněme celé jeho dílo, nikde nanalezneme, že by skupina, milá Bartošovi, v čem komu byla ublížila a kde pochybila — je pokojná, pobožná, věrná, upřímná, oddaná bohu i králi — nejvýš méně lstivá. Za to na jich odpornících není jasného paprsku. Že líčení jeho a skutečnost opravdu někde se sešly, není věru Bartošovou zásluhou.

Chválí se též Bartošova pragmatičnost. Chválí jej tak Palacký, a jinde slyšíme, že Bartoš pragmatisoval ve svém díle podle obyčeje starých Čechů v ten smysl, že bůh sám způsobil vše, co se dálo, aby prý na jevo vyšla nešlechetnost lidská. Avšak zdá se mi, že pragmatičnost ta je spíše neúmyslná, bezděčně vyzdvižená apologetickou tendencí, jakž níže se objeví. Sice myšlenka tuto dotčená objevuje se u sama Bartoše, ve vlastních jeho slovech. Ale možno umenšiti jich význam, neboť čteme je až v závěrečné hlavě na konci a v předmluvě, kterouž Bartoš psal asi též naposled. Z osnovy pak těžko doložiti, že by Bartoš byl měl jasnou základní myšlenku díla a po ní dílo zpracoval. Ovšem v úvodu vyčítá příčiny a načrtává rozvrh svého sepsání, ale nikoli příčiny všecky a rozvrh programový, nýbrž pouze některé a rozdělení ex post.

Kdyby byl měl Bartoš hotový plán hned předem, sotva by se byl dopustil přední vady své práce, nesoustavnosti a z ní plynoucí nepřehlednosti. Jeť v kronice nejasnost v postupu vypravování, přetržitost osnovy, rozptýlená chronologie, dost odboček, exkursů, vsuvek i chyb.

Zdánlivé i skutečné přednosti a nedostatky lépe vysvitnou, všimneme-li si, jak Bartoš pracoval. A tu jest jistě věc nápadná, že spisovatel vkládá v knihu svou celé dlouhé traktáty, artikule i listy doslovně do textu. Z rozboru pak možno zbádati, že valný podíl ostatních statí kroniky je pouhým opisem neb aspoň ozvukem auktorova pramene. Spočteme-li všecky zjištěné vstavky — vyjde z nich dobrá třetina veškerého díla. A tato třetina objímá většinu, ba snad všecken historický obsah kroniky, kdežto část Bartošova, krom líčení příhod vlastních, zabírá převahou jen úvahy a kritiky.

I otvírá se tím jasný výhled v duševní dílnu našeho kronikáře. Sebral všecky doklady, co jich mohl dosíci, položil je za sebou po souslednosti časové, (které byly bez dat, na př. o Martě z Poříčí, odvolání bratří, i nesprávně) doslovně nebo parafrasí, ale nezpracoval jich vždy a všude ani nezažil dostatečně, nýbrž místem spojoval je jen svými tendenčními glossami a obšírnými vysvětlivkami, je-li pramen příznivý, odpory pak a refutacemi, mluví-li zdroj na úkor jeho úmyslu. Odtud přirozeně hleděl k minulosti i k budoucnosti, odtud pragmatičnost ona, více bezděčná nežli vědomá. Odtud mohl dobře odvolávati se na věci předešlé i na to, co poví ještě potom, aniž bylo tu úmyslného zpracování. Odtud také plynulo, kdekoli dotekl se Bartoš svých protivníků, že vzpomínka pod pérem bezděky zažíhá jeho záští, takže znova a znova

se vrací, opakuje předešlé a upozorňuje na potomní, nedbaje rostoucí nesouměrnosti a hojnějších odboček.

Teprve v posledních kapitolách, když události předběhly pilnost Bartošovu, kronika opět má převahu historickou — a tu jsou nejcennější její oddíly.

Na konec přece nevyzní soud o Bartošovi nepříznivě. Moderního stanoviska nesmíme žádati od spisovatele XVI. věku — nicméně Bartoš, jenž chce býti spíš obhájcem než dějepiscem a dějepiscem stal se mimoděk, i se svými vadami vyniká nade všecky předchozí historiky i nad většinu potomních.

Obrátíme-li se nyní k samu dílu Bartošovu, především třeba zodpověděti otázku, *kdy* knihu svou psal.

V. kn. I. 6 (str. 26., ř. 20.) čteme: »Okolo také tohoto Havla, vítr již se točí, jakož se toho dále dočteš.« Slova tato mohla býti napsána v době, kdy sice bylo již známo o hněvu královĕ na Caheru, ale ještě nevědělo se, jak bude Cahera potrestán; Cahera vypověděn byl mezi 8. červencem a 5. srpnem 1529; Bartoš vrátil se z vyhnanství asi po 22. červnu; tedy červenec 1529 jeví se dobou, kdy sáhl k péru.

Mínění tomu nevadí ani datum v I. 1. (str. 7., ř. 8. a) »až do těchto časů léta MDCXXX^{o}«; může tu býti písařská chyba, mohl i Bartoš prvotní datum později změniti; pro r. 1529 mluví věcná podstata událostí.

Druhou knihu psal již Bartoš aspoň koncem r. 1530, vypravuje tu v kap. 25. o Oplovi z Fictum, jehož příhoda stala se v říjnu t. r.

A snad na konci t. r. nebo na počátku r. 1531 knihu dovedl k závěrku; píše k 6. lednu 1531 o volbě krále Ferdinanda na království Římské, ale nic už o tom roce, krom drahoty obilí a sňatku Caherova v září, což dle všech známek připsáno bylo až později. Jsou sice ve dvou posledních kapitolách IV. knihy zprávy pozdější, jenže kapitoly tyto v první redakci Kroniky psány nebyly; hned po kap. 35. následovala kniha pátá.

Ale zatím r. 1533 umřel Pašek, v lednu 1534 dokonal Hlavsa, 3. září t. r. Zachlubil. Odchod předních herců v dramatě pražském pohnul snad starého kronikáře, že znova knihu rozvázal a do čtvrté knihy připsal ještě kapitolu 36. a 37., kapitoly upomínek a úvah. To stalo se snad na konec r. 1534 nebo poč. r. 1535, tedy brzo již před smrtí Bartošovou. Rozdělené knihy však již asi nebyly pevně spojeny a tak vysvětlíme, proč jen nejstarší recense obsahuje úplné dílo o pěti knihách, kdežto všecky ostatní páté knihy nemají.

K dílu svému spisovatel užil jednak všech vědomostí a knih, o nichž byla zmínka výše, potom hojně souvěkých *pomůcek:* tisků, článků sněmovních (str. 21, 114), sbírky nábožen. akt XV. věku, vydané od Pavla Žateckého r. 1513 (120), listu br. Matěje Caherovi r. 1525 (143), a snad i novin, o jichž tisku nevíme; k těm řadil by se na prvém místě spis o upálení Mikuláše a Kláry r. 1526; dále zápisů z knih městských, všelikých snesení a článků obecních (45—72), jistě veřejně vyhlá-

šených, protokolů o výslechu Mikuláše vřetenáře v Praze a Matěje Malínského v Hoře Kutné; potom četných akt a korrespondence, jež Pražané r. 1528—29 musili předložiti při půhonech, jakož byly zpráva M. Brikcího (51), Vyzdvižení purkmistra a j. (52), listy Pražanů (59), krále Ludvíka (104, 105, 174, 175, 181, 183, 184, 185, 186), Caherův (123), dále listů duchovních náčelníků, jež stoupenci jich snad si opisovali, jako dopisy Lutherovy (107, 108), br. Matěje) 150, 199, 201), list Mart. betlémského (47), též zprávy p. Jindř. Mezeříckého z Lomnice, jednání v Budíně r. 1525; pak i listů krále Ferdinanda do Čech psaných a tedy obecně známých. Vedle toho pracoval pak kronikář podle paměti vlastní, dovolávát se několikrát výslovně své přítomnosti (na př. str. 9); nebo podle zpráv hodnověrných lidí a přátel (své rodiny, sousedů a j.).

A ježto i většina jeho pomůcek zanikla, je kronika Bartošova zdrojem zpráv předůležitým a nad jiné významným.

Rukopisů Bartošovy kroniky známo jest na ten čas patnácte. I jsou tyto:

1. Rkp. knihovny kláštera *Strahovského,* z pozůstalosti Dlabačovy, signatury staré B N 31, nové: z českých VIII D 7.

Jest papírový, 20 × 15 *cm*, listů 636 nečíslovaných. Desky lepenkové potaženy jsou listem pergamenovým XIV. stol. s textem lat. z písma. Na přídeští podepsán jest rukou XVII. stol. Vít Pelhřimovský z Grayfenfelsu, J. M. C. služebník; zadní přídeští tvoří kus listu pap. českého kancionalu s notami a textem z počátku XVI. věku. Na l. 1.[a] lat. přísloví, 1[b] zápis, že kniha darována byla r. 1766 od veledůstoj. P. Jos. Barissona, a pod tím verš Hac lege, certus eris valeat quid visque dolesque, psaný v XVII. stol. Na 2[a] počíná text; psáno jest až na l. 236[a] — tu ještě některé přípisky XVIII. a XIX. stol. o auktoru. Písmo je neškolené, málo úhledné, místy četné chyby. Text psal písař inkoustem hnědým, záhlaví kapitol, inicialy (některé nevypsal) rudě. Počátky odstavců v předloze vyznačil podtržením prvních slov. Rukopis tento jest nejdůležitější ze všech, poněvadž nejvíce blíží se původnímu textu[1]) a má ještě knihu pátou, epilog, jehož v ostatních nenalézáme. Za to není zde nadpisů kapitol a v 27. kap. 2. knihy není jména Bartošova. Vyznačuje se zajímavými poznámkami marginálními. Marginalie psala táž ruka, někdy i do prostory, vykrojené v ostatním textu, což je zřejmým svědectvím, že ta místa četla se již v předloze. V této předloze byly též připojeny za kronikou ještě jiné zápisy, aspoň spis o poselství krále Jiřího do Říma[2]), jichžto písař náš pominul.

Rukopis ocenil poprve dr. Rezek i vydal z něho doplňky ve Zprávách o zasedání král. č. spol. náuk 1882.

[1]) Lze doložiti, srovnáme-li jeho znění artikulů obecních z r. 1524 aneb listu br. Matěje, jež známe z originálních zápisův a tisků, krom kroniky.

[2]) Str. 161 ř. 19a: ke slovům: když jsou přijeli do Říma, dodáno na okraji: To najdeš v zvláštním spisu těch knih později.

Text tento položen jest za *základ* mého vydání. Ve zkratkách vyznačuji jej písmenem *z*.

2. Rkp. klášterní bibliotéky *Osecké*, věkem prvému nejbližší, z poloviny XVI. století. Nová signatura N 94 (staré K 1/80 a Rr a 5/18). Rozměry v kvartu 20 × 16 *cm*, o 254 listech nově stránkovaných tužkou. Desky slepeny jsou z tisku, patrně sněmovního snesení z doby rudolfinské. Na 1. listě čteme hlavní titul, na 2. l. počátek předmluvy. Kniha psána jest nepořádně, o četných chybách písařských a není úplna. V knize II. chybí konec, počínaje kapitolou 27. (z nížto zbyl jen nadpis), celá kniha III., ze IV. knihy dokončení od kapitoly 36., kdež písař dopsal po slova . . . »větší nad toto« (str. 281b řád. 21). Krom toho ořízkou při vázání zmizely zhusta v I. knize první řádky nahoře.

Písmo je trojí: úhledné, položené, potom více vzpřímené do l. 202*b* (240a ř. 27. po slova »jako pyšný Aman«), pak kursiva ruky méně zběhlé, do str. 267*b* ř. 14. po slova: »Pán Bůh hrozně mstil«, konečně stálejší rukopis až do konce. Spatia jsou pravidelně vyznačená, dole a na vnějším okraji 30 *mm*, vnitř 10 *mm*, nahoře sříznuta. Vodní znamení: orel.

Písař opisoval z předlohy neznámé, v níž knihař v II. 23. omylem svázal dva listy k sobě vnějšími okraji. Zmatek textu přešel pak mechanicky do rukopisu.

Označení = *o*.

3. Rkp. někdy P. Václ. P. *Duchovského*, nyní knihovny Strahovské sign. VIII B 2, foliový, o 244 listech nestránkovaných z 2. půle 16. stol.

První a poslední list není popsán; též po textu kroniky jde list prázdný, načež na 5 listech následuje registrum. Vodní znamení: brána o dvou věžích s cimbuřím. Vazba kožená XVIII. věku, ořízkou utrpěla četná marginalia, psaná rozličnými vlastníky knihy. Na 1. listě nepopsaném čteme rezavým inkoustem poznámku: De motibus Pragae et Picarditis exulatis. Autor hic haereticus contra haereticum pugnat et, si non fingit, nomen suum prodit lib. 2. XXVII. Na titulním listě podepsal se W. P. Duchowský; jinou rukou přičiněno na obrubě: Tuto knihu sepsal Bartoš písař, měštěnín Starého města Pražského.

Úvodní nadpisy knih provedl pisatel vždy na zvláštním listě v ozdobném rámci velikou literou. Podobně též první řádky kapitol; někde vynechal i místo pro iniciálu.

Označení = *d*.

4. Rkp. v majetku advokáta p. JUDr. *Leopolda Katze* v Praze, foliový 30½ × 19½ *cm*, nestránkovaný, o 366 listech. Vazba lepenková, potažená koží vydělanou. Na hřbetě zašlá signatura MS_4. — Pravý dolní kraj něco málo obhořel, ale porušení nezasáhlo písmo. Ořízka zbarvena jest modrozeleně. Vodní znamení: brána o dvou věžích s cimbuřím, jako u rkp. 3. První a poslední list je prázdný. Na

listech 2.—288. je kronika, 289.—296. abecední registrum k ní, na l. 297.—365. rozličné jiné zápisy[1]).

Všecko provedl týž písař písmem velmi sličným, pololežatým, stejnoměrně, hnědým inkoustem. Spatia jsou vyznačena kostí. Záhlaví knih opisovač pořídil ozdobnou literou, rovněž i hlavy kapitol; tyto nadpisy kapitol a první řádky textu illuminoval rumělkou. Počátek práce stal se r. 1594, jak jej ukazuje vročení na prvním listě. Dvojí glossator pozdější provázel vypravování poznámkami na okraji. Též Balbín měl knihu v rukou a zapsal do ní sem tam ledacos in margine.

Označení = *k*.

5. Rkp. *vídeňské dvorní knihovny* čís. 7745, nové 494. Foliový, 29·7 × 19·8 *cm*, původně nestránkovaný, nově označeno jest 209 listů. Vazba o dřevěných deskách v bílé kůži, ozdobené tlačenými ornamenty. Na obojí desce uprostřed erb sonnenštejnský, někdy zlacený, a v jeho okolku nápis SIMEON SIMONIDES A SONNENSTEIN. Na přední desce nad erbem psaná písmena S. S. Z. S., pod znakem letopočet 1609. Datum to je vročení vazby, při níž rukopis o něco starší byl nově oříznut. Zápony není[2]).

Z předu vytrhl kdosi 2 archy, na nichž napsány byly as 2 tituly, 8 stran předmluvy a 24 stran textu, takže rkp. počíná kapitolou šestou, slovy: učinil-li by pak který (str. 22 ř. 19a).

Po novém stránkování na listě 1.—109. jde I. a II. kn.; 110.—114. jsou prázdny; 115.—198. je III. a IV. kn., 199. prázden, 200.—205. registrum, 207. proroctví o slepém mládenci, 208.—209. počátek kompilace o kompaktátech, nedokončené. Ty dodavky psány jsou kýmsi jiným a později. Posledních 46 l. zůstalo nevyplněno.

Rukopis psala čtverá ruka:

a) od počátku včetně po slova: ty artikule toho sjezdu Havel, řečený Cahera (str. 25 ř. 20a);

b) v ty časy, budoucí administrator — I. kn. kap. 12. obyvatelům měst Pražských duchovním i svět- (str. 45 ř. 33a);

*c)*ským oznámeno jest — kn. IV. kap. 2. včetně (str. 201);

d) kn. IV. kap. 3. — kap. 9. po slova: kterýž nás vykoupil, klekáme (str. 216 ř. 6a).

Odtud do konce opět *c)*.

---

[1]) O kompaktátích, svědectví o přijímání velebné svátosti r. 1417, předmluva na kompaktáta, list věřící legátům basilejským, sněm 30. list. 1433, sněm z r. 1435, listina o smlouvě z 5. června 1436, list papežův 11. března 1436, rozmlouvání s Čechy r. 1434, volba arcibiskupa 1435 a stvrzení jeho, landfrid r. 1440, poselství do Říma r. 1446, legace v Čechách r. 1447, úmluvy mezi podobojími r. 1481 a 1512. Věci veskrze tištěné, asi z knihy P. Žateckého.

[2]) Touž zevní i vnitřní výpravu má rkp. univ. knihovny pražské XVII D 20, v němž obsažena jest známá Querela stavů českých, týž znak i písmo, datum r. 1608. Byl prve v knihovně jesuitů v Klementině.

V I. kn. až do kapitoly 13. jsou v nadpisech označena čísla vždy o jednotku nižší, což někdo později opravoval inkoustem bleděčerveným. Též i korrektury sem tam týž oprávce přidával. Spatia oddělena jsou liniemi tužkou. I tu počáteční řádky psány ozdobnými literami. Druhá a čtvrtá kniha zakončeny jsou řádky spořádanými ve tvar kalicha. Vodní znamení: štít kolmo rozpolcený, v pravo břevno kose z levého rohu dolů, o 2 listech rozběžitých, v levo půl orla. Text není opsán z předlohy jednotné, ale ze tří různých, i časově odlehlých.

Označení = *v*.

6. Rkp. knihovny knížete *z Lobkovic* v Praze, sign. MS 83 (stará B III Nro. 5), foliový 30·7 × 19 *cm*. Vazba hnědá, kožená, hladká z XVIII. stol. Na hřbetě nadpis tlačený: MANUSCRIPTU[M] BOHEM.

První list prázdný; na 2. text: »Počínají se knihy o příhodě a o pozdvižení jedněch proti druhým«, stránkovaný od str. 1.—661. Po něm následuje registrum, ale bez odkazů ke stranám, na 3 listech nestránkovaných, pak přísaha volenců za krále Albrechta (3 l.); bulle od papeže, jenž slul Klement, o koruně české (1 l.); osazení soudu zemského za krále Vladislava; bulle na Karlštejně, o berni zemské, o minci na 11 listech. Posledních 27 listů je prázdno.

Ruk. dokončen byl r. 1605, jakž data, vpletená na konec kapitol, ukazují (str. 446, 519, 568, 608, 623), a to z předlohy, opatřené již marginaliemi; jsouť psána touž rukou jako text, a některá chybně. Utrpěla též ořízkou. Písař, jediný, psal rychle, nedbale, tak že na mnoha místech porušil text nápadně. Na stopu glossatora v předloze vedla by slova na str. 585 (kn. IV. k. 26), kde připsal ke jménu p. Hanuše Pfluga: »Sestru pana děda mého za manželku měl.« Spatia široká, nadpisy zběžné; vodní znamení: erb pod knížecí korunou, na 4 pole, v nich po lvu.

Označení = *l*.

7. Rkp. *biskupské* knihovny *litoměřické*, sign. B I. Q_{10} malého kvartu, 20 × 15·7 *cm*. Vazba prostá v bílém pergamenu. Na hřbetě psáno: Kronyka pražská. Na přední desce tlačený znak v kartuši: štít kolmo rozpolcený, v pravo heraldická lilie, v levo dva pruhy pokosem z prostředka k levému rohu dolů, za klenot rohy picí, mezi nimi lilie. Nad erbem písmena I. SS ZL, dole datum 1613.

Vnitř na první desce přilepen je lístek Ex libris (biskupa hr. Em. z Valdštejna) a lístek signatury. Na horním okraji přípisek asi ze 17. stol.: Constat 8 fß 24 m. Rub přídeštního listu nese poznámku: Letha panie 1653 tato kniha geſt mi darowana od p. Pavla Knoflička Srnowce z Warwažova MNM. Pražsk. v pondělí po druhé neděli postní. — Na 2. l. opakuje se signatura stará: Bohem. Q_9. — Na 3. l. čteme německé přípisky kněze Vinc. Zahradníka z r. 1833 a 1835, co rukopis obsahuje, i doklad, že jest od Bartoše, s odkazem na Historii Jungmannovu a Balbína. Na 4. l. připsáno heslo Valdštejnovo: Unica spes nostra deus est, titul a vtištěno

razítko knihovní. Předmluva počíná se listem 5. a má 8 l.; pak následují knihy, z nichž každá je zvláště stránkována I. (14.—134. [+ 1 prázdný]), II. 103, III. 40, IV. 136; dále 2 prázdné listy, registrum na 12 l., pak obdobné zápisy o kompaktátích a sněmy. Zvláštní skládání jsou: list starých Čechů z r. 1469 (12 l.) a list kn. Jindřicha Lipnického (4 l.).

Rukopis vypraven je velmi úhledně, nadpisy rumělkou, text hnědým inkoustem, přehledný a sličný. Spatia široká. Na listech nahoře opakují se čísla knih a listů. Vodní znamení totéž, jako u rkp. 3. Psáno okolo r. 1600.

Označení = *b*.

8. Rkp. universitní knihovny pražské, sign. XVII. D_5 (jehož užil již *Erben* k vydání, jako recense A). Foliový, psaný touž rukou, touž výpravou jako litoměřický.

Kromě kroniky na l. 1.—218., obsahuje na listech 220.—224. *a* při Havla Gelasta s administratory podobojí, 224 *b* list starých Čechů, 229 *b*—298. traktáty o kompaktátích, sněmy atd., list kn. Lipnického (neúplný, ježto 1 fol. je vytrženo), sněmovní jednání r. 1575.

Jak se zdá, rukopis náležel klášteru augustinianskému na Zderaze v N. M. Pražském.

Označení = *e*.

9. Rkp. universitní knihovny pražské, sign. XVII. C_4, foliový, $31^1/_2 \times 20$ *cm*, užitý Erbenem jako recense B. Vázán je v měkkých, papírových deskách černých. Obsahuje 234 listů; 1. list prázdný, 2.—208. kronika a registrum; kdos jiný připsal dále akta pře Gelastovy, český překlad privilegií pražských z r. 1325—1593, obeslání Jiřího z Lobkovic r. 1594 a 2 zápisy o velké vodě r. 1569 a 1582.

Na konci kroniky zapsal se písař na str. 208: »Tyto knihy jsou na spěch přepsány ode mne, Jeremiáše *Groffa* Miletínského a dokonány v pátek po památce sv. Lukáše evangelisty, jinak 19. dne měsíce Octobris léta páně 1601.« — Psal zběžně, ale čtitelně.

Na titulním listu poznamenal Boh. Balbín ke staršímu druhému titulu Historia pragensis: Verius historia Piccardorum scripta in eorum defensionem a Buriano scriba in curia Prag. Veteris Urbis, plena mendaciis et calumniis in Catolicos et Hussitas. Slova Balbínova vzbudila odpor dalšího čtenáře i připsal: NB. Errore inductus vir summe doctus alias B: B:, cujus manus multis videtur, nominat Buryanum videlicet cancellarium, ut vocant, Pragensem e statu equestri de Kornicz; aliud inventum Lib. 2. cap. 27.: ibi Bartoss scriba et civis pragensis author libri elucescit. — Třetí glossa: NB. hoc falsum est: in antiquissimis MS. nullibi aparet Bartossek; ergo Balbinus recte docuit, Bartossek fuit tantum copista et non author (P. Candidus?) — Rkp. tento náležel prvotně Fr. M. Pelclovi, jakž zvídáme z poznámky vydavatele P. Candida v díle Bohemia docta (Pr. 1777 str. 163.), kdež uvádí doslova svrchupsaná slova Balbínova.

[Sic uvádí týž P. Candidus tamže v přídavku str. 110 rukopis kláštera svého: »Burjani a Korniz Chronica Pragensis«, a ještě Riegger v Archivu der Geschichte und Statistik insbesondere von Böhmen (Dresd. 1792—5) II. 1793 str. 653 z téže knihovny: »Buriani a Kornicz historia Pragensis verius historia Picardorum scripta in eorum defensionem, chart. in fol. sign. 275 boemice«, — ale přes týž titul nelze míti tento manuskript za rkp. Groffův, když jej současně r. 1777 měl Pelcl. P. Candidus uvádí spisovatele podle Balbínovy poznámky, a jistě tedy i rkp. svého kláštera podobně označil. Ježto pak i jiné rukopisy augustinianské přešly do universitní knihovny (Pamět, kterak etc. město Vyškov rebellirovalo, instrukce Hradištská (Riegger II. 65), jest tímto exemplářem klášterním asi druhý rukopis *e*.]

Označení = *g*.

10. Rkp. knihovny *strahovské*; zlomek o 20 listech kvartových, 20·5 × 16·8 *cm*, sešitý, bez desek. Popsáno je tu pouze 36½ stránky. Nadpisy lapidární frakturou. Nynější signatura: Český VIII C 2 *a*. Vodní znamení: 3 věže. Spatia nahoře užší, dole širší, vnitř skoro žádná. Písmo všude stejné, stojaté, z 2. půle 16. věku. Počíná se bez předmluvy I. knihou, končí se v hl. 9. slovy: »ani literní hrubosti své ustoupiti, ani nebeským věcem místo dáti« (str. 35a, ř. 25).

Označení = *s*.

11. Rkp. knihovny strahovské, český VIII C 2b o 95 str. v kvartu je pouhý opis textu *s*, z let okolo r. 1800. Užito ho nebylo.

12. Rukopis knihovny strahovské, český VIII C 1, volné složky po 4 listech, stránkované. Je neúplný, do str. 713, kde je počátek IV. kn. 24. kap. po slova: »aby měl v čem choditi; potom« (str. 248 a řád. 6.). — Na konci na 5 složkách je Annotací čili epilog, pak přísaha volenců královských z r. 1440, 1471, články pražské, bulla pap. Klementa, registrum. Je to kopie z let okolo r. 1800 rukopisu neznámého, blížícího se k *z*, ježto s ním jediný obsahuje epilog, ale není z něho; máť nápisy kapitol.

Užito ho nebylo — v zařazení má značku *n*.

13. Rkp. universitní knihovny pražské XVII F 51 obsahuje t. zv. Historii bratří českých (Jungm. IV. 514). V ní celá partie od r. 1524—1531 je pouhý opis Bartoše. Nebyla psána před r. 1546 (Šafařík, Čas. Č. Musea 1862, 99. — Goll, tamže 1877, str. 331).

Označení = *h*.

14. Rkp. knihovny kláštera křižovnického v Praze XXII A 6 »Prima pars annalium etc.« od Marka *Bydžovského z Florentina*, z pozůstalosti Beckovského, obsahuje známé kusy z Bartoše, a to doslovné vypravování o Mikuláši a Kláře (f. 4—12), o Martě z Poříčí (f. 15—17), pak u výtahu o příhodě Vác. Sovy a Modesta (13), sazení rady (14), o umývání nohou (17), jednání s vypověděnými (18), upálení dvou Němců (19), roztržení jednoty pražské (19), o lidech v oblacích (20), vypovědění

Cahery (21). Bydžovský však měl k ruce rukopis jiný (ne-li sepsání jiné), nežli jsou známé rukopisy. Jmenujeť oba upálené Němce (19): Honsa flašnéře a Krištofa pasíře[1]), kdežto Bartoš jmen neuvádí. O knize Bydžovského obšírněji psal prof. dr. Rezek v Č. Č. M. 1878, 156.

Označení = *a*.

15. Rkp. knihovny hraběte z Valdštejna v Duchcově, sign. 47 XI. 6, jehož přese vše snahy nebylo mi lze obdržeti. Podle zprávy pana ředitele Pažouta pochází též z konce 16. věku.

Krom těchto zjištěných exemplářů máme zprávy ještě o dvou rukopisech, zatím nezvěstných.

16. Rkp. Pelclův, jiný, ze 17. věku, o němž podává zprávu P. Candidus u vydání svém »Bohemia docta« 1777, str. 163.

17. Rkp. slavatovský, někdy v archivu jindřichohradeckém: O něm píše Balbín v Miscellaneích III. 290. v polemice proti Goldastovi: »Fuit vero author libri Burjanus quidam Antiquae urbis scriba.. est ejus libri autographum cum nomine authoris in archivo Slavatino Novodomi.«

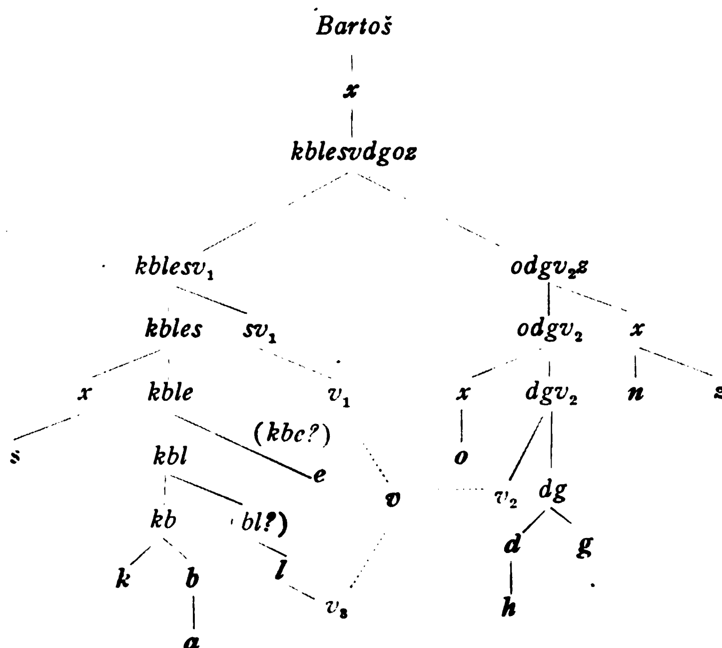
Byl tedy u hr. Slavaty rukopis, na němž četlo se jméno Burjana písaře Starého města Pražského, totiž Sobka z Kornic. Snad to byl opis Burjana samého, snad jeho majetek. Jináče Balbín snad by nepřipsal mu kroniku, když měl v rukou exempláry, označující autorem Bartoše. V J. Hradci, jakž laskavě oznámil p. archivář Tischer na prosbu mou, není rukopisu Bartošova. Aniž je známo, kam se odtud poděl. Knihovna jesuitů hradeckých přešla do univ. bibliotéky pražské; Balbín vskutku rukopis *g* měl, ale tu není jména Burjanova, naopak Balbín sám označuje knihu jeho jménem; byla tedy anonymní. Ještě r. 1774 rukopis jmenovaný v archivu Jindřichohradeckém cituje Pelcl (Gesch. Böhm. 649). Část bibliotéky černínské dostala se r. 1784 do kníž. knihovny lobkovické v Praze. Vskutku je zde rukopis *l*, a poznámka o Hanuši Pflugovi: »Sestru pana děda mého ... měl« lákavě vede k pomyšlení na pana Slavatu, prvního majitele, jenž právě r. 1640 stal se pánem Hradce; ovšem že genealogického dokladu zatím nemáme. Ale poznámka ta byla již v předloze a rukopis sám má zjevné datum r. 1605; nemohl by tedy snad Balbín souditi, že je autografem Sobkovým.

Není rkpem tím ani majetek p. dr. Katze *k*. Prozatím tedy rukopis ten je neznám.

O všech rukopisech užitých lze dokázati, že jsou navzájem neodvislé, každý sám svůj. Niktorý z nich není druhému předlohou ani opisem: máť každý svá odchylná čtení, své plus, své minus. Doklady k tomu shledáme po každé stránce vydání.

[1]) Tomek, D. P. XI. má opět jiná jména: Jiří a Václav.

Rozborem, jejž učinil jsem ve zmíněném pojednání ve Věstníku, který snad netřeba tuto opakovati, vychází na jevo rozrod rukopisů:

Jest snad zjevno, že složené výrazy vyšší značí vždy předlohu neb skupinu předlohy, z níž odvozeny jsou recense pozdější. Pravzorem všech nám známých rkpů nebyl však ještě opis z originálu, nýbrž nejméně opis neznámého prvního opisu z Bartoše.

* * *

Vydání mé bylo uchystáno k tisku a z části již tištěno před ustavením se vydav. kommisse, tak že pohříchu, ač jest prvním dílem vyšlým její péčí, nemohlo říditi se ve všem pravidly, kommissí teprve později stanovenými.

Základem vzat byl rukopis strahovský *z* a z ostatních textů přidána jsou pod čarou různočtení. U výběru jich snažil jsem se zachovati střední míru, při čemž hleděno bylo především ke tvarům staršim, nežli jest jazyk rkp. *z*; mladších jsem pomíjel; i tak jest různočtení mnoho, a zdálo by se, že zbytečně; ale račiž uvážiti každý, že i přísný výběr z deseti rozličných textů, hledí-li se, abychom se přiblížili co možná přiblížení ke vzdálenému originálu, rozsahem vždycky vzroste.

Text *z* přejat byl pokud možná věrně, avšak přece nebylo lze obejíti se bez odchylek i v kvantitě i v kvalitě. Jsou místa důležitá, jež písař *z* nedopatřením vypustil; ta dodal jsem z rkpů nejbližších, ale místa taková vždy jsou vytčena v hranatých závorkách a v poznámce pověděno, odkud vzata; rovněž takto doplněna

některá slůvka, jež scházejí ve všech rkpech a jichž přece smysl žádá. — Je-li v *z* chyba, rušící smysl, opravena jest již v textu a v poznámce uveden chybný tvar; pouhé odchylky od správné vazby nebo řeči, jež však nedotýkají se smyslu, byly sic v textu ponechány, ale upozorněno na ně znamením [sic] nebo [!] a pod čarou napraveny nebo vysvětleny. Některá veřejná akta a pak list br. Matěje, v kronice doslovně přepsané, jsou tištěny ne z rkp *z*, ale z originálů, ježto Bartoš dojista přepisoval je věrně, a na variantech, když není tu duševní práce spisovatelovy, nýbrž cizí, přece nezáleží; pak položena jsou pod čarou různočtení rkpu *z*.

Znění textu pořídil jsem podle známých zásad transkripce, že třeba zachovati zvuk a jiné pravopisné zvláštnosti převésti ve formy nynější — krom jmen vlastních. Od pravidla odchýlil jsem se jen v jediné věci, kterouž snad mohu omluviti. Písař *z* hověl totiž zvláštní podivnůstce, rozváděje vůbec důsledně každé *ý* v *ej*, i tam, kde rozvedení toho pravidlem nebylo. Tu jsem podržel tedy *ej* pouze tam, kde ještě nalézalo se aspoň ve 2 rkpech; kde *z* byl osamocen, dovolil jsem si proměniti jeho *ej* opět v *ý*.

Text strahovský psán jest mluvou z druhé půle XVI. věku s některými tvary lidovými, jako dobrýmu, dobrý místo dobrému, dobré, ale po předlohách zachovalo se v něm mnoho forem starších recensí, ovšem docela libovolně a nedůsledně, takže jeví se pravou směsicí; hned vedle starších genitivů a dativů *-óv*, *-óm* jdou tvary *-ův* a *-ům* třeba v téže větě a vazbě; někde zbylo i staré *ie*, ano i forma starobylá jako *ničemémuž*; některé tvary ukazují na dialekt: *štvrtek*, *někderý*. Někde pak zbyly ještě skrovné zkratky *ꝑto*, *tō* a pod. Filologický rozbor jazyka však nemůže tu míti místa. Rovněž orthografie *z* jest většinou nedůsledná, připouštějíc týž tvar v několika formách, třeba v téže větě. Přehled pravopisných forem jest tento:

Kvantitu samohlásek písař většinou neoznačuje a jen výjimkou klade nad dlouhý vokál tečku. A rovněž tečka jest mu znaménkem diakritickým, jenže hlásky změkčené označuje též rozmanitými spřežkami.

a píše někdy bez příčiny *ȧ*; **á** = buď *a* (krale, pana), nebo *ȧ* (zgewnȧ); **é** vždy *e*, **ó** vždy o (dobreho, meho; Pražanom, chrtom); **ě** = buď *ie* (wiecz, niekdy, gedniech), buď *ė* (wėc, gednėch), buď *e* (weczy, wedomoſt);

i = jednak obyčejné *i*, někdy *j*, obyč. v koncovce po *l* nebo *t* (bylj, kralj, kdokolj, učžitelj; datj), ale i vnitř (imprjmoval); někdy *iẏ* (tiẏ ſlawni); nebo *y*, *ẏ*, a to *a*) vždy jako spojka (y z te, aby y); *b*) vždy po sykavkách *cz*, *ſ*, *z* vnitř slova i v koncovce (arczy, moczy, pokuſy, conſyſtorz; tiſyczẏ, mezy, odchazy, ſẏlny, proſẏme); *c*) někdy po *š*, (naſſy, wyzſſy, vedle naſſi, wyzſſi); *d*) po tvrdých souhláskách v cizích slovech (hyſtoryk, Ferdynand, Korynth, artykule), a někdy i v českých po obojetných *m* a *l* (pomynul, przately vedle pomigegi a przateli);

í = 1. *i* někdy po sykavkách (knezi, nozirz; mlczi, neſcziſlny, nejwizſſi, bratrzi, Rzim); po zubních (neſtydi), retních (piſſe), nosovkách (pozdrawenim, pomigegi), jazyč. a plynných (zbrogi, bliz); 2. = *iẏ* obyč. v koncovkách, ale též uvnitř (wſſij, bratrzij,

nenij, ſwiedomij, dij, ſpiknutj, takowj; s tijm, trpijme, mijſto, wijra, knijhy atd.; *c*) = *j* (Girzj, potrzebj, treffj);

u v násloví a jako předložka píše se důsledně *v* (vplne, v ſlupi);

ů, ú = *u* (potrzebnu, mug), někdy *ů* (mylnů, prawům);

y píše se vždy ač zbytečně *ý* (slýſſenj, ceſtý) a jen někdy *i* (wizſſi, egiptſky, ſtarobile, vymiſſleni); ý pak všude rozvedeno v *ej*;

ou vždy *au*.

Souhlásky: c = *cz* (obeczny, czyzy); č = *cz*, *cž*, *czi* (před *a*, *e*, *o*): nic, ocž, czias, cziechowe; jednou psáno komornicſtwi, t. j. mylnou analogií *cs* za *č* (za staročes. —*č*ství);

s v násloví před retnicemi = *z* (zprawce, zbor), ve slově dsky mění se v *cz* (dczky i czky), což ovšem náleží spíše do hláskosloví.

š = jen *ss* (slyſſal); zdvojené *šš* psáno *žš* (zſſ): wyzſſi, srv. Geb. I, 511.

z = *z*, *ż* (blazni, blażni, beż);

ž = *a*) někdy *z* v koncovce (kteréz, protoz, az), i uprostřed (waznoſt, obtézugete), pak důsledně před *s* (prazſky, knezſtvo, muzſky; to ponechal jsem i v textu, ježto není vyloučeno, že se tak mluvilo, ale v těchto případech jest i *ž*); *b*) před *a*, *e*, *o* = *zi* (ziadny, poniziene, zioldnerz);

ř = *rz*, *rž* (kržtili a krzest);

d zůstává (a ponechal jsem) ve slovech »dvadcet, třidcet«; zdvojuje se někdy ve slově radda u významu = sbor konšelů;

f vždy *ff* (ffaleſſné, netreffuge);

g zachovává se ve slovech cizích purgmistr, purgrabí; někdy se sesiluje ještě hláskou *k* (Wartenbergk, margkrabí); ve slově glejt mění se v *k* (klejt);

h jako pouhý aspirát zůstává v cizích slovech (pikhart) a ve slově leth;

j = obyčejně *g* (giſtau, gſem) nebo *y*, *ý* v násloví i uprostřed (yakoz, ýakoz, yablko, poyala), pak v dvojhlásce *ej* (gey, beyti, neyyaſnégſſi);

k v slovech cizího původu = *c*, *cc* (canclerz, conſyſtorz, tractat, baccalarz);

ň = *n*, *ń*, *ni* (nic, weznowe, weznowe, wezniowe);

t se zdvojuje někdy po *o* (rotta, zrottiti, hottovi, vedle rota, rotiti); ve slově světští mění se v *d* (ſwiedſſtj); ť píše se *ť* i *tt* (ať, att; takowať).

Obyčejné jest spojování pomocného by, bych s předchozím slovem (czjmby, poyalabych, pokudby), též předložek se jménem (zte, wte); rozděleně píše se a wssak.

Po stránce vnější text upraven jest tak, aby hned patrný byl rozdílný původ různých kusů. Vlastní sepsání Bartošovo tiskli jsme garmondem; části cizího původu, jen prostě Bartošem přepsané, vyšly borgisem nebo petitem. Místa význačná podali jsme písmem proloženým; kursivou pak poznamenány věty,

jež už v předlohách Bartošových byly vzaty ze zdroje třetího. Zjištěné citáty z Písma neb odjinud vytčeny jsou odkazy na okraji. Poznámky uváděné číslicemi jsou různočtení; vydavatelovy vysvětlivky, kde jich při různočteních bylo potřebí, kladeny jsou typy proloženými; schází-li co v čteném rukopisu, označil jsem scházející slova uzávorkováním { }; poznámky uváděné písmenky a), b), c)... jsou vysvětlivky kritické, revokace a odkazy k literatuře podrobnější.

Vydání toto jest druhé; první opatřil K. J. Erben r. 1851: »Bartošova Kronika pražská od léta páně 1524 až do konce léta 1530.« (V Pr. 8° 335 str.) Před tím kniha známa byla jen v rukopisech. Lat. výtah z ní učinil už v XVI. stol. benediktin Petr Lodorecker a vytiskl Jiří Pontan z Braitenberka ve své »Bohemia pia« (Frankfurt n. O. 1602, str. 94—127). Gelasius Dobner chystal edici latinskou, jejíž překlad asi tehdáž a snad jeho původem byl opatřen; ale vytištěn byl překlad teprve r. 1859 C. Höflerem: Des Bartholomäus von St. Aegidius Chronic von Prag im Reformationszeitalter. Chronica de seditione et tumultu Pragensi.

O knize psali Balbín (Bohemia docta str. 163.), zvláště pak Palacký (Würdigung der ält. böhm. Geschichtsschreiber, str. 262. sl.), potom Erben (u vydání a v Slov. naučném Riegrově, díl I.), Emler (v Ottově nauč. slovníku, d. III.), Rezek (Č. Č. M. 1882, 544 — Zprávy o zas. král. spol. nauk 1882, 316), Vlček Jaroslav (Dějiny č. literatury I, 361), Jireček (Rukovět).

Kroniky užil snad každý spisovatel o XVI. věku, nejvíce Tomek v Životě M. Jana Paška z Vratu v Č. Č. M. 1844 str. 17. a v X.—XI. díle Dějin města Prahy; proto k této knize především činí se odkazy v poznámkách.

II.

PAMĚTI O BOUŘI PRAŽSKÉ R. 1524.

Druhé vydatné sepsání o událostech bouře pražské došlo nás pouze v jediném rukopise moravského zemského archivu v Brně (sign. M IX 10), o 102 nově číslovaných listech 191 × 143 *mm*, psaném v letech ok. r. 1600. Nyní zavázán jest v nových deskách, na jichžto hřbetě vytištěno »Učení Havla Cahery«. Spis vydal po prve A. Rezek roku 1881 v Pojednáních král. české společnosti nauk ř. VI., II. (fil. tř. č. 2).

Rukopis brněnský není originál, o čemž svědčí na první pohled četné chyby opisovačské. Jest pak pramenem dosti záhadným: nevypravuje souvisle, nýbrž tvoří soubor 26 článků, z nichž třetí a všecky ostatní mají své zvláštní názvy. U vydání prvním mínil vydavatel, že všecko sepsání jest dílem jedné osoby, opíraje úsudek svůj především o závěrečné věty, kdež opravdu shrnuje se všecken obsah v konečnou mravní pobídku.

Ale jináče jsou podstatné neshody i vady komposiční. Čl. 1. obsahuje beze všeho titulu opis artikulů Caherových ze sněmu hromničního r. 1524. Následující článek ani počátek třetího ničím s prvním nesouvisí, teprve v půli třetího čteme opět o témž sněmu hromničním, jako by prve o něm zmínky nebylo, ba text odvolává se při citaci artikulů na artikule tištěné. Kdyby čl. 3. byl vyšel z téhož péra jako 1., proč byl by spisovatel v 1. opisoval články, moha upozorniti na tisk, nebo proč by ve 3. dovolával se cizího tisku, maje vlastní úplný opis jen o několik stránek napřed?

Článek 1. i 3. mluví o Caherovi jako známém a nic proti němu neuvádějí. Článek 2. mluví o nějakém Caherovi a vyčítá mu zpronevěru a hubení víry.

Kdežto čl. 1. počíná sněmem hromničním, čl. 2. uvádí se docela jiným rázem, kusem plným biblických citátů, přechází v útok proti papeži, mluví o proroctví Husově o Lutherovi, o Caherovi. Čl. 3. opět bez přechodu vrací se k Rokycanovi a opakuje totéž o Husovi, Lutherovi i Caherovi; čl. 4. má zas pojednání o vystavování monstrance r. 1415, čl. 5. vrací se opět k Rokycanovi a podle titulu dál má obsahovati, co Cahera působil v Praze; o Rokycanovi opakuje část, co jest ve čl. 3.; o Caherovi nedí však nic. Teprve od čl. 6. počíná souvislé a do jisté míry pragmatické vypravování, do něhož jsou vloženy vsuvky jiné, ale nedatované, o nichž tedy skladatel nevěděl, dobře-li je řadí.

Logické a docela prosté spořádání prvních článků bylo by v tomto postupu: čl. 2. jako nábož. úvod, 4., 5., 3. (v něm 1.), 6.

Podle čl. 8. byl pisatel osobně přítomen ve schůzi na pražské radnici, náležel tedy k obci pražské; byl též přítomen při upálení Mikuláše vřetenáře, ale tuto mýlí se o rok, nezná faráře, neví, kde Klára bydlila, mýlí se ve jméně purkmistra tehdy úřadujícího, za to vypisuje i jméno rychtářovo, ač pro Pražana přece nemělo důležitosti. Na několika místech odkazuje k dalšímu líčení, ale líčení pak pomíjí.

I zavírám z těchto neshod, že úprava, v které se nám sepsání dostalo, není dílem osoby jediné. Skladatel, snad svědek očitý některých příhod, jal se o nich psáti a sebral si ještě jiná cizí skládání. Ale zpracoval z nich pouze část. Všechno pak dílo, sepsání jeho i nedotčený dosud materiál dostal se později osobě jiné, jež ani do věcí zasvěcena nebyla, ani o zpracování se nepokoušela, nýbrž prostě všecko opsala, jak dostalo se jí do rukou; a tím vysvětlíme i jednotu, jež přece hlásí se z většiny, i zase neshody, jež jednotě se příčí.

»Paměti« ve mnohém kryjí se s jednotlivými kusy u Bartoše písaře; nicméně již u prvního vydání bylo zjištěno, že nelze Bartoše míti za jich spisovatele, a přidávám, že »Paměti« nejsou ani Bartošovým materiálem ani jeho předlohou.

Oddíly, v nichž se oba prameny shodují, jsou právě tisky, cizí sepsání a úřední záznamy, z nichž oba stejně čerpali; jinak lze prostě říci, že pramen ten ví jednak víc, jednak míň nežli onen, a že si často navzájem naprosto odporují; podrobně jsem

ukázal poměr jich ve svrchupsaném rozboru kroniky Bartošovy a upozorňuji na obé v poznámkách tohoto vydání.

Souditi o osobě skladatelově jest velmi nesnadno; i tam, kde spisovatel sám o sobě mluví, i kde podrobnosti prozrazují očitého svědka, není zřejmo, zda spisovatel té části i skladatel celku jsou osobou touž.

Očitým svědkem při událostech na radnici pražské mohl býti jen člen obce pražské, kdežto opět slyšení Pražanů a vězňů před knížetem Karlem, když každá strana zvláště byla slyšána, mohl býti přítomen spíše zas některý posel z měst venkovských. Zpráva pak o upálení Mikuláše a Kláry též ukazuje spíše na původce mimopražského.

Že skladatel byl též spisovatelem částí o příbězích na radnici pražské a tedy Pražanem, svědčila by věta (str. 314. ř. 15. a), »někteří pak pánu bohu srdcem i myslí se poručili«, příliš subjektivní, aby byla psána jiným, kdož všeho se neúčastnil.

Skladatel byl tedy z obce pražské, stoupenec Hlavsův a kněze Martina betlémského, protivník Paškův i Caherův, ale daleko ne tak vášnivý, jako Bartoš písař; nenáležel k radě městské. Nebyl však mezi postiženými 9. srpna 1524 a patrně nestihlo ho vypovědění, ježto ví o událostech v městě za doby, kdy jiní byli mimo Prahu; nebyl s vězni ani v bližších stycích, ježto nemá o jich listech správného ponětí.

Ovládá latinu i písmo sv. Z literatury užil přímo či nepřímo Chelčického Síti víry, Aen. Sylvia Historie české v překl. Konáčově, Martina Luthera spisu De instituendis ministris, poslaného Pražanům, listu br. Matěje Caherovi r. 1525, vše tištěných; dále jedné recense Starých letopisů českých (předlohy rkpu M); pak spisu o vystavování svátosti oltářní, jak prý počalo r. 1415; nejspíše Vavřince Krasonického O svátosti proti Caherovi; pak nějakého bratrského sepsání proti Rokycanovi, k němuž užito bylo i Sylvia i Vaňka Valečovského traktátu proti panování kněžskému; též Života skonání Mikuláše a Kláry mám za spis cizí, samostatný; vedle toho spisovatel opatřil si akta a dopisy účastných osob; sám z vlastní paměti složil snad čl. 8. a možná též 20.—23.; jiné zprávy přejal (místy zmateně) z úst jiných.

Sebrání nestalo se asi před 18. prosincem 1533, neboť mluví se v Pamětech již o smrti Zigově, jež toho dne byla, ba možná klásti vznik po začátku r. 1534; dí-li se, že »někteří z vypověděných po svém návratu dluh smrti zaplatili«, může se výrok vztahovati jen na Jana Hlavsu, jenž 17. ledna 1534 dokonal. Poněvadž pak ve všem spise není zmínečky, jež by přesahovala rok 1534, a poslední odstavec jmenuje kněze Mikuláše Provazníka u sv. Štěpána, jenž právě toho roku vystřídán byl knězem Jakubem, podobá se, že počátkem r. 1534 bylo složení Pamětí hotovo.

Proti Kronice Bartošově, jež vznikala za cílem apologetickým, skladatel Pamětí jest spíše historickým referentem, klidnějším a méně stranným. Tendence jeho se nese směrem mravně pobízejícím, aby poznán byl kříž věrných a pravých křesťanů od bezbožných: co se dálo, stalo se podle předpovědi Kristovy, že budou pronásledovati jeho učeníky a jich potomky, aby zkoušeni byli pro odplatu věčnou.

III.

KRONIKA MISTRA JIŘÍHO PÍSECKÉHO.

Jiří Písecký[1]) narodil se v létech 1490—1495 asi v městě Písku (latině psával se Pisecius) z otce Martina Velikého; kmotrem byl mu M. Martin Vlašimský 1471—99 professor učení pražského, potom kazatel v Betlémě a farář praž. kostelů do r. 1509; učitelem v mládí Václav Ropek. Jiří měl ještě mladšího bratra Pavla.

Oba sourozenci studovali později na universitě pražské, načež Pavel odešel do Vlach pro svěcení. Jiří za let studijních býval roku 1510 žákem a famulem M. Václava Korandy (jak se zdá, spolu s Havlem Caherou Žateckým, pozdějším administrátorem), r. 1511 dosáhl bakalářství svobodných umění a po té odešel za učitele na venkov; r. 1515—19 spravoval školu v Klatovech.

Patrně již za let studijních obrátil svými studiemi humanistickými k sobě pozornost mistrů kollegiatů, že vyhlédli jej za budoucího svého soudruha; čekali jen, až dosáhne mistrovství. Když pak prodléval, sám rektor r. 1517, 23. října napomenul jej k uspíšení studia; ještě pak před samými zkouškami 1518, 3. led. rektor schválním listem oznamoval mu den examin a vyzýval, aby se neomeškával. Vskutku pak po zkouškách toho terminu Písecký vyhlášen byl mistrem svobodného umění (Lib. decan. II. 263).

Brzo po té nový mistr zvolen byl členem akademie; 23. října 1518 probošt v Karolině, Václav Rožďalovský, poslal mu intimací, žádaje, aby 28. října dostavil se k přijetí. Ale Písecký ještě zaneprázdněn byl v Klatovech, takže přes laskavé pokárání svého někdejšího učitele Korandy (17. prosince 1518), teprve 14. ledna 1519 dostavil se ke kolloquiu, 24. ledna rozloučil se trvale s Klatovy a 1. února, v den úmrtí Korandova, konečně vstoupil do kolleje. Ubytovali jej u M. Tomáše Vlašimského. Hned pak účastnil se zkoušení bakalářů.

Do Klatov vrátil se potom jen na čas, pořádaje ještě své závazky, a při tom zjednal v Klatovech obročí bratru Pavlovi, přišlému 9. února z Benátek. Dne 2. května slavili tam v chrámě jeho primicí[2]).

Po té v letním semestru Písecký jal se čísti 30. května a vykládal knihu Elenchorum Aristotelis; r. 1521 četl Prisciana, r. 1522 Aristotelovu fysiku. Již pak r. 1521 zvolen byl proboštem kolleje Karlovy, r. 1523—1527 děkanem, roku 1529 stal se proboštem kolleje Všech svatých a přísedícím konsistoře; třikráte pak byl rektorem, v r. 1532—33, 1535—36, 1540—41. Jinak ve veřejnosti nevystupoval. Umřel 17. dubna 1545.

Hnutí lutherské tehdejších časů zasáhlo i do akademie. M. Václav Rožďalovský, předchůdce Píseckého v proboštství, byl Lutherův stoupenec, a též v kolleji na čas

[1]) Jireček, Rukověť str. 114.; Rezek v Č. Č. Mus. 1882, str. 545.
[2]) Viz listy Píseckého, str. 363, 364 a kron. str. 355 a.

bydlil vzpomenutý již Jan Miruše; kollegiatů kališných bylo sic většina, ale báli se panstva a konšelů, kde právě v čas inaugurace Píseckého strana lutheránsky smýšlející nabývala moci; mistři proto přijali mezi sebe pohostinu i novokřtěnce Münstra a nebránili mu kázati v kaplích svých v Betlémě a Božího Těla; nebránili ani, když konšelé pražští zasáhli do jich práv a uvedli do Betléma o své újmě kněze Martina Hánka, ano snesli i zkrácení své autonomie, když Pražané po vzoru měšťanů v Němcích přisvojili si díl universitní správy a k mistrům dosadili ze svého kruhu laické přísedící, directores saeculares[1]). Ti pak provedli, že mimo řád r. 1523, 11. června tehdejší děkan Jiřík Ježíšek byl sesazen.

M. Písecký, nástupce Ježíškův v úřadě děkanském, vlastně nenáleží straně žádné. Odvrací se sice v srdci svém od církve římské, vyčítaje papeži i kněžím zálibu v nálezcích lidských a v obřadech, jimiž jen lid od pravé víry se odvádí, a horší se nad jejich ziskuchtivostí a labužnictvím. Jeho náboženským ideálem jest služba bohu v duchu a v pravdě, v prostotě srdce, jakáž byla za časů apoštolských a za M. Jana Husi i Žižky; proto odvrací se též od domácích utrakvistů, kteří prý odchýlili se od časů Rokycanových od prostoty první, zvykajíce ctění obrazů, soch, vystavování svátostí, procesím a jinému modlářství; takže zašli v tom i nad samy římany. Líbí se tedy Píseckému dosti hnutí lutheránské — avšak jen v tom, že opouští vnějšek a Řím a směřuje k čistému evangeliu.

Dogmatické nauky Lutherovy nenalézají však u něho ohlasu; proti doktoru wittenberskému ozval se v Píseckém i humanista; Luther zamítá filosofy řecké a Písecký jest Platona, Aristotela i jiných zaníceným ctitelem. K tomu nechut mistrovu rozněcovaly domácí výtržnosti »pikartů«, kteří sic Luthera velebí a k němu se znají, vskutku však věří kde kdo, jak chce — iniqui turbatores lutherani.

Bratří českých nezná. Konečně vidí kolem sebe všude jen sobectví a nízké prospěchářství pod rouškou horlivosti náboženské, i přirovnává svět zmatku babylonskému. Na venek zůstal sic ve straně starokališnické, ale neustálenost a zmatky obou stran vedou jej jen k trpké skepsi a beznadějnosti. A proto jako stoik ustupuje v pozadí a hledá útěchu ve vědě a v práci.

Píseckého lze vřaditi mezi průměrné české humanisty; nevyrovnal se výtečnějším ani prací ani hloubkou, ale opět nebyl oslepen aureolou antiky, aby neměl porozumění pro svůj věk a lid. V jeho spisech chvěje se i srdce upřímného Čecha, jenž prostřed vírů a bouří úzkostně se zamýšlí nad osudem země a jehož beznadějný hluboký bol dokonce zatemňuje mu zrak, že vidí jen chmury a ulevuje si jen hořkými povzdechy.

Literární jeho pozůstalost, pokud jest známa, není rozsáhlá. Nevíme o dílech učených ani o verších; připisuje se mu jedna recense Starých letopisů, ale z pouhé domněnky bez důvodů. Zjištěnou prací jeho jsou pouze kratičké letopisné záznamy v knize děkanů universitních, jež vedl za své funkce podle povinnosti (Monum.

[1]) Tomek DP. X. 524. Winter, Děje vys. škol pražských, str. 33.

univ. I_{II}, 275—278, 280—282), pak jeho polemika s knězem Mirušem a konečně historické zápisy z let 1518—1526, naše to kronika (lat. nový titul Chronicon Georgii Pisensis), a její pokračování z let krále Ferdinandových, jež však se ztratilo.

K polemice s Mirušem podnítil Píseckého Miruš sám svými útoky proti zesnulému kmotru Píseckého, M. Martinu Vlašimskému. Co však pohnulo mistra ke skládání historickému, nikde sám nepraví, aniž možná s jistotou tvrditi. Spis jeho lze asi nejlépe označiti za paměti, kde vedle veřejných českých dat řadí se i zprávy autobiografické, a jest skrovničkého rozsahu; není pragmatickou monografií, ale zase ne pouhým suchým letopisem, třeba skládán byl kronikářsky, k faktům přidává spisovatel všude své reflexe a stesky. V nich snad nadsazuje, nicméně, kdo tak žaluje, nikoho ani svou stranu nevyjímaje, jistě mluví z vnitřního svého přesvědčení a pravdu.

Paměti své Písecký psal dle vlastních slov hned od svého mistrství, tedy od r. 1518, a nejspíše vždy současně, ale sotva tak, jak jsou nám zachovány; teprve po letech je sebral v jednotný spis. Mohlo se to státi po r. 1528 neb 1529, ježto, ač dílko končí se r. 1526, poznamenal v něm již prolepticky o konci jednoty měst Pražských, 9. září 1528, a též o bouři pražské napsal, že se skončila, což bylo možno pověditi opět jen v letech 1528—29.

Hotovo pak bylo sepsání před koncem kroniky Bartošovy, jenž v V. kn. 5. kap. (str. 294 b ř. 15—28) vášnivý nájezd na ně činí, ač ho nejmenuje, ale »spis latinský, v místě, tu kdež jest studnice k vedení mravům a k ctnostem mudrlantským nejvyšší, ač nevelmi obšírný«, o příbězích těch sepsaný od kohosi, jemuž mistr Tomáš Vlašimský říkal: »Kobyla, jiní Jádro«, nemůže býti jiný, nežli kronika naše[1]). Terminus ad quem jest tedy asi konec r. 1530.

Uprostřed té doby můžeme zúžiti ještě meze, ač jen domněnkou. O r. 1521 píše Písecký, že jest to rok jeho proboštství (v koll. Karlově); kdyby byl psal v čase,

1) Právě toto Bartošovo svědectví, že zvěděl o spise Píseckého dříve, nežli svůj dokončil, vylučuje možnost, že Písecký Kroniky Bartošovy užil, ač je zajímavo, že všecka téměř fakta Píseckého z let 1524—26 nalezneme i v Kronice a že kolik míst nápadně na sebe upomíná:

Písecký:	Bartoš:
multos in dies cives in vincula conjecerant, alios ab urbe eiciebant, alios muneribus placati liberos facientes absolvebant ab omni terrore;	a tak vždy potom jedny po druhých vypovídali ... leč kdo to dobře uplatil;
qui ... ex sua facultate munera dabant, erant boni christiani, qui vero ... dare recusabant ... erant hereticissimi;	když jsou dali, tehdy za dobré zůstali křesťany, a kteříž jsou nic dáti nechtěli anebo pro nedostatek nemohli, tehdy ti ... z města jíti musili a za pikarty zůstali;
etiam per Judaeos instigati;	a to vše šlo skrze Židy;
multi ... in Tayn contra lecturam ... non existentes erronei — timore tamen pene errores revocabant in certis articulis, quos Gallus confecit.	(o tom obšírně v kn. II., hl. 9—10.)

Nezbývá, než usouditi, že shoda frasí je pouhá náhoda.

kdy byl již proboštem u Všech svatých r. 1529, snad by byl označil, že proboštství r. 1521 bylo jiné; s dobou tou souhlasí, že nikde nejeví Písecký vědomost o pádu Caherově v září 1529, tak že by pak rok od září 1528 do září 1529 mohl býti časem definitivní stylisace.

Kroniku svou Písecký psal z vlastní paměti, jako očitý svědek (byl při korunovaci král. Marie, při uvedení kn. Martina do Betléma); někde pak užil pomůcek, k nimž výslovně odkazuje pro poučení obšírnější: kompaktat, desk zemských, knihy děkanské v universitě, knih konsistorních a městských. Užil též asi listu br. Matěje poustevníka psaného r. 1525 Caherovi[1]). Ježto pak i těch pomůcek málo se nám dochovalo, jest literární pozůstalost Píseckého neocenitelným pramenem, i o sobě, i jako doplněk Bartoše a Pamětí.

I listy jeho i kroniku zachovala nám pouhá náhoda. Písecký měl knihu sv. Jana Zlatoústého Adversus gentes, tisk basilejský z r. 1523, v níž před tiskem i na konci zbývalo několik listů čistých, tam opsal si korrespondenci s Mirušem a s jinými; aby pak prý nezůstaly poslední čtyři listy prázdny, opsal tam v souvislosti rozličné starší své zápisky, učiněné prve porůznu; ovšem nepřál si, aby dílko jeho zůstalo neznámo, oslovujeť leckde budoucího čtenáře. — Podobným způsobem psal i historii krále Ferdinanda do exempláře římských klassiků Valeria Maxima a Suetonia Tranquilla.

Staré ty tisky všecky jsou dnes ztraceny. Avšak spis sv. Jana koupil asi koncem XVIII. věku kdosi v Praze v židovském knihkupectví a opsal; opis tento, provázený zprávou nálezcovou[2]), jest nyní v knihovně děčínské (= *D*); z tohoto opisu pořízen

---

[1]) Písecký:	Matěj (u Bart. II. 18):
pauperiores ... ut terrorem aliis incutiant, turpiter eiciebant, virgis cedebant, ferro ignito signabant, igne etiam exurebant.	mistr Havel ... napravuje k víře lidi biřicem, šatlavou, vězením, katem, mrskáním, cejchováním, od města vypověděním.

[2]) Chronicon Georgii Pisensis, in Universitate pragensi praepositi et decani, super diebus et temporibus Ludovici regis Ungariae et Boemiae hucusque nunquam editum, per quod Hajecius ab anno 1518 usque 1526 egregie augetur et illustratur. – Priusquam lectorem introduxero ad lectionem hujus chronici, dicam prius, ubi sit repertum. Extat in urbis Pragensis foro scrutario sic dicto officina libraria sub potestate judaica, quam pro more ac solito lustrandam accessi; en! felici fato incidit in manus liber in 4to divi Chrysostomi Adversus gentes, typis Basiliensibus A° 1523 impressus. In libri hujus fronte, aeque ac in calce, complures reperiuntur phylerae manu supradicti Pissenii conscriptae, in ultimis autem quatuor foliis chronicon istud, quod cum lectore communico.

Praeter intentionem scriptoris accidisse putem, quod historiam hanc isthic annotaverit, siquidem in prioribus foliis tantum epistolas, quas ille dedit ad magistrum Joannem Mirusch (de quo parum laudato in contextu narrationis fit mentio) et vicissim, quas ipse ad illum, graves in materia illorum religionis. Aliquot etiam adsunt familiares, quibus ille evocabatur ad magisterium uni-[sic] ad capessendum locum professurae pro quo fuit electus. Inter istas una notabilior a famoso illo in historiis nostris magistro Wenceslao Koranda, quam ille anno aetatis supra 90mum ad authorem nostrum scripsit, stylo forti et exercitato. Hanc ad finem historiae subjungam. Post has igitur hic descriptas epistolas, cum adhuc superfuerint folia aliquot, hinc nec vacuae manerent paginae, historiam praesentem in eas conjecit. Unde et incipit, quasi aliquae praecessissent: Sed ne haec quatuor papyri folia, quae supersunt, vacua esse videantur.

Haec praemittenda duxi, ut et constet, unde chronicon sumptum sit, et lector non putet aliquid ad initium desiderari. – Snad byl nálezcem známý sběratel Jan Heidel; Pelcl l. c. 661 uvádí z jeho knihovny »autograf« Píseckého kroniky.

byl jiný, jejž jsem nalezl mezi materiály Dobnerovými v Praze v kolleji piaristské, snad týž opis dnes neznámý, jenž byl r. 1774 v bisk. knihovně litoměřické (Pelcl l. c. 649), a též opis, jejž měl Palacký[1]). V opisu *D* však jest pouze kronika a list Korandův, nikoliv polemika s Mirušem.

Druhý opis, prý též podle autografu Píseckého, pořídil P. Kašpar Bouček, knihovník strahovský, r. 1800 za pobytu svého v Milevsku; jeho přepis chová se v bibliothéce na Strahově (= *B*). Podle Boučkova opisu vydal sepsání Píseckého r. 1801 L. Chrysostom Pfrogner v knize Einleitung in die christliche Religions- und Kirchengeschichte, str. 164—180; vydání jeho však jest pouhý přetisk kopie beze vší úpravy a poznámek. I opis Boučkův vydává se za snímek originálu, Bouček nezmiňuje se o tisku, řka, že opisuje »de chartis G. Pisecii propriis, ex MS coaevo sin autographo bibliothecae Strahoviensis«, což ovšem nevylučuje, že rkp. byl při knize tištěné.

B jest rozsahem obšírnější nežli *D*, máť vedle kroniky a listu Korandova ještě plus, další korrespondenci Píseckého; krom toho zachovává orthografii původní, kdežto *D* vše transkriboval pravopisem klassickým.

Ježto *D* opsán byl už za doby Dobnerovy, nemohl vzniknouti z *B*, nehledě k tomu, že by P. Bouček přece se nemýlil v rkp. XVIII. a XVI. stol.; ježto pak *D* je skrovnější a transskribován, jest vyloučena možnost vzniku *B* z *D*; tudíž nutně oba opisy měly předlohu třetí.

Srovnáváme-li pak společnou část obou recensí, totiž právě kroniku a list Korandův, jeví se patrné rozdíly, ne tak kvantitativní (*B* má jen o některá slova méně), jako kvalitativní: jednak jsou na stejnolehlých místech slůvka obdobného smyslu, ale jiného znění, jednak tvary stejných počátků, ale různých slabik dalších, uprostřed neb na konci; různosti ty nelze vyložiti jinak, nežli nestejným rozváděním zkratek společné předlohy. Ježto pak sdělení obou opisovačů výslovně ukazují k originálu, není pochyby, že *B* i *D* opisovali z vlastního rukopisu Píseckého. Nanejvýše lze připustiti, že *D* je kopie z opisu, což však nijak nelze prokazovati.

Originál byl by tedy na Strahově nebo v Milevsku, ale mezi katalogisovanými svazky marně jej hledali k mé prosbě i J. M. nynější pan opat Method Zavoral, i v Milevsku vdp. P. Kitzberger; snad nalezne se někdy mimo katalog.

Pro vydání nezbylo tedy nežli užíti opisů. Není sic pochyby, že *D* byl dokonalejší znatel palaeografie, a že tudíž jeho rozvádění zkratek je lepší, nežli chybné a místy smysl rušící Boučkovo. Ale přece nutno bylo za základ přijmouti *B*, ježto je rozsáhlejší a přepsán pravopisem původním. Jen chybná, smysl rušící čtení nejsou odkázána pod čáru, nýbrž opravena podle *D* již v textu; do poznámky dáno pouze vysvětlení; rkp. B v poznámkách zvlášť označovati bylo zbytečno; rkp. D označen jest »*dč.*«. Jinak způsob vydání zachován byl jako u knih předešlých.

[1]) Opisu toho marně jsem hledal v pozůstalosti Palackého v mus. archivu; ale zachovaly se korektury podle něho učiněné dr. Rezkem ve výtisku Pfrognerově.

IV.

PÍSNĚ HISTORICKÉ A JINÉ PŘÍLOHY.

Původně bylo určeno, aby ke svazku tomuto přidány byly i všecky historické písně soudobé a všeliké dokumenty úřední, jež by zprávy kronik doplňovaly. Ale od úmyslu toho upuštěno; přílohy úřední mimo nadání vzrostly rozsahem neobyčejným, takže vidělo se býti radno sloučiti je s publikacemi jinými pro svazek veřejných akt z let 1500—1526, jenž chystá se do některého dílu Archivu českého. U písní pak usnesla se kommisse vydavatelská sloučiti všecky dějepravné písně v jedinou sbírku, v níž by se mohly oceniti nejen po stránce výpravné, ale i ostatních, zejména tónické, v celém souboru a souvislosti. Proto otiskuji zde jen 6 písní, jež přímo k bouři pražské se vztahují, a to čtyři podle vydání Rezkova ve Zprávách o zasedání král. č. spol. nauk a Dvorského v Č. Č. M., jež s originálem znovu srovnal archivář p. Fr. Mareš v Třeboni, další podle otisku Truhlářova v Č. Č. M., srovnaného s originálem v univ. knihovně; šestou pak z rukopisu kapitulního, jejíž opis lask. přehlédl dp. Jindř. Skopec. Z ostatních kusů vybral jsem jen pro srovnanou zprávu M. Brikcího, ježto s ní souvisí i referát Bartošův i referát Pamětí; po prvé otiskl ji prof. Jar. Čelakovský v Č. Č. M. 1880.

Za doplněk přidány pak listy kanovníka pražského Jiřího Plánského z Hradiště, psané opatu tepelskému Petrovi, ježto významně osvětlují některé zprávy Bartošovy. Tištěny jsou podle originálů tepelského archivu. List br. Matěje, obsažený v rkp. Bartošovy kroniky *c*, připojen pospolu.

* * *

O úpravě a vydání tohoto svazku pracoval jsem kolik let, jak jsem mohl nejsvědomitěji. Ale jako žádné dílo lidské, tak ani tato práce není dojista bez vad — na všeliké nedůslednosti v úpravě, chyby tiskové i nedopatření věcná přišel jsem sám a opravil; jiná snad zbyla. Nemělo jich býti — omluvy, třeba podstatny by snad byly, neprospívají, a vydavatel tudíž prosí pouze za shovívavé prominutí chyb a laskavé jich opravení. A že mnohým jiným pokleskům ušel, i za vzácnou pomoc a radu děkuje pp. koll. univ. profesoru Dru. Václ. Novotnému a profesoru reálky K. I. Černému, kteří všecky korrektury spolu pročítali a svrchovaně přispěli k dokonalejší úpravě obsahu a formy.

Díky vřelé vzdávám i všem, kdož rukopisy své k vydání zapůjčili, a to J. Excel. panu Dru. Schöblovi, biskupu litoměřickému, veledůstoj. řádu Premonstrátskému kanonie Strahovské, J. M. opatu P. Methodovi Zavoralovi a zvl. pp. bibliothékářům † P. Ivanu Wagnerovi, Dru. I. Th. Zahradníkovi i nynějšímu P. Cyr. Strakovi; J. M. panu velmistru ryt. řádu křižovnického s červenou hvězdou P. Fr. Maratovi; veledůst.

pp. opatům kláštera Oseckého pod Krušnými Horami a kláštera Tepelského, veledůst. kapitule pražské, J. J. knížeti Jiřímu z Lobkovic, nejv. maršálku král. Českého, a ThDru Ant. Vřešťálovi, správci knihovny jeho; J. Excel. Fr. hr. z Thunu a Hohensteina; JUDru Leop. Katzovi v Praze, p. řed. Frant. Marešovi v Třeboni a adj. Skopcovi v Praze, dále pp. úředníkům dvor. knihovny vídeňské, musejní a univ. knihovny pražské, zem. archivu v Praze, v Brně a hraběcí knihovny v Děčíně.

Za vědecké rady, pokyny a přispění především děkuji J. Exc. p. ministru m. sl. Dru Ant. Rezkovi, někdy učiteli svému, jenž první vydání Pamětí obstaral a na se vydání Bartoše převzal, pak mne v první práce uvedl i svůj materiál mi propůjčil; dále všem členům kommisse vydavatelské, zvláště prof. Dru Jar. Čelakovskému a Dru J. Teigovi, upřímně a ze srdce.

V PRAZE v květnu 1907.

Dr. Jos. V. Šimák.

KRONIKA BARTOŠE PÍSAŘE.

Počínají se knihy[1]) o příhodě a o pozdvižení[2]) jedněch proti druhým v obci Prazské, s některými[3]) přičiněnými přídavky potřebnými, jimžto latiníci annotací říkají, v jistých místech položenými;[4]) kteréž se stalo let podepsaných[5]) za kralování nejjasnějšího knížete a pána[6]) Ludvíka, Uherského a Českého[7]) krále etc., pána mého milostivého[8]).

PŘEDMLUVA.

Služby ponížené a podle vší možnosti hotové s pozdravením a žádostí[9]) všeho dobrého a prospěšného tuto[10]) se všem vůbec podle povahy vyšších i nižších lidí předkládají.

Poněvadž všecky věci od boha[11]) stvořené s časem nastávají[12]) a pomíjejí, že[13]) též také pamět lidská, jenž jest vnitřní smysl člověka ušlechtilý, s časem,[14]) jakž nastane, tak zase též odchází, a jest zjevná věc, což obecně mezi lidmi běží, že člověk, maje vědomost o některé[15]) věci, zprávu o tom jistou jinému činí a ten opět dále jinému,[16]) až do nesčíslnosti:[17]) protož nepodobné[18]) jest rozumu[19]) přirozenému, aby člověk tak[20]) držemné[21]) paměti býti mohl, aby slyšenú[22]) možné jemu bylo rozprávku v týchž úplně slovích, kteréž[23]) jest slyšal[24]) od jiného, bez umenšení a bez přídavku vypraviti.[25])*) Nebo když tak dlouho v rozprávkách od jedněch k druhým slova slyšená[26]) proměnnost[27]) berou; musí to tehdy[28]) býti, aby i rozum slov v věcech dálých[29]) se proměnil a v pochybnost mylnú[30]) se obrátil, a tudy i pravda skutku některého

V *kbo* jest ještě druhý přední titul: Kronika o pozdvižení a bouřce pražské léta páně tisícího pětistého dvacátého čtvrtého. — Pod tím titulem jsou přípisky pozdější v *k:* sepsaná od Bartoše písaře, horlivého pikharta v Praze, jak se dal znáti v 2. kn. v 27. kapitole. — 1594. Pan Hlavsa, prymas staroměstský, hofrychtýř prve, (kal. histor. f 177) pasován na rytířstvo. M. Jan Pašek z Vratu, prymas staroměstský, pasován na rytířstvo, ibidem. — Doleji: W. Schönherr, 19 Jul. 812. — Pod nadpisem v *g* připsal Balbin: Historia Pragensis verius historia Piccardorum scripta in eorum defensionem etc., jakož v úvodu.

1) *d* knihy čtyry. — 2) *o* o příhodě a pozdvižení. — *k* o bouřce nebo pozdvižení. — 3) *b* někderými; *l* některými příjemnými; *e* annotati. — 4) *b* přiloženými. — 5) *kbe* předepsaných; v *l* {let podepsaných}. — 6) *ost* pána pana — 7) *l* Uher. a Českého etc. krále. — 8) *o* {pána mého milostivého}; *d* milostivého. První kniha má kapitol třidceti osm. — 9) *ge* s žádostí. — 10) *l* prospěšného. Tuto . . . — 11) *l* od pána boha. — 12) *o* nastávajíc (!) — 13) roz.: protože. — 14) *e* časem; *g* a časem. — 15) *g* někderé. — 16) *kb* {dále} jinýmu; *eb* dále opět jinému; *d* opět jinému dále. — 17) *o* nečislnosti. — 18) *b* nápodobně. — 19) *o* jest a rozumu (!) — 20) *lb* tak člověk. — 21) *kle* držebné; *b* drženné. — 22) *dgl* slyšenou. — 23) *g* kderáž. — 24) *d* od jiného slyšel; — 25) *kbl* vypravovati. — 26) *edgo* slyšaná. 27) *g* proměnnosti. — 28) *kleog* tehdy to; *d* tedy to. 29) *g* věcí dálých, *kbl* v. dalekých. — 30) *ost* krom *o* mylnou. —

*) In m. v *z*.: Poslyš čtenáři, pilně rozvaž, rozsaď, neujímej aniž přidávej, rozumíš-li co, naprav!

— musí se potratiti a[1]) v nic obrácena býti. I z té příčiny za potřebnú[2]) zdá mi se býti věc, aby skutku, tak znamenitého jako divného, důvod v příhodě podepsané[3]) paměti hodné na budoucí časy[4]) byl literami rozumnými znamenán a sepsán, proto, aby lidé potomně[5]) vidouce[6]) a často sobě čtouce, mohli to, co se stalo, ku paměti přivoditi a ji obnoviti. A nediv se tomu žádný, ani[7]) mi k lehkomyslnosti připisuj, že mnohé věci úmysl[8]) mám psáti, kteréž víc posměchu[9]) nežli vážnosti[10]) v sobě zavírají, pro některé lehké téměř[11]) vášně a předsevzetí lidí pražských posměšné.

Ale poněvadž někdy lidé nestydí se nevážně a lehkomyslně něčeho[12]) učiniti, proč[13]) bych já pak měl o témž[14]) skutku v pravdě[15]) učiněném mlčeti a styděti se psáti? — neb[16]) co jest[17]) mi do toho, že někdo, malú maje vážnost, o něco se pokusí, a potom v rozprávku se jiným sám dává. — A protož[18]) toho toliko mi jest potřebí šetřiti, abych to, což jsem sám[19]) viděl, nebo od jiných hodnověrných, též přítomných lidí slyšel, v jisté pravdě mohl sepsati,[20]) naučení v tom užívaje Josefa[21]) starého[22]) historika, kterýž takto píše v knihách o starodávnosti[23]) věkův[24]) proti Manethonovi[25]) mudrlantu egyptském[u][26]) v kapitole druhé: »Toto« prej[27]) »musí známo býti, že což sluší na slibujícího jiným, aby vydal spis[28]) o pravých věcech,[29]) že to[30]) má[31]) prve věděti jistotně, o čem[32]) chce psáti, buďto[33]) jsa při věcech dálých[34]) přítomen, anebo[35]) od těch, kteří by známost o tom[36]) měli, radu bráti.« To ten.[37]) A protož[38]) takové[39]) pravdomluvných lidí povahy následuje, čehož sem sám osobně všeho[40]) nespatřil,[41]) však od jiných zprávu maje, to, což z slyšení[42]) můž[43]) nahrazeno[44]) býti hodnověrného, umyslil[45]) sem v tomto spisu pořádně podle možnosti položiti, tak však, abych od mých[46]) utrhačův, že bych něco z pochlebenství a z přízně[47]) strany[48]) jedné nebo z potupy a nelibosti strany druhé napsal, vykládán nebyl falešně. —

A tak úmysl[49]) můj jest konečný[50]): nic[51]) nad míru nepřidávati, ale spíše[52]) mnohého[53]) umenšiti v některých posměšných věcech v Praze zdvižených[54]) a v předsevzetí zdravému rozumu odporných. Toto pak nejprv[55]) a přede vším[56]) sluší věděti, nedím[57]) o slušných příčinách, ale o podnětu a podpalu[58]) k příčinám, kteří [sic] jsou se v Praze rozmáhaly, a za příčiny od nespravedlivých a lstivých lidí jsou ujaty,[59]) že sou kořen svůj měly od pejchy a závisti nesmírné, od žádosti cti a chvály[60]) světské, od zlosti a mstitedlnosti nevyprositedlné, v některých[61]) zvláštních zřetedlnějších[62]) a znamenitějších osobách hluboce vzkořenilých,[63]) a tak naprosto od nenávisti jedněch k druhým.[64]) — Pověděl sem, že nemají zhola za příčiny v této příhodě prazské počteny býti[65]) pro to, neb ačkoli mudřec[66]) Aristoteles píše, že: »Nic není[67]) pod nebem vzešlého, jehož by[68]) příčina řádná a slušná nepředešla, a[69]) tak i spravedlivá;« a jinde: »Kdež prý, není příčiny, že tu také i skutečnosti[70]) nebývá;« však poněvadž jsú všickni mudrci pohanští o to nejvíc pracovali, aby ctností a mravův docházeli a mrzkostí se vystříhali, jiné témuž[71]) učili:

1) *l* {a v nic obrácena býti}. — 2) *legd* potřebnou. — 3) *bledgo* odepsané. — 4) *k* na časy budoucí. — 5) *lo* potomnie. — 6) *ost* vědouce. — 7) *ost* aniž. — 8) *kedg* v mysli. — 9) *kb* k posměchu. — 10) *b* k vážnosti; *k* že v mysli ... k vážnosti mnohé věci. — 11) *ost* téměř lehké. — 12) *kbl* něco. — 13) *d* proč bych já také měl. — 14) *o* o tom. — 15) *d* {v pravdě}. — 16) *bl* nebo. — 17) *ost* co mi jest. — 18) *kbl* A proč. — 19) *kbl* co sem {sám}; *ost* aneb (m. nebo). — 20) *o* moh' sepsati. — 21) *k* Josefa Flavia. — 22) *bl* {starého}, *k* S⁰. — 23) *o* od starodávnosti. — 24) *l* věku. — 25) *kb* Manethovi; *l* Marethovi. — 26) *zkb* chybně: egyptském. — 27) *kbleg* prý. — 28) *k* list aneb spis. — 29) *o* chyb.: spis p.avých věcech. — 30) *d* to že. — 31) *o* že tomu(!) — 32) *kbedgo* o čemž. — 33) *l* buď. — 34) *l* stalých, *k* dalších. — 35) *ost* aneb. — 36) *k* známost toho. — 37) *kbl* {To ten}. — 38) *kbl* Protož. — 39) *k* takových. — 40) *kl* {všeho}. — 41) *l* nespatřil osobně. — 42) *e* maje totéž z slyšení. — 43) *l* může. — 44) *kbeg* nahraženo. — 45) *kbleg* umínil. — 46) *d* od jiných: *o* od nich. — 47) *l* a přízně; *do* přízně strany. — 48) *e* {z strany ... nelibosti}; *kbl* s strany. — 49) *g* oumysl. — 50) *b* konečnej; *l* konečně. — 51) *o* než. — 52) *ost.* spíš. — 53) *d* mnohé. — 54) *do* zdvořených. — 55) *l* nejprve. — 56) *bl* přede všemi. — 57) *o* není o slušných. — 58) *d* pod. k podpalu. — 59) *l* přijati. — 60) *l* slávy. — 61) *l* někderých, *o* u některých. — 62) *e* {zřet. a znam.}. — 63) *ost* vkořenilých. — 64) *o* jedněch druhým. — 65) *l* býti. Proto ačkoliv. — 66) *kb* mudrci(!) — 67) *o* nejní. — 68) *kleo* čehož by; *b* což by. — 69) *k* {a tak spravedlivá}; *bedgo* a tak spravedlivá. — 70) *d* také skutečnosti. — 71) *o* téměř.

protož to propovědění[1]) k jinému rozumu nemůž[2]) obráceno býti, než k tomu, že všecky příčiny spravedlivé,[3]) řádné a hodné[4]) mají každý skutek předcházeti, a to půjde z ctnosti spravedlnosti;[5]) ale kdež toho skutek[6]) chybí, tu již ctnosti není, ale lest[7]) a úklad[8]) a jiné mrzkosti. Jakož pak skutek toho pozdvižení prazského sám vykládá, nemaje[9]) chvály od lidí ctnostných, mravných[10]) a spravedlivých. A protož o takových příčinách, podle pravého soudu lidí rozumných usouzeného[11]) od některých lidí v Praze jedněch proti druhým předsevzatých[12]) (kteréž nemají býti hodné nazvány příčiny,[13]) ale nějakým neřádným podpalem[14]) k příčinám) tuto[15]) se psáti bude, kteréž se zdají býti[16]) Pražanům nejhlavnější a slušné. A jsou podle mého zdání tyto:[a])

První příčina: Když král Ludvík dal byl ouřad[17]) hofrychtéřství[18]) mistru Janovi Paškovi, a brzo potom odjal mu jej zase; a k tomu při obnovení konšelův v Praze zbavil[19]) ho brzo konšelství i prvního místa tudíž,[20]) kteréž držal[21]), a dal to oboje panu Janovi Hlavsovi. O tom stojí psáno v prvních knihách v kapitole V.

Druhá příčina: Když král z Čech vyjel, tehdy[22]) za spravování pana Jana Hlavsy stolice konšelské v Praze[23]) vypověděni[24]) byli z města někteří farářové.[25]) O tom psáno v týchž knihách i v kapitole.[26])

Třetí:[27]) Pro sjezd hromničný[28]) všech tří[29]) stavův pod obojí spůsobou do veliké[30]) koleje. O tom[31]) psáno v týchž knihách v VI. kapitole a sedmé.

Čtvrtá: Pro některé kněží, pro jich kázaní a učení. O tom psáno[32]) v kapitole X.[33]) týchž knih.[34])

Pátá: Pro některých lidí všetečné řeči o svátostech i o jiných věcech kostelních. O tom psáno v týchž knihách i v kapitole.[35])

Šestá: Pro kněze Martina, kazatele betlémského,[36]) a mistra Havla Caheru, administrátora, i lidu obecního[37]) pro ně[38]) různici. O tom psáno v druhých knihách[39]) v VIII. kapitole.

Z kterýchžto všech[40]) příčin jiné mnohé poboční se pouštěly,[41]) jako vlci[42]) z kmenu,[43]) takže z nevelikého potoka[44]) veliké a široké moře bylo; neb jedni proti druhým sobě ku pomoci je brali, kteréž víc posměšné nežli[45]) vážné byly. Bylyť sou také (tohoť[46]) nepřím) tehdáž v panském[47]) a rytířském stavích této země veliké různice a nesvornosti pod přikrytím víry, též jako mezi[48]) Pražany, z příčin také některých, podle mého zdání těchto:

První: Když panský stav[49]) nemohli se snésti s rytířstvem o nesení[50]) sceptrum, jablka zlatého a meče před králem, při korunování královny[51]) Marie. O tom psáno v kapitole druhé prvních knih.[52])

Druhá příčina:[53]) Když všickni tři[54]) stavové země České chtěli, aby pan Zdeněk Lev, nejvyšší purkrabie prazský,[55]) počty činil zemské[56]) z příjmův[57]) a z vydání na dluhy královské,

---

1) *kbdgeo* povědění. — 2) *l* nemůže. — 3) *o* sprav. a řádné. — 4) *kl* řádně a hodně mohou, mají. — 5) *l* z ctnosti a spravedlnosti; *k* z ct., z spravedlnosti. — 6) *l* skutku. — 7) *g* ale bolest. — 8) *d* lest; úklad. — 9) *z chyb.* nemají. — 10) *ost* střídmých — 11) *kb* usouzenýho. — 12) *zbldko chyb.* předsevzatými. — 13) *k* příčinami. — 14) *ost* neřádem a podpalem; *d* neř. k podpálení; *g* neř. podpálení. — 15) *d* toto. — 16) *kbe* {býti}. — 17) *dkbleo* úřad. — 18) *ost* hofrychtýřství; *l* hofmistrství. — 19) *dkbe* zbaviv. — 20) *ost* {tudíž} — 21) *k* držel. — 22) *d* tedy. — 23) *kb* {v Praze}. — 24) *ost* (krom *k*) vypovědíni. — 25) *l* měl: šafářové, ale oprav. — 26) *ost* O tom stojí ps. v kapitole III. — 27) *d* spojuje 3. a 4. v jedno, tak že následuje 5. jako 4., a 6. jako 5. — 28) *l* hromniční. — 29) *k* tří pánův stavův. — 30) *lb* velké. — 31) *ost* O tom stojí. — 32) *dgkls* stojí psáno; *be* psáno stojí. — 33) *g* v osmé kapitole; *ost* v deváté. — 34) *lo* v týchž knihách, *b* kněh. — 35) *l* v též knize a v týž kapitole, *kb* a v též kapitole; *o* v páté(!) kapitole. — 36) *e* betlehemského. — 37) *kl* obecného. — 38) *g* {pro ně}. — 39) *lb* v kn. druhých. — 40) *l* {všech}. — 41) *g* prejštily podobné; *ost* prýštily poboční. — 42) *l* vlky. — 43) *k* z kmene. — 44) *kbl* potoku; *g* z nevelikých potokův. — 45) *k* posměšné a nevážné byly, nežli pravdivé; *ost* (krom *l*) než. — 46) *ost* toho. — 47) *kle* v panském, v rytířském, *b* v p. a v rytíř.; *o* {i v rytíř.}. — 48) *b* {mezi}. — 49) *kbleg* stav panský, *k* panský a rytířský. — 50) *ost* {s rytíř.}; *l* o nešení. — 51) *d* královny. Máme o tom psáno. — 52) *kbl* kněh; *o* v prvních knihách. — 53) *de* {příčina}. — 54) *o* stavové tři. — 55) *ost* pražský. — 56) *g* zemský. — 57) *kble* z příjmu.

a) In m. v *d*. Příčiny různic mezi stavy. První etc.

— a on tomu odpíral. O tom psáno v kapitole III. týchž knih.[1])

Třetí: Když král Ludvík vyzdvihl všem téměř úředníkům zemským ouřady,[2]) dav[3]) v domnění jedny druhým.[4]) O tom psáno v týchž knihách, i v kapitole.[5])

A z těch příčin rodily se[6]) potom jiné tejné,[7]) o kterýchž není tuto potřebí vyčítati, poněvadž to z daru božího mezi nimi k ničemuž[8]) zlému nepřišlo; avšak velmi náchylno[9]) bylo k tomu, jako by měli jedni na druhé mocí sáhnouti,[10]) též jako v Praze. A od té chvíle někteří z těch stavův za dlouhý čas nechtěli do Prahy jezditi, ani sněmův tam[11]) mívati, až jsou zase v glejch[12]) spolu vešli po smrti krále Ludvíka. A takovou zlou věc předkem a nejvejš[13]) kněz Stanislav,[a]) biskup olomúcký[14]) jinak moravský, a Žabka, sekretář, skrze poselství pod jmenem královským činěné,[15]) mezi všecky stavy do Čech přinesli a vtrúsili. Avšak ve všech těch příčinách to všecko, co[16]) jest vzešlo, možné[17]) bylo k srovnání právem a řádem,[18]) nebo smlouvami[19]) přátelskými přivésti. Ale že pejcha,[20]) závist a nenávist toho nejvýš v Praze učiniti bránily, a nemohouce jedni k druhým přístupu slušného[21]) jinudy ku pomstě míti a k vyplnění jeden nad druhým své tejné[22]) zlosti soudem[23]) pořádným, i vstřelili[24]) v to víru křesťanskú, a dosáhše[25]) oni Pražané na králi pánu některého povolení (bylo-li jest však pravé s vědomím[26]) řádným jeho, toho nevím) na svévolnou[27]) zprávu svou, pod tím přikrytím víry falešným svou[28]) vůli mocí[29]) jedni nad druhými provozovali, křivdu nesmírnú[30]) a násilé[31]) svým bližním činili, vešken[32]) řád a právo opovrhše;[33]) jakož potom každý čta sobě porozumí, slušněli, či neslušně a tak dále,[34]) učinili.

V tom pak ve všem znamenitě[35]) se ohražuji: kdežkoli psáno stojí v těchto knihách to slovo »Pražané«, anebo[36]) »o Pražanech«, že tu vymieňuji[37]) všecku téměř obec prazskú i některé správce s menšími hlavami; ale těch osob[38]) tří nebo čtyř[39]) hlavatějších, jmenovitě mistra Jana Paška, Zigu řezníka Vaníčkovic, Tomáše Zachlubila kováře, Jana Karbana konváře a podle nich mistra Havla administrátora[40]) s jeho některým kněžstvem, tu nejvíc se[41]) dotýče, kteříž[42]) jsou vůdce,[43]) vrch a původové všeho[44]) zlého v Praze byli, o kterémž se psáti bude.

Však ačkoli k těm[45]) hlaváčům všecka obec potom byla připojena k tomu předsevzetí, strachem velikým víc, nežli[46]) z svobodné vůle: však se to[47]) nalezalo,[48]) že jsou mnozí dobří, ctní a šlechetní v obci té lidé byli, kteříž jsou těžce na svém srdci to snášeli,[49]) vzavše na sebe plášť onoho dobrého Nikodema,[50]) kterýž nesměl ve dne se[51]) pánem svým, Mesiášem pravým, rozmlouvati pro strach židovský. A též těmto nedal bůh té zmužilosti, aby se proti křivdě měli zastaviti,[52]) ale přinucením rozličným vtaženi a pojati[53]) jsouce v svazek těch hlaváčův, někteří skrze jakés nápravy kostelní,[54]) s přílišným násilím a nekřesťanským outiskem[55]) k tomu, aby pravdu zákona božího a čtení svatého v světlém smyslu Kristovu i apoštolův jeho zapírali, a[56]) někteří jináč[57]) vymyšleně nu-

---

[1]) *l* v týchž knihách i v kapitole 3. — [2]) *g* {vyzdvihl a odňal ouřady}; *e* jich ouřady; *klb* jich úřady. — [3]) *o* vdav. — [4]) *d* jedněm druhé, o čemž. — [5]) *kb* i v kapitole též; *l* i v týž kapitole; *d* v kap. IIII.; *g* 2. kap. — [6]) *d* rotily se; *kbl* potom rodily se. — [7]) *ost* {tejné}. — [8]) *kbegs* ničemémuž. — [9]) *g* náchylné. — [10]) *o* sehnati(!). — [11]) *b* {tam}. — [12]) *dlg* glejt. — [13]) *o* nejvyšší; *l* nejvejše; *kg* nejvýš. — [14]) *d* holomoutský; *cb* holomúcký. — [15]) *kbledg* činice. — [16]) *b* což. — [17]) *o* mocné. — [18]) *kbl* právě a řádně. — [19]) *gl* smlúvami. — [20]) *ost* (krom *d*) pejcha a závist. — [21]) *b* míti slušného etc. — [22]) *dgel* tajné. — [23]) *l* svým soudem. — [24]) *b* stříleli; *k* strčili; *de* vstrčili. — [25]) *g* dosáhši. — [26]) *g* s svědomím. — [27]) *k* svévolnú a omylnú zprávu svú; *bo* svévolnú . . . svú. — [28]) *b* svú. — [29]) *d* vůli i moc. — [30]) *ost* krom *b* nesmírnou. — [31]) *l* násilí. — [32]) *e* veškeren. — [33]) *kbl* opovrhši. — [34]) *l* {a tak dále}. — [35]) *l* znamenitě a slušně. — [36]) *d* aneb. — [37]) *o* vyměřuji. — [38]) *o* {osob}; *doekb* osob se tří. — [39]) *kblesg* čtyr. — [40]) *o* admistratora; *d* adm. a s jeho. — [41]) *doekb* {se}, *e* nejvíce. — [42]) *d* kteří. — [43]) *dkle* vůdcové. — [44]) *d* {všcho}. — [45]) *b* ačkoli těm. — [46]) *l* než. — [47]) *k* i to. — [48]) *o* nalezlo. — [49]) *o* znášeli. — [50]) *klb* Nik. dobrého. — [51]) *ost.* s pánem. — [52]) *dkblo* zastavili; *gc* zasadili. — [53]) *o* podjati. — [54]) *o* kostelním(!) — [55]) *g* {outiskem}; v *ost* útiskem. — [56]) *kbles* a jiní někt. — [57]) *kblc* jináč nešlechetně.

[a]) In m. v *l*: Fax malori(!) kněz Stanislav, biskup olomúcký.

ceni[1]) byli. A podle nich jiní zápisy[2]) některými, svolováním obecním a pohrůžkami, pokutami,[3]) z města ven vypověděním musili[4]) — nesvými ústy — »tak, tak«[5]) všudy křikati.[6]) —

Někteří také nalézali se mezi nimi bez rozumu zuřivější proti[7]) pravdě a nevinnosti, kteříž sou se netoliko s jinými srovnávali, ale[8]) nad to vejše druhdy na stupeň vyšší ukrutnosti a zuřivosti, nežli správcové jich, vstupovali. Jiní některakou[9]) příliš rozpustilou vzteklostí popuzeni jsouce, obyčejem netoliko blázna, smyslem pominulého,[10]) ale vejše[11]) podobenstvím vzteklé zvěři, všecko čelem[12]) vyraziti a s kořenem[13]) vyvrátiti chtěli, na všecky strany přeostrými kly zubrovými sekajíce, kterýchž jest také byl nemalý počet.

Ale věz, že ani těm všem, krom hejtmanův[14]) a rotmajstrův jich již jmenovaných, já za zlé míti příliš[15]) nemohu z příčiny té, poněvadž jest ta povaha lidu prostého[16]) obecního,[17]) že dadí sebou obrátiti na každú[18]) stranu, jako obraz na korouhvici[19]) malovaný, beze všeho usouzení[20]) a rozumného rozvážení všelikému větru, a[21]) jsouce pod správou svých vyšších, díl z povinnosti a víc z důvěrnosti[22]) (že zavedeni nebudou) k nim se obracují, by pak bylo netoliko[23]) proti bohu, ale[24]) i proti přirozenému rozumu. A protož nemám oumyslu,[25]) koní, že zle chodili, ale těch, jenž na nich sedali,[26]) časem a místem pomrštiti. A o tom se již tuto počne vypisovati. Mějte se dobře.[27])

Epištola k čitatelům těchto knih.[28])

Není pod nebem člověka, aby mohl sám všecko[29]) pamětí a rozumem svým obsáhnouti, aby se nikdá nezmejlil[30]) a jiného člověka napravení[31]) nepotřeboval a aby nikdá v zavinění neupadl. I poněvadž jsem též člověk, podobný v křehkostech[32]) jiným, kdo mi v tom za zlé míti bude a jináč mne sobě vykládati, nežli by v úmyslu mém[33]) bylo? Nebo[34]) v tom se dokládám svědomí svého vnitřního, že sem v tomto psaní vášní nezbedných[35]) nenásledoval, abych měl někomu z hnutí mysli ku potupě proti pravdě a někomu k zvelebení něco přičiniti aneb ujímati proti spravedlnosti, ježto by tak nebylo. A poněvadž, jsa v Praze tehdáž měštěnínem, při mnohých sem věcech[36]) byl a jich sem se podle jiných dotýkati[37]) musil, mohu v pravdě o tom, co se zběhlo, tuto psáti.[38]) Ale k tomu se znám, nemoha sám při všem k zkušení bejti přítomen, že jsem na zprávu lidí hodnověrných to nahražoval, k čemu sem úmysl svůj[39]) obrátil. A protož ty, kdokoliv[40]) budeš čísti tyto knihy, jestliže[41]) co najdeš

---

1) *dgb* mučeni, (*l* měl totéž, ale opravil), *e* naučeni, *o* nuc(!). — 2) *l* nápisy. — 3) *z* chybně pokuty. — 4) *k* musili také ke všemu Amen říkati. — 5) *bl* tak také, *dog* {tak}. — 6) *ost* (krom *l*) říkati všudy. — 7) *g* {proti}. — 8) *be* a nad to vějše. — 9) *b* některakú. — 10) *dgo* pominutého. — 11) *kbldg* výše, *o* vyšlé(!) — 12) *k* {čelem}. — 13) *g* z kořene. — 14) *l* hejtmanů, *kbl* hejt., rotmistrův již jich, *g* rotmejstrův, *o* rejmajstrův. — 15) *ble* {příliš}. — 16) *kl* sprostného. — 17) *kog* obecného. — 18) *kbldeg* každou. — 19) *o* korúhvici, *k* korouhvicích. — 20) *g* usúzení. — 21) *e* {a} — 22) *gb* z dóvěrnosti, *l* s dóvěrností k nim se obracejí, majíc za to, že zavedeni nebudou; *d* obracují. — 23) *dgobl* {netoliko}, *k* nejen. — 24) *dg* aneb přir. roz., *l* {ale}. — 25) *ost* úmyslu. — 26) *dkblg* seděli. — 27) *d* {Mějte se dobře}, *g* Měj se... Podpis Bartoš písař jest pouze v *e*. — 28) V *z* psáno bledým červeným inkoustem; v *ost* Předmluva: *dg* k čtenáři, *kble* k čtenářům. — 29) *b* {všecko}. — 30) *dg* nezmýlil. — 31) *kbl* nápravy. — 32) *l* v křehkosti. — 33) *kblco* nežli v úmyslu; *g* nežli by v oumyslu. — 34) *bego* Neb. — 35) *o* nebezpečných. — 36) *k* věcech jsem přítomen osobně byl. — 37) *k* dotýkati a okoušeti. — 38) *kbl* psáti tuto. — 39) *g* oumysl můj. — 40) *l* kdožkoliv. — 41) *d* jestli.

v nich sobě[1]) odporného, jináč mne nevykládej, než jako toho, kterýž lidem hodnověrným víc nežli[2]) sám sobě věří; ale poznáš-li[3]) co výše[4]) nad toto[5]) lepšího a důvodnějšího, zanechaje mysli nepokojné a řeči utrhavé, naprav pokojně,[6]) přátelsky, laskavě a dobrotivě, rozpomena se,[7]) že si též člověkem, a ne anjelem;[8]) za to tebe prosím. Nebo každý pták zpívá podle povahy přirozené možnosti své.[9])

A věz, že sem tyto knihy na čtvero rozdělil:

V prvních knihách psáti se bude o tom, kterak král[10]) Vladislav přijat byl od Čechův za krále a pána země České; a co se jest za jeho času dálo, krátce jsem přeběhl. Potom o králi Ludvíkovi, synu jeho, a zvláště o násilném útisku[11]) a soužení i trápení lidí mnohých v Praze bez viny, od správcův toliko[12]) světských za kralování jeho.

V druhých knihách[13]) o nátisku, soužení[14]) a nekřesťanském trápení lidí nevinných v Praze od správcův světských i duchovních společně.

V třetích knihách[15]) o tom, kterak král po některém času porozuměv[16]) tomu s radami svými, že Pražané pod rozličnými zástěrami a barvami ten povyk v Praze učinili, [z] moci své královské, maje jistú[17]) hodnověrnú zprávu, od první rozdílnou,[18]) psaní svá rozličná[19]) jim činil na jistý spůsob, a potom[20]) o zahynutí jeho.

V čtvrtých knihách o volení arciknížete rakouského Ferdinanda za krále[21]) a pána země České, i co[22]) se jest za jeho kralování dálo, doma i vně, až do té nesnáze prazské skonání. A naposledy[23]) epilogus pokládá se a na tom zavru knihy tyto.

[KNIHA PRVNÍ.][24])

V prvních knihách,[25]) kterak král Vladislav přijat byl od Čechův za krále a pána[26]) země České a[27]) co se jest, krátce, za jeho času dálo. Potom o králi Ludvíkovi, synu[28]) jeho, a zvláště o násilném[29]) útisku a soužení i trápení lidí mnohých v Praze bez viny, od správcův toliko světských za kralování[30]) jeho.[31])

KAPITOLA PRVNÍ.

Když se psalo jednoho a téhož roku po smrti krále Jiřího, slavné paměti, léta od narození syna božího po XIIII[c] stech sedmdesátého
1471 prvního,[32]) při slavnosti panny Marie na nebe vzetí, nejjasnější kníže a pán, pan Vladislav, syn někdy krále Kazimíra Polského, jsa volen[33]) v letech osmnácti[a]) (podle zprávy starých lidí) věku svého ode všech tří stavův[34]) země České

---

1) *b* v sobě(!). — 2) *l* než. — 3) *b* poznavši(!). — 4) *kl* výše co, *b* {výše}. — 5) *bo* nad to, *k* výše co lep. a d. nad to. — 6) *e* {naprav pokojně}. — 7) *e* rozpomeň se. — 8) *ost* andělem. — 9) *g* {Nebo každý . . . možnosti své}. — 10) *ost* {král}. — 11) *dgl* outisku. — 12) *ko* {toliko}. — 13) *b* kniehách. — 14) *o* súžení. — 15) *b* kniehách. — 16) *l* porozuměl. — 17) *o* jistú hodnověrnými od prvním(!), *k* zprávu toho, od první. — 18) *bo* rozdílnú. — 19) *kl* rozličná jim činil a rozdílná, *dg* psaní svá rozdílná. — 20) *dg* a potom i zahynutí. — 21) *d* {za} krále. — 22) *o* i co j. za král. jeho se dálo. — 23) *ost* {A naposledy . . . knihy tyto}, *kble* Skonávají se předmluvy na kroniku o bouřce pražské etc. — 24) *d* První kniha, *l* První knihy, *s* Summa knihy první, v *z* a *ost* není. — 25) *dlsg* {V prvních knihách}. *dg* Kapitola první, v níž se oznamuje. — 26) *k* za krále pána. — 27) *d* a krátce, co jest se za času toho dálo. — *kbg* jest se. — 28) *s* synu jeho, zvláště pak o. — 29) *ost* o bezprávném, *g* bezpravným outisku. — 30) *ost* za kral. jeho, však na větším díle původem kněžským; *kbl* {však}. — 31) *l* A má kapitol třidceti vosm etc. — 32) *s* 1471; *d* štrnácti; *kbleg* čtrnácti. — 33) *kbls* {volen}. — 34) *b* stavů. —

a) vskutku sedmnácti. Volba byla 25. května, příchod Vladislavův 19. srpna, korunovace 22. srpna. —

1471 za krále a za pána dědičného, do Prahy přinesen [1]) jest a po nemnohé [2]) chvíli i korunován jest. [3]) Za jehožto kralování mor byl [4]) veliký po vší zemi, rozdílně [5]) po krajích a zvláště v Praze, kterýž se počal na podzim léta páně 1482 $\mathrm{M^{o}CCCC^{o}LXXXII^{o}}$. [a]) Tak velikého moru potom nikdá nebylo až do těchto časův [6]) let páně (1530) $\mathrm{M^{o}V^{co}XXX^{o}}$. [7]) [b]) A když tomu moru [8]) rok docházel, tehdy [9]) v tu středu před svatým Václavem, 1483 léta již $\mathrm{M^{o}CCCC^{o}LXXXIII^{o}}$, bouřka stala se a vicher jakýs v obcech prazských s povykem divným, tak že jedni nad druhými mocí a násilím vzteklým spravedlnosti [10]) své dovozovali, bez přítomnosti krále pána svého tehdáž v městě, tak [11]) jakž dvůr svůj [12]) tu míval, davše jedni druhé pod lstivou barvou [13]) stínati [14]) a některé zmučiti etc. beze všeho řádného slyšení, [15]) jakož [16]) o tom [17]) šíře bude praveno v epilogu v kapitole II. [c]) A tu tehdáž hned ten mor přestával, [18]) jakž brzo se to stalo. [d])

Kteréžto království České král Vladislav pokojně spravoval až do smrti krále Matiáše Uherského, kterýž umřel v Uhřích před samou slavností velikonoční léta páně $\mathrm{M^{o}CCCC^{o}XC^{o}}$. [e]) A hned při času sv. Jana Křtitele božího téhož 1490 léta — volen opět jsa král [19]) Vladislav nadepsaný od obyvatelův [20]) země Uherské [21]) za krále 1490 pána jich — vyjel jest s nemalým počtem Čechův do Uher, a brzo potom také i [22]) korunován byl a na stolici královskou [23]) posazen. [24])

Ten pán a král Matiáš, ač byl vzrostu [25]) nevelikého, však jest v sobě [26]) měl mysl vysokú [27]) a velikú s povahami ctností některých mravných [28]) smíšenú, [29]) že jest [30]) byl člověk [s]myslný [31]) a zuřivý, zmužilý, chytrý a podle světa moudrý. A když jest tak o to [32]) mnoho myslil, aby byl pánem [33]) a králem země České za živnosti ještě krále Vladislava nadepsaného, divnými a lstivými prostředky k tomu šel, [34]) až sobě [35]) toho byl dovedl, že jest v přátelství všel s mnohými Čechy a zvláště s knížetem Hynkem, synem krále Jiřího, i s jinými mnohými pány a rytířstvem země České. [36]) A takové přátelství platiti [37]) potom draho musili z rytířstva Alexander [38]) a Podvinský, tak řečený, [39]) hrdly svými, tehdáž, když je král Vladislav kázal čtvrtiti na Pohořalci [40]) před hradem [41]) Prazským, léta [42]) téhož $\mathrm{M^{o}CCCC^{o}XC^{o}}$ časem [43]) letnic; a potom dva [44]) z měšťanův prazských, Prokopa krejčího [45]) a Silvestra sladovníka, kázal [46]) stínati pod pranéřem [47]) na rynku. [f]) A tak [48]) ti čtyři musili za jiné tu

---

[1]) *ost* {za} pána; *kblse* přinešen. – [2]) *bl* přinešen jest i —; *k* i po nemnohých dnech korunován. *bl* chvíli korunován. — [3]) *s* {jest}. — [4]) *s* veliký byl; *k* mor vel. po v. z. byl.— [5]) *kb* po krajích rozd., *l* po krajinách rozdílně. — [6]) *s* časů.— [7]) 1520(!) *s* {léta páně}; *e* let páně. — [8]) *k* {moru}. — [9]) *go* tedy v tu, *d* tedy tu. — [10]) *b* spravedlivosti. — [11]) *d* jakž tak. — [12]) *l* tu svůj. — [13]) *o* barvú. — [14]) *kbl* stínati. A některé zmučili beze všeho atd. — [15]) *ost* vyslyšení. — [16]) *sb* jakž. — [17]) *s* o tom šíře mluví kap. 2., *ost* o tom šíře bude. — [18]) *s* přestal. — [19]) *b* {král}. — [20]) *db* obyvatelů. — [21]) *kbl* Uherské země. — [22]) *s* {také i}; *l* {také}. [23]) *bg* královskú. — [24]) *ge* dosazen. — [25]) *kblsg* zrostu. — [26]) *ost* měl v sobě, *s* měl při sobě. — [27]) *kblde* vysokou a velikou. *g* velikou a vysokou, povahami. — [28]) *e* marných. — [29]) *kbldg* smíšenou. *s* smíšení. — [30]) *d* též že jest byl. — [31]) *ost* (krom *o*) smyslný; *l* smyslný, zuřivý. — [32]) *kbls* {o to}. — [33]) *s* králem a pánem. — [34]) *kb* přišel. — [35]) *l* {až sobě . . . všel}; *s* sobě i toho; *kb* byl i dovedl; *k* šel; *b* vyšel. — [36]) *l* země České toho sobě byl dovedl, že v přátelství vešel (*sic*). — [37]) *bl* potom draze platiti musili; *k* platiti draze potom musili. — [38]) *kbl* Alexander Podvinský. *s* Alexandr a *Jan* Podvinský. — [39]) *k* tak řečený a jiný. — [40]) *kbs* Pohořelci. — [41]) *kblseg* pod hradem. — [42]) *kb* léta páně téhož. — [43]) *l* času. — [44]) *k* z měšť. p. dva. — [45]) *kbe* Rejčího(!). *s* krejčího *z Šmerhofa*, S. sladov. *od sv. Anny*. — [46]) *d* kázali. *g* zstínati. — [47]) *dkbls* planéřem. — [48]) *k* A tak ti jistí jmenovaní. *d* štyři.

[a]) vskutku po sv. Vítě (15. června) a trval do sv. Václava 1483 (St. letop. 626, Tomek, Děj. Prahy (= T.) X 37.) — [b]) srov. výklad v úvodě. — [c]) viz na řečeném místě v V 2. Bartoš tu zamlčuje neb neví, že bouři tu ztropila právě strana, k níž se hlásil. T. X. 40; St. let. 626. — [d]) srovnává se s pravdou; viz [a]). — [e]) vskutku ve Vídni 6. dub. (T. X. 100). St. let. udávají 5. květ. — [f]) T. X. 90—92.; St. letop. 247 pozn., Hájkova kronika. 445. B. sám má tu o podrobnůstky víc: zná jméno Podvinského (rkp *s*), dobu trestu, příjmení Silvestrovo (rkp *s*). Nezná St. letopisů; na rozdíl od nich udává místo popravy měšťanů na rynku (St. let. za městem) a neví o Mik. Pečeni a j. spoluvinnících. — B., jsa sousedem od sv. Anny, má zprávy své asi z paměti svých sousedů. ač se svědků nedovolává. – Výslech spiklenců uložen jest v archivu třeboňském.

1490 vokotrž[1]) hraditi, pro nějaké srozumění jich s králem Matiášem proti králi pánu svému a jakýmžkoli[2]) spůsobem jest to šlo. Neb již všecka Česká[3]) země jest to znala i kníže Hynek Poděbradský; již[4]) jest králi Matiášovi cesta byla vyčištěna i umetena,[5]) že potom sebrav[6]) sobě mnoho lidu služebného[7]) válečného, všecky věci sobě k tažení[8]) byl napravil,[9]) v tu[10]) naději, že bez veliké[11]) překážky a nesnáze do Čech vtrhne a krále Vladislava z země vyžene.

Ale bůh všemohúcí, jenž všecky věci od počátku předzvěděl, to jeho předsevzetí lstivé zrušiti[12]) ráčil: že jakož onoho krále Nabuchodonozora[13]) a Oloferna, hejtmana jeho, zkazil a jeho úmysl[14]) zlý a lstivý proti Židóm předsevzatý v nic obrátil a[15]) jeho vojsko rozptýlil, že též tohoto[16]) krále[17]) Matiáše s hejtmany[18]) jeho[19]) zkazil a když jest měl již s vojskem i se vší[20]) hotovostí vytrhnouti, byl jest poražen od boha nenadálým neduhem těžkým i smrtí rychlú a vojsko jeho se různo[21]) roztrhalo; a tak k ničemémuž jeho[22]) oumysl nedošel, ale komu jest jámu kopal, sám jest potom[23]) do ní upadl. Nebo pán[24]) bůh dal vítězství nad ním králi Vladislavovi, že jest bez meče i bez války dobyl země Uherské proti naději své, tak jakž v strachu jsa[25]) čekal na sebe[26]) nebezpečenství od něho na[27]) každý den.

KAPITOLA DRUHÁ.[28])

V níž[29]) se zavírá o zplození krále Ludvíka, také[30]) sestry jeho Anny, též i o korunování[31]) téhož krále Ludvíka a o bláznovství, kteréž působili[32]) u sv. Tůmy,[33]) a o[34]) bouřce a zmordování Uhrů[35]) na Malé straně.

A[36]) když tak jsa pánem těch obú království spravoval je[37]) až do třidcátého prvního aneb druhého léta, od počátku příjezdu jeho do království Českého počítaje,[38]) v tom pojal sobě teprv[39]) za manželku a za královnu kněžnu Annu, dceru krále franckého, s kteroužto zplodil kněžnu dceru, Annu[40]) řečenú, okolo
1503 9 čce let[41]) páně M^0V^C třetího nebo[42]) čtvrtého, kterouž[43]) potom za manželku dal[44]) osvícenému arcikníželi rakouskému[45]) Ferdinandovi, synu krále Filipa[46]) Hispanského. A potom opět
zplodil s ní syna, kníže Ludvíka, léta M^0V^{C0} 1506 1. čce
šestého při času navštívení panny Marie od[47]) Alžběty. A brzo potom[48]) táž královna Anna Uherská, jsouci[49]) nemocí[50]) od boha[51]) pora-
žena, život svůj dokonala, nedočekavši[52]) koru- 29. čna

1) *dk* vokotrž, *s* křteř(?), *l* strž; *b* {za jiné}; *e* vokotrž platiti a za jiné ji hraditi. — 2) *kblesd* jakýmžkoliv. — 3) *d* {Česká}. — 4) *dgo* že již jest, *s* jímž jest. — 5) *l* vyčištěna, umetena. — 6) *l* sebral. — 7) *l* válečného služebného. — 8) *kbls* sobě byl k tažení. — 9) *k* připravil. — 10) *del* v té, *ks* v tý. — 11) *dgos* všeliké. - 12) *kblseo* Ale bůh všem., jenž od poč. všecky věci předzvěděl, *d* přezvěděl, *l* zrušiti jest ráčil. — *ost* Nabochodonozora. — 13) *dgos* Nab. krále, *l* {krále}. *g* kr. Nab. skrze Olof., *kloes* Holoferna. — 14) *g* {jeho zkazil a jeho}. *ges* oumysl, — 15) *e* a tak. — 16) *l* toho. — 17) *g* {krále}. — 18) *s* a hejtmany. — 19) *dblo* {jeho}. — 20) *ost* když {jest}, *l* s vojskem, se vší. - 21) *ost* různo se; *s* {vojsko . . . roztrhalo}. *d* se trhalo. — 22) *kls* úmysl jeho, *dob* jeho úmysl. — 23) *kbls* {potom}. — 24) *l* pán b. všemohoucí dal jest nad ním vítězství. — 25) *s* jsouce. — 26) *ost* na se. — 27) *s* {na}. — 28) *o* Počíná se kapitola 2. — 29) *k* V kteréž; *s* {v níž se zavírá}. — 30) *klbsog* i také. — 31) *lbs* {též i o korunování}. — 32) *klbs* kteréž. — 33) *klbse* u sv. Tomáše. — 34) *s* {a}. — 35) *l* i zmordování; *kblesg* Uhrů. — 36) *dg* Když tak. — *s* A tak jsa, *l* A když bylo okolo do 30 prvniho aneb druhého léta od počátku příjezdu; *kb* jsa tak; — 37) *kblsegd* {až}. *s* spravoval je do 32 léta; *o* až do třidcátého prvního. — 38) *s* počítají. V tom; *o* počítajíce. — 39) *o* tepruv. — 40) *k* Annu řeč., dceru svou; *dg* dc., řeč. Annu; *l* {dceru}. — 41) *dgklbe* léta. — 42) *s* aneb. — 43) *bc* kterúž; *k* {1503 anebo . . . Ludvíka, leta}. — 44) *ke* {dal}. — 45) *sb* {Rakouskému}. — 46) *d* {Filipa}. - 47) *sbl* {od}; *kdge* od p. Marie Alžběty. — 48) *g* Brzo potom; *klbs* {brzo}. - 49) *k* {jsouci}. - 50) *s* v nemoci. — 51) *b* od pána boha. — 52) *g* nedočkavše(!).

1506 nování na České království. A po nedlouhém času[1]) kníže[2]) Ludvíka Uhři na království Uherské korunovali.

1509 17. ún. Potom léta $M^{o}V^{CO}$ devátého při ostatku masopustu, král Vladislav po přijetí koruny uherské třetí[3]) a nejposléz do Prahy přijel s dětmi 11. břez. svými a v třetí neděli postní nejprv[4]) přišlú,[5]) to jest toho dne před svatým Řehořem, když měl král Ludvík půl třetího léta a deset nedělí věku svého, na království[6]) České na hradě Prazském také[7]) za živnosti otce svého korunován jest.[a])

17. květ. A když bylo ve štvrtek[8]) na den božího vstoupení, když[9]) mniši u svatého Tomáše v klášteře[10]) na Malé straně po obědích nonu[11]) zpívali a divadlo chtěli před lidmi[12]) dělati, aby táhli v kostele obraz nahoru ku podobenství vstoupení[13]) Krista pána na nebe, tu se v náhle[14]) (o tom nepochybuji[15]) z božího dopuštění pro takové rouhání) kruchta s množstvím lidí[16]) utrhla[17]) a obořila na jiné, kteříž[18]) sou pod ní[19]) byli v stolicech,[20]) a[21]) některé zmačkala až do smrti a nejméň[22]) do ourazu[23]) a[24]) do chromoty; a kdyby[25]) byli do stolic nepřipadli,[26]) strach jest, že by[27]) ztěžka[28]) kdo odtud zdráv vyšel.[b])

20. květ. A hned v neděli potom povyk[29]) divný a příliš nevážný se stal v tom městě časem nešporním.[30]) Bych měl tuto psáti o příčinách rozumných, proč se to stalo, nevím, odkud počíti, 1509 poněvadž to nešlo žádným řádem vážným, ale z pouhé vzteklosti a bujnosti[31]) lidu prazského některého a Uhrův s strany druhé. Nebo jakož[32]) jsem zpraven, jiných příčin žádných nebylo k tomu, než sváda nějaká v tanci[33]) lidí lehkomyslných a nevážných (při přítomnosti na hradě krále, pána[34]) jich) s služebníky[35]) pánův uherských, kteříž s králem byli přijeli. A k tomu byla rozprávka od[36]) jistých lidí, a zvláště od kněze Ondřeje, faráře v ty časy[37]) u sv. Mikuláše v tom městě, že, když on kázal v kostele v túž[38]) neděli na nešpoře, že[38a]) někdo z Uhrův střelil do kostela oknem z ručnice, až skla pršely; a v tom[39]) pokřik se stal[40]) od chasy, pravíce, že Uhři Čechy mordují, a tak po tom okřiku lidé běžali na Malou[41]) stranu se všech stran. Potom k té svádě přimísili se jiní,[42]) totiž páni těch služebníkův, majíce hospody tu na Malé straně, s strany jedné a obyvatelé malostranští i pražští[43]) měšťané s strany druhé s jinú sběří; a zmocnivše se těch Uhrův, zmordovali je hanebně, některé se pány jich některými[44]) a loupež[45]) jim pobrali,[46]) šaty chodicí[47]) drahé,[48]) peníze, klénoty i jiné věci a[49]) k šturmu u fary zvonili.[c]) A v tom událo[50]) se králi[51]) z zámku na to dívati. Tu

---

1) *kbe* čase. — 2) *k* krále Ludvika. — 3) *dg* brzy a nejposléz; *dg* {třetí}; *e* potřetí; *l* nejposlíz. — 4) *l* nejprve. — 5) *kbldges* přišlou. — 6) *d* {na království České}; *g* {České . . . otce svého}. — 7) *o* také za živn. o. sv. na hr. P.; *kbls* jest korunován; *l* za živobytí. — 8) *ost* čtvrtek. — 9) *g* {když}. — 10) *s* {v klášteře}. — 11) *s* nonam. — 12) *b* lidem. — 13) *bls* {vstoupení}. — 14) *kb* tu se náhle; *k* náhle a nenadále. — 15) *s* nepochybujíc; *k* nepoch. než že z božího; v *z* je závorka za slovem »nepochybuji«; lépe však hodí se (po *sk*) takto. — 16) *dgleo* lidu. — 17) *o* utrhal (!). — 18) *l* kteří. — 19) *k* pod ní dole. — 20) *kblse* v stolicích. — 21) *os* {a}. — 22) *l* nejméně. — 23) a až do our. — 24) *l* {a}. — 25) *o* a když by. — 26) *kbls* nepadli. — 27) *s* strach jest, aby. — 28) *g* kdo z těžka. — 29) *e* potom v neděli povyk; *o* {povyk . . . časem}. — 30) *o* zase o nešpořích; *ost* v tom čase o nešpořích; *ost* Bych m. t. ps. o příč. {rozumných}. — 31) *ost* bujnosti a vzteklosti. — 32) *kbsgo* jakž, — 33) *s* v tancích. — 34) *dges* pána krále; *kbl* pána a krále. — 35) *kbs* i služebníkův. — 36) *l* {od}. — 37) *l* v ty věci (!). — 38) *dgl* v touž. — 38a) *že* zbytečně opakováno. — 39) *e* {a v tom . . . pravíce} — 40) *kbl* se pokřik stal. — 41) *b* malú. — 42) *l* mnozí jiní. — 43) *l* a měšťané pražští. — 44) *g* {některými}. — 45) *o* lúpež, *g* loupež učinivše. — 46) *ost* jim pobrali. — 47) *ksdgo* choděcí. — 48) *d* druhé peníze. — 49) *slg* {a}. — 50) *kbls* se událo. — 51) *k* králi z vokna z zámku.

a) Neurčitost dat svědčí, že B. tu vypravuje z pouhé paměti. — b) T. X. 274 podle záp. očitého svědka Víta Salia, zachov. u Zach. Theobalda. — St. let. 806. — Zpráva B-ova souhlasí, jenže divadlo to pokládá za rouhání a neštěstí za trest boží. Sotva psána jest z autopsie, sic byla by obšírnější, ale spíše z vypravování svědků, snad kn. Ondřeje, níže zmíněného. — c) B-ův pramen přední je tu zmíněný kněz Ondřej, s nímž mohl seznámiti se po r. 1512 jako písař malostranský. B. shoduje se s vypravováním St. letop. 808—813., i s Hájkem 464; podobá se však, že H. čerpal z B.; srov. slova H-ova »musili dosti perně toho zažívati«. — T. X. 276—281 rozvádí střelení do okna a bouři o týden, první 13. května, druhé na 20, po poznámce k č. 813 St. letop.: »před tím v neděli stře-

1509 pak jeden soused[1]) malostranský, jménem Kratečka, smělost arcivšetečnú[2]) při té vzteklosti ukázal,[3]) že jest z ručnice vystřelil k tomu, odkudž[4]) se král díval.[a]) A tak[5]) žádného sobě za[6]) nic nevážili; a po malých dnech zle toho užívali.[7])

Neb když se králi toho s radami jeho[8]) příliš[9]) slitovalo, kázal některé stínati, některé[10]) čtvrtiti a jich[11]) čtvrti ohyzdně na brány malostranské zavěšovati, a některé vodříti, mezi nimižto[12]) jeden z konšelův malostranských, jménem[b]) Malc,[13]) řezník; jiné pak, ne tak vinné, kázal zmučiti, urukovati[14]) a do vězení za dlúhý čas vsázeti. Ale jiní bojíce se téhož,[15]) z nabádání svědomí jich, aby o kůži nepřišli, vsedli na rychlík a od města preč[16]) odešli,[17]) a tam byli,[18]) dokudž se mračna nerozešly.[19])

Toť ta vážnost lidu prazského, když mají pána dobrotivého a k pomstám[20]) nekvapného, že žádnému druhdy poddáni býti nechtějí ani se boha báti a nad to lidí styděti,[21]) ani na svou poctivost pamatovati.[c]) A netoliko v této příhodě, podle onoho povědění:[22]) »Dato uno inconvenienti[23]) sequuntur[24]) plura«, ale i v třetí, o kteréž se brzo psáti bude v těchto knihách, bude moci každý rozeznati, jsou-li takoví chvály hodni, kteříž tak činí,[25]) čili nic. A když se to[26]) všecko skonalo, tehdy[27]) král po zběhlém[28]) času téhož[29]) roku k Uherské zemi s dětmi svými zase[30]) se obrátil.

1515 Potom léta M⁰D⁰XV⁰ při času svaté Maří Majdaleny sjezd byl v Vídni znamenitý císaře 1515 Maximiliána, krále Zigmunda Polského, bratra 22.květ. vlastního krále Vladislava, a krále téhož[31]) Vladislava[32]) Uherského a Českého s dědici jeho, k přátelskému rozmlouvání[33]) a jednání i k stvrzení[34]) mezi nimi a poddanými jich skutečného a věčného pokoje i přátelství.[35])[c]) A při tom tehdáž kněžna Anna, dcera krále Vladislava Českého, s císařem, náměstkem tehdáž knížete[36]) Ferdinanda, vnuka jeho velmi k té věci ještě[37]) mladého, k ruce jeho, a král Ludvík, též syn krále [V]ladislava, s vnukou[38]) též císařovou, Marií řečenou, k stavu manželskému vstoupili a oddáni jsou. Kněžna[39]) Anna na[40]) císařství tudíž korunována jest.[d]) A potom král Vladislav vrátiv se do Uherské země umřel v Budíně, léta páně[41]) M⁰VC⁰XVI⁰, ve čtvrtek 1516 před květnou nedělí. A tak od počátku při- 13.břez. jezdu [a] téměř[42]) uvázání[43]) jeho v království České až do smrti jeho počet se nalézá čtyřidceti a půl pátého léta a jeden měsíc; ale království Uherského spravování jeho bylo XXV[44]) let a tři měsíce.

Co se jest pak za jeho kralování těch[45]) všech let[46]) v zemi České i Uherské víc[47]) nad to[48]) pletichalo,[49]) poněvadž úmysl můj jest toliko přítomné příhody po jeho smrti zběhlé psáti, za to mám, že lidé věku staršího a rozumu dospělejšího neobmeškali jsou všeho v písemnú[50]) pamět přivésti. A protož toho všeho pomíjím.

---

leno«, etc., ale časové to určení lze touž měrou vztahovati k událostem 20. května, jako k potomním, takže shoda s B. dobře jest možna.

1) *dg* soused jeden. — 2) *kbl* arci všetečnou. — 3) *l* prokázal. — 4) *dghsl* odkud. — 5) *ost* {tak}. — 6) *kbl* {za}. — 7) *blseg* zažívali. — 8) *dgsoeb* s rad. jeho toho; *l* {toho}. — 9) *o* {příliš}. — 10) *l* jiné. — 11) *d* i jich. — 12) *eg* mezi nimiž; *ost* mezi nimiž byl. — 13) *g* Male; *kbls* Mates. — 14) *l* urokovati; *d* urokovat. — 15) *e* tehdáž téhož z napadání. — 16) *dglbs* pryč. — 17) *k* ušli. — 18) *ost* a tam pobyli, dokud — 19) *l* nerozešla. — 20) *o* {k} pomstám. — 21) *se* se lidí styděti. — 22) *l* propovědění. — 23) *s* convenienti(!), *o* inquemcnti(!). — 24) *b* segruntur(!); *d* sequuntur infinita. 25) *l* činili. — 26) *kbls* tak. — 27) *d* tedy. — 28) *s* pozběhl po času(!). — 29) *l* {téhož}. — 30) *k* i s dětmi; *o* se zase. — 31) *kbl* {téhož}. — 32) *s* Vladislava, krále uh. — 33) *d* rozmlúvání; *g* rozmluvení. — 34) *sbl* {k} stvrzení. — 35) *dgblse* i přátelství; *ost* A potom. — 36) *l* {knížete}. — 37) *s* {ještě}. — 38) *kb* s vnukem; *d* vnuka(!); *gels* s vnučkou. — 39) *s* {kněžna . . . korunována jest}. — 40) *kble* tudíž na císařství. — 41) *kbl* {páně}. — 42) *ost* příjezdu a téměř. — 43) *l* uvázání se. — 44) *kle* pětmecítma. — 45) *k* {těch . . . nad to}. — 46) *l* všech těch. — 47) *ost* {víc}. — 48) *b* {nad to}. — 49) *l* zpletichalo. — 50) *b* spisenní; *ost* písemnou; *e* {písemnou . . . pomíjím}.

a) St. let. č. 811. dí, že střelil po Uhru, a jen náhodou vedle krále. Byl 31. května dřen. — b) Florian Malec. — c) Viz Rezek, Úmluvy vídeňské r. 1515. a jich význam pro volbu českou r. 1526. Čas. Č. Mus. 1881, 385. — T. X. 411. — d) Nesrovnává se s pravdou.

KAPITOLA TŘETÍ.[1]

V níž[2] se pokládá o jednotě obou měst Prazských a[3] o korunování Marie,[4] manželky krále Ludvíka, a o mnoho nesnázech[5] při tom.

1518 Potom když po smrti krále Vladislava[6]
v tom času, dřív nežli jest král Ludvík, syn
jeho k panování a k spravování[7] skutečnému
zemí a království svých pro nedospělost věku
došel, psalo se léta M⁰VXVIII⁰; tehdy[8] v pon-
30. srp. dělí na den sv. Šťastného a Zbožného[9] téhož
léta svolány byly obce z obou[10] měst, totiž Sta-
rého a Nového Prazských do veliké koleje, a tu
jednota jich smluvena a na ten čas i utvrzena
byla pod pokutami nemalými, s dobrým všech
rozmyslem a svobodnou vůlí,[11] beze všech
lidí cizích i přespolních[12] v to vkládání, tak
aby s obou stran práva[13] měst těch, od staro-
dávna od císařův a králův obdařeného,[14] i[15]
všech privilegií[16] a svobod, užitkův, cla,[17]
poplatkův, lozunkův[18] i všech jiných důchodův
(jichžto každé to město k svému dobrému ob-
zvláštně[19] od založení až do té chvíle užívalo),
nerozdílně k oužitku[20] svému přivodili a jich
svobodně požívali; soudové také v přech měst-
ských i jiných všech věcech náležitých obecních,[21]
pod spravováním jednoho práva a jedné osa-
zené rady, aby vedeni a opatrováni byli i úplně
vykonáni na rathouze staroměstském;[22] aby
již víc[23] nebyly rozdílně[24] dvě města nazý-
vány[25]), ale aby ze dvú[26] jedno a jedno-
stejné[27] učiněno bylo v zvyklostech,[28] v oby-
čejích i v[29] jiných řádích. Kteroužto vůli, od 1518
několika předešlých let žádostivú,[30] nemohli[31]
mezi sebou k tomu konci[32] dotčenému při-
vésti a nad to[33] ani dokonati, vynaloživše[34]
na to mnoho prací a[35] úsilí daremního,[36]
někteří s velikým svým nebezpečenstvím.
A protož léta a dne vejše psaného[37] (za to
oni majíce) nejšťastnějšího ta jednota jedno-
myslně beze všech různic[38] jest dokonána.
A odtud se rozcházejíce, šli do kostela matky
boží před Týn[39] a Te deum laudamus zpí-
vali,[40] zvonili, boha[41] chválíce, že sou[42] svou
věc, na písku tuším, založili. Nač sou pak tu
jednotu a k čemu potom[43] obrátili, dotýkajíce
se důstojenství královského[44] a doufajíce v sílu
svou, toho se v těchto knihách[45] pořádně[46]
dočteš. Ale, kdyby byli jí[47] řádně a rozumně
užívali,[48] s těmi příčinami, kteréž[49] sou byly
hodné, slušné[50] a spravedlivé, pro kteréž se
to spojení stalo, bylo by to dílo mnohejm[51]
stálejší[52] a k královskému[53] povolení snáze
by přišli.[54][a]

Potom léta M⁰VXXII⁰ v pátek po středo- 1522
postí, nejjasnější kníže[55] a pán, pan Ludvík, 28. bř.
Uherský a Český král, když již na stolici krá-
lovskou otce svého v zemi Uherské jakožto
pravý dědic po otci svém[56] dosedl,[57] a za

---

[1]) *o* Počíná se kapitola třetí. — [2]) *s* {v níž se pokládá}. — [3]) *s* {a} o korun. *o* a {o} korun. — [4]) *o* {Marie manželky}. — [5]) *s* mnoho nesnází, *klboeg* mnohé nesnázi. — [6]) *kbls* Vladislava bylo. — [7]) *d* {a k spravování}. *o* k panov. a spravov. — [8]) *d* Tedy. — [9]) *blso* Šťastného Zbožného. — [10]) *s* {z obou}. — [11]) *kbsedgo* volí. — [12]) *k* a přespolních. — [13]) *kbls* {práva}. — [14]) *kb* obdařených. — [15]) *k* {i}. — [16]) *dg* všech jiných privil. — [17]) *d* cel. — [18]) *o* ložníkův; *sl* ládunkův. — [19]) *kble* obzvláštně. — [20]) *dkbeso* k užitku sv.; *l* k svému užitku. — [21]) *d* obecných. — [22]) *be* staroměstským. — [23]) *dk* více; *oes* {víc}. — [24]) *l* {rozdílné}; *o* rozdílně. — [25]) *l* nazvány. — [26]) *ost* (krom *o*) ze dvou. — [27]) *s* jedno jednostejnejm. — [28]) *s* zvyk. a obyč. — [29]) *ls* {v} jiných. — [30]) *l* žádostivi byvše; — [31]) *g* žádostivi jsouce nemohli. — [32]) *s* k tomu konci mezi sebou dostatečně přivésti. — [33]) *o* {nad to}. — [34]) *o* vyloživše. — [35]) *s* {a} úsilí. — [36]) *lo* daremného. — [37]) *dsl* svrchupsaného. — [38]) *l* ručnic(!). — [39]) *lbsoe* Tejn; *kd* Tejnem. — [40]) *l* a zpívali. — [41]) *klbs* pána boha. — [42]) *kbls* {že jsou ... dotýkajíce se}. — [43]) *o* {potom}; *ost* {a k čemu potom}. — [44]) *kbs* královského se nadáli; *l* král. nadáli. — [45]) *s* kniehách. — [46]) *l* pořád v těchto knihách dočteš. — [47]) *ost* jí byli. — [48]) *kblseg* požívali. — [49]) *lb* které. — [50]) *o* {slušné}. — [51]) *ost* mnohem. — [52]) *k* pevnější, stálejší; *l* pev. a stál; *s* pev. aneb stál. — [53]) *bls* {a k. královskému ... přišli}. — [54]) *d* přišlo. — [55]) *kbedgo* kníže pán a pan. — [56]) *k* svým. — [57]) *b* dosed.

[a]) St. letop. 1019. — Úřední zápis v liber rationum v archivu pražském č. 994, 87. — Hájek 469; T. X. 451. Slova B-ova jsou stručnou parafrasí řeči Paškovy, jak čteme ji v St. let., tedy ze skutečnosti; bylť B. tenkrát úředníkem obce, písařem perkmistrovým. Ruk. L Starých letop. naopak knihu B-ovu zná a cituje.

1522 manželku sobě pojal nejjasnější kněžnu a
paní, paní Marii, dceru krále Filipa Hišpan-
ského, vlastní sestru arciknížete Ferdinanda Ra-
kouského nadepsaného, kteroužto také Uhři
na království Uherské[1]) byli korunovali: tehdy[2])
spolu s ní k České koruně,[3]) aby téhož práva
dědičného užíval, obrátil se.[4]) A vyjevše[5]) proti
němu Čechové na pomezí moravské k Jihlavě,[6])
tu jej za pána svého přijali a s ním do Čech
jeli, až[7]) do Prahy slavně přijel.[8]) A potom[9])
9. květ. v pátek po sv. Stanislavu potom přišlém[10])
na hradě Prazském v kostele svatého Václava
činil[11]) přísahu královskú vší zemi Český [sic]
v koruně[12]) přede všemi stavy, maje půl šest-
náctého léta a tři měsíce počet[12*]) věku svého,
a tu již skutečně a dokonale za krále a za[13])
pána byl potvrzen ode vší země.[a])

Avšak jednoho mu se bylo ještě[14]) nedo-
stávalo, totiž mocného kralování a panování,
protože se byli stavové mezi sebou prve zro-
tili; neb sou přivykli tomu mnozí, aby král
málo vládl a rozkazoval, leč[15]) pokud by mu
sami vyměřili. A tak[16]) z toho druhá příčina
se pučila[17]) tato: že zámkové královští byli za-
vazeni někteří za živnosti[18]) otce jeho,[19]) a těch
sou v držení i v užívání[20]) byli někteří z stavu[21])
panského, kterýchžto nechtěli postoupiti[22]) králi,
jakož se toho doleji[23]) bude[24]) dotýkati.[b]) —
Potom jednáno bylo ode všech stavův z vůle
královské, aby královna byla na království[25]) 1522
též České korunována na den božího vstoupení 29. čna.
téhož léta. Tu pak při tom jednání rozdíl byl
a různice[26]) veliká mezi panským a rytířským
stavem o tu poctivost nesení[27]) před králem
a královnou sceptrum[28]), jabko [sic] zlaté a meč,[29])
tak že sami[30]) panský stav táhli[31]) to všecko
na sebe, a rytířstvo chtěli míti v tom[32]) díl,
aby také něco z toho[33]) nesli, proti oumyslu[34])
pánův: a tu jest[35]) již byl kořen a počátek
nevolí. A tak se o to před králem hadrovali,
až k tomu přišlo, když se[36]) to tak prodlévalo,
že král, maje při sobě radu svou i[37]) také ně-
které z Pražanův, mocně sám to k sobě přijal,
a jda v koruně podle králové do kostela sv.
Václava na hradě,[38]) nesl jabko a sceptrum[39])
a kníže Jiří markrabie meč, v neděli již po
božím vstoupení; a toho dne královna jest ko- 1. čna.
runována na království České. A tak tím pře-
trhl král tu nesnáz v té zemi neobyčejnú.[c])

V tom pak času[d]) bylo mnoho jednáno
ode všech stavův[40]) o dobré královské i vší
země, a zvláště o postoupení zámkův některých
královských na jistý způsob, kteréž[41]) někteří[42])
z panského i z rytířského stavu v držení byli[43])
[sic], jakož výše psáno jest, pro příčinu, že sou[44])
jistcové i rukojmě[45]) byli za krále Vladislava
víc nežli za třikrát[46]) sto tisícův na míšensko[47])
dluhův[48]) lidem povinných v Čechách. A byl[49])

[1]) *s* {na království Uherské}. — [2]) *d* tedy. — [3]) *s* {k České koruně}. — [4]) *l* se obrátil. — [5]) *b* A vyjevši. — [6]) *kblse* k Jihlavi; *e* k jich hlavě (!). — [7]) *d* až tak. — [8]) *se* přijeli. — [9]) *sg* {potom}. — [10]) *gs* {potom přišlém}; *l* {potom}; *klgdo* sv. Stan. téhož léta. — [11]) *ost* čině. — [12]) *k* zemi v české koruně. — [12*]) *ost* {počet}. — [13]) *l* {za}. — [14]) *e* se ještě bylo; *bls* {bylo}. — [15]) *l* než. — [16]) *klbs* tak se z toho; *doe* tak z toho se. — [17]) *dsl* půjčila. — [18]) *ost* zavázáni někt. za ž.; *k* za živobytí. — [19]) *bs* otce svého (!) — [20]) *o* a v užívání; *ost* drž. a už. — [21]) *so* někteří stavu. — [22]) *o* propustiti. — [23]) *do* dáleji. — [24]) *be* budu (správněji, srv. začátek kap. V., pozn. 36.) — [25]) *l* byla též na král. — [26]) *o* ručnice (!). — [27]) *l* o tu poctivost a nesení; *s* nešení. — [28]) *l* sceptrum a jablko; *k* sc. a jablka zlatýho; *lbse* sc. a jablka zlatého a meče. — [29]) *ka* meče, nebo pan. st. táh. to vš. sami na sebe. — [30]) *o* {tak}; *blse* {že}; *s* {sami}. — [31]) *ble* tak panský stav táhli to sami všecko. — [32]) *dge* v tom míti díl. — [33]) *bls* z toho nesli něco; *dgo e* z toho něco nesli. — [34]) *dgkls* úmyslu; *b* úmyslův (!). — [35]) *bl* {jest}. — [36]) *b* {se}. — [37]) *l* {i}. — [38]) *kl* na hradě Pražském. — [39]) *ost* sceptrum a jablko. — [40]) *s* stavů. — [41]) *l* kterých; *s* kterýž. — [42]) *kbl* někteří z stavu pan.; *s* {z} panského; *klo* a rytířského; *e* {i rytířského}. — [43]) *g* v držení měli. — [44]) *kbls* {jsou}. — [45]) *l* rukojmě i jistcové; *bs* rukojmové; *dgoe* jist. a ruk. — [46]) *klbsego* třikráte. — [47]) *s* sto tisícův míšeňských. — [48]) *d* dluhů. — [49]) *l* a tak byl; *k* A byla veliká různice a nevole.

[a]) St. letop. 1079. — Souvěké doklady u Palac. Děj. V 2. 411. – Tom. X. 500. — [b]) B. shrnuje tu najednou události od července 1522 do února 1523, a jen některé, nemaje nejspíš jiných zpráv, než co se vypravovalo a co si pamatoval. Zejm. neví, že jednalo se tu již o víře. — [c]) O tom obšírněji v VI. čl. Pamětí o bouři praž., ale poněkud jinak, i vidno, že B. odtud nečerpal. Podle Pamětí »Pražany« oněmi byli Hlavsa a Šorf. Viz i Chronicon Píseckého. — Pal. V 2. 413.; T. X. 502. — Při té korunovaci Pašek a Hlavsa dosáhli rytířství. Někdy před tím Hlavsa sproštěn hofrychtéřství a dosáhl ho Pašek. In margine: První příčina nevolí mezi panským a rytířským stavem. — [d]) Na sněmu o sv. Kateřině, 25. listop. — [e]) Má jen B. Jest asi pověst obecně kolující.

1522 veliký rozdíl a nevole nejvyšších úředníkův [1]) zemských i jiných mnohých pánův a rytířstva, s Pražany i se [2]) vším stavem městským pro příčinu, že stav panský a rytířský chtěli od několika [3]) předešlých let kaziti i zkaziti [4]) stav vešken [5]) městský netoliko při [6]) osobě krále Vladislava, ale i u [7]) krále Ludvíka, syna jeho, při témž příjezdu jeho, protože sou se vždyckny spravovali stav městský králem pánem svým a žádným jiným, a [8]) také, že [9]) sou jim k vůli práv i svobod [10]) svých městských, tak jakž by oni [11]) chtěli, ustupovati [12]) nechtěli.[a]) A když nemohlo [13]) toho ani [14]) jiného na nich sobě dovésti, divně potom se [15]) mezi nimi některými štěstí s obou [16]) stran zatočilo [17]) nad naději lidskou; z kteréhož [18]) přátelství jakés nápodobné [19]) Herodesa [20]) s Pilátem [b]) vyšlo, kteréž co jest [21]) potom Pražanům přineslo, brzo [22]) se také o tom psáti bude. Neb [z] takového přátelství a podstaty jich spolčené [23]) bouřka dole [24]) psaná se v Praze [25]) zdvihla. A ta různice s stavem městským hned [26]) pominula a tak jakž pánům a [27]) rytířstvu ta jednota prazská velmi netrpěliva byla, že potom se [28]) jim a zvláště panu Lvovi proti jeho odporníkóm v jich puntích dobře hodila.

KAPITOLA ČTVRTÁ.[29])

V níž se pokládá [30]) nesnáz o počty páně Lvovy, a o Kostrounovi, [31]) a kterak jsou [32]) páni Pražané slavný oběd učinili králi Ludvíkovi v radnici, a potom [33]) o turnaji; a kterak [34]) pánům zemským ouřady zodjímal a jiným rozdal. [35])

Mezi tím byla veliká nesnáz mezi všemi těmi [36]) stavy o počty páně Lvovy z dluhův [37]) královských i vší země,[c]) — jichžto bylo, jakož [38]) jsem pověděl, víc než [39]) třikrát sto tisícův na míšeňsko,[40]) napomínajíce [41]) ho, aby počty [42]) z toho, což [43]) jest přijímal i vydával, činil řádně králi i vší zemi. Ale on bránil se toho učiniti, zastíraje se kvitancí, kterouž sobě na to zjednal od krále Vladislava slavné paměti. Stavové uvažujíce, co [44]) jest řádného i neřádného,[45]) slušného i neslušného bylo,[46]) nechtěli na tom přestati, že [47]) jim náleželo všem o těch počtích [48]) věděti, ale dojížděli naň [49]) ze všech stran, nechtíce [50]) v žádné jednání zemské jíti, dokudž [51]) by se tomu dosti nestalo; tak že se mu již vrchovatá [52]) nalívala, až sám král s radou [53]) svou to pro upokojení na ten čas byl přetrhl.[d]) Jakou pak [54]) příčinou neb [55]) skrze koho jest tak velmi země Česká byla [56]) zavedena, rozličné rozmlou-

[1]) *kbeo* úředníkův. — [2]) *g* {se}. — [3]) *bs* od několika mnoho let předešlých. — [4]) *o* [i zkaziti]. — [5]) *l* všecek; *ost* všecken. — [6]) *l* při volení krále Vlad.; *k* při sobě králi Vladislavovi i u krále Lud. — [7]) *l* {u}. — [8]) *kbls* {a}. *l* Tak také. — [9]) *dg* {že}. — [10]) *kblse* práv a svobod. — [11]) *k* by oni byli chtěli. — [12]) *kbls* ustoupiti. — [13]) *ost* (správně) nemohli. — [14]) *ost* ani jiného sobě na nich dov. — [15]) *ost* se potom. — [16]) *o* s obú. — [17]) *k* zatočilo s obou stran mimo naději. — [18]) *g* z čehož přátelství. — [19]) *kb* nápodobně. — [20]) *d* co Herodesa. — [21]) *ost* kteréž potom co jest. — [22]) *b* brzo se potom také. — [23]) *b* společní; *b* společnie. — [24]) *s* dále. — [25]) *l* {v Praze}. — [26]) *c* hned. — [27]) *lbs* tak rytířstvu. — [28]) *l* že potom jim dobře se. — [29]) *o* Počíná se kap. čtvrtá. — [30]) *s* {v níž se pokládá}. — [31]) *o* o Strounovi (!). — [32]) *s* {jsou}. — [33]) *b* {a potom}. — [34]) *b* a potom kterak. — [35]) *e* {a jiným rozdal}; *g* rozdával. — [36]) *dgesb* třmi; *kl* třími; *o* tři (!) — [37]) *g* z dluhů. — [38]) *l* jakž. — [39]) *blse* nežli. — [40]) *s* {na miš.} [41]) *s* napomínající. — [42]) *k* aby počty pan Lev z toho. — [43]) *l* co. — [44]) *d* což; *g* to což. — [45]) *s* aneb neřádn.; *kb* a co neřádn.; *l* {i neřádného}: *ost* a neřádného. — [46]) *s* {bylo}. — [47]) *ed* protože. — [48]) *dl* počtech. — [49]) *s* dojížděli na se; *lb* naň se všech stran. — [50]) *s* nechtějíce. — [51]) *kbls* dokudž by se to nestalo. — [52]) *k* vrchovatě nalívalo; *ost* vrchovatá nalévala. — [53]) *s* pro upok. s radou svou jest spokojil a přetrhl. — [54]) *kbls* Jakou příčinou pak. — [55]) *l* aneb. — [56]) *o* byla země Č.

[a]) B. míní tím především, mimo upomínky starší, zkracování v živnostech a obtěžování soudní, městům činěná i po smlouvě svatováclavské. T. X. 506. — [b]) t. j. Paškovo s p. Lvem. — [c]) In m. Druhá příčina. — [d]) Ale až 26. února 1523. Tom. X. 516. — B. vypravuje jen to, co v městech pražských bylo známo. O jednání, zejm. účasti krále polského, neví ničeho. Viz Acta Tomiciana VI. od str. 238.

1522 vání[1]) obtížné mezi lidmi rozumnými[2]) bývalo, a protož toho tuto pomíjím, abych žádného nerozhněval.[a]) Než toliko[3]) toto chci připověděti,[4]) že těch časův[5]) byl soused v Praze jeden chudý, řemesla soukenického, Kostroun[6]) řečený. Ten, nevím z jaké povahy, smyslem[7]) se pominul a o[d] zdravého rozumu odstoupil. Však proto[8]) někdy, což[9]) pověděl, mohl každý rozumný člověk slušně toho[10]) považiti; neb[11]) podle přísloví bláznu a dítěti[12]) nejspíš se trefí pravdu pověděti.[13]) A protož při jednom předešlém[14]) sněmu na hradě[15]), když tak o ty jisté[16]) dluhy bylo rozjímáno, pověděl zjevně,[17]) že za krále Jiřího v Praze Židé sami toliko chovali[18]) i dochovali lva i lvici, dávajíce jim potravu do jich[19]) smrti, nyní[20]) pak jednoho Lva, všecka Česká země nemůž[21]) nasytiti. To když pověděl, hned někteří sběrní[22]) lidé odvedli ho na stranu a tak ho velmi na zapřenou bili, že jest na tom musil přestati do nedlouhých dní života svého.[b])

1523
18. led. A když[23]) se to tak dálo, tehdy[24]) při počátku léta páně[25]) M°VC°XXIII v neděli na den svaté Prišky[26]) král s[27]) svou královnou, jsouce od Pražanův pozváni, obědvali na rathouze v Starém městě[28]) Prazském v radní světnici s knížetem Karlem Slézským[29]) a s jinými[30]) dvořany některejmi.[31]) Po obědě pak[32]) zalíbilo se jemu[33]) na rynku v šraňcích[34]) kolbu a honbu strojiti s svými[35]) dvořany od XXII[é][36]) hodiny[c]) až téměř[37]) do první hodiny na noc; a královna z domu od Zlaté[38]) trouby té kratochvíli se dívala s pannami svými. A potom se zase rozjeli na hrad[39]) v samý večer. A mnohým z stavu[40]) panského a rytířského[41]) bylo to[42]) velmi nelibé, že se byl[43]) král s královnou k nim[44]) nachejlil,[45]) a dlouho mu toho[46]) bránili radami svými, aby toho nečinil.[47])[d]) — A ve čtvrtek na den[48]) svaté Háty při sněmu obecním,[49]) kterýž 5. ún. položen byl na den[50]) sv. Vincencia[51]) na hradě (22 led.) Prazském, král vyzdvihl a odjal ouřady zemské i přísahy[52]) všem pánům a rytířstvu země této, počna od pana Lva, nejvyššího purkrabie, až do úředníkův menších desk zemských i kuchyně jeho i jiných soudcí[53]) všech soudův zemských.[e]) Nejvyšší purkrabství tehdáž držal[54]) pan Lev nadepsaný,[f]) hofmistrství zemské pan Vojtěch z Per[n]štejna,[g]) nejvyšší kancléřství[55]) pan Jindřich Švihovský,[56])[h]) komornictví zemské[i]) [pan Jaroslav Šellenberk,[57]) hofmistrství[j]) dvorské][58]) pan Václav Košatský,[59]) sůdství[60]) pan N.,[k]) podkomořství pan[61]) Opl[l]) z Fictum, nejvyšší písařství[m]) Radslav[62]) z Šebířova[63]), při dckách pak[64]) místokomornictví držal Mikuláš Bryknar, místopísařství Václav Robnhap.[65])[n])

1) *l* rozličná rozmlouv. obtížná; *g* rozl. a obtížné rozmlouv.; *o* obtížené. — 2) *l* moudrými; *b* rozum. bývala. — 3) *s* než toto toliko chci; *dgo* toliko to. — 4) *l* pověditi; *ost* připomenouti. — 5) *kbl* časův těch; *s* za časů těch; — 6) *o* Kostraný; *d* Kostravý. — 7) *s* s smyslem. — 8) *kbls* {proto}. — 9) *k* což on pověděl. — 10) *ost* {toho}. — 11) *b* nebo. — 12) *o* blázna a dětí. — 13) *ekbldg* pověditi. — 14) *s* {předešlém}. — 15) *l* na hradě Pražském (připsáno in margine). — 16) *g* jistý. — 17) *k* {zjevně}. — 18) *g* {chovali i}; *d* a dochovali; *kg* vychovali; *s* {i dochovali}. — 19) *s* do jejich. — 20) *dgo* a nyní. — 21) *s* nemůže. — 22) *be* zberní; *o* sberní; *l* zběřní; *g* z berně. — 23) *o* Když se to. — 24) *d* tedy. — 25) *s* {páně}. — 26) *k* Prišky panny. — 27) *b* s svú; *g* {s} svú. — 28) *o* městem (!). — 29) *l* Slízským a jinými. — 30) *o* s jistými. — 31) *dglse* některými. — 32) *bl* {pak}. — 33) *g* zalíb. se králi. — 34) *kbls* v šraňcích na rynku. — 35) *s* se všemi dvořany. — 36) *ost* od dvamecítmé. — 37) *l* {téměř}. — 38) *o* ot Zlaté. — 39) *k* na hrad Pražský. — 40) *o* {z} stavu. — 41) *l* pan. i ryt.; *o* pan., ryt. — 42) *bl* {to}. — 43) *l* {byl}. — 44) *k* k nim, Pražanům; *g* k nim k Pražanům. — 45) *ost* tak nachejlil. — 46) *gs* to. — 47) *o* nečinili. — 48) *s* ve čtv. den sv. H. — 49) *g* obecném. — 50) *blse* {den}. — 51) *d* Vincencí. — 52) *bs* přisahši (!) — 53) *l* soudcí všem soudům zemským. — 54) *kbls* držel. — 55) *kblse* kanclířství. — 56) *s* Jindř. z Švihova. — 57) *s* Šelberk; *kbeo* Šelnberk; *l* z Šelmberka. — 58) [z] vypustil, ale v *ost* jest. — 59) *g* Košátecký. — 60) *ol* soudství. — 61) *o* {pan Opl ... písařství} *l* Oppl; *e* Nopl; *s* Volf z Fict. — 62) *kbldgc* Radislav. — 63) *d* z Šebéřova. — 64) *bs* {pak}. — 65) *ost* Robmhap.

a) B. asi obával se p. Lva, jenž r. 1530 byl ještě nejv. purkrabím. O Lvovi viz list bisk. Salkana králi polskému v Act. Tomic. VI. 249. — b) O té příhodě jinde nečteme. — c) t. j. 2. odpolední. — d) St. letopisy č. 1090. — T. X. 510. B. má podrobnosti víc: čas, místa, účast knížete a že pp. králi bránili; vše asi z vlastní paměti. Dům u Zlaté trouby byl proslulou hospodou, nyní čís. 933. — e) In m. Třetí příčina. — f) Od r. 1507. — g) Od r. 1515. — h) Od r. 1522. — i) Od r. 1515. — j) Od r. 1515. — k) Hynek Bořita z Martinic na Smečně. od r. 1516. — l) Od r. 1522. — m) Od r. 1512. n) B. jmenuje tu nejvyšší úředníky a pak jen 2 nižší

1523 A tak jiným[1]) ouředníkům odjal, větším i menším všem, a dcky všecky v svou moc k sobě přijal, rozkázav[2]) je v sklepě zapečetiti s registry[3]) ouřadu[4]) páně Lvova[5]) z příčiny nejvejš[6]) té, že sou králi pánu svému mocného panování odpírali, nechtíce zámkův jeho jemu postoupiti[7]), jakož[8]) již o tom jest dotčeno; ale[9]) chtěli[10]), aby král snad[11]) ničímž nevládl, než pokudž by mu[12]) někteří chtěli vyměřiti.[13]) Ale to[14]) vyzdvižení ouřadův stalo se s dopomožením a s přičiněním[15]) stálosti [při][16]) králi mnohých[17]) jiných pánův a rytířstva pod obojí spůsobou i tak[18]) s Pražany[19]) i se vším stavem městským.[20])[a])

A tu se opět jiná[21]) tejná nenávist mezi těmi všemi ouředlníky a mezi těmi[22]), kdož sou se krále pána svého přídrželi[23]), začala, jakož pak k tomu nápodobně v Praze brzo potom se[24]) 3. břez. stalo. A v outerej před přenesením sv. Václava při sněmu jiném obecním, kterýž položen byl 24. ún. na den sv. Matěje na hradě Prazském, král obnovil ty všecky ouřady[25]) a[26]) nenavrátil jim[27]) krom snad[28]) dvěma písařům při dckách, a rozdal je 1523 těm, kteříž na to nemyslili, aniž[29]) o to stáli, kteříž jej[30]) jako pána[31]) svého milovali i tuto[32]) zemi, příchylni [j]souce k pravdě boží pod obojí spůsobou z pánův i z rytířstva z větší strany[b]); neb sou sobě již to[33]) římané byli osobili i dckami tuším zapsali, aby takoví k ouřadům zemským nebyli připúštíni.[c]) A pro ten trošt těch ouřadův někteří z těch stavův té pravdy zapírali a pobíhali, jako Radslav[34]) předešlý zemský[35]) písař. A při témž sněmu kníže Karel, vnuk krále Jiřího, zvolen jest od krále i od země za hejtmana a za[36]) gubernátora vší země, aby zemi spravoval na místě královském. A tomu[37]) sou pan Lev s svými počali odpírati, protože kníže nebyl obyvatelem českým[d]); avšak potom[38]) brzy se spříznili[39]) a se vším již mlčali, když jim pod[40]) vítr chodil po jich[41]) vůli na odpor těm, kdo sou mu dobře činili.[e]) A v tom hejtmanství trval až do volení knížete[42]) Ferdinanda na království.[43])

---

při deskách; tyto zná nejspíše ze své praxe úřední. St. letop. č. 1091; mají však chybné datum v pátek po sv. Dorotě (= 13. ún.). — Tom. X. 514. — Palacký V 2. str. 430., kdež i jiné prameny se jmenují.

1) *k* A tak i jiným. — 2) *lg* rozkázal. — 3) *kbs* a registra; *l* a i registra; *o* s rejstry. — 4) *s* {ouřadu}. — 5) *o* Lvovu. — 6) *do* nejvýš; *eg* nejvíc — 7) *dgo* postoupiti; *kble* pustiti a postoup. — 8) *s* {jakož . . . dotčeno} je vypsáno, ale přetrženo; *e* jakýž; *k* jest již o tom. — 9) *s* {ale}. — 10) *kbl* ale snad chtěli; *s* a snad chtěli. — 11) *kbl* {nad}; *o* ničímž snad král. — 12) *dgkboe* chtěli někteří. — 13) *o* vyrozuměti. — 14) *kblse* {to}. — 15) *do* a s přiřčením. — 16) *zdblgos* {při} králi. — 17) *o* mnohé; *ost* mnoho. — 18) *ost* správně i také. — 19) *kbls* {s} Praž.; *k* také Pražané se vším; *o* a se vším. — 20) *bls* měst. stavem. — 21) *g* {jiná}; *k* jiná a tejná. — 22) *kls* těmi všemi. — 23) *b* přidržali. — 24) *e* potomně se brzo; *ost* potom se brzo; *s* brzo bylo {stalo}. — 25) *o* ty všecky rady. — 26) *sbl* {a}. — 27) *ost* nenavrátil jich. — 28) *s* {snad} je vypsáno, ale přetrženo. — 29) *db* ani o to. — 30) *dg* {jej}. — 31) *d* jakž pána . . ., tak i tuto zemi. — 32) *l* mil. i k této zemi příchylni. — 33) *kedgo* již to. — 34) *dge* Radislav. — 35) *bs* {zemský}. — 36) *ls* {za} gubern. — 37) *b* A k tomu p. L. s svými poč. sou odp. — 38) *k* proto. — 39) *o* brzo přičinili. — 40) *l* jim pak vítr. — 41) *l* k jejich vůli. — 42) *s* {knížete}. — 43) *bls* na král. České.

a) Účast Pražanů zas uvádí jen B. — Sněmovní zápis v D. Z. 45 D. 30. — b) Nejv. purkrabím Jan z Vartmberka, hofmistrem zatím Karel z Minstrberka, kancléřem Adam z Hradce, komornikem Kunrát z Krajku, sudím zem. Zdislav Berka z Dubé, sudím dvorským Václav Košátecký z Kolovrat, již dřívější úředník, písařem Jan Litoborský z Chlumu, podkomořím Jakub z Vřesovic; Vartmberk, Litoborský a tuším Vřesovec hlásili se ke straně potom lutheránské; Kunrát z Krajku k Bratřím; kníže byl prve lutheránem, potom katolíkem, Hradecký a snad Berka byli pod jednou. Zdá se, že B. nejmenuje osob úmyslně, aby nevyšlo na jevo, že pravda jeho není úplna. Možná, že mluvě o příchylnosti k pravdě boží, má na mysli především Hlavsu, jenž tenkráte právě též nabyl úřadu. Ale muže ty stejně chválí i biskup Salkan: »licet sin calixtini, plus tamen faverunt rebus Suae Majestatis – aptiores et magis idoneos rex non cognovit.« Act. Tomic. VI. 282, 280. – St. let. č. 1092. – T. X. 517. — c) Zápis v desky jest asi pouhá pověst, jež však B-ovi se dobře hodila; v jiném snad B. naráží na nálezy a odpor proti »pikartům«. »Římany« sluší tu snad rozuměti katolíky i mírné podobojí, po B-ově výkladu v kap. 9. — d) O tom není nic povědomo. — e) Srov. list Lvův ze dne 2. dubna: »A také to lidé pamatují, že někto v tomto království okolo let LXti byl vzácný (= Jiří z Poděbrad) a jeho vnukové že potom v tomto království svého vlastního dědictví neměli, co by mohl kročejí aneb šlápějí nožnú přikrýti. (Karel z Minstrberka, vnuk Jiřího, neměl tehdy v Čechách již statku.) – Arch. Český VIII. 217. — Viz kap. 7.

KAPITOLA PÁTÁ.

Kterak[1]) král Paškovi úřady zodjímal[2]) a Hlavsovi je dal; o Kakasovi, že s mostu do řeky skočil,[3]) a[4]) o životu i zachování[5]) Paškovu, též o některých kněžích, že jsou vypovídáni.[a])

1523 A též při tom[6]) času mistru Janovi Paškovi král také odjal ouřad hofrychtéřství[7]) a zase mu nikdá[8]) navrácen nebyl, kteréhož byl podržal jako úhoře za ocas velmi krátký[9]) čas, několik nedělí[10]) nemnoho[b]); a k tomu v Praze konšelství[11]) mu odjal, v kterémž držal první místo, a to[12]) při změnění a[13]) obnovení ouřadu téhož konšelského.[c]) To pak oboje dal panu Janovi Hlavsovi z Liboslavě, měštěnínu prazskému. A to obnovení se dálo, když král z zámku jel[14])
17. bř. na staroměstský rathouz v sobotu před družebnou[15]) neděli, to jest třetí den po svatým [sic] Řehoři, kdež[16]) jest všecku radu konšelskú měšťany[17]) Starého i Nového[18]) měst Prazských pod jedno právo osadil na tu jednotu obou měst, kterouž jsou se prve[19]) sami spojili[20]) před čtyrmi[21]) lety; a tak tím skutkem dopomohl jim té[22]) jednoty,[d]) jako by je na nohy postavil, proti úmyslu a vůli pánův českých některých i jiných lidí, kteříž[23]) jim toho nepřáli, protože[24]) prve před lety svadili je a zrotili je jedny proti druhým, když téměř[25]) chtěli, a mnoho sobě pod tím[26]) provodili.[27]) 1523
Ale již jest jim ta cesta byla[28]) zavřína,[29]) kteréž[30]) jsou neradi ztratili, avšak nad naději lidskou Pražanům ta cesta byla odevřena, že pod takovou jednotou to[31]) spiknutí na své spolusousedy[32]) dále[33]) o nich psané i[34]) proti králi,[35]) pánu svému, sou učinili, jakož toho všeho potom se budu[36]) dotýkati. A to obnovení stalo se skrze osobu královskú první od počátku kralování jeho i také od[37]) počátku jednoty dotčené; neb jsou se těch let předešlých[38]) sami[39]) sadívali podle dopuštění otce jeho, krále Vladislava. A přísaha těm nadepsaným[40]) konšelům jest dána od pána pana[41]) Adama z Hradce, nejvyššího kancléře[42]) království Českého, blíž[43]) ke dvacáté hodině.[e]) A když[44]) se to dokonalo[45]), král v radné[46]) světnici dobrou[47]) chvíli se zastavil a konfektův za svačinu požíval k velikému potěšení městu[48])
Prazskému.[f]) A potom hned v pondělí nejprv[49]) 16. bř.
příští[50]) vyjel s královnou[51]) z Prahy o polodni,[52]) obrátiv[53]) se zase k Uherské zemi.

---

[1]) *s* Jak; *kbelg* v níž se pokládá, kterak král. — [2]) *s* zodjímal, Hlavsovi. — [3]) *lg* vskočil. — [4]) *s* {a}. — [5]) *eo* a zachování; *b* {i} zach. — [6]) *d* Též při tom; *s* při témž času. — [7]) *ost* hofrychtýřství. — [8]) *kbl* nikdy. — [9]) *d* velmi za krátký čas za koliks nedělí. — [10]) *l* nemnoho neděli kolikos; *k* málo koliksi nedělí. — [11]) *ost* {k tomu} v P. konš.; *kl* mu konšel. — [12]) *l* {to}; *s* a tu při činění(!); *b* při řízení. — [13]) *o* {a} obnov.; *dgoe* úřadu; *l* téhož ouř. — [14]) *dekblso* sjel. — [15]) *b* družebnú. — [16]) *s* když jest. — [17]) *s* {měšťany}. — [18]) *edgo* St. i Nového. — [19]) *gkblseo* {prve}. — [20]) *ksb* osadili nebo spojili; *l* osadili a spoj. — [21]) *k* čtyřma. — [22]) *sb* {té}; *l* tý. — [23]) *s* {kteříž}. — [24]) *o* proto že je prve(!). — [25]) *l* kdež tomu; *k* kdy témuž; *ost* když téměř; smyslu však hodí se spíše témuž. — [26]) *o* {pod tím}. — [27]) *kbls* provedli; *e* dovedli. — [28]) *ost* byla ta cesta. — [29]) *kbl* zavřena. — [30]) *ost* {kteréž jsou ... byla odevřena}. — [31]) *kbl* to takové spiknutí. — [32]) *s* »sousedy« [ale in marg. oprav.]. — [33]) *l* dole. — [34]) *l* {i}. — [35]) *s* králi a pánu. — [36]) *kblse* bude se; *g* {se}; *do* budu se. — [37]) *s* {od}. — [38]) *g* těch let předešle. — [39]) *o* {sami}. — [40]) *s* {nadepsaným}. — [41]) *b* {pana}. — [42]) *kblde* kanclíře. — [43]) *do* blízko dvacáté hodiny; *sbo* blíž ke dvanácté hodině; *k* dvanácti hodin; *e* ke 12. — [44]) *s* Když. — [45]) *l* konalo. — [46]) *kblse* v radní. — [47]) *o* dobrá (! = dobrú). — [48]) *klbs* {městu}. — [49]) *b* nejprve. — [50]) *d* přišlý. — [51]) *b* s královnú. — [52]) *l* v poledne. — [53]) *le* vobrátil se.

[a]) In marg. První příčina podzdvižení pražského. — [b]) B. skutečnou událost zabarvuje strannou stylisací, jakoby s hofrychtéřství Pašek zvláště byl sesazen, ač stalo se tak současně s proměnou všech úřadů, právě zmíněnou. Nesprávno jest, že P. podržel úřad ten jen několik nedělí; mohlť B. věděti, že měl jej od srpna 1522 do března 1523, tedy sedm měsíců. Nebyl pak hodností tou Hlavsa schválně vyznamenán, bylť mu úřad prostě vrácen, ježto zastával hofrychtéřství od r. 1515 až do srpna 1522. — [c]) St. letop. č. 1093. Příčiny nejsou povědomy. Tom. X. 519. — [d]) Ale jen do své vůle. — In m. v *k* Jednota staro- i novoměstských před čtyřma léty zřízena, to stej r. 1483. K tomu Balbín připsal: Errat glossator; unio enim facta est a. 1518 ut patet ex C 3 X. 14. — [e]) Ok. druhé odpolední. — [f]) Má jen B.

1523 I toto[1]) můž k jiné paměti býti[2]) přidáno: když král nejprve[3]) jel do Prahy příjezdem svým[4]) a když již byl na mostě, tehdy soused 28. bř. (1522) jeden[5]) prazský řemesla sedlářského, Matěj Kakas řečený, sám čtvrt[6]) připraviv[7]) se s neckami, jakoby na koních seděli[8]), skákali z bujnosti a z bláznovství[9]) dobrovolně s mostu do Vltavy.[10]) A král[11]) s královnou zastavil se se vším dvořstvem a díval se tomu. Protože[12]) nebylo čertova neštěstí doma, aby rytířský kus ukázali[13]) a ztopili se,[14]) avšak velmi[15]) špatný koláč za to vzali.[a])

Zdá mi se býti[16]) ještě zapotřebné, abych[17]) se při obnovení konšelův pozastavil[18]) a morku[19]) v kostech se dotekl, což[20]) se těch dvú[21]) osob, pana Jana Hlavsy a mistra Paška[22]), dotýče, poněvadž sou netoliko v Praze, ale i ve všem stavu městském oba jako dvě světla vzešli, jsouce od boha obdařeni osvíceným[23]) rozumem a vejmluvností[24]) nad jiné lidi; avšak[25]) na mysli hnutí byli rozdílného.[26])

Pašek ačkoli[27]) náchylen byl postavou[28]) k[29]) dobrotivému, však přemáhala[30]) jej nesmírná a nevyprositedlná[31]) zlost Kainova; ale pan Hlavsa byl jemu[32]) v tom odporen, jda po přirození pokojném a povlovném[33]). Pašek byl[34]) obdařen dary nad jiné některé lidi a byl rodem z Starého[35]) Knína od chatrných[36]) rodičův pošlý; mátě[37]) jeho hokyně[38]) bývala, otce jeho s pravicí[39]) [sic] nemohl jsem se[40]) doptati v jistotě[41]). A protož, abych proti pravdě nepochybil[42]), víc sluší mnohokrát[43]) lidem hodnověrným a rozumu[44]) místo dáti, nežli pečeti některých lidí věřiti.[45]) Býval také chatrným[46]) žákem po školách, rektorem i kantorem. Potom odtud oddav[47]) se do kolleje prazské, byl[48]) učiněn bakalářem i mistrem. A tak[49]) vždy vzhůru jda, byl vzat od Pražanův staroměstských za nejvyššího písaře radního po smrti mistra Prokopa od pěti korun, náměstka svého; pracoval v tom několik let, jsa na slovo znamenitě vzat. A v tom jednal[50]) sobě erb za krále Vladislava a potom k rytířství přišel za krále Ludvíka; a když[51]) se zbavil písařství po nedlouhém času, volen býval[52]) na konšelství až do těchto časův.[53]) Statků[54]) sobě dobyl řečňováním při soudích[55]) zemských a tak mu vždy štěstí přibejvalo[56]) v světě rozličného, protože pán bůh umí[57]) člověka nuzného a školníka chudýho z lejna vyzdvihnouti, podle písma ducha božího v žaltáři. 1523

A toho erbu svého měl ozdobu titulem,[58]) že se psal Jan Pašek z Vrátu spravedlivě[59]), jméno z skutečnosti jeho[60]) sobě[61]) obdržav[62]);

---

[1]) *lo* I to. — [2]) *kedgo* přidáno býti; *slb* držáno býti. — [3]) *lb* nejprv. — [4]) *k* {příjezdem svým}. — [5]) *kbls* jeden soused. — [6]) *e* čtvrtej; *kblso* čtvrtý. — [7]) *ls* připravil. — [8]) *s* jezdili vel seděli. — [9]) *e* {a z bláznovství}; *go* z bujn. a blázn. — [10]) *dke* do řeky Vlt. — [11]) *l* an král s král. i se vším dv.; *lbs* se vším dv. zastavil se; *b* královnú; *kego* dvorstvem. — [12]) *l* než že jest nebylo (doplň ke smyslu: podařilo se). — [13]) *s* dokázali. — [14]) *o* {a ztopili se .... vzali}. — [15]) *kblse* {velmi}. — [16]) *ost* ještě za potř. býti. — [17]) *k* abych se ještě při; *l* abych při obnov. konšelů se. — [18]) *ost* zastavil. — [19]) *k* {a} morku (mozek je tu totéž jako morek; viz Kott. Slov. I. 1071). — [20]) *kbls* co. — [21]) *k* dvouch (!); *s* osob dvou. — [22]) *kbl* Pašky (!). — [23]) *o* osviecenym; *l* obdařeni, osvíceni. — [24]) *sdgo* výmluvností. — [25]) *l* a na mysli. — [26]) *e* {nad jiné lidi rozdílného}; *ost* byli hnutí rozd. — [27]) *ost* ač byl koli. — [28]) *l* {postavou}; *s* postaven (!); *o* postavú. — [29]) *kbl* {k} dobrotivému. — [30]) *kb* přemohla. — [31]) *slb* nevypravitedlná. — [32]) *l* byl mu. — [33]) *kble* povolném. — [34]) *kbls* {byl}. — [35]) *k* z Starýho. — [36]) *d* z chaterných; *lg* od chaterných. — [37]) *ed* máti. — [38]) *kbl* hokyní. — [39]) *od* otce jeho zpravici (!); *g* otce jeho zpravě (!); *ost* {s pravicí} — [40]) *o* jsem se ho. — [41]) *blse* jistotně. — [42]) *deo* nechybil. — [43]) *klb* mnohdykrát; *ost* mnohdykráte. — [44]) *ko* a rozumným místo; *e* a místo rozumu. — [45]) *ost* věřiti někt. lid. — [46]) *d* chaterným. — [47]) *k* oddavše se (!) — [48]) *l* učiněn byl. — [49]) *l* I tak. — [50]) *kbsdgoe* zjednal. — [51]) *b* když se zbav. pís., volen býv. po nedl. č. — [52]) *sl* byl. — [53]) *beo* časů. — [54]) *lo* statku. — [55]) *ost* soudech. — [56]) *do* přibývalo. — [57]) *ost* umí pán bůh. — [58]) *sk* {titulem}. — [59]) *l* spravedlivé; *s* z Vratu, {spravedlivé} jméno skutečností obdržel; *kb* jméno s skutkem; *l* z skutečnosti. — [60]) *kbls* {jeho}. — [61]) *l* {sobě}. — [62]) *el* obdržal; *gs* obdržel.

[a]) Náleží k 28. březnu 1522. do kap. třetí. O Matěji Kakasovi v těch letech knihy pražské se nezmiňují, ovšem však o Vavřinci Kakasovi sedláři, v l. 1522—26, jenž kolika pošetilých kusů se dopustil a právě v srpnu 1523 »nejen peníze, nýbrž i rozum propil« a za to od práva kázán byl. (Kn. arch. praž. 1129, l. 59, 110, 292.) Snad B. spletl si jen jméno a posledními nejasnými slovy naráží na Kakasovu pokutu.

1528 nebo tak[1]) jest se zvrátil i převrátil, že jest[2]) se na přílišné ukrutenství[3]), na nesmírnou přísnost a na[4]) nesnesitedlné trápení lidí vydal proti vší spravedlnosti, a rozliv vešken[5]) jed na všecky[6]) strany zlosti své, toho dovedl, že se mnohým nebožátkóm lidem již stejskalo na světě živu býti; a netoliko se byl převrátil, i[7]) mnohé dobré podvrátil a od dobrého k zlému[8]) odvrátil, obrátiv[9]) je k poškvrně na duši[10]) i na těle[11]) podpalem ďábelským, skrze[12]) omylnú víru[13]) lidmi smyšlenou, přísností[14]) velikou, že[15]) z toho dali se v rozličné nepravosti[16]), chtíce se očistiti[17]) z nářku pikartského před[18]) lidmi. Ten[19]) z kollegiatského[20]) mistrovství svého někdy k některým osobám (nemoha sám na sebe veliké žádosti ku pomstě, v kteréž[21]) málo lidí rovných jemu bylo, tajiti) zjevně mluvíval[22]) takto: „Nikdá s nepřítelem svým se[23]) slovy mnoho nesvař,[24]) ale dočekaje[25]) ho, když[26]) přes lávku půjde, podtrhniž[27]) mu nohy, ať sám upadne.“ A opět s pochlubením[28]) toto:[29]) že „já, prej, nemohu tak dokonalý býti křesťan, abych mohl svému odpustiti nepříteli, co[30]) proti mně učiní.“[31]) — Ó vysoké a pyšné[32]) slovo! jako od toho[33]), kterýž[34]) boha mocného[35]) nad sebou nezná, kterýž[36]) v pravdě můž přirovnán býti z mnohých pyšných lidí k jednomu[37]), onomu Nabuchodonozorovi, králi babylonskému, kterémuž[38]) pro jeho přílišnú zlostnú[39]) pejchu[40]) přirození 1523 jeho[41]) změnilo se[42]) v[43]) přirození hovad němých. A též také[44]) při tomto člověku dosti pejchy[45]) bez nedostatku bylo, poněvadž toho dopustil[46]) v svém domu některým lidem, a zvláště ženě Matěje hřebenáře, kterýž byl v vězení v tu bouřku a měli ho katem zmučiti, o kterémž stojí psáno doleji v XXII.[a]) kapitole, aby před ním spínajíci[47]) ruce s pláčem a naříkáním žalostivým s devatero dětmi svými vlastními, ovšem zkvílenými[48]), na kolena klekala a za svého muže prosila, aby toliko vězení jemu bylo polehčeno; ale on jako nejlítější šelma ohromil se na ni a od sebe ji zahnal.[49])

Item,[50]) když nějaký[51]) Mikuláš, soused[52]) od hlohové[53]) koruny, z povinnosti ouřadu[54]) svého jej napomínal — Paška — v domu[55]) jeho z dluhu obecního za cihly a za[56]) vápno, prose ho nízkými prosbami jako krále, aby[57]) mu ten dluh ku počtům[58]) nastávajícím zaplatil, on pak[59]) sám sebe neznaje v své pýše dal mu odpověď[60]) tuto: »Hlohová koruno, a ty mne bodeš? — shledáš to, že mne víc[61]) bósti[62]) nebudeš!«, k tomu[63]) mluvě, že ho chce o ouřad jeho[64]) připraviti. Ale Mikuláš, jakž[65]) jest pro chudobu té služby potřeboval, v ní jsa[66]) od XVIII ti let pořád, padl[67]) na kolena před ním, s přimíšením slzí[68]) prosil

[1]) *l* tak se zvrátil; *kb* tak jest, že jest se zvrátil; *o* zavrátil. — [2]) *k* Neb jest se; *g* {že jest se . . . mnohé dobré podvrátil}. — [3]) *lb* ukrut. a nesmír.; *o* ukrut., nesmirnú. — [4]) *l* {na}. — [5]) *gelso* veškeren. — [6]) *l* všeckny. — [7]) *l* převrátil, ale i. — [8]) *ost* ke zlému. — [9]) *ds* obrátil, obrátiv. — [10]) *s* poskv. duše; *ost* p. duši. — [11]) *gdo* na tělech. [12]) *sb* skrz. — [13]) *l* {víru}. — [14]) *k* přísností svou vel.; — [15]) *kblsg* že se z toho dály rozl. nepravosti. — [16]) *g* neprav. jiným nezvyklé; *ost* neprav. jim nezvyklé. — [17]) *l* vyčistiti. — [18]) *gosb* {před}. — [19]) *d* z nář. pik. lidem těm z kolleg. mistr. Někdy etc.(!) — [20]) *kl* kolejského; *s* koliatského; *b* kolejtského; *o* collegatského. — [21]) *o* {v} kteréž. — [22]) *l* mluvil — [23]) *kbls* slovy mnoho se; *se* {mnoho}. — [24]) *o* nesvěř(!); *s* nesnaz a nesvař; *ble* nenasnaz a nesvař. — [25]) *kblsedgo* dočkaje. — [26]) *kbls* když jde přes lávku. — [27]) *kbl* podtrhni. — [28]) *kb* s pochlubilem. — [29]) *s* toho. — [30]) *ge* což; *k* když co. — [31]) *e* činí. — [32]) *b* {a} pyšné; *o* a přílišné. — [33]) *s* {od} toho. — [34]) *ks* který. — [35]) *s* {mocného}. — [36]) *dok* který. — [37]) *s* {jednomu}. — [38]) *g* kteréhož. — [39]) *s* zlostnou a přílišnou; *ost* přílišnou zlostnou. — [40]) *g* pýchu. — [41]) *l* {jeho}. — [42]) *g* {se}. — [43]) *o* {v}. — [44]) *d* Tak též také. — [45]) *go* pýchy. — [46]) *ost* dopouštěl. — [47]) *ost* spínajíc. — [48]) *k* {ovšem} velmi zkvílenými; *l* ukvílenými. — [49]) V ruk. *z* po větě: »od sebe ji zahnal« následuje: »deinde sequitur«. To jest u vyd. tomto vypuštěno; písař totiž vynechal všecko další až po větu: »A opět, když na otázky . . .«, ale opomenuté místo vypsal na další stránce, k čemuž slovy: deinde sequ. ukázal. — [50]) *g* {Item}. — [51]) *l* ňáký. — [52]) *g* {soused}. — [53]) *l* hlohový. — [54]) *dkbeo* úřadu. — [55]) *do* v domč. — [56]) *s* {za}. — [57]) *ost* (mimo *s*) aby ten dl. jemu; *s* {mu}. — [58]) *kde* ku počtu nastávajícímu. — [59]) *s* {pak}. — [60]) *s* odpověď {tuto}: Tato hlohová koruna; *k* co ty mne; *o* hledáš to(!). — [61]) *kl* více. — [62]) *dgbek* bůsti; *l* ní bósti. — [63]) *l* a k tomu. — [64]) *kls* {jeho}. — [65]) *k* Mik. že jest. — [66]) *s* {jsa}. — [67]) *kbl* pad. — [68]) *do* slzy.

[a]) Tu je chyba v čísle, o Matěji hřebenáři mluví kap. I. 21.

1523 ho pro pána boha, aby mu toho nečinil, chtě tuším již z své chudoby ten dluh[1]) sám zastoupiti; a on jako[2]) přeukrutná zapálená zvěř nedal se obměkčiti, ale brzo[3]) potom zbavil ho služby té a nic mu nedal,[a]) — podle zprávy těch, kteříž sou byli z jeho povětří.

A opět, když[4]) na otázky jeho o víře Kristově[5]) někteří lidé[6]) v jeho domu jemu odpovídali, pravíce, že takto a takto pán Kristus[7]) míti chce, on pověděl[8]) dosti[9]) potupně: »Kristus, prej, Kristus, tak jste již zkristovali, aby dobře nebylo.« A tak jiného mnoho nápodobného[10]) při něm bývalo[11])[b]).

Pan Jan Hlavsa byl rodem z města[12]) Stříbra, z poctivých a řádných rodičův stavu[13]) městského zplozen. Ten také[14]) jsa chudým žákem[15]), býval kantorem po školách. Potom[16]) oženivší se[17]) vzhůru vždy[18]) šel a erbu sobě též[19]) za krále Vladislava dobyl, titulem[20]) z Liboslavě. A jsa osvíceného rozumu a vysokého vtipu, býval volen na ouřad konšelský a první místo v něm držíval[21]). Co jest[22]) pak dobrého napřed[22*]) králi pánu svému i stavu městskému[23]) činíval, to jest mnohým v zemi České i jinde vědomo. Ale o druhém vešken[24]) zákon mlčí i proroci. — I z té příčiny dotčené, králem jednomu těch ouřadův vzetí[25]) a druhému dání, veliká nenávist a podpal jedovatý se[26]) mezi nimi rozmohl a široce vzkořenil, proto že marná chvála světská tomu chce, aby každý sám sobě raději[27]) nežli jinému poctivosti přál. Avšak mezi tím nelze jest, než pravdě povoliti, hněvej se na mne kdo chce, že z té jich nesvornosti 1523 vycházelo užitku[28]) i také mnoho dobrého víc od jednoho nemistrovaného, než od druhého, jakož již[29]) jest předloženo. A protože sou oba[30]) byli povah rozdílných, z toho toto bylo přišlo[31]), že tento sloul[32]) Paškův a onen Hlavsův, a tak dále do velikého počtu. A mnozí od nich oučastnost brali a jedni na druhých[33]) se horšili; odkudž potom zrostlo[34]) to žalostivé[35]) trápení jedněch od druhých.

Při duchovních správcích, totiž administratorovi s[36]) strany jedné a při knězi Martinovi betlémském tolikéž se nalézalo s strany druhé; jakož též[37]) o nich šíře potom[38]) psáti neobmeškám.[c])

Ve čtvrtek pak[39]) před svatým Jakubem té- 23. čce.
hož léta 1523[40]) po odjezdu královském[41]), v nesnázi a v rozdílu některých kněží prazských purgmistr a rada prazská s staršími obecními počtu nemalého, poznavše rozličné zlé věci a úkladné, kteréž nastávaly v obci skrze ně, povolali jich k sobě na rathouz, totiž kněze Jakuba, jinak Kubu[42]) Slováka, v ty časy faráře u svatého Jiljí[43]), mistra Matěje Korambusa, předešlého administrátora, kněze Václava Šídlo, faráře od sv. Mikuláše, a[44]) kněze Šimona, faráře od sv. Haštala[45]). Tu jim vyčítali a vypsali každému z nich[46]) život jich, co jsou působili a jednali společně i obzvláštně, jednak na kázání[ch] svých, jednak jinde, pozdvihujíce lidí k nesnázem[47]) a bouřkám pro kněze Martina betlémského a pro jiné kněží, kteříž zákon

[1]) *g* sám ten dluh; *lkb* sám ten dluh zaplatiti. — [2]) *ost* ale on jako; *o* {jako}; *s* přeukr. a zap.; *g* přeukr. zap. lítá zvěř. — [3]) *kbs* brzy; *bes* brzo, podle zpr... povětří, potom ho zbavil; *k* ho zbavil; *k* {podle zprávy... povětří}. — [4]) *kl* když mu na otázky. — [5]) *do* Krystový; *se* Krystové. — [6]) *s* {lidé}. — [7]) *s* Kristus pán. — [8]) *o* {on} pověděl. — [9]) *kbs* {dosti}. — [10]) *gs* nepodobného; *klb* nepobožného. — [11]) *dgob* bylo. — [12]) *kbls* {města}. — [13]) *l* a stavu; *ost* z stavu. — [14]) *b* taky. — [15]) *o* {žákem}. — [16]) *s* V tom. — [17]) *l* voženil se. — [18]) *o* vždy zhůru. — [19]) *ost* {též}. — [20]) *s* {titulem}. — [21]) *k* držel. — [22]) *l* {jest}. — [22*]) *ost* {napřed}. — [23]) *g* {i stavu měst.}; *dkblso* stavu městskému a zvláště městu Pražskému. — [24]) *s* veškeren. — [25]) *d* úřadu užití. — [26]) *b* {se}; *klseg* mezi nimi se. — [27]) *l* rad. sám sobě. — [28]) *g* oužitku. — [29]) *ost* jest již. — [30]) *o* {oba}. — [31]) *k* pošlo. — [32]) *s* sloup(!). — [33]) *s* na druhé. — [34]) *ost* rostlo. — [35]) *kblse* žalostné. — [36]) *bg* {s}. — [37]) *kbls* {též}. — [38]) *d* {potom}; *kbls* jakož potom o nich. — [39]) *kbls* {pak}. — [40]) *ost* {1523}. — [41]) *l* před sv. Jak. po odj. král. téhož léta; *k* v nesnázi, v rozdílu — [42]) *o* Kuba. — [43]) *kbls* {u sv. Jiljí .. Šídlo faráře}. — [44]) *l* {a}. — [45]) *d* u sv. Hašt. — [46]) *l* {z nich}. — [47]) *e* k bouřkám a k nesnázi.

[a]) Dům »u hlohové koruny« byl první vedle rohu proti sv. Duchu v St. m. P. Mikuláš v jeho držení připomíná se r. 1512 (kn. arch. praž. 2108—109 b). O Mikuláši jen tolik známo, že choť jeho slula Dorota, sestra Urbana z Těchlovic, jenž r. 1517 vyplácel jí věno (kn. a. praž. 94 II. 216). — [b]) Zřejmo, že B. uvádí věci pravé a známé; ale schvalně vybírá jen stín. — [c]) Viz kn. II. 12.

1523 boží věrně[1]) kázali, to číníce s radou[2]) strany odporné, totiž[3]) s římany duchovními i světskými některými.[a]) A protož pro takové i jiné[4]) věci všickni konšelé s staršími a s[5]) obecními jednomyslně vypověděli je ven z města, aby 1523
téhož dne do západu słunce se preč[6]) vybrali a blíž tří mil[7]) nezůstávali.[8]) Ale mnozí sou chtěli, aby byli stínáni.[9])

KAPITOLA ŠESTÁ,[10])

v níž se zavírá[11]) o sjezdu a sněmu v velké[12]) kolleji strany[13]) pod obojí spůsobou, a co jest[14]) na témž[15]) sněmu[16]) jednáno[17]) a zavříno[18]), pořádně najdeš.[19])

Kterak pak[20]) mnoho[21]) po těch věcech tak[22]) vypravených[23]) z příčin již položených[24]) některých i[25]) z těch, které se ještě psáti budou, mezi lidmi tejně[26]) víc a víc nenávisti[27]) pozdvihováním lidí[28]) od kněžstva v času prodleném až do této chvíle vzcházelo,[29]) to sám[30]) bůh souditi bude časem svým. A bylo by mnoho o tom[31]) psáti a[32]) protož toho všeho pominouti chci; než co jest[33]) zřetedlnějšího a znamenitějšího,[34]) to se[35]) tuto pořádně podpisovati[36]) bude.

Nebo tehdáž vznikali byli[37]) učitelé duchovní[38]) v německých krajinách, o kterýchž brzo bude mluveno[39]), odporní římské církvi.[40]) A když se ti odporové netoliko mezi kněžstvem, ale i[41]) mezi lidem[42]) obecním světským rozmáhali, tehdy[43]) pro dobré upokojení v zemi České a pro svornost[44]) i jednomyslnost[45]) při víře pána Krista sjezd byl v Praze svolen ode všech tří stavův světských i také[46]) duchovních z strany[47]) pod obojí spůsobou v veliké[48]) kolleji. Na kterémž co jest bylo jednáno i sjednáno, z tohoto[49]) spisu téhož[50]) sjezdu, na světlo vydaného, každý poznati bude moci[51]) zjevně pro budoucí pamět toho[52]); kterýž[53]) se takto počíná[b]):

---

1) *l* věrně a upřímně. — 2) *bls* s radou odpornou, s římany. — 3) *e* {totiž}. — 4) *k* i jiné všecky věci těm podobné všickni. — 5) *kblseg* {a s}. — 6) *kbls* pryč. — 7) *k* tři mil od Prahy. — 8) *o* nezůstavil(!) — 9) *l* zstínáni. — 10) *o* Počíná se kap. VI. — 11) *s* {v níž se zavírá}. — 12) *ost* u veliké. — 13) *g* z strany. — 14) *l* {jest}. — 15) *kbs* na tom. — 16) *s* sněmě. — 17) *lbe* zjednáno. — 18) *e* zavř. bylo. — 19) *s* {pořádně najdeš}. — 20) *l* {pak}. — 21) *sb* mnoha(!). — 22) *sl* {tak}. — 23) *k* vypravovaných. — 24) *l* polož. a některých těch, kteréž — 25) *kbs* {i}. — 26) *ksb* {tejně}; *o* tajně. — 27) *o* nenávistí. — 28) *s* lidu. — 29) *s* vcházelo. — 30) *l* což sám. — 31) *kbsedgo* A bylo by o tom mnoho. — 32) *kbls* {a}. — 33) *e* což jest. — 34) *kbls* známějšího. — 35) *d* což; *s* to se teď pořádné; *kb* tu pořádně. — 36) *s* popisovati. — 37) *dgo* vznikli byli; *kbs* znali byli. — 38) *k* {duchovní}. — 39) *o* budu brzo mluviti; *g* brzy. — 40) *k* odpory a zavedení řím. církve. — 41) *kbs* {i}. — 42) *l* lidmi obecními světskými; *s* obecným. — 43) *d* tedy. — 44) *l* {a pro svornost}; *kbs* {pro}. — 45) *b* jednomyslnost, jednostejnost; *ost* jednostejnost. — 46) *ost* {také}. — 47) *sedgo* {z}. — 48) *ge* v velké; *o* u velké. — 49) *o* z toho. — 50) *db* z téhož. — 51) *s* poznati může; {bude moci . . . počíná}. — 52) *l* pamět jeho. — 53) *b* který, *o* kteříž.

a) B. lépe je zpraven nežli St. letop. 1115, znaje jména kn. Subule (= Šídlo), kn. faráře od sv. Haštala a kn. Jak. od sv. Jiljí. St. let. praví, že byli vyhnáni od purk., starších a obce, B. lépe, že jen od purk. a starších, St. let. viní je, že žalovali králi a br. Matěji strojili o hrdlo, kdežto B. zná provinění skrovnější a pravdivější; že kněží ti sočili na Martina betlémského a že mnozí chtěli, aby byli stínáni, St. l. nevědí. — Nicméně B. nesděluje vše, co nezbytno k porozumění. Dvůr, chtěje potlačiti rostoucí lutheranismus, usiloval o spojení utrakvistů s katolíky. Úkol ten vznesen však na Jana z Vartmberka a Hlavsu, kteří, ačkoli sami byli lutheráni, vskutku odchylky některé ještě ututlali, v dubnu 1523, na sjezdu stavů i duchovních. O tom v St. l. 1097. Nicméně strana novotářů nabývá jimi odvahy, ano sjezd sám dosadil hlavního původce reform, Martina, za faráře ke kapli Betlémské, porušiv tak i privilegium university; též přední muž z mírné strany na universitě M. Jiří Ježíšek, sesazen byl od Pražanů s děkanství (T. X. 525). B. o tom všem mlčí, snad že neví, snad aspoň v něčem zúmysla, an kn. Martina zve již vždycky betlémským. — b) Zpráva o tom v St. l. 1134. v týchž téměř slovech, až do místa: sběhli a povstali. Články tyto, sepsané kn. Havlem Caherou, byly tištěny, ale tisku nemohl jsem se dopátrati; nezbylo tedy než otiskovati se všemi varianty. Srv. T. X. 538.

1524 29. led. »Ve jméno svaté a nerozdílné Trojice, Otce,[1]) Syna i Ducha svatého, jediného[2]) pána boha,[3]) stvořitele a spasitele našeho Amen.[4]) Léta božího[5]) tisícího pětistého dvacátého čtvrtého, ten[6]) pátek před hromnicemi[7]), s povolením nejjasnějšího knížete a pána pana Ludvíka, Uherského a Českého etc.[8]) krále a markrabie Moravského etc. Jeho Msti, pána našeho nejmilostivějšího, stalo se jest[9]) obeslání a sjezd všeho kněžstva[10]), pánův JMstí, pánův[11]) rytířstva i všeho stavu městského království Českého a markrabství Moravského[12]), kteříž z víry tělo a krev pána Krista pod dvojím[13]) způsobem přijímají, pro řád a srovnání mnohých rozdílův při víře, kteříž těch časův mezi kněžstvem i[14]) lidem obecným[15]) jsou se sběhli a povstali. A na tom sjezdu při přítomnosti osvíceného knížete a pána, pana Karla, knížete Minstrberského, v Slezí[16]), Olešnického[17]) etc., nejvyššího hejtmana království Českého, na místě[18]) krále JMsti etc., kdež[19]) Jeho knížecí Milost z[20]) rozkázání krále JMsti, pána našeho[21]) milostivého, co se tu[22]) jednati bude, k vyslyšení[23]) byl jest,[23*] takto jest jednáno a tito artikulové ode všech duchovních i světských společně a dobrovolně[24]) sepsáni[25]) sou a zavříni:

ARTIKULOVÉ KŘESŤANŠTÍ.[26])

O SPRÁVCÍCH DUCHOVNÍCH.[27])

1. Nejprve.[28]) Poněvadž lid křesťanský v jednotu víry Kristovy nemůž uveden býti než skrze čisté[29]) slovo zákona a čtení Kristova[a]), kázání[30]) a učení, a to slovo též[31]) nemůž než od věrných a hodných služebníkův Kristových[32]) kázáno býti: i[33]) protož potřebí jest, aby ti a[34]) takoví služebníci k tomu hledáni a vyvolováni[35]) byli, kteříž by to slovo Kristovo v pravém jeho smyslu[36]) kázali a učili. A tak předkem[37]) a prvotně užitečné jest vyvoliti[38]) jednoho z mužův[39]) za administratora a[40]) předního, a to s bázní boží; a ten jaký býti má, písma božská i apoštolská zjevně[41]) ukazují. 1524

2. Item,[42]) ten administrator a přední aby radu[43]) přidanou sobě v počtu jistém a rovném[44]) osob z kněžstva[45]) a z obecních mužův dobrých, zachovalých a[46]) v písmích svatých umělých měl;[47]) a ten[48]) administrator s těmi sobě přidanými aby spravoval a[49]) řídil kněžstvo, aby k vzdělání lidu božího příkladem života i učením[50]) zákona božího byli.

Item[51]), ten administrator má k sobě všecko[52]) kněžstvo pod obojí spůsobou země[53]) České i z markrabství Moravského obsélati[54]), a tu aby se vyptal, byli-li by mezi nimi kteří[55]) nalezeni neřádní,[56]) neužiteční; a kteří by napraveni býti nemohli[57]) a nechtěli, ti[59]) aby trestáni skutečně byli a kněžského úřadu aby[60]) byli zbaveni a živnosti aby[61]) z práce rukou[62]) svých dobývali; jiné pak všecky napomínati a je[63]) k tomu[64]) s radou svou přidržeti má, aby jako věrní Kristovi služebníci i v obcování šlechetném i v učení pravém stáli a k příkladu[65]) toho učení aby byli bez pohoršení[66]), tak aby kázání jich s životem a život s kázáním se srovnával. A též také každý děkan časy svými, aby kněžstvo pod sebou[67]) obsílal a též

[1]) *s* {Otce . . . spasitele našeho}. — [2]) *o* jednoho. — [3]) *l* {boha}. — [4]) *bleg* {Amen}. — [5]) *d* {božího}. — [6]) *s* {ten}; v pátek. — [7]) *dgkbe* hromicemi. — [8]) *o* {etc. krále . . . Moravského}; *klsg* {etc.}; *s* {markrabí . . . nejmilostivějšího}. — [9]) *sg* {jest}. — [10]) *lg* všeho křesťanstva (!). — [11]) *kbl* pánův z rytířstva. — [12]) *d* {Moravského}. — [13]) *l* obojím. — [14]) *s* {kněžstvem i}. — [15]) *blseo* obecním; *s* obec. i mezi kněžstvem. — [16]) *s* v Slezích. — [17]) *kblesd* a Olešn.; *o* Alešnického (!). — [18]) *ko* na místě kr. J. Msti., pána našeho milostivého. — [19]) *gl* {kdež . . . krále J. Msti.} v textu, ale na okraji doplněno; *k* kdež jest. — [20]) *s* {z} rozk. (!) — [21]) *s* pána nás všech. — [22]) *sb* tuto. — [23]) *d* k vyslyšení přítomen byl; (*dg*) jak to jest jednáno; *l* byl jest přítomný. Takto . . . [23*]) *k* {jest}. — [24]) *l* dobromyslně. — [25]) *k* sepsaní. — [26]) *ost* {Artik. křest.}. — [27]) *k* O zprávcích; *o* O správ. duch. nejprve; *s* O správ. církevních. — [28]) *ds* {Nejprve}. V *z* není číslování článků; ovšem je v jiných. Uvedeno pro snažší přehled. — [29]) *dg* jisté. — [30]) *k* {kázání}. — [31]) *kbles* {též}. — [32]) *d* {Kristových. — [33]) *k* a protož. [34]) *d* {a}. — [35]) *l* i voleni; *kb* a vyvoleni. — [36]) *d* úmyslu; *g* oumyslu. — [37]) *kbl* předně. — [38]) *s* {vyvoliti}. — [39]) *g* z mužů; *l* z mužův takových. — [40]) *o* Od slov: »a předního« . . . chybí celý list až po čl. VII. . . . »obcování veden byl«; *l* {a} předního. — [41]) *s* {zjevně}. — [42]) *kblesd* {Item}. — [43]) *kbldg* radu sobě přidanou; *s* {sobě}; *l* přidanou měl. — [44]) *s* jistém a v něm osob. — [45]) *l* osob kněžstva a obecních. — [46]) *ost* {a}. — [47]) *l* {měl}. — [48]) *s* a on administr. k sobě přidanými. — [49]) *dg* {a}. — [50]) *ost* učení. — [51]) *kbs* {Item}. — [52]) *l* všeckno. — [53]) *e* z země. — [54]) *ost* obeslati. — [55]) *kbls* {kteří}. — [56]) *l* mezi nimi neřád. nalez.; *d* neřád. a neužit., aneb. — [57]) *sdg* kteříž. — [58]) *kblseg* nemohli aneb nechtěli. — [59]) *k* a ti aby. — [60]) *l* aby skutečně; *s* {aby byli}. — [61]) *k* {aby}. — [62]) *d* rukou a to svých; *s* prací rukou; *e* aby živnosti z práce rukou; *blse* {svých}. — [63]) *l* {je}. — [64]) *kls* {k tomu}; *be* a je k tomu s radou svou. — [65]) *d* ku příkladu. — [66]) *kbls* toho učení byli a aby byli bez pohorš. — [67]) *s* {pod sebou}.

[a]) t. j. výhradně jen písmo sv. po smyslu lutherském, nikoli podání církevní.

1524 je zpravil[1]), jakž se nahoře píše, kterak se zachovati mají. Pakli by se který[2]) tak nezachoval[3]) a děkana svého poslechnouti[4]) by[5]) nechtěl, ten děkan povinen bude administratorovi tomu a jeho[6]) radě jeho neposlušenství[7]) oznámiti.[a])

3. Item[8]), což se[9]) kaplanův a kněží mladých dotýče, kteříž[10]) by spůsobni k zákona[11]) božího kázání nebyli, ti aby při hodných[12]) a učených kněžích byli a aby se vedli a učili, a[13]) prve, leč[14]) vyučeni a v tom zkušeni budou, aby nekázali, a ani se s místa[15]) bez vědomí a povolení předpověděného administratora a rady jeho hýbali.[16])

4. Item[17]), týž administrator s tou radou svou jestliže by komu[18]) z kněží, buď sám od sebe neb na žádost některé osady[19]) kde[20]) podal, ten z toho místa nemá se[21]) nikam bez vědomí a vůle[22]) téhož administratora a rady jeho hýbati. Učinil-li[23]) by pak který jináč[24]) a odtud by[25]) se hnul, takový každý v moc témuž administratorovi a radě[26]) jeho bez odporu a překážky jednoho každého z stavův dán býti má. Pakli by podál bylo[27]), ježto[28]) by lidem o téhož kněze těžko pracovati bylo, tu ti lidé mají to[29]) na toho děkana vznésti[29*]) a děkan[30]) na administratora[31]) buď psaním neb[32]) osobně, a tak s volí administratora a rady[33]) jeho mají se při tom zachovati.

5. Item[34]), což se[35]) na kněžství chození dotýče,[36]) užitečné jest, aby žádný bez dostatečného zkušení[37]) v umění i v obcování nechodil. A to[38]) zkušení od často psaného administratora s radou jeho s dostatečným[39]) rozvážením[40]) býti má. Kdož[41]) by pak mimo[42]) takové zkušení sám od sebe v to se dal,[43]) nemá od žádného z kněží ani z stavův přijat býti. 1524

6. Item[44]), což se[45]) neřádného a neposlušného kněžstva dotýče, kteří by se tím administratorem a jeho radou[46]) spravovati a k jeho obeslání choditi nechtěli, někoho jiného za obranci[47]) majíce: tu jest všem[48]) stavům našim[49]) o to[50]) se svoliti potřebí, kterak by ta věc přetržena býti měla.[51])

O SLOVU BOŽÍM.[52])

7. Item[53]), co se kázání slova božího dotýče, to aby v své čistotě a prostosti[54]) a v vlastním smyslu pána Krista bez vejkladu zbytečního[55]) kázáno a učeno bylo. A aby nejvíc k podstatným věcem lid veden a učen byl: k[56]) víře pravé Kristově,[57]) k naději a k lásce,[58]) i[59]) na jiném grunttovním a spasitedlném učení aby zakládán a k křesťanskému obcování veden[60]) byl;[61]) než kázání bludných žádný aby[62]) nekázal.

8. Item[63]), co se doktorův svatých a jiných písem lidských při tom dotýče, ta, kterážkoli gruntu jistého v zákoně božím založeného[64]) nemají, ať jsou zanechána; než kteráž by se jich písma s zákonem božím a apoštolským učením srovnávala, ta se dopouštějí, k tomu i kázání mistra Jana Husi, Rokycany[65]) i jiných, pokudž by se[66]) s zákonem božím srovnávali[67]).

9. Item[68]), kteříž by koli čtení[69]) svatého v jeho čistotě a pravém[70]) smyslu bez lidských přídavkův užívati a následovati[71]) chtěli, ti a takoví aby haněni[72]) a kaceřováni[73]) nebyli. A též také

[1]) *kb* spravoval. — [2]) *b* {který}. — [3]) *e* nezachovával. — [4]) *kbls* uposlechnouti. — [5]) *ost* {by}. — [6]) *blsedg* {jeho}. — [7]) *d* o neposlušenství takového; *l* poslušenství(!); *dg* neposluš. to; *s* to neposluš. — [8]) *s* {Item}. — [9]) *kblsg* co se, *s* co se tkne. — [10]) *s* {dotýče} kteří. — [11]) *blse* k kázání slova božího. — [12]) *kb* aby u příhodných; *ls* aby u přih. kněží a učených. — [13]) *s* a v tom prve. — [14]) *b* leč v tom vyuč. a zkuš.; *g* vyuč. budou a v témž zkuš.; *s* {v tom}; *kl* {a} ani. — [15]) *bleg* o místa. — [16]) *l* nestarali a nikam nehejbali; *ksbe* nehejbali; *dg* nehýbalí. — [17]) *s* {Item}. — [18]) *kedg* {komu}. — [19]) *g* některé osoby. — [20]) *l* kde kterého. — [21]) *l* nemá ... se hejbati. — [22]) *l* {vůle}. — [23]) [Slovem: »Učinil-li« počíná se rukopis *v*]. — [24]) *kbsedgv* jinak. — [25]) *l* {by}. — [26]) *dgo* {jeho}; *kblsev* a jeho radě. — [27]) *l* byl. — [28]) *lv* {ježto ... pracovati bylo}. — [29]) *klbsgv* {to}. — [29*]) *k* to vznésti. — [30]) *kbsevdg* děkan má. — [31]) *e* a radu jeho. — [32]) *d* aneb. — [33]) *v* a rad. — [34]) *sv* {Item}. — [35]) *kblsg* co se. — [36]) *s* tkne. — [37]) [Všude je »zkušení«, i smysl dává, že nelze čísti »zkúšení«]. — [38]) *kblsevg* {to}. — [39]) *l* a dostateč.; *b* k dostateč. — [40]) *ost* uvážením. — [41]) *e* když. — [42]) *g* mimo to takové. — [43]) *s* od sebe v tom sedal(!). — [44]) *sv* {Item}. — [45]) *kblsvg* co se. — [46]) *s* a radou jeho. — [47]) *kb* za obrance. — [48]) *l* ovšem. — [49]) *s* našim stavům. — [50]) *lv* v to se. — [51]) *dg* přetrž. býti mohla; *kbl* přetrž. byla. — [52]) *lsv* {O slovu božím}; *kbedg* O kázání. — [53]) *sv* {Item}. — [54]) *v* v své čistotě a vlastnosti smyslu; *doe* v sprostnosti; *g* v prostotě; *kbls* v své čist. sprostnosti a v vlastnosti. — [55]) *vo* zbytečného. — [56]) *v* {k} víře. — [57]) *se* Kristové. — [58]) *ost* {k} lásce. — [59]) *k* a. — [60]) *v* aby veden. — [61]) [*o* počíná opět slovy: »byl; než kázání ...«]. — [62]) *kblvo* aby žádný. — [63]) *vos* {Item}. — [64]) *kbs* založení; *d* a v zákoně bož. jistého založení; *ego* v zák. bož. a jistého založení. — [65]) *vslo* Rokycana; [*o* opravil]. — [66]) *vol* se to. — [67]) *vol* srovnávalo. — [68]) *vos* {Item}. — [69]) *kblsv* evangelium svatého. [70]) *s* a v pravém. — [71]) *e* {a následovati} — [72]) *v* hanini; *beog* hanieni. — [73]) *g* kacířováni; *o* kacieřováni.

[a]) O svátosti svěcení kněžstva ovšem se tu nemluví.

mdlejší, kteří by po zvyklostech a ustanoveních[1]) lidských toužili a tak snadně z nich vyjíti by[2]) nemohli[3]), ti též aby potupováni[4]) nebyli, ale aby pokojně a v lásce křesťanské čtením Kristovým z toho vyvozováni a napravováni[5]) byli a vespolek sebe aby snášeli, až by i mdlejší k dokonalejšímu poznání mohli přijíti[6]).

10. Item[7]), poněvadž pravá víra Kristova[8]) z písem božských[9]) se nabývá, protož každý křesťan můž a má zákon boží i apoštolská písma čítati a znáti, a měl-li by manželku,[10]) dítky i jinou[11]) čeládku svou[12]), má ji k témuž[13]) vésti.

11. Item[14]), poněvadž páni křesťanští a správcové[15]) světští[16]) povinni jsou zákonu božímu nápomocni býti, protož kdož by koli slovo boží věrně kázal[17]) a jemu učil, ti správce[18]) každého takového ochraňovati[19]) a i o to[20]) pilnost míti mají, aby lid v písmích božských a apoštolských vyučován[21]) i podle toho skutečně živ byl.[22])

12. Item[23]), aby žádný kněz jeden na druhého nekázal a po žádné zprávě ani po domnění,[24]) jako by něco bludného držal, nehanČl; než což[25]) by se jednomu do druhého nelíbilo, mají[26]) sobě to .pokojně a[27]) z lásky po napravení oznámiti. Pakli by se sami napraviti nemohli, tehdy[28]) nechajíce všech[29]) o sobě pomlúvání, mají to[30]) na administratora a radu jeho vznésti, a on s radou svou má je o to slyšeti[31]) a[32]) podle zákona božího spravedlivě rozeznaje upokojiti.[33])

O SVÁTOSTECH.[34])

13. O křtu.[35]) Item[36]) předkem, co[37]) se křtu[38]) svatého dotýče, poněvadž jeho zevnitřní znamení jest vysvědčení obživání[39]) a rození duchovního v pravé víře v[39*]) pána Krista, a protož tiem[40]) s vážností[41]) posluhováno býti má; a[42]) zvláště pak při kmotřích a[43]) pěstouních[44]) potřebí jest, aby věrní, obcování[45]) šlechetného nalezeni[46]) byli, kteří[47]) by o dítěti[48]) tak, jakž povinni jsou, pilnost měli; též i[49]) při rodičích táž pilnost býti[50]) má, aby k témuž napomínáni byli, poněvadž dítky v přítomné víře církve svaté v rodičích a pěstouních i kmotřích[51]) k jich vlastní víře křtěny[52]) býti mají. A týž křest podle řádu starobylého zákona božího držán býti má, leč by beze lsti nuzná[53]) potřeba byla. Po křtu pak, bylo-li by děťátko spůsobné a[54]) rodičové s kmotry žádali[55]) by toho[56]), aby svátostí těla, krve[57]) páně děťátku poslouženo bylo, můž jemu podáno býti, však s rozvážením[58]) kněžským spasitedlným.

14. Item, mše svatá, poněvadž nic[59]) jiného není, než hodné těla a krve pána Krista[60]) požívání ku pojištění víry naší[a]) a na památku umučení a všech[61]) dobrodiní jeho[62]), ta podle smyslu a ustanovení pána[63]) Krista držána býti má.

15. Item[64]), co[65]) se jiných přidání při mši svaté[66]) dotýče, ta tímto pořádkem držána býti mají[67]), a zvláště v[68]) zpívání: předkem (jakož[69]) bejval[7]) od starodávna) introitové, zvlášť pak nedělní a svátkův ročních[71]), buď[72]) také[73]) i Panny Marie[74]) neb apoštolští i jiní, kteříž by z písem božích[75]) vzati byli; kyrie eleison[76]), písnička anjelská[77]), sláva[78]) na výsostech bohu a[79]) na zemi pokoj[80]), epištola, gradualové, alleluja[81]); časem svým i prózy[82]) některé, kteréž by se s zákonem božím[83]) srovnávaly; čtení[84]) svaté, víra obecná křesťanská podle sněmu Nicenského, prefací,

---

[1]) *o* ustanovení [sic]. — [2]) *b* by z nich vyjíti; *ost* z nich by vyjíti. — [3]) *kblsev* nechtěli. — [4]) *l* ti aby haníni a potup. — [5]) *kblv* napraveni. — [6]) *ost* přijíti mohli. — [7]) *vos* {Item}. — [8]) *kblv* víra křesťanská. — [9]) *s* božích. — [10]) *k* manželku a dítky. — [11]) *o* jinú. — [12]) *l* {svou}. — [13]) *o* mají k témuž; *l* mají je k témuž; *s* k tomu. — [14]) *vos* {Item}. — [15]) *o* správce. — [16]) *s* zemští. — [17]) *kblsv* věrně ohlašoval. — [18]) *kevs* ti správcové. — [19]) *s* mají opatrovati. — [20]) *l* ano i o to. — [21]) *v* vyučoval; *kl* vyučovali. — [22]) *kl* živi byli. — [23]) *vos* {Item}. — [24]) *kblv* zprávě a domnění. — [25]) *bs* co. — [26]) *o* {mají... pomlúvání}. — [27]) *klsv* {a}. — [28]) *d* tedy. — [29]) *ost* o sobě všech. — [30]) *l* {to}. — [31]) *b* vyslyšeti. — [32]) *does* {a}. — [33]) *l* spokojiti. — [34]) *s* {O svátostech}. — [35]) *ost* {o křtu}. — [36]) *vo* {Item}. — [37]) *kblsv* {předkem}. — [38]) *l* svátosti křtu sv. — [39]) *ost* (mimo *o*) obživení. — [39*]) *ost* {v}. — [40]) *l* {tiem}; *ost* tím. — [41]) *v* s vážnosti větši. — [42]) *kbl* {a}. — [43]) *b* {a}. — [44]) *o* pěstúních. — [45]) *ost* a obcování. — [46]) *e* {nalezeni}. — [47]) *ost* kteříž. — [48]) *kbl* o děti. — [49]) *k* {i}. — [50]) *l* pilnost zachována býti; *b* má býti. — [51]) *o* a v pěstúních a km.; *ldge* a p. a v kmotřích. — [52]) *k* víře v církvi křt.; *o* ktřiny (!); *b* ktřeni.(!) — [53]) *k* bezelstná a nuzná; *s* bezelstní, nuz. — [54]) *l* {a}; *s* rodič. i kmotři. — [55]) *d* žádali-li. — [56]) *s* {toho}. — [57]) *ost* těla a krve. — [58]) *dg* s rozvázáním (!). — [59]) *s* {nic}. — [60]) *kl* Krista pána. — [61]) *l* a jiných všech. — [62]) *s* {jeho . . . Krista}; *klbved* {jeho . . . ustanovení}; *go* {tak . . . ustanovení}. — [63]) *s* páně držána {Krista}. — [64]) *vos* {Item}. - [65]) *g* což. — [66]) *s* při mši sv. přidání. — [67]) *v* býti jmá; *g* býti má. — [68]) *b* {v}. — [69]) *bles* jako; *k* jak. — [70]) *g* bejvala. — [71]) *klsvdg* vejročních; *beo* úročních. — [72]) *s* {buď... na zemi pokoj}, kyriamina. Et in terra(!). — [73]) *ve* taky. — [74]) *ost* {i}; *o* Pamrye(!). — [75]) *besdgo* božských; *kl* svatých. — [76]) *o* KIRIELEYSON. — [77]) *kblevdg* andělská. — [78]) *o* slova (!). — [79]) *v* {a na zemi pokoj}. — [80]) *k* pokoj lidu; *b* p. lidem. — [81]) *e* hallelujah. — [82]) *lsv* prósy. — [83]) *g* {božím}. — [84]) *kblsev* {čtení... božím srovnávaly}; *d* čtení svatá

[a]) t. j. není žádnou obětí.

1524 sanctus[a]), agnus dei, communí[1]) i jiná při tom zpívání a[2]) kollekty, kteréž by se s zákonem božím srovnávaly. A to[3]) všecko, což nejvíc býti můž[4]), aby v jazyku rozumném bylo[b]). A co se jiných pořádkův při tom[5]), roucha[6]) i ozdob kostelních jiných[7]) dotýče, můž státi; jediné[8]) aby to v sprostnosti[9]), a[9*]) bez pejchy a[10]) bez zbytečních nákladův, a k tomu[11]) bez obtěžování lidského a v to potahování bylo[12]).

16. Item[13]), poněvadž také to[14]) v skutku jest shledáno, že svátost těla a krve pána Krista vzata a dána jest v zlehčení a[15]) pro časté[16]) a nehodné[17]) požívání[18]) a[19]) nevážného lidu k tomu připúštění[20]), též také i[21]) pro častá[22]) vystavování a k tomu pro mnohá[23]) nájemných a pověrných mší sloužení: protož užitečné jest, aby ti, kteří[24]) by přijímati žádali,[25]) nebejvali k tomu z lehka a bez zkúšení připúštíni[26]), leč by prve znali,[27]) co jest večeře[28]) páně a co dobrého přináší; a k tomu ke všemu knězem napomenuti[29]) a učeni býti mají, aby z pravé víry to činili. Nájemné pak mše všecky i pověrné[30]) aby zastaveny[31]) byly; nebo mimo ustanovení pána Krista jsou. — Což[32]) se vystavování těla pána Krista svátosti[33]) dotýče, kdež by[34]) koli kněz a lidé obvykli[35]) neb obvyknouti[36]), aby vystavováno nebylo, chtěli[37]), ti aby haněni[38]) a potupováni nebyli; a kdež by pak také lid ještě po tom[39]) stál, ti též aby od toho kvapně nebyli utiskováni, dokudž[40]) by čtením Kristovým povlovně[41]) a[42]) 1524
v lásce z toho nebyli vyvedeni.[c])

17. Item[43]), všeho vyměřování o svátosti těla a krve pána Krista podle zbytečních[44]) důmyslův lidských užitečné jest zanechati[45]); než z prosta podle[46]) ustanovení a vysvědčení[47]) pána Krista aby se drželo a vážilo[48]), nic nepřidávajíce ani ujímajíce: poněvadž jest[49]) chleb tělem svým a víno krví svou vysvědčiti[50]), a to k hodnému kněze i s lidem[51]) spolu přijímání[52]) pod obojí způsobou na památku smrti a dobrodiní svých ustanoviti ráčil, tak se[53]) věřiti i[54]) užívati toho[55]) k konci[56]) od Krista[57]) umíněnému[58]) má.[d])

18. Item[59]), ceremoní[60]) a všecky[61]) svěceniny[62]), poněvadž lakomství, bludův, pověr, pohoršování, nepokojův a nade všecko jmena božího zlehčování příčina jsou, ty slovem božím rozšafně, pokojně a[63]) v lásce umenšovány býti mají[64]) [e]).

19. Item[65]), jiné pak svátosti, mimo napřed jmenované, kterak řízeny[66]) i přijímány býti by[67]) měly, administratorovi s radou jeho náležeti bude, aby podle zákona[68]) božího to se dálo[f]); též také i při všeho[69]) kněžstva a lidu[70]) obecního[71]) křesťanských pořádcích.[72])

O SVÁTCÍCH.[73])

20. Item[74]), neděle páně, ta v své vážnosti držána a zachovávána[75]) býti má,[76]) a to v roz-

---

1) *d* communio; *o* {communí}. — 2) *g* i. — 3) *s* {A to... bylo}. — 4) *dv* může. — 5) *kbls* {při tom}. — 6) *o* rúcha. — 7) *kblsvgo* {jiných}. — 8) *g* jedně. — 9) *g* v prostoti; *o* v prostosti a bez obtěžov. lidsk. {a bez zbyt. nákl.} — 9*) *ksd* {a}. — 10) *b̄les* {a}; *v* i bez; *bl* zbytečních. — 11) *o* {k tomu... lidského}; *l* {bez}, obtížení. — 12) *e* bylo a v to pot.; *v* {a} v to; *o* byli. — 13) *vos* {Item}. — 14) *l* {to}; *k* to také. — 15) *ost* {a}. — 16) *g* po časté; *l* pro časté a nevážné užívání nehodného lidu k tomu připouštěti (!). — 17) *s* {a nehodné}. — 18) *kbevdgo* přijímání; *s* požívání a přijímání. — 19) *blsedgo* {a}. — 20) *s* připouštějí(!). — 21) *kbs* {i}. — 22) *bsve* časté. — 23) *v* mnoho. — 24) *ost* kteří. — 25) *k* chtěli a žádali; *v* chtěli a hleděli; *l* užívati chtěli a hleděli. — 26) *ost* připúštěni; *e* připouštieni. — 27) *l* věděli a znali. — 28) *s* svátost večeře. — 29) *o* napomínání. — 30) *kblsevg* a pověr.; *l* mše a pověr. všecky. — 31) *l* zastavené. — 32) *ost* Co; *l* Co se pak. — 33) *ost* {svátosti}. — 34) *l* když by; *d* kdež koli by *o* {koli}; *lbs* koliv. — 35) *v* obvyklí. — 36) *kblsv* {neb obvyknouti}; *d* obvyknúti. — 37) *kblsv* chtějí-li. 38) *dgkbo* haníni; *es* hanieni. — 39) *kvs* potom. — 40) *d* dokadž. — 41) *kbeo* povolně. — 42) *kbsvedgo* {a}. — 43) *vos* {Item}. — 44) *evdg* zbytečných; *o* obyčejných. — 45) *kbls* zachovati neb zanechati. — 46) *v* ustanovení. — 47) *d* vysvětlení. — 48) *l* věřilo a držalo. — 49) *ks* {jest}. — 50) *l* vysvědčiti ráčil. — 51) *ks* kněze i lidu; *ost* knězi i lidem. — 52) *l* užívání a přijím., *s* požívání. — 53) *z* má nesprávně: Tak že; to opraveno. — 54) *b* {i}. — 55) *kblsv* {toho}. — 56) *kblsvedg* k tomu konci. — 57) *l* {od Krista umíněnému}; *k* od Kr. pána. — 58) *so* učiněnému. — 59) *vos* {Item}. — 60) *l* všecky ceremonie; *kbevd* ceremonie. — 61) *l* všeckna; *o* všicek (!). — 62) *lv* svěcení. — 63) *b* {a}. — 64) *g* má (!). — 65) *vos* {Item}. — 66) *v* kderak učeny; *l* učeny a přijím. býti mají. — 67) *g* {by}; *edo* by býti. — 68) *k* zákona boha věčného to. — 69) *v* pře všeho; *k* při rozšafností všeho; *o* všveho(!). — 70) *kblsv* {a lidu... pořádcích}. — 71) *g* obecnýho. — 72) *o* pořádných. — 73) *s* {O svátcích}. — 74) *vo* {Item}. — 75) *kbg* zachováno. — 76) *s* {má}.

a) t. j. evangelium, credo etc.; vypuštěno ovšem pozdvihování. — b) Dotud i u podobojích pouze epištola a evangelium zpívány česky. — c) Odchylka zřejmá, neboť právě podobojí na vystavování svátosti velice si zakládali. — d) t. j. má se věřiti prostě písmu sv. — e) t. j. římských obřadů zanechávati. — f) Rozuměj, aby kromě křtu a svátosti oltářní pomalu byly odstraňovány.

1524 jímání písem svatých i všech dobrodiní božských, nám skrze pána Krista učiněných, v ten den všeho lamfaléřství[1]), her, tancův i všech rozpustilostí světských zanechajíce.[2]) Též také svátkové ouroční[3]), jako Krista pána Narození, Nové léto[4]), Tři králův, Hromnic[5]), Zvěstování panně[6]) Marii, Vzkříšení[7]), jeho Na nebe vstoupení, Ducha sv. seslání, svaté Trojice, Těla božího, Na nebe vzetí panny Marie, angelův[8]) božích, Všech svatých, svátkové apoštolští ti[9]), kteříž základ v zákoně božím mají, sv. Jana Křtitele, Marie[10]) Magdaleny[11]), sv. Vavřince, mistra Jana Husi i jiných dědicův[12]) českých zachováváni[13]) býti mají; jiní pak svátkové v nedělské dni[14]) připomínáni býti mohou[15]), a to proto, aby lidé robotní v živnostech svých nehynuli a skrze zahálení aby příčin[16]) hříchův[17]) a mnohého[18]) zlého uvarovati se mohli.[a])

Dejž[19]) pán bůh, aby tito artikulové počátkem[20]) byli k dobrému, a v časích[21]) svých k prostředku[22]) lepšímu a naposledy k konci výbornému.[23]) — Konec[24]) tomu až potud.

Ty[25]) artikule toho sjezdu Havel, řečený Cahera, v ty časy budoucí administrator,[b]) sám spisoval a odjinud vybíral[26]) a potom to mezi jiné vnesl[27]) k stvrzení.[28]) Položil jest také mezi týmiž[29]) artikulemi[30]) některé[31]) jiné dosti netrpělivé, a zvláště ten, chtě[32]) k tomu přivésti, aby se kněží ženili; ale[33]) sotva jest od 1524
jiných z toho sražen, že nejsou přijati.[34]) Potom proti tomu všemu nazpátek učil, zapíraje toho i jiného skutkem i řečí, a výmluvu měl, což[35]) jest činil, že jest musil jiným k vůli činiti a spisovati. Ale s tím jest mlčal[36]), že sobě k vůli to[37]) chtěl spůsobiti, aby se kněží ženili, jakož jest se sám o to[38]) pokoušel před kněžstvím[39]), chtě[40]) se ženiti[41]), a[42]) nezdařilo[43]) mu se; než[44]) teprv[45]) jsa knězem, hledal lepšího štěstí, aby k tomu přišel[46]), oč jest prve stál; a tak navrátil se k vejvratku[47]) svému.[c]) Neb ta povaha jest falešných prorokův, kteříž pro peníze všecko učiní zapírajíce, což[48]) by pravého bylo, a k křivdě[49]) se obracují.[50])

Takť[51]) jest také[52]) učinil před XVti lety mistr Jíra Sovka[53]) z Chrudimě[54]), opat někdy kláštera Slovanského na Novém městě Pražském, že jsa znamenitým učitelem a knězem zastával pravdu pod obojí spůsobou v[55]) přijímání těla a krve Kristovy[56]); potom zachtělo[57]) mu se mu také[58]) cti světské a[59])
šel do Olomouce[60]) na Moravu[61]) mezi ří- (1520)
many, tam zmimochodil[62]) a zapřel všeho prvního i[63]) učil[64]) proti tomu. Bůh pak litoval[d]) křivdy

1) *e* lamfalířství; *kbls* hamfalířství; *v* handlířství. — 2) *dg* zanechávajice. — 3) *klsevdg* výroční; *bo* úroční. — 4) *l* nového léta. — 5) *kbvgo* hromic. — 6) *ost* panny. — 7) *d* {vzkřišeni ... Marie}; *s* vzkříš. páně; *s* {jeho}. — 8) *kblvd* andělův. — 9) *blsv* {ti}. — 10) *dg* Máři. — 11) *o* Mandaleny. — 12) *g* dědicův a mučedlníkův. — 13) *o* zachováni. — 14) *l* nedělský den. — 15) *k* mají a mohou. — 16) *sb* příčiny. — 17) *e* hříchům. — 18) *kb* mnoho. — 19) *l* {Dejž ... výbornému}. — 20) *o* pořádkem (!). — 21) *v* {a v časích ... lepšímu a}; *d* a aby; *b* a v Čechách svých (!). — 22) *kbse* aby k prostředku. — 23) *kevd* výbornému přišli. — 24) *sv* {Konec ... potud}; *v* Amen. — 25) *s* má tu zvlášť: Kapitola 7. — 26) *kblsv* vybral. — 27) *ost* vznesl. — 28) *s* k utvrzení. — 29) *s* těmi — 30) *kblv* artikuli. — 31) *ost* {některé}. — 32) *o* chce. — 33) *g* {ale sotva ... aby se kněží ženili}. — 34) *v* přijeti. — 35) *bs* co. — 36) *dbls* mlčel. — 37) *s* {to}; *ost* tomu chtěl, aby {spůsobiti}; *l* chtěl tomu, aby. — 38) *d* o tom. — 39) *l* před kněžstvem. — 40) *v* chtěv; *bls* chtěl. — 41) *kbls* se sám voženiti; *dge* oženiti. — 42) *kblsv* {a}. — 43) *v* když mu se nezdařilo; *o* a znezdařilo se mu. — 44) *ov* {než}. — 45) *bev* teprva. — 46) *l* přišlo. — 47) *g* vejvratu. — 48) *kblsv* co. — 49) *o* a křivdě; *g* a křivě. — 50) *kblsedgo* obracejí. — 51) *kb* Také; *s* Taky. — 52) *sb* jest tak. — 53) *d* Somka; *o* Semka (!). — 54) *v* rodem z Chrud. — 55) *db* {v}. — 56) *l* Krista Pána. — 57) *b* zachtělo. — 58) *sl* {také}. — 59) *sbl* {a}. — 60) *b* Holomúce; *dl* Holomouce; *ost* Olomúce. — 61) *l* {na Moravu}. — 62) *d* tamž mimo chodil; *kblsv* tam s nimi bydlel (*v* bydlil). — 63) *kblseogv* {i}. — 64) *l* učinil.

a) Článek ten v první části shoduje se ještě s dosavadní praxí, druhá část je zřejmý krok k nauce, neuznávající svatých. O článcích viz T. X. 536—538. Prosté zmínky v St. letop. č. 1134, v kronice Píseckého. Články byly hned potom tištěny (Paměti o bouři, čl. III.) bez králova svolení; král pak je přísně zakázal (jakž píše biskup krcký), ale nevíme kdy. — b) Vskutku stal se administratorem teprve v srpnu 1524, upozorniv na se právě těmito artikuli. — c) Ježto Cahera jest původcem článků, B. chápe se prvního námětu, aby jej zhaněl, nedbaje, že dosud ničeho o něm nepověděl, aniž Cahera čeho se dopustil. O tom, že chtěl se ženiti, zvídáme s B. z odpovědi vězňů pražských v kapitole 33. Ve čtvrté knize však v kap. 30. dí B. naopak, že C. jsa v Praze kněžím ženitbu hyzdil. — d) t. j. mstil.

1524 své a[1] dopustil naň rychle[2] bídnou a potupnou[3] smrt.[a] Okolo také tohoto[4] Havla[5] vítr se již[6] točí,[b] jakož[7] se toho dále[8] dočteš. Co potom jest budoucího, to[9] sám bůh zná, neb[10] rozličné od boha[11] pokuty na takové[12] poběhlce přicházejí.

A při témž[13] času sjezdu toho všickni tři[14] stavové potvrdili ho za administratora dokonalého. O jehožto spůsobu a povahách[15] života jeho[16], tak jakž[17] slušné a[18] hodné jest jej[19] znáti, když mi se námětek k tomu trefí[20], doleji[21] ho v tom, což pravého jest a[22] mnohým lidem vědomo[23], nezapomenu; ale toliko[24] toto nyní[25] o něm položím, že dřív[26] nežli jest se stal ten sjezd a[27] na administratorství byl potvrzen, že jest[28] chtěl s kořenem stolici římskú vyvrátiti[29] a rozsápati, co[30] mohl nejpotupněji[31]; za slavného[32] doktora (těmi slovy mluvě)[33] Martina Luthera Vittemberského[34] často v Tejnském kostele jsa již tu za správci[35], rozkazoval[36] lidem na kázání[37] pána boha[38] prositi, nazývaje[39] ho býti[40] svatého člověka[41] a potvrzuje, že jest mnoho dobrého pán bůh skrze osobu jeho učinil, osvítiv[42] národům[43] okolním pravdu zákona svého.[c] A potom, jakž[44] brzo dosedl na administraturu, hned pokušení žádosti pejchy, cti a marné chvály světské i jiných rozkoší za ním v patách[45] chodilo; a hned[46] se obrátil[47] na jinou[48] stranu na odpor první v lučiště křivolaké a v šmiku[49], obyčejem mistra Rokycany[50], náměstka svého[51], a přeostrými zuby a kly kancovými[d] pravdu světlú zákona Kristova sekal a ustanovením lidským[52] a příkladem předkův[53] nedávních svých[54], soudcí[55] nepravých, k vůli lidem mnohým zastěňoval, bera se k tomu víc a víc, a jiné kněží[56] k témuž potahoval[57]. Protož z toho málo dále podivíš se jeho mistrovství takovému.

A od toho času[58] hned[59] počalo stavení nejvíc[60] po Praze[61] lupati a třeštěti; neb[62] již[63] on Cahera administrator se všemi téměř kněžími prazskými své nákvasy nepřestávali vojny troubiti, tak dlouho, až[64] ji vždy stroubili časem svým.[e]

---

1) *ost* {a}. — 2) *kl* rychlou. — 3) *b* bídnú a potupnú. — 4) *kblsvgo* toho. — 5) *klbsedgo* psa Havla. — 6) *l* {již}. — 7) *lv* jako. — 8) *bk* dole. — 9) *b* {to}. — 10) *v* nebo. — 11) *ls* {od Boha.} — 12) *o* na také. — 13) *s* Při tom; *b* A při tom. — 14) *s* {tři}. — 15) *s* povah. — 16) *kbsv* {jeho}. — 17) *s* jak. — 18) *d* {a}. — 19) *s* {jej}. — 20) *l* namete a k tomu. — 21) *s* dáleji. — 22) *kblv* {a}. — 23) *d* vědomé. — 24) *v* Tuto toliko. — 25) *l* nynížko. — 26) *kblsev* dříve. — 27) *ke* a nežli. — 28) *k* {jest}. — 29) *v* i vyvr. — 30) *so* což. — 31) *k* nejpotup. papeže haněje; *v* nejpot. o ní mluvě; *l* o ní mluvil. — 32) *l* za svatého. — 33) *e* mluvíc. — 34) *s* {Vittemb.}. — 35) *kbv* správcem; *s* správcím. — 36) *ost* rozkaz. dne každého lidem. — 37) *lv* {na kázání}. — 38) *s* pro pána boha. — 39) *kb* nazejvajíce. — 40) *ke* býti ho. — 41) *k* svatejm člověkem. — 42) *l* osvítil. — 43) *do* národem(!). — 44) *o* jakož. — 45) *s* v patech. — 46) *l* ihned; *v* protož hned. — 47) *e* obrátiv. — 48) *b* jinú. — 49) a v šmiku = na příč; chybně v *s*: a v šmuku obyčejném mistra Rokycany; *l* a v šnůrku; *kv* {a v šmiku}. — 50) *dkb* Rokycana. — 51) *v* jeho. — 52) *k* ustanoveními lidskými. — 53) *ost* nedáv. předkův; *o* nedávných. — 54) *l* {svých}. — 55) *k* soudcův; *o* súdcí. — 56) *k* {kněží}. — 57) *o* potahovali; *s* víc, jiných kn. k tomu potahujíce. — 58) *kblv* {času}. — 59) *k* {hned}; *s* A odtud hned. — 60) *s* {nejvíc}. — 61) *ost* v Praze. — 62) *sb* nebo — 63) *ost* on již. — 64) *g* až by ji.

a) Sovku přivádí sem B. jen jako obraz Caherův, dosti zbytečně. Jiná pouhá zmínka o něm v listu br. Matěje; o jeho přestupu 17. února 1510 v St. letop. č. 841, u Hájka l. 464. Srovn. píseň hanlivou níže tištěnou. — b) Psáno patrně v čas, kdy C. byl již v nemilosti, ale před jeho vypověděním. — c) Slova ta jsou pouhý ozvuk z listu br. Matěje v II. 16. — d) Rčení »přeostrými zuby a kly kancovými« je z traktátu Valečovského, též u Chelčického; to, pak rovněž i místo »v lučiště křivolaké etc.« málo srovnává se s obvyklou B-ovou fraseologií. Také nejasno, proč hned tu přechází od Cahery k Rokycanovi. Podobá se, že B. tu čerpá z nějaké řeči nebo sepsání, kdež obou bylo dotýkáno. Právě tak i parallelné Paměti o bouři ve čl. 5. a 3. Rokycanovo i Caherovo působení spojují. — e) Srv. též slova na konci hlavy 8.; Mart. Kuthena Kronika o založ. země České (Pr. 1539) na l. V2. svědčí při r. 1523: »A hned při tom času rozdílové nemalí mezi kněžstvem pod obojí spůsobou v Praze povstali, neb dotud jedni druhé na svých kázáních hančíc kaceřovali a lidi v hromadu vodili, až na větším díle bouřku, kteráž potom nastala, stroubili.« Kuthen čerpal asi z Bartoše.

KAPITOLA SEDMÁ.[1])

V níž se oznamují zejména osoby[2]) od krále na úřad konšelský volené; o sněmu při svaté[3]) Markétě[5]), a co se jest[5]) v něm[6]) působilo, a o[7]) veliké neupřímnosti a oukladích[8]) jedněch proti druhým.

1524 Poněvadž oumysl můj jest, abych nic[9]) nepomíjel, což[10]) by potřebného bylo znáti a věděti budoucími časy, za slušné mi se zdálo[11]), abych položil o obnovení rady prazskě prvním[12]) po odjezdu královském, proto, aby vědomo bylo, že za těchto správcův podepsaných[13]) pozdvižení jedněch proti druhým tudíž v Praze jako[14]) z nějaké studnice se začínalo. Kteréžto obnovení, tak jakž jsou[15]) se sami prve bez přítomnosti královské na obdarování jim dané
13. břez. sadívali, stalo se při času sv. Řehoře léta téhož[16]) xc. XXIIII°. A tyto jsou osoby zejména voleny, přísahu od obce přijavše: mistr Jan Pašek z Vratu, Mikuláš Šorf[17]), Ziga[18]) řezník[19]) Vaníčkovic[20]), Daniel Rauš[21]), mistr Václav Danielův[22]), mistr Brikcius, Tomáš Zachlubil, kovář, Jan konvář[23]) Karban, Jan Erazim, Jiřík Švík[24]), Brikcius[25]) Řeháček, Vít Šípecký, Václav Léva[26]), Jan perníkář, Jindřich Prefát, Beneš Roh[27]), Martin Helm a Blažek, soukeník z Poříčí.[a]) 1524

A při času[28]) svatý Margarety[29]) potom příští sněm byl od krále položen na hradě Prazském, na kterýžto poslové královští[30]), totiž kněz Stanislav, biskup moravský, a pan Artleb[31]) z Bozkovic[32]), pán moravský, pan Duci Ferencz[33])[b]) pán uherský, a pan Jiřík Žabka[34]), sekretář, byli vysláni[35]) o potřeby královské i vší země s věřicími[36]) listy. A tu také při tom[37]) byl pan N.[c]), 14. čce.

---

[1]) *o* Počíná se etc. Rkp. *zovs* přeskočily v počtu kapitol o jednu, odtud tedy až do třinácté jsou čísly o jednů před ostatními; *v* potom opravoval. — [2]) *s* O osobách od kr. na ouřad; *v* Jména osob etc. volených. — [3]) *l* po svaté. — [4]) *k* Markytě; *g* Margretě. — [5]) *vs* {jest}. — [6]) *klbvs* na něm; *s* co na něm se. — [7]) *v* {a}; *s* Item o {veliké}. — [8]) *kv* úkladech; *b* oukladech. — [9]) *k* nic jistého a náležitého. — [10]) *bl* co. — [11]) *sv* vidělo. — [12]) *kblsv* po prvním odjezdu. — [13]) *ost* předepsaných. — [14]) *o* {jako}. — [15]) *bl* jak sou. — [16]) *v* léta božího. — [17]) *v* Šarf. — [18]) *kbe* Zygka; *vls* Zýka; *o* Zyka; *g* Zyga (v dalším různého psaní tohoto jména pomíjím). — [19]) *o* řečník. — [20]) *s* Varužkovic (!). — [21]) *o* Raus. — [22]) *dgo* Danielů; *ost* Danielovic. — [23]) *ost* Jan Karb. konv. — [24]) *s* Brikcí. Rkp. některé mají tu zmatek: *skblv* mistr Brikcius Řeháček (!), Vít Šípecký, Tom. Zachlubil atd. — Švík, Mistr Brikcius (*s* Brikcí), Václav Léva etc. — *vl* {Tomáš... Brikcius}. — [25]) *l* Jiřík švec. — [26]) *s* Lev. — [27]) *o* Roch. — [28]) *g* Při času. — [29]) *k* 'sv. Markyty; *ost* Markéty. — [30]) *klbsv* p. královští vysláni byli. — [31]) *klbsvo* Albrecht. — [32]) *l* z Rožkovic; *o* z Beřkovic; *g* z Lobkovic. — [33]) *v* Duci Fertus; *d* Duceferens. — [34]) *o* Zakka (!) {sekretář}. — [35]) *kblsv* {byli vysláni}. — [36]) *ost* s mocnými. — [37]) *kv* byl přítomen; *ost* byl při tom. —

[a]) Vyjmenování těch osob má patrně jen účel chronologický, aby bylo známo, za koho stalo se pozdvižení; jináč nebyl by B. se nezmínil výslovně o vyloučení Hlavsově. Než přece byl si vědom nějakého jich významu náboženského, že hned přešel textem k jednání o náboženství. — St. let. prostě registrují volbu; Paměti o bouři praví, že měl býti Hlavsa volen, ale že vymlouval se na svůj úřad hofrychtéřský, tedy že zavoláno na Paška. Jiný zpravodaj však, biskup krcký píše, že změna ta byla úmyslná, aby pikartský podpůrce byl vypuzen. (T. X. 540.) Že tomu tak, svědčí současný příkaz králův, co prý se pikartů dotýče a lutheriánův, ti aby v místě nebyli trpíni, jakž vyřizovali poslové královi. O tom zmínka u B. v I. 28. — [b]) Stanislav Pavlovský z Pavlovic, biskup olomoucký, František Doczy, Jiřík Žabka z Limburka. — [c]) Nejspíš Kryštof Szydłowiecki. Měl jíti, kdyby právě mohl; jinak navrhnouti osobu jinou. Act. Tomic. VI. 288. T. X. 546. – V dalším B. porušuje tu chronologickou souslednost, odbočuje k věcem náboženským. Co dále vypravuje v této kapitole, je pouze jakýsi stručný nástin příběhů, k nimž B. později se vrací podruhé a někde podrobněji. Původně asi chtěl přestati na tom, co zvěděl sám, ale zatím, když již odbočil, dostalo se mu snad obšírnějších sdělení, což vedlo jej k širšímu vylíčení věcí již vypsaných. Jenže o tom se nezmínil, a odtud jeho nesouměrná koncepce. O sněmu svatomarkétském mluví napřed v první předmluvě a opět v III. 4. Je zřejmo, že píše tu opět jen z vlastní paměti a ne z písemného pramene. Spojuje tu nenáležitě α) jednání bisk. Salkana r. 1522 o splynutí kališníků s katolíky, β) skutečné jednání sněmu svatomarkétského, jenž skrze víru se rozešel, γ) události potomní, kdy Pašek a Lev chopili se věci té a jí nabyli nové podstaty pro svou politiku. — Neví, aneb úmyslně překrucuje, že náboženské jednání bylo sněmu úkolem hlavním a naopak vykládá, jakoby bylo jiných věcí necháno nenáležitě, právě jen pro víru,

1524 rada krále polského. Při kterémžto sněmu co jest bylo jednáno a jak mnoho podstrkův[1]) jedněch k druhým[2]) dosti lehkých bylo[3]), dlouho by bylo[4]) psáti; ale toliko toto[5]), což nejvíc nastávalo, připomenu[6]), že nechavše obecního[7]) zemského jednání — neb přineseni byli tudíž[8]) listové královští nenadále[9]) divnými prostředky[a]) — dali se o víru jednati[10]), co se[11]) pikartův, netoliko těch, [kteříž[12]) by snad v pravdě takoví byli, ale také i těch], kteréž jsou nedůvodně ze zlosti v domnění měli[13]), dotýče, tak dobře některé v stavu panském[14]) a rytířském, jako v stavu městském[b]) a[15]) zvláště v Praze. Tuť jest[16]) již ďábel neměl jinudy přístupu k těm rozbrojům než pod přikrytím víry, jehož[17]) neznali[18]) ti poslové. I jednali tak ti jistí[19]) tři poslové královští bez pana Artleba[20]) v ty časy nemocného, že všecky stavy v kyselost[21]) a v různici uvodili,[22]) majíce[23]) srozumění s odpornou[24]) pikartům stranou,[c]) a chtěli přivésti k tomu, aby[25]) všickni takoví narčení[26]) pikarti z země ven mocí a násilím[27]) vytištěni byli, táhnouce se[28]) i[29]) na svatojakubskou[30]) smlouvu 1524
před šestnácti lety[d]) ve dsky[31]) zapsanou.[32])

Tu pak jaká byla o to[33]) velká nesnáz a odporové mezi všemi stavy, tesklivá jest[34]) věc i[35]) žalostivá[36]) o tom připomínati; neb[37]) již[38]) tu beran, stoje[39]) pod proudem, kalil vlku[40]) vodu nad ním stojícímu.

A v tom jednáno bylo o kompaktáta, chtíce je vyzdvihnouti a k[41]) potvrzení papežem přivésti. Neb zpráva jistá byla, že nějaký kardinál, jsa vyslán od papeže k[42]) králi do Budína[43]), trval tam a čekal toho i jednal o[44]) to víc než od roku[45]), a odtud psaní učinil[46]) Čechům některým a zvláště Pražanům, napomínaje[47]) je[48]), aby se přídrželi[49]) církve svaté[50]) římské a že chce jim i ta vopaktáta[51]) potvrditi[e]) — ale z velikého[52]) ouplatku, jehož jsou se Čechové nenadáli. Jakož pak ti jménem[53]) křesťané, kteříž hodně a slušně nazváni[54]) býti mohou římští křesťané — odporní nazvaným[55]) nedůvodně pikartóm[56]) —, kteříž na oko hlásili se k straně pod obojí spůsobou, duchovní i světští[57]), spuntovali se s stranou římskou

že víra byla pouhým prý přikrytím, kdežto vskutku záleželo sesazeným (především Lvovi a Paškovi). aby byli rehabilitováni. O tom prý poslové nevěděli, praví níže; nicméně i tu i v předmluvě vytýká jim, že zlo vtrousili mezi stavy. — Sotva je tu na omylu, co týče se úmyslů Lvových a Paškových, ale jednak nadsazuje (ježto tenkráte nebyli osobami hlavními a neměli v jednání o víru iniciativy, nýbrž přistoupili k němu, když již bylo věcí hotovou), jednak i křivdí jim: nebylať jim víra pouhou zástěrou, ježto aspoň p. Lvovi šlo o náboženství upřímně. — O sněmu jedná VII. čl. Pam. o bouři, ale nesprávně a zmateně.

1) *o* podstatkův. — 2) *ost* proti druhým. — 3) *k* {bylo}. — 4) *bls* bylo by dlouho psáti; *v* bylo dlouho psáti. — 5) *ge* to. — 6) *s* připomenu, zanechavše. — 7) *le* obecného. — 8) *v* {tudíž}. — 9) *go* v nenadále; *k* nenadálejmi; *v* nenadále div. prostředky etc. — 10) *v* hádati; *l* v hádání. — 11) *b* {se}; *s* co se pak. — 12) *z* {kteříž by... i těch} nemá, dodáno z *ost*; *l* kteři; *lbo* {snad}; *v* kteříž jsou. — 13) *v* v domnění byli. — 14) *kblvs* v st. pan., jako v st. ryt. a měst. — 15) *so* {a}. — 16) *blvs* {jest}. — 17) *e* čehož. — 18) *s* {neznali}. — 19) *l* {jistí}. — 20) *g* Archleba; *lso* Albrechta. — 21) *s* a různice v kyselost; *g* v lehkost a v různici a v kys. — 22) *dkblsv* uvedli. — 23) *o* znajíce. — 24) *sb* odpornú. — 25) *o* {aby}. — 26) *ost* nařčení; *o* narození (!). — 27) *o* násilnú (!). — 28) *o* táhnúce se. — 29) *ost* {i}. — 30) *o* jakubskú. — 31) *k* ve dsky zemské. — 32) *v* vloženou; *s* vloženou a zapsanou; *o* zapsanú. — 33) *kblsv* {byla o to}, {nesnáz... stavy}. — 34) *sb* věc jest; *k* věc byla. — 35) *l* a. — 36) *klsg* žalostivo. — 37) *s* nebo. — 38) *ost* tu již. — 39) *kbs* stojíc. — 40) *ost* vodu vlku. — 41) *o* {k}. — 42) *o* {k}. — 43) *klbv* na Budín; *d* k králi, do Bud. přijel i trval tam čekajc. — 44) *s* {o}. — 45) *d* od roka. — 46) *lksgo* činil. — 47) *kblsve* napomínajíce. — 48) *klsve* {je}. — 49) *o* přidržali. — 50) *b* {svaté}. — 51) *dgo* kompaktáta; *l* vopaktáta či mám říci kompaktáta. — 52) *ost* z vel. oupl. — 53) *ost* ti vopak křesťané. — 54) *go* nazýváni. — 55) *vl* {nazvaným}. — 56) *ost* pikartům. — 57) *o* duch., světští.

a) List králův 4. července k Malostranským jest v kn. malostranské E 4; o listu do Většího m. Praž. zmínka v kap. 28. — b) t. j. Vartmberka, Litoborského, Hlavsu především. — c) t. j. sněm se rozešel. Ale píše o tom kanovník Jiří: »Sinodus ... illa per picardos infecta et posthabita.« List z 18. srp. Opis v diplom. musejním. — d) R. 1508, ale tenkráte směřovala proti bratřím. — e) Srv. též téměř slovo v II. 8. Míní tu kardinála Vavřince Campeggia. jenžto však až r. 1525 v Budině trval; o jednání tom obšírně jednají kap. II. 4. a 8.

1524 pod jedním spůsobem [1]), též s duchovními i s světskými za jedno [2]), proto aby svázáni jsouce [3]) společně (když by [4]) bůh zachovati neráčil) kompaktáty, sobě [5]) jednomyslně radni a pomocni [6]) byli proti všem tak [7]) nazvaným pikartům, a z České země aby je konečně vytiskli [8]); a tak na tom zůstali, aby nejprve [9]) kompaktáta k potvrzení [10]) přivedena byla [11]) časem [12]) jistým. Ale páni moravští [a]) se všemi obyvateli markrabství toho [13]), jsouce někdy v ta kompaktáta s Čechy pojati, v pokoji a v [14]) mlčení byli, nechtíce [15]) s tím nic míti [16]) činiti, protože jsou to znali, že jedni druhým pasti lícejí. [17])

Toť jsou ty skutečnosti, kteréž jsou se z příčin napřed položených vypučely [18]); a ještě na tom [19]) nepřestali. Achitofel onen za starého zákona radu vydával [20]) Absolonovi proti ctnému, svatému [21]) a nevinnému králi Davidovi, otci jeho, k zahubení jeho [22]): tak také tuto někteří již od té chvíle radu [23]) jedni druhým, netoliko cizí lidé, ale i domácí sami proti sobě bez přestání [24]) dávali proti nevinným a šlechetným spoluobyvatelům všech stavův země této. A tak [25]) z toho tejná nenávist vždy [26]) vzhůru rostla. [27])

A pan Lev s svými jsouce [28]) v nepřízni s knížetem Karlem, vešli v přátelství brzo po odjezdu královském [b]), i také s Paškem mistrem Janem a s některými Pražany, jeho následovníky [29]). Neb týž pan Lev předešlých časův víc 1524 než od desíti let skrze Prahu nesměl jezditi, ale přes brody [30]) u vsi Holíšovic [31]) nucen [32]) byl přejížděti [33]) pro velikou [34]) nelibost i také nepřízeň [35]) toho města. Ti [36]) pak obojí [37]) nemohli se žádným obyčejem na své mysli upokojiti, ale ve dne i v noci to obmejšleli, kudy by a na kom mohli se pomstiti a toho litovati, co se jim od krále pána [38]) jich stalo — jako by ti, kdož jsou místa jich v ouřadích drželi [39]), příčina [40]) toho byli, že jsou [41]) oni těch ouřadův zbaveni byli — a nemohše k tomu jinudy [42]) přístupu míti slušného, uvrhli v to víru a pikartství, přimísivši [sic] k tomu pověst smyšlenou [43]) o mordu a oukladu [44]), a tak potom vždy dále a dále k tomu přikračujíce [45]), jednak [46]) s častými radami společnými svými, jednak s radami některých cizozemcův [47]), duchovních i světských, a zvláště biskupa tehdáž [48]) vácovského a nyní [c]) arcibiskupa ostřegomského [49]), nejvyššího [50]) kancléře [51]) země Uherské, a biskupa Stanislava moravského. Ti pak rádce [52]), bez pochyby neznajíce kde zajíc sedí [53]), nešli [54]) po příčinách, ale májíce [55]) za to, že jest v těch lidech upřímá horlivost při víře křesťanské a že jest všecko pravé, v čem sou zpravováni [56]), radili k tomu předsevzetí i dopomáhali při králi

[1]) *d* pod jednou spůsobou. — [2]) *k* {za jedno}. — [3]) *kz* jsouce za jedno spol.; *s* jsouce s nimi za jedno — [4]) *sl* kdyby. — [5]) *g* (když by etc. neráčil kompaktátův) sobě etc.; *o* compaktata. — [6]) *kve* nápomocni. — [7]) *ost* tak všem. — [8]) *s* aby je hned vytiskli. — [9]) *bldgoev* nejprv. — [10]) *g* {k potvrzení etc.... někdy v kompaktáta}. — [11]) *l* potvrzena byla. — [12]) *k* časem svým jistým. — [13]) *e* {markrabství}. — [14]) *bvdg* {v}. — [15]) *b* a nechtíce; *s* a nechtějíce; *v* a nechtěli. — [16]) *v* {míti}. — [17]) *g* lécejí. — [18]) *dl* vypůjčili; *ost* vypučili. — [19]) *v* avšak jsou ani ještě na tom. — [20]) *s* vydal. — [21]) *ost* svatému ctnému; *e* svat. a ct. — [22]) *ost* {jeho}. — [23]) *vs* {radu}. [24]) *v* bez přest. radívali a proti. — [25]) *v* země této, odkudž tejná. — [26]) *ost* vzh. vždy. — [27]) *dg* vždy vstala; *oesb* stala; *klv* šla. — [28]) *b* jsúce. — [29]) *o* následovnými. — [30]) *l* přes vody; *v* přes vodu. — [31]) *devkls* Holešovic; *bog* Holejšovic. — [32]) *kblsv* naučen. — [33]) *k* přijížděti. — [34]) *bo* velikú. — [35]) *k* nepříz. toho m. i také nelib. — [36]) *o* Tu. — [37]) *g* oboje. — [38]) *l* od krále a pána. — [39]) *lgv* drželi. — [40]) *d* {příčina ... zbaveni byli}. — [41]) *g* {že jsou ... zbav. byli}; *zbls* {jsou}. — [42]) *ost* kudy jinudy. — [43]) *o* smyšlení. — [44]) *dobe* úkladě. — [45]) *k* přistupujíce. — [46]) *blvs* {jednak}; *blvsk* {s častými ... jednak s}. — [47]) *l* {cizozemcův}. — [48]) *kblsv* {tehdáž}. — [49]) *eg* ostřehomského; *sbl* vostřeh. — [50]) *b* {nejvyššího}. — [51]) *kl* kanclíře. — [52]) *s* zrádce (!). — [53]) *e* leží. — [54]) *kb* vešli (!). — [55]) *kblsv* maje za to (!). — [56]) *dge* v čem jsou oni zprav.; *b* zpraveni.

[a]) Řádky tyto o pánech moravských jsou, tuším, libovolným výkladem B-ovým, jímž chce vysvětliti, proč Moravané nesúčastnili se jednání o kompaktata, ač obojím byla vydána. Prozrazuje tu B., že neměl ani hlubšího pochopení kompaktat. — Opravdu s Moravany vůbec asi jednáno nebylo. — [b]) Vskutku teprv až po tomto sněmu příčinou náboženství. Svědčí tak pražský kanovník Jiří v listu opatu tepelskému: »et sicut dominus Leo a Pragensibus objectissimus fuit, sic nunc cum domino notario (= Beřkovský) tanquam dii coluntur«. (list z 18. srp., opis v diplomat. musej.). Beřkovskému tudíž asi právem vyčítá B. ve 4. kap., že poběhl víry. — [c]) Od 6. května 1524.

1524 pánu[1] pod jakýms divným přikrytím, jako by to[2] pravda byla[3], v čem sou mnohé lidi, a zvláště Pražané[4] své spoluradné[5] některé doleji jmenované, šlechetné[6] a nevinné, lstivě sočili[7] a obžalovali[a].

Kteřížto vyšší a nižší, každý v stavu svém, byli ubezpečeni rozličnými trošty[8], kdyby byli[9] toho všeho, což chtěli[10], a nejvejš[11] kompaktatův tvrzení[12], k skutku mohli dovésti[12*]: někdo čekal za to[13] záplaty znamenité[14] a k tomu aby syn jeho byl v Čechách arcibiskupem[b]; někdo ubezpečen byl ouřadem[c] 1524
podkomořství[15], někdo[d] ofrychtéřstvím[16], někdo[e] biskupstvím,[17] někdo suffragantstvím[f], a někdo jinými[18] rozličnými marnými[19] poctivostmi světa tohoto, až do posledního. Ale[20] pán Bůh, kterýž srdce všech lidí zná, jenž lsti, pejchy,[21] závisti, nenávisti i jiných zlých věcí[22] nenávidí, od počátku světa takovým prospěchu nedával, ale dobré šlechetné a[23] nevinné lidi vždycky[24] obhajoval a vyzdvihoval. —

KAPITOLA OSMÁ[25],

v níž se oznamuje[26] o nějakém učiteli zákona božího Erasmovi[27] Roterodamovi[28], též i[29] o Lutherovi, kdy jest povstal. Potom[30] kterak lidé počali přijímati pravdu čtení Kristova[31], a potom[32] příčiny, kterak[33] jest ďábel skrze své holomky tomu překážel[34].

Tomuto se sluší[35] náramně podiviti, jaký div tohoto[36] věku našeho pán Bůh v[37] nenadále a proti vší naději lidské ráčil ukázati, že z jeho vnuknutí povstal byl před několika lety nyní předešlými učitel křesťanský podle zákona božího v krajinách Rejnských[38], v Kolíně, v Bazilí[39] a jinde, kterémuž Erasmus[40] Roterodamský říkali; muž byl jistě velmi[41] učený a znamenitý v umění[42] svém, nad obyčejnou[43] povahu národu[44] Německého. Ten jsa[45] knězem světským podle řádu římského, sepsal o náboženství křesťanském mnoho knih[46], kterýchž žádný milovník zákona božího a pravého smyslu Krista[47] pána v některých místech

---

1) *o* {pánu}. — 2) *l* {to}. — 3) *k* bylo. — 4) *kv* Pražany. — 5) *kvbls* v své radě některé. — 6) *v* někt. šlech a nev. doleji jmen. — 7) *kblseog* osočili. — 8) *b* ubezp. mnohými trošty a rozl. — 9) *kblsv* když by koliv (*v* koli) {byli}. — 10) *v* což jsou chtěli. — 11) *dgovb* nejvýše. — 12) *k* tvrzení; *dgoes* stvrzení. — 12*) *ost* přivésti. — 13) *l* {čekal}. — 14) *o* znamenitý. — 15) *ost* úř. podkomořstvím. — 16) *ost* hofrychtýřstvím. — 17) *kblsv* {někdo biskupstvím}. — 18) *l* {jinými}. — 19) *vle* {marnými}. — 20) *s* Dále. — 21) *ost* záv. pýchy. — 22) *s* zlých lidí. — 23) *ost* {a}. — 24) *b* vždy. — 25) Rk. *z* má omylem: devátá; *o* VIIII. což napraveno; *o* Začíná se kap. etc. — 26) *v* {v níž se oznamuje}; *s* {v níž se}. — 27) *kblsg* Erazimovi. — 28) *o* Retrodamským; *klv* Roterodámským; *l* Rotedamském; *g* Roterodánském; *e* Roterodamském. — 29) *v* {též i}; *g* {i}. — 30) *v* {potom}; *s* a o tom, kterak; *lbo* o tom, kterak. — 31) *s* Krista pána. — 32) *v* {a potom příč. kterak jest}; *s* {Potom}. — 33) *v* Jak se ďábel skrze. — 34) *o* překážil; *klbsev* překazil; *k* odpíral. — 35) *s* Tomu sluší se. — 36) *g* toho. — 37) *vl* {v}. — 38) *o* Rýnských; *kblsev* Římských. — 39) *dov* v Bazileji. — 40) *kblsv* Erazim. — 41) *ost* {velmi}, — 42) *ost* v učení. — 43) *o* obyčejnú. — 44) *blsv* národu svého N. — 45) *kblsv* {Ten jsa . . . římského}. — 46) *klsved* kněh; *b* {knih}. — 47) *ost* pána Kr.

a) O sočení Pražanů na spoluradné má zprávu jen B. Zdá se, že i tu již přenáší sem události potomní. — b) Kníže Karel z Minstrberka. — c) Volfgang Planknar. — d) Jan Pašek. — e) Cahera. — f) Korambus, kn. Jakub. Všecka tato podezřívání náleží časem až k r. 1525 k sjezdu o sv. Pavlu na víru obr., ježto sjezd r. 1524 rozešel se bez výsledku. O Caherovi, Korambovi a Jakubovi totéž píše br. Matěj II. 19. Že pak kníže přál si, aby byl syn jeho biskupem učiněn, o tom svědčí legát Campeggio. (Srov. Rezek, Příspěvky k jednání o kompaktata ve Sborníku hist. II. 1.) O jeho chudobě a podplatnosti netajil se ani Zdeněk Lev, jenž psal o něm kdyby chtěl naložiti několik tisíc, že dosáhne od Karla dopomožení práva (Arch č. VIII. str. 249), ani kardinal: »il duca Carlo è assai bisognoso, che in nome di V. S. io voglia riconoscerlo almeno de mile di questi fiorini, che fanno ducati cinquecenti incirca, dicendomi, che anche egli fa piu di quello po« (Theiner Monumenta, Hungariae, 701). — Později kníže i od Pražanů žádal a dostal dopomožení. Písecký: »Princeps Karolus... utrique sectae lucri cupiditate favere visus est.« B. tedy knížeti tu nekřivdí.

1524 hyzditi nemohl, otvíraje pravý rozum křesťanský zákona božího; a následoval v tom některých starých[1]) učitelův skrovně, kteříž nezacházeli daleko od pravého[2]) smyslu Kristova, a to činil s nějakou[3]) opatrnou střídmostí[4]); ježto[5]) takové spisy mnozí v krajinách rozličných přijímali a oblíbili.[6]) A on jest byl veškeren[7]) grunt[8]) i[9]) počátek tehdáž k přivedení[10]) známosti čtení svatého cizích národův, šťastně vsívaje[11]) semeno Kristovo[12]) v srdce lidská.

Potom brzo vznikal[13]) jiný učitel za jeho času[14]), Martin Luther řečený[15]), mnich řeholy sv. Augustina, v městě Vitemberce[16]) v Saské zemi pod panováním tehdáž osvíceného knížete[17]) Frydrycha. Kterýžto jsa horlivý a zmužilý při zákonu božím[18]), mnoho také knih[19]) sepsal, veda k pravému smyslu[20]) zákona božího podle[21]) zachovávání[22]) prvotní[23]) církve svaté, a podle toho učil i[24]) zmužile kázal čtení svaté v jeho[25]) čistotě a prostosti[26]), nic nedbaje na předky své a[27]) ustanovení lidské[28]), to čině[29]) na odpor církvi římské. Tu pak[30]) když[31]) Erasmus[32]) na mimochodníku druhdy[33]) Řím obcházel[34]) (neb již[35]) brzo[36]) potom římská církev ho[37]) sobě jako myslivec jestřába unosila), tento[38]) cvalem naň dojížděl: tak že[39]) v těch[40]) okolních krajinách německých národ 1524
ten, od dávních[41]) časův Čechům a Moravanům[42]) zlostný a nepříznivý, k přijímání těla a krve Kristovy pod obojím spůsobem[43]) přivedl a s pomocí boží obrátil, a skrze to okolní Němce s Čechy a s Moravany[44]) z daru božího v přízeň a v[45]) milost uvedl beze všech[46]) nesnází. Ježto prve jaké nesnáze, války a rozličná[47]) protivenství jedněch k druhým bejvaly, kroniky české široce ukazují[a]), a nad to, že jsou Čechové a Moravané za předkův našich mnoho statku[48]) a prací s krve prolíváním[49]) vynaložili, i[50]) kompaktata[51]) od legátův stolice římské zjednali[52]), chtíce v jednotu s nimi vstoupiti jakouž[53]) takouž krom[54]) kalicha, a tudy kaceřování[55]) i jiná[56]) rozličná hanění, jimiž jsou příliš[57]) je trápili[58]), zastaviti chtěli, a nemohli[59]) tomu nic[60]) učiniti; nébrž tak[61]) veliká nenávist Němcův k Čechům a k Moravanům bejvala[62]), že jim těžko bylo[63]) o samém jmenu[64]) jich slyšeti[65]). A toho[66]) dovodili plijíce[67]), rotíce[68]) a do nejhlubšího pekla je odsuzujíce; jednak klatby papežské[69]) na ně vydávali[70]), jednak války a jiné zlé věci obmejšlovali[71]). Bůh pak všemohoucí, věčná moudrost[72]), kterýž zná, kdy a skrze koho[73]) divnými prostředky zákon[74]) a pravdu svou[75])

---

1) *kbls* {starých.} — 2) *ost* smyslu prav. — 3) *d* měkkou; *o* s niekou(!); *lo* ňákou. — 4) *ost* opatrností střídmou. – 5) *kblsv* jehož. — 6) *o* oblibovali. — 7) *sbo* všecken; *l* {veškeu}. — 8) *b* grunt a základ. — 9) *vl* a počátek. — 10) *o* ku přivedení. — 11) *o* osívaje; *l* rozsívaje. — 12) *lv* {Kristovo}. — 13) *kblsvdg* vznikl; *l* jiný vznikl. — 14) *lv* {za jeho času}. — 15) *g* učený mnich. — 16) *s* Vittenb.; *vkbls* Vittmb. — 17) *dkblso* {knížete}. — 18) *k* jsa horlivec a zmužilej při pravdě; *k* {zákonu bož. . . . k pravému smyslu}; *s* jsa horlivý milovník zák. božího, mnoho etc. — 19) *s* kněh. — 20) *s* oumyslu. — 21) *o* {podle . . . církve svaté}. — 22) *kblsve* zachování. — 23) *v* prvotiny (!). — 24) *v* učil i také zmužile; *d* zmužile a kázal. — 25) *s* čt. v jeho sv. čistotě; *o* čt. svaté a podle toho v jeho čistotě. — 26) *kblsv* sprostnosti; *g* prostosti. — 27) *kb* {a}. — 28) *ost* lidská. — 29) *s* činil. — 30) *v* Potom pak. – 31) *sgo* kdež. – 32) *l* Erazmus Roterodamus. — 33) *klsv* {druhdy}; *o* druhý (!). – 34) *v* objížděl. — 35) *b* neb ho již; *v* neb jej {již}. — 36) *kg* brzy; *kblsvedg* potom brzy. — 37) *vb* {ho}. — 38) *k* tento Martin Luther cvalem. — 39) *l* také že. — 40) *s* {těch}. — 41) *o* dávných. — 42) *o* Moravcům. — 43) *l* obojí spůsobou. — 44) *s* Mor. a Čechy; *k* s Českým a Moravským národem; *blvgeo* s Č. a Mor. — 45) *kv* {v}. — 46) *s* vší. – 47) *l* války, rozličná. — 48) *ost* statkův. – 49) *e* s prací a krveprolèváním; *sbog* a s prací, krveprolév.; *lv* a s pr. vyléváním pronaložili; *k* a s pr. a prol. krve navynaložili. — 50) *o* {i}. — 51) *ost* vopaktata. — 52) *sl* jednali. — 53) *k* jakou; *bo* jakúž takúž. – 54) *ost* kromě; *l* kromě samého. — 55) *o* kučerování (!). — 56) *l* a jiná. — 57) *ost* {příliš}; *kblsv* {je}. — 58) *kbls* jsou rozličně trápili; *dgeo* jsou je rozličné; *v* jsou rozl. mnohé trápili. — 59) *v* však nemohli. — 60) *s* tomu dost učin. — 61) *ost* nýbrž. – 62) *k* k Č. byla a k Mor., že; *do* {k} Mor.; *k* {bejvala}; *s* byla, že. — 63) *l* že jim toliko bylo; *kbedgo* že jim těžko bývalo. — 64) *g* jméni. — 65) *l* slýchati. — 66) *v* Čehož jsou dovodili. — 67) *k* plijíce na ně; *s* plijíce v líci; *lb* pl. v líce; *v* pl. jim v líce. — 68) *kblsv* {rotíce}. — 69)) *l* {papežské}. — 70) *kblsv* vydávajíce; *o* vykládávali. – 71) *v* obmyšlujíce; *ost* obmyšlovali. — 72) *o* múdrost. — 73) *l* má (!). — 74) *vl* zákon svůj a. — 75) *v* svou; *t* {svou má}.

a) B. znal jen kroniku En. Sylvia.

1524 má zvelebiti, z svého božského a nestihlého tajemství ráčil člověka tohoto[1]) nadepsaného v[2]) nenadále zbuditi, aby on to působil[3]) a skrze známost zákona a[4]) pravdy jeho[5]) cizí národy z slepoty starodávní aby vyvodil[6]) a k světlu[7]) pravému, jenž jest Kristus[8]), jistá cesta, pravda i život, přivodil.[9]) — A takového divu ani Bernášek,[10]) ani Augustin, [ani Dominik, ani Jeronym,][11]) ani Bonaventura, ani Franěk[12]), ani Beneš, ani Tomek[13]) z Aquiny[14]), se všemi jinými mnichy a biskupy i jiné povahy lidmi, od papeže zasvěcenými, neučinili.[15]) A jestliže jest[16]) při těch některých (toho[17]) nevím) jaká svatost života[18]) byla v tomto světě[19]), však prospívali sou sami sobě, ale bližním svým neprospívali vedením a učením k pravé[20]) víře Kristově[21]) podle[22]) zákona jeho, jako tento doktor[23]) Luther božím spůsobem[24]) jest prospíval[25]), ne svou ani ďábelskou mocí (neb by[26]) sám sobě on ďábel odporen býti musel)[27]), ale mocí milosti boží, kterouž mu bůh i jiným národům jeho poslouchajícím[28]) dával; ježto toho nikdá ďábel, ani jeho[29]) náměstkové neměli, nemají, aniž míti budou na věky. Od téhož pak[30]) Luthera mnozí mniši a jiní[31]) kněží římští v tom městě[32]) i jinde berouce známost, skrze jeho počátek, 1524
v zákoně božím, k témuž se obracovali[33]), učili, kázali i psali,[34]) a od nich mnozí světští obecní[35]) lidé, chudí[36]) i bohatí, veřejně sobě v psaní, v čítánie[37]) i v jiném příklad brali.[a])

A těch také časův začínalo se v[38]) mnohých krajinách, mimo nějakou zvyklost bratří Valdenských[b]), že sou se[39]) lidé[40]) znovu křtili a[41]) maso v[42]) páteční a jiné postní[43]) dni jedli; potom také brzo v Praze procesí a vystavování svátosti těla Kristova v monstrancí[44]) v některých kostelích pomíjeli[c]); a odtud dále někteří kněží v Čechách pochop a zvláště v Praze sobě brali, vedouce[45]) a kážíce slovo boží upřímně[46]) podle zákona božího, beze všech přídavkův lidských, stranných[47]), témuž zákonu božímu odporných. A po takovém učení mnozí lidé šli a životy své podle možnosti od mnohého zlého odvracovali[48]) a k dobrému se nachylovali[49]), a zvláště zbytečních[50]) a nájemných[51]) truňkův po hospodách[52]) šenkovních[53]) mnozí umenšovali, nechodivše[54]) do nich. A tu jest byl opět zvláštní podpal k nepřízni[55]) mezi nimi a mezi těmi, kdož jsou takové truňky odbyvatedlné činívali[56]), že jsou k nim málo již lidé chodili[57]), hněvajíce[58]) se

---

[1]) *blsv* toho. — [2]) *kblsv* {v}. — [3]) *lo* způsobil. — [4]) *k* {a}. — [5]) *kblsved* {jeho}. — [6]) *v* aby vyvedl. — [7]) *k* ale k světlu; *o* {a k světlu . . . přivodil}. — [8]) *kblsv* Kristus Pán; *g* jenž Kr. jest. — [9]) *v* přivedl. — [10]) *o* {ani Bernášek, ani Aug.}. — [11]) *z* {ani Aug., ani Jeronym}; *v* Hieronym. — [12]) *kbe* František; *o* Framel (!). — [13]) *ge* Thomek. — [14]) *kblsv* {z Aquiny}. — [15]) *ksb* neučinil. — [16]) *kbls* {jest}. — [17]) *k* čehož. — [18]) *v* života jest byla. — [19]) *e* v tomto světě sami sobě a ne bližním prospívali učením a vedením; *blsv* v tomto světě, však prospívali jsou (v *l* {jsou}) v tomto světě sami sobě, ale etc.; *d* jsou tím sami sobě, bližním pak etc.; *s* svým nic neprospívali. — [20]) *kblseo* k pravé. — [21]) *ds* Kristové. — [22]) *s* vedle zák. — [23]) *kso* {doktor}. — [24]) *k* s božím spůsobením. — [25]) *d* pracoval a prospíval. — [26]) *o* aby. — [27]) *ost* musil. — [28]) *o* poslúchajícím. — [29]) *k* náměstek jeho. — [30]) *g* {pak}. — [31]) *d* i jiní; *b* {jiní}. — [32]) *dg* místě. — [33]) *v* obrátili; *ost* obraceli. — [34]) *s* i učili a káz. a ps.; *ost* a uč., káz. i ps. — [35]) *l* ob. i světští. — [36]) *kb* chudí lidé. — [37]) *ost* v čítání. — [38]) *gs* {v}. — [39]) *s* {se}. — [40]) *s* lidi. — [41]) *kblse* {a}. — [42]) *o* {v}. — [43]) *ost* {a jiné postní}. — [44]) *kblsv* a monstranci. — [45]) *o* vedúce. — [46]) *dg* upřímně; *l* {upřímně . . . božího}. — [47]) *dg* slavných; *o* stannich (!). — [48]) *ost* odvraceli. — [49]) *l* uchylovali. — [50]) *dvose* zbytečných. — [51]) *d* nemírných; *s* daremních. — [52]) *dl* po hosp. a domích. — [53]) *o* šejnkovních. — [54]) *g* nechodíce. — [55]) *v* podpal nepřízně; *ost* nepřízni. — [56]) *ost* mívali. — [57]) *dg* chodívali. — [58]) *v* i hněvajíce. —

[a]) Kapitoly tyto 8.—11. nesouměrně vsunuty jsou v pásmo, ač ne zhola bez důvodu; úkolem jich jest vyličiti některé příčiny potomní bouře; ovšem je B. vypravuje příliš zdaleka a zbytečně široce. V panegyrické oslavě Erasmově a Lutherově v prvních těchto odstavcích ozývá se jistě ohlas nějakého kázání, čemuž nasvědčuje ne historický, nýbrž rhetorický ráz řeči, propletené zbožnými frasemi a citací svatých otců; neníť jinde u B. stopy po jich známosti, ani knih Erasmových ani nauky Lutherovy B. není povědom. — [b]) t. j. u bratří (jež B. zve Valdenskými) bylo tak již dříve. Výklad další jest asi B-ův. — [c]) Příklad o knězi Václavu u sv. Štěpána. St. let. č. 1139.

— na ně, ti že[1] jim statkův svých do jich domův[2] nenosili; a[3] tak pikartskou[4] na ně povahu tudy strkali.[a]

Vida pak[5] to ďábel, že se verštat jeho všudy boří[6], a jsa od počátku světa[7] rozličnou[8] naplněn chytrostí, nelenoval se na to mysliti, aby neměl sobě stolice od půlnoci postaviti a roven[9] chtíti býti nejvyššímu, popouzeje[10] mnohých lidí své[11] nákvasy, světských i duchovních, proti tomu, aby cestu království božího zasekali[12] a cestu království jeho[13] vyčistili[14], aby bez překážky po ní kráčeli[15], slibuje[16] jim, že jim[17] všecka[18] království světa i slávu[19] jich se vším příslušenstvím postoupí a v své dsky zapíše[20] k dědičnému držení, když toliko od zákona Kristova padnouce[21] Římu se klaněti budou.[b] Jakož pak sou se v tom[22] nezamlčali prvotně[23] administrator i kněží jeho[24] po farách, volajíce a křičíce[25] bez přestání proti kněžím nadepsaným[c] jim v tom odporným, ďábelským větrem bez přestání dejmali, jedny lidi proti druhým[26] podpalujíce.

A podle nich světští mnozí povstávali[27] také[28] proti svým spolusousedům[29], tejnú nenávist a zlost[30] i jiné zlé věci proti nim od několika předešlých časův přijímajíce[31] tak dlouho, až v tom podstrky[32] někdy rozličné[33] jedni na druhé[34] řečí protivnou zbytečně[35] činili i bezpotřebně[36]. O víru se mnohokrát mnozí hádali, zbytečně i[37] všetečně, ne pro vzdělání, ale na protivenství, v místech nepříležitých jakožto v krčmách a[38] po ulicech lidé směsiční[39] a nevážní to činili[40]. O věcech kostelních (to zlé nemůž se chváliti)[d] s přimíšením slov rouhavých[41] někteří také mluvili, nemajíce v tom žádné vážnosti ani rozšafnosti[42] ani míry, než aby jedni druhým protivenství činili a v hadruňky se[43] toliko dávali. A když toho vždy přibejvalo bez trestání[44] a překážky[45] správcův městských, tehdy[46] z toho již[47] příčina jedna z mnohých k pozdvižení[48] nastávala. A z těch jsou potom[49] mnozí takoví, buďto z ouplatku[50], buďto jakžkoli jináč, v Praze zůstali beze všeho nátisku, a skrze to víc a víc nelibosti a podpalův k mnohému zlému se rozmáhalo, jehož[51] nevím, kterak jest to šlo, že jsou takoví z toho[52] trestáním skutečným[53] od správcův vyvozováni[54] nebyli. Avšak nevinní za vinné potom[55] břímě to nésti musili[56], jsouce vypovídáni[57], ale ti[58] s pokojem zanecháni. Avšak proto vždy

1) *bs* {ti} a že. — 2) *v* domů; *s* do domů jejich. — 3) *v* {a}. - 4) *bo* pikartskú. — 5) *kbdgeo* to pak. — 6) *ost* kazí a boří. — 7) *l* {světa}. — 8) *o* rozličnú; *ls* rozličně. — 9) *k* roveň. - 10) *blvoe* popuzuje. — 11) *v* z své. — 12) *l* zasekal. — 13) *kbls* jeho králov. — 14) *l* {vyčistili ... všecka království}. — 15) *v* bez přek. jiní po ní kráčeti mohli. — 16) *lb* slibujíce. — 17) *e* slibuje jim všecka ... postoupiti ... zapsati. — 18) *kbsv* {všecka}. — 19) *kblsv* {i slávu ... příslušenstvím}. — 20) *k* je zapiše. — 21) *l* když toliko odstoupí od zák. K. a padnouce; *o* padnúce. — 22) *s* {v tom}. – 23) *l* první. — 24) *o* {jeho}. — 25) *l* {a křičíce}; *k* křičíce, že bez. — 26) *l* jedni proti druhým; *ost* jedny proti d. — 27) *kblsv* povstali. — 28) *kblsdgeo* a také; *v* {také}, kteřížto proti. — 29) *s* sousedům. — 30) *s* {a zlost}. — 31) *v* přijímavše, tak dlouho tím hejbali, až potom podst. — 32) *kblsv* {někdy}. — 33) *s* {rozličné}. — 34) *l* proti druhým. — 35) *b* protivnú, zbytečnú; *s* řeči protivné a zbytečné; *k* prod. a zbytečnou; *o* {jedni ... zbytečně}. — 36) *v* i bezpotř. činili. O víru; *s* {i bezpotřebně}. — 37) *l* a. — 38) *kblsedgo* {a}. 39) *kblsv* lidé všeteční. — 40) *k* činili a hadruňky o věcech. — 41) *o* rúhavých. — 42) *s* rozšafnosti ani víry ani míry. — 43) *kblsedgo* toliko se. — 44) *l* bez přestání a bez překážky. — 45) *k* překážky tomu činěné. — 46) *d* tedy. - 47) *kblsv* {již}. — 48) *klbvdgoe* ku pozdvižení. — 49) *kblsv* {potom}. — 50) *dlesv* z ouplatkův; *g* {z oupl.}. — 51) *d* při čemž nevím; *s* čehož nevím; *v* {jehož}. Však toho nevím. — 52) *b* {z toho}. – 53) *blv* trestáni skutečně; *e* skutečním; *s* trestáním skut. trestáni nebyli {od správc.}. — 54) *k* odvozováni; *bslv* {vyvozovani}. — 55) *s* {potom}. — 56) *s* museli. — 57) *kb* vypovědíni. -- 58) *v* vypov., tito pak s pok.

a) Možná, že některý případ takový byl, B. však úmyslně zpovšechňuje, aby pomluva ulpěla na všech jeho protivnících. — b) Rozumí se tím jednání o shodu kališníků s Římem, které však teprve roku 1525 otevřeněji přišlo k místu. -- c) t. j. v předešlém odstavci. -- d) Nestrannost Bova. je tu pouze líčena: káře rouhače, ne však proto, že se rouhali, ale že za úplatky n i č e h o s e j i m n e s t a l o, kdežto nevinní, t. j. B. a přátelé jeho, neplatíce, musili do vyhnanství. Doklady o hádkách hospodských a rozháranosti náboženské v obci viz u Wintra v Životě církevním. I. 74—86.

— administrator s svými kněžími od lásky a svornosti lidi odráželi a k krve prolití ne křesťansky, ale tyransky a ďábelsky[1]) divnými okolky ponoukali[2]) a troubili, dotud, až[3]) bouřku v obci Prazské stroubili. A prve, než počnu o té bouřce psáti, položím o dvojích[4]) lidech, ve všech stavích země České a zvláště tehdáž v Praze bytem přítomných, aby vědomo[5]) bylo, mezi kterými jsou tak těžcí byli[6]) odporové. —

KAPITOLA DEVÁTÁ[7]),

v kteréž se pokládá[8]) o dvojích křesťanech, římských a Kristových[9]), a o[10]) rozdílné víře, jedni proti druhým se pozdvihujíce.[a])

I věziž[11]), že toho času byli dvojí[12]) v Praze lidé [římanův[13]) pod jednou spůsobou ani jiných lidí v to nepojímám]: jedni hodně[14]) křesťané římští a papistové, a[15]) druzí bez důvodu nazvaní od prvních pikarti anebo[16]) luteriánové[17]). Křesťané římští[18]) byli ti[19]), kteříž se spravovali římským pravidlem a nálezky netoliko papežskými, ale také[20]), což mnohem[21]) netrpělivějšího[22]) jest, některými všetečnými lejky[23]), nepravými soudci[24]), nevelmi dávními[25]) předky svými, zakládajíce všecko náboženství a křesťanství své víc na věcech zevnitřních nežli na pravém gruntu,[26]) též jako předkové jich někteří; i také kochajíce se v ozdobách[27]) kostelních všech, kteréž by dlouho bylo[28]) jmenovati, jenž nad míru někde[29]) jich užívali; — proti střídmému[30]) užívání toho nemluvím, kdyby jich z potřeby rozumné,[31]) a ne z[32]) marné[33]) chvály ani z pejchy[34]) užívali, bez obtížení[35]) lidí. A krátce všecko[36]) tímto zahrnu[37]): že všecku[38]) podstatu spasení svého mnozí[39]) v větším počtu[40]) zakládali[41]) na věcech nezákladných,[42]) proti zákonu božímu a pravému smyslu Kristovu[43]) to činíce[44]). Nic se[45]) o víru ani o službu a poctu boží pravou[46]), kterouž[47]) bůh a nejinou[48]) míti chce, a[49]) o příkladný a ctnostný život nestarali[50]) s učiteli svými; a[51]) tak, jakž z[52]) ustanovení[53]) lidského kněží je tomu[54]) učili a jakž[55]) sami v rozkošech života[56]) živi byli, že[57]) též je na kratochvilném

---

[1]) *g* ne křesťanské, ale tyranské a ďábelské. — [2]) *go* ponúkali. — [3]) *s* až až. K tomu na okraji pozn.: Všetečnost a rozpustilost lidská, když má příliš rozpuštěná udidla, k mnohému zlému příčinu dává a podpaly působí. — [4]) *e* položím o té bouřce psáti o dvojích etc. (!). — [5]) *d* vědmo; *l* vědomé. — [6]) *k* {byli}. — [7]) *o* Počíná se kapitola X. (!); i *z* i *v* mají: desátá. — [8]) *sv* {v kteréž se pokládá}; *l* v kteréžto se pokl. — [9]) *s* {řím. a Krist.}. — [10]) *z s* {a o} rozdílné víře a pozdvihání jich; *v* O rozd. víře a jedněch proti druhým pozdvižení. — [11]) *l* I věziž tehdy; *g* Věziž; *o* I věřiž. — [12]) *kblv* v Praze byli dvojí; *o* {dvojí}; *s* I věziž. Času toho v P. dv. lidé byli. — [13]) *zv* {římanů ... nepojímám}. — [14]) *dge* hodní. — [15]) *blsve* {a}. — [16]) *l* neb; *g* aneb; *dklo* nebo. — [17]) *k* lutheriáni. — [18]) *v* křesť. řím. a papistové byli. — [19]) *l* byli ti papistové. — [20]) *dblsv* {také}. — [21]) *v* mnoho. — [22]) *bs* nejtrpělivějšího (!). — [23]) *zdgoe* má: »bíky«, »býky«, což oprav. z ostat., srv. str. 36. pozn. 55. — [24]) *o* súdci; *v* soud. a. — [25]) *sbdeo* dávnými. — [26]) *k* gruntě. — [27]) *o* v osobách (!); *s* v ozdob. jich kostelů. — [28]) *ost* bylo dlouho. — [29]) *ost* jich někde. — [30]) *dgbls* střídnému. — [31]) *kb* rozumně. — [32]) *d* {z}. — [33]) *v* matné. — [34]) *s* a pejchy. — [35]) *s* bez odtržení lidí a summou tímto. — [36]) *dgvoe* tímto všecko; *l* všeckno tuto; *s* {všecko}. — [37]) *dg* zavírám. — [38]) *s* všickni. — [39]) *s* {mnozí}. — [40]) *s* na větším počtě. — [41]) *s* {zakládali}. — [42]) *dge* nezákladních; *s* jalových. — [43]) *k* Kristovému. — [44]) *s* {to činíce zakládali}. — [45]) *dgebl* a nic se. — [46]) *b* pravú; *o* pravdu. — [47]) *s* kteroužto. — [48]) *s* nejinú míti chce, k tomu také o příkladný. — [49]) *kbldgve* {a}. — [50]) *kbl* nestarajíce se; *ve* nestarajíce; *s* i s učit. svými nestarajíce se. — [51]) *v* ale. — [52]) *s* {z}. — [53]) *dg* ustavení; *v* z ust. svého, totiž lidského; *ost* z ustanov. svého aneb lidského. — [54]) *k* tomu je; *v* {tomu}. — [55]) *lbsv* jak. — [56]) *bls* v těla rozkošech; *kv* v rozk. těla. — [57]) *v* {že}; *s* živi byli, tak také je.

[a]) Úkolem kapitoly té jest vysvětliti, že protivníci B-ovi byli křesťané nedobří, kdežto jeho strana chtěla žíti podle vůle boží a proto nedůvodně zvána jest pikartskou. Ale jak zdá se, kapitola tato i jinak nejasně zosnovaná, není dokončena. V prvních odstavcích jedná B. o rozdílu stran u vnitřní víře, na konci počal o rozdílném řádu vnějším, ale poprvé nedopsal a po druhé, stržen byv jiným zájmem, v počatém zapomněl pokračovati. —

náboženství nehnětlivém[1]), totiž s varhany, s několikerotvorným[2]) zpíváním, víc frejířským nežli[3]) křesťanským, stavěli, ke cti a chvále[4]) boží to obracujíce[5]), a k nákladům[6]) zbytečným[7]) mnohých věcí pro svá[8]) zvelebení a pro[9]) prebendy, z ošemetného pochlebenství, aby jich v ničemž neuhnětli, připravovali.[10]) I přivykli tomu i jiným všem marnostem, kterýchž jest[11]) veliké množství, nemajíce žádného základu pravého[12]) ani stálého z písem božských[13]), leč[14]) lidské nejisté a velmi dušem nebezpečné písemné[15]) trošty, nad kteréžto nezdálo[16]) se jim, aby co lepšího ani[17]) užitečnějšího jim[18]) k spasení býti mohlo. O zákonu[19]) božím a[20]) o přikázání[21]) jeho nechtěli nic věděti, — počna od kněží některých až do lidu obecního[22]), kterýž[23]) dosti již v lehkosti měli, a to při některých zjevně[24]) se ukázalo, — leč což[25]) by sami sobě k naučení po své vůli vybrali[26]) a vykládali. A[27]) v tom nic se nedělili od oněch Židův za Krista[28]) pána, kteříž se vždycky[29]) s ním hadrovali o svá i o[30]) Mojžíšova ustanovení,[31]) nechtíce ani literní hrubosti[32]) své ustoupiti,[33]) ani nebeským věcem místa dáti[34]). Též také, že pán Kristus dvě cesty, jednu k zatracení a druhou do života[35]) vyměřil, papež pak[36]) a stolice ta vymyslili[37]) sobě pro svůj zisk třetí, totiž[38]) očistec a[39]) odpustky, v kterýchž[40]) tělesných kněží[41]) svrchované dobré a lidu veliké zavedení[42]) záleží.

Vejše sem napověděl o některých všetečných lidech, kteříž[43]) nad[44]) to, což[45]) jest papežem a conciliis[46]) vymyšleno, oni[47]) také o svém oumyslu některé věci vymyslili, ježto toho[48]) ani římská církev nezachovává. Kdo by[49]) pak proti tomu mluvil jakkoli poctivě, odvolávaje[50]) se na zákon boží a na zachovávání[51]) prvotní církve z pravého ustanovení a smyslu Kristova[52]), jakožto na věc nejpodstatnější — tehdy místo důvodův[53]), že jest pikart a kacíř o něm vyznávali a za bludného člověka měli; by pak anjelský[54]) život ten[55]) vedl, nic mu to platno nebylo[56]) proti tomu křesťanu, kterýž, by pak nejhorší člověk byl, tehdy křikem obdržal; a proto[57]) sem je[58]) římskými křesťany[59]) jmenoval[60]). Neb římané to drží, že tolikéž jest přijímati[61]) svátost pod jednou spůsobou jako pod oběma[62]), jdouce v tom i v jiném po ustanoveních[63]) lidských; a tito Pražané mnozí[64]) slovem téměř všech jiných toho jim potvrzovali. Druhé, protože[65]) jsou se s římany o kompaktata i o jiné věci spuntovali, jakož již jest o tom povědíno, toho potvrzujíce, že sou s nimi byli spolu[66]) za jedno[67]), duchovní i světští, ve všem krom kalicha.

Druzí jsou byli nedůvodně narčeni[68]) pikarti[69]), kteříž jsou jim v tom odporni

1) *s* na krat. a nehnětl. nábož. — 2) *o* a s něk.; *kbdge* a s několikerotvárným; *l* {s}; *s* několikero marným. — 3) *g* než. — 4) *kb* a k chvále; *v* a ke chvále. — 5) *obg* obracejíce. — 6) *dgoklbe* k nákladným(!); *s* a nákladem, — 7) *b* zbytečných mn. v.; *l* mnohých zbytečných; *k* zbytečným mnohým věcem; *v* a tak náklady velikými na zbytečné mnohé věci. — 8) *o* své. 9) *kbsgev* {pro}. — 10) *v* neuhnětli, o statky je připravovali. — 11) *v* jest bylo. — 12) *blevdgo* božského a pravého; *ks* bož. pravého. — 13) *s* svatých. — 14) *d* krom; *g* bez. — 15) *s* psané. — 16) *o* nedálo se. — 17) *kblsev* lepš. a užit. — 18) *kgs* {jim}; *s* jinak k spas. — 19) *k* o zákoně. — 20) *kbse* {a}; *dg* {o}. — 21) *kblevds* přikázáních. — 22) *kgs* obecného. — 23) *s* kteříž dosti již vlhkosti; *v* {kteříž ... a to}; *v* obecního, což se při některých zjevně ukázalo, kteříž všecko tupili a v lehkosti měli, leč což jsou sami etc. — 24) *s* dobře; patrně se ukázalo. — 25) *sl* co by. — 26) *dgoe* vybírali. — 27) *l* Že v tom. — 28) *kbseodgv* pána Krista.. — 29) *ost* s ním vždycky. — 30) *ost* a Mojž. — 31) *d* ustavení. — 32) *o* literní z hrubosti(?). — 33) *kblsv* {své ustoupiti}. — 34) Slovem »dáti« končí se zlomek strahovský *s*. — 35) *k* do života věčného. 36) *l* {pak}. — 37) *kbleovg* vymyslila. — 38) *kbl* {totiž}. — 39) *l* očistec, odpustky. — 40) *v* v kterýchžto; *lgeo* v kterých. — 41) *ko* tělesným kněžím. — 42) *e* {a lidu vel. zavedení}. — 43) *v* kteřížto. — 44) *kb* na. — 45) *kbd* co. — 46) *kbleg* concilii. — 47) *v* {oni}. — 48) *g* toto. — 49) *v* kdož by... poctivě, by se odvolával na zák. — 50) *o* a odvolávaje se. — 51) *o* zachování. — 52) *g* Krysta. — 53) *d* důvodu. — 54) *kbdoe* andělský. — 55) *v* {ten}; *k* ten měl neb vedl. — 56) *v* nebylo nebo proti takovému, by pak; *l* proti takovému křesťanu, kterýž. — 57) *kblsedg* protož. — 58) *v* je pak. — 59) *o* {křesťany}. — 60) *v* nazval, poněvadž římané etc. — 61) *k* přijímání {svátost}. — 62) *b* oboji; *e* vobíma. — 63) *do* ustanovením lidských(!); *lbgev* ustanovením lidským. — 64) *kblv* {mnozí}. 65) *ost* Druhé, že. — 66) *kblvog* {spolu}. — 67) *l* za jed. kromě samého kalicha, duchovní i světští. — 68) *kblev* nazváni a narč.; *g* nařčeni. — 69) *d* pikarty; *l* pikarté.

byli, žádajíce státi[1]) upřímně[2]) při zákonu božím beze všech přídavkův[3]) lidských stranných.[4]) Ač jsou prve od starodávna od věrných učitelův o tom slejchali, však nikdá tak zřetedlně a otevřeně[5]) — jako od těch, kteříž naučení brali od[6]) již položených[7]) dvou[8]) podle zjevného a[9]) pravého smyslu zákona božího doktorův, i jiných jim podobných, — toho neznali; žádnými[10]) věcmi vymyšlenými, jakožto ceremoniemi[11]) a[12]) jinými k tomu podobnými nálezky, netoliko papežskými, ale[13]) nad to ani[14]) jiných lidí[15]), všetečných novákův málo před sto[16]) lety a níže přítomných[17]), zámysly zákonu božímu odpornými a s ustanovením římským[18]) rozdílnými, ani také předky některými svými novějšími[19]) od strany odporné nad zákon boží vyzdviženými a ujatými nechtěli se spravovati, ale na sprostnosti té, kteráž byla[20]) trvala za[21]) apoštolův i za jich brzo potomkův, dosti míti chtěli, tělo a krev pána[22]) Krista, pod obojí spůsobou podle smyslu jeho vydané, z víry s náboženstvím přijímali, nic nehloubajíce, nic nesmejšlejíce při tom jináč[23]), ani z mezí[24]) vykračujíce[25]), než jakž jest k jakému konci[26]) a k jakému užívání a ne[27]) k jinému Kristus na poslední večeři své slovy svými vyměřiti[28]) ráčil. Avšak[29]) obojí, první i tito, hlásili[30]) se k kalichu a k straně[31]) pod obojím spůsobem[32]) v přijímání té svátosti[33]); ale rozdílně[34]) o tom smejšlejíc[35]) z naučení učitelův svých: onino rozličnými[36]) obyčeji, a nejvíc těmi[37]), že ta svátost viditedlná jest Bůh, a jiní, že v té svátosti[38]) jest pravý Bůh a člověk, vším obyčejem podle svého přirozeného bytu smejšleli a vyznávali; tito[39]) pak jináč nic, než podle vysvědčení Kristova v prostých slovích jeho, jakož jest povědíno, věřili a vyznávali.

A[40]) o ten artikul největší byla jest mezi lidmi pražskými nesnáz, a kdožkoli[41]) chtěl se upřímně[42]) spravovati[43]) zákonem božím, že ten od jiných[44]) odporných[45]) tomu zhola za pikarta a za lutheriana držán byl bludného; a což[46]) jsou z víry[47]) a z ustanovení Kristova[48]) s pomocí jeho oblíbili a poznali[49]), učivše je tomu kněží a praví poslové jeho, to papistové nazývali[50]) a pravili býti novou víru vymyšlenou[51]). Ale což bylo od předkův[52]) jich některých, totiž od Rokycany[53]) a roty[54]) jeho[a]) i jiných pletichářův jemu podobných a školních lejkův[55]), před šedesáti lety vymyšleného[56]), to' sou za zákon jistý a za starou víru sobě ujali, držíce o nich, že sou nebloudili, jsouce za učitele postaveni; a nejvíc při smyslu a důmyslu o svátosti těla a krve Kristovy, jakož toho důvod jest široký v druhých knihách v kapitole desáté, tu kdež jest[57]) o odvolání[58]) a napravování položeno. O kterýžto[59]) artikul on[60]) Rokycana[61]) těžké měl jest odpory s kně-

---

1) *v* žád. stále při z.; *ost* státi při z. bož. upřím. — 2) *dge* upřimně. — 3) *kb* pořádkův. — 4) *kblv* {stranných}; *dge* stranních. — 5) *l* zřet. otevřeně. — 6) *g* brali a již. — 7) *k* polož. učitelův a podle. — 8) *bo* dvú. — 9) *kb evg* {a}. — 10) *v* Protož také žádnými. — 11) *o* jakožto korunováním(!) — 12) *d* i. — 13) *k* ale i. — 14) *ost* {ani}. — 15) *kbldgo* jinými lidmi. — 16) *kblv* sty; *e* sta. — 17) *k* a níže připomenutými; *v* přít. zamyšlenými a zák. bož. odp. ani ustan. etc. — 18) *kblv* {římským}. — 19) *kvb* rozdílným; *e* rozdílnými {ani také předky svými některými novějšími.} — 20) *o* by. — 21) *l* za času apošt. — 22) *ost* Krista p. — 23) *e* jináče. — 24) *k* z věcí; *l* z ovcí(!). — 25) *dglve* vykráčejíce. — 26) *k* {jakému konci}. — 27) *bldg* aneb. — 28) *k* ustanoviti a vyměřiti. — 29) *v* Ačkoli pak obojí. — 30) *kldv* hlásali se. — 31) *kb* křesťané (místo: k straně). — 32) *deb* obojí spůsobou. — 33) *k* té svátosti slouli(!). — 34) *v* však rozdílně; *kbldgoe* ale rozličně. — 35) *ost* smejšleli. — 36) *v* rozdílnými. — 37) *v* těmito dvěma: nebo jedni, že ta etc. a jiní pak, že etc. — 38) *kg* že tu svátost. — 39) *k* {tito pak etc. věřili a vyznávali}. — 40) *v* Tak. — 41) *v* Kdožkoli tehdy chtěl. — 42) *dgb* upřímě; *vl* {upřímně}. — 43) *bl* spraviti. — 44) *k* {jiných}; *blv* {od jiných}. — 45) *b* odporný; *v* odporný jest jich smyšlenkám; zhola etc. — 46) *blv* a co. — 47) *v* z víry podle ustanovení; *kl* z víry a ustan. — 48) *klv* Krista. — 49) *o* poznavši; *v* pozn., jakž je tomu etc. jeho učili, to etc. — 50) *l* nazvali a pr.; *k* prav. a nazvali. — 51) *o* novú víru vymyšlenú; *kv* věrou; *ost* vírou. — 52) *b* počátkův; *o* prostředkův. — 53) *kblevg* {od}; *g* Rokycana. — 54) *o* a v ty (m. roty!) — 55) *zd* školních bikův; *ge* škol. býkův; *o* školních biskupův; *kblv* škodných biskupův; srv. str. 34. pozn. 23. — 56) *ost* vymyšleno. — 57) *kblv* {jest}. — 58) *lvg* {o odvol.}. — 59) *kbdgo* a o kterýžto; *vle* o kterýžto. — 60) *vb* {on}. — 61) *l* Rokycan. —

a) O smýšlení B-ově o Rokycanovi viz doleji II. 10.

žími táborskými[1]), dotud, až některé z nich o hrdla připravil, s dopomožením krále Jiřího, a ty[2]) nápravy vyzdvihl[3]), o kterýchž netoliko zákon boží, ale i staří doktorové všickni mlčí. Avšak že sou podle zákona božího vymyšleny,[4]) mnozí takoví slepci ještě ličidlo na to dávají a nestydatě vyznávají, podvodíce[5]) lidi o duše svými nejistými důvody.

A tak odporové byli silní mezi falší a pravdou. Avšak[6]) od skutkův[7]) navyklých a příkladův zlých tito mnozí se zdržovali, k poslouchání slova božího do kostelův k kazatelům věrným rádi chodili, tu kdež řádové praví[8]) křesťanští nestranní, samým[9]) Kristem i jinak bez ourazu zákona jeho ustanovení, upřímě[10]) vedeni[11]) byli; cestou[12]) jednou, pánem Kristem[13]) toliko[14]) a apoštoly jeho k životu věčnému ujištěnou a ukázanou,[15]) se spravovali a druhé,[16]) kteráž vede k zatracení, se vystříhali; očistec sobě pravý, bohu líbezný, na tomto světě dobrým kajícím životem spravený, oblibovali, jisti jsouce z písem božských, že po smrti k tomu, ani nad to k jinému, času nebude, následujíce také v tom rady Erasma[17]) Roterodamského,[18]) kterýžto na jiný jakýs[19]) očistec a bulle[20]) nebo[21]) odpustky volá a posměšně křičí v knihách O chvále bláznovství, říka, že jsou ošemetně[22]) ty věci vymyšlené[23]) pro peníze, aby jimi[24]) jako po trychtéřích[25]) nebo[26]) nálévkách[a]) lidem vyměřovali odtahy v' očistci, prodlené[27]) na léta, měsíce, dny[28]) a hodiny; a tak cestu z odpustkův do očistce a odtud upřímo[29]) do nebe beze všeho předešlého pokání jako z kuchyně do pivnice,[30]) z ouplatku toliko peněžitého[31]) ukazují.

Při jiných pak věcech stáli podle sněmu hromničného předešlého a podle svolení[32]) obce pražské, kteréž[33]) se stalo v středu po svatém Stanislavu léta XXIIII°, kteráž[34]) zapsaná doleji[35]) (1524) (11 kv.) stojí.[b]) A to oboje odporná strana již v nic obrátili.[36]) Pro kteroužto věc opět ďábel, že mu jeho ozdoby v jeho[37]) chrámě rozmnožené, totiž pejchy, marné chvály, lakomství, falše i[38]) všech jiných rozkoší a[39]) neřádův světských i kněžských velmi ubejvá, popudil na ně strany[40]) odporné křesťanův římských, aby tomu dobrému překážku[41]) učinili[42]) a jeho království zase velebili.[43]) A tak se stalo tím pořádkem[44]) dále psaným, že to bylo nastalo: kdož se chtěl rád[45]) pánu bohu upřímně[46]) líbiti a životy své předešlé v lepší proměňovati,[47]) že takové[48]) bez vejminky nedůvodně pikarty a lutheriány býti[49]) nazývali[50]) ti, kdož jsou jim[51]) ve všem odporni byli v mravích i u víře.[52])

[1]) *d* {táborskými}. — [2]) *klbv* aby nápravy. — [3]) *k* vyzdvihl, k tomu ho ponoukaje, o kterýchž. — [4]) *v* vymyšlené; *lb* vymyšleni. — [5]) *v* svozujíce a připravujíce lidi. — [6]) *v* Nicméně však. — [7]) *o* statkův(!). — [8]) *dg* první. — [9]) *v* ale samým. — [10]) *vklbeo* upřímně. — [11]) *g* vědomi. — [12]) *v* a cestou; *bo* cestú jednú. [13]) *k* Kristem vymyšlenou. — [14]) *lv* {toliko}. — [15]) *b* ujištěnú a ukázanú. — [16]) *v* Druhé pak. — [17]) *b* Erazma; *ost* Erazima. — [18]) *g* Roterodán.; *o* Retrodan. — [19]) *vlbg* jakýsi. — [20]) *k* a bulle volá a na odpustky posměšně. — [21]) *lg* neb. — [22]) *kb* ošemetné. — [23]) *l* vymyšleny. — [24]) *kl* jim. — [25]) *klbvdo* trychtýřích. — [26]) *d* aneb; *klbvge* neb. — [27]) *e* prodleně na léta; *d* prodlená léta. — [28]) *k* dni. — [29]) *ost* upřímo do pekla, mám říci do nebe. — [30]) *dgoe* pinvice; *v* pivniců. — [31]) *v* z úplatků toliko peněžitých. — [32]) *o* {svolení}. — [33]) *l* které; *de* kteráž(!). — [34]) *l* což; *ge* kteréž. — [35]) *kl* dole. — [36]) *kblve* obrátila. — [37]) *kb* {jeho}. — [38]) *o* {i}. — [39]) *kblv* a všech. — [40]) *v* z strany. — [41]) *g* překážky. — [42]) *k* činili. — [43]) *kvd* zvelebili. — [44]) *dgeovb* pořadem. — [45]) *k* chtěli rádi. — [46]) *gb* upřímě; *d* upřímosti. — [47]) *klv* proměniti. — [48]) *k* takoví. — [49]) *ost* luther. byli. [50]) *k* nazejváni; *dg* nazvali; *vl* nazejvali. — [51]) *vb* {jim}. — [52]) *d* v víře; *g* v mr. a víře; *v* byli dobrým mravům a pravé víře.

[a]) »Po trychtéřích«: tak překládá B. orig. slovo »klepsydris«. Je to zároveň svědectvím, že B. neměl v ruce český překlad Hrubého. Místo toto Erasmovo B. má z druhé ruky, neboť z »Encomia moriae« nezná vůbec ničeho. — [b]) Tvrzení B-ovo je zvláštní; usnesení citované směřuje proti lutheránům. Ovšem ve všech rkp. kroniky je 6. hlavní odstavec proměněn ve smyslu lutheránském. Učinil-li to Bartoš? — Viz kap. 12.

KAPITOLA DESÁTÁ [1]),

v níž se oznamuje [2]) o nějakém Matějovi Malínském [3]), když u Hory [4]) s procesí chodili, co mu se přihodilo, když kleknouti nechtěl, a jak potom [5]) souzen byl [a]).

1524 V tom pak času, když se ty věci tak [6]) začínaly, ďábel pilně [7]) rozdymoval se [8]) všech stran podněty a podpaly rozličné v srdcích lidských skrze zlostné a krvavé kněžstvo, [9]) netoliko v Praze (cizích zemí v to nyní nevkládám), ale i jinde v rozličných místech v Čechách, kdežkoli [10]) poznal, že se mu mezi oči prášilo od lidí bohobojných [11]), jemu nelibých. A protož [12]) potřebí jest, abych se při té příhodě, kteráž se u Hory stala léta téhož
27 břez. MV^{C}XXIIII^{0} časem velikonočním, pozastavil, kteráž tímto obyčejem počátek [13]) svůj měla [14]). Když šli s procesí [15]) tudíž [16]) u Hory z kostelův mimo nějakého člověka, Matěje Malínského tak řečeného, měštěnína jich řemesla kožišnického, kterýž seděl v jistém místě a 1524
poctivosti žádné svátosti v monstranci klekáním [17]) neučinil, jakož [18]) z spisu jeho doleji psaného, kterýž svou rukou učinil [19]) a pánům Horníkům ho na rathouz podal, učiniv v něm počet z víry své, jsa k tomu připraven, šíře známo jest [19*]). Tehdy [20]) tu při tom lidé v té procesí [21]) bouřili [22]) se proň, a javše [23]) dali [24]) ho do vězení, chtíce ho upáliti, až k tomu přišlo, že sou ho pokojně páni Horníci s knězem Janem Búchalem [b]), v ty časy děkanem u Vysokého kostela, i [25]) s jinými kněžími vyslyšali. [26]) A takto se počíná ten jeho spis, a potom doleji [27]) i mluvení jeho na otázky pokládá se.

[1]) *o* Začíná se etc.; *zov* má »jedenáctá«, ale u *v* opraveno. — [2]) *v* {v níž se oznamuje}. — [3]) *v* Malínském co se mu přihodilo, když s procesí chodili a že kleknouti nechtěl, jak potom etc. — [4]) *kbl* {u Hory}. — [5]) *lb* {potom}. — [6]) *vbl* {tak}. — [7]) *kblve* divně. — [8]) *klev* ze. — [9]) *lv* křesťanstvo (!). — [10]) *bl* kdožkoli[v]. — [11]) *bo* bohabojných. — [12]) *ost* Protož. — [13]) *v* počátkem obyčej. — [14]) *k* vzala a měla. — [15]) *l* s processím. — [16]) *v* {tudíž}. — [17]) *ost* neučinil, totiž klekáním (*v* kleknutím anebo jináč). — [18]) *g* jako. — [19]) *v* sepsal. — [19*]) šiřeji známo bude. — [20]) *dv* tedy. — [21]) *blve* v té procesí při tom. — [22]) *b* bůřili se; *blv* {se}. — [23]) *l* javši; *b* javše jej. — [24]) *bg* {dali}. — [25]) *d* {i}. — [26]) *dl* vyslyšeli. — [27]) *v* spis, po němž doleji.

[a]) Kapitoly tyto o Malínském nesouvisí s celkem, nanejvýš jako obšírný doklad náboženských poměrů. Do pásma vypravování vloženy byly jistě později; počínať kapitola XII slovy: »téhož léta a dne předepsaného«, načež následují artikuly ze dne 11. května; to je však časový odkaz nikoliv na kap. XI., která končí událostí 5. května, ale na konec kap. IX., kde o těch artikulích se mluví. Proč sem byla vložena, toho vysvětlení hledati jest jen v tom, že B. byl v Hoře a že ta příhoda se mu zvláště líbila. Naskýtá se konečně otázka, zdali vložka je vskutku od B.; neučinil-li vklad ten později kdos jiný. Originální zápis pře marně hledal jsem v archivu kutnohorském; ze soudních knih té doby zbývá jediná, liber sententiarum z r. 1510–35. Tam čteme sice na l. 926 při Matěje Malínského r. 1524 f. 4. ante Calixti (12. říj.), ale o věci docela jiné. — [b]) R. 1510 kn. Jan Búchal, farář u sv. Jindřicha v Praze, kupuje štěpnici a pole; trvá tu ještě r. 1513. (Kn. arch. praž. 2006, f. 61, 76, 183). Podivno jest, že kn. Búchala konsistoř k Vysokému kostelu stvrzuje teprve v červenci r. 1526 za děkana (archiv musejní v Praze): »— i poněvadž v potřebě ráčili ste sobě poctivého kněze Jana Búchala oblíbiti, a aby zprávu děkanství u Vysokého kostela na sebe přijal, i obdržeti, k tomu tak pravíme, že my poctivého kněze Jana Búchala dobře známe i vědomi sme, když s námi v konsistoři sedával i u sv. Jindřicha pracoval, že jest se choval vždycky jako na dobrého kněze záleží, všecku poslušnost i poddanost k nám zachovávaje, též i v svých potřebách k nám se utíkaje, jako k svým starším a zprávcím. Protož Vašim Milostem svrchupsaného kněze Jana rádi přejeme i vuoli, aby při Vašich Milostech u Vysokého kostela pracoval, dáváme též i zprávu v děkanství, totižto, aby první soudce byl a vrchní, mocně dopouštíme, k tomu kněžstvo zlé, neřádné, nepoddané abych (!) mohl tresktati, k dobrému napomínati, i úřad ten ke cti a k chvále boží zpravovati, tak aby dobré rostlo a rozmáhalo se a zlé skrze něho kaženo býti mohlo: toho všeho jemu moc plnú a právo dáváme i dopouštíme. Však kdyby se kdy k Vašim Milostem utekl v svých potřebách, žádáme, že neráčíte jeho opouštěti a radni i pomocni býti a jak ste prvé lásku k němu ráčili jmíti, té ještě od něho neračte odjímati, neb znáti ráčíte, že

1524 »Ve jmeno boží amen. Potřeba mne nutí[1]), Vaše Milosti páni šefmistři a[2]) páni milí, abych zprávu a vyznání učinil při zběhlém[3]) skutku, kterýž jste viděti ráčili, kdež jsem seděl, když[4]) s procesí šli, a[5]) že sem neklekl, tak jakož[6]) obyčej a zvyklost[7]) lidská při tom vůbec běží, a že sem[8]) se s nimi[9]) v tom nesrovnával[10]), tu mnozí z sousedů horšili se na mne v tom, oznamujíce V. Mtem, jakou[11]) bych věc neobyčejnú učinil[12]). I nic[13]) se tomu nedivím, že v nich taková temnost[14]) nalezena jest, poněvadž neumějí rozvážiti aneb rozuměti mezi pravou pravdou zákona božího a mezi zákony lidskými, nálezky neb[15]) zvyklostmi a[16]) obyčejem[17]). O těch se toliko mluví, kteříž by té[18]) neumělosti[19]) byli; neb z víry to[20]) držím, že tu mnozí byli z sousedův a jsou v obci neb v zemi této i v jiném národu okolním, kteréž bůh zvláště těchto časův z milosti své osvěcovati ráčí k známosti pravdy zákona svého. Bez pochyby, že ti a takoví již nahoře jmenovaní mají rozeznání mezi zákonem božím a zákony lidskými, tak jakož[21]) doleji o víře zákona božího bude[22]) mluveno. Víra pak zákona božího jest: věřiti čtení Kristovu[23]), nevystupujíce[24]) na pravo[25]) ani na levo; než zouplna všem řečem zákona božího věřiti musíme, chcem-li[26]) spaseni býti. Neb tak dí[27]) písmo[28]), že »bez víry nelze se líbiti bohu«[29]). [U] sv. Marka:[30]) »Jdouce, prej, po všem světě, kažte
Mar. 16, 15 čtení[31]) všemu stvoření: kdož[32]) uvěří a pokřtí se[33]), spasen bude, ale kdož neuvěří, zatracen bude.« 1524 Tu pak[34]) ne bez jakékoli víry, jakož[35]) někteří smejšlejí, není možné líbiti se bohu[36]); ale bez[37]) víry zákona božího. Sv. Marek[38]) v XI. kapitole: Mar. 11, 22 »Mějte víru boží.« Týž[39]) evangelista v první kapitole[40]): »Věřte čtení.« Též[41]): »Víra Mar. 1, 15 z slyšení, slyšení pak skrze slovo boží.« K Koryntóm K Řím. 10, 17 v první epištole v druhé kapitole: »Ať víra vaše[42]) K Kor. 2, 5 není založena na žádné moudrosti lidské.« Aniž, kdo by[43]) nevěřil[44]) čemužkoli[45]) z lidského ustanovení, zatracen bude[46]); ale kdož[47]) neuvěří z zákona božího božským řečem v pravém smyslu, zatracen bude.

Protož toto z těchto neomylných zákona božího písem krátce dotčených zajisté a konečně znejte: že víra k spasení potřebná nic jiného není, než věřiti božským řečem[48]), ne některým toliko, ale zouplna všem v jich pravém smyslu; nebo tak jsou věřili všickni spasenci od[49]) počátku světa všem božským řečem[50]), pokudž jim bůh zjevoval, a bez takového věření bohu žádný rozumný[51]) moha[52]) užívati spasen nebyl podle písem[53]). Jakož dí apoštol, že »bez víry[54]) není možné etc.« K Ef. 4, 5 A protož apoštol k Efezóm v čtvrté kapitole napsal, že[55]) jediný bůh, jedna víra. Nebo[56]) od počátku světa ta[57]) spasitedlná a jediná byla, jest a bude, totiž věřiti jedinému[58]) a pravému bohu. A k tomu[59]) prorok dí Abakuk v druhé kapitole: »Spravedlivý z víry živ jest.« Hab. 2, 4

příteli starému nový nemuož roven býti a zkušeného a věrného nade všecko sluší milovati... Dán v Praze u Veliké koleji v úterý před sv. Jakubem létha páně XV$^{C^o}$XXVI°. Mistr Havel z Žatce, administrator s konsistoří. In tergo: Slovutným v opatrnostech panu šephmistru, spolu raddným na Horách Kuthnách pánuom, přáteluom nám v pánu buohu milým.« Ovšem patrno z textu, že Búchal již prvé tam působil.

1) *l* k tomu nutí. — 2) *o* {páni šefmistři a}. — 3) *l* proti sběhlému skutku. — 4) *l* kdež. — 5) *v* {a}. — 6) *ost* jakž. — 7) *o* {a zvyklost...} vůbec. — 8) *v* {že sem}; *go* {sem}. — 9) *l* s nimi se; *v* s nimi v tom se. — 10) *kbve* nesrovnal; *g* nesrovnávám. — 11) *e* jakú; *dg* jako. — 12) *k* jsem učinil. — 13) *d* Nic se. — 14) *o* temnosti. — 15) *kbv* nebo. — 16) *d* {a}. — 17) *g* zvyklostmi obyčejnými. — 18) *klv* {té} — 19) *vl* neumělostí posezeni byli. — 20) *v* tu. — 21) *kblve* jakž. — 22) *o* {bude... zákona božího}. — 23) *k* čtení svatému Kristovu; *v* Kristovému. — 24) *klbve* nevystupujíci. — 25) *kblvedg* ani na pravo. — 26) *ost* chceme-li. — 27) *k* dí takto; *blv* dí tak. (Odkazy k místům v písmě sv. provádí každý písař jinak. Ježto pro znění textu jsou zhola lhostejny, byly varianty vypuštěny.) — 28) *l* písmo k Židům v kapitole 11. — 29) *kbv* pánu bohu; *l* nemožné jest líbiti se bohu. — 30) *kvoe* U sv. Marka; *b* A u sv. Marka; *dl* Marek v 16. kapit. — 31) *klbv* evangelium. — 32) *b* kdo. — 33) *kbv* {a pokřtí se}. — 34) *ost* {pak}. — 35) *l* jakž. — 36) *kblv* pánu bohu. — 37) *d* alébrž (!). — 38) *v* Poněvadž týž sv. Marek v XI. kap. zjevně praví etc. — 39) *vl* {Týž... Též}; *b* A týž evang.; *deog* Též evang. — 40) *g* {v první kap.... Koryntóm}. — 41) *kb* {Věřte čtení. Též}; *lv* Mějte víru boží; sv. Pavel (*v* A sv. Pavel) k Římanům v X. kapitole: Víra z slyšení jest (v *l* Víra z slyšení a slyš. skrze slovo boží —). A v prvním listu k Koryntům v kapitole 2.: »Ať prej víra naše není«. — 42) *lov* víra naše. — 43) *d* kdož by. — 44) *kblv* věřil; *dg* neuvěřil. — 45) *kblvd* čemu koli; *l* čemu koliv, spasen bude z lidského ustanovení (!). — 46) *l* {zatracen bude}. — 47) *lv* Protož (*l* A protož) toto z těchto neom. zák. bož. písmem krátce dotčených, kdož neuvěří z zák. bož. etc. (*l* zákonu božskýmu), zatracen bude, zajisté a konečně znejte (!). — 48) *kb* zákonu božímu, božským řečem. — 49) *d* i od. — 50) *k* řečem, ne některým toliko, ale zouplna, pokudž jim bůh etc. — 51) *ost* správně: rozumu moha. — 52) *d* mohoucí. — 53) *k* písma. — 54) *g* bez víry nemožné jest líbiti se bohu; *vl* nemožné bohu se líbiti. — 55) *l* {že} jeden pán, jedna víra. — 56) *e* Neb. — 57) *k* ta víra spasít. — 58) *klbvoe* jednomu (*k* jedinému) pravému pánu bohu. — 59) *v* k tomu. —

1524 A pán Kristus dí, [u] sv. Matouše[1]) v čtvrté kapitole:
Mar. 4, 4 »Člověk živ jest v každém slovu božím.« A protož ta víra slove svatá obecná, neb ji každý volený spasenec měl a[2]) zachovával[3]) bohu. Protož
Mar. 16, 16 Kristus pán řekl: »Kdo nevěří,« totiž řečem božím, »zatracen bude.« A jinde [u] sv. Jana v osmé[4])
Jan 8, 31 kapitole: »Jestliže zůstanete[5]) v řečech mých,« totiž[6]) z nich nevystupujíc[7]) nikam, »jistě[8]) moji služebníci budete.« Protož od víry zákona božího žádným během k žádným věcem, navyklostem a[9]) ustanovením pro nižádnou věc nedati[10]) se svoditi.

Při tom dokládaje[11]) on, Malínský, že tak, jakž[12]) tuto sepsal, ač[13]) krátce a pospěšně, věřil[14]) a věřiti míní s boží pomocí[15]) až do smrti, žádaje i[16]) za to: jestliže by jemu mohlo mimo toto[17]) vyznání něco lepšího ukázáno býti, ač o tom[18]) nevěří[18*]), by mu[19]) mohli přes to co lepšího[20]) ukázati, však chce se rád dáti napraviti; při tom odvolávaje se i na zavření sněmovní hromničné[21]), žádaje vedle[22]) toho zachován býti i[23]) při zákonu božím. 1524

A když ten jeho spis rozjímali páni Horníci s kněžími na rathouze při přítomnosti jeho, tehdá[24]) proti tomu tázali se [ho][24*]) kněží, aby jim pověděl, poklona byla-li by z lidí či[25]) z boha. Odpověděl Malínský: »Jakž Kristus ustanovil, a jakž[26]) vzav[27]) chléb, vysvědčil[28]) tělo své a víno krev[29]) svou.« I žádal, aby mu artikul byl přečten sněmovní. Ale kněží vždy při tom stáli, aby k tomu odpovídal[30]). Povědíno[31]) jim od pánův Horníkův: poněvadž čas tomu[32]) postačiti nemůž[33]), že jim toho odkládají do zejtří, aby stáli na faře.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ,[34])

v níž se oznamuje vyznání[35]) víry téhož Matěje Malínského, jak nemohše na něm[36]) nic stranního[37]) proti zákonu božímu najíti, svobodna ho[38]) propustili.

Na zejtří ráno, jsa vypuštěn[39]) z vězení, postál jest[40]) Malínský na faře k rozkázání jich s některými sousedy v drahném počtu; však nebylo mu dopuštěno víc než se třmi[41]) osobami před se puštěnu[42]) býti, totiž tu,[43]) kdež sou[44]) seděli šefmistři se pány a s[45]) jinými preláty[46]) tudíž i s některými mistry pražskými, tehdáž přítomnými. Tu děkan mluvil, kněz Búchal, k němu[47]) takto: »Malínský, potřebí jest přivesti ku paměti[48]) řeč, kterou[49]) jsi mluvil, pravě tak, že by poklona byla[50]) z lidí a ne z boha pošla;[51]) a my[52]) pak pravíme, že jest z boha pošla, poněvadž[53]) pán Kristus klekal[54]) na svá kolena, modle se bohu otci; též apoštolové[55]) klekali jsou; též[56]) v žaltáři David dí: »A klanějte[57]) se podnoží[58]) noh jeho.«

1) *kblvoe* u sv. Mat. *d* {sv.} Matouš. — 2) *lv* aneb. — 3) *ost* zachoval. — 4) *kblvdoe* u sv. Jana; *l* Johel 8. kap. (!) Jestliže vy zůstanete v řeči mé, to jest, z ní nikam nevystoupíte etc. — 5) *kbvege* zůstanete. — 6) *k* {totiž}; *k* to jest. — 7) *kbv* nevystupujete. — 8) *dl* právě učedlníci moji budete. — 9) *ost* {a}. — 10) *l* nedopouštěti se dáti. — 11) *l* dokládaje se; *v* dokládaje toho. — 12) *dboe* jak. — 13) *g* {ač krátce — jestliže by}. — 14) *ost* {věřil}. — 15) *lo* z boží pomoci. — 16) *kboe* {i}. — 17) *v* to. — 18) *klb* než tomu; *ost* ač tomu. — 18)* *l* nevěřím. — 19) *kbleodg* {mu}. — 20) *k* jiného lepšího. — 21) *kblv* hromniční; *o* hromnice. — 22) *ost* podle. — 23) *g* {i}. — 24) *v* teda; *ost* tehdy. — 24*) *ost* ho. — 25) *klbvdge* čili. — 26) *v* a jak. — 27) *klbdgc* vzal. — 28) *v* vysv. býti tělo. — 29) *vb* krví. — 30) *dgeb* odpověděl. — 31) *ost* I pověd. jest od. — 32) *kblvdge* k tomu. — 33) *lbe* nemůže. — 34) *o* Počíná se etc. (*vo* mají: XII., *v* též, ale oprav.) — 35) *v* O vyznání etc. a o jeho, nemohše etc. svobodném propuštění. — 36) *d* na ním (!): *kgloe* na něj. — 37) *vl* stranného. — 38) *ost* {ho}. — 39) *d* vypuštín. — 40) *ost* jsa vyp. M. z věz. stál jest na f. — 41) *d* před třmi; *v* se třemi; *l* se třími. — 42) *lb* předpuštěnu; *v* propuštěnu. — 43) *v* {totiž tu... přítomnými}; *klbdge* totižto. — 44) *kl* kde jsou; *b* kde sú. — 45) *ost* {a s}. — 46) *dgklbo* Piláty (!). — 47) *l* {k němu}. — 48) *vl* ku pam. přivésti; *klvgoe* přivéstiť. — 49) *e* kterúž; *kbld* kterouž. — 50) *v* přišla; *l* pošla; *kb* byla pošla. 51) *kbv* {pošla}. — 52) *kbvco* {my pak... pošla}. — 53) *v* ježto. — 54) *v* sám klekal. — 55) *v* i apošt.; *kbvgeo* apoštolé. — 56) *blv* a v žaláři. — 57) *vl* klanějte se. — 58) *d* pod podnoží jeho noh.

1524 Odpověděl Malínský, »že cedule ta, kteráž jest ode mne pánům[1]) dodána[2]) a před vámi čtena, ona tak[3]) vykráčlivě nevystupuje, tak jakož[4]) se ke mně v slovích[5]) opakuje. Mám za to, byla-li by potřeba, že by ji páni před rukama[6]) nalezli[7]). O klekání pak Kristovu[8]) i[9]) apoštolském i také Davida[10]) v žaltáři, tak jakž[11]) samo v sobě[12]) jest, pravé jest; nýbrž vejše nad to pravím: aby ve jméno[13]) Ježíše[14]) každé koleno klekalo [bytností][15]) nebeských, zemských i pekelních[16]), a každý jazyk aby vyznával, že pán Ježíš Kristus v slávě[17]) jest boha otce. A tomu[18]) já neodpírám, nébrž že při tom stojím, že tak jest[19]).«

Tehdá[20]) šefmistr mluvil[21]) k němu: »Malínský, kdež[22]) jsi žádal toho včera, dokládaje v svých slovích, jestliže by tobě co ukázáno bylo mimo zákon boží[23]), že chceš rád se dáti napraviti: i teď pan děkan s preláty[24]) jest na tom, podle řeči sv. Petra[25]): »Hotovi jsouce vždycky k dostiučinění[26]) každému, kdo[27]) vás požádá«; protož[28]) jestliže by při něčem[29]) dorozumění[30]) neměl, jsouť[31]) na tom, aby tebe zpravili tak, jakožto[32]) ti, kdož od nich žádá.

Odpověděl Malínský: »Pane šefmistře, [v] vyznání[33]) víry zákona božího, kteréž[34]) sepsané v té ceduli vám ode mne podané jest, tak jsem pověděl: jestliže[35]) co lepšího mně mimo toto[36]) vyznání[37]) víry zákona božího ukázáno by bylo, totiž jestliže zákonu božímu pravě [ne]věřím[38]), že se chci dáti[39]) rád napraviti. Též 1524
z též[40]) víry k otázce o svátosti, kterak bych věřil, vyznal jsem: jakž Kristus ustanovil, vzav[41]) chléb, vysvědčil tělo[42]) své, a naliv vína v kalich, vysvědčil krvi svou, a to[43]) k hodnému[44]) přijímání pod obojí spůsobou na památku nevinné smrti[45]) a dobrodiní svých. Též žádal sem, aby mi artikul sněmovní byl přečten[46]) tento: »Item[47]) mše svatá, poněvadž nic jiného není, než hodné těla a krve pána[48]) Krista přijímání ku pojištění[49]) víry naší a na památku umučení i všech dobrodiní jeho, ta[50]) podle smyslu a ustanovení pána Krista držána býti má«; též artikul druhý čten byl, v kterémž[51]) stojí takto: »Což[52]) se vystavování těla pána Krista svátosti[53]) dotýče, kdež by koli kněz nebo lidé obvykli anebo[54]) obvyknouti chtěli, aby vystavováno nebylo, ti aby haněni[55]) a potupováni nebyli.« A potom žádal jsem a ještě žádati nepřestávám pokorně, abych při tom zachován byl, i při víře zákona božího; nebo já nemám co odpovídati proti procesím nebo ustanovením lidským, poněvadž nemám z toho počtu vydávati[56]) před bohem; ale[57]) z víry zákona božího musí z nás každý počet vydati před bohem. Protož co[58]) mi jest do nálezkův lidských, poněvadž mimo smysl a ustanovení pána Krista jsou?«

Tehdá[59]) děkan mluvil k němu: »Malínský, však se nemluví o procesí; co jest z lidí,

---

1) *kbv* kteráž j. pánům ode mne; *l* {ode mne}. — 2) *d* podána. — 3) *klbv* ona tak nezní, jakož etc. — 4) *k* jako. — 5) *v* v těchto vašich slovech. — 6) *o* před rukami. — 7) *kblv* našli. — 8) *l* Kristovém; *kbv* Kristovým. — 9) *bve* {i}. — 10) *l* Davidovém. — 11) *kbl* jak; *v* jako. — 12) *d* v samo sobě; *ost* {jest}; *v* pravé jest, k vám přistupuji; *ost* {nadto}. — 13) *kbedgv* jménu. — 14) *k* Ježiš. — 15) Ve všech {bytností}; dodáno Erbenem. — 16) *bledgo* pekelných. — 17) *kblvoge* jest v slávě. — 18) *kbl* A já tomu; *v* Čemuž já. — 19) *ost* nýbrž etc.; *v* nýb. že tak jest, při tom etc.; *bo* nýb. že při tom stojím. — 20) *d* Teda; *bo* Tehdy. — 21) *v* promluvil. — 22) *kb* kde's; *vl* kdež's. — 23) *kblve* {boží}. — 24) *v* s pány preláty. — 25) *blvdgeo* Pavla. — 26) *k* k dostičinění. — 27) *l* kdož. — 28) *v* protož jest na tom etc., aby jestliže by při něčemž. — 29) *l* při čem. — 30) *kblv* nedorozumění měl. — 31) *kb* jsú; *g* jsou; *v* {jsouť na tom, aby}. — 32) *l* jako; *e* jakož; *k* jakožto ty. — 33) *bdgo* v vyznání; *v* při vyzn. — 34) *k* {kteréž sepsané… zák. božího}. — 35) *v* jestliže by. — 36) *l* co lepší mimo toto; *v* mimo to mé. — 37) *blvdgoe* sepsání a vyznání; *v* zák. božího, kterémuž já právě věřím, ukázáno bylo; *dge* {ukázáno by bylo, totiž}. (V *zkbo* opakuje se, patrně chybou, »mimo to vyznání víry zák. božího» po slovech »ukázáno by bylo«; v *l* před těmi slovy po druhé; v *o* mimo toto.) — 38) *d* prvě (!) nevěřím. — 39) *kblv* rád dáti. — 40) *kb* z té víry. — 41) *bl* vzal; *v* že vzav. — 42) *v* tělo býti své. — 43) *b* a tak. — 44) *d* k jednomu. — 45) *l* smrti své a nevinného umučení svého. — 46) *o* předkem (!). — 47) *ost* {Item}. — 48) *l* Krystovy k; *ost* Kr. pána. — 49) *kb* k pojišt. — 50) *v* také; *ost* tak podle. — 51) *d* který; *bloevg* kterýž stojí. — 52) *kl* Co. — 53) *v* vystav. svátosti těla Kr. p.; *ost* vyst. Krista p. svát. — 54) *vbo* aneb; *l* neb. — 55) *dgk* hanini; *v* aby haněním potupováni. — 56) *l* vydati. — 57) *klv* {ale z víry etc. před bohem}. — 58) *kbve* což. — 59) *dv* Tedy; *ost* Tehdy.

1524 to tam od lidí také zahyne; ale mluví se o to[1]), že jsi ty kleknouti nechtěl před svátostí těla Kristova«[2]).

Tehdy[3]) on odpověděl: »Pane děkane, poněvadž tak mluvíte, mluvtež od gruntu: byť nebylo[4]) procesí, nebylo[5]) by také této[6]) různice a nesnáze v obci, též ani klekání. Ještě k tomu[7]) toto pravím: kdyby se tělo a krev pána Krista[8]) v té vážnosti a poctivosti zachovávalo, k čemu jest pánem Kristem[9]) vydáno a ustanoveno[10]), tehdá[11]) klekání nebo[11*]) poklona[12]), nýbrž všecko to vyměřování o svátosti, kterak jest tu neb není, padlo by a o[13]) to všecko byl by pokoj v lidu. Ač já nepravím, když[14]) se v tom smyslu Kristem pánem míněným[15]) zachovává, by nemělo[16]) k přijímání klekáno býti — to proti mně není; však mám za to, že mnoho lidí[17]) v této obci mne vídali[18]), když sem žádal spolu s jinými svátosti těla a krve pána Krista přijímati, že sem neseděl ani stál, a toho podnes nelituji a nemám čeho: než vejše nemám oumyslu já vykračovati[19]) od zákona božího nikam.«

Tehdy[20]) děkan mluvil ku[21]) pánům Horníkům: »Teď slyšíte, poněvadž se s vámi anebo[22]) s touto obcí srovnati[23]) nechce, toť jest na vás, co s tím ráčíte činiti»[24]).

A v tom jemu kázali vystoupiti ven, i těm, kteří[25]) s ním stáli. V tom[26]) pak jsa[27]) zase puštěn[28]), žádal jest jich, aby jemu toho přáli, aby také přátelé jeho všickni[29]) puštěni[30]) byli, dokládaje, že toho velikou 1524 žádost mají. Dána jemu[31]) odpověď skrze děkana: »Malínský, já bych rád viděl[32]), aby všecka Hora[33]) s tebou stála; ale poněvadž za tebe z tvé[34]) víry žádný počtu vydávati nebude, než ty sám, protož není potřebí, aby s tebou stáli.« — Tehdy[35]) šefmistr mluvil k němu takto[36]): »Malínský, kdež[37]) jsi toho dotekl, kterak jsi klečal[38]), když[39]) [j]si tělo a krev Kristovu přijímati chtěl, a toho nelituješ podnes, a z toho se rozumí, že by ještě[40]) to činiti chtěl[41]): a protož[42]) krátce, aby slušně odpověděl.« — Tehdy[43]) děkan tázal se jeho[44]) takto: »Kterak by se zachoval před tělem božím stojícím v monstrancí na oltáři, nebo[45]) chodícím s procesí, poněvadž se rovně[46]) týmiž slovy posvěcuje, kteréž se staví do monstrancí, jako[47]) to, které se k rozdávání[48]) a k přijímání posvěcuje, též s kterýmžto[49]) se nad nemocného[50]) chodí; kterak by se[51]) při tom zachoval, aby[52]) pověděl — ač zajisté[53]) pravím, že nerad[54]) jdu.«

Tu jest on odpověděl: »Kdež pravíte, že s[55]) svátostí[56]) těla a krve Kristovy nad nemocného neradi chodíte, takť jest, že lidé[57]), kdyby byli dbanliví[58]) svého[59]) spasení jsouce zdrávi, nebylo by k nim takového chození potřebí; ale že to lidmi schází jakž pak koli, k tomu krátce sluší odpověděti[60]), tak jakož[61]) sem prve pravil, kdež[62]) se koli úmyslem pána Krista děje buď i tu nad nemocného[63]), že já neodpírám tu[64]) všeliké poctivosti, aby neměla jmína[65])

---

1) *ost* o tom. — 2) *l* těla Krista pána. — 3) *d* Tedy. — 4) *l* nebyly. — 5) *dob* nebylyť. — 6) *ost* {této}. — 7) *d* {k tomu}; *g* pravím k tomu; *ost* k tomu toto pravím; *b* k tomu mluvím; *l* k tomu povím. — 8) *k* pána K. v tom smyslu pravém, jakž jest od K. p. vydáno a ustanoveno, přijímalo, tehdy slovo to: poklona, nýbrž etc. — 9) *l* od pána Krista. — 10) *d* ustaveno. — 11) *d* teda; *ost* tehdy. — 11*) *kbedgo* klek. toho pokl. — 12) *lv* {nebo poklona}. — 13) *b* {o}; *d* o to o všecko; *l* všeckno. — 14) *l* kdy. — 15) *kblv* vyměřeném; *ost* míněném. — 16) *o* aby mělo (!). — 17) *v* lidu — 18) *klv* vídalo. — 19) *k* vystupovati, vykračovati. — 20) *dv* Tedy. — 21) *g* {ku}. — 22) *ost* aneb. — 23) *v* srovnávati. — 24) *v* učiniti. — 25) *kbledgo* kteříž. — 26) *ost* A v tom. — 27) *dg* {jsa … také přátelé}. — 28) *o* puštien. — 29) *kblv* {všickni}. — 30) *v* pouštěni. — 31) *l* Dána jest mu. — 32) *ost* {viděl}. — 33) *ost* aby s tebou vš. H. — 34) *k* žád. živé víry; *bdgoe* žád. z tvé víry. — 35) *d* Tedy. — 36) *k* {takto}. — 37) *d* kde. — 38) *o* klekal. — 39) *g* kdež. — 40) *ost* ještě to. — 41) *lev* chtěl činiti; *kb* chtěl učiniti. — 42) *v* protož aby mi krátce a slušně. — 43) *d* Tedy; *v* V tom děkan — 44) *ost* ho; *k* táz. se ho, řka: — 45) *ost* neb. — 46) *l* {rovně}. — 47) *o* jakož. — 48) *v* k rozd. a přijímání. — 49) *v* s kderýmž; *k* s kterýmž; *l* s kterým. — 50) *ov* k nemocnému. — 51) *v* by se, pravím, při. — 52) *v* aby mi hned. — 53) *kblve* ač jistě. — 54) *v* že já nerad. — 55) *do* {s}. — 56) *vl* že s tělem a krví Kristovou neradi chodíte; *k* {těla a krve Kristovy}. — 57) *o* kdyby lidé. — 58) *o* tbanliví. — 59) *kblv* {svého}. — 60) *kb* odpověd dáti; *vl* odpovídati. — 61) *bl* jako. — 62) *o* což. — 63) *v* při nad nemocným. — 64) *ost* {tu}. — 65) *kblvgeo* neměla činěna. —

1524 býti, poněvadž tu k tomu[1]) se jde, aby se podalo[2]) k jedení a ku pití na památku nevinné smrti jeho.«

Tehdy[3]) jeden z farářův, jménem Bohuslav Zralý[4]) od Náměti[a]), obyčejem[5]) vzteklého, pominulého člověka řekl: »Pane[6]) děkane, však ptejte se ho, chtěl-li by kleknouti.« — Tehdy[7]) děkan řekl: «Však tak, milí bratří, jestliže bych co zapomněl, připomeňte mi.« I ptal se[8]) Malínského, chtěl-li by kleknouti.

A on[9]) řekl, že taková věc netrefila se[10]) jemu potkati, a byť se pak trefila[11]), že by se věděl zákonem božím při tom[12]) jak[13]) spraviti. »A na tom buď dosti. Tak mi[14]) se zdá, že jsem již k otázce vaší dosti z povinnosti mé[15]) učinil.« A toto ještě přidal: »Bych[16]) to znal, že by mi[17]) se od vás[18]) co ublížiti mělo, nedím mně[19]), ale víře[20]) zákona božího, mohl bych se spravedlivě odvolati[21]) před administratora[22]) a před[23]) všecku konsistoř, totiž[24]) kteříž k tomu náležejí; ač by[25]) mne kdo z čeho viniti chtěl, tu bych napraven a rozeznán[26]) vedle[27]) zákona božího bejti chtěl[28]). Ale však[29]) nepochybuji o vás, by mi se co státi mělo, poněvadž mi se zdá, že jste učitelé slova božího v církvi.«

Tehdy[30]) děkan řekl[31]): »Malínský, netřebať[32]) na mě[33]) té půtky[33*]) činiti; teď slyší všickni, že i[34]) jedním slovem nechci tebe od zákona božího[35]) potahovati, nýbrž tak pravím[36]): 1524 jestli tak, jakž vyznáváš, živ budeš, nejsi daleko s oním od království božího.«

Tehdy[37]) Malínský odpověděl: »Pane děkane, však[38]) jsem pověděl, že o vás nepochybuji, by mi se co státi mělo, a protož sem žádné půtky na vás neučinil[39]), poněvadž sem tím toho doložil.«

A s tím kázali[40]) jemu ven vystoupiti. A když byl zase povolán — to[41]) se stalo se všemi přáteli jeho, kteréž tehdáž tu při sobě měl — i bylo jest k němu poručeno mluviti rektorovi universitatis, kterýžto v širokých slovích, však v tento rozum pověděl[42]): »Malínský, kterýž jsi počet učinil při vyznání víry své z zákona božího, jak[43]) by smejšlel anebo věřil, zvláště pak při svátosti[44]) těla a krve Kristovy, vše [j]si dosti v širokých slovích oznámil, při tom dokládaje[45]), že[46]) od víry zákona božího[47]) nikam jinam nepatříš[48]) pro vlastní svědomí své, kteréž máš při zákonu[49]) božím, boje se, aby ho neurazil. Též[50]) [j]si přivodil[51]) k tomu artikul sněmovní, kterýž v sobě zavírá tento rozum: »Kdež by kněz nebo[52]) lidé obvykli nebo obvyknouti[53]) chtěli při zákonu božím, ti aby haněni[54]) a potupováni nebyli[55]).« A při[56]) tom žádati nepřestáváš zachován býti i[57]) trpělivě snesen. Vyznání pak víry tvé rádi slyšíme; také jest nám příjemné, ač jest-li že jest[58]) tak v srdci

---

1) *kblv* se tu k tomu. — 2) *kblev* podávalo. — 3) *d* Tedy. — 4) *kl* {Zralý}. — 5) *v* obyč. pominulého rozumem, vzteklého; *k* vztek. a pomin.; *e* vzt. smyslem pom.; *g* vzt. pom. smyslem; »smyslem« v *g* připsáno mezi řádky. — 6) *eg* {Pane děkane... kleknouti}. — 7) *b* {Tehdy děkan řekl}; *kv* {řekl}; *kblvd* Tedy. — 8) *o* ptal se ho, Mal. — 9) *v* On zase odpověděl; *ost* {řekl}. — 10) *l* mu se. — 11) *v* pak i trefilo. — 12) *kblv* {při tom}. — 13) *kblv* jak v tom. — 14) *v* Neb mně se tak zdá. — 15) *e* své. — 16) *k* Bychť. — 17) *v* {mi}. — 18) *o* co od vás. — 19) *o* nedím mělo(!). — 20) *v* ale více; *l* ale víceji zákonu božímu. — 21) *o* otvolati. — 22) *ost* na admin. — 23) *klvo* přede. — 24) *kblv* {totiž}. — 25) *o* {by}; *á* ač mne... viniti by chtěl. — 26) *ost* {a rozeznán}. — 27) *bl* vedlí. — 28) *vl* mohl. — 29) *l* Avšak nepoch. — 30) *d* Tedy. — 31) *d* řekl jest; *ost* jest řekl. — 32) *l* Netřebať, Malínský; *ost* netř. jest. — 33) *ost* na mne. — 33*) *o* pokuty(!). — 34) *v* že {i}. — 35) *ost* božího odvésti, ani potah.; *v* odvésti, potah. — 36) *ost* nýbrž {tak}; *kblv* nýbrž vím. — 37) *dv* Tedy. — 38) *l* všakť. — 39) *l* nečinil. — 40) *e* kázali mu vystoupiti. — 41) *v* tu stál se všemi př. svými. — 42) *v* promluvil; *l* pravil. — 43) *g* a jak. — 44) *v* o svátosti. — 45) *l* pokládaje se; *kbgoe* dokl. se. — 46) *g* že se od. — 47) *kblv* {božího}. — 48) *g* in marg. nevydáváš a nepatříš. — 49) *kbo* zákoně. — 50) *d* Týž. — 51) *kblv* k tomu přivodil. — 52) *kbdge* neb. — 53) *db* obvyknúti; *l* obvyk. mohli neb chtěli; *k* ob. chtěli a mohli; *v* chtěli neb mohli. — 54) *dgob* hanini. — 55) *k* nebyli ani potupování; *b* nebyli a potup. — 56) *v* při čemž také zach. býti žádáš; *k* A protož, že žádáš při tom zach. býti; *b* a protož žádáš při tom z. b; *l* A při tom zach. býti žádáš; *dgoe* A při tom žádáš zach. býti. — 57) *v* {i} pro zákon boží všecko trpělivě snésti chceš. To takové vyznání víry tvé; *kblge* i trpělivě snésti. — 58) *ost* ač jest-li {že jest}. —

a) Od chrámu P. Marie na Náměti v Hoře Kutné. Odjinud neznám.

1524 tvém, jak[1]) vyznáváš. Myť[2]) lidé jsme, nás snadno oklamáš, neb[3]) srdce tvého znáti nemůžem; ale boha neoklamáš, kterýž zná srdce člověčí[4]) a patří na všecka[5]) myšlení naše. Při tom tak pravíme, že tebe v té víře potvrzujem[6]), jestliže tak živ budeš, dobře činiti budeš. Též páni Horníci tobě toho přejí laskavě, aby ty pokojně při víře své, kterouž máš, zachován býti mohl. Jediné[7]) toliko[8]), aby se v tom rozumem spravoval; poněvadž rozliční národové i také[9]) rozličné krajiny, jakožto Řekové nebo[10]) Rusové[11]), rozličně[12]) i také[13]) rozličnými jazyky pána boha svého chválé[14]): někdo(!), když se pozdvíhává[15]), na své[16]) tváře padají, někde[17]) chodíce s procesí vesele prozpěvují; a tak každým se zdá, že dobře bohu[18]) svému slouží. A protož vedle řeči apo-
II. Kor. 6, 3. štola k Korintóm: »Žádnému[19]) nedávejte žádného pohoršení!« též opět[20]) apoštol dí[21])
Řím. 14, 19. k Římanům: »Které věci sou pokoje[22]), následujme[23]) vždycky; a které k[24]) vzdělání jsou[25]), vespolek ostříhejme[26])«; a protož, kdež by[27]) viděl[28]), že by bylo pohoršení[29]) a že by nebylo k[30]) vzdělání, užitečněji by bylo[31]) v takové věci rozumem svým[32]) se spraviti. Neb všeho máme šetřiti, co by bylo k vzdělání

a v lásce bližních svých; jakož[33]) pak to též[34]) 1524
i v tom artikuli na druhou stranu takto[35]) stojí: »A kdež by pak také[36]) lid po tom ještě[37]) stál[38]), též aby od toho kvapně nebyli utiskováni[39]), dokudž by čtením Kristovým povlovně[40]) a[41]) a v lásce z toho nebyli vyvedeni.«[42]) Aniž se, Malínský, domnívej, aby hned tak[43]) kvapně taková věc měla přijíti[44]); nebo některá obec[45]) přijme a některá[46]) ještě [při svém obvyknutí zůstane]. A tak aby[47]) se věděl při všem jak rozumem spraviti.«

Po té řeči se rozešli; z toho[48]) buď pán bůh[49]) pochválen! — Byli při tom z prazských mistrův mistr[50]) Jan, řečený Kulata, rektor v ty časy universitatis, a mistr Tomáš z Rakovníka.[a]) A to takové slyšení dálo se v pátek po božím vstoupení, třetího dne před svatým Stanislavem, léta jakož[51]) nahoře etc. Ač pak dosti[52]) obšírně psáti se o tom[53]) musilo, i[54]) poněvadž dobře náleží ta příhoda k těmto časům, potřebí jest také[55]) v známost ji bylo[56]) přivésti všem lidem budoucím, pro zvelebení napřed[57]) cti a chvály boží i pravdy jeho a pro potěšení všem věrným jejím milovníkům, k zármutku[58]) nekonečnému[59]) všech, kteříž ji v nenávisti mají, zastavujíce se na nejistých a mdlých[60]) pavučinách.

---

[1]) *vb* jakž. — [2]) *de* My. — [3]) *g* {neb srdce neoklamáš}. — [4]) *kblve* člověka. — [5]) *do* na všecky; *g* na všeliká. — [6]) *k* potvrzujeme. — [7]) *l* Jedině v tom se roz. spravoval; *e* jed. v tom aby se roz. spr. — [8]) *kv* {toliko}. — [9]) *k* i také králové a krajiny jich; *klbv* {rozličné}. — [10]) *evgo* nebo. — [11]) *z* Rousové(!). — [12]) *k* rozdílně. — [13]) *v* taky. — [14]) *kblved* chválí; *dkbl* nebo když se; *e* někde, když. — [15]) *ost* pozdvíhá. — [16]) *o* {své}; *d* na tváře své. — [17]) *blog* někdo. — [18]) *kblve* pánu bohu. — [19]) *g* Žádného nedáv. žádnému. — [20]) *v* a opět vedle řeči apoštola k Řím. — [21]) *ost* {dí}. — [22]) *k* pokoji; *lvg* k pokoji; *dob* pokojné. — [23]) *ost* těch hledejte aneb následujte; *l* neb následujte. — [24]) *o* {k}. — [25]) *kblv* {jsou}. — [26]) *lv* ostříhejte. — [27]) *kblv* kdyby; *dg* když by. — [28]) *d* věděl. — [29]) *v* k pohoršení. — [30]) *k* {k}. — [31]) *d* {bylo}. — [32]) *ost* {svým}. — [33]) *b* jakž. — [34]) *l* totéž. — [35]) *ost* {takto}. [36]) *kl* {také}; *voeb* lid také; *dg* lid tak. — [37]) *le* ještě potom. — [38]) *l* stáli, také též. — [39]) *l* utiskáni. — [40]) *o* povolně; *kblv* prvotně. — [41]) *ost* {a}. — [42]) *k* vedeni; *b* vedeni nebyli(!). — [43]) *ost* {tak}. — [44]) *k* věc přijíti měla; *l* přijíti mohla. — [45]) *kb* věc. — [46]) *v* obec to přijme a některá nepřijme; [ ] není v rukopisech vůbec; dodal Erben. — [47]) *kb* by. — [48]) *l* A z toho. — [49]) *ost* pán bůh buď. — [50]) *kbloe* {mistr}. — [51]) *kblvde* jakž. — [52]) *v* A tak dosti. — [53]) *k* se o tom; *bv* o tom psáti se; *ost* o tom se psáti. — [54]) *v* {i}; *l* ale poněvadž; *k* i poněvadž tato příhoda příležita jest dobře k těmto časům; *l* dobře náležitě připadá (toto opraveno z »příhoda«) k těmto č. — [55]) *l* potřebí bylo také; *kb* potřebí jest také bylo ji v známost. — [56]) *l* {ji bylo}; *v* ta příhoda k těmto časům, aby v známost to uvedeno bylo všem lid. bud. se dávala. — [57]) *ost* předkem cti. — [58]) *dgb* a k zárm.; *ost* k zámutku. — [59]) *k* také; *v* pak nekoneč. — [60]) *b* {a mdlých}.

[a]) M. Jan Kulata z Přeštic r. 1523—1524 byl mezi čtyřmi administratory podobojí (St. letop. č. 1120). M. Tomáš z Rakovnika, univers. professor od r. 1518 (Monum. univ. II. 258 a dále).

KAPITOLA DVANÁCTÁ [1]),

v níž se oznamují artikule [2]) proti sněmu obecnému od Pražanův svolené a vyhlášené.

1524 Téhož [3]) léta a [4]) dne podepsaného [5]) Pražané svolení jmenem vejpovědi učinili v obci [6]) své, kterouž potom v knihy své městské na rathouze zapsati sobě [7]) rozkázali [8]) a jmeno jemu »Decretum« dali [a]) v tato slova [9]):

Léta ot narozenie pána Krysta spasitele našeho tisícího pětistého čtrmecítmého pan purgmistr a radda města Prahy, znamenavše v ůbci a v lidu pražském nemalé pohnutí a nesvornost, kteráž z strany kněžstva pražského mezi sebú rozděleného znikati a šířiti se začínala, kteréžto nesvornosti pôvodové z kněžstva jakožto hlava byli sú mistr Havel administrator s strany naší pod obojí zpuosobú a poctivý kněz Martin, toho času farář bethlímský, kazatel, i neradi tomu jsúce, aby co zlého a tesklivého (jehož, pane Buože, uchovati rač) na město Pražské pro takové rozdíly kněžské a pohnutí lidu obecného přijíti jmělo, ráčili sú pány soudce menší a pány starší obecní jakožto raddu svú při sobě jmíti na rathúze pražském a jim i tu věc oznámiti poručiti; kdež pak tu středu
11 kv. po sv. Stanislavu [11. května] létha téhož, jsúce všickni na rathúze pospolu, osoby některé z pánuo a starších obecních z sebe k jednánie a přetrženie takové věci a nesnáze voleny sú byly a to, což sú ty osoby volené k tomu najednaly a na čem i zavřeno jest, to se všecko vdole vypisuje. Vedle toho z vuole předkem pana purgmistra a raddy i všech starších obecních všem obyvatelóm města Pražského, duchovním i světskajm, oznámeno jest, aby se tak a ne jinak, než vypovědíno jest a vdole se vypisuje, zachovali pod pokutú na to vysazenú [b]):

První. Poněvadž věc jest těžká z toho lid vyvésti, k čemuž sú již jednú přistoupili a sobě 1524 dle potřeby [10]) toho uznalé ustanovili, též zase v něco jiného je uvésti, že jest věc dosti [11]) nebezpečná, pak poněvadž sú k těm artykulóm na sjezdu o hromnicích nynie minulajch zavřeným přivolili a je ustanovili, — aby k těm artykulóm nic nebylo přičíněno ani ujímáno, neb by tak v své váze státi nemohli.

Druhý. Ale že se to nachází, že sú někteří k těm artykulóm přičinili, jako k tomuto, co se vystavování velebné svátosti v monstranci dotýče, a tiem že sú ukvapili, majíce lid povolně [12]) vedle artykule toho vyvozovati z té navyklosti, tak jakž sám v sobě zní ꝛc., také že i z toho vystúpeno jest, že [13]) sú od kněží řeči dály se lehké a lidem protimyslné o těle pána Krysta, pravíce, že je pavúci oblížú [14]) a červi provrtají, a jiné k tomu podobné: — a protož takové řeči aby ovšem přetrženy byly a sami sebú abychom [15]) se nehádali, jakož pak někteří to již sú činívali, mluvíce jedni, že pán Krystus v drahém buožím těle s kostmi a s vlasy jest, a druzí tomu na odpor, že není, ale [16]) že jest na pravici v nebi, než aby lid k tomu veden byl, aby přikázanie buožská vyplňoval a při textu zákona stál a rozomy svajmi řeči Páně nehloubal.

Třetí. Také aby k osobám hned [17]) světským nebo duchovním od kněží na kázanie stupováno nebylo a jménem pikarthskajm, modlářskajm neb kacířskajm jeden druhého aby nedotýkal; klaněl-li by se kto drahému buožímu tělu a krvi pána Krysta, nemá mu, že modlář jest, spíláno býti; neklaněl-li by se pak také kto, pikhartem nazván býti nemá. A byla-li by o kom řeč, že by bludnaj

[1]) *o* Počíná se kap. (*zo* mají 13.; též *v*, ale toto oprav.) — [2]) *kblvge* artikule ... svolené a vyhlášené. — [3]) *kblvge* A téhož (v *z* je před »téhož« místo pro inicialu). — [4]) *d* {a}. — [5]) *kblve* předepsaného. — [6]) *o* v obci, ve kterouž (!); *dg* kter. při tom. — [7]) *e* sobě zapsati; *k* zapsati dali sobě. — [8]) *e* {rozkázali}; *osl* rozk. v tato slova. — [9]) *ost* {v tato slova}. — [10]) ku potřebě. — [11]) velmi. — [12]) *zledg* povlovně. — [13]) že sou kněží v řeči se dali. — [14]) oblezú. — [15]) aby se. — [16]) {ale ... v nebi}. — [17]) buď.

[a]) Svolení to zapsáno jest v knize archivu pražského č. 994 f. 162. Bartoš opsal je doslova; otiskuji je tedy z originalu, neb slovné zajisté varianty pozdějších rukopisů nemají významu. Jen tam jsou přidány ze *z*, (tu tam i z jiných) kde opisovač podstatně změnil prvotní text. Někde stalo se tak snad úmyslně. B. jest asi na omylu, pravě, že usnesení stalo se v obci. Stalo se patrně jen v radě a ohlášení stalo se kněžím, doleji zmíněným, téhož dne. — [b]) V textu *l* vepsáno dále v souvislosti: Tak léta 1602 stalo se, že pan administrator všecky pány děkany království Českého povolati ráčil, aby svatou mši a svatou elevaci drželi, formaty ukazovati musili a svou vlastní rukou každý se podepsat. Actum 27. Novembris.

1524 byl anebo že by bludy rozsíval, má na něm to vyzvědíno[1]) býti. Jestliže by pak v tom nalezen a usvědčen byl a po napomenutí faráře svého a potom[2]) administratora s konsistoří nechtěl napraviti, tehdy jmá trestán býti pokutú dole položenú.

Čtvrtý. Co se procesí dotýče, poněvadž lidé někdy z upřímosti to sú činívali a za nie chodili, dle[3]) chvály buožské to číníce, aby to ještě bylo. Protož lid, když by koli jměl s procesí jíti, prve jmá knězem nebo farářem[4]) napomenut býti, aby lidé věděli, proč jdú a jakým úmyslem jíti mají, ne aby někomu na zdoru chodili, tak jakž jest se to již dálo, ale aby šli poctivě, řádně, nábožně, nemyslíce na zlé[5]), aby z toho co zlého přijíti mohlo, než toliko aby pána buoha chválili[6]). Co se řemeslníkuo pak dotýče, těmi hýbáno býti nemá a zváni také k takovým procesím býti nemají kromě[7]) svátku těla buožího a ochtábu jeho. Upřímajm úmyslem také žádnému jíti se nebrání, a ktož by[8]) nechtěl jíti, žádnej se též k tomu nenutí. Vedle toho, poněvadž jest to i prve bajvalo, že osadní jedné každé osady obzvláštně s procesí sú chodívali, pro bezpečenstvie to činíce, aby ta věc i nynie také se držala a zachovávala. A při tom ktož by za procesí chodil, že modlář jest, aby mu nebylo spíláno; zase ktož by jíti nechtěl, aby pikhartem nazýván nebyl, a tak naprosto aby jeden druhého nehaněl a pohádek všech abychom zanechajíc sebe sami raději napravovali.

Pátý. Služebnosti kněžské aby se od kněží tak dály, jakž jest zůstáno, a při nich jiní a noví obyčejové aby se nepuosobili a nedáli, než prozy mniské [sic], kteréž sú proti zákonu páně, ty aby nebyly.

Šestý. Co se posvěcovánie těla a krve velebné pána Krysta dotýče, to aby se od kněze tak dálo a činilo, jakž prve bylo, ne[9]) aby kněz od oltáře se obrátě jměl nad hlas posvěcovati, ale aby posvěcoval na oltáři jazykem, jakýmž chce, latinským neb českým, jedno ať tajně jest. Zjevně z příčin jistých posvěcováno býti nemá. Také že 1524 jest i to prve bajvalo a býti ještě muož, že kněz před elevací obrátě se k lidu napomenutí a exhortací jest učinil, aby se lid při stolu Páně vážně a nábožně jměl a dobrodinie pána Krysta aby vzpomínal, a to ještě zachováno býti jmá[10]).

Sedmý. Co se zpívánie při mši v kostele dotýče, ta jazykem latinským nebo rozumným vedle vuole každého faráře a osady puosobena býti mohú. Item[11]) schuozí postranných po domích, též i kázanie aby nebylo.

Osmý. To také aby opatřeno bylo, co se zpráv nedostatečnajch lidskajch[12]) dotýče, poněvadž zůšklivenie mezi lidem a nelibost přinášejí: ktož by koli zprávy nedostatečný rozsíval a na toho bylo pokázáno a on by soukupa postaviti nemohl, aby skutečně trestán byl [jako lhář].[a])

Devátý. Co se traktátuo jakýchžkoli v jazyku českým vydaných dotýče, poněvadž ten pořádek administratorové první s konsistoří sú zachovávali, že sú takové traktáty ohledávali, a kteří sú byli bludní, že sú od administratoruo vyzdvihováni byli a na rathúz podáváni, a když se co bludného při nich našlo, že sú přetržováni byli, a protož též i nynie mají ohledováni a rozeznáni tiem pořádkem býti, jakž i prve bajvalo.

Desátý[13]). Z těch pak ze všech příčin již položených pan purgmistr a radda se pány staršími obecními všech vuobec prosie a napomínají, aby se tak podle této vajpovědi zachovali. Jestliže by se pak který po tento den z světských buď souseduo neb vandrovních proti tomuto nařízenie dopustil neb dopustili, že v kázeň a v tresktání pana purgmistra a raddy vzat a vzati budú a skutečně trestán. Co se pak kněžstva dotýče, též dopustil-li by se který proti tomuto najednánie, že skutečně také trestán bude. A nechtěl-li by který po takovým trestánie opraviti a že by svévolně a neustupně na svém předse stál, tehdy z města takový neb takoví vypovědíni býti mají.

---

[1]) *e* vyzdviženo. — [2]) {a potom... s konsist.}. — [3]) z té. — [4]) farářem té osady. — [5]) na zlé, aby co učiniti měli, než toliko. — [6]) chválíce, to působili. — [7]) {kromě... jeho}. — [8]) {a ktož by... nenutí}. — [9]) *z* ne aby se to tejně dálo jazykem nerozumným, ale aby se kněz od oltáře obrátě, n a h l a s posvěcoval a t o j a z y k e m č e s k ý m; *d* ne aby se kněz obrátě měl nad hlas...; *v* ne aby se kněz obrátě a měl nahlas...; *kb* ne aby se kněz obrátiti měl a nahlas (v *b* {a})...; *l* ne aby se kněz odvrátiti měl a nahlas...; *geo* ne aby se obrátil a měl nad hlas...; *dvkblgeo* posvěcovati, ale aby posvěcoval na oltáři jazykem, jakým chce, českým nebo latinským, jediné ať tejně jest, než (*v* nebo) zjevně z příčin jistých nemá posvěcováno býti. — [10]) *z* jmá. P o z d v i h o v á n í p a k z p ř í č i n j i s t ý c h z a c h o v á v á n o b ý t i n e m á. — [11]) Tato věta ve všech rkp. chybí. — [12]) *l* lidských a traktátův dotýče (nyní následuje věta z odst. 9.): poněvadž ten pořádek... jakž jest prve bývalo. — [13]) *l* má znění docela jiné: Item zprávy lidské, poněvadž (následuje kus z odst. 8.): zošklivení mezi lidem atd. – skutečně trestán byl.

[a]) Později připsáno. U B. není.

KAPITOLA TŘINÁCTÁ[1]),

v níž se pokládá o některých kněžích křesťanských, kterak a v jakých slovích psaní učinili purkmistru a radě i vší obci, i také o jich odchodu.[2])

1524 Potom[3]) když byla obec Prazská na rathouze shromážděna v outerej po sv. Trojici téhož léta, to[4]) bylo toho dne prvního před sv. Urbanem, kněz Martin betlémský, na kteréhož byl od lidí[5]) mnohých největší[6]) nad jiné kněží[7]) pokřik, kněz Jiřík Šmakal, farář[8]) od svatého Jindřicha, kněz Václav Křížek a jiní kněží, přídržící[9]) se dobrého tovaryšstva[10]) podle zákona božího, list poslali na rathouz[11]) do té schůze, odpověď dávajíce konečnou[12]) na tu vejpověď jich předloženou a svolenou[13]); z příčiny té[14]): — poněvadž[15]) mnozí o nich mluvili i psali lživě a falešně, že by potom vyhnáni a vypověděni[16]) byli pro bludy, tudy chtíce[17]) netoliko tu pravdu, kterouž[18]) jsou kázali ze čtení Kristova, zhyzditi věrným[19]), ale také ku potupě tomu městu Prazskému a ku posilnění všelikého[20]) zavedení antikristova a k svedení lidí hloupých[21]) od boha a pravdy jeho, rozpisovali, — protož mně, jakožto[22]) křivdy potupiteli[23]), zdálo se za slušné, příčiny z Prahy jich po nemnohých[24]) dnech potomních[25]) vyjití[26]) na jevo položiti všem vůbec, kteréž jsou

24 kv.

ti[27]) jistí kněží přede vší obcí Prazskou oznámili, aby ty příčiny znajíce, pravdě boží i jim také ne tak všickni vůbec[28]) utrhali. A protož jich[29]) takové v listu jich psaní bylo jest[30]) v[31]) tato slova[a]): 1524

»Pane purgmistře a páni[32]), páni soudce[33]), páni starší[34]) i všecka obec![35]) Tak jakž jsme panu purgmistru i pánům oznámili, že odchod náš ne z pychu[36]) ani z svévolnosti, ale z jistých příčin jest, tak také[37]) všem vůbec oznamujem též příčiny tuto, kteréž jsme jim prve oznámili:

Nejprve, že ta vejpověď, kterouž jste ráčili učiniti, pane purkmistře, páni milí spolu se pány některými[38]) staršími, jest nám nesnesitedlná, a to proto, že jest proti pánu bohu, proti našemu svědomí i proti pokoji dobrému obce této:

Proti pánu bohu; neb jste ráčili ke čtení svatému a k sněmovním artikulům[39]) přimísiti starobylé obyčeje a řády, z kterýchžto mnozí jsou proti vůli boží a zřízení jeho, jakož toho snadně, když by nám slyšení dáno bylo, k kterémuž jsme se často volali, zákonem božím bychom pokázati[40]) mohli.

Jest také proti svědomí našemu; nebo my proti starobylým obyčejům a řádům lidmi ustanoveným jsme kázali, učili[41]) i psali a lidi vedle

---

[1]) *o* Počíná se kap. etc.; *z* má čtrnáctá; *o* XIIII. (!) — [2]) *g* obchodu (!). — [3]) *dgv* V tom. — [4]) *o* co. — [5]) *v* lidu. — [6]) *o* na větší (!). — [7]) *l* {kněží}. — [8]) *kve* {faráři}. — [9]) *l* přidržejíce se. — [10]) *l* tovaryšství. — [11]) *k* {na rathouz atd. — poněvadž}. — [12]) *bvo* konečnú... předloženú. — [13]) *dgv* svolení; *o* svolenú. — [14]) *l* této. — [15]) *k* o nichž potom lživě a falešně mluvili, že by vyhnáni etc. — [16]) *kblvdg* vypovědíni. — [17]) *l* chtějíce. — [18]) *dgveb* kterou. — [19]) *k* {věrným}. — [20]) *klb* všelijakého. — [21]) *o* hlúpých. — [22]) *o* jakož; *ost* jako. — [23]) *l* potupniku; *z* tupiteli. — [24]) *l* po mnohých. — [25]) *e* {potomních}. — [26]) *klbve* odjití. — [27]) *kbl* tito. — [28]) *kbl* {vůbec}. — [29]) *l* {jich}. — [30]) *ost* {jest}. — [31]) *v* {v}. — [32]) *l* {a páni}. — [33]) *l* soudcové a páni. — [34]) *v* {starší}. — [35]) *v* {i všecka obec... ráčili učiniti, pane purkmistře, páni}. — [36]) *e* z pýchy. — [37]) *g* {také}. — [38]) *ost* se pány star. někt. — [39]) *o* artikuluom. — [40]) *lbvdgo* prokázati. — [41]) *l* kázali sme a učili; *kvo* jsme káz a uč.; *dg* učili a mluvili vedle písem svatých. —

[a]) List u B. nemá data, ač datován byl. Opsán jest i v Pamětech o bouři praž. čl. IX., kdež přidán podpis: Farářové a kněží, kteří sme při schodu svém panu purgmistru a panuom tu středu před sv. Duchem (11. května) odpovídali. — Bartoš domnívá se, že všecko jednání stalo se v obci 24. kv., vskutku však předcházelo nějaké jednání s kněžími a radou hned 11. května; potom 17. kv. byli kněží povoláni do obce, tu jim čtena výpověd a vyzváni, aby se o ní vyslovili. Cahera se svými ji přijal, Martin a soudruzi vyžádali si rozmyšlenou; potom napsali svrchuzmíněný list a předložili 24. kv. purkmistru, oznámili, že odcházejí a proč, a žádali, aby jich příčiny ohlášeny byly obci. Pp. připouštěli jen, aby mluvili před konšely a staršími, což Martin odepřel. Potom asi jiný exemplář poslali do obce téhož dne: mluvit tam p. Jiřík Hrdina o psaní, »kteréž sú poslali mezi vás i nás.« (Pam. čl. 8.) Viděti, že B. je tuto zpravodajem velmi nedostatečným. Viz čl. Kronika B. písaře (Věst. č. akad. 1903, str. 464.)

čtení[1]) pána Krista od takových věcí víře[2]) Kristově netrpělivých povolně[3]) jsme odvozovali. Také svobodně jsme učili a mluvili vedle písem svatých, že Kristus osobně jest na pravici boží, ale[4]) ne v svátosti; však v svátosti[5]) jsme vyznávali a vyznáváme tělo a krev pána Krista[6]), ale ne osobu jeho. Neb věříme, že[7]) po[8]) vysvědčení slov pána[9]) Ježíše Krista [chléb][10]) jest právě[10*]) tělo jeho, též i víno po vysvědčení[11]) slov jest právě[12]) krev jeho[13]). Tak jsme vždycky[14]) a nejinak[15]) učili, jakož mnozí slejchali jsou z vás, a na tom s pomocí[16]) boží i zemříti vůli máme. Kdož by pak koli jináč zprávu[17]) všem vám[18]) aneb[19]) některému[20]) z vás dával, chtě nás tu[21]) zoškliviti, prosíme a věříme, že toho k sobě nepřijmete; neb jsme se vždycky a všudy k lepšímu naučení volali. Protož když bychom[22]) měli vedle té, kterouž[23]) jste učinili, vejpovědi učiti[24]), učinili bychom proti svému[25]) svědomí, kteréž máme z písem svatých.

Také ta vejpověď jest proti pokoji dobrému obce této; neb VMstem jest všem známo, že lid v této obci jest dvůjí[26]): jeden, kterýž od nálezkův lidských škodlivých aneb[27]) nemůž aneb nechce pustiti; druhý lid[28]), kterýž pravdě boží povoluje[29]) a vedle ní žádá živ býti, a bez nálezkův lidských, škodlivých, samou[30]) čistou[31]) pravdou[32]) boží vůli[33]) má se spravovati. Protož když bychom[34]) my vedle té vejpovědi lid ten učili i spravovali, nikterak[35]) by pokoje mezi nimi[36]) nebylo, ale časté[37]) pozdvihování i svády; z toho bůh ví potom[38]) co by pocházelo, poněvadž by[39]) okolními národy v té pravdě, kterouž od nás slejchali[40]), bez přimíšení lidských ustanovení mohli tvrzeni[41]) býti. A tak by nebyl[42]) jim pokoj, aby jedni měli v svém náboženství průchod, a druzí neměli, jimžto víc náleží. Neb jako někdy pokoj v této obci býti jest jináč[43]) nemohl mezi římany, kteříž pod jednou přijímají spůsobou, a mezi těmi[44]), kteříž pod obojí spůsobou tělo[45]) a krev pána Krista přijímají[46]), než aby obojích[47]) správce[48]) trpíni byli, a tak jest podnes, že mnichům rozličných zákonův, Židóm také, místo[49]) k jich náboženství a správě jest ukázáno: ovšem pro upokojení obce této žádostivým lidem pravdy boží[50]) mělo jest místo, tak jakž[50*]) jsme žádali, k poslouchání[51]) pravdy i k řízení[52]) půjčeno a nezavříno[53]) tou vejpovědí býti.[a]) A poněvadž se jináč ukázalo, lépe jest nám bylo[54]) odjíti[55]), nežli příčinu k nepokoji dáti.

Druhou příčinu vám[56]) oznamujem, kterouž sme prve panu purgmistru i pánům[57]) oznámili, že jsme na ně vznášeli outisky[58]) kněžstva v drahném počtu, kterýž [sic] jsou viděli jednou[59]) i druhé, žádajíce[60]) pro pána boha, aby to opatřili; neb[61]) to známe (tak jsme mluvili), jestliže ta věc nebude opatřena, že by tudy snad nepokoj vzniknouti[62]) mohl. Ráčili jsou nám to[63]) pověděti[64]) že to chtí opatřiti; čehož jsme my nepoznali, ale větší potom outisky trpěli, až i některé z farářův z far[65]) vyhnali, za vrch je chtíce[66]) vláčiti[67]), a mluvíce: že ani pan[68]) purkmistr ani páni ať nám v tom nerozkazují.[b]) Ti kněží volali se k slyšení, buď před světské aneb[69]) duchovní

---

[1]) *kb* učení. — [2]) *v* {víře}. — [3]) *ldgoev* povlovně. — [4]) *l* a ne. — [5]) *klb* {však v svátosti}. — [6]) *l* p. Ježíše Krista. — [7]) *dgv* věříme, po vysv... chléb {že}. — [8]) *v* pro vysvědčení. — [9]) *l* {p. Jež. Krista... po vysv. slov}. — [10]) *zkblvdgo* {chleb}. — [11]) *v* pro vysvědčení. — [12]) *do* pravá krev. — [13]) *bl* {jeho}. — [14]) *l* vždyckny. — [15]) *l* nejináč. — [16]) *e* s pom. boží i vóli zemříti máme. — [17]) *l* {zprávu}. — [18]) *kbl* vám všem — [19]) *k* neb. — [20]) *v* někderým z vás. — [21]) *ost* nás tudy. — [22]) *lbvge* kdybychom. — [23]) *v* kteréž; *kb* výpov., kt. jste učin. — [24]) *b* ujíti; *o* užiti. — [25]) *kb* {svému}. — [26]) *ost* dvojí. — [27]) *l* neb. — [28]) *l* {lid}. — [29]) *lb* povoluje boží. — [30]) *vboeg* samú. — [31]) *veg* čistú. — [32]) *vgb* pravdú. — [33]) *l* a vůlí boží. — [34]) *d* kdybychom. — [35]) *k* nikderak; *l* nikterakž. — [36]) *k* námi. — [37]) *vg* často. — [38]) *ost* (lépe) co by potom. — [39]) *v* {by}. — [40]) *v* slyšali. — [41]) *k* uráženi. — [42]) *l* nebyl by jim průchod (ale to vše je přetrženo); *o* nebylli by {aby jedni... někdy pokoj}. — [43]) *kbld* jináče. — [44]) *kbl* {a mezi těmi... spůsobou} — [45]) *b* těla. — [46]) *kl* {přijímají}. — [47]) *kev* v obojích. — [48]) *kv* správcové; *o* správci. — [49]) *k* {místo}. — [50]) *dkblv* boží místo mělo, abý; *g* boží aby místo mělo; *o* místo by se dáti mělo. — [50*]) *b* jak. — [51]) *o* k poslúchání. — [52]) *k* i k učení; *o* {i k řízení}. — [53]) *b* nezavřitou vejpovědí. — [54]) *kbl* {bylo}. — [55]) *eg* odejíti. — [56]) *b* přič. v tom oznam. — [57]) *ost* purk. a pán. — [58]) *kl* o útisky. — [59]) *v* jednú. — [60]) *b* žádajíc. — [61]) *l* nebo. — [62]) *dgkb* zniknouti. — [63]) *dv* {to}. — [64]) *vl* odpověditi; *o* povědieti; *kbdge* pověditi. — [65]) *k* z f. potom z far. — [66]) *v* chtěli. — [67]) *ost* vláčeti; *l* vlážeti. — [68]) *klbo* {pan}. — [69]) *v* {neb}.

[a]) Není jasno, čeho se tu stížnost kněží týká; rozumějí-li »místem k poslouchání pravdy i k řízení«, za něž žádali, pouze volnost v provozování své víry či určitou svatyni (snad kapli betlémskou). — [b]) Dotýkají se tu jistě určitého případu, pohříchu neznámo, kterého. R. 1522 kn. Martin jsa pomlouván žádal, aby zjevně viněn byl, ale nemohl dosíci slyšení ani před králem, ani knížetem, ani před mistry v kolleji ani na radnici (kn. II. 12), ale k těm věcem asi zmínka se již nevztahuje. R. 1524 8. dub. stala se vypověď skrze stavy světské i duchovní mezi týmž kn. Martinem a jinými a kn. Jakubem; nevíme však, o čem jednala. (Reg. kom. soudu 4 F A 9.)

1524 právo, oznamujíce, že se jim to[1]) bez viny stalo a proto, že sou lid vedle zákona božího a artikulův sněmem[2]) zavřených vedli; však k slyšení nemohli[3]) přijíti, míst museli[4]) zbaveni býti. Potom ti outiskové nepřestali, aniž[5]) se jich umenšovalo těm kněžím všem[6]), ale víc a víc přibejvalo; neb na některé[7]) zadky odkrývali, povolávali[8]) na ulicech[9]), štůsy na potkání ramenem dávajíce[10]) a jiná mnohá protivenství činíce. A ty všecky věci ne proto jsme na pány vznášeli, jako bychom jich s pomocí boží trpěti nemohli aneb nechtěli: ale že jsme uznamenali[11]) v tom lidi netrpělivé a lítostivé[12]) víc než třeba nad osobami našimi, ježto by se[13]) v tom někdy takovým nezbedným lidem mohl od druhé strany odpor učiniti[14]); a to[15]) k jakému by konci přišlo, pán bůh ví. A není nám dána[16]) z toho, co sme učili a[17]) kázali, až do dneška žádná vina, aniž jest nám který blud ukázán; neb jsme hotovi byli přijíti 1524 pokojně[18]), což by[19]) lepšího nám ukázáno bylo[20]). Protož my nechtíce příčina osobami svými zlého býti, ten jsme odchod před se[21]) vzali. I věříme, pane purkmistře, páni milí, páni starší i všecka[22]) obec, všem[23]) VMstem, že toho našeho odchodu k žádnému zlému úmyslu ani k[24]) příčině obracovati neráčíte; neb jsme vždycky ti byli, že sme lidi k dobrému pokoji a k[25]) svornosti vedli[26]), napomínali i v lásce učili, pokud jsme mezi vámi[27]) byli; ale když nám nuzná potřeba vedle svědomí našeho i mezi vámi obcování přišla, opatrujíce[28]) to[29]) slušně, mezi vámi dokud[30]) jsme státi mohli, již pak nemohouce jináč[31]), odchodem svým pokoje vám dobrého žádáme. A bylo-li by potřebí, i osobně[32]) chtěli bychom tuto širší zprávu toho[33]) všeho vám[34]) dáti. Dán dne a léta[35]), jakož[36]) se nahoře píše.«

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ[37]),

v níž se oznamuje zlé a neupřímné[38]) domnění jedněch o druhých[39]); a že někteří krvaví kněží i lidé obecní vyšli na rynk dívati se zlému.

To když[40]) ve vší obci přečteno bylo, nedali na to těm kněžím žádné odpovědi, ale více a víc se zlostí a hněvem rozpalovali; neb tu tehdáž v té schůzi obtěžovali sobě někteří[41]) do kněze Martina nejvýš, a podle něho do jeho kněží a tovaryšův, pravíce, že by s nimi se někteří[42]) měšťané v noci zapisovali v velikém počtu, sbírajíce rotu ke zlému.[a]) A tak tu při tom veliká již[43]) různice a zlost i počátek bolesti mezi nimi povstával[44]), tak že sou to jedni o druhých obmejšleli, kdyby se byli na silné odpory[45]) a na zadní kola neohlédali[46]), aby jimi[47]) z rathouzu[48]) z oken dolův[49]) na rynk házeli[50]). **P ř i č e m ž**[51]) **s e m**

---

1) *l* {to}. — 2) *v* {sněmem}. — 3) *l* nežli k slyšení mohli. — 4) *kbedgo* musili. — 5) *k* ani. — 6) *d* vše. — 7) *ost* na někt. kamením házeli a na některé zadky etc. — 8) *ost* povolávajíce. — 9) *ge* po ulicech. — 10) *l* dáv. na potk. ramen.; *dgev* ram. na potk. dáv. — 11) *klboe* uznávali. — 12) (= mstivé) *l* a nelítostivé. — 13) *dg* {se}. — 14) *d* odpor učiněn býti; *k* odpor státi. — 15) *dgv* {a to... kázali}. — 16) *kbl* z toho dána žádná vina, co jsme etc. — 17) *klbdgve* {učili a}; *o* káz. a učili. — 18) *kble* {pokojně}; *ost* pokorně. — 19) *kb* {by}. — 20) *kb* by bylo. — 21) *l* před sebe. — 22) *l* všeckna. — 23) *l* {všem}. — 24) *bled* {k}. — 25) *kbl* {k}. — 26) *b* vedli a napomínali. — 27) *k* mezi vámi obcování měli {ale když... přišla}. — 28) *v* opatřujíce. — 29) *g* toho. — 30) *kb* dokudž. — 31) *kge* jinak. — 32) *kbl* svobodně. — 33) *k* zprávu o tom toho. — 34) *kbl* {vám}. — 35) *ost* léta a dne. — 36) *l* jakž; *g* jak. — 37) *zo* XV.(!); *o* Začíná se... — 38) *l* neupřímé. — 39) *o* od druhých. — 40) *ost* To když bylo ve vší obci přečt. — 41) *kb* {někteří}. — 42) *kveg* někteří kněží a měšťané; *dbo* někt. kněží, měšť.; *l* někt. kn. i měšť. — 43) *ost* {již}. — 44) *k* povstaly; *l* povstávaly. — 45) *o* kdyby se byli na silném odporu; *d* kdyby se byly násilné odpory staly; *g* kdyby byly násilné odpory; *b* kdyby se byly násilné odpory(!); *l* kdyby se byli násilného odporu nebáli. — 46) *dgo* nehleděli; *l* nevohlídali. — 47) *l* nimi; *o* jim(!). — 48) *d* z rathouzův; *l* z rathouzských oken. — 49) *k* dolů. — 50) *l* nemetali. — 51) *o* Při čem.

a) Co B. shrnul v jedinou událost, třeba rozložiti v rozličná data: 11. května stalo se snesení článků v radě a sboru starších; téhož dne (tu středu před sv. Duchem) povoláni byli Martin a jiní, slyšeli články, odpovídali. 17. květ. znova vše ohlášeno v obci, Cahera přiznal se k artikulům, Martin a druzí vyžádali sobě prodlení. Po té 24. května **před** schůzí Martin se soudruhy vstoupil do rady, vzal odpuštění a chtěl míti slyšení v obci, aby oznámil, proč odchází. Páni toho nedopustili, tedy odešel a do schůze poslal svrchupsaný list. Datovati lze tedy list ten týmž dnem 24., 26. května pak vyšli z města.

1524 osobně byl, to mohu v pravdě mluviti.[a]) Neb[1]) divákův na rynk se mnoho bylo sběhlo, i také někteří kněží[2]) krvaví[3]) a ďáblem zmámení, k tomu i k jinému zlému dopomáhajíce a radujíce se, aby[4]) se takovému žalostivému[5]) podívali[6]) divadlu. A na tom již některé osoby vokaté z Pražanův všecky své zlosti, nevěru a nesnáze budoucí zakládali, premujíce lest, nevěru[7]) a jiné věci nejhorší věrou křesťanskou, jako by to pro boha činili, nemajíce ani tehdáž ani potom pravého[8]) a spravedlivého s hodnou[9]) příčinou nic jiného, než klevety ženské[10]); a což sou sobě koli za příčiny mnohé[11]) brali, to jim potom všecko s parou a s dýmem preč[12]) vycházelo a mizelo a žádná jim podstata pravá[13]) nezůstávala[14]), leč nevěra, zlost, nenávist[15]) a lest, pojímajíce[16]) za sebou moc a násilé[17]) bezprávné[18]).

Ale abych snad ze vší pravdy těch, kteříž jsou to mluvili, neobloupil a neobnažil, věz[19]), co se okřiku[20]) o zapisování s knězem Martinem vejše položeným v Betlémě dotýče, že jest tu nic jiného nebylo, než když sou[21]) některé osoby žádaly nejednou[22]) přijímati[23]) svátost těla a krve Kristovy pod obojí spůsobou z rukou téhož kněze Martina: tehdy[24]) on maje při tom vážnost, nechtěl jináč rozdávati, leč jest prve zkusil svědomí vnitřního jednoho každého člověka a zeptal se na obcování jeho, a potom všecky zejména spisoval staré i mladé, víc[25]) ženského než mužského pohlaví, a tak těm toliko rozdával. Nebo[26]) jináč[27]) trefiti se[28]) mohlo[29]), jako[30]) ona zeď křivolaká okolo Marheku[31]), aby se spisovaly[32]) takové osoby s dětmi nějakým oumyslem zlým a oukladem, chtíce snad mordovati všecko jiné množství lidí v Praze, též jako konšelé vězňové, o kterých bude[33]) brzo mluveno.

Protož ti kněží poznavše to, že žádného prospěchu učiniti nemohou a že ďábel, nedím[34]) všecku obec, ale[35]) některé osoby vždy víc zaslepoval a ke zlému ponoukal[36]), odešli brzo těch dní z města dobrovolně; a jiní též kněží potom také[37]) brzo, o kterýchž skůro mluveno bude, jsouce vypověděni[38]), odešli pro takové[39]) již vzniklé[40]) nesnáze.[b])

KAPITOLA PATNÁCTÁ[41]) [c]),

v níž se oznamuje, kterak[42]) jeden člověk přišel k purkmistru oznamuje, že na Malé Straně se sbírají zbrojně, a kterak Pašek a Ziga řezník[43]) jsouc obesláni[44]) přijíti nechtěli.[45])

Z takových[46]) již rozličných začátkův stalo
8. srp. se, když bylo v pondělí před svatým Vavřincem léta již psaného M°D°XXIIII°, k večerému[47]) při zvonění na klekání, že[48]) za ouřadu purk-

---

1) *l* nebo diváků. — 2) *kbl* kn. někt. — 3) *l* {krvaví}. — 4) *k* {aby se podívali}. — 5) *gevb* žalostnému; *o* zlostnému. — 6) *blevdgoe* div. podív. — 7) *k* lest a nevěru. — 8) *kb* sprav. a prav. — 9) *o* s hodnú. — 10) *o* klenoty zemské(!). — 11) *ost* za příč. hodné. — 12) *k* pryč. — 13) *o* podst. práva. — 14) *dg* nezůstala. — 15) *kbl* zlost a nenávist. — 16) *o* přijímajíce; *l* pojímající. — 17) *l* násilí. — 18) *lvo* bezprávně. — 19) *o* važ. — 20) *k* pokřiku; *do* okř. a zapis. — 21) *k* když jsou někteří žádali. — 22) *o* najednou. — 23) *dg* přijíti. — 24) *d* tedy. — 25) *d* více. — 26) *kl* Neb. — 27) *dgoev* jinak. — 28) *ost* trefiti se to. — 29) *ko* nemohlo. — 30) *b* jak. — 31) *klb* {okolo Marheku}. — 32) *k* zapisovaly. — 33) *egv* brzo bude. — 34) *kb* ďábel nadýmá; *l* ď. nadejmá. — 35) *l* a. — 36) *o* ponúkal. — 37) *l* také potom. — 38) *k* výpovědi(!); *ldveo* vypovědíni. — 39) *bl* již p. tak. vzn.; *kblevg* po takové ... nesnázi. — 40) *o* vznikalé. — 41) *o* Začíná se kap.; *zo* XVI. (!) — 42) *v* Tato kapitola vypravuje, kterak jeden. člověk purgmistru oznamuje; *d* v nížto se etc. — 43) *vl* {řezník}. — 44) *ost* jsa obeslán. — 45) *bo* nechtěl. — 46) *vdg* Takových; *o* V takových ... začátků(!); *kble* V tak ... začátcích. — 47) *l* k večerou. — 48) *ost* {že}.

a) B-ovi sluší rozuměti tak, že byl venku dole při sběhu lidu, nikoli při schůzi. Proto nezná než obsah některého jejího jednání. O průběhu jejím obšírná zpráva v Pamětech čl. VIII. Z okna vyhozeni měli býti patrně lutheráni. — b) Viz II. 28 konec. Sem náleželo by nyní pojednání o sněmu svatomarkétském (v kap. 7.) a též o výbuších na Malé Straně, o nichž teprve později mluví (v kap. 17. a 22.). Přirovnání ke zdi okolo Marcheku nelze mi vysvětliti. — c) Celá kapitola tato krom úvodních řádků je doslovné opsání zprávy M. Brikcího,

1524 mistrského[1]) mistra Briccího[2])[a]), tak řečeného, učení pražského, tehdáž spoluradního, nejprve[3]) služebníci jeho oznámili jemu mezi jinou[4]) řečí, že jest byl přišel soused jeden[5]), Jiřík Kulíšek řečený (neb přišel byl do domu purkmistrova[6]), a nemoha míti přístupu, odšel preč)[7]) udychtiv se a[8]) upotiv[9]) se, zpravujíce,

že jim oznámil, že se na Malé Straně sbírají někteří[10]) zbrojně[11]), a jda z vinice, že to sám viděl na Oujezdě, to dopovídaje[12]): začne-li se co tam, strach jest[13]) aby se i zde v Praze něco[14]), nepřihodilo[15]). On pak purkmistr měl jest[16]) jim za zlé, že sou[17]) hned o tom[18]) neoznámili, i kázal proň jíti, aby se zase vrátil[19]). A když uslyšal tolikéž od něho, rozpomenul se na řeči[20]), kteréž někdy konšelé i starší obecní v schůzi mluvili[21]) mezi sebou, že jakž by se tam co začalo, že by strach byl i[22]) zde, aby se něco[23]) nepřihodilo. I nevěděv[24]), co má činiti, a nechtě[25]) mistra Paška[26]), v ty časy prvního radního, tak v náhle[27]) obtěžovati, protože jest byl bytem podál[28]) od něho a[29]) k tomu na zdraví a zvláště na nohy obtížen, poslal po[30]) Mikuláše Šorfa[b]), spoluradního[31]), co by k tomu radil. A slyšavše[32]) opět Kulíška, poslali po[33]) oba rychtáře, totiž staroměstského i novoměstského[34]), aby jim rozkázali, aby tím pilnější byli toliko v městě, že na tom opatření dosti bude. 1524

A v tom hned přišel mistr Václav Albus, místopísař zemský, a pan Jan od desk z Lungvic[35]) z domu nejvyššího[36]) pana[37]) písaře zemského, a s pilností to oznámili, pravíce, že mají poručení od pana Jana Litoborského[38]), nejvyššího písaře[39])[c]), z přátelství, kteréž[40]) k tomuto městu Pražskému mají, aby[41]) výstrahu dali, aby to bylo opatřeno; neb někteří dali se viděti i zde se zbrojí[42]) po domích chodíce. Ale purkmistr poděkovav jim z toho přátelství pověděl: »Ano, teď[43]) nyní[44]) nám to[45]) též oznámili, a po[46]) oba rychtáře jsme poslali, aby této noci pilnější byli«. A rychtář staroměstský, Jiřík Komedka[47]) řečený, tu stoje a to slyšav[48]), pověděl, že jest o tom zaslechl[49]) také[50]), že[51]) se lidé vždy[52]) o víru hádají, a že má dosti činiti je rozstrkovati na[53]) rynku. — I přimluvil se mistr Václav Albus a pan Jan řkouce[54]): »Proč byšte[55]) ještě pánův do rathouzu[56]) neobeslali? však[57]) není[58]) malá věc, neb jest pro bezpečenství[59]) města«; a Šorf též se přimlouval[60]), aby tak[61]) se stalo. A purkmistr[62]) hned kázal všecky pány obeslati do rathouzu. A někteří z služebníkův mu[63]) mluvili, že Jiřík Švík a Tomáš Zachlubil, spoluradní, sou daleko.[d]) A on řekl:

---

jak podána byla knížeti Karlovi 22. listopadu 1524, s tou proměnou, že Brikcí mluví zde v osobě třetí, tam v osobě první. Tak čteme ji ve čl. XI. Pamětí. Shoda potvrzuje se též úmluvou smírnou r. 1532, zapsanou v kn. arch. praž. č. 2134 str. 102; viz v příloze. B-ovi dostal se text do rukou buď od Brikcího anebo ze soudních akt, k nimž kníže 15. června 1528 vyzván byl přiložiti všecky listy na svědomí. (Reg. kom. s. 4 F A 4., Tom. X. 549.)

1) *ost* purkmistrství. — 2) *z* Briccio(!); *kbldgev* Brikcího. — 3) *o* nejprv. — 4) *o* jinú. — 5) *bl* {jeden}. — 6) *dgv* purkmistra. — 7) *kbvdg* pryč. — 8) *kl* udýchav se. — 9) *v* opotiv. — 10) *l* {někteří}. — 11) *v* zbrojní. — 12) *o* odpovídaje. — 13) *l* že by strach byl. — 14) *b* {něco}; *dgveo* něco v Pr. — 15) *k* toho nepřihodilo. — 16) *kbd* {jest}. — 17) *kbl* jsou mu hned. — 18) *l* v tom. — 19) *kbl* navrátil. — 20) *bl* na jich řeči. — 21) *ke* mívali. — 22) *g* {i}. — 23) *l* {něco}; *e* něco se. — 24) *k* nevěděl. — 25) *l* nechtěv. — 26) *eob* Pašku. — 27) *ost* v tak náhle. — 28) *k* podál bytem. — 29) *kbl* {a}. — 30) *dkv* pro. — 31) *l* v ty časy spoluradního. — 32) *l* slyševše. — 33) *l* pro. — 34)) *o* {i Novoměstského}. — 35) *l* z Lunkvic; *b* z Lunczwic; *o* Limgvic. — 36) *l* vyššího. — 37) *v* {pana}. — 38) *v* Litobořského. — 39) *k* písaře zemského. — 40) *l* kterak k tomuto. — 41) *l* {aby}; mají výstrahu dáti. — 42) *l* ve zbroji. — 43) *k* {teď}. — 44) *kb* i nyní. — 45) *kb* {to}; *vg* nyní nám teď; *l* ano i nám teď nyní to; *doe* nyní teď nám to. — 46) *d* pro; *o* {pro}. — 47) *ost* Komedka kožišník {řečený}. — 48) *l* slyše. — 49) *k* zaslech. — 50) *kb* taky. — 51) *l* až se. — 52) *l* o víru vždy . . . tak že má. — 53) *v* po. — 54) *o* řkúce. — 55) *v* by. — 56) *ost* na rathouz. — 57) *l* však to. — 58) *kb* {není}; *k* malá věc jest. — 59) *k* pro opatření. — 60) *k* přimluvil. — 61) *klgoe* se tak. — 62) *g* {A purkmistr . . . rathouzu}. — 63) *bl* {mu}.

a) Mistr Brikcí znám je svým pozdějším přídomkem z Zlicka a spisem svým právnickým. Viz o něm Jirečkovu Rukověť. Tu stůj o něm, že byl rodák z Kouřimě, r. 1513 mistrem, r. 1516 menším písařem na N. M. Žena jeho sluje Anna. R. 1517 koupil si dům vedle Jana Čápa na Koňském trhu, i byl tedy potom sousedem Bartošovým. R. 1525, když byl vypověděn, musil vydati všecko jmění po Janu Mládkovi, jehož byl poručníkem, druhému poručníkovi, Tom. Zachlubilovi; složil 50 kop, ostatek ručili zaň Václav Sova a Václav kramář z Můstku a ti r. 1526 zaplatili. (Kn. arch. praž. 99--194; 2098—2180. — b) M. Šorf ze Štiřína z N. M. — c) Václav Albus z Ourazu, do r. 1519 kancléř městský. Jan Lungvic z Lungvic na Všebořicích, písař menších desk zem. Jan Litoborský z Chlumu. — d) Oba byli z N. Města. Zachlubil bydlil až u Poříčské brány.

1524 »Již vy[1]) obsílejte[2]) z pánův, kteréž můžte nejvíc[3]).« A v tom všickni[4]) vyšli z domu. A[5]) hned opět Bohuslav[6]) kožišník[a]), potkav je, též noviny jim oznamoval.

I přišli sou[7]) do rathouzu, totiž[8]) purkmistr s Šorfem a s[9]) služebníky. A hned přišel Jan Malák[10])[b]) [sic], služebník, a[11]) pověděl, že mistr Pašek nepřijde, protože[12]) mu to[13]) pravila paní jeho, přidavše[14]), že bude-li velmi pilná věc[15]), aby po druhé proň[16]) přišel, že přijde. A Joannes o Zigovi řezníku pověděl[17]), že jest také již ležal[18]). I oznámili[19]) to jiným pánům; kteří se byli sešli[20]), co jsou[21]) slyšeli od Kulíška a od mistra Václava se[22]) panem Janem, i[23]) od rychtáře i od Bohuslava[24]), a poslali[25]) hned[26]) rychtáře, aby šel[27]) na Malou[28]) Stranu, a co by tam bylo, přezvěděl[29]); kdež pak každý z pánův[30]) chválil to sjití, že jest potřebné pro opatření[31]), mluvíce[32]), že opatrnost jest za statečnost. I srovnali se na tom, aby rychtáře dočkali[33]), že se z jeho zprávy porozumí, čeho bude potřebí. A když přišed[34]) oznámil, že nic takového[35]) neslyšal a[36]) že se shledal s rychtářem malostranským, kterýž pravil mu, že toliko[37]) před večerem nějací[38]) řemeslníci jedni proti druhým se sbírali na Oujezdě, a že již všecko[39]) utichlo, páni to uslyšavše, s radostí boha pochválivše[40]), rozešli se. A toho jsou vědomi byli spoluradní přítomní, kteříž ještě bez vězení podepsaného[41]) v radě zůstali beze všeho trápení, totiž: Jan Karban z Volšan[42]), Brikcí Řeháček[43]), Jan perníkář, Beneš Roh[44]) a[45]) Jindřich Prefát[c]); neb jsou při tom[46]) byli, že takového nic jiného mimo to nebylo mluveno ani jednáno, aniž vědomo[47]) bylo, aby kdo[48]) mimo ty spoluradné byli v rathouze, krom služebníkův, maršálka[49]) nového i starého a služebníkův jich i rychtářových, a hospodářové rathouzští oba[50])[d]). 1524

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ[51]),

níž se oznamuje, kterak Jan Opice s některými osobami Tejnskými do rady vstoupil a na některé osoby i také[52]) kněží žalobu učinil[53]), a kterak Ziga řezník svou zradu začíná.[e])

9. srp. Potom[54]) na zejtří u vil[gi]jí[55]) sv. Vavřince ve třinácte hodin[56]) osadní Tejnského kostela s některými z jiných osad vstoupivše do rady u velikém počtu, obvinili skrze Jana Opici[f]) sou-

---

[1]) *kbl* {vy}. — [2]) *l* obcházejte. — [3]) *k* nejvíce. — [4]) *ost* vyšli všickni. — [5]) *k* {A}. — [6]) *v* Bouslav. — [7]) *kbl* {jsou}. — [8]) *ost* {totiž}. — [9]) *vo* {s}. — [10]) *o* Matak; *ost* Makal. — [11]) *kb* {a}. — [12]) *v* že. — [13]) *l* {to}. — [14]) *klvo* přidavši; *l* přid. to; *b* přid. i to. — [15]) *osl* pilná potřeba. — [16]) *beo* poň. — [17]) *g* pověděl také, že jest již l. — [18]) *dgklv* ležel. — [19]) *o* oznámil. — [20]) *l* tu sešli. — [21]) *l* {jsou}; *k* co jsou byli slyšeli. — [22]) *l* s panem. — [23]) *o* {i}. — [24]) *v* Bouslava. — [25]) *klbgoe* I poslali. — [26]) *k* {hned}; *bl* posl. rycht. hned. — [27]) *l* {aby šel}. — [28]) *b* Malú. — [29]) *kbl* aby přezvěděl. — [30]) *v* z pánův každý schválil. — [31]) *e* pro opatř. města. — [32]) *d* to mluvíce. — [33]) *bdgoev* dočekali. — [34]) *dgk* přišel, ozn.; *l* přišed zase oznámil. — [35]) *ost* takového není, aniž [*v* ani] co slyšal [*d* slyšel]; *k* {aniž}. — [36]) *g* než že se. — [37]) *o* {toliko} — [38]) *l* ňácí. — [39]) *l* to všeckno. — [40]) *l* chválivše; *d* {boha pochválivše}; *e* {s radostí boh. pochv.}. — [41]) *kbl* předepsaného; *e* nadepsaného. — [42]) *ost* {z Volšan}. — [43]) *o* {Karban, Br. Řeháček}; *kbl* Řehák. — [44]) *o* Roch. — [45]) *ost* {a}. — [46]) *l* přítomni. — [47]) *kb* vědíno; *l* vidíno. — [48]) *ost* {kdo}. — [49]) *b* {maršálka ... služebníkův}. — [50]) *kbl* {oba}. — [51]) *o* Začíná se; *zo* XVII (!). — [52]) *kbl* {také}. — [53]) *vblgo* činil; *bl* začínal. — [54]) *l* Potom opět. — [55]) *ost* u vigilijí. — [56]) *kl* v 13; *be* ve 13 hod.

[a]) též konšel, z NMP. — [b]) Makal, služebník a posel. — [c]) Brikcí Řehák z Květnice byl konšelem tehdy od 14. břez. 1524 do 14. bř. 1525. Měl dům na Poříčí (arch. praž. č. 2093, 40) a dvůr v Šešovicích, jejž r. 1524 postoupil Tom. Zachlubilovi za 150 kop (2110—66). — Jan pernikář také teprve 14. břez. 1524 stal se členem rady. Držel dům v ulici Pasířské na N. M. — Beneš Roh z Vlkanova však nebyl v radě, nýbrž bratr jeho Sigmund, držitel domu vedle »melouna« za sv. Michalem na St. M. (2109, 178; Tom. IX. 296) — Také Jindřich Prefát z Vlkanova byl tu homo novus. — [d]) Maršálek znám jest jen Oldřich r. 1524, hospodář hořejší Jan, dolejší Řehoř (Tom. IX. 298). — [e]) Celá kapitola tato a poč. kapitoly sedmnácté psána jest od svědka očitého, jenž přítomen byl ve shromáždění obce, ale nenáležel k radě: odešelť s ostatními i se Zigou, když pp. kázali vystoupiti; ví tedy, jak počínal si Ziga mimo radní síň, a neví, co mluvili zatím páni v radě. Zpráva napsána jest asi brzo po schůzi, za živé paměti, ale ne hned, teprve až poznány byly úmysly Zigovy. Zpravodaj tento však je osoba rozdílná od B.; B. ve schůzi asi nebyl. Zdá se, že spisovatel psal stať svou jako zprávu úřední a že podána byla knížeti jako předešlá zpráva Brikcího. Téhož sepsání užil i anonymus Pamětí v čl. X., jenž shoduje se s B. doslova, krom některých míst konce (v pozn. vyznačených), jejž podává jinak. Pravdivost udání jejích potvrzují Písecký, listy kanovníka Jiřího, zápisky Václ. Rosy, záznam turnovského faráře (viz poznámku v kap. 21.), ovšem pak i půhony v reg. kom. soudu. — [f]) Jan Opice z Třebska, rodem z Hradce Král., držel tenkrát dům v ulici Celetné (č. 559). R. 1515 byl mezi přísežnými úřadu viničního, 1517 perkmistrem a úředníkem týnského záduší. (94. II. 215.)

1524 seda[1]) nejprv[2]) Jana Lucernu, jircháře, a Matěje Kardinala tak řečené[3]), spolusousedy[4]) své, připomenuv on Opice předkem vstoupení, kteréž jest bylo před téhodnem, kterak by od počtu[5]) dosti drahného sbírečného[6]) vznášeli na vás, páni milí, napřed o Židy, potom[7]) i o kázaní bouřlivá, kterak by je někteří kněží činili, přistupujíce k administratorovi, že by on bouřiti měl, vypovídajíce jeho[8]), a tu že sobě to[9]) velmi obtěžovali, žádajíce při tom ode všech za opatření. — Druhé, co se kněží těch[10]), kteří sou po Martinkovi (kněze Martina, kazatele v Betlémě, kterýž již z města[11]) byl vyšel, tak nazýval)[12]) zůstali, dotýče[13]), aby jim preč[14]) kázali. — Třetí, že nějaký sedlák[15]) káže u sv. Michala v Opatovicích[a]), aby to bylo zastaveno[16]). — Čtvrté, že by zprávu měli[17]), kterak by včera u večer schůze v rathouze byla nějaká, že jest některé sto lidu[18]) v něm bylo, a že se tomu diví, že o tom tito páni, kteříž sem vstoupili, nic nevěděli; ježto kdyby co potřebí bylo a bylo jim o tom[19]) dáno znáti[20]), že by se tak rádi pro dobré tohoto města sešli[21]) jako kdo, žádajíce, aby jim bylo oznámeno, bylo-li jest tak[22]) či[23]) nic[24]), aby věděli[25]) se čím spraviti; neb[26]) oni tak praví, že[27]) se Vmi Mstmi, jakožto pány svými, ve všem spraviti[28]) chtí rádi.

K tomu Jan Lucerna a Matěj Kardinal předepsaní[29]) mluvili: »Poněvadž sme se té žaloby nenadáli, a sami sme od sebe[30]) nemluvili, než od toho počtu, kteréhož sami dotýkají, žádáme za odložení podle práva a což[31]) sme koli mluvili, k tomu se znáti[32]) chcem[33]).« I kázali všem vystoupiti.

A Ziga řezník vstav[34]) z lavic oznámil, že, »což Jan Opice mluvil tuto, já o tom o všem vím a jest vůle má; a poněvadž jsem osadní[35]) jeden[b]), vystoupím s nimi«. A tu[36]) jsa pobízín[37]), aby zase sedl[38]), mluvili spoluradní[39]), že to pěkně srovnáno[40]) bude, on nechtěl toho učiniti; ale šel ven[41]) z rady k tomu počtu všemu[42]), kterýž[43]) podle tejnských osadních byl se[44]) sebral, rokuje[45]) s nimi na velikém mazhause a[46]) zavazuje je sobě, aby ho neopouštěli v tom, cožkoli[47]) mluviti nebo[48]) činiti bude. A oni jemu vysoce přiříkali[49]), neznajíce toho[50]), co jest měl v oumyslu svém. A tak proti naději té, prohlédajíce[51]) k vážnosti ouřadu jeho, nemyslili na to, aby jaký ouklad o jiných[52]) obmejšlel.

A když povoláni byli zase[53]) všickni do rady, žádal jest on Ziga, aby doktor Burjan, v ty časy kancléř[54]) prazský, byl do rady povolán. A když přišel týž doktor z kanceláří[55]), mluvil Ziga ku pánům, chtí-li[56]) co na první řeči[57]) odpověděti[58]).

I oznámil[59]) mistr Pašek v lavicech[60]) vůli[61]) jiných konšelův, připomenuv řeč[62]) Jana Lucerny a Matěje Kardinala: poněvadž vedle[63]) práva žádají, že páni od práva, na kteréž jsou přísahy učinili[64]), uchýliti se nemohou, a protož do třetího dne té věci odkládají, však tak, aby ne v[65]) tak velikých[66]) počtích s obou stran stáli, ale jakž podle práva jest, o kterémž mám za to, dobře víte. A co se sjití večerního dotýče, tak pan purkmistr zpravuje: že jsou před večerem k němu přišli dva sousedé[67]), oznamujíce jeden po druhém, že by[68]) na Malé Straně měli se sbírati[69]); a potom že by s touž řečí mistr Václav

[1]) *l* sousedy. — [2]) *kl* nejprve. — [3]) *v* {tak řečené}; *ko* řečeného. — [4]) *dv* {spolu-} sousedy. — [5]) *dgl* od počátku. — [6]) *o* zbytečného; *kbl* zbytečně. — [7]) *l* v tom. — [8]) *k* ho. — [9]) *b* {to}. — [10]) *l* těch dotýče, kteříž. — [11]) *ost* byl z města. — [12]) *l* nazvali. — [13]) *l* {dotýče}. — [14]) *l* pryč. — [15]) V Pamětech »knéz Sedlák«. — [16]) *o* zůstaveno. — [17]) *bldgveo* měl; *k* měl, kterak by měla včera … {byla} nějaká býti. — [18]) *kl* lidí. — [19]) *ost* {o tom}. — [20]) *dgeo* dáno co znáti; *v* co dáno znáti. — [21]) *ge* byli sešli. — [22]) *o* bylo tak; *k* {tak}. — [23]) *lb* čili. — [24]) *b* {nic}. — [25]) *lb* aby se věděli; *k* abyšte se věděli. — [26]) *k* nebo. — [27]) *bl* že V. M. … ve všem se chtí. — [28]) *ost* chtí sprav.; *dgv* spravovati. — [29]) *keo* předepsaný. — [30]) *b* od sebe jsme. — [31]) *l* co. — [32]) *k* známe a znáti chc. — [33]) *kbl* chceme. — [34]) *l* vstal. — [35]) *k* jeden osadní. — [36]) *l* {tu}. — [37]) *k* pobízen. — [38]) *e* seděl. — [39]) *l* {mluv. spolur.}; *b* mluvili zase radní; *k* mluvili radní. — [40]) *v* porovnané. — [41]) *v* {ven}. — [42]) *k* všemu počtu. — [43]) *l* kterýžto se byl. — [44]) *l* {byl se}; *g* byl jest se. — [45]) *ost* a rokuje; *l* i rokoval. — [46]) *d* {a} zavazoval. — [47]) *l* cokoli. — [48]) *bvg* neb; *k* což činiti koliv bude se mluviti. — [49]) *l* přikázali. — [50]) *ost* {toho}. — [51]) *l* páni prohl.; *vebl* prohlídajíce. — [52]) *kb* o jiných se obm.; *l* o nich se obmejšleti měl. — [53]) *kle* zase byli. — [54]) *klbvdoe* kanclíř. — (Paměti: »A když zase byli povoláni do rady, tehdy osadníci tejnští žádali, aby pan Zika ráčil řeč ku pánuom učiniti, připomínajíce, aby doktor Burjan v radě byl, kterýž tehdáž kancléřem u panuov Pražan byl.«) — [55]) *ost* z kanceláře; *e* z kanceláře pražské. — [56]) *vo* chtějí-li. — [57]) *v* na první psaní. — [58]) *ost* odpovídati. — [59]) *e* I mluvil a ozn. — [60]) *kbleg* v lavicích. — [61]) *o* {vůli}. — [62]) *eg* řeči. — [63]) *bl* podle; *k* poněv. jest podle práva, že páni etc.; *l* pon. … odkladu žádají. — [64]) *k* učinili přísahy. — [65]) *klevog* {v}. — [66]) *v* v velikých; *gel* u velik. — [67]) *b* sousedi. — [68]) *kbl* {by}. — [69]) *l* se zbrojně sbír.; *o* zbierati.

[a]) Tu byl mezi patrony kostela Mik. Šorf. — [b]) Ziga měl tehdáž dům ve farnosti Týnské.

1524 místopísař a pan Jan od desk od[1]) nejvyššího pana[2]) písaře přišli a totéž z přátelství[3]) oznamovali[4]), vejstrahu činíce, aby i[5]) zde také něco se nepřihodilo a pan purkmistr[6]) že jest to slyšal[7]) od nich a[8]) pány kázal[9]) hned do rathouzu obeslati[10]), aby se hned[11]) o to poradili a město, bylo-li[12]) by potřebí, opatřili. Co se pak jiných artikulův dotýče, které jste oznámili, poněvadž pánův[13]) jest malý počet, chcem[14]) to jiného času rozvážiti i opatřiti[15]). 1524

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ[16]).

v níž se oznamuje tejná lest Zigy řezníka proti dobrým a spravedlivým, a jak jest pány radní zjímal[17]) v soudné světnici, o čemž jsou[18]) s ním vstupující, by takový úmysl měl, nevěděli[19]).

A po[20]) té vejpovědi Ziga pověděl[21]): že »my proti tomu odložení nic bychom nemluvili[22]), a známe[23]), že jest podle práva, kdyby se jiných osob dotýkalo; ale že tyto[24]) osoby vysokého jsou zavolání[25]) — nebo jeden jest Kardinál, a ten jest nočně po sousedech[26]) běhal, a koho kde potkal, dával[27]) jim[28]) návěští rukou kývaje[29]), kde mají jíti, jakož[30]) oni sobě dobře rozumějí[31]); druhý jméno má Lucerna, ježto mnohým svítí, a že jest ten též[32]) sousedy[33]) obcházel — a protož[34]) tito páni před vámi toto jsou k nim[35]) poručili pověděti[36]): že je v svou moc berou a do vězení krále JMsti. Než tobě[37]), doktoře Špiku,« — (tak mluvil k němu[a]) proto, že vykládaje jedny knihy Lutherovy v český jazyk z latinského[37*]) psal o kněžích papežských, že jsou olejem špikováni)[38]) — »toto kázali pověděti[39]): že jsi[40]) ty nemoha jinde[41]) svého[42]) lotrovství a šibalství a[43]) zrady[44]) dokonati, chtěl[45]) jsi zde konati, ježto to[46]) na tebe dostatečně bude moci prokázáno[47]) býti[48]), když k tomu přijde; a také[49]) některý počet lidí[50]) k sobě [j]si[51]) obsílal[52]), administratorovi jsi pohrůžky činil a haněl jsi lepšího, než jsi[53]) sám; a protož předkem ouřad tento kancléřství[54]) od tebe odjímáme, kteréhož jsi jak živ hoden nebyl a nejsi, a protož tě[55]), lotře[56]) šibalský a zrádný, v svou[57]) moc a[58]) do vězení krále JMsti běřem[59]).

Ten Burjan doktor byl řádu rytířského[60]) po svých předcích[61]), příjmím[62]) Sobek[63]) z Kornic.

Potom počal[64]) mluviti k těmto spoluradním takto[65]): »K vám[66]), pane purkmistře, toto jsou kázali pověděti[67]): poněvadž jste vy[68]) se[69]) u večer obsílali, a nějaký počet lidu zbrojného v rathouze[70]) měli, a tito páni o tom nevěděli: za jiné nemáme, než že jste o naše hrdla přemejšleli. Protož vám ouřad zdvíháme a pečeť aby položil[71]), neb tě v svou[72]) moc tito páni a do vězení krále JMsti berou. — A vy, pane mistře Pašku, pane švakře[b]), poněvadž jste pánem prvním, za to žádáme, abyšte ouřad purkmistrský

[1]) *dgklbv* {od}. — [2]) *kbl* {pana}. — [3]) *o* {z}. — [4]) *o* oznámili. — [5]) *l* {i}. — [6]) Paměti: A pan purgmistr, mistr Brikcí, slyše to od nich. — [7]) *d* slyše; *kblve* slyšel. — [8]) *dl* {a}. — [9]) *o* páni kázali. — [10]) *b* obsílati do rath. — [11]) *ost* {hned}. — [12]) *d* byla-li by potřeba. — [13]) *kblvzoge* jest pánův. — [14]) *k* chceme. — [15]) *bleo* a spatřiti. — [16]) *o* Začíná se; *zo* XVIII. (!) — [17]) *ost* jímal. — [18]) *b* sú. — [19]) *bl* nic nevěděli. — [20]) *dg* Po té. — [21]) *b* {Ziga pověděl}; *d* pověděl Z. — [22]) *l* nebyli a nemluvili. — [23]) *v* známé jest, že jest. — [24]) *dgvo* tyto jsou osoby; *kble* tyto osoby jsou. — [25]) *l* povolání. — [26]) *bk* po sousedích. — [27]) *k* dávaje návěšti jim. — [28]) *bl* {jim}. — [29]) *l* kejvaje; *k* kývajíc. — [30]) *kb* jakž. — [31]) *ost* rozuměli. — [32]) *g* ten týž; *o* též ten. — [33]) *e* po sousedech běhal a je obcházel. — [34]) *bl* proto. — [35]) *vo* k nim. — [36]) *l* oznámiti. — [37]) *d* Než tebe. — [37*]) *ost* z lat. jazyka. — [38]) *d* špikovani. — [39]) *ost* {krom *v*} povědíti. — [40]) *g* {jsi}. — [41]) *kbl* {jinde}. — [42]) *g* jinde svého. — [43]) *ov* i. — [44]) *k* zrady v Němcích; *l* zrady jinde, zde ji chtěl dokonati. — [45]) *kb* zde chtěl jsi dokonati; *v* {chtěl jsi zde konati}. — [46]) *v* {to}. — [47]) *l* prokázáno; *b* ukázáno. — [48]) *v* {býti}. — [49]) *kb* taky. — [50]) *k* {lidí}. — [51]) *kbl* jsi k sobě. — [52]) *l* obeslal. — [53]) *l* nežli's; *ost* nežli jsi. — [54]) *klv* kanclířský. — [55]) *k* tebe. — [56]) *b* ty lotře. — [57]) *b* v svú. — [58]) *kblv* {a}. — [59]) *kbvge* béřeme. — [60]) *b* římského (!). — [61]) *l* rodičích. — [62]) *o* přijmí. — [63]) *l* Sobík (!). — [64]) *b* počel. — [65]) *l* {takto}. — [66]) *l* Také Vám. — [67]) *d* promluviti a Vám povědíti; *ost* povědíti. — [68]) *o* {vy}. — [69]) *dg* sem. — [70]) *v* na rathouze. — [71]) *l* aby položil, poroučíme. — [72]) *b* v svú.

[a]) Dr. Špik říkali Burjanovi Sobkovi, kancléři. Sobek v kancléřství dostal se teprve za vlády Hlavsovy, r. 1523, přišed nejspíše tehda od Luthera. T. r. koupil s chotí svou Kateřinou dům u kostela Týnského. R. 1525 uveden byl Mikuláš konvář na »dům Burjana doktora Špika« (2109 – 327). Viz o něm Jirečk. Rukověť. — [b]) Pašek měl za choť Kateřinu z rodu Pikhartů; i Ziga je příbuzen Pikhartům; byla tedy snad choť jeho Dorota z téže rodiny.

1524 i pečeť[1]) k sobě přijali, že my se vámi[2]) chcem spravovati.«

To když dokonal, tehdy mistr Brikcí, purkmistr, počal zprávu činiti, jaká jest jemu[3]) vejstraha[4]) přišla, a proč obeslání a jaké[5]) bylo. Tehdy[6]) Ziga [řezník] řekl[7]) aby nemluvil, že »Tvým žertíčkům dobře rozumíme. Neníť podobné, aby[8]) Malá Strana měla Prahu vybojovati, a že se s tebou hádati nebudem«[9]). — K Danielovi Raušovi[10]) pak toto[11]) mluvil[a]): »A ty, pane Rauši, toto k tobě poručeno jest mluviti: že jsi ty[12]) chtěl se vždy do kyrysu strojiti, a tím se vždy chlubíš[13]), a protož tebe také[14]) v svou moc a do[15]) vězení krále JMsti berou.« — K Erasimovi[16])[b]) toto[17]): »Pane Jene Erasime[18]), tebe také v svou[19]) moc a do vězení krále JMsti béřem[20]), neb jsi[21]) také k nim náchylen. A poněvadž jste toho této noci nedokonali, pán bůh vám toho nedal, snad byšte chtěli druhé noci[22]) dokonati, abyšte[23]) nás lotrovsky, oukladně a zrádně o naše hrdla i statky připravili; protož vám toho nedopouštíme[24]) a vašeho lotrovství a pikartství[25]) déle nechcem[26]) trpěti, ale chcem o to[27]) s vámi konec učiniti. K jiným pak[28]), kterýchž[29]) tuto není, také[30]) máme něco mluviti.«

A v tom Blažek soukeník[c]) do rady přišel[31]), 1524 a též k němu[32]) Ziga mluvil[33]) toto: »A ty, pane Blažku, jsa ouředník krále JMsti, měl [j]si této noci v domu svém[34]) znamenitý počet lidí zbrojných[35]). A protož i tebe[36]) v svou moc a do vězení krále JMsti béřem[37]).« — Naposledy[38]) k mistru Václavovi Danielovi[d]) Pražského učení mluvil: »Pane mistře Václave, vy jste nebyli zde při tom[39]), co se jest[40]) k oněm mluvilo; to pak aby se opakovati mělo, žádná toho[41]) potřeba není. Než, poněvadž my v tomto počtu známe vás k těm bludným býti náchylného[42]), že vás také v svou[43]) moc a do vězení krále JMsti béřem.« A když ven[44]) šel mistr Václav, nemoha míti[45]) slyšení, pověděl Ziga: »Abychom vás měli do druhé noci čekati[46]), nezdá se nám; neb co jste této předešlé[47]) noci nedokonali, tehdáž byšte[48]) dokonali.«

A tak ti svrchu jmenovaní všickni šli nahoru na rathouz do vězení, nemohše[49]) slyšení míti. Ale Šorf pro nemoc svou[50]), a Vít Šípecký, též[51]) spoluradní, pro odjezd obecného[52]) hospodářství nebyli jsou tehdáž [v Praze ani][53]) v radě, a ti se do vězení nedostali, neb by jim byli[54]) hned[55]) hotovými platili.[e]) Stalo se dne svrchu psaného. —

[1]) *d* počet(!). — [2]) *ost* chcem vámi. — [3]) *kbl* jim. — [4]) *ost* zpráva. — [5]) *kvedgo* jaké přišlo a bylo. — [6]) *b* Tedy. — [7]) *z* {řezník}; *bl* {řekl}. — [8]) *o* by. — [9]) *ost* nebudeme. — (Paměti: ... nebudem, jediné vstaň!) — [10]) *dkbl* pak Raušovi. — [11]) *kov* pak na to mluv. (Paměti: A ty pane Rauši, toto jest poručeno k tobě mluviti, že ty chtěl se vždy do kyrysu strojiti a tím se ještě vždy chlubiš, protož my tebe také v svú moc a v vězení krále JMsti beřeme. Ten pan Daniel Rauš byl člověk velmi starý, než že z toho veselý, takže sotva v sukni bez kyrysu chodil.) — [12]) *kbl* ty vždy chtěl; *v* ty se vždy chtěl. — [13]) *e* tím se chlubiv. — [14]) *kbl* {také v svou moc a}. — [15]) *dv* {do}. — [16]) *vlbeg* Erazimovi. — [17]) *ost* toto mluvil. — [18]) *vlbeg* Erazime. — [19]) *b* v svú. — [20]) *gove* béřeme; *l* berem. — [21]) *l* jsi ty také. — [22]) *kgo* noci druhé. — [23]) *l* aby nás. — [24]) *kblevdg* nedopustíme. — [25]) *kbl* {pikartství}. — [26]) *kbl* nechc. dél.; *dgevl* nechceme; *l* déleji. — [27]) *kbedgol* o tom. — [28]) *l* pak také. — [29]) *kblevge* kterých. — [30]) *l* {také}. — [31]) *bl* {A v tom ... přišel}; *e* vo tom(!); *k* v tom přišel Bl. souk. {do rady}. — [32]) *l* {též k němu}; *l* A též k úředlníku královskému Ziga etc. — [33]) *ost* Z. příčinu našev [*kbo* našel, *v* příč. Z. našev] i mluvil. — [34]) *b* tvém. — [35]) *v* lidu zbrojného. — [36]) *dv* i tě. — [37]) *l* berem. — [38]) *l* {Naposledy ... do věz. krále JMsti béřem}. — [39]) *k* {při tom}. — [40]) *kb* {jest}. — [41]) *k* {toho}. — [42]) *e* náchylni. — [43]) *b* v svú. — [44]) *ost* šel ven. — [45]) *ost* slyšení míti. — [46]) *b* čekat. — [47]) *kbl* {předešlé}. — [48]) *kl* tehdy; *kbl* teh. již byšte. — [49]) *b* nemoha(!). — [50]) *bo* svú. — [51]) *ost* {též}. — [52]) *bevdg* obecního. — [53]) *z* {v Praze ani}; ale v *ost* všech. — [54]) *bl* {byli}; *k* hotov. byli. — [55]) *egv* {hned}.

[a]) Dan. Rauš z Vlkanova býval konšelem od r. 1502, na čas mezi staršími. Měl dům v ulici Kunešovic (= Melantrichově). R. 1525, odcházeje do vyhnanství, poručil statek svůj bratrovi Janu a jeho synu a choti své Anně z Kunvaldu. Umřel asi v dubnu nebo květnu r. 1526. Kšaft jeho Pražané sice uznali, ježto učiněn byl podle pořadu práva, když ještě byl měštěnínem před vypověděním svým nálezem JKMsti i také před uložením části prodeje statku. Ale odepřeli listinu potvrditi, poněvadž, když umřel, byl již z města vyšlý a zde bytu svého neměl, a tak ani měštěnínem jest nebyl. (Kn. arch. praž. 1129—83.) Poznámka Zigova o kyrysu ani z Pamětí se dosti nevysvětluje; jest sice tamže na jiném místě zmínka druhá, že hádal se Rauš o processí a tu řekl: »Oni se strojí k processí a my se budem strojiti do kyrysu.« Co tím míněno, zůstává nejasno. — [b]) Jan Erazim z Čermník, rodu vládyckého, byl v radě od r. 1516. — [c]) Blažek souk. z Poříčí dostal se do rady teprve r. 1523. — [d]) M. Václav byl syn Daniele od »Fortuny«, někdy písaře radního menšího (1486—87) a Markéty, choti jeho. R. 1519 provdala se zaň Regina, vdova po Burjanu Lazarovi z Liboslavě, odkudž někdy mistrovi i Lazar říkali. V manželství vzdala mu dům svůj na starom. rynku vedle »měny« a vedle »jednorožce« (2109, 49a), r. 1521—23 byl úředníkem špitálu sv. Pavla; po něm Tom. Zachlubil (2109, 217, 2110, 7). R. 1526 postoupil svůj dům bratru Janovi (2110—82). Umřel pak r. 1531 (2142 N 18, 19). — [e]) Tu jest omyl. Šorf pro nemoc nebyl

1524 Tohoto[1]) nesluší pomíjeti pro budoucí pamět, že což[2]) jest koli tento Ziga řezník činil a k těm[3]) osobám mluvil, jímaje[4]) je a maje již posilnění i konečné spiknutí s jinými[5]), že jest všecko křivě, lživě a[6]) falešně mluvil i činil, nač jsou žádné péče neměli ti vězňové, neb když[7]) jsou[8]) chtěli odpovědi[9]) na to dávati[10]) a tomu odpírati, že sou nemohli slyšení žádného[11]) míti řádného, ani tehdáž, ani potom; a tak[12]) na ně nic[13]) dovedeno nebylo, ale násilnou[14]) mocí saháno z nějakého dûmyslu[15]) toliko. Ač pak koli Ziga řezník mluvil k purkmistru při tom jímání štědře, a potom totéž[16]) jiní mnozí[17]) lidé[18]) mezi sebou tvrdili[19]), pravíce, že není podobné, aby Malá Strana měla Prahu[20]) vybojovati etc.: tu se musí[21]) pravdě[22]), že o tom není slýcháno[23]), podiviti [sic]; ale[24]) věz, že veliké, tajné[25]), lstivé a vší zlosti i nevěry[26]) plné pokrytství pod tím se[27]) nalézalo. Neb[28]) oni Malostranští nedávno před tím pohnutím přiřkli[29]) s mnohými měšťany prazskými sobě přátelství takové, v kterémž[30]) ani v jiném nápodobném[31]) od dávních[32]) let spolu nebyli, totiž[33]) aby sobě radni a pomocni byli a sebe neopouštěli 1524 v předsevzetí nastávajícím. A potom[34]) hned často chodívali někteří z Malé Strany do Prahy k jistým osobám konšelským i k jiným ve dne i časem nočním na radu, berouce potazy[35]) s nimi, jak by měli k skutku bezprávnému[36]) na jisté osoby a sousedy své přikračovati a počátek bouřky učiniti. Jakož pak[37]) po takových radách a schůzech[38]) i spiknutí nevěrném počátek nejprv[39]) činili na své správce konšely, vstupujíce na ně do rady a rozkazujíce jim některým z moci své, aby z lavic konšelských vyvstali[40]), to dokládajíce, že se jimi[41]) nechtí víc[42]) spravovati, ani jich za ouředlníky královské[43]) míti.[a]) Avšak toho nedovedli, poněvadž sou[44]) se lotrovsky[45]) a všetečně o to pokoušeli, dotýkajíce se[46]) důstojenství královského. A potom[47]) brzo na Oujezdě vzteklý povyk učinili, nade vším studem[48]) a bázní i[49]) nade vším řádem[50]) dobrým se zapomenuvše, jakož dále[51]) o nich[52]) bude šíře mluveno.[b]) A tak srozuměv mistr Brikcí, purkmistr prazský[53]), s jinými takovými[54]) spiknutí dotčenému, obsílal do rathouzu jiné časem večerním[55]),

v radě, ale v Praze dlel. Zachránil se útěkem na hrad. — Vít Šipecký, jinak Orudka z Újezdce, r. 1511 byl rychtářem stm., r. 1515—16 konšelem, r. 1519—1521 perkmistrem hor viničních, r. 1524 konšelem po druhé. Když Šipecký odešel z města, choť jeho Dorota z Konice žádala zápisu na dům jeho, jejž byla koupila od něho, ale předešel ji Martin od »múřeninů«, maje za Vítem dluh 125 k. (1129—90).

1) *k* A toho; *blv* Toho. — 2) *d* cožkoli jest; *kl* což {jest}. — 3) *b* k těmto. — 4) *v* mluvil jináče(!). — 5) *l* konečné s nimi spiknutí, že etc.(!); *v* spiknouti(!) — 6) *d* {a}. — 7) *v* {když}. — 8) *b* sú. — 9) *be* na to chtěli odp.; *ost* chtěli na to odp. — 10) *l* dáti. — 11) *v* {žádného}. — 12) *v* a také. — 13) *kbldgo* nic nebylo dov.; *ev* nebylo nic dov. — 14) *eob* násilím, mocí; *kl* násilím a mocí; *v* násilnú mocí. — 15) *v* domyslu. — 16) *dvl* to též; *kb* {to} též. — 17) *dvl* {mnozí}. — 18) *kb* {jiní lidé}; *ego* jiní mnozí lidé. — 19) *ekbl* {tvrdili}; *kbl* mezi sebou i činili. — 20) *v* Prahou. — 21) *o* musili(!). — 22) *d* pravdě místo dáti; *ost* pravdě... povoliti; *vg* povoliti, že se tu. — 23) *gv* {že o tom není slých.}. — 24) *dgv* {ale věz, že veliké}. — 25) *ost* tejné; *v* tejně, lstivě. — 26) *kbdgeov* a nevěry. — 27) *gv* {se}. — 28) *kevdgo* Neb. — 29) *l* přikázali a přiřkli sobě s mnoh. Pražany přít. — 30) *d* na kterémž. — 31) *l* {nápodob.}; *gv* nám podobném; *b* nám podobné; *k* nápodobně. — 32) *vdo* dávných. — 33) *levo* též. — 34) *o* Potom hned. — 35) *g* potázání. — 36) *l* bezprávnímu; *dgv* nepravému. — 37) *l* pak to po. — 38) *kble* schůzích; *d* a i schůzkách. — 39) *ost* nejprve; *k* učinili nejprve. — 40) *kbo* vyvstávali. — 41) *be* s nimi; *g* jimi některými více že se nechtí. — 42) *b* úř. konšelské(!). — 43) *ost* víc. — 44) *v* {jsou}. — 45) *l* v to lotr. a všet. pouštěli, dotýk. — 46) *kv* {se}. — 47) *k* potom též brzo. — 48) *d* {studem}; *vg* {studem nade vším}. — 49) *l* a nade. — 50) *ost* dob. řád. — 51) *ost* dále a šíře. — 52) *kbl* o nich bude; *ost* bude o nich. — 53) *kb* {purk. praz.}. — 54) *ost* takovému spik. — 55) *ko* vánočním(!).

a) Všeobecná slova B-ova potvrzují se z žalob r. 1528 v reg. kom. soudu 4 F B 17. U vigilii sv. Jana Křt. (23. června) r. 1524 vystoupily některé osoby proti Matúši Soumarovi a Ondřeji nožíři, konšelům, a kázaly jim vystoupiti z lavic, ježto jich za úředníky míti nechtějí. – Ondřeje nožíře B. dobře znal, prodalť mu r. 1516 svůj dům malostranský; ještě r. 1522 byli ve stycích. — Tomek neměv po ruce půhon ten, klade tuto událost o něco později, po sněmu sv. Markety. — b) Opravdu však nemluví se hned, nýbrž až v kap. 27. na konci. Možná, že tam je vlastně pouze kus, dokončení kap. 17, jež nějakou náhodou bylo odtrženo jinam. Viz tam poznámku.

1524 jakž [1]) čas toho potřeboval, nevěda, kam se jich oumysl obrátiti má. Neb i [2]) staré právo prazské, z císařských vytažené, toho doličuje, že i v noci z potřeby mají a mohou se správcové obsélati [3]) a scházeti [a]). A protož tu pohádku dokonaleji tímto [4]) zavírám: že jakož [5]) konečně to [6]) jest pravé, že [7]) nikdá Malá Strana Prahy nevybojovala — a pro takovou [8]) věc nebylo by potřebí se spoluradním [9]) těm [9*]) do rathouzu scházeti, neb by věc marná a zbytečná byla —, tak také [10]) tuto ovšem pravé jest, že sou se Malostranští nejprv [11]) s Újezdeckými [12]) a s [13]) Hradčanskými a potom také i [14]) s mnohými Prazskými, jakož již dotčěno jest, spuntovali i spikli. A toho [15]) skutek [16]) se brzo ukázal k důvodu, že sou [17]) hned povyky potom činili bez překážky, a jiné sobě rovné i Pražany k témuž popudili a tak sobě všeho neřádu všickni pomáhali [b]). I poznav [18]) to purkmistr prazský s spoluradními [19]), co všickni ti spolu téměř [19*]) rozdymují: tím oumyslem, a ne jiným, do rathouzu u večer tovaryše své obsílal [20]) aby počátkem takovým překážku učinili [21]), a oheň aby se nerozmáhal, kterémuž pro taková spiknutí [22]) společní, kteréhož [23]) byl vrch a původ on Ziga, 1524 nemohli odolati. Nebo jináč nepodobné jest bylo, aby [24]) měli péči míti na malostranské humenní [25]) vrabce k vybojování [26]); byť se pak s [27]) Slanskými a s Berounskými i s hradem Prazským puntovali, málo by jim to platno [28]) bylo, kdyby [29]) nebylo příčin tuto již [30]) položených, a zdálo [31]) by se býti [32]) k smíchu podobné. Ale jakož [33]) proti palici žádného žertu [34]) není, tak proti bezprávné moci spravedlnost žádného nemá vzniku [35]). A netoliko že obec [36]) o tom nic nevěděla [37]), aby měl Ziga tak pachtovati, ale ani ti, kteříž jsou tehdáž [38]) podle něho do rady k tomu jímání [39]) vstupovali [40]), nevěděli, jakož sami to [41]) potom vyznávali [42]), co se má díti, jichžto [43]) byl nemalý počet. Avšak [44]) on nestyděl se toho lživě mluviti, že což jest [45]) koli učinil, že jest bez [46]) jich [47]) vědomosti [48]) nic neučinil [49]); ale že potom [50]) tepruv [51]) vtáhl [52]) s jinými obec k tomu přísností [53]), že k té příhodě musili povoliti [54]) a přiznati se. A tudy [55]) z sebe potom dali nadělati tarasův skrze falešnou [56]) zprávu [57]).

---

1) *l* jakož. — 2) *kbl* {i}. — 3) *ost* (lépe) obeslati. — 4) *l* tím. — 5) *kbleo* jakž. — 6) *e* toto; *l* to pravé jest. — 7) *v* že M. Str. nikdy. — 8) *kbev* takovú. — 9) *kbl* radním. — 9*) *k* spolu těm; *b* sp. sem. — 10) *be* {také}; *l* tuto také. — 11) *ost* nejprve. — 12) *okblev* Újezdskými. — 13) *dgoev* {s}. — 14) *k* {také}; *kbdgoev* {i}. — 15) *v* tohoto. — 16) *l* se hned brzy skutek; *ost* brzo se skutek. — 17) *v* sú. — 18) *dgle* poznal. — 19) *dkble* spolu s radními. — 19*) *v* {téměř}. — 20) *kbl* obeslal. — 21) *l* činili a ohni, aby se víc. — 22) *be* takové spiknutí; *l* tak. spik. a spolčení. — 23) *lg* jehož. — 24) *d* aby měli moci; *gv* aby neměli moci. — 25) *l* {humenní}; *v* hubení (oprav. z humenní). — 26) *l* k vyboj. Prahy. — 27) *k* {s} Slan.; {a} *k* s Ber.; *lg* {s} Ber. — 28) *v* platné. — 29) *vog* kdyby příč. tuto již polož. neb.; *ost* kd. příč. již t. polož neb. — 30) *e* jich(!). — 31) *o* {a zdálo}. — 32) *v* {býti}; *kblevd* k smíchu býti. — 33) *k* A jakož; *bl* A jakž; *e* Jakž; *d* Jakož. — 34) *ost* (lépe) šermu. — 35) *kbg* zniku; *l* vzniknouti (!). — 36) *kbl* o tom obec. — 37) *d* nezvěděla. — 38) *d* {tehdáž}. — 39) *l* zjímání. — 40) *ob* stupovali. — 41) *kl* {to}; *ost* potom to. — 42) *ost* vyznali. — 43) *kl* jichž. — 44) *kb* Ale. — 45) *l* {jest}; *d* cožkoli jest. — 46) *o* ale že potom bez. — 47) *k* jejich. — 48) *g* vědomí. — 49) *kevgo* nečinil. — 50) *o* {ale že potom}; *k* {že}. — 51) *l* teprva obec spolu s jinými. — 52) *bego* vtáh. — 53) *v* s přísností. — 54) *v* přivoliti. — 55) *kbl* tudiž. — 56) *go* falešnú. — 57) *klgovd* zprávu, neb je uměl sobě opremovati.

a) Rozumějí se Práva městská, jež později M. Brikcí vydal. — b) Že Malostranští měli spolky a rady s Pražany, vyznávají Staroměstští v podání svém knížeti Karlovi (kap. I. 3 c. čl. 17.). Na témže místě další svědectví, že na M. Str. v době před sv. Vavřincem bouřili se lidé na bratří a že v pondělí týž čas (8. srpna) sešli se konšelé pražští za příčinou Malostranských (čl. 18). Na M. Str. stala se patrně obdobná událost jako potom v Praze, původem prý Víta Zélého a Bartoše nožíře. O tom též zmínky v I 25. čl. 25. a v II 25. Z půhonů pak r. 1528 víme, že při čase sv. Vavřince z M. Str. byli uvězněni a potom vypověděni Ondřej krejčí, Štěpán švec, Matěj Lašťovička, Štěp. Vojha, Jakub kožišník; potom jiní, okolo dvaceti (Bart. II 25). Stalo se to před bouří pražskou asi 8. srpna neboť podle slov B-ových »na zejtří Pražané« — po jich příkladu — »ten trh konali« (I 27). S tím souhlasí Tom. X. 555. podle listu kanov. Jiřího, že jen sousedé luteranští byli vypověděni a oloupeni, konšelé zapuzeni nebyli, ovšem krom dvou svrchu zmíněných.

KAPITOLA OSMNÁCTÁ[1]),

v níž se oznamuje, kterak po tom jímání lidé o poledni se všech stran ve zbroji na rathouz běželi[2]), avšak v tom skutku horkém nic zlého se[3]) nestalo; neb žádný, kdo s kým[4]) jest, nevěděli[5]), než jedni druhé jímali a do vězení dávali.

1524 A potom[6]) brzo ku poledni hlas byl puštěn o tom, co se stalo, a bez meškání se všech stran lidé běžali se[7]) zbrojí na rathouz i na rynk veliké množství, že se bylo čemu[8]) s[9]) strachem podívati. Tu pak bylo s podivením, že v té horkosti a zkrvavilosti[10]) lidí jedněch proti druhým žádné bitvy ani žádného povyku na domy ani krveprolití[11]) nejmenšího se nestalo. Kdo chce toho dobře[12]) povážiti, mohou dvě příčiny k tomu nalezeny býti: jedna, že zřetedlně bůh nebeský[13]) ráčil od toho zlého lidi zdržeti[14]) ježto se řídko[15]) nalízá, aby v první náhlosti skutku takového proti sobě lidé v zuřivém[16]) sjití toho zlého neukázali; druhé[17]), že v pochybení byli o tom mezi sebou, kdo by s kým byl, poněvadž s obojí strany sobě odporné byl znamenitý počet, v kterémž otec proti synu, a zase též bratr proti bratru, i jiní přátelé proti sobě musili by[18]) povstati[19]); nebo vesměs se v hromadu shloučili[20]), nevědouce[21]) co mají činiti. A v tom času a těch dní[22]) tepruv[23]) víc a víc se proti sobě rozpalovali na mysli a sousedy své mnohé do vězení, některé na rathouz, některé[24]) do šatlavy a jiné jinam brali a sázeli, a tudy je od společnosti roztrhávali[25]).

Tuto by[26]) mohl[27]) někdo říci: poněvadž[28]) (jakož se slyší) jedni k druhým na rathouze v radě jsou[29]) mluvívali[30]), prve než se co[31]) začalo, totiž křesťané římští k odporné straně, řkouce:[32]) »Nebo vám nebo nám[33]) jest zde — totiž[34]) v Praze — zůstati«; a jiní: že »zvíte, co se v krátkém čase[35]) v Praze[36]) díti bude«; a[a]) opět[37]) jiní jinak tvrdili to rozličně; že[38]) tou řečí vejstrahu jedni druhým dávali, co sou o nich myslili[39]), aby to dokonali: i proč tehdy[40]), slyšíce takové vejstrahy, neopatrovali se[41]), aby v potřebě nastávající mohli[42]) svým oukladníkům odepříti i odolati? A poněvadž[43]) sou toho neučinili, tehdy[44]) jsou sami sebou vinni, dočekavše[45]) násilné moci. — Na to se[46]) odpovídá: že se to víc božím jednáním nežli z lidské vůle působilo[47]), ke cti a k[48]) chvále jeho. Nebo bůh[49]) někdy od lidí nevinných pro hříchy rozum odjímá, aby majíce jej nemohli ho užívati po své vůli.[50]) A tak dopouští[51]) jedny proti druhým, aby moc nad nimi[52]) ukazovali[53]) a aby jedněm to přicházelo k zatracení budoucímu, kteréhož docházejí skrze svou[54]) nepravost ti, kdož ji činí, a druhým s lehkostí časnou[55]) k naději budoucí odplaty od pána boha pro jich spravedlnost 1524

---

1) *o* Začíná se atd.; *zo* XVIIII. — 2) *b* běžali. — 3) *ost* se zlého. — 4) *d* s kejm. — 5) *klvoe* nevěděl. — 6) *dgv* Potom. — 7) *b* ve. — 8) *lv* {čemu}. — 9) *dgev* {s}. — 10) *g* zkrvavělosti. — 11) *o* krví prolití; *d* prol. krve. — 12) *o* {dobře}. — 13) *ost* bůh všemohoucí. — 14) *o* držeti. — 15) *l* zřídka. — 16) *vl* u zuřiv. — 17) *l* druhá. — 18) *lv* {by}. — 19) *l* povstávati. — 20) *dgoev* shlučili. — 21) *l* nevědouc. — 22) *kbl* a v těch dnech. — 23) *kbldgevo* teprv. — 24) *kblo* {na rathouz, některé}. — 25) *kbl* odtrhovali. — 26) *d* by pak. — 27) *ost* někdo mohl. — 28) *kbl* {poněvadž}; Jakož se slyší, že jedni. — 29) *kl* {v radě jsou}; *b* {jsou}; mluvívali v radě. — 30) *lg* mluvili. — 31) *kl* {co}. — 32) *b* řkúce. — 33) *kblevdo* nám nebo vám. — 34) *b* {totiž}. — 35) *blevdgo* času. — 36) *ost* {v Praze}. — 37) *kbl* {opět}. — 38) *k* a tou. — 39) *kbl* co se o nich myslí. — 40) *bevdo* tedy. — 41) *k* {neopatrovali se}. — 42) *l* {mohli ... poněvadž jsou}. — 43) *ost* I poněvadž; *d* Poněvadž. — 44) *l* {tehdy}; *b* tedy. — 45) *kbevd* dočkavše; *l* dočkavši. — 46) *l* {se}. — 47) *l* se dálo a působilo. — 48) *vkbl* {k}. — 49) *o* buoh. — 50) *k* po své vůli a k své důležité potřebě. — 51) *o* dopúští. — 52) *bl* nad námi (!). — 53) *v* prokazovali. — 54) *v* svú. — 55) *v* s lehk. časmij (!). —

a) Doklad toho v kn. arch. praž. č. 1129 list 235 b, kde kostelníci u sv. Jiljí — B. svého času byl v témž úřadě! — r. 1529 viní úředníka Jana z Prošovic, že některého času před tím pohnutím k nim mluvil: »Co na vás přijde, shledáte, pod spuosobou víry, dříve nežli dvě nebo tři neděle minou.«

1524 a nevinnost[1]); jakž[2]) se pak mnoho příkladův svatých[3]) nalézá v starém i v[4]) novém zákoně k tomu podobných. A tak žádný se tomu nediv, že se stalo to[5]), což[6]) se státi mělo v odpořích mezi lží a pravdou a mezi upřímností a falší. 1524

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ[7]),

v níž se oznamuje, jak bez meškání králi pánu svému i jinde do okolních zemí a po krajích[8]) psaní ošemetné činili, a kterak se s první ranou[9]) utekli, obávajíce se, že zlý grunt k důvodu pravdy mají, a svědomí je hryzlo.

1524 9. srp. Téhož dne v outerej při takovém sjití na rathouz náhlém konšelův[10]), starších obecních a cechmistrův[11]) z[12]) řemesl[13]) s staršími jich[14]) i s jinými úředníky, činili psaní bez meškání a rozpisovali listy po krajích[15]) ke všem stavům země České, napřed k králi pánu svému, i do okolních zemí, oznamujíce o té příhodě, která se stala, v tento[16]) rozum a v ta[17]) slova:

»Urozeným pánům[18]) pánům JMstem, urozeným a statečným pánům rytířům[19]), urozeným pánům vládykám a všelijakého důstojenství i[20]) povýšení lidem, pánům nám příznivým a přátelům našim milým! My purkmistr a rada i všecka obec města Prahy službu svou[21]) vzkazujem.«

Tuto věz, že o tomto[22]) psaní ještě nic obec nevěděla, proto že svolání[23]) žádného toho dne obce ani druhého[24]) podle zvyklosti nebylo, poněvadž nic jiného[25]) se tu nedálo v té náhlosti, než pozdvižení jedněch proti druhým a do vězení braní; ale potom tepruv[26]) jiného času po rozsílání[27]) těch listův, svolavše obec, to psaní mezi ně vnesli a potvrdili mezi sebou[28]).

»Máme za to[29]), že jest[30]) k VMstem a k Vám snad[31]) ta pověst přišla[32]), které se jest pohnutí u nás stalo[33]), že o takovém pohnutí mohla by VMstem a Vám ta zpráva dána býti, kteráž by sama v sobě taková nebyla, proč se jest[34]) to[35]) pohnutí stalo, tomu VMsti i Vy[36]) vyrozuměti[37]) nemohouce, u VMstí[38]) a u[39]) Vás jinak by to přijato bylo, nežli se jest věc zběhla.«

Bitec, maje naději k vítězství, toho šetří pilně, aby na druhého[40]) s první ranou se utekl, by pak horší braň měl. Tito[41]) také Pražané zlý grunt k[42]) důvodu pravdy měvše, hryzlo je svědomí a toto psaní činili, starajíce se, aby se jiní s[43]) zprávou[44]) neutekli; a protož nemeškali s ranami nedůvodnými pospíšiti, proto, aby v lidech mnohých to, což píší, předkem uvázlo (jakož se tak stalo), potom aby snadnější[45]) přístup k vykonání svého oumyslu měli.

»I VMstem a Vám[46]) aby vědomo[47]) bylo, kterak někteří to jsou[48]) u nás působili o víře svaté křesťanské a tu chtěli rušiti, o té i o nás jsou[49]) ouklady činili. A když jsme o takových úkladech zvěděli, že noci předešlé již své srozumění měvše, k takovému skutku přikročiti chtěli, — a když se ta věc rozešla, ráno my sebravše se, vzavše v tom pána boha na pomoc, takové věci překážku sme učinili bez krve prolití, a víru božskou křesťanskou[50]) a hrdla[51]) svá obhájivše, pokoj v městě našem a mezi sebou jsme uvedli a s[52]) pomocí boží tomu jsme se opřeli; a bůh všemohoucí nám

[1]) *v* nenávist(!). — [2]) *ost* jakož. — [3]) *kb* i svatých. — [4]) *ost* (krom *l*) {v}. — [5]) *ost* {to}. — [6]) *kbl* co. — [7]) *o* Počíná se atd.; *zo* XX.(!) — [8]) *l* po krajinách. — [9]) *d* má chybně »stranou«, oprav. vydavatelem; *o* radnou. — [10]) *o* konšelům(!). — [11]) *o* cechmistrům(!). — [12]) *kb* {z}. — [13]) *ost* (krom *v*) řemesel. — [14]) *v* i jich. — [15]) *e* po krajinách. — [16]) *v* v ten. — [17]) *ost* v tato. — [18]) *o* {pánům}. — [19]) *d* {rytíř. uroz. panům}; *l* {urozeným}; *o* rytířuom. — [20]) *e* {i}; *l* a povýš. — [21]) *kbv* svú. — [22]) *l* o tom. — [23]) *vbo* svolení(!). — [24]) *ost* nebylo ani druh.; *k* druhého dne. — [25]) *ost* poněv. se tu nic jiného; *d* {jiného}. — [26]) *kbldg* teprv. — [27]) *ost* rozeslání. — [28]) *d* mezi sebou. List dále sequitur. — [29]) *k* Máme naději. — [30]) *d* {jest}. — [31]) *kbe* {snad}. — [32]) *b* snad přišla. — [33]) *d* u nás přišlé stalo. — [34]) *b* jesti. — [35]) *kbl* {to}. — [36]) *v* {i Vy}. — [37]) *do* rozuměti. — [38]) *o* {V. Mstí a}. — [39]) *bloedg* {u} Vás. — [40]) *d* na druhé. — [41]) *ost* (lépe) Tuto. — [42]) *vg* {k}. — [43]) *vb* {s}. — [44]) *dlo* s pravdou; *d* s pravdami(!). — [45]) *l* snadší(!). — [46]) *o* {a Vám}. — [47]) *kbloevg* vědomé. — [48]) *v* sú. — [49]) *ost* {jsou}. — [50]) *vbe* božskú křesťanskú. — [51]) *o* o hrdla(!). — [52]) *kbl* {a s pom. b. ... opřeli}.

1524 jest pomoc svou[1]) v tom[2]) dáti ráčil, že jest taková věc přetržena[3]).«

Tito[4]) Pražané hromem[5]) bili na všecky strany, moc majíce, jako by to, což píší, pravé bylo, chtíce[6]) na ty lidi nevinné nebesa prolomiti a všecky živly na ně obořiti pod tím jménem barevným, jako by víry, nepravím křesťanské, ale že[7]) něco jiného pod pokrytstvím bránili, jakož se dále[8]) v těchto knihách najde. A protož tuto věz, že to všecko jich psaní žádného gruntu stálého a pravého v sobě nemělo, proto že jsou se ještě žádné pravdy jistotně nedoptali; ale[9]) rozšířivše takové psaní[10]) mezi lidmi, tepruv[11]) se na pravdu a na[12]) důvody ptali, jakož doleji[13]) o tom bude povědíno; a protož což při nich samých zlosti se nalézalo[14]), to na jiné strkali, aby bitý nebitého nesl[15]). A tak nejsnáze jim bylo se jiných spoluměšťanův[16]) svých zmocniti[17]) a potom o nich psáti, poněvadž na nic[18]) péče neměli, ani[19]) lsti v nich jaké bylo[20]), jakož to[21]) všecko se světleji, když k tomu přijde, ukáže. A tak, jakž[22]) jsou[23]) se oni[24]) Pražané tím[25]), že by překážku učinili, postavivše se proti nim bezprávně, jakoby víru boží obhajovali, pochlubili, jest tolikéž, jako by někdo s[26]) stínem bojoval. v kterémž žádná[27]) pravda[28]) skutečnosti není, ale[29]) nějaké podobenství skutku se ukazuje. Neb[30]) žádný tehdáž nebyl tomu odpíraje, proto že by trefil na káry a na vypovědění z města, jakož se některým potom to přihodilo, a nejmíň[31]) na vězení a[32]) snad i na bezživotí své[33]).

»A[34]) protož VMstí a Vás žádáme, jestliže by která zpráva jiná o tom pohnutí předešla, nebo[35]) k VMstem a k[36]) Vám přišla, a jinak oznamována byla[37]), nežli VMstem píšem, tomu místa abyšte dáti neráčili ani tomu věřiti[38]), aby co za příčinu jiného bylo, nežli to, což[39]) Vám píšem. Dán v Praze léta božího tisícího pětistého dvacátého čtvrtého[40]) v úterý u vigilijí sv. Vavřince, mučedlníka božího.« 1524

Jest s velikým podivením, že od počátku tohoto jich psaní až do konce toho se báli Pražané, aby jim věřeno[41]) nebylo, starajíce se příliš o to, aby lidé jiné zprávy mimo jich psaní k sobě[42]) nepřijímali. Nebo jest věc[43]) příliš zbytečná a neobyčejná starati se o takovou[44]) věc; poněvadž ten řád se zachovává od počátku všech řádův lidských založení[45]), že osobám vážným a zachovalým, zvláště[46]) pak radám[47]) městským a nejvejš v zemi České z stavu[48]) městského radě prazské jich psaní a pečeti beze vší ohrady a vejminky věřeno[49]) bejvalo. Proč sou pak nyní[50]) to učinili, starajíce se o to, snadně se můž[51]) každý domysliti.

A když sou to a takové psaní Pražané[52]), učinili[53]), tehdy potom několiký den tepruv svolavše obec to psaní jim oznámili a ten hlas pustili všudy, vykládajíce ten ouklad, kteréhož dotýkali, že sou chtěli[54]) předkem ti spoluradní věžňové a podle nich jiní mnozí měšťané, narčení[55]) pikarti[56]), napořád je muže[57]) i ženy i děti[58]) mordovati. To když v obecní[59]) lid bylo vneseno[60]), velmi sobě to obtěžovali; a bylo-li[61]) prve[62]) v nich mnoho zakrvavení, již pak mnohem víc[63]) se[64]) jedni proti druhým zazlili, domnívajíce se, že jest pravda, o čemž pověst mezi ně vzešla.

---

1) *v* svú. — 2) *d* {v tom}; *o* v to. — 3) *o* přetřena(!). — 4) *v* Tyto; *kble* (správně) Tuto. — 5) *kb* ohromně; *l* ohromeni(!). — 6) *kbl* chtíc. — 7) *o* {že}. — 8) *ost* se to dále. — 9) *k* {ale rozšířivše... ptali}. — 10) *ldgev* psaní a rozhlásivše mezi. — 11) *kblevdg* teprv. — 12) *l* {na}. — 13) *bl* o tom bude doleji; *ost* o tom dol. bude. — 14) *dl* nacházelo. — 15) *v* nesli. — 16) *bl* {spolu}měšť. — 17) *k* zhostiti neb zmocniti. — 18) *l* na ně. — 19) *ost* (lépe) aniž. — 20) *kbl* byly. — 21) *v* {to}. — 22) *l* {jakž}. — 23) *v* jsú. — 24) *bl* {oni}. — 25) *l* tím jak že. — 26) *o* {s}. — 27) *kl* žádné. — 28) *kb* pravdy; *l* pravý(!). — 29) *l* ale ňáké toliko podob. — 30) *kl* Nebo. — 31) *ost* nejméně. — 32) *o* {a}; *d* {a snad}. — 33) *o* {své}; *d* své. List dále sequitur: — 34) *d* I. — 35) *d* anebo; *ost* aneb. — 36) *l* {k}. — 37) *kbl* oznamováno bylo. — 38) *kb* věřili; *l* nevěřili. — 39) *k* {to což}, nežli V. Mstem píšem; *e* to co. — 40) *ost* 1524. — 41) *v* věříno. — 42) *l* {k sobě}. — 43) *e* {věc}. — 44) *kbv* o takovú. — 45) *k* založený. — 46) *d* a zvláště. — 47) *e* radním; *b* řádům; *l* úřadům. — 48) *l* za stavu. — 49) *de* věříno. — 50) *v* to pak nyní; *kbledg* pak to nyní. — 51) *o* snadně, že můž. — 52) *kbl* {Pražané}. — 53) *kbdoe* jim učinili; *gv* jim Praž. učinili. — 54) *k* {že jsou chtěli}. — 55) *kbevdgo* nařčení. — 56) *gl* pikarté. — 57) *v* {muže}. — 58) *obledg* {i děti}. — 59) *bv* obecný. — 60) *l* vtroušeno; *b* vznešeno; *ost* vzneseno. — 61) *v* bylo-li teprv; *l* bylo-li je(?). — 62) *l* {prve}. — 63) *vdgo* více. — 64) *dk* {se}.

KAPITOLA DVACÁTÁ [1]),

v niž se oznamuje, co v sobě přísaha konšelská a pečeť městská zavírá; dále jak [2]) Pražané některé [3]) kněží a pravé učitele zákona božího na rathouz obeslali a potom je vypověděli; též o nějakém mnichu, kterýž, jsa vytištěn od sv. Tomáše, kázal u Sv. Kříže a potom též vypovědín [4]).

1524 Přirozený rozum k tomu nutí, abych se maličko na stranu mimo psaní začaté odchejlil [5]) a při jiném se zastavil, z příčiny té, aby [6]) vším obyčejem od lidí všelijaký [7]) byl [8]) omyl odjat [9]) na budoucí časy, a také [10]) aby [11]) každý, poznaje pravou [12]) pravdu, snáze i [13]) spravedlivěji mohl všecko při této nesnázi vážiti a křivdu od pravdy odmísiti [14]). A protož za to mám, že žádného tajno [15]) není, že dvě věci hodnověrné [16]) z podstaty práva v radách městských se nalézají, totiž: přísaha konšelská a pečeť městská.

Přísaha konšelská [17]) drží v sobě tu podstatu, že osobám těm, kteréž [18]) přísahu [19]) k ouřadu konšelskému přijímají, víc nad jiné [20]) lidi obecné [21]) hodně [22]) bývá věřeno o těch věcech, na kteréž se přísaha jich vztahuje. Ale pečeť městská ten má v sobě základ, že přísahu [23]) těch osob potvrzuje [24]) k dokonalé hodnověrnosti. A protož kdež [25]) se řádně to děje, že přísežní na své přísahy něco osobně [26]) vysvědčujíce [27]) potom listem a pečetí toho potvrzují: tehdy to [28]) takové vysvědčení za pevné a jisté [29]) se přijímá u všech lidí podle práva, a to [30]) toliko, když se toho dotýče, což se [31]) v jich radě děje při soudích a smlouvách [32]) stran sobě odporných i jiných mnohých věcech, jichžto [33]) soudcové [34]) a prostředkové býti sou povinni [35]); jakož psáno jest [36]) o tom v právích prazských v kapitole XXXVI. v rubrice páté o svědectví [37]) přísežných. A v takovém běhu těžko jest přísežné předsvědčiti [38]); neb jest již tu vrch práva na těch dvou [39]) hodnověrných věcech. Ale přihodilo-li by se, též [40]) jako v [41]) nynější prazské nesnázi, že by sami takoví přísežní s obcí byli někomu za stranu odpornou [42]), totiž nebo [43]) za [44]) žalobníky, nebo za [45]) obžalované, již se jim taková moc [46]) odjímá [47]) od práva, že [48]) sami sobě svědčiti [49]) nemohou, ani osobně, ani listem s pečetí [50]), ani obec jich. A toho zřetedlný jest důvod z příkladů při dskách a soudích [51]) zemských [52]), že některé město a obec bývali [53]) pohnáni [54]) od strany sobě odporné pro nevydání člověka jeho [55]), kteréhož kázavše zmučiti bránili se [56]), pravíce, že jest zločinec; a to provodili svým rychtářem, písařem a konšely, kteříž [57]) při tom trápení byli: nic jim nepomohlo, ale [58]) za křivé sou odsouzeni, proto že jsou sami sobě [59]) svědčili, jsouce všickni z jednoho práva. A poněvadž při Pražanech tolikéž se nalézá, že jsou za stranu odpornou [60]) proti svým spoluměšťanům vězňóm i jiným mnohým se postavili, ukázavše [61]) moc nad nimi, a o nich roz- 1524

[1]) *o* Začíná se; *zo* XXI. (!) — [2]) *l* pak. — [3]) *d* má chybně »někteří«, to opraveno. — [4]) *g* vypověděn. — [5]) *kb* uchejlil. — [6]) *e* abych . . . odjal. — [7]) *lb* lidí všelijakých. — [8]) *e* {byl}. — [9]) *v* omyl byl odjatý. — [10]) *geb* a tak. — [11]) *l* {aby}. — [12]) *bv* pravú; *d* pravdu pravou. — [13]) *l* {i}. — [14]) *o* odmiesiti. — [15]) *ost* tejno. — [16]) *z* má »hodnověrnému«, což opraveno. — [17]) *dgblvo* {a pečeť m. Přís. konš.}. — [18]) *ost* kteříž. — [19]) *k* tu přísahu. — [20]) *kbl* {jiné}; *e* jiný. — [21]) *bl* obecní. — [22]) *d* hodné. — [23]) *d* přisahuje (!). — [24]) *z* {potvrzuje . . . osobně} dodáno z *ost*. — [25]) *v* když. — [26]) *l* něco v sobě. — [27]) *lv* vysvědčují. — [28]) *ev* {to}. — [29]) *l* za pravé a za jisté. — [30]) *k* avšak toliko. — [31]) *ldgoe* co se. — [32]) *bledgo* smlúvách. — [33]) *o* jichž. — [34]) *v* soudové; *l* prostředkové a soudové. — [35]) *kbl* byli povinni. — [36]) *kbd* o tom jest psáno; *ost* o tom psáno jest. — [37]) *kble* o svědčení. — [38]) *g* přís. osobě svědčiti; *ost* (správně) přís. přesvědčiti. — [39]) *o* dvú. — [40]) *kl* {též}. — [41]) *e* {v}. — [42]) *ve* odpornú; *l* odporní. — [43]) *l* {nebo}. — [44]) *dgv* {za}. — [45]) *v* {za}. — [46]) *ble* věc. — [47]) *d* odnímá. — [48]) *ost* od práva. Proč? Protože ɔc. — [49]) *kbl* nic svědčiti nemoh.; *dgv* svěd. nic nemohou; *o* svěd. nemohou nic. — [50]) *d* s pečetí listem; *kbl* listem, pečetí. — [51]) *kbv* soudech. — [52]) *k* lidských, zemských. — [53]) *kbl* byly. — [54]) *ost* (krom *e*) pohnány. — [55]) *l* jednoho člověka {jeho}. — [56]) *l* a bránili se. — [57]) *ost* kteříž vždycky. — [58]) *l* než. — [59]) *kbl* sobě sami. — [60]) *o* odpornú. — [61]) *kb* a ukáz.; *k* ukázavši.

1524 pisovali pod pečetí i vyhlašovali[1]), žalujíce na ně, což[2]) chtěli, i za soudce[3]) se jim postavili, a tak se nad nimi zmocnili, chtíce tudy zahraditi i zacpati vešken[4]) řád a právo[5]), aby jim jich přísaze[6]) a pečeti[7]), kteréž neřádně při takovém spůsobu užívali[8]), i také množství směsičné[9]) obce jich[10]) bez řádného důvodu více věřeno bylo[11]), nežli pouhé spravedlnosti, a netoliko prve[12]), než jsou to psaní ven vydali, nic jistého se uptati nemohli[13]), ale ani potom[14]) nikdá toho pravého nemohli učiniti, — i kdo toho nerozezná, co jest v tom pravého a co křivého, a že moc, nevěra[15]) i spiknutí mezi nimi panování obdržely[16]), proti nimžto žádná díla[17]) neslušejí. Ale kdež[18]) ty věci pole obdrží, tu žádné společnosti ani místa spravedlnost míti nemůž. — A protož jsem tuto o takovém neřádném psaní jich rozum zřetedlný položil, protože se mnohých lidí lehkomyslných to chytilo, mluvíce, že jest nepodobné, aby Pražané měli nejistou[19]) věc rozpisovati a k tomu pečeť svou přitiskati[19*]); jakož se to[20]) potom nalezlo, co jest hobntejr[21]) a co jest[22]) čisté zlato.[a])

Na zejtří pak v středu na den sv. Vavřince 1524 10. srp.
konšelé pražští s staršími obecními v takovémž[23]) počtu jako prve sešli se opět na rathouz a rozjímali sobě tu příhodu, která se stala, a povolavše[24]) kněží a farářův některých z bratrstva kněze Martina betlémského, nedávno z města vyšlého, i jiných[25]), kněze totiž[26]) Václava Počátka[27]), faráře od sv. Havla, kněze Pavla od sv. Michala, kněze Martina z Opatovic[28]), kněze Jana Miruše[29]) starého, někdy mnicha[30]), a jiných víc, jichžto žádná vina jiná nebyla, než že sou upřímně[31]) lidi podle[32]) zákona božího vedli a poctivě živi byli, vypověděli je ven z města toho dne[33]) do západu slunce.[b]) Potom v pátek 2. srp.
příští povolali opět nějakého z téhož[34]) počtu na rathouz kněze Michala[35]), mnicha zákona[36]) sv. Augustina[37]) a dali ho do vězení na rathouz[38]); tam ho drželi až do dne Povýšení sv. Kříže (14. září)
a toho dne vypověděli jej za jinými do slunce západu z města[39]).

O tomto[40]) mnichu věz, měl-li je[st] v sobě dary[41]) boží. Ten přišel z zemí německých, jsa podán od svých starších do kláštera[42])

[1]) *kbl* vyhlašují. — [2]) *kblv* co. — [3]) *o* súdce. — [4]) *kblvd* všecken. – [5]) *dgovk* i právo. — [6]) *v* jich písaři; *d* jich písaře (!). — [7]) *ost* i pečeti. — [8]) *k* {užívali}. — [9]) *v* nesčíslné obce; *g* směsičnému obce; *kl* obce směsičné. — [10]) *l* {jich}. — [11]) *d* nebylo. — [12]) *ost* než jsou prve. — [13]) *o* {nemohli... pravého}. — [14]) *kbleo* nikdá potom. — [15]) *dgoev* moc a nevěra. — [16]) *l* obdrželo; *kbdgo* obdržali. — [17]) *dg* děla; *kbeov* diela. — [18]) *bldge* když. — [19]) *bvo* nejistú. — [19*]) pův. »přitisknouti«, ale opravil. — [20]) *l* {to}. — [21]) *dgv* hobutejr; *o* habutayr; *kble* měď. — [22]) *go* {jest}. — [23]) *l* v takovém. — [24]) *bl* povolavši. — [25]) *kbl* nedávno i jiných z m. vyš.; *zdgove* ned. z m. i jiných vyšlého (!). — [26]) *kbl* {totiž}. — [27]) *l* Martina Poč. (!); *v* Pořádku. — [28]) *o* Michala z Opat. (!). — [29]) *ke* Miruši; *o* Maruši; *dg* Moruši; *b* Štiruši; *l* Štyruši. — [30]) *kbl* {někdy mnicha}. — [31]) *leov* upřímně. — [32]) *b* vedle. — [33]) *l* {toho dne}; *dgb* tohoto. — [34]) *l* {z téhož počtu na rathouz}. — [35]) *b* {kněze Mich.... na rathouz}; *ost* {Michala} — [36]) *kl* {zák. sv. Aug.... do vězení}. — [37]) *k* sv. Aug. u sv. Tomáše na Malé Straně. — [38]) *l* {na rathouz}. — [39]) *k* z Prahy. — [40]) *dv* O tom. — [41]) *g* dary b. v sobě; *l* v sobě Ducha svatého {dary boží}. — [42]) *k* do Prahy do kláštera; *kl* k sv. Tomáši.

[a]) B. mohl list pražský dostati buď v některém exempláři, poslaném na venek (v Hoře?), nebo potom jako přílohu z akt soudních. Kommentář jeho, byť i stranný, je správný: Pražané dříve soudili, nežli vyšetřovali. To potvrzuje samo datum listu, téhož dne, kdy bouře se strhla. Není sice známo, jak schůze 9. srpna se skončila, ale vyšetřováno tu sotva bylo. Nebylať to valná obec úředně svolaná, ale jen samovolné sejití se osady týnské a jiných. Všichni vězni žalují, že slyšáni nebyli, ač o slyšení se hlásili, a vinníci nikdy tuto jejich žalobu nevyvraceli. – Že teprve později rozkřiklo se do obce o domnělých úkladech vězňů, což B. nejednou potom krátce uvádí, vyplývá i z půhonů r. 1528. — [b]) Úřední zápis o vypovědění těchto kněží čti v knize arch. praž. č. 994 l. 163. Vedle jmenovaných vypuzen byl i kn. Jakub Kulhavý od sv. Havla, jehož B. nezná. Kn. Miruše od r. 1513 byl v čele pokročilých pod obojích a z prvních rozsévačů lutheranství. Viz Tom. X. 465, 554. Že byl prvotně mnichem, udává jen B. — V ruk. kapitulním A 37 opsána je Apokalypsis neznámým farářem turnovským. V I. kap. připsal si kněz na okraji o tomto vypovědění i událostech soudobých: »Léta páně 1524 z těch mudrákuov a kněží bludných několiknást vypověděli z Prahy na věčnost Martínkovy roty. A na sv. Vavřince purgmistra s jinými do vězení vzali na obú rathouzích (!), i v šatlavách jich dosti bylo, neb divnú zradu kovali. Někteří zmučeni. Jedno[m]u u pranéře pardus vyšústali, potom opět dvěma. Jednomu pečeť přitiskli, přizavše mu na hrdlo tractat Martínkuov kacieřský proti tělu Páně drahému.«

1524 sv. Tomáše na Malou[1]) Stranu a tu kázal německy čtení[2]) svaté podle zákona božího upřímně[3]), příkladem jiných věrných kazatelův, — jimžto těch časův[4]) Pražané i jiní mnozí, tak křesťanští jako oni, luteriani přezděli[5]) —, učil i psal několik[6]) časův, veda Němce i jiné římany k známosti zákona božího a pravdy jeho i[7]) k přijímání svátosti těla a krve Kristovy pod obojím spůsobem, a ukazoval jim falešné učení antikristovo býti papežské i jeho náměstkův, tak dlouho, že se tomu převorovi i všem mnichóm v tom klášteře s ním stejskalo, kteříž o to dlouho pracovali při knížeti Karlovi, hejtmanu vší země, i při jiných, aby ho mohli prázdni býti a od sebe vyhrejzti, proto že jim tudy do kuchyně nahlédal[8]) a rozkoší zhovadilých ujímal. A tak se potom stalo, že jest[9]) přišel do Starého Města[10]), jsa potiskán. Ale osadní sv. Kříže[11]) u řeky bytu jemu[12]) tu dopustili, v kterémžto kostele sloužil a kázal německy též jako prve, dotýkaje[13]) se[14]) stolice římské[15]) v jejím neřádu[16]). Němci i jiní rozliční lidé strany[17]) římské chodili k němu veliké množství obojího pohlaví. —

A když bylo k času velikonočnímu léta
5. dub. téhož svrchu psaného u veliký pátek[18]), v květ-
31. bř. 7. dub. nou neděli i na velikú noc, veliký a znamenitý počet Němcův a jiných ukrutných někdy protivníkův zákona božího přistoupali a přijímali z rukou jeho tělo a krev pána Krista[19]) pod dvojím[20]) spůsobem; a tak se horlivě pravdy boží[21]) víc a víc[22]) chytali, že se jest[23]) bylo čemu podiviti.

A toho se[24]) v žádných kronikách psáno[25]) 1524
nenalézá a[26]) nad to pamět živých lidí neobsahuje, aby kdy v Čechách pán bůh takový[27]) div v takovém času skrze jednoho člověka ukázal, jako skrze něho. Strana římská přivykla se zasvěcenými papežem svátky chlubiti pro některé divy babské, pravíce mnoho k smíchu podobného, že tento[28]) toto a tento[29]) anebo tato opět toto za div[30]) učinili, mnoho[31]) posměšného i nedůvodného o tom sepsavše, ježto takové a mnohem větší divy čarodějníci za[32]) starého zákona činili jsou. A však ďábel ďáblem, kejklíř kejklířem a pravda věčná, jenž jest bůh, bohem zůstával a zůstávati bude[33]) na věky. A skrze tohoto mnicha bůh div ten ukázal, kderýž[34]) má založení pravé a[35]) jisté zákona božího a z následování první církve svaté, od Krista a od[36]) apoštolův poslé a[37]) vzniklé. A protož, jakož[38]) v jiném, tak v tomto[39]) ďábel náměstky své k tomu nastrojil, aby tomu překážku činili, obojí, duchovní i světští, k tomu vedouce, aby jich slepotě a nespůsobu i obyčejům hanebným a nekřesťanským nic na překážku[40]) nebylo, ani aby papeži, k kterémuž[41]) již velmi dychtěli, nic oči[42]) nezaprášilo; jakož se tuto tak stalo. A o takové římské svěcenině[43]) Bernart, jeden z učitelův, v svých knihách toto napsal[44]): »Mnohých[45]), prý, lidí zasvěcených duše sou[46]) v horoucím[47]) pekle, jichžto kosti my zde[48]) na světě[49]) ctíme.« Znal jest to[50]) jistě ten dobrý muž, že jest veliký rozdíl mezi svatými lidmi podle[51]) zákona božího a pravého smyslu jeho a mezi lidmi papežem zasvěcenými[52]).

1) *bv* Malú. — 2) *ost* svaté čtení; *v* sv. evangelium. — 3) *dgb* upřímě. — 4) *ost* časů. — 5) *l* převzděli. — 6) *e* několiko. — 7) *d* a. — 8) *dkble* nahlídal. — 9) *l* {jest}. — 10) *l* St. M. Pražského. — 11) *ve* u sv. Kříže. — 12) *kbl* jemu tu bytu. — 13) *b* dotýkajíce se. — 14) *v* {se}. — 15) *o* stol. papežské v jejím. — 16) *gbe* neřádě. — 17) *kblevg* z strany. — 18) *kbl* v květ. neděli a u vel. pát.; *kbv* v květnú. — 19) *kblevdgo* K. pána. — 20) *b* vobojím. — 21) *ost* {boží}. — 22) *kbl* víc a víc pravdy. — 23) *l* {jest}. — 24) *b* {se}. — 25) *kbl* {psáno}. — 26) *dv* {a}. — 27) *kbl* {takový}; *g* div takový. — 28) *v* ten; *o* tento a toto. — 29) *ost* {tento anebo}; *b* a tento opět toto; *k* a jiný opět. — 30) *v* »žádné« místo »za div« (!). — 31) *b* a mnoho. — 32) *v* {za}. — 33) *kbl* zůstával a zůstává na věky. — 34) *v* kteréž(!); *ost* kterýž. — 35) *kbl* {a}. — 36) *b* {a} od; *k* {od}; *l* od jeho apoštolův. — 37) *kl* {a}. — 38) *l* jak; *b* jako. — 39) *o* v tomto nám. své ďábel. — 40) *kb* nic na překáž. nečinili obojí, duchovní i světští. — 41) *o* k kterému; *vg* pozd. opraveno »po kterémž«. — 42) *kleg* v oči; *b* voči. — 43) *k* svěc. řím.; *o* o takovém řím. svědčení ně(!). — 44) *l* toto pověděl a napsal. — 45) *d* Mnoho... — 46) *d* {duše jsou}; *o* {duše}; *d* jest v hor. pek. — 47) *v* {horoucím}; *z* houroucím(!). — 48) *e* {zde}. — 49) *k* v světě. — 50) *kbl* to dobře jistě; *v* zajisté. — 51) *dgv* {podle zák.... mezi lidmi}. — 52) *g* ke slov. »zasvěcenými« připsáno pozd. na okraji jinou rukou: »a svatými v zákoně páně obojím poznamenanými«.

1524 Byl ten mnich[1]) nadepsaný jistě v boží naději bohobojný[2]), poctivý a šlechetný v svém obcování, nestaraje se o žádnou rozkoš tělesnou. A toho všeho důvod osoba jeho vlastní, dosti chatrná[3]) a k rozkoši nepodobná, ukazovala, že jest měl v nenávisti svět a bohu se oddal, jemuž se on[4]) ďábel z těch příčin brzo zprotivil obyčejem již předloženým[a]). 1524

KAPITOLA DVACÁTÁ PRVNÍ[5]),

v níž se oznamuje, kterak Pražané nemohouce[6]) se jistoty, aby měli mordovati, doptati, kázali dva sousedy své[7]) zmučiti; a jak jest[8]) Pašek před tím, než je trápiti dali[9]), pro jednoho z nich posílal[10]), aby na ty nevinné pravil[11]), sto kop grošův českých[12]) jemu dávaje[13]). Dále jak jest Ziga před knížetem čistě lhal.[14])

A když se[15]) tak ty věci dály, znamenavše Pražané, že nejsou velmi tím[16]) ubezpečeni ani jisti[17]), aby to pravé bylo, což[18]) jsou o těch vězních i o jiných rozpisovali[19]), a že jsou s cesty řádu a práva[20]) zbloudili, zvláště v tom, že tepruv[21]) prohlédli[22]) k tomu, že zvyklost práva a řádu k tomu vede, že jistota a důvod každého skutku zlého od někoho[23]) spáchaného anebo[24]) zlým úmyslem na mysli uloženého spravedlivě pomstu a[25]) pokutu i rozhlášení o témž skutku předchází: oni pak zpátkem nikterakž jistoty žádné toho, aby je chtěli mordovati, ani jiného, nedošedše, rozhlašovali a[26]) rozpisovali po vší zemi i[27]) mezi cizí národy, a nad[28]) to pomsty žádali, jako by tím, což[29]) jsou psali, jisti byli; i zdálo se jim[30]) za slušné, aby tepruv[31]) pravdy a jistoty hledali, kázavše brzo[32]) potom zmučiti dva spolusousedy svá[33]): Jana Bonuši a Matěje hřebenáře, tak řečené, dobývajíce na nich toho ukrutnými mukami, aby pravili na ty vězně i na jiné, že jsou měli všecky[34]) mordovati[b]).

A o té věci zprávu dával Matěj hřebenář za pravdu pravou[35]) po vše časy: že dřív, než ho dali katům v ruce, Pašek poslal proň[36]) do svého[37]) domu a[38]) mluvil k němu, přiříkaje vysoce, že mu chce za to[39]) dáti sto kop grošův českých, aby vyznával[40]) o Janovi Hlavsovi i o jiných některých, že jsou ouklad strojili o[41]) mordu; ale on když tomu odepřel, nechtě křivdy pomáhati svému svědomí[42]), řekl mu Pašek: »Shledáš to, že toho musíš zlým požiti!«

Po té řeči brzo dali ho[43]) s Bonuší katóm, dobývajíce na nich mukami toho, aby vyznali o Hlavsovi a Šorfovi[44]) i o jiných vězních[45]),

[1]) *kbl* muž. — [2]) *oe* bohabojný. — [3]) *g* chaterná. — [4]) *kl* {on}. — [5]) *o* Začíná se kap. XX. (!); *z* dvacátá druhá (!); *vl* jedenmecítmá. — [6]) *b* nemohúce; *v* jistoty doptati, aby; *kb* nemoh. jist., aby . . . se doptati. — [7]) *dgv* své dva sous. — [8]) *v* {jest}. — [9]) *l* než je trápili. — [10]) *kb* poslal. — [11]) *v* pravili. — [12]) *lbe* {českých}. — [13]) *kbl* dával jemu. — [14]) *kbl* čistě před kníž. — [15]) *k* Když se. — [16]) *v* {tím}; *ost* vel. tím. — [17]) *l* a jisti. — [18]) *dkbleg* co. — [19]) *v* což se tu . . . rozpisovalo. — [20]) *l* řádu, práva. — [21]) *ost* (krom *o*) teprv. — [22]) *l* prohlídli. — [23]) *v* od něho. — [24]) *v* aneb. — [25]) *v* i. — [26]) *o* {a}. — [27]) *dv* a. — [28]) *l* na. — [29]) *l* co. — [30]) *l* jest. — [31]) *ost* (krom *o*) teprv. — [32]) *klgo* brzo. — [33]) *k* své. — [34]) *l* všechny. — [35]) *b* za pravú; *v* za pravě. — [36]) *kbl* pro něho. — [37]) *b* do jeho. — [38]) *kb* {a}. — [39]) *kbl* dáti za to. — [40]) *o* aby oznamoval. — [41]) *kb* {o}; *l* k mordům. — [42]) *kbl* proti sv. svěd. a nechtěl (*k* nechtě) lháti před tváří boží, i řekl. — [43]) *kbl* dal ho. — [44]) *kveo* o Hlavsovi, o Šorf.; *lb* o H., Š.; *d* o H. a o Š. — [45]) *b* vězniech; *klevg* vězněch.

[a]) O tomto mnichu B. ví asi z řeči Paškovy (II 26), ze vzpomínky vězňů (I 33) a ze zprávy Hlavsovy (v Pamětech), z vlastního přidal jen úvahy a nájezdy. Dotvrzení věcného obsahu shledáváme v listu kanovníka Jiřího ze dne 18. srpna. — [b]) B. asi čerpá tu z protokolu soudního, jejž Pražané při soudech r. 1528 musili nejspíše předložiti. O Matěji hřebenáři, sousedu z osady sv. Havla (kn. arch. praž. 2109—65), a jeho choti Markétě mluvil již v kap. 5. O trápení jich píší i kanovník Jiří, půhon Bonušův (reg. kom. soudu 4 F B 4), čl. XXIII. Pamětí, (jež dodávají, že Matěj byl kmotrem Paškovým), zápisy sněmu kolínského z r. 1525. — Že Bonuše s jinými potom musil se vyprodati, máme vedle B. doklad z kn. č. 99—163a, kde r. 1524 dva sousedé jsou uvedeni v jeho dům blíže sv. Valentina. I pozdější zmínka B-ova o něm je pravdiva.

1524 že jsou zrádce[1]) bez vejminky. Ale oni proti svému svědomí nechtěli lháti před tváří boží. A toho na nich nabádání při mučení[2]) nejvyšší byl mistr a dospělec[3]) Jan Karban konšel. — Na těch se nic jiného[4]) doptati nemohli, než že heslo sobě nějaké[5]) vymyslili s Vítem Šípeckým[a]), spolu v ty časy radním, proto[6]): když jsou slyšeli o vzteklém povyku Malostranských, kteříž jsou podnět[7]) Pražanům k té různici učinili, aby se[8]) podle možnosti opatrovali, ač by[9]) co na ně svévolně nad jiné[10]) přicházelo a[11]) bezprávného, totiž aby se bránili[12]), tak jakž[13]) sou se[14]) jedni proti druhým zazlili, nevědouce, kdo by s kým byl; a že k tomu nebylo[15]) přes patnáct osob víc[16]). A také že[17]) on Bonuše chodil[18]) k někomu[b]) na nic zlého[19]) na hrad[20]) z poručení Šípeckého; a že[21]) Pašek v neděli
7. srp. minulou, totiž před sv. Vavřincem[22]), v osadě sv. Havla[23]) mluvil: že najde[24]) takové přátely[25]), což mu se od osadních i od jiných děje, že[26]) jej litovati a[27]) mstíti budou. Jakož se pak tak[28]) stalo, že jsou[29]) ho[30]) počali mstíti hned při tom jímání. — To jich vyznání při mučení srovnávalo[31]) se s tím, což[32]) jsou před mučením dobrovolně mluvili, kteréž také i před obcí oznámili.

Nebylo na tom dosti, ale po dobře zběhlém času[33]), když již všickni ti[34]) měšťané vypovědění z města vyšli, zjímali Pražané dva vinaře, kteříž před časy v službě vinařské u Mi- 1524
kuláše Šorfa bývali[35]), a[36]) dali je do vězení a potom katům[37]) v ruce, aby je též zmučili[38])[c]). A tu při tom mučení[39]) vyptávali se na nich[40]) též jako i[41]) na prvních: vědí-li co o tom mordu puštěném[42]), slýchali-li[43]) sou co o tom od svého pána[44]) Šorfa aneb od koho[45]) jiného, a v jakém sou poselství od něho k Hlavsovi chodívali, a tak mnoho jiného klevetného k tomu podobného na nich se vyptávali, a nic se též na nich doptati nemohli k své libosti; ale podržavše jich u vězení pustili je svobodně[46]). A tak kratochvíl sobě z toho[47]) činili, což bylo proti řádu a právu nepořádného[48]).

Toť[49]) ten veškeren[50]) důvod a jistota vyptaná[51]) od Pražanův a jich po krajích rozpiování a před obcí rozhlášení[52]), nad kterýž žádného jiného nikdá neměli. A tuť se již najde[53]) pravdomluvná řeč Zigy řezníka Vaníčkovic, když již[54]) [z]jímal[55]) konšely již psané, že vyslán byl téhož dne aneb nejméň[56]) na zejtří na den[57]) sv. Vavřince na hrad Prazský k[58]) knížeti Karlovi hejtmanu s některými spoluměšťany, ohrazuje[59]) se a zprávu jemu dávaje[60]) o tom vzteklém povyku, aby toho těžce nevážil sobě[61]), a obměkčoval jej svou[62]) řečí lstivou a nepravou[63]), pravě[64]), že sou

---

[1]) *dl* zrádci. — [2]) *z* má chybně »přinucení«, to opraveno; *bo* při nucení. — [3]) *e* dospělej. — [4]) *kb* nic jiného se; *l* jin. nic se. — [5]) *kbl* sobě něj. heslo; *ost* sobě heslo nej. — [6]) *kbl* radním; protože jsou slyš. — [7]) *d* pomoc; *gv* paměť (v *g* však opraveno in marg.) — [8]) *e* {se}. — [9]) *v* ač by na něco svévolného, bezprávn. nad j. přich.; *kbl* ač by na ně svývolně co (*l* co svýv.); *ost* ač by na ně co svévolného. — [10]) *l* {nad jiné}. — [11]) *kbl* {a}. — [12]) *k* bránili podle toho také, jakž. — [13]) *b* jak. — [14]) *g* {se}. — [15]) *l* nebylo víc přes patnácte. — [16]) *l* {víc}; *v* více. — [17]) *kbl* {že}. — [18]) *v* on Bonuše nechodil na hrad {k někomu}; *kbl* on Bonuše chodil k němu. — [19]) *kbl* {na nic zlého}. — [20]) *ost* na hrad Pražský. — [21]) *k* že on Pašek — [22]) *g* před sv. Havlem (!). — [23]) *g* v os. sv. Václava (!). — [24]) *dkb* že nejde (!). — [25]) *o* takového přítele. — [26]) *e* {že jeho... budou}; *b* že nejde takové přátely jeho litovati (!); *kbdgoev* že jeho; *l* že toho. — [27]) *ost* i. — [28]) *dgv* {tak}. — [29]) *v* sú. — [30]) *kb* {ho}. — [31]) *dl* srovnalo. — [32]) *klbed* co. — [33]) *bo* čase. — [34]) *kblco* {ti}. — [35]) *kbl* byli. — [36]) *l* {a}. — [37]) *k* katu; *l* i katům. — [38]) *kb* zmučil. — [39]) *kb* trápení; *l* vyptávání. — [40]) *d* {na nich}. — [41]) *ost* {i}. — [42]) *k* mordu rozhlášeném. — [43]) *v* a slýchali-li. — [44]) *ke* {pána}; *l* pána svého. — [45]) *b* od někoho. — [46]) *velo* svobodné. — [47]) *ost* (krom *e*) činili z toho. — [48]) *bl* {nepořádného}; *l* proti právu a řádu; *b* proti bohu, řádu a p.; *d* právu nepořádnému; *vg* právu odporného. — [49]) *g* To. — [50]) *ost* všecken. — [51]) *kbl* vypsaná. — [52]) *lb* rozhlašování. — [53]) *d* nejde (!). — [54]) *vl* {již}. — [55]) *ost* zjímal. — [56]) *l* nejmíň. — [57]) *do* místo »na den« má »aby« (!). — [58]) *o* {k}. — [59]) *ost* ohražuje. — [60]) *o* jemu o tom dávaje, o tom. — [61]) *l* sobě nevaž (!). — [62]) *ost* jej sobě řečí svou. — [63]) *v* lstivú a nepravú. — [64]) *kb* pravíce.

[a]) Vítem Orudkou z Újezdce j. Šípeckým. — [b]) Lze mysliti k Hlavsovi, nebo k některému šlechtici lutherskému, Litoborskému, Vartmberkovi. — [c]) O vinařích jinde zprávy jsme nenalezli; ale není proč nevěřiti.

1524 měli[1]) mordovati všecky napořád v tom[2]) městě, jměvše hotovost zbrojných lidí v rathouze i v[3]) jiných domích v počtu nemalém, několik set, a tak dále. — Kníže to slyšav[4]) divil se tomu, bylo-li by to[5]) tak. I učinil na něj[6]) otázku[7]), bude-li moci to, což[8]) zpravuje[9]), provedeno býti. Tehdy Ziga celými ústy směle a štědře[10]) pověděl: »Milostivé[11]) kníže, netoliko jedním, dvěma nebo[12]) desíti, ale padesáti svědky můžem provésti.« [13]) Kníže, vyslyšav[14]) tak vysokou jeho řeč[15]), nepospíchal toho k nápravě přivoditi[16]), aby se na to chtěl ptáti, a s[17]) tím se rozešli.

A tak věz, že jsou se[18]) byli ještě netoliko padesáti svědkův, ale ani jednoho nedoptali[19]), ač[20]) jsou koli hanebně[21]) mukami se na to ptali; a potom nad to[22]) nic jistého, ani důvodného[23]) nikdá neměli, jakož se to[24]) potom najde[25]). Ne proto to mluvím[26]), abych[27]) z pochlebenství někomu věc křivou[28]) líčil[29]); ale proto, že skutek sám toho mluvení, že[30]) jest pravda, co[31]) se tuto píše, dovozuje[32]). Neb kdyby to bylo skutečně pravé[33]), že jsou chtěli mordovati, poznáno, nebylo by hodné ani slušné[34]) podle řádu světského (o duchovním a božím řádu, poněvadž jest tehdáž místa v Praze neměl, já mlčím), aby měla[35]) ta věc bez pomsty světské pominouti. Ale[36]) nemohše se nic po vše časy nikterakž toho domakati v pravdě, na žádného útrpností[37]) z těch vězňův nebylo saženo, ale potom časem jistým svobodně[38]) je pustili, vypověděvše[39]) je. A však aby zhola[40]) svého rozpisování nezadusili, vymyslili sobě, že na králi pánu[41]) vyprosili na svou křivou a nedůvodnou[42]) zprávu, že jsou je i jiné potom[43]) z města vypovídali[44]), jako by jim milost nějakou ukázali[45]), bez krve prolití; a tomu[46]) ještě barvu přidali, že jim pro pikartství[47]) to učinili. Ale jakž v jednom, tak i[48]) v druhém byl důvod pravý na opačinu[49]), jakož o tom doleji[50]) šíře bude položeno[51])[a]).

Než co se toho hesla nadepsaného dotýče, sám skutek opět[52]) toho dovozuje, že se k žádnému důvodu[53]) jim mírně[54]) netrefí, proto že by těch patnáct[55]) osob nic neprovedli[56]) proti takovému množství lidu v Praze. Druhé kdyby pak i to bylo, že by měli všecky mordovati, tak jakž pověst o nich vzešla: tehdy by museli[57]) všem na pořád, tak dobře svým, jako jiným to činiti[58]); poněvadž mnoho lidí bylo[59]) v té směsici[60]), kteříž byli za pikarty vyhlášeni, kteříž o tom ani o jiném[61]) nic nevěděli, jsouce[62]) v nějaké s nimi (ať tak dím) při víře pravé[63]) křesťanské společnosti[64]). Ale toto v tom jest nejdivněji[65]), že jsou se na tom heslu mnozí Pražáci[66]) byli zhoršili[67]); avšak nemohli se doptati žádného spiknutí lidí, k takovému heslu slušejícího, bez kteréhožto[68]) jest heslo jako tělo bez duše nebo[69]) rybník[70]) bez vody; ale na tom se nic nehoršili, že sou sami[71]) měli spiknutí, v masných[72]) 1524

---

1) *k* chtěli; — 2) *gv* v tomto. — 3) *b* {v}. — 4) *b* slyšev; *kb* uslyšavše; *b* uslyšav. — 5) *veg* {to}. — 6) *vl* naň; *kbodg* na něm. — 7) *v* dotázku. — 8) *b* {což}; *k* co; *l* čím. — 9) *vo* zpravují. — 10) *v* a směle, štědře. — 11) *ost* Milostivý. — 12) *l* aneb. — 13) In marg.: Trubte jen, trubte, již jest ptáka srazil a raději, by umřel, selhal. — 14) *e* vyslyšel. — 15) *ost* jeho tak vysok.; *kbve* vysokú. — 16) *k* přivésti. — 17) *eo* i s tím. — 18) *ost* (krom *l*) {se}. — 19) *ost* (krom *l*) se nedoptali. — 20) *dgv* {ač jsou ... ptali}. — 21) *kb* hanebně mukami, trápením; *l* koliv hanebnými mukami a těžkým trápením. — 22) *l* na to. — 23) *oe* nedůvodného (!). — 24) *v* {to}. — 25) *dbv* nejde (!); *l* najde potom. — 26) *v* mluvení. — 27) *d* že bych. — 28) *l* křiv. věc; *bove* křivú. — 29) *dgv* léčil; *o* činil. — 30) *gv* {že}. — 31) *bedo* což; *l* co se tu stalo. — 32) *v* píše a dovozuje. — 33) *o* pravě. — 34) *v* sluš. ani hod. — 35) *dbvo* aby neměla. — 36) *v* {Ale nemohše ... nebylo saženo}. — 37) *k* útrpností práva; *l* {útrpností}; nebylo útrpné saž. — 38) *kbd* svobodné. — 39) *kb* vypověděvši. — 40) *kbl* zhola aby. — 41) *l* pánu svém. — 42) *v* svú křivú a nedůvodnú. — 43) *l* {potom}. — 44) *kbl* vypověděli. — 45) *kbl* něj. milost učinili; *v* nějakú. — 46) *kb* k tomu. — 47) *ost* že jim to pro pik. uč. — 48) *b* {i}; *l* {i v}. — 49) *v* opočinu; *l* opačině. — 50) *v* dáleji. — 51) *bl* psáno a položeno. — 52) *kbl* {opět}; *ost* toho opět. — 53) *ost* se k žád. dův. jim. — 54) *k* {mírně}; *l* méněji; *b* míněji. — 55) *o* patnácte. — 56) *k* neprovedlo. — 57) *ost* musili. — 58) *b* učiniti. — 59) *bl* {bylo}. — 60) *b* v té nesnázi a směsici. — 61) *kbl* {ani o jiném}. — 62) *b* jsúce. — 63) *v* při pravé křesť. víře; *kbed* {pravé}. — 64) *e* {společnosti}. — 65) *blovg* nejdivnější. — 66) *kb* Pražané. — 67) *kbl* horšili. — 68) *kbl* kteréhož. — 69) *gov* nebo; *k* aneb. — 70) *o* ryba. — 71) *b* {sami}. — 72) *o* v masních.

a) V I. 26, 32—34, IV. 20, 32.

1524 krámích i jinde po hospodách několik set lidu zbrojného, a potom na rathouzích tolikéž.[1]) I co jest podobnějšího ke zlému[2]), zdali to, že jest komár chtěl kůň[3]) snísti, čili to, že sto vlkův škubali[4]) jednu hus?

I srozuměvše tomu Pražané[5]), že se jim nic netrefuje a že nic pravého doptati se nemohou, oč[6]) sou se byli zasadili, pustili uzdu administratorovi Havlovi[7]) i jeho kněžstvu, aby[8]) se v tom nezamlčali; nébrž[9]) tak sou po vše časy činili roku toho, že jsou[10]) po kostelích štěkali, mluvíce a tvrdíce to, i lidi[11]) v tom jedny proti druhým víc a víc podpalujíce, že jsou chtěli nešlechetní pikarti všecky napořád mordovati, nad to přidávajíce, že sou chtěli ženám prsy řezati, a k tomu, že sou ti často psaní vězňové žoldnéře a ponocné[12]) své na rathouze[13]) trávili[14])[a]). — Tuto by[15]) v pravdě mohlo pověděno býti, že by při mnohých lehkých a běžných nevěstkách víc studu nalezl, než[16]) při takových kněžích. A však vešken[17]) jed[18]) svůj zákonem božím přikrejvati směli[19]), neb je tomu ďábel, onen pokušitel, naučil, když také podvodně[20]) mluvil[21]) ku pánu z písem.

A když se tak dálo, že[22]) ani tudy nemohla pravda Pražanův hlavy vystrčiti, obrátili se na pikarty, aby je vyhledávali a[23]) vězením i jiným trápením napravovali. A toho jsou takto[24]) dovodili[25]) jedni na[26]) druhé: kdož[27]) k komu měl 1524 jakou nelibost dávní od několika let[28]), — buďto byl-li jest co jeden druhému spravedlivě dlužen, buďto pro[29]) jinú kteroukoli lehkú a nevážnú příčinu –, byl-li jest pak ten[30]) z téhož dluhu od věřitele svého napomínán, a chtě, aby při něm[31]) to zůstalo, ukázal naň, jako myslivec chrtóm na zajíce, pravě, že jest pikart, a že v Betlémě i v jiných kostelích pikartských býval; z toho jej obžaloval potutedlně, bez přítomnosti strany — buď ten žalobník jakýžkoli[32]) v svém zachování — a do vězení ho připravil. A někteří po osadách a po[33]) ceších spisovali lstivě[34]) a[35]) oukladně[36]) cedule, v nichž jsou falešně sočili[37]) [na] jiné[38]) a purkmistru[39]) jich i jinam do konsistoře podávali; a to potom za jistú pravdu správcové ujímali a k nesnázem[40]) připravovali, tak dlouho, až se jim samým již s tím potom[41]) stýskalo[b]).

Takovát jest kratochvíl toho všeho času tak trvala[42]), až v tom jednom[u] tovaryši nožířskému kázali šilink dáti u pranéře[43]) a z města ho vyvesti, pro žádnú jinú příčinu[44]), než že sou nalezli u něho spis o svátosti oltářní, podle zákona božího od některých kněží pražských tehdáž sepsaný[45]) proti vystavování monstrancí, kterýž se počíná: »Mnozí velebíce vystavování těla Kristova etc«[46])[c]). — Divná jest

1) *k* tolikých (!). — 2) *ost* k zlému. — 3) *k* koně; *l* káni. — 4) *kl* šklubalo; *ost* šklubali. — 5) *v* měšťané pražští. — 6) *dbl* ač. — 7) *o* {Havlovi}. — 8) *e* {aby se . . . činili}. — 9) *k* {nébrž}; *ost* nýbrž; *k* což jsou tak po vše č. r. toho činili. — 10) *v* jsú; *g* má dří v: »Že jsou chtěli nešl. pikh. . . . mordovati«, potom »že jsou po kostelích podpalujíce«. — 11) *kble* tvrdíce to u lidí, v tom. — 12) *o* žold., ponoc. — 13) *kbl* {na rathouze}. – 14) *l* trápili. — 15) *d* aby. — 16) *gv* nežli. — 17 *kbl* {vešken}. — 18) *dgv* vešken ten jed. — 19) *l* smějí. — 20) *dgv* podobně. — 21) *dgeo* ku pánu z písem mluvil; *kbl* ku pánu mluvil {z pís.}; *v* ku p. mluv. z pís. — 22) *k* že nikudy nem. Praž. prav.; *bl* Pražanův (*l* Pražanům) prav. nemohla. — 23) *bl* {a}. — 24) *el* také. — 25) *e* dovedli; *v* dovolili. — 26) *b* nad. — 27) *o* kdež; *l* kdo k komu měl ňákou. — 28) *l* {od několika let}. — 29) *l* pro ňákou jinou dosti lehkou příč. a neváž.; *ost* pro jinou některou; (*g* tu opakuje »bylli jest . . . dlužen«). — 30) *ost* {ten}. — 31) *ost* aby to při něm. — 32) *do* jakkoli; *k* jakýkoliv; *ost* jakýkoli. — 33) *lbe* {po}. — 34) *g* {lstivě sočili}. — 35) *k* {a}. — 36) *ldkbo* lstivé, oukladné. — 37) *ost* svědčili a sočili. — 38) *d* na jiné. — 39) *l* k purgmistrům. — 40) *l* k nesnázím; *b* k nesnázům. — 41) *kbl* {potom}. — 42) *l* bejvala. — 43) *ko* u planýře; *dgbe* u pranýře. — 44) *o* {příčinu}. — 45) *o* sepsané (!). — 46) *k* vystavování těla Kristova v monstrancí); *o* vystavování {monstrancí . . . Kristova}; *v* v monstratu.

a) O trávení žoldnéřů mluvil sám Cahera u sv. Štěpána a u sv. Petra; s B-em souhlasí: list br. Matěje (II 16) i výpověď vězňů (I 33). O řezání prsů nalézáme jen u B-e; ale sotva je to jeho výmysl, i když připustíme, že kněží tak nekázali. Aspoň se o tom mluvilo v lidu. — b) O tom je B. jediným zpravodajem. — c) Srv. glossu turnovského faráře v předchozí kap. 20., v poznámce b) str. 62. — Traktát: Mnozí velebíce etc. byl by podle toho od kn. Martina betlémského; jest asi spis, jejž uvádí Jungm. Histor. liter. III. 800: Spis o potřebných věcech křesťanských, od některých kněží pražských vydaný proti vystavování těla Kristova etc. 1524, 8 listů ve 4 u Jiř. Štyrsy v Boleslavi Ml.

1524 věc, že sou[1]) pitele Pražané tak hanebně pokutovali a šenkéřův[2]) s pokojem nechali! — Kněží, kteří[3]) ten spis na světlo vydali, z města[4]) pokojně[5]) pustili; impressor, kterýž to[6]) imprimoval v Praze, i ten, kdož[7]) jest[8]) je[9]) mnohým lidem prodával, žádného protivenství netrpěli[10]): ale ten nožíř musil ten řád platiti[11]). 1524 A poklekl na kolena, děkoval[12]) z toho pánu bohu, že mu to ráčil za dar dáti, aby trpěl pro zákon jeho, kteréhož[13]) nechtěl ďáblu k vůli ustoupiti[14]), pravě se býti víc hoden[15]) za hříchy své[16]).

KAPITOLA DVACÁTÁ DRUHÁ[17]),

v níž se pokládá o nešťastné příhodě jednoho malíře, kterak jest[18]) do šatlavy vzat[19]) a potom s Janem Kalencem z města[20]) vymrskán.

Potom brzo jednomu ševci tolikéž učinili a cejch mu na tvář[21]) přiložili[22]) z lživé zprávy, že by děti své sám[23]) křtil.

A po některém opět času při vánocích[24]) přihodilo se jednomu tovaryši maléřskému[25]), Němci, když byl v kostele svaté Barbory u sv. Františka[26])[a]): na ten den toho svátku mnich jeden, když na kázání svém[27]) klevety a básně babské[28]) strojil[29]) o svaté[30]) Barboře a když po tom jistém pliskání svém šel do ambitů[31]), řekl mu ten maléř[32]), aby nechal těch klevet, ale aby lidi ze čtení svatého učil[33]). Ten pak mnich[34]) ukázal na sobě příklad zlý a okřik naň učinil; lidé mnozí to slyšavše[35]), chytili se někteří[36]) toho maléře[37]), Ludvíka ménem, a[38]) dali ho do šatlavy. A potom brzo[39]) jednoho dne vyvedli z šatlavy nějakého Jana Kalence[40]) nožíře, od něhožto bratří u víře[41]), kteřížto »malá stránka« příjmí vzali[b]), založení mají[42]), kterýž[43]), jakož[44]) pravili, vzat byl proto[45]) do vazby[46]), že jest[47]) sám sobě i své čeledi doma svátostí těla a krve Kristovy, tak nazvanú[48]), kterúž posvěcoval[49]), posluhoval[50]). A téhož[51]) maléře[52]) také[53]) s ním vyvedli k pranéři[54]). Kalencovi dali šilink samému toliko a cejch mu na tvář[55]) přiložili[56]) a z města[57]) ho[58]) s tím maléřem[59]) vyvedli. Kalenec, když pak byl za městem,

---

[1]) *v* jsú. — [2]) *dlego* šenkýřů; *b* šenkýřův; *kv* šenkéřů. — [3]) *v* {kteři}; *ble* kteří kněží; *kod* kteříž. — [4]) *bl* z města je. — [5]) *k* pokojně je. — [6]) *d* jej. — [7]) *l* kdo. — [8]) *k* {jest}. — [9]) *l* je prodával jiným mnohým; *o* prodal. — [10]) *v* netrpí. — [11]) *l* řád sám píti a platiti; *k* platiti a pak sám za to vytrpěti. — [12]) *ost* poděkoval. — [13]) *kbl* {kteréhož}. — [14]) *v* ustúpiti. — [15]) *ost* vinen a hoden. — [16]) *ost* za své hříchy; *k* hříchy, nežli to, co trpěti má. — [17]) *o* Začíná se etc.; *oz* XXIII.(!); *lv* dvamecítmá. — [18]) *kbleo* jest pro víru do šatl. — [19]) *b* dán. — [20]) *kbl* z města s J. Kal. — [21]) *gev* na tváři. — [22]) *ost* přisadili. — [23]) *e* sám sobě. — [24]) *be* při vánocech; *l* přih. se při ván. — [25]) *ost* malířskému. — [26]) *k* sv. panny Barbory na Františku. — [27]) *kbl* {svém}. — [28]) *ost* {babské}. — [29]) *o* strojili. — [30]) *k* o sv. panně Barboře. — [31]) *kbl* do ambitův šel. — [32]) *ost* (krom *l*) malíř. — [33]) *kbl* aby ze čt. sv. lid učil. — [34]) *k* mrnouch. — [35]) *v* slyšíce. — [36]) *ost* {se někteří}. — [37]) *ost* (krom *o*) malíře. — [38]) *kb* {a}. — [39]) *k* a brzy. — [40]) *b* Robence(!). — [41]) *l* u víře, kterýchžto Malá Str. příj. vzali a u víře zal. mají. — [42]) *k* zal. své mají; *b* vzali a mají. — [43]) *ge* kterýžto. — [44]) *kv* jakž; *l* jako. — [45]) *v* proto vzat byl. — [46]) *k* do vězení. — [47]) *o* jest. — [48]) *k* tak nazvav; *b* tak nazván(!). — [49]) *k* i posvěcoval. — [50]) *o* {posluhoval}. — [51]) *k* A též téhož. — [52]) *ost* (krom *l*) malíře. — [53]) *kb* {také}. — [54]) *ko* k planéři; *dl* pranýři. — [55]) *dg* na tváři; *e* v tváři v tvář. — [56]) *ost* přisadili. — [57]) *k* z města ven. — [58]) *l* {ho}. — [59]) *dekl* malířem.

[a]) t. j. v klášteře sv. Anežky na Františku. O té příhodě jinde neslyšíme. — [b]) B. vykládal si tak nesprávně slova Mikuláše vřetenáře. (IV 7 čl. 8) O Kalencovi jsou v Kronice ještě zmínky (I 33, II 25, IV 7, 11), ale jen mimovolné a ne Bartošovy: B. ho nezná. O osobě Kalencově viz Jirečkovu Rukověť str. 331 a Gindely Gesch. d. böhm. Brüder. I. 169. Byl pastorek Fabiana sladovníka z M. Strany, r. 1514 a 1516 s chotí Magdalenou kupuje vinice, r. 1521 bydlí na Oujezdě. Druhé choti své Kateřině dal r. 1525 plnou moc k prodeji vinic, »nemoha býti přítomen pro příčinu hodnú« (kn. arch. praž. č. 2006—211, 255, 2007—15, 148).

1524 napomenutí a kázání pobožné k lidem okolo[1]) stojícím učinil. Lidé mu drahně pomoci penězi[2]) učinili[3]), a on tu hned chudým to rozdal, a potom šel odtud s tím maléřem[4]).

Tak sou Pražané s učiteli, proroky[5]) svými, lidi[6]) v Praze napravovali na víru křesťanskou[7]): katem[8]), biřicem, vězením a jinými rozličnými nátisky beze všeho řádného slyšení a spravedlivého usouzení[9]). Neb jsou[10]) tak k některým mluvívali: že tehdáž právo žádné moci nemá a tak ani spravedlnost — tudy sami na sebe[11]) křivdu uvozujíce. Festus, onen vladař země Židovské, náměstek císařův[12]), 1524 mluvil k Židóm v Jerusalémě, k oukladníkům a zrádným žalobníkům sv. Pavla potutedlným[13]), těmito slovy: že není Římanům obyčeje, aby Sk. ap. 25., 16. měli potupiti člověka prve, nežli by[14]) ten, na kteréhož by žalovali, přítomné měl žalobníky a místo by k obraně měl k očištění[15]) viny[16]), kteráž by jemu dávána byla. I pozorujž[17]), že pohané nebyli přijimači osob, aniž jsou právům moci odjímali; ale jakož[18]) k svému jazyku, též[19]) i k cizímu a neznámému se zachovávali[20]) podle spravedlnosti.

KAPITOLA DVACÁTÁ TŘETÍ[21]),

v níž se oznamuje, jaké příšery, jako by oděnci v zbroji[22]) chodili, Boršíkovi[23]) rychtáři se ukazovaly, a jak jest bakalář od Bílého lva, aby pikarty ven hnali, u krále jednal; a když se vrátil, poselství vypravuje.

V těch pak ve všech časích strach na ně rozličný[24]) přicházel, že sou nevěděli druhdy, co činiti mají[25]). A toho důvod byl, že některou[26]) chvíli Matouš Boršík[27]), rychtář novoměstský[a]), byl u rathouzu novoměstského u večer po slunci[28]) a v tom událo mu se viděti blíž ke dvaceti[29]) pacholkův[30]) zbrojných, jdoucích[31]) mimo rathouz. A když je uzřel, šel za nimi[32]) zdaleka s některými sousedy, šetřil jich, kam jíti chtí; neb se nadál, že jsou[33]) od někoho najati, tak jakž jsou Pražané chtěli tu kuklu morděřskú[34]) na někoho[35]) vstrčiti. A maje žoldnéře v rathouze, nesměl okřiku žádného učiniti, aby zvěděl, kdo[36]) jsou aneb odkud jsou[37]) přišli; ježto[38]), kdyby pak od císaře tureckého přišli, mohli jsou se jistě všeho na nich[39]) doptati s takovou[40]) mocí a silou, v[41]) kterouž jsou oufali[42]). Ale[43]) když za nimi rychtář[44]) tak dlouho chodil, zmizali mu[45]) všickni, že nevěděl, kam jsou se poděli[46]). A to jest on[47]) rychtář potom na rathouze staroměstském před množstvím[48]) měšťanův v té schůzi přítomných[49]) za jistou[50]) pravdu rozprávěl, s těmi, kteříž spolu s ním při tom vidění byli. Jiní opět, že sou se nějací žoldnéři v noci ponocujíce s některými potkávali to tvrdili, nevědouce, kdo jsou; jiní, že jsou u Krče[51]) viděli lidu zbrojného, položeného na

1) *kbl* okolo sebe; *o* ok. úč. stoj. — 2) *kl* peněz pomoc; *b* peněz i pomoc. — 3) *ost* (krom *d*) činili; *o* {učinili}. — 4) *deklbg* malířem. — 5) *e* s uč. svými proroky. — 6) *l* lid. — 7) *v* křesťanskú. — 8) *o* katem a biřicem. — 9) *v* usúzení. — 10) *v* jsú. — 11) *ost* (krom *b*) na se. — 12) *kbl* císařů(!). — 13) *v* potutedlnými(!). — 14) *kbog* {by}. — 15) *k* k vočišťování. — 16) *b* víry. — 17) *v* {pozorujž . . . spravedlnosti}. — 18) *l* jakž. — 19) *b* tak i; *d* též tak i. — 20) *b* zachovali. — 21) *o* Začíná se etc.; *zo* XXIIII.(!); *vl* třimecítmá. — 22) *ost* (krom *v*) ve zbroji. — 23) *kbl* Buršíkovi. — 24) *k* veliký a rozličný. — 25) *kbl* co mají činiti. — 26) *v* někderú. — 27) *l* Buršík; *v* Boršek. — 28) *k* po slunci západu. — 29) *l* k dvaceti; *ost* (krom *o*) ke dvacíti. — 30) *b* pacholkům. — 31) *l* jdoucí; *b* jducí; *e* jdúcích. — 32) *o* za ním(!). — 33) *v* jsú. — 34) *l* mordýřskou. — 35) *b* na něho(!); *o* na několik(!). — 36) *l* co. — 37) *v* sú. — 38) *kblo* {ježto . . . přišli}. — 39) *ost* na nich jist. vš.; *l* jistě doptati všeho. — 40) *v* s takovú. — 41) *o* {v}; *b* v kterúž; *e* v kterou. — 42) *v* doufali. — 43) *e* A. — 44) *v* rychtář šel za dobrú chvíli, zmizeli; *klgeo* zmizeli; *l* tak že nevěděl. — 45) *l* {mu}. — 46) *ost* se mu poděli. — 47) *kbl* {on}. — 48) *ost* množ. lidu a měšť. — 49) *z* má »přítomnými«, což opraveno; *l* měšťany . . přítomnými. — 50) *ov* jistú. — 51) *v* u krčem; *l* jsou vid. . . . zbrojného u Krče, na pět tisíc; položeného ku pom. etc.

a) Byl v úřadě právě 1523—1524.

1524 pět tisícův ku pomoci pikartóm, a u Slupi[1]) též, vyznávali. A tak jiné rozličné básně, kteréž se mnohým jako ve snách po Praze ukazovaly, za jistou[2]) věc zpravovali, kterýchž[3]) víc pro větší posměch[4]) psáti nebudu; nebo jich[5]) samo o tom[6]) přemyšlování působilo jim jistou[7]) všeho[8]) toho skutečnost.

Takovouť[9]) jsou mužnost[10]) a statečnost těch časův ukazovali[11]), že[12]) se svého stínu[13]) báli; a[14]) o čemž jim mnozí k jich posměchu a k trápení většímu zprávu dávali, tomu docela věřili, domnívajíce se, ze všech stran[15]) že nepřátelé na ně táhnou[a]). A tak z toho bázeň[16]) na nich přílišná byla, že[17]) nevěděli, co sou sami; neb nejednou[18]) toho[19]) i druhého roku bouřili lidi po městě, někdy ve dne a[20]) někdy v noci[21]), přikazujíce, aby hotovi byli se zbrojí, když by[22]) jim koli rozkázáno bylo[23]) jít[24]) k rathouzu, aby šli[25]). Proč jest pak strach[26]) na nich takový býval? Příčina tato jest: že obyčejně to bývá[27]), kdož[28]) jest zlého svědomí, že strach na něm býti musí. A protož svědomí jich vnitřní vlastní hryzlo je, protože sou počátek zlý učinili, sáhše bezprávně na své sousedy[29]) nic na ně neuvedše[30]), s jakýms oukladem, o kterémž ti lidé nic nevěděli skutkem ani radou, až na ně[31]) násilé přišlo. A protož svědomí dotčené Pražanův žádného upokojení[32]) míti nemohlo, ale plné zlosti a nepravosti vřelo v nich bez přestání, tak že se jim ustavičně zdálo, že mají nepřátely ze všech stran[33]), kdež[34]) nikdyž nic skutečného nebylo. V tom ve všem dobře se jim trefilo ono povědění[35]) Cicerona v knihách Officiorum[36]), kdež dí: »Kdo chtí[37]); aby se jich lidé báli, že těch také zase musí[38]) se oni[39]) báti.« A protož od počátku té bouřky osadili byli oba rathouzy, totiž staroměstský i novoměstský, dole i nahoře počtem nemalým žoldnéřův; a nad to[40]) každé noci ponůcky po ulicech[41]) držali, tak jako by v obležení[42]) města bylo, bojíce se měchýře nadutého k veliké škodě a závadě obce té. 1524

A když tak vždy z jedné kratochvíle do jiné[43]) šli, s některým povolením královským, kteréž[44]) se pravili míti na některé zprávy a rozpisování jich předešlé nedůvodné, ten tanec, kterýž[45]) zavedli, předse[46]) konali jednostejně; až k tomu přišlo, že před samým[47]) svatým Václavem léta téhož tisícího pětistého dvacátého čtvrtýho Václava nějakého bakaláře od bílého lva[b]) do Budína k králi vypravili[48]) osobně, aby to jednal i zjednal, aby jim toho předsevzetí na jich zprávu nepravou a neupřímnou[49]) potvrdil, a měšťany své, kteréž za pikarty měli, aby je nejméň[50]) z města vytiskli, nemajíce k nim žádné hodné ani spravedlivé příčiny. Při témž času[51]) také kníže

1) *dgeb* v Slupi; *d* u Sloupí. — 2) *evbgo* jistú. — 3) *k* kterých. — 4) *l* pro větší počet. — 5) *g* samo jich. — 6) *kl* {o tom}; *k* to přemyšl. v tom; *lv* v tom přemyšl. — 7) *vo* jistú; *l* čistou; *b* čistú. — 8) *v* {všeho}; *kblde* toho všeho. — 9) *ev* Takovúť. — 10) *bl* možnost(!). — 11) *l* těch časů při sobě měli a ukaz. — 12) *k* že jsou se. — 13) *o* své stínu(!). — 14) *l* {a}. — 15) *ost* že ze vš. str. nepřát. — 16) *kbl* na nich bázeň. — 17) *l* tak že. — 18) *g* nejedni; *v* najednú. — 19) *ost* toho i jiného; *e* toho i jiného mnohého. — 20) *e* {a}. — 21) *k* v noci a někdy ve dne. — 22) *bl* kdyby. — 23) *b* nebylo(!). — 24) *ost* jíti. — 25) *kl* {aby šli}. — 26) *dgvoe* na nich tak. strach. — 27) *g* bývalo. — 28) *kbl* kdo. — 29) *kbe* na své spolusousedy. — 30) *k* na ně neuvodě; *z* chyb neuvedené; *b* neuvodně; *l* nedovodě; *d* nedovedše. — 31) *l* {na ně}. — 32) *l* pokoje. — 33) *kbl* mají ze všech stran nepřátely; *g* se všech. — 34) *kbl* ale nikdež; *ost* nikdež. — 35) *l* propovědění. — 36) *be* Officium; *g* Officia 4. — 37) *l* {kdo chtí}; *k* kteří chtějí. — 38) *e* že se těch také zase musí oni; *v* že těch také oni m. se báti zase; *kbl* musejí. — 39) *kbl* {oni}. — 40) *o* a na to. — 41) *deo* ulicích. — 42) *d* v obležení město. — 43) *ost* do jiné; *v* do jiné chodili. — 44) *kbl* které. — 45) *kbl* který. — 46) *gl* přece. — 47) *kblv* {samým}. — 48) *l* vypravovali. — 49) *v* nepravú a neupřímú; *l* neupřímnou. — 50) *l* nejmíň. — 51) *l* {času}; *b* čase.

a) B. je tu na omylu: pověsti byly patrně uměle šířeny od strany Paškovy, aby dostalo se jim záminky k ozbrojení. — b) Václav bakalář jméno měl od svého domu »u bílého lva« na Ovocném trhu (č. 143), v jehož držení již r. 1505 byl (kn. č. 94 II 90). Jméno mu zůstalo, i když r. 1521 dům prodal za 220 k. Pavlu Landsmanovi, jenž ihned postoupil jej známému Mik. Konáčovi z Hodišťkova (2109—173b). V radě konšel Václav zasedal v l. 1509—1510, 1514—1518; r. 1518—19 byl perkmistrem hor viničních. (Tomek IX. sezn.)

1524 Karel[1]), hejtman[2]), a někteří páni zemští[3]) tam tudíž přijeli, a tam byli až skůro[4]) do slavnosti Všech svatých. A tak Pražané hned po tom poselství učiněném víc a víc svou[5]) vůli provodili[6]) a na zprávu křivou[7]) toho bakaláře, od nich jemu poručenou[8]), pole při králi pánu[9]) obdržali, s pomocí a s přímluvami[10]) některých přátel jich, a nejvejš[11]) snažnou[12]) prací toho arcibiskupa[13]) Ostřehomskýho[14]), kancléře[15]) uherského[a]), kterýž, chtěl-li jest[16]) své povinnosti dosti učiniti[17]), musil jest také[18]) štemflovati papežskou[19]) stolici, aby neklesala[20]). A protož zjednali tehdáž, co[21]) sou chtěli, když nebylo[22]), kdo by jim odpíral, a to proto, že v té horkosti[23]), kteráž byla při králi na zprávu často jmenovanou Pražanův[24]) proti nevinné krvi vzešla, že[25]) přístupové všelijací tam[26]) byli zasekáni přílišným sočením, že sou nesměli žádný z těch osočených se[27]) o to ani pod glejtem ani jinak[28]) pokusiti, aby měli tam[29]) jako ku pánu svému pracovati; psaní všelijaká[30]), kteráž[31]) z Čech k němu[32]) činili[33]), nic jim prospěšna nebyla[34]), ale ovšem opomítána byla na jich veliké zlé.

A když se ten bakalář[35]) zase vrátil[36])
1. list. ke dni Všech svatých, tehdy[37]) byla obec
7. list. Pražská na rathouz[38]) v pondělí po Všech svatých obeslána, ne tím pořádkem[39]) starodávním, aby se všickni, chudí i bohatí[40]), scházeli, ale přebírali se[41]) v nich jako v hnilicech[42]), kdo měli jíti a kdo nic; množství měšťanův[43]) dobrých, pokojných[44]), zachovalých[45]), vážných a rozumných z oumysla pominuli, kteréž v domnění falešného bludu měli, a dole[46]) jich nechali. Tak nejednou[46*]), v schůzech obecních předešlých též[47]) činívali; nebo jest to bylo nastalo: kdožkoli na druhého[48]) ukázal[49]) beze všeho důvodu pořádného[50]), a jej nařekl[51]), pravě, že jest pikart[52]) ten již vinen býti musel[53]). Ale věz, že ani toho spiknutí upřímně[54]) nevedli[55]), protože sou[56]) se nalézaly osoby mezi konšely i jinými ouředlníky i mnohými měšťany znamenitějšími[57]) města toho, kteříž sou též jako[58]) jiní u týchž[59]) kněží vyšlých bývali; avšak jich[60]) s pokojem nechali, proto že by jich málo v Praze zůstalo[61]) kteříž by v témž zavinění (ač jest-li které) postiháni nebyli.

A když sou se ti tak výborní vybranci[62]) do obce sešli, tehdy[63]) ten jistý[64]) bakalář, jsa dobře v logice[65]), v amphibologí, v klevetných fallacích[66]) a[67]) v štěbetném všetečném[68]) stračím umění[69]) vyučen, podle toho, jakž pod strakou[b]) sedal, poselství z Uher přinesené[70]) oznamoval a list od krále přinesl; a tak tím opět[71]) hluk prazský výše na nohy postavil[72]). A téhož dne zase kněze Kubu[73]), kněze Václava Šídlo a mistra Matěje Koram-

---

[1]) *b* Karel kníže. — [2]) *d* hajtman. — [3]) *d* {zemští}; *b* čeští. — [4]) *dg* skoro. — [5]) *v* svú. — [6]) *b* provedli; *kl* provozovali. — [7]) *v* křivú. — [8]) *v* poručenú; *b* poručenému. — [9]) *l* {pánu}; *kb* pánu svém. — [10]) *bv* z pomoci a přimlúvání (*g* přimlouv.); *l* přimlouváním. — [11]) *ost* nejvíc. — [12]) *o* snažnú. — [13]) *vble* {arci}biskupa. — [14]) *dgkbv* Ostřegomského. — [15]) *le* kancliře. — [16]) *b* chtělli je(!). — [17]) *ost* (krom *l*) dosti činiti. — [18]) *l* taky; *e* tak. — [19]) *k* papežskú. — [20]) *v* by neklesela(!); *kbloe* neklesla. — [21]) *lg* což. — [22]) *bl* nebylo tehdáž, kdo by; *dgvoe* nebylo, kdo by jim tehdáž. — [23]) *k* v té horlivosti, která byla. — [24]) *dokbe* Pražan; *g* Pražanů. — [25]) *gveo* {že}. — [26]) *d* tam byli všelij.; *ost* tam všel. byli. — [27]) *l* {se}. — [28]) *dbl* jinak se pok. — [29]) *l* tam o to, jako. — [30]) *kbe* všeliká. — [31]) *kblv* {kteráž}. — [32]) *eb* jemu. — [33]) *v* učinili. — [34]) *b* nebyly... opomítané byly; *g* opomítána byly. — [35]) *d* kanclíř; *vg* kancléř. — [36]) *v* navrátil. — [37]) *g* {tehdy... svatých}; *l* tehda. — [38]) *kblev* {na rathouz}. — [39]) *b* pořadem. — [40]) *d* chudí, bohatí. — [41]) *d* přebírali sobě. — [42]) *kbevgo* v hnilicích. — [43]) *l* {měšťanův}; *b* křesťanův. — [44]) *g* dob. a pokoj. — [45]) *k* dobře zachovalých. — [46]) *dk* doma. — [46*]) *z* ne nejednou(!). — [47]) *k* {též}. — [48]) *k* kdož. jeden na druh. — [49]) *l* naklamal; *b* nakládal. — [50]) *l* nepořádného(!). — [51]) *oe* nařkl. — [52]) *bl* pikartem. — [53]) *ost* musil. — [54]) *dgbeo* upřímě. — [55]) *kb* nevěděli. — [56]) *e* {sou}. — [57]) *ost* měšť. i znamenitěj. — [58]) *deb* jako i jiní. — [59]) *l* {týchž}; *l* též u kněží vyš., jako i jiní bývali. — [60]) *dvg* i jich. — [61]) *k* bylo zůstalo. — [62]) *ost* ti tak dobří vybranci; *l* vyhnanci; *v* vyhranci. — [63]) *d* tedy. — [64]) *o* {jistý}. — [65]) *o* v loyce, amplublogí; *b* amphiblogí; *lb* amfibologích; *v* amfibologii. — [66]) *l* klevetných traktatích {fallacích a}; *b* fatacích(!); *dg* falacích. — [67]) *kb* {a}. — [68]) *k* {všetečném}. — [69]) *l* stračím mluvení a umění. — [70]) *lbo* přinesené. — [71]) *kbl* {opět}. — [72]) *l* povstával; *ost* povstal; *e* vzešel a povstal. — [73]) *o* Kuba.

[a]) Lad. Salkan. — [b]) Snad narážka na nějakého Straku, snad mistra; ale osoby té jsme nenalezli.

1524 busa víc než před rokem vypověděné zase přijali[a]).

A tu při té schůzi artikule nové sepsané[1]) a[2]) jmenem vší obce svolené stvrdili a upevnili sobě k budoucím[3]) časóm, v knihy je sobě[4]) zapsavše[5]), kteříž znějí tak, jakž jsou je potom králi[6]) do Uher poslali, v tato slova: 1524

KAPITOLA DVACÁTÁ ČTVRTÁ,

v níž se vypisují artikulové ode vší obce svolení, tak aby jich sobě na budoucí časy nedrželi, a jest jich XXVI.[b])

Ve jméno svaté a nerozdílné Trojice šťastně amen.[7]) My purgmistr a radda, menší soudce a starší obecní i všecka obec města Prahy, známo naším tímto činíme zápisem a vyznáváme za se[8]) i za naše budúcí vóbec přede všemi, kdož tajž zápis náš našimi městckými knihami učiněný a zapsaný čísti, slyšeti a viděti budou[9]), že znamenavše, jak jednota a svornost pravá, kteréž[10]) nám pán buoh všemohúcí z milosti své popříti jest ráčil, nám jest a býti muože i budúcím našim platná, užitečná i poctivá — i z toho tomu sme srozuměli, že i jednota víry předkem a najvíc jest tomu potřebná, jako jednotu[11]) města a práva tvrdiecí. I protož my svrchupsaní, purgmistr a radda, menší soudce a starší i všecka obec nadepsaného[12]) města Prahy, na tomto sme se svolili a artikule ihned psané abychom neporušitedlně zachovali nyní i na časy budúcí:

1. Najprvé čest a chvála bohu všemohúcímu, aby se bez přetržky[13]) dála tak a tím všiem obyčejem, jakž dála se jest a děje po všem světě v církvi svaté křesťanské[14]), totiž aby Trojice svatá ctěna byla a zbor nebeský aby od nás chválen byl podlé milosti sobě dané od boha a podlé zásluhy své, proto, abychom i my k témuž přijiti z milosti boží mohli, toho sobě zasluhujíce s pomocí boží.

2. Item aby všickni obyvatelé a měšťané města našeho, nynější[15]) i budúcí mezi se nepřijímali žádných lidí a žádného člověka, kteříž by a kdo by účastenství cierkve svaté křesťanské obecné[16]) nedrželi a kdož by těch, kteříž již jsú v cierkvi svaté svítězilé, následovati a jich v slavnosti pamatovati, tak jako první křesťané činívali, nechtěli.

3. Item[17]) všickni všechny svátosti Kristovy[18]) pánem Kristem ustanovené a v cierkvi svaté křesťanské ode všech věrných zvyklé a zachovávalé[19]) drželi a při nich měniti se nedali žádnému žádným obyčejem, buď duchovnímu nebo světskému.

4. Item všecky řády křesťanské v cierkvi svaté zvyklé, kteréž proti zákonu páně[20]) nejsú, abychom je jako poctivé též drželi a zachovávali [tak jakž příleží a jakž[21]) naši předkové v tomto městě je sú[22]) drželi a zachovávali[23])] až do časuov mnohajch a drahně zběhlajch nic nepřidávajíce ani ujímajíce[24]) a zvláště což se služby mše svaté a rozdávání těla páně a krve jeho svaté starým, mladým, i dítkám pod obojí zpuosobú dotýče, tak jak nám jest to bohem všemohúcím ustanoveno, našimi předky osvobozeno a dovedeno podlé zákona božího i krví mučedlnickú[25]) utvrzeno.

5. Item abychom sobě faráře a kněží ty volili a [za] ty[26]) pana[27]) administratora a konsistoře žádali, kteříž by ctnostně a příkladně živi jsúce nás vedli k jednostajnému zachovávání[28]) vuole boží a zákona jeho a k jednostajnému držení víry svaté křesťanské a řáduov zřízených, kteříž proti zákonu božímu nejsú.

6. Item pro zachování mezi námi dobré svornosti, pokoje, lásky a milosti křesťanské abychom mezi se[29]) nedopouštěli vcházeti a vjíti dále a více, jako jest nyní bylo lidí duchovních i světckých, kteříž by hostinská učení vedli a přijímali

---

1) *k* artikulové noví sepsaní; *o* artikule v nově sepsané. — 2) *b* {a}. — 3) *kbl* {k budoucím ... sobě}. — 4) *v* {sobě}. — 5) *k* {zapsavše}. — 6) *l* k králi. — 7) *z* Ve jméno boží Amen. — 8) sami za sebe. — 9) přede všemi kdež se bude. — 10) kterouž. — 11) jednota. — 12) {nadepsaného}. — 13) překážky. — 14) po všem světě od křesťanův. — 15) nynějšího. — 16) obecně. — 17) abychom všickni. — 18) křesťanské. — 19) zachovali. — 20) božímu. — 21) jakž jsou. — 22) {sú}. — 23) [ ] in marg. — 24) nepřidávaje ani ujímaje. — 25) mučedlníkův. — 26) a za ty. — 27) {pana}. — 28) {zachovávání ... k jednostajnému}. — 29) sebe.

a) Srv. kap. I. 5. Jiří Písecký uvádí povolání kněži již po 24. květnu. — b) Z originalu v knize arch. pražského č. 994. fol. 89a. Již text základní liší se nemálo formami mladšími i chybami písařskými; tím více ostatní, a to tak, že i smyslu jest ublíženo. Nad to v *z* písař vypustil čl. 24., rovněž i v *g*; v *o* není čl. 15. a 17. Z různočtení pod čarou uvedeny jsou pouze odchylky větší v *z*, zejména smysl měnící. B. rozdělil text ve 2 kapitoly.

1524 a při nich se tvrdili mimo starobylé svatých doktoruov ode vší cierkve křesťanské[1]) přijatých, tak řeckých jako latinských, a mimo kázání starých našich Čechuov, kteříž napřed v zákoně božím a potom v týchž svatých doktořích základ jsú svój bez bluduov a hostinských vymýšlení[2]) měli a předky naše i nás při pravdě Kristově drželi a v jednostajné víře a v poctivých řádech i v tichém pokoji zachovávali.

7. Item na tom sme také zuostali a se svolili i budúcně držeti slíbili, schůzí všech postranních v městě našem že dopouštěti zjevně ani tajně nemáme, tak jakž král Jeho Milost jest je dávno i v nově zapovědieti ráčil, a nadto všem kázáním lidí světských i jich[3]) všem jiným posluhováním že překážeti máme i těm, kdož by duchovní jsúce takové věci provoditi chtěli mimo staré zvyklosti a starobylé obyčeje.

8. Item o to[4]) sme také svolili, aby všickni lidé světští, kteříž mezi námi býti a bydleti i právo městcké a svú živnost provozovati chtějí[5]), aby se všickni časy svými k tomu zpuosobovali a tělo a krev pána Krista aby přijímali z víry a zprávcím svým aby se otvírali u víře své tak, jakž prvé bývalo; a žádný aby se s svú věrú pokrytě nechoval, ale před svým zprávcí[6]) ji vyznal.

9. Item hřiechové zjevní a smrtedlní aby dopouštieni nebyli a svého pruochodu aby neměli, na tom sme také zuostali. K tomu neděle svatá[7]) a jiní svátkové základ v božím zákoně[8]) majíce a od starodávna jsúce zachovávání aby tak[9]) byli ostříháni a držáni, jakž na to sluší bez potupy. A kdož by to přestúpil svévolně, aby kárán[10]) byl podlé rozeznání viny své, abychom o to pomluvy a úštipkuov od křesťanóv ani[11]) sektářuov neměli. 1524

10. Item pátek a jiní postové, jako vigiljí, suché dni, sobboty, advent a půst XL dní před velikú nocí, křížoví dnové, v střídmosti aby držáni byli bez jedení masa, tak jakž jest v této zemi i v tomto městě od starodávna zachováváno bylo, a kdo by se jinak zachoval a v tom postižen byl, že to[12]) všetečně činí, aby trestán byl pokutou starodávní.

11. Item kdož se zde saditi[13]) a měšťané nebo obyvatelé v řemeslech býti budú chtíti, ti aby list[14]) zachování svého a rodičuov svých takový[15]) přinášeli, že sú od rodičuov řádně svěcenými [a ne pikhartskými[16])] kněžími zdávaných a dobře[17]) zachovalých pošli a v věku svém dětinském že též od kněží našich pokřtěni jsú, tak jakž od starodávna bývalo.

12. Item také dále na tom sme zuostali, kdož by koli[18]) a kterého koli pohlaví optáni byli, že sú se od pikhartuov podruhé křtili a křest opětovali, aby takovým cejchové byli přisazováni a z města aby byli jako změtenci vyvedeni.

13. Item kteříž by byli nalezeni a usvědčeni buď mezi námi nebo mezi[19]) vandrovní čeledí, ježto jsú pošli z mužuov a žen, a ti kněžími řádu našeho zdáváni že nebyli[20]), takových v řemeslích aby netrpěli a jich za svobodné syny aby nedrželi, poněvadž poctivým řádem cierkve svaté zjevně od zdávaných[21]) manželuov nepošli ani, jak jsou křest přijali, o nich svědomí není a čeleď vandrovní o nich[22]) zde ani jinde aby nedržela.

KAPITOLA DVACÁTÁ PÁTÁ,

v níž se pokládá konec těch artikulův.

14. Item traktatuov všech bludných a kacířských v městě našem abychme[23]) prodávati nedopouštěli žádnému pod ztracením statku i hrdla a vypověděni[m] z města a těch všech traktatuov pod spálen[m. Nébrž jestliže by kdo co nového a nových učiteluov přinesl, najprv, s tím se nevykládaje, právu duchovnímu toho aby podal; jestliže by právo duchovní uznalo, že by se nic tu nenacházelo[24]), čím by lidé měli nakaženi býti a to by panu purgmistru a pánóm oznámili, že[25]) takové knihy mohú[26]) se prodávati teprv z dopuštění pana purgmistra a pánóv, aby ten, kdož je míti bude, prodával a jinak nic.

15. Item což se rúhání proti tělu páně[27]) a krvi jeho svaté i proti jiným svátostem křesťanským, kterýchž užíváme zevnitřními znameními, jimi utvrzujíce vnitřní víru, dotýče, na tom sme také zuostali, abychom toho žádnému nedopouštěli, a kdož shledáni[28]) a usvědčeni budou anebo již jsou, usedlí i neusedlí, muži i ženy, abychom je všecky trestali a mezi sebú netrpěli, ale všech jich z města vybyli.[a])

1) svaté a křesťan. — 2) hostinského učení a vymyšlení. — 3) jim. — 4) o tom. — 5) chtí. — 6) zprávcím. — 7) neděle ta. — 8) zákl. v zákoně páně. — 9) {tak}. — 10) trestán. — 11) a. — 12) {to}. — 13) osaditi. — 14) listy. — 15) {takový}. — 16) [ ] in marg. — 17) kněžími potvrzených, řádných a dobře. — 18) kdežby koli. — 19) {mezi}. — 20) oddáni že by nebyli. — 21) zjevně oddávaných. — 22) ani. — 23) abychom. — 24) nenalezlo. — 25) že by. — 26) se mohly. — 27) božímu. — 28) v tom shledání.

a) Článek 15. schází v *o*.

1524 16. Item kdož by koli těch lidí, kteříž[1]) kněžími řádně svěcenými oddáváni nejsú[2]), dceru k manželství pojal a nebo ženu jich roty se přidržící, toho za měštěnína ani za obyvatele abychom nepřijímali ani jich trpěli[3]). Též zase žena pojala-li by muže z rothy pikhartcké, též aby v městě trpíni nebyli, ale oba aby města prázdni byli.

17. Item krátce na tom sme se všickni svolili jednostajně: kdož jsou se koli v pikhartství dali buď mužského nebo ženského pohlaví, chceme, aby mezi námi obydlé neměli, ale ven aby se vystěhovali a nikdy zase aby přijímáni nebyli[a]).

18. Item na tomto sme také zuostali a jednostajně se svolili: Poněvadž král Jeho Mt. pán náš milostivý ráčil nám se jest zavázati, že nás ráčí při víře, řádích a chvalitebných obyčejích a právích všecky zachovati, že i my také k Jeho královské Milosti jako[4]) ku pánu svému dědičnému a milostivému věrně, právě a upřímě se zachovati máme, to opatrujíce podlé jiných stavuov, kdož by koli chtěl[5]) neb chtěli Jeho královské Milosti kterakkoli, osobě aneb statku ubližovati a[6]) k tomu sahati, že Jeho královské Milosti v tom a v takových věcech nemáme opouštěti, ale podlé naší vší možnosti obhajovati a ve všem jiném k Jeho královské Milosti tak se zachovati, jako věrným poddaným přileží[7]), od[8]) Jeho královské Milosti též naděje souce, že Jeho královská Milost proti bludným a nevěrným lidem nás neráčí opúštěti, ale proti nim jako král křesťanský že nás obhajovati ráčí.

19. Item toto také svolujem, jestliže by na nás na kohožkoli, buď duchovního nebo světského, bohatého nebo chudého pro toto[9]) naše předsevzetí, kterýmž sme přetrhli neřád a nejednotu víry, co přišlo, že sebe v tom opouštěti nikoli nemáme, ale máme sobě raddni a pomocni býti do přemožení svého.

20. Item kdož sú pak nyní nás opustili, prvé městem a námi pohnuvše, mezi nás nepřijevše aneb od nás odjevše a neb od města odstoupivše, že k těm tak se zachovati máme, abychom[10]) jich tam nechali a oni nás aby prázdni byli.

21. Item když by měla radda osazena býti, na tom sme se svolili, aby o to žádný žádných postranních schůzí nemívali a toho aby víc nejednali, kdo by měli volenci býti neb nebýti, než když by se obec sešla, pokudž milost krále JMti slavné paměti ukazuje, teprv a tehdáž to[11]) aby se řídilo a prvé nic. Nebo kdyby se postrannie takové věci puosobily, té milosti mohlo by se ublížiti; 1524
toho s pilností abychom ostříhali, aby se toho nic nepřimísilo, což by neslušelo. Také kteréž osoby radda stará[12]) spíše[13]), jiné žádné aby žádný nepsal bez vědomí a sám o své ujmě[14]) bez raddy společnosti. Pakliby kdo při tomto našem svolení se nezachoval a jinak učinil a to by naň usvědčeno bylo, ten za zrádce aby držán byl a takového z sebe abychom vyobcovali.

22. Item když by koli volenci k sazení raddy byli voleni, takové aby osoby voleny byly, kdo by v bludích podezřelí nebyli, jinak na pověsti své aby dobře zachovalí byli.

23. Item kdož by koli městcké právo přijal, tyto artikule, o kteréž sme se svolili od prvního až do posledního, zachovati má i při nich státi. Pakli by při komžkoli ten fortel nalezen byl, že by se ústy přiznal a potom vskutku jinak činil a to, oč sme se svolili, v posměchu měl anebo mluvil, jakož mluví: »Věř[15]) kdo chce jak chce«, a nebo na Újezdě a kdežkoli[16]) s pikharty schůdky[17]) by měl, jakož někteří i domy kupovali — takový hned aby města prázden byl.

24. Item jakž by kterého roku radda obnovena byla, toto naše zřízení, aby čteno každého roku bylo, a chtěl-li by kdo co v něm zrušiti a co z něho ujíti, toho aby žádnému nebylo dopouštíno[18]), nebo té chytrosti žádný dobrý před se nevezme, aby nás z té společnosti měl vyvoditi, než ten, kdož by chtěl mstíti se pro to[19]) naše předsevzetí.[b])

25. Item kteříž koli jsú vypovědieni z Menšího města Pražského a z Újezda a kdož jsú je koli sem přijímali, takovým aby se do třetího dne, jsú-li zde, preč bráti a stěhovati kázali; pakli kdo toho neučiní, ten aby i s tím předse se od města bral. Pakli jsú ti, kdož je přijali k sobě, takové nákvasy a takového řádu, že věrou se chlubí jako oni a dobrého nic nečiní, než všecko tupí[20]), i ti[21]) s nimi aby se brali předse.

26. Při tom obec veliká na tom zuostali a panu purgmistru a pánuom poručili, aby města tohoto všecky měšťany obsílali[22]) pořádně, aby jeden každý osobú svú a rukú dáním se přiznal k tomuto svolení a je podniknúti aby slíbil. A kdož slíbí[23]), ten pod tímto svolením zejména má zapsán státi.

Actum in magna communitate anno $\mathrm{MV^{C}XXIIII}$. f. II. in vigilia omnium Sanctorum Georgio Švík magistro civium existente[24]).

[1]) {kteříž}. — [2]) kněžími, ne řádně svěcenými oddávaných, dceru. — [3]) netrpěli. — [4]) jakožto. — [5]) chtěl nás neb. — [6]) aneb. — [7]) náleží. — [8]) do. — [9]) pro to. — [10]) {aby}. — [11]) {to}. — [12]) {stará}. — [13]) napíše. — [14]) o svém úmyslu. — [15]) Věř, prý. — [16]) kdež koli jinde. — [17]) v textu chybně: a schůdky; z schůzky. — [18]) dopuštěno. — [19]) {to}. — [20]) {než všecko tupí}. — [21]) ti a takoví. — [22]) obeslali. — [23]) slíbil. — [24]) Stalo se v obci, jakož se nahoře píše léta a dne za purkmistra Jiřího Švíka.

[a]) Čl. 17. schází v *o*. — [b]) Čl. 24. schází v *z* a v *g*.

1524 Toť jsou ti slavní artikulové od Pražanův svolení, jimžto přiznání[1]) a povinnost sousedská přezděli[2]), kterýmiž jsou se byli tak velmi[3]) svázali, že potom král Ferdinandus dosti zuřivě[4]) přinucen byl jim je mocně vyzdvihnouti a zkaziti[5]); a o tom[6]) bude v čtvrtých knihách v XXVII. kapitole pověděno; kteréž slušné jest nebo chváliti, nebo hyzditi, podle povahy přirození[7]) člověka každého, k čemu jest koli kdo náchylen. 1524

KAPITOLA DVACÁTÁ ŠESTÁ[8]),

v níž se oznamuje po zavření těchto artikulů, jak jsou Pražané s měšťany svými nakládali, dobré a pokojné lidi trápili, tak že jeden s druhým[9]) volně mluviti nesměli[10]).

A když jsou se již tak[11]) s obcí svázali, tímto skutkem toho potvrzovali, že brzo potom[12]), od purkmistra a konšelův radních počna až do všech měšťanův, pořádně rukou dáním purkmistru, jakožto náměstku vší obce, podle obyčeje slibovali ty artikule obhajovati a skutečně zastávati. A tak[13]) tím obyčejem se dálo, jako by znovu v měšťanství a v[14]) sousedství přijímáni byli ti toliko, kteříž sou při obsílání do obce odměšováni[15]) bývali od oněch[16]), kteříž v domnění a v narčení pikartství[17]) byli, a do schůze obecní povoláni[18]) nebejvali, jakož jest pověděno[a]). Co jsou pak[19]) dále potom[20]) s takovými narčenci[21]) působili a kam je obrátili[22]), v druhých knihách o tom nezamlčím. Tuto toliko o tom, že po takovém těch artikulův svolení dále a přísněji přistupovali k vykonání svého zlého[23]) oumyslu, psáti se bude. Neb obtížení[24]) a soužení[25]) rozličná, domnívajíce se, že tím bohu slouží, na lidi nevinné, sousedy a přátely své milé, vzkládali a na tom se ustanovili, aby s[26]) žádným takovým narčencem[27]), jakožto s vyobcovaným, nemluvili ani obcovali, ani na ně[28]) druhdy hleděli[29]), ani se jim scházeti spolu v dobrém přátelství, krom krčmy a nevěstčího[30]) domku[31]), dali. Pakli se kde[32]) na ulici dva nebo tři takoví[33]) sešli, tehdy hned špehéře[34]) zrádného[35]) za sebou měli, na ně sobě odporná strana ukazovali a jim se posmívali, co by čert želízko[36]) nalezl[37]). Potom je na rathouze sočili, bez žaloby řádné a přítomnosti strany druhé, pravíce, že se opět pikarti scházejí; a tu opět povolajíce[38]) jich konšelé, na koži[39]) jimi zmítali, že mohli na tom dosti míti do[40]) dalšího opatření.

A jest s velikým to[41]) podivením[42]) do takových lotrovských běhův, že sami u sebe toho viděti[43]) nechtěli, když mnozí z nich scházívali se po hospodách před samým pohnutím[44]) i potom, a tu rady své nepravé v svých[45]) kvasích jmívali a[46]) proti svým spolusousedům se puntovali[47]) sami s sebou i s malostranskými obyvateli[48]) za jedno; a toho žádný jim neobtěžoval. A z těch puntův[49]) potom to spiknutí a bouřka

---

[1]) *l* přiznáním (!). — [2]) *kb* povinnost sousedskou přidrželi. — [3]) *l* tak byli {velmi}; *b* tak vel. byli. — [4]) *kbl* {zuřivě}. — [5]) *e* {a zkaziti}. — [6]) *eg* a o tom; *d* o čemž bude. — [7]) *dvl* přirozené. — [8]) *o* Začíná se etc.; *k* XXV; *zo* XXVII (!); *v* šestmecítmá. — [9]) *k* jedni s druhými. — [10]) *vlb* nesměl. — [11]) *kbl* {tak}. — [12]) *l* brzo potom počna od purkm. — [13]) *kble* {tak}. — [14]) *ost* (krom *k*) {v}; *v* v sous. a měšť.; *k* {a v sousedství}. — [15]) *v* odvěšováni; *l* obmeškáváni; *o* od měšťanův (!). — [16]) *kble* od nich, kteříž. — [17]) *l* pikarty. — [18]) *devb* povolávání. — [19]) *kble* co se pak ... působilo. — [20]) *ost* (krom *b*): potom dále; *l* {potom}. — [21]) *g* čenci (!). — [22]) *k* obraceli. — [23]) *l* {zlého}. — [24]) *l* Nebo stížení. — [25]) *e* zsoužení. — [26]) *o* {s}. — [27]) *ost* narčeným; *v* nařizeným. — [28]) *kbl* {na ně}. — [29]) *l* hleděti ani se s nimi scházeti, {spolu}. — [30]) *v* do nevěstčího. — [31]) *del* domu. — [32]) *e* {kde}. — [33]) *b* {takoví}. — [34]) *v* spehéře. — [35]) *kbl* {zrádného}. — [36]) *go* želézko. — [37]) *ost* (krom *k*) čert žel. ukradl aneb (*l* neb) nalezl (*o* nalez). — [38]) *o* povolávajíce. — [39]) *kbldgv* na kůži. — [40]) *k* až do. — [41]) *o* {to.} — [42]) *d* povědením (!). — [43]) *g* toho věděti. — [44]) *o* pohnati (!). — [45]) *l* při svých. — [46]) *d* {a}. — [47]) *v* spuntovavše. — [48]) *ost* s malostr. sousedy za jedno. — [49]) *o* A z těch punktův.

[a]) Doklady toho v seznamech přihlášených sousedů, následujících v knize městské hned po artikulech. Mezi měšťany není nikoho ze sousedů potom vypověděných.

1524 vyšla[1]), jízdy jedni na druhých[2]) učinivše. Tito[3]) pak upřímným[4]) a prostým[5]) úmyslem šli, podle přirozené povahy všech živočichův[6]), a jeden s druhým někdy podle společnosti měšťanské, přítel s přítelem, soused [s] sousedem, tovaryš s tovaryšem z navyklosti sešli se v místo[7]) poctivé, neskryté[8]), rozmlouvajíce[9]) spolu pokojně; odkudž nic zlého z toho jest nepocházelo, tak jako od strany jim odporné. Avšak[10]) což v oněch[11]) samých plno[12]) bylo, že sou se rotili proti těmto, to na tyto strkali, z nepravého a falešného domnění, aby bitý nebitého nesl. A tak vždy to slovo opakovali[13]), dotýkajíce jich, jako by[14]) skrze své[15]) scházení pokojné něco zlého obmejšleli[16]), ježto[17]) se při oněch[18]) to všecko nalezlo[19]), že netoliko zle o jiných[20]) obmejšleli, ale to lstivé obmyšlování k skutku zlému potom[21]) přivedli. A od té chvíle, jestliže jsou se kde dva takoví potkati[22]) měli, tehdy[23]) nesměli se zastaviti spolu, ale vzhlédaje[24]) žalostivě s slzami jeden na druhého, musili[25]) se pominouti. To i jiné bláznovství Pražané působili, jehož jest bez počtu. A u veliké[26]) potupě i v ošklivosti se[27]) všech stran takoví lidé byli i také v ouzkosti. Neb chtěli-li[28]) jsou v obcování sousedské neb tovaryšské[29]), jako prve, s těmi[30]) sobě v té nesnázi odpornými vjíti, tehdy[31]) se jich ti[32]) štítili a jako hadův[33]) varovali; pakli jsou sami, jakož[34]) říkají[35]) svoji, chtěli oč spolu pokojně rozmlou- 1524
vati[36]) neb obcovati, tehdy[37]) hned v zlém domnění byli. A tak všecko[38]) jim bylo zavříno a to[39]) bylo nastalo, že vržte[40]) sebou, kam chcete, všudy jim teskno[41]) bylo, ježto takový zákon příliš byl nesnesitedlný, kterýž žádnému z lidí, leč mrtvým, kteříž lidí[42]) nepotřebují, potěšený[43]) býti nemůže.

Při soudích[44]) domácích též se dálo[45]), že sou je[46]) soudcové velmi obtěžovali[47]), mimo jiné nedopomáháním spravedlnosti podle práva, a zase s dopomožením na ně odporným stranám[48]) všeho nevolného a právu odporného; a byť se pak břehu chytili, všecko se s nimi utrhlo. K tomu také, že jsou oni Pražané dali se[49]) byli v skutky a v činy nelidské[50]), lítější nad povahu všeliké šelmy. Když kněz, Jindřich řečený, farář u sv. Jiljí, některú chvíli při[51]) sv. Havle téhož léta v jednu neděli na kázání svém kázal pána boha[52]) za vězně vůbec i za ty spoluradné a[53]) jiné vězně podle nich prositi[54]), aby ráčil jich potěšení býti v jich zármutcích[55]), kteréž, prý, trpí bez viny, a hned na zejtří v pondělí[56]) obeslali ho na rathouz a odtud kázali ho dáti pro ten skutek do vězení k[57]) administratorovi; on pak choval jej[58]) v jednom pokoji na faře v Tejně za několik dní a potom ho pustili[59])[a]).

---

[1]) vyšlo, jed. na druh. jízdy. — [2]) *blvdg* jedni na druhé. — [3]) *g* Tuto pak. — [4]) *dgkeo* upřímým. — [5]) *ost* upř. a dobrým úm.; *l* dob. a upř. — [6]) *k* povahy své a všech jiných živočichů. — [7]) *kble* na místo. — [8]) *k* neskrytě rozml. — [9]) *v* rozmlúvajíce. — [10]) *l* A tak což. — [11]) *dv* o nich; *o* [v] oněch. — [12]) *vg* psáno. — [13]) *ost* opálali. — [14]) *v* jako by šli skrze. — [15]) *kble* jejich. — [16]) *l* něco zlého povstalo, ježto etc.; *kb* povstávalo. — [17]) *do* {ježto se... obmejšleli}; *l* ježto se to všec. při oněch. — [18]) *blveo* při nich; *k* při nich samých. — [19]) *kbe* to všecko potom nal.; *l* nal. potom; *kbegv* nalézalo; *l* nacházelo. — [20]) *l* o nich. — [21]) *l* {potom}. — [22]) *k* dva nebo kde potkati se, {takoví}; *l* dva se takoví potkati mohli. — [23]) *d* tedy. — [24]) *kl* vzhlédajíce. — [25]) *b* museli. — [26]) *kbl* A v veliké potupě; *d* a v oškl. — [27]) *lo* ze. — [28]) *v* chtěli jsou. — [29]) *l* soused. a tovar.; *b* neb v tovar. — [30]) *o* {s těmi}. — [31]) *d* tedy. — [32]) *o* {ti}. — [33]) *o* hadům. — [34]) *kbel* jako. — [35]) *l* jako říkajíce. — [36]) *kb* rozmluviti. — [37]) *d* tedy. — [38]) *l* všeckno. — [39]) *l* a tak to. — [40]) *ost* vrzte. — [41]) *le* těsno. — [42]) *o* lidu. — [43]) *l* potěšitedlný. — [44]) *kvg* soudech. — [45]) *l* týž se dalo. — [46]) *l* se. — [47]) *d* vinili. — [48]) *l* odpornými stranami. — [49]) *l* {se}. — [50]) Rkp. *z* má: »v skutky a učine lidské«; *v* v sk. ničemné nelidské; *kedblo* v sk. účinné; *g* {účinné}; *ke* nelidské; *dblo* lidské. — (Význam »účinné« hodí se méně, »ničemné« je výraz příliš silný; zdá se tedy, že je tu chyba zkomolením slov »a v činy«; kusé slovo »lidské« vzniklo nedopatřením, že písaři přičetli »ne« za koncovku slova předchozího). — [51]) *e* po sv. Havle. — [52]) *o* pánu bohu. — [53]) *l* i. — [54]) *b* prosil. — [55]) *kbg* zármutcích. — [56]) *k* {v pondělí}. — [57]) *ost* {k} admin. — [58]) *ost* ho. — [59]) *ost* pustil; *k* pustil zase ven.

[a]) B. mohl o tom dobře věděti, jsa sám soused z osady svatojilské.

KAPITOLA DVACÁTÁ SEDMÁ[1]),

v níž se činí zmínka, kterak jedna žena od[2]) sv. Mikuláše žádala svého faráře, aby se za ty vězně kázal pánu bohu modliti, a potom z toho[3]) těžkost[4]) nesla[5]). Při tom o dobrém naopak křesťanu[6]) a o[7]) pikartu, jak[8]) jsou se před rychtářem hádali, i o tom, jak Pražané tak i Malostranští s[9]) svými sousedy nakládali.

1524 Jedna opět žena pekařka[10]), Dýmková[11]) řečená, přišla s poctou k svému faráři kostela sv. Mikuláše[a]) téhož[12]) času a[13]) žádala ho, aby též za ně[14]) kázal pána boha v kostele[15]) prositi, aby ráčil jich pomocník býti v dobrém. Ale on vzav[16]) poctu sobě, šel k administratorovi a radil se s ním o to, boje se téhož[17]), co jest přišlo na kněze Jindřicha. Odtud dále ta[18]) věc před Pražany do rady přišla. Z toho ji obeslali a do šatlavy ji[19]) vsadili za několik dní[20]). — Někdy lidé, když kterého lotra pro jeho zlé skutky po odsouzení k popravě vedou[21]), obyčejně pána boha za takového prosí[22]): ale tito za ty lidi[23]) vězně neodsouzené, ani kterakkoli jistotně ve zlém[24]) poznalé, nedali žádné nazmínky žádnému činiti, jenžto[25]) jest skutek milosrdný a křesťanský pána boha jedni za druhé prositi.

Opět, když jsou ti vězňové na rathouze i v[26]) šatlavě sedíce[27]) písně sobě[28]) dobré křesťanské a nábožné[29]) rádi často pro potěšení[30]) zpívali, totiž: Kriste, jenž [j]si světlo i den[31]), Smiluj se nad námi, Pane, a jiné latinské i české[32]) zpívání, kteréž od církve po kostelích od starodávna jsou zpívané[33]), a někteří[34]) napomenutí 1524
též[35]) křesťanské[36]) jedni druhým činili, v dobrém se z víry tvrdíce: potom jim[37]) konšelé přísně přikazovali, aby od toho všeho přestali; pakli by toho neučinili, že je[38]) jináč[39]) chtí vězením opatřiti; a že jest[40]) jim to těžko slyšeti mnohým, a protož, prej, o to mluví[41]) a repcí, pravíce, že by skrze to mohlo něco v obci povstati zlého. To ti vězňové slyšavše[42]), musili[43]) toho zanechati[b]).

Proti tomu slyš[44]) o příhodě z[45]) mnohých k tomu podobných, kteréž za skutek tehdáž křesťanský Pražané ujali, o jedné[46]), kteráž se při tom povyku stala. Když jednoho dne v jedné ulici dva sousedé, totiž křesťan římský s narčeným pikartem na potkání se spolu[47]) sešli a o[48]) něco mezi sebou pohádku měli, v tom rychtář šel z náhody[49]) a trefil se k tomu. I uzřev ho ten křesťan řekl: »Pane rychtáři, teď se tento pikart se mnou hadruje!« Ten pak jistý člověk[50]) narčený slyšav to odpověděl: »Pane rychtáři milý! já pak takto pravím[51]), že v hrdlo lže, jako takový« — upřímo dopovídaje[52]) a jeda[53]) cestou i necestou[54]) s mateří[55]) —

---

[1]) *o* Začíná se etc.; *zo* XXVIII.(!); *v* sedmecítmá. — [2]) *o* u. — [3]) *o* {z toho}. — [4]) *o* těžkosti. — [5]) *kbl* měla. — [6]) *o* křesťanům (!). — [7]) *o* {a o}; *kbl* {o}. — [8]) *o* {jak jsou... i o tom}. — [9]) *o* {s}. — [10]) *l* {pekařka}. — [11]) *kbl* Dejmková; *v* Dymková. — [12]) *v* tohož času. — [13]) *l* {a}. — [14]) *ost* kázal za ně. — [15]) *ost* {v kostele}. — [16]) *l* vzal. — [17]) *k* toho. — [18]) *l* taková. — [19]) *dv* {ji}; *l* a za několik. — [20]) *kbl* vsadili, za několik dní tam ji (*l* ji tam) nechali. — [21]) *kbl* vedou, veřejně prosí; *ost* vedou, obyč. za takov. p. b. prosí. — [22]) *o* boha prositi (!). — [23]) *klge* {lidi}. — [24]) *l* v zlém; »jistotně« je přetrž. — [25]) *l* ježto jest. — [26]) *v* {v}. — [27]) *kl* sedící. — [28]) *k* {sobě}. — [29]) *kble* {a nábožné}; *o* nábožně. — [30]) *k* pro potěšení své. — [31]) *d* {i den}. — [32]) *l* a české. — [33]) *k* od starod. užívané jsou zpívali; *o* od star. zpívané jsou zpívali; *blev* od star. zpíváme. — [34]) *k* některá; *l* některé; *v* někderé. — [35]) *l* {též}. — [36]) *k* křesťanská. — [37]) *l* {jim}. — [38]) *b* {je}. — [39]) *bl* jinak. — [40]) *g* {jest}. — [41]) *k* mnozí o to mluví. — [42]) *dg* vězňové slyše. — [43]) *d* museli. — [44]) *k* viz o příhodě jedné z mnoh. — [45]) *o* {z}. — [46]) *k* {o jedné}. — [47]) *bl* {spolu}. — [48]) *v* {o}. — [49]) *l* šel náhodou. — [50]) *bl* {člověk}. — [51]) *e* já pak to pravím; *k* takto mluvím a pravím. — [52]) *levdg* odpovídaje. — [53]) *kb* a jda. — [54]) *ov* cestú i necestú. — [55]) *kb* s mateří lžeš jako zrádce, abych etc.; *l* že v hrdlo lže, jako jiná šelma a jda cestou i necestou v sekl matr jebal [sic], lžeš jako zrádce etc. (Zdá se, že celý kus: »upřímo dopov.... s mateří« je pozdější interpolace, prvotní text asi zněl: »že v hrdlo lže, jako takový zrádce, abych byl pikartem«).

[a]) R. 1523 byl tu farářem zmíněný Václav Šídlo, jinak Subule, pak vypověděný, a toho času opět přišlý. Snad tedy ujal se zase dřívějšího obročí. — [b]) Jest jen u B-e; asi z obecného vypravování.

1524 »zrádce, abych byl pikartem!« Rychtář to slyšav[1]), zasmál se a řekl tomu narčenému: »Již[2]) já rozumím, milý sousede, že jsi ty dobrý křesťan, jdi domův[3]) a měj pokoj[a]).« S tím[4]) se rozešli. Nebo kdyby byl ten narčenej[5]) tak víry své nevyznal[6]), jistě byl by hned vypovědín a nejméň[7]) vzat do šatlavy k takovému jako jiní trápení. A takových lidí[8]) mnoho bylo, že sou jináč[9]) nemohli té vzteklosti rozličné vodolati, leč sou se nectným jazykem odláli. Ale i[10]) kněží někteří s administratorem někdy slýchajíce po ulicech takové lání, posmívali se tomu a mluvili mezi sebou, schvalujíce[11]) a řkouce[12]) »I co čistě laje[13]), tuť[14]) není pikartův a není potřebí[15]) jim nápravy v kostele[16]) činiti; tuť sou, prej, dobří křesťané!«

A protož Malostranští jakž[17]) sou šťastný v své vzteklosti počínek[18]) obyčejem nejhorších živočichův učinili, z cizího toulu[19]) šípy berouce[b]): tak sou Pražané[20]) od nich ortel a zlý[21]) příklad[22]) vzali[23]) a kratochvíl svou[24]) bez přestání vedli, jakž[25]) ďáblu[26]) i[27]) náměstkům jeho bylo libo[28]); ale sami se o to předkem nesměli pokusiti, leč prve tomu[29]) se podívají, jak se jim Malostranským, jakožto[30]) všetečným, nerozumným[31]) a vší vážnosti prázdným, dařiti bude. Nebo[32]) nejsnáze jest bláznu uzdu pustiti, aby jiní[33]) po něm potom blázili. A kdyby oni Malostranští byli od některých Pražanův[34]) i[35]) od některých blízkých z[36]) stavu panského i[37]) rytířského naučení neměli[38]), nepodobné jest bylo[39]), aby takoví humenní vrabci[40]) směli nebo uměli[41]) se o takové pokusiti[42]) věci, o kteréž sou se s počátku pokusili, běhajíce jako[43]) vzteklí (nelze jest než[44]) o takových lehkomyslných[45]) v pravdě[46]) tak mluviti) po Oujezdě i po Malé Straně sem i tam se zbrojí, na domy mnohé se tloukli, tu kdež a[47]) na koho vích pikartský[48]) falešně a ovšem lživě[49]) vstrčili, své[50]) mrzké a hanebné běhy tím zakrývajíce. A potom hned nazejtří Pražané, jakož jest mluveno, napivše se[51]) s nimi litkupu, oč sou spolu[52]) tržili, ten trh konali, až i[53]) dokonali: a[54]) jakž[55]) jsou koli s svými měšťany nakládali, že oni Malostranští též zase od nich příklad k všelikému[56]) trápení sousedův svých[57]), krom katem mučení[58]), brali, jakož by[59]) i to byli učinili, kdyby byli[60]) mohli k některým sousedům přístup slušný až do hrdla zbavení, pro nepřítomnost jich míti[61])[c]).

A toho všeho hlava a původové největší v tom městě byli: Bartoš nějaký[62]) nožíř a Vít řečený Zelé[63]), spolusousedé a přísežní

[1]) *v* slyšev. — [2]) *dv* Že — [3]) *kblevd* domů. — [4]) *dl* A s tím. — [5]) *ost* (krom *v*) narčenec. — [6]) *kb* byl nevyznal. — [7]) *l* nejmíň. — [8]) *ost* lidí bylo mnoho. — [9]) *ost* nemohli jinak (*l* jináč). — [10]) *ost* (krom *l*) {i}. — [11]) *l* schvalujíce to a. — [12]) *o* {a řkouce}; *bg* a řkúce; *v* a říkajíce. — [13]) *kble* lají; *d* laje až milo. — [14]) *o* {toť}. — [15]) *kb* a nepotřebí jim. — [16]) *blde* činiti v kost. — [17]) *b* jakož jsou; *kgedv* jak jsou; *ost* jak js. št. poč. v své vzt. obyč. — [18]) *klge* šťastný... počátek. — [19]) *kbe* toula. — [20]) *l* tak jakž Praž. — [21]) *v* {ortel a zlý}; *g* {ortel a}. — [22]) *v* i příklad. — [23]) *l* brali a svou kratochvíli jsou bez etc. — [24]) *kb* {svou}; *k* bez přest. svou; *b* jsou bez přest. — [25]) *kb* jakož. — [26]) *zkbled* (nesprávně) ďáblům. — [27]) *kb* a náměst. — [28]) *d* libo; *l* libé; *o* {libo}. — [29]) *ost* setomu. — [30]) *d* jakžto. — [31]) *o* {nerozumným}. — [32]) *l* {Nebo... blázniIi}. — [33]) *o* jim. — [34]) *kbl* {od někt. Pražanův}. — [35]) *dg* a. — [36]) *b* {z}. — [37]) *kdgoev* a. — [38]) *g* měli. — [39]) *blgev* {bylo}. — [40]) *o* hubení vrabčí (!). — [41]) *k* směli se neb i měli; *ble* neb. — [42]) *klbvo* o takové věci pokus. — [43]) *k* co vzteklí psi; *dg* jako vzteklej; *vo* jako vzteklci. — [44]) *v* {než}. — [45]) *l* vzteklých a lehkom. — [46]) *v* než v pravdě. — [47]) *ost* {a}. — [48]) *o* kdež na hotových pikartsky (!). — [49]) *l* křivě a lživě. — [50]) *b* v své. — [51]) *o* {se}. — [52]) *l* oč jsou se spolu. — [53]) *l* {i}. — [54]) *ost* {a}. — [55]) *kbl* {jakž jsou koli s svými nakládali}. — [56]) *dgveo* všelijakému. — [57]) *k* sousedům svým. — [58]) *l* katem naučeni byli; *b* naučení brali. — [59]) *b* {by}; *l* byli by i; *ost* (krom *k*) byli i to. — [60]) *l* {byli}. — [61]) *v* {pro nepřítomnost jich míti}; *b* jejich. — [62]) *d* nějaký Bart.; *l* B. někdy nožíř. — [63]) *ie* Zelí.

[a]) B. má tu na mysli skutečnou příhodu, jenže jména nechce udati, rychtářem byl tenkrát Jiří Komedka. Podobné případy nalézáme v soudní knize pražské č. 1047. — [b]) Náhlý skok k malostranským příběhům je tu nápadný a ještě nápadnější stylisace, odvolávající se zřejmě na odstavec předchozí, nemající však k předchozímu textu pražádného vztahu. Naposled před tím mluví se o Malostranských souvisle v kapitole 17.; i plyne odtud, že toto vypravování je vlastně koncem kapitoly 17., jež nějakým zmatkem v rukopise (ale již v nejstarším!) dostalo se až sem. Teprv oba kusy pospolu dají náležitý obraz událostí. — [c]) Srv. list kanovníka Jiřího opatu tepelskému ze dne 18. srp.

1524 starší[1]) obecní[2]), (neb již zemdlena byla rada konšelská u nich tím povykem) toho města, kterýmž když by[2*]) s zdravým rozumem bláznili[3]), bylo by snesitedlněji[4]) to vážiti; ale poněvadž jsou zhovadilí byli a po sobě v své mravy i jiné táhli, není hodné, aby v[5]) vlastnosti dobré, rozumné, lidské povahy připomenuti byli[a]). Neb ten Bartoš, ačkoli postavu[6]) a obraz člověčí měl, však skutkův[7]) do sebe lidských[8]), dobrých nikdá neměl, kochaje se v neštěstí lidském a s hovady zároveň smýšleje, trhaje[9]) a sápaje na pověsti lidí ústy nestydatými a příliš lehkomyslnými[10]) obyčejem lehké ženky[11]). Vít také Zelé[12]) jemu ve všem rovný byl[13]), a nad to, kdyby ten rozum měl[14]), jak má pověst dobrú sobě i dětem svým[15]) zachovati, nikdá by zlodějsky na noclehu mince zlaté z nohavic Janovi Krčkovi Berounskému nevyřezával[16]), vyjev v poselství proti králi[17]) Ludvíkovi, aniž by mu potřebí bylo — jakož jest tak učinil[18]) — toho zase[19]) jemu uplacovati[b]). A tak oba jsouce mysli nevážné, za[20]) svou[21]) vášnivou libostí
(1530) toliko šli; avšak již teď[22]) nyní[23]) léta M⁰D⁰XXX⁰ hodné jim děkování lid obecní za to činil[24]), zradou je dotýkajíce[c]).

Ale již se k počátku[25]) navrátím, že ta hra tomu chce, tu kdež pán bůh, jsa vysoko, na lidi nevinné pokušení pro jich hříchy dopouští, král[26]) nebo[27]) jiný pán světský, jsa daleko, své věrné poddané v jich nevinnosti na zprávu lstivou a nedůvodnou[28]) zlých lidí opouští. Budiž ze všeho chvála pánu bohu nebeskému. A když se koliv v Praze obec rozehrá i zvášniví[29]), tu žádného řádu ani práva[30]) bezpečenství[31]) není[32]); ale tehdáž bývá taková oprava: kdo[33]) bit, ten sobě má, a komuž kůži zderou[34]) nebo[35]) hlavu s něho sejmou, ten tam. A tak kratochvíl[36]) obce té[37]) taková mnohým ctným, šlechetným a nevinným lidem škodu na pověsti, na statku[38]) i na zdraví častokrát přinášela[39]) beze vší hodné příčiny, a jest tak bezpečná[40]), jako s nedvědem[41]) za pasy choditi[42]). Protož když se formanu koni z uzdy a z udidl[43]) vydrou[44]), jaké můž[45]) jemu býti bezpečenství? Neb již tehdáž to nastává, že mnozí chatrní[46]) a na své pověsti lehcí[47]) i jinak ovšem lidé opovržení na nohy povstávají, křikajíce[48]) a povyky[49]) »tak[50]), tak!« číníce, a tak dobrým, hodným, věrným a rozumným správcům svým nohy podrážejí[51]). 1524

---

[1]) *l* a starší. — [2]) *ost* obecní. Neb již . . . povykem toho města. — [2*]) *ost* kdyby. — [3]) *k* byli bláznili. — [4]) *g* snesitedlnější. — [5]) *lgo* {v}. — [6]) *ost* obraz a postavu. — [7]) *ost* do sebe skutků. — [8]) *g* do sebe dobrých skut. lid.; *ost* dobrých lidských. — [9]) *v* trhaje se a sápaje na dobré poctivosti; *kbl* trhaje a sápaje pověsti; *g* trh. a sápaje se na dob. pověsti. — [10]) *l* nestyd. a příliš nestydatými(!). — [11]) *g* ženy. — [12]) *el* Zelí. — [13]) *kl* Z. ve všem zlém jemu rovný byl; *b* Z. ve vš. zl. rov. jemu byl. — [14]) *g* byl měl. — [15]) *k* {sobě i dětem svým}. — [16]) *l* mince zl. J. K. B. z nohavic nevyřezal; *o* Kuzkovi; *kb* nevyřezoval. — [17]) *l* k králi. — [18]) *v* činil. — [19]) *ost* jemu zase. — [20]) *l* {za}. — [21]) *v* za svú. — [22]) *ost* avšak teď. — [23]) *kbl* {již nyní}. — [24]) *kb* učinil. — [25]) *v* s počátku. — [26]) Všude nespr.: a král. — [27]) *b* neb. — [28]) *vb* lstivú a nedůvodnú. — [29]) *k* a zvášniví; *l* a s vášněmi(!). — [30]) *l* práv. — [31]) *v* {bezpečenství . . . oprava}. — [32]) *k* nemá. — [33]) *v* ten kdo. — [34]) *kbl* zederou; *o* zedrou. — [35]) *ost* anebo. — [36]) *b* kratochv. taková. — [37]) *v* {té}. — [38]) *l* i na statku. — [39]) *v* {přinášela . . . a jest tak}. — [40]) *kl* bezpečná věc; *k* bezp. věc v ten a takový čas s obcí se souditi jako s nedvědem zápasiti. — [41]) *dgvk* s medvědem. — [42]) *dgleo* v zápas choditi; *b* v zápasy. — [43]) *go* {z} udidl; *lv* udidel. — [44]) *b* vyderou. — [45]) *l* jaké tu můž; *o* i nemůž. — [46]) *lo* chaterní. — [47]) *l* na své poctivosti lehcí a jinak. — [48]) *v* {křikajíce}. — [49]) *kbl* {a povyky . . . číníce}. — [50]) *o* {tak}. — [51]) *e* podrážejíce.

[a]) Vít Zelé řezník měl dům u brány písecké na M. Str. do r. 1515, potom jiný, polohy neznámé a krám vedle zmíněného již Floriana Malce (kn. č. 2211 F 11, M 7, J. 12); konšelem byl r. 1504—1507, 1519—1524; 1509 rychtářem, v ostatních letech starším obecním. Bartoš nožíř drží dům v ulici mostecké (blízko domu Bartoše písaře, 2211 J 29); r. 1503—1507, 1512—1524, 1526—1529 byl konšelem, r. 1518, 1520 prvním purkmistrem. Kronikář oba znal, sloužilť právě pod nimi r. 1512—16 jako písař obecní. Měl snad s nimi tenkrát nějaké zášti, že píše o nich tak nenávistně; v pozdějších letech mu ničím neublížili. — [b]) Vztahuje se k vítacímu poselství vstříc králi v březnu r. 1522. Jan Krček, soukeník z Berouna, jel tu patrně jako zástupce své obce, jsa v radě městské předním; r. 1525—32 zastával primatorství (Vávra, Paměti král. m. Berouna str. 61, 74). O krádeži Vítově není úřed. dokladu, ale B. nebyl by směl bez podstaty konšela obviniti. — [c]) B. vzal asi ze skutečného veřejného mínění.

KAPITOLA DVACÁTÁ OSMÁ[1]).

Tuto[2]) se psáti bude o lstivém a nedůvodném postranném viny vznášení[3]) od Pražanův proti vězňóm a vyšlým; a zase[4]) o odporu a očišťování[5]) jich, kteréž slove »Satisfactio«[6]) proti[7]) Pražanóm, až do konce těchto knih prvních.

1524 Ale ať se[8]) k pořádku[9]) spisu[10]) tohoto zase navrátím, věz[11]), že potom málo dále[11*]) při
ok. 11. list. času sv. Martina, léta téhož, kníže Karel hejtman od krále[12]) také z Uher přijel, kterýž prve, dokudž z Prahy do Uher nevyjel, jakž takž v těch nesnázech[13]) zašlých se střídmě měl, nedopouštěje mnohého horšího, kteréž jsou Pražané i Malostranští proti svým spoluměšťanům vésti zuřivěji[14]) chtěli. Ale když se tam do Uher dostal, hned byl nakažen jiným povětřím z nabádání biskupův i některých jiných[15]) lidí, vedouce ho k tomu i krále poněkud[16]) proti němu, tak jakž pověst o tom[17]) byla, pozdvihše[18]), aby luteriany — kteréž tehdáž všecky ty, kdož jsou se rádi chtěli pánu bohu líbiti[19]) a při zákonu jeho upřímně[20]) státi, tak[21]) nazývali[22]) — po zemi České[23]) kazil a vypleňoval[24]) slovem v[25]) ty časy královským. Ale on hledaje[26]) víc chvály světské nežli boží, povoloval již všemu k vůli lidem mnohým. A toho také[27]) dokázal, když Jan Hlavsa s některými chtěl byl k králi[28]) o tu nesnáz jeti, že bránil jemu[29]) toho a přiříkal[30]), že chce sám o jeho i jiných věc jed- 1524
nati i zjednati[31]) lépe, nežli oni sami. Jak[32]) jest pak zjednal[33]), když zase přijel, skutek ukazoval[34]).

A protož, když se z Uher vrátil, obsílal vešken[35]) stav městský ke dni určitému[36]) do Prahy, aby posly z sebe vyslali[a]). A když jsou se sjeli na rathouz prazský[37]) s knížetem v pondělí po svaté Alžbětě léta téhož XXIIII⁰ do radné světnice, tu jest kníže řeč učinil Pražanům[38]), ohrazuje[39]) se, kterak by o něm[40]) řeč puštěna byla[41]), že by něco jednal při králi proti nim, aby tomu nevěřili; ale že jest vždycky[42]) rád činíval pro ně, což mu[43]) jediné[44]) možného[45]) bylo, i také nyní že jest se při králi též zachoval[46]).

Po té řeči Pražané vítali jej, a že poníživ[47]) důstojenství svého do toho místa[48]) mezi ně sjel[49]), to přátelství vděčně přijímají, zakazujíce se jemu. A též Horníkům s jinými[50]) posly

---

1) *o* Tuto se psáti bude v kapitole XXVIIII(!) o lstivém etc.; *z* dvacátá devátá(!); *v* osmmecítmá; obsah kapitoly vepsán jest i v *z*, ale před záhlavím a to rudým inkoustem. — 2) *dgvo* {Tuto se psáti bude}; *kble* V níž se. — 3) *o* vznášením(!). — 4) *l* {a zase ... knih prvních}. — 5) *dvo* o odporu očišťování. — 6) *d* slitipacoon; *v* slitipaccon; *o* stitipaceom; *g* slitipacecon; *e* Anticipatio; *kb* Pacem. — 7) *b* {proti Praž ... knih prvních}. — 8) *dkbl* Ale ať se zase ... — 9) *l* ku pořadu. — 10) *b* tohoto spisu. — 11) *l* než. — 11*) *z* (nespr.) málo i dále. — 12) od krále Uherského a Českého. — 13) *gvb* nesnázích. — 14) *g* zuřivě. — 15) *ost* i jiných někt. l.; *k* i jiných mnohých. — 16) *k* pokud. — 17) *kbl* jakž o tom pověst. — 18) *k* pozdvihli, aby s luter. — 19) *kble* modliti a líbiti. — 20) *ogd* upřímě; *k* jeho státi upřímně. — 21) *d* {tak}. — 22) *b* tak nacházívali. — 23) *ost* {České}. — 24) *l* vyplameňoval. — 25) *kb* {v}. — 26) *k* hledaje cti a chv. svět. víc; *d* chvály lidské než boží; *l* než božské. — 27) *be* taky. — 28) *kbl* k králi jíti. — 29) *l* {jemu}. — 30) *g* přikázal. — 31) *vo* {i zjednati}. — 32) *v* Jakož; *kbe* Jakž. — 33) *v* jednal. — 34) *l* ukázal. — 35) *vo* všecken; *e* všecek. — 36) *o* určenému. — 37) *k* r. praž. staroměstský. — 38) *lbvo* k Praž. — 39) *vg* ohražuje; *kbl* vohlašuje. — 40) *v* o něho. — 41) *l* puštěna býti měla, že by jednal něco. — 42) *v* vždyckny. — 43) *ost* což jest mu. — 44) *l* jednom. — 45) *kbg* možné. — 46) *v* též choval. — 47) *dgv* ponížil. — 48) *v* miesta; *bldgz* města. — 49) *kb* sjev. — 50) *k* s jinými městy vítání.

a) Bartošovi přisuzuji sepsání jen předchozích řádků kapitoly. Od slov: »když se z Uher vrátil ... až do konce tuším již jiného svědka, jehož B. užil. B. pravdu má v tom, že kníže Karel proměnil smýšlení své, jenže až později: tuto udání B-ovo je předčasné. Vysvítá ze sama Bartošova rčení, že Hlavsa hned po bouři jednal s knížetem. a kníže mínil opravdu strany jeho se ujímati. Srov. slova kanov. Jiřího o Karlovi »ingens clamor contra eum est Pragensibus.« Také průběh jednání v Pamětech svědčí, že knížete ze strannosti ještě viniti nelze; nepříčí se ani řeč jeho (ačli tak mluvena byla); nestrannost k Pražanům nevylučuje ještě nestrannosti k vězňům.

1524 z měst[1]) vítání činili a jim z toho přátelství, že jsou se sjeli, děkovali.

Proti tomu[2]) kníže, Horníci a poslové[3]) z měst oznámili, že jsou to rádi učinili na poručení a rozkázání královské, a toto týž[4]) poslové přičinivše: že by rádi lásku, svornost a dobrou[5]) jednotu mezi nimi v tom městě viděli. Potom kníže oznámil, kterak král jemu poručiti ráčil, aby obě strany, totiž Pražany s vězni spoluradními, zejména s Danielem Raušem, mistrem Václavem Danielovým[6]), mistrem Brikcím, Janem Erazimem a Blažkem soukeníkem, postranně[7]) s posly z měst vyslyšal[8]), to[9]) dopovídaje[10]), aby nejprv Pražané příčiny takového pohnutí a bouřky i osob vyzdvižení oznámili, že to chce slyšeti.

Tehdy mistr Jan Pašek od purkmistra, konšelův i některého počtu starších obecních tehdáž přítomných mluvil: že jsou tomu velmi[11]) rádi, že to k slyšení přijde, proto, aby se ta pověst nerozhlašovala[12]) a o nich toho domníváno[13]) nebylo, že by něco[14]) proti těm vězňóm, kteříž v vězení sedí, nebo z města odešli[15]), bez příčiny[16]) brali; ale což[16*]) jsou učinili i což jsou o nich rozpisovali listem, aby žádnému v pochybení nebylo, že to tak v pravdě jest. (Jest[17]) div veliký, že pro tuto svou velikou lež a hloupou nebál se toho, aby se mu ústa jeho krví nezalily) (!). A při tom kázali čísti list královský[a]), kterýmž poručil král, co[18]) se pikartův a lutherianův dotýče, aby v městě Prazském trpíni nebyli[19]). I také že skrze pány posly Jeho Msti Královské též přikazováno bylo[b]) i prve[20]) při sázení rady[c]), ale že oni vězňové takovému přikazování, psaní i poručení byli jsou na překážku a[21]) na odpor. 1524

Dále co jest Pašek s pomocníky svými[22]) mluvil, nalézá se rozum toho všeho v spisu, kterýž sou potom[23]) oni Pražané učinili a knížeti podali a on dále králi do Uher odeslal[24]). Protož pro ukrácení, abych vody snad nepřelíval a jedné věci dvakrát[25]) nebo[26]) třikrát jako Pašek neopakoval, zdálo mi se za slušné, abych položil túž zprávu sepsanou[27]) tuto toho jich obtížení, kteréž nad míru pod oblaky vyvyšovali[28]), proti týmž vězňům, kteráž[29]) jest v tato slova[d]):

---

[1]) *l* z města. — [2]) *o* {Proti tomu}; *dgvb* Proti knížeti Horníci. — [3]) *kbeo* i poslové z měst; *l* i z jiných měst poslové. — [4]) *ost* tiž. — [5]) *ve* dobrú. — [6]) *k* Danielovic. — [7]) *e* prostranně. — [8]) *d* vyslyšel. — [9]) *l* {to}. — [10]) *v* odpovídaje. — Na okraji červeným inkoustem: Vznášení viny proti vězňům od Pražanův. — [11]) *ble* {velmi}. — [12]) *v* nevyhlašovala. — [13]) *kblv* toho domnění; *dgoe* toho domnino. — [14]) *kbl* {něco}. — [15]) *l* ušli. — [16]) *l* něco bez přič.; *k* bez přič. něco nenáležitého před se brali. — [16*]) *b* co — [17]) *ost.* {Jest div... nezalily}. — [18]) *kevdgo* což. — [19]) *ost* (krom *k*) nebyli trpíni. — [20]) *kbl* {prve}; *l* i také. — [21]) *kble* i. — [22]) *kbl* Pašek s svými odporníky. — [23]) *dv* při tom; *l* oni potom. — [24]) *kbldgvo* podali a dále (*l* k) králi do Uh. odeslali; *e* podali a kníže králi do Uh. odeslal. — [25]) *dgoe* snad dvakrát. — [26]) *kle* neb. — [27]) *k* sebranou a sepsanou; *b* sepsanú. — [28]) *k* vyhlašovali a vyvyš.; *o* vymyšlovali. — [29]) *zkblvdgo* kterýž jest.

[a]) Rozumí se jeden z listů ze 4. července, poslaných do měst Pražských. List do Většího města byl asi shodný slovně s listem Malostranským, jenž zapsán jest v knize Menšího města č. 2212 fol. E 4. — [b]) O nichž mluví se v kap. 7. při sněmu svatomarkétském. — [c]) Dne 14. března 1524. — [d]) O tomto jednání knížete Karla s Pražany a vězni jsou zprávy a doklady některé též v Pamětech, některé se ztratily. Bartoš neměl všech; které pak měl, nedobře datoval i zařadil, je tudíž vypravování jeho neúplné. Neúplnost zavinila, že B. svým pramenům špatně rozuměl i vyvodil z nich důsledky mylné. Paměti obsahují vypravování přesnější, i nutno dáti jim přednost. Podrobný rozbor a srovnání obojího sepsání v mém čl. Kronika B. p. ve Věst. akad. 1903; tuto stůjtež pouze výsledky. Za první den k jednání určena byla sobota, den sv. Alžběty, 19. listopadu, na kterýž den kníže zval posly z měst (orig. listů v archivu kutnohorském a budějovském). Bylo-li v ten den co jednáno, vůbec není známo; snad však stal se odklad všeho až na pondělí 21. listop. Tu napřed slyšáni jsou Pražané a po té podali knížeti své žaloby na vězně. Když odešli, předpuštěni jsou vězňové a tu jednalo se jen o propuštění jich z vězení, ale to nezjednáno. Potom jim odloženo do zítřka, aby obě strany své stížnosti sepsaly. V úterý 22. listop. Pražané podali svůj spis (a) proti jednotlivým vězňům, a ten přečítán vězňům. Vězňové též ohlásili svůj protest (b) proti uvěznění a odpovídali pak jeden každý na svá obvinění a tato odpověď byla potom napsána (c). Třetí den, ve středu 23. listop., bylo třetí slyšení. Pražané položili odpor 2. spisem (d) na protest i na odpověď c), k čemuž některé věci nové přidali. Následovala druhá odpověď vězňů (e), asi téhož dne. Kníže pak vyžádal si od obou stran konečné odpovědi pro krále; Pražané odevzdali třetí spis (f), vězňové

KAPITOLA DVACÁTÁ DEVÁTÁ [1]),

v níž se oznamuje [2]) vznášení Pražanův před knížetem proti vězňům: artikulové pořádní, jak jsou Pražané čistě etc. [3])

1524 »Tato zpráva [a]) Pražanův proti těm [4]), kdož jsou [5]) je [6]) za stranu sobě položili a jednotu víry bozské a křesťanské (podle jich smýšlení tak mluvím) proměňovati začali podle hostinských učení, králi sepsaná [7]):

1. Item nejprve [8]), že jsou věc svou vzali a začali proti bohu [9]), a to v tom, že jsou kněžím do města vjíti dopustili [10]) a je za faráře k farám přijímati radili [b]), kteříž [11]) jsou proti Trojici svaté mluvili, a tak proti bohu Otci, Synu i Duchu svatému, že nevědí, co jest Trojice svatá, žena-li jest, či co jiného.

2. Item co se dotýče svatých [12]) božích [13]) a svěcení svátkův, že to býti nemá, ani neděle svěcení, a že jest to všecko [14]) pominulo, a křesťané že jsou v tom osvobozeni, samu víru [15]) majíce [16]).

3. Item tím proti bohu hřešili [17]), že jsou všem svátostem Kristovým a křesťanským ustanovením odpírali, pravíce, že nic toho potřebí není, a že křest potřebný z vody křtitedlné není, a že jej můž učiniti, kdo chce i [18]) z jaké vody chce [19]), z bláta i z rosola, a že k [20]) tomu i [21]) křížma, ani oleje, ani soli, ani bláta podle starobylé zvyklosti [22]) není potřebí, a že děti křesťanští [23]) u víře rodičův učiněni [24]) jsou pokřtěni, a že kmotrem 1524
vlastního otce dítěti [25]) býti [26]) dopustili.

4. Item o jiných svátostech lehce mluvíce, že nic nejsou, dokládali [27]): jako mazání olejem, svěcení kněží že jest věc daremní, a že olejování a špikování potřebné věci nejsou, a že kněží bez toho býti mohou, nebo [28]) volení a [29]) ne mazání kněze [30]) činí; a ten že můž [31]) posvěcovati a rozdávati, když [32]) by knězem byl volením a ne špikováním, to, což [33]) jest Kristus na památku svou [34]) přijímati časy svými rozkázal [c]).

5. Item což jest [35]) Kristus posvěcovati i [36]) přijímati na památku smrti své rozkázal, nepraví [37]) býti tělem [38]) ani krví boží, než chlebem [39]) posvátným, a že to víc nemá moci než dotud, dokudž [40]) to [41]) ti nepřijmou, kteříž posluhování žádají, a dále nic. Při tom mluvíce, což kněží v monstrancí neb v cancellum [42]) chovají, že jest [43]) tu nic.

6. Item [44]) jest i to od jednoho kněze mluveno zjevně, že posvěcování těla Kristova není žádná obět; nebo již Kristus jednou jest obětován [45]), a tím [46]) aneb [47]) tou obětí že jsou již všecky [48]) jiné oběti napřed vykonány.

---

třetí odmítnutí (g). Co Bartoš klade za zprávu první, není a), ale až f), spis a) jest ztracen, jen obsah jeho známe z čl. XXI. v Pamětech; b) je tamže v čl. XIX· a obsah jeho zachycen ač kuse v řeči vězňův u Bartoše v kap. 31.; c) obsahem nalézáme ve čl. XXI. Pam. a textem u Bartoše v kap. 32.; d) je ztracen, ale články jeho lze vystopovati z obsahu a), z odpovědi c) a e); e) jest u Bartoše v kap. 34., f) tamže omylem v kap. 29. a 30.; g) tamže v kap. 36. Vysvětlení jednotlivých sporů viz na případných místech. Tomek X. 561—565.

[1]) *o* Začíná se kap. XXX.; *z* třicátá(!); *v* devětmecítmá. — [2]) *e* v níž se ozn., jak jsou jedna každá strana svou při sepsanou knížeti podali. — [3]) *k* čistě mentirovali; *bl* č. menterovali. — [4]) *k* proti těm vězňům a proti těm, kdož etc. — [5]) *k* {jsou}. — [6]) *l* {je}. — [7]) *dgvol* podaná. — [8]) V *z* i jinde články nejsou číslovány; cifry přidal jsem pro snazší přehled; jsou v *ble*. — Na okraji rudým inkoustem: Vznášení Pražanův psané proti vězňóm. — [9]) *k* proti pánu bohu. — [10]) *kbl* dali neb dopustili. — [11]) *l* kteří. — [12]) *kbl* svátkův. — [13]) *l* božích a jeho svatých. — [14]) *l* všeckno. — [15]) *ost* samu víru toliko. — [16]) *k* mají míti; *b* mají toliko míti. — [17]) *vg* Tím proto hřeš.; *bl* Tím proti hřeš.; *k* Tím proti tomu zhřešili; *ost* Tím hřešili. — [18]) *dov* a. — [19]) *l* {jaké vody chce}. — [20]) *e* {k}. — [21]) *kblg* {i}. — [22]) *v* podle starobylého obyčeje a zvyklosti. — [23]) *k* děti křesťanské; *e* křesťanský. — [24]) *k* {učiněni}; *veg* učinění. — [25]) *e* dítěte. — [26]) *g* {býti}; *bl* dopustili býti. — [27]) *l* dokládajíce. — [28]) *ost* neb. — [29]) *l* {a}. — [30]) *d* kněží. — [31]) *dgov* ten že nemůž(!); *g* převrátil další pořad: špikovaným a ne voleným. — [32]) *gleo* kdož. — [33]) *klc* co. — [34]) *v* svú. — [35]) *dv* to co jest; *gkb* co jest. — [36]) *gcl* a. — [37]) *k* nepravie. — [38]) *ost* tělem božím. — [39]) *dgv* chlebem svým {posvátným}. — [40]) *ebov* dokud. — [41]) *ost* {to}; *l* dok. koho ti; *k* dok. ti nepřijdou a nepřijmou; *v* nepřijmu. — [42]) *d* canedlum; *v* concellum. — [43]) *o* že {jest}. — [44]) V *ost* rkp. (krom *l*) odst. 6. splývá se 7., takže všech jest o 1 méně. — [45]) *ost* (krom *l*) Krist. jest již jed. obět.; *l* jest již dávno obět. — [46]) *kbl* a ním. — [47]) *b* anebo; *l* nebo; *kvge* neb. — [48]) *ost* jiné všec.; *l* všeckny.

[a]) Jest vskutku až třetí žaloba, stylisovaná pro krále (f). — [b]) Míní se Hlavsa. — [c]) Míní se Erazim z Črmník.

1524 7. Item o mši jest mluveno, že nic není, a přijímání že z[1]) podstaty spasení není. Roucha, kalichy, monstrancí potupovali.

8. Item[2]) oltáře nazejvali verštaty[3]) a ohniště, a kostelní řády starobylé[4]) potupovali.

9. [Item] co se těla a[5]) krve Kristovy dotýče, o tom rouhavě[6]) a[7]) potupně mluvili, kterak tu boha[8]) není; a kteréhož vy, prej, míníte[9]) býti, tohoť[10]) pavoukové[11]) a myši snědí, a jinak[12]) se ta[13]) věc zšeredí[14]), víno[15]) zkyselí a zrosolovatí, ježto to bohu[16]) nepřileží, protože ho tu není; ale jest na pravici boha Otce v nebesích, a tam se mu, ne[17]) jinde, má klaněno[18]) býti. A kdyby byl[19]) bůh v monstranci[20]) etc.[a]).

10. Item procesí zastavili i všecky památky Kristovy, jako Jerusalém, hrob velikonoční;[b]) a na to artikule o hromnicích zřídili, davše je imprimovati bez vůle krále JMsti[c]).

11. Item ve všech raddách sou nám ti vězňové odporni byli[21]), i ti, kdož jsou vně, hájíce [se] procesí[22]); a poctivosti[23]), když[24]) s procesí šli, žádné nečinili. A k tomu ke všemu jsou je kněží vedli, a oni[25]) jsou je do toho města uvedli, je zastávali a[26]) jim folkovali, a na kázaní[27]) i na[28]) mšech jich[29]) sou bývali.

12. Item lajkóm[30]) kázaní nepřetrhali[31]), nýbrž[32]) i v kostele jim[33]) dopustili kázati, jako Mikuláš Šorf u sv. Michala v Opatovicích.

13. Item dopustili těm kněžím, že jsou kázali, že důstojnější jest člověk dobrý, nežli tělo Kristovo a krev Kristova, a že ďábel svozuje lidi skrze Pannu Marii, jako[34]) skrze nejhoršího lotra.

14. Item canon pravili býti[35]) ničímž, a svatí, 1524
kteříž sou v něm, že jsou v pekle; doktory staré[36]) tupili, krucifixy mazali v mšalích etc. a všickni[37]) rozbíhajíce se, k monstrancí[38]) klali sou. A zápisy že sou činili s těmi kněžími, pohlaví mužské i ženské[39]), a v noci se k svému kacířství[40]) scházeli[d]).

15. Item král JMst ráčil míti[41]) a rozkázati, abychom mezi sebou pikartství[42]) neměli, ani v ouřadech jich abychom netrpěli[e]); a oni sou proti tomu odporni byli, leč by bylo dovedeno, kdo jest pikart a proč. Nebo[43]) snad, prej, takových pikartův mohlo by se naleznouti[44]) víc nežli deset aneb sto[45]), a snad víc nežli tisíc. A protož pikartování na žádného nedopustili, ale dopustili[46]) i[47]) posluhovati i znovu křtíti a sami někteří[48]) nočně[49]) na ta kázání jsou chodívali[50]).

16. Item král JMst ráčil míti[51]) pro zachování pokoje, svornosti a dobré lásky křesťanské, abychom s[52]) stranou[53]) římskou[54]) jednali a uhodili o kompaktata; a oni pak z své lásky s sběří[55]) svou to roztrhali[56]) a tomu jsou překazili[f]).

17. Item když mluveno bylo o vystavování těla Kristova v monstrancí, [tu[57]) v některých osadách od některých osob bylo mluveno, že »bych já jim nechal jich boha státi, až by upadl, nechť by po něm šlapali«. A když bylo zastaveno vystavování] těla božího v monstrancí, tu posměšně bylo mluveno: »Hle, již jsou nám drahého[58]) Ježíše skryli, komuž se budem[59]) modliti?« A jiné mnohé šeredné mluvení bývalo.

---

1) *b* {z}. — 2) V *kbl* článek 7. položen jest za 8. — 3) *v* veřtaty. — 4) *kbl* {starobylé}. — 5) *bk* i. — 6) *o* rúhavě; *v* rúhavně. — 7) *kb* i. — 8) *kbl* pána boha. — 9) *dgv* mnite. — 10) *k* toho. — 11) *o* pavúkové. — 12) *bl* jináč. — 13) *g* táž. — 14) *kb* i zšeredí. — 15) *kble* a víno. — 16) *kbl* pánu bohu. — 17) *dgevo* a ne jinde. — 18) *gevo* klauíno; *b* klanieno. — 19) *kbl* A kde by byl; *v* A kde byl. — 20) *kbl* v monstraku; *v* v monstranku; *o* v monstrantu. — 21) *v* {byli}. — Na okraji červeným inkoustem: Tu jest dotýkal Hlavsu a Šorfa a Šípeckého. — 22) *kbl* hájíce se procesí. — 23) *dgv* i poctivosti. — 24) *l* kdy — 25) *c* {a oni… uvedli}. — 26) *l* {a}. — 27) *el* na kázáních. — 28) *l* {na}; *b* mších. — 29) *d* jejich. — 30) *ost* lejkům. — 31) *kblve* nepřetrhovali. — 32) *ev* nébrž. — 33) *kbl* v kost. dop. jim káz.; *ost* v kost. jim dop. káz. — 34) *o* {jako}. — 35) *ost* ničímž býti. — 36) *vl* svaté. — 37) *kbl* Item všickni (čitají článek ten za zvláštní). — 38) *b* monstraku; *l* monstranku; *go* monstrantu; *ekd* monstratu. — 39) *ost* ženské i mužské. — 40) *dg* kacířstvu. — Na okraji rudým inkoustem: O tom najdeš zprávu v druhých knihách v kapitole 27., jací to byli zápisové. — 41) *e* ráčil chtíti míti. — 42) *l* pikartův. — 43) *ldvco* Neb. — 44) *b* mohlo by se najíti; *l* mnoho by se najíti mohlo a víc než deset neb i sto. — 45) *kbdge* deset ani sto; *o* {víc nežli… snad}; *v* {víc nežli deset}. — 46) *o* {ale dopustili}; *dv* dopouštěli. — 47) *kbl* {i}. — 48) *kble* {někteří}. — 49) *kble* také nočně. — 50) *ost* na těch kázaních jsou bývali (*kvo* kázaní(!); *l* {jsou}. — Na okraji rudým inkoustem: Tuto sami na sebe odkryli, že jsou beze všech důvodův lidem těžkosti bez slyšení vyhledávali a činili. — 51) *e* ráčil chtíti míti. — 52) *vgo* {s}. — 53) *o* stranú. — 54) *k* {římskou} — 55) *o* {s sběří… tomu jsou}; *v* {s} sběří. — 56) *l* vytrhali… překáželi. — 57) *ost* {tu v některých… vystavování}. — 58) *o* {drahého}. — 59) *dkl* budeme.

a) Obdobně v Pamětech v čl XXI. viní se Hlavsa. — b) Připadá na kn. Jana Podušku. — c) Články sjezdu podobojích 29. ledna 1524 v kap. 6. — d) Dotýká se kn. Martina betlémského (srv. kap. 14). — e) Vztahuje se k listům ze dne 4. července. — f) Vztahuje se ke sněmu svatomarkétskému.

KAPITOLA TŘICÁTÁ [1]),

v níž se skonávají artikulové a[2]) vznášení[3]) od věrných křesťanův proti pikartům.

1524 18. Při tom takto dále psali: Item[4]) když malostranští konšelé[5]) s námi se radili, co by s rúhači a s[6]) bludnými lidmi měli činiti, pravíce, že o to jsou k[7]) králi poslali[8]): a my [j]sme jim tu radu dali, aby s ničímž nepospíchali, než na odpověd královskou aby počekali[9]) a tou aby se spravili; a oni také řekli tak učiniti. A když sou oni odešli, tu jest se jeden z ouředníkův královských na nás do rady vtasil[10]), domlouvaje[11]) nám, že my jim na královskou[12]) odpověd odkládáme[13]), že to býti nemá, a že by tudy někdo dobrý mohl o své hrdlo přijíti; nebo zdali jest (prý) tento král jako jiný král, an se sám neumí zpraviti; a jaké[14]) jsou rady jeho; ujednal bych jim $\varkappa$[15])[a]).

19. Item[16]) že sou nám pohrůžky časté téměř vždycky se dály od těch bludných lidí, mluvíce: »To shledáte[17]), že dobře nebude, a nežli několik dní aneb[18]) nedělí mine, zvíte, co bude!«[b]) — (Toť jsou sami mluvívali)[19]). — Až potom ten pondělí[20]) před svatým Vavřincem za příčinou malostranských konšelův[21]) scházeli se, pravíce a mluvíce, že se na Malé Straně na bratří[22]) bouří; a tak sobě sou věděti dávali, aby bedlivi byli a sebe opatrovali, mluvíce, že té[23]) noci jakéž takéž musí pokušení býti, kdyby bylo troubeno[24]) aneb zvoněno[25]); a[26]) tu místa sobě pokládali, kde by[27]) se sjíti[28]) a nalézti dáti mohli, heslo sobě davše a oznámivše[29]), a světlo[30]) po domích na znamení aby měli, opatřivše. 1524 A nám, kdo sme staré víry byli[31]), nic neoznámili[32]), ani nebezpečenství, ani hesla, ani místa ukázali, kde bychom[33]) se nalézti[34]) a sjíti měli; ale osoby jisté v noci do rathouzu obeslavše[35]), někteří (byli[36]) všickni spoluradní obesláni, jakož napřed etc.) ve zbroji a s braní[37]) tu jsou nalezeni; a navrátivše se domův[38]), pravili, že jsou vyzrazeni a že se té noci mělo mnoho dobrého[39]) státi. V outerý pak někteří ven z těch lidí jeli, a ti (o Hlavsovi[40]), o Šípeckém a Šorfovi to mluvili) kteříž do rady[41]) přišli, místa sobě nemajíce z rady jsou ušli[42]). A co jest na cestě[43]) ten mluvil, kterýž ve zbroji na cestě byl, nebo v pancíři[44]), to seznání služebníkův v sobě drží a zavírá, že jest to pověděl, kterak jsou[45]) to naši zmeškali, a jiného drahně, tak jakž[46]) to [seznání dále a šíře v sobě zavírá[c]). Co pak u večer[47]) v pondělí před sv. Vavřincem dálo se jest, to] seznání těch[48]), kteříž jsou trápeni[49]), drží a zavírá; a kteříž jsou sobě hesla dávali, ti sou se [k][50]) tomu, osobně stojíce, seznali[d]).

20. Item co sou pak[51]) tím chtěli ti[52]) lidé bludní a sektáři spůsobiti, každý se toho snadně domysliti může: že sou chtěli to na nás[53]) uvésti, k čemu se[54]) jest král JMst pán náš[55]) nezavázal. Nebo aby hostinská učení svůj mohly průchod míti[56]), toho jsou chtěli brániti[57]); a toho jest král JMst[58]) nám[59]) neráčil přiříkati. A tak tím Jeho[60]) Krá-

---

[1]) *o* Začíná kap. XXX.; *z* třicátá první (!). — [2]) *v* {a}. — [3]) *k* vznášení od Pražanův proti vězňům. — [4]) *ost* (krom *d*) {Item}. — [5]) *ost* malostranští sousedé a; *l* mal. sousedi a. — [6]) *vb* {s}; *l* a s bludným lidem. — [7]) *o* {k}. — [8]) *k* psaní poslali; *b* psali, poslali. — [9]) *ost* počkali. — [10]) *dog* vytasil. — [11]) *o* domlúvaje. — [12]) *b* královskú. — [13]) *ev* odpověď očekávati odkládáme. — [14]) *l* jako. — [15]) *l* ujebal bych jim v sekl matr, že jsou etc. — Na okraji: To jsou sami činili, že jsou se v rozličná místa scházeli a zvláště do apatéky k sv. Michalu a k Paškovi, někdy ve dne a někdy v noci radíce se. — [16]) *klb* spojuje čl. 19. s 18. {Item}. — [17]) *klb* mluvíce toto: »Shledáte; *v* mluvíce, že to shledáte. — [18]) *l* aneb; *gev* neb. — [19]) *ost* {Toť... mluvívali}. — [20]) *ost* potom v pondělí. — [21]) *k* měšťanův. — [22]) *k* {na bratří}. — [23]) *v* též; *ost* té noci musí jak. tak. pok. — [24]) *kbl* troubení; *k* trúbeno. — [25]) *kbl* zvonění. — [26]) *l* {a}. — [27]) *dgebo* kdež by. — [28]) *l* se sjeti. — [29]) *kb* davše, oznám. — [30]) *l* i světlo. — [31]) *l* {byli}. — [32]) *k* neoznámivše. — [33]) *dboe* kde bychme; *k* a kde bychme. — [34]) *bevdgo* se sjíti a nalézti dali; *k* se sjíti měli a nal. d.; *l* se sjíti a nal. měli. — [35]) *b* obeslavši. — [36]) *ost* {byli všickni... etc.}. — [37]) *dgkbl* s zbraní. — [38]) *d* domů. — [39]) *o* dobré mnoho. — [40]) *ost* {o Hlavsovi... mluvili}. — [41]) *o* {rady... nemajíce z}. — [42]) *b* šli. — [43]) *o* {na cestě}. — [44]) *o* ve zbr. nebo v pancíři na cestě byl. — [45]) *v* jsú. — [46]) *lv* jakož; v rkp. *z* {seznání ... jest, to} doplněno z *ost*. — [47]) *bo* večír. — [48]) *kboeg* {těch}. — [49]) *l* {trápeni... kteříž jsou}. — [50]) *zv* {k}. — [51]) *o* co se pak. — [52]) *kbge* lidé ti. — [53]) *k* jsou to na nás chtěli; *ost* že jsou to chtěli na nás. — [54]) *d* {se}; *v* jest se; *kl* jest nám král; *b* jest na nás král. — [55]) *d* nás. — [56]) *b* svůj měly průchod míti; *o* svůj průchod míti mohly; *g* svůj prüch. mohly míti; *l* průch. mohla míti. — [57]) *l* obrániti. — [58]) *bl* JMst král; *e* JMst král pán náš. — [59]) *klv* {nám}. — [60]) *l* {Jeho Král. Milost... nechť}.

[a]) Rozumí se tu asi jednání s Malostranskými 8. srpna (kap. 17. a 27.). Úředníkem jest míněn patrně Hlavsa jako hofrychtéř. — [b]) Táž téměř slova čteme v žalobě na Jana z Prošovic. — [c]) Vztahuje se asi na Šorfa, jehožto služebníci, vinaři, byli trápeni (kap. 21.). — [d]) Bonuše, Slivka (kap. 21.), Blažek soukenník. (Paměti čl. XXI.)

1524 lovskou[1]) Milost od nás myslili jsou odloučiti[2]); pro který pak konec aneb z které příčiny, nechť Jeho Královská Milost s Vaší Knížecí Milostí i s svými radami moudrými[3]) rozvážiti ráčí.

21. Item naposledy, které psaní sou učinili[4]) králi JMsti: toho což[5]) v pravdě jest[6]), nic sou nenapsali[7]), a to[8]) se pokázati můž; než chtíce své líčiti[9]), to jsou napsali, že by se[10]) oni Vaší Knížecí Msti věrně a právě, jako náměstka krále JMsti přídrželi[a]); ježto my tak pravíme[11]), že tak není. A v tom se Vaší Knížecí Msti dokládáme, že jsme[12]) proti vám[13]) ublížiti oumyslu neměli, ani kdy proti pořízení[14]) krále JMsti státi[15]) a tomu odpírati.

22. Item[16]) přinesl nám to rozdíl tento, že ouřad[17]) knězský na sebe potahuje, kdo chce, a opět podává[18]) ho, kdo[19]) chce. Nebo v vazbě naší jednoho toho[20]) máme, kterýž se v to dal, že sám posvěcoval, a doma sobě i čeledi i jiným posluhoval.

A v tom kalich jeho knížeti ukázali z[21]) dřeva vytesaný a pryskyřicí[22]) politý[23]).

23. Item mluvili i[24]) toto, že: »nám všecku pšenici[25]) na ty bohy vypekou, a kdyby byl[26]) jako hora, již by ho snědli.«

24. Item jest i toto mluveno od jednoho kněze, že: »máte[27]) tři bohy. jednoho v monstranci, druhého[28]) v cancellum a třetího přijímáte; a domnívá se bába[29]), že přijímá boha, ana přijímá čerta[30]).«

A protož Vaší Knížecí Milosti prosíme se pány těmito, že takové věci ráčíte opatřiti. Poněvadž tak, jakž jste ráčili slyšeti[31]), vejstupkové stali[32]) jsou se těmi lidmi proti pánu bohu, proti králi JMsti, i také proti osobám našim, že Vaše[33]) Knížecí Mst ráčíte k tomu přivésti, aby trestáni byli podle pokut, v právích duchovních i světských 1524
na to uložených.« — Až potud té psané[34]) zprávy.

Člověk rozumný, zdravého jsa smyslu, věrně by se za to styděl[35]), aby měl před rychtářem takové dětinské a lehké klevety oznamovati a jako ve snách z nich žalovati; Pašek pak s pomocníky svými jménem Pražanův nestyděl se knížeti a vejše králi pánu svému beze vší vážnosti zprávy té lehkomyslné psané vydati, kteráž jest byla[36]) jemu za největší grunt a za podstatu proti vězňóm. Ale o mordu již mlčal[37]), jako člověk pravdomluvný, s jinými. A nevím, z které[38]) příčiny jsou některých artikulův[39]) svého[40]) prvního mluvení pominuli[41]), že jsou jich[42]) v svém spisu nenapsali a některé změnili. Avšak rozum k tomu vede, že sou se za ně styděli, aby to všecko, což mluvili, psáti králi měli; neb sou byly klevety babské, nedůvodné, též jako i[43]) v tom[44]) spisu. A toho jest potom[45]) kníže na ně[46]), že jest to[47]) tak, nezatajil.

Avšak některé věci od nich mluvené ještě tuto přidám, z kterýchž ty vězně[48]) vinili, a jsou tyto[b]):

1. Item svatí jsou-li, že nevědí, a že není potřebí k nim volati za pomoc[49]), ani jich ctíti; nebo Kristus svým umučením za nás za všecky dosti učinil[50]); a životové jejich[51]) jsou jako jiných psův.

2. Potupili také i posty, spolíhajíc na umučení Kristovo, že jest za ně dosti učinil.

---

1) *db* Královskú. — 2) *o* odlúčiti. — 3) *l* {moudrými}; *b* múdrými. — 4) *geb* {učinili}; *l* činili; *d* napsali. — 5) *bl* {což}; *k* co toho v pravd. — 6) *l* {jest}. — 7) *v* nepsali. — 8) *o* {a to ... napsali}; *kvg* prokázati; *egv* může. — 9) *g* léčiti; *v* učiti. — 10) *g* {se}. — 11) *g* {ježto my tak pravíme}. — 12) *o* že chceme. — 13) *ost* {proti vám ublížiti ... ani kdy}. — 14) *kb* proti nařízení; *l* při nařízení. — 15) *kegv* státi ... odpírati; *l* státi ... odp. hleděli; *d* stali ... odp. nechtěli. — 16) *ost* {Item}; *kl* spojuje čl. 22. s 21. v jedno. — 17) *o* že rozdíl knězský. — 18) *dv* podává se ho; *kb* a opčt obává se ho; *l* a potom obává se ho. — 19) *g* kdy chce; *o* {kdo chce}; *d* kdo chce komu. — 20) *k* takového. — 21) *o* {z}. — 22) *do* pryskéřicí — 23) *kb* polévaný; *ost* polivaný. - Na okraji rud. ink: Tuto jest o Janovi Cal[en]covi, nožiři (sic). — 24) *kbl* {i}; *d* i to. — 25) *v* všecky pšenice. — 26) *v* kdyby byli. — 27) *l* že má. — 28) *dkbo* a druhého. — 29) *g* baba. — 30) *k* horoucího čerta; *l* hrubého č.; *b* hru (!). — 31) *k* doslejchati; *b* rozkázati; *l* vzkázati. — 32) *l* jsou se stali s těmi. — 33) *o* Vaše Knížectví (!) Mst. {ráčíte k tomu přivésti}. — 34) *kbl* {psané}. — 35) *o* styděli. — 36) *ost* jemu byla. — 37) *o* mlčali; *kbl* mlčel. - 38) *ost* z jaké příč. — 39) *e* některých článkův. — 40) *kbl* z svého. — 41) *ost* minuli. — 42) *k* {jich v svém ... vede, že jsou}. — 43) *ost* {i}. — 44) *e* v tomto. — 45) *b* {jest potom}. — 46) *e* kníže, že jest tak, na ně. — 47) *ost* {to}. — 48) *o* {vězně}. — 49) *kbl* volati a za pomoc jich žádati. — 50) *o* dosti činil. — 51) *ost* a že životové jich (jen *b*: jejich).

a) Vztahuje se k listu vězňů, psanému králi 30. srpna, den sv. Šťastného a Zbožného (kap. 34.). — b) Jsou úryvky patrně z první žaloby, které B. neměl. Krom 5. však obsaženy jsou všecky v žalobě již citované.

1524 3. Item že mší není potřebí, a že se tu neobětuje Kristus, nebo již jednou obětován jest.

4. Item že v svátosti oltářní v přítomnosti[1]) boha není.

5. Item někteří kněží kázali, že kněží mohou se ženiti, jako se i[2]) někteří zženili; a tomu jsou tito vězňové nepřekáželi. — Ač toho víc mluvení[3]) bylo, ale nyní na tom, což pilnějšího[4]) jest, buď dosti.

A na tento poslední artikul bylo svědomí čteno Havla Cahery administratora s konsistoří[5]) jeho[6]) v ten rozum, že jest s posměchem k[7]) kněžím věrným bylo posláno za purkmistrství Jana Žáby[a]), aby v kuklách nesloužili; a všetečným zpikartilým kněžím na bílo[8]) dali znáti etc.[9]) Tu pak Martinkovi knězi[10]) mnoho připisovali[11]), ovšem lživě a falešně, a zvláště, což mnohým v obci[12]) té vědomo bylo, jináč než oni svědčili, totiž: že by on Martinek s jinými svými kněžími[13]) svátosti těla a krve páně přes rameno při mši pozdvihujíce[14]) kejklovali. — A jiného mnoho smyšleného vyznávali, dále svědčíce: že Jan Hlavsa s pomocníky[15]) jim přikazoval o těle a krvi páně, aby na kázáních svých příliš[16]) nevelebili, ani tupili[17]); a tak dále jiného mnoho k tomu podobného[b]). 1524

Jiné[18]) svědomí nějakého kněze Vojtěcha, faráře Tejnského[c]), proti mistru Brikcímu vězni: že by přikazoval v osadě sv. Štěpána Většího[19]) kněžím, aby[20]) též přílišně nechválili[21]) těla Kristova, ani také tupili, a tak dále. — Jiné opět svědomí proti témuž mistru[22]) Brikcímu od kněze[23]) Jeronyma řečeného[24]), faráře u sv. Haštala: že jest dal[25]) jemu formaty byl[26]) své schovati; a když mu je navracoval[27]), že[28]) jest[29]) řekl: že veliké bláznovství jest, že chodí kněžstvo pro kněžství a pro ty listy do Vlach; že bez těch listův i toho chození mohli by dobře[30]) býti kněží[31])[d]). A tak dále až do konce.

A to jest na ten artikul od Pražanů mluvený vyznáno: že mistr Brikcí, co jest a jak[32]) mluvil proti svátosti velebné, že toho jest seznání před rukama[33]).

KAPITOLA TŘICÁTÁ PRVNÍ[34]).

Odpověď[35]) vězňův na vznášení[36]) Pražanův[37]).

Když to všecko od žalobníkův bylo mluveno a dokonáno, tehdy[38]) vězňové, prve jmenovaní spoluradní, byli povoláni do radní světnice v pondělí[39]) čtvrtý den po svaté Kateřině[e]), v témdni[40]) po těch všech řečech, aby na zprávu Pražanův (kterouž[41]) bez přítom- 28. list. (21. list.)

[1]) *o* u přítomnosti; *dv* přítomnosti; *l* přítomného. — [2]) *ost* {i} (krom *l*); *khevdo* někt. i zženili. — [3]) *kblev* mluveno. — [4]) *l* což příslušnějšího bylo a piln.; *ost* což přísl. a pilnějšího {jest}. — [5]) *l* z konsistoře. — [6]) *ost* {jeho}; *d* v tento. — [7]) *gve* {k}. — [8]) *kble* dali znáti na bílo. — [9]) *bogv* {etc.}. — [10]) *v* Mart. kněži. — [11]) *l* přepisovali. — [12]) *o* u obci. — [13]) *v* knězmi; *o* kněžiemi. — [14]) *l* pozdvihajíce. — [15]) *k* s pomocniky svými. — [16]) *l* {příliš}. — [17]) *ost* netupili. — [18]) *o* Jiného. — [19]) *bl* Velikého. — [20]) *ost* též aby. — [21]) *o* nesválili (!). — [22]) *l* {mistru}. — [23]) *d* a od kněze. — [24]) *l* {řečeného}. — [25]) *l* mu dal. — [26]) *ost* {byl}. — [27]) *l* navracel; *z* nevracoval (to opraveno). — [28]) *ost* {že}. — [29]) *kbl* {jest}. — [30]) *ost* býti dobře. — [31]) *e* kněžími. — [32]) *b* co jak jest; *kblvdgo* {a}. — [33]) *g* {před rukama}. — [34]) *z* třicátá druhá (!). — [35]) Nadpis jest i v *z*; *v* Pokládá se v ní odpověď; *ost* V níž se pokládá odp. — [36]) *ost* (krom *e*) na vznešení. — [37]) *ost* Pražanův před knížetem a jak s nimi, totiž s vězni, zacházeji; *vl* {totiž s vězni}; *dveo* zachází (!); *kbl* nakládali a zacházeli. — [38]) *d* tedy. — [39]) *e* {v pondělí}. — [40]) v témdni ... řečech}. — [41]) *b* kterúž.

[a]) Rozumí se Jana Slivky od Žáby (za starom. radnicí), jenž byl purkmistrem v lednu 1524 (Tom. X. 296) — [b]) Obdobně v Pam. v čl. XXI. — [c]) Tu je omyl; farářem je Cahera. Kněz Vojtěch je neznám. Paměti uvádějí kn. Vojtěcha od sv. Štěpána, ale ani tu nečte se v seznamech Tomkových. — [d]) Totéž v Pam. v čl. XXI. — [e]) V datu, kdy bylo slyšení vězňů, jest znamenitý rozdíl udaje B-ova a Pamětí. Bartoš odkládá slyšení vězňů o týden. P. dí, že bylo téhož dne 21. listop. Proč by byl týdenní odklad, není jasno. Co by se tu zatím dálo? A přihlédneme-li k vypravování Bartošovu, shledáme u něho nejistotu a odpory. Praví, že spis, jejž opisuje,

1524 nosti jich před knížetem a pány Horníky s jinými posly z měst činili) odpověď dali, též bez přítomnosti Pražanův.

A předkem kníže toto k nim mluvil[1]), že: »král JMst ráčil jest slyšeti žádosti[2]) a prosby vaše, které jste naň vznášeli, a mně ráčil poručiti, abych vás[3]) v obtížení a v potřebách[4]) vašich vyslyšel[5]). Protož vedle poručení JMsti vás slyšeti a v tom ve všem podle[6]) téhož[7]) poručení dále se chci zachovati. A to abyšte znali, že páni Pražané z strany jedné slyšáni jsou; vy také, což sobě proti nim obtěžujete, oznamte.« —

Vyslyšavše[8]) ty řeči[9]) vězňové, toto pověděli[a]), že: JMsti Královské, pánu našemu milostivému, velmi[10]) děkujem[11]), že jest ráčil JMst naše ponížené prosby uslyšeti a místo i osoby Vašich Mstí[12]) k vyslyšení nás[13]) nám ukázati. Dále Vašim Mstem[14]) jest dobře vědomo[15]), jak my již[16]) dlouhý[17]) čas, a již na šestnácte[18]) nedělí jde[19]), v těžkém vězení s velikou potupou, bez slyšení[20]) i všeho našeho provinění, držáni sme, v kterémž majíce veliké trápení na mysli i na zdraví[21]), pro nepokoje a ustavičné nevole od nemalého[22]) počtu žoldnéřův, kteříž sou nás ustavičně ve dne[23]) i v noci 1524 ostříhali, i také pro veliké a těžké smrady; a[24]) nikterakž[25]) volně a svobodně nemohli sme spolu o naše potřeby promluviti, ani[26]) toho sobě sepsati, a ani o tom[27]) dni, abychom měli slyšáni býti, nic jsme nevěděli, až teď nyní od Vaší Msti[28]). Ale oni strana nám odporná jsouce sobě volni, vždycky[29]) v radách ustavičných s domácími i s cizími, světskými[30]) i s duchovními[31]), bývali, radíce se proti nám a spisujíce beze vší překážky, cožkoli se jim líbilo. A nám velmi veliká věc stala se a nastává. Protož pokorně prosíme, račte nás z takového vězení rozkázati propustiti, abychom jsouce v svobodě a v upokojenější[32]) mysli o to, což nám potřebí jest, spolu mohli volně promluviti i sepsati sobě. A račte na nás pohleděti, jak ztrápeni sme, že pro mdlobu[33]) sotva stojíme. A také nikterakž neračte věřiti, abychom měli[34]) od statkův, manželek i dětí[35]) našich kam ucházeti[36]) a tím se vinné[37]) činiti; dostojímeť jako dobří a nevinní lidé, jsouce toho příliš žádostivi, abychom nevinu naši ukázali, jakož to skutečně uznáte, že ničímž vinni nejsme.«

Na takovou[38]) žádost těch vězňův kníže takovou dal odpověď[39]): »Vám k žádosti rádi bychom učinili, což nám jedný[40]) možného[41])

v prvním slyšení byl jen přednášen, za týden v úterý ti artikulové mluvení byli oznamováni ústně vězňům, avšak výpis jim nedán, a tu hned na místě musili odpovídati. Teprve ve středu kníže nařídil, aby mu vše sepsali, a tehdy tedy Pražané vyhotovili žaloby své v ten rozum a v ta slova, jakož napřed j[...] psáno. Z pouhé věci patrno, že okolnosti takto sběhnouti se nemohly. Ano právě podobný údaj Bartošův, že vězňové hned po vyslechnutí odpovídali, budí podivení, k čemu bylo třeba sedm dní odkladů. Scéna, jižto líčí zpravodaj Pamětí, jak Pražané od knížete odešli a druzí hned vešli, nemůže býti vymyšlena, právě že je příliš nepatrna a všední. Ale nemýlí-li se Paměti, mýlí se B. B. píše o svých událostech jen po dokumentech; spojení mezi nimi jest jeho kombinací. Slova hořejší »v témdni po těch všech řečech«, jsou jeho obratem, jímž určitěji vysvětluje odlehlé datum. Datum si nevymyslil, mohl se však v něm omýliti, a omýlil se. Pondělí po sv. Kateřině není čtvrtý den po svátku tom, nýbrž třetí. Datum v předloze B-ově bylo psáno asi zkratkou »p͡d sv. Kat.« (před sv. Kateř.), a B. zkratku četl za »po sv. Kat.«, pondělí před sv. Kateřinou připadá opravdu na čtvrtý den před svátkem.

1) *ost* (krom *v*) mluvil k nim. — 2) *bl* žádost. — 3) *kb* {vás}. — 4) *o* {a v potřebách . . . poručení}; *ost* a {v} potřebách. — 5) *k* vašich vás vysl.; *dgo* vyslyšal. — 6) *ost* vedle. — 7) *kblo* toho. — 8) *kbe* Vyslyševše. — 9) *l* věci ty. — 10) *l* velice. — 11) *ost* děkujeme. — 12) *zkble* Vaši Msti. — 13) *l* {nás}. — 14) *b* V. Msti. — 15) *b* vědomé. — 16) *l* {již}. — 17) *o* dlúhý. — 18) *v* na šestnáctú neděli; *ost* na šestnáctou ned. — 19) *kbl* zde v těžk. — 20) *l* bez slyšání. — 21) *d* na zdraví a na mysli. — 22) *ost* (krom *b*) nevole a nemalého. — 23) *k* nás vždycky ve dne. — 24) *k* {a}. — 25) *v* ani kterakž. — 26) *ost* (krom *l*) a aniž. — 27) *deolv* o tomto. — 28) *l* od Vašich Msti. — 29) *kbl* sobě vždycky volná. — 30) *b* s světskými. — 31) *d* i s duchov. — 32) *dgelo* v pokojnější. — 33) *o* pro mdloby. — 34) *g* mohli. — 35) *kblevo* i dítek. — 36) *v* scházeti. — 37) *l* vinně; *kb* vinni. — 38) *v* takovú. — 39) *e* takovou odpověď dal; *l* takto dal odp. — 40) *l* toliko; *ost* jediné. — 41) *vg* možné.

a) Řeč jen u Bartoše, ale pravdě se nepříčí.

1524 jest; ale toto, zač žádáte, nám přes poručení krále JMsti možné učiniti není. Než chcete-li prositi[1]) pánův Pražanův za to, abyšte puštěni byli z vězení, to můžte[2]) učiniti, a nás za přímluvu k nim potřebujete-li, rádi učiníme[3]).«

Na to odpověď dali vězňové, že: »nám to učiniti, strany nám odporné prositi, možné není; nebo tudy ukázali bychom na se[4]), jako bychom vinni byli, nejsouce[5]). A k tomu, že ne jich, ale královští vězňové jsme. A Vaše Knížecí Milost místo Jeho Královské Milosti držíte[6]); protož Vaší Msti prosíme, abychom mohli pro tak velikou[7]) naši potřebu toho vězení prázdni býti, a chcem rádi dostáti jako nevinní[8]) k ukázání neviny naší[a]).«

Po těch všech řečech nemohše nic[9]) vyprositi, dána[10]) jest jim v rathouze obecní světnice, aby tu spolu rozmluvili[11]), a co jim[12]) potřebí, sepsali a do zejtří, to jest do outerého[13]), aby s tím pohotově[14]) byli. Na zejtří pak v outerej Jan Hlavsa a Mikuláš Šorf z rozkázání knížete 1524 byli do rady puštěni spolu s vězni dotčenými, a tu[15]) společně se spatřivše[16]), před knížetem[17]) a posly z měst s pláčem[18]) se[19]) pozdravovali a vítali. Potom[20]) ti artikulové bez přítomnosti jich od Pražanův mluvení byli jim oznamováni od knížete. Na kteréžto artikule odpověď dávajíce společně, takto jsou promluvili:

»Milostivé kníže a Vaše Msti páni[21]) poslové milí! — Jest nám převelmi[22]) obtížné k tak mnoho[23]) artikulům beze všeho jich rozvážení[24]) odpovídati, nebo pamět naše jich obsáhnouti nemůže[25]); protož Vašich Mstí[26]) prosíme, aby nám vypsáni byli dáni[27]).« — Kníže na to odpověděl, že již čas jest, chtí-li co mluviti a oznamovati, aby mluvili[28]). — Po té odpovědi tak přísné[29]) velmi žalostivě ti vězňové mluviti začali[30]) takto[b]): »Milostivé kníže! Račte toho[31]) považiti, jak my ode všech i svých přirozených přátel opuštěni sme, tak že pro ukrutnost a

[1]) Na okraji rud. inkoustem: Tuto kníže ukazoval dětem jabko. — [2]) *e* můžete. — [3]) *ekbl* za příml. k nim potřebovati, rádi uč.; *k* rádi chceme uč.; *dgov* za příml. potř. k nim, rádi uč. — [4]) *k* {na se}. — [5]) *k* a nejsouce. — [6]) *ost* držeti ráčíte; *v* drž. račte. — [7]) *vb* velikú. — [8]) *l* jako věrní. — [9]) *l* nemohše sobě nic. — [10]) *v* dáno. — [11]) *kdvlo* rozmlouvali (v *o* však opravil písař). — [12]) *d* co je jim. — [13]) *blev* do outerýho; *o* dorýho(!). — [14]) *b* hotovi. — [15]) *bl* {tu}. — [16]) *dgv* {se spatřivše}. — [17]) *gv* se před kn. — [18]) *v* {s pláčem}. — [19]) *dv* {se}. — [20]) *ost* A potom. — [21]) *gv* Mil. kn. VMt. páni etc. — [22]) *l* velmi. — [23]) *l* kterak mnoho(!). — [24]) *bgevd* rozvažování. — [25]) *ost* nemůž. — [26]) *bgo* Vaší Mti. — [27]) *kl* vypsány dány byly; *ost* vypsáni dáni byli. — [28]) *d* mluviti a oznámiti, aby oznámili; *kbleg* {a oznamovati}. — Na okraji rud. inkoustem: Nesměl Pražanóm ublížiti, nebo jest čekal od nich dopomožení. — [29]) *v* přísně. — [30]) *kbl* vězňové počali mluviti. — [31]) *k* {toho}.

[a]) V Pamětech v čl. XX. vězňové právě naopak pokládají se za vězně pražské a nechtějí prositi Pražanův, žádajíce, aby kníže je propustil. Ač Bartošovo udání, že jsou vězni královskými, stvrzeno jest řeči Zigovou »do vězení JMKé tě béřem«, král. listy potomními i konečným rozhodnutím o smír r. 1530, přece na tomto místě Bartoš se mýlí a Paměti uvádějí po pravdě. Omyl Bartošův zjevný je už z rozporu s samým sebou. Kdyby vězni byli královskými zajatci, jak mohl kníže, přece králův náměstek, nabízeti se jim k přímluvě, aby je Pražané propustili? Pražané sice od počátku vězně vyhlašovali za královské, aby jménem královým zastřeli své zájmy, ale vězňové pokládají se na počátku správně za jatce pražské a kníže byl téhož mínění; zdráhání se vězňů jen B. vykládá tak, že by tím uznali Pražany za své pány: vězňové nechtěli Pražanův prositi o milost, kdežto čekali spravedlnosti, nežádají proto knížete za přímluvu, ale za vyproštění. Totéž opakuje se potom po všem jednání (v kap. 37.). Tu 24. listopadu kníže poslal do vězení, aby jatci neslibovali Pražanům, nýbrž králi, vězňové tak učinili, a od té chvíle ovšem za vězně královy se pokládali a od krále za ně byli jmíni. Bartoš znaje pouze tento druhý případ, v tom smyslu vyložil si vyzvání knížete a po něm špatně kombinoval odpověď vězňův. — [b]) B. i tu křivdí knížeti; řeč vězňů (jižto neměl) kombinuje si sám ze třetí odpovědi vězňů (g). Tam ovšem vězňové vymlouvají se, že jim obtížno odpovídati na artikule, jež jednou jen slyšeli, ale to lze pochopiti, poněvadž mají z paměti psáti souhrnnou odpověď na veliký počet článků, jež byly předčítány jednotlivcům, takže patrně druzí méně si jich všímali; výmluva tedy dotýká se jen možnosti, že některé zapomenou. Jak z XXI. čl. Pamětí zřejmo, slyšení toto bylo spravedlivé, každému jednotlivci čteno bylo obvinění a ten hned na ně a bez nesnází odpovídal. Bartoš ovšem domnívá se, že přečteno bylo v první žalobě vězňům těchže 27 článků, jež podány byly souborně naposled: na ty, na ráz přečtené z paměti odpovídati, ovšem bylo by nemožno, a proto Bartošovi zdálo se přísností a stranictvím, žádal-li kníže hned odpovědi.

1524 přísnost[1]) strany nám odporné přátelé naši i jiní mnozí[2]) dobří lidé[3]) ani mluviti s námi, ani volně[4]) na nás pohleděti[5]) nesmějí. Nebo jakž[6]) na nás jest saženo[7]) a do vězení sme pobráni[8]), ihned ten den, nic jistého nemajíce proti nám sepsání učinili[9]), smyšlené[10]), důtklivé i hanlivé, a zapečetěné po vší zemi rozeslali jménem vší obce Prazské, kteréž sou[11]) pospolu[12]) vedle řádu města[13]) Prazského neměli; ale potom teprv[14]) po některém času svolali obec, počet lidu zbrojného nemalý[15]) sebravše, rathouzy i některé domy[16]) okolo s pavézami osadili, a tu před obcí zprávu činili[17]), proč sou nás do vězení pobrali. A my jsouce[18]) u vězení, psaní do obce sme učinili[a]), aby o nás žádným zlým zprávám nevěřili, že ničímž vinni nejsme; i za to jich[19]) sme, aby nám před sebou svobodné slyšení dali, žádali, a tu že v skutku poznati mají naši nevinu, a že to násilé[20]) bezprávně nesem[21]). Tu když někteří z měšťan k spravedlnosti se přimlouvali[22]) upřímně[23]), tehdy[24]) hned od těch, kteříž na nás sáhli, i od jiných, kteréž[25]) sobě ku pomoci nastrojili, okřikováni byli[26]) a je do vězení brali, jiné potom zurukovali a řemesla jim skládali, takže[27]), kdyby[28]) kdo chtěl spravedlivě se přimlouvati[29]), boje se moci a trápení[30]), nesměl toho učiniti; nebo[31]) tak s lidmi nakládali, jako by jich[32]) dědiční páni byli, ježto[33]) jest-li[34]) to křesťanská a lidská[35]) dobrá povaha, račtež[36]) toho považiti. 1524

Dále[37]), milostivé kníže a páni poslové, i toto svobodně před Vašimi Mstmi[38]) mluvíme: ač známe sebe na tento[39]) čas od lidí býti[40]) opuštěné[41]), však jako nevinní[42]) a čistého[43]) svědomí v této při všemohúcímu pánu bohu silně věříme, že ten nás opustiti neráčí, ale že nám pomáhati i sám nás hájiti ráčí; neb[44]) nic sme toho před se[45]) nebrali — v tom jeho milosti svaté se dokládajíce[46]) —, ani nejednali, což by[47]) ctným a dobrým lidem nenáleželo[48]), buďto proti svaté víře křesťanské, nebo proti králi JMsti i městu Prazskému, nebo proti poctivostem našim[49]), jakož pak to[50]) nám neprávě[51]) z pouhé[52]) zlosti a závisti[53]) od některých osob se připisuje a o nás rozhlašuje[54]). Nebo to Vašim Mstem[55]) všem[56]) dobře známo jest, kterak jsme vždycky věrně, upřímně[57]), přídržíce[58]) se napřed JMsti Královské[59]), k dobrému a užitečnému[60]) JMsti i tohoto království skutečně pomáhali, též také k dobrému[61]), užitečnému i[62]) poctivému města[63]) Prazského radili i o tom pracovali, a též i všeho stavu městského práv, svobod, privilejí, poctivostí hájíce, bráníce[64]), hrdel i statkův svých nic[65]) nelitujíce; a skrze to mnohým osobám z stavů vyšších upadli jsme v nemalou[66]) ošklivost[b]).«

---

[1]) *bl* {a přísnost}. — [2]) *l* {mnozí}; *dgoev* jiní nám mnozí. — [3]) *ost* dobří přátelé a lidé. — [4]) *zvog* velmi (!). — [5]) *ost* pohleď. na nás. — [6]) *l* jako. — [7]) *zv* sazeno (!). — [8]) *v* dáni. — [9]) *kbl* proti nám, jsou (*b* sú) učinili psaní. — [10]) *k* {smyšlené}. — [11]) *v* jsú. — [12]) *l* {pospolu}. — [13]) *l* města. — [14]) *o* tepruv; *d* teprva; *l* teprv potom. — [15]) *l* {nemalý}. — [16]) *e* někt. jiné domy. — [17]) *e* zprávu učinili; *kbl* zpr. činíce. — [18]) *b* jsúce. — [19]) *ost* {jich}. — [20]) *ost* násilí. — [21]) *vl* neseme. — [22]) *dv* přimluvili. — [23]) *dgbo* upřímě. — [24]) *d* tedy. — [25]) *ledg* které; *v* kteříž (!); kteříž jim ku pomoci nastrojeni byli. — [26]) *k* jsou byli. — [27]) *k* tak tedy. — [28]) *kbl* jestli by se kdo (*l* kdo se); *dgov* jestliže by se kdo; *e* jestliže by kdo chtěl se; *o* jestliže by kdo chtěl sprav. se. — [29]) *ke* přimluviti. — [30]) *kbl* {a trápení}. — [31]) *kblevdo* neb. — [32]) *dgvk* {jich}. — [33]) *kblo* {ježto}. — [34]) *bl* Jestliž. — [35]) *d* {lidská}. — [36]) *dg* račte. — [37]) *kb* A dále. — [38]) *zg* Vaší Mtí. — [39]) *ost* (krom *k*) ten. — [40]) *b* {býti}. — [41]) *b* opuštěni; *k* opuštěny. — [42]) *v* nevinu. — [43]) *kb* jistého. — [44]) *kv* nebo. — [45]) *lo* před sebe. — [46]) *l* se dokládáme. — [47]) *l* co by. — [48]) *l* náleželo (!). — [49]) *d* našim bylo. — [50]) *dgobev* to pak. — [51]) *l* {neprávě}. — [52]) *o* z púhé. — [53]) závisti nepřátel od. — [54]) *kblevog* o nás se rozhl. — [55]) *z* Vaší Mti, opraveno. — [56]) *o* vše. — [57]) *d* věrně a upř.; *dgo* věr. a upřímě. — [58]) *g* přídržící; *b* přidržející; *l* přidržejíce. — [59]) *v* {Královské ... JMsti}. — [60]) *ost* (krom *v*) užit. i poctivému JMsti. — [61]) *kbdgo* k dobrému a. — [62]) *kble* {užitečnému i}; *v* poct. i užit. — [63]) *l* města tohoto Praž. — [64]) *o* hájíce, hrdel ... nelitujíce, bráníce. — [65]) *e* {nic}. — [66]) *o* u nemalou; *b* v nemalú.

[a]) List ten jest neznám; vyšel asi mezi 9. a 25. srpnem; 25. srpna jednaly některé osoby z Pražanů s vězni (kap. 37). — [b]) Srovnává se s protestem vězňů ve čl. XIX. Pamětí (spis b), ač tam předchází ještě obšírný výklad, že i podle artikulů Paškových ze dne 17. května neprávem na ně saženo.

KAPITOLA TŘICÁTÁ DRUHÁ [1]).

Odpověď další týchž vězňův [2]).

1524 Když vězňové ty řeči dokonali, přistoupili k těm artikulům, od Pražanův mluveným, a takto na ně odpověď též [3]) společnou [4]) dávali [5]):

1. »Nejprve toto [6]): Vaší Knížecí Msti oznamujem, což [7]) se listův Jeho Msti Královské dotýče, v nichž přikazovati ráčí, aby lidem bludným a luther-ským [8]) překáženo [9]) bylo a jich aby netrpěli etc. [a]), k tomu tak pravíme, že proti těm listóm a rozkázání JMsti nejmenším slovem, ani kterakkoli [10]) jináč [11]), neprovinili jsme, nýbrž [12]) k tomu sme se přimlouvali, abychom na takové bludné, svaté [13]) víře křesťanské odporné lidi s pilností vyptávali se, a kdož [14]) by koliv [15]) takový nalezen a usvědčen byl, abychom se k němu spravedlivě podle rozkázaní krále JMsti a našich přísah zachovali [16]).

2. Item [17]), kdež dále praví, že bychom takovému psaní odporni byli a hřbet bludnému kněžstvu držali [18]) [b]), pravíme, že řeč jest nepravá a nikterakž [19]) důvodná [20]); nebo při všem upřímě [21]) a spravedlivě, na pána boha pamatujíce i na přísahy naše, bohu a králi učiněné etc., zachovali sme se a nižádnému [22]) bludnému hřbetu [23]) nedržali. Nebo po všecky časy i ti kněží k slyšení se volali, odpírajíce takovým o sobě zprávám; a my nikdá spolu i [24]) s těmi, kteříž nyní sou nepřátelé naši, žádného soukupa uptati jsme se nemohli, kdo by to a [25]) od koho slyšal, že by takové řeči bludné, rúhavé, lehké [26]) buďto o velebné svaté Trojici nebo [27]) o [28]) svátostech mluvil [c]). A protož smyšlené jsou takové proti nám řeči; nebo oni [29]) zle i nespravedlivě [30]) proti nám začavše, musíť [31]) vždy něco za vinu [32]) proti nám obmysliti [33]); ale nebojíme se, aby čím to [34]) na nás spravedlivě ukázati mohli. A Vaší Msti [35]) Knížecí prosíme, račte je rozkázati pustiti, ať mluví proti [36]) nám v přítomnosti [37]) naší, abychom slyšeli [38]); a tu Vaše Mst [39]) ráčíte [40]) poznati z našich odpovědí k nim činěných, též aby je slyšali, že smyšlené a nepravé věci na nás mluví a spisují.

Nebo i toto rač[í]te [41]) znáti, kterak pro dobrou [42]) svornost a lásku mezi námi světskými i duchovními řád a decretum [d]) sepsané [43]) jest a [44]) ode vší obce stvrzené, i [45]) s pokutami jistými v knihy městské vložené [46]). A Vaší Msti prosíme, že [47]) to ráčíte rozkázati sobě [48]) přečísti, a tu ráčíte zjevně poznati, kterak proti tomu na nás jsou [49]) sáhli; nebo v tom decretu [50]) to stojí: aby [51]) takoví bludní lidé — ač by se kteří nalezli [52]) — byli povoláni, a když [53]) by to na ně, že bludni jsou, poznáno bylo, tehdy [54]) aby napraveni byli; a nechtěli-li by, buď z duchovních nebo [55]) světských [56]), napraviti se bez osob přijímání, že měli města prázdni býti. — Nás pak podle takového decretu obecního [57]) nikdá nepovolali, nenaříkali, ani vinili [58]), a ani ještě spravedlivě mohou viniti, nebo takoví nebyli jsme a nejsme; však proto na nás mocí sáhli, do vězení pobrali, ježto my toho do nich nikdá jsme se nenádali. A podle toho decretu vždy sme se upřímně [59]) zachovali [60]) a v ničemž jeho nepřestoupili; ale k tomu vždy sme napomínali, abychom všemu kněžstvu takové vůle nepouštěli při hanlivých [61]) a bouřli- 1524

---

1) *o* Začíná se kap. XXXIII.; *z* třicátá třetí(!). — 2) *ost* V niž (*kb* se) odp. týchž vězňův na artikule pořádně (*o* poř. na art.) se (*kb* {se}) dává. — 3) *ost* {též}. — 4) *kl* společně; *o* společnú. — 5) *l* dali. — 6) *d* Nejprve to. — 7) *bl* co. — 8) *g* lutherianským. — 9) *b* přikázáno(!). — 10) *bg* a nikterak koli; *le* {koli}. — 11) *e* jinak neprovinili. — 12) *goekb* nébrž. — 13) *kbl* {svaté}. — 14) *d* kdež. — 15) *ost* koli. — 16) *o* zavázali. — 17) *e* {Item}. — 18) *klo* drželi. — 19) *vo* ani kderá. — 20) všecky rkp.: nedůvodná; to opraveno. — 21) *keov* upřímně. — 22) *b* ani žádnému. — 23) *k* blud. kněžstvu. — 34) *b* {i}. — 25) *o* {a}. — 26) *e* bludné, rúhavé, lehké; *dgv* a lehké. — 27) *b* anebo. — 28) *v* {o}. — 29) *b* nebo ani. — 30) *ost* oni proti nám zle a nespraved. začavše. — 31) *l* musejíť. — 32) *ost* za vin. proti nám; *v* za vinou. — 33) *dgv* obmejšleti; *kbl* najíti neb obmysliti. — 34) *o* {to}. — 35) *ost* Kníž. Msti. — 36) *g* {proti}. — 37) *o* u přítomnosti. — 38) *e* slyšali. — 39) *kble* V. Kníž. Mst. — 40) *g* ráčí to. — 41) *levg* ráčíte. — 42) *ve* dobrú. — 43) *kble* psané; *v* psáno jest. — 44) *kbl* {a}. — 45) *kbeog* {i}. — 46) Na okraji rudým ink.: Zapsán napřed v kapitole XIII. — 47) *v* že sobě to přeč. roz. ráč.; *l* že to rozk. ráč. sobě přeč.; *ost* že to ráč. sobě rozk. přeč. — 48) *k* {sobě}. — 49) *kb* {jsou}. — 50) *e* decretum. — 51) *d* ač by takoví se. — 52) *l* nacházeli. — 53) *l* a kdyby to na nich... bylo poznalo(!). — 54) *dk* tedy. — 55) *ost* neb. — 56) *o* z světských. — 57) *v* obecného. — 58) *v* a nenaříkali ani nevinili. — 59) *ost* spravedlivě. — 60) *d* zachovávali. — 61) *bl* horlivých(!).

a) Srv. v žalobě (ovšem potomní) čl. 14. Listy rozumějí se rozkazy ze dne 4. července 1524. — b) Srov. čl. 10. — c) Srov. čl. 3. a 4. — d) Snesení sjezdu o hromnicích r. 1524.

1524 vých kázaní[ch][1], ale též[2] k nim, jako k jiným, podle toho[3] decretu na své přísahy[4] pro dobré toho[5] města se zachovali[6]. V tom nic sme obdržeti nemohli, a to z té příčiny že jest to[7] bylo, poznáváme, proto, aby některé osoby, skrze nepokoj sobě[8] podstatu spůsobíce, svou[9] zlost a závist proti nám provedly a své věci pod spůsobem[10] víry vykonaly, jináč spravedlivě nemohouce.

Ano až i[11] do této[12] chvíle administrator Havel s některým kněžstvem nás na svých kázaních ustavičně lživě a nepravě nařiká, haní[13] a lidem ošklivi, zrádce, mordéře[14] a traviče nazývajíce[15], lidu, aby krev naše vylita byla, ponoukajíce[16], mluví: »Hle, milí lidé! nemohli ti nešlechetní pikarti[17] zrady své vykonati; pět ještě osob, kteří jich hlédají[18], na rathouze otrávili!« a oni o tom[19] vědouce hanění, přes to jim[20] toho všeho[21] dopouštějí; ježto my tak pravíme: že[22] všecko jináč[23] se nalezlo, a nevěříme tomu, aby kdo co[24] toho na nás spravedlivě ukázati[25] mohl. Nebo[26] my[27] v tom pána boha se dokládáme, že[28] na nic takového zlého[29] nepomyslili jsme a nad to neučinili.

3. Item, jakož na nás to praví, že bychom my měli bludné kněžstvo[30] fedrovati a je do Prahy uvésti: tomu také odpíráme, že pravda není[a]. Nebo ti všickni kněží, krom jednoho faráře, byli jsou v Praze za primatství[31] mistra Paška, kterýž prvním byl několik let; a sami ti někteří, kteříž na nás sáhli (jako Ziga), proti vůli purkmistra a rady takové kněží k farám svým svévolně brali, jakož to všemu městu vědomo jest[b]. A nad to, když tito kněží v Praze zůstati nechtěli a preč[32] se odjíti chystali[33], protože nechtěli podniknouti decretu obecního[34], a my jsme po nich nic netoužili: než mistr Pašek, jsa prvním, je s jinými napomínal a žádal, aby se z Prahy nehýbali, ale aby[35] tu zůstali a lid vedle zákona božího učili[c]. A to bylo před tím několik nemnoho neděli[36], nežli[37] jsou na nás sáhli. I račtež Vaše Msti[38] toho povážiti, jak smyšlené věci proti nám mluví: což oni sami učinili a[39] za nich bylo, to nám přičítají. A někteří z nás toho času ani na ouřadech[40] nebyli a ti kněží v Praze byli[41], a těch my ani žádného jiného nikdá[42] v žádném bludu jsme nezastávali; nebo[43] i[44] dekret na ty i na jiné jsme učinili[d] a jím se spravovali. A když koli jaká zpráva o kterém z nich přišla – ač nikdá soukupa doptati sme se nemohli –, hned sme jich povolali[45] a někdy všech, předkládajíce jim, kterak by o nich mluvili[46], jak by[47] oni bludné a rouhavé kázaní činili; oni tomu všemu odpírali, toho žádajíce, aby ten, kdož to zpravuje[48] anebo[49] ti povoláni byli, že by to rádi slyšeli, pravíce, že sou tak nikdá nekázali, ani na to myslili, volajíce se[50] často k zjevnému slyšení, a byli-li by v jakém bludu uznáni, že rádi[51] chtí se dáti napraviti. Avšak k tomu nikdá přijíti[52] nemohlo, až i z města odešli; ježto i[53] z toho ráčíte znáti, že tato zpráva jich jsou pouhé[54] a[55] vymyšlené klevety.

4. A také[56] to upřímně[57] před pánem bohem pravíme, že, jak sme živi, tak rouhavých i[58] kacířských řečí jsme proti svaté Trojici, Panně Marii, svatým, ani proti svátostem[59] křesťanským, jakž[60] oni zpravují, od žádného neslyšali, ani sami tak[61] rouhavě[62] a lehce kdy mluvili, jsouce hotovi s pomocí boží z[63] své víry vyznání i[64] počet učiniti s upřímností[65] podle zákona božího. A takové

---

1) *zbogv* kázaní. — 2) *v* ten(!). — 3) *vl* téhož. — 4) *l* na své přís. pamatujíce pro. — 5) *k* tohoto. — 6) *l* zachovávali. — 7) *k* {to}. — 8) *ost* podstatu sobě. — 9) *beo* svú. — 10) *o* před spůsobem(!). — 11) *dgv* {i}. — 12) *bledgo* do té. — 13) *dkv* nařiká a haní; *g* haní a nařiká. — 14) *b* zrád. a mordéře. — 15) *ev* naříkajíce. — 16) *o* ponúkajíce. — Na okraji rud. inkoustem: Ó nešlechetní a zrádní učitelé, taková-li jest povaha poslů božích. — 17) *l* pikarté. — 18) *l* hlédali; *ost* hlídají. — 19) *d* o tom o všem {hanění}; *b* vědouce hanějí; *klev* o tom han. vědouce; *l* vědouce přišlo jim (ale »přišlo« je přetrženo). — 20) *d* přes to, hanění jim. — 21) *d* {všeho}. — 22) *l* že by se všecko. — 23) *kbe* jinak. — 24) *g* {co}. — 25) *kl* prokázati; *b* pokázati. — 26) *l* Neb. — 27) *o* my se v tom … — 28) *l* že jsme. — 29) *lb* {zlého}. — 30) *l* kněžstvo i jich učení; bludné Kristovo učení(!); *k* fedrovati, učení jich následovati a je atd.; *b* … vésti. — 31) *v* za purgmistrství; *kblevdg* za primasství. — 32) *bl* pryč; *v* proč. — 33) *l* chýlili. — 34) *l* obecného. — 35) *l* {aby}. — 36) *d* bylo nemnoho před tím koliks; *l* koliks; *ost* bylo před tím nemn. několik; *g* neděl. — 37) *l* prve nežli. — 38) *g* I račte V. Mst. toho; *ost* I račtež toho V. M. — 39) *d* a co. — 40) *d* ani v ouřadech. — 41) *kbl* {a ti kněží v Praze byli}. — 42) *k* {nikdá}. — 43) *bklev* neb. — 44) *ost* {i}. — 45) *g* povolávali. — 46) *g* mluvil. — 47) *lo* jako by. — 48) *l* kdož to mluví. — 49) *dvblo* nebo; *egk* neb. — 50) *g* je. — 51) *o* raději. — 52) *ost* nemohlo přijíti. — 53) *v* {i}. — 54) *o* púhé. — 55) *l* {a}. — 56) *beg* I také. — 57) *dgb* upřímě; *o* účinně. — 58) *kblevo* a. — 59) *l* ani svát. ani řádům křest. — 60) *ost* jakož. — 61) *ost* také. — 62) *v* rúhavě; *kbl* rouhavě, lehce a všetečně jak sáhati: *bl* … měli; *k* … v důstojnost božskou; *k* {kdy mluvili}. — 63) *e* {z}. — 64) *l* a. — 65) *dvkb* z upřímnosti.

a) Srv. čl. 1. — b) Rozumějí se kn. Jan Poduška a Václav Počátek, jež podal Ziga s jinými, jako osadní, do Týna. — c) Srovnává se docela s obdobným místem v VIII. čl. Pamětí. — d) Rozumí se snesení květnové r. 1524.

1524 rouhání a lehké mluvení na žádného nikdá uznáno a provedeno není, a my se toho nebojíme[1]), aby jak[2]) mohli to na nás spravedlivě uvésti. Nebo takoví nikdá sme nebyli a nejsme, abychom rouhavě[3]), lehce a všetečně jak[4]) sahati měli v důstojenství[5]) svaté Trojice, jednoho pána Boha, a mluviti nekřesťansky, kacířsky něco proti Panně Marii, svátostem křesťanským[6]) i svatým božím.

5. I toto abyšte znáti ráčili, že Havla administratora se vším kněžstvem[7]) před se sme povolali[8]) a na něm jsme[9]) se vyptávali, jsou-li jací rozdílové mezi nimi[10]) při víře svaté[11]) a káže-li[12]) kdo jaké bludy. Dal jest nám za odpověď: že »při svaté víře žádných rozdílův není mezi kněžstvem a my také nepravíme, aby co bludného proti zákonu (božímu) svatému[13]) kázáno bylo«[a]). — To 1524
my od nich slyšavše[14]), napomenuli jsme je, aby sami v lásce, v jednotě a v[15]) svornosti trvajíce lid k témuž vedli. Potom administrator Havel za primatství[16]) mistra Paška[17]) i s kněžstvem za to žádali, aby to decretum svolené[18]) bylo vydáno, že také[19]) podle toho sami sebe[20]) říditi a lid spravovati chtí; jakož jest jim i[21]) vydáno. Avšak hned sám[22]) administrator, jako původ všech[23]) těch zlých věcí, i[24]) s jinými některými kněžími proti tomu obecnému decretu kázali a lid bouřili, k vylévání krve[25]) ponoukajíce[26]); a v tom nechtěli odporná strana, aby jim co mluveno bylo, ti, kteříž nás vyzdvihli a do vězení vzali, aby vždy tudy[27]) svou vůli[28]) zlou proti nám provedli.

KAPITOLA TŘICÁTÁ TŘETÍ[29]),

a odpověď[30]) vězňův proti Pražanům se skonává.

6. Item, což[31]) se mše dotýče, jakož ji saracénskou a švábskou jmenují, však za purkmistrství a primatství[32]) mistra Paška ta byla; proč jest tomu nic neříkal, co jest tu jemu zdálo se[33]) býti proti svaté víře? A administrator Havel týmž způsobem posluhoval Janovi Nastojtovi v domu jeho; avšak proto[34]) mu to přetrpěli[35]), ježto[36]) my ani při jednom, ani při druhém toho[37]) původ ani příčina[38]) nebyli[39]) jsme[40]). A ty kněží[41]), jměvše z města je preč[42]) pustiti[43]), a majíce je v městě, z ničehéhož jich nevinili ani trestali; a my tu nic vinni nejsme[b]).

7. Item, což[44]) se Kalence dotýče, ten jest v městě Prazském nebyl; a[45]) aniž sme o tom věděli[46]), činí-li[47]) on co zlého a nekřesťanského, čili nic, až i z Oujezda vzat byl do vězení několik[48]) nedělí[49]) drahně již po našem vyzdvižení, a[50]) tepruv o tom my u vězení[51]) uslyšali[52]) jsme, prve nic nevědouce[53])[c]).

8. Item, co se mnicha kněze Michala dotýče, že by k sv. Šimonu[54]) Judovi a potom k sv. Kříži byl přijat[d]): však to bylo za primatství[55]) mistra Paška a my o tom nic[56]) nevěděli[57]).

9. Item, svědomi administratorovo jest smyšlené, a tak[58]) přijato[59]) býti[60]) spravedlivě nemá; neb on s kněžstvem některým původ[61]) takového

---

[1]) *bl* toho nic nebojíme. — [2]) *l* {jak}. — [3]) *vo* rúhavě. — [4]) *l* nějak; *ost* tak. — [5]) *k* měli, kdy mluviti v důst.; *l* v důstojnost. — [6]) *l* Kristovým. — [7]) *l* {se vším kněžstvem}. — [8]) *ost* jsme povol. před se; *l* povolali jsme před se. — [9]) *b* {jsme}. — [10]) *kgvd* mezi námi. — [11]) *g* {svaté... při sv. víře}. — [12]) *o* kázá-li(!). — Na okraji rudým inkoustem: A potom toho jako pes jedovatý skutky svými zapíral, zle o nich mluvě. — [13]) *dkbe* {božímu}; *l* proti zák. páně; *gov* proti zák. božímu. — [14]) *l* uslyšavše. — [15]) *v* {v}. — [16]) *kblev* primasství. — [17]) *bl* Pašky. — Na okraji glossa: Ó Jidáši nevěrný s svou sběří! — [18]) *bl* svobodně; *v* svoleno bylo vydati. — [19]) *kv* taky. — [20]) *ost* se. — [21]) *o* {i}. — [22]) *l* hned pan administr. — [23]) *kbl* {všech}. — [24]) *v* {i}. — [25]) *o* při »krve« jest vytržen kus listu. — [26]) *o* ponúkajíce. — [27]) *kblg* {tudy}. — [28]) *d* {vůli}; *dbl* {zlou}. — [29]) *o* Začíná se kap. XXXIIII.(!); *z* třicátá čtvrtá(!). — [30]) *kble* V niž se odpověď etc. — [31]) *kbled* co. — [32]) *kblevo* primasství. — [33]) *l* co jest mu se to zdálo; *b* co jest tu jemu zdálo se; *g* zdálo mu se. — [34]) *kb* {proto}. — [35]) *v* trpěli. — [36]) *l* ježto jsme my. — [37]) *l* {toho}. — [38]) *k* příčina ani původ; *l* pův. a příč. — [39]) *o* nebyla. — [40]) *l* {jsme}. — [41]) *o* Ani kněží. — [42]) *vl* pryč. — [43]) *k* pustili. — [44]) *kbl* co. — [45]) *bldgo* {a}. — [46]) *o* nevěděli. — [47]) *dv* činil-li. — [48]) *go* {několik ... my u vězení}. — [49]) *l* neděl. — [50]) *dv* {a}. — [51]) *dv* o tom my v vězení; *e* o tom vyzdvižení(!). — [52]) *l* jsme slyšeli; *b* slyšali sme; *k* slyšavše. — [53]) *b* nevědúce. — [54]) *kblgo* Šimonovi. — [55]) *klev* primasství. — [56]) *le* nic o tom; *o* o to nic. — [57]) *dblo* jsme nevěděli. — [58]) *de* také. — [59]) *v* přijaté. — [60]) *ost* spravedlivě býti. — [61]) *ob* původem.

[a]) Stalo se patrně před březnem 1524, za primatorství Hlavsova. — [b]) O tom též v Pam. čl. XXI., že dálo se za Hlavsy. — [c]) V kap. 22. Bartoš vypráví o Kalencovi, jako by byl jat až v prosinci 1524. — [d]) Z Pamětí čl. XXI. víme, že bylo to po Velikonoci 1524.

1524 zlého proti nám byl jest[1]), a sám prve to kázal[2]) všecko, čemuž nyní na odpor jest, jakož[3]) doleji[4]) oznámí se. Nás zejména na kázaní haněl[5]), lidu[6]) proti nám pozdvihoval, potom takové[7]) proti nám pozdvižení chválil[8]), lid v tom tvrdil, nás odsuzoval[9]) někdy k mučení, někdy k smrti, někdy z města ven; a to zjevně naň pokáže[10]) se, že strana jest proti nám. A vždycky[11]) velmi ukrutný byl jest. A i to[12]) pravíme: že[13]), což[14]) jest kázal, mluvil[15]) proti nám, že jest křivda, a toho nikterakž spravedlivě[16]) nepokáže[17]); a zjevným nepřítelem naším byl jest. Což[18]) pak koli v tom[19]) svědomí seznává, jako[20]) nepřítel svědčí, buď zejména na osoby světské[21]), nebo na jiné; že na to odpověď zdána bude od nás, kteříž jsme nyní slyšáni a nás se dotýče. Jiní ještě u vězení sedí[22]).

10. Co[23]) se pak kněžstva ven vyšlého[24]) a jich kázaní dotýče: slýchal jest, k čemu sou se podávali, jakožto k slyšení zjevnému s ním[25]) i s každým jiným; proč jest[26]) jich v tu chvíli nevinil[27]), dokudž[28]) neodešli[a])? Avšak proto my[29]) ničehéhož[30]) toho[31]) příčina nebyli jsme, ani jací obhájcové[32]), což by proti pánu bohu bylo, jakož nám to připisují; a takových hanlivých řečí nikdá jsme neslýchali, žádným [řádům[33])] křesťanským se neprotivili, ani jich tupili[34]). A nedivíme se, že administrator s některým[35]) kněžstvem proti nám[36]) svědomí dává, nebo tolikéž jako strana nám odporná nepřítelem naším jest. Protož musejíť sobě[37]) pomáhati, žalovati, při vésti i vespolek svědčiti: ale toho[38]) nižádné právo nepůjčí, aby to za svědomí mělo býti přijato; nebo[39]) všemu městu i jiným mnohým[40]) to[41]) vědomo[42]) jest, jak on na nás i s jinými kněžími kázal, nás naříkal[43]), a to všecko křivě, ježto to[44]) na ně uvedeno bude zjevně; a oni toho na nás spravedlivě nepokáží[45]) na věky. 1524

11. Item, o sněmu hromničném toto[46]) pravíme: že ten byl[47]) jest držán ode všech stavův pod obojí spůsobou[48]) s povolením královským, při kterémžto Vaše Knížecí Mst z poručení Jeho Královské Msti býti jste ráčili. Tu cožkoli[49]) jednáno bylo[50]), všemi stavy duchovními i světskými bylo jednáno[51]). A Havel administrator s konsistoří[52]) těch artikulův sepsaných podal, ty korrigoval, je schválil[53]) i přede všemi stavy a obcí[54]) v kolleji veliké zvelebil, prose všech s pláčem, aby tak, jakž pořízeno[55]) jest, z vůle všech[56]) stavův zachovali se, v lásce a v[57]) svornosti bratrské trvajíce; a že on podle takového svolení[58]) státi a spravovati kněžstvo i lid chce, neb to zná, že jest křesťanské a vedle[59]) zákona božího.

12. Item, několik artikulův on Havel mezi jinými napsal, jako o ženění kněžském[60]), chtě[61]) aby se ženili; a kněží[62]) v cancellum aby nechovali[63]) svátosti těla a krve páně, to oznamuje[64]), že kněžským zanedbáním, zvláště po vsech, to někdy zpráchniví, zkyselí, a jiného drahně[65]) při tom[66]) napsal, čehož není vepsáno ani dopuštěno v jiné[67]) artikule pro mnohá pohoršení; nebo i to slyšeti odporné jest[68]). I čehož on sám původ a příčina byl, to sám na jiné vyznává a svědčí[69])[b]).

13. Item, jakož strana odporná[70]) praví[71]), že bychom mluvili ku potupě králi[72]) Jeho Msti v radě i radám jeho, tomu odpíráme a pravíme, že pravda není. Nebo my vždycky[73]) věrně a[74]) upřímně se vší poddaností a uctivostí[75]) v řeči i v skutku chovali jsme se[76]) k[77]) JMsti Královské[78]),

---

1) *l* {jest}. — 2) *ost* prve kázal to. — 3) *o* jako. — 4) *d* dáleji. — 5) *l* Nás na kázaní Havel zejm. jmenujíc haněl; *ego* na kázaních; *k* na káz. haněl jmenujíc; *b* na káz. Havel jmenujíc; *e* Havel jmenoval. — 6) *v* lidi. — 7) *kbldev* také. — 8) *v* schválil. — 9) *l* osočoval. — 10) *doklv* prokáže. — 11) *v* vždyckny; *l* velmi vždycky. — 12) *o* I to. — 13) *l* že všecko. — 14) *kbl* co. — 15) *d* kázal mluviti (!); *k* {mluvil}. — 16) *l* {spravedlivě}. — 17) *ost* neprokáže. — 18) *d* Což se pak. — 19) *v* v svém svědomí. — 20) *d* jakož. — 21) *dgv* světský. — 22) *o* {sedí}. — 23) *e* Item, což; *v* Jiní ještě u věz. sedí; slýchal jest... {což se pak... dotýče}; *dkbl* Co se... — 24) *bl* vyšlého dotýče a jich káz., slýchal atd. — 25) *l* s nimi. — 26) *v* jest. — 27) *v* nevinili. — 28) *bl* dokud. — 29) *l* {proto}; *kv* Avšak my proto. — 30) *del* ničehož. — 31) *ost* {toho}. — 32) *lo* obhájci; *ost* obhájcové. — 33) v *ost*; *v* {řádům}. — 34) *e* ani jich trpěli; *dg* ani j. tupili. — 35) *l* {některým}; *v* někderým. — 36) *l* {proti nám}. — 37) *v* musejí ti o sobě. — 38) *l* ale to. — 39) *bl* neb. — 40) *l* {mnohými}. — 41) *ost* {to}. — 42) *l* vědomé. — 43) *bgo* na nás naříkal. — 44) *lb* {to}. — 45) *b* neprokáží. — 46) *bl* {to}. — 47) *l* že jest ten byl. — 48) *l* {spůsobou}. — 49) *l* co koli. — 50) *k* jednáno jest bylo. — 51) *g* {bylo jednáno}. — 52) *l* {s konsistoří}. — 53) *k* chválil. — 54) *ebl* stavy i obcí; *k* st. i v obci. — 55) *kbl* jakž zřízeno; *g* jakž přirozeno. — 56) *g* z vůle jich všech. — 57) *del* {v}. — 58) *v* takového snesení a svolení. — 59) *v* a podle. — 60) *kl* kněžstva. — 61) *v* chtíc. — 62) *o* mezi (!). — 63) *g* nenechávali. — 64) *k* dokládaje. — 65) *kbleg* jiného mnoho. — 66) *o* {při tom}. — 67) *l* mezi jiné art. — 68) *v* odpor. jest slyš.; *ost* odp. slyš. jest; *b* I z čehož. — 69) *v* {a svědčí}. — 70) *b* odporní. — 71) *l* pravili. — 72) *l* krále. — 73) *v* vždyckny. — 74) *dgvo* věrně, upřím.; *d* upřímě. — 75) *l* a v uctivosti. — 76) *k* {se}. — 77) *v* {k}. — 78) *l* {královské}; *ost* králi.

a) Srov. hlavu II. 19. a obšírný čl. VIII. v Pam. — b) Srv. v žalobě čtyři zvláštní články, artikul 4, pak čl. 8.

1524 jako ku[1]) pánu našemu dědičnému, v ničemž důstojenství JMsti neubližujíc. A v tom, ani v jiném, což by bylo proti JMsti i JMsti radám, nejsme nikdá od žádného[2]) shledáni, znajíce to dobře, jakou[3]) poddanost a věrnost k JMsti Královské i k[4]) jeho radám vážnost a[5]) uctivost chovati a držeti máme; jakož[6]) tak vždycky chovali sme se a ještě chováme a až do smrti naší tak s pomocí boží setrváme, jako věrným poddaným náleží ku pánu svému. A také v tom artikuli žádného[7]) nejmenují, kdo by[8]) ten byl a to mluvil, ježto i z toho zřetedlně[9]) znáti se můž[10]), že jest řeč smyšlená[11]), křivá a[12]) nedůvodná[a]).

14. Item, což se hesla a pohrůžek dotýče, o tom jsme nic[13]) nevěděli, ani kdy[14]) jaké pohrůžky činili, jakož[15]) i z těch mučených seznání nic se toho[16]) na nás nevztahuje; a oni sami o sobě[17]) to vyznali, že na nic zlého nemyslili, aniž[18]) o ničemž zlém[19]) nevěděli, ani se[20]) k čemu zlému chystali. Pakli jest o kom jaká dóminka v tom seznání, nechť sám[21]) za sebe odpovídá, kdo jest kdy co mluvil a jaké pohrůžky činil, jako[22]) mistr Jan Pašek v osadě, tak jakž Bonuše naň seznává; a k čemu se jest[23]) tu strojil, toho račte povážiti. A to též[24]) pravíme před Vaší Mstí: že[25]) o žádných světlích, o žádných oděncích, ani o jakých návěštích nic sme ovšem 1524 nevěděli a nevíme[26]), a nevěříme, aby co toho[27]) nejméň[28]) spravedlivě ukázati mohli. A[29]) vždy prosíme Vaší Msti, abychom zjevně s nimi[30]) slyšáni byli, že tu skutečně naši nevinu uznáte[31])[b]).

9. Což[32]) se pak jiných artikulův dotýče, někteří soú z jakýchs důmyslův[33]) sebráni a jiní posměšní a klevetní, nic v sobě pravdy nenesouce[34]), též ti, jako i jiní.«

Po vyslyšení těch všech řečí kníže na ta slova, — kterými jsou prve i nyní[35]) žádali, aby strana jim odporná puštěna[36]) k nim byla, a to, čímž je naříká, před přítomností jeho aby sami od nich slyšeli[37]), a že oni též jim, aby slyšali[38]), odpovídati chtí a svou[39]) nevinu ukázati —, za odpověď jim dal toto[40]): že nemá on, ani páni[41]) poslové, »poručení toho od krále k žádnému soudu, ani k čemu takovému, tak jakž žádáte, k slyšení; než toliko abyšte zprávu jedna každá strana učinili[42]). A protož na žádost vaši toho učiniti nemůžem[43]).«

KAPITOLA TŘICÁTÁ ČTVRTÁ[44]),

v níž se pokládá zvláštní[45]) odpověď Jana Hlavsy a Mikoláše Šorfa před knížetem, i také odpověď Pražanův.

A když toho věžňové, ani Jan Hlavsa s Mikulášem Šorfem obdržeti nemohli, tehdy[46]) dávali[47]) odpověď každý[48]) z nich obzvláštně proti zprávě Pražanův[c]). A nejprv[49]) Jan Hlavsa k tomu listu, kterýmž dotýkán byl od Paška, — že by poslán byl od krále konsistorianům[50]) a ti že[51]) potom odeslali k purkmistru a on[52]) dále k Hlavsovi etc., a že jest nedošel do rady — mluvil, okázav svou[53]) nevinu dostatečně, i také[54]) v tom, že jest vždycky se zacho-

---

[1]) *l* {ku}; *d* {jako ku ... bylo proti JMsti}. — [2]) *ost* nejsme od žád. nikdá; (*l* nikdy.) — [3]) *beg* jakú. — [4]) *l* {k}; *k* k. JMsti radám. — [5]) *l* {a}. — [6]) *e* {jakož ... chováme}. — [7]) *kbl* nejmenují nižádného (*l* žádného). — [8]) *k* kdož by. — [9]) *ld* {zřetedlně}. — [10]) *l* může. — [11]) *bo* smyšl. a křivá. — [12]) *bog* {a}. — [13]) *bl* jsme my nevěděli. — [14]) *ko* a nikdy. — [15]) *kbl* jako. — [16]) *l* nic se zlého — [17]) *o* osobně. — [18]) *ost* ani. — [19]) *l* {zlém}. — [20]) *b* {se}. — [21]) *v* nech to sám. — [22]) *k* {jako Pašek}. — [23]) *l* jest se. — [24]) *l* má tu: »Item, a to též« atd. za zvláštní artikul. — [25]) *g* {že o žádných ... prosíme VMsti}; *o* {o žád. světlích}. — [26]) *o* a víme (!). — [27]) *v* takového. — [28]) *l* nejmíň. — [29]) *o* {A}. — [30]) *d* s nimi činiti měli a tu skutečně. — [31]) *k* seznáte; *el* seznati ráčíte. — [32]) *l* Item co se; *blvg* Co se. — [33]) *d* úmyslův. — [34]) *v* nenesouce, než ti. — [35]) *kblc* nyní i prve. — [36]) *vobl* k nim puštěna. — [37]) *blgvo* slyšali; *k* slyšeli, že tu též u přítomnosti jich všech na všecko odpovídati ... — [38]) *kbl* {a že oni ... slyšali}. — [39]) *v* svú. — [40]) *l* to. — [41]) *kbl* {páni}. — [42]) *k* učinili o té věci. — [43]) *kl* nemůžeme. — [44]) *z* třicátá pátá; *o* XXXV. (!). — [45]) *kbl* vlastní. — [46]) *k* {tehdy}; *d* tedy. — [47]) *k* dávali potom odpověď. — [48]) *kb* jedenkaždý. — [49]) *ost* nejprve. — [50]) *kbl* byl konsistorianům od krále; *v* {konsistorianům}. — [51]) *k* a ten že. — [52]) *kble* {on}; *e* k purkm. a odtud dále; *kbl* k purkm. a dodali Hlavsovi. — [53]) *v* svú. — [54]) *v* {i také ... zachovával}. —

[a]) Srv. čl. 19., 20. — [b]) Jest odpovědí na čl. 18. O Bonuši viz kap. XXI. — [c]) Obšírně (spis c) v Pamětech v čl. XXI.

1524 vával[1]), i také nyní, v úřadu [h]ofrychtéřství[2]) k králi JMsti, jako na věrného poddaného JMsti slušelo.

Mikuláš Šorf též, že jest nikdá[3]) nebyl bludným člověkem[4]) shledán, očišťoval se. A tu ukazoval na Paška, že jest radu pronesl o knězi Mirušovi[5])[a]) a že bez vědomí rady jest mnoho činíval; a jiného mnoho, z kteréhož se vyměřoval, mluvil a Paška ve lži[6]) zřetedlně on[7]) i jiní všickni vězňové[8]) postihali. A tak, jakž společně všickni svou[9]) nevinu ukazovali, též obzvláštně každý z nich to[10]) činil a víru svou pravou[11]) zjevně vyznal[12]).

A potom to všecko[13]), což za odpověď na artikule Pražanův[14]) dávali[15]), to jest také jim Pražanům[16]) od knížete zase[17]) oznámeno. Kteřížto[18]) vzavše potaz, toto mluvili: »Milostivé[19]) kníže! Poněvadž my sme[20]) psali, a co sme psali[21]) neb mluvili, pravíme, že jest tak[22]); a oni na odpor tomu praví, že tak není: i[23]) již jest mezi námi pře a dotýče se obce většího počtu; protož to[24]) na větší počet vznésti musíme, neb se tu jich dotýče. A tak zejtra[25]) bohdá na tyto řeči jich[26]) odpověď dáti chcem.«

30. list. V středu pak Pražané odpověď dali skrze
(23. ») mistra Paška na odpor, kterýž[27]) vězňové k prvním řečem jich učinili[28]). A když by[29]) se mělo všecko slovo od slova jich takové[30]) mluvení psáti, byla[31]) by jistě dosti[32]) obšírná i[33]) tesklivá věc čísti i[34]) slyšeti[b]). Ale což jest koli mluveno, tomu z odpovědi podepsané, od vězňóv jim po druhé dané, po oznámení jim od knížete též po druhé rozumu[35]) toho od mistra Paška mluvení, dobře porozumíš, kterouž[36]) sou společně jim dali; neb malá[37]) proměna v mluvení Paškovu[38]) byla od prvního. Kteráž jest v tato slova[c]): 1524

1. »Milostivé[39]) kníže a páni poslové! Tuto strana odporná málo a jednak nic jiného[40]) nezpravuje proti nám, než což prve mluvili, a na naše upřímné[41]) zprávy, společní i obzvláštní[42]), odporu též jednak žádného nekladou a[43]) byť pak chtěli, spravedlivě nemohou. Protož k tomuto krátce takto[44]) odpovídáme: že rádi to slyšíme, že strana odporná[45]) nám tomu neodpírá, abychom nebyli věrni a pilni v obmyšlování obecního[46]) dobrého, a byť pak chtěli odpírati[47]), nemohou[48]) spravedlivě, nebo[49]) jest to i všemu království známo. Než, kdež praví, že bychom koncem zkazili všecko a tudy chvály neměli, k tomu pravíme, že jest ta jich řeč holá a leda[50]) se odpíralo, tak se mluví[51]); nebo toho ničímž nepokazují aniž pokáží[52]). Než jaký jest jich některých osob počátek, z tohoto prostředku se[53]) poznává, kdež na nás mocí oukladně a nespravedlivě sáhli; a pro jaký to[54]) konec činí, také to brzo pán bůh zjeví. A jistě ne pro víru svatou křesťanskou[55]), ale pod tím jiné se tají, kteréž[56]) čas na světlo[57]) vynese[58]) v brzkém času[59]).

2. Item, což[60]) se kněžstva dotýče, na to sme prve odpověď dali: že sme my[61]) jich do města neuvedli, a že jsou[62]) za primatství[63]) mistra Paška prve několik let byli. Byli-li jsou pak příčina ti kněží jakého nepokoje v městě, anebo[64]), jakž oni

---

1) *dgkbl* se zachoval. — 2) *zgovbl* ofrychtýřství; *k* hofrychtýřství; *e* hofrychtýřském; *g* nad to opraveno v: ofrychtýřskému. — 3) *l* nikdy. — 4) *o* člov. nebyl (opakov.). — 5) *b* knězi Maroušovi; *l* Matoušovi (!). — 6) *d* ve zlém. — 7) *l* oni. — 8) *g* všickni z vězňů. — 9) *bv* svú. — 10) *v* {to}. — 11) *v* svú pravú; *kb* pravou svou. — 12) *dgvl* vyznával. — 13) *vl* všeckno. — 14) *kblv* Pražanům. — 15) *v* odávali. — 16) *ost* {Pražanům}. — 17) *ost* zase od kníž. — 18) *k* kteřížto však vzavše. — 19) *k* {Milostivé ... neb mluvili}. — 20) *v* my poslali sme. — 21) *g* {a co sme psali}. — 22) *k* to tak. — 23) *k* i jest i nám pře. — 24) *v* {to}. — 25) *kb* zýtra. — 26) *l* {jich}. — 27) *bo* kteříž vězňové (!). — 28) *d* učinili, což kdyby. — 29) *dobk* kdyby. — 30) *kbl* {takové}. — 31) *gv* bylo by. — 32) *ost* {dosti}. — 33) *ost* {i}. — 34) *v* a. — 35) *kbvgo* rozum toho. — 36) *l* kterou jsou; *b* kterúž sú; *o* kderúž sou. — 37) *kbl* {malá}. — 38) *v* Paškově. — 39) *l* Milostivý. — 40) *ost* Mil. kníže a pp. posl.! Málo a jed. nic jiného tato str. odp. atd. — 41) *kbevdgo* upřímé. — 42) *k* zvláštní. — 43) *d* i byť. — 44) *kbl* {takto}. — 45) *ost* strana nám odp. — 46) *v* obecného; *o* obecní (!). — 47) *ost* {odpírati}. — 48) *l* tehdy nemohou. — 49) *l* neb. — 50) *bl* ale leda. — 51) *ost* tak, že se mluví. — 52) *dgklv* neprokazují aniž prokáží. — 53) *kbevdg* poznává se; *o* poznavše. — 54) *ost* konec to. — 55) *bev* svatú křesťanskú. — 56) *ost* kterééžto. — 57) *k* {na světlo}. — 58) *ost* přinese. — 59) *l* čase. — 60) *b* co. — 61) *kblvg* {my}. — 62) *b* sú. — 63) *klve* primasství; *o* prytstvi (!). — 64) *ost* aneb.

a) Neznámo, čeho se týká, stalo se však asi v čase sněmu o sv. Markétě. — b) Spis je ztracen. Bartoš ho asi neměl, slova jeho jsou pouhou předstírkou; byl by dokumentu toho jistě užil a nebyl by mohl napsati, že jen málo lišil se od prvního. — c) (= spis e).

1524 praví, že by rouhavé[1] věci kázali: i proč sou jich netrestali[2]? však i[3] moc nad nimi měli, když ano i na rathouze před sebou Miruše[a] i[4] jiné měli, když nás již u vězení drželi[5]; proč sou jich nepotrestali[6] vězením, anebo[7] jakž by se jim zdálo, poněvadž moc měli. — A již[8], jakž praví[8*], že my sme jim v tom překážku činili[9], to se neukáže, než že tak není[10]; neb[11] bez nás mohli to napraviti, poněvadž nás u vězení měli, tak aby[12] jim i jiným ta kázaní jich — jakž[13] oni praví — rouhavá[14] k vejstraze byla; ale tak[15] jich nechali a toliko[15*] jim od města[16] kázali, a nás mocí a[17] oukladně do vězení pobrali. A my to před pánem bohem pravíme, [že] jak[18] jsme živi, tak rouhavých[19] a hanlivých slov o tělu[20] a krvi pána Krista neslyšali[21] jsme, až[22] teď nyní z jich zprávy slyšíme; také vždycky[23] jsme k tomu[24] se[25] přimlouvali[26] i napomínali, aby všecky příčiny k nepokoji odjali[27] při duchovních i světských, avšak nelíbilo se jim to. Nebo kdyby pokoj byl, nemohli by své vůle proti nám provesti; i musili[28] nepokoje hledati, aby k nám přístup měli a svou zlou[29] vůli vykonali, pod spůsobem víry svou[30] věc provozujíce. Protož ne my, ale oni sou příčina nepokoje i[31] všeho zlého.

3. Item[32], kdež praví, že sme[33] proti svým slibóm učinili etc., tomu[34] odpíráme; a také jich ty řeči jsou[35] z jakýchs chytrých[36] důmyslův složené, ovšem neprůvodné[37]. A nedivíme[38] se, poněvadž se jim pravdy nedostává proti nám, žeť[39] musí něco smysliti sobě, aby skutek svůj opremovali; ale nepostačíť[40] jim to, a[41] Vaše Msti ráčíte tomu dobře vyrozuměti[42], že nižádného gruntu nemají pravého, aniž mohou míti, neb my ničímž vinni nejsme.

4. Item[43], což se psaní našeho[44] k králi JMsti dotýče, známe se[45], že jsme psali, když před nimi slyšení míti sme[46] nemohli. A to nám oznámili, že jsou se nám za stranu[47] postavili a že proto nás slyšeti nemohou a že o tom již sou králi[48] psali[b]; a my po takové jejich[49] odpovědi také králi svá obtížení i násilé[50], — kteréž[51] bezprávně trpíme —, oznámili sme[52]. A cožkoli[53] jsme psali, to jest pravda, a ne tím oumyslem, aby komu k lehkosti bylo, než abychom nevinu svou[54] oznámili a proti nám jich nepořádné bez našeho provinění povstání a na nás sočení[55]. A jakož nás v obci i před Vaší Mstí[56] tím[57] dotýkali, že když k nám do vězení několik osob vyslali v ten čtvrtek po sv. Bartoloměji, že bychom jim mluvili, že k králi[58] žádného psaní neučinili jsme[59], a že by to jináč se nalezlo, že jsme tak učinili a psali, a tudy že[60] v klamu jsme shledáni, — i k tomu tak[61] pravíme: což sme koli k nim[62] u vězení mluvili[63], že jest pravda; nebo[64] na ten čas nepsali jsme, až potom, když nám oznámili, že se nám za stranu kladou, — jakož již dotčeno jest, — tepruv po šesti dnech na den sv. Šťastného Zbožného[65] psali sme k králi[66], jakož i datum v listu tak stojí[67]. Protož z toho ráčíte[68] znáti, že jsme pravdu mluvili; a oni rádi by[69] nás sami[70] svým klamem, když se jim pravdy nedostává, vinné učinili, čehož my se nikterakž[71] nebojíme.«

Tuto by mohla býti otázka, proč sou[72] se Pražané na psaní věžňův k králi učiněné[73] horšili, poněvadž jsou[74] jim příčinu sami k tomu dali, psavše o nich prve, jako by 1524

---

1) *o* rúhavé. — 2) *l* nepotrestali. — 3) *l* {však i ... jich nepotrestali}. — 4) *kbledg* Miruši. — 5) *delo* držali. — 6) *g* netrestali. — 7) *el* aneb. — 8) *l* Aniž. — 8*) *l* jak opraví; *e* jak praví. — 9) *k* učinili. — 10) *kbl* {než že tak není}. — 11) *kbl* nebo. — 12) *l* abychom. — 13) *l* jakož. — 14) *vo* rúhavá. — 15) *b* než tak. — 15*) *kl* než toliko; *e* ale toliko. — 16) *b* {od města}; *k* z města; *l* z rathouzu (!). — 17) *kevdgo* {a}. — 18) *ost* pravíme, že jak. — 19) *o* rúhavých. — 20) *dg* o těle. — 21) *ost* jsme neslyšeli (*vlo* neslyšali). — 22) *b* a teď. — 23) *d* tak vždycky; *kb* také vždy. — 24) *l* {k tomu}; *dgokev* jsme se k tomu. — 25) *b* {se}. — 26) *v* přimlúvali. — 27) *dl* odňali; *o* otjali. — 28) *k* i mušeli. — 29) *vo* svú zlú. — 30) *vdo* svú. — 31) *dg* a. — 32) *kble* {Item}. — 33) *bl* praví, že bychom. — 34) *l* my tomu. — 35) *v* {jsou}. — 36) *o* chytrýchs; *v* chytrův; *e* zchytralých. — 37) *e* ovšem nepravdivé a neprůvodné. — 38) *l* nedivím se; *v* nedivíme se, že proti nám, poněv. se jim prav. nedost. — 39) *ost* že. — 40) *dgv* nestačíť. — 41) *l* avšak ráčíte {Vaše Msti}; *gb* a V. Mst. — 42) *lb* rozuměti. — 43) *kble* {Item}. — 44) *o* vašeho (!). — 45) *d* {se}. — 46) *be* {jsme}. — 47) *l* nám stranou. — 48) *vl* k králi. — 49) *ost* jich. — 50) *l* násilí. — 51) *dg* kteráž. — 52) *vl* jsme oznámili: *kbe* {jsme}. — 53) *l* {A cožkoli ... nevinu svou oznámili}. — 54) *bo* svú. — 55) *ost* sažení. — 56) *edg* Vašimi Milostmi. — 57) *l* {tím}. — 58) *l* že sme k králi; *oe* že králi. — 59) *l* {jsme}; *e* jsme neučinili. — 60) *bl* {že}. — 61) *e* také. — 62) *v* {k nim} u vězení jim. — 63) *o* mluvil (!). — 64) *kbl* neb. — 65) *l* {Zbožného}. — 66) *ekv* {k} králi. — 67) *o* datum tak v listu jest. — 68) *ost* račte. — 69) *g* {by}; *kbl* by nás rádi. — 70) *gv* {sami}. — 71) *g* nikderakž; *v* nikterak. — 72) *b* sú. — 73) *l* {králi učiněné}; *kbevg* k králi učiněném (!). — 74) *v* sú.

a) Viz kap. 20. — b) Rozuměj poselství Václava bakaláře v čas před sv. Václavem r. 1524 ke králi (kap. 23.).

1524 tím chtěli[1]), aby jejich[2]) všecky cesty k králi pánu jim[3]) zavříny[4]) byly, jsouce jednostejně[5]) obojí poddaní jeho. Rozum vybírá[6]), že proto: neb sou je chtěli rádi u krále zkaziti a o jich hrdla připraviti z obžalování falešného a osočení[7]) oukladného, s dopomožením arcibiskupa toho[8]) ostřegomského[9]). Důvod z spisu toho jich[10]), kteréhož jsou naposledy knížeti podali a jej zavírali, jakož[11]) o tom v kapitole XXXI. Ale že věžňové překážku jim v tom psaním[12]) svým podle neviny své jsou učinili a protož král po jich psaní z daru božího k ničemémuž[13]) zlému nepospíchal, a tak že nešlechetný oumysl a vůle zlá Pražanův k skutku podle libosti jich nepřišla, i těžce to snášeli, že jsou věžňové také psali. Jakož sou pak[14]) netoliko tehdáž, ale i potom sobě to do nich[15]) častq obtěžovali, pozdvihujíce lidu obecního[16]) a pravíce, že[17]) krále a[18]) jiné znamenité[19]) lidi bouří a popouzejí, když sou se[20]) koli k němu, jako[21]) ku pánu svému o své[22]) těžkosti utíkali. Neb[23]) sou již skrze své nepravé předsevzetí oni Pražané v nelibost králi a[24]) jeho radám a naposledy svému nejvyššímu[25]) promotorovi[26]) arcibiskupu ostřegomskému upadli. — Item[27]) proti nim[28]) dále[29]) věžňové mluvili:

»Což se svolení obecního dotýče, ničímž toho neukazují, abychom co proti tomu učinili a[30]) jakož praví, že někteří z podstaty naší[31]) tomu odpírali, 1524
ježto[32]) my podstaty žádné jsme neměli, ani jí potřebovali, ale svobodně jeden každý v potřebách obecních[33]) a městských věrně a upřímně[34]) se přimlouval[35]), neznaje[36]) takového proti sobě oukladu, aby[37]) do vězení v nenadále mocí měl vzat býti, bez slyšení a bez viny uznání, jakož tuto nám se tak stalo proti řádu a[38]) právu i tomu[39]) svolení obecnímu[40]). A sami to[41]) dokládají, že větší počet obce hlasem přemohl[42]) a ten decret ujali; i tehdá[43]) jest vždy zůstalo[44]) v své[45]) celosti, nebo[46]) i podle toho poslóm krále Jeho Msti[47]) dána jest odpověď, oznámivše, jak[48]) o bludných lidech jest v Praze[49]) zůstáno.

Item[50]). List, kterýž strana nám odporná jménem vší obce po zemi psala, oznamujíce příčiny jich proti nám pozdvižení, — i to my rádi[51]) slyšíme, že oni nyní před Vaší Mstí[52]) toho[53]), což[54]) jsou rozpisovali, na nás nepraví, to dokládajíce, že zejména v tom psaní žádného nepoložili, leč my sami[55]) to na sebe chcem táhnouti. A byť pak i pravili, nevěříme, aby čím na nás to spravedlivě ukázati mohli, a[56]) Vaší Msti[57]) prosíme, že to ráčíte v paměti[58]) míti; neb[59]) tak jest jistě, že my tímž ničímž[60]) vinni nejsme. A tak krátce všem těm[61]) jich smyšleným[62]) a nedůvodným řečem odpíráme, tak že ničímž vinni nejsme, a toho na nás spravedlivě neukáží. Než to ještě pravíme, že nedivíme se tomu, že tak mnoho křivého na nás sobě[63]) smyslili, poněvadž ne malou[64]), ale velikou[65]) věc nám[66]) učinili, všemu království Českému[67]) známou[68]), kterouž[69]) my pravíme býti proti řádu a právu i vší[70]) spravedlnosti, poněvadž nás prve[71]) z ničehéhož[72]) ne-

---

1) *blvo* tomu chtěli; *e* by k tomu chtěli. — 2) *ost* aby jim všecky. — 3) *ost* jich. — 4) *db* zavřeny. — 5) *bevdg* jednostejni. — 6) *d* Rozum vykládá; *g* (ke slovům »Rozum vybírá« připsáno nahoře mezi řádky:) »Toto můž za odpověď býti«. — 7) *d* a z osočení; *ost* a sočení. — 8) *l* {toho}. — 9) *lg* ostřehomského. — 10) *z* chybně Původ; *ost* Důvod toho z spisu (v *o* {z}). — 11) *d* jakž. — 12) *k* psaním svým činili jsou podle své neviny; *l* psaní podle své neviny učinili. — 13) *gdo* ničemuž. — 14) *l* {pak}. — 15) rkp. *z* má »v domích«; smysl žádá podle *ost* »do nich«; *g* do nich to; *v* to od nich. — 16) *lo* obecného. — 17) *k* pravíce, že kněží krále. — 18) *ost* i jiné. — 19) *k* {znamenité}; *ost* lidi znamenité (*b* znamenitě). — 20) *ode* {se}. — 21) *dgo* jakožto k pánu. — 22) *kbl* {o své těžkosti ... naposledy svému}. — 23) *dgoev* Neb. — 24) *dgoev* i jeho. — 25) *ost* nejbližšímu. — 26) *kbl* primatorovi. — 27) *e* {Item}. — 28) *ost* {proti nim}. — 29) *l* dále též věžň. — 30) *ost* {a}. — 31) *v* {naši}; *l* praví... naši, praví tomu. — 32) *g* {ježto ... potřebovali}. — 33) *v* obecných. — 34) *dg* upřímě. — 35) *v* přimlúval; *dge* přimlouvali. — 36) *ost* neznaje proti sobě takov. — 37) *dgve* abychom ... měli vzati býti; *l* aby nenadále do věz. — 38) *dv* i právu. — 39) *d* i proti tomu svol. — 40) *k* obecnému. — 41) *dgkble* toho. — 42) *ve* přemohli. — 43) *d* teda; *kblg* tehdy. — 44) *kbl* zůst. vždy v své cel.; *d* vždy v své cel. zůst. — 45) *g* {své}. — 46) *v* neb. — 47) *ost* poslům J. Král. Msti. — 48) *l* jak i o. — 49) *vl* v Praze jest. — 50) *e* {Item}. — 51) *v* i tomu rádi. — 52) *k* Vašimi Milostmi. — 53) *g* toho času, což. — 54) *l* co. — 55) *g* sami na sebe tu; *kbl* s. na sebe chceme to; *v* {to}; *deo* na sebe to chcem. — 56) *kbl* {a}. — 57) *b* Vaše Mst. — 58) *l* v své paměti. — 59) *kbl* nebo. — 60) *ost* my tím nic. — 61) *v* těm všem. — 62) *o* má »smyným« místo »smyšleným« (!). — 63) *l* {sobě}. — 64) *k* nemalou; *vbo* nemalú. — 65) *vb* velikú. — 66) *ost* věc proti nám. — 67) *ost* {Českému}. — 68) *voe* známú. — 69) *oe* kterúž. — 70) *ost* i proti vší. — 71) *lb* {prve}. — 72) *ledgo* z ničeho.

1524 vinili ani naříkali[1]). A to chcem ukázati, když jediné nám volné a zjevné slyšení dáno bude, za kteréž pokorně prosíme JMsti Královské, že tu svou[2]) nevinu ukážem. A věříme pánu bohu všemohoucímu[3]) i JMsti Královské, že naší slušné prosby i také neviny požívati[4]) budem[5]).« 1524

KAPITOLA TŘICÁTÁ PÁTÁ[6]),

v níž se oznamuje, kterak jeden každý z těch vězňův sám svou[7]) nevinu oznamoval, a naposledy, v jaký[8]) rozum sou[9]) svou[10]) zprávu zavřeli; při tom, jaké[11]) poděkování králi i knížeti[12]) i poslům učinili.

Když to opět ti vězňové[13]) dokonali, tehdy každý z nich opět obzvláštně mluvili v podobný rozum prvnímu, nevinu svou[14]) ukazujíce, a[15]) k soudu i k slyšení zjevnému se volali, i k[16]) pokutám se poddávali[17]), ač by co na ně neslušného uvedeno bylo[18]); ježto druhá strana s tím po vše časy mlčala[19]), ale ovšem slyšení odpírala, chtíce převrátiti toto postranné[20]) vyslyšení v soud pořádný, kdež při tom sami sobě svědčili, při proti nim vedli a někdy i soud na ně činili[21]). A při tom znamenej pilně Paškovo[22]) s jeho pomocníky předsevzetí lstivé a nespravedlivé: že nikdá od počátku té pře až do ostatku na průvody svých klevet smyšlených[23]) proti vězňóm ani proti komu jinému se neodvolávali[24]), a nad to ani k pokutám[25]) žádným pro[26]) nedovedení[27]) toho se[28]) nepoddávali[29]), tak jakož[30]) tito vězňové i jiní k důvodu odporův[31]) svých proti nim jsou to činili[32]), aniž ve všech knihách[33]) toho nenajde se[34]).

Naposledy pak po těch řečech vězňové tímto[35]) svou zprávu zavírali v ten krátký rozum z širokých[36]) slov vybraný[37]): že tomu všemu, což proti[38]) nim mluveno bylo, zjevně odpírají, očišťujíce se, že sou nikdá na to[39]) nemyslili, nemyslí[40]) ani[ž][41]) mysliti chtí[42]), aby co proti víře křesťanské věřili, drželi a zastávali bludného[43]) a rouhavého, aniž[44]) jsou komu toho[45]) dopouštěli[46]), a že se i[47]) k vyznání víry přede všemi lidmi poddávají[48]); a že[49]) k králi[50]) pánu svému vždycky[51]) poddanost věrnou a upřímnou[52]) zachovávali[53]), všeho pomáhali k dobrému JMsti i obecního dobrého[54]) i také města Prazského i všeho stavu městského; a tak že sou o žádném oukladu, ani o žádné zlé věci nic nevěděli, ani[55]) sou v tom kdy skutečně uznáni[56]) spravedlivě, za to všech prosíce[57]), aby žádným takovým[58]) zprávám o nich nepravým nevěřili, volajíce[59]) se k zjevnému a pořádnému slyšení[60]), buďto před králem nebo[61]) přede vší zemí, že chtí[62]) svou[63]) nevinu po-

---

1) *eg* nevinili a nenaříkali. — 2) *v* svú. — 3) *v* všemohúcímu. — 4) *ost* užívati. — 5) *ev* budeme. — 6) *o* Začíná se kapitola XXXVI.; *z* třicátá šestá(!). — 7) *o* svú — 8) *v* na jaký. — 9) *dgklv* {sou}. — 10) *o* svú. — 11) *e* jak. — 12) *ost* králi, knížeti. — 13) *ost* {ti vězňové ... z nich opět}. — 14) *vbo* svú. — 15) *v* {a}. — 16) *l* {k}. — 17) *kbevdo* podávali. — 18) *ost* (krom *l*) bylo uved. — 19) *klevdg* mlčela. — 20) *l* to postranné; *kbg* toto po straně. — 21) *v* učinili. — 22) *b* Paškova; *o* Paškové. — 23) *v* {smyšlených}. — 24) *o* neotvolávali; *v* neodvolali. — 25) *ost* ku pokutám. — 26) *kl* {pro}. — 27) *kbl* neprovedení. — 28) *kblevd* {se}. — 29) *zbledgo* nepodávali. — 30) *v* tak jako; *o* tak jakž. — 31) *v* k důvodům odporně(!). — 32) *kbv* učinili. — 33) *v* kniehách. — 34) *l* ve všech knihách těchto nenajdeš; *ost* ve všech ... najdeš. — 35) *l* tímto jsou svou. — 36) *v* z širotkých. — 37) *e* sebraný. — 38) *g* {což proti ... k vyznání víry přede všemi}. — 39) *ost* na to nikdá. — 40) *klevg* {nemysli}. — 41) *ost* aniž. — 42) *v* chci(!). — 43) *b* aby co ... zastáv. co bludného. — 44) *v* ani. — 45) *l* koho k tomu. — 46) *o* dopúštěli. — 47) *ost* {i}. — 48) *evdg* podávají. — 49) *o* {že}. — 50) *kble* {k}. — 51) *v* vždyckny. — 52) *vo* věrnú, upřímnú; *lego* věr. {a} upřím.; *d* věr. a upřímou. — 53) *bl* zachovali. — 54) *k* k dob. J. Msti i obecnímu dobrému království Českého. — 55) *kbl* a nikdy (*b* nikdyž) jsou skutečně (*k* v čem tom); *evdgo* aniž jsou kdy v tom skutečně. — 56) *k* uznáni nebyli sprav.; *bl* uzn. sprav. nebyli. — 57) *ost* všech pokorně pros. (*g* prosíme). — 58) *l* takovým o nich zprávám nep.; *k* tak. zprávám nepravým o nich. — 59) *g* {se}. — 60) *g* slyšání. — 61) *edgo* neb; *l* anebo. — 62) *kbl* {chtí}. — 63) *ob* svú.

1524 kázati[1]), na zchválení každého dobrého[2]). Při tom králi, pánu svému, děkovali[3]), že ráčil jich prosby uslyšeti a čas i místo k očištění[4]) jim ukázati; knížeti také děkovali, že je laskavě vyslyšel[5]); naposledy Horníkóm i jiným poslóm
z měst též děkovali, že jsou se k tomu vy- 1524
slyšení sjeli, prosíce jich, aby po vší zemi svědkové jich neviny byli, a že na té[6]) chtí rádi, dopustil-li by pán bůh[7]), vesele[8]) zemříti.

KAPITOLA TŘICÁTÁ ŠESTÁ[9]),

v níž se oznamuje, jak jsou jedna každá strana svou[10]) při sepsanou knížeti podali.

Potom když tak s obou stran řečí mnoho bylo mluveno, kníže rozkázal jim, aby každá strana svou[11]) zprávu[12]) a obtížení sepsali[13]), a jemu toho aby podali, že on chce to[14]) k[15]) králi poslati[16]), pověděl[17]). Pražané se tak zachovali a sepsavše[18]) jemu vydali v ten rozum a v ta slova, jakož[19]) napřed psáno stojí[20]) v kapitole XXX a XXXI[a]) Vězňové též učinili a sepsavše[21]) knížeti i poslóm z měst[22]) dali v tato slova[b]):

»Osvícené kníže, páni Horníci a páni poslové z měst! Poněvadž k slyšení a naší neviny ukázaní připuštěni[23]) sme, ale že svobody ani času[24]) volného míti sme nemohli, tak jako strana nám odporná, abychom volně a časně sobě zřídili potřeby náležité k naší spravedlnosti, a jsouce těžkým i dlouhým[25]) vězením zemdleni[26]), ani volni v městě býti[27]) nemohouce[28]) ani mysli[29]) tak složené býti, pro[30]) mnohé překážky upokojení[31]) sme míti[32]) nemohli, aniž těch dlouhých[33]) na nás artikulův[34]) od [odporné][35]) strany sepsaných, jednou[36]) je slyšavše[37]), v paměti míti nemůžem. A protož sumou[38]) k tomu pravíme podle přílišné času krátkosti, tak jakž[39]) sme široce před VMstí proti tomu všemu[40]) mluvili, odpírali a zprávu učinili[41]) o nevinách našich: že žádného kněžstva bludného, ani těch, kteříž z města vyšli a vypovědíni jsou, do města jsme neuvedli[42]); nebo několik[43]) let před našimi[44]) oúřady za správy těch, kteříž jsou nám za stranu odpornou[45]), byli jsou[46]) v městě Prazském. Ale my[47]) žádného duchovního ani světskýho v ničemž[48]) zlém, rouhavém[49]), bludném a kacířském proti pánu bohu a[50]) svaté víře křesťanské, proti svátostem a chvalitebným pořádkóm[51]) křesťanským, a čímž nás nejvíce dotýkají, proti tělu a krvi pána Ježíše[52]) Krista[53]) nefedrovali jsme a nezastávali, aniž[54]) takových hanebných a nekřesťanských hanění, rouhání[55]) ani potupování[56]) jsme slyšeli[57]), ani před námi koho vinili, aniž sme sami kdy mluvili, nebo na to myslili. A pánu bohu všemohúcímu věříme, že od takového myšlení i mluvení zlého do smrti nás zachovati ráčí v jednotě svaté církve obecné; nebo náš oumysl ani vůle nebylo[58]) a není, aniž (s pomocí boží) nebude, abychom měli mluviti co[59]), věřiti[60]), zastávati něco[61]) zlého, bludného a kacířského proti pánu

---

1) *dgv* prokázati; *kble* ukázati. — 2) *kbl* dobrého chtějí. — 3) *kble* děkuji; *d* děkujíce. — 4) *k* k očišťování. — 5) *g* vyslyšal. — 6) *kl* na tom; *vb* na to. — 7) *kblevg* (dopustí-li [*k* nebeský] pán bůh). — 8) *v* {vesele}. — 9) *o* Začíná se kap. XXXVII; *z* třicátá sedmá(!). — 10) *o* svú při psanú kníž. připsali. — 11) *o* svú. — 12) *e* svou při anebo zprávu. — 13) *l* sepsala... podala, doloživ, že toho chce. — 14) *e* {to}; *ost* to chce. — 15) *ost* {k}. — 16) *kblvdgo* podati. — 17) *dlve* {pověděl}. — 18) *k* sepsavše takovú zprávu, jemu ji dali v tento. — 19) *b* jakž; *o* jako. — 20) *v* stojí psáno; *ost* {v kap.... XXXI.}. — 21) *kb* sepsavši. — 22) *o* z města. — 23) *v* připouštěni. — 24) *kbl* svob. a času. — 25) *ost* a dlouhým (*bvo* dlúhým). — 26) *l* zemdleni velmi, nemohouce ani mysli tak atd.; *k* zemdleni, ani bydlení svobodného nemohouce v městě míti, ani mysli atd. — 27) *b* {býti}. — 28) *b* nemohúce. — 29) *e* ani u mysli. — 30) *k* a pro. — 31) *l* ani upokojení. — 32) *kbego* míti jsme. — 33) *b* dlúhých. — 34) *kblv* artikulův na nás. — 35) »odporné« není v žád. rukop., ale smysl žádá tu doplnění. — 36) *z* jedinou(!); *ov* jednú. — 37) *vl* slyševše; *g* vyslyšavše. — 38) *l* Avšak sumou {protož}. — 39) *kblv* jak; *l* jak jsou široce. — 40) *d* všemu široce. — 41) *dle* činili; *o* mu činili. — 42) *kble* neuvodili. — 43) *kb* několiko. — 44) *d* vašimi(!). — 45) *bo* odpornú. — 46) *v* jsú. — 47) *o* {my}. — 48) *kb* v ničem. — 49) *vo* rúhavém. — 50) *dg* i. — 51) *e* prostředkům. — 52) *ost* {Ježíše}. — 53) *l* Krista pána. — 54) *bl* ani. — 55) *o* rúhání. — 56) *l* a potupování. — 57) *kblve* neslyšeli. — 58) *klbevg* nebyla. — 59) *lve* {co}. — 60) *b* {věřiti}. — 61) *dvg* zast. neb co zlého.

a) Omyl, jest v XXIX a XXX. Bartoš měl tento třetí spis za první a položil jej proto napřed. — b) = spis g.

1524 bohu a svatému čtení ꝛc. Ačkoli nás žádný, abychom co bludně[1]) věřili, nevinil a viniti nemůž, však proto hotovi jsme každému toho žádajícímu z víry křesťanské počet učiniti. A protož všemu rouhání, potupování i všemu[2]) jinému proti nám smyšlenému a sepsanému odpíráme a tomu místa nedáváme, jakožto nepravému a nedůvodnému.

Item, mordóm, zradám, oukladům a lidu zbrojnému od nás sebranému i všemu, což sou o nás rozpisovali, mluvili, též odpírali jsme a odpíráme[3]); nebo to též na nás pokázáno[4]) není a nebude. Nebo vždycky chovali sme se věrně, právě[5]), upřímně[6]), spravedlivě a[7]) křesťansky, beze všeho zlého[8]) naříkání i obvinění[9]), a tak podle toho s pomocí boží zemříti míníme.

Item, administrator s kněžstvem ustavičně bouřil[10]), nepravá hanění a mluvení oznamuje[11]) a[12]) v lidské krvi se kochaje, k různici[13]) lidí [pobízel a] popouzel[14]). A sám od Luthera přišed[15]), jej zchválil[16]), pána boha zaň často a mnoho prosil, zjevně lidu[17]) k tomu napomínal, aby též[18]) činili, právě[19]), že jest[20]) křesťanský věrný učitel, aby bůh jemu ráčil pomáhati. A mnohé ty artikule, z kterýchž[21]) nás viní, že by ti kněží vypovědění kázali, sám jest[22]) kázal a lidi učil[a]). Potom když[23]) v vazbě sme seděli, zjevně a často nás haněl, naříkal, lid proti nám bouřil[24]) a je v tom tvrdil i k našemu zahynutí ponoukal[25]). A i v tom svědomí, kteréž proti nám dával, žalobníkem jest[26]), ježto z toho zřetedlně ukazuje se[27]), že jest též[28]) proti nám[29]) strana i s tím některým kněžstvem, kteříž nás tolikéž[30]) na svých kázaních, jako i on haněli[31]), tupili, lidu proti nám ustavičně ponoukali[32]) a křivými řečmi naříkali; kterýmžto též odpírali sme a[33]) odpíráme, že tak nebylo a není, a nikterakž[34]) toho na nás neukázali, aniž[35]) ukáží. 1524
A tak [j]souce[36]) naši nepřátelé a strana proti nám, za svědky spravedlivě býti nemají[37]).

A protož za to[38]) Vaší Mti[39]) všech pokorně prosíme, že nás o[40]) takovou[41]) věc soudem slyšeti ráčíte; a strana nám[42]) odporná ať také tu osobně stojí, abychom sobě vůči mluviti mohli; a tu VMst poznati ráčíte[43]), že oni toho[44]), tak jakž jsou o nás sepsali[45]) a mezi lidi[46]) rozhlásili[47]), pravého[48]) neučiní[49]). Pakli[50]) VMst toho učiniti neráčíte[51]), za to prosíme, že se k JMsti královské přimluviti ráčíte, abychom zjevně slyšáni byli v místě příležitém, tu kdež[52]) bychom mohli svobodně[53]) a[54]) bezpečně podle[55]) naší[56]) neviny a spravedlnosti mluviti. Neb my se k tomu poddáváme[57]), státi i dostáti před[58]) králem JMstí neb[59]) před Vaší Mstí[60]), před každým soudem zřízeným[61]) i přede vší zemí a své neviny i spravedlnosti[62]) hájiti. A neráčí-li král[63]) nám toho věřiti, my chcem[64]) uručiti, anebo pod[65]) nejvyšším závazkem slíbiti, před každým právem dostáti. Což[66]) se pak některých artikulův proti zvláštním osobám dotýče, nechcem o tom[67]) mnoho mluviti, ani psáti; než[68]) když[69]), dá-li pán bůh, před spravedlivým soudem státi budem[70]), tu poznati ráčíte, že se to tak v pravdě, jakž[71]) žalují, nenajde.«

Tuto[72]) opět s pilností pozorovati sluší, zač sou Pražané v svém spisu napřed[73]) položeném knížete i poslův z měst, zavírajíce týž spis, prosili[74]) [a zač tito. Neb onino za přísné trestání beze všeho rozvážení a spravedlivého usouzení na tyto vězně prosili][75]), jako by[76]) při[77]) vypulérovanou[78]) a důvodnou i spra-

---

[1]) *o* co bludného (ale to opravil písař sám). — [2]) *b* i proti všemu. — [3]) *g* odpíráme a tomu místa nedáváme, jakožto nepravému a nedůvodnému (písař vzal z konce předešlého odstavce). — [4]) *v* prokázáno. — [5]) *bl* {právě}. — [6]) *dgo* upřímě. — [7]) *ost* {a}. — [8]) *ost* {zlého}. — [9]) *b* i obnovení(!). — [10]) *vo* búřil. — [11]) *l* mluvení ukazuje. — [12]) *vd* {a}. — [13]) *kb* k různicem. — [14]) *z* {pobízel a}; *dg* popúzel. — [15]) *dg* přišel. — [16]) *dkblev* schválil; *g* chválil. — [17]) *e* lid. — [18]) *k* totéž; *o* též právě. — [19]) *o* {pravě}. — [20]) *bl* jest též. — [21]) *bl* z kterých. — [22]) *v* sám je. — [23]) *ke* potom pak když. — [24]) *b* bouřil proti nám; *v* búřil. — [25]) *o* ponúkal. — [26]) *k* žalobn. naším jest; *o* jest žalobníkům. — [27]) *l* se zřet. ukaz. — [28]) *l* {též}. — [29]) *b* {nám}. — [30]) *b* tolikýž. — [31]) *b* haněl. — [32]) *o* ponúkal. — [33]) *kd* i. — [34]) *l* nikterak. — [35]) *v* ani ukáží; *kb* ani neukáží; *l* a neukáži. — [36]) *b* súce. — [37]) *o* býti mají(!). — [38]) *kblv* {za to}. — [39]) *v* V. M.; *ost* Vašich Mstí. — [40]) *e* {o}. — [41]) *bv* takovú. — [42]) *kbl* {nám}. — [43]) *v* račte(!). — [44]) *b* {toho}. — [45]) *ost* psali. — [46]) *klbe* mezi lidmi. — [47]) *b* rozhlášeli. — [48]) *d* za pravé. — [49]) *l* nemluví a nečiní. — [50]) *v* Pakli by. — [51]) *dgv* neráčí. — [52]) *e* kde bychom mohli zjevně slyšáni býti a svobodně. — [53]) *b* i svob. — [54]) *leg* i. — [55]) *l* podlí. — [56]) *ost* neviny naší. — [57]) *d* podáváme. — [58]) *dv* i před. — [59]) *dkblev* neb. — [60]) *v* V. M.; *ost* Vašimi Mstmi. — [61]) *v* {zřízeným}. — [62]) *v* spravedlnost. — [63]) *v* král toho nám; *l* nám král JMst toho; *ost* nám toho král. — [64]) *dgv* chceme. — [65]) *l* před nejvyšším. — [66]) *ost* Co. — [67]) *v* o to. — [68]) *v* neb. — [69]) *e* {když ... budem}. — [70]) *ost* soudem stanem, tu. — [71]) *log* jak. — [72]) *kbl* Tu. — [73]) *e* {napřed}. — [74]) *l* žádali a zač tito prosili; *b* pros. a zač. tito prosili. — [75]) V *zk* není místa, položeného v závorkách, též v *lb* od slov: »Neb onino«. Ale souvislost ukazuje, že tu písař pochybil; vsuvka dodána z rkp. jiných. — [76]) *l* Oni jako by. — [77]) *v* {při}. — [78]) *o* při vypulérování.

[a]) Srv. podobná slova v II. 2 a v listu br. Matěje II. 16.

1524 vedlivou[1]) proti nim měli; tito pak věžňové v tomto spisu svém za zjevné a pořádné slyšení během soudným žádali, odvolávajíce se ku právu[2]). Onino chtěli[3]) by je mocí a násilím pohltiti proti spravedlnosti, ale tito poddávají[4]) se k řádu, právu[5]) i[6]) k pokutám, ač by co[7]) provinili. Co jest pak spravedlivějšího z toho dvojího, uvažuj a učiň[8]) soud spravedlivý[9])! 1524

KAPITOLA TŘICÁTÁ SEDMÁ[10]),

v níž se[11]) oznamuje, že věžňové po vykonání těchto řečí do vězení zase šli a kníže, přijav od obou[12]) stran sepsání, poslal je k[13]) králi; dále jak Pašek každého dne s klevetami[14]) babskými do rady chodil a jedni proti druhým podstrky pro víru činili, a jaké nátisky spravedliví trpěli a holomci čertovi[15]) v pokoji zůstali[16]).

A po vykonání toho všeho věžňové zase do vězení šli. A Pražané jim chtěli svobodu po všem[17]) rathouze choditi dáti, krom přes práh ven aby[18]) nechodili, a s vězni[19]), kteří[20]) v starém ouřadu seděli[21]) — totiž Burjan doktor, Jan Žába[22]), Bartoš[23]) Kaše — aby nemluvili, a na to jim[24]) aby čest a víru rukou dáním slíbili; oni nechtěli toho učiniti, aby jim co[25]) slibovali, poněvadž ne jich[26]), ale královští věžňové byli, aby tím z vězení královského sami se nevyvedli a v jich moc se nedali. Na zejtří pak kníže poslal k nim do vězení, aby ne Pražanům, straně odporné, slibovali, ale králi JMsti do dalšího jeho[27]) rozkázání. I učinili tak, a na tom závazku u vězení ještě na dvanáct[28]) nedělí byli[a]).

Ale kníže přijav od obou[29]) stran sepsaná jich[30]) obtížení, poslal je bez meškání k[31]) králi a psaní své jemu podle toho učinil na ten rozum: že podle poručení JMsti tu nesnáz jest přeslýchal[32]) a že to všecko[33]) jemu posílá[34]) k vyrozumění a k uvážení; kam tím koli hýbati ráčí, v jaký koli prostředek, že to jest v moci jeho. Páni Horníci s jinými posly z měst tolikéž učinili a králi psali, oznamujíce ten veškeń[35]) běh, co[36]) jsou Pražané mluvili a[37]) z čeho věžně a[38]) Jana Hlavsu i[39]) Mikuláše Šorfa vinili; a oni zase též, co[40]) sou[41]) za odpor jim kladli, nevinu svou[42]) ukazujíce, tak jakož[43]) jest již předepsáno[44]), a na to zjevného a řádného slyšení, buďto před JMstí Královskou[45]), neb před těmi, komuž by[46]) na svém místě poručiti ráčil[47]), ustavičně prosili, z pokuty a z trestání se[48]) žádného[49]) nevynímali[b]).

Při těchto nesnázech nejednou se to opakuje, že tomu každý můž[50]) vyrozuměti a jako rukama makati, že Pražané, což[51]) sou koli mluvili, vinu dávajíce straně odporné, že jsou ničímž toho neprovedli, a tak že nic pravého neměli, ani také[52]) o žoldnéřích[53]). Nebo což[54])

---

[1]) *v* důvodní i spravedlivú při. — [2]) *g* ku pánu. — [3]) *klevg* chtěli, by ... pohltili. — [4]) *kbdg* podávají se. — [5]) *l* pod. se k ouřadu práva. — [6]) *v* {i}. — [7]) *l* co zavinili podle spravedlnosti. — [8]) *v* učiní. — [9]) *l* {soud} spravedlivě; *d* spravedl. každej. — [10]) *o* Začíná se kap. XXXVIIII.; *z* XXXVIII. (!). — [11]) *k* {se}. — [12]) *e* od obú. — [13]) *kbleo* {k}. — [14]) *o* s klevetmí. — [15]) *b* čertoví. — [16]) *bleg* zůstávali. — [17]) *ost* {po všem ... choditi}. — [18]) *l* aby ven. — [19]) *blo* a z vězení (!). — [20]) *kvdg* kteříž. — [21]) *kbedl* seděli, aby nemluvili (*bl* mluvili), totiž. — [22]) *v* Zuba (!). — [23]) *l* a Bartoš. — [24]) *o* {jim}. — [25]) *ost* {co}. — [26]) *l* jejich. — [27]) *ost* do dalšího JMsti rozk. — [28]) *ge* za dvanáct. — [29]) *o* od obú. — [30]) *ost* obtížení jich. — [31]) *bdgv* {k}. — [32]) *ole* přeslyšal; *dgkbv* přeslyšel. — [33]) *de* žé to JMsti všecko {jemu}. — [34]) *kl* odsílá. — [35]) *d* všecek; *ost* všecken. — [36]) *l* což. — [37]) *bl* {a}. — [38]) *kbl* {věžně a}. — [39]) *l* {i}. — [40]) *l* což. — [41]) *v* sú. — [42]) *ko* svú. — [43]) *v* jakž. — [44]) *v* předpsáno; *b* předpsané. — [45]) *b* Královskú. — [46]) *ost* komuž by to. — [47]) *g* ráčili. — [48]) *g* {se}. — [49]) *l* žádnému se. — [50]) *ost* můž každý. — [51]) *l* co. — [52]) *l* {také}. — [53]) *l* o těch žoldnéřích. — [54]) *l* co.

[a]) B. nevěděl určitě, oč tu běželo. Čl. XXIII. Pamětí lepší vědomost podává. Neběželo tu již o svobodu, kteréž prve věžňové žádali, ale jen o polehčení jim v žaláři. Z Pamětí a též i z B-e vyplývá, že úlevy se jim dostalo přičiněním poslů z měst, ač Pražané tomu byli neradi. Omyl B-ův u výkladu, proč vězni nechtěli slibovati Pražanům, vysvětlen jest již při kap. 31. str. 88. — [b]) Ze slov Bartošových zdálo by se, že právě tyto listy byly mu pramenem předchozího vypravování. Jinak o nich nic není povědomo.

1524 sou sami po hotově měli v zálohách, totiž v masných[1]) krámích, u Šrámka[2]) sladovníka u sv. Jiljí i v jiných některých domích několik[3]) set lidu zbrojného nočně a tejně[4]), na to se ptáti nechtěli, co sou[5]) ti myslili činiti, aneb kdo jest je nač a na koho najímal[a]). Ale na stranu odpornou[6]) to chtěli secpati[7]), ježto po vše časy nemohli se i[8]) jednoho žoldnéře u žádného z těch vězňův, ani z jiných[9]) měšťanův, na kteréž sou se byli[10]) zazlili, ani mučením, ani na zpovědi[11]) skrze kněží, ani jinak kterak koli doptati. Avšak proto nestyděli[12]) se všudy[13]) toho[14]) tvrditi, což[15]) zjevně[16]) samo v sobě křivé bylo a pravdy ovšem nemělo. A protož takovému, jakož[17]) oni pravili, soudu nebo[18]) vyslyšení[19]) sluší se podiviti, jakým jest to řádem nebo neřádem šlo bez přítomnosti jedněch i druhých. Neb jsou obžalovaní[20]), ani soudce, ani žalobníkův, ani svědkův[21]) před sebou neviděli; jaký pak to soud býti měl, to jest k smíchu podobno[22]). A přes to Pražané nestyděli se toho, že by souzeni[23]) byli[24]), vyznávati, a ku pomoci sobě bráti to, což nikdá nebylo, poněvadž i kníže to vysvědčil, že mu[25]) souditi není tu nesnáz poručeno, ale toliko vyslyšeti.

Ačkoli i v tom dotýkáni byli vězňové od Pražanův v jich spisu knížeti daném, že by ve všech radách jim odporni bývali, jako by jim 1524 ve všem[26]) na překážku byli: i věc jest vědomá, že to ve všech radách bývá, že musejí[27]) býti odporové, zvláště při velikých věcech, jakož pak i[28]) tuto mezi nimi musilo[29]) na to přijíti. Neb[30]) to jest těch časův slycháno[31]) bývalo[32]) od lidí hodnověrných spoluradních[33]), že jest často mistr Pašek primas s svými pomocníky[34]) klevety a[35]) básně ženské na rathouz do rady nosíval, pravě, že tento toto[36]) a toto mluvil, rouhaje[37]) se kropáči, zvonóm[38]), a k tomu podobné[39]), chtě na obec vznášeti[40]), je zbouřiti[41]) a každého[42]) takového pojednou[43]) roztrhati[44]) beze všeho řádného slyšení a důvodu[45]). Jiní pak pamatujíce na své přísahy, odpírali tomu spravedlivě, pokudž ta věc ku právu a k slyšení i k obvinění nepřišla. A když jest k tomu nepřišlo, tehdy to všeckno[46]) nedůvodné[47]) a klevetné[48]) v dým[49]) se potom[50]) obrátilo[51])[b]).

Avšak musí se pravdě s některé strany ustoupiti[52]) a místo dáti, že sou se[53]) nalézali někteří v Praze, že sou všetečně, nevážně a příliš[54]) lehkomyslně o bozských věcech řeči[55]) druhdy mluvívali[56]), hádajíce se po ulicech[57]), na rynku a v šenkovních domích rozpustilým jazykem, jsouce takoví peského[58]) a lotrovského života[59]), jimž nic počestného milo nebylo,

---

1) *o* v mastných. — 2) *v* u Samka. — 3) *l* a několik. — 4) *l* tajně. — 5) *v* sú. — 6) *voe* odpornú. — 7) *l* vecpati; *v* zeptati. — 8) *vl* ani; *v* {jednoho}. — 9) *g* {z jiných ... mučením}; *kl* ani u jiných. — 10) *kbl* {byli}. — 11) *dv* ani zpovědí. — 12) *v* nestyděl. — 13) *kble* {všudy}. — 14) *kble* toho všeho. — 15) *b* co. — 16) *k* {zjevně}. — 17) *v* jakž. — 18) *l* neb. — 19) *o* vymyšlení (!). — 20) *go* Neb jsouce obžalováni. — 21) *k* {ani svědkův}. — 22) *kblevo* podobné. — 23) *dgo* součeni; *v* súženi. — 24) *l* býti měli. — 25) *v* že soud. tu nesnáz jemu není; *ost* že souditi tu n. není mu (*o* {mu}). — 26) *kbl* jim ovšem. — 27) *b* mušejí. — 28) *g* {i}. — 29) *v* muselo. — 30) *ost* Nebo. — 31) *v* slyšáno. — 32) *kbevdgo* bylo. — 33) *g* spoluradných. — 34) *l* poručníky. — 35) *kbv* {a}. — 36) *evd* tento to; *ost* {a toto}. — 37) *ost* a rouhaje (*v* a rúhaje). — 38) *ost* (krom *l*) a zvonům. — 39) *k* podobně. — 40) *ost* vznášeti a. — 41) *k* ji bouřiti; *ost* je bouřiti. — 42) *dgoble* {a}; *k* a chtíce každého. — 43) *v* pojednú; *ost* ...roztrh. pojed. — 44) *kbleo* roztrhnouti. — 45) *l* důvodu, hotov jsa. — 46) *vo* všecko. — 47) *kbv* nedůvodně. — 48) *kb* klevetně. — 49) *kb* v dejm. — 50) *l* {potom}. — 51) *l* obrátilo a změnilo. — 52) *v* ustúpiti. — 53) *o* {se}. — 54) *kble* {a příliš}. — 55) *kb* {řeči}. — 56) *d* druhdy mívávali. — 57) *b* po ulicích. — 58) *e* takoví peskové a. — 59) *k* jazyku a života; *ovl* životu.

a) Nelze rozuměti jasně, co B. tu míní. Že uvádí hotové faktum, je jistě beze sporu, bylyť zálohy řečené v sousedství jeho vlastním; ale nepraví, kdy žoldnéři tam byli, zdali před bouří a za jejím účelem — a tu byl by svědkem jen B. sám —, čili až po bouři k ochraně a posile vítězů, k čemuž je dokladů několik. Ale poněvadž udání jeho má býti důvodem proti lživé žalobě pražské z úkladův, a poněvadž sotva potřeba bylo Pražanům po bouři krýti žoldnéře tajně — dálo se to najímání vojska patrně před bouří a obvinění B-ovo nabývá váhy. — b) B. čerpá tu ze zpráv »hodnověrných spoluradních«, tedy lidí své strany; možno tedy míti pochybnosti o plné jich pravdě. B. chce jimi pouze dokazovati, že P. domnělé rouhače pronásledoval a trestal, skutečných však pomíjel.

1524 jmeno boží nadarmo v svá ústa ohyzdná berouce, pro kteroužto věc hodni byli přísného trestání[a]. A když to Pašek a jiní správcové opouštěli[1], tehdy svády z toho bejvaly někdy až do bitvy[2]. — Jakož se to[3] znamenitě[4] v jednu chvíli přihodilo, že dva Němci, jeden puškař [a druhý[5] barvíř pláten, svadili se v šenkovním domu[6] — puškař][7] zastával čtení svaté a Luthera, barvíř[8] pak zastával papeže a haněl Luthera, — dotud[9], až vyšli na ulici vožralí[10], bitvu spolu měli, a zranivše se s obou[11] stran, dosti činiti měli, že jsou[12] živi zůstali. — Opět jiný příklad tento položím[b]. Jeden měštěnín dosti zřetedlný, jsa okem[13] města toho[to][14] jedním, posměšně mluvíval o svátostech a proti vystavování monstrancí, o svátosti také[15] oltářní jináč věření své, nežli[16] v Praze míti chtěli, vyznával a nad to[17] přechovával v svém domu nějakého[18] mistra Tomáše Němce[c], kněze[19], na své stravě[20] za čtvrt léta, kterýž byl nedávno přišel z saské země od Luthera a kázaní svá německá činil v kostele[21] u Božího těla na Novém městě, potom zase šel do Míšně a tam bouřil[22] lidi[23] poddané proti pánům jich; a naposledy kníže Jiří Míšeňský[24] kázal jej stíti proto, že jest přivedl ty lidi byl k záhubě nemalé skrze mordy[25]. — Jiný[26] chtěl[27] obrazóm řezaným stínati hlavy; jiný[28] vožrav se vyznával, že jest bůh také v tom stvoření v řetězu; a jiní[29] mnozí jinak[30], ježto s větší[31] strany takovým pliskáním nemalou[32] příčinu[33] dali k těm roztržkám[34] a k rozmáhání ohně[35]: avšak ti všickni doma zůstali skrze ouplatky a přízeň. 1524

Kteříž[36] sou pak poctivě s dobrou[37] vážností v poctivém sjití něco ke cti a k[38] chvále a[39] pravé poctě boží promluvili, nechtíce vymyšlení[40] lidského zastávati, takové za rúhače, za pikarty a za kacíře[41] měli, a na nich se potom svezli[42], secpavše[43] na ně vymyšlenou, nedůvodnou[44] lež, a[45] vypovídali[46] je z města, když sou se aneb nechtěli, aneb[47] neměli čím vyplacovati[48], a některé katům[49] v ruce dávali[50] a za jinými[51] je[52] vyhnali[53]. Ale mistr Pašek, maje tehdáž první místo v konšelství, za takovými odpory již psanými — když po jeho vůli[54] jiní nechtěli mu nápomocni býti k potlačení jemu[55] neplatných měšťanův na jeho klevetné vznášení[56] proti právu a řádu[57] — on také[58] s pomocníky svými nechtěl k místu nic vésti, ale dopustil rozmáhati[59] se zlému, až přišlo na vrch práva, a pomíjel vědomě to, což[60] by měl slušně napraviti, a na tom se zastavil[61], což měl[62] spravedlivě pominouti[63], tak že potom ti, kteříž[64] jsou takové řeči všetečné[65] mluvili, zůstali po té bouřce v Praze beze všeho nátisku a bitý nebitého nesl. A což na jiné vzkládali, zvláště na vězně, to[66] všecko sami[67] na sobě měli.

---

[1]) *o* opúštěli. — [2]) *v* bejvaly, někdy až bitvy. — [3]) *k* {to}. — [4]) *l* {znamenitě}. — [5]) *gv* {a}. — [6]) *v* domě. — [7]) věta v [ ] vypadla v *z*; ale ve všech ostatních jest; jen v *o* {jeden puškař ... domu}. — [8]) *l* {barvíř pak ... Luthera}. — [9]) *lg* a dotud. — [10]) *kbl* užralí — [11]) *ke* s obú. — [12]) *l* {jsou}. — [13]) *k* jsa jako říkajc vokem; *d* okem jedním. — [14]) *zl* toho. — [15]) *l* {také}. — [16]) *k* nežli v Praze bylo, míti chtěl. — [17]) *l* nad ty. — [18]) *v* nějaké(!). — [19]) *b* kněze Němce. — [20]) *lvdgo* straně. — [21]) *kbl* u Božího těla v kostele {na Novém městě}. — [22]) *v* búřil. — [23]) *vo* lidu. — [24]) *l* mišeňské. — [25]) *kbl* {skrze mordy}. — [26]) *dgv* {Jiný}; *o* Jim(!). — [27]) *l* chtěl obr. řez. hlavy stín.; *ost* chtěl hlavy ob. ř. st. — [28]) *o* jim(!). — [29]) *l* {a jiní ... k rozmáhání ohně}; *e* a jiní moci jinak(!). — [30]) *k* jinak a jinak nevážně a lehkomyslně plampali. — [31]) *gv* ježto světští strany. — [32]) *o* nemalú. — [33]) *v* příčinou. — [34]) *ost* k těm rozbrojům. — [35]) *g* ohni. — [36]) *kbl* kteří. — [37]) *v* s dobrú. — [38]) *go* {k} — [39]) *blo* {a}. — [40]) *v* vyslyšení; *l* smýšlení. — [41]) *kbl* a za buřiče. — [42]) *o* {sve}zli. — [43]) *k* vecpavše; *e* sepsavše. — [44]) *v* nedůvodnú a vymyšlenú; *boe* vymyšlenú, nedůvodnú. — [45]) *k* {a}. — [46]) *l* vypověděli. — [47]) *o* {nechtěli aneb}. — [48]) *l* vyplatiti. — [49]) *b* rathouzům; *l* rathouzem(!). — [50]) *dgv* dali. — [51]) *k* a jiné za jinými. — [52]) *k* {je}. — [53]) *kbl* vyháněli. — [54]) *k* vůli jiti nechtělo a jiní; *d* vůli nechtěli mu jiní. — [55]) *l* jeho. — [56]) *o* roznášení. — [57]) *g* řádům. — [58]) *b* on tak. — [59]) *ost* se rozmáhati. — [60]) *kblego* co. — [61]) *vg* zastavili. — [62]) *g* měli. — [63]) *o* pominúti. — [64]) *klevdo* kteří. — [65]) *l* posměšně; *ost* posměšné. — [66]) *o* {to}. — [67]) *bl* {sami}.

[a]) Lze přijímati za pravé, třeba jen v jádře. Podobné doklady u Wintra, Život církevni I. str. 76., 77. a v přílohách. — [b]) Viz St. letop. č. 1070. a kroniku Píseckého. — [c]) Jest Tom. Münzer, původce anabaptistův, sťat 1525.

1524 A tak od počátku těch nesnází až do konce vždyckny[1]) neupřímně[2]), lstivě a nevěrně obmejšleli předkem o těch vězních, potom podle nich o všech jiných[3]) vypověděných tolikéž. Ale že pán bůh vždycky[4]) nevinné[5]) a spravedlivé lidi z osidl[6]) vysvobozoval a zachovával, a[7]) protož nic se po jich vůli[8]) horšího nestalo [sic]. V tom pak ve všem jest i toto[9]) s podivením, že někteří z těch vězňův spoluradních nebyli tehdáž[10]) v ten[11]) první večer v té schůzi nadepsané v rathouze, avšak byli vzati do vězení jednostejně[a]). Někteří[12]) pak při pokoji zůstali, jsouce[13]) sobě svobodni beze všeho protivenství, kteříž byli s oněmi v rathouze[b]); ale potom proti[14]) nim i proti jiným se za nepřátely postaviti musili[15]). 1524

KAPITOLA TŘICÁTÁ OSMÁ[16]),

v níž se vypisuje, jak král Ludvík knížeti list[17]) vyrčení na vězně odsílá[18]) Pražanům[19]) ꝛc. a jak vězňové musili hned[20]) ve třech nedělích po tom psaní z města se bráti.

Když pak ty spisy dotčené obou[21]) stran král s svou[22]) radou[23]) pilně rozjímal[24]), tehdy[25]) toto[26]) psaní a vůli svou[27]) s vyrčením knížeti z Budína zase odeslal, kteréž mu v ruce[28])
(1525, 2. ún.) přišlo po poslu[29]) léta téhož[30]) ꝛc. XXV⁰ při času hromnic, v tato slova[c]):

My Ludvík, z boží milosti Uherský, Český[31]) ꝛc. král a margkrabie Moravský[32]), oznamujem tiemto listem všem: Jakož jsme osvícenému Karlovi v Slezí[33]) knížeti Minstrberskému, najvyššímu hajtmanu našemu království Českého a fojtu Horních Lužic, ujci našemu, věrnému milému, a jiným z měst našich království Českého poručiti ráčili, aby rozdíly[34]) a roztržitosti, které se mezi Pražany s jedné a těmi[35]) vězni, kteří u vězení našem jsú[36]), a jinými, kteří z města našeho Pražského odešli, s strany druhé se sběhly, vyslyšeli, což jsou pak i učinili a nám žaloby[37]) i odpor s obú[38]) stran, tak jak[39]) jsú[40]) jim dodány, poslali, i poněvadž jsme v nich srozuměli a to nalezli, že z mnohých příčin ti vězňové spuolem[41]) zuostati a v městě našem Pražském bydleti nemohú[42]): Protož pro tu věc vám vězňuom[43]) a jiným, kteříž na ten čas v té ruoznici z měst[44]) jste ušli, přísně[45]) přikazujem, abyšte již beze všeho dalšího prodlévání statky a zboží své, kteréž v městě našem Pražském na tento čas[46]) máte anebožižto[47]) blíž[48]) držíte[49]), rozprodali a z místa[50]) toho, na kterémž bydlite, jinam se vyhostili a přestěhovali[51]) beze vší strany druhé, totižto Pražanóv, překážky, však tiemto[52]) zpuosobem, kdež[53]) byšte kolivěk v království našem Českém anebo v jiných zemiech[54]) našich[55]) bydleti a přebývati chtěli, to svobodně a bezpečně muožte[56]) učiniti, napřed s námi se srovnajíce a s jinými křesťany u víře obecní a svaté cierkvi[57]) křesťanské, všech bluduov[58]) pikhartských na straně nechajíce a mysl ku pomstě zavříce[59]). Jestliže byšte pak přikázaní našeho[60]) naplniti zanetbali, již byšte nám statky i hrdla propadli a my bychom se k vám vedle[61]) práva zachovati musili. Dán na[62]) Budíně v neděli po svaté Lucí léta božího[63]) M⁰D⁰XXIV⁰ 19. pros.

---

[1]) *ost* vždycky. — [2]) *dgb* neupřímě. — [3]) *b* o všech o jiných. — [4]) *v* vždyckny. — [5]) *k* vžd. přece nevinné. — [6]) *kblv* z (v)osidel. — [7]) *d* {a}. — [8]) *ost* nic se horš. po jich vůli. — [9]) *o* {jest i toto}; *kble* i toto jest; *v* {jest}. — [10]) *kbl* {tehdáž}. — [11]) *l* v tom. — [12]) *d* A někteří. — [13]) *e* jsúce. — [14]) *e* i proti. — [15]) *kv* museli. — [16]) *o* Začíná se kap. XXXVIIII.(!); *z* XXIX.(!). — [17]) *g* list vyrčený; *ost* list s vyřčením. — [18]) *l* posilá. — [19]) *k* {Pražanům}. — [20]) *l* {hned}. — [21]) *kblvdg* s obou; *eo* s obú. — [22]) *b* s svú. — [23]) *o* radú. — [24]) *l* rozvažoval. — [25]) *d* tedy. — [26]) *kedgo* toho. — [27]) *o* svú. — [28]) *v* kterémuž v ruce; *b* která mu ... přišla. — [29]) *v* přišlo pospolu. — [30]) *d* léta příštího. — [31]) *z* {Uherský, Český}. — [32]) {a margrab. Mor.}. — [33]) {a Slezí ... věrnému milému}. — [34]) ty rozdíly. — [35]) a s těmi. — [36]) jsou. — [37]) žalobu. — [38]) s obou. — [39]) jakž. — [40]) jsou. — [41]) spolu zůstati. — [42]) nemohou. — [43]) vězňům. — [44]) v té bouřce z města. — [45]) {přísně}. — [46]) {na tento čas máte}. — [47]) anebo. — [48]) blíže okolo města. — [49]) máte a držíte. — [50]) z města t. v kterémž. — [51]) jinam se vystěhovali a přestěh. — [52]) tím způsobem. — [53]) kdo. — [54]) zemích. — [55]) {našich}. — [56]) učiniti můžte. — [57]) {cierkvi}. — [58]) bludův. — [59]) zavrhouce. — [60]) naše. — [61]) podle. — [62]) v. — [63]) {božího}.

[a]) Kteří to byli, známo není. — [b]) Jmenují se v kap. 15.: Karban, Řehák, Jan pernikář, Boh. Prefát; první ovšem mezi stranou Paškovou. — [c]) Z prvotního zápisu z registr žlutých král. soudn. komor. E VII. opis v arch. m. Prahy v kn. 994, 103 b. V poznámkách uvádějí se jen odchylky rkpu *z*.

1524 království[1]) našich Uherského a Českého devátého. Ludovicus rex manu propria[a]).

Toť jest ten list královský na to vyslyšení[2]) vydaný, kterýž Pražané za mocnou a řádnou[3]) vejpověd a za mocný soud[4]) ujali, za[5]) nejpevnější taras po vše časy drželi[6]). Tím se potom bránili, jakož potom[7]) šíře se to ukáže. A při témž[8]) listu král knížeti zvláštní psaní učinil, s výmínkou[9]), jak by se měl[10]) při tom zachovati:

Ludvík[11]), z boží milosti král[12]) ꝛc. Osvícený ujče náš milý! Věděti[13]) dáváme, co se toho rozdílu mezi Pražany s jedné a těmi[14]) vězni našimi s strany druhé dotýče, tomu všemu, co[15]) [j]si nám s jinými, kteréž jsme k[16]) tobě k té věci přidati ráčili[17]), oznámil, vyrozuměli jsme[18]). Protož tento výrok[19]) náš teď tobě posíláme, poroučejíce, aby ty[20]) v to s pilností nahlédl, a jestliže[21]) to za dobré poznáš, ať ta věc svůj průchod má; pakli by[22]) kterou ourážku[23]) v tom seznal, aby nám to[24]) bez meškání oznámil, abychom věděli, čím se spraviti.« Dán v Budíně jakož výše[25]).

Z toho listu kníže to[26]) dobře poznal, že jest pustil [král][27]) uzdu Pražanům, aby jich předsevzetí podle[28]) jich úmyslu před se šlo. Ten pak list královský s vyrčením byl čten a vyhlášen[29]) vězňóm i Janovi Hlavsovi s Šorfem
1525 11. dub. též[30]) na rathouze v sobotu na zejtří po svaté Školastice před nedělí devítníku [sic][31]), při přítomnosti[32]) jako prve[33]) knížete, davše jim Pražané lhůtu za tři neděle k vyjití ven z města; 1525
jakož pak v tom tak musili[34]) se zachovati na ten čas a[35]) z města po vyjití těch tří nedělí se[36]) vybrati[37]). A tak[38]) dostalo se těm spoluradním u vězení seděti půl léta a tři dni; a v tom času nechtěli jich[39]) na žádné rukojmě[40]) propustiti.

Z toho ze všeho známo jest, že tu, kdež se[41]) někdo[42]) ku právu a k soudu spravedlivému volá, pravě se[43]) býti nevinen, a nebyl[44]) by k tomu dopuštěn, že by to bylo proti právu a řádu, za vejpověď to chtíti míti od strany odporné, čehož by se nenalézalo v pravdě. Nebo poněvadž král potom psal[45]) nejednou Pražanóm i vší obci a přísně rozkázal, aby se volni dali naleznouti[46]) k smlouvě[47]) přátelské, a pakli by se nesmluvili, že tu všecku nesnáz odkládal[48]) do vyslyšení a soudu budoucího, a aby se oni Pražané tím rozkázáním jeho[49]) anebo výpovědí[50]), kterouž[51]) jest byl na ten čas z některých příčin a zpráv[52]) učinil, ani žádným[53]) oustním poručením — kterýmž[54]) se také[55]) Pašek s pomocníky[56]) velmi zastíral — nepřikrývali a nezastírali[57]); ale aby se tak ve všem zachovali podle jeho konečné vůle a psaní, jakož o tom šíře v třetích knihách bude položeno. A tak, poněvadž jsou ti vypovědění ustavičně[58]) na krále pána svého volali, žádajíce slyšáni[59]) býti podle práva a[60]) spravedlnosti, a on povolení své milostivé a spra-

---

[1]) *z* {království ... propria}. — [2]) *l* vyslyšání. — [3]) *k* za moc. a za řádnou; *beo* za mocnú ... řádnú. — [4]) *kbl* {a za mocný soud}. — [5]) *be* ujali i za. — [6]) *o* {držali}; *dg* držcli. — [7]) *l* {potom}. — [8]) *v* při tom. — [9]) *o* výmienkou; *v* vejminkú. — [10]) *ost* měli. — [11]) *e* My Ludvík. — [12]) *zdgvo* {král} — [13]) *kbevdgo* Vědětiť. — [14]) *o* s těmi. — [15]) *v* což. — [16]) *kb* {k} tobě. — [17]) *ost* k té věci přidali. — [18]) *kbl* {jsme}. — [19]) *v* vejřek; *l* výřek. — [20]) *v* {ty}. — [21]) *v* jestli. — [22]) *kb* {by}. — [23]) *ost* v tom jakou urážku (*veo* jakú; *v* jakú by); *k* by seznal. — [24]) *v* nám o tom. — [25]) *ost* Datum ut supra. — [26]) *g* {to}. — [27]) v rukopise je »král« jen v *g*; ale ponecháno, ježto smysl žádá podmětu. — [28]) *ost* {podlc jich úmyslu před se}. — [29]) *v* čtený a vyhlášený. — [30]) *ost* {též}. — [31]) *kbld* devítníkem; *ev* devítník. — [32]) *kbedg* u přítomnosti. — [33]) *ost* knížete jako i prve. — [34]) *kl* museli; *ost* tak se mus. zach. — [35]) *dgv* {a}. — [36]) *v* {se}. — [37]) *v* vybrali; *b* vybírati. — [38]) *v* {A tak ... propustiti}. — [39]) *l* je. — [40]) *d* rukojmí. — [41]) *bevdgo* kdež se ku právu někdo atd.; *k* kdež se kdo ku právu. — [42]) *k* {někdo}. — [43]) *dgv* a praví se. — [44]) *kl* nebyl-li. — [45]) *kl* poslal. — [46]) *kb* najíti a naleznouti. — [47]) *g* k smlúvě. — [48]) *v* odkládá. — [49]) *l* tím jeho rozkazem. — [50]) *l* vejpovědí jeho. — [51]) *o* kterúž; *ost* kterou. — [52]) *bv* z zpráv; *k* příčin z práv pošlých. — [53]) *ko* a nižádným. — [54]) *v* s kterýmž; *kb* kterým. — [55]) *ost* {také} byl. — [56]) *l* s pomoc. svými. — [57]) *kble* {a nezastírali}. — [58]) *e* ustavičně se. — [59]) *d* slyšeni. — [60]) *v* {a}.

[a]) Tento vajpis tohoto nálezu jest vypsán z registr královských soudu komorního a vydán z rozkázání osvíceného knížete a pána, pana Karla, z boží milosti knížete Minstrberského, v Slezi, Olešnického, a hrabie Glatského ꝛc a margkrabství Horní Lužice lantfojta a hajtmana knížetství Velikého Hlohova, v pátek po všech svatých léta M⁰DXXVI⁰ a pod pečetí Jeho Milosti. (Archiv m. Prahy kn. č. 994 fol. 103 b.)

1524 vedlivé jim k tomu dáti ráčil: že těmi listy tu výpověď od Pražanův nazvanou[1]) i jiné všecko předešlé umořil a v nic obrátil do té pře[2]) skonání — příkladem krále onoho Asvera, kterýžto (když k němu také[2*]) příliš osočeni byli beze vší viny Mardocheus se všemi jinými Židy skrze pyšného Amana[3]), po lstivé a falešné zprávě jeho) na žádost, oukladnou a zrádnou[4]) vejprosu[5]) Amanovu mocné[6]) vyrčení učinil listy svými po všech krajinách, aby všickni Židé pod kralováním jeho zmordováni byli dne určitého; potom božím zjednáním[7]), když lest[8]) a faleš téhož[9]) Amana[10]) pod přikrytím[11]) víry poznal, jiné psaní[12]) brzo[13]) po všech krajinách svých[14]) přísné[15]) učinil, jakož o tom šíře najdeš

Ester, kap. 8. v knihách[16]) Hester[17]) v kapitole 16 (!), kterýmžto první své psaní umořil, nazpátek rozkázav[18]), aby Židé zachováni byli, a nepřátely své, kteříž je měli mordovati, aby na týž den určený[19]) zmordovali, a Amana kázal s přátely[20]) jeho zvěsiti na šibenici, kterouž byl on [Aman][21]) Mardocheovi[22]) připravil. I kdož tehdá[23]) nepozná, že ta vejpověd královská nebyla během soudným učiněna! — nebo kdyby to tak[24]) bylo, již by králi s radami jeho nikterakž možné ani náležité[25]) nebylo[26]), jiného rozkázání a k soudu budoucímu, ani k jiným věcem povolení, mimo to[27]), což by se již[28]) prve mocí soudu předešlého zavřelo dáti. 1524

A protož i to se zřetedlně ukazuje v těch listech královských, kteréž v třetích knihách těchto najdeš, že jest král s radami svými byl velmi oklamán[29]) od těch, kdo[30]) sou jej zpravovali neupřímně[31]), na vypověděné jemu[32]) žalujíce. Jakož pak arcibiskup Ostřegomský[33]), promotor[34]) Pražákův[35]), toho na ně nezatajil, a zvláště když sou nedůvodné psaní netoliko k[36]) králi, ale[37]) i k[38]) arcibiskupovi a legatovi[39]) papežovu[40]), i k[41]) jiným mnohým postranně[42]) činili[43]), tvrdíce to své o těch vězních rozpisování; a na to i svědomí některé psané, ovšem falešné, také posílali tejně[44]), kteréhož jsou, jak sou[45]) živi, ti vypovědění neviděli a[46]) neslyšeli, ježto po takovém psaní mnohým[47]) se zdálo, i králi v náhlé kvapnosti, prohlédajíce[48]) k osobám jedněch i druhých, že s větší strany jest pravá pravda[49]) z té pověsti, kteráž byla vzešla[a]).

Konec prvních knih[50]).

[1]) *bov* nazvaní (*o* má »nazvanú« 2krát). — [2]) *v* do tý pře. — [2*]) *kbl* {také}. — [3]) *g* Hamana. — [4]) *v* úkladnú a zrádnú. — [5]) *kbevdgo* zprávu a vejprosu. — [6]) *v* mocně. — [7]) *dkblev* jednáním· — [8]) *dgve* list. — [9]) *dgv* tehdáž. — [10]) *g* Hamana. — [11]) *v* pod příkrytem. — [12]) *o* jiné psané psaní. — [13]) *ost* {brzo}. — [14]) *l* {svých}. — [15]) *v* přísně. — [16]) *l* v knize. — [17]) *kb* Ester. — [18]) *l* rozkázal. — [19]) *dkv* určitý. — [20]) *kbgo* s nepřáteli. — [21]) *ost* Aman; v znení. — [22]) *o* místo »Mardocheovi« má »zmordovati«. — [23]) *d* teda; *gkl* tehdy. — [24]) *o* {tak}. — [25]) *l* možné a nálež. — [26]) *k* bylo. — [27]) *b* toto. — [28]) *k* což by se již jim; *ost* což by se jim již. — [29]) *o* oklamaný. — [30]) *l* kdož; *v* kteréž(!) (místo kteříž). — [31]) *dgb* neupřímě. — [32]) *kblev* {jemu}. — [33]) *ost* [V]ostřehomský. — [34]) *gkbl* primator; *o* promovator. — [35]) *kevgl* Pražanův. — [36]) *dgokb* {k}. — [37]) *kbl* {ale}. — [38]) *vo* {k}. — [39]) *l* arcibiskupu a legatu; *o* arcib. a rotě papežově a k jiným. — [40]) *v* papežskému. — [41]) *kble* {k}. — [42]) *bvdgo* po straně. — [43]) *ost* učinili. — [44]) *l* tajně. — [45]) *vl* {sou}. — [46]) *kl* ani. — [47]) *o* psaním o mnohým. — [48]) *blevd* prohlídajíce. — [49]) *ost* pravda pravá. — [50]) *kbc* kněh; *l* Konec první knihy; *d* Historie této první knihy konec; *v* Skonává se první kniha těchto akt.

[a]) Listy postranní pražské ani svědomí od Pražanů posílaná nezachovaly se; můžeme tu spoléhati jen na pravdomluvnost Bartošovu.

V DRUHÝCH KNIHÁCH[1]

psáti se bude o nátisku, soužení[2] a nekřesťanském trápení lidí nevinných[3] v Praze[4] od správcův světských i duchovních společně[5].

KAPITOLA PRVNÍ[6],

v níž se vypisuje, jak administrator Cahera, což světští obmeškali, to on s[7] svými pomocníky, trápě lidi[8] dobré, nahražoval; při tom jeho život a zachovávání[9] se[10] velmi[11] pěkně vypisuje[12]. Naposledy list od Luthera Burjanovi[13] z Kornic[14].

1524 Potom když tak moře zevřelé[15] jednostejně bez přestání se nadýmalo a čas vánoční se při konci léta ꝛc XXIIII^{0} přibližoval, ďábel na tom nechtěl dosti míti, že světští pražští správcové dosti pekla sobě opanovali, násilně a bezprávně lidi nevinné trápíce; i umyslil popuditi jim ku pomoci správce titulem duchovní[16], totiž Havla Caheru, administratora dolejšího prazského s jeho kněžstvem, v čem by se světští obmeškali při trápení tělesném, aby titulem duchovní to nahrazovali s strany[17] duše při trápení duchovním, aby vždy království jeho dokonale[18] zvelebili, oklamávajíce lidi mnohé podvodně a falešně, a naposledy, aby jestliže by bůh neráčil svých věrných ostříhati, za sebou[19] je k věčným pekelním přivedli mukám.

A protož dřív[20], než se počnu[21] toho[22] dotýkati, líbí[23] mi se, abych nejprvé spůsob povahy i života vrchního správce, totiž administratora Havla[24], titulem duchovního[25], krátce 1524 předložil — neb[26] jakož[27] po dobrém správci[28] dobrá, tak po zlém zlá správa bývá[29], — kterémuž Havel Cahera říkali. Ten jsa rodem z Žatče[30], od chudých zplozený[31] rodičův, byl člověk[32] postavy nevelikě[33], k člověku zdravého rozumu nepodobný. Avšak v takovém skrovném toulu ďábel mnozství šípův a střel sobě[34] v něm byl složil. Ten dal se do prazského učení a z toho vždy vejše postupoval, až mistrovství došel. Potom jsa knězem, byl farářem v Litoměřicích. Tam svadil měšťany a v kyselost nemalou[35] uvodil jedny s druhými strojem[36] ďábelským, kterémuž[37] přirození[38] jeho k tomu[38*] byl napravil[39], aby různice mezi bratřími rozsíval; a potom[40] brzo[41] z toho města dosti nepoctivě s nechvalitebnou pověstí vyjíti musil[42][a].

Odtud vybral se[43] do Witnberku[44] v Sasích[45], k Martinovi[46] Lutherovi, učiteli zákona božího, a tam jsa, vzal na sebe postavu po-

[1]) *d* Počínají se druhé knihy, v nichž se atd. v Praze od Pražanův svět. i duch. společně. Kapitol má XXVIII; *kbe* Začínají se atd.; *kbevo* knihy druhé atd.; *l* Začíná se druhá kniha kroniky pražské, v níž se psáti bude atd. — [2]) *g* sažení(!). — [3]) *kl* {nevinných}. — [4]) *k* {v Praze}. — [5]) *l* spol. A má kapitol 28. — [6]) *v* nemá nadpisu. — [7]) *og* {s} svými. — [8]) *ost* dobré lidi. — [9]) *l* chování. — [10]) *l* {se}. — [11]) *k* dosti. — [12]) *l* ukazuje. — [13]) *k* Bur Janovi. — [14]) *kl* z Skornic; *b* z Škornic. — [15]) *kb* zevřelo; *l* zavřelo. — [16]) *vg* titul. duchovním. — [17]) *dgvo* {s} strany; *ost* z strany. — [18]) *vo* {dokonale}. — [19]) *o* za sebú. — [20]) *v* {dřív}; *bl* dříve. — [21]) *b* nežli počnu se; *k* {se}; *dg* počne; *gl* se toho poč. — [22]) *o* {toho}. — [23]) *e* vidí mi se. — [24]) *d* {Havla}. — [25]) *dgv* tit. duchovním oděného. — [26]) *kvbo* nebo. — [27]) *leg* jakž. — [28]) *o* spravdy(!). — [29]) *l* správa bývá. Říkali mu pak H. C. atd. (Věta uzávorkovaná zdá se pozdější interpolací.) — [30]) *kblv* z Žatce. — [31]) *l* zploz. byl; *k* zplozen; *o* zplozených. — [32]) *ost* rodičův maje otce řezníka, byl člověk. — [33]) *go* neveliký. — [34]) *ost* {sobě}. — [35]) *o* nemalú. — [36]) *e* nástrojem. — [37]) Rozuměj: ďáblovi. — [38]) *v* z přirození byl napravil tomu. — [38*]) *l* {k tomu}. — [39]) *e* byl nastrojil. — [40]) *v* {a potom ... vyjíti musil}. — [41]) *kbl* {brzo}. — [42]) *dl* musel. — [43]) *o* {se}. — [44]) *lvg* Witem.; *e* Witten. (tak i všude dále); *ost* Witmberka. — [45]) *l* v Sasii. — [46]) *kbedg* k mistru Mart.; *l* k doktorovi Mart.

[a]) O Caherovi viz článek v Ottově Slovníku Naučném a Jirečkově Rukověti, potom další list br. Matěje, z něhož i B. čerpal; Lippertova kniha »Geschichte der Stadt Leitmeritz«, Prag 1871, ničeho o něm nedoličuje.

1524 krytou[1]), jako by velmi horlivě při pravdě zákona Kristova[2]) stál, vymakávaje a vyptávaje se v tom městě při rozličných učitelích na pravou[3]) pravdu pod falešným přikrytím, úmyslem[4]) zlým[5]), kteréhož potom sám na sebe, když se do Prahy vrátil, nezatajil[6]), mluvě: že jest to nejvíc proto učinil[7]), trvaje při Lutherovi, aby vyzvěděl jeho i jiných tudíž[8]) obyčeje pikartské, a poznaje je[9]), snáze mohl přístup míti[10]) k zkáze narčených pikartův; jakož jest potom tak činil, že jest políbením syna člověka zrazoval. A tak tam v tom[11]) trval, podle[12]) zprávy lidí[13]), víc[14]) než čtvrt léta. A téhož času snažně nabádal a staral Luthera, aby spis a knihy o ustanovení[15]) a volení kněžstva, tak řečené, udělal a sepsal[16]) a do Čech vydal[a]), jakož se po nemnohém času tak stalo[17]); nébrž[18]) některé artikule sám z své hlavy do toho[19]) spisu jménem jeho přidával a Lutherovi to všecko připsal, jakož pak potom[20]) on Luther do Čech některým osobám, a zvláště Burjanovi doktorovi, vězni a[21]) kancléři[22]) prazskému, oznamoval[23]) o tom psaním svým[24]). Kteréžto psaní, aby tak ovšem[25]) zamlčeno[26]) nebylo, v těchto[27]) slovích [položím[28])]. Pořádek jeho[29]) byl[30]) jest tento[31]):

»Milost a pokoj v Kristu, kterýžto potvrzuj[32]) 1524
úmyslu tvého v tom zármutku[33]), můj Burjane!

Rychlé přijití a[34]) odjití tohoto posla do Čech spůsobilo to, že sotva tuto ceduli jsem napsal. Nastojte, milý Kriste, co já o tom Havlovi slyším! tak že jest důvěrnost[35]) i všecko[36]) naše domnění[37]) zklamal, tehdáž když byl tak poctivý on za poctivého u nás jmín[38]). Jak velikým ousilím mne k tomu přinutil, jak velikou[39]) horlivostí a snažností nabádal, abych knížky své do Čech spěšně poslal[40])! Potom cožkoli[41]) napomínání, cožkoli jest[42]) o místech[43]) jistých ukázaných[44]) v těch knížkách, to jsem z jeho ruky měl; onť jest přepisoval. Kteréž bych tobě[45]) byl[46]) poslal, ty věci[47]), ale nemohl jsem jich naleznouti[48]). Ty pak nepochybuj, poněvadž netoliko on jest toho[49]) původem, ale také i[50]) trapičem i nějakým[51]) katem, že knížky ty ode mne složeny sou. Takť jsem já bídný oklamán jeho nevěrou[52])! A nic není v těch knížkách mého, jediné toliko to samo[53]) naučení a spůsob i písemné[54]) rozmlouvání; jiné všecko jest Havlovo. Ale živ Kristus jest[55]) a kraluje. Jiným časem víc[56]) o tom psáti budu ꝛc. Pán Ježíš buď s tebou! Amen.

V Witnberce[57]) u vi[gil]jí svatých[58]) Šimona 27. říj.
a Judy, léta 1524.

Martin Luther.

Kristovu vězni a služebníku věrnému, panu Burjanovi z Kornic[59]), sekretáři Prazskému, mému v[60]) pánu bohu nejmilejšímu«[61])[b]).

---

[1]) *dgv* přikrytou; *o* přikrytú; *b* pokrytú. — [2]) *k* zák. božího. — [3]) *goe* na pravú. — [4]) *b* přikrytým úmyslem; *v* pokrytým úm. svým zl.; *vco* přikrytím a úmyslem. — [5]) *b* {zlým}. — [6]) *g* netajil. — [7]) *v* činil. — [8]) *kle* tudy. — [9]) *k* {je}. — [10]) *v* přístúpnúti. — [11]) *k* v tom městě. — [12]) *v* dle. — [13]) *e* lidské. — [14]) *o* více. — [15]) *l* knihy a ustanovení. — [16]) *kb* napsal. — [17]) V *ost* ruk. následuje po slovech »tak stalo« a před »nébrž některé« další věta: kterééžto psaní... byl jest tento. — [18]) *d* {nébrž}; *klgo* nýbrž. — [19]) *k* tohoto. — [20]) *kbl* {potom}. — [21]) *e* {vězni a}. — [22]) *kb* kanclíři; *l* kanceláři(!). — [23]) *ost* oznámil. — [24]) *k* {psaním svým}. To pak psaní vzní slovo od slova takto; *bl* Psaní jest takto; *d* psaním svým, jehož přípis tento: — [25]) *l* aby tak všem. — [26]) *o* zamlčieno; *ost* zamlčáno. — [27]) *v* v těch. — [28]) *zkblevdo* {položím} dodáno z *g*. — [29]) *v* {jeho}. — [30]) *l* {byl}. — [31]) V *dl* předchází před oslovením adressa, položená v jiných na konci. — [32]) *d* utvrzuj. — [33]) *kbeog* zámutku. — [34]) *ost* i. — [35]) *v* naši důvěrnost. — [36]) *b* všecka. — [37]) *b* důmění. — [38]) *o* u nás jiným(!). — [39]) *bo* velikú. — [40]) *k* psal a poslal. — [41]) *l* {cožkoli}; *de* cožkoli jest. — [42]) *b* jesti. — [43]) *b* u místech; *l* v místech; *v* o jist. míst. — [44]) *v* ukázalých. — [45]) *ost* {tobě}; *v* kteréž bych věci. — [46]) *l* {byl}. — [47]) *v* {ty věci}. — [48]) *b* naleznúti. — [49]) *ost* {toho}. — [50]) *v* {i}. — [51]) *d* i co nějakým. — [52]) *o* nevěrú. — [53]) *kblv* samé. — [54]) *kbl* i písem. rozml; *v* rozmlúvání. — [55]) *ost* Kristus živ jest. — [56]) *g* vícť. — [57]) *dklb* Dán v Vitm.; *v* Datum v V.; *e* Actum v V — [58]) *ost* {svatých}. — [59]) *kb* z Skornic. — [60]) *o* {v}. — [61]) Viz pozn. 31.

[a]) Rozumí se spis »De instituendis ministris ecclesiae«, jejž Luther poslal Pražanům za vlády Hlavsovy s listem někdy před 13. listopadem 1523. (Enders, Dr. Martin Luthers Briefwechsel, Calw und Stuttgart 1893. IV. 731.) — [b]) List tištěn jest v téže sbírce V. č. 836, ale vydavatel neměl jiného textu nežli právě z latinského

KAPITOLA DRUHÁ,

v níž se oznamuje[1]), jaký[2]) jest[3]) list poslal Martin Luther Caherovi a jak jest Cahera[4]) po navrácení svém[5]) Martina[6]) Luthera[7]) na kázaních[8]) svých vychvaloval, a jak po malém času se změnil a[9]) nazpátek[10]) převrátil[11]).

1524 Druhý[12]) list[13]) k témuž Havlovi administratorovi[14]) takto:

»Milost a pokoj[15]) v Kristu! Ačkoli[16]), milý Havle, domnívám se, že již příliš pozdě i[17]) nadarmo to bude, abych tebe psaním mým[18]) od začaté věci odvedl, jenž jsi dávno netoliko tajiti se přestal v tom, čím jsi nás, jakož[19]) znáš, neslušnými běhy zklamal, ale že i zjevně outok činíš proti poznalé pravdě: avšak chtěl sem tohoto[20]) posledního ještě[21]) na tobě přátelství koštovati. Obrať se, můj Havle, dokudž čas jest, a přestaň prchliv býti proti bohu a proti pomazanému Kristu jeho; člověk jsi, krátkého[22]) živ jsa času, a snad této chvíle, v kteréž[23]) o těch věcech čteš, jiné chtě smysliti[24]), přijde ovšem zkáza tvá tím spíše a nebudeť jí potřebí k sobě[25]) dobrovolně potahovati. I co jest tobě, služebníku slova božího[26]), do válek, do mordův[27]) a do vězení, můj Havle! A zdali netoliko žádného[28]) býti[29]) Krista našeho, ale ani kterého boha, kterýž by[30]) na tě[31]) patřil: a potom soudil, ani[32]) nevěříš? Tvrdo[33]) jest tobě proti ostnu se zpěčovati; nesnadno[34]) jest tolik[35]) proti sobě hlasův[36]) dobrých lidí přemáhati! Jestliže mne uposlechneš, buduť se radovati z bratra nalezeného[37]); pakli zatvrdilý[38]) jsi, své tělo sám poneseš a já budu míti výmluvu, aniž však skutku tvého u potomních lidí zamlčím z daru božího. Pán bůh proměň tebe brzo! Amen. 1524

V Wittnberce[39]), v neděli po sv. Martinu, léta M°D°XXIIII°. 13. list.

Martin Luther[a]).«

Protoť[40]) toho[41]) psaní Lutherova jsem také[42]) nepominul[43]), aby gruntovně známé[44]) byly povahy toho[45]) Havla a[46]) aby váženo bylo od lidí budoucími časy, dobře-li jest čili[47]) zle činil[48]), že[49]) takovými dveřmi vcházel v spravování[50]) stavu duchovního v Čechách.

A když odtud z Vittnberka do Čech vrátil se, tehdy po smrti předešlého administratora, mistra Václava Šišmánka řečeného[51]), volen byl[52]) sám čtvrt[53]) za administratora časem letním, léta předešlého[54]) M°D°XXIII°[b]). Mezi těmi pak (1523 24. srp.)

---

překladu Bartošovy kroniky, vyd. Höflerem. Enders domnívá se, že lat. text je prvotní, český překladem, ale jistě je text u Höflera jen novým zlatiněním českého překladu. Bartoš měl asi dopis přímo od Burjana a snad Burjan sám jemu znění překládal, Bartošovo převedení bylo by kostrbatější. Podobá se, že do Bartošova prvopisu vložen byl přímo original překladu s adresou na rubu, jakž v listech bylo obyčejem; vysvětlíme tím, proč některé rukopisy nesou adresu v čele, jiné až na konci.

1) *v* {v níž se oznamuje}. — 2) *o* jako(!) jest. — 3) *v* {jest}. — 4) »Cahera« jest jen v *k*. — 5) *bleog* {svém}. — 6) *kbeog* {Martina}. — 7) *kblevgo* od (*lv* Mart.) Luthera. — 8) *k* jeho na kázaních; *v* a na káz. svejch jej vychvaloval. — 9) *v* {a nazp. převrátil}. — 10) *o* nic pátek(!). — 11) *kb* se převrátil. — 12) *o* Potom druhý. — 13) *v* list poslal Martin Luther k témuž; *l* {témuž}. — 14) *d* administratorovi napsán byl. — 15) *d* pokoj! Ačkoli, milý v Kristu Havle. — 16) *vo* Ačkoliv. — 17) *ost* a nadarmo. — 18) *o* {psaním mým}; *v* psaním svým od zač. pravdy odvedl. — 19) *v* jakž. — 20) *blg* toho. — 21) *l* {ještě}. — 22) *v* krátkého věku živ jsa a snad . . .; *kbl* krát. času živ jsa; *o* jsa živ. — 23) *blo* {v kteréž}. — 24) *k* činiti aneb smysliti; *l* mysliti. — 25) *v* tobě k sobě. — 26) *kbl* služebníku božímu. — 27) *l* co do mordů a co do vězení. — 28) *v* žád. netoliko. — 29) *v* {býti}. — 30) *o* který by. — 31) *dgv* na ně. — 32) *zkbevdg* ani soudil(!); *o* ani súdil; *l* potom o nás se zasadil(!). — 33) *d* Tvrdoť. — 34) *l* nesnadnoť. — 35) *dl* jest tobě {tolik}. — 36) *o* hlasně(!); *v* tolik hlasův dobrých lidí proti sobě. — 37) *kbl* narozeného. — 38) *g* zatvrdil. — 39) *kbl* Datum v V. — 40) *v* Proto. — 41) *b* tato psaní; *l* tuto ta psaní; *kevdg* tohoto ps. — 42) *l* {také}. — 43) *l* připomenul; *b* napomenul. — 44) *edo* známý. — 45) *o* {toho}; *kbe* tohoto. — 46) *ked* i aby. — 47) *beg* či zle. — 48) *kbl* {činil}. — 49) *l* {že}. — 50) *l* vcházel rozpravování(!). — 51) *ost* Šišm., tak řečeného. — 52) *o* {byl}. — 53) *kled* čtvrtý. — 54) *vg* předepsaného.

a) Enders V 841 z téhož pramene. — b) Tomek X 527. – St. letop. č. 1120. – Monumenta universit. II. 278. – Kronika Piseckého.

1524 časy na každém téměř[1] kázaní chtěl římskou[2] čelem rozraziti[2*] stolici a papeže hlavou dolův[3] a nohama[4] nahoru postaviti, dosti potupně o něm mluvě, a[5] lidi napomínal, aby za nábožného, bohobojného[6] i svatého doktora[7], kněze Martina Luthera, pána boha prosili, aby v tom dobrém začatém[8] setrval a pán bůh aby ráčil mu[9] prospěch dáti, to dopovídaje[10], že jest Čechům mnoho dobrého učinil tím dobrým a svatým skutkem, že jest Němce[11] okolní v známost zákona božího a pravdy jeho uvedl a s Čechy je[12] srovnal[a].

Tu jest opět[13] sám na sebe křivdu se lží uvodil, položiv příčinu předepsanou[14], proč jest při Lutherovi trval. Neb[15] kdyby to tak bylo, však by při tom stál, co jest na mysli měl, nechaje Luthera, mluvil by a vyznával[16] by na odpor jemu; ale jakž brzo[17] se od něho vrátil, jemu nápomocen byl, jej[18] vychvaloval[19], srovnávaje se s ním v jeho učení[20] a potupuje[21] církev římskou[22] s jejím učením. Ale potom tepruv poznav[23], kam se lid prazský a k čemu obracuje, mluvil a činil k vůli lidem po vše časy. Z toho[24] již znáti můžeš, co jest dobrého učiniti mohl takový[25] nevážný poběhlec, 1524
podle onoho pověděni[26] mravného Catona[27]: »V ohyzdnosti[28] to, prý, měj, aby sám [proti[29] Cato I 4.
sobě byl[30]); nebo žádnému se ten[31] nehodí, kdož sám] sobě odporen jest.« To ten[32]. A po tom[33] po všem[34] o hromnicích[35] tehdáž (2. ún.)
přišlých[36] při sjezdu všech stavův pod obojí spůsobou, o kterémž jest v prvních knihách mluveno, znamenavše[37] všickni ti[38] stavové, k čemu se jest nachyloval podle zdání jich[39], tak jakž jsou[40] v kostele na kázaních[41] jeho slýchali[42], a domnívajíce se, že bude[43] syn pokoje, a neznajíce pod přikrytím jedu, potvrdili ho samého za administratora, do kteréhožto[44] ouřadu se ošemetně a nevěrně vplakal[b]. A když již dokonale ten ouřad byl mu puštěn, přijal také k tomu faru v Týnském kostele. Tu pak[45] již se napravil[46], a což[47] v něm pokrytého bylo[48], pomalu dále[49] a dále se vyléval[50], zapíraje všeho toho, což[51] jest prve mluvíval o římanech a[52] o té stolici, obyčejem Rokycany[c], a na narčené pikarty bez jich provinění[53] se obrátil, hromem tepa na ně se všech stran nestydatě, lež nešlechetnou[54])

1) *o* týměř. — 2) *bo* římskú; *v* řím. církev jinak stolici; *l* řím. stol. chtěl; *ost* chtěl řím. stol. čel. — 2*) *ost* vyraziti. — 3) *levdg* dolů; *v* dolů, nohami vzhůru obrátiti. — 4) *dgo* nohami. — 5) *v* {a}. — 6) *v* a bohab.; *kbl* {bohobojného}; *ost* bohabojného. — 7) *v* doktora {kněze} M. Martina. — 8) *l* započatém. — 9) *ost* mu ráčil. — 10) *v* toho dokládaje, že. — 11) *l* Němce a jiné okolní národy. — 12) *l* se srovnal. — 13) *v* Tu pak opět. — 14) *b* předepsanú; *vo* nadepsanou. — 15) *l* Nebo. — 16) *kb* vyznal by. — 17) *l* brzy. — 18) *l* a jej. — 19) *kbl* jej vyhlašoval. — 20) *kbedg* s jeho učením. — 21) *l* potupoval. — 22) *o* římskú; *v* římskou s jejími holomky {s jejím učením}. — 23) *b* {poznav}; *l* srozuměv. — 24) *k* A z toho. — 25) *o* {takový}. — 26) *beg* propověděni mrav.; *l* mravného pověděni. — 27) {*d*} Catonova. — 28) V *l* {V ohyzdnosti ... to ten}; a l e t e x t l a t.. Sperne repugnando tibi tu contrarius esse. Conveniet nulli qui secum dissidet ipse. To jest, Nebývej sám sobě odporný a nestálý, nebo se s žádným nesrovnává, kdo s sebou válí (!); *b* V ohyzdnosti ty ... aby ty sám. — 29) *z* {proti sobě ... sám} n e m á, n ý b r ž d o d á n o z *ost* r u k.; *k* proti sobě odporen nebyl. — 30) *b* {byl}. — 31) *v* {ten}. — 32) *v* kdož sám proti sobě jest, kdo jest sám sobě odporen. {To ten}. — 33) *v* Potom. — 34) *o* o všem. — 35) *kble* při hromnicich. — 36) *o* příštích. — 37) *kb* znamenavši. — 38) *g* {ti}. — 39) *kbl* {jich ... na kázaní}. — 40) *g* {jsou}; *o* sú — 41) *edg* na kazaní. — 42) *k* {slýchali}. — 43) *o* {že bude ... neznajíce} — 44) *ost* do kteréhož. — 45) *ost* {pak}. — 46) *ost* se již byl napravil. — 47) *de* a co. — 48) *k* v něm přikrytého {bylo}; *b* v něm bylo pokryt. — 49) *l* {dále}. — 50) *gv* z sebe vyl.; *k* se vyjevoval; *l* se vylévalo. — 51) *l* co. — 52) *v* {a}; *o* {a o té stolici ... (d o k o n c e k a p i t o l y v š e c k o)}. — 53) *v* proměnění (!). — 54) *bedgo* lež nestyd. a nešlech.; *k* nestydatú a nešlechetnú; *l* nestyd. a lehkomyslnou; *v* lež nestydatou sám atd.

a) Srv. list Lutherův 15. července 1522, poslaný českým stavům (Enders III 558), kde dává jim naději na sjednocení Němců s Čechy. B. čerpá tu z listu br. Matěji II 16, odtud čerpal i písař IV. čl. Paměti, jenže ještě věrněji; odtud nápadná shoda obou auktorů; oč Paměti mají více, přibráno jest z Lutherova zmíněného spisu, jenž Bartošovi do rukou nepřišel. — b) Srv. hl. I. 6. Bartoš zapomněl tu udati, že hlavním důvodem byly artikule sněmu hromničního, jež Cahera skládal. — c) Jest pomluva jen Bartošova, jenž Rokycany nenávidí a má ho za vzor Caherův. Výklad o tom viz při hlavě II. 13.

1524 sám sobě i ústům svým dávaje, že jest bylo se čemu podiviti[1]) proti prvnímu jeho spůsobu[2]). Ale Bůh, kterýž[3]) zná srdce lidská, ten sám[4]) ví, proč jest mu úmysl jeho[5]) změnil a proč jest ducha lživého v ústa jeho dopustil, na zpátek[6]) onoho Baláma proroka, kterýž, když měl zlořečiti lidu božímu k vůli Balákovi králi[7]), dobrořečil. Ale tento Havel maje dobrořečiti lidu šlechetnému, zlořečil. Onen nemohl toho[8]) jináč[9]) změniti, ani pro žádné dary, kteréž mu[10]) král sliboval; tento[11]) pak, jakž[12]) rozum lidský postihnouti mohl[13]), pro špatnou[14]) naději cti a marné chvály světské a[15]) očekávání biskupství českého[16]) zapřel[17]) pravdy zákona božího[18]), zlořečiv[19]) lidu, samému[20]) bohu živému a pravému[21]), kterýž v nebesích jest, příchylnému, a nepřátelóm božím dobrořečil; neb maje[22]) býti pastýř ovcí, obrátil se[23]) v vlka hltavého a v[24]) ukrutníka nesmírného i[25]) v[26]) tyrana[27]) nevinné krve lidské žádostivého. A toho všeho příkladu důvod na sobě ukazoval po vše časy spravování svého, vynaloživ se[28]) na to, aby nic jiného nepůsobil na kazatedlnicích[29]); než jako trubač v vojště obyčej má k bitvě lidi v hromadu stroubiti a k mordům[30]) popuditi, tak tento ne[31]) kněz Kristův, ale vartéř[32]) ďáblův na to se vydal, aby lidi v hromadu vadil a v ošklivost, v[33]) zlou vůli, v různici, v nelásku i v jiné zlé věci[34]) uvodil, jsa největší příčina z kněžstva toho pozdvižení, kteréž se již stalo[35]) 1524 v Praze. Neb maje z povinnosti titule kněžského, podle smyslu[36]) pravého[37]) Kristova[38]) i apoštolův[39]) jeho[40]), lidi[41]) na odpor tomu všemu zlému vésti, i popouzel k krveprolití[42]), důvody čině k tomu skutku z zákona starého o pomstách a z kronik země České za císaře Zigmunda i[43]) za jiných králův[44]), za kterýchžto[45]) hrozné války někdy mezi[46]) samými[47]) Čechy, někdy[48]) s cizozemci v České zemi bývaly[a]), přirovnávaje[49]) v mnohých věcech předešlé časy[50]) k nynějším. A tak tím spůsobem učitelem byl muž krve a nepokoje[51]) bez přestání, nejsa kněz boží[52]), ale antikristův. A v tom jej sami skutkové jeho[53]) soudili; nebo jeho ouřadové a povýšení, totiž kněžský, mistrovský a[54]) administratorský, byli sami[55]) v sobě[56]) dobří a poctiví, ale skutkové a povahy[57]) jeho ovšem zlé[58]) a[59]) od pověsti dobré daleké[60]) při něm se ukazovaly. Nebo při něm, jest-li však člověkem byl, divní[61]) posuňkové[62]), lehkomyslné[63]) a[64]) časté nečasné[65]), zvláště v kostele na kazatedlnici, usmívání, školní obyčejové povah lidí vážných prázdní, marné mnohokrát a protivné promlouvání, k svádě[66]) a k hněvu popouzející[67]), a tak jiného mnoho[68]) člověku[69]) mnohému[70]) k víře[71]) nepodobného při něm bylo. A kdož jsou[72]) největší[73]) příčina jeho povýšení byli, ti jsou zlou odplatu od něho

---

1) *l* že se bylo čemu podiv.; *ost* bylo čemu se podiv. — 2) *ost* ruk. nyní mají větu: »Ale tento Havel... zlořečil.« — 3) *ost* {kterýž}. — 4) *l* tenť sám; *v* on sám. — 5) *kbl* {jeho}. — 6) *k* na zpátek jako onoho; *d* na způsob onoho; *eg* na příklad onoho. — 7) *v* Baláka krále. — 8) *kbl* {toho}. — 9) *kb* jinak. — 10) *v* kterémuž král (!). — 11) *kb* ten. — 12) *bl* jak. — 13) *kbledg* mohl postihn.; *v* můž postrhnouti (!); *b* postihnúti. — 14) *b* špatnú. — 15) *k* {a}. — 16) *l* světského; *v* pražského. — 17) *l* zapřev. — 18) *v* zák. Kristova. — 19) *l* zlořečil. — 20) *v* lidu božímu a samému; *e* lidu, k samému. — 21) *v* {a pravému, kt. v neb. jest}. — 22) *v* majíc. — 23) *e* {se}. — 24) *kbevg* {v} ukrut. — 25) *kl* a. — 26) *l* {v} tyr. — 27) *l* tyrana nemírného krve; *v* tyrrana krve křesťanské nevinné žádostivého. — 28) *k* vydav se. — 29) *dgb* na kazatedlnicech; *klev* na kazatedlnici. — 30) *l* k mordování. — 31) *v* {ne}. — 32) *kble* vartýř. — 33) *evdg* {v} zlou. — 34) *v* {i v jiné zlé věci}. — 35) *l* se jest stalo; *k* se již v P. stalo. — 36) *g* pode (!) smyslu; *v* dle sm. — 37) *ost* {pravého}. — 38) *kbl* Krystového. — 39) *l* a apošt.; *b* apoštolů; *k* apoštolského. — 40) *k* {jeho}. — 41) *k* lidi vésti na odp. ... zlému učil i popouzel. — 42) *l* popouz. jich k krve prolévání. — 43) *kblg* a za. — 44) *kv* králův českých. — 45) *l* kterýchž. — 46) *kbl* {mezi}. — 47) *kl* s samými. — 48) *k* a někdy. — 49) *l* přirovnávaje jim. — 50) *k* i časy. — 51) *l* ne pokoje. — 52) *k* kněz Kristův. — 53) *bl* {jeho}. — 54) *vg* {a}. — 55) *b* byli sou {sami}. — 56) *d* z sebe. — 57) *kbl* {a povahy}; *ev* {a} pov; *v* skut. jeho a povahy. — 58) *kble* zlí. — 59) *l* {a}. — 60) *kblevd* daleko. — 61) *kd* divní byli. — 62) *d* posmíškové. — 63) *le* lehkomyslni; *b* lehkomyslně; *l* lehk. byli. — 64) *kv* {a}. — 65) *bdv* časté a nečasně; *k* časné i nečasné; *l* častá však nečasná, *e* častí a nečasné; — 66) *d* k vádě. — 67) *l* popouzejíce. — 68) *v* mnohého. — 69) *v* {člověku}. — 70) *kbv* {mnohému}. — 71) *b* {k víře}. — 72) *ost* {jsou}. — 73) *d* nejvyšší.

a) Rozuměj kroniku Eneáše Sylvia; jiné B. neměl.

1524 potom[1]) brali za to dobrodiní těch všech časův, žádaje[2]) jim všeho zlého i nejhoršího: ne jako křesťanský kněz a pastýř duší, ale jako ten, kterýž dveřmi pána svého do jeho[3]) ovčince nevcházel[4]), ale děrou[5]) antikristovou do jeho hnízda, do kteréhož prve nanečistil[6]), lezl, při kterémž zhola žádného spůsobu chvalitebného nebylo; ale[7]) když se někdy lidé upokojiti[8]) chtěli, tehdy on přeukrutně ten pokoj netoliko v Praze, ale všudy téměř v Čechách s pomocníky svými jednostejné[9]) nákvasy kly kancovými trhal, sápal[10]) a[11]) zkormoutil. Aniž toho sám na sebe mohl[12]) zatajiti, říkaje, že nikoli dobře učiniti nemůž. A krátce tímto[13]) zavírám: že nejsnáze jest tomu hudci k tanci housti těm, kdož chtí rádi po jeho hudbě tancovati[14]). A takovéhož[15]) sobě[16]) hudce Pražané toho času zjednali, jehožto hudba dobře se jim líbila. Ale kdo by jeho skutky takové dostatečně mohl vypraviti? — Navrátím se k pořádku nesnáze začaté[17]), kteráž se v těchto druhých knihách psáti bude[a]). 1524

KAPITOLA TŘETÍ[18]),

v níž[19]) se bude psáti o sněmu[20]) od krále položeném všem stavům a jak strana naše o vopaktata[21]) jednati začínají[22]), neřád[23]) ten[24]) spůsobivše[25]), nic nezjednávají[26]).

Co se jest opět od[27]) času sv. Václava
1524 28. září minulého[28]) téhož léta M⁰D⁰XXIIII⁰ až do času
1525 16. dub. velikonočního v Praze kolotalo[29]), toho nyní z příčiny slušné[30]), abych snad rohoře[30*]) nespletl[31]), pominouti musím; neb[32]) mezi tím jiné věci, tak znamenité jako vážné, nevážně[33]) jsou[34]) se dály. A protož, pokudž možnost má jest, v rozumu pořádku, podle[35]) mého zdání, slušného neustoupím[b]).

Věziž[36]) tehdy[37]), když se již psalo léta od narození syna božího M⁰D⁰XXV⁰ po pěti stech[38]) [sic][b]) že král položil byl sněm nahradě 1525 25. led.
prazském na den sv. Pavla na víru obrácení všem stavům světským i duchovním, na kterýž se sjelo mnoho knězstva pod obojí i pod jednou spůsobou. I zdálo se některým znamenitějším z stavu panského a[39]) rytířského, i Pražanům, aby jednáno[40]) bylo s římskou stranou[41]) o potvrzení kompaktatův u stolice římské. A tím spůsobem pasti tejné[42]) jedni druhým nemalé[43]) strojili a obmejšleli pod přikrytím budoucího[44]) věčného pokoje, jakož se to doleji[45])

---

[1]) *b* {potom}. — [2]) *e* žádajíce. — [3]) *ost* {jeho}. — [4]) *levdg* nevcházi. — [5]) *v* dierou. — [6]) *kb* nečistil. — [7]) *kbl* {ale když . . . on přeuk.}. — [8]) *kble* spokojiti. — [9]) *bv* jednostejně. — [10]) *kbleg* sápal a trhal; *dv* sápal, trhal. — [11]) *l* i. — [12]) *e* na sebe nemohl. — [13]) *v* {tímto}. — [14]) *l* skákati. — [15]) *ost* takového. — [16]) *b* {sobě}. — [17]) *be* {začaté}. — [18]) V *o* celá tato kapitola není. — [19]) *v* {V níž . . . psáti}. — [20]) *b* {o sněmu}. — [21]) *kvg* o kompaktata. — [22]) *l* začíná. — [23]) *e* a neřád.; *kbl* neřádem. — [24]) *kb* {ten}. — [25]) *kbl* působivše. — [26]) *kbvg* nezjednali; *l* nezjednala. — [27]) *g* {od}. — [28]) *dgv* nyní minulého. — [29]) *d* okolo dálo. — [30]) *kbl* slušný. — [30*]) *ost* rohože. — [31]) *k* nepletl. — [32]) *kevg* nebo. — [33]) *ost* {nevážně}. — [34]) *l* {jsou}. — [35]) *v* dle. — [36]) *o* věz. — [37]) *kev* tehda; *d* tedy. — [38]) *kbl* 1524(!); *bkevdgo* {po pěti stech}. — [39]) *dv* i rytíř. — [40]) *kbledg* aby jednáno bylo. — [41]) *v* stranú. — [42]) *kblvd* tejně. — [43]) *v* {nemalé}. — [44]) *e* obecného budoucího. — [45]) *v* dáleji.

[a]) Lze pochybovati, že tyto všecky předchozí žaloby jsou duševním majetkem kronikářovým: biblický ton, vyznívající z nich, svědčí, že jsou spíše parafrasí některého kázání. — [b]) B. s úzkého svého obzoru vypisuje další jednání, jako by teprve o tom sněmu počínalo. Neví, že jest vlastně jen pokračováním snah dřívějších, že obnovilo se podruhé na sněmu pražském 30. listopadu 1524 a tu zmařeno bylo překážkami, vyšlými od nových úředníků; zmar působil roztrpčení na dvoře královském a k tomu přidružily se varovné listy polského krále Sigmunda (tišt. v Actech Tomic.). Odhodlal se tedy král vrátiti úřady dřívějším osobám z katolíkův a mírných kališníků, kteréhož obratu p. Lev ovšem horlivě se chápal: Bartoš o té obnově mlčí: jen zmínka o Lvovi mu doleji proklouzla (str. 113 ř. 15 a). O jednání srovnej Rezkův Příspěvek ku jednání o kompaktata r. 1525 ve Sborníku historickém II. 1. – Kronika Píseckého odbývá vše jen několika řádky, rovněž kanovník Jiří v listě opatu tepelskému (v mus. arch.), takže o počátcích v Pražských městech i na sněmu jsme odkázáni pouze na Bartoše. — [b]) Opakování data je patrný omyl písařův místo »l. 25 po pěti stech.«

1525 znáti dá, kdež i při počátku[1]) prvních kněh[2]) něco o tom[3]) jest napověděno[a]) A prve než počali jednati, kněžstvo strany[4]) pod obojí spůsobou scházeli se nejednou do kolleje veliké[5]), jsouce[6]) naplněni duchem zlostným. A při tom satanův vozka administrator[7]) sloužil jim mše tudíž[8]) zpívané[9]) o svatém Duchu, aby se jich předsevzetí oukladné[10]) šťastně dařilo.

Po tom po všem dali se v jednání na hradě. Jakým pak řádem[11]) šlo, kdo se tomu nemá podiviti a kdo nemůž strannosti makati, protože[12]) se jest tu[13]) řádem od starodávna zachovávaným nepůsobilo; ale kníže Karel, osobiv[14]) sobě[15]) místo královské se panem[16]) Lvem, v ty časy[b]) obnoveným nejvyšším purkrabí[17]), tak působil[18]), že maje jakž[19]) jiné věci zemské, tak i tuto s povolením vší země zavírati, ale[20]) počátek činil[21]) skrze Pražany obyčejem tímto: Pražané jednoho dne, a nejvejš[22]) mistr Jan Pašek, původ toho největší[23]) v stavu městském, svolali obec týmž neřádem na přeskáčku, jako prve, na rathouz, a mezi jinými věcmi o těch kompaktatích na ně[24]) vznesli a je k svolení tomu pod přikrytím přivedli. Potom na hradě[25]) on mistr Pašek, první tehdáž purkmistr prazský, maje konečné srozumění[26]) s některými tovaryši též tvrdoústými, nedočekal[27]) hlasu panského ani rytířského, ani vůle jiných měst se doložil, tak jakož[28]) od starodávna to bývalo: ale ohlašoval se na místě vší obce prazské. A jakož sem[29]) prve pověděl, že z oumysla mnohých měšťanův[30]) svých do obce Pražané byli neobsílali[31]), a tak množství jich o ničemž nic nevěděli. A však smělosti té Pašek byl, mluvil[32]), že vůli všecka[33]) obec – postranní některé osoby toliko v to pojavše – k potvrzení kompaktatův dávají[34]) a k nim svolují. 1525

Kníže pod nějakou[35]) tajnou[36]) zástěrou, jako by neznal[37]) člověka, za základ sobě s některými svými počtu nevelikého vzal to svolení a ohlášení[38]) Pražanův, veda za nimi[39]) jiné stavy k témuž s[40]) pohrůžkami, ač by kdo tomu[41]) jakžto[42]) vůli královské směl[43]) odpírati, že by chtěl o každém takovém na krále vznésti a naň[44]) žalovati. A když tak mnohé ohromil, někteří se rozjížděli, a někteří malého počtu trvajíce odpory některé[45]) počali činiti; a po mnohých o to odpořích někteří již umlkli a konce jakéhožkoli čekali, nemohše tomu odolati, až k tomu přišlo, že kníže k tomu, aby nebo[46]) svolili, nebo aby mlčali[47]), přivedl. A to mlčení potom za svolení přijal, že[48]) položil to s Pražany sobě za dokonalou věc a za řádné zavření[49]) toho[50]) sněmu[c]).

Což[51]) se pak jiných měst krom Pražanův dotýče, ti také vrtěli[52]) sebou sem i tam, nevědouce, co činiti mají[53]). Nebo i to byl kníže opatřil, aby z nich žádný se panem Janem Hlavsou, tehdáž ještě [h]ofrychtéřem[54]), ani s[55]) Mikulášem Šorfem, v ty časy na hradě

---

1) *bl* při pořádku. — 2) *kbedg* knih. — 3) *l* {o tom}. — 4) *b* z strany. — 5) *ost* do veliké kolleje. — 6) *b* jsúce. — 7) *g* a admin.; *k* pes Havel administr. — 8) *l* {tudíž}. — 9) *z* zpívání (!); *ost* zpívané. — 10) *v* oukladně. — 11) *ost* pak to řádem. — 12) *b* protož; *k* protož věz, že. — 13) *ke* to. — 14) *v* osobil; *kb* osobně. — 15) *k* sám sobě. — 16) *v* s panem L., obnov. v ty časy. — 17) *kled* purkrabím. — 18) *v* spůsobil. — 19) *l* jako. — 20) *l* {ale}. *d* ale on počátek. — 21) *l* učinil. — 22) *l* a nejvíc. — 23) *d* nejvyšší; *vg* největši jsouc. — 24) *ost* {na ně}. — 25) *g* na hradě Pražském. — 26) *l* srovnání a srozumění. — 27) *l* nedočakal. — 28) *kbdg* jakož to, *lev* jakž to. — 29) *ost* Jakož jsem o tom. — 30) *o* spoluměšťanův. — 31) *kb* byli neobeslali; *l* neobeslali byli; *e* nebyli obsílali. — 32) *e* mluvíc; *blvdg* mluvě; *k* pravě. — 33) všeckna. — 34) *l* dává ... svoluje. — 35) *l* Knížc pak pod ňákou. — 36) *e* nějakú tajnú zastěrú; *ost* tejnou. — 37) *v* neznali. — 38) *kbl* ohlašování. — 39) *lg* za ním. — 40) *l* {s} pohrůž. — 41) *l* k tomu. — 42) *kbevg* jakožto; *dl* jako. — 43) *l* {směl}. — 44) *l* {naň}. — 45) *keg* nějaké. — 46) *kb* {nebo}. — 47) *l* aneb aby mlčali aneb aby svolili. — 48) *ost* že to již byl položil. — 49) *ost* svolení a zavření. — 50) *b* {toho}. — 51) *bv* Co. — 52) *eg* vrtili. — 53) *kbl* {mají}. — 54) *zg* ofrychtéřem; *kblvd* hofrychtýřem; *e* ofrychtýřem. — 55) *kb* a{ni s}.

a) Viz str. 28. — b) Od 25. led. 1525. — c) Co Bartoš vykládá zde o knížeti, lze již přijímati za pravdu; ovšem uvésti nutno na tu míru, že knížeti šlo o to, aby po přání královu dohodnutí utrakvistův s Římem stůj co stůj provedl a za to získal splnění svých vlastních nadějí.

1525 přítomnými[1]), nic nemluvil[2]), boje se těch dvou[3]) hlav nevelmi zpozdilých[4]), aby mu v tom na překážku nebyli radami svými. Pakli jest kdo s nimi mluvil, jakožto Žatečtí a jiní, tehdy toho každého na těžce klusavých karách bez sedla svezl a cvalem[5]) naň dojel, že jest musil na tom dosti míti. A tak nevědouce se kam vrci[6]), musili[7]) Amen po Pražanech někteří říkati ne svými ústy. Nebo[8]) kdož[9]) chce bezděky[10]) do druhého krmi nechutnou[11]) cpáti[12]), ano se mu jí nechce, že[13]) ztěžka[14]) ji potom bez vývratku můž[15]) zachovati.

Potom kníže spůsobil relatory toho sněmu[16]) ke dskám, stranu tomu sněmu[17]), jakožto věci neřádné, odpornú[18]): z panského stavu pana 1525
Jana z Wartnbergka[a]), nyní předešlého[19]) nejvyššího purkrabí, a z stavu[20]) rytířského pana Jindřicha[21]) Hložka[b]). Ale ačkoli k té relací tak neřádné jíti odpírali, však pohrůžky od knížete králem činěné slyšíce, musili[22]) v tom prostředku slušného a opatrnosti užívati a tak se zachovati podle vůle[23]), pod jmenem královským od některých vyprošené[24]), a relací ke dskám podlé zvyklosti učiniti, vědouce to dobře, že to tak jako pavučina stálé bude. A toho všeho jednání a zavření sněmu pořádek v těchto slovích a[25]) v klausulech[26]) sepsaný pokládá se[27]):

KAPITOLA ČTVRTÁ,

v níž se vypisuje sněm léta božího 1525 svolaný, ale nedržený v artikulích pořádně.

Sněm obecní dckami zemskými zapsaný,
kterýž držán jest při času sv. Pavla na víru
25. led. obrácení na hradě Prazském léta božího etc.
XXV°[c]).

Co[28]) se artykule toho dotýče, kdež král Jeho
(9. ún.) Milost ráčil nás duchovnie i světské a tak všecky
stavy tohoto království Českého napomenúti pro zachování svaté víry křesťanské, abychom v dobrú svornost, lásku a[29]) milost a jednotu podlé kompaktát[30]) vstúpili: I takto sme se o to páni, rytířstvo, preláti a města strany pod jednú[31]) zpuosobú se pány, rytířstvem, mistry Prazskými, s preláty[32]), s Pražany a jinými městy pod obojím zpuosobem srovnali a snesli:

1. Najprve[33]) kompaktata aby v svém zdravém rozumu, v své celosti a dokonalosti bez dalších všech hádek zuostala, a abychom oboje strana sobě v svých řádech[34]), povahách a starobylých zvyklostech při přijímání velebné svátosti těla a krve pána Krysta nepřekáželi, ale raději abychom sobě radili a pomáhali, kdož by nám v tom nějakú[35]) překážku činiti chtěli, a obojí abychom tak při tom byli[36]) zachováni, jak sme nyní zastiženi, od sebe i od krále Jeho Mti, pána rašeho milostivého, bez přerušení kompaktat[37]).

[1]) *bl* přít. na hradě; *k* přít. na hr. Pražském. — [2]) *kblevg* nemluvili. - [3]) *v* dvú. — [4]) *v* {nevelmi} nezpozdilých. — [5]) *kbl* cvalkem ... musel. — [6]) *v* kde vrci; *k* kam díti. — [7]) *k* musili po Praž. někt. řík. Am. jako nesvými ústy; *bg* mus. někt. Am. po P. ř. nesvými ústy; *l* mus. Am. někt. po P. ř. nesv. ústy; *v* mus. po P. nesvými ústy řík. — [8]) *ost* Neb. — [9]) *v* kdo. — [10]) *v* {bezděky}. — [11]) *kledg* krmi nelibou; *v* nelibou krmi; *b* kr. nelibú. — [12]) *v* dcpáti. — [13]) *vd* {že}. — [14]) *v* {ztěžka}; *g* stěžkem; *v* nechce strach, aby ji ... mohl zach. — [15]) *be* může. — [16]) *kbledg* k tomu sněmu. -- [17]) *kbl* strany toho svolení. — [18]) *v* jakožto odpornému věcí neřádnou; *k* jak. v. neřádné a odpornú stranú; *vb* {odpornú}. — [19]) *kbl* {předešlého}. — [20]) *kb* {z stavu}. — [21]) *dv* Jana (!) Hložka. — [22]) *v* museli. — [23]) *v* {podle vůle}. — [24]) *v* od někderých vyprášené (!). — [25]) *kb* {a} v klaus. — [26]) *dv* v klauzulích. - [27]) *lv* se pokládá; *k* pokl. se, jakž níž etc. — [27*]) *z* {božího}. — [28]) což. — [29]) {a}. — [30]) compaktatův. — [31]) jednou způsobou. — [32]) {s preláty}. -- [33]) Item nejprve. — [34]) řádích. -- [35]) nějakou. — [36]) při tom byli tak. - - [37]) compactatův.

[a]) Jana z Vartmberka na Dubě pod Ještědem. — [b]) Jindř. Hložka ze Žampachu na Březně (v Bolesl.). — [c]) Text upraven jest podle zápisu v knize rationum archivu pražského č. 994. fol. 100 a; varianty pod čarou přidány jsou ze základního rukopisu našeho vydání. Sněm byl i tištěn od Mik. Konáče z Hodišťkova v Praze u bílého lva r. 1525; exemplář nalézá se v kníž. bibliothéce lobkovické v Praze; kopie ze XVI. věku v rukop. universitní bibliotéky XVII. Q 16, fol. 125. Exempláře tištěné mají pouze o dva články víc, jež netýkají se náboženství: o nevodění koní z Čech a o berni královské. Číslování článků provedl vydavatel.

1525 2. A poněvadž[1]) kompaktata jsú[2]) učiněna a přijata pro uvedení v zemi pokoje a obranu i pro zachování svaté víry křesťanské, že my všickni, duchovní i světští jedné i druhé strany, máme mezi sebú jmíti a zachovati dobrú[3]) jednotu, svornost, milost a lásku křesťanskú celú a dokonalú[4]), tak jakž[5]) i o tom smlúvy[6]) první[7]) dckami zemskými zapsané ukazují[8]), mezi sebú[9]) bluduov ke škodě víry svaté křesťanské netrpíce a sebe nehanějíce, ale jako bratří a dobří křesťané obojí se milujíce a za pravé syny cierkve svaté se majíce a řády starodávní při službě boží a mši svaté a v cierkvi svaté[10]) obecné zvyklé bez přerušení zachovávajíce a to všecko činíce jedni pro druhé, čím[11]) by pokoj svatý mezi námi státi, trvati a zuostati na časy budúcí a věčné mohl.

3. Item toto také jest mezi námi[12]) smluveno, aby věci předešlé, jako hanění, utiskánie, kaceřovánie, ty a jiné všecky věci k těm podobné, kteréž sú[13]) se dály a přiházely s obú[14]) stran, těch abychom sobě nezpomínali, ale je z srdce vypustili a jich obojí i jedna každá strana, abychom se více po tento čas nedopouštěli, ale raději abychom o to stáli u krále Jeho Mti, pána našeho milostivého, aby to ráčil JMt jednati i zjednati u stolice apoštolské, abychom mezi jinými národy byli vyhlášeni za dobré křesťany a pravé syny matky cierkve svaté.

4. Item. Což se pak kosteluov a far dotýče, to buď a zuostaň podle prvního svolenie dckami zemskými zapsaného.

5. Item na tomto sme také zuostali, aby čtení svaté a slovo boží pro utvrzení a zachování víry křesťanské kázáno bylo toliko od kněží a jáhnuov s volí jeho prelata, řádných, řádně od řádných biskupuov svěcených a jinému žádnému v žádné straně zjevná kázaní aby nebyla dopúštěna. Než čtení v zákoně božím lidem doma a rozjímání dobrodiní božských v čeládce, to se nebrání bez přidávání svého smyslu a vajkladu.

6. Item což se pak svěcení kněžstva a jáhnuov dotýče, pro víru svatú křesťanskú[15]) v tom aby mohl dostatek býti, za to J. Královské Mti pána našeho milostivého[16]) prositi máme společně, aby Jeho Královská Mt ráčil při stolici apoštolské to jednati i zjednati, aby žákovstvo pod jednou i pod oběma od arcibiskupa a biskupuov svěceno bylo a takovú[17]) věcí aby J. Královská Mt prodlévati neráčil. 1525

7. Item za to také Jeho Královské Mti prositi máme společně, aby naší této jednoty, svornosti, milosti a lásky křesťanské potvrditi ráčil a při stolici apoštolské aby ráčil o to také jednati, aby též to potvrzeno bylo, abychom v tom ve všem bez přerušení nepohnutedlně státi mohli a ve všem tom[18]) abychom zachováni byli pro zachování milosti boží pro Jeho Královské Mti potěšení a nás všech v tomto království pro zachování svatého pokoje a pro zrost obecního dobrého.

8. Item což se pak pikhartuov dotýče, na tom sme se svolili jednostajně, aby jich kázaní a učení zastavena byla a zborové jich aby byli zavříni dotud, dokudž tato věc naše mezi námi svolená a smluvená králem JMtí, pánem našim milostivým, stvrzena a na té míře, jakož[19]) se svrchu píše, postavena a vykonána nebude. Než když ta věc stvrzena a na místě i konci[20]) svém postavena bude, tehdy obojí jednostajně s králem Jeho Mtí o to jednati máme a budem, na čem dále ta věc těch lidí pikhartuov a jak státi bude jmíti bez záhuby gruntuov toho, kdo by je pod sebú[21]) jměl[a]).

(Konec toho sněmu o duchovních věcech toliko.)

Nic se nenalézá při těch[22]) artikulích, čeho by vážiti neslušelo, avšak to jiným poroučím. Než toliko tohoto[23]) nyní každý pilně[24]) pozoruj a rovnej[25]) sněm hromnic předešlých léta ꝛc XXIIII⁰ s[26]) sněmem tímto, co tam a co tuto všemu tomu na odpor se jednalo, prohlédni, co se k čemu trefí. Nebo[27]) tamto, jest věc konečně vědomá — poněvadž se tam i zde duchovních věcí dotýče[28]), — podle zá-

[1]) item pončvadž. — [2]) jsou. — [3]) dobrou. — [4]) křesťanskou celou a dokonalou. — [5]) jakož. — [6]) smlouvy. — [7]) prvnější. — [8]) V *z* na okraji: Toto se vztahuje na smlouvu svatojakubskou před lety XVI zapsanou. — [9]) sebou. — [10]) {v cierkvi svaté}. — [11]) čímž. — [12]) mezi námi jest. — [13]) jsou. — [14]) obou. — [15]) svatou křesťanskou. — [16]) {pána našeho milostivého}. — [17]) takovou. — [18]) v tom. — [19]) jakž. — [20]) i na konci. — [21]) sebou. — [22]) *o* a při těch. — [23]) *k* toho toliko; *v* {tohoto}; *blezo* toliko toho. — [24]) *l* {pilně}; *e* pozoruj pílně; *b* pilně považuj, pozoruj. — [25]) *kb* a rozeznej. — [26]) *o* {s} sněmem; *bl* se sněmem. — [27]) *v* Neb. — [28]) *e* dotýkati má.

[a]) Stalo se v plném sněmu obecním, kterýž byl držán na hradě Pražském z vuole a z rozkázání najjasnějšího knížete a pána, pana Ludvíka Uherského, Českého ꝛc krále a markrabie Moravského léta MDXXV⁰ f. v. die Appolone [9. února 1525.] — [b]) V kap. I. 6.

1525 kona božího a bez ourazu[1]) jeho[2]) se všecko jednalo; tuto pak na odpor tomu všemu, i těm osobám, kteréž[3]) sou to jednání zavírali, tak se dálo, jakož[4]) toho světlý důvod se ukázal, že jsou mnozí to hned obmejšleli, aby to všecko[5]), což by papeži[6]) oči mělo zakouřiti[7]), zrušeno bylo. A tak když šetřiti toho[8]) budeš při tomto druhém jednání, najdeš[9]) mezi jinými nespůsoby tento: že ti všickni jednatelé zakládali své křesťanství na cti a marné chvále světské, žádajíce vyhlašováni[10]) býti od okolních národův za pravé[11]) křesťany a syny církve svaté (tak jakž přileží[12]) duchovním věcem, mluvím), ježto pravá živá víra křesťanská toho nepotřebuje. A to jest jistě[13]) z písem svatých bozských, když člověk živ jest podle vůle boží ctně, šlechetně a svatě, zachovávaje boží přikázání, že jeho skutkové o něm 1525
vyhlašují[14]), že jest pravý křesťan a syn pravé choti církve[15]) Kristovy[16]) všudy[17]); ale kdož víry pravé boží[18]) nemá a[19]) v rozličných mrzkostech i v[20]) rozkošech světa a tak[21]) ve všech vášněch[22]) zlých těla i duše oplývá[23]), že tomu žádnému nic pomocno[24]) není, by pak všickni trubači ve všem[25]) světě o něm, že jest pravý křesťan, troubili a všickni lidé, rozedrouce[26]) sobě ústa[27]) do uší, vyznávali; neb bůh[28]) nešetří takového povětrného, ale srdnatého[29]) náboženství. Pakli jsou[30]) o takové vyhlašování, jakož[31]) nepochybuji, jednali, aby toliko pokoj světský[32]) mohli míti od utrhání a hanění[33]): tehdy[34]) to[35]) tak stálé jako pavučina[36]) bude. A o tom[37]) doleji[38]) zvíš[a]).

KAPITOLA PÁTÁ.

V níž se vypisuje[39]) po vykonání[40]) tohoto[41]) sněmu, jak jsou slavně[42]) Te Deum laudamus zvonili; při tom jak kníže a mistr Pašek svou[43]) víru přede všemi stavy vyznávají. Dále tento skladatel knih[44]) jaké jest rozmlouvání[45]) s jedním knězem hradským[46]) měl o témž[47]) vyznání Paškovu.

A[48]) když bylo po dokonání toho[49]) sněmu, tehdy potom kněžstvo rozcházejíce[50]) se z hradu[51]), kázali po vší Praze Te Deum laudamus zvoniti a zpívati[52]) po kostelích, že je[53]) pán bůh ráčil s římskou stranou[54]) k jednotě víry křesťanské a k přátelství přivésti.

Ale prve, nežli dále psáti jiné[55]) budu, tohoto ještě nepominu. Když při tom sněmu pohádky rozličné o ta kompaktata[56]) byly, tehdy kníže předešlého svého[57]) učitele, kteréhož silně počal následovati, Martina Luthera, ohyzdně zhaněl a potupně o něm i o jeho učení mluvil; při tom také i[58]) víru svou[59]) římskou[60]) a papežovu[61]) přede vším sněmem vyznal. Hle, kam jest sebou vrhl v stranu ten člověk od té chvíle, jakž[62]) z Uher od krále přijel! — prve pak byl by za Luthera umřel. Mistr Pašek, také jda za ním touž[63]) cestou, takto téhož dne mluvil vzav řeč Kristovu, kterouž[64]) mluviti ráčil na své večeři k svým

[1]) *v* bez ouřadu(!). — [2]) *bl* {jeho}. — [3]) *kl* kteří; *be* kteřiž. — [4]) *o* jako; *l* jako se … ukázal. — [5]) *ost* všecko to. — [6]) *ost* {papeži}. — [7]) *o* zakúřiti. — [8]) *kbl* {toho}. — [9]) *e* nejdeš(!). — [10]) *l* vyhlášeni. — [11]) *ost* za věrné křesťany. — [12]) *kbl* přináleží. — [13]) *kbl* {jistě}; *evdgo* jisté. — [14]) *kbl* vyhlašují a svědomí vydávaji; *evdgo* vyhl., svěd. vyd. — [15]) *v* {církve}. — [16]) *o* Kristové. — [17]) *deo* {všudy}. — [18]) *v* {boží}. — [19]) *o* {a} v rozl. — [20]) *v* {i v} rozk.; *ol* {v} rozk. — [21]) *v* {a tak … i duše}. — [22]) *kbleo* vášniech; *dgv* vášních. — [23]) *kb* voplejvá. — [24]) *l* nápomocno. — [25]) *bvdgo* po všem. — [26]) *b* rozedrúce. — [27]) *kbleo* ústa sobě. — [28]) *v* že bůh. — [29]) *v* srdatého. — [30]) *o* jsú. — [31]) *l* jakž. — [32]) *dvg* {pokoj} sv.; *g* pokoj svědky (!). — [33]) *kbl* {a hanění}. — [34]) *d* tedy. — [35]) *l* {to}. — [36]) *v* pavoučina. — [37]) *vl* O tom. — [38]) *v* dále. — [39]) *v* {v níž se vypisuje}. Jak jsou slavně po vyk. toh. sněmu Te Deum atd. — [40]) *k* že po vykonání. — [41]) *l* toho. — [42]) *ego* slavné. — [43]) *o* svú. — [44]) *v* kněh skladatel; *bl* kněh. — [45]) *b* rozmlúvání. — [46]) *o* hradeckým. — [47]) *o* o tom. — [48]) *dgv* {A}. — [49]) *kbevgo* tohoto. — [50]) *lo* rozcházející. — [51]) *v* {z hradu}. — [52]) *l* i zvoniti; *o* {a zpívati}. — [53]) *o* {je}; *v* jest. — [54]) *bo* stranú. — [55]) *v* dále jiné psáti; *o* dole psáti jiné. — [56]) *bleo* vopaktata. — [57]) *kbl* svatého (*b* s°). — [58]) *l* {i}. — [59]) *bo* svú. — [60]) *o* římskú. — [61]) *kedg* papežovou; *b* papežovij(!). — [62]) *b* jak. — [63]) *vl* tou. — [64]) *b* kterúž.

[a]) Viz kap. II. 21. a 22.

1525 učedlníkům, totiž: že vzal[1]) chléb, dobrořečil, lámal a dával jim, řka: »Vezměte[2]) a jezte: toť[3]) jest tělo mé, kteréž za vás zrazeno bude.« Též[4]) i kalich, když odvečeřal[5]), řekl: »Vezměte a píte z toho všickni: tato[6]) jest krev má, kteráž za mnohé vylita bude; to čiňte na mou památku.« A při tom mistrovské vyznání učinil: že[7]) »já, prej, věřím, že v první spůsobě jest živý, celý a dokonalý Kristus, pravý bůh a člověk[8]), též i v druhé spůsobě[9]), nic neumenšuje, ani spůsobu děle[10]).« Dále tímto toho[10*]) doličoval: »nebo, prej, pán Kristus, když jest[11]) ráčil učedlníkům svým při večeři tělo své vydávati, že jest bylo živé, a též i krev[12]) že jest byla ještě v tom těle také živa. A hle, že[13]) již pán ráčil jim dáti své tělo jísti, též i krev píti, a však byl ještě neráčil umříti: i nemínil jest pán těmi slovy o těle mrtvém, ani o krvi mrtvé; neb[14]) toto[15]), prý, račte páni milí znáti[16]), že tělo, když jest mrtvé, neslove[17]) tělo, ale mrcha; též i krev, která[18]) z toho těla mrtvého vyjde, již neslove krev, ale talov.« — Konec tak slavného vyznání víry, kterouž[19]) by mohl hory přenášeti! A nic divného není, že mrcha ohyzdná o mrše jest mluvila[a]).

Potom některou[20]) chvíli na potkání mluvil jsem s jedním prelátem hradu prazského, dosti učeným, a otázku sem na něj[21]) učinil tuto: »Ty jsi[22]) prošel mnoho doktorských písem; pověz mi, prosím, čítal-li jsi[23]) kde, anebo[24]) slejchal-li jsi kdy, čehož se v zákoně nenalézá, 1525
o takovém vysvědčení o svátosti velebné, jako jest je učinil Pašek na hradě prazském v plném[25]) sněmu[26]) přede všemi stavy?« A[27]) když on[28]) pravil se nepamatovati o tom[29]), řekl jsem, že[30]) tehdáž[31]) to mluvil, když o kompaktata[32]) bylo jednáno[33]) při svatém[34]) Pavlu na víru obrácení léta M⁰D⁰XXV⁰, když jest mluvil těmi 25. led.
slovy při opětování slov[35]) Kristových při ustanovení[36]) jeho té svátosti na večeři: že jest dal své tělo učedlníkům živé, a krev svou[37]) také[38]) živou, a tím toho dovozoval, že tělo mrtvé neslove tělo, ale mrcha, a krev, která z toho těla vyjde, neslove krev, ale talov. On pověděl[39]): »Nevím[40]) k jakému jest to rozumu mluvil.« A já srozuměv, že mi k mezi[41]) docházeti nechce, řekl[42]) sem, že jest nemohl k jinému rozumu[43]) mluviti, než k tomu, o čem jest řeč počal činiti, přirovnávaje tělo Kristovo umrlé[44]) k mrše a krev z toho[45]) jeho[46]) těla jeho[47]) vyšlou[48]), k talovu; ježto[49]) všecka písma evangelistův[50]) i apoštolská vysvědčují tělo jeho umrlé býti tělem a ne mrchou[51]), a krev jeho na kříži vyšlou[52]) z téhož[53]) těla vyšlou krví a ne talovem. Tehdy on[54]): »To[55]) jest jistá pravda, že jest dal[56]) jim tělo své živé, a krev svou[57]) také živou[58]).« Řekl[59]) jsem: »Já o to žádné řeči nemám; ale při těch slovích se toliko zastavuji o mrše a o[60]) talovu.« On pověděl[61]), že po smrti živočicha neříkáme *sanguis*,

[1]) *k* vzav. — [2]) *v* Vezmete. — [3]) *vlg* totoť; *kb* to. — [4]) *v* {Též i kalich atd. vylita bude}. — [5]) *ost* odvečeřel. — [6]) *d* tatoť; *g* totoť. — [7]) *o* {že}. — [8]) *blv* a pravý člověk. — [9]) *o* v druhý sp.; *kbl* v druhém spůsobu. — [10]) *kbl* {děle}; *o* ani spůsobu těla; *l* a v spůsobu dále tomto {Dále tímto}. — [10*]) *vo* Dále tím toho; *d* Dáleji toho. — [11]) *kbl* {jest}. — [12]) *l* krev, jenž byla ještě; *v* krev v tom těle že jest byla také živá. — [13]) *v* {že}. — [14]) *kblv* nebo. — [15]) *blvd* to. — [16]) *z* {znáti}, ale jest ve všech ost. — [17]) *kb* že neslove. — [18]) *kb* kteráž. — [19]) *o* kterúž; *e* kterou. — [20]) *eo* některú. — [21]) *o* na něm; *vl* {na něj}. — [22]) *bl* Tys. — [23]) *l* čítal-li's... slejchal-li's. — [24]) *v* aneb. — [25]) *o* volném. — [26]) *k* sněmě. — [27]) *v* {A}. — [28]) *evdgo* pravil on; *k* A když sem mu to pravil; *b* A když pravil. — [29]) *kb* on se nepamatoval o tom; *l* že se o tom nepamatuje (*b* {o tom}). — [30]) *kbl* {že}. — [31]) *k* Tehdáž; *bl* On tehdáž. — [32]) *g* o kompaktatích. — [33]) *l* mluveno a jednáno. — [34]) *v* svatým. — [35]) *kl* těch slov. — [36]) *v* o ustanovení té svátosti večeře jeho poslední, že jest dal učed. svým své tělo živé. — [37]) *eob* svú... živú. — [38]) *v* {také}. — [39]) *kled* odpověděl. — [40]) *kbl* {Nevím} K jakému... mluvil? — [41]) *l* srozuměv, že se knězi; *dgv* sroz. že mi kněz(!). — [42]) *o* řek sem. — [43]) *v* {rozumu}. — [44]) *v* {umrlé}; *kb* um. {k} mrše; *e* k umrlé mrše; *v* mrtvé k mrše. — [45]) *l* {z toho}. — [46]) *ost* {jeho}. — [47]) *klv* {jeho}. — [48]) *k* {vyšlou}; *o* vyšlú. — [49]) *e* {ježto atd. ne talovem}. — [50]) *k* evangelistská. — [51]) *o* mrchú. — [52]) *o* vyšlú; *l* vylitou. — [53]) *ost* {z téhož těla vyšlou}. — [54]) *k* on řekl: — [55]) *l* Toť. — [56]) *l* že jim dal. — [57]) *bo* svú. — [58]) *o* živú. — [59]) *kbledgo* I řekl. — [60]) *l* {o} talovu. — [61]) *kbed* odpověděl.

[a]) K tomu v *k* poznamenal Balbin: Latet hic Piccardus et blasphemia in VEN insignis [sic].

1525 sed[1]) *cruor*, to jest, že krev čistá[2]) živočicha živého a krev[3]) nečistá jest[4]) umrlého. Já řekl: »Sanguis et cruor sunt idem.« On pověděl[5]): »Non sunt idem,« veda[6]) k tomu rozumu, že krev živočicha živého[7]) jest dokonalejší a čistší[8]), nežli krev mrtvého, jakoby se již k[9]) porušení a k[10]) nečistému hnisu po smrti[11]) nachylovala. Proti tomu opět řekl sem: »Však všecka písma bozská[12]) jmenují tělem a krví, corpus et sanguinem, zřetedlně; tehdá[13]) nebude cruor, jakož[14]) ty pravíš, totiž[15]) krev nečistá nebo[16]) talov, ale krev čistá, poněvadž text[17]) to slovo *sanguis* v sobě drží.« Pověděl: že jest to tak; »ale, prej[18]), říkáme ex autoritate, quod corruptio unius[19]) fit[20]) generatio[21]) alterius, scilicet corruptionis,« to jest: že porušení jedné věci jest zplození jiného[22]) porušení; jako když se tělo živočicha skrze smrt poruší, že se hned potom[23]) jiné všecko i krev porušuje od něho. Pověděl[24]) jsem: že lojka[25]) ani filosofí[26]) nemá přístupu žádného k bozským písmóm a[27]) k tajemstvím[28]) božím ani ku písmóm apoštolským; nebo[29]) moudrost světská jestiť pouhé[30]) bláznovství u boha, podle svědectví apoštola[31]) svatého Pavla, a vaše tato autoritas jest z pohanův vymyšlena[32]) o věcech hmotných zemských, a tak o smrtedlnosti[33]) pouhých[34]) lidí a jiných živočichův; a protož se ta autoritas k oumyslu[35]) zákona[36]) božího netrefí. On pověděl[37]), že jest to tak. A v tom když se za své mudrování[38]) věrně zastyděl, jako by mu v hrdlo natroubil, rozešli jsme se. A tak žádné odpovědi mírné[39]) na svou[40]) otázku[41]) nemohl sem se doptati[42])[a]). 1525

KAPITOLA ŠESTÁ.

V níž se vypisuje[43]), jaké těžkosti Moravané a Čechové nesli od strany pod jednou spůsobou[44]); a potom při sněmu obecném[45]) k artikulům tuto položeným přistoupili a spolu s Čechy spečetili[46]) a tak v pokoj vešli. A co jsou kompaktata, aby jim každý rozuměl[47]).

Pro širší budoucí pamět užitečné mi se zdálo, abych některé artikule z těch kompaktatův, kteréž zapsané mají Čechové spolu[48]) s Moravany na pargaméně pod visutými legátův papezských pečetmi, vypsané tuto položil a v známost lidem mnohým přivedl, pro tu příčinu, že mnozí z předešlých[49]) i nynějších Čechův jich[50]) neznali a neznají, aniž věděli[51]) i[52]) podnes vědí[53]), co jsou[54]) ta kompaktata[55]); a protož aby netoliko nynějším, ale potom[56]) i potomním oči byly touto známostí otevříny[57]), zdali by k tomu již jináč[58]) prohlédali[59]), mají-li oč státi, čili nic, a k jakému sou[60]) oužitku, nebo spíše ke škodě[61]), těchto již časův Čechóm a[62]) Moravanóm i jiným milovníkům pravdy zákona Kristova[63]). Nebo těch časův, když

---

[1]) *o* sed cuot(!) {cruor, to jest atd.... et cruor}. — [2]) *kbev* krev čistá jest; *l* krev jest čistá; *d* krev čistá živ. živého jest. — [3]) *v* a {krev}. — [4]) *vl* {jest}; *b* jest živočicha umrl. — [5]) *log* On pověděl. — [6]) *vo* věda. — [7]) *o* krev živá živého. — [8]) *l* dokon. a jistší(!). — [9]) *bldg* {k} porušení. — [10]) *l* {k} nečist. — [11]) *v* {po smrti}. — [12]) *o* buožská. — [13]) *vd* tehdy; *g* tedy. — [14]) *vl* jakž. — [15]) *v* to jest krev. — [16]) *bed* anebo; *k* aneb; *vl* neb. — [17]) *v* {text}. — [18]) *kblv* {prej}. — [19]) *o* corruptio animus(!). — [20]) *evg* sit. — [21]) *o* gratio(!). — [22]) *v* zplození jiné aneb druhé. — [23]) *kbl* {potom}. — [24]) *e* {Pověděl... filozofí}. — [25]) *kv* logica. — [26]) *z* philozofí; *b* philosophia; *k* philosofia; *v* filosophie; *l* filosofia; *ogd* filosofii. — [27]) *bdgo* {a}. — [28]) *ost* {k taj. bož. ani ku písmóm}. — [29]) *le* neb. — [30]) *o* púhé. — [31]) *kevg* {apoštola}. — [32]) *v* {vymyšlena}. — [33]) *g* od smrtelnosti(!). — [34]) *o* púhých. — [35]) *v* {k oumyslu}; *kbleo* k úmyslu; *e* k smyslu. — [36]) *v* zákonu. — [37]) *ke* On odpověděl. — [38]) *v* moudrování. — [39]) *k* {mírné}. — [40]) *beo* svú. — [41]) *v* dotázku. — [42]) *k* jsem dostati. — [43]) *v* {V níž se vypisuje}; *l* v níž se oznamuje. — [44]) *o* pod jednú spůsobú. — [45]) *kb* obecním. — [46]) *ble* se spečetili; *k* se spolčili. — [47]) *v* rozuměli. — [48]) *vl* {spolu}. — [49]) *kbl* že z mnohých předešlých. — [50]) *k* již. — [51]) *kbv* aniž nevěděli; *dg* a nevěděli. — [52]) *v* a podnes. — [53]) *kv* nevědí; *bedgo* {vědí}. — [54]) *lbeo* co sou (*b* sú) to. — [55]) *b* compacta; *d* co to komp. jsou. — [56]) *ost* {potom}. — [57]) *vog* odevříny; *k* otevřeny. — [58]) *b* jináče. — [59]) *l* prohlídali. — [60]) *o* sú. — [61]) *v* k škodě. — [62]) *b* i Morav. — [63]) *g* Kristova jsou.

[a]) O vší té příhodě, řeči Paškově i hádce kronikářově, patrně pravdivé, zvídáme pouze od Bartoše.

1525 pravda[1]) boží o[2]) přijímání svátosti[a]) pod obojí spůsobou[3]) brzo po mistru Janovi Husovi[4]) v Čechách i v Moravě[5]) vznikala[6]), tehdá[7]) ďábel dospělý v tisíci[8]) řemeslích[9]), vždycky jsa od počátku otec[10]) lží[11]) a různic, popouzel[12]) okolních národův proti nim a proti té pravdě, zbouřiv hrozné války i krve prolití mnohá, jakož[13]) o tom šíře[14]) a hojněji se v českých kronykách[15]) nalézá psáno[b]). Čechové pak a Moravané[16]), znamenavše veliké své býti v tom nebezpečenství, cesty[17]) proti tomu rozličné[18]) obmejšleli; ačkoli silně a statečně nepřátelům svým odpírali, však proto umenšilo li se druhdy[19]) toho zlého? — ale[20]) někdy jezdíce a chodíce pohostinu do cizích zemí po svých potřebách, těžká[21]) protivenství snášeti musili[22]) tak dlouho, až to jednati počali s[23]) stolicí římskou s velikým ousilím a s náklady znamenitými[24]), aby k nějakému[25]) jakémuž takémuž upokojení[26]) mohli přijíti buďto od válek, nebo[27]) od přílišného potupného[28]) hanění, do dalšího opatření; by pak úplně ještě známosti zákona božího do času od boha předzvěděného[29]) k sobě nepřijímali: jediné[30]) aby toliko mohli ten článek o přijímání pod obojí spůsobou obdržeti[c]).

I stalo se potom léta božího po čtrnácti stech třidcátého třetího[31]), že sněm obecní[32]) byl o to[33]) v Praze položen při svatém Martinu[34]) Čechóm a[35]) Moravanóm, při kterémžto jednali s Filbertem[36]) tak řečeným, biskupem konstanským, a s jinými preláty[37]), od stolice[38]) papezské k tomu vyslanými, o tyto[39]) artikule podepsané[40]), kteříž[41]) pro zaneprázdnění[42]) slov mnohých nejsou tuto vypsáni[43]) slovo od slova, než toliko rozum v sobě zavírající v kratších[44]) slovích mají[d]) A ti potom sou v koncilium[45]) basilejském s velikými o to[46]) pohádkami[47]) pečetmi potvrzeni[48]). A jsou tito[49]): 1525 (1433 11. list.)

Item[50]) první artikul[51]): Že Čechové a Moravané slíbiti měli za všecky spoluobyvatele své, i za[52]) každého zvláště[53]), aby podnikli a přijali dobrý, pevný[54]) a věčný pokoj, totiž poslušenství papezské[55]) a[56]) kostelní jednotu[57]); a když se to stane, že ti legátové měli zdvihnouti všecky klatby, totiž i hanění i[58]) kaceřování. A že Čechové a Moravané, kdyžby k jednotě římské přistoupili[59]), totiž k poslušenství, krom přijímání pod obojí[60]) spůsobou: tehdy[61]), když by[62]) ten sbor basilejský usoudil za pravdu býti to přijímání, tepruv dopustiti[63])

---

[1]) *kl* pravdě. — [2]) *l* a přijímání. — [3]) *kb* spůsobou zvykali. — [4]) *k* {Husovi}. — [5]) *l* v Mor. žvykali. — [6]) *kl* {vznikala}. — [7]) *dg* tedy; *kble* tehdy. — [8]) *bl* tisících. — [9]) *k* řemeslnících; *b* řemeslních. — [10]) *dgo* od poč. ďábel a otec; *ev* lhář a otec. — [11]) *d* lži. — [12]) *o* popúzel. — [13]) *v* jakž. — [14]) *v* šířeji. — [15]) *o* v Čechách kronikách(!); *v* v kronikách českých psáno se nalézá. — [16]) *v* {a Moravané}. — [17]) *l* {cesty}; *kb* Čechové(!). — [18]) *l* rozličně. — [19]) *kl* se kdy druhdy. — [20]) *k* ale však přece. — [21]) *o* {těžká . . . musili} odříznuto bylo při vazbě. — [22]) *kv* museli. — [23]) *o* {s}. — [24]) *v* a znam. nákl. — [25]) *e* {k nějakému}; *l* k ňákému; *k* k nějaké k jak.(!); *g* nějako k; *b* k jakémuž. — [26]) *l* spokojení. — [27]) *l* neb; *v* aneb. — [28]) *v* přílišného a potup.; *k* potupn. příliš. — [29]) *v* přezvěděného; *do* předzvěděné. — [30]) *v* jedně. — [31]) *kbl* 1543(!); v *l* je oprav. 1443. — [32]) *dgo* obecný. — [33]) *g* o tom. — [34]) *kbvdg* Martině. — [35]) *v* i Morav. — [36]) *de* Filibertem; *o* Filbortem. — [37]) *b* s jinými přáteli. — [38]) *e* od té stolice. — [39]) *l* o ty. — [40]) *v* nadepsané; *kbl* podepsaný. — [41]) *l* kterýž; *v* kteréž. — [42]) *d* zaneprážděnění. — [43]) *v* vepsané. — [44]) *l* obsahující a zavírající v krátkých. — [45]) *l* na concilium. — [46]) *kble* {o to}. — [47]) *v* hádkami. — [48]) *o* {potvrzeni}; *elg* utvrzeni. — [49]) *v* {A} {tito}. — [50]) *levdg* {Item}. — [51]) *v* {První artikul}. — [52]) *kv* {za}. — [53]) *kb* obzvláště; *dk* zvláštně. — [54]) *v* {pevný}. — [55]) *kbl* {papežské atd . . . totiž k poslušenství}. — [56]) *v* {a}. — [57]) *v* jednotě. — [58]) *v* {i} han. {i} kaceř. — [59]) *o* přistúpili. — [60]) *o* {pod obojí . . . býti to přijímání}. — [61]) *d* tedy. — [62]) *e* kdyby. — [63]) *ost* měli dopustiti (*dg* dopustit).

[a]) Bartoš nerozumí tu svému prameni, kronice En. Sylvia. Sylvius má na mysli rozdávání pod obojí způsobou, jež ovšem rozšířilo se až po smrti Husově, Bartoš vznik jeho; že původem byl M. Jakoubek, známo mu není. — [b]) En. Sylvius. — [c]) Srv. traktát Vaňka Valečovského proti kněžím. Věst. uč. spol. 1878. — [d]) Bartoš užil tu nejspíše sbírky akt náboženských XV. věku, jež hojně byla známa: jeť připojena téměř každému druhému rukopisu kroniky. Snad měl z ní jen opis úmluv sněmu o sv. Martině r. 1433 (tišt. v Archivu českém III 398); nezmiňujeť se o ničem z pozdějších jednání.

1525 měli lidem v letech toliko rozumných[1]) přijímati; a kněží, kteříž[2]) by jim podávali, aby jim tak pravili: že tomu věřiti mají konečně, že pod spůsobem chleba ne tělo toliko, ani pod spůsobem vína krev toliko, ale že pod[3]) jednou[4]) každou[5]) spůsobou jest celý, plný Kristus. A to že ještě půjčeno[6]) bylo od toho sboru basilejského. A k tomu měli dávati[7]) rozum jakýs písmóm[8]) svatým, jak by[9]) jim rozumíno[10]) býti mělo, lidem k naučení pro vejstrahu bludův budoucích.

Item[11]) druhý artikul[12]): Že hříchové smrtedlní mají stavováni býti trestáním a vypleňováním[13]), na duchovních duchovními[14]) lidmi a nad světskými[15]) skrze[16]) světské[17]).

Item[18]) třetí artikul[19]): Že slovo boží od kněží a jáhnův k tomu hodných, když by prve v tom byli od svých starších zkušováni, mají[20]) svobodně kázati ne[21]) všudy [sic], a to[22]) bez ourazu moci biskupovy.

Item[23]) čtvrtý artikul[24]): Že duchovní lidé zbožím[25]) kostelním[26]), kteréhož jsou vladaři, mají věrně vládnouti[27]) podle svatých otcův spasitedlného ustanovení; a táž[28]) zboží kostelní od jiných[29]) nespravedlivě nemají býti držána anebo osobována[30]).

Toto[31]) dále se pokládá[32]) nad ty[33]) artikule: Že řádové a obyčejové kostelní, totiž ceremonie[34]), mají držány býti, kteříž se obecně[35]) a všudy při službě boží zachovávají. Pakli by ne hned to ode všech[36]) přijato bylo, nemá proto 1525
býti[37]) překážka pokoji a jednotě, totiž[38]), že to bude na svobodné vůli, aniž má[39]) z toho komu[40]) býti porokováno[41]); ale budou-li kdo chtíti, mají přijíti do sboru basilejského na naučení podle zákona božího.

Item[42]) vejpovědi jiné toho biskupa Filberta[43]): Že ten sbor nedopouští[44]) přijímání[45]) pod obojím[46]) spůsobem lidem jsoucím[47]) v hříších.

Item[48]): Že trestati mohou vyšší nižší lidi pro hříchy. Důvod[49]) se klade svatého Augustina, kdež dí: »Kdo[50]) zabíjí zlé, proto že zlí jsou, a má příčinu k zabití, služebník boží jest; ale komuž by ta moc dána nebyla, a zabil by nebo[51]) ochromil, vražedlník jest.

Item[52]): Že druhdy[53]) některý prelát z závisti nebo ze zlosti bez rozumné příčiny dobrému a rozumnému kazateli křesťanskému kázati zapovídá a z toho bouřky[54]) bývají: na to má býti odvolání, i o jiné[55]) věci.

Item[56]): Že prelát můž[57]) vésti skutky při panování nad zbožím osobně, totiž: prodati, zastaviti, napraviti[58]), v purkrecht dáti a učiniti podle práva; ale k jiným některým skutkům má míti purkrabí[59]), ouředníka. — A toť bude, že[60]) Pilát umyje sobě ruce, že vinen tou krví nebude[a]).

Item[61]): Jan z Polomar[62]), jeden z legátův, pověděl zdání své: že[63]) panování zboží kostelních

---

[1]) *l* rozumných toliko; *e* tol. rozumným; *v* tol. dospělých. — [2]) *o* kteři. — [3]) *v* {pod}. — [4]) *o* jednú. — [5]) *v* každú; *o* spůsobú. — [6]) *ost* A to že jest půjč. — [7]) *d* roz. dáv. jakýs; *ost* roz. jak. dáv. — [8]) *v* písmem. — [9]) *o* jako by. — [10]) *d* rozuměno. — [11]) *lvd* {Item}. — [12]) *v* {Druhý artikul}. — [13]) *evo* vyplňováním(!). — [14]) *v* duchovnímu(!) lid.; *o* duchovním lidem. — [15]) *klvg* a na světských. — [16]) *klv* {skrze}. — [17]) *k* světský; *lv* světskými. — [18]) *lvdg* {Item}. — [19]) *v* {Třetí artikul}. — [20]) *v* má svob. všudy kázáno býti, však bez atd. — [21]) *ost* {ne}. — [22]) *l* {a to}; však bez. — [23]) *lvdg* {Item}. — [24]) *v* {Čtvrtý artikul}. — [25]) s zbožím; *v* s božím(!). — [26]) *bl* duchovním. — [27]) *b* vladnúti. — [28]) *l* tak. — [29]) *b* od nich. — [30]) *l* držána a osobována býti; *ost* býti drž. anebo osob. — [31]) *o* To. — [32]) *d* podkládá. — [33]) *l* na ty. — [34]) *l* ceremoniae. — [35]) *e* obyčejně všudy; *v* obecně všudy; *l* všudy obecně. — [36]) *ost* ne hned ode všech to (*v* {to}). — [37]) *ost* překážka býti. — [38]) *v* {totiž}. — [39]) *o* {má}. — [40]) *g* aniž komu z toho má; *kble* aniž má býti komu z toho; (*k* {z toho}). — [41]) *kbevo* prorokováno; *l* pikhartováno; *d* překáženo. — [42]) *lvg* {Item}. — [43]) *d* Filiberta. — [44]) *o* nedopúští. — [45]) *k* přijímati. — [46]) *k* pod dvojím. — [47]) *kb* jsouce(!). — [48]) *g* {Item}. — [49]) *v* Příkladem sv. Aug. — [50]) *l* Kdo zab. zlé, není proto zlý, ale má k zabití příčinu. — [51]) *v* neb. — [52]) *g* {Item}. — [53]) *bl* dluhý. — [54]) *o* búřky. — [55]) *kbe* od jiné(!). — [56]) *lvdg* {Item}. — [57]) *vl* může. — [58]) *l* a napraviti. — [59]) *dkb* purkrabě; *v* {purkrabí}. — [60]) *v* že Pilát se umyje; že není vinen tou krví. — [61]) *g* {Item}. — [62]) *kb* Jan Polomar; *e* z Polimar. — [63]) *v* za(!).

[a]) Zdá se, že tato věta je pozdější vsuvka, ne Bartošova.

1525 jest u Krista a prelátové[1]) s jinými[2]) duchovními jsou řádní ouředlníci k podobenství obránci[3]); ale větší mají moc, totiž ouřad, než obránce[4]).

Tuto[5]) se[6]) již podpisuje[7]) vejpis z[8]) listu kompaktatův, kterýž[9]) sou Čechové přijali od koncilium basilejského a od Filberta[10]) biskupa i od jiných legátův, léta a dne téhož[11]), jakož[12]) nahoře[13]).

Item[14]): Nejprve[15]) stvrdili jednotu církve pravé v jednotě víry[16]) obecné, kterouž[17]) Čechové a[18]) Moravané přijali, krom kalicha[19]), kterýž jest jim dopuštěn.

Item[20]): Svěcení na kněžství nemá Čechům a Moravanóm bráněno býti, leč by jiná příčina hodná tomu na překážku byla; a biskupové řádně[21]) je[22]) dokonávati mají pod pokutou trestání a pomsty[23]) od jich[24]) vyšších[25]).

Item[26]) naposledy: Že soudce ten, kterýž jest jmenován i vymíněn v[27]) smlouvách[28]) ve Chbě[29]), byl jest a bude soudce[30]) ve všech věcech, kteréž mají býti věřeny i činěny v církvi svaté boží, a vedle[31]) toho soudce svatý sbor jíti míní ve všech věcech Ducha svatého. 1525

V těch listech od legátův Čechóm a Moravanóm vydaných jest zavříno, že činí pravý a věčný pokoj jim se všemi křesťany, přikazujíce mocí sboru[32]) basilejského[33]) všemu křesťanstvu, aby jim dobrý pokoj věčný zachovali, aby[34]) jich nehaněli, ani jakkoli škodili, zdvíhajíce též legátové všecky soudy, klatby[35]) ꝛc a vyznávajíce je býti bratry dobré křesťanské[36]) církve a pravé víry syny poctivé a poslušné[37]). Konec[38]).

KAPITOLA SEDMÁ.

V níž se oznamuje, jak to pán bůh předivně působiti ráčil, že Němci s Čechy bez válek a krve proletí[39]) v mír a v[40]) pokoj vešli, a tou[41]) největší příčinou skrze poznání slova božího.

Z[42]) těch svrchu psaných řečí pravda se nalézá, že sou staří[43]) Čechové pro rozličné neřády a různice, v zemi i jinde vně povstalé, pracovali o[44]) to, aby k takové jednotě mohli přijíti, chtíce tehdáž šelmě vzteklé kusem chleba ústa zacpati, tak jakž[45]) se ta vzteklost velmi rozmáhala[46]). Ale poněvadž nyní z daru božího jest k tomu přišlo, že beze všech nesnází a prací lidských pán bůh v[47]) nenadále vzbudil okolní národy k známosti zákona božího, o kterýž jsou vždycky odpory s Čechy mívali, nechtíce mu místa dáti, ani toho příti[48]), co jim pán bůh dáti ráčil na budoucí zemdlení stolice papezské, aniž tomu věřiti chtěli, aby co mohlo býti stálejšího, jistšího[49]) a z podstaty spasení potřebnějšího nad ustanovení papezské[50]) i jiných lidí; ježto předkem[51]) Erasmus a po něm brzo vejše a horlivěji Martin Luther s jinými svými[52]) následovníky z vnuknutí božího německým okolním národem[53]) statečně podle zákona božího a muzsky hejbali[54]), tak že jest to s velikým podivením bylo, že před časy a lety minulými Němci i jiní národové zákon boží v potupě veliké měli, a nyní[55]) se k němu

---

1) *v* preláti. — 2) *kb* s nimi; *l* s svými. — 3) *kbl* k podob. obrazu. — 4) *v* větší moc má ouřad, nežli obránce. — 5) *kblev* Item. Tuto. — 6) *kbl* {se}. — 7) *kbl* podpisují. — 8) *blevdgo* {z}. — 9) *kbl* kteréž; *v* který. — 10) *do* Filiberta. — 11) *v* {téhož}. — 12) *v* jakž; *kledgo* jako. — 13) *l* nahoře ut s. — 14) *dg* {Item}. — 15) *l* Nejprv. — 16) *l* církve (!). — 17) *e* kterúž. — 18) *kevdgo* i Morav. — 19) *l* kalichu. — 20) *g* {Item}. — 21) *v* bisk. řádněji dokon. — 22) *o* {je}. — 23) *kble* pokutou a trestáním i pomstou. — 24) *kb* od již (!). — 25) *o* vyššího. — 26) *eg* {Item}. — 27) *bo* ve. — 28) *klego* smlúvách. — 29) *le* ve Hbě. — 30) *o* súdce. — 31) *l* vedlí. — 32) *ost* sněmu. — 33) *o* basilenského. — 34) *o* {aby jich nehaněli}. — 35) *v* i klatby. — 36) *kbl* {dobré křesťanské}. — 37) *kble* poslušné a poctivé. — 38) *ost* {Konec}. — 39) *g* prolití; *v* prolívání; *kbleo* prolévání. — 40) *klgo* {v}. — 41) *ldg* a to. — 42) *dg* {Z}. — 43) *v* {staří}. — 44) *o* pracov. a to. — 45) *kb* jak se. — 46) *g* rozmohla. — 47) *kblevo* {v}. — 48) *dgv* přijíti. — 49) *v* a jistšího. — 50) *kblevo* papežská. — 51) *v* {předkem}. — 52) *v* {svými}. — 53) *bedg* národům (!). — 54) *o* se hejbali. — 55) *o* a jiní (!).

1525 nachejlili: a tak tehdá[1]), jakž[2]) sou se ti papežští legátové v koncilium basilejském v kompaktatích Čechóm a Moravanóm byli zavázali, že sou tomu nikdá[3]) dosti římané neučinili, aby měli klatby těch cizích národův zdvíhati; ale bez umenšení jich přibejvalo, až do těchto časův a přítomnosti[4]) jmenovaných učitelův, kteřížto beze všeho ousilí[5]) v mír, v pokoj a v přízeň ty národy s nimi uvedli, že již sami se v tom usuzovali[6]) a pokání z toho[7]) na svém svědomí činili, poznávajíce se[8]), že jsou oni i předkové jich všem věrným Čechům i Moravanům, nynějším i předešlým, velikou[9]) křivdu činili, hanějíce a kaceřujíce je[10]) bez viny.

A z toho[11]) můž každému býti vědomo[12]), že již kompaktata[13]) ne k oužitku, jako snad před lety padesáti a šedesáti, býti poněkud[14]) mohly, ale k veliké škodě a[15]) újmě[16]) pravdy zákona božího[17]) býti by musily[18]), s velikým podvodem[19]) strany pod obojí spůsobou v tom, když by se Čechové a Moravané k tomu, aby to držali, což jest v nich zapsáno, skutečně poddali; a proti tomu, kdyby[20]) toho pominuli, čím sou se ti legátové také jim zavázali a toho nezdrželi[21]). A protož, poněvadž jest[22]) z té potřebnosti již sešlo, aby měl papež klatby vyzdvihovati, kteréž jsou již z daru božího známostí[23]) Němcův[24]) v zákoně božím skutečně zdviženy[25]), a při smyslu pána Krista se jedni s druhými srovnali[26]) a s některé strany Čechy převejšili: zbytečné a[27]) marné[28]) i[29]) k smíchu podobné se zdá býti, aby měli Čechové o to pracovati a[30]) předešlé obtížnosti na sebe[31]) táhnouti[32]), starajíce se o potvrzení kompaktatův proto, aby jich okolní lidé nehaněli, ale aby je[33]) pravé[34]) křesťany a syny církve povětrně[35]) vyhlašovali: poněvadž již jest o to dobrý pokoj od boha uložený, přes kterýž není potřebí jiného srovnání a jednoty, víc bludné a falešné, nežli křesťanské pravé[36]), hledati. 1525

Avšak kníže, pan[37]) Lev s svými některými a s[38]) Pražany nepřestávali od oumyslu[39]), při sněmu sv. Pavla začatého; ale psaní některá skrze administratora a konsistoř do Budína k tomu legátovi[40]) papežovu o to[41]) učinili, kteréž se[42]) podpisuje[43]).

KAPITOLA OSMÁ.

V níž se oznamuje[44]), kterak se Čechové, aby kompaktata potvrzena byla, starají; ale že ten legát jim byl chytrý[45]) a k měšci[46]) měřil, protož[47]) nic nezjednali, než k budoucímu[48]) času[49]) po sobě smích pozůstavili[50]). Při tom list od konsistoře k témuž legátu[51]).

A tehdáž byl[52]) v Budíně[53]) legát od stolice papezské vyslaný[54]), kterýž trval[55]) tam[56]) od roku[57]) z příčiny té[58]), poněvadž se všudy téměř po všem světě lidé bouřili[59]) proti papeži a neřádům[60]) přílišným církve[61]) římské, tak pro časné[62]) věci jako pro[63]) duchovní. I na-

---

[1]) *l* tehdy; *d* teda. — [2]) *kblvg* jak. — [3]) *g* tomu místa nikdá. — [4]) *v* v přítomnosti. — [5]) *l* násilí. — [6]) *e* usazovali. — [7]) *l* {z toho}. — [8]) *l* {se}. — [9]) *go* velikú. — [10]) *v* {je}. — [11]) *o* Z toho. — [12]) *v* vědomé býti. — [13]) *e* kompakta (!). — [14]) *v* před lety padesáti a vejše poněkud býti. — [15]) *kb* {a}. — [16]) *b* k újmě. — [17]) *l* božího pravdy. — [18]) *kbv* musely. — [19]) *ost* s velikým podvodem, a Moravané k tomu, aby to drželi, což jest v nich zapsáno, i Čechové strany pod obojí spůsobou, když by se skutečně poddali (*v* {k tomu}; *l* co jest; *kb* to jest; *bl* z strany; *kbl* pod obojím způsobem). — [20]) *o* když by. — [21]) *kblev* nezdrželi. — [22]) *ost* {jest}. — [23]) *bl* v známosti. — [24]) *kbl* Němcům. — [25]) *v* známosti zákona Kristova Němcům vyzdviženy. — [26]) *l* urovnali. — [27]) *kev* {a}. — [28]) *bv* zbytečně. — [29]) *dgob* {i}; *ke* a. — [30]) *d* {a}. — [31]) *l* na se. — [32]) *bo* táhnúti. — [33]) *k* aby je za pravé. — [34]) *v* pravý. — [35]) *k* povětrné. — [36]) *g* pravě. — [37]) *dgv* kníže a pan. — [38]) *l* {s}. — [39]) *l* úmysla. — [40]) *vl* legátu. — [41]) *l* {o to}. — [42]) *kbl* kteráž se. — [43]) *b* podpisují; *k* podp. málo níž atd. — [44]) *v* {V níž se ozn.}. — [45]) *l* chyter; *bvo* chytr. — [46]) *k* a vysoko k měšci. — [47]) *l* {protož}. — [48]) *l* k budoucím — [49]) *l* {času}. — [50]) *vo* zůstavili; *g* zůstavovali. — [51]) *v* legátovi papežskému. — [52]) *vg* Tehdáž byl; *d* Byl tehdáž. — [53]) *d* v Budíni. — [54]) *bl* {vyslaný}. — [55]) *dg* {trval}. — [56]) *kbl* {tam}. — [57]) *v* do roku. — [58]) *bl* vyslaný z příčiny. — [59]) *ost* bouří; *o* búří. — [60]) *vdgo* neřádem (!). — [61]) *l* církve svaté římské. — [62]) *o* častné. — [63]) *k* {pro}.

1525 pomínal často krále Ludvíka, aby aspoň svá království pod poslušenstvím papezským držal[1]), a zvláště Čechy v jednotě církve spravoval[a]); a[2]) odtud psaní některá do Čech činil, k témuž napomínaje, aby při stolici římské nepohnutě[3]) stáli, že chce[4]) jim kompaktatův[5]) potvrditi, připíkal[b]).

Ale Čechové, ne všickni[6]), než[7]) toliko ti, o kterýchž jest prve mluveno, znajíce z těch jalových troštův, že se již papeži s jeho pomocníky v hrdlo nalévá[8]), domnívali se[9]), že pojednou[10]) sáhnouce[11]) vezmou[12]), což[13]) chtí. – Neb jsou se tím mnohokrát[14]) chlubívali, říkajíce[15]), že[16]), čehož[17]) sou předkové naši[18]) skrze[19]) veliké[20]) práce[21]) a náklady nemohli dojíti, že my bez práce a nákladův[22]) k tomu přijdeme. – Protož tím větší pilnost měli k dojití toho skutku, k[23]) potvrzení, násilím[24]) a jinými zlými chytrostmi předpověděnými, čím větší domnívali se k sobě míti od tohoto legáta i od papeže náchylnost, kterýžto, jakož[25]) povaha církve té vždycky po lakomství[26]) dychtí nesmírně, víc pro kořist a ouplatek[27]), nežli pro jakou milost křesťanskou[28]) to napomínání a nabízení[29]) činil —

Curia Romana non[30]) quaerit ovem[31]) sine lana,
Dantibus applaudit, non dantibus ostia[32])
claudit[33]) —

jakož se to brzo[34]) ukáže[c]). A tak potom Čechové ti, kterýmž se zechtělo[35]) takové jednoty, myslili a jednali to[36]) do všeho[37]) přemožení, na zkázu jedni druhých v zemi vlastní, aby vlezli, jakžkoli[38]) mohli, do toho babylonského a Antikristova ovčince, a z něho svou[39]) vůli aby provodili. A protož na taková toho legáta psaním[40]) častá[41]) napomínání a[42]) od Pražanův i od jiných jemu zase odpisování, psaní toto k němu[43]) z konsistoře času postního léta téhož jest učiněno: 1525

»Pozdravení spasitedlné v Kristu a ve všech věcech hodné poslušenství Vaší[44]) Otcovské Velebnosti vzkazujem!

Nejvelebnější Otče! Ráčila jest Vaše[45]) Velebnost psaní[46]) potěšitedlné a plné[47]) napomínání k nám duchovním po jistých poslích poslati, totiž spolu radujíce se, že jsme sami mezi sebou[48]) ten[49]) znamenitý skutek zřídili[50]), abychom jedno tělo církve svaté s Vámi v jednotě poslušenství stolice apoštolské učiněni[51]) byli. Takť[52]) jest, Otče svatý, že nic spasitedlnějšího Velebnost Otcovská Vaše nemůž očekávati[53]) a nic potěšenějšího nad to, což legátové, kteříž tam v brzkém času vysláni býti mají, Vaší Otcovské Velebnosti oznámí. Neb[54]) jistě[55]) Česká země, jsouci[56]) na skále pevné[57]) pravé víry upevněna, sama toliko nyní brání, aby bludové nešlechetní, kteříž jako vlny na

---

1) *kbl* držel. — 2) *e* {a}. — 3) *vlg* nepohnutedlně. — 4) *l* jim tu chce. — 5) *kl* compactata. — 6) *o* Čechové necviční(!). — 7) *kb* ale. — 8) *l* nalívá. — 9) *b* domnívajíce se. — 10) *o* pojednú; *v* pod jednou. — 11) *bo* sáhnúce. — 12) *vo* vezmú. — 13) *kblev* co. — 14) *v* mnohdykrát; *kbl* mnohokráte. — 15) *v* řkouce. — 16) *v* {že čehož jsou}: Čechové, předkové. — 17) *l* že toho jsou. — 18) *kbl* {naši}. — 19) *l* skrz. — 20) *v* velice. — 21) *k* veliké války, práce a nákl.; *d* vel. náklady a práce; *gv* práce a nákladův činění. — 22) *g* {nemohli ... nákladův} k tomu my již nyní snadně přijdeme. — 23) *o* {k}. — 24) *kbled* násilnými; *vgo* násilnou (v *g* doplněno: prací). — 25) *b* jako; *lv* jakž. — 26) *v* nesmírně po lakomství dychtili. — 27) *kbedo* úplatek. — 28) *b* jakú mil. křesťanskú. — 29) *v* {a nabízení}. — 30) *v* {non}. — 31) *l* oves. — 32) *kl* hostia. — 33) V ruk. *l* »claudit. V Římě Petrova stolice nestojí bez rouna s [=o] ovce, dá-li kdo co, vzácný ten papeži bývá, pakli nic, zavřené dvéře mívá.« — 34) *l* brzy; *v* dobře. — 35) *v* zachtělo. — 36) *g* to všecko. — 37) *e* do svého. — 38) *kb* jakkoli; *l* jakžkoliv; *v* jakž by. — 39) *bo* svú. — 40) *kbv* psaní. — 41) *v* a častá; *l* {častá}. — 42) *klevdg* {a}. — 43) *v* psaní toto jemu; *ost* psaní jemu toto. — 44) *o* Vaše(!). — 45) *o* naše(!). — 46) *kbl* {psaní}. — 47) *kb* pilné. — 48) *kbl* {mezi sebou}. — 49) *d* tento. — 50) *l* zdrželi. — 51) *b* učinieni; *l* učiníni. — 52) *kb* Tak. — 53) *l* {nemůž očekávati}. — 54) *ldgv* Nebo. — 55) *l* jestli. — 56) *kl* jsouce; *b* jsúce. — 57) *l* {pevné}.

a) Kardinál Vavřinec Campeggio od r. 1524. Že napomínal krále atd., jest nejspíš rhetorická figura Bartošova. — b) O listech legátových B. ví z listu Caherova, níže uvedeného. Listy, jež psal papež 6. října 1524 králi a královně, zůstaly mu asi nepovědomy. (Opisy v diplom. musejním.) — c) Verš tento jest asi cizí vsuvka Nicméně udání Bartošovo o zištnosti legátově není jeho výmyslem. Na podzírání z úplatků stěžuje si legát sám 5. června 1525 (Theiner, Monum. Hung. II. 708), mluví o tom i Písecký »grande pecunia peculata«; Tomek X. 580 rozsuzuje, že byly to holé pomluvy; ale veřejné smýšlení tak se ozývalo. Srov. kap. I. 28. (str. 28).

1525 vodách všudy okolo nás po[1]) německých krajinách náramně se rozmohli, sběhnouti[2]) se v jedno nemohli, rovně jako věže miletská[3]), Afares[4]) řečená, jsouci[5]) v prostřed[6]) vln mořských postavena, svítí všem plavícím se a při sobě bezpečné činí všecky[7]) bárky, kteréž se koli k ní[8]) utekou a připlaví. Protož, Otče Nejvelebnější, doufáme, že i to k konci přivedeno bude, oč Vaše Velebnost psaním otcovským k nám přistoupila[9]) a nás k tomu ponoukati[10]) ráčila, totiž k stálosti, a abychom o potvrzení toho bozského stavení se postarali, za kteréhož[11]) snažně[12]) žádati[13]) budem. Jediné[14]) Vaše Velebnost Otcovská nerač sobě obtěžovati, že tak naši legatové s tím prodlévají, neb[15]) o to[16]) v brzkém času před Vaší Velebností se postaví, žádajíce, aby ráčila Velebnost Vaše k místu a k konci to přivésti[17]). A tak stanou pevně[18]) zdi jerusalémské, budou otevříny[19]) síně jich, budou stálé[20]) nohy těch, kteříž do nich vcházejí, a bude[21]) přijata obět spravedlnosti, a bude vidín bůh[22]) bohův na[23]) Sionu[24]), půjdou[25]) spravedliví z ctnosti do ctnosti. Dejž[26]) pán bůh Vaší Otcovské Velebnosti zdraví po všecky časy v Kristu Ježíši! 1525

Vaší Otcovské Velebnosti pokorně se všecko[27]) naše kněžstvo poroučí.

Dán[28]) v Praze ꝛc. léta M⁰D⁰XXV⁰ [a]).

Podpis[29]): Velebnosti Vaší Otcovské nejpokornější služebníci, mistr Havel administrator se vší konsistoří poroučí se[30]).«

KAPITOLA DEVÁTÁ[31]),

v níž se oznamuje[32]), jak[33]) moc světská, natrápivši[34]) se dobrých a nevinných do vóle, i podali[35]) jich duchovním[36]); a oni dobří tatíkové vymyslili na ně zpověď a tudy se na nich vyptávali, vědí-li co o tom mordu; a tak podávali jich jedni druhým, jako pána Krista Pilát Herodesovi[37]) ꝛc. Dále, jakou[38]) nápravu činili v tejnském kostele u lektury[39]); a ještě na tom dosti nebylo, jak Pašek se k nim chová[40]).

Pražané přestavše od některých svých kratochvílí, k jiným se obrátili a z jedné nepravosti do druhé šli s pomocí již titulem duchovních[41]) lidí. Nebo[42]) jakož[43]) Pilát pána Krista k Herodesovi[44]), tehdáž nepříteli svému, a Herodes[45]) zase ku Pilátovi[46]) odsílal, tak administrator z konsistoře (buď bohu žel tak nevinných a v takovém bezprávném násilí lidí povolných) na rathouz[47]) do rady, a konšelé z rady zase do konsistoře mnohokrát[48]) ně-

---

[1]) *o* {na vodách ... nás po} o ř í z n u t o. — [2]) *bo* sběhnúti. — [3]) *v* milostská. — [4]) *zlvg* a Fares; *o* Affarees. — [5]) *ble* jsúci. — [6]) *l* uprostřed; *ost* prostřed. — [7]) *l* všeckny. — [8]) *vg* k nim(!). — [9]) *bo* přistúpila. — [10]) *o* ponúkati. — [11]) *kbl* {za kterézto}; *o* za kteroužto. — [12]) *kb* to snažně; *l* toho snažně. — [13]) *kbl* žádat. — [14]) *o* Jedné; *kbl* Jednom. — [15]) *ve* nebo. — [16]) *klevdgo* o tom. — [17]) *l* přivísti. — [18]) *v* {pevně}; *l* pevní; *o* zdi pevně. — [19]) *k* otevřeny; *vbg* odevříny. — [20]) *g* stály. — [21]) *k* budeť; *o* budou(!). — [22]) *v* buoh. — [23]) *o* {na}. — [24]) *l* na výsosti. — [25]) *ke* a půjdou. — [26]) *o* Dej. — [27]) *l* {všecko}; *kb* nade všecko. — [28]) *vl* Datum. — [29]) *vl* {Podpis}. — [30]) *vl* se poroučí. — [31]) *o* vosmá(!). — [32]) *v* {v níž se oznamuje}. — [33]) *o* jakž. — [34]) *kblevgo* natrápivše. — [35]) *l* podala je. — [36]) *k* duchovního. — [37]) *v* Herodosovi; *bo* Erodesovi. — [38]) *be* jakú. — [39]) *e* u rektury; *o* u lekturu. — [40]) *o* k nim se choval. — [41]) *o* duchovnim tit.; *ost* duchovních tit. — [42]) *k* Neb. — [43]) *v* jako. — [44]) *og* Erodesovi. — [45]) *og* Erodes. — [46]) *lg* k Pilátovi. — [47]) *o* na rathúz. — [48]) *dvo* mnohdykrát.

[a]) Překlad tohoto listu v Praze byl znám a uvádí jej stejně i skladatel Pamětí ve čl. XV. Datum však oba spisovatelé mají neúplné; v Pamětech psáno: Datum v Praze léta 1525. Conversionis s. Pauli. Toho dne 25. ledna sněm teprve se počínal, v listu však o sjednocení s Římem mluví se jako o věci hotové; nad to list jest již odpovědí na neznámý dopis legátův, kterýmž byl projevil radost nad sjednocením. Poněvadž pak toto sjednocení napsáno jest jako hotové až 9. února (arch. praž. č. 994, fol. 100, Tom. X. 569.), nutno list datovati později, nejdřív asi některý den »in octava« nebo »post octavam« Conversionis s. Pauli, (2.—8. února), anebo spokojiti se s obecným datem »in concilio Conversionis S. Pauli«. O přísaze, již potom činili kněží podobojí, viz výklad při textu Pamětí ve čl. XIV. V Historii o protivenství církve české, 1655, str. 90. čte se překlad znění jiného, ale podstaty téže. — Afares, Faros, proslulý maják přístavu alexandrijského, odtud maják vůbec. —

1525 kterých[1]) podávali; anebo opět z cechův k administratorovi a zase administrator do cechů[2]) ne jednou, ale několikrát sem i tam jimi[3]) postrkali[4]). A tímto[5]) obyčejem to[6]) šlo, že těch 28. září všech časův od sv. Václava počna léta předešlého ꝛc. XXIIII⁰ mnozí řemeslníci a obchodníci, jsouce[7]) živnosti zbaveni, trápení nemalé trpěli, někteří[8]) od polouletí[9]), někteří od čtvrti[10]) léta a jiní víc a méň[11]) živnosti nevedouce[12]), protože jsou jim ji[13]) cechmistři skládali, jako by nejhorší věc[14]) činili[a]).

A když bylo k času vánočnímu, tehdy[15]) napomínali[16]) kněží a nutili lidi k zpovědi. A tu se při tom vyptávali, věděli-li[17]) jsou, aneb vědí-li co[18]) o jaké zradě[19]), že jsou měli pikarti je mordovati, a o jiném mnohém. Nemohli se nic doptati o nižádném[20]).

Znamenejž[21]), k čemuť jsou[22]) zpověď takovou[23]) oukladnou[24]) obrátiti chtěli, že jsou[25]) k tomu již[26]) vedli, — čehož[27]) jsou[28]) se světští ani[29]) mukami některých, ani jinudy nikterakž doptati[30]) nemohli, toho, co[31]) jsou[32]) míti chtěli — že již ti kněží to nahražovati[33]) měli lstí duchovní, aby zpověď a lidi pronášeli a naposledy aby k[34]) krve vylití[35]) přivedli.

A když ani tu nic uloviti[36]) nemohli, tehdy všickni cechové v řemeslích pořád jedni po druhých[37]) se obsílali a tu, majíce[38]) mezi sebou[39]) osoby sobě nelibé[40]) a vypsané, skládali a zastavovali jim živnosti, naříkajíce je beze všeho řádného slyšení i bez důvodu, z domnění[41]) nejistého, že jsou[42]) lidé bludní u víře, k administratorovi jim ukazovali, aby se[43]) v tom spravili a počet z víry své činili[44]); a budou-li[45]) chtíti zase k živnosti[46]) přijíti, že budou povinni svědectví sobě od něho listem pod pečetí přinesti a[47]) jim ukázati. Oni nemohše[48]) násilí a bezprávné moci[49]) odolati, musili se tak zachovati podle vůle a uložení[50]) cechmistrův a starších jich a chodili k administratorovi, zprávu sou[51]) jemu o takovém ukládání dávali[52]). Ale on jako šelma lítá, vyslyšav každého, k někomu povlovněji[53]) a k někomu zuřivěji se postavil[54]) a zase k cechmistróm je odsílal a na ničemž[55]) jistém žádného nepostavil. Oni pak ne jednou[56]), ale několikrát sem i tam jako nesmyslní postrkáni jsouce[57]), nic nemohli obdržeti ani[58]) na ceších[59]), ani na[60]) administratorovi; a obojí k nim[61]) mluvívali: že »my tobě viny žádné nedáváme a naše věc není, ale jdi k administratorovi.« On pak administrator týmiž je řečmi[62]) odbýval a konšelé radní tolikéž.

A tak všudy jim bylo teskno[63]), leč který to dobře uplatil, tak dlouho[64]), až někteří z nich nemohouce[65]) tak těžkého bez živnosti břemena, zvláště chudí, snésti, musili se vyprodati a z města se[66]) vybrati. Kteříž jsou[67]) pak zůstali, ti čekali[68]) Hatašovy [sic = Halarovy][b]) radosti[69]), nuceni[70]) jsouce stavěti se na den a čas jmenovitý[71]) v konsistoři k vyznání[72]) víry, k po-

---

[1]) *b* {některých}. — [2]) *ed* do cechův. — [3]) *vl* nimi. — [4]) *b* postrkovali. — [5]) *v* tím. — [6]) *kd* {to}. — [7]) *b* súce. — [8]) *v* někdeří. — [9]) *o* odpolu let. — [10]) *le* od čtvrt. — [11]) *vl* méně. — [12]) *b* nevedúce. — [13]) *kbedgo* je. — [14]) *vl* věci. — [15]) *d* tedy; *b* tehdy tehdy. — [16]) *v* napínali (!). — [17]) *g* viděli-li; *v* nevěděli-li. — [18]) *l* {co}. — [19]) *l* vraždě a zradě. — [20]) *kble* o žádném. — [21]) *kblv* Znamenej; *k* Znam. bedlivě; *d* Znam. tuto. — [22]) *b* sú. — [23]) *v* tu zpověď; *vb* {takovou}. — [24]) *e* oukladnou; *b* úkladnú. — [25]) *b* sú; *o* jsú. — [26]) *vl* již k tomu. — [27]) *l* čeho. — [28]) *l* {jsou}. — [29]) *l* {ani}. — [30]) *kbo* čehož jsou... se doptati; *v* doptati se. — [31]) *dg* což. — [32]) *bo* sú. — [33]) *o* nahrazovati. — [34]) *o* {k}. — [35]) *vl* prolití. — [36]) *v* přivésti; *ost* provésti. — [37]) *o* jedni po druhých pořád. — [38]) *l* maje. — [39]) *bo* sebú. — [40]) *kl* nelibé sobě. — [41]) *v* {z domnění}. — [42]) *b* sú. — [43]) *o* {se}. — [44]) *ost* učinili. — [45]) *v* budú-li. — [46]) *kbedgo* k živnosti zase; *v* k živnosti své zase. — [47]) *dv* i. — [48]) *kbg* nemohši. — [49]) *v* nemohše bezprávné a násilné moci. — [50]) *l* vůle a ustanovení. — [51]) *l* {sou}; *b* sú. — [52]) *d* činili; *l* dávajíce. — [53]) *kbvg* povolněji. — [54]) *l* se ukázal. — [55]) *k* na ničem. — [56]) *o* nejednú. — [57]) *b* jsúce. — [58]) *kble* {ani}. — [59]) *dgv* při cechu. — [60]) *l* {na}; *v* při. — [61]) *kbl* a v obci k nim. — [62]) *ost* řečmi je. — [63]) *ev* těsno. — [64]) *o* dlúho. — [65]) *b* nemohúce. — [66]) *l* {se}. — [67]) *vlo* {jsou}. — [68]) *v* ty čekaly; *b* ti říkali; *eg* ti musili čekati. — [69]) *v* {radosti}. — [70]) *dv* mučeni; *b* naučeni. — [71]) *ldgo* jmenovaný. — [72]) *bl* {k} vyznání; *k* a vyznání.

[a]) Bartoš tu vypravuje po vlastním názoru a ze svědectví účastníků; pokud možno doložiti, bez újmy pravdy. Žaloby do skládání živností čtou se v půhonech r. 1528. Viz moje pojednání Kronika Bart. písaře ve Věstníku č. akademie 1903 str. 56-62. — [b]) Rozuměj potupného odvolání, jako r. 1461 Augustin Halar, bakalář z Chrudimě, se soudruhy, čeští bratří, o čemž viz dále v kap. 10. poznámku.

1525 tupné nápravě a k odvolávání[1]) v tejnském kostele[2]) u oltáře[3]) při hrobu Augustina, někdy biskupa[4]) sankturienského, tu kdež nyní lektury čítají proti kazatedlnici[5]). A to šlo tímto pořádkem nekřesťanským:

Nejprve. Když tak z[6]) některého[7]) cechu osoby již[8]) měli v konsistoři znamenané[9]), potom z téhož[10]) řemesla neb z[11]) obchodu vydávali na ně svědomí nepravé[12]) do konsistoře listem pod pečetí toho jich cechu, majíce v tom i[13]) ve všem jiném[14]) od konšelův naučení i rozkázání[15]), a to[16]) takové: což[17]) sou pravili se od někoho slyšeti, že by ten dále slyšal od toho[18]) narčeného po trubách něco o svátostech a řádích kostelních a o jiných[19]) k tomu podobných [věcech][20]) mluviti, tehdy[21]) to hned[22]) do listu[23]) beze všech závazkův[24]) toho svědka toliko jednoho[25]) na své přísahy[26]) cechovní zapsali[27]), beze všeho pořádného[28]) slyšení soudného[29]), buď ten svědek jakékoli povahy, dobré nebo[30]) zlé; a toho tak neřádného a neřádně vyslyšeného[31]) svědomí[32]) potutedlného, kteréhož ten obžalovaný ani[33]) viděl, ani slyšal, do konsistoře podali. – Poctivé-li bylo takové zřízení[34]), čili nepoctivé, to jiným k rozeznání poroučím[35]) Neb jest tehdáž to[36]) bylo v Praze nastalo: cožkoli před dvěma, před třmi[37]) nebo[38]) před[39]) pěti i sedmi lety jeden od druhého něco[40]) slyšal o něčem mluviti, buďto z kunštu[41]) aneb[41*]) jakžkoli[42]), věříce sobě jako přítel příteli, soused sousedu[43]), nebo tovaryš tovaryši, tehdy[44]) tuto[45]) svoboda široká tomu[46]) byla, že netoliko což by snad v pravdě slyšal, ale mnohem víc zlým oumyslem vymyšleného[47]) jeden na druhého beze všeho studu[48]) a vážnosti pronášel. A to ujato bylo za pravdu; by[48*]) pak[49]) obžalovaný všecky svaté sobě[50]) ku pomoci měl, nic mu to neprospělo. A to chtěli míti tehdáž Pražané[51]) za poctivý řád. Tu pak v konsistoři ani žalobníka, ani svědka jmenovati tomu obžalovanému[52]) nechtěli, ale již to tak silně za pravé[53]) ujato bylo, že nedali proti tomu k řeči žádné přijíti, ale musil za vinného takový zůstati a učiniti, což chtěli, beze všeho řádného vyslyšení[54]). 1525

A v tom ve všem majíce ti konsistorianové[55]) napravovati[56]) k víře lidi, ač by v pravdě pobloudili[57]), ptali se na to, čehož[58]) jsou[59]) se na zpovědi doptati nemohli: věděl-li jest[60]) o tom[61]), kdo jsou[62]) měli mistra Paška, Zigu a administratora zamordovati, a býval-li jest s jinými[63]) tuto nebo tuto[64]), a tak dále o jiném mnohém. Chtěl-li jest pak kdo [z] známosti[65]) zákona božího něco odpověděti[66]), tehdy[67]) ho okřikli a mluvili, aby s nimi všeho[68]) hádání nechal na straně, že oni v tu chvíli o zákonu božím nic nemluví a nic jim do něho není, ale aby jim mluvil to[69]), což oni chtěli.

Při tom pak vyznání víry, napravování a v kostele odvolání[70]) co[71]) se[72]) jest dálo, —

---

1) *ost* odvolání; *v* k potupě a náp. a odv.; *kbl* potupně nápravu a odvol. — 2) *k* v tejn. kostele činili. — 3) *g* a u oltáře. — 4) *k* {biskupa}. — 5) *l* kazatedlníci, činíce. — 6) *ost* {z} někt. — 7) když tak: *k* některý z těch osob; *b* některého z těch osob; *l* některé osoby z těch osob. — 8) *l* {již}. — 9) *dv* znamenány. — 10) *bl* z toho. — 11) *ost* {z} obch. — 12) *dv* svědomí nejprve. — 13) *v* {i}. — 14) *v* {jiném}. — 15) *o* {i rozkázání}. — 16) *o* o to. — 17) *b* co. — 18) *k* a od toho. — 19) *v* kostelních v jiných. — 20) *zkbleo* {věcech}. — 21) *d* tedy. — 22) *l* {hned}; tehdy to ten. — 23) *b* listův — 24) *d* beze všeho závazku. — 25) *vl* toliko jedno. — 26) *kbl* na své závazky. — 27) *v* ho zapsali. — 28) *o* neřádného; *ost* řádného. — 29) *vdg* řád. a soudného slyšení. — 30) *d* neb. — 31) *kbevdgo* vyslyšaného; *l* vyhlášeného. — 32) *kbl* svědka. — 33) *o* {ani}. — 34) *v* řízení; *l* činění. — 35) *kbevdgo* připouštím. — 36) *e* {to}. — 37) *d* před dvěma nebo třmi; *dv* {před} třmi; *kblo* třima; *v* třími. — 38) *v* {nebo}; *lb* neb. — 39) *ost* {před}. — 40) *bl* {něco}; *kevdgo* slyšal něco. — 41) *ost* žertu. — 41*) *v* neb. — 42) *v* jakkoliv; *ost* jakkoli. — 43) *e* k sousedu ... k tovaryši. — 44) *k* tedyť; *d* tedy. — 45) *k* {tuto}. — 46) *bl* tomu široká; *k* tomu všemu široká; *o* k tomu. — 47) *k* oumyslem vymyšlené věci: — 48) *b* beze vš. soudu. — 48*) *e* byl(!). — 49) *ost* {pak}. — 50) *bed* k sobě vš. sv. — 51) *bl* {Pražané}. — 52) *l* {tomu obžalovanému}. — 53) *l* za právo. — 54) *v* beze všeho slyšení řádného. — 55) *k* ti konsistéři. — 56) *kbl* napraviti. — 57) *o* poblúdili. — 58) *klv* čeho. — 59) *vl* {jsou}; *o* sú. — 60) *l* je(!); *o* jest k tomu o tom. — 61) *kbleo* {o tom}. — 62) *bo* kdo sú; *k* že jsou. — 63) *kbl* s nimi. — 64) *kb* tuto a tento; *l* tuto a tamto. — 65) *z* {z} znám.; *d* z závisti(!) z zákona; *gv* z víry zákona. — 66) *blvdg* odpovídati; *keo* odpověditi. — 67) *d* tedy. — 68) *bl* {všeho}. — 69) *l* {to}. — 70) *o* otvolání. — 71) *b* což. — 72) *evdo* co jest se.

1525 ó bože, slituj[1]) se tobě toho[2])! — sluší se[3]) tomu podiviti[4]) i zasmáti. Neb se jest[5]) to[6]) působilo tehdáž, když kněz mši odsloužil[7]), a v túž[8]) chvíli ty osoby k tomu vybrané, klečíce[9]) u toho oltáře, musily[10]) po knězi mluviti[11]) slova přede všemi lidmi, kteráž jim uložena byla, potupujíce[12]) ty kazatele, kteříž jsou[13]) před tím vypověděni[14]) byli, že jsou je z víry pravé[15]) křesťanské v bludy svozovali[16]), a tak jiného mnoho. A někteří byli přinuceni, a jmenovitě Václav Poduška[a]), své vlastní syny, kněží již s světa sešlé, týmiž slovy potupovati a souditi[17]), že jsou[18]) je[19]) též[20]) svozovali.[21]) Mnozí[22]) také k té[23]) potupě šli, jako by je hned stínati[24]) měli, a někteří[25]) dosti řídcí toho učiniti odpírali[26]). Kteříž[27]) sou[28]) pak svolovali a[29]) tak činili, což[30]) jim bylo rozkázáno, tehdy[31]) tepruv administrator s konsistoří dávali[32]) těm všem listy pod pečetí konsistořskou, vyznávajíce o nich, že sou[33]) dobří a věrní křesťané[34]) podle[35]) matky pravé církve svaté.

A tu již měl býti vrch[36]) práva; avšak ještě na haklicích to vězelo, jakož dále zvíš[37]).

A s těmi listy potom[38]) musili na rathouz choditi[39]) do rady, tam je ukazovati[40]). Pražané[41]) po takových listech rukou je dáním každého obzvláštně[42]) za sousedy znovu[43]) 1525 přijímali, zavazujíce je sobě, aby byli povinni, artikulův nových obecních, prve[44]) již psaných, svolených obhajovati a skutečně zastávati. A tu[45]) hned při tom k některým[46]) z nich Pašek[47]) mluvíval: že »řídko dobré bývá maso[48]) dvakrát vařené[49]) a přítel dvakrát smířený[50]); a poněvadž jste, prý, prve právo své potratili, vypadše z víry proti bohu, že ztěžka[51]) víru k lidem také zachováte«. — Kohož tak[51*]) přijali, ten byl boží a živnost mu tepruv pustili — ale však ne všem, než komuž[52]) se jim zdálo[53]); a kohož odvrhli[54]), jakož[55]) se to mnohým přihodilo, ten čekati na se musil[56]) ven[57]) z města vypověděni. A tak že ani po těch listech jim[58]) platno nebývalo[59]), jako Havlovi od stříbrné růže[b]) a Jiříkovi Tatkovi[c]), krejčímu etc., kteříž jsou[60]) i s těmi listy vypověděni byli[61]). Avšak ještě mnohé[62]) ne hned tak přijímali, ale[63]) dávali jim dosti odtahův[64]) bez nedostatku[65]), nedadouce jim živnosti vésti[66]) do své libosti, až se[67]) některým[68]) živu býti stejskalo.

A tak obmyslili pod tím někteří z světských i z[69]) duchovních, zvláště[70]) znamenitější, své znamenité v tom[71]) oužitky[72]), od mnohých lidí nebožátek dary a ouplatky[73])

---

[1]) *l* slitujž. — [2]) *k* toho tobě; *l* tobě samému toho. — [3]) *z* (chybně) sluší-li se. — [4]) *g* podívati. — [5]) *lge* {jest}. — [6]) *l* {to}; *e* tu. — [7]) *l* dosloužil. — [8]) *bl* a v tu. — [9]) *o* vybrané, ležíce. — [10]) *l* musely. — [11]) *ost* říkati. — [12]) *o* pokupujíce (!). — [13]) *vl* {jsou}; *o* jsú. — [14]) *kbdg* vypovědíni. — [15]) *l* z víry svaté křesť. — [16]) *l* uvozovali. — [17]) *o* súditi. — [18]) *o* jsú. — [19]) *ost* {je}. — [20]) *v* týž. — [21]) *e* potupovali a svozovali. — [22]) *ked* A mnozí také; *oblvg* Mnozí jsou (*o* jsú) také. — [23]) *ve* k též. — [24]) *d* sstínati. — [25]) *v* někdeří. — [26]) *g* učiniti nemohli a odpírali. — [27]) *vl* Kteří. — [28]) *o* jsú. — [29]) *ost* {a}. — [30]) *l* co. — [31]) *d* tedy. — [32]) *v* dávali jim svědectví pod pečetí {konsistořskou}; *e* dávali těm listy všechněm pod pečetí k. — [33]) *o* jsú. — [34]) *o* {křesťané — svaté} ořezáno. — [35]) *g* pode (!). — [36]) *k* již byl vrch. — [37]) *v* zví se. — [38]) *l* potomně. — [39]) *dgv* {choditi}. — [40]) *v* ukazovali. — [41]) *k* Pražané pak. — [42]) *bo* obzvláště; *e* zvláště. — [43]) *k* znova; *l* {znovu}. — [44]) *l* {prve). — [45]) *ost* {tu}. — [46]) *v* k němterým. — [47]) *kbl* Pašek z Vratu. — [48]) *klvdg* řídko bývá dobré maso; *e* řídko dobré maso bývá. — [49]) *d* pečené neb vařené. — [50]) *v* mířený. — [51]) *v* s těžkým; *ost* s těžkem. — [51*]) *ost* pak. – [52]) *kbvo* komu. — [53]) *v* se jim dobře vidělo; *l* se jim dobře líbilo. — [54]) *o* otvrhli. — [55]) *dgv* jakž. — [56]) *bd* musel. — [57]) *levo* {ven}. — [58]) *l* {jim} mnohým platno. — [59]) *g* nebylo. — [60]) *o* jsú. — [61]) *vdg* vypovědíni byli, protože nic dáti nechtěli. — [62]) *v* mnoho. — [63]) *o* a dávali. — [64]) *v* odtahu. — [65]) *g* bez nedostatkův. — [66]) *v* visti. — [67]) *ost* až se jim někt. — [68]) *v* někderým. — [69]) *kblv* {z}. — [70]) *e* a zvláště; *o* že zvláště. — [71]) *vl* {v tom}. — [72]) *b* užitku (!). — [73]) *l* úplatek; *k* úplatky od nich.

[a]) Václav Poduška r. 1520 dluhuje za nebožtíka syna svého Jana, faráře týnského (arch. praž. č. 2142 C 5b). Tento Jan Poduška byl z prvních kněží pražských, jižto měli styky s Lutherem, psalť mu r. 1519 (Enders, Luthers Briefwechsel II. č. 195). Srv. i Goll: Kterak smýšlel Luther o Husovi v Čas. Čes. Mus. 1880, str. 76. — [b]) Havel od stříbrné růže (č. 399 v Rytířské ulici) byl Bartošův dobrý známý; svědčí r. 1532 při svatbě jeho dcery Marty (arch. praž. č. 534. II. 48 b). — [c]) Jiří Tatek přestěhoval se ze St. města r. 1518 do Nového, maje tu dům s vinicí pod sv. Apolinářem (arch. praž. 2092—229).

1525 berouce[1]) pod jmenem víry křesťanské, tak: kdož[2]) co uplatil, buďto aby prázden[3]) byl odvolávání[4]), buďto vypovědění, tehdy[5]) takový každý, dada koláč, byl za dobrého křesťana i souseda[6]) vyhlášen a držán, jako by se[7]) znovu narodil. Což[8]) jistotně vím, to mluvím a z prstu jsem sobě nic nevyssál[9]). A nad to toto[10]) krátce přidám k tomu, že nic se v Praze ne- 1525
působilo[11]), což by[12]) na stříbrných kolečkách se netočilo[a]). Jak jest pak to šlo skrze židy[13]), to se[14]) dále v těchto knihách v XXVI[I][15]) kapitole šíře najde[16]). A pro lepší známost toho všeho příklad aspoň jeden takového v kolleji napravování a v kostele odvolávání[17]) tuto položím.

KAPITOLA DESÁTÁ[18]),

v níž se vypravuje[19]), jaký mistr Havel před tím, než nápravu činili[20]), závazek vydává. Dále[21]) jak s jedním z těch[22]) pikartův Cahera zachází. Při tom, jaké odvolání[23]) i nápravu v kostele[24]) činili.

Nejprve to napravování[25]) takto[26]) se dálo: Když některé osoby obeslány byly do[27]) konsistoře v středu po smrtelné neděli[28]) na zejtří po svatým Ambroži léta téhož ꝛc XXV°[29]), tehdy[30]) mluvil administrator ke všem, ač v širších slovích, ale v tento rozum: »To abyšte věděli, že jste proto obesláni, což[31]) se víry svaté dotýče, abychom každého znali, jak kdo věří. A protož aby nám každý z vás obzvláštně[32]) pověděl na své svědomí pod věčným zatracením pravdu[33]), neohlédaje se žádný[34]) na naše osoby, aby měli něco učiniti proti svému svědomí z přinucení, tak jakož Matěj bratr to[35]) o nás píše[b]); aniž také snad[36]) pro bázeň zbavení živnosti, boje se, aby někdo o to[37]) nepřišel; ale každý prohlédaj[38]) k tomu, co by mu zůstati mělo zde i na onom světě. Nás snadně sklamati můžte[39]), protože jsme lidé; ale boha žádný[40]) neoklamá a spíše duši[41]) svou každý oklamati můž[42]). A ta víra, kteráž vám oznámena bude, z[43]) zákona jest, prej[44]), Kristova, na kteréž předkové naši od sta let[45]) měli, pro niž mnoho statků[46]) jsou utratili jízdami a jednáním; a my také na té zemříti míníme[47]) ꝛc.«

To[48]) všickni slyšavše[49]), každý se k tomu přiznal, že chtí[50]) pravdu pověděti[51]). A tak potom kázali čísti artikule, z nichžto[52]) první jest v tato slova: »Věřím srdcem a ústy vyznávám, že jest v svátosti viditedlné[53]) na oltáři«, a tak dále položení toho i jiných artikulův,

---

1) *o* berúce. — 2) *l* kdo. — 3) *bleg* prázen. — 4) *ost* odvolání. — 5) *d* tedy. — 6) *d* i za souseda. — 7) *o* {se}. — 8) *lo* Co; *d* Coť. — 9) *o* nevypsal. — 10) *v* nad to to. — 11) *dv* nezpůsobilo. — 12) *ost* což by se… netočilo. — 13) *v* Jak jest pak to se dálo, skrze židy to se dálo; *d* Jak jest pak to šlo? Skrze židy se to dálo. — 14) *bl* {se}. — 15) Ve všech ruk. chybně XXVI místo XXVII. — 16) *kvd* se najde; *be* nejde; *ol* najdeš. — 17) *o* odvolání. — 18) *o* devátá(!). — 19) *v* {v níž se vypravuje}; *bl* vypisuje. — 20) *o* činil(!). — 21) *o* vydá a dále(!); *v* dále pak jak. — 22) *l* {z} těch; *o* z tvých. — 23) *o* otvolání. — 24) *kbl* {v kostele}. — 25) *kblvdgo* Nejprve o naprav. (*blev* napravení). — 26) *kl* jak jest se; *b* jaké se. — 27) *g* od konsistoře. — 28) *kbleo* před smrtedlné neděli(!). (datum chybné: sv. Ambrože bylo t. r. po Judica). — 29) *b* etc. 24(!). — 30) *d* tedy. — 31) *vlo* co se. — 32) *g* {obzvláštně}; *edo* obzvláštč. — 33) *e* v pravdě. — 34) *l* {žádný}. — 35) *l* br. Matouš(!) tak; *ost* bratr Matěj to. — 36) *ost* snad také. — 37) *kbledgo* o to někdo. — 38) *e* prohlídaj; *bvo* prohlídej. — 39) *kbl* můžete. — 40) *k* žádný nikdá; *b* žád. nikdy. — 41) *kblvdgo* každý duši svou (*o* svú); *e* každý svou duši. — 42) *ost* může. — 43) *o* {z} zákona. — 44) *vld* bude, jest prej z zákona. — 45) *k* od starodávna od sta let. — 46) *dvo* mnoho jsou (*o* jsú) statků; *kb* statků mnoho jsou. — 47) V ruk. *v* následuje nyní pozn. (Pro víru netřeba statků utráceti, neb ji bůh z milosti dává darmo svým voleným a nevím, jezdili-li jsou oni do nebe, když tak velkou outratu vedli, čili kam jinam. V pekle také čert o peníze nestojí, nýbrž on ji(!) sám administratorovi i s jeho kněžstvem obmyslil a spravil). — 48) *bvdgo* Tuto; *ke* Toto. — 49) *b* slyšavši. — 50) *vl* že chce. — 51) *kbledgo* pověditi. — 52) *l* z nichž. — 53) *bego* viditedlně; *l* v svát. na olt. viditedlné tělo Kristovo, a tak dále.

a) Z úplatků, i skrze židy, viní Paška, Zigu i jiné též Kronika Píseckého. O nemírné zištnosti Caherově, ač v jiném případě, svědčí i utrakv. kněz Václav Rosa. Viz jeho Zápisky, níže tištěné. Tomek X 585. — b) Viz dále kap. 18.

1525 kteříž se brzo[1]) v této[2]) kapitole také psáti budou[3]).

A když ten artikul[4]) přečtli[5]), zastavili se na tom, ptajíce se každého pořádně, věří-li tomu, čili nic. Mluvili k tomu někteří, přiznávajíce se[6]), že tak věří. — A když na jednoho z nich přišlo, pověděl[7]), že »já věřím všem řečem bozským, kteréž mají základ v písmě svatém; a tak zákonu božímu[8]) úplně věřím, že sou[9]) pravé věci v něm k spasení založené, a jmenovitě o té velebné svátosti, kdež
Luk. XXII. 19, 20 Kristus mluviti[10]) ráčil, vzav chléb: »Toto[11]) jest tělo mé« a, vzav kalich: »Tato[12]) jest krev má«, podle[13]) položení širšího v textu, tak jakž[14]) Kristus a k kterému konci ji ustanoviti ráčil. A tomu mne i[15]) rodičové i učitelé moji[16]) vždycky učili.« — Ptal se ho administrator jednou i druhé: »aby jim pověděl, věří-li podle toho artikule[17]), či nic, a že o zákonu božím nyní nic[18]) nemluvíme[19]).« — Pověděl on[20]), že »já[21]) při tom stojím, což[22]) sem mluvil, a jiné odpovědi dáti neumím[23]) a zdá mi se, že dosti otázce vaší činím.« — Vyslyšav[24]) ho administrator pověděl[25]): »Již sme tě slyšeli[26]) rozumíme[27]), co jest v tobě; vystup ven a jdi domův«. A mezi jinou[28]) řečí, když ho potahovali do kostela k nápravě podepsané, mluvili k němu: »By pak všecko učinil, co[29]) bychom tobě[30]) rozkázali, ještě[31]) za nic tobě[32]) neslibujem, aby přijat byl zase od konšelův za souseda[33]).« V takové řeči již se tu víry[34]) nedotejkalo[35]), ale zvláštní zlosti a nelibosti, kterouž sou k němu[36]) i k jiným měli pod zámyslem bludův při víře[37]). A když tak mnoho k němu mluvili[38]), tehdy[39]) na zejtří mu hned starší v[40]) obchodu jeho živnost složili. A komuž tak ven z konsistoře kázali[41]), ten již čekal na sebe[42]) konečného vypovědění[43]) z města, leč jest kdo dobře to[44]) uplatil[a]).

Marek XIV. 22, 24; Matouš XXVI. 26, 27

Potom když tam v té konsistoři jiní zůstali, čtli jim jiné artikule až do konce, ptajíce se jich též jako prve, věří-li tak podle toho. Ale oni, jakž[45]) k prvnímu, tak ke všem jiným[46]) přiznávali se, že tak věří. Naposledy vybrav z nich některé[47]) administrator, rozkázal jim, aby[48]) se na zejtří[49]) ráno v kostele tejnském postavili u oltáře dřív[50]) jmenovaného, a co[51]) jim rozkázáno bude, aby se tak zachovali. Na zejtří, když sou[52]) se sešli do kostela podle uložení, kněz [Vojtěch řečený][53]) po lektuře a po pozdvihání[54]) svátosti napomínal je k tomu, aby po něm tu nápravu, k kteréž se včera[55]) přiznávali[56]), hned přede všemi lidmi v týž[57]) rozum opakovali a při tom aby nejprve[58]) odvolání[59]) činili z prvních[60]) — tak mluvíce[61]) — bludův. A tak jim pořádně z sexterníku[62]) četl a oni po něm mluvili takto: 1525

[1]) *l* kteří se také brzo; *v* kt. se v této kap. brzo psáti. — [2]) *g* v týto. — [3]) *o* bude(!). — [4]) K tomu pozn. na okraji: Tuto proměnil Krista v Antikrista, připisuje zákon jeho k zákonu Kristovu. — [5]) *g* přečetli. — [6]) *v* {přiznávajíce se}. — [7]) *v* {pověděl}. — [8]) *o* {božímu}. — [9]) *o* že jsú. — [10]) *g* {mluviti ráčil ... v textu, tak jakž Kristus}. — [11]) *d* To. — [12]) *klevo* Toto; *bd* To. — [13]) *l* i podle. — [14]) *bl* jak. — [15]) *kbleg* {i}. — [16]) *l* {moji}. — [17]) *v* věří-li podle toho artik. či nic, aby jim pov.; *ost* věří-li podle toho art., aby jim pov. či nic (*l* čili nic). — [18]) *l* {nyní} my nic. — [19]) *v* nemluvili. — [20]) *ost* {on}. — [21]) *o* pověděl že on já(!). — [22]) *l* co. — [23]) *be* nemohu a neumím. — [24]) Vyslyšev; *kvdgo* Vyslyšavše. — [25]) *kbl* {pověděl}; *edgo* pověděl admin.; *k* admin. řekl; *l* adm. dí. — [26]) *be* slyšali. — [27]) *kbl* {rozumíme}; *v* rozumi něco(!). — [28]) *o* jinú. — [29]) *kb* což; *l* coť. — [30]) *l* {tobě}. — [31]) *l* ještěť. — [32]) *l* {tobě}. — [33]) *o* za súseda. — [34]) *v* vírú. — [35]) *vgo* dotejkalo(!). — [36]) *kbl* {ale zvláštní ... jsou k němu}. — [37]) *k* při víře takovou příčinu; *l* při víře příčiny. — [38]) *d* tak k němu mnoho mluvili; *kbv* tak dlouho k němu mluv.; *l* tak dlouho mluvili k němu. — [39]) *d* tedy. — [40]) *kl* {v} obch. — [41]) *kl* z konsist. vyjíti kázali. — [42]) *ost* na se čekal. — [43]) *l* konečné vejpovědi; *v* kon. z města vypovědění. — [44]) *l* {to}; *ost* to kdo dobře. — [45]) *kl* podle toho, aby jakž; *g* jak. — [46]) *v* k jiným. — [47]) *v* někderé. — [48]) *kbl* {aby se na zejtří ... rozkázáno bude}. — [49]) *v* {na} zejtra. — [50]) *v* vejš. — [51]) *l* a když poručeno bude, aby se tak zach. — [52]) *l* {sou}; *o* sú. — [53]) *z* {Vojtěch řečený}; *kb* Vojtěch řečený Polek ruce (*b* ruče) a (*b* {a}) po pozdv.(!); *l* Vojt. řeč. Polák ruce pozdvihovav svátosti (»ruce« tu je vypsáno, ale přetrženo). — [54]) *kbev* pozdvihování. — [55]) *v* se prve přizn. — [56]) *o* přiznali. — [57]) *o* v týchž(!) rozum. — [58]) *kblevgo* nejprv. — [59]) *o* otvolání. — [60]) *v* z právních(!). — [61]) *l* tak mluvě. — [62]) *v* texterníku; *kb* z sexterníčku.

[a]) Možné jest domnění, že tu kronikář mluví o sobě.

1525 [Toto bylo odvolání][1]):

»*My v bludích postižení dáváme se vinni* pánu *bohu i všem věrným křesťanům, že jsme* velmi *pobloudili*[2]) při víře a *při svátostech* církve svaté a nejvíc při svátosti těla a krve boží i při[3]) jiných svátostech velebných, buďto že sme někteří z nás[4]) proti svátosti[5]) těla a krve páně rouhavé věci[6]) mluvili; buďto že jsme z nás někteří[7]) nedržali, aby tu pravé býti mělo tělo Kristovo těm, kteříž[8]) nepřijímají[9]), než toliko těm, kteříž přijímají; buďto také[10]), že sme někteří z nás proti poctivosti té svátosti v monstrancí vystavování[11]), pozdvihování[12]) i za procesí chození těla božího se protivili; buďto že sme někteří z nás řádných mší a řádného[13]) kněžstva poběhli a zvláštního a vejtržnýho[14]) posluhování se[15]) chytili[16]) a z rukou nevěrných kněží proti ustanovení Kristovu a řádu církve svaté tajně[17]) neb[18]) zjevně přijímali, jsouce[19]) týmiž kněžími svedeni, totiž Martinkem[20]), Mirušem[21]), Janem Poduškou, Počátkem[22]), i jinými spolu jich tovaryši[23])[a]), jich[24]) učením[25]) zavedeni[26]); a[27]) z takových věcí hodni jsme trestání[28]). Protož vás věrných křesťanův žádáme, proste za nás pána boha, ať nám naši vinu ráčí[29]) odpustiti. *A již nyní tuto víru v srdci* majíce[30]), upřímným[31]) srdcem a *ústy vyznáváme*[b])«. — —

— Kteréž pak[32]) měli v domnění toliko při víře, k tomuto[33]) je přinutili nad to mluviti[34]) (neb jsou[35]) ne[36]) jednostejnou všem notu[37]) vydávali: některým lehčejší, jiným těžší[38]) a jiným nejtěžší, 1525 jakž sobě koho uhlídali)[39]):

— »Jakž[40]) sme koli vzati v pověst nedobrou[41]) při víře svaté křesťanské, buďto pro ty kněží[42]) nevěrné[43]) a vejtržné[44]), aneb kazatele postranní, buďto pro pohádky[45]) jich kázaní, aneb traktatův čítání: aby z vás[46]) každý dobrý křesťan znal a nás v domnění neměl, že tuto víru pravou křesťanskou[47]) svobodně, světle[48]) a dobrovolně vyznáváme:

[Toto bylo za nápravu][49])[b]):

1. Item nejprve srdcem věříme a ústy vyznáváme, že jest v svátosti *viditedlné na oltáři těla a krve* Kristovy *pravý bůh a člověk, netoliko moci a dary svými, ale svým vlastním přirozením a podstatou*[50]) *svého přirozeného bytu, kteréž*[51]) *vzal z panny Marie narodiv se a sedí na pravici boha Otce*[52]).

2. Item srdcem[53]) věříme a ústy vyznáváme, že v svátosti na oltáři jest[54]) *tělo a krev pána Ježíše spojené s bozstvím, maje* tu *krev i duši, kterouž*[55]) vypustil *na kříži, bolestně umíraje za naše hříchy* — toto dále jest přičiněno, ježto za Rokycany toho nebylo — však[56]) v rozdílných spůsobách[57]) celé té svátosti rozdílné božské milosti ku požívání[58]) býti vyznáváme[59]).

3. Item[60]) věříme srdcem a ústy vyznáváme, že křesťané věrní[61]), i také my[62]), *mají se*[63]) *klaněti pánu Ježíšovi*[64]), *jenž jest v svátosti viditedlné, jako bohu pravému, a jej ctíti, jemu se*

1) *z* {Toto bylo odvolání}; *o* Tuto; *lv* Odvolání. My atd. — 2) *o* poblúdili. — 3) *vd* a při. — 4) *l* {někteří z nás}; *v* kteří z nás. — 5) *v* {proti svátosti ... z nás někteří} nedrželi. — 6) *e* rouhavě mluvili. — 7) *bl* někteří z nás; *k* {z nás někt.... přijímají buďto tak, že sme}. — 8) *vd* kteří. — 9) *e* {nepřijímají, než toliko těm, kteří}. — 10) *kbedgo* buďto tak; *l* buďto pak. 11) *l* postavování. — 12) *dgo* pozdvihání; *e* v pozdvihání; *kl* u pozdvihání; *b* u pozdvihování. — 13) *e* řádnýho. — 14) *bo* i vejtržního. — 15) *v* {se}. — 16) *d* uchytili. — 17) *kbldo* tejně. — 18) *k* nebo. — 19) *b* jsúce. — 20) *l* Martinem. — 21) *o* Miruškem. — 22) *v* {Počátkem}; *o* Pořádkem. — 23) *kbl* jich spolutovaryši; *d* {spolu}. — 24) *g* i jich; *o* {jich}. — 25) *vo* učení. — 26) *l* svedení. — 27) *ost* {a}; *o* {z takových věcí hodni}. — 28) V *z* na okraji: Tuto jest znamenitě a zřetedlně lhal a sám proti sobě mluvil jako lotr nestydatý, neb jest o knězi Martinovi i o jinejch prve na rathouze vyhlásil zjevně, že žádných bludův nevedou a tak ani proti ustanovení Kristovu. — 29) *v* ráčí naše viny; *ost* ráčí naši vinu. — 30) *l* majic. — 31) *bed* upřímým. — 32) *d* pak koli měli. — 33) *l* k tomu. — 34) *v* mluvili (!). — 35) *o* sú. — 36) *k* ne v jednostejnou; *blvdgo* {v} nejednostejnou notu všem (*l* všem notu; *o* nejednostejnú); *e* v jednost. notu ne všem. — 37) *zk* »rotu« (!). — 38) *v* {jiným těžší}. — 39) *go* uhlédali. — 40) *g* Jak. — 41) *beo* nedobrú. — 42) *kbvo* buďto proti knězi (!). — 43) *kb* nevěrně. — 44) *kb* vejtržně; *o* vytržené. — 45) *l* pro hádky. — 46) *vg* aby nás; *d* aby o nás. — 47) *b* pravú křesťanskú. — 48) *ost* směle. — 49) *z* {Toto bylo za nápravu}, ale ve všech ost; *o* Tuto; *v* Toto pak bylo za náp. po témž odvolání. Náprava. Nejprve atd.; *o* {za}. — 50) *b* podstatú. — 51) *kb* kterýž. — 52) *o* Celý I. odstavec je dvakráte. V *k* na okraji: A my ho vyznáváme, že jest vstoupil na nebesa a sedí na pravici boží a ne na oltáři. (K tomu připsal Balbín: glossa picarditica). — 53) *kbl* {Srdcem}. — 54) *bl* {jest}. — 55) *b* kterúž. — 56) *v* však to. — 57) *dgl* spůsobích. — 58) *ost* ku poznání. — 59) *g* býti poznává. — 60) (V *k* Balbínův připisek: glossa piccarduli). — 61) *o* nevěrní (!). — 62) *d* i takoví. — 63) *b* majíce se; *l* máme se. — 64) *b* Ježíši.

a) Rozumějí se kněz Martin betlémský, J. Poduška, Václav Počátek od sv. Havla, o nichž mluví kronika v I. 20. Viz čl. J. Čihuly, Martin Luther a Čechové podobojí, Č. Č. H. III. 1897, zejm. str. 330 a d. — b) Viz poznámku na str. 131.

1525 *modliti a jeho svaté tělo, jenž*[1]) *jest na oltářích*[2]) *v monstrancích, klekáním, světly*[3]), *i jinými řádnými poctivostmi slušnými velebiti* a k chvále jeho[4]) zpívati *a jemu ze všeho dobrodiní děkovati.*

4. Item[5]) věříme[6]) srdcem ꝛc., že jest sedmera svátost církve svaté, totiž: křest, biřmování, pokání, tělo a krev boží, svátost[7]) kněžství, manželství, olej posvátný[8]) nemocných pomazování[9]); kteréžto *svátosti jsou*[10]) *lékařství křesťanům od boha zjednané,* nápomocné[11]) k *životu věčnému.*

5. Item[12]) věříme[13]) ꝛc., že má býti zpověď kněžím ku přijetí vzloženého[14]) pokání.

6. Item[15]) věříme[16]) ꝛc., že volání[17]) na svaté[18]) za pomoc a za orodování ku pánu bohu má činěno býti. A že tuto víru ústy vyznáváme, srdcem věříme a[19]) v svých dušech[20]) ji oblibujem[21]); a jest-li že bychom co proti té víře vyznalé[22]) potom buď *slovem pohoršitedlným aneb skutkem* provinili a jinak věřili, držali[23]) neb vedli, tehdy[24]) odsuzujem se, aby nad námi mštěno[25]) bylo, jako nad nevěrnými lidmi, a žádné přímluvy žádných lidí aby[26]) nám ku pomoci potomní býti víc[27]) nemohly[28])[a]). 1525

KAPITOLA JEDENÁCTÁ.

V níž se oznamuje[29]), že za Rokycany[30]) rovně týmž[31]) štrychem šlo a Cahera tuto nápravu z něho vzal. Dále, když po té nápravě bylo, jak týž administrator[32]) na svých kázaních je za pravé[33]) křesťany[34]) vyznával[35]) a po malých časích o nich hanebně a potupně mluvil[36]).

Ti artikulové nadepsaní jsou[37]) vzati[38]) z[39]) spisův mistra Jana Rokycany[40]), kteréž vymyslil[41]) sobě[42]) s jinými kněžími prazskými, jimiž jest také byl mnohé šlechetné měšťany trápil za času krále Jiřího, léta božího jakž se
(1461) nalézá[43]) M⁰CCCC⁰LXVI⁰ [sic], když[44]) byly také povstaly nesnáze s kněžími táborskými i s jich následovníky, pro kteréž někteří z těch kněží jsou[45]) v vězení zmořeni z vůle královské; jakož pak širší zpráva se toho nalézá v starých spisích, co se stalo[46]) za času téhož[47]) Rokycany[48]), že *z rozkázání* jeho mučili v Praze[49]) některé bohobojné[50]) lidi *na skřipci*[51]) *pro víru,* v těch artikulích nadepsaných sepsanú etc., až do *zemdlení*[52]) jich. *A to musili ústy*[53]) *[v Tejně]*[54]) jemu i jiným *k vůli odvolávati*[55]), *jakž*[56]) *jim psáno*[57]) *dali. A někteří dlouhé*[58]) *vězení trpěli*[59]) *za deset let, jako Matěj Dolanský*[60]), —

[1]) *kb* {jenž}; *d* ježto. — [2]) *og* na oltáři. — [3]) *l* klekáním světiti i jinými. — [4]) *dgv* {jeho}. — [5]) *lg* {Item}. — [6]) *l* vyznáváme ústy, věříme atd. — [7]) *l* {svátost}. — [8]) *o* posvátných. — [9]) *kbleo* pomazání. — [10]) *go* jsú. — [11]) *vg* a nápomocné. — [12]) *lg* {Item}. — [13]) *l* věříme srdcem a ústy vyznáváme. — [14]) *kbo* vloženého. — [15]) *lg* {Item}. — [16]) *kbeo* věříme srdcem; *l* věř. srd. a ústy vyznáváme, že lidé na světě k svatým v nebi za pom. atd. volati mají. A tak tuto víru atd. — [17]) *g* volení (!) na světě za pomoc atd. — [18]) *d* k svatým. — [19]) *l* i. — [20]) *evdgo* duších; *b* srdcech. — [21]) *l* oblibujeme. — [22]) *v* vyznávali (!). — [23]) *kl* drželi a věřili; *ost* drželi, věřili. — [24]) *d* tedy. — [25]) *kb* mstěno. — [26]) *l* aby potom víc nám {potomní}. — [27]) *kl* {víc}; *v* víc platny. — [28]) *b* mohly. — [29]) *v* {v níž se oznamuje}. — [30]) *l* Rokycana. — [31]) *e* tím. — [32]) *v* administrator (scelerum). — [33]) *g* za pravý. — [34]) *e* {je za pravé křesť.}. — [35]) *kbl* vyznal. — [36]) *e* hanebně mluvil a velmi potupně. — [37]) *b* jsúc. — [38]) *ost* {vzati}. — [39]) *v* {z}. — [40]) *kl* Rokycana. — [41]) *g* vymyslili. — [42]) *kbl* {sobě}. — [43]) *vl* {jakž se nalézá}. — [44]) *v* kdy. — [45]) *o* jsú. — [46]) *ost* dálo. — [47]) *v* tohož. — [48]) *l* Rokycana. — [49]) *ost* {v Praze}. — [50]) *vlo* bohabojné. — [51]) *v* na skřipcích. — [52]) *ost* umdlení. — [53]) *lg* {ústy}. — [54]) *z* {v Tejně}, ale ve všech *ost* jest; *o* v Tajně. — [55]) *l* vyznávati. — [56]) *ost* jak. — [57]) *l* napsané; *ost* napsáno (*kbl* naps. bylo dáno). — [58]) *o* dlúhé. — [59]) *e* trpěli za dlouhý čas, jiní za deset let. — [60]) *z* má »Doleský« patrně ze zkratky v předloze Dolēský; *ost* všecky tvar správný.

[a]) Bartoš otiskuje tu úřadní formuli a dobře dále praví, že pochází ze spisu Rokycanova. Z té doby jest v rkp. univers. knihovny XVII G 12 »Odvolání těch, kteří od sekty pikartské odstupovali za M. Jana z Rokycan (t. j. Aug. Halar a j.) v kostele Matky boží před Tajnem L. P. 1466« (sic! správně 1461), jež je pojato i v první svazek foliantů lešenských. (Srv. J. Goll: Jednota bratrská v XV. stol., Č. Č. M. 1884, str. 468.) Tu nalézáme všecko, co Bartoš vypráví o odvolání, i chybný letopočet; místa, jež v Kronice vytištěna jsou nahoře kursivou, jsou doslova táž jako v Odvolání. Viz rozbor v článku mém ve Věstn. akad. 1903 str. 56.—61. Poněvadž B. výslovně dí, že některé kusy (čl. 2.) za Rokycany nebyly a teprve tehdy přidány, patrno že znal sám ormuli z r. 1461 a nezvěděl o ní teprve ze sexterníka, a že obé mohl srovnati.

1525 *a [k tomu po druhe seděl v Slizště]* [1]) *za půl druhého léta*, — *nějaký* [2]) *Mich[al]* [3]) *a* [4]) *některé* [5]) *u vězení na Poděbradech zmořili.* Jakož tehdáž, tak i nyní svého předsevzetí [6]) jináč, leč mocí světskou [7]) dovozovati jsou [8]) nemohli, ke cti a chvále [9]) boží všecko [10]) ukrutenství připisujíce [11]) [a]).

Potom Havel administrator o takových nápravnících a odvolávajících [12]) kostelních vyhlašoval [13]) na kázaních a vyznával [14]), že sou [15]) toprаví křesťané církve svaté, žádaje lidí [16]), aby se s nimi v lásce a v jednotě snášeli a jim [17]) v ničemž aby [18]) neutrhali. A potom opět proti tomu na jiném kázaní zase o nich potupně a hanlivě mluvil, zradou jich dotýkaje a pravě, aby jim nic věřeno nebylo, než [19]) jako vzteklým psům, leč který [20]) má [21]) tři voči v hlavě; a že oni všecko [22]) pro kus chleba a pro živnost učiní a že k svátostem přistoupati budou, kolikrát jim koli rozkázáno bude; a proto [23]) nic dobrého obmejšleti nebudou. — To ne jednou [24]), 1525
ale [25]) několikráte [26]) o nich také nyní [27]) v kostele svatého [28]) Jiljí při nové mši v neděli po svatém Mikuláši léta MVXXVII [sic], aby jim vě- (1527) 8. pros.
řeno jako psům nebylo, vyznával [b]). — Vrž [29]) sebou [30]), kam chceš, učiníš-li neb [31]) nic, jednostejné [32]) zlé nastávalo.

Potom když bylo k některým kněžím z konsistoře i k jiným o tom [33]) mluveno: »Proč tak činíte [34]) a [35]) mluvíte [36]), vedouce lidi k tomuto [37]) neb k tomuto [38]), a zvláště, což [39]) se podstatných věcí duchovních [40]) a odvolávání [41]) i [42]) napravování kostelního i jiných věcí zjevně nekřesťanských dotýče [43]), však znáte písma zákona božího, že tak nemá býti a že tudy lidi zavodíte [44])!« dali to [45]) za odpověď, že »jest to pravda, ale že tak nyní lidé prej [46]) v Praze chtí míti.« — A tak měli z toho kratochvíl a smích, následujíce [47]) řemeslníkův, kteříž, chtí-li [48]) záplatu bráti, musí lidem dělati po jich vůli a

---

[1]) *oz* {k tomu... v Slizště} dodáno z ost.; *d* a potom k tomu ještě po druhé seděl {v Slizště}; *kbl* v Slizště seděl; *v* a k tomu ještě seděl po druhé (*vo*) za 2 léta [2 = II = Iđ (!)]. — [2]) *l* Item nějaký; *ost* a nějaký. — [3]) *zl* má chybně »Mich«. — [4]) *ost* {a}. — [5]) *l* některé pak. — [6]) *b* nyní před se svého vzetí. — [7]) *o* světskú. — [8]) *bl* {jsou}; *o* jsú. — [9]) *b* k chvále. — [10]) *v* to všecko; *dg* všecko to; *l* všecka. — [11]) *kble* provozujíce a je připisujíce. — [12]) *o* nápravnících otvolávajících; *v* {a odvol.}; *l* a odvolancích. — [13]) *k* kostel. lidech vyhlaš. — [14]) *bl* {na káz. a vyzn.}. — [15]) *bo* jsú. — [16]) *k* lidí obecních; *l* lidí obecných. — [17]) *v* {a jim... neutrhali}. — [18]) *l* {aby}. — [19]) *v* {než}. — [20]) *o* kteří (!). — [21]) *kbl* v sobě tři oči má; *edgo* tři oči v sobě má; *v* {v hlavě} tři oči má. — [22]) *l* {všecko}. — [23]) *kbleo* a proto. — [24]) *o* nejednú. — [25]) *v* {ale}. — [26]) *kdo* několikrát; *g* kolikráte. — [27]) *ost* {také nyní}. — [28]) *kble* u svatého. — [29]) *kblevdg* Vrz. — [30]) *o* sebú. — [31]) *v* učiníš-li co neb. — [32]) *ko* jednostejně. — [33]) *v* {o tom}; *beo* o to. — [34]) *o* {tak činíte... lidi}. — [35]) *bl* {a}. — [36]) *l* {mluvíte}. — [37]) *kbl* k tomu. — [38]) *kblo* {neb k tomuto}. — [39]) *vl* co se. — [40]) *v* {duchovních}. — [41]) *ost* duchovních dotýče též odvol.; *kbl* odvolání; *o* otvolání. — [42]) *v* {i}. — [43]) *ost* {zjev. nekřesťanských dotýče}. — [44]) *v* zavozujete. — [45]) *v* {to}. — [46]) *ost* {lidé prej}. — [47]) *k* následujíce v tom řemesl. — [48]) *d* chtějí-li; *g* chtěje; *lo* chtěli; *v* chtějíc.

[a]) Podrobnější výklad viz v článku mém o kronice ve Věst. č. akademie 1903 str. 56.—60. Tuto jen výsledky. Stylisace Bartošova je nejasna; co tu uvádí najednou, nutno rozvésti ve tři věci: *a*) »Ti artikulové atd., jimiž byl mnohé šlechetné měšťany trápil... r. 1466«, má na mysli pronásledování bratří českých r. 1461 (o chybném letopočtu viz předešlou poznámku); *b*) »když byly také povstaly nesnáze s kněžími táborskými... byli zmořeni z vůle královské«, tu rozpomíná se auktor na události r. 1452, které předcházely; *c*) »jakož pak širší zpráva toho se nalézá« atd. až do konce, vrací se opět k údaji *a*). »Starými spisy« jest v tomto případě spis br. Vavřince Krasonického »O svátosti těla a krve páně«, psaný buď na konci r. 1526 nebo brzo potom. (Rkp. ve Zhořelci, cod. chart. 8 N 15; otisk některých částí od prof. Jar. Golla ve čl. Zpráva o českých rukopisech ve Zhořelci, Č. Č. Mus. 1878, str. 390.—404.; srv. i Gollovy Quellen und Untersuchungen zur Gesch. d. böhm. Brüder I. 138.—140.) Slova Bartošova »že z rozkázání jeho atd.« (rozdílným tiskem význačná) jsou doslovně odtud vzata, ač sotva přímo; snad z nějakého opisu. »Nápravy« tyto nalezneme i v Pamětech čl. XVII., a tu hojnější. Odkud má Bartoš místo o persekuci kněži táborských r. 1452, není známo. Zprávy o pronásledování máme u br. Tůmy Přeloučského ve spise panu Albrechtovi ze Šternberka na Lukově l. p. 1502 (Arch. ochranov. III. 202), ale odtud B. asi nečerpal. — [b]) Ale tenkráte Bartoš byl už ve vyhnanství; uvádí tu tedy svědectví cizí, ač asi někoho ze své rodiny nebo sousedů; měltˇ u sv. Jiljí dům.

1525 libosti, jakž[1]) míti chtí, totiž[2]) krejčí, ševci, kožešníci[3]) a jiní; k tomu také hudci[4]), kteříž[5]) k tanci[6]) hudou písně tanečné[7]), tanečníkům příjemné[8]) a libé, týž spůsob zachovávají. Též i ti takoví kněží skrojí[9]) víru lidem, když chtí a jakou chtí[10]), po lidské vůli a libosti, a ne jakž bůh chce, o jehožto vůli žádné zmínky nebylo[11]). Ó proklatí a falešní proroci, kteříž se s proroky krále Achaba a krále Sedechiáše (Král. III. 18.) úplně[12]) srovnáváte! — A protož oni[13]) z kratochvíle (Paralip. II. 36) proti svému svědomí zjevně směli vésti lidi k zavedení[14]) jich. A v tom pokrytství mnozí lidé jsou[15]) je poznávali[16]); neb když bývalo[17]) rozmlouvání s nimi[18]) v ouzkém a samotném zavření, že jsou vší pravdě zákona božího místo dávali a potvrzovali jim všeho, potupujíce sami své předsevzetí; a potom v kostele nikdá s tím na světlo vyjíti[19]) nechtěli[20]), 1525 proto že jim zlé jich[21]) svědomí bránilo[22]), ale pomáhali[23]) všeho[24]) krom pravdy. Bezpečné li[25]) jest pak takovými pastýři se spravovati a[26]) svých duší jim svěřiti a na ně spolehnouti[27])? — Netoliko písma bozská, ale i[28]) přirozený rozum tomu odpírá.

A těch také časův to při některých farářích tudíž[29]) se nalézalo, že majíce z povinnosti příkladem starých předkův svých zákon boží zastávati, uvodili naň potupu – když někdo volal se k tomu, že chce podle zákona Kristova[30]) a čtení jeho[31]) se spravovati – těmito[32]) nevěrnými[33]) a kacířskými slovy[34]), že »pikarti a bludní lidé nejvíc se zákonem božím zamítají«, — jakoby nad to něco bezpečnějšího a jistšího[35]) měli. A to jest nejzřetedlnější faleš.

KAPITOLA DVANÁCTÁ.

V níž[36]) tento[37]) skladatel kněh těchto[38]) všechněm lidem na rozum dává a k rozsouzení připouští, spravedlivě-li se těmto lidem nevinným dálo, buď[39]) ta náprava anebo[40]) odvolání[41]), sám[42]) to odkládá [sic][43]).

Když bych chtěl býti nejkratitedlnější[44]), tehdáž[45]) musím býti v mluvení[46]) hojnější z popuzení hodné příčiny k psaní[47]). A bych pak jakkoli chtěl se tomu vyhejbati[48]), tehdy[49]) toho[50]), což[51]) jest pravého a paměti hodného, těžko jest mi pominouti.

I věz, že taková náprava v kostele na lidi[52]) vzkládána[53]) byla[54]), že sou[55]) mnozí musili[56]) sami na sebe vyznávati a odvolávati[57]) beze všeho na ně důvodu, toho[58]), čímž jsou[59]) nikdá vinni nebyli, a zvláště to, kdež[60]) jsou přinuceni byli mluviti[61]): »My v bludích postižení«, a potom že sou[62]) z rukou nevěrných[63]) svátost Kristovu přijímali proti ustanovení jeho a řádu[64]) církve[65]) svaté etc. A toho[66]) sou také nikdá ti[67]) konsistorianové, ani žádný jiný na ty kněží

1) *l* jak. — 2) *l* ut krejči. — 3) *ost* {kožešníci}; *dblev* ševci etc. — 4) *dv* {a jiní; k tomu také} jako i hudci; *g* a jiní k tomu také, jako i hudci; *k* i hudci. — 5) *dv* kteří. — 6) *d* také k tanci. — 7) *b* {tanečné}. — 8) *v* přihodné. — 9) *dvg* strojí. — 10) *kble* {a jakou chtí}. — 11) *ost* nebývalo. — 12) *kbl* {úplně}. — 13) *l* A tak oni. — 14) *d* k zatracení a k zavedení. — 15) *o* jsú. — 16) *dgl* poznali. — 17) *ost* bylo. — 18) *o* rozmlúvání s nimi; *v* s nimi promlúvání. — 19) *o* vejíti; *ost* jíti. — 20) *l* nesměli. — 21) *k* jich zlé; *v* jejich zlé. — 22) *k* svěd. toho bránilo. — 23) *k* dopomáhali. — 24) *v* všecko. — 25) *v* Bezpečně-li. — 26) *ost* {a}. — 27) *b* spolehnúti; *l* vzpolehnouti. — 28) *bvd* {i}. — 29) *g* tutíž(!). — 30) *led* božího. — 31) *eo* čtení svatého. — 32) *kb* mluvili těmito. — 33) *kbl* novými nevěrnými. — 34) *ost* ústy a slovy. — 35) *vo* {a jistšího}. — 36) *v* {v níž}. — 37) *lv* {tento}. — 38) *v* knihy této. — 39) *ost* buďto. — 40) *kbleg* aneb; *v* neb. — 41) *o* to odvolání. — 42) *l* jakž sám. — 43) *kbleo* vykládá. — 44) *gv* nejukratitedlnější; *ko* nejkratochvilnější; *ld* nejkratši. — 45) *kblevgo* tehdy; *d* tedy. — 46) *ost* v řeči. — 47) *l* k spasení(!). — 48) *k* vyhnouti; *o* vybíhati. — 49) *d* tedy. — 50) *v* to. — 51) *d* co. — 52) *l* {na lidi}. — 53) *l* vykládána. — 54) *keo* bývala. — 55) *o* sú. — 56) *l* museli; *v* sami na sebe musili. — 57) *o* otvolati; *dg* odvolati. — 58) *blovg* to. — 59) *o* sú. — 60) *vl* když. — 61) *v* to mluviti. — 62) *o* jsú. — 63) *v* nevinných(!) — 64) *dgvl* {jeho a řádu}. — 65) *l* přijímali proti ouřadu jeho církve. — 66) *ost* Toho jsou. — 67) *kbl* {ti}.

1525 vyšlé neprovedli, aby co proti tomu obojímu[1]) učinili, ani toho, aby oni sami se podle toho obojího upřímně[2]) zachovali[3]) na schválení zákona Kristova.

A opět[4]) dále musili[5]) mluviti, že tu[6]) víru, — kterouž[7]) nazvali[8]) býti jim[9]) pravou křesťanskou[10]) bez pravého důvodu[11]) —, svobodně, světle a dobrovolně vyznávají. I jaká toho měla svoboda a dobrovolnost[12]) býti, poněvadž jináč nemohli té nápravy prázdni býti[13]), leč[14]) to učiní, anebo aby živnosti prázdni byli[15]) a z města se preč brali[16]), anebo[17]) aby katům[18]), biřicóm, rychtářóm[19]) v ruce dáni[20]) byli a naposledy na hranici k upálení[21]) odsouzeni[22]) byli; jakož se i to[23]) některým stalo, [o čemž][24]) propotom, když k tomu přijde[25]). A tak rozličně ty lidi podvodili[26]) proti jich svědomí.

I kdo jest kdy[27]) slýchal takové právo a zřízení[28]), buďto světské nebo[29]) duchovní, aby měl člověk býti[30]) napraven na víru[31]) takovým již psaným spůsobem[32])! Neb by to býti musilo[33]) proti přirozenému rozumu a nad to proti[34]) zákonu božímu, kterémuž víc sluší věřiti, než všem lidem, hříchu poddaným. Důvod toho: že rozum[35]) nejprv[36]) přirozený toho brání, aby někdo[37]) měl řeč slyšenou[38]) odvolávati a mluviti sám o sobě i o jiném, bez pravého rozeznání a[39]) usouzení[40]), jest-li tak čili nic, že jest sveden 1525
v bludy a v[41]) jiné věci, tím soud čině na toho, od kohož[42]) jest[43]) něco slejchal. Druhé: zákon boží brání[44]) a doličuje[45]), že jest takové[46]) odvolání[47]) marné, ošemetné[48]), pokryté, falešné a v zlou[49]) pověst podvodné[50]), jako by na tom dosti nebylo, že jest Kristus k napravení člověka hříšného k víře a ku pokání zákonem svým novým všem cestu vyměřil, ježto[51]) právo světské[52]) i duchovní se vztahuje[53]), že toho toliko člověka k nápravě[54]) a k[55]) vodvolání odsuzuje, kterýž by původem byl některého neslušného[56]) skutku nebo[57]) řeči, tak že pro takové pohoršení, kteréž by mezi lidi uvodil, hodně povinen jest[58]) provoditi[59]), aneb[60]) slovy napravovati i odvolávati[61]) to[62]), že jest zle učinil, a to[63]) tehdáž, když by[64]) již právem a soudem[65]) spravedlivým byl k tomu[66]) přemožen[67]) a připraven[68]). — Přirovnejž pak jedno[69]) k druhému[70]), kdo chce. Nebo tamto[71]) při prvním bez rozeznání pravého a bez oznamování[72]) příčiny řádné a slušné[73]), co anebo[74]) proč má někdo odvolávati, napravovati mnozí i lháti sami[75]) na sebe[76]) musili; tuto pak po[77]) rozeznání[78]) teprv a po příčině soudem každému ukázané[79]) nápravy se na lidi vzkládají[80]).

---

[1]) *o* {obojímu}. — [2]) *bvedg* upřímě. — [3]) *dgvl* zachovávali. — [4]) *ost* Opět. — [5]) *vl* museli. — [6]) *v* touž. — [7]) *be* kterúž. — [8]) *ost* nazývali; *l* jiní nazývali. — [9]) *kvo* {jim}. — [10]) *beo* pravú křesťanskú. — [11]) *l* bez prav. důvodu pravou křesťanskou svobodou, svobodně. — [12]) *o* dobrá volnost. — [13]) *l* nápravy zbýti a prázdni jí býti. — [14]) *k* {leč}; *dgv* leč to učení přijmou anebo živnosti aby; *o* »leč... byli« má dvakráte. — [15]) *kbl* {to učiní... prázdni byli}. — [16]) *l* se bráti pryč. — [17]) *v* aneb. — [18]) *g* anebo živi katům(!); *l* biřičům a katům; *kb* katům a biř. — [19]) *kble* {rychtářóm.} — [20]) *l* dáni byli. — [21]) *dv* k spálení. — [22]) *o* odsúzeni. — [23]) *kbl* to i; *v* se i některým to stalo. — [24]) *d* na okraji o čemž potom; v *z* ani *ost* »o čemž« není, ale smysl žádá doplňku. — [25]) *l* přijde, ukáže se to. — [26]) *l* podvozovali. — [27]) *v* kdy jest kdo; *o* kdo jest kde. — [28]) *kbl* takové pravé zřízení. — [29]) *v* aneb; *e* neb. — [30]) *v* {býti}. — [31]) *ed* {na víru}; *o* na míru. — [32]) *k* takovými již psanými spůsoby. — [33]) *o* muselo. — [34]) *kbl* {proti}. — [35]) *l* roz. přir. toho nejprv; *ost* rozum přiroz. nejp. toho. — [36]) *g* nejprve. — [37]) *vdgo* měl někdo. — [38]) *d* slyšanou; *bo* slyšenú. — [39]) *kevo* i; *g* {a}. — [40]) *o* usúzení. — [41]) *o* {v}. — [42]) *b* od koho. — [43]) *bl* {jest}. — [44]) *ost* bož. toho brání. — [45]) *g* {a doličuje} odlučuje. — [46]) *k* to takové. — [47]) *o* otvolání. — [48]) *l* marné a ošemetné. — [49]) *beo* a v zlú; *k* a zhola. — [50]) *k* {podvodné}; *l* uvedené (bylo »podrodné«, ale to opraveno). — [51]) *z* má chybně »ještě«. — [52]) *o* práva světská. — [53]) *v* na to se vztahuje. — [54]) *e* k napravení. — [55]) *o* k otvolání; *v* {k}. — [56]) *v* některého nešlechetného. — [57]) *ldo* neb. — [58]) *l* povinen jest slovy provoditi neb odvolati. — [59]) *v* provozovati. — [60]) *ke* anebo. — [61]) *o* otvolávati. — [62]) *kble* {to}. — [63]) *kbl* {to}. — [64]) *l* kdyby; *b* kdy bych; *o* když bych. — [65]) *v* právem nebo soudem. — [66]) *l* byl v tom. — [67]) *dvg* přinucen. — [68]) *l* a k tomu připraven. — [69]) *v* Nu přirovnejž jedno. — [70]) *v* k druhýmu. — [71]) *l* tam. — [72]) *bl* oznámení. — [73]) *ost* slušné a řád. — [74]) *v* aneb. — [75]) *v* {sami}. — [76]) *kb* {na sebe}; *l* na sebe i jiné. — [77]) *k* při rozezn. — [78]) *e* po rozezn. rozepře. — [79]) *v* oznámené. — [80]) *k* skládají; *d* vkládaly; *o* vzkládá.

1525 A protož takové jakés nápravy a[1]) odvolání[2]) bezprávné[3]) a[4]) nespravedlivé[5]), [k][6]) kteréž jsou[7]), aby[8]) je v kostele činili, bezděčně[8*]) lidi připravovali, jsou marně od mistra Jana Rokycany[9]) vymyšlené[10]) a od nynější konsistoře všetečně ujaté[11]), kteréž[12]) toto[13]) v sobě nese a zavírá[14]): že jsou k tomu nutili lidi, aby potupovali kněze Martina betlémského — kterémuž potom[15]) Martinek[16]) přezděli[17]) — i jeho kněžstvo a[18]) aby je soudili za bludné pikarty a za kacíře, jako by je falešně učili proti víře křesťanské, proti všemu důvodu. I považiž, jaký to měl soud býti od těch lidí, kteříž sou je[19]) slejchali[20]) na kázaní — neb to na ně neslušelo, ale na soudce k tomu vydané[21]) – a k tomu, že ani soudcové, ani jiní neměli[22]) by[23]) žádného odsuzovati bez přítomnosti stran a bez vyslyšení!

Ale tuto se tak dálo[24]), že ani osoby, totiž strany odporné, byly[25]) přítomné[26]) a nad to ani slyšány nebyly[27]), ani[28]) soudcové a rozeznavatelé k tomu vydáni nebyli, ani hodní svědkové; ale kteříž je sami souditi[29]) měli (byli-li sou[30]) v pravdě) za bludné, vstrčili[31]) to podvodně na lid obecní[32]), aby oni je v kostele odsuzovali[33]), nemajíce někteří v tom pravé známosti a rozeznání, co jest křivého a co pravého[34]). Pakli jsou[35]) kteří známost měli, ale[36]) byli velmi v té kvapnosti ohromeni[37]), že strachem musili říkati bílému černé a černému bílé[38]). 1525

Pozoruj[39]) každý ještě[40]) i tohoto[41]). Když při přítomnosti[42]) krále na hradě prazském sočen býval kněz Martin i kněží[43]) jeho krom očí léta M⁰D⁰XXII⁰, že by bludy lidu (1522)
kázali ꝛc., od farářův některých prazských jsouce[44]) obžalováni, tu jest[45]) se potom před králem on kněz Martin i kněží jeho[46]) ohlašovali, aby o to slyšáni byli s odpornou stranou[47]), žádajíce, aby jim ukázáno bylo, v čem[48]) a kterak sou zbloudili[49]), a bude-li to při nich nalezeno, že chtí rádi napraviti[a]); nemohli se[50]) toho dovolati, ani před králem, ani před knížetem Karlem hejtmanem po odjezdu královském, ani před mistry v kolleji, ani na rathouze před Pražany; aniž se[51]) směli ti farářové, ani žádný jiný[52]) proti nim za žalobníky postaviti a na ně provozovati[b]). A tak ti všickni, totiž[53]) král, kníže, náměstek jeho, administrator[54]) s konsistoří[55]), ani Pražané nesoudili a nad to[56]) neodsoudili[57]) jich za svůdce, ani za[58]) žádné zlé lidi; jimž náleželo to učiniti, kdyby co[59]) jistého proti nim a pravého měli, a ne lidu obecnímu[60]), jměvše je v své moci tehdáž, když jsou[61]) se k slyšení volali; ale pokojně je[62]) z města pustili. A když sou[63]) ven vyšli, tehdy[64]) tepruv je[65]) světští i duchovní haněli[66]) a[67]) za bludné soudili, lidem krom očí hyzdili, víc

1) *k* {a}. — 2) *o* otvolání. — 3) *bv* bezprávně. — 4) *v* {a}. — 5) *b* nespravedlivě. — 6) *ost* {k}; *veo* k kteréž. — 7) *o* jsú. — 8) *e* {aby je ... připravovali, jsou}; *o* aby je v kostele, čím by bezděčně lidi přip. jsú; *k* kteréž jsou je v kost. lidé činiti bezděčně musili. — 8*) *v* {bezděčně}. — 9) *k* Rokycana. — 10) *evdg* vymyšleny. — 11) *v* přijaté. — 12) *k* {kteréž}; *g* kteráž (!). — 13) *bvgo* tuto. — 14) *kd* nesou a zavírají. — 15) *l* i potom. — 16) *kb* i Martinek. — 17) *e* převzděli. — 18) *ost* {a}. — 19) *k* {je}; *dvg* jej. — 20) *g* soudili a slejchali. — 21) *l* k tomu zřízené. — 22) *b* neměliť. — 23) *l* {by}. — 24) *o* zdálo. — 25) *kl* nebyly. — 26) *l* přítomny. — 27) *l* slyšáni nebyli. — 28) *bl* {ani soudcové ... vydáni nebyli}. — 29) *o* súditi. — 30) *bo* sú. — 31) *kb* vystrčili. — 32) *vo* obecný. — 33) *v* v kostele soudili. — 34) *l* pravého a co křivého. — 35) *b* sú. — 36) *l* {ale}. — 37) *z* ohroměni; *o* ochromeni; *v* v tom ohromeni. — 38) *kbl* černému bílé a bíl. čer. — 39) *kbe* Pozorujž. — 40) *b* {ještě}. — 41) *lg* i toho. — 42) *l* v přítomnosti krále; *dgv* při králi. — 43) *ost* s kněžstvem. — 44) *be* jsúce. — 45) *v* tu jest kněz Martin před králem, též i kněží jeho; *l* tuť se on kn. Mart. i kněží před králem; *b* tuť jest. — 46) *k* {jeho}. — 47) *beo* s odpornú stranú. — 48) *o* v čemž. — 49) *o* jsú zblúdili. — 50) *o* {nemohli se ... před králem ani}. — 51) *kbl* ani se; *o* níž se (!). — 52) *ost* {jiný}. — 53) *dgv* totiž král, ani kníže; *l* totiž Karel kníže. — 54) *vdg* též administrator. — 55) *o* a s konsist. — 56) *vg* {nesoudili a nad to}; *d* neodsoudili (!), nadto neodsoudili; *leo* nesoudili, nad to. — 57) *b* nevodsoudili; *v* neodpoudili (!). — 58) *o* {za}. — 59) *l* co pravého proti nim měli; *ost* co proti nim prav. měli. — 60) *lvg* obecnému. — 61) *o* sú. — 62) *o* {je}. — 63) *o* {sou}. — 64) *dg* tedy. — 65) *o* se (!). — 66) *b* zhaněli. — 67) *bl* {a}.

a) O tom v kap. I. 5, kdež by bylo slušelo, ničeho není. Nelze odjinud doložiti. — b) Srv. kap. I 14, kde však též je udání nedostatečné. Obšírně potvrzuje zprávu Bartošovu článek VIII. Pamětí. Srovnej Tom. X. 542 ad.

1525 to ze zlosti nežli z hodné příčiny činíce. A když jim někdo poctivě odpíral, tehdy[1]) to tak rádi, jako had zaklínání, slyšeli. A tak žádný o jich zavinění nic nevěděl[2]), až tepruv po jich odchodu. A jakž[3]) sou[4]) se koli Pražané [a][4*]) konsistoř k těm kněžím zachovali, že též potom k jiným měšťanům vypověděným se stavěli, jakož[5]) se tuto[6]) píše.

Dotekl jsem toho, že se[7]) tu[8]) nejvíc ze zlosti to působilo. Nebo týž kněz Martin, ačkoli jest pravdu světlou[9]) zákona božího na kázaní svém[10]) mluvíval[11]), a v tom ho žádný nepřemohl, ale[12]) však, že jest časně[13]) toho nečinil[14]), ale kvapně, i protož to[15]) se u mnohých v jed obrátilo, pro nezvyklost a mdlobu[16]) jich. Nebo traňk některý, ač jest výborný a uzdravitedlný[17]), však když se ho[18]) podává nemocnému krom času příhodného, proti žaludka nezvyklosti, že ztěžka[19]) k oužitku jemu půjde, nébrž[20]) vejvratek po něm učiniti musí; a mnohého[21]) takového apatykářskými[22]) drahými[23]) věcmi spíše umoří, nežli mu spomůž[24]). 1525
A tak — že jest se on kněz Martin mnohokrát vystřelil napřed v některých věcech podle pravého smyslu Kristova, mimo obyčej zvyklý lidský, neprohlédaje[25]) k okolkóm[26]), ale že[27]) administrator s svými[28]) jemu toho spůsobu, ačkoli pravého, nepřál, neb jest o něm i na rathouze[29]) to vyznával, že nic bludného nevede — i z té příčiny odpory mezi sebou[30]) mnohé[31]) majíce, zlostí se proti sobě rozpalovali, a světští potom[32]) lidé se k tomu přiměšovali dotud, až se pozdvižení obce stalo. Neb když jest jeden hrdý a pyšný, druhý[33]) zpurný a neústupný, řídko[34]) se v jednom stání snésti[35]) mohou.

A po některém času okolo roku zběhlého[36]), kněz Martin oženil se, složiv[37]) z sebe kněztví, a bydlil v Novém Městě za Hradcem Králové, pod panováním pána[38]), pana Jana Černčického z Kácova[39]). Tu jest[40]) již pak osadil se[41]), řemeslo tkadlcovské dělal i jiné obchody jako jiný člověk vedl[a]).

KAPITOLA TŘINÁCTÁ.

V níž se vypisuje[42]) život mistra Jana Rokycany[43]), jak pro čest a marnou[44]) chválu světa tohoto[45]) znamenitě[46]) pracoval a jako[47]) nápodobně[48]) Cahera také tak dělal[49])[b]).

Ale poněvadž jsem tuto počal se[50]) dotýkati mistra Jana z Rokycan[51]), správcí[52]) někdy kněžstva českého i moravského pod obojí spůsobou, zlé a nehodné paměti, umyslil jsem šíře[53]) také[54]) o něm[55]) tuto oznámiti, aby i to vědomo[56]) bylo na budoucí časy, jaký jest křesťan byl

[1]) *d* tedy. — [2]) *l* nic neslyšel a nevěděl; *b* nevěděli. — [3]) *l* jak. — [4]) *o* sú. — [4*]) *z* {a} (!). — [5]) *v* jak. — [6]) *kbl* {tuto}. — [7]) *kbledgv* jsou... působili. — [8]) *l* {tu}; *g* to. — [9]) *bo* světlú; *c* smělú. — [10]) *vl* na kázaních svých. — [11]) *kbl* mluvil. — [12]) *v* {ale}. — [13]) *o* častně. — [14]) *v* nečiníval. — [15]) *o* {to}. — [16]) *o* mdloby. — [17]) *kbl* {a uzdravitelný}; *l* příhodný a výborný. — [18]) *kblo* {ho}; *o* to. — [19]) *v* s těžkem k užitku přichází. — [20]) *v* nýbrž i vývrat; *ost* nebo i; *k* nebo mnohdykráte i. — [21]) *d* a mnoho. — [22]) *d* apatýřskými; *o* apatékářskými. — [23]) *g* {drahými}. — [24]) *k* spomůže; *o* pomůž. — [25]) *eb* neprohlídaje; *l* neprohlídal. — [26]) *l* k náklonnostem; *kb* k náklonkům. — [27]) *v* {ale že}; *v* a administr. — [28]) *b* s jinými svými. — [29]) *ost* o něm to i na rathouze. — [30]) *b* sebú. — [31]) *v* mnoho; *k* mnohé měli a zlostí... rozpalujíce. — [32]) *ost* lidé potom. — [33]) *k* a druhý. — [34]) *k* zřídko. — [35]) *kbv* snýsti. — [36]) *k* okolo času zběhle k roku se chejlícího. — [37]) *kble* oženiv se, složil. — [38]) *levdg* {pána}. — [39]) *k* Čeručického (!) z Racova (!). — [40]) *l* {jest}. — [41]) *k* osadiv se; *v* se osadiv. — [42]) *v* {v níž se vypisuje}. — [43]) *k* Rokycana. — [44]) *bo* marnú. — [45]) *l* tohoto se choval. V čemž i Cahera s ním se srovnal {znamenitě... dělal}. — [46]) *kb* znamenitě a právě šibalsky pochleboval. Cahera taky tak dělal. — [47]) *do* a jako nápodobně Cahera také atd. — [48]) *v* také tak nápodobně. — [49]) *o* dělá. — [50]) *l* {se}. — [51]) *klv* Rokycany; *b* Rokycana. — [52]) *kv* správce. [53]) *l* šířeji. — [54]) *ost* {také}. — [55]) *kbl* {o něm}. — [56]) *l* vědomé.

[a]) Nelze doložiti. — [b]) Touž taktikou — nejdřív proti Rokycanovi, potom proti Caherovi — psán jest i čl. III. a V. Pamětí, u zřejmých shodách s kronikou. Ale zdrojem obou bylo sepsání třetí, od něhožto však každý spis jinak se odchýlil.

(1525) a co jest působil v české zemi, původem-li
Ducha svatého, čili duchem[1]) oněch proroků v
Achabových. Neb se[2]) takto[3]) z spisův, kteříž
se nalézají v knihách nějakého pana Václava
Valečovského řečeného, kteréž byl sepsal za času
krále Jiřího, jsa tehdáž podkomořím měst krá-
lovských v Čechách[4]), [nalézá[5]) o něm][6]) v tento
1419 rozum[a]): Že po smrti krále Václava slavné
paměti, když Čechové krále neměli a císař
Zigmund, bratr jeho, byl[7]) v Uhřích králem,
ten pracoval o to, aby Českého království, jakožto
nejbližší[8]) po krvi dědic, došel. Za kteréhožto[9])
války těžké v Čechách se zdvihly, dřív než byl
1420 přijat od Čechův za pána; a Vyšehrad zámek
královský jest proň zkažen[b]). Ale Rokycana[10])
s knězem Martinem[11]) Lupáčem bouřili[12]) proti
němu lid obecný[13]) po vší zemi po kostelích,
aby ho[14]) za pána nepřijímali, rozličným jej
haněním všudy[15]) plundrovali s jinými kněžími,
Antikristy a[16]) šelmy jemu spílajíce[17]); a stolici
papežskou[18]) s jejími náměstky chtěl na ruby
obrátiti[c]).

1435 Potom, po nemnohém času[19]), glejtoval se
s Lupáčem k němu[20]) ven z Čech do Řezna,
a tu s ním[21]) rokovali, jestliže by chtěl jim,
totiž Rokycanovi[22]) k arcibiskupství a Lupá-
čovi k[23]) biskupství dopomoci, — vysoce přiřka-
jíce, že[24]) by chtěli oboje[25]) žáky, totiž[26]) pod
jednou i pod obojí[27]) spůsobou[28]), na kněžství
světiti, — že[29]) by oni také chtěli[30]) jemu k krá- (1525)
lovství Českému dopomáhati i to jednati. On
pak porozuměv jich bláznovství, postavil je na
tom, že tak chce učiniti. Potom vrátiv se on
Rokycana[31]) s kněžími domův, obrátili[32])
jazyky[33]) své[34]) na jinou[35]) stranu[36]) a zase
na kázaní[37]) ho nesmírně chválili[38]), mluvíce:
»jestliže ho za pána svého[39]) vezmete[40]), že bude
s námi[41]) se všemi netoliko[42]) jako král a pán
náš[43]), ale jako otec s syny nakládati, a že
jest dobrotivý a laskavý i[44]) spravedlivý pán«.
— Tak mnoho toho jich volání po kostelích
i jednání ode vší země bývalo[45]), že se Čechové
k němu obrátili a za pána ho[46]) svého přijali[d]).

Potom, když se již mocně v království 1436
České, jsa již korunován[47]), uvázal[48])[e]) — a tehdáž 1420
veliká[49]) různice i[50]) války povstaly[51]) byly
Čechův[52]) s okolními národy, s Němci, brzo[53])
po mistru Janovi Husovi až do té chvíle, pro
víru, kterouž jsou[54]) Čechové a Moravané ujali
v přijímání svátosti pod obojí spůsobou, a také
proto[55]), že za Jana Žižky pochalupovali[56])
mnoho hradův, tvrzí, kostelův[57]) římských a
klášterův, peleší sodomských, bratří Táboři
všudytéměř po České a Moravské zemi, i tuším
v některých místech cizích zemí[58]), a mnoho
mnichův zbili a zahnali, litujíce[59]) křivdy mistra
Jana Husi[60]) a mistra Jeronyma, tovaryše jeho, (1415, 1416)
dědicův[61]) českých, kteréž[62]) v Konstancí sběř a

---

[1]) *l* původem. — [2]) *g* {se}. — [3]) *ost* {takto}. — [4]) *v* {v Čechách}. — [5]) »nalézá« ve všech rkp. schází; dodal vyd. — [6]) *zkblevgo* {o něm}. — [7]) *l* tehdáž byl. — [8]) *o* nejbližšího. — [9]) *l* za kteréhož. — [10]) *l* Rokycan. — [11]) *v* {Martinem}. — [12]) *bl* zbouřili; *o* búřili. — [13]) *bdg* obecní. — [14]) *o* {ho}. — [15]) *ble* {všudy}. — [16]) *d* {a}. — [17]) *v* spílajíc. — [18]) *o* papežskú. — [19]) *bl* Potom po malé chvíli. — [20]) *b* {k němu}. — [21]) *ost* Tu s ním. — [22]) *v* {totiž Rokycanovi}. — [23]) *bl* {k}. — [24]) *l* že by chtěli mu k království Českému také dopomoci, i to jednali, aby obojí mohli světiti. — [25]) *kle* obojí. — [26]) *l* {totiž}. — [27]) *kbedg* pod druhou. — [28]) *o* jednú i pod druhú spůsobú. — [29]) *l* {že by oni ... o to jednati}. — [30]) *vd* také jemu chtěli; *g* jemu také; *ego* {chtěli} ... dopomáhali i o to jednali. — [31]) *v* Rokycana vrátiv se {on}. — [32]) *l* obrátil se; *kbe* obrátili se. — [33]) *kbl* {jazyky}. — [34]) *kl* {své}; *e* jaz. svými. — [35]) *beo* na jinú. — [36]) *v* stranou. — [37]) *o* na zakázání. — [38]) *g* vychvalovali. — [39]) *kbl* {svého}. — [40]) *v* vezmú. — [41]) *l* s vámi. — [42]) *bl* ne. — [43]) *l* váš. — [44]) *v* a. — [45]) *o* {bývalo}. — [46]) *kbleg* za pána svého jej. — [47]) *eg* korunovaný. — [48]) *o* uvozoval; *b* ukázal. — [49]) *kbe* veliké; *v* velké {různice i} války byly povstaly. — [50]) *l* a. — [51]) *o* povstávaly. — [52]) *l* Čechům; *o* Čechové (!). — [53]) *v* brzy. — [54]) *b* kterúž jsú. — [55]) *v* a tak{é proto}. — [56]) *dg* popálili mnoho. — [57]) *v* kost., klášterů řím. a peleši sod. — [58]) *kb* v cizích zemích. — [59]) *b* litujíc. — [60]) *l* Jana z Husince. — [61]) *l* rodičův (!). — [62]) *blevdgo* které.

[a]) Vaňka Valečovského traktát o panování kněžském proti Rokycanovi. Vydal dr. Jaromír Čelakovský ve Zprávách o zasedání král. č. Spol. náuk 1887. Odtud první údaj; další slova »nejbližší po krvi dědic« jsou slova traktátu; »v Uhřích« přidal Bartoš. — [b]) Podle Konáčova překladu kroniky En. Sylvia, vyd. r. 1510, kap. 43. — [c]) Jest parafrase z Valečovského; jméno Lupáčovo dodal snad kronikář ze sbírky akt náboženských z XV. věku. — [d]) Podle Valečovského. — [e]) Stalo se r. 1436, korunován však byl Sigmund již r. 1420, kterýžto rok i Bartoš má na mysli.

(1525) církev[1]) římská nešlechetně bez viny upálili[a]),
— a v tom když císař Zigmund[2]) v kralování[3])
České země a[4]) jiných zemí k tomu náležících[5])
po několika letech vkročil, na to se vynaložil,
aby umenšil, a bude-li moci, upokojil i v ně-
jaký mír uvedl Čechy s Němci[6]) skrze kompak-
tata v Basilí[7]) smluvená a stvrzená[8]); jakož
se to nalézá v některých[9]) spisích, že jest s pil-
ností obmejšlel, aby slušnými prostředky, podle
povahy[10]) těch časův, mohl takové zlé věci
přetrhnouti[11]) a k dobrému přivésti[b]).

I z těch příčin, když[12]) mnoho jednání
v Čechách ode všech stavův[13]) bývalo, císař
povolení[14]) své zvláštní k jmenovitým[15]) arti-
kulům dal vší zemi listem pod visutým maje-
1435 státem léta páně M⁰CCCC⁰XXXV⁰[16]), a[16*]) zvláště
k volení arcibiskupa prazského a dvou[17]) bi-
skupův sufraganův. A na to povolení jeho potom
stav panský, rytířský a městský[18]) v Praze na
21. září den[19]) sv. Matouše na sněmu obecním[20]) léta
téhož[21]) vybrali volence z sebe[22]), osoby jisté[23])
z panského, rytířského, městského i knězského
stavu, aby oni volili[24]) osoby hodné, arcibi-
skupa[25]) a dva biskupy sufragany. I tak[26]) se
21. říj. stalo, že na den svatých[27]) XI tisícův[28]) panen,
léta téhož[29]) nadepsaného, volili za arcibiskupa (1525)
mistra Rokycana[30]) a biskupy sufragany kněze 1435
Martina Lupáče z Oujezda a kněze Václava
z Chocna[31]), kteréž jsou[32]) potom na jiném
sněmu vyhlásili přede vší zemí[33]). A takového[34])
volení císař potvrdil na den svaté Margréty[35])
léta M⁰CCCC⁰XXXVI⁰ majestátem svým, při- 1436 13. čce.
říkaje, že chce to[36]) jednati[37]) u papeže[38]), aby
jich k těm[39]) ouřadům také[40]) potvrdil i po-
světil[41])[c]). Nevím pak, kudy[42]) jest to sešlo[43]),
že jest[44]) nikdá k tomu nepřišlo, jakož říkají,
in fine laus probatur[45]); neb v chyméru to
všecko[46]) těm prelátům voleným[47]) se obrátilo
a na zmatek[48]) pohnali[49]). Avšak[50]) důmysl
jest lidský, že zanedbáním císařovým[51]), že
jest[52]) s tím prodléval[53]), to[54]) přišlo, a[55]) v tom
jej smrt zastihla. Neb před tím on Rokycana[56]) 1437 9. pros.
s Lupáčem jej z přirčení[57]) napomínali tak
dlouho, že jich naděje marná a trošt v nic[58])
se obrátil. Tomu oni srozuměvše, haněli-[li][59])
jsou ho prve mnoho, potom ho[60]) tak[61]) velmi
a víc[62]) hyzdili[63]). Císař o tom zvěděl[64]), myslil
o to[65]), kterak by jim hodnou[66]) záplatu učinil.
Oni také srozuměvše, že by nemohli takového,
jako prve[67]), bezpečenství míti, Rokycana[68])

---

1) *d* {a církev}. — 2) *kbl* {Zigmund}. — 3) *bl* v království. — 4) *dgv* i. — 5) *kbvdo* náležejících. — 6) *d* Němce s Čechy. — 7) *kledg* Basilei; *v* Basileji. — 8) *kb* stvrzená a smluvená; *vl* {smluvená}. — 9) *v* někderých. — 10) *v* skrze povahy. — 11) *b* přetrhnúti. — 12) *ost* {když}. — 13) *e* ode všech stran bývalo, ode všech stavův; *v* ode všech stavům bylo. — 14) *ost* povol. své k zvláštním artik. — 15) *evdgo* artik. jmenovitým dal; *k* art. jmenovaným dal; *bl* art. dal jmenovaným. — 16) *k* 1535 (!). — 16*) *ost* {a}. — 17) *o* a dvú; *kb* a dva biskupy sufragany. — 18) *l* i městský. — 19) *l* {na} den. — 20) *lg* obecném. — 21) *v* téhož léta. — 22) *k* z sebe volence. — 23) *v* jisté osoby. — 24) *kl* {volili}. — 25) *o* a arcibiskupa. — 26) *levdgo* A tak se; *kb* {I tak … biskupy sufragany}. — 27) *v* {svatých}. — 28) *kblevdg* tisíc. — 29) *v* vše léta téhož {nadepsaného}. — 30) *kblo* Rokycanu. — 31) *o* za Chocna (!). — 32) *b* sú. — 33) *v* přede všemi. — 34) *lo* takové volení. — 35) *o* Margéty; *ost* Markéty. — 36) *kblevdg* to chce. — 37) *d* zjednati. — 38) *v* u papeže jednati. — 39) *l* také k těm ouřadům. — 40) *v* {také}. — 41) *b* {i posvětil}; *k* světil. — 42) *kbo* kudy jest pak to. — 43) *kbleo* šlo. — 44) *l* {jest}. — 45) *o* laus prabantur (!). — 46) *kbleo* všecko to. — 47) *v* {voleným}; *l* se všecko to těm voleným prelátům. — 48) *o* {na} zmatek. — 49) *kbled* na zmatek přišlo. — 50) *v* Avšak domnělí (!) jest lidské, že nedbáním. — 51) *b* císařským. — 52) *l* {jest}. — 53) *k* prodlíval. — 54) *kbl* {to}. — 55) *kbl* {a} v tom. — 56) *l* Rokycan. — 57) *blvgo* přirčení. — 58) *kb* se v nic. — 59) *zv* haněli{-li}. — 60) *l* {ho}. — 61) *ev* také velmi; *k* tak mnoho. — 62) *l* {a} víc; *d* a více. — 63) *k* haněli a hyzdili. — 64) *kld* zvěděv. — 65) *vl* {o to}. — 66) *vo* hodnú. — 67) *v* {jako prve}. — 68) Rokycan.

a) Místo: »a také proto, že za Jana Žižky … upálili«, liší se od Bartošova jazykového fondu; jest asi přejato odjinud. »Pochalupovati« = zpustošiti. Srv. Stč. slovník Gebauerův, heslo »chalupa«. — b) Odstavec ten jest asi rozvedením slov děkana Hilaria v jeho sepsání z r. 1465: Hilarii Litomericensis s. ecclesiae pragensis decani disputatio cum Joanne Rokyczana coram Georgio rege Bohemiae (Vydal Voigt r. 1777, srv. stať Tom. Kaliny: Hilarius Litoměřický Č. Č. H. 1897), kdež praví: »Deinde Sigismundus imperator misertus terrae fecit aliquot tractatus et vias, ut induceret pacem in terram.« Že měl Bartoš ten traktát, dí sám dále. — c) Mohl B. nalézti ve sbírce nábož. akt. Co předchází, vypravuje se podle Valečovského.

(1525) jsa v tejnském[1]) kostele v Praze za správcí[2]),
1437 16. čna. kradmo do Hradce Králové[3]) uklusal, a Lupáčovi z Chrudimě vybrati se[4]) rozkázali[5]). Rokycana v Hradci trval[6]) až do smrti[7]) císařovy[8])
1448 a potom vrátil se do Prahy na první své místo[a]).

1439 až 1457 A když potom časové nevelmi prodlení přeběhli[9]) – neb[10]) po císaři král Albrecht[11]) a po něm král Ladislav mladý, syn[12]) jeho[13]), nemnoho kralovali – Rokycana ustavičně po arcibiskupství dychtil[14]), nemaje v své mysli odpočinutí[15]) pro tučnou prebendu a pro žádost povýšení; i umyslil[16]) o to státi[17]), aby všecka země o něho[18]) k papeži[19]) psali[20]), přimlouvajíce se zaň[21]), aby jej[22]) potvrdil na arcibiskupství[23]) podle toho, jakž jest byl již[24]) volen, jsa u mnohých u veliké vážnosti za boha[25]). A tak se stalo, že podle notule[26]) od něho vydané pod zemskou pečetí psali. A když ani tím nic nezjednali, vymyslil sobě cestu a psal
1452 29. září do Řecké[27]) země do Konstantinopolim[28]), v kteréž tehdáž ještě křesťanstvo v své celosti[29]) trvalo, haněje papeže, co nejvejš[30]) mohl, Antikristy[31]) mu dával[32]) i falešné proroky a šelmy, aby se jím nic nespravovali, ani jeho důstojenství v čem potřebovali. Řekové to psaní přijali[33]) a papeži je odeslali; potom také papež do Čech je[34]) poslal, jako by naň vší zemi[35]) žaloval, aby všem vědomo[36]) bylo jeho[37]) psaní[b]).

A o témž Rokycanovi se nalézá také psáno v České Histori, od Eneáše Sylvia sebrané, takto slovo od slova[38]) v LII. kapitole: »Rokycanovi[39]) pražského kostela biskupství jest slíbeno.« (1525)
A potom níže takto:

»Když tak ty věci umluveny[40]) byly, Rokycana s jinými[41]) čtyřmi[42]) kněžími jmenem všeho kněžstva, jeho se přídržejícími[43]), když seděl císař Zigmund na stolici císařské, na rynku města Řezna postavené, v přítomnosti Albrechta, zetě jeho, a před velikým pánův a[44]) oratorův vůkol stojících houfem, poslušenství římské církvi[45]) činiti jest[46]) slíbil.« Aen. Sylv. Hist. boh. 52.

Jak jest pak dlouho[47]) v tom slibu císaři učiněném trval, zvláště za krále Ladislava[48]) mladého, též[49]) jednak sem, jednak tam rohoře[49*]) pleta svým učením[50]), to též ty Historie[51]) Eneášovy dále[52]) ukazují, že jest před oči jeho nikdá nesměl se ukázati.

A tak se vždy sem i tam vrtěl, nemaje sobě[53]) pokoje pro arcibiskupství: ne proto, aby toho hledal ke cti a chvále boží, ale aby lidi šlechetné nebožátka, — kteréž jest s povolením krále Jiřího, jakož jsem pověděl[54]), trápil, — z[55]) země ven vyhřízl[56]) pod jmenem pikartství a[57]) aby mu na překážku jeho žádostem[58]) v ničemž[59]) nebyli. A toho důvod jsou[60]) sami skutkové jeho, kteréž on při tom působil[61]). Neb[62]) mezi tím, když se psalo léta[63]) božího[64])
M⁰CCCC⁰XLIII⁰ a čtvrtého, při času božího křtění byl sněm položen u Hory všem stavům 1444 6. led.
duchovním i světským, kdež jest bylo hádání o víru mezi Rokycanou[65]) a jeho[66]) kněžími s strany jedné a mezi kněžími táborskými

---

[1]) *k* {jsa v tejnském … rozkázali}. — [2]) *belvdgo* za práv. v Praze (*vdg* za správce). — [3]) *o* Králového. — [4]) *l* se vybrati. — [5]) *o* rozkázal; *v* poručili. — [6]) *bl* {trval}. — [7]) *o* {smrti}. — [8]) *l* císařovy zůstal; *b* cís. byl. — [9]) *kblevgo* proběhli. — [10]) *v* nebo — [11]) *bl* {král Albrecht a po něm}. — [12]) *l* {mladý syn}. — [13]) *l* {jeho}. — [14]) *l* dychtěl. — [15]) *v* nemaje na své mysli upokojení; *g* odpoč. pro žádost povýš. a pro tuč. prebendu; *e* odpoč. pro tučnou faru a prebendu a pro žádost povejšení. — [16]) *o* i úmysl(!); *e* {i} úm. — [17]) *v* starati. — [18]) *v* o něj. — [19]) *l* k papežovi. — [20]) *kbl* psala. — [21]) *d* {zaň}. — [22]) *dv* aby je(!). — [23]) *v* potvrdil a na arcibiskupství posvětil. — [24]) *kbl* {již}; *evd* již byl. — [25]) *ke* a jako za boha; *dvg* za boha téměř. — [26]) *kbl* podle notule jeho {od něho vydané}. — [27]) *o* do české(!). — [28]) *v* do Konstantinopolin; *o* do Konstantinopolní. — [29]) *k* {v své celosti}. — [30]) *be* což nejvejš; *v* co nejvíce. — [31]) *edg* antikristů. — [32]) *g* nadal. — [33]) *dg* přijímali. — [34]) *k* zase. — [35]) *v* {zemi}. — [36]) *vl* vědomé. — [37]) *v* to jeho. — [38]) *v* {sebrané … od slova}. — [39]) *v* že Rokycanovi. — [40]) *v* umluvené. — [41]) *b* {s jinými}; *kl* {jinými}. — [42]) *g* čtyrmi. — [43]) *eg* přídržícími. — [44]) *dgv* {a}. — [45]) *o* římské císařství(!). — [46]) *l* {jest}. — [47]) *v* dlouho; *o* dlúho. — [48]) *vlo* Vladislava. — [49]) *v* {též}. — [49*]) *ost* rohože. — [50]) *v* učiněním(!). — [51]) *o* ty histori. — [52]) *ost* {dále}. — [53]) *l* {sobě}. — [54]) *v* {jakož jsem pověděl}. — [55]) *o* {z}. — [56]) *k* vyzdvihl; *ost* vyhryzl. — [57]) *o* {a}. — [58]) *vl* v jeho žádostech. — [59]) *b* v ničem; *l* nic. — [60]) *o* jsú. — [61]) *kbevdgo* působil při tom. — [62]) *kevdg* Nebo. — [63]) *b* {léta}. — [64]) *ost* {božího}. — [65]) *o* Rokycanú; *kl* Rokycanem. — [66]) *ost* kněžími jeho.

[a]) Jest z Valečovského a Sylvia. — Rokycana vskutku vrátil se až r. 1448. O pobytu Lupáčově v Chrudimi odjinud nevíme.— [b]) Z traktátu Valečovského.

(1525) s strany druhé. A v tom hádání užívaje[1]) Roky-
1444 cana víc podstatné moci nežli spravedlnosti, artikule s svými kněžími udělal o svátostech, kterak má o tom smejšleno a drženo býti[a]), kteříž jsou[2]) v desáté kapitole týchž[3]) knih[4]) již[5]) předloženi[b]), kteréž jest některými lejky[6]) školními, mnichy[7]) a falešným výkladem zákona božího otarasoval. A ten takový zavřený[8]) (1525)
sněm nalézá se sepsaný jinde u[9]) mnohých. A po tom po všem Čechové a Moravané, chtíce ho s některé strany[10]) uchlácholiti, za krále Jiřího dali mu ten titul, že jest volený arcibiskup. A tak v tom volení šplechtal se až do smrti.

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ,

v níž se oznamuje[11]) o témž Rokycanovi, kterak jest a proč potupen od strany římské a za kacíře odsouzen, a proč bratří Valdenští žádné strany až do dnes[12]) se nepřídrží[13]), dále o témž Rokycanovi, jak jest se u víře sem i tam motal, víc[14]) obmejšleje čest a slávu světa, nežli[15]) čest a slávu boží, a protož[16]) mu pán bůh v tom jeho úmyslu neupřímném[17]) prospěchu nedal[18]).

Ještě i toto[19]) nalézá se o něm psáno v traktátu Hilaria[20]) doctora, Čecha, kanovníka
1465 7. ún. hradu prazského za krále Jiřího přítomného, že on s kněžími českými i se všemi, tehdáž přídržícími[21]) se jich, odsouzen[22]) i potupen[23]) jest za kacíře[24]), za odřezance, za bludného a zbaveného[25]) vší moci v službě k oužitku spasení[c]). A to proto se stalo, že on prve hyzdil ve všem římskou[26]) stolici i řád její, mluvě i píše o nich[27]), že sou Antikristové a že nejsou praví synové církve svaté, jakož pak podnes jedni druhým z toho nářku se nevyvedli. A od té chvíle až do tohoto[28]) času pohoršili[29]) se na obojích bratří Valdenští tak nazvaní, že se žádné[30]) strany nepřídrží[31]), dokudž[32]) se sobě s obou[33]) stran z toho nevyvedou[34])[d]). A potom na opačinu[35]) vedl a učil lidi[36]) a zase do hnízda, do kteréhož nanečistil[37]), vlezl, chtě býti arcibiskupem v Čechách.

A jinde opět toto se nalézá: když jest ponejprv[38]) mnoho mluvíval[39]) na kázaních proti papeži[40]) a stolici jeho, upřímná[41]) naučení dá-

---

[1]) *be* Rokycana hádání užív.; *kl* hád. Rokyc. užív. (*bl* užívajíc). — [2]) *o* jsú. — [3]) *v* těch. — [4]) *b* kněh. — [5]) *b* jichž(!). — [6]) *z* bejky; *kblev* býky; *dg* bíky; *o* byly(!). — [7]) *o* {mnichy}; *b* míchy(!); *l* mnichy falešnými. — [8]) *dv* {zavřený}. — [9]) *bl* {u}; *k* na mnoha místech. — [10]) *v* {chtíce... strany}. — [11]) *v* {v níž se oznamuje}. — [12]) *vl* po dnes. — [13]) *b* nepřídrží se; *o* se nepřidržejí. — [14]) *l* více. — [15]) *lo* než. — [16]) *b* {a protož... nedal}. — [17]) *b* neupřímém; *v* neupřímným. — [18]) *v* neráčil dáti. — [19]) *v* to. — [20]) *kbl* Heykaria(!). — [21]) *kbledg* přídržejícími. — [22]) *o* odsúzen. — [23]) *kble* jest i potupen. — [24]) *dvg* za kac. a odřezance. — [25]) *v* za zbaveného. — [26]) *bo* římskú. — [27]) *vg* po nich. — [28]) *kevdgo* do toho. — [29]) *k* zhoršili. — [30]) *d* žádný. — [31]) *kble* nepřídržejí. — [32]) *g* dokud. — [33]) *bo* s obú. — [34]) *o* nevyvedú. — [35]) *kbl* na opak (*l* vopak). — [36]) *v* lid. — [37]) *v* prve nanečistil; *e* prve byl nanečistil. — [38]) *l* když se nejprv. — [39]) *bl* domlouval. — [40]) *o* papežovi. — [41]) *kbedgo* upřímá; *v* upřímé.

[a]) Bartoš mylně má za to, že odvolací formule z pronásledování č. bratří r. 1461 vznikly při jednání s kněžími táborskými r. 1443 a 1444. Ze všeho tohoto jednání však zná pouze výsledné usnesení sněmu 31. ledna 1444, a pak snad žalobu kněží táborských na Rokycanu; tu čteme frasi »associato et colligato brachio seculari citavit et citari fecit personas varias sue jurisdictioni non subjectas« shodnou s výtkou u Bartoše, že R. užíval »podstatné moci.« Možná však, že shoda je pouze nahodilá. Srv. Zd. Nejedlý: Prameny k synodám strany pražské a táborské v l. 1441—1444, v Pr., nákl. král. č. Spol. náuk 1900, str. 104. — [b]) Viz str. 128—130. — [c]) Tak překládá B. slova Hilariova v citovaném traktátu, jenže jim nerozumí. Hilarius nepronáší klatby nad Rokycanou, nýbrž v disputaci chystá mu léčku. Rokycana slíbil vstoupiti v jednotu s církví římskou: jednota záleží ve víře, v lásce a poslušnosti. Z porušení víry vzniká blud, z porušení poslušenství rozkol, z porušení lásky zavržení a vyobcování. A nyní vede důsledky: »si igitur dicis, quod recepisti unitatem Ecclesiasticam, ergo non fuisti in ea, et sic inducis hoc verbo super Bohemos, quod prius fuissent extra unitatem Ecclesiasticam et sic in excommunicatione, in haeresi et in schismate«. — [d]) Odkud má B. tvrzení o čes. bratřích nebo je-li to výklad jeho samého, nelze doložiti. Podobně mluví i 12. kap. spisu Jana Blahoslava: O původu Jednoty Bratrské. (Vydal N. J. Jastrebov ve Věst. akademie petrohradské sv. 71. z rkp. Musea král. Č.)

(1525) vaje podle zákona božího a všecky nálezky lidské a nejvejš papežovy ovšem potupuje[1]), že sou[2]) to[3]) mnozí lidé ujímali[4]) za pravdu, to v nich se zkořenilo[5]), nemyslíce než na pravou[6]) službu a poctu boží. Potom pak, když takové štípení v lidech učinil, chtěl zase[7]) všecko rád z nich vykořeniti to dobré ujaté, lež[8]) svým ústóm dávaje; a[9]) tudy na ně trápení a soužení rozličná někdy až k smrti vzkládal, když mu v tom povolni býti proti prvnímu spůsobu nechtěli. A z takového jeho štípení potom[10]) pučili se bratří, kterýmž nyní Valdenští cizoložně převzděli[11]), kteříž od něho počátek a založení[12]) po dnes mají, osadivše se v rozličných místech v Čechách, v Moravě i jinde.

Ti[13]) i jiní[14]) spisové o něm předkem dostatečně vysvědčují[15]), že jest byl člověk neustavičný, neb jednak[16]) podle pravdy zákona božího upřímně[17]) učil lidi a kázal čtení svaté, jednak tomu na odpor vedl, zastávaje stolici římskou[18]) i papeže s jeho nálezky. A když jsou[19]) tehdáž k němu někteří dobří[20]) bohobojní[21]) lidé a bratří u víře mluvili, proč to činí, že na odpor pravdě a prvním řečem svým[22]) učí[23]), pověděl[24]), že »jest to tak, a kdybych toho neučinil, musil bych býti tak jako vy člověk potupný a zavržený.« — A tuť jest[25]) již zřetedlně žádost pejchy, cti a marné chvály světské na sebe odkrejval, kteréž se nikoli[26]) nechtě[l] zbaviti. Takť jest ten pletichář na vrtochu[27]) seděl, chtě[28]) se zalíbiti a sloužiti[29]) bohu i mamoně! A protož toto[30]) jest pravé[31]) (1525)
Ciceronovo[32]) povědění[33]) v knihách[34]) Officiorum: že[35]) »každé ctnosti chvála na činění záleží«; a jinde, že »ošemetné a[36]) nepravé všecko jako květ spadne«. Neb když[37]) pravá chvála z ctnosti[38]) nepochází, ta[39]) ztěžka[40]) můž[41]) trvati dlouho. Cic. I. Offic. VI. 6 —?—

A což[42]) se o něm[43]) tuto píše[44]), tolikéž o jeho tovaryších, kteříž jsou[45]) za jeho času byli, nalézá se. Na jehožto šlépěje[46]) tento proklatého vtipu člověk, Havel[47]) Cahera administrator[48]) nastoupal[49]) a šel jeho stopami[50]), žádaje biskupství dojíti; ztočiv[51]) se též na své[52]) mysli jako on a[53]) uznav to, že mu[54]) pochlebenství víc zisku přinésti tělesného můž[55]), nežli[56]) čtení svaté, rozpálil se žádostí světskou[57]) k povýšení, k[58]) lakomství, k pejše, k cizoložství a[59]) rufianství i k jiným neslušným věcem; a protož takové nesnesitedlné trápení a ukrutenství na lidi vzkládal. A nesmírně[60]) zchváliv[61]) Lutherovo[62]) učení, mnohé Čechy na[63]) to zvedl a tvrdil[64]); potom vším obyčejem takové lidi sužoval[65]) a to učení zase potupoval i zákon Kristův[a]). A není slejcháno o jednom člověku v zemi České, ani v druhé[66]), aby kdo byl takové smělosti, netoliko[67]) z duchovních, ale ani z světských lidí, jako tento člověk, aby na kázaní[ch][68]) svých[69]) tak hanebně mnohokrát ctné a šlechetné lidi ze všech stavův bez výmienky zhaněl a zplundroval, zradou i jinými slovy škodlivými[70]) — nepodobné jest k víře —

1) *kbl* potupujíce. — 2) *o* jsú. — 3) *l* {to}. — 4) *kl* ujímajíce to; *b* ujímajíce to, za pravdu drželi. — 5) *kble* vkořenilo. — 6) *o* pravú. — 7) *v* {zase}. — 8) *o* leč. — 9) *g* {a}. — 10) *e* potom štípení; *v* {potom}. — 11) *kbedgo* přezděli; *v* nazývají (!). — 12) *v* {a založení}. — 13) *blvdo* Tu. — 14) *v* jinde jiní. — 15) *e* vypisují a vysvědčují; *kbl* vypisují. — 16) *o* nejednak. — 17) *bdgo* upřímě. — 18) *o* římskú. — 19) *o* sú. — 20) *v* dobří a boh. — 21) *e* bohabojní. — 22) *l* {svým}. — 23) *k* mluví a učí. — 24) *kbleg* odpověděl. — 25) *dgv* A tak jest. — 26) *z* nik. nechtě (!); *ost* nechtěl nikoli(v). — 27) *l* v vrtochu. — 28) *d* chtěje. — 29) *o* slúžiti. — 30) *b* to. — 31) *e* {pravé}; *v* pravé ono. — 32) *o* Ciceronové. — 33) *l* propovědění. — 34) *v* libris Off. — 35) *kbl* {že}. — 36) *l* {a}. — 37) *l* Neb tehdáž. — 38) *l* ze ctnosti. — 39) *l* tať. — 40) *b* stezka (!). — 41) *kb* nemůž; *l* může. — 42) *vl* co. — 43) *v* {o něm}. — 44) *bl* píše tuto; *v* tuto o Rokycanovi píše. — 45) *vl* {jsou}. — 46) *v* šlápěje. — 47) *kbvdgo* pes Havel; *l* Havel pes. — 48) *v* administ. scelerum. — 49) *o* nastúpal; *blvd* nastoupil. — 50) *o* šel, jehožto paní (!). — 51) *l* ztočivše. — 52) *l* se na též své. — 53) *ost* {a}. — 54) *g* jemu. — 55) *evdo* tělesného přinésti můž (*v* může); *bl* přinese tělesného {můž}. — 56) *bl* než. — 57) *o* světskú. — 58) *dvog* {k}. — 59) *kl* {a}; *v* k rufianství. — 60) *g* A nesmírně, nesmírně. — 61) *kbevdgo* schválil; *l* schvaloval; *o* schválně (!). — 62) *v* Lutherové. — 63) *b* Čechy za to. — 64) *k* utvrdil; *v* svedl, stvrdil. — 65) *k* trápil a sužoval. — 66) *k* ani v Moravské; *e* ani jinde v druhé Mor. — 67) *v* {netoliko}. — 68) *zo* na kázaní (!). — 69) *l* {svých}. — 70) *bl* škodnými.

a) Je z listu br. Matěje.

1525 dotýkal, že jest to s podivením mnohým[1]) býti musilo[2]) lidem. Neb jest nejmíval v tom překážky od těch, jimž náleželo pro zachování dobrého pokoje a pro umenšení kyselosti to[3]) 1525
učiniti; ale podle přísloví: »Kdo mlčí, ten[4]) povolení své dává[5]) ke všemu[6])«.

KAPITOLA PATNÁCTÁ,

v níž se zmínka činí[7]) o nějakém[8]) bratru Matějovi, kterak maje ducha Eliášova a slyše[9]) o lidu zavedeném[10]) v Praze, ten přišedši [sic][11]) a jsa sám ctnostně a[12]) šlechetně živ, jiné vedl, učil a slovo boží kázal; a jak ďábel skrze své holomky usiluje, aby mu[13]) v tom překážku učinil.

Ale abych se zase navrátil k tomu, odkud jsem zašel, k napravování a odvolávání[14]) již psanému: známo buď všem, když jest takového[15]) trápení tak mnoho bez přestání přibejvalo, tehdy[16]) slitovalo se toho[17]) a velmi zželelo nějakému bratru Matějovi, tak řečenému, pousteníku prostého řádu, řemesla někdy kožišnického[18]), rodem od Žatče[19]), nemaje na hlavě své pleše římského[20]), kterýž těch časův zlostných[21]) v Praze[22]) byl přítomen, když se to dálo. Jenž nedávno před tím před pěti neb[23])
1519 až 1520 před[24]) šesti lety jsa na poušti několik let, život vedl bohomyslný a nábožný, potom nucen jsa vnitřním svědomím, šel jest[25]) do Prahy z dobré a žádostivé horlivosti[26]) mysli své a z popuzení ducha Eliášova, pro mnohé nepravosti[27]) lidské, a tu počal kázati slovo boží upřímně[28]) podle zákona božího, hyzdě hříchy i[29]) všeliké[30]) nešlechetnosti a zvelebuje ctnostný, mravný[31]) a[32]) svatý život lidem, někdy po hospodách a[33]) někdy po ostrovích a po[34]) březích.

A hned ďábel, kterýž málo spí, boje se, aby mu jeho[35]) království neubližoval, zdálo mu se, že nemá lepšího přístupu ku překážce k[36]) dobrému, nežli skrze titulované kněžstvo. A tak se stalo, že jest[37]) jich proti němu[38]) popudil těmito cestami: že jsou ne jednou[39]), ale mnohokrát vstupovali na rathouz před Pražany[40]), žádajíce, aby mu taková kázání zastavena byla mocí světskou, potud, pokudž by ouřadu kněžského řádně od biskupův římských též jako oni nedošel. Ale Pražané, ačkoli[41]) jsou jemu[42]) toho bránili, před sebe obsílali a jednak povlovným[43]) napomenutím, jednak s pohrůžkami k němu mluvili, však tomu nemohli odolati, protože jest měl ducha vroucího[44]) dobrého v sobě.

A[45]) tak vždy víc a víc se jeho kázaní po městě[46]) rozmáhalo, že již mnozství lidí znamenitých, chudých i bohatých, domácích i přespolních se k němu nachylovalo; a[47]) víc-li[48]) mu toho bránili[49]), a[50]) větší[51]) náchylnost lidé k němu měli. Avšak, ač někdy se od Prahy odtrhl a jinam zašel do měst, městeček i do vsí[52]), takovouž[53]) práci při slovu božím veda, však se zase[54]) vždy do Prahy[55]) navracoval a na žádné pohrůžky se ne-

---

[1]) *v* mnohým s podivením lidem; *k* s pod. mnoh. lidem. — [2]) *klv* muselo. — [3]) *dgv* {to}. — [4]) *l* {ten}. — [5]) *vl* {povolení své dává}. — [6]) *vl* kdo mlčí, ten ke všemu svoluje. R u k. *e* k l a d e n y n í l i s t z r. 1519 b r. M a t ě j e k P r a ž a n ů m (tišť. u vydání Erbenově str. 333—359). — [7]) *v* {v níž se zmínka činí}. — [8]) *l* o ňákém; *e* o témž. — [9]) *o* slyšel. — [10]) *ke* zavedení. — [11]) *b* přišedše; *l* přišev(!). — [12]) *o* i. — [13]) *o* {mu}. — [14]) *lg* odvolání; *o* otvolání. — [15]) *v* {takového}; tak mnoho. — [16]) *d* tedy. — [17]) *v* {toho}. — [18]) *vo* kožešnického. — [19]) *dva* od Žatce. — [20]) *o* {nemaje.... římského}. — [21]) *k* těch zlých časův {zlostných}. — [22]) *g* {v Praze}. — [23]) *klg* nebo; *ve* aneb; *b* anebo. — [24]) *kblevgo* {před}. — [25]) *l* {jest}. — [26]) *g* z dobré vůle žádostivé horlivosti. — [27]) *k* nesprávnosti. — [28]) *kbego* upřímě. — [29]) *bg* a. — [30]) *kle* všelijaké. — [31]) *lo* zvelebuje ctnosti, mravy — [32]) *g* {a}. — [33]) *vl* {a}. — [34]) *v* {po}; *l* a pobřežích káže. — [35]) *v* v jeho — [36]) *kbg* {k}. — [37]) *ost* {jest}. — [38]) *v* jich proměnu popudil(!). — [39]) *o* nejednú. — [40]) *l* před pány P. — [41]) *v* ač. — [42]) *l* mu. — [43]) *kbvog* povolným. — [44]) *o* vrúciho. — [45]) *v* {A}. — [46]) *l* po městech Pražských. — [47]) *k* {a}. — [48]) *ost* více-li. — [49]) *d* toho bráněno bylo. — [50]) *kblevdg* {a}. — [51]) *l* více náchylnost. — [52]) *v* městeček a vsí. — [53]) *kbe* takovúž. — [54]) *ost* {zase}. — [55]) *kbevdgo* se do Prahy vždy.

1525 obracel[1]). Člověk jistě byl v boží naději dobrý, nábožný, bohobojný[2]) a na životu svém velmi příkladný, maje v sobě dary boží. A v tom ve všem byl tak[3]) zkušený, že ho[4]) netoliko ti, kdož jsou[5]) jemu[6]) dobrého přáli, ale i nepřátelé, a[7]) nejvejš kněžstvo titulované, nemohli spravedlivě v žádné[8]) poškvrně, zvláště[9]) zevnitřní, postihnouti[10]); ale tak byl v obcování svém šlechetný, že sobě to do něho mnozí oblibovali[11]), krom těch, jimž[12]) se obyčejně život ctnostný, a[13]) zvláště kněžím, nelíbil. Jakož pak ten největší důvod pikartství těm[14]) byl do[15]) těch, kteříž jsou[16]) takoví šlechetní byli časův těchto[17]). K chudým lidem také byl tak[18]) milosrdný, že sám od lidí pomoci 1525 časné[19]) a almužny svaté[20]) přijímaje, jiným z toho chudým a vězňóm rád uděloval.

A když tehdáž jsa v Praze o takovém nátisku a zavedení lidí zvěděl, nemohl toho[21]) déle snášeti proti svému vnitřnímu svědomí, ale spis nebo list[22]) k administratorovi a jeho konsistoři z pravé, upřímé, horlivé a svaté lítosti[23]) udělal a[24]) v pátek před třetí nedělí postní, na den svaté Gedruty[25]) téhož léta, 17. břez. k němu do fary tejnské[26]) poslal. A dřív[27]) než to učinil, psal a poslal[28]) ten[29]) spis k některým přátelům rytířského stavu. Kterýž vzní[30]) pořádně[31]) v tato slova[a]).

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ.

Částka listu u bratra Matěje do konsistoře[32]).

»Mnohé pozdravení a žádost spasitedlnú[33]) v Kristu Ježíši vzkazuji Vám, pane administratoře a páni konsistorianové!

Pravá láska křesťanská k tomu nutí a vede člověka každého věrného, co by mu se[34]) nelíbilo do člověka bližního svého, nemluviti[35]) o něm krom očí, čehož by mu nesměl vuoči[36]) mluviti, III. Mojž. XIX. 17 vedle onoho písma: »Nebudeš mieti bližního svého v nenávisti tajně; ale potresceš ho zjevně, aby neměl hříchu z něho.« A opět ono písmo, že přikázal pán buoh jednomu každému péči mieti o svém bližním. A poněvadž dí »každému«, tehdy bude bez Sir. XVII. 12 osob přijímání, chudému jako bohatému, obecnému jako jmenem duchovnímu, pravdu sobě pověděti a škodu sobě ukázati z povinnosti lásky křesťanské ꝛc.

Které sou pak škody a zlé věci při vás, ježto jich lidé věrní nepřijímají, ale za zlé a scestné je mají, i já s nimi, pane administratoře s jinými preláty, těch já před vámi tajiti nebudu a nemohu. Než prosím vás, sneste mě[37]); však jste pak někteří majstrati[38]), a písmo die: »Umění mužovo[39]) Přísl. XIX. 11 po trpělivosti bývá poznáno«, a tak po netrpělivosti nemúdrost a bláznovství se ukazuje.

Najprve považ toho, mistře Havle, jakým spuosobem a příčinou přišel [j]si v ten úřad administratorský, upřímným-li úmyslem a dveřmi pravými skrze Krista pána, čili podvodně a pod přikrytím! — Vážieť to lidé a rozjímajíť věrní. Nedotýkám tuto věrných pánuov ze všech stavuov, že jsú tě dobrým úmyslem a dveřmi[40]) k tomu ouřadu volili,

---

1) *z* (přepsáno později) neobával; *kbevgo* se neobrátil; *l* nic nedbal. — 2) *v* bohabojný. — 3) *kbl* {tak}; *geo* také. — 4) *v* {ho}. — 5) *o* jsú. — 6) *vl* mu. — 7) *vl* {a}. — 8) *o* v řádné. — 9) *d* zvláštně. — 10) *g* jeho postihnouti; *v* ho stihnouti; *b* postihnúti. — 11) *kl* libovali. — 12) *e* jichž; *o* jenž. — 13) *kblv* {a}. — 14) *kbl* {těm}. — 15) *bl* od těch. — 16) *o* sú. — 17) *ost* těch (*l* těch časů). — 18) *ve* {tak}. — 19) *ost* čas. {a}; *o* častné. — 20) *kbl* {svaté}. — 21) *bl* {toho}. — 22) *v* ale list aneb spis. — 23) *l* upř. a horlivé i svaté libosti(!). — 24) *kbl* {a}. — 25) *klvdg* Kedruty. — 26) *v* fary jeho tejnské. — 27) *bl* {A dřív... psal a}; *v* {psal a}. — 28) *b* {poslal}. — 29) *l* tento. — 30) *klev* zní. — 31) *ve* {pořádně}. — 32) *vl* nadpisu nemá; *kbeg* List atd; *o* a list atd. do concistoře. — 33) spasitelnou. — 34) se mu. — 35) nemluví. — 36) v oči. — 37) sneste mne. — 38) magistráti. — 39) muže. — 40) {a dveřmi}.

a) Text listu Matějova upraven jest po souvěkém tisku: Spis bratra Matěge paustenika, kterýž tu v praze od několika leth v příkladnosti života svého gsa, slowo zákona božieho zgewně ĝt kazal a napomínal ꝛc. Administratorovi, mistru Havlovi s žádostij spasytedlného dobrého sepsaw, do Tyna na ffaru poslal. Mistr pak zlee za dobré nawracugíc Matiege hned i s poslem do ssatlavy wsadil. A to se stalo v sobotu před třetij nedielij w postě Letha ꝛc. XXV. Matieg pústeník Administratorowi w poselstwj swem pisse takto: — Varianty pod čarou uvádím, ovšem jen závažnější, z rukopisu *z*; ostatní jsou vypuštěny. Ponecháno i rozdělení v rukopisích v kapitoly, jehož v originále není.

1525 pod spuosobem ovčiem vlka neznajíce, proto, že si byl v Němciech u Lutera, muže věrného a vučeného v písmě svatém; odtud když si se vrátil, často, a snad každý den, připomínal si po kázaní, aby se lidé pánu bohu modlili za doktora Martina, muže osvieceného Duchem svatým v učení zákona božieho a písem svatých, pravě, že jest jeho[1]) pán buoh ráčil poslati a voliti a že znamenitý prospěch v lidu skrze osobu jeho činí buoh k spasení lidskému[2]). Tam si byl v Witmberce na čtvrt léta, všecko si u nich chválil a velebil, v přítomnosti jich žádných si odporuo jim nečinil, aby zle učili a vedli; a přišed od nich do Čech, též si činil, všecko chválil[3]) i to psaní, kteréž Martin Luter do Čech učinil o řiezení kněžstva[4]), pravě, že jest z rady a vuole tvé bylo a že jsi k němu rozumy dával, nutě k tomu Lutera, aby tak psal: a potom si to i jiné učení jeho za bludné a kacieřské položil a odsoudil [a]). Před tím přede vším, (1523 26. srp.) když [j]si byl sám čtvrtý za administratora volený[5]), byl sem u tebe v Tajně[6]) na faře v samotném rozmluvení[7]); tu zvláště o Lutherovi Martinovi zmínka byla: všecko [j]si chválil a velebil učení jeho, a zvláště to, že dobře dělá Luter, veda lidi od papežského, biskupského a lidského učení a ustanovení, a že na samém zákonu božím, pravém gruntu, lidi staví, ne na šebrincích[8]) a šermích Antikristových. A když sem já tě k témuž napomínal, řka: »Pamatuj se, mistře Havle, aby lidi stavěl a učil na gruntu a pravém základu z zákona božieho a čtení Krista Ježíše; také aby měl rozdiel mezi podstatnými a posvátnými i služebnými věcmi, rozděluje chatrné od dobrého, čisté od nečistého, svaté od proklatého; také, aby nechal ustanovení papežských nejistých, zákonu božímu odporných«, však jsi mi všeho na ten čas puojčil i chválil, 11. list. toliko do svatého Martina za šest nedělí od toho času bera sobě prodlení, mluvil jsi, že všecko chceš na pravém gruntu čtení svatého stavěti a ustanovení lidská Antikristova že budeš bořiti a kaziti všemi obyčeji. Jakož se i tak dálo prve i potom nedlúhý čas, že jsi mluvil i dotýkal na kázaních svých papeže, biskupuo, pravě, že sú Antikristové a šelmy a falešní proroci a že nemáme jich nálezkuo a ustanovení držeti a jimi se zpravovati.

(1524 29. led.) Druhé. Pamatuj se, mistře Havle, a ohledni se na ten sněm hromničný léta ꝛc XXIIII[9]), s povolením královským ode všech stavuo držaný: ty [j]si předkem s svými kněžími k tomu sněmu artikule na ten čas potřebné, užitečné i spasitedlné sepsal a všem stavóm k rozvážení vydal; na tom se všickni stavové snesli a ty artikule stvrdili a[10]) schválili, praviece, že jsú vedlé zákona božího, i vytisknúti je dali, všem vuobec je vydali. A pro tu příčinu sepsání[11]) těch artikulí slušných skrze tebe všickni stavové volili jsú tě za administratora, domnívajíce se, že budeš věrný a stálý při pravdě zákona božího. Na to jsi ten ouřad s pláčem přijal, přiříkaje věrnost a stálost pánu bohu i lidem, při pravdě zákona božího a čtení Kristova státi; při tom jsi žádal pánuo všech stavuo, ať by pomocni i radni byli při všem dobrém vedle zákona božího. [b]) I pohlediž nynie, biedný Havle, kam jsi od toho všeho zašel, a kde jsi se ocetl[12])! — ano než tomu sněmu čtvrt léta minulo, až [j]si všecko to dobré a artikule tebú vydané sám kazil, rušil a bořil, tomu se posmíval, z toho žerty měl, proti tomu kázal, mluvil, to kacířstvím, bludem, pikhartstvím nařiekal, lidem to ošklivil i haněl, a tak [j]si hanbu a lehkost sám na sebe i na ten sněm všech stavuo pánuo znamenitých království českého uvedl. Ó, ó Havle! — kto tobě dobrý má věřiti, a ty při prvním ani při druhém nestojíš, ale sám sobě lež dáváš! A potom jsi kázal kázanie bouřlivá, nepokojná, vražedlná proti pravdě boží, čtení Krista pána i věrným lidem a služebníkóm božím. To jste činili i[13]) s jinými kněžími po farách, lid proti lidu stavějíce, ruoznice a sváry v lidi vsievajíce, hanějíc a kacíře bludné i pikharty kněžím věrným a lidem dobrým, jich učení následujícím, jste dávali a spílali na kázaních svých. A proto jste nikdy s žádným z těch kněží nesměli se o zákon boží zastaviti v přítomnosti jich, toliko jste lidi stavěli proti nim na vašich kázaních. A oni pak, nežli by vám za příčinu ruoznic a sváruo byli, dobrovolně (1524 po 24. kv.) z Prahy vyšli, aby vás s lidem upokojili. [c]) A po jich pak vyjití[14]) z Prahy co ste spuosobili a zjednali v lidu obecném skutečného zlého, to jest všem lidem známo, jaký nepokoj, pokušení násilné, trápení tyranské, vězení nekřesťanské, mučení ďábelské, mrskání a cajchování neobyčejné, v pohanech ani v Turcích nebajvalé, z řemesl a z cechuo vypovídánie, chudým lidem živnosti odjímánie i od města vypovídánie. To pak všecko bezpravie a ta pekelná a[15]) nekřesťanská křivda věrným a nevinným lidem se dála, i ještě nepřestává, předkem skrze tebe, mistře zlosti Havle, a tvé kněží některé a jiné mocné, tvú zlostí doslepené v ouřadě. Neb's[16]) ty kázal mnohokrát a často po té bouřce s některými kněžími svými na věrné a proti dobrým a nevinným lidem věci nejisté, nepravé, lživé a falešné, pravě: že měli

---

[1]) ho. — [2]) {bůh k spasení lidskému}. — [3]) všecko's schválil a velebil. — [4]) kněžstva. — [5]) volen. — [6]) v Tejně. — [7]) rozmlouvání. — [8]) šebřincích. — [9]) patnáctistého čtyrmezcítmého. — [10]) stvrdili, schválili. — [11]) sepsanou. — [12]) octl. — [13]) {i}. — [14]) V orig. chybně »vyjitie«. — [15]) {a}. — [16]) Neb jsi.

[a]) Viz str. 108. — [b]) Viz str. 21.—25., 110. — [c]) Viz kap. I. 13, 47.

1525 všecky lidi v Praze napořád mordovati, muže, ženy i děti, nešlechetní zrádcě kacieřští a pikhartští, a že vám dal buoh nad nimi vítězstvie. Tu jste Te Deum laudamus zpievali a zvonili všudy po Praze, po vší zemi České, i do jiných [1]) to jste za jistú a pravú věc rozepsali a k tomu pečeti své přitiskli na lež, do měst, do [2]) městeček i všem stavóm. A kněží vám v zlostech podobní někteří též kázali, jako i vy, jinde. A to všecko, jako nebe daleké od země, nepodobné k pravdě, ale pouhlá [3]) lež. A tou svou lží nadělali jste pojednú mnoho tisícuo lhářuo: ano nikdá neslýcháno [4]), aby ovce vlky dávily a slepice lišky hubily, ale přirozená věc vlkuom ovce žráti a liškám slepice bráti. Ó běda, ó přeběda vám všem, kto [5]) jste příčina toho zlého, neobrátíte-li se ku pánu bohu skrze pokání, co vy hrozně za to trpěti musíte, pro takovou hroznou, ne křesťanskou, ale ďábelskou lež, kterýž od počátku byl lhář a 1525 v pravdě jest nikdy nestál. A než [6]) jedna lež skrze vás kněží v lidu přestala, už [7]) jste jinou začali na nevinné a věrné lidi u vězení: »Toť, prý, nemohli své zrady nešlechetní pikharti provésti, aby všecky napořád mordovali; již lidi trávie, ty, kteříž jich [8]) hlídají a jich strážní sou«. Tohos ty, Havle, na kázaní dotýkal a tu lež lidem oznamoval. A u sv. Petra i Štěpána kázali na kázaní tak, že jich pět na rathúze otrávili; a to všecko pouhlá [9]) a ďáblem smyšlená lež byla. Také vždycky ustavičně [10]) pravili ste i ještě nepřestáváte, že sou bludní pikharti a že mluví rouhavé a nešlechetné věci proti svátostem těla pána Krista, ti, kteříž seděli u vězení; a toho jak živ žádný ani vy sami od nich neslyšeli, ale sami [11]) vy kněží smýšleli ste na ně křivé a lživé věci, abyšte je lidem zošklivili, lidi proti nim postavili, aby vám lidé věřili, že je hodně a spravedlivě trápíte.

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ.

Vše týž list bratra Matěje.

Ó nebožátka [12]) biedná, vy kněží někteří! — proč vy se v hrdlo nestydíte před pánem bohem a králem nebeským všemohúcím, kterýž všecko vidí a zná, i přede vším množstvím lidu po všie zemi České i v jiných národech! — neb již všudy vědie a znají vaši nestydatou lež. Ó co jste vy duší lidských tou svou nekřesťanskou zlostí a lží zbili a [13]) zmordovali po zemi České i jinde! Větší jste vraždu spáchali, než byšte mnoho set lidí tělesně zmordovali; a ještě nepřestáváte ustavičně mordovati duší lidských. To ste vy ti mordéři a
Jan X. 10. vražedlníci, o kterýchž pán Kristus mluví: »Zloděj, prý, nepřichází, jediné aby kradl, mordoval a zahubil.« Ale tak-li jste vy hrozně oslepeni vnitř i zevnitř, že nemuožete [14]), či nechcete znáti množstvie hrozného písma svatého proti křivým svědkóm a lhářóm, a že každý svědek křivý a falešný zahyne a zatracen bude? — — A protož to pán buoh
II. Mojž. XX. 15 zapoviedá, řka: »Nepromluvíš křivého svědectvie.«
Moudr. I. 11 A opět: »Ústa lživá zabíjejí duši.« I to: »Pane
Žalm V. 7 bože, zatratíš [15]) všecky, kteříž mluví lest a lež!«
Sir. XXXIV. 4 A opět: »Od nečistého co se očistí a od lháře co pravého bude pověděno?« Také i to písmo:
Sir. XX. 27. »Lepší jest zloděj, nežli ustavičný lhář, ač, prý,
Přísl. XXV. 18 oba zatracení obdrží.« A opět jiné: »Šíp a meč a střela ostrá jestiť člověk, kterýž mluví proti bližnímu svému svědectví falešné.« A opět jiné písmo: Přísl. XIX. 9
»Svědek falešný nebude bez pomsty, a ktož mluví lež, zahyneť.« A apoštol velí všelikú lež složiti a mluviti pravdu jeden každý s bližním svým. K Efes. IV. 25

Tuto pak vás i každého prosím, aby mi za zlé neměli, že tak svobodně o vašie lži mluvím, kteráž všem, pánu bohu i lidem známa jest; to proto činím, že nejsem lojkař, ale prostý lajk [16]). Také neumím premovati, ale než [17]) prostě mluviti, říkati [18]) dobrému dobré a zlému zlé, bielému biele a černému černé, křivdě lež a pravdě pravda, tak po česku, jakž písma svatá znějí. Pakli kto die, že bych se měl k vám poctivěji a jinak mieti, i v to opět neumím trefiti, abych proti písmu svatému i svědomí svému neučinil, poněvadž vy sami sobě poctivosti nečiníte, ale hanbu a lehkost a nepoctivost sami na se vynášiete a všelikú ohyzdu a mrzkost na se odkrýváte skrze nestydatou lež a nenásledování v pravdě a v skutku Krista Ježíše i jeho pravých svědkuo a věrných posluo, apoštoluo svatých. Těch ktož následují, hodni jsú [19]) dvojí poctivosti, ale ktož Antikrista a jeho synuov následují i skutkuo jich, hodni sú [20]) všelikého pohanění a potupy.

A než jste to zlé a nekřesťanské [21]) dokonali, už [22]) jste ještě horší začali, abyšte lidi věrné neto-

---

1) do jiných zemí to. — 2) {do}. — 3) pouhá. — 4) ano není slýcháno nikdá. — 5) kdo. — 6) nežli. — 7) až. — 8) je. — 9) pouhá. — 10) vždycky a ustavičně. — 11) vy sami. — 12) Nebožátka. — 13) i. — 14) nemůžte. — 15) zatratiž. — 16) lejk. — 17) {než}. — 18) řékati. — 19) jsou. — 20) jsou. — 21) zlé nekřesťanské. — 22) až.

1525 liko o živnosti a statky tělesné, ale i[1]) o jich najlepšie a najdražšie[2]), to jest o duše připravovali, a tak o život věčný. Ó, ó Havle! co činíš a puosobíš nynie s svými pomocníky lidu věrnému a nevinnému, kam jej vedete a k čemu jej nutiete[3]): od pravdy Kristovy ke lži Antikristově, od viery božie v nevěru a v bludy[4]) své hrozné! I kto jest jak živ slýchal anebo četl z písma svatého a z zákona božieho taký[5]) duovod, aby tak apoštolé neb jich věrní náměstkové napravovali nevěrné aneb pobloudilé u víře, jako vy činíte v své consistoři! — ne abyšte poblúdilé a nevěrné napravovali, ale věrné a pravé křesťany od pravé živé viery Kristovy svozujete, nedáte a bráníete jim věřiti pravým a jistým řečem pána Krista, jeho pravému smyslu při vydání, zřiezení, ustanovení za večeři těla a krve své svaté, na památku smrti své i všech dobrodiní svých k hodnému toliko přijímání a užívání pod obojí spuosobou, jakož třie evangelistové a čtvrtý apoštol, svatý Pavel, o tom svědectví vydávají: svatý Matúš v XXVI., Marek v XIIII., Lukáš v XXII., apoštol v první k Koryntóm v XI. Ti svatí vypsali o vydání svátosti těla a krve Krista Ježíše za večeři v prostých slovích; tak věrní držie a věří[6]) tomu všemu bez přídavkuo a[7]) ujímání. Ti pak všickni neměří[8]), ale věří řečem pána Krista; ale vy na řečech Kristových nepřestáváte, aniž jim miesto dáváte, ale toliko vyměřujete, hlúbáte, svú múdrostí smyšlenky vydáváte nad smysl Kristuo, nad vypsání těch čtyř svědkuo svrchu napsaných i nad každý rozum písem svatých zákona božího, velejiece a nutíce lidi proti tomu všemu, i proti vlastnímu svědomie[9]) svému, aby vám věřili a vyznávali v svátosti viditedlné na oltáři těla a krve Kristovy pravého boha a člověka svým vlastním přirozením a podstatou svého přirozeného bytu, kteréž vzal z panny Marie[10]) narodiv se a sedí na nebi na pravici boha všemohúcieho.

1525 Mat. XXVI. 26 Marek XIV. 22 Luk. XXII. 19. I. Kor. XI. 24

KAPITOLA OSMNÁCTÁ.

Vše týž list Matěje.

Druhé, aby[11]) vám věřili a vyznávali, že v svátosti v monstranci jest tělo a krev pána Ježíše spojené s božstvím, maje krev i duši, kterúž ráčil vypustiti na kříži, bolestně umieraje za naše hřiechy ꝛc.: k tomu ke všemu žádného písma svatého nemáte ve všem zákoně božím, ani z řečí Kristových čtení svatého, ani z řečí apoštolských. Neb Kristus, ani žádný z apoštoluo nikdá tak[12]) neučil, nepsal, nemluvil, nesmyslil, aniž jich věrní náměstkové, praví učitelé zákona božieho nikdá tak neučili, anobrž i staří věrní kněží, učitelé[13]) zákona božieho a čtení Krista Ježíše, kteří málo před vámi byli i ještě jsú, nikdá tak[14]) neučili, nevedli, aby Krista pána, pravého boha a člověka bytného, osobného, podstatného, jako na pravici v nebi sedícího, na oltáři anebo[15]) v monstranci věřili aneb[16]) vyznávali a jemu se tu modlili, jako vy všeteční a drzí preláti, ale vždycky učili lidi, aby o svátostech těla a krve Kristovy nehlúbali, nevyměřovali, ale prostým slovóm pána Krista věřili. A vy pak tomu všemu na odpor činíte, a ktož by koli zákonem božím a čtením Krista Ježíše chtěl se spravovati a na prostém smyslu a slovích páně zuostati, tomu ani mluviti dále, ani ho slyšeti chcete, a téměř žádnému písmu svatému místa nedaváte, ale co jste vy sobě smyslili, a na čem se utvrdili svým rozumem zhovadilým, chcete, aby tak všickni věřili a držali, a k tomu je mocí násilnú pudíte a ženete; a ktož by nechtěl tomu svoliti, hned mu pryč[17]) aneb ven z konsistoře jíti kážete a potom ho na rathúz podáte. Ač pak na kázáních pod barvú mluvíte, že v to dobrovolně jdou, bez přinucení, i to nepravé a křivé jest; poněvadž jich nenutíte, proč pak někteří viec než puol léta řemesla a živnosti zbaveni sou, a jiným se[18]) všem týmž hrozí, i od města vypověděním, vězením i jiným trápením? — A to všecko skrze tebe, mistře Havle, a tvé kněží jde[19]) na věrné lidi. A kdyby toho nebylo, ze sta jeden by vám v to nešel; a poněvadž[20]) k tomu nutíte, to[21]) bude viera vaše lidská, kněžská, ne Kristova. Neb die pán: »Mějte vieru boží,« ne papežskú, kněžskú aneb jinými zhovadilými lidmi smyšlenú; neb všecka písma svatá z zákona božieho svědectví vydávají o Kristu pánu osobném, bytném, že jest vstúpil na nebesa, sedí na pravici boha Otce, a odtud má přijíti soudit[22]) živých i mrtvých. Také tak viera obecná křesťanská ode všech se drží a řieká; ač nepochybujem i všickni věrní, že jest s námi zde do sko-

Mar. XI. 22

[1]) {i}. — [2]) nejlepší, nejdražší. — [3]) chyba tisku m. nutíte. — [4]) {v} bludy. — [5]) takový. — [6]) {v prostých... věří}. — [7]) i. — [8]) nevyměřují. — [9]) tisk. chyba m. svědomí. — [10]) z Marie panny. — [11]) Druhé. Chcete, aby. — [12]) nikdá jest tak. — [13]) praví učitelé. — [14]) nikdá lidí tak. — [15]) aneb. — [16]) neb. — [17]) preč. — [18]) všem týmž se. — [19]) na věrné lidi jde. — [20]) poněvje. — [21]) toť. — [22]) souditi.

1525 nání světa milostmi a dary svými v svátostech svých, jakž ráčí, v dařiech Ducha svatého, v volených svých, v slovu svém svatém, mocí panování svého i pomstou všudy jest a bude do skonání světa i na věky.

K té pak vieře vašie, k niež lidi prosté ženete, netoliko o svátosti těla a krve pána Krista, ale i o jiné artikule mnohé nezákladné v písmě zákona božieho, ale všecko lidmi smyšlené a nalezené, nechci tomu věřiti, aniž mohu, aby ze všeho kněžstva jeden se našel[1]), aby směl anebo chtěl na tom umřieti, buď spálen býti, aneb jakou smrt potupnú trpěti; vaši životové nemravní a nectnostní svědomí[2]) o tom vydávají, a něktérých všech nešlechetností, hřiechuo a nepravostí plní. A protož, když by takováž vaše viera byla, jakož praviete a vyznáváte, že máte boha živého, osobného, bytného v rukou svých na oltáři aneb[3]) v monstrancí, když[4]) chcete, přítomného, ó jak byšte vy šlechetně a svatě, ctnostně a mravně živi byli, s strachem, s bázní[5]) byšte[6]) se s tím obierali! — ano zjevné a všem známé jest, s jakú nevážností a nepoctivostí[7]) ty mše konáte a s svátostí[8]) se obieráte právě řemeslným během a šerméřským štrychem, bez viery, bez náboženství: některý vstana od nevěstky, jiný z ožralství a onen z lakomství, jenž jest modlám sloužení, aneb z jiného lotrovství. To všecko i jiné mnohem horší při mnohých kněžích nalézá se[9]). I prosím vás[10]), kto má věřiti vašemu ústnímu vyznání, a vy sami toho všeho skutkem zapieráte! — toliko lidi šálíte a mámíte pro svú poctivost a zvelebení vaše. Neb to dobře viete a znáte, že, jakž by se lidé obecní prostí toho dobrali[11]) a pravý grunt o svátostech těla a krve pána Krista vyzvěděli, hned by vaše živnost řemeslná klesala a padala a vám by běda bylo nebožátkuom, nezvyklým dielu tělesnému; musili byšte hned někteří k jinému řemeslu, někto k pluhu a jiný k cepóm jíti!

A přes to braňte, držte, jakkoli[12]) tuze chcete, vám to pán buoh z rukou vašich vydře, vezme po malém času, pro vaše hřiechy a nepravosti a pro 1525
neřádné a nepravé toho užívání v cizím Antikristovu smyslu, abyšte se nepásli a nekrmili, hojně žerúc a pijíc[13]) na rány pána Krista i na jeho ovcí volených mozoly, jim málo anebo nic neprospívajíce k spasení. Požádáť pán buoh krve lidské z rukou vašich, neb daleko viece[14]) lidem škodíte a překážíte při jich spasení nežli prospíváte; ale mordujete a hubíte duše jich: jedno, životy nepříkladnými, nešlechetnými; druhé, učením nezdravým, falešným, Antikristovým, proti zákonu božiemu a čtení Kristovu.

Bojím se, že odejme pán buoh království nebeské od vás a dá je lidu činícímu užitky jeho. Také již přicházejí od východu, od západu slunce a téměř ode všech stran světa ku pravdě[15]) boží a ke čtení pána Ježíše Krista, utíkajíc od Antikrista; a vy pak zpět zase tam lezete, a proto nižádnému z lidu prostého nedáte sobě nic řieci,[16]) ani ukázati písmem zákona božieho. Ó hanba vaše a lehkost veliká mistruo sedmera umění, ale ne osmera blahoslavenství! Čemu ste se učili, ano vás prostí lidé a řemeslníci přemáhají písmy svatými? — a vy se téměř s nižádným nesmíte zastaviti o pravdu zákona páně[17]). Bojím se, že jste projedli umění zákona božieho za tučnými stoly! Ano i bratří boleslavští vždycky se s vámi k slyšení řádnému volají, a vy toliko na kázaních svých po všech se vozíte, pikharty, kacieře dáváte, kdež vám v tom miestě žádný nesmí odpírati; ale v sjitie[18]) křesťanském a v rozmlúvání rozumném[19]) z písma svatého žádnému dostáti nesmíte, neb se vám pravdy nedostává. A protož mistr Havel ne zákonem a písmem svatým napravuje k vieře lidi, ale biřicem a šatlavou, vězením, katem, mrskáním, cajchováním, řemesla a živnosti zbavením, od města vypověděním, a všelikou ukrutnú, tyranskú, nekřesťanskú mocí. I měhoděk, milý Havle, snad jsi se v satanově škole v třetím pekle tomu zákonu učil, i s těmi, kteříž tobě toho pomáhají. Antikristovou a tvou zlostí oslepeni.

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ,

v níž[20]) se tento[21]) list bratra Matěje skonává, a při tom, jak[22]) administrator ten list přečta[23]), hned pod spůsobem přátelství pro něho[24]) poslal, a maje rychtáře na hotově[25]), bratra Matěje i služebníka[26]) jeho do šatlavy dal.

Kristus pán, syn boha živého, nikdá žádného k vieře své takovou mocí nenutil, toliko spolu: »Věř, synu, aneb muožeš li věřiti,« řiekával v svém učení; apoštolé, jeho věrní a praví poslové, a[27]) jich náměstkové nižádného nikdá z lidí nevěrných k tomu nevedli, nenutili žádnú světskú mocí. Nebo

[1]) nalezl. — [2]) svědectví. — [3]) nebo. — [4]) kdy. — [5]) a s bázní. — [6]) kdybyšte. — [7]) {a nepoctivostí}. — [8]) s svátostmi. — [9]) se nalézá. — [10]) {vás}. — [11]) toho domakali. — [12]) jakžkoli. — [13]) žerouce a pijíce. — [14]) víc. — [15]) k pravdě. — [16]) tisk. chyba m. říci. — [17]) zákona {páně. Bojím se… umění zákona}. — [18]) tisk. chyba m. sjití. — [19]) rozmlouv. rozumem. — [20]) *v* Zavírka listu bratra Matěje skonává. — [21]) *k* ten{to}. — [22]) *ost* jakž. — [23]) *ost* přečetl (m. přečet). — [24]) *o* po něho. — [25]) *o* pohotově. — [26]) *bv* i služebníkem. — [27]) i jich.

1525 božie viera pravá, živá, samým bohem se dává a
Duchem svatým se vlévá, nebť[1]) jest zvláštní dar
a milost boží. Nedá-li jí k tomu[2]) pán buoh vše-
mohúcí z milosti a lásky své, nedáť jí žádný člověk
na světě: ani papež, ani biskup, ani ciesař, ani
král, a nad to ty, mistře Havle, s kněžími, ježto
jí, bojím se, sami málo máte. Ač se teď nyní
chlubíte, že jste mnohé k vieře přinutili: ne božie,
ale vaše to jest viera[3]). Bojím se, že se vám trefuje
řeč pána Krista ve čtení svatého Matúše v XXIII
Mat. XXIII. 14 kap.: »Běda vám, mistři a zákonníci pokrytci, ježto
obcházíte zemi a moře, abyšte učinili jednoho novo-
věrce; a když bude učiněn, učiníte jej syna zatra-
cení dvakrát viece[4]), nežli jste sami.« Ó běda
vám, vuodce slepí, co vy tiem svodem duší lidských
zavedete v bludy, v kacieřství i v modlářství a
potom v zatracení, když proti písmu svatému, proti
zákonu božímu, proti smyslu pána Krista, i proti
vlastnímu svědomí svému musejí lidé vám věřiti,
jak[5]) vy chcete, ano všecko, což nenie z viery,
hřiech jest. Běda vám, mistři a zákonníci, pokrytci,
ježto zavieráte královstvie nebeské před lidmi, sami
tam nevcházíte, a těm, kteříž by[6]) vjíti chtěli, ne-
dopouštíte! Již dřieve[7]) roku druhé víře učíte, a
tak jste lidi zmátli a spletli, že nevědí nebožátka,
co mají činiti, jsúc vedeni vaším učením falešným.
Luoni ste kázali proti papeži Antikristu, šelmě, a
letos jste již[8]) najmilejší synové jeho, úd z ouduo[9])
jeho; již byšte jej snad v paty líbali pro prebendu
časnú a chválu světskú. Také vám nenie za zlé
mieti, neb jste vše z téhož hnízda vlčího zrozeni.

Také tomu lidé[10]) již i hloupí výborně roz-
umějí, proč jest Pilát s Herodesem jedno[11]) učiněn:
jedno proto, aby Kristus a pravda jeho utrpěla a
potlačena byla; druhé: chce[12]) se panu Havlovi
s některými preláty slepými poctivosti a chvály
světa tohoto, prebendy bohaté, kuchyně syté, stolu
hojného, života rozkošného, a protož do Říma
zpátkem jako rakové lezete, s otcem slepým a
biskupy jeho jedno jste. Ale já vám to za jistú
věc pravím: že nikoli toho neduojdete, nedovedete,
čeho se vám chce, ale po malém času budete
mrzáci ohyzdní všem lidem, a za zrádce božie
všickni vás budou mieti, i Římané, a žádný věrný
vám věřiti nebude, a naposledy zlé a hanebné
konce bráti budete, neporozumíte-li sobě v čas
skrze obrácenie ku pánu bohu a pravdě jeho. 1525
Prosím, předložte sobě předky: Hilaria, Křižanov-
ského, Sovku[13]) a jiné mnohé, kterýmž se téhož
chtělo jako i vám[a]). K čemu sou přišli a jaký sú
konec vzali, to jest všem známé a vědomé. A vám
jest na též přijíti, pamatujte sobě[14]) to velmi dobře,
neb ste povstali proti pánu bohu a pravdě jeho,
i proti věrným a voleným jeho, i proti svému
budúciemu pádu a brzkému zkažení. Toto jest
nynie poslední vaše vítězství papežské, biskupské
i kněžské. Bojím se, že jste vy ta nevěstka, kterúž
viděl svatý Jan, ježto se opila krví svatých a krví Apok. XVII. 6
mučedlníkuo Ježíšových; neb ruce vaše vidí se
plné krve věrných a nevinných lidí. Také se na-
plnilo písmo na Pražanech apoštola[15]) svatého
k Tessalonicenským v druhém listu v II. kapitole: 2. Thes. II. 10—11
»Proto že jsú pravdy lásky nepřijali, aby spaseni
byli, poslal jim buoh činitele bluduo, aby věřili
lži, aby byli odsúzeni všickni, kteříž sú nevěřili
pravdě, ale povolovali nepravosti.« A to se stalo
proto, že sú prvních učiteluo a kazateluo věrných,
kněží i jiných, nebyli vděčni, kteříž[16]) jim pravdu
mluvili a kázali z lásky a milosti božie. I dal jim
vás pán buoh z hněvu svého, učitele bluduo a lží
Antikristových, prorokuo falešných, abyšte je vedli
k zatracení a k zahynutí zc. Také i ta smlúva,
která se stala a jednala o kompaktata, předkem
vámi preláty pražskými a biskupskými, papežskými
pod jmenem královským, také i s pomocí ně-
kterých osob mocných světa tohoto, kteříž za to
mají bráti, a snad jim přislíbeni jsú darové zna-
menití, když toho dovedou, některým úřadové
poctiví a užiteční. I ty, mistře Havle, bojím se,
že [j]si něčím troštován, ať by se[17]) dostal řemen
té kuože a Korambovi ocas; tobě snad podbiskup-
stvie a Korambovi opatstvie. Kuby také, pomoc-
níka svého, nezapomínajte[b]). Tak se lidé domnívají
o těch věcech pro ty příčiny, že jste tak statečně
a zmužile o to stáli a jednali o ty kompaktata a
jednotu s Římany mezi stranou pod obojí — hleďtež,
abyšte nebyli zklamáni, chtiece na vysokém miestě
seděti, abyšte na nízké a potupné, ovšem[18]) ohyzdné
miesto nespadli, jako onen pyšný Luciper[19]) s svými
anděly; neb se buoh vždycky od počátku světa
protiví pyšným a mocné s stolice ssází[20]) a po-
korných povyšuje. O té pak smlúvě kompaktatské

[1]) neb. — [2]) jí komu. — [3]) vaše jest to víra. — [4]) víc. — [5]) jakž. — [6]) kteří by. — [7]) dřív. — [8]) již jste. — [9]) oud z oudův. — [10]) již i lidé. — [11]) v jedno. — [12]) druhé, že se chce. — [13]) *dgv* Somku(!); *ost* mají ještě též Rokycanu. — [14]) to sobě. — [15]) skrze apoštola. — [16]) kteří. — [17]) ať by se také. — [18]) a ovšem. — [19]) Lucifer. — [20]) z stolice ssazuje. — [21]) čtvrti.

[a]) Hilarius, Křižanovský, Sovka prvotně byli podobojí, potom přestoupili. O Hilariovi byla pověst, že zemřel otrávením; Křižanovskému prý jed chystal Rokycana. Viz články T. Kaliny v Č. Č. H. V. 1889: »Hilarius Litoměřický« str. 311., a »Václav Křižanovský« str. 333. O Sovkovi srov. str. 26. této knihy. — [b]) Knéz Jak. Slovák, o němž v I. 5, 23, IV. 6.

1525 já o ní tak držím a věřím, že bude tak stálá, jako pavučina na větře a pěna na vodě; a to z těch příčin pravím, poněvadž jste sobě sněmu a smlúvy dobrovolně stvrzené, všemi stavy oblíbené, také užitečné, potřebné vedle zákona božího, čtvrt[1]) léta nezdrželi, nezachovali, všecko v nic obrátili, nad to pak tento sněm s těmi kompaktaty, ježto jsú zjevně proti zákonu božímu a čtení Krista pána, a také, že jest to smlúva mušená, bezděčná[1a]) a jednak všem stavuom pod obojí spuosobou odporná, nelibá, a zvláště lidu v městech obecnému nepříjemná i ohyzdná. Nebo těch kompaktat[2]) na tento čas žádná potřeba nenie, jakož jsem toho dotekl v spisu, který[3]) sem učinil proti kompaktatóm všem třem stavóm, přijímajícím pod obojí spuosobou svátost těla a krve Ježíše Krista pána[4]), v království Českém a v markrabství Moravském[a]). Nebo zákon boží a čtení pána Krista v dokonalý mier, v lásku, pokoj nás s Němci uvedlo, s těmi, kteříž pravdu přijali a čtení pána Krista oblíbili, jím se řiedí a spravují, nechavše všech ustanovení papežských nejistých. A to se všecko stalo i ještě děje bez kompaktat[5]); a netoliko Němci, ale mnozí okolní a jednak se[6]) všech stran národové a lidé přijímají a oblibují zákon boží a čtení pána Ježíše Krista, a ti všickni opouštějí papeže i jeho ustanovení a[7]) nálezky zákonu božímu odporné a škodlivé, a vám Čechům[8]) přirozeným se posmívají a diví prelátóm pražským, že vy tak chtivě a kvapně do Říma lezete, k jich šermóm a nálezkóm lidi vedete.

Toto pak psaní, kteréž jsem učinil vám[9]), mistře Havle, s preláty jinými, nenieť jistě z žádného nepřátelství a nelásky — neb jste vy osobě mé, jak ste živi[10]), nic zlého a škodného neučinili nikdá[11]) — ale nesmierně a velmi mnoho činíte proti pánu a králi nebeskému Kristu Ježíši a pravdě zákona jeho i proti spasení lidu obecnému, vedúce a nutiece je k věcem neobyčejným, nekřesťanským, proti písmu zákona božího i proti jich vlastnímu svědomí, jakož svrchu toho obšírně dotčeno[12]). Já pak hřiešný a nehodný to vida a znaje, nemohl sem se nikoli zdržeti, jsa hnut veliků lítostí a žalostí, lituje vás i lidu obecného a zatracení hrozného, chtěje[13]) vám poslúžiti, abyšte od takových 1525
věcí škodných přestali a ku pokání svatému a k pravdě jeho přistúpili.

Dán v Praze v pátek před třetí nedělí v postě[14]), 17. bř.
léta spasitele našeho tisícieho pětistého pětmezcietmého.

Matěj, nehodný slouha boží.«

A když toho psaní bratr Matěj po jednom[15]) pacholku[16]) k Caherovi administratorovi podal do konsistoře[17]), tehdy na zejtří[18]) v sobotu 18. bř.
poslal proň on[19]) administrator, aby přišel k němu[20]) do tejnské fary. A když on přišel, dal se s ním v řeč přátelskou, a již Joab Amazu II. Král. XX. 10
pozdravoval pozdravením nevěrným, maje déku pod zrádným pláštěm. A v tom poslal tajně pro[21]) rychtáře a po právo, kázal[22]) ho do šatlavy vsaditi, do sklepu, tu[23]) kdež zločince chovají[24]), a posla jeho též s dopuštěním Pražanův. Posla[25]) jeho potom brzo zase[26]) vypustili, ale bratr Matěj kterak dlouho[27]) v tom vězení seděl[28]), není času tuto[29]) o tom[30]) psáti[31]). Ale poněvadž sem umyslil všech věcí dálých[32]) pořádně se[33]) dotýkati, musím prve všecko, co se těch všech[34]) časův vězení jeho dálo, položiti; a když pořádku dojdu[35]), toho také, jak se jest[36]) při něm dálo, oznámiti neobmeškám v čtvrtých[37]) knihách v první kapitole. A věz, že jest v tom vězení nezahálel, ale četl sobě v písmích svatých a psal ustavičně, maje od boha veliké z toho potěšení beze všeho stejskání; a spoluvězňóm svým potěšení[38]) často číníval[39]) z písem svatých; a k tomu, že pán bůh obměkčil velmi k němu[40]) rychtáře a biřice, že jest měl ve všech potřebách náležitých skrze ně[41]) slušné[42]) opatření, pod tejným[43]) spůsobem a dosti nebezpečným.

---

[1]) čtvrtí. — [1a]) ta smlouva z mušení a bezděčná. — [2]) compactatův. — [3]) kterýž. — [4]) krve pána Jež. K. — [5]) compactatův. — [6]) ze všech. — [7]) {a} nálezky. — [8]) Čechóm. — [9]) tobě. — [10]) jak ste živi, jistě žádného nepřátelství a nelásky a sumou. — [11]) nikdá neučinili. — [12]) obšírně jest doloženo. — [13]) chtě. — [14]) v postě, na den svaté Kedruty. — [15]) *kbl* {bratr Matěj po jednom}. — [16]) *l* {pacholku}; *kb* po pacholku; *l* po služebníku. — [17]) *v* do konsist. podal; *k* do kons. poslal. — [18]) *eg* na zejtří poslal... adm. v sobotu. — [19]) *lvdgo* {on}. — [20]) *ost* k němu přišel. — [21]) *kbedg* po rychtáře. — [22]) *o* pro právo a v tom kázal. — [23]) *v* {tu}. — [24]) *l* chovávají. — [25]) *o* A posla. — [26]) *l* zase brzy; *e* {zase}. — [27]) *b* dlouh(!). — [28]) *e* trval a seděl. — [29]) *dv* {tuto}. — [30]) *kbl* {o tom}. — [31]) *l* nyní psáti. — [32]) *l* věcí zběhlých; *k* dalších věcí. — [33]) *v* {se}. — [34]) *v* {všech}. — [35]) *d* dojdou; *l* dostanu; *v* toho dojdou, také. — [36]) *ost* {jest}; *kbl* co se. — [37]) *v* totiž v 4.; *d* v čtvrtý(!) kapit. — [38]) *kbl* {beze všeho... potěšení}. — [39]) *kb* {často číníval}. — [40]) *ost* k němu velmi. — [41]) *k* {skrze ně}. — [42]) *o* skrze neslušné(!). — [43]) *l* tajným.

[a]) Spis ten není znám.

KAPITOLA DVACÁTÁ,

v níž se vypisuje[1]) ctné obcování bratra Matěje, i v tom vězení jsa, jaké jest potěšení duchovní měl. Při tom list, jsa[2]) v tom vězení, nějakému bratru Vavřincovi píše.

1525 Aby vždy světleji známo bylo, že ten chudý člověk poustenník[3]), opustiv svět, zamiloval šlechetnost a svatost života, v ohyzdnosti měl všecky rozkoše světa, jda skutečně za procesí pána Krista, jenž zůve na ni všecky lidi, kterouž[4]) Mat. XVI. 24. ne jinou[5]) chce míti, řka[6]): »Kdo chce za mnou přijíti, zapři sám sebe, vezmi kříž svůj a choď[7]) po mně«, tak tento za rozkoš nic[8]) jiného nemaje, než obírati[9]) se v bohomyslnosti[10]) s svým vykupitelem, žádaje za ním kráčeti[11]) a následovati šlepějí jeho, psaní rozličná přátelům svým z vězení[12]) činil, i také toto[13]) k nějakému bratru Vavřincovi[a]), kteréž se podpisuje. Neb v jakém jest sám byl duchovním potěšení, tak jiným všem téhož[14]) vinšoval.

A protož[15]) pro budoucí pamět[16]) jeho ctné šlechetnosti, o kteréž jest vši České i Moravské zemi vědomo, umyslil sem tuto[17]) takové jeho[18]) aspoň jedno psaní tuto[19]) položiti:

»Pozdravení laskavé a žádost všeho dobrého spasitedlného i milost v Kristu Ježíši, pánu našem, vám vzkazuji, bratře Vavřinče, i spolu všem jiným bratřím, v pánu bohu milým!

Porozuměl sem, maje zprávu, kterak [j]si velikou[20]) žádost měl mne navštíviti aneb[21]) viděti. Toho všeho nemoha dojíti, žádal jsi něco napsaného míti[22]), kterak se mám, žádaje[23]), čehož mnozí[24]) dojíti nemohli[25]), ani moji přirození přátelé. Tobě pak snad[25*]) šťastnějšímu to přišlo z té veliké nesvobody, ač s[26]) strachem a s bázní[27]), 1525 aby[28]) se něco krátce napsalo, kterak se mám. Věztež[29]), že, děkuje pánu bohu všemohoucímu, zdráv sem a dobře i výborně se mám s pomocí páně. Ač pak tělo a zevnitřní člověk v nějakém[30]) soužení a v[31]) nesvobodě jest: ale však duchovní a vnitřní člověk u velikých[32]) širokostech zákona páně a v[33]) prostranných palácích krále a pána všech věkův v svobodě má kde se procházeti, v dařích a milostech jeho se radovati i veseliti v pravdě jisté[34]) a v svědectvích[35]) pána Ježíše Krista, pro kteréžto věci vězněm[36]) jsem, a tu[37]) nesvobodu a soužení s[38]) strany[39]) těla trpím od moci Antikristovy; to pak všecko rád a mile[40]) s velikou[41]) vděčností nesu[42]) a trpím, s pomocí jeho svatou[43]). Sám pak na sobě nic nezakládám; neb jsem hříšný a nehodný prach[44]), popel[45]), červ[46]), hnis[47]) s strany těla; ale pán přesilný a král přemocný, bůh milosrdný, ten má síla, ten má[48]) naděje a bezpečné doufání, pán Ježíš můj obrance, mé spasení a[49]) vykoupení[50]). Kohož se tehdy báti budu[51])? — jemu jsem uvěřil. Tu brány pekelní[52]) neodolají[53]), tu Antikrist se vším světem i se všemi ďábly nic mi[54]) neuškodí, a bez vůle velikomocnýho pána boha[55]) ani vlasu jednoho s mé[56]) hlavy nesejmou[57]); tento[58]) mi za všecky škody stojí a slibuje; ten praví, abych se nebál těch, kteříž těla mordují[59]), poněvadž duši nic uškoditi nemohou.

Vím také, podle vysvědčení pána Ježíše[60]), Mat. VII. 14. že jest ouzká cesta a těskná[61]) brána do království nebeského a života věčného, a[62]) zde není než pláč, kvílení, hanění, rouhání[63]), zlořečení, posmí-

[1]) *v* {v níž se vypisuje}; O ctném atd. — [2]) *k* {jsa}. — [3]) *vo* pústenník. — [4]) *ost* kterýž. — [5]) *bo* jinú. — [6]) *l* než tu řka. — [7]) *v* a poď(!) po mně; *bl* a následuj mne. — [8]) *o* {nic}. — [9]) *lv* obrátiti. — [10]) *l* k bohomyslnosti s svým; *o* v myslnosti svým. — [11]) *k* přijíti; *l* jíti. — [12]) *k* {z vězení}. — [13]) *ost* toto psaní. — [14]) *g* {téhož}; *l* toho; *v* tehdáž. — [15]) *l* {protož}. — [16]) *l* jeho pamět ctné jeho šlech. — [17]) *l* {tuto}; *kbe* jeho takové tuto. — [18]) *dgv* {jeho}. — [19]) *kblevdg* {tuto}. — [20]) *bo* velikú. — [21]) *kl* anebo. — [22]) *v* psaného míti; *k* napsati. — [23]) *l* {žádaje}; *k* žád. věděti. — [24]) *v* mnozí žádaje. — [25]) *ost* nemohli dojíti. — [25*]) *ost* {snad} — [26]) *bgo* {s} strachem. — [27]) *l* bázni a strachem. — [28]) *v* ať by; *kbl* {aby se... mám}. — [29]) *l* Vězte. — [30]) *dgv* {v nějakém... vnitřní člověk}. — [31]) *k* {v}. — [32]) *b* v velikých. — [33]) *l* {v}. — [34]) *o* jistě. — [35]) *ost* v svědectví; *dgv* {v} svědectvích. — [36]) *kb* vězeň. — [37]) *lg* tuto. — [38]) *bog* {s}. — [39]) *k* {s strany}. — [40]) *k* »trpím od moci... rád a mile« je dvakrát. — [41]) *ob* velikú. — [42]) *v* nesou(!). — [43]) *bo* svatú. — [44]) *v* prach země. — [45]) *d* a popel. — [46]) *l* {červ}. — [47]) *o* {hnis}. — [48]) *kbevdgo* {má}. — [49]) *kbog* i. — [50]) *o* vykúpení. — [51]) *o* budou(!). — [52]) *kbvo* pekelný; *led* pekelné. — [53]) *e* neodvolají. — [54]) *k* mu. — [55]) *g* pána boha svého. — [56]) *b* z své. — [57]) *l* nesejde. — [58]) *v* ten; *d* tenť. — [59]) *k* zabíjejí a mordují; *e* zabíjejí. — [60]) *kvdg* Ježíše Krista. — [61]) *ost* těsná. — [62]) *kbl* {a}. — [63]) *v* a rouhání; *o* rúhání; *kbl* {rouhání}.

[a]) Osobě neznámé, není-li jí Vavř. Krasonický.

1525 vání, vězení, žalářování, mrskání, bití[1]) i[2]) rozličné smrti ukrutné pro pravdu boží a pro jméno a svědectví Krista Ježíše, pána našeho, nésti[3]) a podstoupiti. A poněvadž to bylo na hlavě[4]), na[5]) pánu a králi, synu boha živého, i na vybraných ze[6]) všeho světa apoštolích jeho, i na jiných svatých vedle svědectví starého i nového zákona: i proč také na mně hříšném by se toho něco nevyplnilo[7]) pro[8]) vůli boží? Ano[9]) svědkův páně jaký[10]) oblak[11]) máme! — a ti všickni z víry a u víře, i[11*]) v lásce a[12]) v naději pána[13]) Ježíše[14]) Krista vítězili a bojovali, zacpávali ústa lvům, uhašovali prudkosti[14*]) ohně, zapuzovali ostrost meče ꝛc. Já pak hříšný a nehodný ode všech věrných a spolubratří[15]), v pánu bohu milých[16]) tohoto žádám a prosím: aby za mne a se[17]) mnou spolu modlili se pánu bohu všemohúcímu, aby jeho milost svatá na mně[18]) všecku[19]) svou[20]) vůli sobě dobře líbeznou[21]) vyplniti a vykonati ráčil, což se jeho milosti líbí, buď to dlouhé[22]) těžké, by pak do smrti, jakož[23]) déle nemůž býti prodlené vězení; a pakli mi ráčí dáti smrt, jakoužkoli[24]) ukrutnou[25]), podstoupiti a trpěti, všecko za veliký dar a klénot z rukou jeho milosti přijmu[26]), když jediné jest pro pravdu a svědectví pána našeho[27]), Ježíše Krista. A pakli zná jeho milost svatá, že bych se měl[28]) ještě[29]) hoditi k vzdělání jeho pravdy a věrným k prospěchu a církvi jeho svaté[30]) také k vzdělání, nechť mne ještě[31]) někdy ráčí z této nesvobody a z[32]) vězení propustiti. Ale to všecko ať jest
Žalm CXIII. 1 předkem ke cti a k chvále pánu bohu všemohoucímu, vedle onoho písma prorockého: »Ne nám[33]), ne nám, ale jménu[34]) tvému dej chválu,« a mně také ať jest[35]) hříšnému k spasení a k životu věčnému[36]), a všem věrným k vzdělání[37]) a též[38]) k[39]) životu věčnému. O jiného pak o nic nestojím, aniž čeho[40]) na světě žádám, než abych se srovnal s volí pána boha všemohoucího[41]). Také žádám ode všech věrných na modlitbách pomoci ku pánu bohu, aby mne upevniti[42]) ráčil v své živé víře a rozhojniti v své bozské lásce a utvrditi v pravdě naděje[43]); také ať mi[44]) ráčí dáti blahoslavenou[45]) pokoru[46]) svatou a dokonalou[47]) trpělivost. Poněvadž se jest již s pomocí jeho[48]) drahně ode mne mluvilo proti rozličným hříchům a mnohým nepravostem, a zvláště proti zavedení Antikristovu[49]) a proti neřádu kněžstva jeho, také se dosti[50]) ode mne hlásalo i[51]) slýchalo o trpělivosti křesťanské pro spravedlnost: pro to všecko[52]) již sluší s pomocí boží také něco skutečně potrpěti a koštovati[53]) i pohrýzti toho koření trpělivosti[54]), abychom věděli, sladké-li čili hořké[55]) jesť, a[56]) jakou[57]) má chut a moc v sobě; poněvadž není na mluvení toliko, ani na posloucháni[58]). A jáť hříšný pravím, že jest přesladké Mat. XI. 30
jho[59]) páně a břímě jeho přelehké nésti, skrze potěšitele Ducha svatého, kterýž těší všecky věrné a zarmoucené pro pravdu[60]) a jméno jeho[61]). — Prosím všech věrných a přátel, v pánu bohu milých, pozdravte ode mne laskavě[62]) jich[63]), buď v Čechách neb[64]) v Moravě, a všickni[65]) věrní, prosím, modlte se za mne hříšného[66]) vedle toho, jakož[67]) napřed[68]) postaveno jest[69]). Bratře[70]) Vávro, na to pomni[71]).

Milost boží zůstávej s vámi a ostříhej vašich rozumů v Kristu Ježíši, pánu našem. Amen. Dán o Všech svatých léta M⁰D⁰XXV⁰. 1. list.

Matěj[72]),
vězeň páně, vlastní rukou[73]).«

---

[1]) *l* {bití . . . boží a}; *kb* {bití}. — [2]) *kbldv* a. — [3]) *v* nýsti. — [4]) *l* na pánu na hlavě a králi. — [5]) *e* {na}.; *g* na pánu Ježíši a králi. — [6]) *dgv* {ze}. — [7]) *d* toho by se něco vyplniti nemělo. — [8]) *eg* po vůli. — [9]) *b* Ano i svěd. — [10]) *k* {jaký oblák máme}; *l* jako. — [11]) *o* obklad. — [11*]) *ost* {i}. — [12]) *kble* {a}. — [13]) *v* pána našcho Ježíše. — [14]) *k* {Ježíše}. — [14*]) *ost* prudkost. — [15]) *zevgo* spolubratřích (!). — [16]) *o* {milých modlili se pánu bohu}. — [17]) *g* {se}. — [18]) *dv* svatá na ně (!). — [19]) *v* všeckou (!). — [20]) *beo* svú. — [21]) *bo* líbeznú. — [22]) *kbe* dlouho; *o* dlúho. — [23]) *kbevo* jakž. — [24]) *v* jakou koli; *beo* jakúžkoli. — [25]) *bo* ukrutnú podstúpiti. — [26]) *v* přijmou (!). — [27]) *kbl* {našeho}. — [28]) *l* mohl. — [29]) *l* {ještě}. — [30]) *l* {svaté}. — [31]) *ost* {ještě}. — [32]) *l* {z}. — [33]) *kble* Ne nám, pane. — [43]) *o* jinému tvejm (!). — [35]) *kbedo* ať jest také; *vg* ať jest tak. — [36]) *kble* {a k živ. věčnému}. — [37]) *kble* {a všem věrným k vzdělání}. — [38]) *kblevdo* {též}. — [39]) *kbl* {k}. — [40]) *v* aniž jeho. — [41]) *b* všemohúcího. — [42]) *v* upevniti ráčil a rozhojn. v své živé víře a utvrditi v své bož. lásce v pravdě i naději. — [43]) *k* v naději pravé; *bledg* v pravé naději. — [44]) *ost* {mi}. — [45]) *o* blahoslavenú. — [46]) *l* pravou pokoru. — [47]) *bo* svatú a dokonalú. — [48]) *kbleo* s pomocí boží. — [49]) *v* Antikristovému; *ost* Ant. a proti neřádu. — [50]) *ost* ode mne dosti. — [51]) *beo* a. — [52]) *ost* pro to pro všecko. — [53]) *l* okoštovati. — [54]) *o* koření a trpělivosti. — [55]) *kble* či hořké; *e* sladký-li či hořký. — [56]) *kbl* {a}. — [57]) *bo* jakú. — [58]) *o* poslúchání. — [59]) *o* jeho. — [60]) *edo* pro pravdu jeho. — [61]) *v* jméno páně. — [62]) *kbl* {laskavě}. — [63]) *d* {jich}. — [64]) *edgo* nebo. — [65]) *d* všickni, prosím věrně, modlte; *kbl* všickni věrní proste a modlte se. — [66]) *ost* za mne věrného a hříšného. — [67]) *kbe* jakž. — [68]) *v* nahoře. — [69]) *kb* {jest}. — [70]) *v* {Bratře}. — [71]) *ost* pomni na to. — [72]) *o* {Matěj . . . rukou}. — [73]) *kv* {vlastní rukou}; *b* vl. rukú; *g* m. p.

KAPITOLA DVACÁTÁ PRVNÍ [1][a]),

v níž se oznamuje [2]), jak Pražané o vopaktata [3]) pracují, i také zejména osoby k tomu volené se jmenují; a jak pan [4]) Lev před králem poselství vypravuje a Pašek mu toho potvrzuje. Při tom jak Čechové hned za ním [5]) jiné posly vysílají [6]) s listy, a že k tomu poselství svrchu psanému vůle [7]) nedávají. Dále artikule [8]) z kompaktatův se čtou a papežův [9]) legát odpověď na ty artikule dává [10]).

1525 Téhož pak [11]) léta Pražané po veliké noci [12]) vybrali z sebe na cestu k jízdě o kompaktata, podle zůstání na sněmu obecním [13]) předešlém sva-
(25. led.) tého Pavla na víru obrácení, do Uher k králi a k tomu legátovi [14]) papežovu osoby tyto: mistra Paška a [15]) Jana Karbana z konšelův radních, a Jiříka Ježíška z obecních; a z poslův z měst: Nikodema [b]) a Jiříka Jiskru [16]) z Klatov; z kněžstva pak [17]) Havla, administratora dolejšího [18]), mistra Matěje Korambusa a kněze Jana Pípu [19]), děkana z Hradce Králové; ti všickni z [20]) strany pod obojí spůsobou [21]). Ale z strany římské tito byli: kníže Karel, hejtman, pan Zdeněk Lev, nejvyšší purkrabě [22]), pan Vojtěch z Pernšteina [23]), pan Jindřich Švihovský [c]), pan N. Buštěhradský [24]) [d]), Ratslav [25]), písař zemský [e]), a jiní páni a [26]) rytířstvo. Tito [27]) pak z poslův městských římských: Petr Šidáček a N. [28]) z Plzně; a [29]) z kněžstva [30]): Jan řečený Žák [31]), doktor a [32]) administrator z [33]) hradu prazského [f]), mistr Šimon, kanovník, a s nimi [34]) jiní
5. květ. dva kanovníci. Ti všickni vyjeli z Prahy v pátek [35]) na den svatého Floriana a těch dní [g]).

A když tam do Budína přijeli, předstoupili
20. kv. před krále v sobotu po svaté Žofii, uradivše se na to. A tu pan Lev učinil řeč slovem všech osob již jmenovaných světských i duchovních [36]), oznamuje ode všeho království Českého i ode všech obyvatelův služby jich s mnohým pozdravením [37]), se vší poddaností králi. Potom mluvil, kterak v království Českém všickni tři stavové v tom se snesli jednomyslně, laskavě, k sobě přistupujíce úplně a docela oboje strana, totiž stav panský, rytířský [38]) i městský pod jednou spůsobou [39]), s stavem [40]) panským, rytířským i městským pod obojí spůsobou, tak že« o [41]) sobě [42]) toto [43]) vysvědčujem před Vaší Královskou Milostí a dobrovolně vyznáváme [44]), že ti, kteříž přijímají u nás [45]) tělo a krev boží pod obojí spůsobou, jsou praví křesťané a synové církve svaté, a to činíce, nejsou kacíři, neb to činí z přikázání pána Ježíše Krista.« Po té řeči svědkové [46]) byli panu Lvovi [47]) všickni páni [48]) nahoře psaní i kněží římští.

Mistr Pašek potom také mluvil takto: »Milostivý králi! My tolikéž [49]) také [50]) pravíme, že jakož toho dotekl pan Lev [51]), že se [52]) jest to v pravdě tak u nás všecko zběhlo; a na tom [53]) jsme se srovnali i snesli my, my [54]) všickni stavové pod obojí spůsobou, a to vyznáváme i vysvědčujem dobrovolně: že ti [55]), kteříž [56]) přijímají [57]) u nás tělo a krev boží pod jednou spůsobou [58]), 1525

---

[1]) *v* jedenmecítmá. — [2]) *v* {v níž se ozn.}. — [3]) *b* o vokompaktata(!); *lv* (*g* in marg.) o compactáta. — [4]) *v* {pan}. — [5]) *kb* za ním hned; *v* za ním ihned; *lo* hned za nimi; *g* hned za tím a za ním. — [6]) *l* jiné posílají; *g* jiné posílali {posly}. – [7]) *k* místa; *o* víc. — [8]) *o* artikulové. — [9]) *blvgo* papežů(!). — [10]) *v* na ně odpověď dává. — [11]) *ost* {pak}. — [12]) *ledo* po velikonoci. — [13]) *kle* obecném. — [14]) *l* legátu. — [15]) *kbl* {a}. — [16]) *kblv* {Jiskru}. — [17]) *v* {pak}. — [18]) *l* admin. dolejší konsistoře. — [19]) *kbl* {Pípu}. — [20]) *l* {z}. — [21]) *o* »z strany... spůsobou« jest dvakráte. — [22]) *kbev* purkrabie. — [23]) *ld* z Perštejna. — [24]) *v* {N. Buštěhradský... Šidáček a N.}. — [25]) *dg* Ratislav; *kblev* Radslav (*b* in marg. pozd.: R. z Šebířova — [26]) *l* {a}. — [27]) *o* Ti; *z* Tuto. — [28]) *kbl* {a N.}. — [29]) *v* {a}. — [30]) *o* (místo »kněžstva«) niestroka(!). — [31]) *kbl* Zauk(!). — [32]) *vo* {a}. — [33]) *ost* {z}. — [34]) *bg* a s ním. — [35]) *bl* {v pátek}. — [36]) *bl* {světských i duchovních}. — [37]) *v* vinšováním. — [38]) *kble* i rytířský. — [39]) *o* pod jednú spůsobú; *bl* {spůsobou}. — [40]) *g* {s stavem ... pod obojí spůsobou}. — [41]) *o* {o}. — [42]) *l* osobně. — [43]) *ke* to. — [44]) *o* vyznáme. — [45]) *o* {u nás}. — [46]) *ost* byli svědkové. — [47]) *l* Lvu. — [48]) *o* {páni ... římští}. — [49]) *k* tolikýž; *b* tolike. — [50]) *kb* {také}; *v* tak. — [51]) *b* {Lev}. — [52]) *v* {se}. — [53]) *o* na to. — [54]) *ost* {my}. — [55]) *kbl* {ti}. — [56]) *klevdg* kteří. — [57]) *ost* u nás přijímají. — [58]) *o* pód jednú spůsobú; *v* pod obojí (!) sp.

[a]) Celá tato zpráva o poselství Čechův jest opsána z relace pana Jindřicha Mezeříckého z Lomnice, až na některé maličkosti. Čteme ji v XVI. čl. brněnských Pamětí. Poslána byla nejspíš panu Janovi z Vartmberka, od něhož snad skrze Hlavsu dostala se kronikáři. Viz Tomek X. 575 a d. – Rezek: Příspěvek ku jednání o kompaktata r. 1525. Sbor. histor. II 84. – Arch. č. XII. str. 92, č. 1456 a XI. str. 468 č. 293. – Theiner, Monum. Hungariae II. 684, 686, 701, 703, 708. — [b]) Hanuše Nikodéma ze Schönthalu. — [c]) z Ryzmberka. — [d]) Jan Buštěhradský z Kolovrat. — [e]) Beřkovský ze Šebířova. — [f]) a probošt litoměřický. — [g]) Tu je chyba v datu; odjezd byl sice v pátek 5. května, ale ten den je sv. Gotharda; sv. Floriana připadlo na čtvrtek 4. května; snad »na den« = »po dni.«

1525 jsou[1]) praví křesťané a synové církve svaté, a to činíce, nebyli jsou a nejsou[2]) kacíři[3]), neb to činí z víry pána[4]) Krista; a toho všeho sou[5]) svědkové tito se mnou[6]) vyslaní, i kněží pod obojí spůsobou.« Kteřížto všickni[7]) potvrzovali jemu toho, pravíce[8]), že jest to tak[9]).

Při tom pan Lev, po dokonání[10]) tak radostného a potěšeného poselství, žádal krále, aby ráčil oznámiti a jmenovati den jistý; neb pro krátkost času, (tak mluvě), nemohli se tak brzo[11]) na to potázati[12]), a[13]) aby i[14]) jiné věci, jimž[15]) sou poručeny od stavův, mohli jemu podle toho oznámiti, to[16]) což by za dobré znáti mohli J. Msti Královské[17]) i všeho království Českého. A tím aby J. Mst neráčil meškati, ale aby to ráčil brzo[18]) k[19]) konci a k místu[20]) vésti[21]), poněvadž v tom[22]) nemálo, ale mnoho[23]) dobrého a potěšeného[24]), jemu předkem, i všemu království Českému, i také svaté víře křesťanské obecné i stolici apoštolské náleží[25]); a že předkové jeho, císařové a králové čeští, o to stáli[26]), usilujíce s krve proléváním[27]), toho jsou[28]) nemohli[29]) s velikými náklady, což nyní bez práce a nákladův jeho přišlo, z čehož boha chválíme; to[30]) dokládaje[31]): »a Vaši Královskou Milost[32]) napomínáme, že jste tím povinni[33]) napřed pánu bohu[34]), i nám podle závazku Vašeho[35]) i svaté stolici[36]) apoštolské; a také, jakož slyšíme, že by pro tu[37]) příčinu téhož dobrého legát od otce svatého nejvíc zde držán byl, a protož že ráčíte s ním o to jednati, aby nám exequtorí[38]) na kompaktata vydána byla, k potvrzení toho všeho dobrého začatého.«

A po těch[39]) pak[40]) mnohých řečech král potaz vzal a odložil jim toho až do třetího dne, a s tím šli dolův[41]) s zámku, téhož[42]) dne 1525 v sobotu.

A v tom v outerej před svatým Urbanem 23. kv. přišli poslové z Čech za nimi s listy k králi od pánův šestnácti českých, jmenovitě: od pana Špetle, od pana Černčického[43]), od pana Zdenka Kostky a od jiných pánův i[44]) od[45]) rytířstva s pečetmi skůro[46]) na[47]) tři sta[a]). A na zejtří v středu[48]) 24. kv. páni z Roznberka[49]) a s nimi jiní páni i z rytířstva druhý list poslali s některými městy víc než na II 1/2 sta pečetí. Jiní opět listové z kraje Hradeckého, kteříž měli[50]) sjezd u Žiželic[51]), přineseni[52]) byli od stavu panského a rytířského některé sto[53]). Ti všickni v listech psali svých v jeden téměř rozum, za to krále žádajíce a prosíce, jest-li že by pan Lev s jinými co při J. Msti jednali, buďto o práva[54]) nebo o víru aneb něco takového, na místě a slovem vší země České, aby J. Mst neráčil[55]) tomu věřiti, ani toho k sobě přijímati, že ta jízda těch poslův se panem Lvem není z vůle vší země, ani z[56]) poručení jiných obyvatelův a poddaných jeho[57]); že pak to[58]) jistě znají a věří tomu do J. Král.[59]) Msti, že se k nim zachovati ráčí[60]), buďto s[61]) strany práv a[62]) privilegí i[63]) obdarování a svobod jich, jednomu každému stavu, buďto s[64]) strany víry pod obojí spůsobou, kteříž se řídí a spravují zákonem božím, vedle povinnosti J. Msti, kterouž[65]) jest se ráčil zavázati předkem pánu bohu[66]) i všem stavům v království Českém[67]), jakožto král, pán jich milostivý a spravedlivý; a že pan Lev i jiní spolu s ním duchovní i světští sami sněmovali, sami svolovali, a sami se vedle Pražan[68]) a kněží jich v to[69]) poselství volili; a protož cožkoli u J. Msti jednají, že k tomu vůle jich žádná není.

---

1) *l* že jsou. — 2) *o* nejsú. — 3) *g* {kacíři . . . všeho jsou}, ale pozd. dopl. po straně. — 4) *b* v pána. — 5) *o* jsú. — 6) *o* se mnú. — 7) *ost* {všickni}. — 8) *d* {pravíce}. — 9) *g* že tak jest. — 10) *b* {poděkování (= po dokonání) . . . žádal krále} není v textu, ale in marg. touž rukou. — 11) *ost* {brzo}. — 12) *kbl* poraditi. — 13) *bl* {a}. — 14) *kbl* {i}. — 15) *kbl* jenž (!); *k* jenž jsou jim poruč. — 16) *kbl* {to což . . . mohli}. — 17) *k* oznámiti i potřeby JMKé; *v* to, což by za dobré bejti uznali J. Milost Královská. — 18) *kbl* {brzo}; *v* brzko. — 19) *o* {k} konci. — 20) *l* {a k místu}. — 21) *v* výsti; *l* přivésti. — 22) *k* poněvadž na tom. — 23) *v* {ale mnoho}. — 24) *v* a potěšitelného. — 25) *kl* záleží. — 26) *l* stáli úsilně s krve; *g* stáli usilujíce skrze (ale to oprav). — 27) *o* prolévání. — 28) *bo* jsú. — 29) *l* dovésti nemohli; *ost* nemohli dovésti. — 30) *l* toho. — 31) *o* odkládaje (!). — 32) *v* Vaší Královské Milosti; *bo* Královskú. — 33) *o* vinni (!). — 34) *l* nejprv pro pána boha. — 35) *b* našeho (!). — 36) *bdg* stolice. — 37) *kb* túž; *l* touž. — 38) *kb* executorie; *l* exegucí; *edgo* executorij. — 39) *v* Po těch. — 40) *kbevdgo* tak. — 41) *ev* domů; *dg* domův. — 42) *kbl* toho. — 43) *g* Černického (!). — 44) *v* a. — 45) *d* {od}. — 46) *d* skoro; *v* téměř. — 47) *kbl* {na}. — 48) *v* {v středu}; *bleo* ve středu.. — 49) *o* z Rozmb.; *b* z Rozumb.; *g* z Rožum.; *ost* z Rožm. — 50) *o* kterýž měli; *l* kterýž měl. — 51) *b* u Čiželic (!). — 52) *z* chybně přimíseni; *l* předneseni. — 53) *l* to sto. — 54) *d* z práva. — 55) *o* ráčil(!). — 56) *o* {z}. — 57) *e* poddaných J. Msti. — 58) *v* to dobře znají a té důvěrnosti jsou do J. K. M. — 59) *l* do jisté J. K. milosti (!). — 60) *kb* {ráčí}; *vo* ráčil. — 61) *lo* {s}. — 62) *l* {a}; *b* práv. i priv. — 63) *v* {i}; *l* a obd. i svob. — 64) *klev* {s} strany. — 65) *beo* kterúž. — 66) *v* pánu bohu všemohoucímu. — 67) *o* stavům král. Českého. — 68) *g* Pražanů; *l* Pražanův. — 69) *l* v {to}.

a) Jan Špetle z Janovic na Bělé, Jan Černčický z Kácova na N. Městě, Zdeněk Kostka z Postupic na Brandýse a Litomyšli. Bartoš vynechal ještě Kunráta Krajíře z Krajku na Ml. Boleslavi. Všichni tuším chýlili se k bratřím.

1525 24. kv. A v túž středu na zejtří[1]) ti[2]) všickni poslové, páni čeští s knížetem, s Pražany[3]) a s[4]) kněžími obojí[5]) strany, vstoupili[6]) zase[7]) před krále. Tu pak král jim[8]) všem ty listy ukázal i vydal jim k prosbě jich[9]). A když ty listy sobě přečtli, ničímž toho neodbejvali; než toliko těch všech pánův, kteříž je poslali, dotýkali, pravíce[10]) před králem: že by ti jistí spolu zápisníky svými pikarti byli všickni a k tomu fedrovníci pikartští, a jiní že sou[11]) jich[12]) služebníci, a někteří z nich[13]) nejsou zemští[14]) obyvatelé, a někteří že statku svého svobodného za kopu v zemi[15]) nemají.

A po těch řečech[16]) přes to přes[17]) všecko k tomu přivedli krále skrze arcibiskupa[17*]) ostřegomského, že jest se v to jednání dal s legátem papežským. Kterémužto[18]) dodán jest vejpis kompaktatův v[19]) krátkém rozumu k žádosti jeho, aby mohl vyrozuměti, co v sobě zavírají.

A když jest je[20]) přečetl, promluvil jest na to k králi i ke všem Čechóm, že by v kompaktatích byli tři artikulové hlavní tito:

První, co se dotýče kázaní slova božího: to aby kázáno bylo svobodně od kněží bez překážky všelijaké, ale však bez ourazu moci[21]) biskupa nejvyššího i všelikého[22]) pořádného kněžstva.

Druhý artikul[23]), což se dotýče přijímání pod obojí spůsobou, jest-li z přikázaní pána Krista přijímati tělo a krev boží, čili z moci církve, to[24]) aby bylo ohledáno pilně i[25]) uváženo[26]) v budoucím koncilium[27]). 1525

Třetí artikul[28]): že lidé duchovní a kněží nemají světsky panovati, ale aby byli živi[29]) vedle[30]) zákona božího[31]), toho toliko užívajíce, což jim zákon boží dopouští[32]); ale však, jestliže by[33]) kteří z lidí duchovních měli dědictví otcovská, buďto nadání zádušní, že toho budou moci užívati a tím vládnouti vedle uložení a zřízení otcův svatých starých a kostela římského. A tak při tom oznamoval jim, že by té moci neměl, aby jim měl exequutorí[34]) na ta kompaktata vydati, ani on sám otec svatý, papež, ani všecka rada jeho, a zvláště v tomto[35]) artikuli, což[36]) se dotýče přijímání pod obojí spůsobou; neb ta věc se vztahuje k vohledání všeho koncilium budoucího. A tak tehda[37]), což[38]) otci svatému i radám jeho nenáleží[39]), že ovšem mně učiniti[40]) nenáleží; neb otec svatý není v hlavu[41]) uražen, aniž[42]) Jeho Svatosti rada[43]) děti nejsou, aby měli něco nehodného[44]) učiniti. A tak což mi jest nemožné učiniti, za to všech prosím, že mne v to neráčíte potahovati; ale což by mi koli náleželo, na to se[45]) račte ubezpečiti, že bych vám v tom nebyl odporen.

A tak po těch řečech za několik dní nic zjednati[46]) nemohli, proto, že se jim již[47]) síťky trhaly.

KAPITOLA DVACÁTÁ DRUHÁ[48]),

v níž se vypisuje[49]) o nějakém Lorencovi[50]) trubači, jak[51]) jest s Paškem velmi posměšně zacházel. Při tom jak Uhři na Budíně se na biskupy zbouřili[52]), v houfích běhajíce, až i jeden dům jich ouředníka vybírali [sic][53]). Dále jak poselství z Čech pánům i Pražanům přišlo, že se v Čechách i v Praze bouří[54]). A přes to Pašek s legátem o kompaktata předse[55]) jedná, než že jim vysoko k měšci sahá, a nad to vejš k čemu jich[56]) potahuje.

28. kv. A zatím v neděli po svatém Urbanu nějaký Lorenc, trubač královský, Polák[57]), pod jménem fochéře[58]) neholeného, do hospody, — kdež jest stál[59]) mistr Pašek s kněžími a spolu s[60]) posly

---

[1]) *l* {na zejtří}. — [2]) *kbl* {ti}. — [3]) *k* a s Praž.; *b* a Praž. — [4]) *b* {s}. — [5]) *kbl* {obojí}; *k* jich strany; *bl* již strany. — [6]) *beo* vstúpili. — [7]) *bl* {zase}. — [8]) *v* {jim}. — [9]) *dgv* jim k potřebč jich. — [10]) *b* zpravujice; *k* zpravujíc. — [11]) *o* sú. — [12]) *kbl* {jich}. — [13]) *l* {z nich ... a někteří}; *ost* z nich že. — [14]) *kb* {zemští}. — [15]) *b* {za kopu na zemi}; *l* zákupu v zemi; *dg* zakoupení na zemi; *v* ani zakoupení v zemi. — [16]) *v* {A po těch řečech}. — [17]) *ost* přese vše. — [17*]) *ost* biskupa. — [18]) *vl* Kterémuž. — [19]) *v* {v}. — [20]) *l* {je}. — [21]) *ost* {moci}. — [22]) *ost* všelijakého. — [23]) *v* {artikul}. — [24]) *kevdgo* to aby ohled. bylo; *b* to aby vyhledáno bylo; *l* aby to vyhl. bylo. — [25]) *kbv* {i}; *g* a uváž. — [26]) *v* {uváženo}. — [27]) *l* pilně; bude uváž. v bud. sněmu aneb koncilium. — [28]) *v* {artikul}. — [29]) *kblevdg* aby živi byli; *o* aby živili. — [30]) *ost* podle. — [31]) *bl* {božího}. — [32]) *ost* dopustí. — [33]) *l* jestliže by se (!). — [34]) *ost* executorij. — [35]) *leo* v tom. — [36]) *dl* co se. — [37]) *g* tehdy; *l* teda. — [38]) *l* co. — [39]) *l* svatému, nenáleží i radám jeho; *v* nenáleží, to ovšem méně náleží (!) neb atd. — [40]) *k* mně nenáleželo by; *bledgo* mně učiniti nenáleží. — [41]) *l* nebo otec sv. nejní v týmě uražen. — [42]) *lb* ani. — [43]) *b* rady. — [44]) *l* nemožného. — [45]) *v* {se}. — [46]) *v* jednati. — [47]) *k* {již}. — [48]) *v* dvamecítmá. — [49]) *v* {v níž se vypisuje}. — [50]) *l* o ňákém Laurencovi. — [51]) *o* jakž. — [52]) *o* zbúřili. — [53]) *ost* správ. vybili. — [54]) *o* v Praze budoucí (!). — [55]) *v* {předse}; *k* přece. — [56]) *kb* je. — [57]) *d* {Polák}. — [58]) *l* fochýře; *e* fokéře. — [59]) *k* kde jest byl; *kblv* {stál}. — [60]) *v* {spolu s}; *k* {s}.

1525 prazskými, — přišel[1]) s Benešem trubačem jich, kterýž s nimi[2]) byl na té cestě, a promluvil k Paškovi, polskou[3]) řečí zatrhaje[4]), řka: »Panie[5]) Pašku, i k čemuž[6]) to jest, že[7]) jsi mluvil[8]) k králi, že všickni[9]) páni[10]) v Čechách[11]) přistoupili[12]) do papeže?[13]) — však toť[14]) k králi[15]) píší[16]) páni[17]) zemanové, že to jest lež; a jest mnoho pečetí, daj tě[18]) zabito![19]). A když jsme bývali[20]) s králem[21]) starým v Čechách i s tímto také[22]) tehda[23]) vy Čechové zpívali jste: »Víc sluší poslouchati[24]) pána boha svého etc.« — Z toho mistr[25]) Pašek rozhněval[26]) se, a vstav šel[27]) preč[28]) a řekl: »Čert-li toho blázna na mne poslal?« A Lorenc[29]) řekl: »Ne[30]) já blázen, ale smím tobě i každému pravdu pověděti[31]).« A s tím[32]), zpívaje píseň: Věrní křesťané[a]) etc., šel preč[33]).

A v tom[34]) zbudil[35]) pán bůh lid uherský, že jsou[36]) v houfích[37]) běhali sem i tam, pobízejíce se[38]) na biskupy i na[39]) arcibiskupa, i na toho legáta papežova, na kteréhož hlas byl puštěn, že by naň naložili v tom[40]) času[41]) na Budíně víc než[42]) padesát[43]) tisícův[44]) zlatých. A v tom vybili dům jednoho žida křtěného[b]), jenž byl u biskupa ouředlníkem na horách, jenž slovou Báně Zlaté, a jiné židy vytloukli[45]) a pobrali jim jich statky.

A téhož času Pražanům[46]) novina přišla, že se v Praze bouří a rathouz osazují, aby nechajíce víry římské a lidské, zase se domův vrátili[47]), že jest toho jistě potřeba. A pan Krištof Švamberk[48])[c]) za knížetem a za[49]) panem Lvem psal, že se sedláci pozdvihují a obec se[50]) bouří, a zvláště v Hradeckém kraji, a že tudíž páni a[51]) rytířstvo sněmují, napomínaje, aby do Prahy zase pospíšili a víry na pokoji[52]) nechali, že ztěžka dobře bude. 1525

Toho pak legáta[53]) na Budíně[54]) pro Uhry na dvě stě[55]) pěších opatrovalo[56]) v jeho hospodě. Ale kníže Karel se všemi pány českými, s Pražany[57]), i také s kněžstvem spolu s posly[58]), z hospod nesměli vycházeti za dva i[59]) za tři dni, uzavíravše se a[60]) kamení sobě nanosili[61]) a čekali,[62]), skůro-li[63]) Uhři k nim budou[64]) šturmovati.

A tak po[65]) ukrocení té bouřky[66]) opět šli Pražané k arcibiskupovi[67]) ostřejomskému; neb mistr Pašek a kněží jich toho žádali, aby mohli ještě s legátem rokovati. A když byl za to[68]) žádán legát i obeslán k arcibiskupu do jeho domu, tu opět dali se s ním v jednání o ta kompaktata i o jich rozum. A on dal za odpověď, že jest mu[69]) to[70]) věc nemožná učiniti. Tehdy Pražané a kněží jich pověděli skrze mistra Coramba[71]): že »úplně a[72]) docela beze všeho odporu kompaktata přijímají i oblibují v jich vlastním rozumu. A což se toho artikule dotýče, pro kterýž[73]) jest mezi námi[74]) největší odpor, k tomu takto říkáme: že[75]) přijímání pod obojí[76]) spůsobou těla a krve pána Krista není z přikázání Kristova[77]), ale nám Čechům jest to[78]) půjčeno z moci církve svaté římské. A toho jest jistý důvod před rukama; neb to ukazují knihy, jenž[79]) slovou Gesta[80]) aneb Histori[81]) staré, i přirozený rozum, i kompaktata, a to v tom: že apoštolé naši, řečení Crha[82]), biskup moravský a český, a Donát[83])[d]), ti svatí[84])

---

1) *l* byl přišel. — 2) *o* s ním. — 3) *be* polskú. — 4) *v* {zatrhaje}; *k* zadrhaje. — 5) *blgo* Pane. — 6) *vg* k čemu. — 7) *v* že si do krúla mluvi!; *l* že jsi ty mluvil; *k* že jsi movil. — 8) *v* {k králi}; *kbl* ku králi. — 9) *b* všichni. — 10) *kl* pánové. — 11) *v* Čechové; *o* {v Čechách ... piší páni}. — 12) *bego* přistúpili. — 13) *ke* papiežia; *bl* papeža. — 14) *kbled* teď. — 15) *kbl* panu králi: *e* k krúli. — 16) *v* pisaji. — 17) *bl* {páni}. — 18) Tak v rkp. *d* dej to; *ost* dej tě. — 19) *l* zbito. — 20) *k* jsme i bejvali. — 21) *l* s starým krulem i s tímto také v Čechách; *ve* krúlem. — 22) *e* též. — 23) *o* {tehdá}; *kbd* tedy; *levg* tehdy. — 24) *lev* poslúchati. — 25) *l* {mistr}. — 26) *dv* rozhněvav. — 27) *v* vstal a šel; *o* vsta, všel. — 28) *vldg* pryč. — 29) *l* Laurenc. — 30) *kbl* Nie. — 31) *kbleg* pověditi. — 32) *kl* A v tom. — 33) *ld* pryč. — 34) *l* Zatím pak. — 35) *vg* zbouřil; *d* zbloudil. — 36) *o* sú. — 37) *ost* běhali v houfích. — 38) *l* {se}. — 39) *v* {na}. — 40) *v* že by nalezeno bylo v tom (!). — 41) *l* čase. — 42) *vg* {než} (v *g* přips. později mezi řádky). — 43) *ost* padesáte. — 44) *b* tisíc. — 45) *o* vytlúkli; *g* vytloukali. — 46) *ost* novina přišla Pražanům. — 47) *l* navrátili. — 48) *eo* Kryštof {z} Švambergka. — 49) *lo* {za}. — 50) *e* vóbec se; *kb* vůbec se; *l* vůbec že se. — 51) *kbl* {a}. — 52) *g* a v pokoji víry. — 53) *o* legát (!). — 54) *b* {na Budíně}. — 55) *v* 2100 (!); *k* na dvé; *kblv* {stě pěších}. — 56) *kblv* opatrovali. — 57) *kv* a s Pražany; *e* a Praž. — 58) *v* spolu spali (!). — 59) *o* {i}. — 60) *l* {a}. — 61) *ke* nanosivše. — 62) *k* očekávali. — 63) *dl* skoro-li. — 64) *b* budú. — 65) *o* {po}; *b* pro — 66) *o* búřky. — 67) *gl* arcibiskupu (v *g* oprav. mezi ř.). — 68) *l* byl o to. — 69) *dv* mi. — 70) *e* ta. — 71) *kvg* Korambu; *l* Korambusa. — 72) *lvdg* {a}. — 73) *kblvdg* pro který (*v* kterej). — 74) *v* mezi nimi. — 75) *o* {že přijímání ... a krve}. — 76) *g* pod obou. — 77) V *k* in marg. touž rukou: »To lžeš!« In marg. v *z*: Tu jest panu Lvovi lži dával, kdež mluvil, že jest to z přikázání Kristova. — 78) *v* {to}. — 79) *bgo* jenž. — 80) *kle* Cesta. — 81) *ost* Historie. — 82) *k* Cerha. — 83) *ble* a český Donát (*g* »Donát« pozdější ruka opravila v: »Strachota«). — 84) *o* {ti svatí}.

a) Píseň tendence proti katol. — b) Ituriacha. Viz Paměti, čl. XVI. — c) Byl pomocníkem p. Lvovým. — d) Meziřícký udává Crhu a Strachotu. Řeč Korambova je tu p. Mezeřickým patrně zmatena. Srv. o tom výklad v mém článku ve Věstníku akad. 1903, str. 569 sl. (zvl. otisk str. 69 sl.)

1525 jezdili jsou[1]) o to do Říma k otci svatému, papeži, a to přijímání[2]) pod obojí spůsobou na něm vyžádali skrze znamenitou[3]) práci i outratu[4]), tak jakž zjevně se čte v historích, kteréž máme v kolleji prazské v konsistoři naší. A jest věc vědoma, že u nás v Čechách i v Moravě žádný z apoštolův nebyl Kristových[5]); ale tomu lidu českému – jenž byl lid tvrdý a neschopný v rozumu, leč by jim všecko písmem svatým provedl – dopustila jest církev svatá mocí ouřadu svého pod obojí spůsobou přijímati; ale když s lety ta věc skůro[6]) pominula, tehdy zase[7]) příčinou Jana Wiglefa a Petra Valdenského, jenž jsou[8]) zejskali[9]) mistra Jana Husi[10]), ta věc jest vzrostla[11]), kteráž jest až dosavad[12]) nám Čechům v užívání. I pohleďtež, že již s Vámi o to neodporujem, ale tomu[13]) místo dáváme, že není z přikázání Krista pána[14]); a tak[15]) již[16]) suďte to, že není toho[17]) žádná potřeba, abychom my pro budoucí koncilium nemohli dojíti exequutorí[18]).«

Těmi a takovými řečmi lstivými namluvili[19]) jsou toho[20]) legáta, k pilné přímluvě[21]) arcibiskupa ostřejomského, tak že jim byl[22]) díl[23]) přiřekl exequutorí vydati.[a])

Potom na zejtří obeslali se všickni Čechové, totiž[24]) kníže Karel, pan Lev a jiní Čechové s kněžími obojími. A když již[25]) jako jistou[26]) věc majíce, jednali vždy o to, což jsou[27]) začali[28]) s tím legátem[29]): tehdy legát nechtěl jim toho jináč[30]) učiniti, než aby jemu[31]) za to dáno bylo dvadceti tisícův[32]) dukátův[33]); až pak přišlo na XV tisícův[34]), to také[35]) jim[37]) předkládaje[36]), že jest[38]) skrze to několik[39]) tisícův[40]) utratil[41]), očekávaje na ně. Ale arcibiskup to jednal, aby deset tisícův dáno bylo[42]). Pan Lev počal tomu odpírati, aby to měl od legáta kupovati, pravě: že to jemu[43]) není poručeno od stavův, aby měl co s legátem jednati; a také[44]) že není k legátovi poslán, než k králi J. Msti. Tehdy mistr Pašek řekl k němu[45]): »Milý pane, co to ráčíte[46]) sobě mysliti[47])? — neračte[48]) se na tom zastavovati; však jste ráčil, k králi mluviti, že jest nám tím povinovat J. Mst a že to jemu náleží. I poněvadž jest věc královská, tehdy není naše, a když naše není[49]), proč se ráčíte o záplatu starati, ano Vám[50]) to nenáleží[51])? Ale co pak k[52]) tomu díte, že J. Mst Královská i přátelé jeho na tom býti ráčí, že tu[53]) sumu dadí[54]) bez práce Vaší[55])? — Než toliko račte na to mysliti spolu[56]) s námi, kdo v té sumě J. Mst[57]) zastoupí[58]), aby časem[59]) slušným[60]) vedle smlouvy ta suma zase dána byla tomu, kdož[61]) J. Mst Královskou[62]) zastoupí[63]), to uvážíce, z kterých důchodův J. Msti to[64]) dáno a uplaceno[65]) býti má.« Kníže Karel toho[65*]) potvrdil, řka: »Toť se snadně sjíti můž[66]); neb[67]) nyní některé sumy z berní leží, a k tomu konci sebrány jsou[68]), aby na dluhy a na potřeby královské obráceny byly.« A tak víc na tom odporu nestáli. 1525

A když již legát věděl[69]), že by již[70]) na tom bylo, aby králi to platiti[71]) náleželo, toto[72]) jim pověděl: »Já již exequutorí[73]) vám připraviti rozkáži[74]), a meškati vás nemíním; jediné což za obyčej a za právo jest, to abyšte mi učinili, a revokací, totiž odvolání, abyšte[75]) učinili, jedna každá osoba zejména obzvláštně, a nejprv[76]) vy, páni Pražané a páni mistři i kněží, kteříž[77]) jste pod obojí spůsobou; neb vás se ta věc dotýče, jenž[78]) již přistoupiti[79]) úmysl[80]) celý a pevný máte v poslušenství svaté církve římské a stolice

1) *o* jezdili tu o to. — 2) *l* přijímání na něm vyjednali a pod obojí způsobou vyžádali. — 3) *bo* znamenitú. — 4) *kbeo* útratu. — 5) *kblvgo* Kristových nebyl. — 6) *d* skoro; *kblevo* skůro ta věc. — 7) *ost* {zase}. – 8) *o* sú. — 9) *kbego* získali. — 10) *l* Husa. — 11) *go* zrostla. — 12) *kb* posavad. — 13) *kbl* {tomu}. — 14) *ost* pána Krista. — 15) *o* {a tak ... potřeba}. — 16) *ble* {již} — 17) *k* toho za potřebu; *b* toho za potřebu žádnú; *l* toho žádnou potřebou. — 18) *kbedgo* executorii. — 19) *vdg* namlouvali. — 20) *o* toho sú; *bl* {jsou}. — 21) *d* s pilnými přímluvami. — 22) *ke* {byl} — 23) *o* dál (!). — 24) *ldo* {totiž ... Čechové}. — 25) *ost* {již}. — 26) *o* jistú. — 27) *v* {jsou}; *o* sú. — 28) *l* {začali}; *k* chtěli. — 29) *l* s tím leg. činili; *b* činili s tim legátem. — 30) *ost* jinak. — 31) *l* mu. — 32) *dv* tisíc. — 33) *kbl* {dukátův ... tisícův}. — 34) *dc* tisíc; *deo* t. dukátův. — 35) *v* {také}. — 36) *l* předkládal. — 37) *k* {jim}. — 38) *l* {jest}. — 39) *l* mnoho. — 40) *e* tisíc. — 41) *k* utraceno od něho. — 42) V *l* in marg.: Nihil gratis et pecunia satis. Kdo chce v nebe přijíti, ten musí se tam vkoupiti. — 43) *l* mu. — 44) *b* a tak. — 45) *l* mu; *kbevd* jemu. — 46) *v* račte. — 47) *ost* vážiti. — 48) *kbledo* a neračte. — 49) *bl* {a když naše není}. — 50) *l* an nám. — 51) *kbo* a ne nám (*o*: vám) to náleží; *g* náleží (!). — 52) *l* {k}. -- 53) *v* tou (!) — 54) *kblego* dají. — 55) *ost* naší. — 56) *l* {spolu}. — 57) *kbl* JMst Královskou (*b* Královskú). — 58) *o* zastúpí. — 59) *kbl* {aby časem ... zastoupí}. — 60) *v* jistým. — 61) *o* {kdož}. — 62) *vo* {Královskou}. — 63) *o* zastúpí. — 64) *kb* {to}. — 65) *o* zaplaceno; *kbleo* oplaceno. — 65*) *ost* té věci. — 66) *o* může. — 67) *o* {neb}. — 68) *o* sú. — 69) *l* viděl. — 70) *l* {již}. — 71) *l* platit. — 72) *l* to jim odpověděl. — 73) *o* exsequotii (!). — 74) *ost* připravím aneb (*v* anebo) připraviti rozkáži. — 75) *l* abyšte mi učin. — 76) *ost* nejprve. – 77) *klevdo* kteří. — 78) *l* jen. — 79) *bo* přistúpiti. — 80) *g* oumysl.

a) Místo toto není u Mezeříckého; přidal je snad Bartoš.

1525 apoštolské. A jest ten řád při církvi svaté od několika set let[1]), že, kteříž[2]) jsou[3]) upadli v ten hrozný blud, jenž slove schisma[4]), totiž odřezání, že pokání oblíbiti a přijíti jsou[5]) musili.[6]) A též i[7]) vy, v neposlušenství stojíce, napřed to,[8]) v čem jste stáli až do této chvíle, potupiti máte a[9]) odřeknouti[10]) se toho a[11]) k církvi svaté se[12]) přiznati a na budoucí časy věčné v túž[13]) věc se nenavracovati[14]), ani vaši budoucí potomkové. Nebo všickni vaši předkové v neposlušenství stojíce, o nichžto[15]) vysvědčiti také to[16]) máte i z víry držeti, že kacíři jsou[17]) byli; vy pak moc svatého poslušenství, bez kteréhož nelze vám, jakož[18]) znáte, spasenu[19]) býti, poznali jste a je oblibujete.[20]) A že tak v tom státi konečný oumysl máte, toho vám dopomáhej[21]) bůh Otec, Syn i[22]) Duch svatý, panna Maria, svatý Petr a Pavel, i všecka říše nebeská; neb již za to držím, že tím veseleji[23]) pojedu k otci svatému, když se to všecko[24]) při vás tak nalezne úplně a docela.«

Tehdy[25]) Pašek, Corambus i[26]) administrator Havel, potaz vzavše, pověděli, že »toho[27]) nemohou[28]) učiniti, neb jim tak mnoho není poručeno, a že sou[29]) se takové věci nenadáli, ale kdyby tomu mohl další odtah[30]) býti, že by o to mysliti chtěli, aby se k tomu přiblížili[31]). »Neb sme tím[32]) jisti, že do pěti[33]) let snadně[34]) bychom i k tomu přivedli; a znamenitě v malém počtu[35]) času prospěli jsme v obci prazské a lid sme naklonili k římské stolici a v lásku[36]) s římany sme uvedli a spojili[37]).«

Legát k tomu pověděl: »Pracujte ve jmeno boží; a když budete k dostiučinění hotovi s předloženou[38]) věcí, znejte[39]) mne přítelem vám pohodlným býti při otci svatým[40]).«

A tak Čechové nic zjednati nemohli, hněvajíce se na toho legáta, že jim chytr[41]) byl a že vždy z jednoho do druhého jim[42]) šel; s tím[43]) do Čech zase se[44]) obrátili s holýma[45]) rukama.[45*])

KAPITOLA DVACÁTÁ TŘETÍ[46]),

v níž se oznamuje[47]), kterak tito[48]) Šavlové[49]), navrátivše se od krále, začaté zlé předse konají[50]). Při tom jak pán bůh divně srdce královské k[51]) Hlavsovi a Šorfovi[52]), když tam, ani glejtu nemajíce, přijeli, obrátil, a nevěda[53]) podle falešných zpráv, by se to na ně chýlilo, toho lituje[54]) a kterak by jim to mohl napraviti[55]).

A mezi tím jednáním Pražané, tak jakž byli již vypověděli měšťanův, obyvatelův svých, i kteréž měli ještě vypověděti[56]), jakož se i[57]) stalo, jestliže[58]) se nemejlím, okolo padesáti osob víc a méň[59]), na ten spůsob, aby města prázdni byli etc.; nejměvše na tom dosti, pracovali o to při králi[60]) v témž poselství, aby místa neměli ti všickni netoliko v České zemi, ale ani[61]) nikdyž[62]) pod kralováním krále pána svého[a]). Neb sou nalezeni byli[63]) listové v kan-

---

[1]) *v* před několika sty lety, že. — [2]) *bv* kteří. — [3]) *o* sú. — [4]) *zg* scisma. — [5]) *o* sú; *l* {jsou}. — [6]) *e* jsou povinni byli a musili. — [7]) *kbl* {i}. — [8]) *k* {napřed to ... vaši předkové v neposlušenství stojíce}. — [9]) *v* {a}. — [10]) *o* odřeknúti; *l* odřeknouce; *b* odřeknúce. — [11]) *b* {a}. — [12]) *b* {se}. — [13]) *bl* {v túž}; *v* v to se. — [14]) *o* navracovati. — [15]) *k* o nich; *blevg* o nichž. — [16]) *kg* to vysvědčiti také; *bl* to také vysvědčiti; *e* vysvědčiti takto. — [17]) *o* jsú. — [18]) *v* jakožto; *kb* jakž. — [19]) *o* spaseni. — [20]) *g* oblibovali; *l* oblíbili i oblibujete. — [21]) *o* odpomáhej. — [22]) *klvgo* a Duch. — [23]) *v* že již veseleji. — [24]) *kb* všeckno; *vog* {všecko}. — [25]) *d* Tedy. — [26]) *l* {i}. — [27]) *v* žc to. — [28]) *o* nemohú. — [29]) *o* sú. — [30]) *g* mohl další odklad; *l* další odtah mohl. — [31]) *k* přiblížilo. — [32]) *v* jsme prý tím. — [33]) *v* do pět let. — [34]) *v* snadno. — [35]) *l* v malém {počtu} čase. — [36]) *e* a v lásce. — [37]) *v* a spokojili. — [38]) *b* s předloženú. — [39]) *v* znajte. — [40]) *g* svatým. — [41]) *eg* chytrý. — [42]) *kbl* {jim}. — [43]) *v* {s tím}. — [44]) *v* {se}. — [45]) *vg* holými. — [45*]) V *l* in marg.: Nic nezjednajíc prázdni se vrátili. — [46]) *v* třimecítmá. — [47]) *v* {v níž se oznamuje}. — [48]) *kbl* ti. — [49]) *o* Šavlovu(!). — [50]) *leg* konali. — [51]) *v* {k}. — [52]) *kb* a k Šorfovi. — [53]) *k* a když nevěda; *o* nevěděla(!). — [54]) *leg* {toho lituje}; *v* toho litujíce; *k* toho lituje a na to myslí, kterak. — [55]) *l* napraviti, rozvažuje. — [56]) *ost* (krom *o*) vypověditi. — [57]) *v* {i}. — [58]) *b* že. — [59]) *be* míň. — [60]) *k* u králc; *o* při králi atd. Nyní na 2 listech v *o* jsou stránky přehozeny, ježto v předloze 2 listy při vazbě byly obráceny a opisovač toho si nepovšiml. O tom v úvodě. Zde varianty jsou spořádány, jako by omylu nebylo. — [61]) *kbl* {ani}. — [62]) *lvdgo* nikdež. — [63]) *kb* nalez. byli lstiví v kanc. král. ještě nezap. listové.

[a]) Viz kap. 9.

1525 celáři královské[1]) ještě nezapečetění, v nichžto byla konečná vůle královská k tomu již sepsána na[2]) jich zprávu[3]) falešnou[4]). Ale pán bůh to změnil, dřív[5]) než to vůbec vyšlo[6]). A nad to, když pan[7]) Jan Hlavsa a Mikuláš[8]) Šorf, jsouce[9]) na cestě[10]) již v Uherské zemi před samým skůro[11]) Budínem, báli se dojeti k králi pánu svému pro přílišné sočení, jímžto[12]) příliš osočeni k němu byli se všemi jinými[13]) spolu vypověděnými[14]), i poslali před sebou posla s listem do Budína k králi, žádajíce[15]) klejtu. A když posel dal[16]) list k[17]) králi, a[18]) král neotvíral ho[19]), ale[20]) dal jej panu Trepkovi, a on potom dal jej arcibiskupu[21]) ostřegomskýmu, a tu již[22]) on jej zatutlal, že jest[23]) vždy král o něm, i co jest bylo v něm, nezvěděl. A poněvadž týž arcibiskup, kancléřem[24]) jsa, při králi ustavičně býval, a když přezvěděl o tom listu, nedopustil[25]) ho zase dodati králi[26]), a takže jest v nic[27]) přišel[a]).

A v tom[28]) z ponoukání[29]) mistra Paška i jiných Pražanův tudíž[30]) přítomných ten arcibiskup šil kuklu nevěrnou a oukladnou[31]) panu Hlavsovi a Šorfovi u krále, aby[32]) glejtu nikterakž míti nemohli, než aby to začaté[33]) nedokonali. A oni jsouce[34]) na mysli roztrženi, odvážili se[35]) všeho nebezpečenství a do Budína přijeli, nečekavše glejtu; předkem k králi a potom k králové odtud[36]) se postavili, kdežto pán bůh milost zvláštní a předivnou[37]) jim při králi i králové ráčil spůsobiti; a všecko[38]), zač žádali, obdržali[39]), jakož v třetích knihách v první kapitole to zřetedlněji bude ukázáno[b]). 1525

A tak ta kukla nevěrná a zrádná, jedna i druhá, arcibiskupova[40]) i lest[41]) Pražanův přítomných, v šmiku[42])[c]) se[43]) obrátily[44]) a k ničemémuž se jim[45]) netrefily[46]). Nebo[47]) král, když[48]) jest[49]) uzřel[50]) pana[51]) Hlavsu a Šorfa, pomyslil sám u sebe, že jest velmi oklamán od Pražanův, jakož potom toho nezatajil. Neb jest[52]) se domníval, že sou[53]) jiné osoby, nějaké velmi[54]) lehkomyslné, na kteréž žaloba od nich rozličná před J. Mst[55]) přišla; ale když zvěděl o těchto i[56]) o jiných, kteříž byli vypovídáni[57]), rozpomenul se na to s královnou[58]) svou[59]), že jsou jemu[60]) před tím velmi radami[61]) svými[62]) k mnohému dobrému nápomocni[63]) byli; i rozvažuje sobě to, velmi[64]) toho litoval, co se jim od Pražanův stalo. A od té chvíle myslil na to, kterak by jim to mohl napraviti, k čemu jest[65]) byl prve Pražanóm na jich zprávu lstivou[66]) povolil.

Potom když se Pražané domův vrátili, nechtíce opět na tom přestati, jiné zlé o těch vypověděných obmejšleli, tak aby nejméň[67]) v Čechách nikdyž[68]) trpíni nebyli. A jinde

1) *dgv* {v kanc. král.}. — 2) *e* {na}. — 3) *e* zpravou. — 4) *b* falešnú; *dv* sepsanou. — 5) *kl* dříve. — 6) *o* vůbec vešlo; *v* vůb. přišlo. — 7) *v* {pan}. — 8) *l* Mikoláš. — 9) *o* jsúce. — 10) *kbl* na místě. — 11) *d* skoro. — 12) *v* {jímžto příliš osoč.}; *l* {jímžto ... k němu byli}; *kb* jenžto; *e* kteřížto. — 13) *l* {jinými}. — 14) *l* spolu spoluvypověděnými. — 15) *v* {žádajíce ... dal k králi}. — 16) *k* posel dal ten list; *l* posel ten l. dal; *b* posel dal tak list; *edgo* posel tak list dal. — 17) *kblg* {k} králi. — 18) *b* ale. — 19) *v* ho neodvíral. — 20) *bl* {ale}; *e* ale dal ho; *d* ale dal {jej}. — 21) *o* panu arcibiskupovi. — 22) *o* {již}; *l* král ho neotevřel, dal jej biskupu ostřehomskému, vzavše od krále pan Trepka, a tu již on atd. — 23) *l* {jest}. — 24) *e* kanclířem. — 25) *g* nepustil (ale pozd. oprav.). — 26) *b* k králi. — 27) *d* a takž v nic; *l* a tak v nic. — 28) *l* V tom. — 29) *l* z ponuknutí; *ost* z ponúkání. — 30) *l* tu. — 31) *beo* nevěrnú a úkladnú. — 32) *kbl* a{by}; *v* {nikterakž}; aby glejtu neměli. — 33) *d* to, což začali. — 34) *v* Oni pak jsouce. — 35) *o* otvážili se. — 36) *l* {odtud}; *o* odtudž. — 37) *bo* předivnú; *kevg* předivně. — 38) *d* (ale jen v opravě in marg.) tak že všecko. — 39) *o* a obdržali(!); *kl* obdrželi. — 40) *ost* kukla jedna i druhá arcib. nevěr. a zrád. — 41) *kble* list(!). — 42) *b* v šniku; *l* v šinku; *k* v šňupku. — 43) *o* {se} obrát. — 44) *kblev* obrátila. — 45) *v* {jim}. — 46) *kblv* netrefila. — 47) *vo* Neb. — 48) *o* jakž jest král; *kevdg* král jakž; *bl* král jak. — 49) *v* {jest}. — 50) *k* uzřev. — 51) *ost* Jana. — 52) *v* {jest}. — 53) *o* sú. — 54) *leg* {velmi}. — 55) *l* k JMsti. — 56) *b* a. — 57) *kbl* vypověděni. — 58) *b* s královú. — 59) *bo* svú. — 60) *o* že se jemu. — 61) *v* radám(!). — 62) *v* svým(!). — 63) *e* velmi nápomocni. — 64) *kbl* {velmi toho ... myslil na to}. — 65) *l* {jest}. — 66) *bo* lstivú. — 67) *e* nejmíň. — 68) *l* {nikdyž}; *b* nikdy; *kdg* nikdež.

a) Bartoš užívá tu cizího psaného oznámení: svědčí o tom mechanické přejetí zprávy o p. Ondřeji Trepkovi, šlechtici polském a hofmistru králové, jehož B. nezná; kdyby zpráva byla od něho, byl by pověděl, kdo Trepka jest a proč právě jemu král odevzdával listy své. Snad Hlavsa je tu zpravodajem. — b) Viz str. 172. — c) -- na křivo, na příč. Srv. str. 26, pozn. 49.

1525 k tomu přístupu míti nemohli, než v královských městech některých, nebo[1]) v městečkách — neb již několik[2]) se jich pod pány některými osadilo[3]) a byt svůj měli, Pražanóm skoky jich pyšné tudy přetrhujíce[4]) — a o to s pilností stáli, k čemuž jest král[5]) vůle nedal, aby to mohli na nich z přátelství jakéhos obdržeti. A tak se stalo, že ačkoli[6]) v některých městech bytu pohostinného[7]) nevelmi jim rádi přáli a nemohouce[8]) slušně tomu vodolati, dopustili farářóm a kněžím svým z přísného nabádání a[9]) psaní administratorova[10]), aby na kázaní lidi proti nim bouřili a[11]) ošklivili; jakož jsou[12]) se tak někteří zachovávali[13]). Někdy[14]) pak někteří správcové v městech některých toho hájili svým kněžím a v tom nevelmi[15]) druhdy prospěli; a jiní jinde ovšem nehájili, ale[16]) všeho dopustili. A tak to šlo od 1525
jedněch k druhým, že Pražané nemo[ho]uce[17]) slušné jim sami[18]) překážky[19]) činiti[20]), nastrojili[21]) administratora a on dále jiné kněžstvo k tomu, aby nikdyž[22]) pokoje, svornosti, ani[23]) lásky nebylo; jakož toho[24]) dosti po Čechách se rozmohlo[25]). Pakli sou[26]) kde ani skrze proklaté kněžstvo, ani jináč[27]) zkaliti vody nemohli, tehdy[28]) hned se za nelibé nepřátely[29]) jim postavili[30]); a někdy i z toho některé[31]) dosti zuřivě kárali, mluvíce[32]), že jich nepřátely přechovávají a fedrují, pohrůžky[33]) jim předkládajíce, to[34]) vše proti vůli krále pána svého Číníce; a převyšovali jej[35]) v tom, že jest[36]) nikdá[37]) toho nerozkázal, aby měla jim svoboda všudy krom Prahy zavřína býti[38]).

KAPITOLA DVACÁTÁ ČTVRTÁ[39]),

v níž se vypisuje[40]), když[41]) se Pražané z Budína, nic nezjednavše, navracovali, s jakou jsou[42]) jich[43]) slávou domácí čekali; při tom jaké[44]) slavné procesí činili, a na žádost knížete všecku svou[45]) moc v zbroji a[46]) v dělích[47]) na processí ukazovali. A to ke cti a k[48]) chvále pánu bohu činili.

Když jsou[49]) se pak prve jmenovaní poslové navracovali z Uher[50]) od krále s jalovým, děkuje pánu bohu, poselstvím, a tak, jakž[51]) jsou se Prazská obec nadáli, že konečně ve čtvrtek na den slavnosti Těla Kristova léta nadepsaného, kteráž se trefila na den svatého
15. čna. Víta, přijedou[52]) s potěšenými jim novinami — neb tovaryši jich v tom jednání, totiž preláti hradu Prazského, toho dne byli přijeli, nečekavše Havla administratora dolejšího s jeho[53]) kněžstvem, ani Pražanův, proto bez pochyby že se již ta mezi nimi jednota i[54]) přátelství připověděné falešné různo[55]) trhalo i po švích páralo[56]); neb sou[57]) římané přičítali[58]) jim, že by[59]) se to jednání u legáta papežova skrze ně rozešlo, že jsou[60]) nechtěli odvolati[61]) při-

---

1) *vl* neb; *kb* a. — 2) *bo* neb se již jich něk.; *v* nebo se jich již něk.; *ost* neb se jich již něk. — 3) *l* bylo pod někt. pány osadilo; *o* osadili. — 4) *l* přetrhuje. — 5) *l* k čemuž nikdá král. — 6) *l* ačkoliv. — 7) *ost* pohostinu. — 8) *b* nemohúce. — 9) *bl* i psaní. — 10) *v* administratora, aby lid na kázání. — 11) *o* {a}. — 12) *o* jsú. — 13) *ost* zachovali. — 14) *k* {Někdy} Někteří pak. — 15) *l* druhdy nehrubě; *ost* druhdy nevelmi. — 16) *bl* a. — 17) *z* »ho« písaři vypadlo, dodáno; *b* nemohúce. — 18) *vo* {sami}. — 19) *k* sami všudy překážky. — 20) *le* učiniti. — 21) *b* nastrojí. — 22) *lg* nikdež. — 23) *l* {ani}. — 24) *o* jakož to. — 25) *ble* rozmáhalo. — 26) *o* jsú. — 27) *l* {ani jináč}. — 28) *d* tedy. — 29) *ost* přátely. — 30) *k* jim Pražané postavili. — 31) *v* {z toho některé} a někdy i dosti zuřivě k králi omlouvajíce. — 32) *kble* a z toho i (*k* některé, rotíce se, zuřivě k králi mluvili; *b* někt. různice zuř. k králi mluvíce(!); *l* někt. různice dosti zuřivé povstávaly; *eo* někt. dosti zuřivé k králi mluvíce); *d* někt. dosti zuř. obžalovávali, k králi mluvíce; *g* někt. d. zuřivé k kr. mluv. — 33) *e* sočili, pohrůžky. — 34) *l* a to. — 35) *l* je. — 36) *d* jim. — 37) *v* nikdy. — 38) *b* zavřína byla(!). — 39) *v* čtyrmecítmá. — 40) *v* {v níž se vypisuje}. — 41) *k* že když. — 42) *o* sú. — 43) *l* {jich}. — 44) *l* při tom také, jaké. — 45) *o* svú. — 46) *b* v zbrojích {a}. — 47) *lvgo* v dělách. — 48) *kblvo* {k}. — 49) *o* sú. — 50) *o* zhůre(!). — 51) *kb* jak. — 52) *o* přijedú. — 53) *dg* {jeho}. — 54) *l* a přátelství. — 55) *k* na různo. — 57) *kble* {i po švích páralo}. — 57) *bo* sú. — 58) *k* římané to jim přičítali; *v* řím. počítali jim. — 59) *v* {by}. — 60) *o* sú. — 61) *o* otvolati.

1525 jímání svátostí pod dvojím[1]) spůsobem — i čekali jich Pražáci s vejpravou[2]) znamenitou, aby proti nim s processí vyšli, vejše nežli proti[3]) králi. Ale oni pomeškavše[4]) toho dne (proto jistě, že neměli[5]) jich čím potěšiti, a že sou[6]) nezasloužili toho, aby proti nim tak slavně[7])
16. čna. vycházeli) na zejtří tepruv v pátek do Prahy přijeli. S kterýmžto poselstvím[8]) umlkli a před obcí toho[9]), co se dálo, ani tuším v radě, ani[10]) jinde podnes neoznámili; a za to mám, že s tím věčně budou mlčeti, protože jsou[11]) dobře koupili[12]). Ale toliko to někteří v lid obecný vtrousili[13]), chlubíce se těmi slovy, že jsou dobře zjednali, co a kterak, toho[14]) zakrejvajíce. A však od jiných hodnověrných, kteříž při tom byli, nic zatajeno nebylo[15]), jakož v XXI[16]) kapitole těchto knih[17]) psáno[18]) stojí[a]). A tak[19]) troštové a naděje některých k dojití ouřadův a poctivostí duchovních i světských[20]) i ouplatkův těm, kteříž[21]) toho[22]) čekali, jakož[23]) o tom něco jest[24]) v prvních knihách[b]) dotčeno[25]), v nic obráceny[26]) jsou[27]).

A když se jim všem, i Pražanóm, to[28]) v chiméru obrátilo, tehdy[29]) tu[30]) slavnost při-
5. čna. vedli[31]) téhož dne[32]) Těla Kristova na processí[33]), pokterouž jsou[34]) ozdobně po Praze strojili. A ze všech téměř far v jednu[35]) se sešli, sebravše množství lidu zbrojného, po ceších[36]) i obchodnících[37]) a tak i[38]) po všech obyvatelích, na jich velikou[39]) škodu, s bubny, s[40]) píšťalkami, 1525
s[41]) trubači a s jinou[42]) posvícenskou[43]) přípravou[44]); a k tomu mnoho děl i pušek[45]) větších, menších[46]) před rathouzem[47]) vytočili: to všecko ke[48]) cti a chvále[49]) boží podle jich smyslu činili! Někteří z předu[50]) a někteří z[51]) zadu za tou[52]) processí chodili s praporci a s[53]) korouhvemi řemeslnickými. A zdá mi se, žádný[54]) z Čechův takového triumfu, ani tak pěkné, teverné[55]) a přípravné[56]) cti a chvály boží nikdá neviděl, zvláště v Čechách, leč za času Jana Žižky, když s Tábory na poli vojensky[57]) býval a když kněží vycházeli mezi ně s svátostí těla Kristova do vojska v processí[58]), jako by jich[59]) k bitvě na nepřátely[60]) pobízeli[61]); a oni sou[62]) nemeškali toho činiti, na nepřátely udeřiti[63]), a ve krvi se též pro čest a chválu[64]) boží[65]) broditi[66])[c]).

Ó přeblaze vám, milí Pražané, z takového křesťanství, jenž se domníváte, že bůh vaší zbroje, děl[67]) a jiných šermův vašich[68]) šetřiti[69]) bude, v srdcích pak vašich víc zlosti a zlého myšlení proti vašim bližním, nežli jest písku mořského, složili jste! I tomu-li jste chtěli, aby vám papež vaší bujnosti a rozpustilosti posměšné a bláznivé potvrzoval? — Radujte se a veselte se, že jmena vaše jsou[70]) v Římě napsána! — o těch toliko se[71]) píše[72]), kdo sou[73]) takoví, nebo bůh mezi nimi své volené[74])

---

[1]) *k* přijímání pod dv. sp. svátosti; *lg* pod obojím. — [2]) *kbl* {vejpravou} znamenitou (*b* znamenitú) radostí. — [3]) *e* {proti}. — [4]) *d* pomeškavše se. — [5]) *v* že sou neměli. — [6]) *o* sú. — [7]) *kblo* {slavně} laskavě; *evd* laskavě a slavně; *g* slavně a laskavě. — [8]) *v* poselství. — [9]) *bl* {toho}. — [10]) *kble* a jinde. — [11]) *o* sú. — [12]) *o* {koupili... že jsou dobře}. — [13]) *bevdgo* trousili. — [14]) *kbd* to. — [15]) *k* není a nebylo. — [16]) *kb* v 20. — [17]) *bv* kněh. — [18]) *bl* {psáno}. — [19]) *o* A také. — [20]) *l* {i světských}. — [21]) *l* kteří. — [22]) *bl* jsou toho. — [23]) *dgv* jakž. — [24]) *l* {jest}. — [25]) *o* dočteno. — [26]) *kb* obráceni. — [27]) *o* jsú. — [28]) *ost* jim to všem i Praž. — [29]) *d* tedy. — [30]) *b* {tu}. — [31]) *evdgo* převedli. — [32]) *kbl* {téhož dne}. — [33]) *k* tu processí přivedli na slavnost T. K. — [34]) *o* kterúž sú... činili. — [35]) *vld* v jedno. — [36]) *ost* i po ceších. — [37]) *kb* obchodních. — [38]) *ost* {i}. — [39]) *o* velikú. — [40]) *ost* {s}; *ldgo* píšťalami. — [41]) *ld* {s}. — [42]) *ost* a tak s jinou (*beo* s jinú). — [43]) *klvdg* světskou a posvíc.; *beo* světskú a posvícenskú. — [44]) *o* přípravú. — [45]) *dg* a pušek, *o* a puštěn(!) — [46]) *b* větších nebo menších; *k* větších i menších; *l* mnoho děl a jiné střelby větší menší. — [47]) *kbe* před rathouz. — [48]) *v* {ke}. — [49]) *kbl* k chvále. — [50]) *o* z předku. — [51]) *b* {z}. — [52]) *o* za tú. — [53]) *v* {a} s korouhv.; *ost* {a s} korouhv. — [54]) *ost* že žádný. — [55]) *dgv* té věrné. — [56]) *bdo* připravené. — [57]) *kb* vojansky. — [58]) *k* s processí. — [59]) *l* jako by chtěli {jich}; *k* jakoby již k bitvě. — [60]) *l* na nepřítele. — [61]) *kbl* {pobízeli... na nepřátely}. — [62]) *o* {jsou}. — [63]) *b* udeřili. — [64]) *eg* slávu. — [65]) *o* {boží}. — [66]) *k* broditi hotovili; *b* brodili. — [67]) *l* a děl. — [68]) *blv* {vašich}. — [69]) *kble* šetří {bude}. — [70]) *bo* jsú. — [71]) *ost* o těch se toliko. — [72]) *v* mluví. — [73]) *ost* kteří jsou (*o* jsú). — [74]) *o* svévolně(!).

[a]) Str. 152. a sl. — [b]) Str. 30. — [c]) Bartoš posmívá se, že to bylo pro čest a slávu boží, nejsa povědom politického pozadí. Zdeněk Lev chystal hotovost brannou proti straně rožmberské a Pražané k tomu cíli měli mu býti nápomocni, proto zbrojili.

1525 vždycky má. — I proč z sebe posměch s jinými některými Čechy[1]) činíte a po věci[2]) marné dychtíte[3]), a ta pouta, kteráž s sebe okolní cizozemci, chválíc[4]) pána boha, skládají[5]), oblibujete[6]), znajíce to dobře, že kompaktata nejsou k vzdělání, ale k velikému zavedení a umenšení cti a chvály boží a[7]) k rozmnožení různic? — Ptejte[8]) se na to, v jaké sou[9]) vážnosti byly[10]) od stolice římské, od kteréž[11]) jsou[12]) vydány, a jmenovitě[13]) od Eneáše Sylvia, tehdáž papeže, když jsou[14]) k němu do Říma Čechové též o potvrzení jich přijeli za času krále Jiřího, totiž pan Prokop z Rabšteina, nejvyšší kancléř[15]) království Českého, pan Zdeněk z N.[16])[a]), mistr Václav Koranda a jiní s nimi, tak že sou[17]) nic nezjednali, též jako vy, ale s marnou[18]) věcí se domův[19]) za jedno s vámi navrátili, jakož o tom šíře z spisu[20]), kterýž se počíná: »Když sou[21]) přijeli do Říma zc.[22])[b])« každý to poznati bude moci[23]). A poněvadž tehdáž slušněji a potřebněji podle povahy časův[24]) bylo o to[25]) státi Čechóm i Moravanóm, a nic sou[26]) neobdržali[27]), ale v zmaření jim on papež s kardinály[28]) ta kompaktata[29]) obrátil: i kterakž tehda[30]) nemají dokonaleji v nic[31]) obrácena[32]) a potupena[33]) býti? Z trojích[34]) příčin: první, že časové[35]) toho již, děkuje[36]) bohu[37]), jakož sem pověděl[c]), nepotřebují; druhé, že tou stolicí římskou jakožto věc marná a neužitečná jsou[38]) potupeny; třetí a nejvejš, že zákon boží jim, jakožto věci nestálé[39]), odpírá. A protož sám rozum doličuje[40]), že jest věc nerozumná[41]), o vyprázdněnou[42]) věc s takovými náklady pracovati[43]). 1525

Posel. do Říma.

Potom na den mistra Jana Husi téhož roku tolikéž Pražané působili a s takovouž[44]) procesí chodili[45]), jako prve. A téhož dne všecku sílu a moc svou[46]) kníženi Karlovi a panu Lvovi[47]) i jiným mnohým tehdáž tu přítomným z vyšších stavův na žádost jich ukázali, a rozkázali[48]) po cesích i všem jiným v obci, aby se zbrojně vypravili na rynk[49]) k shlédnutí[50]). To se všecko stalo, a mnozí vyprosivše sobě zbroj mezi židy a rytířskými lidmi, připravili se. A[51]) k tomu některou[52]) služebnou mladou[53]) čeleď, mládence, podle sebe vypravili, jichžto všech největší počet, podle zprávy mnohých lidí, byl okolo půl třetího tisíce toliko. Tu se ukazovali[54]) i slávu svou, co[55]) mohli nejvejš; a mnozí hostinští lidé se[56]) tomu podívali[57]) a za budoucí klénot[58]) památní[59]) sobě to ujali[60]). 6. čce.

Ah Corydon[61]), Corydon, quae te dementia cepit[d])! Vergil. Eclog. II. 69.

Ve všem tomto spisu těchto[62]) nesnází kdožkoli od počátku až do konce všecko[63]) rozumně, bedlivě[64]) a[65]) spravedlivě[66]) vážiti bude, najde to: což se koli dálo v Praze, že jest všecko mocí jakous[67]) vymyšlenou[68]) od

---

[1]) *v* {Čechy}. — [2]) *d* o věci. — [3]) *k* dychtíce. — [4]) *eo* chváléc. — [5]) *o* skládajíc. — [6]) *b* skládají a oblibují. — [7]) *kbv* {a}. — [8]) *o* Ptaje. — [9]) *o* jsú. — [10]) *o* {byly}. — [11]) *b* od které. — [12]) *o* jsú. — [13]) *v* a zvláště od. — [14]) *o* jsú. — [15]) *kleo* kanclíř. — [16]) *kbl* {z N.}. — [17]) *o* sú. — [18]) *g* s marnú. — [19]) *evdgo* se zase domův. — [20]) *kldo* ze spisu. — [21]) *o* sú. — [22]) In marg. To najdeš v zvláštním spisu těchto knih doleji. – (Rozumí se nikoli knihy Bartošovy, ale rukopis, v němž krom kroniky připsány byly i jiné texty; vzor to rukopisu *z*). — [23]) *dgv* poznati může. — [24]) *kbl* oněch časů. — [25]) *b* {o to}. — [26]) *o* sú. — [27]) *kbl* neobjednali. — [28]) *kblego* i s kardinály. — [29]) *v* {ta kompaktáta}. — [30]) *d* tedy; *ost* tehdy. — [31]) *g* (in marg.) dokonaleji již nyní v nic. — [32]) *v* obráceno. — [33]) *ost* obrác. býti a potup. — [34]) *k* potupena i nyní, a to z trojích. — [35]) *v* císařové (!). — [36]) *o* děkuji. — [37]) *kbl* pánu bohu. — [38]) *o* jsú. — [39]) *kbl* {jakožto věci nestálé}. — [40]) *o* doložuje. — [41]) *g* rozumná (ale to oprav. pozd.). — [42]) *beo* vyprázdněnú. — [43]) *l* státi a pracovati. — [44]) *v* s takovou; *kbo* s takovúž. — [45]) *v* {chodili}. — [46]) *oe* svú. — [47]) *l* Lvu. — [48]) *o* {a rozkázali}. — [49]) *kbledo* a na rynk. — [50]) *k* k shlédnutí přišli; *ble* k shl. vyšli. — [51]) *kbl* {A}. — [52]) *o* některú; *l* někteří. — [53]) *bo* mladú služebnú. — [54]) *l* ukázali. — [55]) *o* jak mohli. — [56]) *v* lidé rádi se. — [57]) *l* podivili; *k* divili. — [58]) *ke* klínot. — [59]) *v* {památní}; *ost* pamětný. — [60]) *v* pokládali. — [61]) *z* má Chorydon; *k* {Corydon}; *o* Ali chorudon chbudon quc demencia cepit (!). — [62]) *evg* těch. — [63]) *k* všecky. — [64]) *kg* a bedlivě; *v* {bedlivě}. — [65]) *vgo* {a}. — [66]) *o* {spravedlivě}. — [67]) *eo* jakús. — [68]) *o* vymyšlenú.

[a]) Kostka z Postupic. — [b]) Jest spis o poselství krále Jiřího do Říma r. 1462. (Arch. Č. VIII., str. 321 až 364). — [c]) II. 7, str. 122. — [d]) Verše tohoto není v rkp. bratrském. Snad je glossou cizí. Srv. můj článek ve Věstn. ak. 1903, str. 574 pozn.

1525 jedněch k druhým šlo[1]) a nikdyž[2]) nic pravého neměli ti, kdo[3]) jsou jí[4]) užívali, aby co[5]) mohli provesti, tak dobře duchovní, jako světští, krom hesla, k[6]) kterémuž sou[7]) se někteří sami znali, proč a z které příčiny sobě je[8]) vymyslili, o tom jest již také mluveno[a]); než cožkoli mimo to provodili[9]), to jsou bezprávně činili, neohlídajíce[10]) se na žádné právo. Ó jak jsou lidé nebožátka mnozí[11]) velmi žalostivě[12]) na soudce volali, křičeli i[13]) pro bůh[14]) prosili, žádajíce řádem práva býti[15]) slyšáni a ze všeho neslušného se vyměřovati, nad kteroužto[16]) věc nic[17]) spravedlivějšího býti nemůž[18]), — avšak se 1525
toho dovolati nemohli! Jaké pak mělo býti bezpečenství, aby lidé před nenadálým[19]) svým zlým neucházeli[20]) preč[21]) z města? Neb již to bylo nastalo, že z vinného nevinného a[22]) nevinného[23]) vinným udělali. A protož, když[24]) moc a násilé[25]) opanování dojde[26]), tu hned spravedlnost jméno své[27]) tratí[28]); a kdež pak spravedlnosti není[29]), tu peklo horoucí přebývá, do kteréhož písma bozská všecky, kdož takové věci bezprávné působí, konečně odsuzují.

KAPITOLA DVACÁTÁ PÁTÁ[30]),

v níž se vypravuje[31]) o Burjanovi doktorovi, jak[32]) jest vypovědín; a potom[33]) počet, co jest vypověděných bylo[34]), a jak mnozí, nejsouce vypovídáni[35]), strachy[36]) sami se vybrali[37]) ꝛc. Dále o nějakém Peterkovi[38]) z Hradce, co jest mu se přihodilo; potom o nějakém Jakubovi Sloupovi, kterak jest to dobře uplatil, aby v Praze zůstal, a tak i o jiných[b]).

5. kv. V pátek na[39]) den svatého Floriana[c]), jakož[40]) nahoře[41]), téhož[42]) léta M⁰V⁰XXV⁰ [sic], doktora Burjana, kancléře[43]) svého, jenž v vě- (9. srp. 1524.) zení[44]) od vigilijí[45]) sv. Vavřince minulého až do toho[46]) dne byl držán, tři čtvrti léta bez pěti dní[47]), a s ním jiných[48]) několik měšťanův, kteříž před tím z vězení na rukojmě[49]) puštěni byli, z města ven Pražané vypověděli. A tak potom[50]) vždy jedny po druhých vypovídali, udělavše mezi sebou[51]) o tom[52]) zřízení[53]), aby za každého purkmistra někoho vypověděli[54])[d]). A to trvalo pořádně až do času sv. Václava, 28. září odměřujíce jim i všem potomním na krátký loket[55]), aby se z města v času jistém[56]) vy-

[1]) *l* se dálo. — [2]) *l* nikdež. — [3]) *kbl* kdož. — [4]) *o* jsú je užív. — [5]) *g* aby jí co. — [6]) *b* {k}. — [7]) *bo* sú. — [8]) *b* {je}. — [9]) *vo* provedli. — [10]) *b* nevohlídajíce; *v* neohlídajíc; *kedgo* neohlédajíce. — [11]) *ost* mnozí nebožátka; *e* {mnozí}. — [12]) *ble* žalostně. — [13]) *ost* {i}. — [14]) *kblv* pro boha. — [15]) *klvdg* slyšáni býti. — [16]) *o* nad kderúžto; *b* nad kterúžto. — [17]) *dg* věc víc nic; *kbleo* věc nic víc. — [18]) *klg* nemůže. — [19]) *l* nedbalým(!). — [20]) *l* nevycházeli; *ost* pr. z města neucházeli. — [21]) *vl* pryč. — [22]) *kbl* {z vinn. nevin. a} že mnohého. — [23]) *v* z nevinného; *o* {a nevinného}; *e* a vinného(!). — [24]) *kbevdgo* kdež. — [25]) *vl* násilí. — [26]) *d* důjde. — [27]) *l* své jméno; *v* jméno sobě. — [28]) *o* bráti(!). — [29]) *l* {není} spravedlnosti své jméno ztratí(!). — [30]) *v* pětmecítmá. — [31]) *v* {v níž se vypravuje}. — [32]) *o* jakž. — [33]) *v* a po{tom}(!). — [34]) *v* počet vypověděných jaký byl; *kb* poč. vypov., co jest bylo (*k* co jest jich bylo); *l* {co jest} . . . {bylo}. — [35]) *levgo* vypovědíni. — [36]) *v* {strachy}. — [37]) *l* vybírali. — [38]) *o* Potěkovi(!). — [39]) *do* {na}. — [40]) *d* jakž. — [41]) *l* nahoře psáno. — [42]) *v* tohož. — [43]) *l* kanclíře. — [44]) *do* v vězení. — [45]) *l* {vigilijí}. — [46]) *kblevo* do toho dne. — [47]) *k* {dní}. — [48]) *ost* jiných několik. — [49]) *eo* rukojmie. — [50]) *l* {potom}. — [51]) *v* {mezi sebou}. — [52]) *kblevdgo* o to{m} mezi sebou (*o* sebú); *l* o tom. — [53]) *o* zřiezenie. — [54]) *dgo* vypověděli. A jak (*o* tak) potom vždy jedny po druhých vypovídali (po druhé). — [55]) *k* lokty. — [56]) *g* v času krátkém.

[a]) I. 21, str. 65. — [b]) Bartoš předbíhá tu příběhy, jež náležely by teprve do knihy III., a přetrhuje tu bez příčiny pásmo vypravování. — [c]) »Na den« = po dni; sv. Floriana bylo tehdy ve čtvrtek. V zápiskách Václava Rosy, tehdy kaplana u sv. Jiljí, klade se propuštění Burjanovo na středu po sv. Stanislavu, 10. května. (Vyd. Menčíkovo str. 13.) — [d]) Zápisky Václ. Rosy str. 16: Ve čtvrtek hned potom na zejtří (po sv. Stanislavu) 10 súsedům opět do dvou neděl kázali preč, bohatým a slovutným. Tehdy při těch, ježto jsou spravovali a i jiné z Prahy vypovídali, nezůstalo, než ukrutenství šibeničné tak, jakož shledati se mohlo, pro málo a snad pro nic usmrcovali a ohavovali. — »Zřízením« netřeba mysliti usnesení radní, jehož v knihách neshledáváme, nýbrž jen ústní úmluvu, nebo dokonce mluví zde jen zlostný posměch Bartošův.

1525 prodávali [1]). Počtu pak všech [2]) vypověděných ze všech tří [2*]) měst Prazských nemohl sem zouplna [3]) věděti; neb se s nimi jako s plevami tříbili [4]) a vypovídali, o [5]) kterých někdy [6]) mnozí [7]) lidé nic nezvěděli; než pokud [8]) jsem mohl znáti, při nejmenším počet jich byl z Starého a z [9]) Nového města XLV osob, a z Malé strany blíž ke XXti [10]). A ti všickni, i [11]) z města vyšlí nevypovědění [12]) podepsaní [13]), měli napořád [14]) několik tisícův lidí [15]) v Praze (podle hrubé a hloupé lži, k víře nepodobné, tuto mluvím) zmordovati! Jak [16]) sou [17]) byli k tomu spůsobni oučinku [18]), netoliko počtem tím, ale také i mužností, to [19]) každý znal, kdož [20]) jest s nimi známost obyčejnú jmíval: neb [21]) někteří v věku nad šedesáte [22]) let [23]) a [24]) okolo [25]) LXXti let byli, a někteří netoliko kordu [26]), ale ani kyje, krom snad [27]) tří z nich, vytaženého na sebe nikdá neviděli, a nad to na jiné nevytahovali [28]).

A mezi tím několik osob jiných krom těch vyšlo z města bez vypovídání [29]), z bázně rozličné: někdo, strašlivější jsa, bál se [30]) vězení, a někdo nebezpečenství života svého z pokřikův rozličných, nepravých, vzteklých a nevážných, naříkáni jsouce beze všeho slyšení [31]) rozličnými běhy k víře nepodobnými; a někteří dobré svědomí majíce [32]), měli veliké trápení na [33]) své mysli z toho, co se dálo, a z lítosti veliké, nemohouce se tomu [34]) dívati, vyprodali [35]) se dobrovolně a jinde se osazovali. 1525 A k žádnému jinému konci ta sběř prazská nevedli, než aby svou vůli pyšnou [36]) a moc bezprávnou s [37]) násilím [38]), obyčejem lidí nevážných, u kterýchžto právo žádné moci nemá, na[d] každým provedli [39]), »Tak [40]), tak,« jedni po druhých vyjíce [41]). A když mnohý z nich tázán byl: »Co chceš míti?« — »Tak, tak [42])«, — »Proč křičíš? [43])« — neuměl na to žádné odpovědi pořádné [44]) dáti; než že, když jiní křičeli, on také. Jakož pak pověst o těch některých vyšlých jistá byla, že by [45]) byli jim [46]) kůži zedrali a o jich hrdla je bez viny připravili, kdyby byli mohli k nim přijíti [47]); a to potom se najde [48]), že jsou [49]) na žádného nic neprovedli.

Protož tuto sluší bedlivě považiti, což [50]) mezi lidmi mnohými, vší spravedlnosti prázdnými a lstivými [51]) běží, kteříž za jistý důvod oumyslu [52]) svého zlého sobě [53]) to berou, pravíce: »Kdyby nebyl tímto a tímto [54]) vinen a necítil [55]) by nic zlého do sebe, však by dostál ke všemu [56]) a neutíkal by.« To s některé strany zdá se býti právé [57]), ale rozdílně; ale [58]) jistě u lidí rozumných a vážných to s větší strany [59]) křivda jest. Neb kdo by [60]) měl někomu to za rozumnou [61]) věc položiti, kdyby nad ním visely [62]) na niti palice, aby ten měl svévolně [63]) mezi ně [64]) podcházeti? – neb [65]) kdyby opět [66]) někdo [67]) byl na cestě, a maje vejstrahu o lidech zlých [68]) zbrojných [69]), že mu chtí

---

[1]) *vgo* vyprodali. — [2]) *l* {všech}. — [2*]) *z* chyb. třích. — [3]) *e* zúplna. — [4]) *o* stříbili. — [5]) *o* a o kterých; *dv* o kterýchž. — [6]) *kbl* {někdy}. — [7]) *ost* {mnozí}. — [8]) *dv* pokudž. — [9]) *bl* {z}. — [10]) *kedg* blízko dvacíti; *v* okolo 20. — [11]) *blgv* {i}. — [12]) *v* vyšli. Ti nevypovědění; *l* vyšli; *e* vypovědieni; *be* vyšli vypovědění. — [13]) *vo* {podepsaní}; *l* Podepsané. — [14]) *e* napřed; *o* napočet. — [15]) *ost* {lidí}; *b* tisíců. — [16]) *v* A jak. — [17]) *e* sú. — [18]) *kbego* účinku. — [19]) *k* {to}. — [20]) *kblevo* kdo. — [21]) *v* nebo. — [22]) *b* nad šedesát; *l* na 60. — [23]) *v* {let}. — [24]) *bl* {a}. — [25]) *l* jiní okolo; *v* někteří okolo. — [26]) *evdgo* kordů. — [27]) *kbl* {snad}. — [28]) *v* na sebe vytaž. neviděli, pak sami nevytahovali; *l* vytahovali. — [29]) *l* bez vypověděni. — [30]) *l* někdo strašlivějšího bál se(!). — [31]) *l* {beze všeho slyšení}. — [32]) *o* majíc. — [33]) *d* {na}. — [34]) *l* {tomu}. — [35]) *l* vypovídali se. — [36]) *bo* pyšnú ... bezprávnú. — [37]) *b* {s}. — [38]) *v* s násilným obyčejem. — [39]) *z* chyb. na každ. prov.; *v* provodili. — [40]) *ost* {Tak}. — [41]) *l* tak iedni proti druhým víceji(!). — [42]) *l* Tak a tak; *v* {Tak, tak}; *bo* {Tak}. — [43]) *v* proč tak křičíš; *dg* Co chceš míti tak, proč křičíš? — [44]) *o* {pořádné}. — [45]) *v* {by}. — [46]) *d* že by jiní(!). — [47]) *l* kdyby k nim mohli přijíti; *v* kdyby mohli jich dostati. — [48]) *bdg* nejde. — [49]) *o* sú. — [50]) *l* co. — [51]) *e* {a lstivými}. — [52]) *bco* úmyslu; *kl* úmysla. — [53]) *v* svého z toho sobě; *l* {sobě to ... nic zlého}. — [54]) *b* {a tímto}. — [55]) *kbe* a nečil by. — [56]) *v* ke všem. — [57]) *d* pravé, ale ne všelikterak, nýbrž rozdílně; u lidí jistě rozumných. — [58]) *l* než jistě. — [59]) *l* {to s větší strany}. — [60]) *dv* kdyby. — [61]) *bgo* za rozumnú; *e* za nerozumnou. — [62]) *kbl* na niti visela; *ost* na niti visely. — [63]) *bg* svývolně. — [64]) *l* pod ně svévolně; *bv* sv. pod ně. — [65]) *v* podcházeti, vel kdyby. — [66]) *v* {opět}. — [67]) *kbl* {někdo}. — [68]) *kbl* {zlých}. — [69]) *k* zbojných.

1525 statek[1]) i hrdlo odjíti, a znaje dobře[2]), že by se u nich práva ani[3]) spravedlnosti dovolávati[4]) nemohl, poněvadž by u nich žádné moci[5]) právo nemělo, poddávaje[6]) se k slyšení[7]), ač by komu z nich co[8]) povinovat byl? — Již[9]) přirození všech[10]) živočichův[11]) nutí, že utíkají před mocí a násilím nebezpečným[12]); nad to pak lidé. Anebo, ať otevřeněji[13]) mluvím: kdyby někdo šel[14]) nebo cestou jel po své poctivé[15]) potřebě a viděl by, ano zlí lidé v zálohách stojí a čekají ho, aby jim v ruce všel[16]), a statek i zdraví jeho aby mu odjali[17]): já nevím, kdo by mu to z rozumných lidí měl chváliti, kdyby v nebezpečenství zřetedlné[18]) mezi ně svévolně šel[19]) a nikam neucházel, pod tou příčinou, že jim vinen ani dlužen[20]) nic není; ale raději by zuřivé[21]) snad mužnosti[22]) a přívažlivosti[23]) tehdáž doma[24]) ponechal a utíkal by jim, kam by věděl[25]), a cti by své tudy neztratil. Neb se to druhdá přiházi[26]), že někdo, nejsa vinen, půjde preč[27]) z pokřiku[28]) před svobodným právem, jsa přirození mdlého a strašlivého; a tak boje se přísnosti práva, dřív než by spravedlnosti své požiti mohl, musí preč[29]) utéci ode všeho. Jakož pak dosti[30]) se toho v městech stává, že někoho[31]) bez prodlení[32]) zvrhou na skřipec a potom, když na něm mukami nic míti nemohou, tepruv ho za nevinného mají; a on maje již kůži zedranou, musí sobě míti[33]) 1525 beze vší nápravy. A pakli kdo utéci nechce, oufaje[34]) v svou[35]) mužnost a nevinnost[36]), jakož se přiházi[37]) – tělesně já[38]) tuto mluvím –, že[39]) takový mnohokrát zraněn[40]), zbit[41]) i zabit od nich[42]) bývá.

A tolikéž se v Praze dálo, že ta sběř prazská, odvrhše toho času na stranu[43]) řád a právo i bázeň boží, pohrůžky činili těm osobám vyšlým, a tomu chtěli, aby jich palic na sebe dočekali[44]). I kdo by tehda[45]) byl tak bláznivý[46]), aby měl zřetedlně[47]) nebezpečenství na se[48]) čekati — a zvláště od obecné chasy, kteráž sobě nic rozvážiti neumí, ani[49]) usouditi[50]), co jest dobře aneb zle[51]) — anebo[52]) k němu docházeti[53])? — Neb tak Peterka řečený, měštěnín v Hradci Králové[54]), před lety okolo XXX zejskal na tom[55]), když jel z cesty[56]) k témuž městu, oufaje[57]) v svou[58]) spravedlnost a nevinnost, tak jakž v domnění byl pro nějaké[59]) řeči marné s strany[60]) zlodějstva peněz obecních[61]) města toho, kteréž někteří zlí lidé jim byli pobrali v rathouze; a po rozličných vejstrahách přátelských jsa napomenut, aby do města nejezdil[62]), že trefí na kosu[63]), nechtěl žádného uposlechnouti[64]), pravě se býti nevinen[65]), ale[66]) předse jel[67]). Potom bez meškání vzavše[68]) ho[69]) ti měšťané, dali ho ku právu[70]) outrpnému[71]) beze všeho slyšení pořádného katóm

1) *blevdgo* chtí hrdlo, statek. — 2) *bl* znaje to dobře. — 3) *kbl* {ani spravedlnosti ... právo nemělo}. — 4) *z* chyb. dovolovati; *evdgo* dovolati. — 5) *e* žádné právo moci; *g* žád. právo spravedlnosti a moci. — 6) *o* podávaje. — 7) *kbl* k slyšení, nemohl dovolati. — 8) *v* {co}. — 9) *kl* Též; *b* Týž. — 10) *kbl* {všech}. — 11) *b* živočichů; *k* každého živočicha. — 12) *v* před násilnou mocí a nebezpečenstvim; *l* násilím nebezpečenství. — 13) *v* odevřeně; *ost* otevřeně. — 14) *kbl* někdo jel... šel. — 15) *kbl* {poctivé}; *o* po své potřebě poctivě. — 16) *edg* šel. — 17) *o* otjali; *vl* odňali. — 18) *v* zřetedlně a svévolně; *kbl* {zřetedlně}. — 19) *kl* všel. — 20) *l* jim nic není vinen ani dlužen; *ost* jim nic vin. není ani dl. — 21) *v* {zuřivé}. — 22) *g* možnost. — 23) *g* opovážlivosti; *kbl* opovážlivé; *e* vážlivé. — 24) *dv* domů. — 25) *levo* viděl. — 26) *v* přichází. — 27) *ldv* pryč. — 28) *l* z pokřikův. — 29) *l* pryč. — 30) *ost* se pak dosti. — 31) *ost* že někoho nevinného; dále: *k* jako Teloquak (snad zkomoleno z »deliquent«); *bg* jako elokuak; *e* jako vinného; *v* ja čloquak; *d* jako eloqual; *e* jako elokuk bez provinění a bez prodl. — 32) *o* bez prodlévání. — 33) *g* sobě to míti (ale »to« je přips. mezi řádky). — 34) *kbeo* úfaje. — 35) *bevo* v svú. — 36) *v* nevinu. — 37) *g* se tuto přihází; *v* přichází. — 38) *v* {já}. — 39) *v* {že}. — 40) *d* {zraněn}; *g* zrazen. — 41) *v* {zbit}; *ost* bit. — 42) *ost* {od nich}. — 43) *l* na stranu toho času. — 44) *l* nedočkali. — 45) *kb* tehdy; *d* teda. — 46) *kbl* bláznový. — 47) *ost* zřetedlného. — 48) *kblv* na sebe. — 49) *v* a{ni}. — 50) *ost* rozsouditi. — 51) *l* zle nebo dobře; *ost* zle aneb dobře. — 52) *b* aneb. — 53) *o* docházejí. — 54) *o* v Hradci měštěnín {Králové}. — 55) *kg* {zejskal na tom}. — 56) *kbl* sjel s cesty. — 57) *kbleo* úfaje. — 58) *kbl* {svou}; *o* svú. — 59) *l* pro ňáké; *v* pro některé. — 60) *dgv* {marné s strany}; *l* {s} strany. — 61) *o* obecných. — 62) *ost* nechodil. — 63) *l* na rosu(!). — 64) *vl* poslechnouti. — 65) *v* nevinným. — 66) *dv* ale on. — 67) *kbl* šel. — 68) *lg* vzavši. — 69) *b* {ho}; *kl* jej. — 70) *l* dali jej k útrp. právu. — 71) *ost* útrpnému.

1525 v ruce, moc právu také odjavše[1]); a ti jej tak velmi mučili v šatlavě zjevně[2]) až do smrti, a nic na něm, což[3]) míti chtěli, nedobyli[4]); ale po několika již letech o jiném škůdci[5]) se toho tepruva uptávali[6])[a]).

Co[7]) opět prospělo těm[8]), kteříž z Prahy neucházeli, ale někteří[9]) po té bouřce rok a[10]) někteří víc[11]) tam trvali? — avšak dočekali[12]) na sebe[13]) vypovídání potupného, a[14]) někteří vazby i katování, jako[15]) Matěj hřebenář[b]), Jan Bonuše[c]), Jan Kalenec[d]), Vít švec[e]) a jiní též[16]) bez příčiny hodné jim řádně ukázané[17]). Co opět zejskal Jan Slivka, o kterémž šíře v čtvrtých knihách[18]) bude mluveno, že jest nikam neutíkal, ale dočekal[19]) toho, že sou[20]) mu kůži a boky jeho[21]) nemilostivě a bez viny zedrali[22])? A potom[23]) zpovědníka kněze do rathouzu, od kteréhož správu přijal, zjednali; a hned hlas byl puštěn, že jsou jej měli brzo kázati[24]) stíti, jakož by tím[25]) byli nemeškali, kdyby jim[26]) nějací počtové[27]) jeho znamenití i sirotčí[28]) i královští z berní na překážku nebyli, kteréž jest[29]) měl konati, jimž[30]) náleželo[31]); a naposledy, jsa již na rukojmě[32]) puštěn[33]) do jistého času, kdyby byl nedosedl[34]) na rychlík a[35]) preč neušel, že by mu z těžka[36]) i to bylo[37]) postačilo[f]). — Item[38]), co jest[39]) též[40]) sobě[41]) polepšil Jakub Sloup[g]), sladovník dobrého obcování, že jest nikam neucházel, ubezpečiv se na 1525 spravedlivý řád a právo[42])? Neb když byl na rathouz obeslán, vyptávali se na něm, ví-li co o jaké zradě a o jiném mnohém neslušném. A když pravil, že neví, volaje se k pořádnému slyšení podle práva, mluvili k němu[43]), že »tomu nevěříme, a kdybychom každého měli dopustiti[44]) k slyšení a ku právu, bylo by toho[45]) mnoho; ale myť věříme kurvám a katu[46]) víc, nežli tobě s jinými« etc. Po té řeči kázali mu do vězení jíti, v kterémž byl víc[47]) nežli[48]) půl léta, a potom sotva[49]) skrze[50]) znamenitý ouplatek doma při statku zůstal, že ho nevypověděli[51]). Z těchto řečí znamenej — že nic do sebe necítil zlého – a nejsa ničímž vinen, ke všemu dostál[52]) k čemu jest pak[53]) přišel, i jiní mnozí též! A kdyby byl on[54]), jsa na to od Zigy řezníka, knížete tyranského, veden, vyznával o Hlavsovi, o Šorfovi[55]) a[56]) o vězních konšelích, že sou[57]) zrádce[58]) etc., byl by hned puštěn[59]) beze vší nesnáze[60]).

A tak zlý jest to[61]) důvod: kdož[62]) prý utíká, ten[63]) jest vinen. Neb tak tehdá[64]) král I. Král. XIX., XXVI.
David, před Saulem králem a před Absolonem II. Král. XV., 14.
synem svým utíkaje, vinen byl[65]), a též[66]) i mnozí svatí. A též král Ludvík byl[67]) vinen Turkóm, že jest z bitvy za Budínem před nimi[68]) sám několik[69]) ujížděl[70]). O turpe pecus mutilum,

1) *o* otjavše. — 2) *b* a zjevně. — 3) *k* a nic až do smrti na něm toho, což. — 4) *v* neobdrželi. — 5) *l* při jiném škůdci teprv se toho; *v* toho se {teprv}; *o* teprv se (po 2krát). — 6) *ldo* doptali; *ost* uptali. — 7) *o* Což. — 8) *kbl* {těm}; *ost* těm prospělo. — 9) *k* ale po té bouřce někteří; *o* ale někteří víc tam trvali než rok po té bůřce. — 10) *v* {a}. — 11) *klevd* více. — 12) *kbedgo* dočkali. — 13) *ost* na se. — 14) *ost* {a}. — 15) *bdgo* jakož. — 16) *e* {též}. — 17) *b* bez příč. řádné jim ukáz. — 18) *v* kniehách. — 19) *ost* dočkal. — 20) *o* že sú. — 21) *o* kůži obojí jeho. — 22) *e* nem. zedrali a bez viny. — 23) *ost* potom mu — 24) *v* brzo dáti stíti. — 25) *ble* by byli tím; *kvdgo* by byli s tím. — 26) *ost* jim byli. — 27) *k* počtové král. i sirot. znam. na překáž. nebyly, kteréž měl činiti z berní. — 28) *d* sirotští. — 29) *blv* {jest}. — 30) *l* těm, jimž. — 31) *k* to náleželo. — 32) *e* na rukojmie. — 33) *v* dán. — 34) *kbl* nevsedl. — 35) *kbevdgo* {a}. — 36) *v* s těžkostí; *l* sotva. — 37) *lv* {bylo}. — 38) *vdgo* {Item}. — 39) *l* co {jest}. — 40) *ost* {též}. — 41) *v* {sobě}. — 42) *v* na pravý řád a právo spravedlivý. — 43) *b* mluvili mu; *l* pravili k němu. — 44) *ost* každého k slyš. a ku právu dopustit. — 45) *l* to. — 46) *vo* katům, kurvám; *kbledg* katům a kurvám. — 47) *bl* více. — 48) *blg* nežli. — 49) *g* {sotva}. — 50) *kblog* skrze. — 51) In marg.: Potuit dare. — 52) *v* dostál jeden i druhý {k čemu... mnozí též}. — 53) *kbldg* {pak}; *d* jest Pašek přišel. — 54) *v* {on}. — 55) *bledo* o Hlav. a Šorfovi; *v* o H. a o Š. — 56) *v* i o vězních. — 57) *o* jsú. — 58) *lg* zrádci. — 59) *leo* puštien. — 60) *v* nesnázi. — 61) *blg* {to}. — 62) *l* kdo. — 63) *ost* {ten}. — 64) *g* tehdy; *ld* teda. — 65) *eg* vinen by byl (v *g* přips. pozd. mezi řádky). — 66) *v* {a též... A též}. — 67) *g* byl by (ale to přips. pozd. mezi řádky). — 68) *e* před ním(!) — 69) *klo* několiký. — 70) *v* utíkal; *eo* utekl a ujížděl.

a) Nelze doložiti. — b) Viz I. 5, 21, str. 18., 64. — c) Viz I. 21, str. 64. I. 33 str. 94. a IV. 35. — d) Viz I. 22, str. 68., I. 33, str. 92., IV. 7, 10. — e) Osoba neznámá. — f) Viz IV. 2. — g) Jakub »od černého sloupa« na Uhelném trhu (arch. praž. 2109—95a).

1525 belluina ratione fulcitum[1])[a])! A což[2]) jest tuto o utíkání mluveno, to[3]) rozuměj o moci a o[4]) násilí bezprávném[5]). Ale kdož by[6]) před spravedlivým právem utíkal, nechtě[7]) slyšán býti: tu jest jiná pře, že by snad tudy v domnění se sám dal[8]), a kdož[9]) by od toho utíkal. Jako jest to pan[10]) Opl z Fictum, rytíř[11]), učinil, že jsa v jistém a důvodném[12]) domnění při falešné minci[13]), ujel ven z Čech od statku, od ženy i[14]) od dětí. A to zavinění jeho bylo hlavní, v kterémž[15]) se dotýkalo cti, hrdla i statku jeho. A poněvadž jest svévolně ujel před řádem a právem svobodným, maje ten škraloup na sobě, a nad to vejše[16]) někteří tovaryši[17]) jeho potvrdili toho o něm a vyznali na trápení svém katem[18]) o skutku jeho: král pobral mu statek jeho[b]). 1525 A protož Pašek v té různici k některým říkával, že právo žádné již[19]) moci nemá — a tak ani spravedlnost svého průchodu; ale vzteklost, násilí[20]) nelidské, oukladové o nevinných a jiné zlé proti bohu i zdravému rozumu pole[21]) obdržaly[22]), a to jest moc u nich mělo! I kdo tehdá[23]) má se na[24]) neřády ubezpečiti a čekati na se palice? Neb i to jest[25]) bylo již[26]) nastalo, že mnozí dobří, šlechetní a střídmí měšťané, každý z nich čekal toho[27]), skůro-li[28]) jej zmučí a z města vypovědí; a toho jsem byl[29]) dobře svědom: kdyby[30]) se bylo to déle[31]) prodlilo[32]), že jsou[33]) se chtěli vyprodati a jinam se stěhovati[34]) pro mnozství zrádného[35]) sočení.

KAPITOLA DVACÁTÁ ŠESTÁ[36]),

v níž se vypisuje[37]), jak někteří měšťané do rady vstupovali[38]), aby povinnost rukou dáním učinili; a co Pašek[39]) k nim promlouval[40]), aby statky své opatřili. Dále jak vypovědění své neviny hájí.

Z takového[41]) nadepsaného vypovídání s jeho zaviněním zakrytým a nepravým užitečné mi[42]) se zdálo, abych jeden příklad tuto[43]) také položil pro budoucí vědomost, aby to potomně[44]) lidé znáti mohli, a znajíce nebo chválili nebo hyzdili; kdež[45]) se takto podpisuje
9. srp. to[46]), co se stalo v středu u vigiljí sv. Vavřince léta M⁰D⁰XXV⁰: Když vstupovali na rathouz do rady před Pražany na sedm měšťanův[c]), jsouce[47]) povoláni společně, za purkmistrství Jana Pikharta, chtíce povinnost jim rukou dáním učiniti podle svolení obce, tak jakž[48]) všickni přebraní měšťané musili[49]) činiti[50]), přijímáni jsouce znovu v sousedství[51]); i mluvil k nám[52])

[1]) *vl* {O turpe... fulcitum}; *k* O tur. pecus, pecus; *b* inutilum(!); *o* nutillum(!); *g* beluia(!); *o* beuliam(!). — [2]) *klv* A co. — [3]) *l* to také rozuměj. — [4]) *ost* {o}. — [5]) *k* bezprávním. — [6]) *ost* kdo by; *k* kdyby. — [7]) *d* nechtěje. — [8]) *v* dostal. — [9]) *vg* kdo; *l* a když. — [10]) *l* Jako tak pan. — [11]) *v* {rytíř}. — [12]) *ledo* a v důvodném. — [13]) *v* pro minci falešnou. — [14]) *v* {od ženy i}. — [15]) *kbl* v kterém. — [16]) *l* vejš. — [17]) *l* tovařiši. — [18]) *v* a na trápeni vyznali {svém katem}. — [19]) *kbldo* již žádné. — [20]) *kb* vzteklosti násili. — [21]) *kb* {pole}. — [22]) *l* obdržalo. — [23]) *d* teda; *kblvg* tehdy. — [24]) *e* {na}. — [25]) *l* {jest}. — [26]) *kbl* {již}. — [27]) *kbl* toho čekal; *d* očekával toho. — [28]) *kbdg* skoro-li. — [29]) *ost* {byl}. — [30]) *levgo* když by. — [31]) *kbvdgo* dále. — [32]) *ev* prodlelo. — [33]) *bo* že sú. — [34]) *d* vystěhovati. — [35]) *k* neřádného. — [36]) *v* šestmecítmá. — [37]) *v* {v níž se vypisuje}. — [38]) *v* vstoupali. — [39]) *b* co pak P. — [40]) *kblego* promlouvá. — [41]) *dv* Takového. — [42]) *o* i mi se(!). — [43]) *ost* také tuto. — [44]) *o* potomnie. — [45]) *b* kde. — [46]) *kbl* se tak ti podpisové podpisují; *o* se také popisuje; *eg* se takto vypisuje. — [47]) *be* jsúce. — [48]) *g* jakož. — [49]) *l* museli. — [50]) *kb* učiniti. — [51]) *e* znovy v sous.; *k* znovu v měšťanství; *l* spolu v měšťanství. — [52]) *ost* mluvil i k nim.

[a]) Možná, že celý ten verš (či?) je pozdější vsuvkou. — [b]) Opl z Fictum (1504—1543) na N. Šumburce, Vintířově, Pětipsech a Perštejně náležel k předním osobám stavu rytířského: r. 1526 byl mezi voliteli krále Ferdinanda, potom v deputaci vídeňské, při korunovaci měl čestný úřad. Na Šumburce držel si penězokaze, a když věc propukla, prchl v říjnu r. 1530 od svatebního veselí na Vlašimi. Statky ztratil. Choť jeho byla z rodu Perglerů z Perglasu, synové Krištof, Felix, Vilím. (Dačický, Paměti I. 115; Bernau, Album der Burgen und Schlösser 382; Čechy XI. 214.) — [c]) Václav Trubka, Jan Valenta, Jan Příbram zlatník, Jiřík Frydrych od půl kola, Havel od stříbrné růže, Vít mečíř a Bartoš sám; viz kn. IV. 32.

1525 mistr Pašek široce slovem všech v tom shromáždění[1]), při přítomnosti[2]) počtu jistého starších obecních, veda k tomu rozumu těmito slovy, že »sou[3]) někteří z vás, kteříž jsou[4]) následovali nového[5]) učení těch kněží, kteříž[6]) jsou[7]) ven vyšli[8]), stavějíce se proti tomu, což jsou[9]) slibovali, když sou za sousedy přijímáni, a mluvili, že těch kněží nechtí opustiti; a někteří je u sebe přechovávali, a zvláště toho mnicha chocholatého — o knězi Michalovi mnichu[10]) předepsaném to mluvil —, kteréhož kníže[11]) JMst a převor[12]) od sv. Tomáše z Malé strany vypověděli[13]), a sem ho přijali[a]); a někteří mluvili proti procesím a jiným řádům[14]), nechtíce jich míti; někteří pak, včera a dnes rok[15]) tomu[16]), nepostavili se zde[17]) na rathouze podle jiných, ale k nepokoji se strojili a na hotově byli, a[18]) jiným návěští dávali; i z té příčiny, poněvadž král JMst ráčil nám rozkázati, abychom takových z města vybejvali, podle toho se vám oznamuje, abyšte se do dvou[19]) nedělí[20]) pořád zběhlých odsud z města vybrali a do hromnic své statky vyprodali; nemůžte-li[21]) sami, ale poručníky nad tím, komuž byšte věřili, zdělejte[22]), aby se tomu dosti stalo. Pakli by kdo jináč[23]) se zachoval, což[24]) ho potká, již jeho vina bude každého[25])«.

Tuto se sluší podiviti přílišné křivdě nelidské[26]), že mluvili k nám[27]) ke všem vůbec a[28]) změtečně »někteří z vás« a opět »někteří z vás« etc., na žádného[29]) zejména neukázavše[30]), aby kdo co učinil; a potom[31]) rozkázali, abychom poručníky sobě[32]) nad statky svými jednali[33]), 1525
zřídivše to prve[34]) mezi sebou, aby s takovými od nich potupenými[35]) žádný nic činiti[36]) neměl, a zvláště ani mluvil. A tak[37]) jsou v tom s obcí stáli těch časův[38]), odřezavše se nás i jiných vším obyčejem; a báli se mnozí, aby na ně[39]) tolikéž[40]) nepřišlo, podle jisté naděje jich. Nébrž[41]) na tom dosti nebylo; ale když sou[42]) vypovědění[43]) z města vyšli a poručili někdy někomu z rytířského stavu, doprosivše se na něm, aby to pro ně učinil[44]) [a potřebu[45]) některou[46]) z Pražanův[47]) zjednal[48]); to když jest[49]) učinil], tehdy Pražané měli takovému[50]) každému za zlé, s některými pohrůžkami, že sou[51]) to[52]) pro ty osoby činili jim proti mysli, to dopovídajíce: »že oni mohou jim platnější i škodnější[53]) býti, nežli vypovědění.« I jaká můž[54]) býti[55]) větší zlost posměšná a dětinská, jako taková!

Protož to když jsou[56]) všickni ti[57]) vypovědění slyšali, vejmluvu každý z nich měl, že nic vinen není, aniž koho svědomí jeho v čem neslušném[58]) hryze[59]), toho žádajíce: jsou-li[60]) kteří žalobníci, nechť vystoupí[61]) a žalují, a což mluviti budou, ať provozují. Ale já jsem od sebe toto pověděl[62]): »Já se k tomu znám, že jsem druhdy býval[63]) u těch některých kněží na kázaní toliko proto, že toho vždycky[64]) v Praze svoboda všem bývala, k nim i k jiným choditi; a nebýval jsem nikdá[65]) v žádných sbořích[66]) mezi bratřími, aniž vím, jak oni[67]) svou[68]) věc vedou[69]), ani v žádných

---

[1]) *e* všech v tom shromáždění přítomných; *v* všech shromážděných. — [2]) *keg* a v přítomnosti; *ed* v přít. tolikéž. — [3]) *o* jsú. — [4]) *o* jsú. — [5]) *v* někdeří z vás následovníci nového. — [6]) *kblevo* kteří. — [7]) *o* jsú. — [8]) *d* vešli. — [9]) *o* sú. — [10]) *blv* {mnichu}. — [11]) *k* {kníže}. — [12]) *v* kteréhožto kněze Jeho Msti převor (!). — [13]) *v* vypověděl. — [14]) *l* řádu (!). — [15]) *lg* {rok}. — [16]) *lvg* k tomu. — [17]) *ost* {zde}. — [18]) *dg* i. — [19]) *o* do dvú. — [20]) *v* neděl. — [21]) *l* nemůžete-li. — [22]) *d* udělejte. — [23]) *ost* jinak. — [24]) *l* co. — [25]) *l* jeho samého vina bude. — [26]) *kbl* lidské (!). — [27]) *blv* k nim. — [28]) *v* {a}. — [29]) *g* na každého. — [30]) *v* neokázavše. — [31]) *k* potom nám rozk. — [32]) *l* {sobě}. — [33]) *bl* zjednali. — [34]) *b* prvy. — [35]) *v* potupnými. — [36]) *l* činiti neměl ani obzvláštně mluviti. — [37]) *d* tak jak jsou; *l* A tak v tom jsou dobří stáli. — [38]) *kbl* {těch časův}. — [39]) *l* {na ně}. — [40]) *b* tolikýž. — [41]) *klevdo* Nýbrž. — [42]) *o* sú. — [43]) *bg* vypovědíni. — [44]) *k* učinili. — [45]) *z* {a potřebu... učinil}, nemá, ale všecky ostatní. — [46]) *beo* některú; *v* někderú. — [47]) *kblvdgo* u Praž. — [48]) *k* zjednali. — [49]) *l* {jest}. — [50]) *v* {takovému}. — [51]) *o* sú. — [52]) *dgv* {to}. — [53]) *g* škodlivější. — [54]) *v* větší může. — [55]) *v* býti a posm., dět. — [56]) *o* sú. — [57]) *vl* {ti}. — [58]) *l* {neslušném}. — [59]) *k* hryzlo. — [60]) *o* jsúli. — [61]) *o* vystúpí. — [62]) *v* {býval}, (v *g* »býval« je přips. in marg.). — [63]) V *d* in marg.: Kronikář sám o sobě mluví. — [64]) *ost* v Praze vždycky. — [65]) *v* {nikdá}. — [66]) *v* {sbořích}. — [67]) *k* oni sobě svou. — [68]) *o* svú. — [69]) *o* vedú.

[a]) Osadní u sv. Kříže Většího v St. m. Srv. kn. I. 33.

1525 schůzech[1]); ale chtěl-li jsem co slyšeti, šel jsem tu, kdež jsou[2]) místa tomu[3]) od starodávna vejsadná, totiž do kostela. A já sem býval někdy mezi židy v jich školách při jich obřezání[4]), dívaje se tomu, avšak takový, jako prve, jsem od nich[5]) vyšel, a jiného nic při mně není, než což[6]) jest bůh při počátku v mé srdce[7]) vložiti[8]) ráčil. A když byšte[9]) s obcí těch kněží, ani jich kázaní míti nechtěli, a sami tam kdybyšte[10]) s jinými vysokými stavy, domá- 1525
cími i přespolními, také někteří nechodili, anebo[11]) že byšte o tom vší obci zápověď učinili, byli bychom k nim[12]) jednou nohou[13]) nekročili.« – Sotva mne v té řeči vytrpěli, ale[14]) přetrhše řeč, na to[15]) nám všem krátkú odpověď dali, že »jest na tom zůstáno, což jest vám povědíno, tak[16]) se zachovejte pro vaše dobré[17])«.

KAPITOLA DVACÁTÁ SEDMÁ,

v níž tento[18]) dobrý muž a[19]) skladatel kroniky této sám o sobě[20]) i o svém zachování[21]) vypravuje, a že mu[22]) to všecko postačiti nemohlo[a]). A jak židé k manželce jeho chodili a k ní promlouvali[23]): chce-li jim 15 kop gr. dáti, že jí chtí i muži jejímu, aby v Praze zůstal[24]), zjednati[25]).

Čehož jsem dobře vědom[26]), o tom mohu jistotně psáti, poněvadž jsem[27]) v ty časy, v Praze[28]) [j]sa přítomen, při příhodách těch[29]) býval[30]). Neb sem byl za jednoho měštěnína[31]) v Starém městě[32]) v letech zmužilých, veda svou živnost[33]) s manželkou a[34]) s[35]) dětmi[36]) svými pokojně, jako[37]) na poctivého a zachovalého člověka slušelo[38]). Avšak nemohlo mi nic[39]) též[40]) jako jiným postačiti, ani zachování chvalitebné rodičův[41]) mých, ani mně [sic] samého, jsa zplozen od nich v tom[42]) městě. Ale[43]) dotýkaje se těch[44]) věcí těžkých, s jinými byl jsem při tom[45]), co se dálo; a[46]) musil sem[47]) naposledy podle jiných to břímě[48]) nésti, jsa vypovědín z města v plném roce tepruv[49]) po té bouřce, a tam vně trvati a zapomenouti[50]) se nad manželkou[51]), nad dětmi svými, nad přátely i nade vším[52]) statkem svým za čtyři[53]) léta pořádně[54]) bez mála. A nebylo proti tomu žádného lékařství ve všech apatékách[55]), leč naděje božího smilování. A k tomu u mnohých trošt[56]) ten byl: »Kdo dá, ten boží, a[57]) kdo nedá, ten shoří[58])«; jakož jsou mnozí nebožátka tím se hojiti[59]) musili[60]) a sotva s pokojem[61]) na místě zůstali bez vejvratku. A to jest nejvíc některé ukrutníky hnětlo[62]), totiž Paška s jeho puntem, že jsou žádostivi byli mého i jiných statku[63]), kteréhož jsou tím štrychem konečně

---

[1]) *l* schůzích. — [2]) *o* sú. — [3]) *kbvo* mista k tomu. — [4]) *v* obřezávání; *ost* obřezování. — [5]) *l* {od nich}. — [6]) *lvd* co jest. — [7]) *ost* při poč. ve mne a v mé srdce. — [8]) *kbevdgo* složiti. — [9]) *l* kdybyste. — [10]) *v* {kdybyšte}. — [11]) *ost* aneb. — [12]) *v* k nim ani jednou. — [13]) *o* jednú nohú. — [14]) *ost* a přetrhše. — [15]) *v* {na to... že jest}. — [16]) *o* {tak}. — [17]) *d* {pro vaše dobré}. — In marg.: Tuto beran vlkóm zkalil vodu. — [18]) *l* ten. — [19]) *o* {a}. — [20]) *v* {v níž... této} Autor této knihy sám o sobě. — [21]) *v* chování. — [22]) *o* a jemu to(!). — [23]) *v* a s ní mluvili. — [24]) *o* zůstali. — [25]) (V *o* Krom nadpisu chybí celá kapitola 27. i 28. i III. kniha.) — [26]) *levdg* svědom. — [27]) *bl* {poněvadž jsem} jsa v ty časy v Praze přítomen. — [28]) *v* v Pr. v ty časy. — [29]) *kl* těchto. — [30]) *bl* bývavši(!). — [31]) *g* měšťana. — [32]) *ked* v Starém m. Pražském. — [33]) *b* svú živn.; *l* živnost svú. — [34]) *ldg* {a}. — [35]) *kbvdg* {s}. — [36]) *kbl* dítkami. — [37]) *v* jakž. — [38]) *k* náleželo a sluš.; *v* záležalo a sl.; *ost* záleželo a sluš. — [39]) *v* {nic}. — [40]) *v* totéž. — [41]) *v* rodičův mých, od kterýchž sem byl splozen v tom městě, ani mne samého. — [42]) *kbl* {v tom}. — [43]) *bl* Ale já písař Bartoš; *k* Ale já písař B. jménem; *v* Ale já p. Bartoloměj; *edg* Ale já B. pís. — Při tom marg.: *d* 1) nomen authoris, 2) Nelžeš-li, že ti Bartoš písař říkají, a proč nestavíš také tvé příjmení?; *k* Autor této knihy. — [44]) *bl* těchto věcí. — [45]) *kl* byl jsem přítomen. — [46]) *l* {a}. — [47]) *v* {sem}. — [48]) *v* břemeno. — [49]) *k* teprva. — [50]) *b* zapomenúti; *e* zapoménati. — [51]) *k* nad malžeckou(!). — [52]) *v* na{de vším}. — [53]) *ost* za čtyry. — [54]) *lev* pořád. — [55]) *l* apatykách. — [56]) *g* {i}. — [57]) *b* {a}. — [58]) *k* shoří pod čertovou koží. — [59]) *kbl* hájiti. — [60]) *kleg* museli. — [61]) *v* {spokojeni}. — [62]) *v* změtlo. — [63]) *bv* statkův.

[a]) Viz životopis Bartošův v úvodě a v Č. Č. Histor. 1901.

1525 nabyli. A toho jest důvod tento: nebo ti ukrutníci měli nastrojené sobě některé židy, kteříž sou jim naháněli jako ryby do vrší[1]) takto:

Trefilo se v[2]) jednu chvíli před vyjitím mým z Prahy, že tři židé za mou manželkou chodili v ta[3]) místa, kdež jest trhy své jmívala, a to činili po různu[4]) a obzvláště[5]) po jednom na zapřenou[6]), a mluvili k ní tejně, aby mi pověděla, chci-li jim dáti XV kop grošův českých, že oni chtí[7]) mi[8]) to jednati i[9]) zjednati[10]), že doma při svém statku zůstanu bez překážky[11]). A když mi to pověděla, odepřel sem tomu: poněvadž nic vinen ani souzen[12]) nejsem, že[13]) já žádnému[14]) k jeho lotrovství a šibalství nic[15]) přidávati nechci. A tak se stalo brzo[16]) potom[17]), že mne ten odpor vystrčil z města bez viny. A já sem volil sobě to raději nésti[18]), nežli bych měl jim jich neřádův hanebných[19]) pomáhati proti nevinnosti jiných; a podnikl sem 1525 větší škodu, kteréž podnes nelituji[20]). A tou cestou mnohé jiné měšťany k ouplatkóm skrze židy připravovali: někdo dal padesát kop, někdo LX kop[21]), [jako Jakub Sloup Zigovi řezníkovi][22]), a někdo víc a méň až do sta kop, podle povahy[23]) své; a někteří pro hanbu nesměli se[24]) v tom zjeviti, co jsou dáti musili.

Znamenejž[25]) opět z řečí[26]) těch[27]) židův: poněvadž sou[28]) přiříkali, že chtí jednati i zjednati etc., že sou[29]) již věc jistou musili míti a jednati s těmi, kdož jsou[30]) v moci své měli v tom městě všecko zlé i dobré učiniti, totiž nejvejš s mistrem Paškem, s Zigou řezníkem, s[31]) Janem Karbanem, s[32]) Tomášem Zachlubilem[33]), s Havlem Caherou a potom s jich blízkými náměstky, k nimžto jsou ti ouplatkové v ruce od těch židův přicházeli.

KAPITOLA DVACÁTÁ OSMÁ[34]),

v níž se vypisuje[35]), jaké jsou příčiny[36]), proč je vypovídají, jim dávali[37]) každému obzvláště. Dále o nějakých mšech švábských, jaké jsou byly, a jak jest je kněz Martin v Betlémě působil a administrator Nastojtovi též v domě jeho učinil. Jednomu[38]) to[39]) prošlo, druhému se v jed obrátilo.

Aby vždy známo[40]) bylo každému o příčinách a zavinění daném[41]) osobám některým vypověděným[42]), a aby zhola pravda nebyla oloupena[43]), tak že by se někomu zdálo nepodobné, aby všickni bez příčin jim daných měli vypovídáni[44]) býti, to každý věz, že toto bylo k některým[45]) od Pražanův mluveno: k Janovi Chyžderovi[a]): že jest chtěl z kostelův šenkovní domy dělati a že[46]) v Betlémě býval; k[47]) Havlovi od růže[b]): že jest se smál tomu, když se[48]) v zbroji k rathouzu jiní strojili; k Bartošovi Hrachovi[c]): že jest[49]) k obeslání

---

[1]) *blg* do vrše; *k* do verše. — [2]) *dlv* {v}. — [3]) *l* v ty místa, kde své trhy mívala. — [4]) *v* porůzno. — [5]) *lg* obzvláštně; *v* ob. {po jednom}. — [6]) *b* na zapřenú. — [7]) *k* chtějí. — [8]) *kv* {mi}. — [9]) *kbldg* {jednati i}. — [10]) *ve* {i zjednati}. — [11]) *v* jednati, abych při svém statku doma zůstal. A když... — [12]) *l* {ani souzen}. — [13]) *b* a že já. — [14]) *l* k žádnému. — [15]) *v* {nic}. — [16]) *v* {brzo}. — [17]) *vg* {potom}. — [18]) *v* nýsti, než. — [19]) *kb* k jich neřádům hanebným. — [20]) *l* lituji (!). — [21]) *l* {kop}. — [22]) *z* {jako Jakub... řezníkovi}, ale ve všech ost. — [23]) *k* povahy a možnosti své. — [24]) *b* nechtěli se; *k* nechtěli se a nesměli. — [25]) *v* Znamenej. — [26]) *l* opět řeči. — [27]) *b* těchto. — [28]) *b* sú. — [29]) *e* že {jsou}. — [30]) *b* sú. — [31]) *v* {s}. — [32]) *d* i s. — [33]) *e* s kovářem Zachlubilem. — [34]) *v* osmecítmá. — [35]) *v* {v níž se vypisuje}; *ost* v níž se oznamuje. — [36]) *l* ozn., pro které příčiny některé obzvláštně vypravovali; *v* Jaké jsou příč. těm, kteréž jsou vypovídali, dávali. — [37]) *b* jiní dávají (!). — [38]) *bl* jednou mu... druhé se mu. — [39]) *ost* {to}. — [40]) *v* známé. — [41]) *kbl* dávním. — [42]) *l* osob některých vypověděných. — [43]) *b* oblúpena. — [44]) *kbl* vypovědíni. — [45]) *dgv* bylo s některými. — [46]) *l* že jest. — [47]) *b* {k}. — [48]) *v* když sou se. — [49]) *l* že {jest}.

[a]) Doložen jest pouze svým kšaftem r. 1541 (arch. praž. 2142 V 3). — [b]) Zmíněný již Havel od stříbrné růže. Vina jeho může vztahovati se k srpnu r. 1524, kdy Pašek dal zbrojně osaditi radní dům. Srv., co vyčítali mu r. 1530, v kn. IV. 32. — [c]) Syn Václava Hracha, soukenika, konšela v l. 1488—89; měšťan od sv. Klimenta z Poříčí, kde r. 1522 měl úřad kostelníka. Kronika se tu mýlí; buď byl Hrách vězněn déle nežli několik ne-

1525 a ku právu stávati[1]) nechtěl, ten vzat byl proto do vazby a několik neděli[2]) držán[3]) a potom vypověděn; k[4]) Václavovi Žlutickému[a]): že jest[5]) býval u švábských mší v Betlémě; k[6]) jinému: že[7]) jest se rouhal tím, že jest v pátek jedl sejr; k Regině[8]) Lopatské[b]): že jest[9]) odepřela dáti hospodu[10]) u sebe knížeti Karlovi, protože jest[11]) byla prve[12]) přiřkla panu[13]) kancléři nejvyššímu[14]). Toť sou ta tak[15]) veliká prohřešení[16]) i jiná k tomu podobná, pro kteráž všudy pokřik na ně byl[16*]) po Praze z kacířstva, rouhání, pikartství i těm podobné, na ty lidi i na jiné[17]) smyšlená, kterýchž[18]) pro ukrácení a pro vejstrahu domnění, že bych se někomu posmíval a sám sobě to vymyslil, zanechám, pro kteréž byli vypovídáni.

Ale věz, jaké sou to mše švábské byly, o kteréž mluvili, tak je nazývajíce, že jest[19]) tu nic jiného při té mši[20]) nebylo, než jakž[21]) za starých křesťanův bejvalo: že kněz Martin v Betlémě[22]), znaje potřebu a hotovost lidí, vybraných tehdáž v[23]) tu chvíli k přijímání svátosti velebné[24]) a toho žádajících, přistoupil časem svým k voltáři v neděli ve všem apparatu kněžském, beze všeho zpívání latinského, bez confiteor, bez collect i jiných věcí zvyklých a nezákladných z písem bozských[25]), začal nejprv odtud, že jest exhortací[26]) nábožnou[27]) učinil[28]) lidem těm, kteříž[29]) klečali před oltářem, čekajíce podávání. Napomínal je[30]), aby na to pamatovali, že přijímati mají tělo a krev pána 1525 Krista pod obojí spůsobou, na památku jeho[31]) nevinné smrti i všech dobrodiní jeho, a aby vážnost i rozsuzování s náboženstvím při tom měli k hodnému přijímání, tak jakž[32]) apoštol svatý Pavel z vůle Pána svého rozkazuje a napomíná pod věčným zatracením. A jiné nápodobně mluvil až do konce. Potom ti jistí lidé[33]), klečíce, zpívali písně[34]) nábožné křesťanské utěšené[35]) českým jazykem. A když[36]) to dokonali, tehdy on kněz Martin modlitbu nábožnou[37]) říkal českým jazykem hlasitě ku pánu bohu, aby ráčil chléb v jeho rukou učiniti tělem svým svatým a víno v kalichu krví svou svatou, k hodnému požívání[38]) lidem těm na památku[39]) jeho nevinného umučení i všech dobrodiní jeho, k zaslouženi věčného života. Potom říkal Otčenáš až do konce[40]); naposledy opětoval slova Kristova k posvěcování[41]), kteráž jest[42]) mluvil za svou poslední večeři při vydání[43]) svátosti těla a krve své, těmito slovy: »Vzav chléb v své svaté[44]) ruce, díky činil, lámal a[45]) dával řka[46]) etc.« všecko pořádně; i o druhé spůsobě až do konce, vše a všudy hlasitě českým jazykem. A potom beze všeho pozdvihání[47]) i jiných všech potomních[48]) věcí, které při mši bývají, rozdával jim. A po tom[49]) po všem říkal jinou[50]) modlitbu[51]) nábožnou s díkčiněním, a tím dokonal tu mši. — Takovát jest ta mše švábská, tak od Paška nazvaná, při kteréžto[52]) veliké

---

dělí, nebo sic jen několik neděli, ale teprve později, anebo vrátil se po vypověděni a znova jest jat. R. 1527, 21. ledna sedě v šatlavě činí totiž Hrách pořízení o svém dluhu (arch. praž. 534 III. 31, 50; 2092—198, 220; 2093—275; 110—221).

1) *kb* státi. — 2) *lg* neděl. — 3) *k* v ní držán; *l* tu držán. — 4) *l* {K}. — 5) *l* {jest}. — 6) *lb* {k}. — 7) *l* že se tím rouhal, jeda v pátek sejr. — 8) *kled* k Rejně. — 9) *l* {jest}. — 10) *levg* hospody. — 11) *l* {jest}. — 12) *bl* {prve}. — 13) *l* {panu}. — 14) *l* nejv. kanclířovi; *vd* kanclíři nejv. — 15) *v* Toť jsou také ta; *k* {ta}; *l* {tak}. — 16) *kbl* pohoršení. — 16*) *ost* šel. — 17) *v* na jiná. — 18) *b* o kterýchž; *l* kterých. — 19) *v* {jest}. — 20) *l* mši švábské. — 21) *l* jak. — 22) *v* {v Betlémě}. — 23) *g* {v}. — 24) *v* svátostí velebných. — 25) *e* {a nezákl.... božských}. — 26) *v* exhortací (to jest napomenutí). — 27) *v* nábožně. — 28) *kblg* činil; *l* činil nábož. k těm lidem. — 29) *lk* kteři. — 30) *v* {je}. — 31) *k* {jeho}. — 32) *k* jak. — 33) *l* {jistí}. — 34) *l* {písně}. — 35) *v* {utěšené}. — 36) *l* {A když... jazykem}. — 37) *be* nábožnú. — 38) *v* přijímání a požív. — 39) *v* na památkou(!). — 40) *v* {Potom... až do konce}. — 41) *kb* k posvěcení. — 42) *l* {jest}. — 43) *kbe* při vydávání. — 44) *l* {svaté}. — 45) *l* lámal {a}; *v* lámal a dal učedlníkům svým. — 46) *be* a řka. — 47) *edv* pozdvihování. — 48) *b* potomných. — 49) *kl* {A po tom... nábožnou}. — 50) *bevdg* říkal jim modl. — 51) *v* modlitbou(!). — 52) *l* při kteréž.

a) Z rodiny Žlutických, po nichž do dnes tak dům slove. R. 1513—14, 1516—18 byl konšelem v N. M. r. 1519—20 za jednoty. Choť má Dorotu (Tomek IX. 293, 295; arch. praž. 2109—26, 105, 132, 199; 2093—12, 43). — b) Viž níže kap. III. 3.

1525 množství lidu bývalo rozličného ze všech stavův, netoliko pod obojí spůsobou, ale i římané pod jednou spůsobou; a ti mnozí obojího pohlaví, poslouchajíce a dívajíce[1]) se tomu, přinuceni byli plakati, to sobě oblibujíce. — Potom tázán byl Havel Cahera administrator na rathouze, s kněžími svými, bylo-li by co tu[2]) proti zákonu božímu bludného[3]). A[4]) on[5]) pověděl[6]), že »on[7]) kněz Martin nic bludného[8]) nevede[9]), než[10]) toliko, že jest se[11]) prve utekl s tou mší přede mnou.« Ale toť[12]) by mohlo býti, že jest to proti obyčejům a zvyklostem nálezkův[13]) lidských ustanovených[14]) učinil[15]), kteréž žádné moci, ani vážnosti[16]) proti zákonu Kristovu[17]) nemají. A věz, že administrator sloužil takovou mši Janovi Nastojtovi měštěnínu[18]) v jeho domu[19]) v nemoci kratším spůsobem; neb beze vší přípravy knězské přistoupil k stolu připravenému v komži[20]), a toliko dobrořečil těmi slovy nadepsanými: »Vzav[21]) chléb etc.« a potom hned[22]) jemu toho podával: avšak žádný nenazval té mše jemu[23]) býti švábskou[24])[a]). 1525

Také, ačkoli Pražané příčiny některé lehké oznamovali mnohým, však to jest bylo ještě pod barvou[25]), že jsou těch vyhledávali, kteříž jsou[26]) nechtěli jich povykóm vzteklým pomáhati, aby též bouřili skutkem i řečí jako oni. A toho sou sami na sebe[27]) tajiti nemohli, domlouvajíce se[28]) k některým[29]), že sou neběžali[30]) k rathouzu ve zbroji, též jako jiní, beze vší hodné příčiny. A také[31]) šetřili pilně těch, kdo jsou se na odpor jim[32]) k dobrému a slušnému pokojně přimlouvali a jim v jich rozpustilosti odporni byli[33]), pravíce s oněmi Židy, že jsou oni[34]) z nich, jako svatý Petr; a že sou náchylni k oněm pikartům vypověděným, ať jsou ven z města s nimi vyhnáni. A též i farářův některých z far[35]) vybejvali, protože jsou jiným buřičóm k témuž nepomáhali[36])[b]).

Konec druhých knih[37]).

---

[1]) *kle* a divice se. — [2]) *bl* {tu}; *ost* tu co. — [3]) *l* bludného, což jest nevyhledáno. — [4]) *k* {A}. — [5]) *b* {A on}; *l* {A on ... nevede}. — [6]) *kblevg* odpověděl. — [7]) *kb* {on kn. Martin}; *v* {on}. — [8]) *kb* bludného (*b* a) proti zákonu. — [9]) *evg* nevedl. — [10]) *v* než že toliko. — [11]) *e* {jest se ... mohlo býti že}. — [12]) *b* to. — [13]) *g* nálezkům. — [14]) *k* nál. lidských a od předkův našich ustanov.; *e* nález. v lidských ustanoveních; *bl* nál. lid. a ustanovení. — [15]) *l* činil. — [16]) *v* žádné vážnosti ani moci; *b* ani platnosti, vážnosti. — [17]) *kbleg* božímu. — [18]) *g* {měštěnínu}. — [19]) *kb* domě. — [20]) *v* v konci (!). — [21]) *l* Vzal. — [22]) *kbl* jemu toho hned; *edg* jemu hned toho; *v* jemu hned to. — [23]) *l* nenazval mu té mše; *l* {jemu}. — [24]) *kble* švábské. — [25]) *de* před barvou; *v* před bůřkou. — [26]) *l* {jsou}. — [27]) *d* {na sebe}. — [28]) *dgv* {se}. — [29]) *bledv* {k} někt.; *e* {některým}. — [30]) *e* že jsou někteří neběžali. — [31]) *ost* A tak. — [32]) *d* jim na odpor; *v* na odp. postavovali {jim}. — [33]) *v* odporni býti (!). — [34]) *l* toto; *ost* tito. — [35]) *v* z někt. far. — [36]) *v* k tomu nenapomáhali. — [37]) *v* {Konec druhých kn.}; *l* knihy druhé; *kbe* kněh; *e* K. d. kn. Laus trinuno et immortali deo.

[a]) Jan z domu Nastojtova (čp. 475-I.) byl r. 1502—21 mezi konšely (Tom. IX. 274, X. 260); kdy zemřel, není známo, ale nemoc jeho mohla býti ještě v čas, dokud Cahera znal se k Lutherovi, do poč. r. 1524; tu by ani u Cahery »mše švábská« nebudila pozastávku. Ale ze slov Bartošových nevyplývá, že Cahera sloužil opravdu mši, snad přišel jen k opatření nemocného svátostmi. Viděti v tom patrně strannost kronikářovu. — [b]) Nelze doložiti. Tu měl kronikář objasniti, proč rostla zvůle pražská a proč zmáhalo se násilnictví Paškovo, ale pominul toho. Lev z Rožmitála se svou družinou nabyl r. 1525 opět vlády a byl tudíž Paškovi mocnou ochranou; také kníže Karel v ten čas přistoupil k jich straně, maje nějaké naděje od budínského legáta ve svůj prospěch. O ně se opiraje, Pašek uchvátil bez ostychu a strachu hrůzovládu. Srov. Tom. X. 583.

V TŘETÍCH KNIHÁCH[1])

o tom[2]), kterak král po některém času porozuměv tomu, že Pražané pod rozličnými zástěrami a barvami ten povyk v Praze učinili, [z] moci své královské, maje jistú hodnověrnú zprávu od první rozdílnou, psaní svá rozličná jim činil na jistý způsob. A potom o zahynutí jeho.

KAPITOLA PRVNÍ,

v níž se oznamuje[3]), jak na[4]) snažnou[5]) žádost pana Jana Hlavsy a Mikuláše Šorfa král Ludvík poroučí knížeti a panu Lvovi s jinými, aby Pražany s vypověděnými smluvili. Ale kníže a pan Lev, blikavýma očima hledíce[6]), nic z toho udělali, a pan Jan Hlavsa s mistrem Václavem opět[7]) k králi pracují[8]).

1525 Bůh nebeský, kterýž všecky věci[9]) mocí svou spravuje z předzvědění[10]) od věčnosti, co se koli státi mělo[11]) aneb ještě státi se[12]) má, ráčil jest vzhlédnouti[13]) na mnohá[14]) těžká vzdychání[15]), na pláč a rozličná[16]) naříkání lidí nebožátek nevinných a dáti vnuknutí i[17]) srdce dobré, obměkčené králi pánu i jeho radám, aby se již nachýlil dobrotivěji k svým poddaným podle pouhé a světlé spravedlnosti, pro nesmírně vymyšlený nátisk[18]) lidí[19]) v boží naději šlechetných[20]), podle světa také rozumných a vážných[21]), chudých i[22]) bohatých, kteříž jsou[23]) trpěli těch všech časův od správcův světských i duchovních města Prazského bez viny, o kterémž[24]), zdá mi se, dosti jest povědíno v prvních i v[25]) druhých knihách spisu vytohoto. Již pak, abych daleko nezacházel, ale k[26]) konci se přiblížiti mohl, k pořádku příhody 1525
zběhlé přistoupím.

A protož toho[27]) času, když Pražané s knížetem a s jinými posly z Uher časem jarním minulým s nepotvrzenými kompaktaty od krále přijeli, tehdy brzo potom listové královští skrze snažnou bedlivost a práci do Uher i náklady Jana Hlavsy a Mikuláše Šorfa, na pilnou[28]) prosbu jich, knížeti, panu[29]) Lvovi, nejvyššímu purkrabí prazskému, i Pražanóm přineseni byli, za přítomnosti ještě v Budíně mistra Paška a jiných spoluposlův, kteřížto nesměli před králem témuž[30]) Janovi Hlavsovi a Šorfovi[31]) odpovídati, pravíce, že toho nemají poručení[a]). V kterýchžto[32]) listech král[33]) psal v tento rozum[34]) z mnohých slov vybraný:

---

1) Tento titul jen v *z*; *kbedg* Počínají se třetí knihy (*kb* knihy třetí), v nichž se psáti bude; *l* Počíná se kniha třetí, v níž; *v* Knihy třetí o velikém. — 2) *ost* v nichž (v níž) se psáti bude o velikém (*kbl* velkém) usilování slavné paměti krále Ludvíka, jak by mohl zase těmto lidem nevinným pomoci, číně o ně (*kblv* {o ně}) mnohá rozličná (*blg* a rozličná) psaní Pražanům. Dále o nešťastné příhodě a zahynutí téhož krále Ludvíka, a co se jest (*l* {jest}; *v* jest se) těch časův (*g* časů; *v* časův více) dálo; potě (*d* kapitol má VIII; *l* a má kapitol osm). — 3) *v* {v níž se ozn.}. — 4) *b* {na}. — 5) *b* snažnú. — 6) *v* {blikavýma oč. hledíce} z toho nic učinili {a pan}. — 7) *v* zase. — 8) *k* pracuje. — 9) *g* {věci}. — 10) *v* přezvěděv. — 11) *b* díti mělo; *vl* stalo. — 12) *vl* {se}; *ost* se státi. — 13) *b* vzhlednúti. — 14) *g* a na mnohá. — 15) *v* a vzdychání. — 16) *kb* {a rozličná}. — 17) *l* a srdce. — 18) *leg* pro nesmírné (*g* nemírně) vymyšlení, nátisk; *v* proti nesmírným vymyšleným nátiskům. — 19) *k* lidský. — 20) *k* lidí šlechetných. — 21) *kblv* {a vážných}. — 22) *v* {i}. — 23) *l* {jsou}. — 24) *l* o kterém; *v* o kterých. — 25) *ledgv* {v}. — 26) *ost* a k (*v* {k}). — 27) *v* času tohoto; *ost* času toho. — 28) *b* na pilnú. — 29) *l* a panu. — 30) *vkbledg* téměř J. H. — 31) *g* a Mikulášovi Šorfovi. — 32) *v* {V kterýchžto... v tento}. — 33) *kl* král v tento roz... vybraný (*k*) píše (*l*) psal. — 34) *v* Rozum listu, od krále poslaného, z mnohých slov krátce vybraný, že při přítomnosti atd.

a) Hlavsa a Šorf totiž jsouce v Budíně žádali krále, aby je sročil s Paškem a jinými tam přítomnými hned před sebou, ale tito se vyhýbali.

1525 Nejprv[1]) [list][2]) témuž[3]) knížeti se[4]) panem Lvem svědčící,

že při přítomnosti jich v Budíně, jsouce u J. Msti Jan Hlavsa a Šorf s některými Malostranskými, z měst Prazských vypovědění[5]), oznamovali[6]) před ním[7]) nevinu svou, prosíce pro nejvyšší spravedlnost, aby slyšáni byli; při tom také prosili, aby při statcích, ženách[8]) a dětech[9]) svých mohli býti a živnosti své vésti; a chtěl-li by je kdo z čeho viniti, že by J. Mstí a radami Jeho[10]) souzeni a rozeznáni býti chtěli, anebo soudem zemským aneb samým stavem městským; a což by koli na ně uvedeno a nalezeno[11]) bylo, že to podniknouti[12]) chtí, z žádné pokuty se nevytahujíce[13]) —

poroučeje[14]) tu věc jim dvěma, aby[15]) bez meškání přijmouce k sobě některé z panského i[16]) rytířského i městského stavu osoby, v to se vložili a mezi stranami s pilností přátelsky jednali, aby všecky různice a nechuti, kteréžkoli [mezi nimi jsou][17]), srovnali a v lásku[18]) i v dobrý konec uvedli, a oni zase[19]) vypovědění po takovém srovnání aby[20]) [v městě][21]) bydleti[22]) a živností svých hleděti[23]) mohli; že oni tak praví slovem svým i všech jiných vypovědených[24]), poddávajíce se, že rádi se všemi obyvateli prazskými v dobré svornosti a lásce býti chtí[25]) na žádnou pomstu ani bouřku nemyslíce; ale bylo[-li] by[26]) co takového[27]), že chtí[28]) zastaviti[29]); a také že bludní lidé u víře 1525 nejsou a nechtí býti[30]). To všecko kníže a pan Lev dokonati[31]) měli do[32]) sv. Jakuba tehdáž nejprv[33]) příštího. A v tom času, když se to jednati mělo, král povolil vypovědeným v témž psaní[34]), aby tu okolo Prahy[35]) na svých gruntích[36]) a statcích[37]), v zahradách nebo v[38]) vinicích, dokudž by srovnáni nebyli a konce nevzali, svobodně býti mohli i na hrad prazský jezditi pro potřeby; a kteříž by svých gruntův a statkův[39]) tu okolo Prahy blízko neměli, aby mohli u jiných přátel svých býti při tom městě. Pakli by srovnáni býti nemohli, tehdy[40]) že [by][41]) ta věc k slyšení a k soudu přijíti měla[42]); a že Pražanóm o témž[43]) píše. Dán v Budíně[44]) v sobotu na den sv. Jana 24. čna. Křtitele, léta xcXXV° [a]).

Pražanům také[45]) při tom[46]) král psal v týž rozum, oznamuje: že jest tu věc poručil knížeti a panu Lvovi, napomínaje jich všech, aby se k takovému jednání a srovnání povolní nalézti dali a k němu přistoupili[47]); a při tom jim oznámil, že v tom času toho jednání dává[48]) svobodu k bytu[49]) vypovědeným, tak jakž knížeti a panu Lvovi psal, přikazuje přísně, aby je při tom oni Pražané též[50]) zachovali. Dán[51]) jakož[52]) nahoře etc.

Kníže pak, jakž po předešlém psaní[53]) uzdu Pražanům rozpustil, aby jich[54]) v ničemž neuhnětl[55]) pro jakous[56]) naději k dopomožení

[1]) *v* {Nejprv... svědčící}; *bleg* Nejprve. — [2]) {list} není vůbec v rukop., ale pro smysl dodán. — [3]) *d* téměř. — [4]) *ost* s panem. — [5]) *led* vypovědenými. — [6]) *kblv* oznámili. — [7]) *kblev* {před ním}. — [8]) *b* a ženách. — [9]) *bl* i dětech. — [10]) *ke* a JMsti radami; *ost* {Jeho}. — [11]) *k* {a nalezeno}. — [12]) *b* podniknúti. — [13]) *kblev* nevyměřujíce; *dg* nevymlouvajíce. — [14]) *kledg* poroučejíce; *b* porúčejíce; *v* a protož že poroučí. — [15]) *l* {aby bez meškání... přátelsky jednali}. — [16]) *bvg* {i}. — [17]) *zdg* {mezi nimi jsou}. — [18]) *v* a v lásku uvedli a všecko k dobrému konci přivedli a oni zase. — [19]) *v* {zase}; *l* oni vypověd. aby zase po. — [20]) *g* doby (!). — [21]) {v městě} vůbec v rkpp. není, ale dodáno. — [22]) *dg* bydliti. — [23]) *l* a svou živnost vésti; *e* aby hleděti mohli. — [24]) *ost* {vypovědených}. — [25]) *kblv* {chtí}. — [26]) *z* bylo by. — [27]) *k* co toho. — [28]) *k* že chtí rádi; *v* že to raději chtějí. — [29]) *b* zastávati. — [30]) In marg. v *d* rukou XVIII. stol.: Tak taky až dosud naši pomatenci prý že k víře dobré bezděk se přiznávají, ji však nemají a míti nechtí. — [31]) *v* vykonati. — [32]) *l* od sv. Jak. — [33]) *kbvd* nejprve. — [34]) *kbvd* {v témž psaní}. — [35]) *kbv* {okolo Prahy}. — [36]) *kblvd* gruntech. — [37]) *l* v statcích; *v* v statcích, zahr. a vinicích. — [38]) *kb* {v}. — [39]) *l* {a statkův}. — [40]) *d* teda že. — [41]) {by} není v rkpp., ale dodáno pro smysl. — [42]) *v* přijíti má. — [43]) *v* o týmž. — [44]) *d* {v Budíně}. — [45]) *l* {také}. — [46]) *kblv* potom. — [47]) *b* přistúpili. — [48]) *k* dává jim vypovědeným svobodu k bytu. — [49]) *l* k bytí. — [50]) *l* také; *ost* tak. — [51]) *v* Datum. — [52]) *ost* jakž. — [53]) *l* psaním (!). — [54]) *b* jim. — [55]) *dg* nehnětl. — [56]) *be* jakús.

[a]) Listy královské mohl Bartoš snadno míti, poněvadž při soudě r. 1528 Pražané musili je proti sobě vydati. —

1525 žádostivé vůle jeho[1]), pomíjeje očima blikavýma a ušima hluchýma vůli královskou[2]) k posilnění jich, též i nyní se nápodobně zachoval při tomto[3]) psaní[a]). A pan Lev jemu toho byl nápomocen, tak že majíce z povinnosti na místě[4]) královském ku pokoji, k[5]) lásce a[6]) k svornosti vésti, toho jsou[7]) neučinili. A též[8]) Pražané, jměvše to obci[9]) oznámiti, neoznámili, aniž[10]) ji spolu jměli, ale Jana Jeptišku[11]) z Běšin[12]) k králi vyslali s listy svými, kterýž jim nic[13]) nezjednal, aniž jakou[14]) odpověď přinesl[b]).

A tehdáž vězňové také učinili králi[15]) psaní, k[16]) královévé i k arcibiskupu ostřegomskýmu v jeden rozum[c]). Protož obojí, totiž kníže se panem Lvem a Pražané, to[17]) královské[18]) psaní zamlčali[19]) a vůli jeho[20]) zatutlali[21]) i[22]) v nic obrátili. A od té chvíle král žádnému z nich žádných odpovědí[23]) na jich psaní do Čech nedával, pro takové jeho vůle od nich zlehčení.

Potom opět po druhé, když Pražané vypovídání spoluměšťanův svých neumenšovali, Jan Hlavsa a mistr Václav Daniel[24]) pracovali
24. srp. k králi do Uher, při času sv. Bartoloměje téhož[25]) léta, s velikým ousilím a prací, a na přímluvy[26]) rozličných a znamenitých lidí, knížat, pánův a nejvejš královévé Její Msti, zjednali jiné[27]) listy k[28]) Pražanům od krále, kteříž[29]) jsou jim dodáni při času sv. Václava. Jeden, 1525 28 září.
kterýž purkmistru[30]), konšelóm a starším obce[31]) svědčil, v tato slova:

Ludvík z boží milosti uherský, český ꝛc. král a[32]) markrabě moravský ꝛc.

Poctiví a[33]) opatrní věrní naši milí! Což[34]) se té různice a rozdílu, kterýž[35]) mezi vámi s jedné, a těmi vězni našimi i s jinými s strany druhé dotýče, kteroužto[36]) různici a nevoli byli jsme poručiti ráčili osvícenému Karlovi a urozenému Zdeňkovi Lvovi ꝛc., aby mezi vámi tu všecku nesnáz do jistého času srovnali[37]), na místě[38]) a na konci[39]) postavili, jakož i vám o těmž psáti[40]) jsme ráčili. Ale poněvadž se jest[41]) toho nestalo, vězte, že ještě též různice a nesnáze na přátelském jednání a srovnání zanecháváme, tak a na ten způsob, jakž[42]) vám i vší obci list otevřený[43]) pod pečetí Naší posíláme, kterýžto list, povolajíce bez prodlévání[44]) vší obce města Prazského, jim jej[45]) ukážete a přečísti rozkážete[46]); a při tom při[47]) všem tak[48]), jakž týž[49]) list vzní[50]) a v sobě zavírá, podle vůle a rozkázání Našeho všickni se zachováte, jináč[51]) toho nikterakž[52]) nečiníce. A což[53]) se jiných poddaných Našich, měšťan[54]) prazských, dotýče, kterýmž[55]) jste z města odjíti a statky rozprodati rozkázali pro túž[56]) různici, vězte[57]), že též jest[58]) vůle a[59]) rozkázání Naše[60]): aby i[61]) oni statkův svých neprodávali[62]), ale je opatrovali, při nich byli a jich užívali bez všeliké[63]) překážky dotud, dokudž[64]) by ta všecka nesnáz a nevole konce a místa nevzala, buďto smlúvou přátelskou nebo[65]) spravedlivým soudem; a také[66]) abyšte víc jiných[67])

---

[1]) In marg: Toho čekal, že syn jeho jeden měl býti arcibiskupem v Čechách. — [2]) *b* královskú. — [3]) *g* při tom. — [4]) *dg* a na místě. — [5]) *g* {k}. — [6]) *l* {a}. — [7]) *l* {jsou} — [8]) *v* {A} též; *g* Ale. — [9]) *l* měvše té obci; *kv* měvše to v obci. — [10]) *b* ani; *v* aniž sou ji pospolu. — [11]) *d* Jeptiška. — [12]) *l* z Běšník. — [13]) *v* jim však nic. — [14]) *be* jakú. — [15]) *kbevdg* k králi. — [16]) *l* {k}. — [17]) *dg* toho psaní; *v* psaní jich. — [18]) *ost* {královské}. — [19]) *eg* zamlčeli. — [20]) *kblv* {vůli jeho}. — [21]) *l* a je zatutlali; *kbv* je zatutlali. — [22]) *vl* a. — [23]) *levg* žádné odpovědi. — [24]) *v* Danielovic. — [25]) *v* tohož. — [26]) *g* na přímluvu. — [27]) *g* {jiné}. — [28]) *kbledg* {k}. — [29]) *vg* kteréž jsou jim dodány. — [30]) *l* k purkmistru a konšelům, druhý i starším obecním a vší obci. — [31]) *b* obecním. — [32]) *v* {a}. — [33]) *l* {Poctiví a}. — [34]) *kbledg* Co. — [35]) *b* rozdílův, kteříž; *v* který; *d* {kterýž}. — [36]) *vg* kterúžto. — [37]) *bl* srovnali do jistého času; *v* srov. a do jist. času. — [38]) *kl* a na místě. — [39]) *gvl* {na} konci; *l* i konci. — [40]) *ledg* jsme psáti. — [41]) *b* {jest}; *kbevdg* jest se. — [42]) *k* jak; *dg* jakož. — [43]) *v* odevřený. — [44]) *l* bez prodlení. — [45]) *ost* {jej}. — [46]) *v* ukažte .. rozkažte. — [47]) *l* {při}. — [48]) *kblv* {tak}. — [49]) *bl* {týž}. — [50]) *blv* zní. — [51]) *vl* jinak. — [52]) *b* nikterak. — [53]) *l* A co. — [54]) *b* měšťanů; *klg* měšťanův. — [55]) *v* kterým. — [56]) *ld* pro touž. — [57]) *vg* věztež. — [58]) *b* že jest též; *l* že {též} jest; *vdg* že jest ta. — [59]) *v* i. — [60]) *v* {Naše}. — [61]) *kg* {i}. — [62]) *l* nerozprodávali. — [63]) *vld* bez všelijaké. — [64]) *bl* dokud. — [65]) *ost* aneb. — [66]) *g* ale. — [67]) *l* i jiných.

[a]) Srv. pozn. 1. na této stránce a poznámku b). při I. 31. str. 38. — [b]) Listů těch nemáme. Jeptiška býval úředníkem u desk. Z Pamětí o bouři známo nad zprávy Bartošovy, že Cahera v kostele a Pašek na radnici vyzývali obec přímo proti vůli královè, aby pamatovala na zápis listopadový proti pikartům; a když někteří vypovědění pod glejtem žádali znova slyšení a spravedlivého soudu, nebylo jim dopuštěno. — [c]) Okolo 1. srpna; čteme je v Pamětech v čl. XVIII.

1525 z města Našeho Prazského pro túž příčinu na tento čas nevypovídali[1]). Protož znajíce v tom rozkázání a konečnou vůli Naši, tak se zachovejte, jakž vám píšem a míti[2]) ráčíme, jináč toho nečiníce. Datum Budae sabbato die[3]) Ludmilae[4]),
16. září annorum[5]) ⁊c. XXV⁰, království Našeho uherského a českého[6]) desátého.«

A[7]) druhý list vší[8]) obci[9]) prazské v tato slova:

»Ludvík z boží milosti ⁊c. Poctivým, purkmistru, konšelům[10]) i vší obci prazským[11]), věrným Našim milým, milost Naši královskou a všecko[12]) dobré vzkazujem.

Věrní milí[13])! Jakož jsou se byli[14]) zběhli rozdílové a pozdvižení mezi vámi s jedné, a těmi vězni, kteříž do vězení Našeho pobráni byli, i těmi, kteříž na ten čas a v tu bouřku z města[15]) odešli jsou, [s] strany[16]) druhé, pro kteréžto vaše rozdělení a nejednotu byli jsme těm vězňóm i těm, kteříž toho času od města jsou odešli, rozkázati ráčili, aby statky své a zboží, kteréž v městě a[17]) blíž okolo města[18]) mají[19]), rozprodali[20]) a z města Prazského[21]) jinam se přestěhovali[22]); po kterémžto Našem rozkázání ti vězňové, i[23]) ti, kteříž[24]) v té různici z města odešli, ustavičně na Nás volali, pravíce se býti[25]) toho všeho, což jest o nich psáno a mluveno, nevinni, prosíce[26]) pro pána boha a[27]) nejvyšší spravedlnost, abychom je z[28]) tak těžkého[29]) obtížení vysvoboditi ráčili, tak aby statkův svých neprodávali, ale při nich a dítkách[30]) svých zůstali, je opatrovali i jich[31]) užívali, poddávajíce se k zjevnému slyšení a soudu před Nás a[32]) rady Naše, nebo přede všecku zemi království Českého[33]), aneb[34]) před samý stav městský, a tu bude-li co[35]) spravedlivě na ně ukázáno a dovedeno, tak jakž jest o nich rozpisováno a Nám zpravováno[36]), že se z žádné pokuty Nám[37]) nevynímají[38]). Kdež my slyšíce jejich takové snažné[39]) a spravedlivé prosby a poddávání[40]), nechtíce[41]), aby jim, ani žádnému mimo spravedlnost[42]) ukráceno bylo, ale aby oni i každý, spravedlnost maje, jí užiti mohli, protož takto míti[43]) ráčíme: aby taková různice a nesnáz[44]) prvotně a předkem slušnými prostředky, těmi, kteréž[45]) by vám obojím[46]) stranám od Nás oznámeny byli, přátelsky sjednána[47]) a smluvena[48]) byla[49]), a pakli by těmi prostředky smluveno a srovnáno nebylo, tehdy ráčíme takovou[50]) všecku[51]) věc[52]) k slyšení a k spravedlivému rozsouzení přivésti. A prve, nežli by se ty věci vykonaly, tak míti[53]) ráčíme: aby domův[54]) ani[55]) jiných všech[56]) statkův svých nebyli povinni prodávati a neprodávali, ale v nich svobodně jsouce, je opatrovali a jich užívali, od žádného v tom žádné překážky nemajíce[57]), dokudž by ta všecka nesnáz, buďto smlouvou, anebo[58]) spravedlivým soudem konce a[59]) místa nevzala. A v tom abyšte se[60]) k[61]) sobě s obou[62]) stran všelijak[63]) pokojně[64]) zachovali. Protož vám přísně[65]) přikazujem a tak míti[66]) ráčíme, abyšte se oboje[67]) strany podle[68]) tohoto našeho rozkázání k sobě zachovaly[69]), jináč toho nečiníce, pod uvarováním hněvu a[70]) nemilosti Naší. Dán na Budíně léta a dne jakož[71]) se na hoře píše.

Ludovicus Rex m. p.

Ačkoli konšelé pražští v tom vůli královskou[72] naplnili[73]), že jsou[74]) obec[75]) svolali v neděli[76]) po svatém Václavu do veliké kol- 1. říj.

---

[1]) *ost* nevypovídali na tento čas. — [2]) *ke* a chtíti míti; *v* a míti chtíti. — [3]) *b* diei (!). — [4]) *dg* Lidmilae. — [5]) *ldg* anno. — [6]) *ev* {a českého}. — [7]) *vl* {A}. — [8]) *ost* {vší}. — [9]) *v* k obci. — [10]) *ost* a konšelům. — [11]) *ost* pražské. — [12]) *d* vše. — [13]) *ost* Věrni Naši milí! — [14]) *l* {byli}. — [15]) *ost* od města. — [16]) *blevdg* s strany. — [17]) *v* {a}. — [18]) *blv* okolo města Pražského. — [19]) *l* měli. — [20]) *v* {rozprodali a}. — [21]) *vl* {z města Pražského}. — [22]) *v* prodajíce jinam se odstěhovali. — [23]) *bvg* a. — [24]) *k* kteří. — [25]) *d* {býti}. — [26]) *v* a prosíce. — [27]) *v* i. — [28]) *v* {z}. — [29]) *ost* tak velikého {těžkého}. — [30]) *v* a při manželkách a dít.; *bldg* a při dítkách. — [31]) *g* a jich. — [32]) *l* i. — [33]) *ost* Našeho Českého. — [34]) *k* neb. — [35]) *v* to. — [36]) *kbg* zpraveno. — [37]) *v* {Nám}. — [38]) *kblv* nevyměřují. — [39]) *l* jich tak snažně. — [40]) *l* i poddávání; *k* poddávání se. — [41]) *l* a nechtíce. — [42]) *k* mimo spravedlnost, maje ji, co ublíženo býti mělo, nýbrž podle pořadu práva jí užiti mohli; *beg* mimo sprav., maje ji, mohli užiti (!); *l* mimo sprav. ublížiti se mělo, ale každý, maje ji, mohl jí užiti; *v* mimo sprav. mělo ublíženo býti, ale kdož by ji měl, aby jí také užiti mohl; *d* mimo sprav. co se dálo, maje ji, aby nemohli jí užiti (!); *g* mimo sp. co se ubližovalo, ale každý, maje ji, mohl jí užiti. — [43]) *e* chtíti míti. — [44]) *d* {a nesnáz}. — [45]) *kbldv* kteří... oznámeni. — [46]) *k* oběma. — [47]) *kbev* zjednána. — [48]) *l* smluveno a sjednáno; *v* smluvena a sjednána; *b* smluv. a sjednáno, srovnáno. — [49]) *v* nebyla. — [50]) *v* {takovou}; *kbe* takovú. — [51]) *v* ji všecku; *e* {všecku}. — [52]) *v* {věc}. — [53]) *e* míti chtíti. — [54]) *b* aby ani domův. — [55]) *ed* a. — [56]) *l* {všech}. — [57]) *k* překážky nečiníce (!). — [58]) *k* aneb; *l* neb. — [59]) *g* {a}. — [60]) *l* {se}. — [61]) *kbl* {k}. — [62]) *b* s obú. — [63]) *l* {všelijak}. — [64]) *l* pokoj. — [65]) *l* {přísně}. — [66]) *e* míti chtíti. — [67]) *kb* obojí. — [68]) *b* podlí. — [69]) *l* k sobě pokojně zachovali. — [70]) *kbleg* {a}. — [71]) *l* jakž; *d* dne ut supra. — [72]) *be* královskú; *g* královou. — [73]) *kblv* vyplnili. — [74]) *l* {jsou}. — [75]) *l* obec v neděli... kolleje svolali. — [76]) *d* {v neděli}.

1525 leje[a]): však jměvše vší obci ten list[1]) dáti přečísti, toho jsou neučinili; ale zakrytě k nim mluvili, zaslepujíce jim oči prvními listy královskými, v kterýchž král jim povolení byl učinil na jich samých omylnú zprávu k těm obtížnostem[2]), nechtíce místa dáti tomuto psaní, jako by král neměl moci žádné, v tom, což jim prve[3]) psal — věře jich křivé zprávě a povoliv jim tak, jakž oni vyznávali[4]) — změniti, ani jináč[5]) rozkázati; nébrž[6]) mistr Pašek to jim předkládal: že když jest[7]) po veliké noci[8]) minulé s knížetem a s jinými posly pro kompaktata byl v Budíně v poselství, že jest král k němu, tak zpravuje, i k jeho tovaryšům mluvil: aby se na žádná jeho[9]) psaní jakážkoli neobraceli, ač by která k nim přišla[10]), mimo první listy dotčené a rozkázání jeho[b]). Ale toho jest ničímž neprovodil[11]). A k tomu vejpověď královskou o těch vězních sobě také[12]) ku pomoci brali, a tak, že slova, prej[13]), královská nazpátek jíti nemají[14]), potvrzovali, jako by v tom pána svého chtěli trestati; kteréžto[15]) psaní nikdá král za vejpověď soudem nalezenou[16]) nepoložil a nejmenoval, ale toliko rozkázáním na zprávu jedné strany. 1525

Těmi i jinými zámysly konšelé tarasovali svou zlovolnost[17]) a nepoddanost proti králi, pánu svému, a obec na témž[18]) upevnili, aby se vždy to[19]) rozešlo. A tak to psaní královské opět v nic obrátili[c]).

KAPITOLA DRUHÁ,

v níž[20]) se vypisuje[21]) o sněmu položeném od krále Ludvíka v Kolíně, všecky obsílaje, kromě pana Lva a Pražan[22]). Ale pan Lev s Pražany[23]), jsouce[24]) u Hory, jaké poselství do sněmu odsílají[25]), a[26]) vypovědění své těžkosti vznášejí[27]) a páně[28]) Caherovo kázání připomínají. Dále[29]) o nějakém Duchkovi kramáři, jak sobě[30]) jest sám hrdlo odjal[31]) a sebe[32]) oběsil, a jak jest[33]) po smrti s jeho tělem nakládáno bylo.

A[34]) když to tak všecko v mlčení stálo[35]), král položil sjezd všem stavóm světským země
8. list. České v středu před sv. Martinem téhož léta 1525
XXV[0] do města Kolína nad Labem, v kterémžto položení odmísil kníže Karla, pana Lva a všecky soudce zemské s rytířstvem jim připojeným, krom pana Adama[d]) kancléře[36]) a pana Jakúbka[37])[e]), podkomořího měst králov-

[1]) *kbledg* dáti ten list. — [2]) *v* obtížnostem. Tomuto pak psaní místa dáti nechtěli, jako by atd. — [3]) *b* prvý. — [4]) *g* vyznali. — [5]) *ost* jinak — [6]) *blg* nýbrž. — [7]) *l* {když jest}. — [8]) *d* po velikonoci. — [9]) *g* a jeho (!); *d* žádná slova a jeho. — [10]) *l* přišly. — [11]) *ost* neprovedl. — [12]) *ost* také sobě. — [13]) *vl* tak prej slova král. — [14]) *l* zpátkem jíti nemohou. — [15]) *kblev* kteréhožto. — [16]) *b* nalezenú. — [17]) *kblvdg* zlou volnost. — [18]) *l* na to. — [19]) *levdg* to vždy. — [20]) *v* {V níž .. obsílaje}; Král Ludvík v Kolíně sněm položil obeslav všecky. — [21]) *beg* v níž se vypravuje. — [22]) *k* Pražanů; *l* Pražanův. — [23]) *v* Lev a Pražané; *l* Lev s pány Pražany. — [24]) *b* jsúce. — [25]) *v* u Hory, psaní do sněmu odeslali; *e* {odsílají}; *g* posílají. — [26]) *v* {a}. — [27]) *g* znášejí. — [28]) *v* {páně}. — [29]) *v* Nějaký Duchek kramář sám se oběsil, jak s jeho tělem nakládáno; *g* Dáleji. — [30]) *kble* jak jest sobě. — [31]) *l* odňal. — [32]) *ost* a se oběsil. — [33]) *l* {jest}. — [34]) *ost* {A}. — [35]) *v* stalo. — [36]) *dl* kanclíře. — [37]) *ost* Jakuba.

[a]) Tu je chyba o týden; úřední zápis v knize (Arch. praž. č. 994. fol. 104) jest učiněn k neděli po sv. Františku, 8. října. Snad opisovač kroniky vypustil slovo »druhou«. — [b]) Srv. další kapitolu III. 8. Podobá se, že vskutku tak mluvil k Paškovi arcibiskup Salkan jménem královským; doufal, že podaří se mu potlačiti u krále všecky kroky, které dály se ve prospěch pikartův, a tudíž mohl troufati si takové rady; ovšem veřejně se k nim neznal a nemohl býti usvědčován. — [c]) Zápis o schůzi 8. říj. 1524 (kn. č. 994 fol. 104) tištěn bude v Archivu českém. Obec rozhoduje tu přímo proti rozkazu královu: *a)* předešlá výpověď králova zůstaň při své váze a při ní budou státi všickni proti vězňům; *b)* vypovědění aby prodali statky a ženy jejich aby se též vystěhovaly; *c)* králi buď psáno, aby neměnil svých předešlých opatření; *d)* vypovědění nebudou trpěni ani na vinicích u Prahy a onemocnějí-li, nesmějí býti přiváženi; *e)* příhoda a zranění rychtářovo (o tom nic nevíme) buď přivedeno k nápravě! – Srv. i slova praž. kanovníka Jiřího v listu opatu tepelskému 23. října: »Pragenses .. concluserunt, quod nullo modo eos suscipere volunt, sed eorum liberos, nepotes et uxores pellere.« (Opis v arch. mus.) — [d]) z Hradce. — [e]) z Vřesovic.

1525 ských; z stavu městského také vymísil[1]) Pražany, jichžto žádného z těch král neobsílal[2]). K kterémužto sjezdu sjelo se mnozství pánův a rytířstva i poslové z měst a nebylo[3]) prostranství v městě ani na předměstí k hospodám[a]).

Ale kníže, pan[4]) Lev s svými a Pražané[5]) sjeli se do Hory nemalý také počet[6]). A když
9. list. bylo na zejtří ve čtvrtek[7]), tehdy v tom sjezdu v Kolíně počali jednati o dobré královské i o[8]) obecní dobré země České[9]) pokojně, jednomyslně a svorně. A v tom přijeli od Hory k nim poslové z rytířstva i Pražané, jsouce[10]) od knížete a od[11]) pana Lva vysláni, a poselství majíce vypravovati[12]), podali do toho sjezdu listu věřicího, bez pochyby proto, aby je různo[13]) roztrhali[14]). A oni list přijavše, odložili jim toho listu vyhlášení i poselství[15]), dokudž prve artikulové, vznešení na stavy, nebyli zavříni[16])[b]). A tak[17]) když již artikule zavřeli, teprv kázali[18]) ten list čísti a posly slyšeti[19]). Na to na všecko[20]) dána jest jim slušná odpověď, s kterouž sou se zase do Hory vrátili. Po kterézto odpovědi kolínští nechtěli[21]) jich[22]) k sobě, totiž těch, kteříž byli u Hory, žádným obyčejem v to jednání připojiti[23]), nébrž[24]) když opět kníže[24*]) k nim do Kolína 1525
poslal[25]), chtěli-li by[26]), aby mezi ně přijel, že chce s nimi rád jednati, oni vyslyšavše posly, povětrně jich odbyli, všickni veřejně pravíce, že jim toho není potřebí.

A těch dní při tom sjezdu pan Jan Hlavsa a jiní z Prahy vytištění oznamovali všecko své obtížení[27]) přede všemi stavy: kterak král ráčil se[28]) k nim dobrotivě, laskavě i spravedlivě nachejliti podle neviny jejich[29]), ale že to samými Pražany schází, že nechtí vůli a rozkázaní pána svého místa dáti ani povoliti. Nad to i toto tůžebně vznášeli: kterak oni Pražané nedávno o nich opět po městech rozpisovali, dávajíce jim vinu, jako by o to u měst pracovali, aby od nich odtrhli vešken[30]) stav městský[31]). I tu[32]) hned se přede všemi, a zvláště před posly z měst, osvědčovali, dokládajíce se jich, že tak není — jakož pak žádný se k tomu neozval, aby měli věc křivou[33]) tvrditi, — žádajíce v tom ve všem za radu[34]), za pomoc i za[35]) spravedlivé opatření[36]).

V neděli potom ráno dána jim na to od- 12. list.
pověď z jednostejné vůle: že to chtí rádi učiniti a v ničemž jich neopouštěti. A tu hned páni a[37]) rytířstvo poručili poslóm z měst, aby

[1]) *v* vymiesil. — [2]) *kblv* neobeslal. — [3]) *k* až nebylo; *v* tak, že nebylo. — [4]) *ost* a pan Lev. — [5]) *k* Pražany. — [6]) *v* v nemalém počtu. — [7]) *d* ve štvrtek. — [8]) *bvd* {o}. — [9]) *kblev* České země. — [10]) *b* jsúce. — [11]) *levdg* i od. — [12]) *kb* vypraviti. — [13]) *k* na různo. — [14]) *l* roztrhli; *b* neroztrhali(!). — [15]) *v* listu i poselství vyhlášení. — [16]) *e* zavřeny. — [17]) *e* {tak}. — [18]) *v* kázal(!). — [19]) *ost* slyšeli. — [20]) *klev* {na}; *g* nade všecko. — [21]) *g* {nechtěli}. — [22]) *l* {jich}. — [23]) *g* připojiti nechtěli (ale to připsáno později). — [24]) *bldg* nýbrž. [24*]) z chyb. »k nim« m. »kníže«. — [25]) *dg* psal. — [26]) *g* chtěli by. — [27]) *kblv* své všecko obtěžování. — [28]) *v* ráčil se jest. — [29]) *kbevdg* jich. — [30]) *g* veškeren; *l* všecek. — [31]) In marg.: Tuto opět Pražané zřetedlně svou pečetí lhali. — [32]) *be* A tu. — [33]) *kblv* řeč kř. (*bv* křivú). — [34]) *kblv* {za radu}. — [35]) *g* {za}. — [36]) In marg.: Chyba neplatí, mistře Pašku. — [37]) *b* {a}.

[a]) Artikule sjezdu byly tištěny (Jungm. Historie literatury, str. 88. č. 446), exempláře jsem však neviděl, opis jich nalézá se v archivu třeboňském (Historica 3880). Odpověď na články sjezdu kolínského v tištěné knize má pražská knihovna knížat z Lobkovic. — Zmínky v relaci vatikánského nuncia barona de Burgio (Theiner, Monum. Hung. II. 735, 739) — a v listech pana Jana z Vartmberka (Archiv český XI. č. 293, 294). — Bartoš své zprávy má z nějakého soukromého referátu (Hlavsova?), neboť zná aspoň hlavní pořad jednání, v něčem však se mýlí. Shromáždění kolínské vskutku nebylo sněmem vší země, svolaným od krále, nýbrž jen sjezdem strany rožmberské, jejž svolal a řídil Jan z Vartmberka. Král na přímluvu královninu a na radu kancléře Adama z Hradce sjezd pouze dovolil. Pražané hleděli sjezd zmařiti, píšíce 29. října do Budína nunciovi a zastírajíce se vírou. Žádali přímo o přímluvu, aby poslední listy královy byly v nic obráceny. — Legát jim sliboval přispění, ale sjezd zmařen nebyl. Proto Pražané aspoň rozpisovali o účastnících a Cahera kázal, jakž dále stojí. — [b]) Články sjezdové mají povšechný obsah, že budou všickni účastníci spolu státi za jedno k povznesení moci královy. Též na kn. Karla chystány byly žaloby pro neústavní soudy. Se stranou protivnou bude jednáno, ale ne poselstvími v Uhřích, kamž obě strany se hotovily, nýbrž na příštím sněmě, a ten buď ne v Praze, ale v Hoře. Sjezd skončil se 12. listopadu. Artikule budou tištěny v Archivu českém.

1525 bez meškání sjeli se[1]) do Prahy a jednali to[2]) přátelsky s Pražany, aby se vůli královské dosti státi mohlo. Pakli by se to[3]) nestalo od Pražanův, tehdy[4]) aby to hned oznámili panu kancléři[5]) nejvyššímu. A na tom[6]) se toho dne rozjeli, vysoce sobě přiříkajíce[7]), aby všickni podle krále pána svého stáli. A tak král odtrhl[8]) od Pražan[9]) všecken[10]) stav městský.

Při témž sjezdu bylo rozjímáno a připomenuto[11]), že Havel Cahera administrator v ne-
(5. list.) děli před tím sjezdem minulou na kázání svém[12]) v Tejně mluvil, dotýkaje[13]) vysoce na cti všech těch pánův a rytířstva[14]) i měst, kteříž tam byli, v tento rozum: »kteréž[15]) jsou[16]), prej, zrady nešlechetní pikarti nedokonali[17]), že[18]) jí tam v Kolíně chtí dokonati.« Při kterémžto sjezdu byli z panského stavu pan Jindřich z Rožmberka[19]) na Krumlově, pan Adam z Hradce, nejvyšší kancléř[20]) království Českého, pan Jan z Wartnberka[21]) na Dubě[22]), pan Kundrát z Krajku na Mladém[23]) Boleslavi, pan Frydrych z Donína na Dražicích, páni Kostkové z Postupic, pan Vojtěch z Prštejna[24]) na Pardubicích a jiní mnozí páni a rytířstvo. Z strany[25]) také druhé, kteříž[26]) u Hory byli, totiž[27]): kníže Karel, hejtman zemský, pan Zdeněk Lev[28]), a jiní někteří páni a rytířstvo, zvláště z[29]) soud[c]ův[30]) zemských, a Pražané, a ti všickni jsou se také v puntu a v společnosti 1525
přídrželi, na odpor oněm prvním, již jmenovaným.

A když se stav městský, poslové[31]), podle zůstání jich do Prahy dne určitého sjeli, to což 13. list.
měli Pražanům i obci u veliké kolleji z poručení mluviti, mluvili, vedouce[32]) k dobré svornosti, k[33]) lásce a ku[34]) pokoji mezi nimi a těmi osobami od nich[35]) vytištěnými. Ale oni dali jim odpověď dosti nepříjemnou a nelibou v ten[36]) rozum, že »nemají se oč s těmi vypověděnými smlouvati a nad to ani souditi, poněvadž jsou již prve souzeni[37]) a s nimi slyšáni před knížetem a před[38]) posly z měst.«[a]) I to sobě všecko[39]) za vejmluvu ku pomoci brali, což[40]) sou mezi sebou v schůzi předešlé[41]) obecní o svatém Václavě rozjímali.[b]) (1. říj.)

Z tohoto[42]) můž již[43]) každý zřetedlně znáti, že Pražané nic ku pomoci sobě neměli stálého, ani toho, aby[44]) již o to souzeni byli. A jest zpráva[45]) o tom již prve položena, jak jsou byli souzeni; nebo nic tu, kdež[46]) je s obou[47]) stran kníže vyslyšal [sic][48]). Neb[49]) spravedlivý člověk[50]) všecko spravedlivě, svobodně a světle oblibuje; ale nespravedlivý a křivý nechce než všecko ve tmách působiti, a tak světla a soudu spravedlivého[51]) musí nenáviděti. A jest věc podezřelá toho, kdo[52]) se

[1]) *k* sjeli {se}. — [2]) *dv* o to. — [3]) *l* toho. — [4]) *d* tedy. — [5]) *ld* kancliři. — [6]) *v* A tak na tom. — [7]) *v* rozkazujíce; *l* vzkazujíce. — [8]) *b* odtrh. — [9]) *klg* od Pražanův. — [10]) *l* všecek. — [11]) *l* připomínáno i rozjimáno. — [12]) *l* {svém}. [13]) *vb* dotýkajice. — [14]) *k* pánů, rytířstva. — [15]) *kb* kteříž; *l* kterýž. — [16]) *b* sú. — [17]) *l* zde nedokonali. — [18]) *v* {že}. — [19]) *b* z Rožumb.; *g* z Rozumb. — [20]) *kled* kanclíř. — [21]) *evg* z Wattmberka. — [22]) *vd* na Dubé(!). — [23]) *vl* na Mladé. — [24]) *kblevg* z Pernštejna; v *d* poznámka postranní: Miror; hic dominus ipsus(!) contra picarditas scripsit multo ab iisdem libellis famosis infestatus, ita, ut defendi debuerit a venerabili decano Horsso-Teynensi Sturmio. — [25]) *v* Strany. — [26]) *v* {kteříž}; *l* kteři. — [27]) *v* byli tito {totiž}. — [28]) *k* Lev, nejvyšší hofmistı(!). — [29]) *v* {z}. — [30]) *kbledvg* soudcův. — [31]) *l* totiž poslové; *k* poslové z měst. — [32]) *b* vedúce. — [33]) *v* {k}. — [34]) *v* {ku}; *l* k pokoji. — [35]) *e* {od nich}. — [36]) *klv* v tento. — [37]) *g* sazeni(!). — [38]) *b* {před}. — [39]) *kbvl* {všecko}. — [40]) *kl* co. — [41]) *b* v schůzi v předešlé. — [42]) *bl* Z toho. — [43]) *d* {již}. — [44]) *v* ani toho, že sou již o to. — [45]) *kblv* {A jest zpráva... souzeni}. — [46]) *v* {nebo nic tu, kdež}; Toť jim zajisté nic nezpomáhalo, že je s obú atd. — [47]) *kb* s obú. — [48]) *ost* vyslyšel; *k* vyslyš., smluveno ani rozsouzeno nebylo; *e* vyslyš., souzeno, ani k mistu a konci dovedeno nebylo; *l* vyslyš., pořádného nebylo. — [49]) *blg* {neb}; *kevd* Nebo. — [50]) *l* Spravedlivý zajisté člověk. — [51]) *k* soudu spravého(!). — [52]) *e* kdož.

[a]) O poselství čti v třeboň. archivu »Posúzený rozum řeči, od pp. poslů z měst k pp. Pražanům učiněných, a zase od nich odpovědi dané o osoby, které jsou z Prahy« (Historica č. 3322), jenž tištěn bude v Archivu českém. Ke zprávě kroniky nutno dodati, že kníže a Pražané k sobě posly zvláště volali a hleděli města získati pro svou stranu, ale nezdařilo se jim. Srv. slova p. Vartmberkova 15. listop.: »Města jsou v Praze byla, jednajíce vo ty vytištěné. Ale Pražané na svém tuze stojí, že jich zase přijíti nechtějí a na předešlém orteli krále JMti že přestávají a mimo ten že v žádná přátelská jednání se jim jíti nezdá« (str. 177. pozn. a). — [b]) Viz str. 175.

1525 rozeznání lidskému[1]) brání, že ten jsa křiv, nechce než mocí spravedlivosti své dokazovati.

Není věc zbytečni a marná[2]), že přimísiti chci[3]) o této příhodě, kteráž se mezi tím rumrejchem v Praze přihodila téhož léta některou[4]) chvíli brzo[5]) po sv. Ondřeji. (po 30. list.) A to proto učiním[6]), že konečně řeči božské[7]) se plní a plniti budou[8]). Neb[9]) obyčejně to bývá: kdož[10]) jámu jinému kopá, že sám do ní prve[11]), než kdo jiný, upadá[12]), podle řeči Ducha božího[13]) v žalmu sedmém[14]), (Žalt. VII, 14.) a kdož[15]) se cizímu neštěstí raduje, potřebí jest jemu[16]), aby prve[17]) za sebou se ohledl[18]), jest-li také za ním[19]) v patách jeho, totiž neštěstí[20]). Jakož pak se přihodilo[21]) jednomu kramáři, jmenem Duchkovi řečenému[22]), měštěnínu jistě neposlednímu, kterýž dosti bohatě[23]) kupectví své[24]) vedl[25]), na kteréž[26]) se znamenitě u lidí zdlužil, vejše, nežli jest[27]) mu[28]) jeho vlastní statek postačiti mohl. Ten času[29]) těch nesnází pražských[30]) říkával: kdyby to možné bylo, že by chtěl rád sám svou rukou[31]) všecky pikarty zvěsiti, spáliti i[32]) stínati. Potom naň přišlo to, že jsa na mysli své příliš zmámený a otrápený[33]) z božího dopuštění pro neústupnost[34]) věřitelův[35]), pro dluhy[36]) v svém vlastním domu[37]) v Starém městě[38]) na rynku 1525 blíž kostela sv. Michala, před kterýmž bylinu [sic], koření[39]) od dávních[40]) časův obyčejně u apatéky prodávají, sám sebe[41]) prve oběsil a za Jidášem[42]) odšel[43]), dřív[44]) nežli jest[45]) počal jiné věsiti. Potom ho z města vyvezli[46]) a na tři míle od Prahy před Benešovem mu[47]) pohřeb ve vsi N. u kostela, s jakýms oklamáním těch sedlákův, udělali; kteřížto ač[48]) ouplatek za to vzali, však několiký den[49]), uptavše[50]) se, že jest viselec[51]), a že je často děsil a strašil, vykopali ho zase. Přátelé[52]) jeho nevěděvše ho[53]) kam díti, chtěli ho v lesích zakopati; kdež[54]) ani tu jemu místa[55]) sedláci dáti nechtěli, ale[56]) k Praze[57]) ho vezti musili[58]). Žena jeho[59]) s přáteli[60]), jsouci[61]) od Pražanův přinucena, musila jej[62]) katům dáti a oni za Horskou branou pohřeb mu na hranici nový ohněm[63]) dělali[64]), a[65]) nemohše ho ve dvou dnech spáliti, neb toliko byl opálený, musili[66]) mu hlavu sraziti[67]) a zakopati ho do země. O takovém skutku hodnověrní vyznávali[68])[a]).

[1]) *l* {lidskému}. — [2]) *ost* zbytečná ani marná. — [3]) *l* že promísjti chci; *b* při měsíci ci(!). — [4]) *b* některú. — [5]) *d* {brzo}. — [6]) *bl* činím. — [7]) *ost* boží. — [8]) *e* a budou se plniti. — [9]) *l* Nebo. — [10]) *l* kdo. — [11]) *l* sám prve do ní; *k* do ní dříve než; *b* do ní než kdo prve jiný; *eg* do ní, než kdo jiný prve. — [12]) *bevdg* upadne. — [13]) *ost* Ducha svatého. — [14]) *l* sedmém a 16. — [15]) *l* kdo. — [16]) *l* jest mu. — [17]) *l* {prve}. — [18]) *kb* ohlédal; *v* ohlídal; *l* také ohlídal. — [19]) *kbe* za ním také; *v* za ním v patách také; *l* jestli jest též za ním jeho vlastní neštěstí. — [20]) *v* neštěstí kráčí. — [21]) *k* se přihodilo to. — [22]) *kblv* {řečenému}. — [23]) *kblv* {dosti bohaté}; *edg* bohaté. — [24]) *kblv* čistě své kupectví. — [25]) *e* měl a vedl. — [26]) *v* tak že se; *b* na kterémž se. — [27]) *l* {jest}. — [28]) *kbevdg* jemu. — [29]) *lg* časův. — [30]) *ev* {prazských}. — [31]) *kblevd* svou vlastní rukou. — [32]) *eg* a. — [33]) *kvd* ztrápený; *l* utrápený. — [34]) *g* pro neupřímnost (ale to pozd. opraveno). — [35]) *v* věřitelův, z dluhu jeho upomínajících. — [36]) *v* {pro dluhy}. — [37]) *vl* domě. — [38]) *kblv* v St. městě Pražském. — [39]) *d* bylinné koření; *be* byliny, koření; *vl* byl. a koř.; *k* byliny, {koření}; *g* byl v ně koření... prodávaje(!). — [40]) *e* od dávných. — [41]) *l* sám se. — [42]) *kb* Za Jidášem zrádcem odešel. — [43]) *v* šel. — [44]) *k* a dřív; *vl* dříve; *d* držím(!). — [45]) *l* {jest}. — [46]) *v* vyvedli. — [47]) *g* {mu pohřeb} u kostela zakopali (ale to připsáno později); *ost* před Benešovem ve vsi... sedlákův pohřeb mu udělali. — [48]) *v* {ač}. — [49]) *d* však po kolikejmsi dni. — [50]) *l* uptavši. — [51]) *g* visalec. — [52]) *z chyb.* Pražané jeho; *k* vykopali ho zase přátelé jeho a nevěděvše. — [53]) *l* jej kam... chtěli jej. — [54]) *kblv* když. — [55]) *bklv* místa mu; *ed* místa jemu. — [56]) *l* {ale}. — [57]) *ost* ku Praze. — [58]) *blevd* museli. — [59]) *v* takže žena jeho. — [60]) *l* {s přáteli}; *g* s přáteli jeho. — [61]) *b* jsúci; *ev* jsouce; *k* jsouc. — [62]) *v* musela ho... Oni pak za. — [63]) *v* ohněm mu(!). — [64]) *dv* udělali. — [65]) *v* ale. — [66]) *v* museli. — [67]) *ke* srejti. — [68]) *l* vyznali; *k* vyznávají.

[a]) R. 1526 3. srpna uvádí se velkokupec pražský Zikmund Frajskut pro dluhy v dům někdy Duchka kramáře v St. m. P. v osadě sv. Štěpána ve zdi (nyní v ulici Karoliny Světlé; arch. praž. 2110–105, 166.). Poloha domu je ovšem jiná, nežli udává Bartoš, ale snad kramář měl ještě jiný dům, nebo Bartoš mýlí se s domem syna Duchkova Václava, jejž byl koupil r. 1524 proti rathouzu vedle domu »u vlka« a »u konve« (2110, 48 b).

KAPITOLA TŘETÍ,

v níž se vypravuje, jak[1]) Pražané[2]) vyšlých z města manželky[3]) jich[4]) vypovídají; a opět[5]) pan[6]) Jan Hlavsa s mistrem Brikcím[7]) do Uher k králi[8]), a někteří páni zemští[9]) podle nich, pracují[10]) a[11]) kníže Karel za nimi. Dále, jaké[12]) Ludvík[13]) král psaní Pražanům učinil. Při tom o[14]) Jiříkovi Lopatském, jak jest do vězení vzat[15]), i o smrti jeho, a kterak jsou jemu[16]) pohřbu dáti nechtěli, a[17]) též Erazimovi a Václavovi Kašovi.

1525 11. pros. Potom pak v pondělí před svatou Lucií Pražané obmyslili sobě jinou novou[18]) kratochvíl, obeslavše na rathouz manželky těch měšťanův vypověděných, kterýmž[19]) rok[20]) byli (16. říj.) k vyprodání statků do sv. Havla minulého jmenovali, a vypověděli je také[21]), aby konečně ve čtyřech[22]) nedělích pořád zběhlých statky rozprodaly a za svými mužmi[23]) se vybraly[24]); pakli by toho neučinily, že vědí, kam tím dále[25]) mají[26]) hejbati[a]). — Sám bůh zná co jest budoucího[27]), poněvadž svévolně rozkázaní krále pána svého zamítali[28]), a v ničemž ho téměř neuposlechli[29]) podle psaní jeho předloženého, kteréž jim po dvakrát učinil[30]), jak se[31]) ke všem vypověděným zachovati[32]) měli[33]).

V tom pak času[34]), poněvadž první i druhé psaní královské v nic obrátili, opět pan[35]) Jan Hlavsa a mistr Brikcí do Uher k králi o túž[36]) věc, a podle nich pan kancléř[37]), pan[38]) Jan z Wartnberka a jiní z rytířstva pracovali o to[39]), 1525 i o jiné královské i zemské potřeby[b]). A po nich[40]) také kníže Karel[41]) za nimi se[42]) na po 6. pros. túž[43]) cestu vypravil[44]), aby všem těm[45]) na překážku u krále byl, na místě svým i na místě Pražanův; jakož jest pak[46]) tak[47]) skutečně učinil, jsa tam spolu s nimi za několik nedělí přítomen[c]). Ale však[48]) dřív[49]), než tam dojel, splašil se na své[50]) mysli, a nesměl do Budína dojeti, protože mu jeho svědomí vnitřní s[51]) strany krále pána[52]) to učiniti bránilo[53]), protože ne bez příčiny král jemu na jeho psaní rozličná odpovědi[54]) nedával. A protož potřeboval lékařství od lékařův zvláštních a potom tepruv[55]) z Ostřejoma, přijav receptu[56]) od arcibiskupa toho po ukázaní jemu vody[57]), k králi přijel[58]) do Budína, ale prve nic, než až mu[59]) arcibiskup[60]) cestu proklestil. A v tom zpráva od žen přišla z Prahy k králi za nimi[61]) do Uher o vypovědění jich; nebo při vyjítí

---

[1]) *v* {v níž se vypravuje, jak}. — [2]) *l* {jak Pražané}; *k* že Pražané. — [3]) *v* manželky vyšlých z města vypověděli; *l* z města manželek jich vypovídání. — [4]) *k* {jich}. — [5]) *v* {a opět}. — [6]) *b* {pan}. — [7]) *v* Brikcím pracovali do Uher. — [8]) *k* k králi pracuje. — [9]) *l* {zemští}. — [10]) *vk* {pracují}. — [11]) *v* {a}. — [12]) *v* {Dále jaké}; *l* Dále jak. — [13]) *ost* král Ludvík. — [14]) *v* {Přitom o}; Jiřík Lopatský do vězení vzat jsa, po smrti pohřbiti ho nedali. — [15]) *l* vzat {i o jeho smrti a kterak jsou}; *b* vzat, po smrti jeho kterak; *k* vzat, po smrti pak jeho, kterak. — [16]) *kb* jsou mu; *l* a že mu po smrti. — [17]) *v* {a}. — [18]) *bv* jinú novú. — [19]) *l* kterým. — [20]) *ost* byli rok. — [21]) *g* je tak, aby. — [22]) *d* ve štyrech; *ost* ve čtyrech. — [23]) *d* muži. — [24]) *v* se vyprodaly. — [25]) *ost* {dále}. — [26]) *l* {mají}. — [27]) *v* Pán bůh zná, co má býti budoucího. — [28]) *v* zamítati. — [29]) *kblv* neposlechli. — [30]) *b* činil. — [31]) *v* jak by se . . . — [32]) *k* tu zachovati. — [33]) *kbledg* mají. — [34]) *d* V tom pak psaní. — [35]) *kblv* {pan}. — [36]) *l* o tu věc. — [37]) *kledg* kanclíř. — [38]) *k* a pan. — [39]) *v* {o to}. — [40]) *v* Po nich. — [41]) *k* kn. Karel hejtman. — [42]) *v* {za nimi se}. — [43]) *l* {touž}. — [44]) *v* se vypravil. — [45]) *kbv* všemu tomu; *l* tomu všemu. — [46]) *l* {pak}. — [47]) *b* {tak}. — [48]) *vl* {však}. — [49]) *v* dříve. — [50]) *ost* na mysli své. — [51]) *l* {s}. — [52]) *l* krále pána svého. — [53]) *l* zbránilo. — [54]) *v* žádné odpovědi. — [55]) *k* teprva. — [56]) *bl* receptum; *g* lékařství a receptu. — [57]) *l* mu vody; *g* vody jemu. — [58]) *v* přijel králi. — [59]) *k* jemu. — [60]) *ost* cestu arcib. — [61]) *e* za ním.

[a]) Mezi nimi byla i choť kronikářova Markéta. — [b]) Srv. citované listy p. Vartmberkovy v Arch. č. XI. 293, 294, kdež jedná s Adamem z Hradce o zmaření plánů p. Lvových, jak poslal ke králi osobního nepřítele knížete Karlova, Hanuše Bryknara z Brukštejna, aby tu nedopouštěl Karlovi piklův, jak hleděli v nic uvésti snahy Lvovy o zdvižení země na dopomoženou dědictví proti Rožmberkům. Bartoš o tom nemluví podrobně, ale vidno, že je dobře zpraven aspoň o hlavní věci. — [c]) Ještě 6. prosince byl kníže v Praze; podepsal zde ten den list do Lužic (Arras, Regestenbeiträge zur Geschichte Königs Ludwig II. Program gymnasia budišínského 1893).

1526 (2. ún.) času těm ženám uloženého[1]) Pražané jim[2]) byli roku přidali do hromnic nejprv příštích[3]), čekajíce v tom odtahu od knížete, prokuratora svého, z Uher novin potěšených[4]) a všem těm[5]) lidem nevinným žalostivých. Ale božím zjednáním[6]) a[7]) dobrých lidí snažností změnilo se jim to. Neb král byl hned psal list po třetí k[8]) Pražanům, konšelům a starším obce jich, v tato[9]) slova:

»Ludvík z boží milosti etc. Poctiví věrní naši[10]) milí! Jakož jsme vám[11]) byli před časem již minulým učiniti psaní ráčili, co se těch osob a poddaných našich, kteříž z[12]) našeho rozkázaní z města Pražského vyšli jsou, i také těch osob, kterýmž[13]) i vy také z města vyjíti a statky rozprodati rozkázali jste, dotýče, že tak míti[14]) ráčíme, aby oni statkův svých neprodávali, ale při nich svobodně[15]) byli a je opatrovali dotud, dokudž by taková všecka[16]) mezi vámi[17]) různice, buďto smlouvou přátelskou anebo[18]) spravedlivým soudem konce a místa nevzala, jakož[19]) též naše[20]) psaní to[21]) v sobě zavírá — i srozuměti jsme tomu ráčili, že[22]) by[23]) takové naše vám[24]) psaní a rozkázání, ani glejt[25]) náš, kterýž jsme těm osobám některým a poddaným našim dáti ráčili, u vás nic platné nebylo, poněvadž až do toho[26]) času do svých statkův vpuštěni[27]) nejsou a našeho rozkázaní ani[28]) glejtu že[29]) požiti[30]) nemohou; nébrž[31]) zprávu máme, kterak byšte i nyní některým ženám těch od vás[32]) vypověděných mužův a poddaných našich preč[33]) z města Prazského[34]) našeho v jistém času také vystěhovati se rozkázali, na naši vůli a rozkázání se v tom nic[35]) neobracujíce[36]), což jest nám velmi těžké a s nemalým podivením. Protož vám ještě přísně a[37]) pod nemilostí naší přikazovati ráčíme: abyšte týmiž osobami a ženami z města našeho nikam nehejbali; pakli by již preč[38]) odešly, abyšte je 1526
zase do jich statkův a obydlé[39]) beze vší překážky pustili; a jiných víc žádného abyšte nevypovídali, ale tak se zachovali, jakož[40]) jsme vám prve psaním svým poručiti a rozkázati ráčili. Nebo na tom býti ráčíme, aby taková všecka různice a nesnáz svůj konec nebo[41]) smlouvú přátelskou aneb[42]) spravedlivým soudem vzala. Protož to znajíce, tak[43]) se zachovejte, jakž[44]) vám píšem a míti[45]) ráčíme, jináč[46]) toho nečiníce, pod uvarováním hněvu a nemilosti Naší královské[47]). Dán na Budíně[48]) ve čtvrtek před ochtábem božího 11. led.
křtění léta[49]) XXVI.

Ludovicus rex manu propria.[a])«

Sotva tomu psaní a rozkázání královskému Pražané dosti učinili, v tom toliko, že jsou již těch žen s pokojem nechali; ale jiných věcí blikavýma očima a hluchýma ušima, též jako prve[50]), pominuli, důvodem[51]) tímto: neb když Jiřík Lopatský, jeden z vypověděných, přijel byl[52]) od Hory časem vánočním do Prahy, (1525 okolo 24. pr.)
domnívaje[53]) se, že podle vůle královské při opatrování statku svého zachován a bezpečen[54]) bude[55]), neminulo tomu tří dní, až ho rychtář s pacholky z domu jeho vlastního od oběda z zástolé[56]) do vězení vzal, v kterémž trval, až jej tam umořili, dřív[57]) než[58]) jich listové královští o něho došli, nechtěvše ho dáti[59]) na žádné rukojmě. A na den sv. Matěje, když ne- 1526 24. ún.
chtěli mu pohřebu[60]) v městě dopustiti, kázali ho vynésti[61]) do špitála sv. Pavla za Poříckou branou[62]), bez kněží, bez žákův i beze všeho zvonění — dobrý a šlechetný člověk, kdežkoli lehne[63]), i[64]) bez těch lidských kukyrbankův[65])

[1]) *e* ukázaného. — [2]) *ost* byli jim. — [3]) *k* nejprve příštích; *dg* nejprv přišlých. — [4]) *kblev* potěšitedlných. — [5]) *ost* {těm}. — [6]) *klevg* jednáním. — [7]) *kb* {a}. — [8]) *ost* {k}. — [9]) *eg* v ta. — [10]) *ost* naši věrní. — [11]) *ost* byli vám. — [12]) *l* {z}. — [13]) *l* kterýmž jste vy... rozkázali. — [14]) *e* chtíti míti. — [15]) *klv* při nich osobně; *b* při nich osobně svobodně. — [16]) *e* taková věc a všecka ta. — [17]) *kb* {mezi vámi}. — [18]) *kv* aneb. — [19]) *b* jakž. — [20]) *vg* psaní Naše; *l* psaní N. a rozkázaní. — [21]) *v* {to}. — [22]) *v* {že by takové... dáti račili}. — [23]) *kbleg* {by}. — [24]) *l* {vám}. — [25]) *l* vám ani glejt. — [26]) *kblev* do tohoto. — [27]) *g* vpuštěny. — [28]) *blv* rozkáz. a glejtu. — [29]) *l* {že}. — [30]) *l* užiti. — [31]) *lvdg* nýbrž. — [32]) *bdgv* od nás(!). — [33]) *ldgv* pryč. — [34]) *ost* Našeho Pražského. — [35]) *l* {nic}. — [36]) *eg* nevobracejíce. — [37]) *v* {a}. — [38]) *kleg* pryč. — [39]) *kblevd* obydlí. — [40]) *vl* jakž. — [41]) *v* neb. — [42]) *kbledg* anebo. — [43]) *g* {tak se zachovejte... toho nečinice}. — [44]) *l* jak. — [45]) *vg* chtíti míti. — [46]) *kblv* jináče. — [47]) *g* královské. Tak to znáte a se zachováte (připsáno pozd.). — [48]) *ost* v Budíně. — [49]) *eg* léta páně. — [50]) *dl* prvý. — [51]) *k* důvod toho jest tento. — [52]) *kble* přijel byl do Prahy od Hory. — [53]) *v* domnívav; *kb* domníval. — [54]) *v* a sebou bezpečen. — [55]) *k* {bude}. — [56]) *kbled* z zástolí; *v* za stoly. — [57]) *kdg* dříve. — [58]) *kldgv* nežli. — [59]) *l* když mu nechtěli dáti. — [60]) *ldg* pohřbu. — [61]) *vd* vyvésti. — [62]) *kedg* bránu. — [63]) *l* {kdežkoli lehne}. — [64]) *kblv* {i}. — [65]) *kbedg* kukybanků; *vl* kukybankův.

[a]) Srv. poznámku a) na str. 173.

1526 všudy dobře lehne — a tam ho pochovali a divadlo z něho[1]) po smrti učinili[2])[a]).

A tak potom[3]) i prve ti učitelé pražští, majíce sobě ku pomoci světskou[4]) ruku, nechtěli žádnému z těch vypověděných pohřebu[5]) dopustiti, jako Janovi Erazimovi[b]), když, jsa velmi nemocmi obtížen[6]), svůj život dokonal v Červeném lisu[7]) při vinici pana[8]) Hlavsy za městem, že sotva mocí toho nebránili[9]), že kněz Jan Osel, opat Slovanský, jsa toliko ne pod jich[10]) správou[11]), ale pod královskou, dopustil jemu[12]) na krchově svém u kláštera pohřeb míti; Václavovi Kašovi[c]) též, když[13]) v nemoci své tejně přišel do domu svého pro opatření[14]), tu[15]) umřel, a[16]) vézti[17]) ho musili[18]) mrtvého k Brandejsu do vsi Dřevčice řečené; panu Janovi Doktůrkovi[19]) též, ač jest[20]) nebyl vypovědín, však když umřel v městě, musili[21]) ho vézti do Brodu Českého, protože nechtěl chváliti zlé jako dobré[22]); a jiné některé[23]) též nevypověděné[24]) z města vezli, proto že kohož[25]) chtěli, toho každého[26]) v kuklu obláčeli pikartskou[27]) víc ze zlosti[28]) nežli z důvodu. K tomu také opět mimo vůli královskou[29]) Víta mečíře, Petra nožíře, Duchka[30]) Kapalína[31]) etc.[d]) měšťany své, vypověděli[32]) po nadepsaném psaní, své zlosti potvrzujíce, buď králi i každému[33]) dobrému[34]) libo[35]) nebo žel. 1526

KAPITOLA ČTVRTÁ,

v níž se vypisuje[36]), kterak[37]) pan Lev ku panu[38]) Jindřichovi z Rožmberka[39]) s listem obranním komorníky posílá; a[40]) co se jest[41]) těm[42]) komorníkům od něho[43]) přihodilo. A[44]) dále jaké[45]) opět listy král Ludvík Pražanům o ty vypověděný posílá.

21.–24. ún. Když pak bylo o suchých dnech postních potom hned přišlých, přimísilo[46]) se k prvnímu zlému jiné zlé, že se přihodilo: když pan Lev poslal z soudu zemského, kterýž tehdáž držán byl, dva komorníky od ouřadu s listem obranním ku[47]) panu Jindřichovi z Rožm-

[1]) *kbedg* z něho po smrti uč.; *v* z něho učinili po smrti. — [2]) *k* udělali. — [3]) *vl* potom jako i prve ti prelátové pražští. — [4]) *b* světskú. — [5]) *ost* pohřbu. — [6]) *d* velmi nemocen; *vg* velmi nemocmi obt.; *l* velikými nemocmi obt.; *e* velmi nemocí. — [7]) *g* lesu. — [8]) *l* Jana. — [9]) *kbevdg* toho mocí nebránili; *l* toho nemohli zbrániti. — [10]) *ost* ne pod jich, ale pod správ. král. — [11]) *b* správú... královskú. — [12]) *l* mu. — [13]) *v* Též i Václ. Kaš., když. — [14]) *l* pro opatrování. — [15]) *v* a tu. — [16]) *v* {a}. — [17]) *g* {a vézti... když umřel v městě}. — [18]) *v* museli. — [19]) *v* Doktůrkovi též učinili, nebo ač jest on nebyl vypověděný, však atd. — [20]) *l* {jest}. — [21]) *v* museli. — [22]) *ost* zlého jako dobrého. — [23]) *blv* {některé}. — [24]) *kbledg* vypověděné: *v* též z města nevypověděné vézti z města preč. — [25]) *l* koho. — [26]) *l* {toho každého}. — [27]) *b* pikartskú. — [28]) *e* z zlosti. — [29]) *b* královskú. — [30]) *kv* Ducha. — [31]) *klv* Kaplana. — [32]) *l* vypovídali. — [33]) *l* králi nebo každému. — [34]) *l* {dobrému}. — [35]) *d* libé. — [36]) *kb* vypravuje. — [37]) *v* {v níž se vyp., kterak}. — [38]) *l* k panu. — [39]) *l* Rozmb.; *bg* Rožum. — [40]) *v* {a}. — [41]) *kblv* {jest}. — [42]) *v* {těm}. — [43]) *vl* {od něho}. — [44]) *vk* {A}. — [45]) *v* {A dále jaké} král Lud. opět listy k Praž. o vypov. poslal; *l* A dále pak opět král... listy posílá; *e* jak opět; *g* opět jaké. — [46]) *kblv* přivinulo. — [47]) *vl* k panu.

[a]) Viz obšírněji o něm v mém rozboru Kroniky ve Věstníku akademie 1903 str. 649. Jiřík z Liběchova slul Lopatským po svém domě »na lopatě« proti sv. Haštalu č. 753 (Tom. X. 593 pozn.). Choť jeho byla Regina, zmíněná v kap. II. 28. str. 170. a opět v III. 4. str. 185. Kšaft Jiříkův, psaný 23. února ve vězení (arch. praž. 8–67), obsahuje místo »jakož jest svěřil a zapsal statek svuoj všecken kniehami měst Pražských, když měl z Prahy odjíti, Regině manželce své a Vojtěchovi z Poříčí, zeti svému«, ten zápis ruší a činí nade vším poručnicí Reginu a vedle ní Vojtěcha a Jana od sviní. V odkaze jmenuje »1000 kop miš., kteréž u pánů Pražan i vší obce má«. Proti kšaftu namítá r. 1526 Dorota Sekerova mimo jiné, že byl Jiří od práva vypověděn, zřídil nad statkem poručníky a tak mu právo přestalo. Dcera Saloména též uvádí proti závěti, že otec byl odsouzen na smrt, a kšafty takých odsouzených nemají platnosti, leda z milosti vší obce. Manželka hájí plnosti kšaftu, neb Jiří byl prý svobodný a kšaft učinil před přísežnými, poslanými od p. purkmistra. Páni rozhodli, že krom jedné vinice statek Lopatského byl svobodný, i že jest kšaft pořádný, ale právem stvrzen býti nemůže, poněvadž Jiřík měšťanství svého již neužíval. I jest kšaft pouze vepsán do knih (1129–130, 131). — [b]) Jan Erazim z Čermník, 1521–25 konšel. Do r. 1525 byl správcem sbírek na zakoupení zboží Přerovského spolu s Janem Žabou z Vlkanova a Jakubem Fikarem. Viz i kn. V. 3. — [c]) Jináče nepovědomý. — [d]) Duchek Kapalín měl vedle domů na N. M. i vápenici a cihelnu» na

1526 berka[1]) na Krumlov, a když jej[2]) přijal a přečetl, kázal ty komorníky do vězení vsaditi[3]), kteříž[4]), jakž[5]) zpráva byla, tam byli držáni dva nebo[6]) tři dni. Potom kázal je vypustiti[7]) a přinutil je, aby snědli ten list se vším. A když[8]) jsou to[9]) učiniti musili[10]), rozkázal jim vína tak[11]), jakž[12]) toho žádost měli, k zapíjení[13]) dáti a potom i[14]) na kůži tuze[15]) jimi metati[16]). Když[16*]) to všecko se stalo, naposledy pustil je [z] zámku dolův a kázal psy[17]) na ně štváti, až i sešli[18]). Když[19]) se zase navrátili ti komorníci a zprávu, jak se jim přihodilo, v soudu učinili, mnozí se tomu smáli a někteří to obtěžovali. A ta věc zrostla[20]) byla z toho: že pan Petr z Rozmberga[21]), strejc pana Jindřicha nadepsaného, maje se z tohoto[22]) světa bráti, činil zřízení[23]) o Krumlovském i jiném svém zboží a statku a poručil panství svá panu Lvovi na jistý spůsob; v kteréž[24]) se chtěl brzo[25]) po smrti jeho[26]) uvázati. Ale pan Jindřich jemu toho zbraňoval, chtě[27]) k tomu míti lepší právo a spravedlnost, a obdržal[28]) na králi pánu, že se mu král[29]) dopustil[30]) v to uvázati; a toho jest skutečně[31]) dovedl. Potom[32]) jsa od pana Lva ku právu pohnán, stávati nechtěl, z příčin sobě uložených[33]) slušných, až k tomu přišlo, že pan Lev právo na něm ustál. A tak tím pravidlem šlo, že pan Lev purkrabě[34]) obsílal k tažení s vojskem proti němu všecku zemi podle zří- 1526
zení zemského, jako proti odbojníku práva: ale král takové tažení[35]) byl odtáhl[36]) a rozkázal všem, aby toho nečinili. A on opět[37]) potom vždy obsílal[38]), tak že stavové[39]) jemu povolni[40]) v tom býti nechtěli proti vůli královské, až k tomu[41] skutku dotčenému přišlo.[a])

A v pondělí[42]) na[43]) den[44]) sv. Řehoře 12. bř.
pan Jan Hlavsa a mistr Brikcí od krále do Hory přijeli. A toho dne také poslové přinesli listy královské z Uher Pražanům na rathouz do plné obce[45]), tu kdež měla rada toho dne u nich obnovena býti, o ty měšťany všecky vypověděné. A to psaní stalo se[46]) k nim již po čtvrté[47]). Kterýchžto listův pořádek byl tento: nejprv purkmistru, konšelům, starším i vší obci Prazské:

Ludvík z boží milosti etc. Poctiví věrní Naši[48]) milí! V paměti máte, kterak jsme vám již[49]) několikero psaní učiniti ráčili, co se těch osob a poddaných Našich dotýče, kterýmž jsme byli na onen čas z[50]) některých zpráv z města Našeho Prazského odjíti a vyprodati se[51]) rozkázati[52]) ráčili a též i těch, kterýmž potom i vy z téhož města vyjíti i[53]) vyprodati jste se rozkázali: aby oni[54]) statkův svých neprodávali[55]), ale při nich zůstali a je opatrovali, dotud, dokudž by ta všecka nesnáz buďto smlouvou přátelskou, neb[56]) spravedlivým soudem konce a místa nevzala, zvláště, poněvadž[57]) ti poddaní Naši před Námi a radami Našimi[58]) tomu, což[59]) jest o nich rozpisováno

hřebeně« ve St. M. za kostelem sv. Štěpána ve zdi' (č. 338), kdež byl dopouštěl r. 1519 první kázání br. Matějovi (Tom. X. 467). Víta mečíře a Petra nožíře máme doloženy jen půhony z r. 1528. (Viz Věst. akad. 1903 str. 661. pozn.)

[1]) *bg* z Rožumb. — [2]) *v* a on jej. — [3]) *ost* vsázeti. — [4]) *k* kterýž(!). — [5]) *leg* jak; *b* jako. — [6]) *keg* neb. — [7]) *l* pustiti. — [8]) *v* Což když. — [9]) *v* {to}. — [10]) *v* museli. — [11]) *l* {tak}; *v* tak mnoho. — [12]) *kbl* jak. — [13]) *k* k zapájení. — [14]) *ost* {i}. — [15]) *ost* dosti tuze. — [16]) *g* metali. — [16*]) *ost* A když. — [17]) *ost* na ně psy. — [18]) *kblv* zašli. — [19]) *v* Když sou se pak ti komorníci navrátili. — [20]) *vl* rostla. — [21]) *g* z Rožumb. — [22]) *levd* z toho. — [23]) *kb* pořízení; *l* poručení. — [24]) *v* v kteréžto on se. — [25]) *v* hned brzo; *b* brzo potom. — [26]) *kbl* {jeho}. — [27]) *ost* chtěje. — [28]) *klg* obdržel. — [29]) *v* {král}. — [30]) *l* dopustilo od krále; *kbedg* dopustil král. — [31]) *v* což jest také i skutečně. — [32]) *l* A potom. — [33]) *k* uložených sobě a slušných. — [34]) *d* Lev s purkrabí. — [35]) *vl* ležení buďto tažení; *ost* tažení s vojskem proti němu. — [36]) *kbv* byl odtrhl; *lc* přetrhl. — [37]) *vl* {opět}. — [38]) *v* ho obsílal. — [39]) *l* ale stavové. — [40]) *ost* v tom povolni. — [41]) *k* k tomu vždy přišlo skutku. — [42]) *v* Potom v pondělí. — [43]) *kblv* {na}. — [44]) *g* {den}. — [45]) *v* rady aneb obce. — [46]) *v* {se}. — [47]) *d* po štvrté. — [48]) *blev* Naši věrní. — [49]) *kblv* {již}. — [50]) *v* {z}. — [51]) *l* {se}. — [52]) *kblv* {rozkázati ... vyprodati se}. — [53]) *edg* a. — [54]) *v* aby oni, zase milostivé poručení učiniti ráčili, aby oni(!). — [55]) *l* již neprodávali. — [56]) *kblvdg* aneb; *e* anebo. — [57]) *l* {poněvadž}. — [58]) *l* Našima. — [59]) *d* co.

[a]) Viz článek vydavatelův Spor o dědictví Rožmberské v Č. Č. Mus. 1896, zejm. str. 419–423. Souvěký opis relace komorníků jest v Chaosu rerum memorabilium v arch. pražském. Viz i časopis »Lumír« roč. 1880 str. 15. A. Rezek: »Ze starých pamětí«.

1526 a nás zpravováno i mluveno, odpírali jsou a odpírají, a k slyšení pořádnému a k[1]) soudu se volali a volají, z pokuty[2]) žádné se nevynímajíce[3]). I zprávu máme od týchž poddaných našich, že by takové naše psaní a rozkázání[4]) u vás místa nemělo, a tím že byšte se zastírali: jakoby poslové vaši, kteříž[5]) jsou u nás před sv. Duchem roku minulého byli, oustní od nás poručení měli, abyšte se na žádné psaní[6]) naše, ač bychom které[6*]) o též osoby učiniti ráčili, neobraceli; a tak oni poddaní naši že proto až do tohoto času statkův svých opatrovati a jich svobodně užívati že[7]) nemohou, nepřestávajíce nás vždy snažně žádati za spravedlivé opatření[8]). Kdež my slyšíce jejich[9]) takové řeči, prosby a[10]) spravedlivé podávaní[11]), jsouce[12]) povinni jednoho každého v[13]) spravedlnosti opatrovati[14]), i nechtíce tomu, aby jim, ani žádnému, v jich spravedlnosti co ublíženo bylo[15]): a protož[16]) ještě[17]) vám přísně přikazujem a tak míti[18]) ráčíme: abyšte se podle našeho předešlého i tohoto psaní k nim zachovali, a jim v tom, aby oni statky své opatrovali a jich užívali, překážky nečinili, ani[19]) činiti dopouštěli[20]), k prodávaní[21]) statkův jich nenutili, žádného[22]) víc, buďto muzského nebo ženského[23]) pohlaví, nevypovídali, ale pokojně se k sobě oboje strany[24]) zachovali; nebo jsme my jim v tom všem[25]) svobodu a bezpečenství, i[26]) kdež by koli býti chtěli, dáti ráčili a dáváme, až do této[27]) vší[28]) pře skonání. Nebo na tom konečně býti ráčíme, aby ta všecka nesnáz a různice mezi vámi a jimi[29]) nebo smlouvou přátelskou skrze prostředky, kteréž vám obojí straně bez prodlévání[30]) oznámíme, anebo[31]) soudem spravedlivým konec[32]) a místo vzala; neb[33]) přes jich takové spravedlivé podávaní[34]) z těch dvou cest jedné minouti spravedlivě nikoli[35]) nemůžem[36]). Pakli byšte se vždy tím naším rozkázáním, anebo[37]) oustním poručením zastírali a zastírati chtěli a na naše psaní se nechtěli obrátiti: tehdy[38]) abyšte k nám ty osoby bez prodlévání[39]) vypravili, kteréž[40]) jsou na vás to[41]) vznesly, že bychom takové[42]), abyšte se na žádné psaní naše neobraceli, poručení učiniti ráčili, a tu my jim totéž[43]), což tuto[44]) naše[45]) vůle jest, oustně oznámiti ráčíme[46]). I protož znajíce v tom konečnou[47]) vůli a rozkázaní naše, tak se zachovejte, jináč[48]) toho nikoli nečiníce, ač se chcete hněvu a nemilosti naší královské uvarovati. Dán[49]) království našeho Uherského a Českého desátého v Budíně na den svaté Apolony[50]) panny, léta ꝛc. XXVI^{0}. (9. ún.)

Druhý list do rady tento[51]) purkmistru a konšelům prazským:

Ludvík z boží milosti ꝛc. Poctiví věrní naši[52]) milí! Které jsme vám a obci vaší psaní nyní[53]) učiniti ráčili o tu roztržitost a rozdvojení, které se jest mezi vámi[54]) zběhlo, co jest v tom vůlí naší[55]) srozuměti můžte[56]). I napomínáme vás, abyšte vy předkem, jakožto ouředníci[57]) a přísežní[58]) naši[59]), takové[60]) naší[61]) vůli[62]) neodpírali a jiné všecky[63]) k tomu[64]) abyšte vedli a napomínali, aby i oni podle té vůle naší všickni se zachovali[65]), nic se tím rozkázáním naším anebo vypovědí, kteréž[66]) sme byli na onen čas z některých příčin a zpráv učiniti ráčili, ani jakým oustním poručením nezastírajíce. Jestliže by pak kdo koli[67]) tomu odpíral, anebo[68]) proti psaní a vůli naší na odpor mluvil: toho každého abyšte nám ihned[69]) oznámili; nebo my takového, jakožto Nám odporného, trestati ráčíme a tu naň

[1]) *l* {k}. — [2]) *kbg* a z pokuty. — [3]) *l* nevyjímajíce; *k* nevyměřujíce; *dv* nevymlouvajíce. — [4]) *k* psaní a Naše rozk.; *v* psaní a rozk. naše; *ost* psaní Naše a rozk. — [5]) *bl* kteří. — [6]) *kbedg* Naše psaní. — [6*]) *ost* {které}. — [7]) *klvg* {že}. — [8]) *g* žádati spravedlivého opatření. — [9]) *ost* jich. — [10]) *l* i. — [11]) *ost* poddání. — [12]) *l* a jsouce; *be* jsúce. — [13]) *v* {v}. — [14]) *l* opatřiti. — [15]) *vl* co se ublížiti mělo. — [16]) *l* {a protož}. — [17]) *ost* vám ještě. — [18]) *v* míti chtíti; *e* chtíti míti. — [19]) *eg* aniž. — [20]) *cvdg* nedopouštěli. — [21]) *kblv* k prodání. — [22]) *kbv* a žádného. — [23]) *c* ženského nebo mužského. — [24]) *l* oboje strana; *ed* z obojí strany. — [25]) *ost* v tom ve všem. — [26]) *vl* {i}. — [27]) *kblevd* té. — [28]) *kblv* {vší}. — [29]) *l* nimi. — [30]) *lvg* bez prodlení. — [31]) *k* aneb. — [32]) *k* konce. — [33]) *kblev* nebo. — [34]) *vl* takové spravování buďto (*l* neb) poddávání spravedlivé. — [35]) *klev* {nikoli} spravedlivě minouti; *bdg* spraved. nikoli minouti. — [36]) *ost* nemůžeme. — [37]) *b* aneb. — [38]) *d* tedy. — [39]) *l* bez prodlení. — [40]) *l* které; *k* kteříž. — [41]) *g* {to vznesli}. — [42]) *kblv* takové poruč. učiniti ráč., abyste... neobraceli. — [43]) *g* to též. — [44]) *kblv* {tuto}. — [45]) *e* naši(!). — [46]) Na okraji: Tuto Pašek se již zamlouvati počal o tom poručenství, že nezná člověka. (Přípisek vepsán i do textu, kde písař proň vynechal místo; svědectví, že poznámka byla již v předloze.) — [47]) *be* konečnú. — [48]) *kedg* jinak. — [49]) *ost* Dán v Bud. atd. XXVI^{0}, království (*d* kralování) atd. desátého (*v* jedenáctého). — [50]) *v* Appoliny; *lg* Apoleny. — [51]) *d* {tento}. — [52]) *ost* Naši věrní. — [53]) *v* {nyní}. — [54]) *v* chyb. mezi námi. — [55]) *kblvdg* Naše. — [56]) *kblvg* můžete. — [57]) *d* úředlníci. — [58]) *l* přísežníci. — [59]) *vl* Naši milí; *k* {Naši}. — [60]) *kbvg* {takové}. — [61]) *g* {Naší}. — [62]) *b* {Naší vůli}; *levdg* vůli Naší. — [63]) *l* všecko. — [64]) *d* {k tomu}; *kbevg* abyšte k tomu; *l* abyšte k němu. — [65]) *vl* se chovali. — [66]) *vl* kterouž. — [67]) *kblve* {koli}. — [68]) *d* aneb. — [69]) *l* {ihned}.

1526 pokutu vzložiti[1]), kteráž jemu[2]) také libá nebude. Protož znajíce takovou[3]) vůli naši, tak se zachovejte, jakž vám psáti ráčíme, jináč[4]) toho nečiníce, pod uvarováním hněvu a nemilostivosti[4*]) naší. Dán dne a léta téhož[5]), jakož nahoře[6]).

Ludovicus rex manu propria.

Tuto mistr Pašek[7]) opět mlčí, aniž[8]) tvrditi smí již[9]), aby mu[10]) král oustně co o tom poručil. A daremní věc jest se na tom dlouho zastavovati; neb[11]) jakož[12]) prve, tak[13]) i nyní Pražané nepoddaně králi[14]), pánu svému, se postavili a k ničemuž[15]) se neměli, krom toho, že sou k vypovídání mužův i žen, a nad[16]) to k přinucení[17]) vyprodání[18]) na ten čas nepospíchali. Avšak[19]) Pašek[20]) nikdá[21]) nesměl se k králi vypraviti, aby jej v tom poručenství[22]), kteréž vyhlašoval, pamatoval[23]). A potom se[24]) k tomu vždy[25]) navrátili, že mimo to všecko vypovídali některé měšťany málo vejše[26]) psané, a zvláště Reginu Lopatskou[a]).

Při těchto[27]) všech psaních[28]) královských 1526 předešlých[29]) mistr Pašek stopy[30]) tratil[31]), chodě[32]) za plachtou. Nebo[33]) na onen čas[34]) (1524) 14. čce sv. Margaréty[35]) léta ₰c. XXIIII° při přítomnosti[36]) pana Artleba[37]) z Moravy, Stanislava biskupa holomouckého[38]) a Jana Žabky sekretáře[b]), poslův královských, na rathouze prazském štědře mluvil, ale[39]) pokrytě, slovem jiných spoluradních: že vůli a psaní krále J. Msti, poklonice[40]) hlav svých, chtí[41]) naplniti; potom pak až do této[42]) chvíle nechtěl[43]) místa dávati rozličnému jeho psaní, a netoliko se mu[44]) již nepoklonil, ale ani, aby[45]) o něm vědomo bylo, vděčen chtěl býti[46]). Nebo[47]) ono první[48]) se mu líbilo k trápení lidí nevinných; ale toto[49]) bylo[50]) mu k nelibosti, protože mu[51]) na překážku[52]) bylo k[53]) jeho tyranství[54]). Jakož pak[55]) potom bylo jemu to[56]) od krále Ferdinanda vzpomenuto[57]), když ho z Prahy vypovídal[58])[c]).

KAPITOLA PÁTÁ,

v níž se oznamuje, jaké psaní do konsistoře král Ludvík učinil[59]), a druhý list do měst královských, všecky[60]) napomínaje a přísně kněžím přikazuje, aby těch kázání bouřlivých zanechali[61]), ale raději lidí[62]) k lásce a[63]) k pokoji napomínali.

9. ún. Při témž[64]) času také[65]) král psal o takovúž věc[66]) list[67]) do konsistoře takto:

»Ludvík z boží milosti ₰c. Nábožní a poctiví[68]) věrní naši[69]) milí! Zprávu máme, kterak by někteří[70]) z vás farářové[71]) a kněží v městě našem Prazském kázaní nepokojná a hanlivá proti osobám mnohým ze všech tří stavův činiti měli,

---

1) *bg* vložiti. — 2) *l* mu. — 3) *be* takovú. — 4) *kbl* jináče. — 4*) *ost* nemilosti. — 5) *vlb* {téhož}. — 6) *kblvd* ut supra. — 7) *ost* Tuto opět m. Pašek. — 8) *vg* ani. — 9) *kbe* {již}. — 10) *kbl* {mu}. — 11) *kbl* nebo. — 12) *kblev* jakž. — 13) *kbl* {prve} takž i nyní. — 14) *kb* k králi; *v* proti králi. — 15) *kble* k ničemémuž. — 16) *kblv* {a nad to... vyprodání}. — 17) *g* ku přinucení. — 18) *dg* k vyprodání. — 19) *l* {Avšak}. — 20) *l* Pašek také. — 21) *l* nikdáž. — 22) *ost* poruč. oustním. — 23) *l* {pamatoval}. — 24) *l* A potom, když se. — 25) *l* {vždy}. — 26) *l* vejš. — 27) *vl* těch. — 28) *v* psanéch(!). — 29) *l* {předešlých}. — 30) *kbv* stoky; *l* skoby. — 31) *d* ztratil. — 32) *k* chodíce. — 33) *dg* Neb. — 34) *klv* při času. — 35) *g* Margéty; *ost* Markéty. — 36) *eg* v přítomnosti. — 37) *kblv* Arkleba; *d* Altleba (a oprav. touž rukou Artreba); *e* Alberta. — 38) *kblg* olomúckého; *ve* holomúckého. — 39) *v* však. — 40) *v* poklonivše. — 41) *v* chtějí. — 42) *dg* do té. — 43) *v* nechtěli. — 44) *kbledg* {jemu}; *v* netol. se již králi Pašek nepokl. — 45) *k* ale aby, aniž. — 46) *k* {býti}; *g* býti chtěl. — 47) *edg* Neb. — 48) *v* první psaní, kteréž se k trápení lidí nevinných vztahovalo, jemu se líbilo. — 49) *eg* tuto. — 50) *ost* mu bylo. — 51) *d* jemu. — 52) *l* {na překážku} k nelibosti. — 53) *v* {k} jeho. — 54) *g* {k jeho tyranství}; připsáno později na okraji. — 55) *vl* Jakož mu to pak. — 56) *vl* {jemu to}. — 57) *kbvg* zpomenuto. — 58) *ost* vypověděl. — 59) *l* {učinil}. — 60) *l* králov. poslal, všecky napomínaje... napomínali, psaní do konsistoře. — 61) *v* Král Ludvík jedno psaní do konsistoře a druhé do měst král. poslal, napomínaje všechněch a kněžím přísně přikazuje, aby kázaní bouř. zanechali a lid k pokoji a lásce vedli. — 62) *vbl* {lidí}. — 63) *kb* {a}. — 64) *l* {Při témž... takto}. — 65) *v* {také}. — 66) *v* král byl psal o túž věc. — 67) *vd* {list}. — 68) *leg* Nábožní, poctiví. — 69) *vl* Naši věrní. — 70) *d* kderak by někdeří. — 71) *l* farářův.

a) Sem náleží vypravování v kap. II. 28 a III. 3. na str. 169—170 a 182. — b) Viz str. 27. v I. 7., ale tam Bartoš o řeči Paškově se nezmínil. — Archleb z Bozkovic, Stan. z Pavlovic, Jiří (ne Jan!) Žabka z Limberka. — c) Viz dále kap. IV. 33.

1526 a lidu obecního[1]) jedněch proti druhým pozdvihovali[2]) a rozličně haněli; též také proti listóm našim, kteréž[3]) jsme předešlých časův poctivým Pražanóm psáti rozkázati ráčili o tu různici, která[4]) jest v městě našem[5]) Prazském mezi poddanými našimi povstala, že jest ta vůle naše, aby ta všecka nesnáz a různice během přátelským srovnána byla, anebo[6]) spravedlivým soudem konec a místo vzala — mluvíce a kážíce[7]), že by ti listové pod jménem naším královským postranně vyjednáni byli. Což nám jest[8]) nemálo protimyslné, že se taková kázaní, z kterýchžto nepokoj a neláska pochází, i[9]) činí i[10]) dopouštějí[11]). A protož vám pilně a přísně přikazujem, abyšte napřed sami lid[12]) obecní[13]) na svých kázaních k lásce křesťanské a[14]) k svornosti a ku pokoji[15]) vedli, i jiným farářům a kněžím to též oznámili a tak se zachovati rozkázali. A byl-li by kdo v našem městě Prazském nalezen, ježto by u víře křesťanské bloudil, ten aby byl před vás a konšely obeslán a slyšán; a byloli by naň to dovedeno a skutečně uznáno, ten aby byl napraven; a pakli by při svém bludu neústupně stáli a napraviti se nedali, takovým abyšte v slušném času vyprodati se rozkázali. Což[16]) se pak psaní našeho dotýče, neb[17]) kteréž sme o osobách z Prahy na tento[18]) čas vyšlých učiniti ráčili, dotýče [sic][19]), o tom abyšte věděli, že jest z našeho jistého rozkázaní a konečné vůle, s podepsáním vlastní rukou[20]) naší vyšlo[21]); nebo na tom konečně býti ráčíme, aby všecky různice, kteréž[22]) jsou v království našem Českém mezi poddanými našimi[23]), upokojeny[24]) byly. A protož to znajíce, lid k tomu abyšte vedli a napomínali, aby taková vůle naše svůj[25]) průchod míti mohla. A pakli by kdo přes toto[26]) naše psaní k jakému[27]) nepokoji vedl a pozdvihoval, takovému žádnému toho bychom trpěti neráčili. I to znajíce, tak se zachovejte, jakož[28]) vám píšem[29]) a míti ráčíme. Dán na Budíně[30]), léta a dne[31]) téhož[32]) ut supra.[a]) 1526

Ludovicus rex manu propria[33]).

Druhý list[34]) do měst královských, jak by[35]) se měli zachovati podle téhož psaní:

Ludvík z boží milosti etc. Opatrní[36]) věrní naši milí! Došla jest nás zpráva, kterak by času některého nedávno minulého[37]) psaní do některých měst našich[38]) království Českého[39]) i také k vám, a zvláště od administratora prazského faráři[40]) přišlo vašemu, i na kázaní lidem vůbec čteno a oznamováno[41]), co se těch[42]) osob a[43]) poddaných našich dotýče, kterýmž jsme byli na některé zprávy z města našeho Prazského vyprodati se rozkázati ráčili, i také těch, kterýmž[44]) oni Pražané vyprodati se kázali[45]), jako by též osoby listy sobě pod jmenem naším královským skrze čížkoli zřízení postranní vyjednaly, — někteří to vykládajíce[46]), jako by falešné[47]) býti měly, — a to ty listy[48]), kteréž[49]) jsme byli Pražanům psáti rozkázali, aby též osoby statkův svých neprodávaly, ale je opatrovaly a jich užívaly dotud, dokudž by ta všecka[50]) nesnáz buďto smlouvou[51]) přátelskou, neb[52]) spravedlivým soudem konce a místa nevzala[53]), a víc aby žádného nevypovídali etc.,

ježto jest nám[54]) to nemálo protimyslné, nebo[55]) to pravda není, aby takoví listové[56]) bez vědomí a konečné vůle naší vyjíti měli; neb[57]) jsme my takové psaní jim Pražanóm s jistým naším vědomím psáti rozkázali i rukou naší vlastní podepsati se ráčili[58]) a ještě táž a[59]) taková vůle naše podle týchž[60]) prvnějších[61]) listův jest. Také i o tom zprávu máme, kterak by v některých městech farářové a kněží kázaní bouřlivá a nepokojná činiti měli[62]), jedny[63]) proti druhým ošklivíce, pozdvíhali[64]) a haněli.

---

[1]) *kblv* obecného. — [2]) *vl* pozdvíhali. — [3]) *v* kderéž; *l* které. — [4]) *leo* kteráž. — [5]) *vl* {Našem}. — [6]) *kbe* aneb. — [7]) *v* mluvíte a kážete. — [8]) *ost* jest nám. — [9]) *v* {i}. — [10]) *kb* {i}. — [11]) *v* dopoušti. — [12]) *d* na předpsaný lid. — [13]) *dbev* obecný. — [14]) *kblev* {a}. — [15]) *d* k pokoji. — [16]) *ld* Co se. — [17]) *le* {neb}. — [18]) *be* ten. — [19]) *ost* {dotýče}. — [20]) *l* rukú. — [21]) *v* bylo a vyšlo. — [22]) *l* které. — [23]) *kbl* {našimi}; *v* našimi vzešly. — [24]) *k* spokojeny. — [25]) *v* {svůj}. — [26]) *d* přes to. — [27]) *l* k nějakému. — [28]) *ost* jakž. — [29]) *v* píšeme. — [30]) *l* v Budíně. — [31]) *l* {léta a dne}. — [32]) *ost* {téhož}. — [33]) *l* {Ludovicus rex m. p.} — [34]) *b* Druhé, list. — [35]) *l* {jak by ... téhož psaní}; *v* jakž by. — [36]) *be* Poctiví. — [37]) *v* někt. nedávního. — [38]) *e* měst našich královských. — [39]) *v* našeho. — [40]) *v* k faráři. — [41]) *k* vůbec čteno a lidem a oznam.; *l* oznam. bylo. — [42]) *kblv* {těch}. — [43]) *ost* {a}. — [44]) *v* kterýmž sou koli oni. — [45]) *kbevdg* rozkázali; *l* poručili. — [46]) *vkble* {někteři to vykládajice}. — [47]) *v* a tak že by falešni. — [48]) *vl* ti listové. — [49]) *l* které. — [50]) *kblv* {všecka}. — [51]) *v* buďto smlouvce ani(!). — [52]) *osl* nebo. — [53]) *e* nevzaly(!). — [54]) *k* {nám}. — [55]) *l* {nebo to ... vyjíti měli}; *ed* neb to. — [56]) *kble* aby ti listové; *v* aby ti poslové. — [57]) *kblcvg* nebo. — [58]) *e* {i rukou ... se ráčili}. — [59]) *k* {táž a}; *v* ta a. — [60]) *kbl* týchž našich prvn. — [61]) *d* prvních. — [62]) *v* měli a jedni druhým ošklivíce je proti sobě. — [63]) *l* jedni. — [64]) *e* pozdvihovali; *v* zdvíhali; *kbl* se zdvíhali.

[a]) List tištěn jest též u Borového z orig. akt konsistorních: Jednání a dopisy konsistoře I. str. 34. Tu jest i datum, den sv. Apollony, 9. února. Bartošovy odchylky jsou nepatrné a jen slovné.

1526 A protož vám[1]) přikazujem, abyšte faráři svému[2]) a kněžím[3]) jménem naším rozkázali, aby oni takových kázaní nepokojných přestali a nechali; ale[4]) lid k lásce[5]), ku pokoji[6]) a k svornosti vedli a napomínali. A byl-li by kdo v městě vašem[7]) nalezen, ježto by u víře svaté křesťanské bloudil, ten aby byl před vás a kněží vaše povolán; a bylo-li by naň to v pravdě dovedeno a skutečně uznáno[8]), ten a takový[9]) aby byl na- 1526
praven; pakli by v svém bludu neústupně stál a napraviti se nedal, takovému abyšte v času slušném vyprodati se rozkázali. Protož znajíce tuto konečnou vůli[10]) naši, tak se zachovejte, jakž[11]) vám psáti ráčíme, jináč toho nikoli[12]) nečiníce.
Dán na Budíně[13]), léta a dne téhož[14]) [ut supra[15])]. 9. ún.

Ludovicus rex manu propria.

KAPITOLA ŠESTÁ,

[v níž se][16]) vypisuje, jak[17]) král Ludvík všem stavům sněm v Kolíně pokládá[18]), Pražany i vypověděné všecky[19]) obsílá[20]). Dále[21]) pana Jindřicha s panem Lvem[22]) o tu[23]) nesnáz rovnají; při tom[24]) pan Lev vznáší, jak veliký počet Pražané[25]) jízdných mají; a[26]) nezjednavše nic pryč se rozjíždějí[27])[a]). A bratr Matěj se připomíná[28]).

Času téměř téhož[29]) král obsílal a položil
12. dub. sjezd v Kolíně všem stavům ve čtvrtek[30]) po provodní neděli, těm toliko, kteříž byli na
(8. list.) onen čas sv. Martina minulého také k témuž[31]) obesláni na též místo. A k tomu[32]) všecky vypověděné z Prahy k témuž dni do Kolína také obsílal. Jiné pak pány, totiž pana Lva, kníže Karla a jiné pány a rytířstvo i Pražany[33]) s jich puntem obsílal k témuž dni do Hory, na to, aby se obojí, totiž Kolínští s Horskými[34]), o nesnáze vzniklé[35]) přátelsky srovnali a smluvili skrze prostředky pány posly a oratory: pána[36]) pana Artleba[37]) z Bozkovic a na Třebíči a pána[38]) pana Jana z Prštejna[39]) [a][40]) na Helfenštejně[41]), pány[42]) moravské, od krále k tomu vyslané, a srovnajíce se[43]), aby společně o sněm obecní budoucí[44]) jednali. Jakož pak tak se dálo, že ti páni poslové rokovali mezi pány z Rožmberka, panem Joštem a panem Janem N. [sic][45]), na místě pana Jindřicha, bratra jich, podle zprávy tehdáž nemocného, a mezi panem Lvem o tu nesnáz a poručenství pana Petra z Rožmberka[46]), strejce jich. Ale že[47]) se[48]) proti sobě s obou[49]) stran velmi zatvrdili[50]), tak že jedna strana[51]), totiž pan Lev, nechtěl než bráti a druhá nechtěla nic[52]) dáti, a protož se[53]) smlouva[54]) mezi nimi v nic[55]) rozešla[56]).

Což[57]) se pak Pražanův s těmi osobami od nich vypověděnými dotýče, páni poslové královští nadepsaní napomenutí učinili Pražanóm,

---

[1]) *v* {vám}. — [2]) *v* {svému}. — [3]) *klv* kněžím vašim; *b* kn. našim. — [4]) *kblv* a{le}. — [5]) *kbledg* k lásce a. — [6]) *ld* k pokoji. — [7]) *klvd* v našem (!). — [8]) *l* ukázáno. — [9]) *v* ten takový. — [10]) *ost* naši konečnou vůli. — [11]) *ost* jakož. — [12]) *kbleg* nikoliv. — [13]) *l* v Budíně. — [14]) *kblv* {téhož}. — [15]) *zdg* {ut supra}. — [16]) *vd* {v niž se}. — [17]) *v* {vypisuje, jak}. — [18]) *v* položil. — [19]) *g* {všecky}. — [20]) *v* obeslal. — [21]) *v* {Dále}. — [22]) *ost* pana Lva s p. Jindřichem (*k* Jindř. z Rožmberka). — [23]) *v* o jich. — [24]) *v* {při tom}. — [25]) *klevdg* jízdných Pražané mají; *b* jízd. mají Pražané. — [26]) *v* {a}. — [27]) *kblv* rozjeli. — [28]) *v* Bratra Matěje připomínají. — [29]) *kblvdg* Času téměř toho; *v* Toho času téměř. — [30]) *v* v čtvrtek; *l* v štvrtek. — [31]) *v* {k témuž}. — [32]) *v* K tomu také. — [33]) *v* i s Pražany a puntem jich... do Hory obeslal. — [34]) *v* Kolínští totižto s Hor. — [35]) *g* o nesnázi zvyklé. — [36]) *blv* {pána}. — [37]) *blev* Arkléba. — [38]) *kblv* {pána}. — [39]) *d* z Perštejna *ost* z Pernšt. — [40]) *zv* {a}. — [41]) *b* na Helfmštejně. — [42]) *ost* pány mor. k tomu vysl. od krále. — [43]) *edg* srovnávajíce. — [44]) *b* budúcí. — [45]) *ost* {N}. — [46]) *l* {z Rožmberka}. — [47]) *v* Ale protože. — [48]) *d* {se}; *kblv* {se proti... tak že}. — [49]) *e* s obú. — [50]) *d* zatvrdili byli. — [51]) *v* jedna strana nechtěla než bráti, totiž p. Lev. — [52]) *kbv* {nic}. — [53]) *v* {a protož se}. — [54]) *vl* ta smlouva. — [55]) *e* {v nic}. — [56]) *v* vzešla. — [57]) *lg* Co se.

[a]) Kronika jest o průběhu sněmovním dobře zpravena, některé podrobnosti mohou pocházeti jen od očitého svědka; možná, že Bartoš sám v Hoře byl. Bartoš užil i usnesených artikulův, jejichž závěr, namířený proti Pražanům, doslovně opsal. Dotvrzení slov Bartošových nalézáme v listech Zdeňka Lva z Rožmitála, tištěných v Arch. čes. díl XI. a XII. — Viz str. 182-3. Srv. i můj článek »Spor o dědictví Rožmberské«, již uvedený.

1526 aby se dali naleznouti [1]) v Kolíně dne jednoho [2]) v hodinu jmenovitou [3]) k smlouvě [4]) a k [5]) rokování přátelskýmu [6]). V tom pan Lev [7]) s svými [8]), maje úmysl podle jiného panstva s Pražany při tom [9]) býti, podal toho na pány posly, aby opatřeni byli v Kolíně hospodami, protože pravili se míti v tom [10]) sjezdu u Hory na půl třetího tisíce koní [11]). Ale páni poslové, tak jakž slušelo, na to podání pověděli, že jim nic od krále není poručeno, aby komu měli [12]) hospody jednati, a že jim to náležité není učiniti.

Pan Lev tou řečí hrušek [13]) v popele hledal; neb podle vědomosti lidí, kdyby všecky koně při dolích i jinde u vší Hory měl tehdáž počítati, jistá jest věc, že by se takový počet se všemi těmi pohostinu příjezdními [14]) koňmi, kteréž jsou [15]) s pilností mnozí [16]) lidé shlédli i počítali [17]), neshledal a tak, jakž mluvil, nenalezl [18]). Ale co jest pan [19]) Lev tím obmejšlel, rozum lidský všeho [20]) dosáhnouti [21]) můž [22]).

A v tom poručeno bylo knížeti Karlovi v Kolíně, při příjezdu tehdáž jeho, od pánův poslův [23]), aby jim do Hory oznámil [24]): poněvadž pravili se míti tak veliký počet koní, chtí-li [25]) v menším počtu z sebe [26]) do Kolína vyslati [27]), aby vyslali.

13. dub. A když jel k Hoře a [28]) potkal se s nimi, ano již z Hory vyjížděli, tu pak divný spletek se stal pod přikrytím [29]), tak že jsou se všickni zase [30]) do Hory obrátili [31]), buďto z strachu nějakého [32]), buďto z pouhé svévolnosti se to [33]) 1526 stalo, že se to vždy [34]) rozešlo.

A když bylo toho dne v nešpory, přijeli z rytířstva a z Pražanův [35]) do Kolína několik [36]) osob v malém počtu, jsouce [37]) od Hory vysláni, zpravujíce, co jest k nim [38]) kníže na potkání mluvil, obrátiv je [39]) zase, a že podle jeho zprávy v tomto počtu přijeli. Ale kníže, jsa již také opět [40]) přítomen, v [41]) některých [42]) řečech odpíral těm [43]) poslóm [44]) horským, tak že tím poselstvím nasmíšili všecky, a jakž přijeli, tak se zase do Hory vrátili.

Potom na zejtří v sobotu napomenuti opět [45]) 14. dub. byli Pražané k témuž, jako [46]) prve, od pánův poslův, aby k tomu rokování do Kolína přijeli Ale oni odepsali, vymlouvajíce se [47]), že jsú se [48]) podle psaní královského zachovati [49]) chtěli a do Kolína přijeti [50]); ale [51]) že sou byli z Hory vyjeli již a [52]) obráceni [53]) zase od knížete na potkání, aby se zase vrátili [54]), že není potřeba aby tak ve mnoze [55]) jeti měli, vyměřujíce sobě jak by se, kdyby k tomu přišlo, smlouvati chtěli [56]), a jak nic, totiž což by bylo bez ourazu výpovědi královské, kterouž na onen čas rozkázal ty osoby [57]) vypovídati. Proti čemuž jest [58]) potom i [59]) také nyní [60]) jinak [61]) jim rozkazoval světle [62]) v tom listu posledním, kterýž do rady jich psal [63]) na den sv. Apollony [64]) minulé [65]); (9. ún.) a tak tím [66]) psaním [67]) i [68]) předešlým tu nedím vejpověd, ale rozkázaní své umořiti [69]) ráčil a v nic obrátiti [70]). Tomu sou se zpěčovali,

---

[1]) *kbl* nalézti; *v* najíti. — [2]) *g* dne jeho (ale pozd. oprav.). — [3]) *b* jmenovitú. — [4]) *e* ke smlouvě. — [5]) *v* {k}. — [6]) *b* pražskému(!). — [7]) *l* A v tom p. Lev a Pražané. — [8]) *vl* {s svými}; *k* s Pražany. — [9]) *v* přítomen. — [10]) *vl* {v tom}. — [11]) *vl* lidu a koní. — [12]) *ost* měli komu. — [13]) *vl* hrušky. — [14]) *v* přítomnými. — [15]) *b* sú. — [16]) *k* někteří. — [17]) *kbe* shledali i poč.; *v* hledali i poč.; *l* shledávali a počítávali. — [18]) *l* nenalézal. — [19]) *kbledg* {pan}. — [20]) *k* vše; *g* všemu. — [21]) *b* dosáhnúti; *k* dostihnúti. — [22]) *e* může. — [23]) *kbv* pánů poslů. — [24]) *v* oznámili. — [25]) *v* chtie-li. — [26]) *v* {z sebe}. — [27]) *kbv* poslati; *l* vypraviti. — [28]) *kblv* {a}. — [29]) *b* pod pokrytím. — [30]) *l* {zase}. — [31]) *kblev* vrátili (*vl* navrátili) a obrátili. — [32]) *kblevg* některého. — [33]) *leg* se {to}. — [34]) *k* to všecko rozešlo; *ost* to vše roz. — [35]) *v* a Pražanův; *l* a z pánův. — [36]) *k* kolikos málo osob. — [37]) *e* jsúce. — [38]) *kblv* jim. — [39]) *l* obrátiv se. — [40]) *vl* {opět}. — [41]) *b* {v}. — [42]) *v* některým řečem odpíral, kteréž jsou mluvili poslové horští. — [43]) *k* {těm}. — [44]) *ledg* těm slovům a poslům. — [45]) *v* {opět}. — [46]) *v* jakož. — [47]) *g* {se}, ale pozd. připsáno jinou rukou. — [48]) *kbled* {že jsú se}; *vg* {jsú}. — [49]) *kbled* králov. že se zachov.; *v* zachovali. — [50]) *v* přijeti chtěli. — [51]) *ost* a že. — [52]) *ost* ale. — [53]) *e* obrác. jsou. — [54]) *e* navrátili. — [55]) *v* aby v takové mnoze. — [56]) *l* smlouv. chtěli, aby nic, což by bylo na ouraz vejpovědi; *dg* sm. chtěli, a jak můž to těžce býti bez ourazu. — [57]) *v* rozkázal i osoby. — [58]) *l* {jest}. — [59]) *kbv* {i} také; *l* také i. — [60]) *l* {nyní}. — [61]) *kbv* i jinak. — [62]) *v* vzláště. — [63]) *vl* {psal}; *g* poslal. — [64]) *vg* Apoleny. — [65]) *v* minulé jest dodán; *l* min. učinil. — [66]) *v* {a tak tím}; *l* a pak tím. — [67]) *v* kterýmžto psaním. — [68]) *ost* {i}. — [69]) *v* jest umořiti chtíti. — [70]) *bvl* {a v nic obrátiti}.

1526 dále dotýkajíce i svobod nějakých svých[1]), aby proti nim[2]) nic neučinili[3]); ježto i to nepodobné jest k průvodu, aby měli jaké svobody[4]) na to míti, aby mocí[5]) proti svým přísahám[6]) křivdu měli někomu učiniti[7]). Nebo veliký rozdíl jest v tom mezi stavy panským, rytířským[8]) a městským[9]), protože stav panský a rytířský v této zemi těch svobod jsou dávno užívali; by pak netoliko podle spravedlnosti poddané[10]) své[11]) spravovali, ale někdy[12]) mocí na ně sáhli[13]), že jim žádný v to nikdá[14]), ani král, nevkračuje. Ale stav městský — poněvadž nejsou páni dědiční[15]) svých spoluměšťanův, ale jednostejně a zároveň[16]) jsou všickni[17]) poddaní krále pána svého dědičného; a konšelé v městech, že nejsou páni svých[18]) měšťanův[19]), ale ouředníci a náměstkové pána svého — a tak[20]) to na ně nesluší, jsouce[21]) poddaní pána jednoho[22]), aby pán jich neměl se vložiti v bezpráví[23]) jedněch, druhým[24]) učiněné, a což[25]) by chybilo práva a spravedlnosti, aby neměl moci[26]) král a pán[27]) jich, proti křivdě a násilé[28]) žádného obhajovati. A té jsou[29]) svobody chtěli Pražané užívati[30])! A tak[31]) tím obyčejem rozvedli[32]) ten tanec, aby[33]) z té smlouvy nic nebylo. A s tím od Hory všickni s jich puntem[34]) se rozjeli[35]).

A poněvadž pan Lev purkrabě s některými pány a rytířstvem i také s Pražany, nesrovnávali[36]) se s volí[37]) královskou, aby v[38]) svornosti a[39]) v lásce s těmi pány a rytířstvem 1526
i stavem[40]) městským, v Kolíně přítomnými, společně[41]) jednali o potřeby náležité[42]): že[43]) ti všickni stavové v Kolíně spuntovali se za jednoho člověka podle krále pána svého, aby žádným nespravovali se jiným, než králem pánem svým dědičným, v ničemž jedni druhých neopouštějíce, z příčiny té: poněvadž král ráčil se obrátiti[44]) a státi při nich podle těch artikulův, kterýmž pan Lev s svými byl[45]) odpíral, o kteréž bylo tudíž jednáno při prvním[45*]) (1525 8. list.)
sjezdu o sv. Martinu[46]), že také[47]) oni[48]) krále nikterakž v tom opustiti nemíní[a]). A v to také jsou pojati všickni ti, kteří[49]) jsou z Prahy od svých žen, dětí i[50]) statkův byli vytištěni že též král ráčil při nich[51]) státi, neustoupiv[52]) toho[53]), což jest o nich Pražanóm několikrát[54]) přísně rozkázal[55]), aby do jich[56]) statků zase vpuštěni byli pokojně. Avšak proto ti vypovědění[57]) v zapomenutí při tom nebyli, nýbrž[58]) že ta věc u krále tak opatřena byla z daru božího ode[59]) všech stavův při témž sjezdu. A na tom[60]) zůstali: poněvadž jsou již dokonaleji nepovolnost Pražanův tak dobře proti králi pánu, jako proti těm osobám skutečně poznali, a jimi[61]) samými jest[62]) se[63]) rokování[64]) rozešlo, že toho nemínime[65]) opustiti, ale že ta všecka jich nesnáz musí průchod a konec svůj bráti podle zasloužení jedné každé strany.

---

[1]) *l* {Tomu… nějakých svých}; K tomu dotýkali ňákých svobod. — [2]) *l* aby nic též proti nim. — [3]) *vl* nečinili. — [4]) *b* průvody. — [5]) *v* {mocí}. — [6]) *v* přisahám někomu moc měli křivdu. — [7]) *vl* činiti. — [8]) *kbleg* a rytířským; *v* spolu rytíř. — [9]) *v* a potom městským. — [10]) *d* {poddané}. — [11]) *kblv* {své}; *v* poddaných svých. — [12]) *l* někdy třebas. — [13]) *b* {sáhli}; *dg* sahali. — [14]) *l* {nikdá}. — [15]) *v* páni dědiny (!). — [16]) *v* zároveň a jednostejně všichni jsou. — [17]) *l* všichni spolu jsou. — [18]) *v* spolu svých. — [19]) *kbledg* spoluměšťanův. — [20]) *kblv* a také. — [21]) *e* jsúce. — [22]) *kbl* pána svého jednoho. — [23]) *v* neměl moci vložiti se bezpráví (!). — [24]) *ost* proti druhým. — [25]) *l* co. — [26]) *v* též moci. — [27]) *ost* král, pán. — [28]) *kblev* násilí. — [29]) *v* Té tak jsou; *l* {jsou}. — [30]) *edg* Pražané chtěli užív.; *v* Praž. chtíce užív.; *k* Praž. užív. chtěli; *b* Praž. užívali. — [31]) *v* {A tak}. Tím způsobem rozvedli. — [32]) *d* »rozvedli… nebylo« je dvakráte. — [33]) *l* aby neměl král a pán jich… obhajovati (po druhé) z té smlouvy. — [34]) *v* všickni s puntem svým; *keg* všickni s tím puntem jich; *b* všickni puntem jich se rozešli a rozjeli. — [35]) *k* rozešli. — [36]) *ost* nesrovnali. — [37]) *kv* s vůlí. — [38]) *v* {v}. — [39]) *v* {a}; *lb* {v}. — [40]) *k* i také s stavem; *g* i s stavem. — [41]) *k* {společně}. — [42]) In marg.: *g* taktéž spravedlivě. — [43]) *v* {že} všickni stavové ti. — [44]) *v* k nim obrátiti. — [45]) *vb* {byl}. — [45*]) *z* chybně pevném. — [46]) *klevdg* Martině. — [47]) *ost* {také}. — [48]) *dg* {oni}. — [49]) *ost* kteříž. — [50]) *k* {i}. — [51]) *v* {při nich}. — [52]) *bv* neustúpiv. — [53]) *v* od toho. — [54]) *kb* několikráte. — [55]) *le* rozkazoval. — [56]) *v* svých. — [57]) *v* Avšak proti vypov. (!). — [58]) *ke* nébrž. — [59]) *e* ote. — [60]) *v* při témž sjezdu, že sou na tom. — [61]) *kbedg* i jimi; *l* i nimi. — [62]) *l* {jest}. — [63]) *g* {se}, ale přips. později. — [64]) *ost* to rokov. — [65]) *vg* nemíní.

[a]) V listop. 1525; viz kap. III. 2, str. 187.

1526 Dále, aby každému i toto[1]) také[2]) známo[3]) bylo, že při tom sjezdu také oznámeno bylo: že to[4]) psaní a rozkázaní krále i králové[5]) Jich Mstí, Pražanóm téhož[6]) času učiněné[7]) o bratra Matěje poustenníka[8]), toho ctného[9]) a šlechetného muže, aby ho bez meškání z vězení svého 1526
pustili[10]), v zmaření přišlo[11]), že sou toho zhola neučinili a v nic to rozkázaní obrátili[12]) beze vší slušné vejmluvy.

KAPITOLA SEDMÁ,

v níž[13]) se vypisuje, jak Pražané vysoce svou stavějí a skrze arcibiskupa ostřegomského mnoho provozují. Dále jak Turek škody v Uherské zemi[14]) činil, Bělehradu dobyl, a jak[15]) král Ludvík žalostivě i pro pána boha, aby Čechové mu pomoc dali, prosí[16]). Při tom, kteří a jak[17]) táhnou, se jmenují[18]), a[19]) jak se jest ta bitva[20]) stala a jak jest[21]) král Ludvík zahynul.

Po tak mnohých nesnázech přišlo[22]) již[23]) k tomu na nejvyšší, že Pražané svými běhy dotýkali se důstojenství krále, pána svého, postavivše se nepoddaně a neposlušně[24]) proti němu; a k tomu se již nachylovalo[25]), jako by ho za[26]) pána svýho[27]) dědičného míti nechtěli. A to se[28]) zřetedlně již[29]) ukázalo, že předepsanému psaní a vůli jeho nikterakž skůro[30]) povoliti nechtěli, ani tomu místa dáti, aby zvláště měli koho z těch[31]) osob k němu vypraviti, kteříž[32]) se nejvíc tím zastírali, pravíce, že jim mluvil, aby se na žádné psaní jeho neobraceli, mimo to, k čemuž jim byl[33]), jakož oni vyznávali[34]), na jich zprávu křivou[35]) snad byl[36]) povolil. Ale toho jsou[37]) ničímž nikdá neprovodili[38]), neb neměli žádného důvodu pravého ani pořádného[39]), a tak jest[40]) byla zřetedlná křivda a faleš. Neb ten ostřejomský[41]) arcibiskup, tak jakž[42]) lidé povětrně zpravovali, něco k Paškovi a[43]) k[44]) jiným jeho tovaryšům v Budíně k tomu podobného[45]) mohl mluviti všetečně bez přítomnosti královské, jako by to činil[46]) slovem královským; a on Pašek potom to v[47]) prazské obci vtrušoval za jistou[48]) pravdu, kdežto pan král[49]) nikdá[50]) potom[51]) k tomu se nepřiznal[a]). Důvod toho jest: kdyby to tak bylo, Pašek by se v tom nikoli nezmeškal[52]), aby neměl sobě na to jistoty zjednati, aby měl potom[53]) co ukázati. Druhé: že by král nikdá toho[54]) Pražanóm potom nepsal, aby k němu ty osoby vyslali[55]), kteříž pravili se takovou vůli[56]) dotčenou[57]) jeho slyšeti, a aby se tím nic[58]) nezastírali; jakož sou pak nesměli nikdá toho[59]) učiniti,

---

1) *ost* {i toto}. — 2) *v* také jednomu každému; *ost* také každému. — 3) *dgv* známé. — 4) *vl* ta. — 5) *kbv* královny. — 6) *le* toho. — 7) *v* učiněná. — 8) *vl* poustevníka. — 9) *v* druhého (! vzniklo asi z »dctného«). — 10) *v* pustili, že jsou toho nic neučinili, nýbrž to rozkáz. v zmaření přišlo. — 11) *l* přišla. — 12) *ost* přišlo a se obrátilo. — 13) *v* {v níž se vyp., jak} Praž. svou věc vysoko stavějí a skrze biskupa ostřehovského [sic] mnoho provozovali. Turek uherské zemi škody činil atd. — 14) *l* v Uhřích. — 15) *v* {a jak}. — 16) *b* {prosí}; *v* prosil. Kteří jsou táhli, jak se jmenovali. O bitvě a zahynutí krále. — 17) *kb* {a jak}. — 18) *b* a jak se jmenují. — 19) *kbl* a kterak se ta bitva {jest}. — 20) *l* ta bitva, v níž král L. zahynul. — 21) *e* {jest}. — 22) *v* přišlo bylo; *g* přišlo jest. — 23) *g* {již}. — 24) *l* nepoddaně, neposlušně. — 25) *kblv* nachejlilo. — 26) *g* ho již za. — 27) *vl* {svého}; *b* svýho. — 28) *v* chtěli(!). Což se. — 29) *l* {již}; *v* již bylo zřetedlně; *kbedg* již zřetedlně. — 30) *v* {skůro}; *dg* skoro. — 31) *v* koho z let(!). — 32) *v* kteréž(!). — 33) *eg* {byl}. — 34) *l* vyznali. — 35) *e* křivú. — 36) *l* {snad byl}. — 37) *z* chyb. »času«; vzniklo asi čtením nejasného »gſau«). — 38) *ost* neprovedli. — 39) *blv* {ani pořádného}. — 40) *l* {jest}. — 41) tak v *z*; *v* ostřehovský (!). — 42) *e* jak. — 43) *b* a tak k jeho jiným. — 44) *v* {k}. — 45) *kbv* k tomu nápodobně. — 46) *kbl* učinil. — 47) *b* {v}. — 48) *b* za jistú. — 49) *ost* kdežto pak král. — 50) *l* nikdáž. — 51) *dl* {potom}. — 52) *d* nezameškal; *v* neobmeškal. — 53) *l* potom měl i co. — 54) *v* nikdá byl toho; *l* toho Praž. toho {potom}. — 55) *v* vyslány(!), kteréž pravily, že sou tak. vuoli od JMK slyšely, aby... — 56) *b* vůli dáti(!). — 57) *kblv* {dotčenou}. — 58) *l* již; *kbev* víc. — 59) *v* toho nikdy; *ost* toho nikdá.

a) Srv. kap. III. 1. na str. 176. a pozn. b).

1526 aby vyslali.[1]) Třetí: nebylo by potřebí již králi o to další péče míti, ani posélati[2]) oratorův, pánův moravských, do Kolína k sjezdu předešlému, aby mocně jednali na místě královském mezi Pražany a vypověděnými, jakož jest povědíno. A tak[3]) to i jiné se najde[4]), že hodněji jest tomu všemu věřiti, nežli Paškovi s jeho tovaryši, ani[5]) tomu[6]) arcibiskupu nevěrnému. I z té příčiny, poněvadž jest již králi náleželo vejstupku proti němu učiněného[7]) litovati, nad kterýž[8]) ztěžka vyšší býti může: toho všeho v mlčení s radou svou zanechal[9]), dokudž by do koruny České nepřijel.

A v tom času Turek nepřítel škodu znamenitou v Uherské zemi činil a Bělehradu zámku, kterýž při jeho pomezí jest, mocně[10]) dobyl. A když nechtěl na tom přestati, umyslil[11]) se k Budínu přiblížiti[12]). Ale[13]) král Ludvík, znamenav veliké své[14]) nebezpečenství, posílal oratory do Čech, psal žádal, i [ne]jednou[15]) rozkazoval všem ze všech stavův, a[16]) nejvejš — co nad to žalostivějšího býti může[17])!? – pro pána boha prosil, aby mu ku pomoci lidu zbrojného poslali.

Ale[18]) Čechové[19]) někteří, zvláště[20]) pan Lev a jiní soudcové zemští s jich puntem a[21]) s[22]) Pražany, na sněm se obecní odvolávali[23]), vychtíce teprv[24]) o to[25]) jednati. A[26]) jiní nečekavše sněmu, totiž ti všickni páni a rytířstvo 1526 z kraje Boleslavského[a]), ač sou[27]) sami osobně netáhli, však pomoc znamenitou peněžitou[28]) učinili a dali[29]) v moc panu kancléři[30]), ktežto[31]) zjednav lidí služebných[32]) spolu s svými[33]) nemalý počet, táhli[34]) všickni spolu[35]) bez mála na[36]) dvě neděle za Pražany až k Starým Hradům.[b]) A tu uslyšavše[37]) zlou[38]) novinu o králi, o kteréž se doleji psáti bude, obrátili se zase. Pan Jindřich[39]) také z Rožmberka osobně netáhl[c]), ale poslal na svém místě několik set[40]) lidu zbrojného. Ale pan Jakoubek[41]), podkomoří[d]), z vůle královské táhl prve s některými městy, totiž s Žateckými, Lounskými, Kadaňskými, Mostskými, Táborskými a s některými málo víc, za Budín, podle zprávy mnohých, na XXV mil, k městečku Moháč[42]) řečenému blízko k vojsku tureckému.

Ale Pražané, naposmívavše se jiným[43]), kteříž[44]) jsou[45]) byli vytáhli[46]), ač sou[47]) po jiných a za[48]) jinými, pod nějakou barvou a podle nich Plzeňští, Berounští[49]), Slanští, Litoměřičtí, Mělničtí, Oustští[50]) a jiní někteří se vypravili a vytáhli z Čech za Budín deset mil; tu se[51]) zastavili a dále netáhli[52]), ne aby dotáhnouti[53]) nemohli[54]), neb[55]) sou tak táhli, aby nedotáhli, majíce k tomu dosti času. Neb vytáhli byli[56]) z Prahy[57]) v sobotu[58]) po[59])

---

1) *k* vyslali ty osoby. — 2) *ost* posilati. — 3) *v* A tak tomu i jinému všemu hodněji jest věřiti. — 4) *kbledg* {se najde}. — 5) *k* ani i; *e* ano i; *l* {ani} i; *v* anobrž i. — 6) *v* {tomu} nežli. — 7) *v* proti němu řečenému(!). — 8) *blv* který. — 9) *l* pominul. — 10) *v* marně(!). — 11) *d* umyslil sobě k Budínu se obrátiti. — 12) *kblev* pustiti. — 13) *ledg* A. — 14) *kblvdg* své veliké. — 15) *z* chyb. jednou. — 16) *v* anobrž. — 17) *g* může. — 18) *kbvdg* {Ale}. — 19) *bg* A Čechové; *v* Čechové pak. — 20) *v* obzvláštně; *ost* a zvláště. — 21) *b* {a}. — 22) *v* {s}. — 23) *l* odvolali. — 24) *ost* {teprv}. — 25) *klv* prve o to; *bedg* o to prve. — 26) *v* Ale. — 27) *l* {jsou}. — 28) *b* znamenitú peněžitú. — 29) *v* a dáti to v moc(!). — 30) *le* kancliři. — 31) *v* kderýž; *ost* kterýž. — 32) *kblv* lidu služebného (*v* služebního}. — 33) *v* s svým. — 34) *v* Ti táhli. — 35) *k* {spolu}. — 36) *v* {na} dvě; *d* za. — 37) *v* Kdež uslyšavše. — 38) *b* zlú. — 39) *e* Jiřík(!). — 40) *l* set osob lidu. — 41) *lev* Jakúbek. — 42) *v* Mocháč; *l* Moháči. — 43) *v* se dosti jiným; *k* se jim. — 44) *e* {kteříž ... barvou}. — 45) *kblvd* {jsou}. — 46) *l* vytáhli; také táhli po jiných. — 47) *l* {ač jsou}. — 48) *l* {a za ... Plzeňští}; *v* jak potom vytáhli po jiných a s nimi {za jinými ... podle nich}. — 49) *l* také Berounští atd. — 50) *l* a Oustští. — 51) *v* však sou se tu. — 52) *ost* a dále netáhli, majíce k tomu dosti času: *v* neb sou ne proto nedotáhli, jakoby dotáhnouti nemohli, ale že jsou tak táhli, aby nedotáhli; *kbled* ne aby dotáh. nemohli, neb jsou atd. — 53) *b* dotáhnúti. — 54) *d* mohli. — 55) *g* {neb jsou ... aby nedotáhli}; *dl* nebo. — 56) *v* Vytáhli byli zajisté; *g* {byli}. — 57) *blv* {z Prahy}. — 58) *kbl* {v sobotu}. — 59) *b* při.

a) Především pan Jan z Vartmberka a Kunrát Krajíř; Jindřich Hložek ze Žampachu na Březně odtudž, hejtman panství krajířských, účastnil se osobně. Zprávy Bartošovy mohly vyjíti právě od Hložka, ježto tento rytíř už prve s vyšlými byl znám a pro ně pracoval. – b) Altenburg, u vtoku Lítavy do Dunaje. — c) Ležel na smrtelném loži. Viz Břežanův Krátký výtah Č. Č. M. 1828, 21. — d) z Vřesovic.

1526 28. čce. svatém Jakubu čtvrtého dne, jakož o tom o všem jiným jest vědomo[1]). Ale sama nedbanlivost a nemilost k králi pánu[2]) toho jim bránila učiniti, totiž těm[3]), kteříž[4]) sou vrchnost[5]) držali[6]), a ne těm, kteříž sou rozkázaní jich činili a hejtmany podnikali.

A v tom nějaký Jan Pastucha[a]) řečený od tří korun — kterýž hodně, pasením[7]) stáda z[8]) mladších let skutečným, to jméno obdržel[9]) — a Blažek z Tejna s jakous[10]) vokotrží[11]) nenapravitedlnou[12]), spolusousedé[13]) z Prahy, byli[14]) postaveni[15]) za hejtmany a za[16]) správce nad[17]) prazskými[18]), i z jiných[19]) měst služebnými, i nade vší vejpravou toho jich tažení. A přitáhše k místu nadepsanému, jeli odtad ti jistí hejtmané[20]) k králi do vojska. A mluvil týž Pastucha k němu[21]), oznamuje těmi slovy, že »jest on jeden z pánův Pražanův s tím lidem, vyslaný[22]) ku pomoci JKMsti[23]) maje dosti potřeb, koření[24]) i jiných věcí s sebou«, a[25]) otázku učinil pastuší, kam by měl s nimi táhnouti[26]). — Král slyšav[27]) to, podivil[28]) se té otázce, jakožto posměšné a ovšem bláznové[28*]), a[29]) pověděl[30]), že o tom[31]) vědí dobře, aby jinam, než do vojska k němu, netáhli. — Pastucha vyslyšav[32]) krále, však proto rozkázaní jeho[33]) v nic obrátil a k svým zase přijel[34]), nikam se s lidem nehejbaje[35]).

A mezi tím[36]) páni Čechové, kteříž při králi byli, za to majíce, že Pražané k králi dotáhnou[37]) s jinými, radili králi, aby prodlil[38]) 1526
s bitvou, dokudž jiní nepřitáhnou. Král to slyšav[39]), chtěl povoliti jich[40]) radě. Ale páni uherští a jiná sběř uherská[41]) mluvili k Čechům, aby jináč nečinili, než aby bitvu bez prodlení svedli, pakli toho neučiní, že se[42]) chtí sami[43]) s nimi, totiž s Čechy, bíti[44]). A tak se stalo, že ta bitva brzo potom s Turky[45]) byla. A však Uhři mnozí hodnou[46]) také záplatu v té bitvě vzali, jsouce[47]) zmordováni[48]) a zajati[49]) s několika biskupy, též jako ten arcibiskup[50]) ostřejomský, kancléř[51]) uherský, leč kteří z toho vojska před bitvou byli[52]) ujeli. V kterémžto[53]) tureckém vojsku, podle[54]) zprávy mnohých[55]) bylo lidu válečného[56]) na dvakrát sto tisícův[57]), daleko[58]) proti menšímu[59]) počtu[60]) lidu královského[61]). A ta bitva stala se v středu[62]) na den svatého Jana stětí léta téhož[63]) 2c. XXVI°; 29. srp.
kteráž se stala[64]), z velikého božího dopuštění, velikou[65]) chytrostí Turkův a neopatrností jakous[66]) královského lidu, kdež[67]) mnoho Čechův i jiných lidí v tom[68]) vojště královském[69]) znamenitých, chudých i bohatých, věrných jest[70]) zmordováno[71]) a zjímáno. Ten pak arcibiskup[72]) často jmenovaný[73]) a někdy biskup vácovský v té bitvě[74]) z vůle císaře tureckého, jemu známého, hanebně jako pes zrádný jest sťat[75]) vzav hodnou[76]) pomstu za své služby.

---

[1]) *l* vědomé. — [2]) *l* pánu svému toho. — [3]) *v* těmi (!). — [4]) *k* kterýž. — [5]) *l* přednost. — [6]) *vldg* drželi. — [7]) *l* hodně skutečným pasením; *v* kterýž pasením ... skuteč. hodně. [8]) *ost* za. — [9]) *kbg* obdržal. — [10]) *vl* {s jakous ... nenapravitedlnou}. — [11]) *ed* vokotrčí; *kb* vokolotří. — [12]) *b* nenapravitedlnú. — [13]) *l* {spolu}sousedé. — [14]) *l* ti byli. — [15]) *v* vystaveni. — [16]) *l* {za} správce. — [17]) *ost* nad některými. — [18]) *kbe* a pražskými; *l* jak pražskými. — [19]) *kbledg* tak z jiných; *v* {i} z jiných. — [20]) *k* měšťané a hejtmané. — [21]) *v* k králi. — [22]) *ost* {vyslaný}. — [23]) *l* J. K. Msti přitáhl. — [24]) *k* potřeb k tažení i jiných. — [25]) *kb* {a}. — [26]) *b* táhnúti. — [27]) *ost* uslyšav. — [28]) *v* a podivil se. — [28*]) *ost* bláznivé. — [29]) *v* {a}. — [30]) *kbld* odpověděl. — [31]) *v* {o tom}. — [32]) *l* vyslyšev; *v* ač vyslyšel. — [33]) *k* krále; *ge* krále JMti. — [34]) *v* přijev. — [35]) *v* nehejbal. — [36]) *v* Mezi tím. — [37]) *kbev* táhnou. — [38]) *l* prodlel. — [39]) *bvg* slyšev. — [40]) *l* jejich. — [41]) *lev* z Uherska. — [42]) *d* {se}. — [43]) *d* {sami}. — [44]) *d* se bíti. — [45]) *v* s Turky brzo potom byla, v kteréž sou mnozí Uhři záplatu slušnou vzali. — [46]) *b* hodnú; *g* jednou {mnozí hodnou}. — [47]) *b* jsúce. — [48]) *de* zamordováni. — [49]) *g* zajeti; *l* zjímáni. — [50]) *ost* biskup. — [51]) *kbl* kanclíř. — [52]) *ost* {byli}. — [53]) *v* {kterémžto}. — [54]) *v* vedle. — [55]) *eg* mn. lidí; *k* {mnohých}. — [56]) *kbv* obecného válečného. — [57]) *kbv* tisíc. — [58]) *v* {daleko ... počtu}; *k* daleko víc. — [59]) *l* menšímu proti. — [60]) *d* {počtu}. — [61]) *v* lidu pak král. daleko méně. — [62]) *blv* {v středu}. — [63]) *ost* {téhož}. — [64]) *v* {kteráž se stala}; *d* A ta stala se. — [65]) *v* velikú. — [66]) *b* jakús. — [67]) *v* v kterémžto vojště královském mnoho Č. a jiných lidí. — [68]) *v* {v tom}. — [69]) *b* vojště lidu královského. — [70]) *v* {jest}. — [71]) *e* zamordováno. — [72]) *v* V též bitvě arcibiskup. — [73]) *ost* {často jmenovaný} ostřegomský. — [74]) *v* {v té bitvě}. — [75]) *k* zamordován a sťat. — [76]) *b* hodnú *v* hodinu.

[a]) Doložen jest chotí svou, Martou Pastuchovou (arch. praž., kn. č. 2142 L. 3). Patrno, že zpravodaj Bartošův byl ve vojště královském.

1526 A král, dřív[1]) než se bitva začala, znamenav, že žádné rovnosti v počtu lidu jeho proti Turkům, ani naděje k vítězství nebylo, sám několik[2]) z vojska ujel beze vší škody zdraví svého. A bylo potom o něm dlouho[3]) v Čechách pochybováno[4]) rozličně[5]); neb někteří pravili, že jest zhynul[6]), jiní, že jest živ zůstal mezi husaři též utíkajícími, tvrdili. A to trvalo za několik nedělí; až potom přemáhala[7]) pověst po zprávě[8]) nějakého pana[9]) Cetrycze[a]), tak řečeného, zvláštního[10]) milovníka[11]) jeho: že když ujížděl král s ním toliko přes nějaké bahno, tehdy z přílišného neštěstí přihodilo se[12]), že jest z toho bahna se dobýti nemohl, ale koněm, na kterémž seděl, zmrhán jest, a tak tu zahynul v tom bahně, utopiv se. A kteříž[13]) sou s ním[14]) byli při tom[15]) utíkání, každý šetřil toho z[16]) strachu přílišného, víc nežli[17]) krále, kam by před nepřítelem ujeti[18]) mohl, proto že již noc[19]) je byla zastihla. A tak z té bitvy velmi málo Čechův domův[20]) se navrátilo. A[21]) toho zahynutí královského[22]) potvrdila královna Maria svým psaním do sněmu obecního pánům českým, a kníže[23]) Jiří, markrabě brandeburský[24]), z poselství[25]), kteréž jest od ní[26]) působil na hradě
16. říj. Prazském při času svatého Havla[b]); a naposledy kníže Ferdinandus Rakouský, nejbližší po meči přítel a švagr přirozený krále Ludvíka, — kterýž ohlašoval se k království Českému, chtě býti králem, — v týž rozum listy[27]) svými skrze oratory své, že by král Ludvík zahynul, toho potvrzovali[28]). Veliké a předivné boží dopuštění a neobsáhlý soud jeho v takové[28*]) 1526 příhodě!

Potom, když po bitvě bylo, někteří navrátivše se k tomu místu, dobyli[29]) krále z toho bahna a pod břehem ho zakopali. A po několika[30]) nedělích vykopali ho zase a do Bělehradu[c]) bližšího, tu kdež jest[31]) pohřeb královský, přinesli[32]). A potom brzo[33]) sjeli se do téhož Bělehradu Uhři k slavnosti Všech svatých a pohřeb 1. list.
mu učinili; a dřív než minulo XXIIII hodin, vejvodu sedmihradského Jana Štefana[34]) za 10. list
krále sobě volili i korunovali. 11. list.
Měšťané pak a obyvatelé[35]) budínští, jsouce[36]) zstrašeni[37]) Turkem, mnoho se jich z města vystěhovalo a[38]) preč[39]) se vybrali[40]), židův tam nechavše[41]). A potom v několika dnech Turci do Budína přitáhli a jej opanovali, město spálili[42]) a židy téměř všecky zmordovali, Pešť také[43]) město vypálili[44]) a jiné zlé věci[45]) páchali[46]).

Zlé bylo opatření od Čechův toho pana krále[47])! Neb[48]), jakož jest předpověděno[49])[d]), že[50]) někteří pomoc jemu s lidem učinili, a jiní nic; a[51]) někteří[52]), jakožto[53]) Pražané[54]), ač jsou po jiných a za jinými se vypravili, a podle nich města některá již jmenovaná, vytáhše s lidem z Čech za Budín k místu nadepsanému[55]), tu se zastavili[56]) a dále netáhli[57]), až se ta bitva nešťastná stala. Z toho ze všeho sluší povážiti, že žádná jiná počátkem příčina[58]) toho[59]) neštěstí krále Ludvíka a zmocnění[60]) s veliké strany od Turkův i zkořenění[61]) v Uherské zemi[62]) nebyla, nežli ta bouřka prazská. Neb

---

1) *d* dříve. — 2) *klv* několiký. — 3) *kblv* {dlouho}. — 4) *klv* pochybování — 5) *klv* rozličné. — 6) *kblev* zahynul. — 7) *eg* přemohla. — 8) *kble* {po zprávě}. — 9) *l* ňákého {pána}. — 10) *d* obzvláštního. — 11) *kbledg* milostnika. — 12) *l* trefilo se. — 13) *v* kteří. — 14) *l* {sou s ním}. — 15) *v* {při tom ... kam by}. — 16) *vl* {z}. — 17) *l* než. — 18) *g* ujiti. — 19) *l* moc. — 20) *g* domů. — 21) *v* {A}. — 22) *l* {královského}. — 23) *v* potom kníže. — 24) *vl* brandeburské. — 25) *v* skrze poselství. — 26) *v* od královny. — 27) *kbl* s listy. — 28) *be* potvrzovali, veliké ... příhodě oznamujíce. — 28*) *ost* takovéto. — 29) *e* dobývali. — 30) *v* Po několika. — 31) *g* {jest}. — 32) *l* jej přinesli; *kb* přinesli ho. — 33) *g* brzy. — 34) *g* Štěpána. — 35) *v* Měšťané, jak obyvatelé. — 36) *b* jsúce. — 37) *kbe* strašeni; *v* trápeni. — 38) *k* {a}. — 39) *ldg* pryč. — 40) *kblv* vybravše. — 41) *klv* nechali. — 42) *l* {město spálili} opanovali, Pešt město také vypálili a židy ... zmordovali a jiné atd.; *v* město spálili a Pešt m. také vyp. a židy. — 43) *kbedg* město také. — 44) *k* zapálili. — 45) *edg* věci zle. — 46) *d* spáchali. — 47) *kblevg* krále pána. — 48) *vg* Nebo. — 49) *edg* předpovědíno; *kblv* povědíno. — 50) *v* {že}. — 51) *v* {a}. — 52) *v* někteří pak. — 53) *l* jakož. — 54) *v* Pražané a podle nich některá města již jmenovaná, ač jsou vytáhše po jiných a za jinými s lidem z Čech ... — 55) *kblv* jmenovanému. — 56) *v* se vypravili, však se tu zastavili a dále táhnouti. — 57) *kblv* {netáhli}; nechtěli. — 58) *kblvg* příčina počátkem. — 59) *l* jeho. — 60) *e* zmocn. se. — 61) *kblev* vkořenění; *k* vkoř. jeho; *l* vkoř. jich. — 62) *v* do Uherské země.

a) Oldř. Cetryc (Zettritz) z Lorenzdorfu (u H. Hlohova) ve Slezsku, z dvořanů král. — b) Jiří mark. bran. anspašský, syn sestry Vlad. II., od r. 1506 na dvoře budínském, vychovatel kr. Ludvíkův a člen vladařstva po r. 1516. Od r. 1523 držel knížectví Krňovské ve Slezsku. — c) Stoličního v Uhr. — d) Viz str. 191.

1526 hned, jakž[1]) se státi měla, v přátelství[2]) a v punty jíti počali s Pražany mnozí z vyšších stavův a[3]) nejvejš[4]) pan Lev s jinými soudci[5]), tak aby jedni druhých v potřebách neopouštěli, uvrhše v to víru a moc[6]). A oni sebravše[7]) sobě takovou[8]) sílu, i[9]) pozdvihli se jedni proti druhým, netoliko v Praze, ale i[10]) v panském a v rytířském[11]) stavích[12]), a tak v nesvornost velikou[13]) i[14]) v nelásku nesmírnou[15]) vešli. A k tomu skutku nejprv[16]) pomocni[17]) byli Pražanóm větší díl z městského stavu po městech královských, spravujíce se jimi a říkajíce skrze Jana Rančíka[18]) z Hradce Králové[19]), že »jest nám[20]) užitečné, abychom po hlavě chodili«. A kněží toho podle[21]) administratora na vrch práva dopomáhali, popouzejíce[22]) lidí ke všemu zlému i nejhoršímu na kázaní[ch][23]) svých bez přestání, jako by lidi na koně k bitvě[24]) sázeli. A král se tudy[25]) k jedné straně sobě poddanější víc[26]) nežli 1526
k druhé byl[27]) připojil a obrátil, jakož[28]) z předešlých teď[29]) řečí tomu dobře[30]) porozumíš[31]). A tak z těch počátkův a z[32]) nesvornosti[33]) království[34]) České bylo rozděleno[35]), že již král malý prospěch[36]) od nich měl; nebo[37]) ti, kdo[38]) sou se ho[39]) přídrželi jako pána svého, mdlí byli — ačkoli upřímní — v takové příliš veliké potřebě jemu[40]) prospívati, poněvadž odporná jim strana v tom se s nimi nesrovnávala[41]). A tak tudy musila zkáza přijíti dílem ďábelským, od boha dopuštěným; neb podle rozumu lidského silnější každá pospolnost bývá, nežli po různu roztrhaná. A ti puntové začali se byli[42]) z příčin některých, v prvních knihách položených, a zvláště pro počty páně Lvovy, pro ouřadův[43]) změnění a naposledy pro statek pána z[44]) Rožmberka, o kterýž pan Lev usiloval.[a])

KAPITOLA OSMÁ,

v níž se vypravuje a na rozum dává, jak přítel v potřebě poznán bývá. Při tom[45]), když jsou Turci Budínu[46]) dobyli, co jsou tam působili. Při tom[47]) život a dobrota krále Ludvíka se vypravuje[48]) a[49]) schvaluje[50]), a ta jest ho zavedla[51]).

Toto[52]) sluší při tom znáti a pilně[53]) znamenati, podle přísloví lidu obecního[54]), že »v potřebě a nouzi přítel poznán bývá« a též také v potřebě pána mocného světského poslušenství, milost a věrnost lidí jemu podaných se nalézá. Já žádného nenaříkám a nesoudím, ale toho všeho, co se stalo[55]), jiným k rozvážení nechávám[56]); nebo[57]) mně o jiné péče[58]) není, než abych napsal toliko[59]) to, co[60]) jest samo v sobě se stalo, pro zprávu a[61])

---

1) *l* Nebo jakž hned se státi měla; *v* Nebo jakž se státi měla, hned. — 2) *v* {v}. — 3) *ost* {a}. — 4) *vl* {nejvejš ... soudci}. — 5) *kbedg* pány soudci. — 6) *kbdg* meč. — 7) *v* Nebo sebravše. — 8) *ve* takovú. — 9) *v* {i}. — 10) *bevd* {i}. — 11) *klevdg* i rytíř. — 12) *l* stavu. — 13) *b* velikú. — 14) *klevdg* a. — 15) *b* nesmírnú. — 16) *ost* {nejprv}. — 17) *kbledg* nápomocni; *v* napomáhání. — 18) *z* má sice »Raučíka«, ale správná forma dovozuje se z půhonů r. 1528. — 19) *kv* Králova. — 20) *v* jim. — 21) *v* Kněží také podle adm.... toho dopomáhali. — 22) *kbevd* popuzujíce. — 23) *ost* kázaních. — 24) *v* k bitvě na koně; *l* v bitvě na k. — 25) *v* Protož tudy král ... k druhé se připojil. — 26) *g* {víc}. — 27) *vl* {byl}. — 28) *l* jakož se tomu teď z předešlých řeči porozumívá. — 29) *b* teď z předešlých. — 30) *kl* {dobře}. — 31) *kbev* porozumí se. — 32) *kblev* {z}. — 33) *v* počátkův k nesvornosti. — 34) *v* královské. — 35) *b* rozdvojeno a rozděleno. — 36) *ost* od nich malý prospěch. — 37) *d* neb. — 38) *ledg* kdož; *v* kteříž. — 39) *le* se jeho. — 40) *klev* jemu potřebě; *b* {jemu}. — 41) *v* nesrovnala. — 42) *l* {byli}; *v* býti. — 43) *v* potom pro ouřadův. — 44) *l* {z}. — 45) *l* {Při tom ... co jsou}; A co Turci, Budína dobyvše, tam působili. — 46) *kblev* Budína. — 47) *l* {Při tom}. — 48) *leg* se vypisuje. — 49) *kbe* i. — 50) *gl* {a schvaluje}. — 51) *l* {a ta jest ho zavedla}; *v* má jiný nadpis: Dává se na rozum ... bývá. Život a dobrota krále Ludvíka, která ho zavedla. — 52) *klg* Tuto. — 53) *b* {znáti a pilně}; *l* znáti a při tom. — 54) *kblvd* obecného. — 55) *v* ale to všeho, což se jest stalo; *k* ale co se stalo, toho všeho. — 56) *ost* připouštím. — 57) *l* neb. — 58) *kblev* větší péče. — 59) *ost* {toliko}. — 60) *blg* což. — 61) *bl* {a}.

a) Viz str. 182 a 187.

1526 vejstrahu budoucí. A protož každý, jakž[1] rozumí, tak[2]) valchuj[3] a měl to, což na žernovy[4] sypati[5] budu.

I věz, že rozum toho dovozuje, že poddaní krále pána[6] jej[7] příliš zanedbali, pro nemilost osoby jeho a pro[8] přílišnou[9] dobrotu jeho. Neb[10] gróf[11], jináč[12] vejvoda Jan Štefan, v Sedmihradské zemi nikam se z místa nehejbal, aniž jest[13] jakou pomoc[14] králi učinil, ale s pokojem seděl i doseděl — a Turek mu[15] žádné škody na jeho panství nečinil, sem i tam mimo něho táhna; nébrž[16] dočekal[17] toho, že jest již za krále v Uherské zemi[18] přijat[19]. Jiní[20] Uhři též, jak jsou se v nuzné potřebě témuž[21] králi Ludvíkovi postavili[22] podle poddané povinnosti své, nebo[23] kterakkoli jináč, již[24] to[25] skutkové vypravují a všecky okolní země[26] o tom hlásají. Ještě dále věz, že jakž[26*] sou se[27] Turci Budína a Peštu[28] zmocnili[29], a to[30] obé[31] vypálili[32], krom zámku budínského, že po takovém úklidu z země Uherské zase nazpátek[33] táhli k svým mezem a svými toho neosadili[34]. A[35] měšťané budínští, kteříž z města[36] byli utekli, zase se brzo[37] navrátili a znovu se[38] stavěli i[39] opravovali. A nad to Uhři krále svého nového Jana Štefana na zámku tudíž na stolici královskou[40] posadili, beze vší překážky i strachu[41]..

Čechové také někteří týmž spůsobem, zvláště[42] vrchní správce a soudce[43] zemští s jich puntem, doma všeho[44] useděli, neučinivše žádné
králi[45] pomoci na jeho mnohé žalostivé – buď 1526
bohu líto! — netoliko rozkázaní, ale ani[46] na[47]
neobyčejné a[48] žalostivé[49] žádosti jeho, kterémuž se byli dckami zemskými všicni tři stavové
zapsali na sněmu obecním[50], položeném na (1523 22. led.)
den sv. Vincencia[51] léta M⁰V^C⁰XXIII⁰, při přítomnosti jeho na hradě Pražským, aby mu pomoc berní[52] na Turky[53] učinili, a pakli by to nepostačilo a Turek by do Uher vtrhl[54], tehdy[55] že nemají nikterakž krále opustiti, ale pomoc jemu učiniti mají, jako proti nepřátelům[56] víry křesťanské[a]. — Ač pak se zdá, že jest vejmluvu dosti slušnou pan Lev s jinými svými i s Pražany měl, odvolávajíce se na obecní[57] sněm k jednání o to podle zřízení zemského, ale poněvadž taková potřeba náhlá[58] králi pánu nastávala[59], že Turek k Budínu nenadále pospíchal, páni, rytířstvo a města, krom Pražanův[60], kteříž se podle krále[61] pána svého byli zastavili a v Kolíně své sjezdy jmívali, v rozdílu a v různici veliké jsouce se[62] panem Lvem, s jeho puntem a s Pražany — jimžto všem náleželo[63] se na sněm obecní[64] odvolati[65], též[66] jako jiným[67] — avšak ti[68] sou[69] se
na den sv. Petra a Pavla, apoštoly boží[70], 29. června
k obeslání královskému do Kolína společnímu[71] sjeli a to jednali, aby žádného nečekajíce, tomu dosti učinili[72] a pomoc dali králi[73], jakož pak král když[74] položil jim i všem jiným rok
k vytažení na den svaté Margréty[75], podle 13. čce.
toho, rozjevše se, mnozí[76] bez meškání vytáhli.

---

[1]) *kblv* jakž každý. — [2]) *v* také. — [3]) *bg* valchují aneb to což (!). — [4]) *kbd* což na žernov; *l* co na žernov; *e* což já za žernov; *v* což já za zrno; *g* což já za žernovy. — [5]) *l* nasejpati. — [6]) *v* pána svýho. — [7]) *vl* {jej}. — [8]) *v* {pro}. — [9]) *be* přílišnú. — [10]) *kblev* Nebo. — [11]) *dv* gráf. — [12]) *kbledg* jinak. — [13]) *l* {jest}. — [14]) *k* pomoc jakou; *b* pom. jakú. — [15]) *kbevdg* jemu. — [16]) *kbdg* nýbrž. — [17]) *levdg* dočkal; *kb* dostal. — [18]) *ost* za krále uherského {v uh. zemi}. — [19]) *v* přijat byl. — [20]) *ost* A jiní. — [21]) *g* {témuž}. — [22]) *vl* postavovali. — [23]) *v* anebo. — [24]) *ost* {již}. — [25]) *ost* skutkové to. — [26]) *vl* ok. jich země. — [26*]) *ost* jak. — [27]) *vld* {se}. — [28]) *kg* Peště. — [29]) *vl* dobyli. — [30]) *kb* a to dobyli. — [31]) *k* a obé; *l* oboje. — [32]) *v* popálili. — [33]) *v* na statek (!). — [34]) *v* nevodili a neosadili; *b* nevodili, neosadili; *l* nedědili. — [35]) *vl* {A}. — [36]) *ost* byli z města. — [37]) *g* brzy. — [38]) *d* sobě. — [39]) *ost* a. — [40]) *b* královskú. — [41]) *kble* a strachu. — [42]) *l* zvlášť. — [43]) *vl* soudcové. — [44]) *v* vše. — [45]) *l* žádné pom. králi; *ost* králi žád. pomoci. — [46]) *vl* {ani}. — [47]) *v* {na}. — [48]) *dg* {a}. — [49]) *l* truchlé. — [50]) *klvg* obecném. — [51]) *d* Vincencí. — [52]) *kb* z berní. — [53]) *v* na Turka. — [54]) *d* vtrhoval. — [55]) *v* tedy. — [56]) *vl* proti nepříteli. — [57]) *levdg* obecný. — [58]) *kv* potřeba pilná; *bl* pilná potřeba. — [59]) *kbev* nastala. — [60]) *kg* Pražanů; *be* Pražan. — [61]) *vl* {krále}. — [62]) *kblevg* s. — [63]) *v* {jimžto všem náleželo}; mohli se také na sněm. — [64]) *ldg* obecný. — [65]) *kblevg* odvolávati. — [66]) *v* {též}. — [67]) *v* jako i jiní. — [68]) *b* {ti}. — [69]) *e* {jsou}. — [70]) *kblev* apoštolův božích. — [71]) *g* společnému; *ost* společně. — [72]) *l* tomu dosti, což jsou připověděli, učinili. — [73]) *kblev* králi dali. — [74]) *v* když král. — [75]) *ost* Markéty. — [76]) *bevdg* {mnozí}.

[a]) Ale na případném místě v kap. I. 4, str. 14—15 Bartoš o tom se nezmínil.

1526 A věc jest vědomá[1]), že pan Lev se všemi svými žádných sjezdův neměli o to, mohouce[2]) dobře a slušně, též jako odporná jim strana, totiž ti, kteříž[3]) sou[4]) se z Kolína rozjeli, to učiniti[5]); avšak[6]) aniž[7]) pomoc jakou[8]) učinili.

Ale[9]) Pražané, o nichž jest již[10]) mluveno, ačkoli sou po jiných z Prahy vytáhli, však tolikéž sou[11]), jako by doma seděli, zjednali[12]), krom toho, že sou naložiti[13]) a outratu v tom tažení[14]) vésti musili, ale na jalovo. Neb snadno jest cizí ucho jako plst[15]) řezati. — A jest s podivením, že v půl pátě[16]) neděli před (28. čce.) bitvou, od soboty čtvrtý den po svatém Jakubu (29. srp.) až do dne Stětí[17]) svatého Jana počítajíce[18]), nemohli k králi dotáhnouti; zase[19]) pak v půl třetí neděli do Prahy[20]) se navrátili! — Ti[21]) také[22]), nad zápis dokami učiněný, zapsali se knihami[23]) svými městskými v pondělí po Všech (1524 7. list.) svatých léta 2c. XXIIII⁰, aby krále pána svého neopouštěli, jakož o tom jest v prvních knihách v kapitole XXV[24]) v artikuli XVIII[25])[a]) položeno; i toho[26]) se nestalo. A města též jiná, kteříž[27]) s nimi táhli, jměvše se králem pánem svým, a ne Pražany ani jiným[28]) žádným, spravovati a táhnouti[29]) prve při času od krále položeném se panem Jakúbkem[30]) podkomořím a s jinými městy, podle[31]) též[32]) rozkázaní královského a podle jich všech vysokého připříkání[33]) v Kolíně, toho sou neučinili a tak se nezachovali, spravujíce se Pražany a potom hejtmany jich, Pastuchou[34]) a Blažkem[35]), tepruv[36]) vytáhše po jiných[b]). — A protož z toho ze všeho toto musí býti, že[37]), kdož sobě sám kuklu zle nebo dobře[38]) skrojí a v ni se obleče, ten sobě sám, že jest ji sobě tak udělal, děkovati bude, a v ní sám choditi musí[39]). 1526

Znamenej[40]) ještě pilně přílišné neštěstí[41]) takového pána a krále, k jakému jej[42]) konci a zahynutí přivedlo, že není slycháno o takové příhodě, tak mocného pána nenadálé! Kdo jest poznal smysl[43]), radu[44]) a soud boha všemohoucího, kterýž má moc nad císařem, králem, papežem i jinými všemi lidmi div svůj ukázati[45]), moha toho tak a jiného jinak[46]) k zahubení přivésti, též nyní, jako při počátku světa! — A protož velmi nejistý soud lidský jest, proč pán bůh na světě lidi dobré a šlechetné trápí a časně zahubí[47]) rozličnými příhodami, pokušení na ně a očistec[48]) v tomto světě i smrt nenadálou dopouštěje — a proč[49]) zlým a nepravým[50]) lidem štěstí a prospěch dlouho ve vší rozkoši dává. Ten soud žádnému z lidí, ale samému bohu[51]) náleží.

Nadepsaný pak král Ludvík kraloval po otci svém deset let a pět měsícův, maje počet věku svého dvaceti let a dva měsíce. Byl jest[52]) jistě pán dobrotivý, na své[53]) poddané laskavý a k spravedlnosti příchylný, kdyby neměl překážky od lidí lstivých a spravedlnosti[54]) i všemu dobrému odporných. Kterážto přílišná[55]) dobrota jej zavedla a od bedlivosti[56]) velikých a vysokých[57]) věcí odvedla, přemožen jsa[58]) rozličnými kratochvílemi, totiž myslivostmi, tanci, projížďkami[59]) divadly, honbami, kolbami a jinými podobnými věcmi, kterýmiž se příliš zaneprazdňoval[60]), a tudy obmeškání

1) *v* Ale zase proti tomu věc jest vědomá. — 2) *b* mohúce. — 3) *bl* kteří. — 4) *vl* {sou}. — 5) *b* učiniti. — 6) *v* avšak sou pomoci žádné neučinili. — 7) *d* {aniž}; *g* až(!). — 8) *b* jakú. — 9) *v* Nýbrž. — 10) *vl* {již}. — 11) *l* {sou}. — 12) *k* zjednali a zpravili. — 13) *v* naložiti něco a. — 14) *l* {v tom tažení}. — 15) *l* prst. — 16) *k* pátý; *ost* páté. — 17) *ost* {Stětí}. — 18) *ost* počítaje. — 19) *v* a zase. — 20) *v* domův do Prahy. — 21) *dg* Tu. — 22) *g* taky. — 23) *b* kniehami. — 24) *vl* 26(!). — 25) *l* {artik. XVIII.}. — 26) *v* avšak i toho. — 27) *v* kterýž; *ble* kteráž. — 28) *vl* {a ne... žádným jiným}; *kbedg* žádným jiným. — 29) *b* táhnúti. — 30) *ost* Jakubem. — 31) *b* podlí. — 32) *kblevg* téhož. — 33) *l* přikázaní. — 34) *v* totiž Pastuchou; *l* a potom Pastuchou. — 35) *ost* s Blažkem. — 36) *v* a tepruv; *ost* teprv. — 37) *ost* {že}. — 38) *l* zle, nedobře. — 39) *l* děkovati a ji strhati musí. — 40) *leg* Znamenejž. — 41) *kb* pilně, příteli, neštěstí (*v* měl »příteli«, ale opravil); *l* pilně při témž nešť. — 42) *v* je. — 43) *ld* mysl. — 44) *ost* a radu. — 45) *l* ukazovati. — 46) *kbevdg* jináč. — 47) *b* trápí a časem i hubí; *lv* hubí a časem trápí; *g* tr. a č. zahubuje (později připsáno). — 48) *v* očistě(!). — 49) *kv* a proti tomu; *b* protož. — 50) *ost* lidem zlým a nepravým. — 51) *kbl* pánu bohu. — 52) *l* {jest}. — 53) *ost* a na své. — 54) *v* a správy(!). — 55) *v* Ta pak jeho přílišná. — 56) *kblv* od libosti. — 57) *kbev* vysokých a velikých; *l* vyšších a velikých. — 58) *v* přemohše jej. — 59) *le* průjíždkami. — 60) *dv* zaneprażdňoval.

a) Viz str. 74. — b) Viz str. 191 a 192.

1526 mnohé[1]) lidí poddaných přicházeti musilo[2]) a zvláště, když zuřivosti přísné, spravedlivé[3]) časem a místem náležitým se od něho neukazovalo. Kteréžto dobroty a jiných ctností jeho mnozí a zvláště Pražané zle užívali a[4]) nebojíce se žádného trestání činili, kdy a co chtěli, a[5]) na psaní jeho mnohá nic nedbali. A protož, což jest skrze křehkost mladosti své před
(1524) dvěma lety těm všem lidem z Prahy vypovědéným upříkřil[6]), dopustiv[7]) na ně skrze nepravou[8]) a křivou[9]) zprávu, od Pražanův učiněnou[10]) takové zlé věci[11]) nekřesťanské i nelidské bez vyslyšení, že již potom skrze[12]) vnuknutí boží toho želel, maje zprávu jinou, upřímou[13]) a dokonalou těch všech příběhův, a žádost[14]) velikou srdečnou[15]) měl, aby to všecko[16]) zase k nápravě[17]) přivedl podle pouhé a světlé. spravedlnosti, netoliko jako pán a 1526
král[18]), ale jako nejlítostivější otec synův svých[a]). Ale poněvadž z[19]) předzvědění boha všemohúcího a nejvyššího, bez jehožto vůle nic[20]) se nestalo[21]), ta věc k dokonalosti a dostiučinění horlivé[22]) jeho dobré[23]) žádosti přijíti[24]) nemohla[25]), — v kteréžto žádosti bůh jemu života jeho ukrátiti ráčil —, v svém bozském tajemství jinou[26]) cestu uložil[27]), jiný čas i prostředek k opatření a k[28]) slitování, kteréhož se lidé nenadějí[29]), svých věrných: aby[30]) ne David, ale Šalomoun[31]) syn jeho chrám jemu[32]) postavil[33]), a aby vzhlédna na soužení a na ustavičné srdečné vzdychání i[34]) lkání svých věrných, ráčil jim z toho pomoci skrze snažnou[35]) bedlivost dobrých[36]) a upřímných[37]) lidí.

Konec třetích knih[38]).

ČTVRTÉ KNIHY[39])

o volení arciknížete rakouského Ferdinanda za krále a pána země České, i[40]) co se jest[41]) za jeho[42]) kralování dálo doma i vně, a[43]) o potupném vypovědění Havla Cahery, v ty časy administratora, ze všech zemí královských a mistra Jana Paška z Prahy, i o[44]) jiném mnohém až do té nesnáze prazské skonání[45]).

KAPITOLA PRVNÍ,

v níž se vypisuje, kterak po smrti krále Ludvíka Čechové sobě sněm položili na hradě Pražském a přitom jaký pohřeb byl činěn králi Ludvíkovi. Dále o volení nového krále Ferdinanda a o propuštění z vězení bratra Matěje[46]).

1526 Potom když se již po zemi České i[47]) jinde v křesťanství všudy vůkol o konečném zahynutí, tak žalostivém jako potupném, krále 1526
Ludvíka, i o jeho pohřebu[48]), o opanování také

[1]) *bd* mnohých. — [2]) *g* muselo. — [3]) *vl* přísně, spravedlivě. — [4]) *k* {a}. — [5]) *bl* {a}. — [6]) *v* upříkřel; *l* upříkořil. — [7]) *le* dopustil. — [8]) *b* nepravú; *v* falešnou. — [9]) *eb* křivú. — [10]) *b* učiněnú. — [11]) *k* {věci}; *l* zlé, nekř. a nelid. věci. — [12]) *v* skrz. — [13]) *l* upřímnou, *bv* jinú, upřímú (*v* upřímnú) a dokonalú. — [14]) *k* žádostivost. — [15]) *bv* velikú, srdečnú. — [16]) *kbedg* všeckno. — [17]) *kbevdg* k nápravě zase — [18]) *v* král a pán; *e* pán a kníže. — [19]) *kbevd* {z}. — [20]) *v* nikdá nic. — [21]) *l* se nic nestává. — [22]) *b* horlivého. — [23]) *ost* {dobré}. — [24]) *d* dojíti. — [25]) *v* nemohla, protože jest mu bůh v té jeho žádosti života j. uk. ráčil. Týž spravedlivý a nejmoudřejší pán bůh v svém atd. — [26]) *bv* jinú. — [27]) *v* {uložil}. — [28]) *dkleg* {k}; *d* i slit. — [29]) *d* nenadáli. — [30]) *l* nebo. — [31]) *b* Šalomún. — [32]) *kblv* {jemu}. — [33]) *v* postavil, tak aby; *ost* postavil, aby; *k* chrám stavěl a jej postavil. — [34]) *klevg* a. — [35]) *b* snažnú. — [36]) *l* dobrých skutkův a. — [37]) *bd* upřímých. — [38]) *e* Konec třetí knihy. — [39]) *v* Knihy čtvrté...; *kbeo* Počínají se knihy čtvrté (*o* čtv. kn.); *l* Počíná se čtvrtá kniha této kroniky. — [40]) *vl* {i}. — [41]) *dkevg* jest se; *l* {jest}. — [42]) *b* za jeho panování a kralování. — [43]) *v* {a}. — [44]) *v* {o}. — [45]) *vb* {skonání}; *l* vyjití; *d* skon. Kapitol má XXXVII. — [46]) *v* Po smrti... položili sněm na hr. pražském. O pohřbu kr. Ludvíka. O volení atd. O propuštění br. Matěje. — [47]) *eo* a. — [48]) *kbledg* pohřbu.

[a]) Viz str. 172 a další.

1526 Budína od Turkův, i o nedbanlivosti Uhrův i jiných lidí pověst rozhlašovala[1]), tehdy pan Lev, nejvyšší purkrabě prazský, a jiní[2]) stavu panského, rytířského[3]) i městského, znajíce pilnú potřebu toho býti, na předešlé rozdíly, nevole a různice společné[4]), o kterýchž jest dosti pověděno, musili[5]) se[6]) zapomenouti a z jednostejné vůle položili[7]) sobě sněm na hradě Prazském ten pátek po svatém Fran-
5. říj. tišku. Pražané také dali volati biřicem, že se dává glejt všem stavům bezpečný k tomu jednání.

A když se k tomu času[8]) sjeli všickni tři[9]) stavové, tehdy[10]) jakž takž[11]) smířivše se posvrchně[12]) jedni s druhými[13]), jednali o zemské dobré i o budoucího krále.

V středu pak, sedmého dne před sv.
10. říj. Havlem, pohřeb a[14]) služby činili[15]) kněží hradští i pražští dolejší za duši krále Ludvíka, s aparáty k tomu vymyšlenými, s[16]) zvoněním a[17]) s[18]) zpíváním[19]); pražští také, z navyklosti předkův svých víc než z milosti, aby pořádku neminuli, to činili.

A[20]) v outerej, na den sv. Severina, vo-
23. říj. lenci[21]) byli ze všech tří stavův vybráni na to, aby volili a snesli se[22]) na místě vší země o krále a pána nového, z každého stavu osm[23]) osob, z panského, rytířského i[24]) městského. A téhož dne dána jest jim přísaha, každému stavu obzvláštně[25]), ráno[26]) v kaple[27]) sv. Václava. A tu při tom snesli se a dokonali, pustivše hlas o arciknížeti[28]) Ferdinandovi[29])
24. říj. Rakouském. A na zejtří v středu přede vším sněmem ho za krále a za[30]) pána dědičného 1526
voleného České země zjevně a konečně vyhlásili, Te Deum[31]) laudamus hned zvonili a zpívali po vší Praze. Jehožto byl[32]) rod tento:

A počátek jeho vezmu od císaře Frydrycha[33]), slavné paměti, kterýžto zplodil syna Maximiliana řečeného. Ten[34]) potom vstoupil[35]) na stolici císařskú[36]) po otci svém[37]) a měl syna, jménem Filipa, kterýžto Filip po některém času[38]) byl králem v zemi Hišpanské. Ten opět zplodil dva syny a dceru: jednomu[39]) jméno bylo, staršímu[40]), Karel, druhému Ferdinandus a dceři[41]) Maria. Karel po smrti děda svého Maximiliana císaře[42]) a Filipa otce svého byl volen za císaře; Ferdinandus nadepsaný za arciknížce rakouské a potom[43]) času[44]) tohoto[45]) za krále českého, a[46]) Maria byla dána za manželku králi Ludvíkovi Uherskému a Českému, o kterémžto vejše psáno jest[47]). A tak král Ludvík měl sestru knížete[48]) Ferdinanda a kníže[49]) zase měl jeho také vlastní sestru za manželku.

O tom pánu a králi[50]) Ferdinandovi byla pověst, že jest[51]) milovník spravedlnosti, maje křivdu v nenávisti. A protož mnohým Čechóm těžko bylo o něm slyšeti, zvláště těm, kterýmž spravedlnost i vešken[52]) řád dobrý v nelibosti byl; ale lidem[53]) dobrým, šlechetným a spravedlnosti[54]) žíznivým byl velmi vděčný, protože již mnozí[55]) nesměli hlavy pozdvihnouti[56]) pro přílišnou[57]) nespravedlnost těch, kteříž[58]) moc nad nimi měli[59]). Neb jsou[60]) tomu mnozí[61]) byli přivykli, aby pána[62]) měli takového

---

1) *k* roznesla a vždy víc rozhlašovala. — 2) *kblv* jiní páni stavu. — 3) *vb* i rytíř. — 4) *o* společně. — 5) *l* museli. — 6) *vl* {se}. — 7) *l* položiti. — 8) *ost* sněmu. — 9) *l* {tři}. — 10) *dv* tedy. — 11) *bo* tak jak; *ldg* tak jakž; *v* tak jako. — 12) *klev* povrchně; *o* posmíšeně. — 13) *k* jeden s druhým. — 14) *l* i. — 15) *v* učinili. — 16) *o* {s}. — 17) *l* i; *g* {a}. — 18) *k* {s}. — 19) *v* sléváním (!). — 20) *vl* Aby v outerej (!). — 21) *vl* voleni byli... vybraní. — 22) *dg* {se}. — 23) *d* osum. — 24) *dv* {i}. — 25) *g* obzvláště. — 26) *kblv* {ráno}. — 27) *kblvdgo* v kaple u. — 28) *o* o knížeti. — 29) *kblv* {Ferdinandovi}. — 30) *ost* {za}. — 31) *e* a Te deum. — 32) *ost* rod byl. — 33) *v* Počátek od cís. Frid. — 34) *klv* {Ten}. — 35) *v* ustoupil; *bo* vstúpil. — 36) *o* císařskú. — 37) *d* {po otci svém}; *l* po svém otci. — 38) *l* čase. — 39) *l* jednomu staršímu ... K., druhému mladšímu F. — 40) *o* {staršímu}. — 41) *v* a dcery. — 42) *l* {císaře}. — 43) *o* {a potom ... českého}. — 44) *d* za času. — 45) *d* toho. — 46) *v* {a}. — 47) *l* vejše dosti obšírně psáno jest. — 48) *b* arciknížete. — 49) *kblv* a kníže Ferdinand, {také} ... (krom *kl*) zase za manž.; *o* měl také jeho; *edg* a kníže také měl jeho vl. sest. zase; *ko* {zase}. — 50) *ke* králi a pánu. — 51) *vo* {jest}. — 52) *l* i všeliký; *ost* i všecken. — 53) *ost* {lidem}. — 54) *k* šlechetným a spravedlivým. — 55) *k* {mnozí}; *blevo* nesměli mnozí. — 56) *b* pozdvihnúti. — 57) *ob* přílišnú. — 58) *l* kteří; *k* kteří jsou. — 59) *e* mají a měli. — 60) *o* sú. — 61) *vkb* byli mnozí tomu; *ost* byli tomu mnozí. — 62) *ost* měli pána.

1526 kterýž[1]) by jim tak rozkazoval, aby učinili[2]), kdyby chtěli a co by chtěli[3]), beze vší překážky, a aby slovo toliko měl královské, bez moci a bez skutečnosti; jakož pak tím spůsobem země Česká příliš hladem spravedlnosti jest[4]) vymořena a zemdlena byla. A tak tomuto králi a pánu dal pán bůh[5]), aby nesl meč k chvále[6]) dobrým a ku pomstě lidem nepravým[a]).

24. říj. A téhož[7]) dne v středu nadepsanú bratr Matěj poustenník[8]), vězeň, propuštěn jest z vězení od Pražanův[9]) na ten spůsob, aby z města šel toho dne[10]) do slunce západu. A tak dostalo mu se v tom vězení seděti půl druhého léta a půl šesté neděle; o jehožto příčině nebo nepříčině k zavinění, a jakého jest života 1526
byl[11]), dosti jest[12]) v druhých knihách o něm mluveno[b]). A když byl puštěn z vězení, tehdy nějaký Jeronym, titulem kněz, v[13]) ty časy farář u sv. Havla v Praze, psaní[14]) anebo[15]) list jemu psal při času Všech svatých léta téhož $\mathrm{M^{o}D^{o}XXVI^{o}}$, ukazuje jemu jakous cestu[16]) širokou[17]) a[18]) mnohými[19]) lidmi ubitou[20]) k pravé — podle smyslu jeho — poctě boží, ale před lotry velmi nebezpečnou a prašnou[21]), aby jej od pravé cesty, bezpečné a jisté, travou čistou[22]) porostlé[23]), lidmi již zametané[24]), po kteréž řídcí k utěšenému pokoji královskému chodili, odvedl, v tato slova[25]):

KAPITOLA DRUHÁ,

v níž[26]) se oznamuje o nějakém knězi Jeronymovi, faráři u sv. Havla, jaký[27]) jest[28]) list psal bratru Matějovi, když byl z vězení propuštěn[29]).

»Milost pána Ježíše s tebou[30]), láska boží a sdílnost[31]) Ducha svatého tě navštěvuj[32]). Amen[33]).

Bratře v pánu bohu, Matěji, mně vždycky[34]) milý! Psaní i[35]) rozmlouvání své byl bych několikrát k tobě učinil, ale přístupu takového, ač sem několikrát hledal, nenalezl jsem; nyní času[36]) nemnoho k tomu ač sem mohl nalez- nouti[37]), v němž[38]) toto oznamuji. Lituji[39]), lituji velmi[40]) tvého neštěstí, netoliko[41]) s[42]) strany časného života, ale nejvíc s[43]) strany bohatství tvé milé duše, připomínaje sobě krále Ezechiáše bohatství, kterak šeredstvím[44]) zmrhal zboží a[45])
statek, když Babylonští schytralým krádežem[46]) IV Král. 20.
jej o to připravili. Tak poznávám, milý bratře Matěji, bohatství, kteréž jest[47]) bylo při tobě i[48]) na poušti skrze pilnou[49]) práci, časté modlitby, čítání a přemyšlování v zákoně páně, časté[50]) přijímání těla a krve pána[51]) Ježíše Krista, že[52]) sou[53]) nepřátelé to bohatství odjali, vpustivše v tvé[54]) srdce zalíbení, ty že jsi bohatý v rozumu zákona božího, kterýmž[55]) by převyšoval všecky doktory, i pikarty, všecko také kněžstvo. A toho dosahuji

---

[1]) *l* který; *v* kteří(!). — [2]) *go* činili. — [3]) *bv* {a co by chtěli}. — [4]) *k* {jest}. — [5]) *l* buoh. — [6]) *l* k pochvale; *e* ku potupě lidem. — [7]) *v* Téhož. — [8]) *o* pústenník; *v* poustevník. — [9]) *b* od Pražan. — [10]) *ost* {toho dne}... do západu slunce. — [11]) *l* jakého {jest} byl života. — [12]) *l* dosti jest psáno... {mluveno}. — [13]) *dv* {v}. — [14]) *o* psaním(!). — [15]) *l* neb. — [16]) *kblv* cestu jakous; *eo* jakús cestu. — [17]) *e* širokú. — [18]) *v* {a}. — [19]) *l* mnohým lidem podle smyslu jeho k pravé poctě boží podobnou. — [20]) *l* {ubitou}; *kb* smyšlenou; *v* utlačenou; *d* ubitou právě; *v* ubitou k pravdě; *e* ub. k pravé pravdě. — [21]) *o* nebezpečnú a prašnú; *b* —ná a —ná(!). — [22]) *o* travú čistú. — [23]) *l* travou porostlé cestou... zametanou; *kb* prorostlé; *v* prošlé. — [24]) *g* zamatené. — [25]) *k* slova psaná; *bev* ..níže položená; *l* níže psaná a položená. — [26]) *v* Nějakýho kněze Jeronyma, faráře u sv. Havla list k br. Mat., již vězení zproštěnému. — [27]) *kb* jak. — [28]) *l* {jest}. — [29]) *l* puštěn. — [30]) *lv* {s tebou}. — [31]) *e* dílnost. — [32]) *l* návštěv. — [33]) *o* {Amen}. — [34]) *ost* milý vždycky. — [35]) *e* a. — [36]) *l* nemnoho času k tomu... {ač}; *v* času, ač nemnoho k tomu. — [37]) *b* naléznúti. — [38]) *d* v němžto to. — [39]) *l* oznamuje, lituji; *zbleo* nespr. Lituje, lit. — [40]) *evdgo* tvého velmi; *k* {velmi... časného}. — [41]) *o* toliko(!). — [42]) *lo* {s}. — [43]) *dl* {s}. — [44]) *g* s šeredstvím; *v* šeredně. — [45]) *v* {a}. — [46]) *vl* schytralou krádeží. — [47]) *kblv* jest. — [48]) *vl* {i}. — [49]) *bo* pilnú. — [50]) *v* i časté. — [51]) *g* {pána}. — [52]) *kl* žeť. — [53]) *o* sú. — [54]) *v* v to. — [55]) *d* v kterýmž.

[a]) Viz Rezek: Zvolení a korunování Ferdinanda I. na království české, v Pr. 1877 i téhož Geschichte der Regierung Ferdinand I. Pr. 1877; Tomek, díl XI. kap. I.; Sněmy, díl I. — [b]) Viz str. 142 a násl.

1526 z toho[1]): neb prve častý hodovník jsi býval[2]) stolu Páně; nébrž[3]) i[4]) pánóm Pražanům[5]), které jsi[6]) psaní učinil z pouště, že máš to[7]) do sebe, oznámil jsi: stůl Páně žeť[8]) jest k mysli[9]), že častých půžitkův[10]) z něho chceš nabývati[a]).

Ó jináč, jináč[11]), milý bratře Matěji, na sebe [j]si vynesl: jedno roznášení[12]) traktátův starých kacířův táborských, v nichžto mnohá rouhání jsou[13]) sepsána, z nichžto mně jeden jsi poslal[14]). Mnohé všetečnosti a rouhání[15]) v sobě[16]) ten traktát[b]) [má][17]), zvláště tento[18]), jímž potrava páně a nápoj v lehkost se obrací těmito slovy[19]): »Bytem přirozeným a nejvyšším tělo Kristovo jest na nebi, druhým duchovním[20]) prostředním[21]) bytem jest v lidech[22]) nábožných bohomyslných, třetím nejnižším bytem[23]) jest v svátosti svátostně[24]). — Toho žádný z evangelistův, žádný z apoštolův, žádný z doktorův nikdá nepsal jest[25]); není to[26]) hlas Kristův, nejsou[27]) to slova Kristova, nejsou to slova apoštolská[28]). Pán, kdo slyší hlas jeho, praví, že jest ovce z ovčince jeho, kdož[29]) jiný hlas slyší, dí, že jest z jiného ovčince. Cizí[30]) hlas: svátostní[31]) tělo, svátostní[32]) krev, žehnaný chléb[33]), žehnané[34]) víno[35]), znamení těla Kristova, znamení krve Kristovy.«

Kacířská písma, milý bratře Matěji, roznášeje, mnoho[36]) jsi jimi[37]) ztrávil[38]): Křineckého[39])[c]), že jest[40]) se po druhé křtil a pikartem jest; jiných[41]) mnoho, ježto jim ani do[42]) slova božího 1526 co jest, ani do postův[43]), ani do hříchův zůstání[44]); svatý Petr pověděl, že skrze takové mistry cesta II. Epišt. bude[45]) v rouhání[46]) dána, mnozí[47]) že[48]) smilstva Petr. jich, to jest jich falešného učení, následovati budou, II. 1. 2. jichžto čeká rychlé zatracení[49]). Též[50]) svatý Petr[51]), že budou převracovati hloupí[52]) a neustaviční svatého Pavla nesnadné řeči, jako i jiná písma[53]), k svému vlastnímu zatracení. — Ó pohleď na dílo[54]), že nic jsi[55]) ani u sebe, ani u jiných neprospěl[56]), poznej, že jsi bídný a chudý, ač snad se domníváš, že [j]si hojný a bohatý[57]), buď[58]) v učení, buď v[59]) vtipu buď v svatosti, buď v pokoře! Ó buď chudý[60]) duchem[61]) v umění[62]), a ne bohatý s pikarty! Napomínám tě pro milý bůh[63]), navrátě[64]) se[65]) na poušť, čiň[66]) pokání, modl[67]) se, zdali by[68]) snad pán bůh nad tebou se smiloval[69]), a žádaj, které jsi zavedl[70]), ať by[71]) zase i s tebou v jednotu víry přišli.

Psaní, které[72]) jsi učinil administratorovi, prosím, odpusť[73]) mi, žeť málo napovím, velmi jsi tehdáž vyšel z člověka, a to v tom: oznamoval jsi, že co jest, ježto se nelíbí jednomu[74]) do druhého, že to[75]) jemu v oči[76]) chceš oznámiti[77]). Ty prve několiko[78]) nedělí ten list byl jsi[79]) rozeslal[80]) mezi zemany, kteréžto psaní prve administratorovi[81]) došlo, nežli jsi ty[82])

[1]) *v* z toho, že jsi prve. — [2]) *ost* jsi býval častý hodovník. — [3]) *blvdg* nýbrž. — [4]) *v* i v psaní, kteréž jsi pánům Praž. uč. — [5]) *k* {Pražanům}. — [6]) *eg* kteréž jsi; *l* které's. — [7]) *ost* to máš. — [8]) *kbedgo* že. — [9]) *v* tobě k mysli. — [10]) *o* počátkův. — [11]) *e* Ó jináč nyní; *g* Ó jináč již; *dg* O jináč nic. — [12]) *kbv* vznášení; *l* vynášením. — [13]) *o* rúhání jsú. — [14]) *v* poslal, kterýžto traktát mnohé všet. a rouh. v sobě má. — [15]) *o* rúhání. — [16]) *g* {v sobě}. — [17]) *k* maje; {má} není v *zbego*, ale je nutno. — [18]) *kbled* ten; *v* toto. — [19]) *v* slovy totiž, že přir. a nejv. bytem tělo ... druhým bytem že jest duch. prostř. — [20]) *k* (správ.) duchovním; *z* i *ost* chyb. duchovně. — [21]) *l* třetím; *v* bytem že jest (»nejnižším« připsáno teprv in marg.). — [24]) *kb* svátostné; a prostředníkem. — [22]) *kblv* {v lidech ... třetím}. — [23]) *kbl* {nejnižším bytem jest}; *o* třetinú nejvyšším bytem *l* posvátné. — [25]) *l* {jest}. — [26]) *v* {to}; *o* toho. — [27]) *o* nejsú. — [28]) *l* apoštola. — [29]) *bl* kdo. — [30]) *v* cizí jest; *kb* Cizí hlas svátostni, tělo svátostní, krev svát. (*b* krev žehnaná); *l* Cizí hlas: Posvátně tělo, svátostně krev žehnává; chléb a víno, znamení těla Kristova. — [31]) *vg* svátostmi. — [32]) *v* svátostmi. — [33]) *b* chléb žehnaný. — [34]) *bv* {žehnané}. — [35]) *v* a víno. — [36]) *kbl* mnoho jsi jiných jimi (*l* nimi); *edgo* mnoho jsi jím. — [37]) *evd* {jimi}. — [38]) *v* ztrávil, jako. — [39]) *z* chyb. Oskrzněckého; *og* Oskřineckého; *kbevd* Skřineckého. — [40]) *l* že jsi se(!). — [41]) *ost* a jiných. — [42]) *o* {do}. — [43]) *v* skutkův. — [44]) *e* ani do hříchův odpuštění a zůstání nic není. — [45]) *l* cesta pravdy {bude}. — [46]) *o* v rúhání. — [47]) *l* a mnozí. — [48]) *l* {že}; *beo* se. — [49]) *l* rychlé zahynutí a že přeluzují duše ustavičně k svému zlořečenství. — [50]) *dl* {Též svatý ... zatracení}. — [51]) *dg* Pavel. — [52]) *ost* převraceti hl.; *o* př. chlupy(!). — [53]) *kbev* {jako i jiná písma}. — [54]) *klv* na své dílo; *g* pohleď na sebe. — [55]) *vl* že jsi nic. — [56]) *dg* {neprospěl}. — [57]) *vl* {a bohatý}. — [58]) *b* {buď}. — [59]) *ego* {v}. — [60]) *kbo* chudým. — [61]) *kbl* {duchem}. — [62]) *ost* v pokořea umění. — [63]) *l* pro bůh; *o* pro milého boha. — [64]) *ld* navrať. — [65]) *l* se zase. — [66]) *d* a čiň. — [67]) *l* modli se; *v* {modl se}. — [68]) *vl* zdali by se. — [69]) *v* smiloval nad tebou zase. — [70]) *g* zavadil. — [71]) *v* aby zase. — [72]) *blg* kteréž; *o* která. — [73]) *d* {odpusť}. — [74]) *l* člověku jednomu. — [75]) *l* že tomu. — [76]) *l* chceš vůči; *kbed* vůči chceš; *v* {v oči}. — [77]) *bv* oznamovati. — [78]) *l* a tys prve několik. — [79]) *l* {jsi}. — [80]) *kbl* rozepsal. — [81]) *ost* administratora. — [82]) *l* nežli's ty mu je; *kv* ty jsi.

[a]) List z r. 1519, jejž viz dále tištěný. — [b]) Nelze určiti na ten čas, který to. — [c]) Rozumí se některý Křinecký z Ronova, snad Vilím, potomní přední z č. bratří.

1526 jemu[1]) poslal, v tom listu, že[2]) velmi hrubě[3]) jsi bohatý při rozumu[4]) vykládaní kšaftu páně, oznámil jsi[5]) se v potupování všech duchovních správcův i pánův Pražanův.

Času se nedostává[6]); psalť bych, kde a jak při víře boží na omylu stavíš[7]). Však[8]) jedno[9]) Jan I. 14. toto[10]) oznamuji tobě: Věříš-li, že jest[11]) se Slovo[12]) vtělilo a Slovo tělo že jest učiněno[13]), takéť nebude[14]) těžko, že jest to tak[15]), věřiti, že nám ráčil vydati to[16]) tělo, kteréž za nás jest[17]) zrazeno, a krev tu, kteráž jest za nás[18]) vylita. A říkáme: »Půjdu ku pánu bohu«, když chodíme k tělu a krvi pána[19]) Ježíše[20]) Krista, pro spojení[21]) nerozdílného[22]) božství s člověčenstvím; [neb][23]), jakož[24]) se jednou[25]) spojilo božství s člověčenstvím], nedělilo se[26]) a děliti se nebude[27]) na věky.

Genes. XXVII. 17. Jakož Abrahamovi bůh mluvil řeči odporné[28]), tak i nám, kteréž mluví, zdají se odporné; věrný Abraham vždycky byl, a lidé křesťanští[29]) také s apoštoly[30]) vždycky věří. Neb i tu[31]) Abraham[32]) věřil, kdež byla i odpornost rozumu. Abrahamovi bůh pověděl, že nad hvězdy nebeské rozmnoží semeno jeho[33]), a než[34]) Isák k létóm došel[34*]), kázal ho bůh obětovati. Neřekl[35]) bohu, kterak 1526 to můž býti, aby se tak stalo, že semeno jeho se[36]) rozmnoží. Jakož věřil, že v starosti můž mu syna dáti, tak také věřil, by pak i[37]) syn obětován byl, že jest[38]) ho mocen vzkřísiti a slibu svému dosti učiniti. — Tak při novém[39]) zákoně, pannou matka Krista[40]) že jest[41]) zůstala, ač jest ho počala i porodila[42]), věří lid křesťanský; též také, ač seděl za stolem v mírném svém[43]) těle, ježto ho nic neubejvalo, ani se umenšilo[44]), věřili apoštolé, že jim pod spůsobem chleba i[45]) vína pravé[46]) tělo své a krev kšaftuje, ač Jan XVI, 17. jako odporné řeči mluvil, jedno[47]): »Neodejdu-li Mat. XXVIII 20. já[48]), utěšitel etc. S vámi jsem[49]) až do skonání Jan XIV, 3. světa. Jdu, abych vám připravil etc.[50]).«

Ó od učení[51]) rozličného novotvárného[52]) odstup, poznej[53]) se, nech bohatství v umění napřed pověděném, buď chudý duchem, navrať se zase na poušť, svůj život[54]) dokonej[55])! Pánu bohu a milosti jeho poručen buď!«

<Tento[56]) kněz svatosti[57]) sv. Havla zapírá, zapírá čině to sám proti sobě i proti papeži, a protož[58]) se[59]) takto svou vlastní rukou podepsal.> Kněz Jeronym, farář[60]) havelský.

KAPITOLA TŘETÍ.

Bratr Matěj tuto mu na ten list odpověď dává[61])

»Milost boží a pokoj Krista Ježíše[62]) buď tobě, kněže Iheronyme, v pánu bohu milý!

Psaní, které jsi mi učinil po bratru Jírovi[63]) mém, přečetl[64]) jsem je[65]) i[66]) jemu vyrozuměl, co v sobě zavírá. V němž oznamuješ, že by velmi litoval neštěstí mého, netoliko s strany

---

1) *kb* jemu je; *evdo* je jemu. — 2) *k* že ty jsi; *ost* že jsi ty. — 3) *ost* {hrubě}. — 4) *l* boh., rozumný a při vykládaní. — 5) *dg* oznám. jsi, dav se v pot.; *v* ozn. jsi, potupujíce všechny duch. správce a pány Pražany. — 6) *d* nedostává psáti. — 7) *e* stavíš se; *lv* se stavíš; *kd* stojíš. — 8) *k* Všakť. — 9) *kl* jednom; *g* jednoť. — 10) *vl* to. — 11) *l* {jest}. — 12) *e* to Slovo. — 13) *dg* Slovo že jest tělo uč.; *e* Slovo tělo uč. jest. — 14) *v* nebudeť. — 15) *v* {že jest to tak}. — 16) *vl* {to}. — 17) *kblv* {jest}. — 18) *bevdg* za nás jest; *k* {jest}. — 19) *l* pána našeho. — 20) *k* {Ježíše}. — 21) *o* spokojení. — 22) *l* nerozdílné. — 23) *zbl* {neb ... s člověčenstvím.} — 24) *d* jakž. — 25) *o* jednú. — 26) *v* tak se nedělilo a nebude se děliti; *l* neděl. se a nedělí; *d* ned. a děliti bude (!). — 27) *k* {se nebude}. — 28) *v* odpornie; *g* řeči odporné, věrný Abrah. vždycky byl atd. (omylem přesunuto z další věty). — 29) *kblev* a věrní křesťané. — 30) *kblevd* s apoštoly také. — 31) *v* to. — 32) *ost* {Abraham ... rozumu}. — 33) *v* jméno jeho rozmn.; *ost* semeno jeho rozmnoží. — 34) *l* {a než ... semeno jeho rozmnoží}. — 34*) *ost* přišel. — 35) *v* Však neřekl. — 36) *go* {se}. — 37) *kblv* {i}. — 38) *v* {jest}; *e* jest mocen jeho; *ost* jest moc. ho. — 39) *v* v novém. — 40) *kbl* pannou matka Pána Krista; *v* mat. P. K. pannou; *eo* pan. matka Kristova. — 41) *l* {že jest}. — 42) *e* {i porodila}. — 43) *v* v mírném v svém. — 44) *g* neumenšovalo; *o* neumenšilo. — 45) *vlg* a vína. — 46) *e* právě. — 47) *v* {jedno}. — 48) *kblv* Odejdu-li já, (+ *e*) utěšitel nepřijde k vám. — 49) *g* {jsem}. — 50) *kblev* připravil místo. — 51) *v* A od učení; *d* Od učení. — 52) *kb* novotvářného; *d* novotvorného; *v* mnoho novotvářného. — 53) *l* poznaje se. — 54) *d* na poušť svou, život. — 55) *kblv* konej; *o* dokonaj. — 56) <> Věta uzávorkovaná je patrně připisek někoho jiného; v ruk. *v* je teprve do hotového textu přičiněna. — 57) *kb* svátosti sv. Havla, zapírač netoliko sám (*b* to sám) čině; *vg* svatosti těla Kristova zapírá, čině to sám; *edo* svat. sv. Havla zapírá, čině to sám. — 58) *ost* protož svou (*o* svú) rukou vlastní takto. — 59) *o* {se}. — 60) *kb* a farář. — 61) Nadpis kapitoly tentokrát jest i v *z*; *v* Odpověď br. Matěje na list svrchupsaný atd.; *dgo* a odpověď atd. jako *v*; *kble* v níž se pokládá odpověď atd. jako *v*. — 62) *e* Milost a pokoj boží a Krista J.; *l* Mil. a pok. Krista J. — 63) *o* Jeronymovi (!). — 64) *g* přečet. — 65) *lo* {je}. — 66) *ost* a jemu sem vyr.

1526 časného[1]) života, ale nejvíc duše mé, snad jako bych já[2]) něco velmi[3]) zlého trpěl na obojím člověku Ale však to věda, znej[4]), že se velmi na tom[5]) mejlíš, neznaje[6]) pravého a křivého, ani rozeznávaje[7]) zisku a škody. Neb to znej[8]), kněže Jaroši s jinými: že já nehodný nic toho nelituji ani pyči, že jsem potrpěl některý čas vězení od antikrista pro pravdu[9]) čtení a jméno pána našeho[10]) Ježiše Krista, poněvadž jsem toho[11]) na pánu bohu vždycky[12]) prosil a žádal, aby mi takovou měrou[13]) pro pravdu svou[14]) ráčil dáti trpěti[15]); buď jeho milosti z toho věčná chvála a nekonečné děkování! Také věz i znej: že já[16]) sobě s pomocí boží velmi draze a vysoce vážím to vězení a[17]) trpění[18]) pro pravdu a čtení[19]) pána Krista, nade všecka bohatství zlata a stříbra, což ho má antikrist se všemi syny svými[20]) i holomky sobě poddanými; a[21]) ještě vejše mluvím[22]) a[23]) za jistou[24]) věc pravím, že veškeren[25]) svět nemá toho bohatství, aby mi to zaplatil.

Není tehdy[26]) mé neštěstí, ani žádná škoda, což jsem z vůle boží potrpěl, jakož vy se někteří domníváte a mne v tom litujete, leč snad proto, že mne za bludného a za pikarta soudíte býti, že sem pravdu boží vyznal a zastal a křivdu antikristovu oznámil a jako nečistou[27]) nevěstku nahou[28]) všem zjevně ukázal a mrzkost její na světlo vynesl. Toho soudu a křiku vašeho já s pomocí pána boha všemohoucího nic se nelekám, nebojím[29]), ani strachuji. Neb[30]) jest obyčej a povaha všech synův papežových: kto by jim pravdu pravil, jich nevěru a[31]) neřády a hříchy ohavné trestal a prebendy jim ujímal, ten každý musí od nich[32]) za kacíře a pikarta nazván[33]) býti, protivenství[34]), hanění i žalařování od nich trpěti, vedle svědectví všech písem svatých z[35]) zákona božího. Ale mně[36]) jest to za nejmenší od vás, nepřátel pravdy boží, za takového souzen[37]) býti, 1526
neb[38]) vím, že mi tím nic[39]) neuškodíte, aniž[40]) vlasu jednoho s hlavy[41]) sejmete bez vůle boží; jakož se tak i[42]) stalo, když sem byl mnohý čas v moci a v[43]) rukou vašich vedle zdání a domnění vašeho. Ale já sem uvěřil a nepochybně držal, že sem nebyl v samých rukou[44]) vašich, ale v rukou a v moci krále a pána[45]) všech[46]) věkův, boha všemohoucího[47]), kterýž mne ostříhal a choval od násilné moci antikristovy do vůle své etc.

Dotýčeš[48]) mne, že bych[49]) v psaní svém, kteréž sem před časy Pražanům učinil, měl vůli často tělem a krví Krista Ježíše[50]) se krmiti a posilňovati[51]). Aby věděl, že s pomocí boží ještě té vůle sem a tím pokrmem a nápojem z víry Kristovy duchovně často se posilňuji, ne na samém posvátném přijímání[52]) přestávaje[53]), ale[54]) vedle řečí pána Krista, vypsaných v šestým rozdílu sv. Jana čtení se zachovávaje: ne[55]) jakož vy mnozí Jan VI. 26–35.
kněží, synové antikristovi, na samém posvátném jedení a pití těla a krve Kristovy lidi téměř všecky[56]) stavíte a v tom samém slibujete jim život věčný a že by tu mnohých oužitkův docházeli, k tomu zůvete všecky na pořád, bez víry a pokání i duchovního jedení a pití těla a krve páně. A z toho[57]) samého[58]) častého[59]), posvátného[60]) přijímání [zjevné[61]) ovoce se ukazuje[62]): předkem na vás kněžích] mnohých i na lidu[63]) obecném[64]) mnohém, když ve všech hříších a nepravostech trvají, a zvláště kněží, každý den sloužíce[65]) mše, přijímají, a proto mnozí všecky lidi světské hříchy a nešlechetnostmi[66]) mrzkými převyšují. I prosím vás, z toho-li[67]) ty hříchy a nepravosti pácháte, z častého posvátného přijímání, jakož[68]) pravíte, že pána Krista osobného a bytného, boha[69]) živého v svátosti přijímáte[70])?!

---

[1]) *o* častného. — [2]) *ost* {já}. — [3]) *kb* {velmi}. — [4]) *l* to věz, {znej}. — [5]) *g* na to. — [6]) *b* neznajice. — [7]) *v* nerozeznávaje. — [8]) *o* to znaj. — [9]) *e* {pro pravdu... Krista}. — [10]) *kbvdgo* {našeho}. — [11]) *d* jsem to. — [12]) *ost* vždycky na pánu b. — [13]) *v* věrou; *l* důvěrnost. — [14]) *o* svú. — [15]) *l* dáti potrpěti; *d* trpěti dáti. — [16]) *o* i já. — [17]) *kblv* {to vězení a}. — [18]) *g* trápení. — [19]) *l* pro pravdu čtení. — [20]) *ost* svými syny. — [21]) *o* {a}. — [22]) *v* vejše mluvě. — [23]) *kbevdgo* {a}. — [24]) *bo* jistú. — [25]) *l* všecken. — [26]) *kbvd* tedy. — [27]) *z* chyb. nejistotu; *vbo* nečistú. — [28]) *bo* nahú. — [29]) *l* nebojím se. — [30]) *vl* Nebť jest povaha a obyčej. — [31]) *ost* {a}. — [32]) *kedgo* od nich musí; *v* od nich nemusí (!). — [33]) *ed* držán a nazván. — [34]) *kbedg* prot. a han. — [35]) *kblv* {z}. — [36]) *l* mněť. — [37]) *o* súzen; *vl* souzenu. — [38]) *ost* nebo. — [39]) *klevd* {nic}. — [40]) *kblv* ani. — [41]) *e* {s hlavy}; *l* sejmete s hlavy; *bd* s hl. mé nesejmete; *v* s hl. mé sejmete. — [42]) *ost* i tak. — [43]) *vo* {v}. — [44]) *kb* v rukou a moci; *lg* v rukou v moci; *do* v rukou moci; *e* v rukou pomoci. — [45]) *dg* pána a krále; *ost* pána krále. — [46]) *l* i všech. — [47]) *o* všemohúcího. — [48]) *e* Dotýkáš. — [49]) *v* že sem. — [50]) *k* Ježiše Kr.; *bv* Pána J. K.; *l* Pána našeho J. K. — [51]) *k* posilovati. — [52]) *l* posv. jedení a pití {přijímání přestávaje}. — [53]) *dg* přestávajice. — [54]) *kblv* {ale vedle... se zachovávaje}. — [55]) *kv* neb; *e* nebo. — [56]) *kb* všudy. — [57]) *l* A z toho tak. — [58]) *vl* vašeho; *kb* mého. — [59]) *ost* čistého. — [60]) *blv* a posvátného. — [61]) *ve* zjevně; *z* {zjevné.. kněžích}, ale ve všech ostat. — [62]) *v* ukazují. — [63]) *v* potom i na lidu. — [64]) *e* obecním. — [65]) *o* slúžice; *e* slouživše. — [66]) *kblev* hříchy a nepravostmi. — [67]) *v* z toho-liž, z čast. posv. přij., hříchy a nepr. pácháte? — [68]) *v* jakž. [69]) *e* {boha}. — [70]) *l* požíváte.

KAPITOLA ČTVRTÁ[1])

a list téhož bratra Matěje[2]).

1526 Dále v témž listu dotýkáš také traktátu[3]) pravého smyslu z zákona božího starých Táborův, že by bludný a kacířský byl[4]); a proto ty[5]) ani žádný z vás neukázali jste lepšího a gruntovnějšího smyslu a zdravějšího rozumu, vedle důvodů víry, z písma zákona božího o svátosti těla Kristova; neb vždy nemůžte[6]) jedním a[7]) naprosto žádným[8]) písmem svatým z řečí pána Krista, ani z řečí apoštolských kterého důvodu ukázati a provésti v pravém smyslu a v zdravém rozumu, aby tak bylo, jako vy, kněží antikristovi, míti chcete a pravíte: že máte pána Krista osobného[9]), podstatného, bytného, boha[10]) živého, jako na pravici[11]) v nebi sedícího, na oltáři v svátosti. Ale toho z víry nedržíte; toliko pro slávu a poctivost svou[12]) a pro[13]) prebendu tučnou[14]) tak vyznáváte před lidem obecním, aby se domnívali, že jste vy stvořitelé boží, jakož[15]) i tak [že] někteří kážete, slýcháno bývalo.

Také dotýčeš psaní, kteréž sem učinil administratorovi a konsistoři. O tom tak[16]) pravím: že v tom psaní, což[17]) sem koli psal, pravdu sem psal[18]) z vůle pána boha všemohoucího a s pomocí jeho, lituje veliké křivdy a pekelního bezpráví, kteráž se dála[19]) násilně pravdě jeho a věrným oudům Krista pána[20]) od antikrista a vás, synův jeho. A pro tu[21]) pravdu jistou[22]) Krista pána netoliko dlouhé[23]) vězení a[24]) jakékoli trápení s pomocí boží hotov sem byl [trpěti][25]), i ještě[26]), kdyby byla vůle jeho[27]) svatá, života nasaditi[28]), a jakouž[29]) koli smrt ukrutnou[30]) podstoupiti[31]). A toho všeho sám na sobě jsem nezakládal, ale všecka má naděje a[32]) doufání i síla a moc k tomu v samém[33]) pánu[34]) bohu jest byla, aby všecka moc násilná 1526
antikristova i brány pekelní[35]) nic nemohly proti bohu mocnému[36]), ani proti víře mé. To proto píši, abyšte se nedomnívali, že bych sobě v tom vězení stejskal a tesklil, aneb[37]) jakého se strachu bál a lekal; z pokoryť mluvím a z víry vyznávám s apoštolem[38]), že jest mi[39]) pán bůh nedal ducha bázně a strachu, ale stálosti, a to vše[40]) z milosti své. Dáno[41]) mi také netoliko v Krista pána věřiti, ale i[42]) proň trpěti s pomocí jeho. Z toho ze všeho buď[43]) jemu věčná chvála a děkování ode
všeho stvoření[44])! Ne nám, pane, ne nám[45]), ale Žalm CXIII 1.
jménu tvému dej chválu; neb pravda tvá vítězí a přemáhá[46]) i zůstává na věky věkóm[47]).

Pravíš také, že sem nic neprospěl sobě[48]), ani jiným a že sem proto bídný a chudý. Z bídy a chudoby, ano[49]) i[50]) z nehodnosti před pánem bohem se nevymlouvám[51]), ale věřím jeho milosti svaté, že ta práce má z vůle jeho, ač nestatečná není neužitečná, ani daremná[52]) před oblíčejem jeho, a ovšem to vězení dlouhé pro obranu čtení svatého[53]); neb věřím, že jest pán bůh[54]) mnohým pomohl z moci a z[55]) zavedení hrozného[56]) antikristova a bludův jeho modlářských. I mně pán bůh dal známost pravdy své skrze čítání spisův věrných učitelův, abych[57]) poznal pravý grunt pravdy[58]) pána Krista.

Píšeš a velíš mi jíti na poušť a tam pokání činiti pro bludy, i[59]) pro ty[60]) lidi, kteréž[61]) bych zavedl z vašeho domnění křivého, aby se nade mnou[62]) pán bůh smiloval, abych[63]) lidi zase k víře[64]) přivedl. Ale já s pomocí boží k tomu

---

1) V rkp. *v* list Matějův jde před se bez rozdělení v kapitoly; kap. 7. označena je původně tedy jako 4.; později však někdo čísla opravil. — 2) *kb* Téhož br. Mat. list; *l* V niž téhož br. M. list; *e* A týž list téhož br. M. — 3) *b* »w.. tatu« (!); *l* traktatův. — 4) *l* bludní a kacířští byli. — 5) *d* proto ani ty. — 6) *v* nemůžte naprosto ani jedním ani žádným. — 7) *kbl* {a}. — 8) *k* {žádným}. — 9) *l* osobně. — 10) *kblv* {boha}. — 11) *v* na prav. v nebi sedící; *e* na prav. boží sedí v nebi. — 12) *o* svú. — 13) *vo* {pro}. — 14) *b* tučnú. — 15) *kb* jakož i někt. tak kážete; *d* jakož i tak že někt. káž.; *v* jakož i od někt. kazatelů tak slýcháno bylo. — 16) *l* také. — 17) *l* co. — 18) *vl* {pravdu jsem psal}. — 19) *dgoe* kt. se dělala; *k* které se dělalo; *l* která se dála; *v* která se udělala. — 20) *kblv* {pána}. — 21) *o* Pro tu. — 22) *dg* pravdu jeho jistou; *l* jistou Kr. pána pravdu; *k* čistou; *o* jistú. — 23) *o* dlúhé. — 24) *v* ale i; *ost* i. — 25) [ ] není, ale smysl toho doplňku žádá. — 26) *g* i ještě jsem pozd. připsáno mezi řádky. — 27) *dg* {jeho}. — 28) *k* vynasaditi; *l* nastaviti. — 29) *b* jakúž. — 30) *beo* ukrutnú. — 31) *bo* podstúpiti. — 32) *kblv* {a}. — 33) *l* samému. — 34) *ost* {pánu}. — 35) *bego* pekelné. — 36) *kbv* bohu samému mocnému. — 37) *k* neb. — 38) *kbev* s apoštoly. — 39) *blgo* {mi}. — 40) *kdlv* To vše. — 41) *v* Dále. — 42) *v* {i}. — 43) *d* buď mu; *ost* jemu buď. — 44) *kblv* {ode všcho stvoření}. — 45) *e* ne nám chvála, ale. — 46) *v* vítězí, přemáhá; *g* přemáhá a vítězí. — 47) *ost* věkův. Text stč. správně zní »věkoma«. — 48) *v* ani sobě. — 49) *b* anobrž. — 50) *kbevgo* {i}. — 51) *o* nevymlúvám; *v* nevynímám a nevyml. — 52) *vb* daremní. — 53) *v* jeho svatého. — 54) *kbevdgo* mnohým pán bůh. — 55) *evdgo* {z}. — 56) *kbog* mnohého; *lvd* hrozného mnohého. — 57) *o* aby. — 58) *edgo* pravdy grunt pravý. — 59) *v* a. — 60) *g* {ty}. — 61) *kblevdg* které. — 62) *o* mnú. — 63) *v* aby. — 64) *d* {k víře}.

1526 toto[1]) pravím, že mně není potřebí proto na poušť choditi, abych pokání činil z bludův a z jiných zavedení; neb což mi jest pán bůh z milosti a lásky ráčil dáti[2]), předkem na poušti i jinde[3]), známost pravdy své svaté, a zvláště zavedení hrozné[4]) antikristovo v[5]) bludy a[6]) v[7]) kacířstva i v modlářství, já z toho ze všeho pána boha chválím ve dne i v noci a chváliti budu i děkovati na věky věkův jeho milosti z tak velikého a nesmírného dobrodiní. Ale všem kněžím, synóm papezským, jest veliká potřeba, a[8]) já vám radím, abyšte šli na poušť, nechajíce papezského antikristova ustanovení a neřádného i bludného učení, a tam abyšte činili pokání z toho, co[9]) jste lidí zavedli a[10]) na dušech zmordovali, 1526 jsouce[11]) sami zavedeni a zajati[12]) do Babylona římského skrze antikrista, krále nestydaté tváři[13]), o němž Daniel prorok píše. Nebo[14]) ač vy se[15]) Dan. VII. 8. chlubíte a velebíte[16]), že byšte dobře stáli a jiných vůdce[17]) a správce[18]) byli, ale v pravdě zákona božího a čtení Krista Ježíše[19]) nemáte žádného základu a gruntu pravého, smyslu[20]) a rozumu zdravého, ale všecko zpět a neřádně činíte i[21]) vedete a téměř jako[22]) v kole chodíte v samých jednak ustanoveních a nálezcích bludných a škodných[23]) antikristových, proti pánu bohu[24]) a[25]) pravdě zákona jeho[26]) i čtení Krista Ježíše.

KAPITOLA PÁTÁ

a tentýž[27]) list bratra Matěje.

Činíš na mne dále otázku: věřím-li, že jest se Slovo vtělilo ꝛc. Tu mi divnou[28]) barvu s ličidlem podáváš; neb[29]) kdo jest z křesťanův, aby[30]) tomu odpíral? I také tomuto[31]): že nám ráčil[32]) pán Kristus vydati tělo své, kteréž jest za nás zrazeno[33]), a krev svou[34]), kteráž jest za nás vylita? — Ale toho nedokládáš, aby ty také věřil, že to Slovo vtělené a tělem učiněné vstoupilo[35]) na nebesa a sedí na pravici boha Otce, odkudž, a ne odjinud[36]), přijíti má súdit[37]) živé i mrtvé; nébrž[38]) dokládáš za nějaký důvod, že tak děti říkají, majíce jíti k přijímání svátosti: »Půjdu[39]) ku pánu bohu ꝛc.« Dále také při večeři své pán Kristus neužíval žádných slov jiných mimo ta slova, kteráž[40]) jsou[41]) v zákoně božím[42]) zapsána[43]), ani apoštol sv. Pavel, vrátiv se z třetího I. Kor. XI. 23–27. nebe s poselstvím jemu poručeným, kteréž Korintům[44]) vysvědčil; ale toho tak při tom[45]) oba[46]) nechali[47]), nedotýkajíce[48]) toho, tak jako ty, všetečný a[49]) bludný kněz[50]), chtě[51]) to míti, že jest své tělo se vší svou[52]) přirozenou podstatou[53]) vydal, o kterémž jest dávno, že má od nich odjíti a na nebesa vstoupiti, předpovídal[54]). A to nám mnohá písma svědčí, že[55]) se již i tak stalo, nechav nám na světě svátosti těla svého a krve své ku památce[56]) pod spůsobem chleba a vína; a[57]) toho také neukazují, aby dřív dne soudného se zase měl navrátiti[58]), ale sedě[59]) na pravici, tělo[60]) jeho se vší podstatou[61]), již oslavené, ustavičně jest[62]) s bozstvím spojeno[63]) a bude bez rozdílu až[64]) na věky.

Dále opět příklad dáváš na Abrahamovi, že Genes. XV., 6. jest[65]) mu bůh mluvil řeči odporné a že jest tomu věřil; a též o panně Marii, že jest pannou zůstala, syna[66]) porodivši etc. I kdo[67]) tomu opět odpírá, což[68]) zákon boží svědčí, aby to[69]) všecko tak nebylo, leč by byl člověk ovšem ďáblem zmámený? — Neb se to nalízá[70]) o Abrahamovi, že jest

---

1) *l* k tomu to; *v* toto k tomu. — 2) *kblvg* dáti ráčil. — 3) *v* a potom i jinde. — 4) *v* hrozného. — 5) *g* {v}. — 6) *blv* {a}. — 7) *klv* {v}. — 8) *l* i. — 9) *v* což. — 10) *bledgo* {a}. — 11) *o* jsúce. — 12) *l* zajiti(!). — 13) *l* nestydatého krále v tváři. — 14) *e* {Nebo ač... velebíte}. — 15) *kblv* ač se vy. — 16) *kblv* {a velebíte}. — 17) *l* vůdci. — 18) *v* správcové. — 19) *d* čtení Krista pána Ježíše; *g* čtení krále pána Ježíše Krista; *ost* čtení Kristova. — 20) *bv* gruntu a prav. smyslu; *l* gr. i prav. sm. — 21) *v* a. — 22) *o* jakož. — 23) *e* škodlivých. — 24) *b* Kristu. — 25) *v* i pravdě jeho i čtení. — 26) *l* {pravdě zák. jeho}. — 27) *o* tajž list; *ost* týž l.; *l* {a týž l. br. Mat.}. — 28) *leo* divnú. — 29) *ost* nebo. — 30) *l* {aby}. — 31) *d* tomu. — 32) *kblev* pán Krist. ráčil. — 33) *l* zrazené. — 34) *o* svú. — 35) *vo* vstúpilo. — 36) *v* odjinudž. — 37) *kbedg* souditi; *lv* a souditi. — 38) *kbevdg* nýbrž. — 39) *l* Půjdeme. — 40) *l* která. — 41) *o* sú. — 42) *v* páně. — 43) *o* sepsána. — 44) *kbevdg* k Kor. — 45) *blv* {při tom}. — 46) *d* {oba}. — 47) *d* aby nechali. — 48) *d* nedotýkajíc. — 49) *ost* {a}. — 50) *e* kněže! — 51) *o* chtěje. — 52) *o* svú; *kblevg* {svou}. — 53) *bo* přirozenú podstatú. — 54) *l* {předpovídal}. — 55) *ost* že jest. — 56) *l* k památce. — 57) *o* {a}. — 58) *l* vrátiti. — 59) *vl* sedí. — 60) *k* tělo své se vší jeho. — 61) *v* podstatú, jenž jest již. — 62) *vl* {jest}. — 63) *o* spojeno; *kb* spojené. — 64) *g* {až}; *o* již. — 65) *l* {jest}. — 66) *ost* {syna}. — 67) *v* kdož. — 68) *l* co. — 69) *g* tu. — 70) *ost* nalézá.

1526 uvěřil bohu mluvícímu k němu[1]) a přikázání dávajícímu, a počteno jest mu to[2]) za spravedlnost: ale[3]) nenalézá se, aby, uvěře[4]) člověku[5]) aneb smyšlénkám jeho, byl spravedliv učiněn[6]). Též[7]) také[8]) o panně Marii není slušné pochybovati, poněvadž písmo svědčí, že jest bez muského semene počala i porodila a pannou před porodem, při[9]) porodu i po porodu byla, hodna jsouci[10]) chvály nade všecko[11]) stvoření. Neb každý křesťan dlužen[12]) jest tomu věřiti, o čemž zákon boží vysvědčuje, a zvláště o[13]) přikázání božím; ale o čemž mlčí a vlastní rozum nepříhodný a nepřístupný netoliko nepovoluje písmóm[14]) zákona, ale víc[15]) odpírá, kdo nepozná, že toho křesťan věrný není povinen přijímati? — Neb mnohem odpornější věc jest, že bůh svět i všecky věci z ničehéhož stvořil[16]), avšak[17]), poněvadž písma zákona, že se tak stalo, svědčí, povinni sme tomu věřiti, víc nežli důmyslům[18]) lidským bez hodného svědectví.

Ale[19]) již povím vám, kněžím[20]), novinu divnou[21]) ale[22]) — bojím se — vám nelibou, samým[23]) věrným a voleným božím[24]) radostnou, o tom[25]), že již brzo[26]) pán bůh milosrdný[27]) propustí a vyvede lid svůj z vězení babylonského, totiž [z moci] římské, antikrista[28]) zlořečeného, otce vašeho. Nebo již všudy z daru[29]) milosti boží[30]) téměř po všem křesťanstvu, po zemích[31]) a[32]) krajinách ruší a kazí se moc jeho nepravá a nešlechetná; neb všudy jednak přicházejí[33]) lidé[34]) k známosti pravdy, víry, lásky a[35]) naděje, skrze čtení Krista Ježíše, v němž jest moc k spasení všech věrných, již přicházející[36]) od východu i západu[37]) slunce k pravdě Krista pána. Také již odjímá[38]) bůh království své z moci falešných prorokův, mistrův a[39]) zákonníkův a dává je jiným, věrným lidem, kteříž[40]) mu vydávají oužitky jeho; béře také pán a hospodář vinici svou[41]) z moci nešlechetných, nevěrných[42]) a nepravých[43]) vinařův a dává ji jiným vinařům věrného lidu svého. 1526

KAPITOLA ŠESTÁ

a tejž[44]) list bratra Matěje. Dále o nějakém Mikulášovi vřetenáři a o Kláře[45]).

Také[46]) mám za to, že snad již víte o tom, kterak jest[47]) hlava, otec váš[48]), antikrist[49]), klesl a přemožen[50]), a[51]) z víry se drží[52]), že i zkažen bude i s svou mocí falešnou[53]). — A prosím vás, povězte mi také něco o tom arcibiskupu[54]) uherském, skrze kteréhož a vás preláty prazské ta různice a pokušení násilné[55]) přišlo na věrné[56]) v zemi České, a zvláště[57]) v Praze[58]). Toť ten váš vůdce a správce falešný, s kterýmž[59]) jste se byli spojili! Zdali[60]) jest nezradil nejprve[61]) nad pánem a králem[62]) svým, i nade vší zemí Uherskou[63]), i nad vámi, syny svými, jakož tak o něm všudy ten hlas vzní[64])? I pohleďtež, več jest vás uvedl lotr[65]) zrádný a kam se jest děl![a]) A protož, abyšte vědouce[66]) znali a rozuměli, že již král kralujících a pán panujících, bůh[67]) všemohoucí[68]),

---

[1]) *v* jemu. — [2]) *o* {to}. — [3]) *e* a. — [4]) *dg* aby uvěřil (v *g* tak pozd. upraveno); *kblev* aby u víře. — [5]) *e* člověku aneb smyšlínkům jeho; *dg* člověku anebo smyšl. jeho; *v* smyšlínkům člověka; *l* člověka aby smyšlínkóm jeho; *k* člověka aneb smyslnikem(!) jeho; *b* člověka aneb smyslnikóm jeho. — [6]) *ost* {byl sprav. učiněn}, místo toho: mělo mu to (*v* {to}) počteno býti k spravedlnosti. — [7]) *og* {Též také o p. Marii}, ale v *g* pozd. přidáno in marg.: O panně Marii. — [8]) *ost* {také}. — [9]) *v* i při. — [10]) *beo* jsúci. — [11]) *k* všecka. — [12]) *kblv* povinen. — [13]) *v* {o}. — [14]) *kbvg* písmu. — [15]) *v* ale jemu víc. — [16]) *o* stvořiti neráčil(!); *ost* stvoř. ráčil. — [17]) *o* však. — [18]) *v* oumyslům. — [19]) *o* A. — [20]) *e* kněžím nekněžím. — [21]) *bveo* divnú... (bez *v*:) nelibú... radostnú. — [22]) *v* však. — [23]) *v* samým toliko. — [24]) *ost* {božím}. — [25]) *v* o témž; že pán bůh, jenž jest milosrdný, brzo atd. — [26]) *b* {brzo}. — [27]) *e* {milosrdný}. — [28]) *v* z moci římského antikrista; *z* {moci}. — [29]) *v* {daru}. — [30]) *k* {boží}. — [31]) *v* téměř po všech křesťanských zemích. — [32]) *vb* i. — [33]) *v* {neb} {jednak}; všudy zajisté přicházejí. — [34]) *k* {lidé}. — [35]) *vl* i. — [36]) *ost* přicházejí. — [37]) *blv* i od západu. — [38]) *v* vynímá. — [39]) *o* {mistrův a}. — [40]) *b* kteří. — [41]) *o* svú. — [42]) *kblev* {nevěrných}. — [43]) *l* {nepravých} a neupřímných. — [44]) *l* Týž. — [45]) *l* Dále o ňákém Mikolášovi vřet. a o Kláře, hospodyni jeho. — [46]) *dg* A také; *kblev* Dále. — [47]) *v* {jest}. — [48]) *ost* otec váš a hlava. — [49]) *vl* (hlava) antikristova. — [50]) *l* přemož. jest; *g* přemohl. — [51]) *kblvd* {a}. — [52]) *kblevo* z víry držím. — [53]) *bo* svú... falešnú. — [54]) *l* antikristu nebo arcibiskupu; *v* o tom antikristovi nebo arc. — [55]) *v* násilně. — [56]) *vl* na mne i na věrné. — [57]) *kbev* {a} zvláště; *l* a zvláště pak. — [58]) *e* po Praze. — [59]) *b* s kterým. — [60]) *v* zdaliž. — [61]) *v* prve nezradil; *vl* {nejprve}. — [62]) *ost* nad králem, pánem. — [63]) *o* Uherskú. — [64]) *kv* zní; *o* v zemi(!). — [65]) *l* ten lotr. — [66]) *bo* vědúce; *v* vědice. — [67]) *l* {bůh}. — [68]) *be* všemohúcí; *o* všemohúcích(!).

[a]) Lad. Salkan. U Moháče byl od Turků jat a sťat. Matěj asi vykládá za zradu Salkanovy snahy a rady jeho, dávané králi proti novověrství v Čechách. Odtud Bartoš má své podobné zdání o arcibiskupu v I. 7, II. 23, zejména v III. 7.

1526 nebude a nemůž[1]) déle a víc trpěti nevěry, nešlechetnosti[2]) lotrovské, hříchův[3]) a[4]) jeho[5]) nepravostí sodomských[6]) antikristu[7]) a synům[8]) jeho, a zvláště zavedení hrozného všeho jednak lidu křesťanského od víry a pravdy Krista pána nebude[9]) víc snášeti bůh milosrdný, věřím jeho svaté milosti[10]). — Prosím vás, pomněte[11]) sobě, kdež jsem vám byl napsal z vůle boží, že jest to[12]) vaše poslední vítězství papežské, biskupské a[13]) kněžské, a že jste povstali tak ukrutně a slepě proti pánu bohu a pravdě jeho před svým rychlým pádem a brzkým zkažením! I to držte tuze, jakkoli chcete, zuby i nehty, že vám pán bůh[14]) to vladařství nad lidem svým i všelikou zprávu neřádnou[15]) vydře a[16]) vezme z rukou vašich. Na to jest přijíti, stůj dlouho nebo[17]) krátko, pro vaše veliké[18]) hříchy a nepravosti, kteréž bez víry a v neřádu[19]) pášete[20]), sami duše své i lidské mordujíce falešným učením a[21]) nepříkladným mnozí[22]) obcováním, v cizím smyslu, proti víře a zákonu božímu[23]), všech věcí[24]) i[25]) svátostí Kristových požívajíce. Také vězte[26]), že již pán Ježíš v příchodu[27]) blesku svého, totiž pravdy své, všudy[28]) tepe a kazí antikrista duchem oust svých skrze věrné kazatele a učitele čtení[29]) svého svatého[30]), toho[31]), kterýž se pozdvihuje nade všecko, což slove bůh. Také již jej všudy vyhledává po zemích a krajinách[32]) pán bůh všemohúcí s světlem[33]) a lucernou[34]) slova svého svatého a čtení Krista pána[35]), právě[36]) jako onoho[37]) zloděje a mordéře, kterýž[38]) by se po tmě[39]) kryl, v noci[40]), s[41]) světlem všudy[42]) nalezen bývá.

Tak se nyní děje antikristu a[43]) synóm jeho 1526 i všem vartéřům[44]) a holomkům jeho.

Dotýkáš mne také[45]) často v svém psaní, že bych[46]) se domníval býti v sobě[47]) bohatým v učení aneb v[48]) umění. I[49]) v tom se velmi mejlíš a zle se domníváš u mne toho[50]) býti. Neb já se s pomocí boží znám, že jsem člověk prostý[51]) a k tomu lejk, nic jiného neuměje hlásati a oznamovati, nežli Krista Ježíše a toho[52]) ukřižovaného a pravdu čtení jeho, v prostých slovích[53]), ne[54]) v vysokosti a moudrosti lidského učení, aby nebyl vyprázdněn kříž Kristův[55]), tak jakž mi všemohoucí[56]) bůh z milosti a lásky[57]) své dává míru víry své v Krista Ježíže[58]).

Tomuto se také divím, kněže Jeronyme, že nejistou a křivou[59]) věc píšeš v svém[60]) listu, pravě, že bych ten list, kterýž[61]) jsem administratorovi poslal, několik neděli prve jej mezi zemany rozeslal. Milý, proč[62]) tak mluviti smíš? — však tak[63]) není, aniž kdo toho může[64]) za pravé mluviti[65]): toliko[66]) o jediný den prve[67]) nežli administratorovi, jsem jej z Prahy poslal několik mil. Také[68]) tomu neodpírám, aby[69]) prve před vydáním[70]) některý den někdo o něm nevěděl; ale ty píšeš, že by administrator jeho prve od jiných[71]) dosáhl: tu si chybil!

Tomuto se také divím, kudy jest to přišlo, když jsem byl u vězení, že všudy po Praze[72]) i mezi vámi kněžími bývala řeč puštěna[73]) o mně v lid obecný[74]) že bych já[75]) z vězení nechtěl sám dobrovolně, a že by mi otvíráno[76]) bývalo, a na vůli[77]) dáno[78]) vyjíti aneb[79]) nechati; [ale[80])

---

1) *kbl* nemůže víc trpěti déle; *v* nemůž více trp. déle. — 2) *kv* a nešlechetnosti. — 3) *l* hříchu. — 4) *kbl* {a}. — 5) *ost* {jeho}. — 6) *l* neprav. lotrovských sodomských. — 7) *v* antikrista; *do* antikristů; *e* antikristův. — 8) *vdo* synův. — 9) *v* že nebude. — 10) *k* {věřím ... milosti}. — 11) *k* zpomeňte. — 12) *l* {to}. — 13) *l* i. — 14) *dg* {pán bůh}. — 15) *bvo* všelikú ... neřádnú. — 16) *v* oč (!). — 17) *g* neb. — 18) *kvl* všeliké. — 19) *o* a neřádu; *e* a řádu; *kb* a z neřádu; *v* a neřádně. — 20) *v* pasete (!). — 21) *v* i. — 22) *ost* {mnozí}. — 23) *v* proti víře, božímu všech a zákonu (!). — 24) *kv* {věcí}. — 25) *l* {i}; *kbl* věřících (místo »věcí i«). — 26) *k* Tak vězte; *l* Také věřte. — 27) *v* {v} příchod{u}. — 28) *v* {všudy}. — 29) *kbv* evangelium. — 30) *kbevdg* svatého svého; *l* učit. svého svat. evangelium. — 31) *v* toho pravím, kterýž. — 32) *vl* a po krajinách. — 33) *o* {s}; *k* {s světlem}. — 34) *b* a s lucernou. — 35) *l* svatého, evangelium K. P.; *kbv* svatého a evangelium K. P. — 36) *d* a právě; *v* rovně. — 37) *v* {onoho}; *k* jiného. — 38) *v* kterýžto. — 39) *bev* potomně; *dg* polně. — 40) *k* avšak v noci; *l* a potom v noci; *bedgo* a v noci. — 41) *v* {s}. — 42) *l* {všudy}. — 43) *dg* i synům. — 44) *o* valtéřům. — 45) *v* {také}. — 46) *v* že bych se sám sobě zdál býti. — 47) *kbe* o sobě. — 48) *o* {v}. — 49) *kbleo* A. — 50) *vld* to. — 51) *kvl* sprostý. — 52) *klvd* a to ukřiž. — 53) *l* a to v slovích prostých. — 54) *b* nevysokosti. — 55) *g* Kristu. — 56) *o* všemohúcí. — 57) *d* z lásky. — 58) *v* v Kristu Ježíši. — 59) *bevo* nejistú a křivú. — 60) *vl* v tom listu. — 61) *bleo* který. — 62) *k* Medle proč; *l* I můj milý Jarši, proč ... — 63) *l* toho. — 64) *kbv* aniž to můž kdo; *l* aniž to kdo můž; *edo* aniž toho můž kdo; *g* aniž toho kdo můž. — 65) *kblv* říci. — 66) *v* {toliko ... Také}. — 67) *kbl* {prve}. — 68) *v* Než tomu. — 69) *k* aby to prve, *o* aby někdo před vyd. prve; *v* ale aby prve, nežli sem jej administratorovi v Praze poslal, toliko o jediný den několik jej míti chtěli, a jakž i píšeš, že by ...; *l* že {by}. — 70) *l* před tím vydáním. — 71) *l* {od jiných}. — 72) *v* v Praze. — 73) *d* vpouština. — 74) *kledgo* obecní. — 75) *vlb* {já}. — 76) *g* odvíráno. — 77) *kb* na vóli. — 78) *lg* dáváno. — 79) *vl* neb. — 80) *z* {ale ... čekati}, ale ve všech druhých.

1526 já že bych nechtěl[1]), než nějaké pomsty čekati]. A to opět nepravé a křivé[2]) bylo, nebo vědí páni Pražané, že jest v tom ve všem času jich žádného slova o tom[3]) ke mně nebylo[4]) mluveno, ani po kom jiném mi bylo[5]) vzkázáno[6]). Ano, kterak by to pravé mohlo[7]) býti, poněvadž sou mnozí páni i[8]) rytířstvo i města některá, a naposledy král Ludvík i králová[9]) jeho[10]), Jich Msti. za to žádali Pražanův, abych puštěn byl, a nic sou neobdrželi[11]) ti všickni[12])! A netoliko to bývalo, ale žádný ke mně[13]) z přátel i z těch stavův pánův[14]) nemohl puštěn býti. I pohleďtež[15]), že jest křivé a[16]) nejisté, kdo[17]) jest to[18]) mluvil a[19]) roznášel, že bych nechtěl z vězení proti[20]) vůli panské.[a]) A opět naproti ten[21]) kněz Mikuláš[22]) Hrubec[23]), jinak Rozvoda, bratru mému pravil za jistou[24]) věc, ale křivou a nepravou[25]), že sem chtěl z vězení utéci[b]). Ale já s pomocí boží pravím: že sem o to[26]) nemyslil a ještě vejše[27]) pravím: kdyby mi byly všecky dvéře[28]) u[29]) šatlavy otevříny[30]), tehdy[31]) bez vůle panské nebyl bych vyšel. To[32]) dobře vědí, kteří sou[33]) nade mnou strážní byli. — Dal mi to pán bůh všemohúcí, abych to vězení s velikou[34]) chutí i[35]) sladkostí trpěl, beze všeho zármutku[36]) a[37]) tesknosti; nebo když mi se[38]) vězení prodlévalo, také[39]) mi radosti a veselí[40]) v pánu bohu vždycky[41]) přibývalo. A to kdyby pak trvalo za několik let, věřil sem pánu bohu a milosti jeho, že by [mi][42]) nedal sobě v tom teskliti, ani se rmoutiti, trpěti pro pravdu[43]) a jméno[44]) Krista Ježíše[45]). A přes to, ptejte[45*]) se těch, kteří[46]) sou se mnou[47]) mluvili, slyšali-li sou[48]) jediné[49]) slovo ode mne kdy[50]), a já sobě stýšti[51]) a tesklím[52])?

Prosím, kněže Jeronyme, přijmi pokojně[53]) a přečti trpělivě toto mé psaní, poněvadž jsi[54]) žádal, abych[55]) odpověď dal; a což mi koli dobrého přeješ, já tobě mnohem[56]) víc. Dejž vám[57]) pán bůh všemohoucí všem se poznati. Milost boží a pokoj[58]) Krista Ježíše zůstaň s tebou[59])!

Dán v pátek před svatým Martinem léta ꝛc XXVI°.[60]) 8 list.

Potom[61]) ačkoliv[62]) všech těch[63]) časův[64]) Pražané od krve vylití[65]) pro duchovní věci[66]) se zdržovali — jakož jsou[67] se pak[68]) i[69]) v tom pochlubili[70]) při počátku listy svými, kteréž po vší zemi[71]) i jinde o těch vězních rozpisovali[72]) —, však tohoto[73]) roku i potom všecko to nahradili[74]), což jsou[75]) prve zmeškali, k konci od boha jim[76]) uloženému[77]) pospíchajíce. Jakým jsou[78]) to pak úmyslem činili[79]), znajíce již,

[1]) *b* nechtěl, než ... čekal. — [2]) *be* nepravě a křivě; *ke* nep. a kř. mluveno bylo. — [3]) *d* o to. — [4]) *dg* {nebylo}. — [5]) *v* mně bylo; *k* mi nebylo; *b* mně nebylo; *o* bylo mi. — [6]) *l* zkáz. — [7]) *ost* mohlo pravé. — [8]) *levgo* a. — [9]) *v* královna. — [10]) *le* {jeho}. — [11]) *o* sú neobdržali. — [12]) *go* {ti všickni}. — [13]) *kbl* žádný k tomu z přátel ... nemohl ke mně pušt.; *v* žádný z přát. i z těch stavův nebo pánův ke mně k tomu nemohl pušt. — [14]) *bv* {pánův}; — [15]) *kblg* pohleďte; *edo* pohleď též. — [16]) *ld* i. — [17]) *v* kdož. — [18]) *v* jest pak to koli; *kbl* {to}. — [19]) *e* {a}. — [20]) *vl* z věz. jíti proti. — [21]) *kbleg* naproti tě; *dv* naproti. — [22]) *l* Mikoláš. — [23]) *v* Hrubč. — [24]) *bo* jistú. — [25]) *beo* křivú a nepravú. — [26]) *b* o tom; *levd* na to. — [27]) *d* {a ještě vejše pravím}; *l* výšeji. — [28]) *o* dvíře. — [29]) *d* {u}. — [30]) *bg* odevřeny; *klv* otevřené; *edo* otevřeny. — [31]) *dv* tedy; *l* tehdy bych. — [32]) *v* O čemž dobře vědí ti, kt. jsou se mnou byli strážní. — [33]) *o* sú. — [34]) *o* s velikú. — [35]) *k* a. — [36]) *kbevdgo* zámutku. — [37]) *evdgo* a. — [38]) *kb* {se}; *l* vězení se; *v* se s vězením. — [39]) *l* tak; *k* tedy. — [40]) *o* v radosti a veselé; *e* veselí a radosti. — [41]) *ost* {vždycky}. — [42]) {mi} není v *z*, ale v ostat. všech. — [43]) *eo* pro pravdu jeho. — [44]) *dg* jméno jeho. — [45]) *k* Pána Krista; *b* Pána Kr. Ježíše; *vl* Pána Ježíše. — [45*]) *ost* ptej. — [46]) *v* kteříž. — [47]) *o* sú se mnú. — [48]) *o* sú. — [49]) *d* jedinké. — [50]) *kv* {kdy}. — [51]) *d* kdy, abych sobě stejskal a tesklil; *v* ode mne, že bych sobě kdy stejskal a teskliv byl. — [52]) *eo* tesklivím. — [53]) *b* pokorně. — [54]) *l* poněvadž's, — [55]) *kblv* ať bych. — [56]) *ost* mnohem. — [57]) *d* nám. — [58]) *bl* {pokoj}. — [59]) *o* s tebú. — [60]) *k* (přidává) Matěj, nehodný služebník boží. — *v* má další odstavec o Mikuláši vřet. za zvláštní kapitolu, a to 4., což později opraveno červeným inkoustem na 7. Nadpis zní: Mikuláš vřetenář a Klára hospodyně jeho, jsouce na rathouz povoláni, před vším počtem duchovních i světských víru vyznali. Jaké otázky preláti na ně činili. Na smrt vedeni byli. Stálost jejich. O panu Hynkovi Perknovském. O skončení jich. L. ꝛc 27. — [61]) *v* {Potom}. — [62]) *v* Ačkoli. — [63]) *kedo* těch všech; *blv* {všech}. — [64]) *k* {časův}. — [65]) *o* krve prolití. — [66]) *v* vylití pro víru a náboženství se zdržovali, jakž. — [67]) *beo* sú. — [68]) *kblv* {pak}. — [69]) *e* {i}. — [70]) *d* prochlubili; *klv* pochloubali. — [71]) *d* {kteréž po vší zemi}. — [72]) *l* po vší zemi o těch věcech i jinde rozepsali. — [73]) *kblv* toho roku. — [74]) *v* vynahradili. — [75]) *o* sú. — [76]) *d* již. — [77]) *v* uloženého. — [78]) *k* {jsou}. — [79]) *l* učinili.

[a]) Ale toho mu Jeronym nevytýká. — [b]) Mik. Hrubec není nám povědom. Též nejisto, mluví-li tu Matěj o bratru krevním čili jen o bratru u víře. V kap. 3. (str. 201, ř. 27) jmenuje ho Jírou

1526 k čemu král budoucí[1]) náchylen byl, to se dále[2]) najde[3]) v kapitole dvacáté[4])[a]).

A když[5]) se k času vánočnímu téhož léta[6]) přibližovalo, kněží po farách v Praze[7]) nutili[8]) lidi k zpovědi. Jimž[9]) se v tom nějaký Mikuláš[10]) vřetenář[11]) a Klára řečená vdova a[12]) hospodyně jeho domovní v osadě sv. Štěpána Velikého[13]) opřeli[14]), nechtíce toho učiniti z příčiny hodné, tak[15]) jako[16]) na bohobojné[17]) lidi slušelo. Farář pak z té osady, nějaký titulem kněz Jakub[18]) 1526
— kteréhož potom kolínští měštané z města pro jeho nezbednost vyhnali[b]), — obžaloval je v konsistoři a ti dále Pražanům, že by lidé bludní byli, tak[19]) že jsou[20]) oba[21]) jeho původem do vězení dáni byli. A v tom když jednak v konsistoři, jednak na rathouze stávali, nechtíce povoliti[22]), což na nich míti chtěli, Pražané pustili administratorovi i jeho kněžstvu uzdu.

KAPITOLA SEDMÁ,

v[23]) níž se oznamuje o témž Mikulášovi vřetenářovi a o Kláře hospodyni jeho, jak jsouc[24]) na rathauz povoláni, před tím vším počtem duchovním i světským[25]) víru vyznávají, a páni Piláti[26]) vždy jiné a jiné otázky na ně činí. A při tom jak jest ho[27]) jeden[28]) kněz zle užíval.[c])

A když[29]) jsou[30]) jednoho dne na rathouz[31]) byli puštěni[32]) do obecné[33]) světnice, při shromáždění konšelův s staršími obecními a administratora s jeho kněžstvem, tehdy[34]) ti kněží mezi jinou[35]) řečí otázky na Mikuláše činili tyto[36])[d]):

---

[1]) *o* budúcí. — [2]) *l* dále v té knize. — [3]) *e* nejde(!). — [4]) *v* patnácté(!). — [5]) *d* Toho času, když se. — [6]) *v* {téhož léta}. — [7]) *kbvd* {v Praze}. — [8]) *l* měli a nutili. — [9]) *l* Jimiž(!). — [10]) *k* {Mikuláš}; *l* Mikoláš. — [11]) *v* vřetenář (který na soustru vřetena dělal a odtud svou živnost měl). — [12]) *l* {vdova a}; *v* vdova dosti bohatá a. — [13]) *v* Velikého, u sv. Kateřiny bydlící. — [14]) *d* opřeli se. — [15]) *o* také. — [16]) *kb* jak; *vl* jakž. — [17]) *vo* bohabojné. — [18]) *v* Jakub, jiní: kněz Mikuláš příjmím Provazník. — [19]) *g* také. — [20]) *o* sú. — [21]) *kblv* {oba}. — [22]) *v* povoliti tomu. — [23]) Nadpis chybí v *za*. V *e* položen jest sem titul omylem z kap. 9., ale pak přeškrtán a na okraji rumělkou opraven. Nadpis *v*, položený jinde, viz na str. 207, pozn. 60. — [24]) *e* jsúce; *ost* jsouce. — [25]) *kb* duchovními i světskými. — [26]) *l* Piláti, či mám říci preláti. — [27]) *o* ji(!). — [28]) *o* ho hoden kněz(!). — [29]) *v* Jednoho pak dne, když sou byli na rathouz npuštěni. — [30]) *o* sú. — [31]) *og* na rathouze. — [32]) *k* povoláni. — [33]) *kblv* obecní. — [34]) *v* tedy. — [35]) *bo* jinú; *dg* {jinou}. — [36]) *lv* činili těmito slovy.

[a]) Co následuje, jest oddíl *a*) (viz pozn. [c]). — [b]) Jakub Slovák či Polák, před tím farář u sv. Jiljí, již připomínaný I. 5, 23, II. 19, str. 19, 71, 148. Viz poznámku níže na této str. a 209. Vložka tato jest asi od Bartoše. — [c]) Vedle Bartoše jest i samostatný spis »Život a skonání Mik. vřet. a Kláry hospodyně« v ruk. brněnském »Paměti v čl. XXVI. Rozbor a srovnání obou spisů viz v mém článku ve Věst. č. akademie 1903, str. 633. sl., (ve zvl. otisku 82.) Srov. i Tom. XI. 32. Po výsledku jeví se, že líčení u Bartoše jest složkou několika kusů: *a*) vypravování neznámé osoby, jež jest interpollováno *b*) výslechem Mikulášovým, odvozeným asi z úředního protokolu, a *c*) *d*) oddílem o p. Perknovském dvou částech. Spisovatel byl očitý svědek snad z Prahy, nikoli však z osady sv. Štěpána, smýšlením nepříznivý Caherovi, ale ne takový protivník jeho jako Bartoš. Interpolace oddílu *b*) a *c*) jest dílem již této osoby; druhou, neorganicky připojenou část *d*) o Perknovském vložil snad teprve Bartoš z nějakého zápisu jiného; *e*) konečný souhrnný závěr, bez podrobností, jest asi prvotní sepsání Bartošovo, jak pamatoval si je ze slov jiných svědků – sám byl tenkrát u vyhnanství Mimo to písař rukopisu *e* nahrazoval některé kusy sepsáním zvláštním, písař rukopisu *v* zaměnil pak celá místa doslovně výňatky ze Života a skonání. — [d]) Co následuje, jest snad vzato z úředního protokolu (*b*).

Rk. *e* má svůj zvláštní počátek: Toho času, když se psalo léta od narození Syna božího 1526, byla v Novém městě Pražském jedna souseda, jmenem Klára. Ta měla dům svůj u svaté Kateřiny, jenž slove Zbiroh, žena pobožná i dosti bohatá; u kteréž bydlel v podruží nějaký Mikuláš vřetenář, kterýž soustruhem vřetýnka a jiné věci dělaje, tak se jest živil. I přihodilo se některého dne před vánoci, když kněží podle obyčeje svého sousedy obcházejíc, je popisovali a k zpovědi je nutili, přišli jsou také i k nim, je napomínajíc, jako i jinde, a k zpovědi je nutíc. Tu oni oba je vyslyševše, jim jsou odpověděli a pravieci, že má zpověď dobrovolná býti, takže k ní žádný bezděčně nemá nutkán býti. Pro kteroužto věc hned jsou je obžalovali faráři svému, nějakému knězi Jiříkovi, toho času u sv. Štěpána Velikého bydlícímu. A ten farář bez meškání k administratorovi, mistru Havlovi Caherovi, běžel, a na něj, jak by měli bludní lidé býti, vznášel,

1526 1. Nejprv[1])[a]): »Co by držal o svátosti oltářní[2]) těla a krve páně[3]); věří-li tu[4]) tělo Kristovo[5]) býti, kteréž na pravici jest boha Otce a ne jiné, a[6]) při tom věří-li tu býti pravého Krista, majícího krev a duši, tak jakž lidé pobloudilí, jsouce[7]) napraveni, za víru[8]) vyznávali[9])?« — Odpověděl jim[10]) že »já tak nikoli nevěřím, než to[11]) věřím[12]): kdež koli věrný kněz s lidem se sejde, slovo páně sobě rozvažuje[13]) i všecka dobrodiní bozská, že[14]) chléb a víno, slovy Kristovými vysvědčené a dobrořečené, jest pravá[15]) večeře páně, jížto věrní užívajíce[16]), pamatují na všecky milosti a dary boha Otce, Duchem svatým skrze Krista dané; a tudy[17]), což víc jest, oznamují se[18]) vespolek, že sou[19]) jedné víry, a bratr bratra skrze[20])
Mat. XXVI 26. to hodování poznává. Ale když by[21]) mělo podle vašeho smyslu býti, musilo by z toho
Mar. XIV. 22. vyjíti něco jiného[22]), čehož Kristus[23]) nikoli neustanovil[24]).

Luk. XXII. 19. II. Kor. XI. 24. Protož, což[25]) jsou[26]) koli tři evangelistové a svatý Pavel napsali o této[27]) večeři[28]), tomu všemu i o tom věřím sprostně a upřímně[29]), 1526
nedala toho žádnému napřed; než abych měl vyznávati tu[30]) Krista[31]), to ode mne odstup! — Neb mi toho[32]) tím[33]) dovésti nemůžte[34]), což píše sv. Jan, evangelista Kristův, kterýž o večeři mnohem dokonaleji pokládá, nežli tito[35]), nébrž i slova jiná pokládá, než jiní evangelistové. Neb píše[36]), že Kristus mluviti ráčil: »Tělo mé právě[37]) jest pokrm etc.,« a tak jest vyloženo, a jiní[38]) evangelistové: »Toto jest tělo mé etc.«
Protož jistě jinačejšího vejkladu slova Kristova Jan VI. 56
skrze sv. Jana evangelistu[39]) potřebují[40]), poněvadž časem i[41]) místem jindy[42]) mluvena jsou i jinými slovy[43]), neb téměř na tři léta před večeří mluvena byla[44]). A když by[45]) to[46]) pravda měla býti[47]) podle smyslu vašeho, musilo[48]) by z toho toto[49]) vyjíti[50]), že bychom v tělo Kristovo v bytu posvátném věřiti musili[51]), což jest proti víře[52]). Neb[53]) to počátek jmívá i konec, když lidé toho[54]) mají užívati a užívají, a nad to víc, do dne určitého soudu Kristova má trvati ta večeře. Protož[55]), což má

---

k tomu se přimlouvaje, aby byli trestáni. Tu administrator beze všeho uvážení dal mu naučení, aby je do vězení oba dva dáti kázal; jakož se pak tak stalo, že jsou byli do těžkého vězení dáni. Potom třetího dne dožádal se pan administrator s konsistoriány pana purkmistra, aby jim vstoupení bylo dáno přede pány do rady, a starší obecní aby k tomu byli všickni obesláni. I dáno jest jim vstoupení a starší obecní obesláni. Když jsou pak ty dvě osoby z vězení byly na rathouz puštěny do obecné světnice při shromáždění konšelův s staršími obecními... atd. — Kus tento v *e* pochází zase od kohosi jiného, jenž není též nepřítelem Caherovým; zve jej »panem administratorem«. – Dům na Zbiroze je č. 479-II. Farářem u sv. Štěpána jmenuje se Jiřík, což je v rozporu s hořením odstavcem *a*). Opravdu r. 1526 byl tu plebánem Jiří Oulehle; jmenuje se však už 18. července, a tu od sv. Havla mohl býti již novým farářem Jakub. Ale není potřebí ani té hypothesy. V seznamu kněží štěpánských r. 1526 čte se hned po faráři Jiřím kněz Jakub, ovšem bez příjmení; snad je jím právě Jakub Slovák, takže oba kněží byli tu u chrámu současně a spisovatel kusu *e* omýlil se v osobě. — V další části přistupuje k *ost* ještě rkp. *a* až do kap. 10.

1) *v* První otázka: — 2) *kblv* {oltářní}. — 3) *k* boží. — 4) *g* také. — 5) *k* {tělo Kr.... A při tom, věří-li tu}; *ost* býti tělo Kristovo, kteréž jest na prav. atd. — 6) *bvo* {a}. — 7) *e* poblúdilí, jsúce. — 8) *vl* {za víru}. — 9) *l* vyznali; *k* vyznávají; *e* drží a vyznávají. — 10) *v* {jim}. — 11) *ed* tak. — 12) *e* věřím i za tuto Kláru vyznávám, poněvadž vůle naše jednostejna jest, kdež koli... — 13) *kbl* sobě rozjímaje; *v* sobě přijímaje i rozjímaje. — 14) *v* jak. — 15) *v* jest z práva(!). — 16) *kblv* užívajíce, na všecky... dané pamatují. — 17) *g* a tu. — 18) *kblvg* {se}. — 19) *o* sú. — 20) *k* skrz. — 21) *l* kdyby. — 22) *l* horšího. — 23) *kblv* pán Kristus. — 24) *kgd* neustavil. — 25) *v* co. — 26) *o* sú. — 27) *l* o té. — 28) *klv* večeři páně. — 29) *gdo* upřímě. — 30) *vld* tu vyznávati; *a* vyznati tu. — 31) *v* Krista, kdež vy ho vyznáváte. — 32) *v* Neb vy {mi toho}. — 33) *bl* {tím}. — 34) *kbleg* nemůžete. — 35) *l* jiní. — 36) *o* píší(!). — 37) *v* jest pravé pokrm a krev má právě jest nápoj. Kdož jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm. — 38) *a* {a jiní evang.}; *v* Jenž evangelistové praví(!). — 39) *k* evangelisty. — 40) *v* slova... pověděná, potřebují. — 41) *kb* ani. — 42) *v* místem jiným mluv.; *l* místem mluv. jsou jiným. — 43) *b* jsú; *v* {jsou i jinými... před večeří mluvena}. — 44) *g* jsou byla. — 45) *va* kdyby. — 46) *o* {to}. — 47) *v* pravda býti měla; *ost* měla prav. býti. — 48) *l* muselo. — 49) *eo* to. — 50) *v* pojíti. — 51) *v* měli a museli. — 52) *d* {což... víře}. — 53) *v* Nebo což má počátek s očekáváním konce, v to nemáme věřiti. To pak má počátek i konec, poněvadž lidé mají toho užívati a užívají do času určitého dne, totiž do soudu Kristova, do kteréhož má trvati ta večeře. — 54) *kbleg* mají toho; *d* {toho}. — 55) *v* {Protož... v to věřiti}.

a) Výslech vzat jest asi z úřed. protokolu, o čemž svědčí shoda s obdobným místem v »Životě«. Spisovatel přeměnil jen někde přímou řeč v nepřímou, některá slova vyjádřil jinak a něco vypustil. Co možno zjistiti, že bylo opsáno doslova (jen s proměnou vazby a s nepatrnými obměnami slovními) otištěno jest borgisem. I o tom, co není doslovnou shodou, lze pochybovati, že jest dílem Bartošovým, ale zřejmého pro to dokladu není.

1526 počátek s očekáváním konce, nemáme[1]) v to, věřiti; pakli[2]) jest tu Kristus, jakož vy pravíte, již tu v něho[3]) věřiti musíme. Ale pro spojení jeho s bozstvím víra naše velí nám věřiti v Krista, v[3*]) jednoho pána boha s Otcem i s Duchem svatým.«

2. Ptali[4]) se ho dále: »Co by držal o panně Mariji, přimlouvá-li se za nás?«

Pověděl[5]), že »já o panně Marii tak držím[6]) a věřím, že jest jedna[7]) matka Ježíše Krista[8]), Syna božího, a že jsouci[9]) vždycky panna, i prve, než Krista[10]) porodila, i při porodu, i potom až do smrti své[11]), z své veliké[12]) pokory zasloužila býti z milosti boží matka[13]) Krista pána. — A když[14]) se ptáte[15]), přimlouvá-li se za nás, k tomu takto pravím[16]): poněvadž žádného jistého písma nemáme[17]), že jest vzata s tělem i s duší do nebe — jakož tak někteří jistí, — než spíše na odpor nám[18]) písma ukazují[19]), že není vzata s tělem, protož, poněvadž[20]) jest to tak, znáte to dobře[21]), že duše nemůž[22]) mluviti. Však jste někteří filosofové a víte[23]), quod animae non inest vox, totiž, že duše nemá hlasu. Nebo kdyby bylo písmo o ní, že by v těle vzata byla, bylo by to podobněji[24]); ale Jan III. 13. že[25]) jistý jest[26]) důvod toho, že tak není, a zvláště z evangelisty[27]) sv. Jana[28]): »Žádný, prej[29]), nevstoupil do[30]) nebe, jediné, kterýž[31]) sstoupil[32]) s nebe[33]) etc.,« protož to jisté[34]) jest, že za nás se nepřimlouvá. — A největší[35]) důvod jest toho[36]), že ona s bohem Otcem[37]) i s Synem i s[38]) Duchem svatým jest jedné vůle[39]). Protož, kohož bůh[40]) chce z svého tejného a spravedlivého soudu zatratiti[41]), ona se[42]) nepřimlouvá, jinak by se vůli jeho protivila a nepotvrzovala by soudu jeho, kdežto[43]) volení boží z podstaty mají v nebeském království, že vůle boží potvrzují[44]), aniž se kdo[45]) protiviti jemu[46]) můž[47]). 1526

3. Dále[48]): »Co by držal a[49]) věřil o všech svatých, přimlouvají-li se za nás?« — otázku na něj[50]) činili[51]). —

Pověděl, že »o nich držím a věřím[52]) tak, že jsou[53]) volení boží, z milosti boží a z[54]) milosrdenství[55]) jeho předzvědění k životu věčnému, a jsou[56]) milí přátelé bohu[57]), jichžto těla zde některá spálena a spráchnivělá a v nic obrácena jsou[58]), ale zase budou obnovena[59]) při soudu a času oslavení v příští Kristovu. — A o nich[60]) též držím, že se nepřimlouvají za nás[61]), poněvadž duše jich s těly ještě nejsou[62]) spojené[63]) a mluviti nemohou, a nad to, že jsou[64]) jedné vůle[65]) s bohem a[66]) protož toho nečiní. Neb se bůh[67]) hříšným[68]) lidem[69]) protiví, tehdá[70]) oni také[71]) se protiví; pakli je miluje, oni[72]) také je milují a každému spasení přejí«.

4. Jiná otázka[73]): Co pak o svatém Pavlu držíš[74])?« —

Pověděl: Držím[75]), že jest nádoba vyvolená[76]) Ježíše Krista[77]) a zvláštní apoštol oddělený divným zázrakem od pána boha[78]) ke čtení svatému, aby Krista Ježíše mezi pohany kázal a známost[79]) pohanům z milosti bozské dával skrze slovo jeho; jehožto já žádám tovaryšem býti v utrpeních všech[80]), kterýchž by mi bůh snésti popříti ráčil[81])«.

---

1) *l* nemá se; *ost* nemá(!). — 2) *v* paklif. — 3) *v* v něj; *b* v jiného. — 3*) *ost* {v}. — 4) *v* Druhá otázka. Ptali... — 5) *v* Odpověděl: Já. — 6) *b* drží(!). — 7) *ost* (krom *a*) jediná. — 8) *v* pána J. K. — 9) *o* súci. — 10) *kbegdao* než-li K.; *vl* nežli pána Krista. — 11) *vg* {své}. — 12) *e* a z své vel.; *z* chyb. {své}. — 13) *vl* matkou. — 14) *kblvdgoa* A kdež. — 15) *v* tížete a ptáte. — 16) *v* pravím, že se nepřimlouvá, poněvadž. — 17) *kega* nemám. — 18) *ost* nám na odpor. — 19) *v* písmo ukazuje. — 20) *v* {poněvadž}. — 21) *v* nebo znáte dobře to; *kbl* znáte to také dobře. — 22) *ka* nemůže. — 23) *b* {a víte}. — 24) *kbl* podobné; *v* také k víře podobné — 25) *v* {že}. — 26) *l* {jest}. — 27) *e* z evangelium. — 28) *v* sv. Jana, kterýž svědčí, že. — 29) *v* {prej}. — 30) *kblvea* na nebe. — 31) *kblevgoa* který. — 32) *v* vstoupil; *l* sstoupil. — 33) *l* {s nebe}. — 34) *v* a protož to jistě. — 35) *v* Největší pak. — 36) *v* {toho}. — 37) *kbedgoa* {Otcem}. — 38) *v* {s}. — 39) *kb* není jedné vůle(!). — 40) *a* buoh. — 41) *e* ztrestati a zatratiti. — 42) *v* za toho se ona; *l* se ona. — 43) *v* ježto. — 44) *d* potřebují(!). — 45) *a* aniž kdo se; *v* aniž se jí kdo. — 46) *v* {jemu}. — 47) *vlg* může. — 48) *v* Třetí dále: — 49) *d* Co bych(!) drž. a; *b* {držal a}; *k* věřil a věřil(!). — 50) *lego* na něm; *v* na něho. — 51) *v* učinili. — 52) *d* drží a věří. — 53) *o* sú. — 54) *kbv* {z}. — 55) *k* milosrdenstvím; *l* s mil. — 56) *o* jsú. — 57) *e* {bohu}; *oa* boha; *kblv* pána boha. — 58) *o* jsú. — 59) *l* oslavena. — 60) *v* O nichž; *e* Nichž(!). — 61) *d* za vás. — 62) *kblc* ještě s těly nejsou; *v* ještě nejsou s těly. — 63) *o* nejsú spojena. — 64) *o* že sú; *k* že nejsou. — 65) *k* {vůle}. — 66) *v* {a}. — 67) *l* Bůh se zajisté; *a* se buoh — 68) *v* hříšným (pyšným); *ost* pyšným. — 69) *l* {lidem}. — 70) *a* {tehdá ... protiví}; *v* tedy; *ost* tehdy. — 71) *v* jim také. — 72) *l* tehdy i oni je mil. — 73) *v* Čtvrtá. Opět se ptali: »Co... — 74) *e* díš? — 75) *blea* {Držím}. — 76) *kb* nádoba boží vyv. — 77) *v* Krista Ježíše. — 78) *kblv* od p. boha k sv. evangelium, aby. — 79) *v* v známost... uvozoval. — 80) *kblv* ve všech utrp.; *d* utrpení všech. — 81) *a* buoh snésti propůjčiti ráčil.

1526 5. Jiná otázka[1]): »Co by držal o bratru Lukášovi boleslavském?«

Pověděl, že »jest člověk dobrý[2]) jemužto[3]) pán bůh[4]) také[5]) milost v známosti[6]) zákona jeho[7]) dáti ráčil: však v tom mně se[8]) nelíbí, že o lidech jiných dobře[9]) nesmýšlí[10]). Já ho nesoudím, pán bůh[11]) ho suď!«[a])

6. Jiná otázka[12]): »Co by držal o bratru Matějovi?«[b]) — Pověděl: že »jest člověk svatý[13]) dobrý, ale nedokonalý«.

7. Jiná otázka[14]): »Co[15]) drží o Kalencovi?« Pověděl, že »jest člověk maje milost boží a jest mučedlník pro pravdu boží a Kristovu[16]); a on mi[17]) jest tímto[18]) vším[19]) posloužil poznáním, touto známostí zákona[20]) pána Krista.«[c])

8. Jiná otázka[21]): »Kolik jest kněží v vaší[22]) Malé stránce[23])?«[d]) — Pověděl, že »čtyři[24]), a mně také ten ouřad jest[25]) svěřen, toliko[26]) abych Krista Ježíše, Syna božího, kázal a oznamoval[27]); ale svátostmi já neposluhuji, než toliko slovem božím.« — Ptali[28]) se ho[29]): »Proč neposluhuješ[30]) svátostmi?« — Pověděl, že[31]) proto[32]) neb[33]) jsem [byl][34]) z mládí u jednoho kněze z roty vaší papezské[35]), a ten jest mne zle užíval. Z kteréžto věci zpovídal jsem se bratřím, svým a[36]) pro tu příčinu nedopustili jsou[37]) mi[38]) svátostmi posluhovati.« — A tu hned při tom[39]) všech[40]) vůbec prosil, kteříž[41]) tu stáli, řka: »Milí dobří lidé[42]), máte-li dítky své, nedávejte jich[43]) kněžím, neb[44]) jistě jich zle užívají a nic z nich dobrého nebývá, tak jakž je oni cvičí«. 1526

Po té řeči[45]) kněží ti[46]) s mistry a[47]) s administratorem, nedavše mu žádné na[48]) jeho mluvení odpovědi, krom té[49]), napomínajíce jej k tomu[50]), aby[51]) všech bludův, — kterýchž[52]) nikdá neprovedli, ani[53]) mu nad[54]) to, což[55]) mluvil, co[56]) jistšího[57]) ukázali, — ustoupil[58]) a k smyšlené víře jich aby přistoupil[59]), dada se napraviti. A když jim jako falešným prorokóm odpíral, dav jim zachování[60]) o zlém užívání mládencův, tehdy hned jej odsoudili za kacíře a[61]) upálení hodného[62]). A tak jest odsouzen s Klárou hospodyní na oheň za purkmistrství[63]) Kocoura[64]) bakaláře z Poříčí[65])[e]).

---

1) *v* Pátá. Ptali se ho, co. — 2) *l* svatý a dobrý, ale nedokonalý. {Jemužto pán... (celý odstavec 6.)} — 3) *kbeoa* jemuž. — 4) *a* buoh. — 5) *kbevgoa* také p. bůh. — 6) *v* z milosti známost. — 7) *kbv* svého. — 8) *kbevoa* se mně. — 9) *v* dobrého. — 10) *v* nesmejšlí; *b* nemyslí; *eg* nesmyslí. — 11) *a* buoh. — 12) *v* Šestá. Jsa zase tázán, co... pověděl; *o* klade tuto otázku 6 až po 7. — 13) *v* dobrý a svatý a nedokonalý. — 14) *v* Sedmá. Opět tázán. — 15) *v* co by pak držal; *ost* co by držal (*e* držel). — 16) *ost* a Krist. — 17) *vonf* jest mně; *ost* on jest mi. — 18) *k* tím. — 19) *v* vším pozn.... Krista posloužil. — 20) *l* {zákona}. — 21) *v* Osmá. Ptali se ho dále: — 22) *v* v té vaší. — 23) *l* straně. — 24) *vo* čtyry. — 25) *ost* mně jest také ten ouř. — 26) *v* {toliko}. — 27) *a* {a oznamoval}. — 28) *v* Devátá. Ptali se ho, proč by neposluhoval. — 29) *l* {ho}. — 30) *d* neposluhuje. — 31) *v* {Pověděl, že}; *k* {že}. — 32) *v* Protože. — 33) *kv* {neb}. — 34) »byl« není v *z*, ale v ost. všech. — 35) *v* papežské vaší; *v* vaší římské a papežské. — 36) *v* {a}. — 37) *l* {jsou}. — 38) *v* mu. — 39) *lvd* {při tom}. — 40) *v* všech přistojících vůbec prosil, řka. — 41) *kledgoa* kteří. — 42) *a* Milí lidé dobří. — 43) *v* je. — 44) *b* nebť. — 45) *k* odpovědi. — 46) *bvg* {ti}. — 47) *l* {a}. — 48) *v* na to mluvení jeho. — 49) *d* krom to. — 50) *kblv* {k tomu}. — 51) *v* abych. — 52) *kbedo* kterých. — 53) *ost* aniž. — 54) *go* na to. — 55) *v* což jest mluvil, to jist. — 56) *l* {co}. — 57) *kb* jistého. — 58) *o* ustúpil. — 59) *ost* {a k smyšlené... přistoupil}. — 60) *v* podsport a zachování. — 61) *k* {a}. — 62) *kblv* hodného upálení. — 63) *v* za purkmistra. — 64) *kev* Jakuba Kocoura; *o* Kocúra. — 65) *v* z Poříčí; jiní Martina Smila, řezníka (toto udání písař *v* vzal ze »Života«).

a) Br. Lukáš bakalář z Prahy byl hlavou a duch. vůdcem druhé generace bratrské, která odchýlila se od přísných zásad prvních zakladatelů Jednoty více ke světu. Jako starší Jednoty sídlil v Ml. Boleslavi. Slova Mikulášova vztahují se k půtkám, jež Lukáš měl se zbylými starověrci bratrskými »malou stránkou«, jichž náčelníkem byl nejdřív Amos, potom Kalenec. – Viz Goll, Jednota bratrská v 15. stol. v Č. Č. M. LX., 1886, str. 468 a dále; Gindely, Geschichte der böhm. Brüder, I. 67 a dále; Jireček, Rukovět (Kalenec); Winter, Život církevní I. 49. — b) t. j. bratru poustevníku. Srv. str. 142 a sl., 190, a sl. — c) Srv. str. 68, 92 a 219. — d) Srv. str. 142. — e) Jakub z domu Kocúrova (Tom. IX. 297).

KAPITOLA OSMÁ,

v[1] níž se vypravuje, když byl Mikuláš vřetenář a Klára na smrt vedeni, co se jest nějakému panu[2] Hynkovi Perknovskému přihodilo; a při tom[3], jaká[4] stálost jejich[5], s podivením čísti budeš.[a]

1526 I přihodilo[6] se, když sou[7] je z šatlavy k upálení[8] vyvedli v středu[9] před vigilijí sv. Tomáše apoštola[10] téhož léta $M^{o}D^{o}XXVI^{o}$,
19. pros. že pan Hynek Perknovský, tak řečený, řádu rytířského, přijel do Prahy z Turnova, v kterémž[11] byt svůj[12] měl, a trefil[13] se k tomu, když jsou[14] je vedli na smrt[15]. Tehdy[16] ten jistý[17] Mikuláš zpíval písničku křesťanskou[18] a v tom[19] biřič volal a[20] oznamoval[21] příčinu jich ohavné smrti, »že by blud nějaký kacířský neústupně Mikuláš[22] držal, mluvě rouhavé věci[23] o tělu a svaté krvi pána Krista; kteréhož bludu aby ustoupil[24], od obojího stavu napo- 1526
menut jest[25] a[26] on[27] že by zatvrdilý[28] byl v tom bludu, hnouti[29] sebou[30] nedal[31] nikoli. Protož, kdož by koli takový v tom nalezen byl, a o tělu páně rouhavě[32] mluvil[33] a napraviti by[34] se nedal, že též se mu[35] státi má[36], jako těmto dnešní den, kteříž[37] sou[38] se v svém bludu zastarali a[39] od něho odstoupiti[40] nechtěli[41].«

Potom[b] přistoupil[42] k nim týž pan Hynek a ptal se jich obou[43], věří-li co proti víře křesťanské obecné[44]. — Mikuláš[45] řekl, že nevěří proti víře křesťanské obecné.

---

1) V *a* nadpisu není. — 2) *k* {panu} — 3) *k* po tom. — 4) *l* jaká stálost při nich byla ku podivení; *g* jak stalo se, s podivením čísti budeš. — 5) *ost* {jejich}. — 6) *dv* Přihodilo se; *v* Přih. se, když sou Mikuláše a Kláru z šatlavy k upálení vedli (později napsáno na okraji); *kbl* Když vedeni byli k upálení v stř. před... 1526, přihodilo se, že ... atd. — 7) *o* sú. — 8) *d* ku pálení. — 9) *v* v středu vigilijí sv. Tomáše (jiní před vánoci) v XXI hodin téhož léta. — 10) *blv* {apoštola}. — 11) *d* {v kterémž byt svůj měl}; *v* když svůj byt jměl. — 12) *kbg* svůj byt. — 13) *d* {a trefil... když jsou}. — 14) *kblv* {jsou}; *o* sú.

15) *v* (skoro doslova ze »Života«) na smrt. Jakž pak z šatlavy vyvedeni byli, ihned začal sobě Mikuláš písničku křesťanskou o umučení pána Krista a kterak mučedlníci prvnější vydáváni byli na smrt pro svědectví Krista pána, kteroužto jda zpíval od šatlavy a proti Vopicovům ji dokonal. Mezi tím také biřic volal, že by ten jistý Mikuláš blud nějaký kacířský neústupně držal.. atd. —

16) *d* Tedy. — 17) *kbl* {jistý}. — 18) *bo* křesťanskú; *e* křesťanskou o umučení pána Jezu Krista. — 19) *ost* {v tom} biřic. — 20) *dovl* {a}. — 21) *l* {oznam.... smrti}; *d* oznamuje. — 22) *a* Mik. neústupně; *k* Mik. ten držal. — 23) *kbleo* řeči. — 24) *o* ustúpil. — 25) *evg* jsa. — 26) *dv* {a}. — 27) *v* {on}. — 28) *v* přece zatvrdilý. — 29) *kv* a hnouti; *o* hnúti. — 30) *o* sebú. — 31) *l* nedav. — 32) *o* rúhavě. — 33) *k* by mluvil. — 34) *l* {by}. — 35) *l* že se mu též; *d* že se jemu též; *o* že mu se též. — 36) *kblv* má státi. — 37) *blv* kteří. — 38) *o* sú. — 39) *l* {a}. — 40) *ost* pustiti. — 41) *blv* nechtí. — 42) *o* přistúpil. — 43) *o* obú. — 44) *l* všeobecné. — 45) *ost* {Mikuláš řekl... obecné}.

a) Co teď následuje o p. Perknovském, pokládám za oddíl *c*), jenž byl asi už při prvním sepsání *a*). — »Život« dí, že p. P. přijel z Jičína, což nelze mi popírati, ježto dokladů z Jičína nemám. Ale zdá se, že to chyba, neboť rodina Perknovských opravdu byla v Turnově usedlá. (Viz mé Příběhy města Turnova, Turn. 1903, str. 190, 261). Náležela k bratřím. Hynek s bratrem svým Václavem dali tisknouti r. 1520 Chelčického Síť víry. (Jungm. Historie literatury III. 628.) Později Hynek přilnul k lutheránství (Čihula, Poměr Jednoty bratří č. k M. Lutherovi, Věst. uč. spol. 1897, IV. 44).

b) Rkp. *e* má místo následujících 4 řádků svůj odstavec odlišný, blízký rkpu. *v*: V tom pak, když se již z toho místa hýbali, ten člověk rytířský, pan Hynek Perknovský, náhodou se přitrefil, po své potřebě jda, jakž výš dotčeno, a pohledě na osobu a šediny toho jistého Mikuláše, podivil se tomu. I dí k nějakému člověku, řka: »Milý sousede, proč člověku tomu i tý ženě má se taková smrt státi?« — On jemu odpověděl, že by nějaké bludy kacířské neústupně držeti měli. — K tomu Perknovský podiviv se, odpověděl: »Ale milý pane, že není, kdo napravě, mohl-li bych já s ním přistupujíce rozmluviti?« — Odpověděl: »Proč nic? — jdi a rozmluv s ním!« — K němužto Perknovský přistoupiv, řekl: »Ale milý Mikuláši, jak ty věříš, oznam mi. Věříš-li v pána boha?« — Odpověděl Mikuláš: »Věřím.« — Perknovský mu: »Věříš-li v Syna jeho, Ježíše Krista?« — Mikuláš: »Věřím.« — Perknovský: »Také i v Ducha svatého věříš-li?« — Mikuláš: »Věřím.« — »A věříš-li v Trojici svatou, jenž jest bůh Otec, Syn jeho milý, Duch svatý?« — Mikuláš pověděl, že »věřím, a na tý víře že umříti chci.« — Vece jemu Perknovský: »Jdiž s pánem bohem! — na tý víře směl bych i já umříti a na hranici dnes s tebou jíti; neb já také tak věřím, jako i ty«. — A v tom když... atd.

Vrukop. *v* na témže místě psáno takto (skoro doslova ze »Života«): Tehdy svrchu jmenovaný pan Hynek Perknovský pohleděv na osobu toho Mikuláše, řekl k jednomu: »Ale milý příteli, proč tomuto člo-

1526 A v tom když lidé jiní[1] hlučeli, mezi sebou[2] ptajíce se[3], kdo by[4] ty[5] otázky[a] na nich[6] činil[7], Mikuláš počal vyznávati velikým hlasem víru svou[8], řka, že[9] »já věřím v jednoho boha pravého[10], trojího v osobách, věřím v boha Otce i v Ježíše Krista, Syna jeho, i v Ducha svatého. Věřím[11] podle obecné [církve svaté a][12] víry křesťanské«. A při tom modlil se pánu bohu za své nepřátely, aby jim odpustil, že nevědí, [co činí a] čemu se protiví.

Po té řeči pan[13] Hynek řekl[14]: »Já také tak věřím obecně a křesťansky«. A mnozí[15] při tom křičeli, že lotr lotra zastává a posilňuje[16]. A on srozuměv[17] tomu prve, že pro ten článek víry odsouzeni jsou[18], že nechtí[19] Krista osobného[20] v kněžských rukou vyznati[21], než na pravici toliko Otce, i[22] přidal k tomu, že »já také[23] věřím, že Kristus Ježíš[24] jest v nebi[25] na pravici Otce svého«.

A když tak mluvil, rychtář[26] kázal jej vzíti[27] do vazby[b]. A mnozí lidé[28] křičeli[29], aby upálili lotra s nimi, protože jich potvrzuje v bludu. A on jim řekl, že »já to smím[30] ke cti pánu svému Kristu Ježíši[31] vyznati[32]«.

A služebník, kterýž[33] s ním k šatlavě šel, 1526 přimlouval[34] mu, že jich potvrzoval[35] v rouhání[36] svátosti. I ptal se ho, věří-li, když kněz[37] chléb posvětí, že tu hned tělo Kristovo jest.

A on mu řekl: »Věřím, když[38] kněz Kristův posvěcuje, že ihned bytem[39] posvátným pravé[40] tělo Kristovo jest«.

I přistoupiv[41] k němu jiný, řekl mu: »Tehdy[42] ty nevěříš, aby zdejší kněží pražští byli Kristovi?«

Odpověděl, že »nevěřím, a kdybych věřil, zůstal bych byl[43] s vámi zde; neb jsem prve zde byl bytem.«[c] A s tím ho do šatlavy dovedli.

A potom[44] rychtář, maje s ním rozmlouvání[45], řekl mu mezi jinou[46] řečí, že »my sme[47] těch lidí neodsoudili[48], ale kněží naši.«

Potom, když ho[49] k sobě[50] někteří měšťané a rychtář s nimi povolali, přimlouvali[51] mu, že se smí soudu rozumných lidí[52] protiviti, a že oni je spravedlivě odsoudili, rozumějíce[53] lípe[54] při víře, nežli[55] on. Odpověděl jim[56]: »Co jest

---

věku starému mají takovou smrt učiniti? — Kterýž mu odpověděl, že jest nějaké bludy kacířské neústupně držal. Perknovský dále řekl: »Ale milý pane, že ho není kdo napraviti, mohl-li bych já přistoupě k němu s ním rozmluviti?« — »Proč nic?« odpověděl ten jistý, »jdi a rozmluv s ním!« — I přistoupil k němu pan Hynek a optal se jich obou, věří-li co proti víře křesťanské obecné, věří-li v boha Otce i v Syna jeho Ježíše Krista pána našeho i v Ducha svatého, a tak v Trojici svatou, jenž jest bůh Otec, Syn jeho milý i Duch svatý. — A v tom když... atd.

1) *vl* jiní lidé. — 2) *o* sebú. — 3) *kblevoa* {ptajíce se}. — 4) *bl* {by}. — 5) *v* takové. — 6) *kbvda* na ně. — 7) *l* činí; *v* učinil; *b* čil(!). — 8) *o* svú. — 9) *kblv* {že}. — 10) *l* {pravého... v boha}. — 11) *v* {Věřím}. — 12) *z* {církve svaté a} ... {co činí}, ale v *ost*. — 13) *e* {pan Hynek... křesťansky}.

14) *v* (ve shodě se »Životem«) řekl: »Jdi s pánem bohem, já také tak věřím obecně a křesťansky a na té víře směl bych umříti, i na hranici dnes s tebou jíti. Což když tak mluvil, mnozí křičeli:

15) *k* Mnozí; *e* A mezi tou řečí lidé mnozí {při tom}. — 16) *kbvdg* posiluje. —

17) *v* Když pak ním lidé od něho trhali, řekl: »Což pak pravda boží pro vás nemá míti svobody?« A srozuměv tomu atd. —

18) *o* jsú. — 19) *dg* nechtěli. — 20) *e* vosobně. — 21) *bl* vyznávati. — 22) *v* {i}. — 23) *z* chyb. jaké také; *l* také tak. — 24) *do* Ježiš Kristus. — 25) *bl* na nebi. — 26) *e* v tom rychtář. — 27) *e* dáti. — 28) *v* {lidé}. — 29) *v* křičali. — 30) *k* {smím}; *kbld* s nimi ke cti; *g* já to... smím vyznati. — 31) *dg* Ježíši Kristu. — 32) *do* svému vyznati; *v* vyznávati; *kbl* vyznávám. — 33) *v* Služebník pak, který; *l* {kterýž}. — 34) *o* přimluvil. — 35) *l* potvrzuje. — 36) *o* v rúhání. — 37) *g* {když kněz... řekl: Věřím}. — 38) *k* že kněz Kristův, když. — 39) *o* bytím. — 40) *d* {pravé}. — 41) *bo* přistúpiv. — 42) *d* Tedy. — 43) *b* {byl}. — 44) *v* Potom. — 45) *kbv* rozmluvení. — 46) *o* jinú. — 47) *vd* že jsme my. — 48) *kblv* neodsuzovali. — 49) *v* Dále také, když ho. — 50) *blv* {sobě}. — 51) *v* domlouvali. — 52) *ost* lidí rozumných. — 53) *vd* rozumějíce se. — 54) *a* lépeji; *ost* lépe. — 55) *v* než. — 56) *dl* jim on.

a) Zdá se, že v předloze kronikářově vskutku bylo otázek několik (jako v rkpu *e*), ale že buď Bartoš nebo pozdější písaři je vypustili. — b) Co nyní následuje, pokládáme opět za zvláštní prvek *d)*, jejž buď spisovatel *a)* nebo sám Bartoš přičinili. S hlavním dějem nesouvisí, ano pásmo chronologicky trhá. — c) O Hynkovi není dokladu, ale bratr jeho Václav z Pergnova přijímá r. 1521 v Praze právo městské a r. 1522 kupuje dům na Poříči (arch. praž. 534 A 11a; 2109, 223; 2093, 84).

1526 mi[1]) do[2]) vtipův a smyslův[3]) lidských? — nebo[4]) já se spravuji věrou[5]) Kristovou a že sem slýchal[6]) v církvi Kristově: než[7]) by měl někdo[8]) vyznati[9]) Krista osobného na oltáři, nebo[10]) v oplatku, aby raději umřel.« I nelíbilo se jim to do něho[11]). A v tom odšel[12]) od nich na jiné místo v šatlavě. A na zejtří[13]) kázali ho vésti na rathouz mezi jiné vězně.

A po několiko dnech[14]) blíž[15]) ke třem nedělóm[15*]) vezli ho[16]) na hrad Prazský před pány — neb tehdáž byl sněm[17]) — a tu[18]) mnoho[19]) řečí k němu i zase od něho bylo mluveno a zvláště, když dával[20]) zprávu o své příhodě, Potom mu kázali[21]) na stranu odstoupiti[22]). A po chvíli[23]) poslali k němu pana Zikmunda Smiřického a pana Ješka Strojetického, a mluvili[24]) k němu, ptajíce se ho, »aby jim pověděl, věří-li, když kněz[25]) posvětí chleba a vína, že[26]) ten chléb pravé tělo[27]) jest Kristovo pod spůsobem chleba a krev Kristova pod spůsobem vína, a že oni o Kristovu knězi nevědí, leč by musili[28]) proň do nebe jíti!« 1526

A když ho k tomu přinutili, pověděl, že[29]) »já věřím podle víry obecné křesťanské, kteráž jest pravá a dokonalá každému člověku k spasení, bez kteréž[30]) a bez[31]) pravdy její[32]) od počátku světa žádný člověk spasen nebyl[33]), aniž nyní jest, aniž bude do skonání světa spasen. A což se slov pána Krista při těle a krvi jeho dotýče«, pověděl, že »já věřím slovóm toho pána, že chléb tělo Kristovo jest a víno v kalichu krev Kristova, když[34]) se to[35]) působí od kněze Kristova.« A když to[36]) pověděl, prosil jich[37]) aby ho při tom nechali[38]) a dále ho[39]) nehnali. — A po těch[40]) řečech[41]) závázali ho ctí[42]) a věrou, aby se postavil před králem a před[43]) pány v outerý po suchých dnech nejprve příštích; 13.–16. března jakož pak z toho nebyl[44]) propuštěn, až okolo dvou[45]) let, protože jest[46]) mu[47]) od krále Ferdinanda vždycky[48]) bývalo[49]) odtahováno.

KAPITOLA DEVÁTÁ[50]),

v níž se vypravuje o nevinné smrti Mikuláše[51]) s Klárou a o[52]) upálení jich a[53]) jak[54]), jdouce[55]) na tu ohavnou[56]) smrt, nechtěli jsou[57]) před žádným podobenstvím klekati, ani se žádnému jinému modliti než bohu živému[58]).

Když se to[59]) tak dálo[a]), tehdy mezi tím
19. pros. rumrejchem v túž[60]) středu, jakož jest předloženo[61]), před vigiljím[62]) sv. Tomáše, když v té různici pana[63]) Perknovského nadepsaného[64]) toho jistého Mikuláše s Klárou za branou[65]) po odsouzení[66]) jich na oheň[67]) vedli, a když přišli

---

[1]) *kblv* {mi}. — [2]) *l* to do vtipů; *g* do šípů (ale oprav.). — [3]) *kblv* {a smyslův}. — [4]) *d* neb. — [5]) *e* vírou. — [6]) *g* a že jsem slyšel; *d* a co jsem slyšel; *v* a slejchal jsem. — [7]) *vl* nežli. — [8]) *d* měl kdo; někdo měl. — [9]) *l* vyznávati. — [10]) *dl* neb. — [11]) *bledgva* od něho. — [12]) *v* odešel. — [13]) *v* Na zejtří. — [14]) *k* A poněvadž po několika dnech; *v* Potom po některém času; *ost* A po několika dnech. — [15]) *kblv* blízko ke třem. — [15*]) *b* nedělům; *ost* nedělím. — [16]) *v* {vezli ho}; *bl* nežli ho . . • — [17]) *v* . . . byl sněm) jeho vydali, kdež; *bl* vydali. — [18]) *vl* {a tu}. — [19]) *g* mnohé. — [20]) *k* dává. — [21]) *v* Potom kázavše mu . . . poslali k němu po chvíli Zigm. atd. — [22]) *l* ustoupiti. — [23]) *l* A po chvilce; *b* Potom po chvíli; *k* Potom {po chvíli}. — [24]) *v* kterýž (!) mluvili. — [25]) *v* když ho kněz (!). — [26]) *v* {že}. — [27]) *ost* tělo . . . pod spůs. chleba jest. — [28]) *vl* museli. — [29]) *kblv* {že}. — [30]) *v* bez kteréžto také. — [31]) *v* {bez}. — [32]) *lb* jeho. — [33]) *v* nebyl aniž není a nebude do skonání . . . spasen věčně. Což se pak slov pána Krista. — [34]) *g* {když . . . Kristova}. — [35]) *legvoa* se {to}. — [36]) *v* To když. — [37]) *blv* {jich}. — [38]) *lv* zanechali. — [39]) *l* dále se ho (!). — [40]) *v* Po kderýchžto. — [41]) *o* řečiech. — [42]) *v* po cti. — [43]) *v* {před}. — [44]) *k* nebyl z toho; *v* z toho závazku nebyl. — [45]) *o* dvú. — [46]) *o* protože se; *lo* {jest}. — [47]) *d* {mu}. — [48]) *a* vždy. — [49]) *leg* bylo. — [50]) V ruk. *v* následuje hned text další, bez přetržení v kapitoly. Označení a nadpis nové kapitoly připsal kdos jiný až po straně. Rovněž v *a* není odstavce. — [51]) *l* Mik. vřetenáře. — [52]) *b* {o}. — [53]) *ost* {a}. — [54]) *ost* jak pak. — [55]) *bo* jdúce. — [56]) *b* ohavnú. — [57]) *o* jsú. — [58]) *kblevoa* bohu živému na nebesích, a při tom jak jsou (*o* sú) stálí byli až do smrti. — [59]) *ost* {to}. — [60]) *d* tu; *g* v tu. — [61]) *ost* položeno. — [62]) *kb* vigiljí; *ost* vigilí. — [63]) *o* {pana}; *kb* pan Perknovský nadepsaný se trefil, že toho; *b* k tomu toho. — [64]) *l* {nadepsaného}. — [65]) *ost* za bránu. — [66]) *o* odsúzení. — [67]) *kbl* {jich na oheň} vedli, aby upáleni byli.

[a]) Tu vrací se již vypravování *a)*.

1526 ke dvoru královĕ[a]), tu kdež naproti malované bylo[1]) znamení božích muk na zdi domu bekyní[2]), jenž slove v Templi[b]), rychtář napomenul[3]) jich, zastaviv je[4]), aby tu klekli před tím malováním, jakož[5]) jiní zločinci — tak k nim mluvĕ[6]) — to též činívali. Tehdy oni řekli, že »my nebudem proti malování klekati, než proti samému jedinému bohu svému živému[7]), jenž jest v nebi.« Rychtář jim řekl: »Ač[8]) jest malování, však jest[9]) znamení umučení božího, a protož byšte měli tu[10]) kleknouti.« — A oni nikoli nechtěli, mluvíce o tom[11]) mnoho, kterak mají na svém srdci pravé[12]) znamení kříže Kristova. – Rychtář řekl: »A vy ani nyní nechcete rouhavých[13]) řečí nechati[14])?« — Oni řekli: »Ba přejtež nám toho[15]) aspoň v tuto[16]) poslední hodinu[17]), ať máme svobodu pravdu 1526
mluviti, poněvadž nás máte pro ni na smrt[18]) vydati.« — I vedli je před se. A Mikuláš vždycky vesele[19]) zpíval na té cestě a mnoho mluvil, kterak mučedlníci všickni vždycky vydáni jsou[20]) bývali[21]) na smrt pro svědectví Kristovo.

Když pak přivedeni byli k hranici, biřic volal již po třetí v týž rozum a v[22]) táž téměř slova, tak jakož[23]) prve psáno jest. Tehdy[24]) tu stojíce před tím sloupem a znamením božích muk, rychtář je napomenul[25]), aby klekli proti tomu[26]) sloupu a proti slunci[27]) k[28]) východu. Toho opět oni[29]) učiniti nechtěli, ale Mikuláš k tomu řekl, že »toho neučiníme, neb jest[30]) bohem
rozkázáno, aby se[31]) lidé žádnému podobenství Exod XX. 4.
ani stvoření na zemi[32]) neklaněli, než samému

---

1) *l* královu, tu kdež bylo namalováno naproti; — 2) *dv* bekyně. — 3) *e* napomínal jich; *kld* napomenuv jich. — 4) *l* se. — 5) *kblevg* jako. — 6) *l* mluvil. — 7) *a* {živému}. — 8) *bl* Ačť; *e* A co. — 9) *l* {jest}. — 10) *l* {tu}. — 11) *ost* k tomu. — 12) *ost* {pravé}. — 13) *o* rúhavých. — 14) *b* zanechati. — 15) *ost* {toho}. — 16) *d* v tu. — 17) *kblv* hodinu poslední. — 18) *a* na smrt pro ni. — 19) *l* vždycky zpíval a vesele mluvil mnoho na té cestě, kterak; *b* vžd. zpív. na té cestě a vesele mluvil mnoho. — 20) *kbl* {jsou}; *o* jsú. — 21) *vl* byli. — 22) *vl* {v}. — 23) *vl* jakž. — 24) *d* Tedy. — 25) *dg* napomínal. — 26) *ost* {tomu}. — 27) *l* slunce. — 28) *ost* {k}. — 29) *ost* oni opět. — 30) *k* jest bohem přikázáno; *l* jest lidem rozkázáno. — 31) *k* {se}. — 32) *blv* na zemi ani na nebi.

a) Nároží Celetné ul. a Josef. náměstí. — b) Č. 589.—I.

Ruk. *v* má vypravování jiné (z Živ.): Ale již zase navrátím se k Mikulášovi a Kláře. Když tehdy mezi tím rumrejchem a různici s p. Perknovským nadepsaným za bránu je oba po odsouzení vedli, aby upáleni byli, přišedše s nimi k královu dvoru, tu kdež bylo naproti malované znamení božích muk na zdi domu, v němž bydlely bekyně, a slove ten v Templi, rychtář zastaviv je, napomenul jich, aby tu klekli před tím malováním, jako jiní zločinci (tak k nim mluvě) to též činívali. – Tehdy oni se zpěčovali a řekli, že: »my nebudem proti malování klekati, než proti samému jedinému bohu svému živému, jenž jest v nebi.« – Rychtář k nim řekl: »Ač jest malování, však jest znamení umučení božího, kterak pán Kristus s lotry veden byl na popravu, a jest znamení kříže Kristova«, protož aby tu přece klekli. – A oni nikoli nechtěli, mluvíce k tomu mnoho, že jim není potřebí toho malovaného znamení, poněvadž prve v svém srdci mají pravé znamení pána Krista. – Tehdy řekl rychtář: »Hleďtež jak neústupni ste, a vy ani nyní nechcete rouhavých řečí nechati.« – Oni řekli: »Ba přejtež nám aspoň v tuto hodinu poslední ať máme svobodu pravdu mluviti, poněvadž nás máte pro ni na smrt vydati.« – Tu podruhé biřic volal v smysl prvější. I vedli je před se. A Mikuláš přece zpíval a mnoho vesele mluvil na té cestě, kterak mučedlníci všickni vydáni jsou byli na smrt pro svědectví Kristovo.

Když pak přivedeni byli za Horskou bránu k hranici, biřic již volal po třetí v týž rozum a táž slova, tak jakž prve psáno jest. A stojíce proti sloupu s znamením božích muk, rychtář je napomenul, aby klekli proti božímu umučení. – Optal se ho Mikuláš: »Kde je to boží umučení.« – »Teď před tebou v sloupě malované.« – Odpověděl Mikuláš: »Toť vás malování jistě sklamá.« – Řekl rychtář: »Však my nevěříme, by to bůh byl, než památka neb obraz nevinné smrti jeho.« – K čemuž Mikuláš opět ozval se: »Aj, což jest čistá věc, živou památku neb obraz umučení a kříže Kristova na srdci svém nositi, a protož my toho neučiníme a před sloupem tímto neklekneme, nebť jest bohem rozkázáno, aby se lidé žádnému podobenství ani stvoření na zemi ani na
nebi neklaněli, než samému bohu živému. Praví zajisté: »Neučiníš sobě obrazu rytého ani podobenství kterého.« Exod. XX. 4.
Žalm CXV, 5, 8. A David o nich takto pověděl: »Ústa mají a nemluví, oči mají a nevidí. Podobni nechť sou jim, kteříž je
dělají a kteří doufání své v ně mají.« Jeremiáš pak prorok takto se k tomu přimlouval: »Dílo rukou svých Jerem I. 16.
jsou ctili a padali sou před tím, co jsou prstové jich učinili.« I řekl k nim rychtář: »Klekněte, ale proti slunci.« — I obrátivše se oba dva od rychtáře, klekli a Mikuláš řekl: »Již ale tak učiníme podle tvé vůle.« — I řekl rychtář (Komedka): »Však ste klekli proti západu.« — Odpověděl Mikuláš: »Jáť věřím, že bůh všemo-

1526 bohu živému[1]), a že já věřím, že jest bůh všemohúcí netoliko na východu slunce, ale i na západu.« I[2]) obrátivše[3]) se oba na západ[4]), zadkem k tomu sloupu a hledíce do nebe, pokorně se klaněli a řekli: »Pánu bohu samému se klaníme a ve jmeno[5]) Ježíše Krista, kterýž nás vykoupil[6]), klekáme.« A tu poklekše na kolena, vyznali pořádně víru a modlili se pánu bohu.

A v tom žehnali[7]) se s svými dětmi, kteříž[8]) sou[9]) je vyprovodili, totiž jeho dcera a druhá její[a]), řkouce[10]): »Nuže, milý děti[11]), již vás poroučíme milému bohu[12]), aby vás spravoval vedle své vůle.« — Při tom jim dali dobré napomenutí beze všeho strachu, s podivením mnohých lidí, kteříž slzali, to slyšíce.

A když bylo u hranice, Mikuláš vstoupil[13]) směle a velmi vesele[14]) na ni; stoje[15]), vzhledl[16]) do nebe a poklonil[17]) se s velikým ponížením pokorně a silně zvolal, řka: »Pane Ježíši Kriste, synu boha živého, kterýž si se z čisté panny naroditi ráčil, smrt kříže pro mne bídného a hříšného[18]) jsi trpěl a z mrtvých vstal: toběť se samému klaním a modlím, a žádnému jinému; smiluj se nade mnou a odpusť mi mé hříchy!« A tu klekl, začav[19]) sobě hlasitě jazykem latinským ten[20]) verš: »In te domine speravi, non[21]) confundar in aeternum,« to jest: »V tebe[22]) sem pane bože oufal[23]), nebuduť[24]) pohaněn[25]) na věky.« A když to dozpíval[26]), katové[27]) jej porazili a ukrutně svázali na hranici; a on vždy víc zpíval a[28]) žalmy latině[29]) říkal ochotně a nábožně. Žalm XXX. 2.

Klára pak u hranice stála, a vidouci[30]), že žida nějakého hnali, bili a strkali, řekla: »Milý bože, a vy ani těch židův s pokojem nenecháte, ježto[31]) daleko lépe věří nežli vy!« A když 1526

houcí jest netoliko na východu slunce, ale i na západu. Všude jest můj pán nade mnou, pode mnou, přede mnou, i za mnou. Všudyť on panovati chce a panuje bez konce.« — A tak oba obrátivše se na západ, zadkem k tomu sloupu, a hledíce do nebe, pokorně se modlili a řekli: »Pánu bohu samému se klaníme a ve jméno Ježíše Krista, který nás vykoupil, klekáme.« A potom vyznali pořádně víru s modlitbami ku pánu bohu.

V tom se žehnali s svými dětmi, kteříž jsou je vyprovodili, totiž dcera Mikulášova a druhá dcera Kláry, a řekli: »Nuže, milý děti, již vás poroučíme milému pánu bohu, aby vás spravoval vedle své vůle.« Při tom jim dali dobré napomenutí beze všeho strachu, s podivením mnohých lidí, kterýž slzali, to slyšíce. Naposledy jim i kšaft anebo poslední svou vůli oznamovali. A tak ty dcerky, požehnavše rodičův svých, s pláčem do města se navrátily.

Když pak již k samé hranici přišli, která k upálení jich přistrojena byla, Mikuláš vzhlédl do nebe, poklonil se s velikým ponížením a pokorně i silně zvolal: »Všemohoucí, věčný bože! Tvéť milosti svaté děkuji, že nás na tento svět ráčil zploditi a že jsi strážce i ochrance náš bejti ráčil po všecky dny života našeho, přitom také, že hodni učiněni sme pro jméno tvé až i k tomuto místu přijíti. Z víryť také držíme, že dnes s tvou milostí hodovati budeme a že nám dáti ráčíš za tyto světské věci tělesné, jenž nejsou než bída, psota, mrzkost a hřích, korunu slávy své.«

Po té modlitbě, sedě podle hranice, od popravců szut byl z obuvi a hned povstav a oči svých k nebi pozdvihl, řekl jest: »Bože všemohúcí, jenž v Trojici dokonale živ jsa kraluješ, bůh Otec, Kristus Ježíš, Syn jeho milý, také Duch svatý, vzhledniž na nás tuto hodinu a v své svaté milosti přijmi duše naše. Vzhledniž i na nepřátely naše, kterak sou se rozmohli a nepravou nenávistí nenáviděli jsou nás; pohleď na ně, pane milý, a dej jim ku poznání víry a pravdy své přijiti, aby po cestách pravdy tvé kráčeli. I za tyť se také modlíme, kteříž sou nás omylně na smrt odsoudili, odpustiž jim, milý pane, nebť nevědí, co činí. Tak jakož i svatý Štěpán za své nepřátely se modlil, tak i my modlíme se tobě.« —

1) *dg* živému bohu. — 2) *bevgoa* A. — 3) *g* obrátivši. — 4) *k* {na západ}. — 5) *bedo* ve jménu. — 6) *o* vykúpil. — 7) *kbl* Potom se žehnali. — 8) *e* kterýž. — 9) *o* sú. — 10) *bl* {řkouce}; *k* řka k nim. — 11) *o* {děti}. — 12) *l* pánu bohu milému; *b* milemu p. bohu. — 13) *o* vstúpil. — 14) *a* velmi směle a vesele. — 15) *k* vesele; stoje na ní. — 16) *o* vyhlídl. — 17) *a* pokloniv. — 18) *g* hříšného a bídného; *o* {a hříšného}. — 19) *levdgoa* začal; *k* a začal. — 20) *l* tento. — 21) *a* {non confudar in aet. etc., nebuduť... na věky}. — 22) *klevdgoa* V tebeť. — 23) *kb* oufal, pane {bože}; *ldg* doufal. — 24) *kb* nebudu. — 25) *d* zahanben. — 26) *ba* odzpíval; *e* odzpívali. — 27) *l* kati. — 28) *l* {a}. — 29) *l* latinské. — 30) *o* vidúci; *b* vidúce; *k* vida. — 31) *edg* jižto.

a) Tu jest omyl; Klára neměla dcery, než jen schovanici, Saloménu, dceru Černého z Hlubočerp. Závět Klářinu, 18. pros. 1526 psanou, otiskl jsem ve svém článku ve Věst. akad. 1903, str. 655 (zvl. otisk str. 84).

1526 Mikuláše vázali[1]), posilňovala[2]) ho též jako prve aby se smrti nic nelekal[3]), ale aby byl stálý a hotov umříti pro pravdu[4]) pána[5]) Ježíše Krista: »Však toho na dlouze[6]) nebude a naše utrpení[7]) nikterak[8]) se nemůž[9]) vrovnati a hodno[10]) býti budoucí[11]) slávy.« — Po té řeči vzali ji také[12]) na hranici a též ji svázali[13]). A Mikuláš ji[14]) také[15]) napomínal[16]), řka: »Kéž[17]) ty se také[18]) modlíš jako[19]) já!« — Ona řekla[20]): »Kterak se mám modliti, an mne tak tuze svázal[21]), že mi obě ruce tuším[22]), vylomil[23]), ježto já žena jsouci[24]) nemohu[25]) toho[26]) tak silně jako muž snésti? A aby věděl, že[27]) sem já se již svému milému bohu[28]) poručila, a jemu se v duchu i v srdci svém modliti[29]) nepřestávám.«

Po těch řečech[30]), když je katové[31]) zapáliti[32]) měli, pobízeli Kláry, aby se hlasitě modlila. Mikuláš jim řekl, aby jí nepřekáželi, že ona se modlí a že oba vědí dobře, komu se mají modliti. — A v tom ti katové[33]) vložili na Mikuláše[34]) mnoho knih[35]) jeho, aby byly s ním spáleny, a Mikuláš[36]) zvolal[37]) hlasem velikým, řka: »Bože Otče, v ruce tvé poroučím duši svou[38]) a prosím, nerač[39]), mne v tuto mou[40]) poslední hodinu opustiti[41])!« a tak dále bez přestání se modlil. A když již[42]) katové[43])
Žalm XXX, 2. hranici zapálili a dřív nežli[44]) se plamen počal rozmáhati, Mikuláš říkal ten[45]) žalm »V tebe[46]) sem, pane bože[47]), oufal[48]) etc.« i jiný žalm[49]) 1526
říkal, tak že všickni okolo stojíce[50]) slyšali. A tak bez všeho křiku a[51]) povyku i stejskání shořali oba, co by zesnuli[a]).

Ta Klára byla vdova v Praze, souseda[52]), v ulici a v domu řečeném na Sbirohu na Novém městě[53]) u svaté Kateřiny, v letech šedesáti[54]); u kterýžto byl v[55]) podruží[56]) též[57]) starý člověk, tento[58]) Mikuláš, dělaje na soustruhu[59]) vřetena k živnosti své. Kdežto[60]) oba zašli byli[61]) s farářem svým, jakož[62]) již[63]) psáno jest — kterýžto[64]) prodal je[65]) Pražanóm, utrživ[66]) za ně jeden stříbrný z oněch třicíti stříbrných[67]), za kteréž Jidáš byl prodal mistra svého, a potom je zase vrátil[68]) mistróm a zákonníkům, – a[69]) dáni jsou[70]) do šatlavy. A třetího dne jsouce[71]) do rady konšelské povoláni, mluvili mnohem[72]) víc před nimi, při přítomnosti administratora s jeho konsistoří, o víře, i[73]) otevřeněji, nežli prve, hádajíce se s nimi[74]) a majíce před sebou zákon boží, že jest bylo s podivením do těch prostých lidí; a na žádné pohrůžky o smrti[75]) nic nedbali. A mnoho proti těm kněžím mluvili, otvírajíce[76]) jim jich mnohé[77]) lotrovství, pokrytství[78]) sodomářství a[79]) jiné ohavnosti, čehož prve nikdá[80]) o sobě od žádného neslejchali. A když jich ti kněží nikterakž[81]) nemohli přemoci[82]), odsoudili[83]) je s dopuštěním[84]) Pražanův na smrt

---

1) *l* svázali; *kb* zavázali; *o* vzali. — 2) *v* posilňovali(!). — 3) *kb* nic nebál a nelekal. — 4) *kbl* {pravdu}. — 5) *ost* {pána} Krista Ježíše. — 6) *o* na dlúze. — 7) *v* {utrpení}. — 8) *levdgoa* nikterakž. — 9) *e* nebude moci a nemůže; *ost* nemůže; *ka* vrovnati nemůže. — 10) *ev* hodné. — 11) *o* budúcí. — 12) *l* kati. — 13) *da* svázali také. — 14) *e* {A Mik. ji}. — 15) *kbl* {také}. — 16) *l* napomenul. — 17) *ldga* kýž; *v* když. — 18) *kbl* {také}; *vdg* také ty se. — 19) *kbl* tak jako. — 20) *voa* {Ona řekla}; *bl* Řekla; *keg* A ona řekla (v *g* připsáno teprve později); *d* Řekla ona. — 21) *kbl* svázali ... — 22) *ost* tuším obě ruce. — 23) *kl* vylomili. — 24) *kbeo* jsúci. — 25) *v* nemoha(!). — 26) *o* {toho}. — 27) *l* žeť. — 28) *bl* pánu bohu. — 29) *kbl* modlím a modliti. — 30) *o* řečiech. — 31) *kl* kati. — 32) *b* zapálit. — 33) *l* kati. — 34) *l* Mikoláše. — 35) *kbld* kněh. — 36) *l* Mikoláš. — 37) *ost* zavolal. — 38) *o* duši svú; *e* ducha svého. — 39) *bl* neračiž. — 40) *kbe* {mou}; *o* mú; *l* poslední mou; *v* posl. hodinu mou. — 41) *vl* opouštěti. — 42) *b* ji. — 43) *ld* kati. — 44) *l* než. — 45) *e* tento. — 46) *kbl* {V tebe ... říkal}; *g* V tebeť. — 47) *d* hospodine. — 48) *a* {oufal}; *vdg* doufal; *o* dúfal. — 49) *da* jiné žalmy. — 50) *bd* stojící. — 51) *l* i. — 52) *blevgoa* byla v P. souseda a vdova; *k* byla v P. souseda vdova; *d* byla v P. sousedou a vdova. — 53) *kble* na N. m. Pražském. — 54) *v* v letech 40(!). — 55) *a* {v}. — 56) *d* {v podruží}; *v* v podružství. — 57) *kb* ten; *evgo* týž. — 58) *kbl* {tento}. — 59) *blv* na soustru; *e* na soustruh. — 60) *l* Kteřížto. — 61) *kble* oba byli zašli; *g* byli oba zašli. — 62) *b* jakž. — 63) *ost* již nahoře. — 64) *l* kterýž. — 65) *kb* {je}. — 66) *l* utržil. — 67) *l* {stříbrných ... zákoníkům a} z oněch 30 nebožtíka Jidáše; *ost* třiceti. — 68) *v* navrátiv. — 69) *o* {a}; *g* kteříž (pozd. přips. mezi řádky) dáni jsou. — 70) *o* jsú. — 71) *o* jsúce. — 72) *kb* mnoho. — 73) *k* {i}. — 74) *v* s ním. — 75) *kbl* {o smrti}. — 76) *v* odvírají. — 77) *v* mnoho. — 78) *l* {pokrytství}. — 79) *kv* i. — 80) *kbl* {nikdá}. — 81) *e* {nikterakž}; *kbd* nikterak; *g* nikderak. — 82) *a* přemocti(!). — 83) *o* odsúdili. — 84) *a* s odpuštěním (!).

a) Následující odstavec mám za původní sepsání Bartošovo *e*. Pravdivost události, jména odsouzených i datum potvrzuje i zmínka v knize děkanů akademie pražské. (Mon. univ. I. 2, 293).

1526 a na oheň[1]). A oni s dobrou[2]) myslí a vesele s nábožným zpíváním křesťanským šli na smrt, a tak konečně od vyznání svého[3]) víry, kteréž[4]) sou[5]) zjevně, na smrt jdouce[6]) i na tom umírajíce, učinili, nikam nezašli, ale všudy při tom stáli i dostáli zmužile až do konce. 1526

KAPITOLA DESÁTÁ,

v níž se vypravuje[7]) o nějaké Martě od sv. Klimenta, kterak jest též, jako i[8]) první, pro svědectví Kristovo bez viny upálena; a proč se jest po druhé křtila, vypravuje; též[9]) jdouci[10]) na tu potupnou[11]) smrt, před žádným podobenstvím se klaněti nechtěla.[a])

Těch[12]) také dní vzali opět Pražané[13])
ok. 19. pros. do vězení jinou[14]) ženu, jménem Martu, bytem z Poříčí od svatého Klimenta, o kteréž pověst vzešla, že by ty upálené byla tvrdila[15]) u víře, aby toho neustupovali, což[16]) jsou[17]) poznali[18]) z zákona božího: že jinde Krista[19]) osobně, podstatně[20]) a bytně podle jeho přirození není, nežli na nebi, na pravici boží sedícího podle obecné víry křesťanské, a že ona také tak věří. — Nepodobné jest k víře, jaké jest zmužilosti, smělosti[21]) a stálosti byla v mluvení před mistry v konsistoři i na rathauze; netoliko[22]) nad povahu pohlaví ženského[23]), ale s veliké strany mnohé pohlaví muzského v tom převyšovala. Neb[24]) když k ní administrator, aby sobě košili připravila, že bude ohněm spálena, s pohrůžkami mluvil, ona zmužileji[25]): »když[26]) chtí koli[27])«, odpověděla, »netoliko košili, ale aby na ni dali i plášť, že jest[28]) ona již[29]) ke všemu hotova«. A tou[30]) řečí zuřivost v něm i s jeho konsistoří náramně rozpálila proti sobě, na kterouž[31]) nic nedbala. A po těch řečech dali ji zase do šatlavy. A tam byla v tom vězení[32]) ustavičně padesáte nedělí, od dne[33]) upálení Mikuláše a Kláry nadepsané[34]) 19. pros.
počítajíce. A v tom roce jmívala[35]) rozličná a veliká pokušení s pohrůžkami od kněžstva[36]), pouštějíce[37]) ji[38]) do rathouzu, aby se dala napraviti u víře bez[39]) takového trápení, kteréž[40]) měla. Ale ona tak, jakž byla hojná v mluvení, přemáhala je všecky[41]) písmy bozskými. A protož se proti ní víc a víc rozpalovali hněvem i[42]) vzteklostí, že jí nemohli odolati ani pravdy přemáhati, a tak byli jí příčina[43]) její smrti, tak mluvíce, že ji oni směle berou[44]) na svůj hřbet.

---

[1]) *lv* na smrt ohně; *ost* na smrt na oheň. — [2]) *o* s dobrú. — [3]) *blea* vyzn. své víry. — [4]) *l* které; *g* kterouž. — [5]) *bo* sú. — [6]) *o* jdúce. — [7]) *o* {v níž se vypravuje}. — [8]) *ke* {i}. — [9]) *v* {též}. — [10]) *eo* jdúci; *b* jdúce. — [11]) *o* potupnú; *kl* ohavnou; *b* ohavnú. — [12]) *a* Téhož léta [1527] IV. dne prosince, v středu den sv. Barbory nějaká Marta, souseda z Poříčí od sv. Klimenta v Novém městě Pražském vyvedena z Prahy a za Horskou branou upálena. Dáno jí za vinu, že by Mikuláše vřetenáře a Kláru předešlého roku upálené tvrdila u víře, aby... — [13]) *l* do vězení Pražané {jinou ženu}. — [14]) *b* jinú. — [15]) *l* utvrdila. — [16]) *la* co. — [17]) *o* sú. — [18]) *k* činili a poznali. — [19]) *ost* že Krista jinde. — [20]) *l* osobného, podstatného. — [21]) *kbloa* {smělosti}; *e* a smělosti i stálosti. — [22]) *k* takže {netoliko}. — [23]) *k* pohlaví ženského mnohé osvícené a učené muže převyšovala; *l* pohlaví ženské v tom {jiné... muže} převyš.; *bedgo* pohl. ženského, v tom {jiné, ale i muže} přev. (*d* v tom je); *v* pohl. ženského {ale... převyšovala}; *a* pohl. ženského v tom převyšovala, ale i mužského. — [24]) *a* Nebo. — [25]) *ed* zmužile jim. — [26]) *klevdgo* kdy. — [27]) *l* koliv chtí; *edo* chtí koliv. — [28]) *ost* {jest}. — [29]) *ost* již ona. — [30]) *v* tú. — [31]) *bo* na kterúž; *g* na kderouź; *l* na kteréž. — [32]) *kbl* A v tom věz. byla; *evdgoa* A v tom věz. vždycky byla. — [33]) *vdg* až do dne(!), — [34]) *g* nadepsaných. — [35]) *o* jim volá(!) veliká a rozličná. — [36]) *b* {od kněžstva}. — [37]) *og* púštějíce. — [38]) *b* {ji}. — [39]) *d* {bez takového trápení}. — [40]) *d* kterouž(!) měla; *z* kteráž (chyb.) — [41]) *g* všeckny. — [42]) *ost* a. — [43]) *b* již příčina; *l* jí příčinou. — [44]) *bevdgoa* berou směle.

[a]) Vypravování toto vkládá sem Bartoš předčasně, jen proto, že jest událost obdobná předchozí, třeba o rok vzdálená. Možná též, že upálení Martino je pouze článkem jediného nějakého sepsání o pěti upálených, v němž připojeno bylo i upálení potomní flašnéře a pasíře; všecky ty kusy podivuhodně spolu souhlasí slohem i tendencí. Rkpy. na konci vypravování o Martě odkazují ke zmínce o Kalencovi na první straně, jen jediný má: v první knize (str. 219, ř. 29). »Strana« značí tu asi díl. — Marta byla z domu Madírkova. Její výslech tištěn jest u Borového: Jednání a dopisy konsistoře I. 32 č. 22, ač pod titulem nesprávným: »Marta... odvolává své bludy«.

1527 4 pros. A když bylo v středu na[1]) den svaté Barbory, roku téměř celého zběhlého, to jest když se již psalo léta M⁰D⁰XXVII⁰, byla vyvedena[2]) katem svázaná[3]) z šatlavy k popravě na to, aby upálena byla. A biřic volal, že se jí ta smrt má státi proto, že jest se[4]) rouhala[5]) svátostem a že nevěří o těle[6]) božím a od Jana Kalence se[7]) po druhé křtila a[8]) z tohoto[9]) korbele – ukázav jej – od něho přijímala. To ona slyševši[10]), hned tomu odepřela, řkouci[11]), že tak není, aby[12]) se rouhala[13]) svátostem, ale že věří, že pán Kristus, pravý bůh[14]) a člověk, vstoupil[15]) na nebesa[16]) osobně[17]) v tom těle a v té[18]) podstatě, v kteréž[19]) jest byl na světě, a[20]) sedí na pravici Otce[21]) svého, odkudž přijde soudit[22]) živých i mrtvých; ale aby byl týmž bytem na oltáři tak jako tam, tomu víra křesťanská i písma bozská odpírají; než že jest v svátosti viditedlné, tak jakž ráčí, mocí svou[23]) podle ustanovení jeho na poslední večeři; a že ti lidé, kdož jinak věří, všickni blázní. — A obrátivši[24]) se k lidem okolo stojícím, řekla: »Milí lidé, nedomnívejte se, abych proč pro[25]) jiného smrt tuto ohavnou[26]) trpěti měla, než proto, že jsem nechtěla vyznávati kněžím k vůli[27]), aby byl na oltáři v svátosti bůh[28]) osobně svým[29]) přirozeným bytem, s kostmi, s vlasy, s žilami etc., a že jsem nápravy jakés[30]) dělati nechtěla, ani nápravnicí býti, protože jsem se tomu nikdá neučila a nebyla sem nikdá[31]) kolářem; ale věřím tak, jakož jsem již pověděla. A nevěř žádný dobrý[32]) těm kněžím, neb jsou[33]) lháři, pokrytci, lotři[34]), sodomáři, rufiáni[35]) 1527
a svůdcové[36]). A že se k tomu znám, že sem od Jana Kalence přijímala, i po druhé se od něho křtila, protože jsem první křest potratila pro neřády kněžské.« — A tak ji před se za bránu vedli.

A když s ní přišli[37]) k domu Templi, napomínal ji rychtář, aby klekla před těmi obrazy tu malovanými a aby se modlila. A ona obrátivši[38]) se k nim zadkem, klekla a oči k nebi pozdvihla a nábožně se modlila, vyznávajíci[39]), že »tam jest bůh, k kterémuž samému patřeno[40]) býti má a k žádnému jinému.« A tak ji opět dále vedli až za bránu, učinivši[41]) též[42]) u sloupa[43]) tam postaveného. A na té[44]) vší cestě šla vesele[45]), s náboženstvím, ustavičně se modlíci[46]) pánu bohu, beze všeho stýskání, až do poslední své[47]) hodiny. A tak jest[48]) konec svůj vzala a svůj život ohněm na hranici vyčistila.

Tuto rozuměj[49]), jaký jest to korbel byl, z kteréhož od Kalence přijímala: že jest byl z dřeva na soustruhu[50]) vytočený k podobenství[51]) kalicha, v kterémž podle zprávy lidské[52]) ten jistý Kalenec[53]), maje po sobě v společnosti[54]) počet[55]) bratří u víře, víno a chléb posvěcoval a lidem rozdával po domích, bez titule[56]) a mazání pleše od biskupův římských, jakož o něm v první straně[57]) v XXII. kapitole jest pověděno[a]). A ten korbel neb[58]) kalich, vzatý Kalencovi, vložil kat na hranici nad Martou[59]), a s ní spolu shořal[60]).

---

1) *v* {na}. — 2) *l* {vy}vedena. — 3) *l* a svázána... aby byla upálena. — 4) *l* {jest}; *e* že se jest. — 5) *o* rúhala. — 6) *vdg* o tělu. — 7) *b* {se}. — 8) *vd* {a}. — 9) *ost* z toho. — 10) *k* uslyšavši; *v* slyšavše; *bledoa* slyšavši. — 11) *kldgv* řkouc; *beo* řkúci. — 12) *a* abych. — 13) *o* rúhala. — 14) *b* {bůh}; *a* buoh. — 15) *o* vstúpil. — 16) *g* na nebe. — 17) *ea* a sedí osobně; *kbl* {osobně... na světě}. — 18) *o* {v té}. — 19) *evo* v které; *g* v kderé. — 20) *a* {a}. — 21) *o* {Otce... soudit}. — 22) *blv* souditi. — 23) *o* svú. — 24) *bld* obrátivše se. — 25) *kblegoa* {pro}. — 26) *b* ohavnú. — 27) *l* k vůli kněžím. — 28) *a* buoh. — 29) *d* {svým}. — 30) *kblv* jakýs. — 31) *ost* nikdy; *e* nebyla nápravnicí a aniž jsem nikdy kolářem nebyla. — 32) *l* {dobrý}; *v* dobrý takovým (dobrých nedotýkám) kněžím. — 33) *o* sú. — 34) *o* a lotři. — 35) *l* rufianové. — 36) *bvdog* svůdce. — 37) *o* přišli k tomu Templi; *l* přišel k tomu T. — 38) *d* obrátivše se. — 39) *kbleda* vyznávajíc. — 40) *vo* patříno. — 41) *kba* učinivše; *l* a učinivše. — 42) *d* totéž; *a* týž. — 43) *kblevgoa* u sloupu. — 44) *dv* na tý. — 45) *b* šla nábožně vesele s nábož. — 46) *kbleg* modléci; *o* modlila. — 47) *blo* {své}. — 48) *o* jest. — 49) *d* rozumějž. — 50) *klvg* na soustruh; *d* na soustru. — 51) *ost* ku podobenství. — 52) *ost* jisté. — 53) *l* jistý člověk Kalenec. — 54) *a* počet bratří v spol. — 55) *e* {počet}. — 56) *l* bez tit., mazání i pleše od biskupa římského. — 57) *b* stránce; *d* knize. — 58) *ost* aneb. — 59) *ost* nad Martu. — 60) *v* zhořal.

a) Slova »bez titule atd.... římských« jsou asi Bartošovou vsuvkou. — Viz str. 68.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ,

v níž se oznamuje[1]) o příjezdu krále Ferdinanda i s manželkou jeho[2]) do království Českého a při tom o korunování téhož krále i královny. Při tom z veliké péče a nabádání i žádosti vypověděných dal jim král glejt před mocí po vší zemi. A v tom času Pražané zjímali některé vdovy poctivé i zachovalé a Slivku po druhé zmučili[3]).[a])

1526 Ale již k prvnímu se zase navrátím, odkud
jsem zašel. A protož když po prve[4]) dotčeném[5])
volení krále Ferdinanda na království české[a]) a čas
se přibližoval, aby k korunování do země pospíšil, tak se stalo, že z Vídně na cestu časem
vánočním vyjel s kněžnou Annou, manželkou
svou. Ale páni, rytířstvo a města země České
podle zůstání na sněmu obecním[6]), kterýž sobě
byli položili na den nového léta, když se psáti
1527 1. led. počalo M⁰D⁰XXVII⁰ [7]), vyjeli proti němu k Jihlavě[8]) na pomezí moravské, osoby k tomu
volené ze všech tří stavův. A tudíž[9]) přísahu
činil[10]) královskou[11]) vší zemi v středu čtvrtý
30. led. den před hromnicemi[12]). Potom v outerej na
5. ún. den svaté Háty, čtvrtý den po hromnicích, do
Prahy přinesen jest a přijel s manželkou svou na
hrad Prazský[13]) u večer po západu slunce.

A potom těch dní před korunováním,
22. ún. v pátek na den sv. Petra Stolování[14]), vzešla
nesnáz mezi stavy, panským a rytířským, podobná
k[15]) první za krále Ludvíka, o nesení[16]) před
králem při korunování[17]) sceptrum, jablko[18])
zlaté a meč[b]). A téhož[19]) dne král soud osadil
oběma stranám a slyšal je, při kterémž každá
strana svou[20]) při vysoce líčila[21]) a provozovala. A vyslyšav obě strany[22]) dostatečně, od-
23. ún. ložil jim[23]) do jitra. Tu pak v[24]) sobotu král
nechtě[25]), aby se ta věc meškala prodléváním 1527
dalším, za prostředek poručil[26]) oznámiti jim,
aby na ten čas mečem jemu službu stav rytířský činili[27]) při témž korunování skrze osobu,
kterouž[28]) by z sebe volili, totiž aby meč před
ním nesl, a to aby[29]) beze vší újmy bylo spravedlnosti kteréž[30]) koli strany; a potom do
času[31]) sv. Jiří nejprv příštího že chce mezi (24. dubna)
nimi spravedlivým soudem konec učiniti, odložil.

V neděli pak, na den sv. Matěje apoštola 24. ún.
božího, byl korunován na hradě[32]) Prazském,
maje počet věku svého XXV let. A v pondělí
na zejtří potom korunována jest také kněžna 25. ún.
Anna. A podle toho vyrčení královského meč
před králem i královnou[33]) od jednoho z ry-
tířstva jest nesen. A těch dní při ostatku maso- 2.—5. března
pustu na hradě i dole v Praze[34]) na rynku staroměstském turnej[35]) kratochvíl[36]) strojil král,
i honby[37]) na Hradčanech; a[38]) málo Čechův
do něho jelo.

A na tom sněmu, položeném na hradě
o masopustě[39]), král vyzdvihl všecky zápisy 10. břez.
postranné mocně mezi všemi stavy, ač by
kteří[40]) byli učiněni mezi nimi[d]).

A na den středopostí, čtvrtý den po Zvěsto- 28. břez.
vání Matky boží, král vyjel[41]) k Moravě a
k Slezóm[42]) o jisté potřeby a aby se též uva-

---

[1]) *v* {v níž se ozn.}. — [2]) *e* svou(!). — [3]) *kbl* dali zmučiti. — [4]) *kl* po prvním; *b* po prvém. — [5]) *kbl* {dotčeném}. — [6]) *bvd* obecném. — [7]) *v* léta 1527. — [8]) *k* k Jihlavi. — [9]) *l* {A tudíž}; Tu činil přísahu. — [10]) *vdg* učinil. — [11]) *beo* královskú. — [12]) *l* {před hromnicemi ... čtvrtý den}. — [13]) *o* do Prahy na hrad Praž. — [14]) *ost* Stol. sv. Petra. — [15]) *v* {k}. — [16]) *kl* o nešení. — [17]) *k* před králem korunovaným; *l* před králem k korunování; *b* před krále korunováním. — [18]) *b* jabko; *l* jablka zlatého a meče. — [19]) *o* Téhož. — [20]) *o* svú. — [21]) *g* léčila. — [22]) *dv* straně. — [23]) *l* jim toho. — [24]) *v* {v}. — [25]) *l* nechtěl. — [26]) *v* poručil jim oznámiti; *bl* por. poručiti jim; *k* poroučel poručiti jim. — [27]) *o* slúžili. — [28]) *o* kterúž; *v* k témuž(!). — [29]) *v* {aby}. — [30]) *d* které. — [31]) *g* {času}. — [32]) *d* na hradu. — [33]) *o* královnú. — [34]) *kbl* {v Praze}. — [35]) *ost* turnaj. — [36]) *l* a kratochvil. — [37]) *kbl* {honby}. — [38]) *g* ale (to pozd. doplněno). — [39]) *v* o masopustu. — [40]) *l* {kteří}; *kbevdgo* by byli kteří. — [41]) *o* vjel. — [42]) *l* k Slízsku.

[a]) Viz str. 198. — [b]) Viz str. 12. — [c]) Viz Rezkovo Zvolení a korun. Ferd. I. Praha, 1878 a Tomek, Děj. m. P., XI. str. 35 a d. Vypravování Bartošovo není úplné, ale co sděluje, je správné. — [d]) Nebylo vyzdvižení zvláštní a samostatné, jakž by se zdálo z Kroniky, ale jen článek mezi mnohými jinými (Sněmy I. str. 242—243.).

1527 zoval[1]) v ty země, náležející[2]) koruně[3]) České A těch dní před samým odjezdem svým z častého napomínání a[4]) z mnohého starostlivého nabádání jej[5]) od vypověděných měšťanův prazských, po rozličném volání na spravedlnost a žádání za opatření — poněvadž beze lsti[6]) z[7]) příčin hodných království Uherského, o kterémž[8]) brzo bude mluveno, nemohl tomu i jinému v Čechách dosti[9]) učiniti – dal jim glejt před mocí po všech zemích svých, krom Prahy, do příjezdu zase svého a do rozsouzení[10]) i[11]) vyslyšení nebo přátelského mezi nimi[12]) srovnání.

Pražané jměvše zápis v kněhách jich učiněný postranný[13]) zrušiti, i přičinili nad to jiný v obci
10. dub. v středu před květnou[14]) nedělí a udělali sobě list na papíře pod velikou[15]) obecní[16]) pečetí, totiž starší obecní, pergmistr[17]) a jiní úředníci[18]), všickni pod jménem vší obce, zapsavše se s konšely proti vypověděným, aby sobě radni a[19]) pomocni byli, tudy vždy víc a víc se tvrdíce.[a])

A před[20]) tím odjezdem král poručil[21]) 1527
panu Lvovi purkrabí, panu Janovi z Wartnberka[22]) a panu Šebastianovi z Weytmile z pánův, a panu Jindřichovi Hložkovi[b]) z rytířstva, regentům tehdáž komory královské, aby na den
Svátosti nejprve příští přátelsky smluvili Pra- 3. květ.
žany s vypověděnými o ty[23]) všecky nesnáze mezi nimi vzniklé. A pakli smlouvy nebude, aby odloženo bylo zase na krále[24]) do příjezdu[25]) jeho[26]) k vyslyšení a k soudu spravedlivému. I toho se nestalo, aniž počátku[27]) jakého k tomu bylo.

A v tom času zatočil se jakýs nový vicher[28]) v Praze ve štvrtek po Veliké noci, na den
sv. Marka léta téhož, mezi samými Pražany, 25. dub.
že[29]) jsou do vězení vzali některé měšťany své dosti znamenité, totiž Václava Sovu, Modesta a Jana Slivku od sviní, tak řečené. Ale[30]) ačkoli Brikcího Řeháčka chtěli také do vězení dáti, ale nevím jakým štěstím sotva jim z rukou na hrad uklusal[c]).

---

1) *kblvdg* uvazoval. — 2) *do* náležící. — 3) *ost* k kor. — 4) *v* {a}. — 5) *d* {jej}. — 6) *kbed* bezelstně; *l* bez. a. — 7) *l* {z}; *kbedo* a z; *v* i z. — 8) *o* o kteréž. — 9) *o* v Č. dostáti učiniti. — 10) *o* do rozsúzení. — 11) *bl* a. — 12) *kbl* stranami. — 13) *kb* postranní. — 14) *bo* květnú. — 15) *d* velkou; *bo* velikú. — 16) *bvdg* obecnou. — 17) *ost* purkmistr. — 18) *l* ouředlníci. — 19) *bevdg* i. — 20) *ost* Před. — 21) *k* byl poručil. — 22) *e* {p. Janovi z W.} — 23) *zbldvo* (chyb.) {o} ty. — 24) *b* {na krále}. — 25) *d* po příjezdu. — 26) *e* {jeho}. — 27) *o* počátek, jaký k tomu byl. — 28) *v*° vichr. — 29) *o* že sú některé... znamenité do věz. vzali. — 30) *bevgo* A.

a) Zápis ten zůstal as jen na papíře; v knihách vepsán není. — b) Ze Žampachu na Březně. — c) Tomek XI. 48. – Jan Slivka z Veletic, r. 1523—1524 konšel spolu s Hlavsou, měl v ulici Kunešovic (teď Melantrichově) domy »u sviní« (č. 472-I.) a »u oslů« (č. 461-I.). Manželka jeho slove Kateřina († 1529). R. 1533 umiraje odkázal oba své domy chudým (arch. praž. č. 2109—49a, 198; 2142 O 13, P 6). R. 1528 Jan »od sviní« pohání obec Pražskou, vině je, »že ho jímati v jeho domě kázali, po něho dva rychtáře poslali a dovedše na rathúz, do vězenie dali a osadili lidmi zbrojnými a na zajtří že ... proti němu ... se svolali a tak právem outrpným po dva dni ... jej mučiti kázali a to jednou v pátek po velký noci (26. dubna) a hned na zajtří ráno v sobothu podruhý, a o věcech neslušných se jeho ptajíce, o čemž nikdá nevěděl ani slyšal. A po těch mučeních k smrti se mu připravovati kázali beze všeho jeho provinění.« (Reg. kom. soudu 4 F., A 14.) — Viz o Slivkovi napřed II. 25. Důvod jeho propuštění, že měl nějaké počty klásti, potvrzuje se i mimo kroniku zápisem v kn. arch. praž. 994, 28a, že byl vydán od obce k počtu nově koupeného zboží Přerovského. — Václav z Liboslavě, erbovní strýc Hlavsův, přijmení své vzal od domu svého »u sov« na rohu proti královu dvoru, jejž držel do roku 1524. Od r. 1515 s přestávkami byl konšelem v St. m., potom společným do r. 1526, pak opět 1537—9, 1542—3. Od r. 1520 drží dům »u zvonu« na stm. náměstí (č. 605) koupený od Brikcího Řeháka. R. 1541 činí kšaft, dceři Johaně a choti jejímu Pavlu Severinovi z Kapí Hory a dětem jich odkazuje všecko veliké jmění. O jeho činnosti ve věcech pražských není nic povědomo. Bartoš však, bydle nedaleko u sv. Jiljí, mohl jej dobře znáti (arch. praž. č. 2109—98, 147; 2110, 406; 534 III. 101, 121; 2142 V 13; Tomek X. 275, 276, 295. 297, 414, 415, 416; XI. 49—50. — Modest z Pokštejna, z rodiny Kozlů, má r. 1523 dům »u Šalomúna« v Caletné ul. (č. 592-I.) a dům blízko Bartoše »u Krásů« v ulici Jilské do r. 1525; potom koupil dům »u jednorožce« u sv. Mikuláše. R. 1547 kšaftuje (2109—323; 2110, 94, 223; 2142—Y 3). — Brikcí Řehák z Květnice, konšel stm. 1514—1515, 1520—21, 1524—25, zároveň majitel domu na Poříčí, domu »u trúby« v rynku starom. (2093—40; 2109—106; 1129—41a). V říjnu 1524 postupuje dvůr v Šéšovicích Tom. Zachlubilovi za 150 kop (2110—66). Kšaftuje 1533 (2142 P 5).

1527 A svolavše obec na rathouz, zdálo[1]) se jim, aby dali zmučiti Jana Slivku, dávajíce mu vinu pro nějaké spisy, kteréž jest činil a podával[2]) skrze[3]) některé osoby králi, a to jemu byli v zlé obrátili, potahujíce se výše, že by nějaké spiknutí nové měl míti, i ti tři nadepsaní, s těmi vypověděnými i[4]) náchylnost k nim zvláštní. A s tím nemeškali konšelé tudíž na obec toho[5]) skrze[6]) Paška vznésti, pravíce: »Což sou[7]) ti vypovědění glejtovníci[8]) nedokonali chtíce na pořád[9]) nás mordovati, že jsou[10]) s těmito čtyřmi[11]) srozumění měli, aby oni to konali. A kdež by, prej, u kterého domu[12]) v noci nenalezli[13]) provázku s třapci[14]) vyvěšeného od zvonce, aby tu všudy[15]) mordovali s pomocí jiných.«

A v to byli pojímali v tu společnost[16]) dvě poctivé a šlechetné měšťky, vdovy starého věku, jichžto jména jedné[17]) paní Zuzana Franková a druhé[18]) paní Dorota Ratajská[19]) z tarmarku[a]) byly sou[20]), na kteréžto[21]) vstrčili[22]) kukly takové Pražané[23]), sobě posměšné, dětinské, lehkomyslné, klevetné, babské a vší vážnosti prázdné, v domnění[24]) majíce a dávajíce je i[24*]) konečně je naříkajíce, tak jako by opět jistú věc měli, že by ony dělaly a strojily ty provázky s třapci[25]) k těm zvoncóm, chtíce dopomáhati té zrady Slivkovi i jiným jeho tovaryšóm. A hned pro tu příčinu kázali Dorotu Ratajskou[26]) do vězení vzíti[27]); ale Zuzana Franková štěstím[28]), před druhou mající[29]) toho napřed, že[30]) jest měla víc přátel blízkých mezi těmi konšely než druhá, k témuž[31]) jest nepřišla. 1527
A též i kněží po farách to všecko[32]) vyhlašovali.

A tak jsou[33]) Pražané učinili na zejtří v pátek, že jsou[34]) Slivku dali[35]) zmučiti, ptajíce 26. dub.
se na to i na jiné z samého babského domnění, beze[36]) vší žaloby a průvodu[37]) podle práva náležitého[38]). A když na něm toho[39]) dne nic po své vůli dobyti nemohli, krom toho, k čemuž se dobrovolně před mučením sám znal o těch spisích a suplikacích, pravě, že »jest to činil dobrým oumyslem pro obecní dobré, aby král jim radu obnovil bez prodlení[40]), z příčin přetržení těch nesnází, kterýchž[41]) neubejvalo do času rozdvojení jednoty«, — a v tom osadili rathouz velikým počtem žoldnéřův. A na zejtří v sobotu zmučili ho po druhé a pustili hlas, 27. dub.
že ho chtí k popravě[42]) pod pranéř[43]) vésti, aby ho dali stíti. A v neděli hned potom zjed- 28. dub.
nali mu kněze zpovědlníka, že mu mši v rathouze sloužil[44]) a svátosti[45]) mu[46]) oltářní podal[47]); to v lidi vtrušováno bylo, že ho konečně na zejtří v pondělí[48]) mají vyvésti[49]) 29. dub.
k pranéři[50]). A žádného[51]) narčeného při jeho trápení k vývodu neobsílali podle práva.

I srozuměvše tomu tepruv Pražané, co se stalo, obmyslili to, jakžkoli tejně, aby téhož Slivky[52]) i těch jiných obou[53]) vězňův jmenovaných, prázdni mohli býti a při životu zachovati, nastrojivše[54]) veliký počet měštěk svých, i také některé[55]) z rytířstva, i administratora s jeho kněžstvem, aby za ně prosili i vyprosili. A tak se stalo, že jsou[56]) v[57]) ten[58]) pondělí 29. dub.

---

[1]) *k* událo se. — [2]) *b* podával králi skrze někt. os. — [3]) *l* skrz. — [4]) *ego* a. — [5]) *g* skrze Paška toho. — [6]) *v* vznést .i skrze Paška. — [7]) *o* sú. — [8]) *o* glejtníci. — [9]) *leg* napřed. — [10]) *o* sú. — [11]) *bledgo* čtyrmi. — [12]) *k* {domu}. — [13]) *v* nalezli. — [14]) *l* s střapci. — [15]) *ost* aby tu všecky. — [16]) *kbl* do té společnosti. — [17]) *g* jedny. — [18]) *k* druhá. — [19]) *vdo* Ratejská; *kbl* Rathouzská. — [20]) *kbl* {jsou}; *o* jsú. — [21]) *g* na kderéžto; *kb* na kteréž. — [22]) *d* strčili. — [23]) *l* Praž. smyslivše sobě. — [24]) *ost* v domnění je majíce {a dávajíce je}. — [24*]) *ost* a. — [25]) *v* s střapci. — [26]) *o* Ratajskú; *vdo* Ratejskou; *kbl* Rathouzskou. — [27]) *edgo* dáti. — [28]) *kledgo* štěstí. — [29]) *kblev* majíce. — [30]) *led* {toho napřed}. — [31]) *kble* k tomu. — [32]) *k* {to všecko}; *ost* {všecko}. — [33]) *o* sú. — [34]) *o* sú. — [35]) *kblgo* dali Slivku. — [36]) *kbl* {beze vší . . . podle práva}. — [37]) *edgo* průvodův. — [38]) *b* nenáležitého; *l* nalezeného. — [39]) *kbleo* nic toho dne. — [40]) *b* prodlévání. — [41]) *k* kterých. — [42]) *o* podruhé k popravě; *k* {k popravě}. — [43]) *ldo* planéř. — [44]) *ost* sloužil v rathouze. — [45]) *v* svátost. — [46]) *l* {mu}. — [47]) *kble* podával. — [48]) *d* {v pondělí}. — [49]) *l* výsti. — [50]) *ko* k planéři; *l* k planýři. — [51]) *o* žád. jiného nařč. — [52]) *l* Slivky, jako i jiných těch dvou. — [53]) *be* vobú; *o* obúch. — [54]) *lo* nastrojivši. — [55]) *ost* některých. — [56]) *o* sú. — [57]) *l* {v} ten. — [58]) *d* v {ten}.

[a]) Zuzana byla ne choť, ale dcera Václava Franka z Liběchova, a vdaná za Petra Šuda od hroznu ze Železné ulice. Sestra její Benigna vdána byla za Adama Pikharta, z jehož rodu i Pašek i Ziga měli manželky (2142 O3; 9, 12b). — Dorota Ratajská doložena jest r. 1515, kdy M. Václav Albus z Ourazu béře si za choť dceru její Annu (2141—226b).

1527 na rathouz vstupovali[1]) a prosili za všecky tři,
ne jako za vinné, čehož se doptati[2]) nemohli.
Pražané vyslyšavše takovou[3]) prosbu, pod
barvou učiněnou[4]), kteráž jim poctivosti žádné
nenesla, odložili jim toho do zejtří[5]) na obec,
s žádostí takovou[6]), aby s sebou pojali větší
počet dobrých lidí. – Hle[7]), jak jest těžko to
ukryti, co se na křivolako vypáčí[8])!

30. dub. Na zejtří v outerej též se stalo, že vstou-
pivše[9]) do obce svolané všickni téhož žádali,
aby puštěni byli jako nevinní. Dána jim od-
pověď beze vší nesnáze přátelská a pustili je
na rukojmě[10]). A v tom rukojemství nejvýš
byl zavázán Jan Slivka za čtyři[11]) neděle pořád
zběhlé, aby nikam z domu nevycházel[12]) do
vyjití toho času, a aby[13]) s žádným nic ne-
mluvil o své[14]) příhodě, a aby nic nejednal, 1527
ani žádnému o to psal[15]). I když se měl v ou-
terej křížových dní, čtvrtý den po sv. Urbanu, 28. kv.
na rathouze stavěti[16]), odšel preč[17]) ve čtvrtek 23. kv.
před tím a nestavěl se. Ale Václav Sova a
Modest stavěli se[18]) a bez nesnáze jsou pro-
puštěni ze všeho, až[19]) k tomu přišlo, že ta
vojna tak jest shořela[20]) téměř pojednou[21]) a rádi
ji Pražané ututlali, jakožto věc[22]) jim nechvali-
tebnou[23]).

A tak ta píseň všecka se pískala o těch
vypověděných, a výše o jiného člověka, jehož[24])
nesluší pro jeho vzácnost jmenovati, to uči-
nivše[25]) proti vůli krále[26]) pána svého[27]) po
odjezdu jeho na Moravu[28])[a]).

KAPITOLA DVANÁCTÁ,

v níž se vypisuje[29]) div o jedné děvečce, kteráž nemocná ležela[30]) u jednoho souseda v Opatovicích, a v té nemoci krvavým se potem potila a divné věci mluvila; při tom o odjezdu[31]) královském po obnovení[32]) rady do Uher s vojskem, a jak mu se šťastně[33]) vésti počínalo[34]). A Maximilian se králi narodil syn téhož léta.

Král[35]) pak brzo těch dní z Vratislavě[36])
na hrad Prazský zase přijel v neděli křížovou[37])
26. kv. na zejtří po svatém Urbanu[38]). A[39]) v tom radu
Pražanům obnovil na tu ještě jednotu jich. A
poněvadž mu potřeba znamenitá a náhlá[40])
nastávala, obrátil se zase k Vídni, a z Prahy
6. června vyjel ve štvrtek před svatým Duchem, na zejtří
po sv. Bonifaciovi[b]).

Ale prve nežli počnu[41]) psáti o příčině
toho[42]) odjezdu jeho, líbí mi se[43]), abych o
příhodě jedné tuto předložil[44]), kteráž podle
mého zdání za jeden div z sedmi divův světa
můž[45]) počtěna[46]) býti, kteráž[47]) se v pravdě
podle svědectví mnohých hodnověrných[48]) lidí
v skutku[49]) v Praze stala, taková: Byl jeden
soused v Opatovicích v Praze[50]) řemesla ko-

---

1) *v* vstoupovali. — 2) *b* uptati. — 3) *bo* takovú. — 4) *o* pod barvú učiněnú. — 5) *g* do zejtřka. — 6) *o* takovú. — 7) *e* ale. — 8) *kbe* vopáčí; *l* opáčí; *d* vypučí. — 9) *o* vstúpivše; *b* vystúpivše. — 10) *eo* rukojmie. — 11) *bvdg* na čtyry. — 12) *v* neucházel a hned nevycházel. — 13) *v* {a aby . . . příhodě}. — 14) *l* o té své. — 15) *e* nepsal. — 16) *g* postaviti. — 17) *lg* pryč. — 18) *kbl* postavili se. — 19) *kb* a k tomu. — 20) *kl* {jest}. — 21) *o* pojednú. — 22) *v* více. — 23) *ke* neschvalitebnou. — 24) *v* kteréhož. — 25) *kb* učinivši. — 26) *o* královské. — 27) *k* svého nového. — 28) *v* na Mor. a do Slezska. — 29) *v* {v níž se vypisuje}. — 30) *kb* byla a ležela. — 31) *l* i o odjezdu. — 32) *l* {po obnovení . . . s vojskem}. — 33) *e* šťastně vedlo {vésti . . . téhož léta}. — 34) *l* počalo. — 35) *d* Brzo pak po těch dnech král, z Vratislavě. — 36) *v* z Vrat. se vracuje; *g* z Vrat. sa vracejíc. — 37) *o* křižovú. — 38) *o* po sv. Martinu (!). — 39) *a* Téhož léta III. dne června v pondělí před sv. Duchem Ferdinand nový král ponejprv radu sadil v městech Pražských na jednotu. Primasem M. Jan Pašek z Vratu. Potom král hned ve čtvrtek aneb na zejtří po sv. Bonifacovi, VI. dne června vyjel z Prahy a obrátil se k Vídni. — 40) *l* {a náhlá}; *ost* náhlá a znamen. — 41) *o* nežli příčinu (!). — 42) *ost* {toho}. — 43) *l* {se}. — 44) *bl* položil. — 45) *e* může. — 46) *kb* počten; *ost* (správ.) počtena. — 47) *kbl* kterýž. — 48) *l* {hodnověrných}. — 49) *l* v skutku se . . . stal. — 50) *g* {v Praze}.

a) Nelze uhádnouti, koho se tato záhadná věta týče. — b) Pro pochopení další situace nutno doložiti, že v ten čas ochránce strany Paškovy, p. Zděnek Lev, zbaven byl nejv. purkrabství a úřadu toho dostalo se Vojtěchu z Pernštejna z protivné strany panské. Bartoš toho pomíjí.

1527 žišnického[1]), jmenem Matouš Žemlička. Ten měl děvečku služebnú u sebe od Litomyšle[2]) ze vsi N. rodilú, kteráž[3]) se velmi u něho roznemohla při svatém Duchu[4]) téhož léta. (9. června) A v tom ležíci[5]) v té těžké nemoci, ukazoval[6]) se na ní velmi[7]) častý pot krvavý, beze všeho porušení a okrvavení[8]) těla jejího[9]), a to na čele[10]), na vší tváři i okolo toho, a k tomu[11]) na obou[12]) rukou, od loktův počna přes prsty[13]) a na nohách[14]) od kolena[15]) až dolův též bylo. A kolikrátž koli s ní ten pot otírali[16]), k jiné krvi podobný, tehdy brzo potom[17]) jiný se na ní vyrazil, a na těch místech nic jiného, než místa taková, jako by blechy uštípaly, nalezeno bylo[18]) ne jednou[19]), ale mnohokrát. A v tom potu[20]) jsouci[21]), mluvila druhdy[22]) divné[23]) věci pobožné, a zvláště nad Prahou[24]) naříkala: »Běda, běda!« — tak mluvíci[25]) — i nad kněžími, že »jimi[26]) všecko peklo jest již podlaženo!« A druhdy ve mdlobě byla za dlouhou[27]) chvíli, tak že se někdy[28]) lidem tu[29]) přístojícím[30]) zdálo, že jest již[31]) umřela. A když již[32]) ji obmejvaly ženy některé, k po hřebu[33]) připravujíce[34]) jakožto mrtvou[35]), ona[36]) potom z toho okřála a prohlédla[37]) a zase někdy promluvila a druhdy[38]) také velmi[39]) plakala srdečně[40]). A když jí kněze[41]) z osady Opatovské[42]) zjednali, aby jí svátostí posloužil[43]), tehdy ona mezi tím naříkala na toho kněze i na jiné[44]) všecky kněží, napomínajíci[45]), aby nic jiného než zákon boží a čtení svaté kázali, a že jsou[46]) všickni v horoucím[47]) pekle dávno. Ten pak kněz poslouchaje[48]) řečí jejích[49]) takových, trval při ní za dvě nebo[50]) za tři hodiny, nikam neodcházeje, až přinucen byl plakati. O tom jsou[51]) hodnověrní lidé zprávu dávali, nebo množství lidí k ní chodilo ze všech stavův, vyšších i nižších, tomu se dívali[52]) s podivením nemalým, že o takové věci slejcháno nikdá[53]) nebylo, ani v žádných spisích čítáno, aby se na člověku pouhém[54]) smrtedlném takový pot krvavý[55]) ukazoval[56]), od času umučení Kristova[57]) a potu jeho v zahradě až do této chvíle; neb jest ten pot od ní byl takový[58]), jako jiná pouhá krev. A v tom trvala několik neděli, až z toho ze všeho vyšla s pomocí boží. Avšak mezi tím ta vášeň[59]), kteréž[60]) přezděli[61]), že by ďábel do ní vstoupil a z ní mluvil, přišla[62]) na ni a nepokoj jí činila za několik dní[63]). — V Praze[64]) pak mnozí světští i duchovní se[65]) tomu posmívali[66]), na kázaní[67]) kněží mluvíce, že by pikarti ji mrskali, bodli i[68]) drápali, a že od toho se krev ta na ní[69]) ukazovala. Jináč žádný nesměl mluviti. Ano[70]) též[71]) v Jerusalémě před samým zkažením jednoho myslí[72]) vytrženého člověka bili i[73]) do vězení sázeli, chtíce mu zastaviti, když po ulicech[74]): »Běda, běda tomu[75]) městu!« volával[76]); co potom na ně přišlo, historie Josefovy ukazují. (Jos. Flav.) 1527

Příčina pak takového brzkého odjezdu královského z Čech byla tato, že veliká vzešla[77])

---

[1]) *vl* kožešnického. — [2]) *levdgo* od Litomyšli. — [3]) *g* kderáž. — [4]) *bl* Duše. — [5]) *kble* ležíce. — [6]) *l* ukázal. — [7]) *kbleo* {velmi}. — [8]) *k* skrvavení. — [9]) *o* jeho(!). — [10]) *vdg* {na čele ... a k tomu}. — [11]) *l* {k tomu}. — [12]) *l* též na obou. — [13]) *klev* prsy. — [14]) *vdg* {a na nohách ... též bylo. A}. — [15]) *l* počna od kolena. — [16]) *kb* stírali. — [17]) *kb* potom jiný brzo; *ost* potom brzo jiný; *g* brzy. — [18]) *d* nalezena byla; *be* nalez. nebylo. — [19]) *o* nejednú. — [20]) *b* počtu(!). — [21]) *be* jsúci. — [22]) *k* mluv. mnohokrát divné. — [23]) *l* jiné. — [24]) *l* na Prahu. — [25]) *kblg* mluvíce; *o* mluvíc. — [26]) *l* nimi. — [27]) *v* za dlúhou; *o* za dlouhú. — [28]) *g* {někdy}. — [29]) *v* {tu}. — [30]) *l* stojícím. — [31]) *l* {jest}. — [32]) *blv* {již}. — [33]) *klevdg* k pohřbu. — [34]) *kle* ji přip. — [35]) *bo* jakožto mrtvú; *l* jako mrtvému. — [36]) *kbl* {ona}. — [37]) *kbl* pohleděla. — [38]) *o* druhdy někdy. — [49]) *kbl* {velmi}. — [40]) *kl* pl. velmi srdnatě. — [41]) *o* kněží. — [42]) *l* Opatské. — [43]) *o* poslúžil. — [44]) *v* jiné toho času kněží pražské. — [45]) *ld* napomínajíce. — [46]) *o* sú. — [47]) *o* v horúcím. — [48]) *vo* poslúchaje. — [49]) *k* její. — [50]) *v* aneb; *kbleo* neb. — [51]) *eo* jsú. — [52]) *kbl* divili. — [53]) *o* nikdy. — [54]) *o* púhém. — [55]) *e* {krvavý}. — [56]) *bl* ukázal. — [57]) *g* Krista. — [58]) *le* takový. — [59]) *o* všem(!). — [60]) *k* kteréž tak. — [61]) *le* převzděli; *o* přiseděli(!). — [62]) *l* přicházívala. — [63]) *kb* {za něk. dní}; *v* {někol. dní} za mnoho; *ost* několiko. — [64]) *kbl* {V Praze ... světští}. — [65]) *l* {se}. — — [66]) *l* tomu divili a někteří se z nich posm. — [67]) *l* na kázaních. — [68]) *kbldgo* a. — [69]) *kbedo* ta krev na ni se; *l* ta krev se na ní; *v* se na ní ta krev; *g* na ní ta krev se. — [70]) *kb* An. — [71]) *v* též i. — [72]) *d* v mysli; *kble* z mysli. — [73]) *e* {i}. — [74]) *dg* ulicích. — [75]) *l* tomuto. — [76]) *bog* volal. — [77]) *l* zešla.

1527 nevole a různice mezi ním a Štefanem[a]), králem tehdáž uherským, protože jest přijal na sebe království Uherské, ublíživ v tom králi Ferdinandovi proti právu příbuznému[1]), kteréž se hlásil míti lepší k tomu království, nežli kdo jiný. A pro tu příčinu, poněvadž smlouvami[2]) přátelskými nebylo mezi nimi[3]) srovnáno, již nic jiného[4]) mezi nimi[5]) nenastávalo[6]), nežli hrozná[7]) a znamenitá válka, k kteréž se s obou[8]) stran strojili, lidí válečných služebných mnoho přijímajíce. A neminulo tomu málo nedělí, až král Ferdinandus vtrhl vojskem do koruny Uherské, dobývaje zámkův bez veliké[9]) nesnáze a bez velikého[10]) krve vylití[11]). Nebo z větší strany mnozství Uhrův se jemu poddávali[12]) znamenitých a bohatých a[13]) za pána ho sobě brali. Ale kteří se mu zpěčovali a brániti počali, těch také brzo[14]) se zmocnil v krátkých dnech. A tak vždy předse táhl, až dotáhl na Budín, opanovav jej při času panny Marie na nebe vzetí. 15. srp

5. srp. A málo před tím, v pondělí na den sv. Osvalda[15]), přišlo poselství do Čech od krále za novinu, že jest královna jeho slehla a porodila syna, jmenem Maximiliana, v Vídni téhož léta ꝛc. XXVII⁰. Toho pak času v Praze a[16]) na hradě z děl stříleli a Te Deum[17]) laudamus po kostelích zvonili a zpívali, radujíce se pravému dědici českému. Ale král[18]) vždy[19]) předse táhl do země Uherské, učiniv Uhróm povinnost královskou[20]), té zemi náležící[21]), a přibližoval se k Štefanovi i k jeho vojsku.

KAPITOLA TŘINÁCTÁ,

v níž oznamuje[22]) se[23]), jak jest král[24]) Ferdinandus, jsa v Uhřích, Čechům list psal, kterak mu se dobře a šťastně[25]) vede a[26]) daří; měst, zámkův[27]) zdobýval a všudy se mu poddávali a jej[28]) za pána přijímali[29]).

Dále, jak jest se mu vedlo, psal brzo[30]) do Čech za novinu všem stavům takto:

»Ferdinandus, z boží milosti český, uherský[31]) etc. král, infant v Hispanii[32]), arcikníže rakouské a markrabě moravský[33]) etc.

Věrní naši milí! Poněvadž jest zřetedlná[34]) spravedlnost naše, kterúž k království Uherskému máme, nechtíce té[35]) z mnohých příčin obmeškati, tak jsme s radami našimi[36]) na tom se uradili a ustanovili, abychom do Prešpurka[37]) aneb na[38]) Staré Hrady táhli a k vojsku našemu přijeli[39]); jakož se pak tak[40]) stalo. A v tom tažení ze všech stavův na pomezí uherské preláti[41]) a páni obyvatelé království Uherského k nám jsou[42]) přijeli, nás[43]) slavně vítajíce a jakožto krále voleného a dědičného uherského i vedle[44]) smlouvy nás přijímajíce, kdež jsme jim[45]) i povinnost také[46]) tu[47]) hned[48]) učinili.

A my znajíce[49]), podle spravedlnosti toho[50]), což nám náleží, že[51]) nemůžem[52]) opustiti, k Rábu[53]) sme předse[54]) přitáhli a na zámek poslali[55]), aby se nám dobrovolně poddali a své zkázy, jestliže se[56]) nepoddají, nečekali. Měšťané a kapitola v cestu nám[57]) přijeli[58]) a za pána nás přijali. Ale kteří[59]) se na zámku zavřeli, ti sou[60]) se zasadili,

---

[1]) *ke* přirozenému neb (*e* a) příbuznému. — [2]) *log* smlúvami. — [3]) *l* porovnáno mezi nimi; *o* mezi nimi smlúváno. — [4]) *k* {jiného}. — [5]) *l* {mezi nimi}. — [6]) *o* nestávalo. — [7]) *k* hrozná, znamen. a krvavá. — [8]) *bo* s obú. — [9]) *kbl* bez všeliké. — [10]) *kb* všelikého. — [11]) *kblevg* prolití. — [12]) *lev* poddávalo. — [13]) *kb* {a}. — [14]) *g* brzy. — [15]) *l* Zvolda(!). — [16]) *bedo* {a}. — [17]) *e* {a Te deum... zpívali}. — [18]) *d* král Ferdinand. — [19]) *d* {vždy}. — [20]) *oe* královskú. — [21]) *le* náležející. — [22]) *v* {v níž se oznamuje}. — [23]) *g* {se}. — [24]) *b* {jest král} — [25]) *kble* {a šťastně}. — [26]) *blvog* i. — [27]) *e* města, zámky. — [28]) *ost* za pána jej. — [29]) *e* přijali; *kl* přij. a dále jak jest... všem stavům takto (z textu vzato do titulu). — [30]) *k* brzo Čechům všem stavům za novinu. — [31]) *v* a uherský. — [32]) *bdg* v Hišpanii. — [33]) *kblcvdg* moravské. — [34]) *l* {zřetedlná}. — [35]) *e* toho; *ldv* to. — [36]) *v* našem(!). — [37]) *ost* Prešpurku. — [38]) *d* {na}. — [39]) *e* táhli a přijeli. — [40]) *l* {tak}. — [41]) *l* {preláti... král. Uherského}. — [42]) *o* sú; *l* {jsou}. — [43]) *o* nás slavně... dědičného uherského k nám sú přijeli; *kblevdg* {nás slavně... dědičného}. — [44]) *ost* a vedle. — [45]) *ost* kdež... i jim. — [46]) *l* {také}. — [47]) *kbl* tu. — [48]) *ost* {hned}. — [49]) *v* A vyznávajíce(!). — [50]) *k* to. — [51]) *b* {že}. — [52]) *kbl* nemůžeme. — [53]) *v* k Otábu(!). — [54]) *ost* předse jsme. — [55]) *kblev* jsme poslali. — [56]) *l* {se}. — [57]) *o* na cestu nám; *kbl* nám v cestu. — [58]) *l* vyjeli. — [59]) *kle* kteříž; *b* kteří sou. — [60]) *o* sú.

[a]) Rozuměj Janem Štěpánem Zápolským.

1527 chtíce se brániti. Na zejtří ráno, když sme zámku
dobývali[1]), vida ouředník, že žertu není, i poddal
se prve, než sme s sebou[2]) z stanův hnuli, a nám
5. srp. zámku postoupil; na kterémž sme obědvali a jej
osadili a míli odtud vojsko jsme[3]) položili.

Po dvou dnech před Komárno sme přitáhli.
A když sou se poddati nechtěli a k vojsku stříleli,
škody žádné neučinivše, v[4]) ten večer[5]) tisíc přes
9. srp. Dunaj dali sme převézti[6]), aby po zemi, když by
zdi poraženy byly střelbou, k šturmu[7]) mohli.
A jakž[8]) to z zámku[9]) uhlédali, hned sami mě-
stečko zapálili, obávajíce se, aby pěší naši tu nějaké
obrany proti střelbě jich neměli. Však my neme-
11. srp. škajíce, hned ráno, nežli[10]) slunce vyšlo[11]), zasadivše
děla, přes Dunaj jsme pilně a hustě stříleli, tak
že ti, kdož[12]) nahoře byli, pro střelbu při svých
braněch[13]) zůstati nemohli. A zámek na jedné[14])
straně velmi pokažen jest, neb jej naskrze kule[15])
proskakovaly; a kdyby[16]) se bylo[17]) ještě některé
udeření stalo, tehdy by se byl nemalý díl zámku
obořil. A tak hejtmané, kteří[18]) na zámku i s služeb-
níky[19]) byli, znajíce, že se obrániti nemohou, křičeli
z zámku, dávajíce se na milost i na nemilost. A tak
sme zámku[20]) v pěti hodinách v držení vešli[21])
a na něm také jsouce[22]), jej osadili.

Odtud[23]) sme na Tatu[24]) poslali. Na zámku
purkrabové také se[25]) k bránění měli. Ale ti slu-
žební[26]), kteříž[27]) s nimi byli, slyšíce tu střelbu,
která u Komárna byla, z zámku, jak[28]) sou[29])
mohli, ušli; a[30]) purkrabové, zabivše těch služebných
hejtmany, zámek nám poddali[31]), kterýž sme
také[32]) osaditi ráčili.

Táhli sme potom předse k Ostřegomu, na
kterémžto zámku lidí i střelby i jiných potřeb dosti
bylo[33]). Město Ostřegom a[34]) kapitola na cestu
k nám vyslali[35]), poddávajíce se a nás za pána
přijímajíce. Když sme pak dobrovolně zámku do-
14. srp sáhnouti[36]) nemohli, za městem u zdi vojskem
sme vlehli a na třech místech k[37]) zámku zasa-
divše děla, po nešpořích z nich střelba šla, a oni 1527
z[37*]) zámku odpírati[38]) neulevovali[39]). Potom u večer
střelba přestala; a na zejtří ráno, totiž[40]) na den
panny Marie na nebe vzetí[41]), střéleti naši počali[42]) 15. srp.
tak[43]) pilně, že do obědův[44]) nám se týž zámek
poddal[45]).

Kterýž opatřivše, k Vyšehradu jsme přitrhli[46]).
Když se nám pak[47]) i[48]) vrchní i dolní vodní[49])
zámek poddaly[50]) a my[51]) odtud[52]) k Budínu
táhli, slyšíce, že vývoda[53]) již na druhou[54]) stranu
Dunaje se přepravil[55]) a u Gubače[56]) leží, i polo-
žili jsme se vojskem u Starého Budína, kdež k nám
budínští i peštští měšťané přijeli, nám se poddá- 19. srp.
vajíce[57]) a nás sobě za pána berouce[58]). Potom
sme na zejtří na zámek budínský s jízdnými na- 20. srp.
šimi[59]) slavně s korouhví[60]) naší, slyšavše prve[61])
mši u Matky boží v městě, přijeli a vsedše[62]) tu
na stolici Naši, i tu obědvali jsme. A odtud jsme
zase do vojska, které u Kronfeldu[63]) jest, položili
se, kdež hned tu k nám[64]) měšťané i s proboštem[65])
z[66]) Bělehradu, kterýž osm mil od Budína jest,
přijeli a nás sobě také za pána přijali a podnikli.

Pak již stavy toho[67]) království, aby k nám
přijeli, obsélati[68]) ráčíme a za jiné nedržíme, než
že se tak[69]) stane. A máme naději v pánu[70])
bohu, že z darų jeho svaté milosti všecko dobře[71])
spůsobeno bude[72]). Protož to vám krátce ozna-
mujem, jakožto[73]) těm, kteréž známe, že jako
věrní naši poddaní, což se nám šťastně a dobře[74])
zvedlo neb povede, tím potěšeni budete a Nám
toho přejete.

A dnes nám také poselství přišlo, že vývoda[75])
k Tise táhl a nyní na zámku, jenž[76]) jemu
Togaj[77]) říkají, jest[78]). Nevíme[79]), kam sebou[80])
dále hne. A okolo Nitry[81]) i jinde nám také
mnozí zámkové a dobří lidé se poddali.

Dán[82]) v vojště za Budínem u Kronfeldu[83]),
v pátek u vigilijí sv. Bartoloměje léta ꝛc. XXVII⁰, 23. srp.
a království našich[84]) prvního.«[a])

---

1) *l* dobývati počali. — 2) *ost* {s} seb.; *o* sebú. — 3) *l* své vojsko {jsme}. — 4) *ost* {v}. — 5) *dg* večír. — 6) *l* pilně převézti. — 7) *e* k šturmu hnáti. — 8) *o* jakož. — 9) *l* ti z zámku to, *b* ti z zámku. — 10) *v* než. — 11) *l* vzešlo. — 12) *kbled* kdož jsou. — 13) *vo* braniech; *d* branách (!). — 14) *ev* po jedné; *g* po jedny. — 15) *l* koule. — 16) *kbedgo* když by. — 17) *g* {bylo}. — 18) *kbedg* kteříž. — 19) *z* {s} služ.; *ost* služebnými. — 20) *d* k zámku. — 21) *ost* přišli. — 22) *o* jsúce; *ost* na něm js. jej také. — 23) *l* Odkud. — 24) *kl* na Pápu. — 25) *l* se nám k bránění. — 26) *e* služebníci. — 27) *gl* kteří. — 28) *b* jakž. — 29) *o* sú. — 30) *o* ale. — 31) *e* postoupili. — 32) *l* taky. — 33) *v* {bylo}. — 34) *l* i. — 35) *l* vyšli. — 36) *b* dosáhnúti; *dl* dostati. — 37) *v* {k}. — 37*) *z* {z}. — 38) *gv* odpirat. — 39) *v* ulevovali; *ed* neoblevovali. — 40) *dv* týž. — 41) *l* {na nebe Vzetí}. — 42) *dgv* začali. — 43) *k* a tak. — 44) *l* do obědům. — 45) *kblevdo* také poddal. — 46) *kblevgo* přitáhli. — 47) *kbl* {pak}. — 48) *ost* {i}. — 49) *d* {vodní}. — 50) *v* {poddaly}. — 51) *l* {a my}. — 52) *l* odtud jsme. — 53) *kblvd* vejvoda. — 54) *bo* na druhú. — 55) *o* připravil; *bl* přeplavil. — 56) *zv* Subače (to oprav.); *kb* Rubače; *l* Babuče. — 57) *l* přijevše, nám se poddali. — 58) *b* za pána vzali. — 59) *v* {našimi}. — 60) *o* korúhví. — 61) *b* nejprve. — 62) *kblego* všedše. — 63) *z* Konfeldu (to oprav.); *kbc* Krunfeldu. — 64) *e* hned tak nám. — 65) *d* i s robštem; *g* i s trobštem (!). — 66) *kb* {z}. — 67) *kleg* tohoto. — 68) *go* obeslati. — 69) *lg* již tak. — 70) *k* {ku pánu}. — 71) *leo* dobře a šťastně. — 72) *v* jest a bude. — 73) *kbevdg* jako. — 74) *ost* dobře a šťastně. — 75) *kblevd* vejvoda. — 76) *d* {jenž}; jemuž. — 77) *kblevo* (správ.) Tokaj. — 78) *dv* {jest}. — 79) *dgv* Ještě nevíme. — 80) *vo* sebú. — 81) *bo* Nyty; *d* Nysy (!). — 82) *v* Datum. — 83) *e* Krunfeldu; *v* Krumfeldu. — 84) *kb* Našeho.

a) St. Smolka, Ferdinand I. Bemühungen um die Krone von Ungarn. Arch. f. öst. Gesch. LVII., 1—172. — Buchholz, Geschichte der Regierung Ferdinand I., III. 208. — Huber, Gesch. Oest. III. 560.

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ,

v níž se oznamuje[1]), jak jest král Ferdinandus list z Uher Čechům psal, že mu se dobře a šťastně zvedlo, Budín i[2]) jiná města jemu se poddaly, a[3]) při tom krále Jana stihal, až jej z země Uherské vyhnal a sám za krále přijat i korunován, též i královna[4]).

1527 30. září A když bylo v pondělí[5]) po sv. Michalu, král opět psal z Uher do Čech všem stavóm za novinu v tento krátký rozum, že:

»Polovici svého vojska, lidí znamenitých, hrabí[6]), rytířstva, knížat etc. přes Dunaj vypravil a dal přeplaviti[7]), aby za Janem Štefanem[7*]) korunovaným táhli a bitvu[8]) s ním svedli. A když k Agru[a]) táhli[9]), tehdy posláni proti nim odtudž[10]) byli poslové, poddávajíce se králi, všecko poslušenství chtíce podniknouti[11]). To jest hejtman královský od nich přijal k ruce královské, a na tom s nimi zůstal, aby spíži i jiné potřeby[12]) za nimi vezli. Oni přiřkli[13]) tak učiniti, a[14]) neučinili; ale[15]) což[16]) jsou[17]) mohli s sebou[18]) odvézti, málo jich[19]) v Agru zůstavše[20]), to odvezli. I majíce v vojště královském veliký nedostatek obrátili se k Agru nazpátek, a což spíže nalezeno[21]), pobrali, v zámek a v město se k ruce králi[22]) uvázali a osadili[23]).

A odtud[24]) hned za týmž[25]) Janem Štefanem předse pořádně táhli. A pro větší bezpečenství[26]) král za nimi vyslal lidu zbrojného větší počet, totiž[27]) čtyři[28]) sta koní zbrojných a dvě stě husařův[29]) a dvě stě žoldnéřův s spíží, kterouž[30]) jim někteří nepřátelé po straně[31]) díl pobrali[32]). A tak potom již společně královští, sjevše[33]) se, táhli za Štefanem. A on před nimi[34]) hnul se s svým[35]) vojskem a před[36]) nimi táhl a[37]) potom se[38]) dvěma tisíci husařův[39]) přitáhl[40]) na nějaké vršky a tu počali s královskými harcovati. 1527
A když počali[41]) královští na ně z děl střeleti, nepřátelé se rozstupovali a odtud běžali. A tak Štefan táhl předse[42]) k Tise a k zámku Tokaji[43]) a tu se zakopal[44]). Královští za ním pospíchali[45]), tak že v[46]) polú[47]) míli od sebe byli a ležali. Tu pak královští špehy měli a ponocovali.

Potom[48]) na den sv. Václava přede dnem 28. září
z vojska Štefanova díl jich udeřili[49]) na královské vojsko a něco puškařův[50]) zabili[51]); a oni bráníce se[52]), vybili[53]) je odtud a zbivše jich mnoho, k vojsku jich[54]) ostatek je[55]) hnali. A potom střelby šly[56]). Vývoda Štefan, maje most přes Tisu, přetáhl v počtu okolo čtyř[57]) set koní a tébož mostu za sebou[58]) díl smetati po sobě[59]) kázal[60]). A[61]) kteříž potom za ním z jeho vojska chtěli se přebrati, ztopili[62]) se též okolo čtyř[63]) set. Lid pak obecní[64]) jeho a sedláci z vojska potom hned utíkali, a což jich[65]) ještě zůstalo, ostatek je[66]) královští pomordovali[67]) a některé zjímali. A však také královskému lidu z zámku[68]) veliká se škoda stala střelbou. A v tom, když královští o dobytí zámku se radili, tehdy[69]) z božího dopuštění a z neopatrnosti lidí[70]) na tom zámku zapálil se jim prach[71]) puškový[72]) a věži jim roztrhl[73]) i[74]) zámek vypálil. A tu jich okolo čtyr[75]) set lidu[76]) jest[77]) shořalo[78])«.

Až potud královského[79]) psaní.

---

1) *v* {v níž se ozn.}. — 2) *kbed* i. — 3) *o* {a}. — 4) *kbl* královna Anna, manželka jeho. — 5) *d* V pondělí když bylo po sv. M. — 6) *kblev* hrabat. — 7) *ost* je přepl. — 7*) *k* {Štefanem}. — 8) *v* {a bitvu ... táhli}. — 9) *l* přitáhli. — 10) *dgv* odkudž (!). — 11) *b* podniknúti. — 12) *kble* potravy a potřeby. — 13) *kbdg* přiřekli. — 14) *l* ale. — 15) *l* než. — 16) *bl* co. — 17) *o* sú. — 18) *o* s sebú. — 19) *v* již (!). — 20) *l* zůstavši. — 21) *v* nalezeno bylo. — 22) *z* (chyb.) k králi; *ost* k ruce králi se. — 23) *l* uvazovali a osazovali. — 24) *blevdgo* odtudž. — 25) *kbldg* tím. — 26) *v* nebezpečenství. — 27) *v* {totiž}. — 28) *d* štyry. — 29) *kdo* husarův. — 30) *l* kteréž; *k* kteříž (!). — 31) *blg* postranní; *e* {po straně}. — 32) *k* ji pobrali. — 33) *v* zjevše. — 34) *v* {před nimi} hnuv se. — 35) *ost* s vojskem svým a pryč táhl. — 36) *l* {a před ... husařův}. — 37) *o* {a}. — 38) *g* {se}; *ost* s. — 39) *kdgo* husarův. — 40) *l* přitrhl jakés. — 41) *l* na ně král. počali; *bevdgo* počali na ně král. — 42) *o* {předse}. — 43) *z* Tokajitu (to oprav.); *v* Tokay a tu; *ost* Rogajitu. — 44) *v* zakopali. — 45) *kb* pospíšili. — 46) *kev* {v}. — 47) *o* v plnou; *ost* v polou. — 48) *l* A potom. — 49) *l* uhodilo. — 50) *l* puškařů. — 51) *l* zbili. — 52) *v* {bránice se}. — 53) *kbevdgo* vybíjeli. — 54) *l* zase jich ostatek k vojsku jejich hnali. — 55) *dv* ostatek jich; *kbeg* jich ostatek; *o* k voj. jich ostatek jich. — 56) *l* střelba za nimi šla. — 57) *kbledg* čtyr. — 58) *ost* díl za sebou (*o* d. za sebú). — 59) *l* {po sobě}. — 60) *kbevdgo* rozkázal. — 61) *o* {A}. — 62) *l* ztopilo se. — 63) *d* štyř; *kbedg* čtyr. — 64) *k* obecný. — 65) *ost* {jich}. — 66) *dgv* jeho; *bl* ty. — 67) *d* některé zmordovali, zjímali. — 68) *l* {z zámku}. — 69) *d* tedy. — 70) *o* lidu. — 71) *d* prach na tom zámku puš. — 72) *l* ručniční. — 73) *dgo* roztrhal. — 74) *kbl* a. — 75) *d* štyr; *ov* čtyř. — 76) *v* lidí. — 77) *vl* {jest}. — 78) *v* zhořelo; *o* shoř. jest. — 79) *kb* o královském; *levgo* královskému.

a) k Jageru.

1527 Potom v neděli, třetí den po Všech svatých, 3. list. král Ferdinandus na Budíně[1]) a jeho královna 4. list. jsouce[2]), hned na zejtří[3]) na království Uherské jsou[4]) korunováni a za dokonalé pány v té zemi potvrzeni[5]). A tak Jan Štefan ztratil království Uherské a vejvodství[6]) Sedmihradské země s[7]) velikou potupou a lehkostí našemu věku neobyčejnú[8]). Neb když jest[9]) byl již[10]) z koruny Uherské vytištěn, že jest byl[11]) ujel s některými svými do země Polské[a]), a král Zigmund Polský[12]) jemu[13]) toho přál[14]), protože před těmi nesnázemi sestru jeho Jana[15]) Štefana měl za manželku[b]) a tak švakrové sobě byli.

Ale věz, že králi[16]) Ferdinandovi velmi nápomocna byla k dobývání koruny Uherské 1527 nesvornost Uhrův, protože sou[17]) byli velmi v tom[18]) rozděleni[19]) mezi sebou. Neb někteří se přídrželi Jana Štefana, a ti jemu k království a k koruně Uherské dopomáhali, a jiní přídrželi se krále Ferdinanda Českého. A protož[20]) snadný byl přístup jemu k obdržení toho království, nemaje mnoho sobě[21]) nepřátel na překážku; pakli sou[22]) kteří chtěli moci[23]) jeho odpírati, ti sou[24]) nic nezjednali, ale počnouce[25]) se brániti, byli přinuceni se poddávati[26]) a jej za pána svého sobě[27]) vzíti, a tak že bez velikého krve prolití ta válka tak se dokonala obyčejem již psaným.

KAPITOLA PATNÁCTÁ,

v níž se vypisuje[28]), jací toho času se zázrakové mnohým lidem ukazovali. A potom, jak král Ferdinandus pánům regentům poručil[29]), aby vypověděné s Pražany smluvili. Avšak se to rozešlo, neb Pražané na svém stáli a šilhali. Při tom jak[30]) král v Zelený štvrtek své náboženství provozoval, chudým nohy omýval a k stolu[31]) jim sám sloužil, 1528[32]).

24. říj. Po takovém rozbroji stalo se ve čtvrtek první den před svatým Krišpinem téhož léta, že zázrak divný se ukázal[33]) mnohým lidem v rozličných místech a krajích[34]) po západu slunce, takový, že někteří viděli, jakoby z oblakův pochodně ohnivé létaly; jiní, že osoby postavy muzské zbrojné[35]) s meči se spolu potýkaly; jiní[36]) sloupy[37]) ohnivé[38]) od oblakův až k zemi vztažené[39]) viděli; jiní nějaké meče ohnivé v oblacích a jiní jiné věci zřetedlně spatřili. Co jest to z tajemství božího znamenalo, žádnému z lidí znáti dáno není, leč by kdo chtěl přirovnati[40]) příklady z příhody[41]) na město Jos. Flav. Jerusalémské po takových[42]) znameních vzniklé.

A poněvadž jsem tento[43]) spis nejvejš[44]) pro ten konec založil, co se těch nesnází pražských dotýče, i protož tohoto se[45]) krátce tuto[46]) dotýkati budu: kterak král v těch časích téhož roku brzo po odjezdu svém z Čech poručil (6. června) regentóm komory své, a nejvýš[47]) nejvyššímu hejtmanovi[48]) zemskému, panu Vojtěchovi z Pernštejna[c]), aby Pražany se všemi vypověděnými smlúvami[49]) přátelskými bez[50]) meškání srovnali[51]); pakli by se to[52]) nestalo a kterou koli stranou by v tom[53]) scházelo, že[54]) tu věc, když by[55]) se do koruny vrátil[56]), chce[57]) spravedlivým soudem slyšeti a napraviti. Vypověděnı́ poslušně se k tomu měli, ale Pražané obtěžovali

1) *k* na Budínu. — 2) *kl* jsouci; *be* jsúci; *o* jsúce. — 3) *v* {na zejtří}. — 4) *bo* jsú. — 5) *kbl* posazeni. — 6) *g* vývodství. — 7) *l* {s}. — 8) *l* {jest}. — 9) *l* {již}. — 10) *l* {že jest byl}; *o* {jest}. — 11) *kb* Zyk.; *vg* Zyg.; *eo* Zygk. — 12) *v* {Polský}. — 13) *kbeg* toho jemu; *l* toho mu. — 14) *o* počal (!). — 15) *l* Jan (!). — 16) *l* Ale věc králi. — 17) *o* sú. — 18) *kblo* v tom byli velmi; *evdg* byli v tom velmi. — 19) *g* rozdvojeni a rozděleni; *l* nesvorní. — 20) *kb* Protož. — 21) *ost* sobě mnoho. — 22) *l* {jsou}; *bo* jsú. — 23) *o* mnozí. — 24) *o* sú. — 25) *o* počnúce. — 26) *levdgo* poddati. — 27) *l* {sobě}. — 28) *v* {v níž se vypis.}. — 29) *l* přikázal. — 30) *v* jaké. — 31) *e* {a k stolu... sloužil}. — 32) *ost* {1528}. — 33) *l* ukazoval. — 34) *kbl* krajinách. — 35) *kbedgo* zbrojně. — 36) *k* {jiní sloupy... viděli}. — 37) *o* slúpy. — 38) *l* ohnivé a do obl. — 39) *ldg* roztažené. — 40) *l* přivozovati. — 41) *g* příklady a přih. — 42) *v* po takovém znamení. — 43) *l* tuto tento; *ost* tuto. — 44) *g* nejvíce. — 45) *ko* toho se; *l* se toho. — 46) *kbl* {tuto}. — 47) *l* {nejvejš}; *o* nejvýše. — 48) *ost* hejtmanu. — 49) *ked* smluvili smlouvami. — 50) *e* a bez. — 51) *led* je srovnali. — 52) *b* {to}. — 53) *bl* to. — 54) *klevdgo* že by. — 55) *ost* kdyby. — 56) *ld* navrátil. — 57) *kledg* chtěl.

a) V následující kapitole mluví se o tom podruhé. — b) Barboru. — c) Byl jím právě od 3. června 1527.

1527 sobě jich glejt[1]) od krále jim daný, rozličné vejmluvy činovaté[2]) za příčinou[3]) vkládajíce, aby se to vždy v nic rozešlo. Král když o tom zvěděl, psal opět[4]) druhé[5]) i[6]) třetí a[7]) až[8]), jestliže[9]) se nemejlím, do čtyrkrát[10]) všem[11]) těm pánům a zvláště[12]) Pražanům vší obci, i administratorovi s jeho kněžstvem, napomínaje, aby se dali volni[13]) k smlouvě[14]) naleznouti[15]), a ti páni, pan hejtman a[16]) pan Lev, aby pilnost tu přiložili a smluvili je[17]). Vypověděni se též[18]), jako prve[19]), k tomu vždycky[20]) hotově měli, čekajíce[21]) toho s radostí a[22]) s velikými škodami svými. Pražané pak, jakož[23]) prve, tak tehdáž[24]) rozličné skoky[25]) a vokliky činili, obtěžujíce sobě to, což jim státi[26]) nemohlo, rozličnými vejmluvami svými; a naposledy, že se nemají oč[27]) smlouvati[28]), tvrdili, hájíce se[29]) psaním krále Ludvíka, v prvních knihách v poslední kapitole zapsaným[30]), kteréž za mocnou[31]) vejpověď měli a držali, a zvláště v tom, odpírajíce jim bytu a navrácení zase[32]) do Prahy[a]). To i jiné sobě ku pomoci brali[33]) mnohé jalové[34]), o kterémž by dlouho[35]) bylo psáti. A tak[36]) všecko tím to zahrnu, že Pražané se nedali v ničemž ohlédati[37]), až se to[38]) opět[39]) rozličné[40]) psaní[41]) o tom královské v nic obrátilo.

A když jest[42]) tak[43]) král již nepřítele svého Jana Štefana přemáhal několika[44]) porážkami[45]) až do této[46]) chvíle, tehdy[47]) navrátil[48]) se do Vídně, v Uhřích vojska a služebního[49]) lidu ještě ponechav. A po několika nemnoho[50]) nedělích odtud do Prahy přijel v velikou středu, 1528 pátý den po svatém Ambroži, léta již xc. XXVIII°. — 8. dub. A v tom času, když Štefan nechtěl na začatém neštěstí přestati[51]), osadil byl zámek Trenčín[52]) lidmi služebnými[53]), kteříž[54]) sou[55]) se na něm silně bránili a královským služebným škody činili, dotud, až jsou[56]) se musili[57]) smluviti na jistý spůsob a zámku, již velmi[58]) pokaženého, v moc králi postoupiti[59]). A již byl Jan[60]) 9. dub. Štefan ujel do Polsky[61]), když se to dálo[b]).

A na zejtří u Veliký[62]) čtvrtek král, jsa od přirození k náboženství zvyklému podle naučení učitelův svých nakloněn, krmil chudé a umýval jim nohy na hradě v zeleném pokoji, příkladem Pána svého[63]), obyčejem tímto: Nejprve rozkázal[64]) přivésti[65]) třinádct[66]) chudých žebravých lidí muzského pohlaví do téhož pokoje, tu kdež[67]) rytířstvo a stav městský obyčej mají své míti[68]) potazy, uvésti a za stůl dlouhý posaditi[69]), na kterémž bylo krytí[70]) ubrusy, taléře[71]) a konvice dřevěné, každému z nich[72]) obzvláštně připravené. Potom rozkázal jistým[73]) osobám, pánům znamenitým některým českým a rakouským, aby jim krmě z kuchyně jeho nosili, jichžto bylo třinádct[74]), nákladně připravené[75]). A když se to tak stalo, že[76]) sou nosili[77]) krmě, rozdělené[78]) na každou[79]) osobu obzvláštně na misky skrovné dřevěné, král stoje před stolem sloužil jim a podával každému těch krmí a víno do konvic těch jim naléval. A čehož každý z nich nedojedli, rozkázal dvořanům, aby jim po obědě to[80]) všecko, totiž krmě[81])

---

[1]) *v* glejt jejich. — [2]) *v* činované; *d* činíce a to. — [3]) *bevdgo* za příčinu. — [4]) *l* {opět}. — [5]) *k* po druhé i po třetí; *e* druhé psaní i třetí. — [6]) *v* {i}. — [7]) *l* {a}. — [8]) *kbl* ač. — [9]) *l* jestli. — [10]) *kedo* čtyrykrát; *b* čtyrykráte; *g* čtyřikrát. — [11]) *l* {všem}. — [12]) *l* obzvláštně. — [13]) *bvd* volny; *l* volně; *o* velmi (!). — [14]) *ost* {k smlouvě}. — [15]) *bl* nalézti. — [16]) *kblevgo* {a}. — [17]) *ost* a je smluvili. — [18]) *l* také. — [19]) *d* jako i prve. — [20]) *d* {vždycky}. — [21]) *kb* čekajíc. — [22]) *l* {a}. — [23]) *v* jako. — [24]) *ost* {tak tehdáž}. — [25]) *d* ouskoky. — [26]) *kb* stačiti. — [27]) *kbe* voč; *l* več. — [28]) *o* smlúvati. — [29]) *b* {se}. — [30]) *zklvdgo* (chyb.) zapsaného. — [31]) *eo* mocnú. — [32]) *b* zas se. — [33]) *o* králi (!). — [34]) *l* mnoho jalového. — [35]) *l* široce; *ost* mnoho. — [36]) *d* takž. — [37]) *d* ohýbati. — [38]) *ld* {to}. — [39]) *kbleg* opět rozešlo. — [40]) *e* i to rozl.; *bldg* a to rozl. — [41]) *v* o tom psaní; *b* psaní o to. — [42]) *evo* {jest}. — [43]) *l* {tak}. — [44]) *dgv* několikami. — [45]) *g* pohrůžkami; *o* překážkami. — [46]) *ost* do té. — [47]) *d* tedy. — [48]) *v* navrátiv. — [49]) *ost* služebného. — [50]) *l* {nemnoho.} — [51]) *d* státi. — [52]) *v* {Trenčín}; *b* Tenčín. — [53]) *v* lidem služebným. — [54]) *l* kteří. — [55]) *o* sú. — [56]) *o* sú. — [57]) *l* museli. — [58]) *l* {velmi}. — [59]) *o* postúpiti. — [60]) *v* {Jan} ujel do Pol. Štefan. — [61]) *l* Polska. — [62]) *bedo* v zelený. — [63]) *e* svého Ježíše Krista. — [64]) *gl* kázal. — [65]) *leo* přinésti. — [66]) *blevdgo* třinácte. — [67]) *l* kdež stav rytířský a městský. — [68]) *ost* míti své. — [69]) *kb* a stůl dlouhej postaviti. — [70]) *d* byly kryty; *v* býti kryti (!). — [71]) *l* talíře. — [72]) *o* a z nich. — [73]) *b* jistých (!). — [74]) *g* {jichžto bylo třináct} není tuto, nýbrž až po slovech: »skrovné dřevěné«; *d* třinácte. — [75]) *l* připraveno. — [76]) *g* {že jsou nosili. — [77]) *o* sú. — [78]) *g* krmě rozličné na. — [79]) *o* každú. — [80]) *ost* po obědě to jim. — [81]) *k* ty krmě.

[a]) Str. 104. — [b]) Odstavec »A v tom času … dálo« měl by býti před větou »A po několika …«.

1526 misky, konvice a taléře dřevěné, každému v neckách, jichžto také třinádct[1]) bylo, připravené, do příbytkův[2]) jich každého snášeli[3]), když by domův šli.

A když bylo po obědě, kněz zpíval čtení
Jan XIII. 4.—5. sv. Jana, kteréž toho dne křesťanstvo zvyklo po kostelích zpívati o umývání noh apoštolských. A když se toho dozpíval[4]), že vzav[5]) pán Ježíš prostěradlo[6]), přepásal[7]) se jím[8]), a vzav měděnici, nalil vody[9]) etc., tehdy[10]) král přepásal se čistým prostěradlem a kázal sobě měděnici[11]) přinésti; a vzav ji s vodou biskup trijenský[a]), tehdáž přítomný, podstavil[12]) pod nohy[13]) každému tomu chudému. — Král pak přiklekl na zemi a ten biskup každému nalíval[14]) vodu[15]) na jeho nohu pravou[16]) obnaženou[17]), a král[18]) umýval a rouchou[19]) čistou 1526
vytíral a potom ji[20]) políbil, až do posledního. A když to dokonal[21]), tehdy[22]) kázal sobě podati třinádct[23]) měšečkův červených zámišových, k tomu připravených, a v každém byl groš za[24]) zlatý rýnský, a zavěšoval jim je na jich[25]) šije; k tomu také každému[26]) několik[27]) loket sukna dobrého s sukni a kmentu s košili rozdal[28]), a s tím je pustil do příbytkův jich[29]). — O takovém skutku není slejcháno o žádném pánu mocném křesťanském[30]), aby se tak ponižoval, jako tento král těchto časův, o němž potvrzují hodnověrní a znamenití lidé, za[31]) věrnou pravdu[32]), vyznávali[33]), že i jinde v jiných zemích[34]) totéž obyčej měl činiti. A tolikéž o císaři[35]) Karlovi bratru jeho vysvědčovali[b]).

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ,

v níž[36]) se vypisuje[37]) o císaři a o králi pánu[38]), jaké[39]) štěstí oběma těch časův přišlo, a zase papeži[40]), jaké neštěstí od císaře se jemu přihodilo. Při tom jaké násilé[41]) znamenitý počet novokřtěncův jest pro čtení svaté[42]) zhubeno[43]) skrze biskupa Fabri[44]).

Aby se někomu nezdálo, že rohoži[45]) pletu, nediv se tomu žádný, že založiv řeč svou[46]) v těchto knihách o té[47]) různici prazské, vzal jsem před se[48]), abych mezi to přičinil jiné rozličné věci, netoliko v zemi České, ale i[49]) jinde vně povstalé, a zvláště o dobytí Římu[50]). Nebo to[51]) chci učiniti proto, aby známo bylo, co[52]) se jest v tom času a mezi tím dálo jiného paměti hodného na budoucí časy, do té pře a nesnáze již jmenované skonání, doma i vně, tu kdež by se dotýkalo krále a pána země České, i tudíž bratra jeho, císaře Karla, by pak bylo i na moři. A v takové věci i staří historikové časem a[53]) místem se zachovávali.

Což se pak Římu a dobytí jeho od císaře nadepsaného dotýče, to učiniti musím z dvojí příčiny, že psáti budu tuto také o tom, poněvadž mi se to též času tohoto nahodilo.

---

1) *l* třinácte. — 2) *l* pytlíků. — 3) *k* nositi. — 4) *o* dozpívali. — 5) *eg* vzal. — 6) *o* mědénici (!). — 7) *d* přepásav. — 8) *l* s ním. — 9) *l* nalil do ní {vody}. — 10) *d* tedy. — 11) *ost* měděnici. — 12) *ost* postavil. — 13) *kble* {pod nohy}. — 14) *kbvdg* naléval; *o* nalévá. — 15) *bevdgo* vody. — 16) *bvo* pravú. — 17) *bo* obnaženú. — 18) *kbl* {a král... vytíral}. — 19) *vo* rúchou. — 20) *kdvg* i; *v* jich. — 21) *o* ukonal. — 22) *d* tedy. — 23) *ledgo* třinácte. — 24) *g* {za}. — 25) *k* jejich. — 26) *kblo* {každému}. — 27) *kb* několiko. — 28) *v* rozdával; *kb* i rozdal. — 29) *d* svých (!). — 30) *v* {křesťanském}. — 31) *e* a za. — 32) *v* pravdou. — 33) *lv* {vyznávali}; *kb* vyznali; *d* vyznávajíc. — 34) *ke* krajinách a zemích. — 35) *evo* o císařovi. — 36) *l* v níž se oznamuje o císařovém (!) a královském štěstí a zase papežovu neštěstí. Při tom o zahubení lidí mnohých pro evangelitské učení, a to se dálo skrze biskupa Fabera. — 37) *v* {v níž se vyp.} O císařovi Karlovi a králi Ferdinandovi pánu atd. — 38) *b* {pánu}. — 39) *kb* jak. — 40) *e* o papeži; *v* papež. — 41) *kbeg* násilí. — 42) *kb* pro evangelium. — 43) *be* zahubeno. — 44) *kb* Fabrii; *v* Fabry. — 45) *bl* rohoží; *k* rohože. — 46) *o* svú. — 47) *l* {té}. — 48) *blv* sebe. — 49) *d* ale také i. — 50) *klevdg* Říma. — 51) *v* {to}. — 52) *ost* co jest... dálo se (*kbl* se dálo). — 53) *l* i.

a) Bernard Clesius. — b) Bartoš o všech těchto věcech má zprávy buď z obecné vědomosti nebo z novin vyhlašovaných a rozpisovaných. O umývání nohou mluví též Beckovský ve své Poselkyni (II. díl, sv. I. 46), cituje k tomu Hist. prag. lib. 4., téměř týmiž slovy, ale fakta udává rozdílně; snad změnil sám, snad měl pramen jiný.

1528 První příčina: blízkost krve jich spolu vlastní příbuzné [1]) totiž s králem pánem mým, a protož také dobře [2]) náleží mi [3]) o císaři tuto [4]) pro tak znamenitý skutek, arcihodný paměti [5]), psáti též, jako o králi pánu mém. Druhá: že o takovém skutku tak znamenitém a paměti hodném za [6]) těchto věkův [7]) nikdá slycháno nebylo, aby [8]) měl kdo toho [9]) dovésti [10]) a to město s papežem [11]) i [12]) s kardinály zkaziti, leč před několika [13]) sto [14]) lety za starých Římanův a pohanův.

A protož [15]) jest se čemu podiviti, že tomu pánu a císaři i bratru jeho Ferdinandovi divné neobyčejné přišlo štěstí a vítězství na tom světě: císaři, aby přemohl krále franského a jej jal i [16]) do vězení [17]) v moc svou [18]) vzal a držal ho dotud, dokudž [19]) smlouvy [20]) spolu [21]) přátelské na jistý (1525) spůsob neučinili léta předešlého M⁰D⁰XXV⁰ časem jarním [a]), a potom Římu [22]) dobyl mocnou rukou a papeže sobě podmanil — o tom [23]) doleji šíře [24]) se psáti bude [b]); — králi také Ferdinandovi, aby země Uherské dobyl, králem učiněn byl a Jana Štefana, na to království prve [25]) korunovaného, z země té vyhnal s potupou jeho. Ale [26]) to dlouho netrvalo, jakož doleji o tom bude mluveno [c]). A naposledy [27]) k tomu jest přišlo, že jsou [28]) Uhři dřív roku zběhlého čtyři [29]) pány pazemě své nad sebou měli, totiž krále Ludvíka, od Turkův poraženého, císaře tureckého, náměstka jeho, Jana Štefana, někdy vejvodu [30]) sedmihradského nadepsaného, a krále Ferdinanda Českého.

Co se jest [31]) pak v jiných cizích [32]), okolních zemech těch [33]) také časův, od léta [34]) počna M⁰D⁰XXIII⁰ až do této chvíle dálo [d]), (1523) totiž že jest hrozné pozdvižení lidí jedněch proti druhým, zvláště v Říši i jinde, bylo, s krve proléváním [35]) nemalým a nejvíc proti [36]) jménem a titulem duchovním lidem, – protože sou [28]) již téměř po všem křesťanstvu poznávali to [37]) lidé obecní, že jsou od dávního věku jich předky, i je také, nesmírně oklamávali [38]) netoliko o statky jich, ale, což mnohem většího [39]) jest, i o duše jich je připravovali lstivě, je i sami sebe podvozujíce pro libost a rozkoš tělesnou [40]) i pro zvelebení své falešným [41]) a svodným [42]) učením, aby statky své jim vydávali na ten trošt, jako by koupiti [43]) sobě měli od nich budoucí život šťastný [44]) za peníze, čehož v moci své takoví zlí prodavači nikdá [45]) neměli. — I z té příčiny, prohledše [46]) teprv lidé ze všech stran očima a jako ze sna probudivše se [47]) božím způsobem [48]), z poznání [49]) čtení [50]) svatého a pravdy [51]) jeho, z učitelův svých věrných od boha osvícených, pozdvihli se všudy proti nim a klášterův mnoho pobořili, vyhnavše z nich mnichy, bosáky, jeptišky i [52]) jiné nájemníky [53]) a zahaleče římské. A protož všeho toho pomíjím, abych [54]) s cesty daleko nezacházel [55]). — A těch časův také [56]) v těch zemích začali ve dni páteční i jiným [57]) časem postním maso jísti.

A král Ferdinandus pod svým panováním mnoho lidí poddaných svých v zemi Rakouské, Štýrské, Korutanské a díl v Moravě u Znojma, i v jiných svých zeměch [58]) kázal s světa svésti [59]) a zahubiti pro čtení svaté [60]) [e]).

---

1) *b* příbuznost. — 2) *kbl* {dobře}. — 3) *l* {náleží mi}. — 4) *kbl* tu o císaři. — 5) *k* {paměti}. — 6) *l* že těchto (!). — 7) *k* našich věkův. — 8) *v* a aby. — 9) *kbledg* toho kdo. — 10) *l* kdy dovésti. — 11) *d* i s papež. — 12) *kbl* {i}. — 13) *levdo* několiko. — 14) *kbl* sty; *evdgo* sto. — 15) *kb* proto. — 16) *kbevgo* a; *d* {i}. — 17) *l* do věz. vzal ano v moc svou vzal. — 18) *o* svú. — 19) *o* dokud. — 20) *o* smlúvy. — 21) *ost* {spolu}. — 22) *v* Řím. — 23) *l* O tom. 24) *o* dáleji a šiřeji; *l* {šíře}. — 25) *vg* {prve}. — 26) *k* A. — 27) *kbl* Naposledy. — 28) *o* sú. — 29) *d* štyry; *kbevgo* čtyry. — 30) *go* vývodu. — 31) *l* {jest}: *kbdgo* jest se. — 32) *vg* {cizích}. — 33) *d* těchto. — 34) *k* léta páně. — 35) *l* prolitím. — 36) *z* (chyb.) pod. — 37) *d* {to}. — 38) *o* oklamovali. — 39) *l* horši jest. — 40) *bo* tělesnú. — 41) *o* falešné. — 42) *e* svedeným; *o* svobodným. — 43) *o* kúpiti. — 44) *l* a šťastný život. — 45) *l* nikdy. — 46) *kble* prohledši. — 47) *d* {se}; *kleg* se probud.; *b* probudivši se. — 48) *k* působením. — 49) *v* {z} poznání; *d* a poznáním. — 50) *kbl* evangelium. — 51) *d* pravdu. — 52) *kbedgo* a. — 53) *l* nájemníky, psy němé a zah. — 54) *kbledv* aby. — 55) *v* neodcházel; *b* nescházel; *l* nechodil anebo nescházel. — 56) *v* tak. — 57) *l* i v jiné časy. — 58) *ost* zemích. — 59) *o* svýsti. — 60) *kl* {pro čtení svaté}.

a) Bartoš se mýlí. Mír v Madridě byl až 13. led. 1526. — b) Viz str. 232. — c) Viz IV. kap. 31. — d) Podobá se, že tento odstavec, jenž nijak nehodí se v souvislé pásmo, dostal se sem přehozením listů při vazbě originálu. Obsah dobře souhlasí s rozjímáním v kap. I. 8 a též formou se tam hodí. — e) Snad i toto místo je vsuvka cizí a pozdější; vždyť Bartoš právě před tím krále Ferdinanda velebí. Také slova »pod svým panováním« spíš ukazují na dobu již po Ferdinandovi, nežli na první tři léta jeho vlády, kdy o pronásledování nekatolíků nic nevíme; jen 2 novokřtěnci r. 1528 upáleni ve Vídni a v Brně. Sněm ve Znojmě t. r. pouze učení novokřt. odsoudil.

1528 Biskup pasovský [1]), na svém panství též učinil [a]). A protož navrátím se [2]) k dobývání Římu podle mého přirčení [3]) tak jakž jsem z spisu latinského, nyní v cizích zemích vytištěného a vydaného, dosáhnouti mohl, kterýž se za pravý [4]) pokládá, těmito slovy: 1528

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ.

Počíná se [5]) pravý spis o císařském vojsku [6]) a o jich po vlaské zemi, buďto Florencí [7]), buďto města Římu dobývání, i o jiných příhodách počestných [8]) kteréž šťastně císařským služebným [9]) se dařily [10]); a jak papež Římany namlouvá [11]) [b]).

1527 Protož když papež opět za nepřítele [12]) císaři se postavil [13]), v nové smlouvy [14]) s franským králem, s Benátčany i s [15]) jinými mocnými vcházeje, zjevně také přiříkaje, že vždy ne skrze legáta, jako prve, jednati chce, ale sám osobně do stanův [16]) přijede a proti Jeho Velikomocnosti [17]) chce válku vésti, ale císařští služební, kteřiž od Insubrí [18]) k Florencí [19]) táhli, a u Fauencí [20]) tehdáž byli, přemohše na cestě mnohá protivenství [21]), zvláště [22]) v nedostatku špíže — kterouž [23]) ovšem nepřátelé jich [24]) se všech stran vůkol jsou [25]) jim odjímali — do Arethu [26]), tustského [27]) městečka, přitáhli.

Potom kdež [28]) za několik dní retuňku, děl [29]) i špíže od Senenských [30]) očekávali — nebo [31]) to [32]) všecko oni Senenští [33]), když by [34]) nejprve [35]) císařští do Tustcí [36]) přitáhli, slíbili [37]) k dobývání [38]) Florencských [39]) dáti [40]), a z ponuknutí [41]) papežova málo před tím od Florencských [42]) válkou umdleni byli, — spolehše [43]) na ten slib císařští služební [44]), k tomu také, že v hotovosti na cestu [45]) byli, protož [46]) děl [47]), tarasův a jiné braní [48]) potřebné v Mediolanu zanechali [49]) [c]). 1527

Ale v tom, když vojsko papežovo [a] spuntovaných [50]), kteréž [51]) v Ravenně a v jiných městech římských zůstalo, širokými cestami do Florencí [52]),

---

[1]) *ost* pasovský, příjmí maje ďábel aneb Faber. — [2]) *l* Již pak nyní navrátím se. — [3]) *kblo* přirčení. — [4]) *e* za zprávy. — [5]) *kblv* {počíná se}; *kbl* V níž se vypisuje. — [6]) *l* o tažení vojska císařova. — [7]) *l* k Florencí a k Římu a jak papež Římany namlouvá; *kb* v Florencii. — [8]) *lev* pocestných. — [9]) *e* služebníkům; *o* pocestným (!). — [10]) *kb* dařilo; *e* zdařilo; *v* dály; *g* držaly; *o* zdařily. — [11]) *e* namlúvá. — [12]) *o* za nepřátele. — [13]) *vl* postavil. — [14]) *g* smlouvě. — [15]) *l* {s}. — [16]) *zl* (chyb.) do stavův. — [17]) *l* Velebnosti. — [18]) *bvdgo* Ineubrí; *l* Insubriae. — [19]) *kve* k Florencii. — [20]) *b* Fanecii; *v* Favecia; *l* Valencie; *edgo* Favencí. — [21]) *k* pokušení, nebezpečenství a protivenství; *ost* nebezpečenství a protiv. — [22]) *l* a zvláště. — [23]) *b* kterúž. — [24]) *b* jejich. — [25]) *ble* {jsou}. — [26]) *v* Arechu (!). — [27]) *kb* tuhského; *l* tutského; *e* tuthského; *vg* thutského; *d* tusckého. — [28]) *l* {Potom kdež}; *d* Tu; *beg* Protož když; *k* Protož kdež. — [29]) *zkbedg* (chyb.) díl; *vl* diel. — [30]) *kbe* Semenských. — [31]) *ego* neb. — [32]) *b* {to}. — [33]) *kb* Semenští. — [34]) *l* kdyby. — [35]) *kl* nejprv. — [36]) *kev* Thusti; *l* Tusciae; *b* Thustii; *o* Tustii; *g* Tusti. — [37]) *d* slibovali. — [38]) *l* k dobýv. válku Fl. — [39]) *kblo* Florenských. — [40]) *kl* Fl. kteříž; *kbl* {dáti ... od Florentských}. — [41]) *e* z ponoukání; *o* z ponúkání. — [42]) *vo* od Florenských. — [43]) *l* dáti, spolehši. — [44]) *kbl* služebníci. — [45]) *l* na cestě. — [46]) *l* {protož}. — [47]) *z* (chyb.) díl; *levo* diel; *ost* děl. — [48]) *ost* braně. — [49]) *l* nechali a v tom. — [50]) »a« dodáno: *l* vojsko, pap. spuntování; *k* voj. spuntovaných papežovo. — [51]) *kb* kteréhož; *l* kteréhož mnoho. — [52]) *lvdgo* Florencí.

[a]) Rovněž i tuto větu mám za cizí pozdější glossu, i souhlasnou větu v nadpise; srv. pozn. 1. v textu na této straně. Jan Faber, vlastně Heigerlin, biskupem pasovským vůbec nebyl. Nar. r. 1478 v Leutkirchu v Allgavsku, byl r. 1516—21 vikářem biskupa Kostnického a tu polemicky vystupoval proti Lutherovi, r. 1521 povolán jest do rady Ferdinandovy a teprve r. 1528 stal se koadjutorem bisk. ve Víd. N. Městě, r. 1530 biskupem vídeň. a administratorem bisk. ve Víd. N. Městě a děkanem ve Vratislavi. Ve známost Čechům přišel teprve roku 1530 a umřel r. 1541, 21. května, jako probošt litoměřický. O násilí nějakém té doby proti poddaným jeho pro víru ničeho není známo. (Rezek, Biskup vídeňský Jan Faber a čeští utrakvisté. Zprávy o zasedání král. uč. spol. 1889, 398. – Kastner, Archiv f. d. Gesch. des Bistums Breslau I. 55, 58. — Hauck, Realencyklopädie für prot. Theologie u. Kirche, III. vyd. 1898, 5., str. 717. — [b]) Který to spis Bartoš překládá, nepodařilo se mi vypátrati. Bibliografii o pádu Říma vydal G. Droysen (Zeitgenossische Berichte über die Eroberung der Stadt Rom. Halle 1881). Není však ani zřejmo, překládal-li Bartoš z originálu či z lat. překladu relací vlaských; ty vydal Millanesi: Il Sacco di Roma del MDXXVI, Florencie 1867. Nejlépe hodil by se spis citovaný u Reymonta i Gregorovia (Gesch. der Stadt Rom): Grolier, Historia expugnatae et direptae Urbis Romae per exercitum Caroli V. Paris. 1547, (jehož jsem též nedosáhl), kdyby Bartoš výslovně nepravil, že překládá ze spisu již tištěného. — [c]) Města, svrchupsaná latině, jsou: Insubri, Florencie, Faenza, Arezzo, Siena, Milán. — Tuscia = Toskana.

1527 aby jí bránili[1]), přitáhlo, — a bylo jest[2]) to město již služebními lidmi, braní, děly[3]), špížemi[4]) opatřeno, — císařští pak[5]), aby při dobývání[6]) jeho[7]) tolik času nezmařili[8]), tak aby začnouce[9]) nepřestali[10]) hladem[11]), anebo, by pak je dobyli, aby s papežem — jenž k té[12]) věci po vlaské zemi velmi[13]) časté potěšení jmíval[14]) — nové války vésti nebyli přinuceni, z kterýchžto dvú věcí jednu[15]) nepoctivú a druhú pracnú[16]) sobě býti znamenali, — protož radu[17]), kterouž[18]) sou[19]) šli k dobytí Florenských[20]), aby upřímo do města vtáhli[21]), proměnili, prohlédajíce[22]) jistě k papeži, kterýž hlava a počátek[23]) byl těch zlých věcí velikých[24]), jestliže by začali válku vésti s Vlachy, aby ji s tichým pokojem dokonali, a obec křesťanská, tolika[25]) a tak dávnými[26]) válkami pokažená, aby někdy oddechnouti[27]) mohla.

Protož zanechavše všech válečných[28]) nástrojův přes pole Senenské[29]) proti Římu[30]) velmi spěšně cestou[31]) táhli, tak že veliká strana vojska přes Viterbí[32]) přetáhli[a]), dříve nežli jsou[33]) o jich příchodu co jistého[34]) v Římě[35]) zvěděli.

Ale kdež[36]) pověst vcházející[37]) nepřítele s tažením usilujícího oznamovala[38]), tehdy[39]) tam rychlú bázní všickni souce[40]) přestrašeni[41]), báli se: onen[42]), kde by[43]) bezpečněji se dal[44]), že by zboží své schoval[45]); jiní, co by v tak bídném[46]) těch věcí stavu činěno mělo býti, s přáteli a s příbuznými se radili, a naposledy všickni[47]) utíkati hleděli[48]) a město opustiti strojili se; jenž by to byli[49]) bez pochyby učinili, kdyby papež s velikými pokutami, aby[50]) žádný z města neucházel, ani aby z něho co vynášel, s přikazováním[51]), bídných měšťanův a dvořanův všech bezděky byl nezadržal[52]). A nad to spolu radné senatory a lid římský k sobě povolal, a je širokou[53]) řečí napomínal, aby na římské jmeno a na dávní chválu zpomínajíce[54]), odění pro vlast a pro stolici apoštolskou[55]) na sebe[56]) brali a města aby bránili, dokudž by vojsko spuntovaných, o kterémž jsme, že by v Florencí[57]) byl[o] zanechán[o], vejše pověděli, i druhé vojsko, kteréž jménem[58]) papežovým v království Neapolitánském leží, do Říma již spěšně nepřitáhli; s kterýmžto netoliko nepřátely zahnati, ale také je[59]), v nedostatku všech potřeb pracující[60]), z gruntu snadně budou moci zahubiti a tak sebe[61]) od nepřátel, město od dobýtí[62]) a Vlaskou zemi od cizích národův vysvoboditi. 1527

Těmi i jinými k tomu podobnými slovy Římané[63]), chvály chtivostí jsouce[64]) podněcováni, pro vlast, pro stolici apoštolskou[65]) i také pro svou[66]) nuznú[67]) potřebu poslední všecko učiniti slíbili[68]). On, papež, zase poděkovav jim, přiřekl, že mezi nimi zůstane a, bude-li toho potřebí, [že chce svou rukou za ně bojovati; a tomu se důvěřil][69]), že již[70]) s pomocí lidu římského a pěti tisícův jiných služebných[71]) lidí, kteréž jest v městě osadil, moci bude[72]) výborně[73]) zdí brániti. A tím jest on papež lidu neustavičného posilnil a s palatinskými[74]) kardinály[b]), preláty i se vší svou sběří na paláci[75]) příchodu nepřátel očekával.

[1]) *l* bránilo. — [2]) *l* již. — [3]) *e* {děly}. — [4]) *l* i spíží. — [5]) *l* {pak}. — [6]) *v* {při dobývání… tak aby}. — [7]) *l* {jeho}. — [8]) *l* nemařili. — [9]) *o* začnúce; *kbl* {začnouce}. — [10]) *kbl* nepřáteli. — [11]) *l* hladem buďto vymořili buď je dobyli; *k* hladem aneb jakkoli je dobyli. — [12]) *l* z té. — [13]) *k* {velmi}. — [14]) *v* mívali (!). — [15]) *vl* jednou. — [16]) *l* pravou. — [17]) *v* radou. — [18]) *l* s kterouž. — [19]) *o* sú. — [20]) *go* Florencských; *ost* Florent. — [21]) *o* {vtáhli}; *l* vtrhli. — [22]) *o* prohlídajíce. — [23]) *l* hlavou a počátkem. — [24]) *kblevdo* velkých. — [25]) *d* toliko (!). — [26]) *kbleg* dávními. — [27]) *bd* oddechnúti. — [28]) *d* válečních; *l* válek a. — [29]) *k* Semenské; *b* Semenská; *l* Senenská. — [30]) *b* k Římu. — [31]) *d* {cestou}. — [32]) *bl* Viterbi. — [33]) *o* jsú. — [34]) *l* v jistotě v Římě co zvěděli. — [35]) *v* {v Římě}. — [36]) *ost* když. — [37]) *evdg* vcházející; *l* rozcházející. — [38]) *kble* se oznamovala. — [39]) *d* tedy. — [40]) *beo* jsúce. — [41]) *l* předěšeni. — [42]) *v* {onen… schoval}. — [43]) *l* kdyby; *d* kdo by. — [44]) *d* udál; *kblvgo* nadál; *e* nenadál. — [45]) *d* choval. — [46]) *ldgo* tak v bídném. — [47]) *eo* všickni ti. — [48]) *kevdgo* chtěli. — [49]) *o* jenž by dobyli (!); *d* jakož by to byli; *l* což byli by; *g* a již by to byli. — [50]) *l* {aby} co z něho. — [51]) *d* s upřikazováním. — [52]) *ov* nezdržal; *d* nezdržel; *kl* nedržel; *beg* nedržal. — [53]) *b* širokú; *e* šir. cestú a řečí (+ *d*) obzvláštní. — [54]) *l* nezapomínajíc. — [55]) *v* papežskou a apošt.; *o* apoštolskú. — [56]) *v* na se. — [57]) *k* na Florencii. — [58]) *d* pod jménem. — [59]) *kb* je taky. — [60]) *l* pracujících (!). — [61]) *v* sobě. — [62]) *z* (chyb.) od bytí. — [63]) *l* Římané chtivostí chvály jsou a (!); *b* Řím. chválili chtivosti súce; *k* Římany uchlácholil, jsouce (!). — [64]) *eo* jsúce. — [65]) *o* apoštolskú. — [66]) *o* svú. — [67]) *o* snažnú. — [68]) *ost* slíbili učiniti. — [69]) Místo v [] není v *z*, ale ve všech ostat. ruk. — [70]) *l* {již}. — [71]) *ost* {služebných… moci}. — [72]) *odg* {bude}; *g* budou, (ale to připsáno později in marg.). — [73]) *v* {výb. zdí brániti}. — [74]) *bl* platinskými; *dgv* neapolitánskými. — [75]) *k* na palácu.

[a]) Viterbo. — [b]), t. j. dvorskými kard.

KAPITOLA OSMNÁCTÁ,

v níž se vypisuje[1]), jak lid císařský Římu dobývají a papež s kardinály utíká, a když[2]) Římu dobyli, jak množství[3]) kořisti nabrali[4]).

1527 5 květ. Ale[5]) císařští služební, když pátého dne máje měsíce léta M[0]D[0]XXV[0 a]) k osmému téměř od města kamenu přitáhli, ihned skrze posly senatorům a lidu římskému pozdravení učinili a náramně prosili, aby se k věcem papežovým nepřiměšovali, aby[6]), když by[7]) své a nepřítele[8]) jich povahy obecné učinili, věcem[9]) svým ušlechtilým zle neučinili; neb[10]) proti papeži[11]) — tak mluvíce — jsou[12]) přitáhli, ale že s Římany, jestliže by chtěli[13]) oni Římané, přátelství a pokoj rádi by zachovali.

K těm řečem[14]) Římané[15]) dosti mužně[16]) odpověděli, že pro vlast a pro papeže i pro stolici apoštolskou[17]) bojovati chtí[18]), a protož napomínali, aby města se nedotýkali.

Z té pak odpovědi nic lenivější císařští nebyli, ale v týž večer u města trvali, zapálivše se žádostí, aby jich bez meškání dobývali. Ale že ani děl, jimiž[19]) by zdi bořili, ani žebříkův[20]), po kterýchž by lezli, neměli, zůstali na tom, aby do jitra bitvú[21]) prodlili[22]). A protož v noci veliké[23]) mnozství řebříkův[24]) spůsobili a na zejtří, jenž[25]) 6. květ. šestý den již řečeného měsíce byl počítán, když se rozednívalo, Hispanové, s ochotnou myslí a příliš některak k takovým skutkům hotovější[26]), schytivše[27]) řebříky, v náhlosti náramné[28]) ke zdem je stavěli, a čím každý z nich rychleji mohl, na ně vlézti[29]) usilovati. A tu tehdáž osvícené kníže Borbonské[30])[b]), předřečeného vojska hejtman a císařovo místo držící v[31]) Vlaské zemi znamenitý, přede všemi po řebříku[32]) lezl[33]) a zabit 1525 jest[34]) z děla, kteréž sloulo[35]) mozquet[36]), a v půl hodině, vyznav se z[37]) svých[38]) hříchův, [umřel a][39]) duši[40]) pustil[41]). Jehožto příhodou[42]) císařští služební – nebo[43]) od nich byl velmi milován — jsouce popuzeni velikou[44]) bolestí[45]) a[46]) lítější jsouce[47]) učiněni, ukrutněji bitvu jsou[48]) svedli[49]), tak že, když[50]) za šest hodin statečně bitvu s obou[51]) stran měli proti předřečeným pěti tisícům lidu služebného a proti římskému mnozství, pro vlast bez přestání bojujícím[52]), a proti hrozným a mnohým dělóm[53]), hromobití strašlivému[54]) nebesa prorážejícímu[55]), po řebřících[56]) na zdi, tu kdež hora jmenovitá[57]) jest, běžali[58]) a do předměstí skákali, děla Římanům pobrali a je až[59]) do jednoho, krom málo některých, kteříž do Říma[60]) utekli, zmordovali.

Ale papež, jenž z paláce tomu všemu se díval, s třinádcsti kardinály a s mnohými preláty i s[61]) urozenými pány i se vší svou[62]) sběří na zámek svatého Anjela[63]) neobyčejnou[64]) cestou[65]), kteráž při zdi od paláce až k řečenému zámku vede, vykradl[66]) se, a málo toho chybilo, že jest od císařova lidu přejat[67]) nebyl.

A zajisté[68]) vídíno bylo od již řečené hory divné divadlo; nebo tu Římanův na čtyry[69]) tisíce, a císařského lidu[70]) málo nad dvě stě zahynulo. Ale že největší díl jich byli jsou[71]) zraněni[72]), jiní pak[73]) prací bitvy[74]) předešlé ustavše, v před-

---

[1]) *v* {v níž se vypis.}. — [2]) *c* {a když … nabrali}. — [3]) *vg* mnoho. — [4]) *l* V níž se vypisuje od císařského vojska Římu dobývání, papežovo utíkání i města s znamenitou kořistí zebrání. — [5]) *dg* Dále; *l* A když … pátého … — [6]) *kl* {aby … neučinili}. — [7]) *dv* kdyby. — [8]) *bvg* nepřáteli; *edo* nepřátel. — [9]) *b* {věcem … neučinili}. — [10]) *v* nebo. — [11]) *l* papežovi. — [12]) *o* jsú. — [13]) *l* oni Řím. chtěli, rádi pokoj a přátelství zachovají. — [14]) *d* věcem. — [15]) *l* oni Římané. — [16]) *o* tuze; *b* nuzně. — [17]) *bo* apoštolskú. — [18]) *v* chce (!). — [19]) *o* jenž. — [20]) *kbledg* řebříkův. — [21]) *v* s bitvou; *l* s bitvú. — [22]) *vl* prodleli. — [23]) *z* (chyb. mnozí vel.; *c* v noci velmi. — [24]) *v* žebříkův. — [25]) *v* jenž jest byl šestý … počítán; *g* jenž byl šestý … počítán. — [26]) *k* hotovi. — [27]) *kb* schytivše se. — [28]) *vo* náramně. — [29]) *g* lézti (původ. však bylo »volati«). — [30]) *go* Barbonské; *l* Bavorské (!). — [31]) *o* {v} vlaské. — [32]) *g* žebříku. — [33]) *l* lezl, z mušketu postřelen jest a v půl hodině … duši pánu bohu poručil. — [34]) *v* {jest}. — [35]) *o* slulo. — [36]) *v* mozkviet; *osl* mozkvet. — [37]) *vo* {z}. — [38]) *b* {z svých}; *k* {svých}. — [39]) *zlvdgo* {umřel a}. — [40]) *kb* {a duši}. — [41]) *kbl* {pustil}. — [42]) *l* Jeh. takovou příhodou. — [43]) *l* neb. — [44]) *bo* jsúce pop. velikú. — [45]) *l* litostí. — [46]) *l* {a}. — [47]) *bo* jsúce. — [48]) *bo* jsú; *l* {jsou}. — [49]) *kblv* vedli. — [50]) *l* {když}. — [51]) *bo* s obú. — [52]) *k* bojujícímu; *b* bojujících. — [53]) *l* proti mnohým a hrozným děl. — [54]) *zbeovdgz* (chyb.) strašlivé; *l* strašlivě. — [55]) *beovdg* (chyb.) prorážející; *l* porážejícího. — [56]) *d* {po řebřících}. — [57]) *g* (mezi řádky) znamenitá. — [58]) *osl* (krom *o*) běželi. — [59]) *l* až téměř do. — [60]) *d* z Říma — [61]) *v* {s}; *l* s mnohýma uroz. — [62]) *o* svú. — [63]) *kbed* Anděla. — [64]) *o* neobyčejnú. — [65]) *vo* cestú. — [66]) *l* vykradše. — [67]) *d* přijat. — [68]) *l* A jistě bylo tu u té hory divné divadlo. — [69]) *d* štyry. — [70]) *l* lidu okolo dvou set zhynulo a z obou stran množství jich bylo raněno, jiní pak prací … — [71]) *kb* {jsou}; *o* jsú. — [72]) *vl* {Ale že … zraněni}. — [73]) *kbl* {pak}. — [74]) *l* v bitvě.

[a]) Chyba o 2 léta. — [b]) Connetable Karel Bourbonský, vév. de Montpencier.

1527 městí, kteréhož jsou[1]) mocí dobyli, maličko odpočinúti umyslili; a v tom Římané u brány, kteráž vede k bráně krajní[2]), ležící za řekou Tiberskou[3]) u špitála[4]) sv. Ducha, chtíce[5]) se brániti a spořádavše[6]) [u[7]) ní houfy, zastavili[8]) se. — Na kteréžto císařští, posilnivše[9])] se skrovným odpočinutím, opět tu[10]) udeřili a odtud je[11]) vytiskli, něco jich zmordovali a jiné k utíkání obrátili a bránu Tiberskou[12]) opanovali.

Ale Římané opět[13]) pro vítězství pečlivěji chtíce bojovati, tři mosty, po nichžto od řečené krajiny do Říma chodívali, silně tarasy a děly pevnými — nebo zlého budoucího[14]) mysl lidská častokrát jest za znamení —, aby císařští po nich nešli, s pilností ostříhali. Z kterýchžto věcí nic jim spomoci nemohlo; buďto, jakož se domnívám, nešťastný ten den městu Římskému byl, buďto že císařští služební, došedše[15]) vítězství, zuřivější a smělejší jsou[16]) byli, jakož všech lidí pověst přináší, že nepřátelé již[17]) dvakrát jsou[18]) přemoženi. Neohledše se na to císařští služební[19]), z děl střílením mosty ztloukli[20]), tak že v krátké chvíli jsou[21]) je přemohli[22]) a Římanův díl zmordovali[23]), a díl jich, aby[24]) hřbety[25]) obrátili, přinutili. A když sou[26]) již tu žádní[27]) z nepřátel neodpírali, tehdy vítězitelové[28]) od krve vylévání a mordu[29]) přestali.

A když již[30]) odtud k XXII[té] hodině[a]) nešporní[31]) do Říma přišli[32]), všecko město dáno bylo k zebrání[33]) loupeže[34]), kterýž[35]) tak veliký byl[36]), že císařští zlata, stříbra, perel, drahých kamenův[37]) a pozlacených, hedbávných štuk nabrali se, a jiné svršky nechatrné sobě zvošklivili. Avšak tak veliké bohatství ani jest[38]) bídnému městu prospěti[39]) mohlo![40]) — A že někteří ostatkové[41]) z tak[42]) bohatého[43]) loupeže v něm zůstávali[44]), tím vším, jsouce[45]) císařští bohatstvím nasyceni[46]), pohrdali; jiné pak vojsko, kteréž málo potom z Columny[47])[b]) do města přišlo, pobralo ovšem ostatek[48]) a zebralo. 1527

Císařští služební potom zámek[49]) svatého Anjela[50]), kdežto[51]) papež s kardinály, preláty a s čeledí[52]) byl ušel, s pilností oblehli a ustavičně dobývali, dotud, až XIIII[o][53]) dne dřív jmenovaného 14. květ.
měsíce papež s kardinály pod těmito úmluvami[54]) císařským služebným[55]) dal se:

Nejprve[56]): že on papež, užívaje přirozené milosti císařské, sám sebe i třinádcst kardinálův, kteří jsou[57]) na zámku v ruce císařských služebných, poddati má, aby vedeni byli do[58]) Neapolí[59]) a odtud, kamž[60]) dále bude[61]) chtíti Jeho[62]) Císařská Velebnost.

Druhé, že:[63]) papež aby hned zaplatil sto tisícův[64]) dukátův za žold služebných Němcův a ve dvadcíti[65]) dnech nejprv[66]) příštích jiných padesát[67]) tisícův[68]) pro Hispany; a aby uložil na troje kostely uložení jiných[69]) dvou[70]) set tisícův dukátův takovým spůsobem, aby rychle sebráni byli k zdržení[71]) lidu řečeného[72]) vojska[73]); a že[74]) jest postoupil v ruce k tomu vybraných od řečeného vojska jménem Jeho Císařské Velebnosti, řečeného zámku sv. Anjela[75]) se všemi braněmi[76]), děly, zbroji, špížemi[77]), kteréž na něm byly[78]); a aby Město Staré[c]) s porty[79])[d]), s[80]) posádkami, s[81]) děly i s[82]) jinými běhy[83]) válečnými jich, i[84]) Parmu, Placentí, Mutynu[e]), tak řečená města navrátil.

Třetí: aby navrátil kardinálovi Columnen-

---

[1]) *l* {jsou}; *o* jsú. — [2]) *o* krajinní. — [3]) *kb* Tiberiadskou; *l* Tyberis; *v* Tyborskou. — [4]) *ost* u špitálu. — [5]) *l* chtěli; *d* {chtíce se brániti}. — [6]) *v* až pořádavše(!). — [7]) Místo v [] není v *z*, ale ve všech ostat. — [8]) *v* zastavila(!); *kb* stavěli. — [9]) *vg* posílivše. — [10]) *l* tu na ně. — [11]) *k* jsou je. — [12]) *bo* Tiberskú; *v* Tyborskou. — [13]) *k* {opět}. — [14]) *o* budúcího. — [15]) *v* odšedše(!). — [16]) *l* {jsou}; *o* jsú. — [17]) *ld* {již}. — [18]) *o* jsú. — [19]) *ost* {služební}. — [20]) *bcvdo* tloukli; *k* dlouho tloukli. — [21]) *o* jsú je; *d* jsouce tu. — [22]) *l* tak že jsou je v krátkém času přemohli. — [23]) *v* mordovali. — [24]) *o* jich, aby jich. — [25]) *v* hř. na utíkání obrátili {přinutili}. — [26]) *kbevg* jsou tu již; *l* {jsou} {tu}. — [27]) *d* žádnej. — [28]) *l* vít. také od krve prolévání přestali {a mordu}. — [29]) *v* mordů; *g* od mordův. — [30]) *kb* {již}. — [31]) *d* {nešporní}. — [32]) *k* přibrali a přišli. — [33]) *g* sebrání. — [34]) *l* loupeži; *o* lúpeže. — [35]) *d* kderýž; *g* kteráž; *d* kterážto loupež. — [36]) *dl* veliká byla. — [37]) *kbeo* kamení. — [38]) *l* {ani jest}. — [39]) *l* nic prospěti. — [40]) *d* nemohlo (pozdější oprava). — [41]) *kb* {ostatkové}. — [42]) *d* {tak}. — [43]) *kvdgo* bohaté; *e* veliké loupeže a bohaté. — [44]) *kb* zůstali; *vg* zůstavili. — [45]) *o* jsúce. — [46]) *k* naplněni; *l* {A že někteří... nasyceni}, nýbrž dost znamenitými věcmi císařští pohrdali. — [47]) *ld* Kolmuny(!). — [48]) *v* a zebralo ostatek. — [49]) *l* hrad. — [50]) *bedg* Anděla. — [51]) *l* na kterýž. — [52]) *l* a prelaty i s čel.; *kbedg* a prel., s čel.; *v* byli i s prel. a s čel.; *o* {a preláty... kardinaly}. — [53]) *kb* čtvrtého. — [54]) *l* smlúvami. — [55]) *o* {služebným}; *evdg* služebníkům. — [56]) *d* Nejprv. — [57]) *o* jsú. — [58]) *dg* až do. — [59]) *l* Neapolie; *v* Neapoli; *ost* Neapolis. — [60]) *kv* kam. — [61]) *g* ráčí. — [62]) *l* {Jeho}. — [63]) *v* {že}. — [64]) *dvo* tisíc. — [65]) *o* ve dvanácti. — [66]) *ke* nejprve. — [67]) *ost* padesáte. — [68]) *leg* tisíc. — [69]) *l* jiný(!). — [70]) *be* dvú. — [71]) *kblv* držení. — [72]) *l* {lidu řečeného}. — [73]) *dv* {vojska}. — [74]) *l* {a že... řečeného vojska}; *e* že aby. — [75]) *ked* Anděla. — [76]) *e* zbraněmi; *kb* branami. — [77]) *l* spíží; *v* s špížemi. — [78]) *ost* bývaly. — [79]) *l* Sportii; *go* Sporty(!). — [80]) *kbleo* {s}. — [81]) *l* {s}. — [82]) *l* {s}. — [83]) *do* děly. — [84]) *d* {i}.

[a]) Mezi 5.—6. hod. — [b]) Colonna. — [c]) Cività Vecchia. — [d]) t. j. s přístavy. — [e]) Parma, Piacenza, Modena.

1527 **skému[1]) předešlé ouřady, důstojenství a pocti-
vosti[2]) i také statek po rodičích jeho, kteréhož
zbaven byl[a]); a též aby návrátil jiným[3]) Columnen-
ským[4]) všecko, což jim byl[5]) probral.**
**Čtvrté: aby propustil řečené Columnenské[6])
i všecko vojsko císařovo[7]) z pokut a šacuňkův[8]),
v kteréž jsou[9]) upadli, když sou[10]) táhli proti** 1527
němu a proti[11]) stolici apoštolské.
**A tak jest on papež s Římem v moc císaři
přišel a nikterakž se nemohl toho odžehnati.
Potud[12]) o tom.**

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ,

v níž se oznamuje[13]) o příjezdu[14]) do Prahy královny. A potom[15]), jak jsou[16]) vypovědění vždy krále za spravedlivé opatření žádali, až k tomu přišlo, že jim čas oběma stranám k slyšení položen[17]); a jací jsou[18]) tu[19]) odporové byli. A potom dav mocný glejt[20]) vypovědeným, zdvihl[21]) půhon a na smlouvu jich podal[22]). A když[23]) k smlouvě[24]) přišlo, vypovědění své těžkosti oznamují[25]) a Pražané jich posměšně odbejvají[26]) a oni[27]) zase znovu pohánějí. A král[28]) znovu opět na smlouvu jich podává[29])[b]).

1528 **Již pak potřebí mi[30]) bude zase k zača-
tému[31]) psaní předešlému se navrátiti pořádkem
umíněným. A tak v neděli, třetí[32]) den[33]) po**
10. kv. **svatém Stanislavu, královna Anna Česká do
Prahy přijela, léta již psaného M⁰D⁰XXVIII⁰.
A král Ferdinandus, jsa tehdáž na hradě Prazském přítomen, vyjel proti ní poctivě až k klášteru Slovanskému do Prahy a odtud s ní na
hrad přijel. — A potom v outerej, na zejtří**
7. čce. **po[34]) památce hodné mistra Jana Husi, slehla
tudíž, jsouci[35]) života obtížného[36]), ku porodu
noci předešlé a porodila dceru, kterouž[37]) křtili**
12. čce. **a dali jí jmeno Anna, v neděli hned potom
přišlú.**
**A potom, když tak dlouho[38]) vypovědění
žádali krále, též[39]) jako prve, za spravedlivé
opatření soudem proti Pražanóm v různici mezi
nimi[40]) vzniklé[41]), tehdy[42]) v outerej po svaté**
9. červ. **Trojici položil jim oběma stranám rok k stání
listem obsélacím, aby před ním a před[43]) radou
jeho stáli na hradě v pátek třetí den[44]) po
svatém Janu Křtiteli, to jest na den svatých
Jana[45]) a Pavla apoštolův. — A v tom vypo-** 26. června
**vědění, majíce se k hotovosti, poháněli znamenitý počet měšťanův prazských, nižší i vyšší
povahy až do konšelův některých, k rozličnému[46]) svědomí a zvláště[47]), komu jsou[48]) co
a kdo alafancův dávali[49]) za to, aby jich nevypovídali a za věrné křesťany drželi; kteréž
musili vyznati pod velikou přísahou[50]) v kanceláři královské. A nad to i všecku radu konšelskú obeslali, aby jim zápisy a knihy své některé,
i listy krále Ludvíka před králem položili
k témuž svědomí. A to jsou[51]) všecko musili[52])
učiniti s velikou[53]) těžkostí mysli své. A tudy
již trhala[54]) se mezi nimi rada[55]) Achitofelova[56])** II. Král. 17. kap.
**nevěrného[57]) i Amana pyšného. A když stály
obě strany, tu[58]) byli odporové o nedávání**

[1]) *d* Kolmuntskému; *o* Colummskému; *ost* Columenskému — [2]) *l* i poctivost. — [3]) *o* jim. — [4]) *ost* Columenským. — [5]) *l* {byl}. — [6]) *g* Columentské; *ost* Columenské. — [7]) *l* císařské. — [8]) *d* z šacuňkův. — [9]) *bo* sú. — [10]) *o* jsú. — [11]) *v* {proti}. — [12]) *v* A tak potud. — [13]) *v* {v níž se ozn.}; *kbleo* vypisuje. — [14]) *l* příjezd. — [15]) *l* {A potom... položil}. Žádost vypověděných na krále vzložená za sprav. opatření, i čas oběma stranám k slyšení uložený. — [16]) *o* sú. — [17]) *vdgo* uložen. — [18]) *o* sú. — [19]) *g* toho; *eo* to. — [20]) *g* klejt. — [21]) *kbvog* zdvih. — [22]) *g* podav. — [23]) *g* {A když... oznamují}. — [24]) *k* smlúvě. — [25]) *e* oznamovali. — [26]) *g* odbejvali. — [27]) *eg* {a oni... pohánějí}. — [28]) *e* Král. — [29]) *kbl* podal. — [30]) *kbeg* mně. — [31]) *k* zač. předsevzetí psaní. — [32]) *l* {třetí}. — [33]) *vl* {den}. — [34]) *g* vo; *l* po hodné. — [35]) *d* jsouc; *eo* jsúci. — [36]) *lvdgo* obtíženého. — [37]) *g* kderouž; *bo* kderúž. — [38]) *o* dlúho. — [39]) *g* {též jako... Pražanům}. — [40]) *g* proti {nimi}; *ost* proti nim. — [41]) *k* zniklé; *b* vzniklé. — [42]) *d* tedy. — [43]) *ost* {před}; *o* aby před nimi a radou. — [44]) *l* {v pátek třetí den} v středu. — [45]) *kblevd* Petra. — [46]) *v* rozličném (!). — [47]) *kb* {a zvláště}. — [48]) *bo* jsú. — [49]) *kbl* halafancův dali. — [50]) *o* pod velikú přísahú. — [51]) *o* jsú. — [52]) *l* museli. — [53]) *bo* s velikú. — [54]) *v* trhla. — [55]) *v* ta rada. — [56]) *ld* Achitofela. — [57]) *k* {nevěrného i}; *e* a nevěrného Am. — [58]) *d* {tu byli odpor.}.

[a]) Kard. Pompeo Colonna r. 1526 byl vyloučen ze sboru kardinálů pro nesnáze, jež činil papeži. — [b]) Bartoš následující věci píše z autopsie a dobře, ač ne úplně. Pravdivost jeho stvrzují půhony, jichž obsah otiskl jsem ve svém článku ve Věstn. akad. 1903 str. 660—662 (zvl. otisk 89—91) a jež v plném rozsahu vydány budou v Archivu českém.

1528 svědomí vypověděným od některých jistých[1]) osob prazských a od osob z některých jiných měst kraje plzenského, protože sou[2]) jim toho Pražané bránili učiniti, kladouce[3]) toho příčiny některé jim nestalé, a zvláště tu, pravíce: že jsou[4]) byly některé řeči v radě jich k nim mluveny, a že by[5]) proto neslušelo jim[6]) rady pronášeti; od kterýchžto[7]) příčin potom[8]) musili[9]) pustiti skrze rozkázaní královské. A pro tu příčinu odložil král toho soudu do téhodne[10]), aby se tomu dosti stalo a svědomí aby[11]) podle práva vypověděným dali[12]) ti, kdož k[13]) tomu potaženi budou, o tom zvláště, což[14]) by v radě jich zřézené[15]) mluveno nebo jednáno nebylo. A tu se již[16]) jim některým Pražákům hlavatějším[17]) k vrchu hrušky[18]) sahalo a v hrdlo nalívalo; a to vše chtěli zadlažiti[19]).

A když bylo o to potom[20]) tak mnoho s obou[21]) stran řečí[22]), král zdvihl[23]) ten půhon, chtě ještě[24]) prostředky některými tu nesnáz
9. čce přetrhnouti[25]). A ve štvrtek[26]) na zejtří po svatém Kiliánu rozkázal panu Hlavsovi a mistru Václavovi Danielovi, aby do Prahy šli do svých statkův, dav[27]) jim mocný glejt do svatého Vavřince nejprv příštího. Pražanům pak, mistru
(10. srp) Paškovi, Zigovi řezníkovi, Karbanovi a jiným některým přísně rozkázal, aby je při tom zachovali pokojně, opatrujíce je v tom před jinými skutečně, vznesouce[28]) to na větší počet. A když se on opět Pašek obcí zastíral, dokládaje se jimi[29]) v tom, král s hněvem odpověděl, byl-li by pak kdo takový nalezen, ježto by se vůli jeho chtěl protiviti, aby ho[30]) hned dali jemu znamenaného, »a přihodí-li[31]) se co Hlavsovi a mistru Václavovi proti našemu glejtu, že k hrdlóm vašim o to budem hleděti. A v tom času abyšte se[32]) s nimi[33]) smluvili přátelsky; pakli se toho nestane, vězte, že se spravedlivě v tom soudem[33*]) chcem zachovati, a kýmž koliv bude scházeti[34]), chcem ho skutečně trestati.« 1528

A když pan Hlavsa a mistr Václav do Prahy sešli[35]), tehdy[36]) mnozství lidí téměř napořád byli z toho potěšeni a velmi přívětivé[37]) i poctivé[38]) jim vítání činili. A tu se shledalo lživé, lstivé i[39]) nepravé mluvení Paškovo[40]), kteréž před tím mluvíval: že »není sotva desíti osob[41]) ve vší Praze[42]), aby[43]) k těm vypověděným náchylni byli«. Druhé: »Kdyby, prý, oni v Praze byli, že by se v obci[44]) veliké krve prolití stalo, tak že by krvaví potokové po ulicech jíti musili«[45]).

A když[46]) k tomu přišlo, že sou[47]) spolu rozmlouvali[48]) na rathauze Pražané s nimi, a tohoto[49]) jest[50]) jim podáno od pana Hlavsy a od mistra Václava slovem všech vypověděných: Nejprve: aby jim na poctivosti[51]) jich[52]) napraveno[53]) bylo v tom, že jsou[54]) je z města vypovídali[55]) a listy o nich nepoctivé po zemi[56]) rozpisovali. Druhé: aby do statkův svých vlastních bez překážky je vpustili[57]). Třetí: aby škody, kteréž jsou[58]) brali pro[59]) nevpuštění jich do těch[60]) statkův k živnostem svým, napraveny jim byly[61]).

Na to na[62]) všecko Pražané dali jim krátkou švábskou[63]) odpověď, tak že se chtěli smlouvati[64]) tím obyčejem[65]): jakouž[66]) sou[67]) koli křivdu[68]) jim učinili, aby to předce tak šlo

---

1) *l* {jistých ... některých}. — 2) *o* jsú. — 3) *bo* kladúce. — 4) *o* sú. — 5) *l* {a že by ... pronášeti}. — 6) *kbevdgo* jim proto neslušelo. — 7) *b* {od kterýchžto ... královské}. — 8) *l* {potom}. — 9) *l* museli. — 10) *klev* týhodne. — 11) *g* {aby}. — 12) *vdgo* aby dali(!); *l* dále(!). — 13) *l* {k}. — 14) *k* co. — 15) *l* zřízeno; *ost* zřízené. — 16) *ost* jim již. — 17) *o* nejhlavatějším; *l* hltavějším. — 18) *o* hruškám. — 19) *l* zadlážditi. — 20) *l* potom bylo o tom. — 21) *beo* obú. — 22) *v* mluveno {řeči}. — 23) *v* zdvih. — 24) *l* vždy ještě. — 25) *o* přetrhnúti. — 26) *o* Ve čtvrtek. — 27) *o* dal. — 28) *bo* vznesúce. — 29) *kevdg* ji. — 30) *bl* {ho}. — 31) *l* přihodilo-li by se. — 32) *v* {se}. — 33) *v* s ním. — 33*) *ost* soudu. — 34) *l* scházet. — 35) *eo* se sešli. — 36) *d* tedy. — 37) *zk* (chyb.) přívětivě. — 38) *l* poctivě. — 39) *o* a. — 40) *v* Paškové(!). — 41) *l* osob po jich straně. — 42) *bl* {ve vší Praze}. — 43) *kbl* {aby k těm ... náchyl. byli}. — 44) *o* v ubci. — 45) *kledo* museli. — 46) *l* když již. — 47) *o* sú. — 48) *o* rozmlúvali. — 49) *l* a toho; *g* toho; *o* {a} tohoto. — 50) *l* {jest}. — 51) *kbevdgo* na poctivostech. — 52) *v* {jich}. — 53) *ost* napraveno bylo. — 54) *o* jsú. — 55) *kbl* vypověděli. — 56) *l* po vší zemi. — 57) *d* je pustili; *l* vpuštěni byli. — 58) *o* jsú. — 59) *l* po nevpuštění(!). — 60) *ost* jich. — 61) *l* napravení jim učinili. — 62) *l* {na}. — 63) *d* šváb. krátkou; *l* kratičkou šv.; *o* krátkú švábskú. — 64) *o* smlúvati. — 65) *o* obyčejem tím; *l* tím vším obyčejem. — 66) *eo* jakúž. — 67) *o* jsú — 68) *l* koli jim křivdu; *ost* jim koli křivdu. —

1528 všecko[1]) bez nápravy a kdo jest bit, aby sobě měl. A tím se to[2]) všecko[3]) opět rozešlo[4]).

Král, když o tom zvěděl, dopustil z novu Pražanův obsélati[5]) k času sv. Vavřince. A v tom ještě chtěl toho vždy[6]) lépe docházeti, kterou by stranou co scházelo, volil čtyři[7]) osoby z pánův zemských, totiž: pana Vojtěcha z Pernštejna, nejvyššího již[8]) hofmistra a hejtmana království Českého, pana Zdenka Lva etc., nejvyššího purkrabí prazského, pana Adama z Hradce, 1528 nejvyššího kancléře[9]) království Českého[10]), a pana Jana z Wattnberka, nejvyššího regenta komory královské, moc jim dávaje, aby[11]) byli za prostředky mezi stranami těmi odpornými a přátelsky aby je smluvili, a jestliže by co těžkého mezi nimi bylo, aby to[12]) na krále zase[13]) podali[a]).

KAPITOLA DVACÁTÁ,

v níž[14]) se oznamuje[15]), jak král k[16]) Pražanům se přátelsky, aby k smlouvě přistoupili, podává; ale Pašek s svou rotou své pejchy ustoupiti nechce, a co králi za odpověď dává. A vypovědění, jsouce[17]) puštěni, svou[18]) nevinu oznamují[19]). A to jednání opět se rozešlo. Potom, jak[20]) pohnaní od vypověděných svědomí dáti musili[21]) proti[22]) Pražanům a jak Pašek s pilností toho hájil, aby nesvědčili.

A když bylo v středu, třetí den po sv. Vavřinci, postavili se před těmi pány oboje[23])
12. srp. strany z vůle královské. A tu sou[24]) ti páni povolali Pražanův k sobě po straně[25]) a mluvili k nim vůli královskou[26]), mezi jinými slovy: že to[27]) jemu velmi libé, vděčné a[28]) příjemné bude, když by[29]) takového zaneprázdnění[30]) jemu[31]) umenšili, dadouce[32]) se přátelsky smluviti; a jestliže[33]) mocně přestati[34]) o to chtí[35]) na králi, že to král má v úmyslu[36]) konečně opatřiti, aby bylo s poctivostí obojí straně a bezpečenství[37]) na budoucí časy mezi nimi, tak aby se jedni nad druhými nemstili, uvésti. A naposledy, že to král učiniti chce konečně podle[38]) náležité[39]) jeho povinnosti královské, že chce opatřiti krále Ludvíka, švagra svého slavné paměti, v psaní, kteráž jest rozličná pro tu[40]) nesnáz do Čech činil, aby bez ourazu tomu bylo. Ale Pražané, jsouce[41]) na nejvyšším stupni pejchy vyzdviženi, a zvláště[42]) mistr Pašek nad jiné všecky, dali tu odpověd těm pánům na tento[43]) konec: že oni již rozsudek mají na to vejpovědí krále. Ludvíka[b]), přes kterýž[44]) není 2. ún. 1525) jim možné ani slušné se s vypověděnými smlouvati[45]), a zvláště aby svůj byt zase[46]) měli v Praze jmíti[47]); a že kdyby toho na překážku nebylo, že by se chtěli králi ve všem důvěřiti[48]); a tak že v tomto není jim možné ani slušné[49]) na Jeho Milosti[50]) přestati s důvěrností[51]). A protož pro takovou[52]) příčinu nevědí[53]), kterak slušně proti tomu rozsudku k jinému mají[54]) přistoupati[55]), než že o jiné věci, krom bytu strany odporné v Praze, mohli by se smluviti[56]) a o to se na krále[57]) dóvěřiti.

---

1) *ost* {všecko}. — 2) *l* {to}. — 3) *k* {všecko}; *blvdgo* opět všecko; *e* opět rozešlo všecko. — 4) *o* rozneslo. — 5) *l* obsílati; *ost* obeslati. — 6) *kbvdgo* toho lépe vždy; *e* vždy lépe toho. — 7) *kbevdgo* čtyry. — 8) *lo* {již}. — 9) *kbl* kanclíře. — 10) *v* {král česk.} — 11) *l* aby se. — 12) *eo* aby toho. — 13) *kb* zas. — 14) *v* {v níž se ozn.}. — 15) *kbl* vypisuje. — 16) *ost* {k}. — 17) *o* jsúce. — 18) *o* svú. — 19) *o* oznamovali. — 20) *bv* pak. — 21) *o* museli. — 22) *c* {proti Praž.... nesvědčili}. — 23) *o* obě. — 24) *o* jsú. — 25) *v* postranně. — 26) *beo* královskú. — 27) *o* že i to. — 28) *ost* a vděčné i. — 29) *l* kdyby. — 30) *lvd* zaneprážďnění. — 31) *l* mu. — 32) *bo* dadúce. — 33) *l* jestli. — 34) *l* o to chtí přest.; *bevdgo* o to přest. chtí. — 35) *k* {chtí}. — 36) *k* na mysli; *o* u mysli; *ost* v mysli. — 37) *be* k bezpečnosti. — 38) *d* podle vůle. — 39) *ost* jeho náležité. — 40) *l* touž. — 41) *o* jsúce; *b* jsúci. — 42) *kbeo* nejvíce; *dg* nejvíc; *v* nejvejš. — 43) *e* ten. — 44) *d* kteréž (!). — 45) *o* smlúvati. — 46) *l* {zase}. — 47) *l* {míti}; *kbed* v Praze měli. — 48) *kle* dověřiti. — 49) *ost* {ani slušné}. — 50) *l* na J. M. Královské. — 51) *g* s dóvěrností. — 52) *bevo* takovú. — 53) *v* {nevědí ... proti}. — 54) *v* {mají}. — 55) *ost* přistoupiti. — 56) *kbevo* smlouvati. — 57) *g* králi.

a) Po té stalo se 9. srpna processí a výtržné kázání Caherovo proti vězňům, o čemž mluví kronika až ve IV. kap. 32. — b) Viz str. 104.

1528 Tou odpovědí nemohli na se [1] zatajiti pyšné nepoddanosti, postavivše se odporně proti [2] pánu svému, též jako i proti prvnímu, a zvláště v tom, že jsou [3] sami již [4] na sebe táhli moc a povinnost královskou [5], když sou se zastavili [6] na tom, že jim možné není přestati na pánu svém, proto, aby neurazili vejpovědi krále Ludvíka, když by [7] proti ní něco učinili, — jako by král nebyl dostatečen s svou [8] radou [9] toho učiniti a opatřiti švagra svého, ale že oni sami tu moc mají, to opatrovati.

Potom vystoupivše [10] Pražané od těch pánův, vypovědění také byli povoláni postranně [40]. A tu jim bylo všecko [11] to oznámeno [12], což [13] jsou [14] oni [15] Pražané dali za odpověď. Oni to slyšavše [16], osvědčovali těmi pány: »Že jimi [17] nic neschází, též jako i [18] prve; a znají-li co do nich scestného ti páni, že se chtí dáti [19] rádi napraviti; a netoliko [20] na králi pánu svým, ale i na nich chtěli by přestati, žádajíce [21], aby to na krále vzneseno bylo [22]. A že jim také není možné se s nimi smlouvati [23] bez navrácení jich do Prahy k statkům svým, to přidávajíce, že by se chtěli netoliko o statek, ale i o čest i o hrdlo své, jakožto pánu svému i těm pánóm důvěřiti«. — A tak to jednání opět jest zmařeno.

Není věc zbytečná [24], potřebnou [25] věc několikrát opáčiti i obnoviti. Divná jest věc do těchto Pražanův [26], že beze všeho studu křivdu a pokrytství směli sobě po vše časy ku pomoci bráti, mluvíce, že již rozsudek s vypověděnými mají, králem Ludvíkem učiněný; ježto jest již o tom dosti mluveno v prvních knihách [27] při konci, můž-li to za vejpověď a rozsudek býti, poněvadž strana jim odporná jich obvinění [28] pokoutnému [29] odpírá, čili nic? 1528

A z toho ze všeho ještě [30] toto jest nejdivněji, že beze vší vejminky o tom rozsudku jsou [31] mluvivali [32], pojímajíce v to [33] všecky nerozdílně vypověděné [34], nevymieňujíce osob [35]. Nebo [36] to jest velmi jistá a světlá pravda, že krom sedmi osob, totiž [37] pana [38] Jana Hlavsy, Daniele Rauše, mistra Václava Danielova, Jana Erazima, mistra Brikcího, Mikuláše Šorfa a Blažka soukenníka, žádný z [39] jiných vypověděných nebyl přítomen tehdáž, když kníže s posly (1524 list.) z měst obtížnost jedné každé strany postranně [40] na rathouze slyšal beze všeho soudu [a]. A nad to ani [41] žádný souzen [42] nebyl [43]; nébrž, když toho [44] všickni nejednou [45] žádali, aby slyšáni od Pražanův [46] mohli býti i odpovídati [47] svým žalobníkóm, ač by kteří byli, že se toho nikdá nemohli dožádati; ale ven z města násilně musili jíti po tom již slyšení knížete, někteří tepruv po pěti čtvrtech léta [48] a někteří po půl druhém létu [b].

To se tak dálo, až k tomu potom [49] přišlo, když jsou [50] byli z novu pohnáni i dohnáni listy královskými pod pokutami znamenitými penězitými [51] mnozí měšťané z Prahy, aby dali svědomí [52] proti jistým osobám spoluměšťanům svým k té při a nesnázi, i bránili [53] jim konšelé, i nejvejš Pašek, to učiniti [54]. A v tom psali králi supplikací, oznamujíce, že jim není slušné ani možné, svědomí sami proti sobě dávati, poněvadž jsou v jednom [55] puntu a svazku spolu s obcí spojeni, žádajíce krále, aby je o to podělil spravedlivě. Ale král pováživ té supplikací s radou svou, poručil panu kancléři [56] českému, aby jim slovem jeho rozkázal [57] svědomí vydati.

---

1) *dvlg* na sebe. — 2) *l* {proti}. — 3) *ost* {jsou}. — 4) *l* {již}. — 5) *beo* královskú. — 6) *l* postavili. — 7) *bl* kdyby. — 8) *o* byl nedostatečen s svú. — 9) *v* radú. — 10) *o* vystúpivše; *g* vystoupivši; *v* vstoupivše. — 11) *ost* to všecko. — 12) *b* oznamováno. — 13) *l* co. — 14) *o* sú. — 15) *l* {oni}. — 16) *v* uslyšavše. — 17) *l* nimi. — 18) *k* {i} prve. — 19) *v* že se dají. — 20) *v* aneb toliko (!). — 21) *bl* žádali. — 22) *vdgo* vzneseno. — 23) *l* smlúvati; *vdo* smluviti. — 24) *l* Není zbytečné. — 25) *kba* potřebnú. — 26) *b* pánů Pražanův. — 27) *v* kniehách. — 28) *o* obnovení (!). — 29) *g* pokoutnímu. — 30) *kb* to ještě jest; *ldgo* toto ještě jest; *e* toto jest ještě. — 31) *o* jsú. — 32) *lo* mluvili. — 33) *kbedgo* všecky v to; *l* všecko v to. — 34) *v* ty vypověděné nerozdílně. — 35) *zdg* nevyměň.; *l* žádné osoby. — 36) *edgo* Neb. — 37) *b* {totiž}. — 38) *ble* {pana}. — 39) *kble* jiný z vyp. — 40) *kbledgo* po straně. — 41) *kb* nad to oni, ani. — 42) *o* súzen. — 43) *b* nebyli. — 44) *ost* {toho}. — 45) *o* nejednú. — 46) *osl* {od Pražanův}. — 47) *l* {i odpovídati... kteří byli}. — 48) *l* létě. — 49) *v* {potom}. — 50) *o* sú. — 51) *e* {penězitými}. — 52) *l* svědectví. — 53) *b* {bránili... psali králi}. — 54) *v* učiniti to; *le* toho učiniti. — 55) *l* v jednost. — 56) *e* kancliři. — 57) *e* poručil a rozk.

a) Viz I. 28 a d. — b) Upřilišněno; vyšli v srp. a září 1525; pozdější výpovědi již nenabyly průchodu; viz str. 125 a kap. II. 26.

1528 20. srp. Oni pak přijevše ve štvrtek, pátý[1]) den před svatým Bartolomějem, do kanceláři[2]) královské, ti všickni svědkové v počtu na XXX osob, i mluvil od nich Pašek k písařóm, osvědčujíce se, že jsou[3]) se postavili na den[4]) jmenovaný k obeslání královskému; ale že svědčiti opět nemohou, protože ta supplikací, králi i moudré radě jeho od nich podaná, není dostatečně rozvážena, ale že chtí jinou[5]) ještě jemu[6]) podati a s ním ještě o to[7]) mluviti. A pakli přes to rozkáže[8]) jim sám král[9]) taková svědomí dávati, že se tak chtí zachovati[a]). 1528

Tu opět jiný haklík vystrčili[10]), a takovou mudrlantskou[11]) řečí toho dovozovali[12]), jako by panu kancléři nevěřili[13]), aby mu král poručil tak[14]) mluviti[15]) a jako by král s radami svými při rozvážení té supplikací v něčem se zmejlil. A tak vždy na to přišlo, že sou[16]) musili[17]) ta svědomí dávati z rozkázání[18]) královského[b]).

KAPITOLA DVACÁTÁ PRVNÍ[19]),

v níž se vypisuje[20]), jak opět Pašek by svými gryfy[21]) chtěl a lstí ďábelskou[22]) krále pána svého[23]) k sobě milostivého obrátiti, naděje jsa té: když dobré a nevinné lidi bude trápiti a krev jich vylévati, ke cti a k[24]) chvále boží to čině, že se tím králi zachová; jakož pak dali vyvésti[25]) na smrt jednoho flašnéře[26]) a druhého pasíře k upálení[27]). Při tom jak svou[28]) víru přede všemi lidmi[29]) vyznávají[30]) a za své nepřátely se pánu bohu modlí[31]).

Vida to Pašek s svými[32]) některými tovaryši jménem a slovem všech Pražanův, že nikterakž[33]) krále pána nemůž svými kryfy lstivými[34]) k sobě očima obrátiti po své vůli, vymyslil sobě jinou[35]) cestu původem[36]) ďábelského vtipu[37]), aby pod přikrytím náboženství jehorlivého křesťanského, ale pokrytého, falešného, lest jedovatou[38]) s[39]) oukladem[40]), neústupnou[41]), ďábelskou[42]) zlost s nenávistí[43]) bližního a[44]) nevěrou[45]) svou[46]) opremoval; zdali by tudy trefil na takovou[47]) cestu — jako pyšný Aman, kterýž oukladně navedl Asvéra krále, Esth. III.
pána svého, pod jménem též víry a náboženství, aby Mardochea se všemi Židy k zahubení přivedl, — na kterouž by[48]) krále pána svého k své libosti přivedl. A protož nevěda, kudy jinudy přístupu k milosti královské sobě jednati[49]), s jinými, kdož jemu toho pomáhali, vzali před se[50]), jakož i prve roku předešlého při počátku kralování jeho[c]) tak i nyní, aby se ve krvi[51]) lidské kochali, ke cti a k chvále boží připisujíce; ne z pouhé horlivé lásky k bohu,

---

[1]) *l* v pátý. — [2]) *blvdg* kanceláře. — [3]) *o* sú. — [4]) *v* na den obeslaný k královskému jmenování(!), ale svědčiti opět, že. — [5]) *o* jinú. — [6]) *g* {jemu}. — [7]) *g* o tom. — [8]) *k* rozkazuje. — [9]) *be* král sám. — [10]) *ost* zastrčili. — [11]) *bo* takovú mudrlantskú. — [12]) *o* {toho dovozovali... kancléři}. — [13]) *bl* {nevěřili}. — [14]) *d* tak poručil; *l* {tak}. — [15]) *l* mluviti, nedůvěřovali. — [16]) *o* sú. — [17]) *l* museli. — [18]) *kl* z rozkazu. — [19]) *v* jedenmecítmá. — [20]) *v* {v níž se vyp.}. Jak by opět. — [21]) *ost* chtěl svými gryfy. — [22]) *o* ďábelskú. — [23]) *ost* {svého}. — [24]) *vl* {k}. — [25]) *l* vésti. — [26]) *kble* flašnýře. — [27]) *d* (chyb.) ku pálení; *k* na smrt k upál. — [28]) *o* svú. — [29]) *ev* {lidmi}. — [30]) *l* vyznávali. — [31]) *e* {a za své... se modlí}; *l* modlili. — [32]) *ost* s někt. svými; *v* s někderými sv. — [33]) *k* nikterak. — [34]) *l* {lstivýma} {očima}. — [35]) *bo* jinú. — [36]) *d* próvodem. — [37]) *v* {vtipu... křesťanského}. — [38]) *o* jedovatú. — [39]) *vdgo* {s}. — [40]) *l* {s oukladem}; *b* úkladnú. — [41]) *l* {neústupnou}; *beo* neústupnú. — [42]) *beo* ďábelskú; *g* ďábelská(!). — [43]) *v* a nenávistí; *l* z nenávisti. — [44]) *k* {a}. — [45]) *kbevo* nevěrú. -- [46]) *bo* svú. — [47]) *b* takovú; *l* {takovou}. — [48]) *l* po kteréž by; *v* {na kterouž... libosti}. — [49]) *kg* zjednati. — [50]) *l* před sebe, jako. — [51]) *d* v krvi. —

[a]) Reg. kom. soudu 4 F, A 2. 1528, 20. srp. »pan purkmistr mistr Jan s některými konšely a jinými osobami na rozkázání JKM., kterýž mu na ceduli sepsané jmeném JKM. posláni byli, aby obesláni jakožto dnes k stání a k svědomí dáni byli, i tak se zachovali a na rozkaz JKM. stáli, než opovídajíc se, že jsou dali supplikaci JKM. a ta jest podána na moudré rady JKM. k rozvážení, ale že chtějí více JM. sepsáno dáti i ústně rozmluviti a tu, což jim JM. ráči rozkázati, tak se zachovati podle vuole JM. chtějí, tak že oni v ničemž obmeškáni býti nemají. — [b]) A odtud mohl jich dobře užiti kronikář. — [c]) Upál. Mikuláše a Kláry.

1528 nebo také i k lidem, ale z ošemetného[1]) pochlebenství, jako by tím křesťanství dokazovati chtěli a krále, pána svého, věku mladého, uchlácholiti[2]), k tomu usilovali — tak jakož[3]) král k tomu náchylen byl, že jest zuřivost při víře svaté[4]) měl, z naučení učitelův svých římských, onoho někdy Šavla řečeného, kterýž se bez[5]) umění božího ostnu pána Krista[6]) zpěčoval —, chtíce tudy vždy nepravost svou[7]) a jiné zlé věci, jakož[8]) sem pověděl, tím přikrývati, v kterýchž se již králi pánu i všem lidem dali znáti při těch nesnázech předešlých, o nichž se tuto[9]) píše. Neb sou se toho nadáli, že velikou[10]) libost králi tím učiní; a protož by byli rádi všecky sobě nelibé dali spáliti, aby jediné[11]) to provedli, oč sou se zasadili. — A o to prve za krále Ludvíka nikdá sou[12]) se nepokoušeli, protože král Ludvík nebyl kvapen povolovati k krve vylévání[13]); ale[14]) toho dopustil, že toliko z města vypovídali. A protož svýho času[15]) čekali, aby vyplnili svou zlou[16]) žádost[17]) s učiteli, titulovanými kněžími svými[18]), aby takovou tyranskou službou[19]) přízeň sobě dobýti[20]) mohli u krále a k přísnosti jej popuditi proti odporné sobě straně, tak jakž[21]) falešně, lstivě a[22]) nedůvodně měli je za pikarty a za bludné lidi, v ošklivost[23]) a k zkáze je přivésti[24]) usilujíce a toho neznajíce, že sami bez bludův — tak, jakž sami o sobě to[25]) smýšleli, mluvím — nad[26]) samým peklem horoucím podle písem svatých se[27]) již zastavili, jakožto ti, kteří[28]) beze všeho rozvážení násilnou[29]) křivdu a bezpráví svým 1528 bližním směli činiti.

Protož léta téhož[30]) ꝛc. XXVIII°, v pátek na den svatého Augustina, dali vyvésti z šatlavy 28. srp. opět dva Němce, jednoho flaštnéře[31]) a druhého pasíře[32]), k popravě ohněm spálení[a]). Flaštnéři[33]) tomu[34]), že jest[35]) se po druhé křtil, a druhému pasíři, že jest byl lutherianem, vinu někteří[36]) dávali. – A když byli vedeni, biřic volal o jich zavinění, že jsou byli[37]) rúhači a že o pánu Kristu ani[38]) o panně Marii nic nedržali[39]), a jiného mnoho divně[40]) vymyšleného o nich[41]) štěkal, tím zavíraje[42]), že »ostatku pro čistá srdce zanechává«! – Ale oni toho velmi litovali, že jsou nic českému nerozuměli jazyku[43]), co jest volal. I šli s náboženstvím, poručivše[44]) se bohu, a ustavičně se modlili, říkajíce žalmy Davida svatého[45]). A když přišli za bránu k hranici, biřic opět o nich volal též[46]) jako prve.

Tu pak bylo při tom mnoho dobrých lidí urozených rytířských, kteříž oba jazyky, německý i český, uměli, mezi nimižto[47]) byl pan Havel Zvířetický[b]), stavu[48]) panského. I ptal se jich u té hranice, tak-li jest, jakž[49]) biřic volal[50]), že by lidé byli bludní a že o panně Mariji nic[51]) nevěří, a tak dále. Ale oni pověděli, že jim křivdu činí, i biřic i ti, kdož[52]) jsou[53]) jemu tak volati rozkázali; než že věří v pána boha, Otce všemohoucího, v Ježíše Krista, syna jeho, i v Ducha svatého, a tak že úplně[54]) vedle[55])

---

1) *vg* z ošemetnosti. — 2) *l* tím uchlácholiti. — 3) *v* jako; *kble* jakž. — 4) *l* {svaté}. — 5) *v* {bez}. — 6) *l* {pána Krista}. — 7) *bo* svú. — 8) *kb* jako. — 9) *vdg* takto. — 10) *o* velikú. — 11) *v* jedně; *l* toliko. — 12) *l* {sou}. — 13) *l* prolití. — 14) *v* ale toliko dopustil toho, že z m. — 15) *kbevdgo* času svého. — 16) *b* svú zlú. — 17) *l* svou zlost {zlou žádost}; *k* svou zlost a žádost. — 18) *kbl* {svými}. — 19) *ost* službou tyranskou. — 20) *dgv* dobývati. — 21) *l* jak. — 22) *le* {a}. — 23) *k* k ošklivosti. — 24) *l* uvésti. — 25) *o* {to}. — 26) *l* nadepsaným peklem hořícím. — 27) *l* sebe i jiné zast. — 28) *bevdgo* kteřiž. — 29) *e* násilnú; *b* násilím. — 30) *l* {téhož}. — 31) *kble* flašnýře; *a* Honsa flašnéře; *ost* flašnéřc. — 32) *a* Kryštofa pasíře. — 33) *b* flašnéře; *kl* flašnýř; *ost* flašnéři. — 34) *b* {tomu}. — 35) *l* {jest}. — 36) *v* {někteří}. — 37) *l* {byli}. — 38) *d* ani o Marii panně; *v* i o pan. Mariji. — 39) *l* nevěří a nedrži. — 40) *o* {divně}. — 41) *l* o nich vymyšleného. — 42) *g* {tím zavíraje}; *db* tím zavírajíce. — 43) *ost* jazyku nerozuměli. — 44) *g* poručivši; *l* poroučejíce. — 45) *ost* svatého Davida. — 46) *v* {též}; *o* týž. — 47) *l* nimiž. — 48) *kbeg* z stavu. — 49) *kblego* jak. — 50) *ost* volá. — 51) *d* {nic}. — 52) *o* kdo. — 53) *vl* {jsou}. — 54) *k* upřímně úplně. — 55) *ost* podle.

a) Tomek, XI. 66; Winter, Život církevní, I. str. 87. Byli to Jiří flašnéř ze Železné ulice z domu Lupovského (č. 495), novokřtěnec, a Václav; ten byl cizozemec a znal se v něčem k Lutherovi, ač lutheránem nebyl. Výslech jejich, níž uvedený, ukazuje, že v této příhodě nelze na Kroniku či vlastně na pramen Kroniky spoléhati. Bartoš uvádí tu asi sepsání cizí, jemuž prostoduše věří. Kriticky lze podržeti ze všeho jen prostá fakta. — b) Z Vartmberka na Zvířeticích.

1528 XII ti článkův věří [1]) podle víry svaté [2]) obecné křesťanské. O svátosti těla a krve Kristovy že tolikéž [3]) věří, že pán [4]) Kristus na poslední večeři [5]) své [6]) vzav [7]) chléb, dobro-
Mar. XIV, 22. Mat. XXVI, 26, Luk. XXII, 19. řečil, lámal a dával učedlníkům svým, řka: »Vezměte a jezte, toť [8]) jest tělo mé, kteréž za vás zrazeno bude; to čiňte na mou památku.« Též i kalich vzav, řekl: »Tato [9]) jest krev má, kteráž [10]) za mnohé vylita bude na odpuštění hříchův; píte [11]) z něho všickni.« A že tak věří podle téhož ustanovení Kristova [12]), že té svátosti křesťané mají tak [13]) užívati, nač jest a k kterému konci vydána pod obojí spůsobou. 1528 A též o panně Mariji věří [14]), že »jest čistá panna byla před porodem, při porodu i [15]) po porodu Syna svého.« – Ten pak flaštnéř [16]) pověděl, že: »Já se k tomu znám, že sem se po druhé křtil a že toho nic nelituji.« — Potom kat je vložil na hranici svázané. Tu pak mluvili řeči nábožné a svaté z zákona božího, že jsou [17]) lidé mnozí, slyšíce to, plakali [18]) [a]).

A tehdáž při tom zprávu dávali, jak sou souzeni byli na smrt: že sou byli povoláni do konsistoře před kněží, před mistry a před

---

1) *ost* věří podle 12 čl. {podle}. — 2) *vl* {svaté}. — 3) *l* {tolikéž}. — 4) *l* že toliko pán. — 5) *o* {večeři}. — 6) *l* {své}; *ost* (krom *o*) své večeři. — 7) *o* vzal. — 8) *levdgo* totoť. — 9) *g* Tatoť; *kv* Totoť. — 10) *o* kderáž; *g* kteréž(!). — 11) *o* pijte. — 12) *vdo* Pána Krista. — 13) *l* {tak}. — 14) *l* že věří; *v* věříme. — 15) *blevgo* a. — 16) *kbe* flašnýř; *ost* flašnéř. — 17) *l* {jsou}. — 18) *ost* musili plakati.

a) V pravdě Bartoš se mýlí, jakož svědčí výslech obou ve dvor. a stát. archivu vídeňském: (Böhmen A. fasc. 2. součas. opis. (Na rubu: Captus pragensis ereticus.) – Articuli Georgii lagenarii vincti: De baptismo confessus, quod semel tantum est baptisatus, existens rebaptisatus, »nam de primo baptismo nichil scio, cum fuerim puer et infans«. Item de baptismo puerorum, quod sit falsus et quod eum nichil curat. – De fide sciscitatus, respondit, unum esse Deum patrem, filium vero et spiritum sanctum esse unum cum illo, sed ut esset Deus filius, Deus spiritus sanctus, quod sic essent tres dii. — De Christo confessus: quod pater ipsius est Deus, sed Christus est Dei filius; si pater non esset, tunc Christus esset Deus. — De sacramentis septem nichil omnino tenet. — De sacramento corporis Christi taliter est confessus: Non esse majorem errorem, quam ambulare cum processionibus, et mirum, quod infra deambulandum a terra suum os aperiente interim non deglutiuntur, et quod nichil est dominici corporis sacramentum, et conforme hoc nichil esse, sed esse ydolum. Item »si apostoli comedissent corpus Christi, quid esset a Judeis crucifixum?« Item adiecit: »Vos dicitis et creditis, quod hoc est corpus Christi, quod est crucifixum in cruce, ego non teneo neque credo, imo si fuisset sicut mons, a tam longo tempore iam dudum esset comestum«. – De confirmatione interrogatus respondit: »Darem illi alapam e contra, quod non resurgeret«. – De unctione extrema dixit: »Liniant oleo calciamenta et condiant eo fercula«, tandem adiecit: »Cuivis modi vos hec ridicula mihi obiicitis, si quis accepto bono fuste egregio vos verberaret omnes«. – Item de intercessione sanctorum beateque Marie virginis nichil omnino tenet neque credit, homini christiano quicquam esse proficuam. Item confessus est matrem Christi esse virginem, sed negat eandem esse matrem Dei, sed tantum Christi, adiiciens, quod non genuit Deum, sed Christum. – Item recognovit multos esse homines bonos in hac civitate Pragensi tales, sicut est ipse. — Item loquutus est, quod paucos fures corrigunt et maiores pretereunt. Interrogatus itaque, quinam essent eiusmodi et tam magni fures, dixit: »Papa est maximus fur et totus clerus et monachi et illi sunt tanquam apotecarii et doctores, hi enim, quem volunt, curant, nam imponentes in monstrantiam panem, dicunt, quod est Deus. Si magnam portionem papiri in monstrantiam imponerent, erit etiam quid album sicut et istud«. Item recognovit, quod Martinus Luterus notam nobis fecit scripturam, sed solus jam deviat in multis.

Recognitio Venceslai cingulatoris vincti. Item dum fuit intromissus in consilium, factus est ad eum sermo: quod »magister civium et consules sunt de te certiores facti, quod tu loqui debeas primum de sancta Anna, quod esset antiquum scortum et virginem Mariam fuisse archiscortum, de rege autem nostro domino gratiosissimo, quod esset latro et ebriosus et quod Suae Maiestati vellet hoc in aures dicere, et donec illos sacerdotes et episcopos apud se Sua Maiestas fovet, nequaquam posse bene esse«. De magistro civium vero et consulibus similiter, donec illis adhaerent sacerdotibus et eis reguntur etc. – Ille ad haec respondit, et principio negare cepit, quod vir uxori suae potest dicere, quae vult, et meretricem eam vocare, ipsa tamen bona esse potest. – Tandem iudex, cives quattuor et tres civisse, ex quibus aliqui sciunt et germanice et bohemice, contra eum constituti, illis hoc in consilio in aures eius loquebantur, dicentes ab eo se illud audivisse, quod suprascriptum est. Preterea interrogatus, manducavitne carnes feriis sextis an non, respondit, quod manducavit et manducaret adhuc, si darent illi, dicens, hoc non esse interdictum, ut carnes feriis sextis vel in ieiunio non manducarent. – Item confitetur aperte et asserit: nos omnes esse sacerdotes, et quicunque est bono corde, quod potest predicare, missam celebrare, et baptisare et quod fuit apud Luterum in ipsius sermone quadragesies, et quod ipse est vir bonus. – Item de Christo dixit, quod non est Deus, sed dominus, et quod ipse tenet ita.«

1528 mnichy, při přítomnosti Pražanův, k tomu vydaných[1]). A tu ti mniši německy mluvili a hádali se s nimi, a oni odpírali a přemáhali je písmy svatými[2]). A když jich ti mniši přemocti nemohli[3]), ptali se[4]) mnichův mistři a kněží: »Jsou-li ti[5]) pikarti?« – a oni potvrdili toho, pravíce, že jsou pikarti. – A tak[6]) po těch řečech na smrt je odsoudili.

A v tom kat zapálil hranici po zadku v nohách jich, tak že již nohy jim[7]) obhořaly až do kosti. Ale oni vždy[8]) bez přestání pánu bohu se modlili a posilňovali se společně, aby[9]) v stálosti pro jmeno boží životy své dokonali. »Neb[10]) poněvadž, prej, pán Kristus mnohem víc za nás trpěl, že my také mnohem[10*]) hodnější sme většího trápení proň,« děkujíce pánu bohu ustavičně, že jim to za dar dáti ráčil, aby proň v tom ohni trpěli. — Flaštnéř[11]) pak to přidal, řka[12]) že: »Jest mi[13]) mnohem veseleji na této[14]) hranici, nežli na mé vlastní svatbě[15]) bylo.« K lidem také tu[16]) okolo stojícím mluvil, že jest v pravdě měl vidění, jsa
25. čce u vězení, na den sv. Jakuba minulého, ale že toho pro posměch rozprávěti nechce. »Než, milí lidé, kdo[17]) jste koli tuto, ježto[18]) se pána boha bojíte, vyberte se z tohoto[19]) města[20]) 1528
preč[21]), neb[22]) jistě má na ně přijíti tak hrozný a veliký[23]) pád, jako jest na Gomoru, Sodomu[24]) i na[25]) Jerusalém přišel!«

A když tak dlouho oba mluvili, jsouce[26]) již všudy opáleni, zvolali hlasem velikým: »Pane Ježiši Kriste, synu boha živého, ty jsi pro nás bídné[27]) na kříži visel a svému Otci za své[28]) nepřátely jsi se modlil, tak i my prosíme, odpustiž všem našim[29]) nepřátelům: králi Jeho Msti, Pražanóm, rychtáři jich, kněžím i všem jiným, neb nevědí co činí, a jsou jich ruce plné krve. Račiž jim milostiv býti! A milí lidé, proste[30]) za ně[31]) též pána boha, a zvláště[32]) za krále JMt[33]), ať mu pán bůh[34]) ráčí dáti sebe[35]) poznati; neb jistě[36]) biskupové jeho a jiné kněžstvo jej zavedou[37]), bude-li se jimi[38]) spravovati.« — Potom oheň šel vůkol[39]) až k[40]) tváři jich a nosové jich jim[41]) již[42]) byli obhořali[43]) a upadali[44]), a tváře jich jako hlavně opálené[45]) byly[46]); a oni vždy za dlouhou[47]) chvíli v tom trvali a hořali a pánu bohu se modlili bez přestání, hlasitě děkujíce mu z takového daru, že jim dal pro pravdu a zákon svůj[48]) trpěti. A tak v tom očistci životy své dokonali[49]).

KAPITOLA DVACÁTÁ DRUHÁ[50]),

v níž[51]) se oznamuje o týchž upálených a mučedlnících Kristových, jak[52]) biřic volal a čím je nazýval a[53]) zase jak oni proti tomu, vyznávajíc[54]) svou víru, své životy dokonají[55]).

Tuto znamenej, co jest biřic o nich volal, a proti tomu[56]), na čem jsou zemřeli, že jest veliký v tom rozdíl. Neb to jest každému vědomo: cožkoli člověk smrtí svou zapečetí, že to lidé za pravdu ujímají a podle práva hodně potvrzují[57]); ale což[58]) biřic volá, by[59])

---

1) *kbev* vybraných. — 2) *l* písmem svatým. — 3) *kl* nemohli přemoci; *b* přem. nemoci nemohli (!); *ost* přemoci nem. — 4) *k* se jich mn. — 5) *ost* {ti}. – 6) *e* {tak}. — 7) *vdg* jim nohy již; *kbeo* jim nohy jich; *l* jim jich nohy. — 8) *vdg* vždycky. — 9) *l* a tak v stál. — 10) *k* Nebo. — 10*) *z* (chyb.) mnohejm. — 11) *kl* flašnýř; *ost* flašnéř. — 12) *l* {řka}. — 13) *ld* {mi}. — 14) *g* na té. — 15) *kbl* na mém vlastním veselí (v *l* připsáno opravou »svatbě«). — 16) *b* tu také; *kl* {tu}. — 17) *l* kdož. — 18) *eg* jižto. — 19) *bl* z toho. — 20) *v* světa. — 21) *kl* pryč. — 22) *k* nebo. — 23) *dg* tak veliký a hrozný. — 24) *kbevdgo* a Sodomu. — 25) *l* {i na}. — 26) *b* jsúce. — 27) *e* bídně; *v* hříšné. — 28) *lvg* {své}; *ost* za nepřát. své. — 29) *kbdv* našim všem. — 30) *lv* prostež. — 31) *bl* {za ně}. — 32) *l* a zvl. též za. — 33) *bev* Milosti. — 34) *d* {pán bůh}. — 35) *o* {sebe... spravovati}. — 36) *dg* ještě. — 37) *l* zavede; *k* zavozuje; *b* zavozují. — 38) *l* nimi. — 39) *v* až vůkol tv.; *o* vuokol. — 40) *l* {k}. — 41) *l* {jich jim}; *o* {jim}; *ed* jim jich; *kb* jejich jim. — 42) *kbevdgo* byli již; *l* {již... jako}. — 43) *v* ohořali; *g* obhořalí. — 44) *kevdo* upadli; *g* upadlí. — 45) *v* opáleny; *l* opálení. — 46) *l* {byly}. — 47) *o* dlouhú. — 48) *v* a zákon boží. — 49) *l* zanechali. — 50) *v* dvamecítmá. — 51) *v* {v níž se ozn.}; *l* v nichž (!). — 52) *ke* jakž. — 53) *e* a jak zase proti tomu oni; *k* a jak oni zase naproti tomu. — 54) *kbevgo* vyznávají, svou víru vyznavše; *l* vyzn. sv. víru, na kteréž i životy útrpně skládají. — 55) *kvo* dokonávají; *bedg* dokonali. — 56) *k* {proti tomu}. — 57) *l* utvrzují. — 58) *g* co. — 59) *l* byť se pak.

1528 pak se někdo na mučení k něčemu znal, jakož se[1]) to přihází, že jest všecko lež a faleš proti tomu, na čem ten umře, a zvláště při víře svaté. Jakož pak při těchto lidech spálených[2]) to se jest[3]) ukázalo, když biřic o nich volal, že o pánu Kristu ani o pánu bohu nic ti[4]) nedrží, že sou[5]) oba na jiném zemřeli, nežli jest on věžník[6]) volal[7]); než k tomu toliko[8]) flaštnéř[9]) se znal, že jest[10]) se podruhé křtil, a na tom umřel. I poněvadž jest[11]) se křtil, tehdy[12]) jest o křtu věřiti musel[13]); a dále jej k tomu víra nutila[14]), že jest se[15]) jináč[16]) nekřtil, nežli[17]) ve jméno Otce i Syna[18]), Ježíše Krista[19]), i Ducha svatého, jednoho boha. I kterakž[20]) tehda[21]) tomu volání má věřeno býti v jednom i v druhém, s těmi, kdo[22]) sou[23]) jemu tak volati rozkázali[24]), víc, nežli tomu, kdož něco smrtí svou potvrzuje?

Již máš zprávu o těch všech pěti lidech upálených, kterýchž ač kdo nechce[25]) chváliti, také nebezpečné jest, je[26]) hyzditi nebo[27]) potupovati, aby zle zemřeli, nechce-li kdo sám potupen a odsouzen býti do pekla horoucího. Neb což lidé[28]) odsoudí za proklaté, to bůh souditi bude[29]) za svaté, a zase též, což[30]) lidé mají za svatou věc[31]), to bůh bude míti za proklaté[32]). — A že tu jistého základu na tom není, že sou[33]) je[34]) kněží, mistři a[35]) mniši na smrt odsuzovali, na hřbety[36]) je berouce[37]), jako oni Židé s knězstvem Mesiáše pravého, týmž spiknutím[38]) křičíce[39]): »Krev jeho na nás i na naše syny!« A jest naděje jistá: kdyby (Mat. XXVII, 25.)

nyní Kristus[40]) psal na zemi skutky těchto kněží, že by se žádný z nich nevydařil[41]), aby směl[42]) se vší Prahou na kterého z těch upálených kamenem hoditi[43])! 1528

Neb jak jsou koli a na čem koli zemřeli, zákon boží, jenž jest jistá pravda věčná[44]), kteráž nemůž strpěti žádného v sobě[45]) ličidla lidského, sám[46]) toliko, že jsou zle nebo[47]) dobře zemřeli, bude je souditi, bez lidského vyměřování. Avšak k tomuto[48]) bezpečně a směle mysl svou vztáhni a velmi bedlivě považ: byla-li jest[49]) při nich živá Kristova víra podle zákona božího konečně vyměřená, čili nic, kteráž[50]) se znáti[51]) dává z skutkův z ní pocházejících od těch, kteříž[52]) z[53]) horlivé lásky boží někdy smějí na tom, což poznávají býti z[54]) zákona jeho pravého[55]), zemříti; jináč[56]) by toto nepravé bylo[57]) povědění Kristovo: »Kdož mne, prý, vyzná před lidmi, že takového já vyznávati budu před Otcem mým v nebi«; a jinde: »Kdož[58]) by ztratil život svůj pro mne, najdeť[59]) jej.« — I[60]) jest jistě mnohem větší div[61]) a bohu vzácnější, pro[62]) pravdu a spravedlnost její[63]) umříti, nežli by někdo mrtvého vzkřísil; ježto nikdá při tělesných a rozkošných[64]) lidech nevěrných[65]) takové víry a utrpení pro ni[66]) se nenalézalo[67]), aby směli[68]) života svého nasaditi, a zvláště ti, kteříž jiným ukazují k nálezkům a pověrám lidským, aby sobě chiméru polapili. (Mat. X, 33—37.)

A poněvadž ti kněží pro tu příčinu ty[69]) upálené jsou[70]) odsoudili, jako by nějací kacíři

1) *l* se pak to. — 2) *keo* upálených. — 3) *vg* jest se; *l* {jest}. — 4) *ost* {ti}. — 5) *be* jsú. — 6) *v* řezník. — 7) *ost* štěkal. — 8) *l* tol. tento. — 9) *lvgo* flašnéř; *kbe* flašnýř; *d* falešně (!). — 10) *l* {jest}. — 11) *l* {jest}; *d* se jest. — 12) *d* tedy; *v* tehdyť. — 13) *ost* musil. — 14) *g* nutí. — 15) *bdo* {se}. — 16) *lvgo* jinak. — 17) *kbl* než. — 18) *e* Syna jeho. — 19) *kbg* {Jež. Krista}. — 20) *b* kterak. — 21) *kblevg* tehdy; *d* teda. — 22) *kldo* kdož. — 23) *b* sú. — 24) *l* poručili a rozkázali, více. — 25) *l* chce (!). — 26) *l* {je}. — 27) *kl* aneb; *ost* anebo. — 28) *lg* lidi. — 29) *l* bůh odsoudí. — 30) *d* co. — 31) *k* věc svatú. — 32) *b* proklatú; *ost* proklatou. — 33) *b* sú. — 34) *kble* {je}. — 35) *be* {a}. — 36) *v* na své hřbety je; *bo* na hřb. je své; *kledg* na hřb. své je. — 37) *b* berúce. — 38) *l* spůsobem spiknutí. — 39) *b* křiče. — 40) *l* pán Kristus. — 41) *vg* nevydařil z nich; *l* nevyd. pro svou víru z nich. — 42) *ost* {aby směl}. — 43) *ost* hoditi. A já toto (*e* to) přidám, že z těch (*k* těch) ze (*kl* {ze}) všech kněži římských (*k* řím. všech kn.) nikdá (*v* nikdy) jsem neslejchal, aby se kdy (*v* {kdy}) který z nich pro svou víru dal upáliti. (Zdá se připiskem cizím. K tomu poznamenal v *k* Balbin: »Lži, jak umíš.« — 44) *d* čistá. — 45) *ost* v sobě strp. žád. — 46) *k* on sám. — 47) *kbledg* neb. — 48) *klego* k tomu. — 49) *kblo* je (!). — 50) *b* která; *l* kterak. — 51) *ost* dává znáti. — 52) *g* kteří. — 53) *vo* {z}. — 54) *e* {z}. — 55) *l* jeho svatého pravého. — 56) *kbl* jinak. — 57) *l* nebylo toto pravé. — 58) *kb* Kdo. — 59) *l* nalezneť. — 60) *edo* A. — 61) *d* díl. — 62) *l* pro spravedlnost a pro pravdu její zemříti. — 63) *k* jeho. — 64) *o* {a rozkošných}. — 65) *e* těl. a rozk.; *l* tělesných nevěrných. — 66) *k* při ní a pro ni. — 67) *v* nenalezlo. — 68) *l* měli. — 69) *e* je, ty. — 70) *l* {jsou}.

1528 byli, najde-li[1]) se pak při nich samých to, že[2]) zlostí se[3]) proti nim zapálivše[4]), s svou[5]) zprávou[6]) mrvy v oku bližních svých jsou[7]) hledali[8]), a sami břevno[9]) převeliké v zřítedlnici své nosili; to časem svým odkryto bude[10]). 1528

KAPITOLA DVACÁTÁ TŘETÍ[11]),

v níž[12]) se vypravuje[13]), jak král Pražanům radu obnovil a jednotu rozdělil, nejprv[14]) na Starém městě a[15]) potom na Novém konšely sadil; a jak Novoměstští z toho se radují, a z toho jsouce[16]) vděčni, na znamení »Veselý[17]) nám den nastal« zpívají[18]) i »Te deum laudamus«.

Ale král, jsa pán spravedlivý, mezi tím, co se[19]) jest dálo od Pražanův, uznamenav[20]) s radami svými, že nikterakž správcové toho města v glejch[21]) jemu jíti nechtí[22]) a že ho z boku rozličnými skoky zajíždějí, a nad to z té[23]) jednoty měst Prazských[24]) že nic jeho[25]) potěšeného[26]) ani obecního[27]) dobrého nahoru zrostu[28]) nemá, pro[29]) přílišnou[30]) pejchu i pro[31]) nepoddanost[32]) jich, též jako za krále Ludvíka, švagra jeho – i umyslil[33]) jim na žádost jich radu obnoviti konšelskou[34]), v obou však[35]) městech, na Starém i na Novém městě, tak aby jim tu jednotu, v kterouž[36]) jsou[37]) velmi úfali, zase rozdělil na spůsob první v rozdílné právo; neb bez pochyby to povědění Aristotelesovo[38]), že každá jednospolnost[39]) silnější a mocnější bývá, nežli když[40]) jest rozdělena[41]), ku paměti sobě[42]) přivodil. — A protož sjel jest[43]) dolův[44]) s zámku, s množstvím znamenitých[45]) dvořa-
9. září nův svých, v středu na zejtří po Narození Matky boží[46]) téhož léta ɛc. XXVIII⁰ na staroměstský rathouz, a dal přísahu skrze pána, pana[47]) Adama z Hradce, nejvyššího kancléře[48]) českého[49]), osobám vybraným, podle usouzení lidského šlechetným; kdežto z té staré rady nenechal nežli[50]) tři osoby[51]): Jakuba Fikara[52]), Jiříka Ježíška a Jana Kozla.

A nechtě se ještě proti žádnému přístně[52*]) a mstitedlně postaviti, moha a moc maje to[53]) slušně učiniti, víc rozumem, nežli[54]) vášnivou[55]) myslí se v tom spravoval, aby raději milost jeho královskou[56]) nežli zuřivost všickni cítili a sobě vážili, bez zlého užívání, a jej aby takovými barvami falešnými víry svaté[57]) přikrytými víc nechlácholili. A tak tudy někteří drakové silní pro pejchu dolův hodně[58]) zstrčeni[59]) jsou, aby poznali, že mají krále, pána svého, a nad to vejše boha nebeského nad sebou[60]) mocnějšího, nežli[61]) jsou oni.

To dokonav v Starém městě, jel jest[62]) na Nové město na druhý rathouz. A ti měšťané toho města vyšli proti němu poctivě u velikém počtu do ulice s praporci, vítajíce ho a chválíce boha s[63]) zpíváním, že je má od těch silných hlaváčův[64]) staroměstských, jistých některých původův rozličného[65]) zlého, vytrhnouti[66]), při-

[1]) *bdgo* nejde-li. — [2]) *l* že zprvu zlostí; *g* ze zlosti. — [3]) *b* {se}. — [4]) *g* zaplativše(!). — [5]) *kblv* {s} svou; *o* se svou; *b* svú. — [6]) *b* zprávú; *o* správnou(!). — [7]) *kblg* {jsou}. — [8]) {*v* hledali ... zřítel. své}. — [9]) *l* převeliké břevno šibeniční v své zříteln. — [10]) *kbevdgo* bude a již jest. — [11]) *v* třímecítmá. — [12]) *v* {v níž se vyp., jak} Kterak. — [13]) *g* vypisuje. — [14]) *bleo* nejprve. — [15]) *kbl* {a}. — [16]) *ost* jsouce (*b* jsúce) toho. — [17]) *v* Veselýt. — [18]) *kblv* zpívali. — [19]) *bledg* co jest se. — [20]) *o* {uznamenav}; *kl* a znamenav. — [21]) *vg* v glejt. — [22]) *l* nechtěli. — [23]) *k* nad to že z té. — [24]) *kbl* jednoty pražské. — [25]) *kbe* jemu. — [26]) *l* potěšenějšího. — [27]) *o* obtížného. — [28]) *e* vzrostu. — [29]) *v* a pro. — [30]) *b* přílišnú. — [31]) *d* a {pro}. — [32]) *v* nepoddanosti. — [33]) *l* myslil. — [34]) *be* konšelskú. — [35]) *l* však v obou; *kevo* v obú však. — [36]) *bo* v kterúžto. — [37]) *b* sú. — [38]) *bl* Aristotelovo. — [39]) *l* jednota a společnost; *kb* jedna společnost. — [40]) *b* kdy. — [41]) *l* rozdílna, na pamět. — [42]) *kbledgo* {sobě}. — [43]) *l* {jest}. — [44]) *dg* dolů. — [45]) *kdgv* znamenitým. — [46]) *b* po Nar. Panny Marie. — [47]) *ost* {pana}. — [48]) *kle* kanclíře. — [49]) *kblevd* královstvi Českého. — [50]) *ost* než. — [51]) *kb* tři osob. — [52]) *kbe* Fukara; *l* Fugara. — [52*]) *ost* přísně. — [53]) *kbl* {to}. — [54]) *ost* než. — [55]) *bv* vášnivú; *d* vášnimi(!). — [56]) *b* královskú. — [57]) *k* věrou svatou. — [58]) *d* hodně dolů; *kbl* {hodně}. — [59]) *kbl* shozeni a strčeni; *dgo* strčeni. — [60]) *l* nad sebe. — [61]) *l* {nežli jsou oni}. — [62]) *kl* {jest}. — [63]) *v* {s} zpív. — [64]) *dgv* hlavcův(!). — [65]) *kbdo* z rozličného. — [66]) *b* vytrhnúti.

1528 znávajíce se[1]) všickni hlasitě, že se[2]) žádným jiným člověkem nechtí spravovati, nežli JMstí Královskou[3]). Potom učinil tu též, že jest[4]) dal přísahu na konšelství osobám hodným a pokojným, k tomu vybraným.

Takového rozdvojení nic nebyli vděčni mnozí staroměstští, neb jim již korouhev jejich[5]) klesala[6]). A když o tom prve předzvěděli[7]), co se má státi, vyslali z sebe téhož dne ráno[8]) k králi veliký počet měšťanův, žádajíce, jako[9]) by to neústupně míti chtěli, aby jim tou jednotou nehýbal, tvrdíce, že obec všecka při ní stojí a státi míní. Dáno jim za odpověd, že tak král[10]) míti chce, aby byla dvoje rada a dvoje právo, jako prvé bejvalo[11]); a že jim věří, že se v tom poslušně zachovají, jako na věrné poddané sluší. Při tom jim rozkázal čísti nález krále Vladislava, aby na budoucí časy nestáli o takovou[12]) jednotu těch měst[a]). A tu on potvrdil toho nálezu, přidav to k tomu, jestliže by to kdo jednal, aneb[13]) se přimlouval k té jednotě, aby takový statek i hrdlo ztratil, než že chce k prvnímu spůsobu přivesti obě[14]) města. Jakož se tak stalo. — A tehdáž hned processí[15]) — kterouž[16]) sou[17]) sobě[18]) kněží pražští každého roku dne[19]) památného sva-
(30. srp.) tého[20]) Šťastného[b]) té jednoty byli založili — zmizela jim[21]) a pominula.

Ta[22]) jednota, kterouž[23]) jsou[24]) sobě bez vůle královské upevňovali[25]), jakož o ní jest v prvních knihách v třetí kapitole povědíno[c]), mohla by byla státi, a snad by i král k ní povoliti mohl, kdyby jí byli k tomu konci tím oumyslem rozumně a řádně užívali, tak jakž[26]) jsou[27]) příčiny[28]) slušné k tomu[29]) spojení je vedly, totiž, kdyby v tom neobmejšleli než dobré, poctivé[30]) a užitečné krále, pána svého, i toho města, a kteříž[31]) jsou rozdílové a různice někdy veliké[32]) s kyselostmi o mnohé[33]) věci mezi nimi v obou[34]) městech[35]) vznikaly[36]), aby to přestalo, tak aby byli[37]) jako jeden člověk za obyvatele jednoho města učiněni. Ale poněvadž jsou[38]) zle a neřádně té jednoty užívali, s ublížením královóm, pánóm svým, a zvláště, že jsou tu bouřku tuto[39]) vypsanou[40]) svévolně a pyšně zdvihli proti svým spoluměšťanům nespravedlivě a lstivě, v sílu a v[41]) moc svou[42]) již úfajíce a naposledy proti[43]) králi pánu svému, předešlému i nynějšímu, často odporně se stavějíce, jako by se jim zprotiviti chtěli, k žádnému srovnání přátelskému povolni se dáti[44]) nechtěli naleznouti[45]), ale na své přílišné pejše neústupně stáli, pro kterouž[46]) nejvíc tu jednotu zmrhali – protož, čehož[47]) hledali[48]), to[49]) jsou[50]) nalezli. A to vše[51]) šlo třmi[52]) nebo[53]) čtyřmi[54]) osobami[55]) hlavatějšími, a nejvíc Paškem, kteříž jsou sobě tu obec obojího města v uzdu pojali tím zápisem svým předepsaným v prvních knihách v kapitole XXV[56])[d]), že již nesměli hlav svých volně pozdvihnouti[57]) bez jich[58]) vůle. A tím jsouce příliš mysli pozdvižené, vyslali, jakž[59]) dotčeno jest, k králi z sebe téhož dne veliký počet měšťanův s pyšným poselstvím, s pohrůžkami a[60]) s[61]) křivou[62]) řečí[63]) smíšeným, pravíce[64]), že obec všecka při té jednotě stojí a státi míní; ježto když na Novém městě přísaha byla dávána[65]) osobám, tehdy s velikou[66]) radostí začali sobě obec všecka

1) *v* {se}. — 2) *o* {se}. — 3) *bo* Královskú. — 4) *l* {jest}. — 5) *l* {jejich}; *ost* neb jim jich korouh. již. — 6) *kblg* klesla. — 7) *kblevd* přezvěděli. — 8) *dvo* {ráno}. — 9) *v* {jako ... chtěli}. — 10) *l* {král}. — 11) *kbldo* bylo. — 12) *bo* o takovú; *g* o tu. — 13) *dgv* neb. — 14) *k* ty obě. — 15) *k* ta procesí. — 16) *o* kterúž. — 17) *vldg* {jsou}. — 18) *v* sobě tehdáž kněží praž. každé(!) dne roku. — 19) *g* {dne}. — 20) *e* {svatého}. — 21) *vl* {jim}. — 22) *l* Tu. — 23) *o* kterúž. — 24) *vb* {jsou}. — 25) *kb* upevnili. — 26) *kv* jak. — 27) *eg* {jsou}. — 28) *g* příčiny ... toho města a kteříž}. — 29) *v* k tomu měli {spojení je vedli}. — 30) *b* dobré a poctivé. — 31) *l* kteří. — 32) *l* {veliké}. — 33) *kbl* a mnohé. — 34) *kbe* v obú. — 35) *v* {v obou městech}; *l* obou měst. — 36) *go* znikaly; *l* vznikly. — 37) *e* bylo; *d* byli tak. — 38) *b* sú. — 39) *kbl* {tuto}. — 40) *b* vypsanú. — 41) *bv* {v}. — 42) *b* svú. — 43) *l* {proti}. — 44) *o* povolení dáti(!). — 45) *b* naleznúti. — 46) *b* kterúž. — 47) *k* čeho. — 48) *ost* jsou hledali. — 49) *kb* toho. — 50) *k* {jsou}. — 51) *l* všecko šlo; *kb* šlo všecko; *edgo* šlo vše. — 52) *v* třími. — 53) *o* anebo; *g* neb. — 54) *d* štyřmi nebo třmi. — 55) *k* třmi osob. nebo čtyřmi. — 56) *l* 24. — 57) *b* pozdvihnúti. — 58) *ko* jejich. — 59) *levdgo* jakož. — 60) *klego* {a}. — 61) *d* {s}. — 62) *eb* křivú. — 63) *d* věcí — 64) *b* pravíc. — 65) *d* dávána byla; *l* dána byla; *k* byla dána. — 66) *b* s velikú.

a) T. j. privilegia na obnovu rad v obou městech ze 12. srp. 1514 (Čelakovského Privil. měst. Praž. I. č. 211, 212. Věta »aby ... nestáli« neudává obsah nálezu, nýbrž rozkazu). — b) V pravdě sv. Šťast. a Zbožného. — c) Viz str. 11. — d) Vlastně 24. a 25. Viz str. 72.

1528 Te Deum laudamus, jichžto[1]) bylo pospolu[2]) víc[3]) než na tři tisíce podle zprávy. A protož to poselství nepotýkalo[4]) se [s] skutkem[5]). A od toho dne mnohem větší díl lidí, netoliko v Novém, ale[6]) také[7]) i v Starém městě, s potěšením z novu na nohy povstávali[8]) a z těžkých[9]) pout se dobejvali, chválíce boha, že již sou zase k svobodě první navráceni, aby sami s[10]) sebou i také s přáteli milými mohli rozmlouvati[11]), složíce s sebe první bázeň. A naposledy Novoměstští začali sobě píseň tuto:

Veselý[12]) nám[13]) den nastal,
v němž císař Karel z mrtvých vstal[a]) etc.

při[14]) přítomnosti ještě královské ku potěšení jeho[15]). I z té příčiny, pro uvarování budoucího horšího, král neobrátiv[16]) se na ty, ani ještě na jiné mnohem[16*]) znamenitější pohrůžky s krve proléváním, od jednoho mocného vartéře[b]) jich k králi vynesené, tu jednotu jest[17]) jim zdvihl[18]) a v nic obrátil mocí svou na budoucí časy; a ti drakové silní, a jeden z nich nejsilnější[c]), jsou setříni[19]) s[20]) svou pejchou[21]); a tak to spiknutí jest roztrháno, ne jedno, ale několikero, a zvláště to, kteréž bylo z nejvyššího téměř stupně skalního s nimi[22]) připojeno[23]). Budiž z toho pán bůh pochválen, kterýž jest předivný v skutcích svých, časem zarmucuje a časem obveseluje své volené! 1528

KAPITOLA DVACÁTÁ ČTVRTÁ[24]),

v níž se oznamuje[25]), kterak dobří a spravedliví[26]) lidé, chtěli-li jsou pokoje užiti, musili to perně uplatiti; a jak[27]) Pašek, Ziga řezník[28]) a Karban[29]) na statku nespravedlivě dobytém vzešli[30]) a[31]) dobří a spravedliví pro ně hlav pozdvihnouti nesměli. Dále osoby se jmenují, kteříž[32]) tu[33]) v tu bouřku nikdá s konšelství nescházeli a potom, jsouce[34]) sházeni[35]), nikdá z rozkazu královského do žádných rad nebyli povoláni. A[36]) potom opět jich král na smlouvu podává.

Takovouť[37]) jsou[38]) svobodu ti[39]) měšťané pražští v obou městech[40]) pod těmi správcemi[41]) v té jednotě měli od čtyř[42]) let pořád zběhlých od toho času, jakž[43]) se ta bouřka mezi nimi zdvihla:

Nejprve[44]), kdož[45]) chtěl k jaké spravedlnosti přijíti anebo k nějaké milosti, buďto před soudem, nebo[46]) kdež[47]) koli jinde, tehdy[48]) mnozí jináč[49]) k tomu nemohli přijíti[50]), leč skrze znamenité ouplatky[51]) kupovati sobě svou[52]) spravedlnost[53]), nejvejš[54]) od Paška, musili[55]). A tak tím[56]) spůsobem dobře se týmž správcům ta vojna na pikarty hodila. Nebo od padesáti let Toušeň[57]) se tak nerděla a neblyštěla od cihel a od jiného stavení, jako nyní za držení Paškova[d]). Aniž k doplacování věřitelóm prve nemohli[58]) přijíti, leč tehdáž. Ziga řezník, jakž byl kolesy nemalými v židech zavadil, tak[59])

[1]) *o* s jichžto(!). — [2]) *kbl* {pospolu}; *ost* spolu. — [3]) *l* více. — [4]) *k* nepotkávalo; *levg* nepotkalo. — [5]) *z* {s} skut.; *k* s skut. a pravdou. — [6]) *blevgo* {ale}. — [7]) *ost* {také}. — [8]) *e* a povstali (!); *ost* povstali. — [9]) *o* z těch těžkých. — [10]) *b* {s}. — [11]) *g* svobodně a vesele rozmlouvati (ale to přips. na okraji). — [12]) *kblevgo* Veselýť. — [13]) *kevdgo* jest nám. — [14]) *d* {při přítomn. . . . jeho}. — [15]) *ost* jemu. — [16]) *l* neobrátivše. — [16*]) *z* (chyb.) mn. na jiné. — [17]) *l* {jest}. — [18]) *v* vyzdvihl. — [19]) *l* zetříni. — [20]) *d* {s}. — [21]) *v* pejchú. — [22]) *d* s ním. — [23]) *kbled* připojené. — [24]) *v* čtyrmecítmá. — [25]) *v* {v níž se ozn.}. — [26]) *bl* dobří, spravedliví. — [27]) *l* zaplatiti a tak. — [28]) *bl* {řezník}. — [29]) *o* Jan Karban. — [30]) *kbego* zešli, *v* sešli. — [31]) *l* ale dobří a sprav. lidé. — [32]) *l* které; *v* kterou. — [33]) *kblevo* {tu}. — [34]) *e* jsúce. — [35]) *kblevo* ssazeni. — [36]) *e* Item opět vypověděných s Pražany král na smlouvu podává. — [37]) *kbe* Takovúť. — [38]) *e* jsú. — [39]) *l* {ti}. — [40]) *ble* {v obou městech}; *o* obouch(!). — [41]) *blv* správci. — [42]) *levg* čtyr. — [43]) *l* jak. — [44]) *l* Nejprv. — [45]) *vl* kdo. — [46]) *k* anebo; *ble* aneb; *o* neb. — [47]) *l* kde. — [48]) *d* tedy. — [49]) *ost* nemohli k tomu jináč; *l* jináče. — [50]) *v* jíti. — [51]) *l* splatky. — [52]) *b* svú. — [53]) *g* spravedlnost (jakož i nyní se to zhusta děje). — [54]) *l* nejvíc. — [55]) *l* museli. — [56]) *e* týmž. — [57]) *l* Toušim(!). Na okraji v *k* poznam. Balbin: NB. Toušeň byl statek Paškův. — [58]) *ost* nemohla. — [59]) *g* takže (ale oprav. pozd. v »tak«).

[a]) Píseň ta není známa. Ale zmiňují se o ní při jiné okolnosti i Paměti ve čl. XVII. — [b]) Asi Zd. Lva. — [c]) Pašek a soudruzi. — [d]) Na Toušeni panoval Pašek as od r. 1512 (Prášek, Okres Brandejský, str. 52)

1528 nemohl se dobýti, než[1]) s pomocí pikartův a jiných lidí. Janovi[2]) Karbanovi pak[3]) se vymítali po rukou hustí drazí[4]) prstenové, po kterýchž se i truhly jeho hojily. Na Havla Caheru, administratora, prve osadní tejnští musili sbírky z sebe[5]) činiti na sukně, aby měl v čem choditi[6]); potom on sám jiným uděloval a kupoval za cizí[7]) mozoly šaty bez vejminky pohlaví obojímu, i mladým[8]) ženám[9])! A tak jiní po těch též veseli[10]) na cizí mozoly a robotu byli[a]).

Druhé, že jeden s druhým, soused s sousedem[11]), přítel s přítelem nesměli svobodně mluviti; pakli sou mluvili, tehdy[12]) se okolo sebe ohlédali[13]), jest-li kde zrádný sok aneb[14]) žalobník. Jakož jest dosti toho bylo, že se ti lstiví posunkové v Praze byli rozmohli, že mnohé šlechetné[15]) a dobré[16]) měšťany, na kteréž pro rozličné domnění, též jako na první vypověděné byli sítky zavlekli, ti takoví pochlební polizači[17]) obžalovali a lživě o nich na rathouz[18]) klevety na nevěrných kolečkách[19]) dovezli. Tu pak beze všeho pořádného slyšení[20]) dosti činiti mnozí měli[21]), dobývati se z takových osidl[22]) s ouplatkem[23]). A tak těžkost nesnesitedlnou[24]) na lid obecní[25]) s nebezpečenstvím ti správcové uvodili[26]). A co[27]) mnohem horšího nastalo, bylo[28]), že pohrůžky jim činěny k posledku bývaly, i za přítomnosti krále[29]) na hradě, od takových lstivých polizačův[30]), pouštějíce hlasy, že jich mají popsaných měšťanův několik set ještě, 1528
kteréž hned, jakž[31]) král z země vyjede, chtí vypovídati z města, též jako i první, za pikarty[32]) je majíce; a čekali opět za to mnozí alafancův i ouplatkův[33]) a naposledy statkův jich pobrání, též jako na[34]) prvních toho jsou[35]) čekali.

Jakož o tom o všem novoměstští měšťané dali dostatečnou[36]) zprávu králi tudíž na rathouze, za to[37]) prosíce, aby nad nimi ruku[38]) svou držal[39]) a z toho Egypta aby[40]) je konečně vyvedl rozdvojením té jednoty; a aby na ně nedopouštěl tolikéž, co jest těch let těm z města vypověděným se přihodilo, že některé šatlovali, biřicovali[41]), rychtařovali, katovali, mučili, u pranéře[42]) mrskali, z města jim ode všeho vybrati se kázali bez vyslyšení pořádného, a některé o hrdla jich[43]) je[44]) připravovali, nemajíce k nim žádné[45]) hodné ani[46]) spravedlivé příčiny. Ty i jiné mnohé[47]) obtížné věci k[48]) králi mluvili, že jest[49]) se bylo čemu podiviti, že byvše prve velmi[50]) zuřiví[51]) podle jiných proti těm vypověděným, křivdy jiným dopomáhajíce, že sou již toho velmi litovali[52]), a což jest pravého bylo, to[53]) oznamovali, bojíce se téhož, což jsou jiným činili, aby na ně tolikéž nepřicházelo.

A však proto, aby známi byli k budoucí památce ti zejména správcové[54]) a konšelé, za kterýchž[55]) se ta bouřka začala v Praze a ty zlé věci, tak nevolné a těžké všem[56]) spoluoby-

---

[1]) *kblv* leč. — [2]) *l* {Janovi ... hojily}; *v* I pak Karbanovi. — [3]) *kb* jak. — [4]) *d* a drazí; *e* drahý(!). — [5]) *ost* z sebe sbírky (*k* sbírku). — [6]) *v* aby měl čím zadek přikrýti. — [7]) *k* za cizí peníze a chudých mozoly. — [8]) V *z* jest: i mladým i starým ženám, ale »i starým« hned přetrženo. — [9]) *g* připsal: nebo svým k.. vám. — [10]) *kv* veseli byli na cizí moz. a rob. (*v* roboty); *le* veseli na cizí moz. byli {a rob.}; *d* veseli na cizí robotu byli; *g* na cizí moz. a rob. ves. byli. — [11]) *ost* {soused s sousedem}. — [12]) *d* tedy. — [13]) *kbleg* ohlídali. — [14]) *kbevdgo* neb. — [15]) *kevdgo* a šlechetné. — [16]) *ost* {a dobré}. — [17]) *vdg* polézači; *l* podlizači. — [18]) *g* {na rathouz}. — [19]) *l* kolesách. — [20]) *v* poř. vyslyšení; *ost* řádného slyš. — [21]) *ost* měli mnozí. — [22]) *kblevgo* osidel. — [23]) *kblevdg* s úplatkem. — [24]) *kbl* {nesnesitedlnou}. — [25]) *bv* obecný. — [26]) *l* uvozovali; *v* uvadili. — [27]) *d* což. — [28]) *l* {bylo}; *kv* nastalo bylo. — [29]) *k* na hradě krále JMsti. — [30]) *b* polizačů; *l* podlizačův; *vdg* polézačův. — [31]) *kle* jak. — [32]) *g* {za pikarty ... jako na prvních}. — [33]) *kble* halafancův; *kbevdg* úplatkův. — [34]) *v* {na} prvních. — [35]) *l* času (!). — [36]) *b* dostatečnú. — [37]) *v* {za to}. — [38]) *v* rukou (!). — [39]) *o* drželi (!). — [40]) *k* {aby} konečně je. — [41]) *o* {biřicovali ... katovali}; *kb* bičovali. — [42]) *ko* u planéře; *l* u planýře. — [43]) *l* o jich hrdla; *d* o hrdla i jich. — [44]) *dk* {je}. — [45]) *kl* {žádné}. — [46]) *bl* a. — [47]) *blevdo* obtíž. mnohé věci; *g* obt. věci mnohé. — [48]) *l* {k}. — [49]) *l* {jest}. — [50]) *kbvg* {velmi}. — [51]) *o* zuřivější. — [52]) *ost* litovali, neb jsou to, bojíce se aby (*kd* {aby}) takovéž (*o* takové; *d* —ých) těžkosti (*d* —í) nenesli (*k* {nenesli}; *d* aby nenesli), jako i (*kbl* {i}) oni i (*v* {i}) proti svému svědomí (*v* svědectví) činiti musili (*dlo* museli). — [53]) *k* to tuto. — [54]) *e* správce. — [55]) *g* za kterých. — [56]) *g* {všem}.

[a]) Z úředních dat však nelze nic toho dokázati, leda, že snad Paškovi obec přispěla povozy a úvěrem k stavbě zámku v Toušeni. Viz Dr. J. Teige, Mistr Jan z Vratu, Pašek zvaný, Č Č M. 1905, str. 79. O Zigovi viz můj článek v Č Č M. 1904, str. 33—42.

1528 vatelům těch měst i také králi nesnesitedlné, kteréž pořádně[1]) trvaly víc než od čtyř[2]) let, a jsou tito, kteříž[3]) nikdy[4]) v tom času s konšelství[5]) nescházeli: Mistr[6]) Jan Pašek, hlava všech jiných; Ziga Vaníčkův[7]), řezník[8]); Jan Karban, konvář; Tomáš Zachlubil, kovář, spolu jich tehdáž[9]) tovaryš, ale[10]) naposledy byl pergmistrem[11]) hor viničných. Ti[12]) sou čtyři[13]) sloupové byli nejsilnější[14]), ustavičně trvajíce těch časův, a krom těch jiní se měnili těch let obnovením[15]) rady, až naposledy léta
(1527) ꝛc. XXVII° tito k nim přidáni byli ku pomoci: Jiřík Ježíšek, Mikuláš Cac[e]rda[16]), Martin Helm, Jakub Fikar[17]), Jan Kozel, Jakub kožišník[18]), Martin Smilův[19]), Martin Šalomún, Šimon Třeštík, Pavel Běchovský, Václav Rozvoda, Martin Mládek, Burjan Haléř, Jan Nejedlý, konvář, a Matěj Myslík[a]). Z těch takových mnoho[20]) povolaných málo bylo vyvolených a králi libých, kteříž[21]) sou[22]) posazeni v ouřad[23]) byli již tohoto[24]) léta ꝛc. XXVIII°, krom tří[25]) toliko[26]) již prve jmenovaných[27]) při obnovení rady. Protož ti[28]) takoví tvrdočelové hodně sou poníženi[29]), kteříž netoliko jsou[30]) již tehdáž s ouřadu[31]) konšelského ssazeni[32]), ale nad to, což mnohým lidem divnějšího jest, z vůle konečné královské k počtu[33]) starších obecních podle zvyklosti města toho, od předešlých časův zachovávané[34]), nejsou dopuštěni, ale ovšem zavrženi; a ještě nad to vejše, aby ani do žádné rady nebyli povoláváni[35]), jest přísně od krále rozkázáno.

A když tak rada prazská již osazena byla, tehdy povětří povlovnější[36]) od polodne[37]) již[38]) nastávalo a k rozjíždění[39]) pomalu tak přeukrutných mrazův[40]) časové[41]) se přibližovali. 1528

A v tom, když král z Prahy a z Čech vyjeti se[42]) zase strojil k Vídni, poručil a rozkázal panu Lvovi, panu Vojtěchovi z Perštejna, panu Adamovi[43]), kancléři[44]) a panu Janovi z Watmberka[b]) o vypověděných, aby ještě se o to pokusili a[45]), budou-li moci, Pražany s nimi smluvili[46]). A obeslavše[47]) Pražany na hrad s počtem starších obecních v neděli před svatým Václavem, oznámili[48]) jim vůli královskou[49]), aby se tak zachovali[c]). Ale oni berouce[50]) 27. září
na sebe jakous[51]) bázeň obcí svých, dali proto odpověď trochu[52]) povlovnější[53]), nežli předešlí konšelé, s výmluvami těmito, že jim není slušné ani bezpečné, samým dáti na to konečnou[54]) odpověď; ale když by[55]) král ráčil povolení své dáti, že by chtěli obcí svých povolati a na ně to vznésti.

Druhé, mělo-li by jaké jednání přátelské[56]) býti, že by bez některých osob zvláštních, totiž Paška a Zigy etc., býti nemohlo, poněvadž jsou obzvláštně pohnáni.

Třetí, že glejtu sami také těm vypověděným na to, aby v statcích svejch[57]) byli, pokudž by ta nesnáz konce nevzala, dáti nemohou[58]) bezpečně sami pro sebe i pro ně; a že ještě někteří kněží po kostelích tvrdí lidi a rozpačují[59]), aby nikoli nedali se v žádné smlouvy s stranou odpornou, ale aby při tom stáli, co sou sobě přiříkali, slibovali a kněhami[60]) zapsali, — dále dopovídajíce[61]): »poněvadž král byl prve rozkázal a dal glejt mocný panu Hlavsovi

---

[1]) *o* pořád. — [2]) *d* štyř; *levg* čtyr. — [3]) *l* kteří. — [4]) *g* nikdyž; *kble* nikdy {v tom času}. — [5]) *v* od konšelství. — [6]) *g* Mistr (v lotrovství) J. Paš., hlava (a radfirer). — [7]) *kbl* Vaníčků. — [8]) *k* {řezník}. — [9]) *o* {tehdáž}. — [10]) *keg* a. — [11]) *ble* pergmejstrem. — [12]) *o* Tu. — [13]) *d* štyři. — [14]) *k* nejvyšší. — [15]) *kblge* při obnovení (»při« v *g* připsáno); *vdo* obnovení. — [16]) *z* Cacrda; *dgvo* Cacarda; *l* Lucerna(!). — [17]) *kv* Fukar; *l* Fugar — [18]) *v* kožešník. — [19]) *ost* Mart. S. řezník. — [20]) *l* mnoha. — [21]) *bl* kteří. — [22]) *b* sú. — [23]) *l* v ouřadu; *kbeo* v úřad. — [24]) *do* toho. — [25]) *l* krom těch tří; *g* krom tu. — [26]) *l* {toliko}. — [27]) *zvd* (chyb.) jmenovaní. — [28]) *d* již ti. — [29]) *b* {poníženi… netoliko jsou}; *k* poraženi. — [30]) *l* {jsou}. — [31]) *kbeo* s úřadu. — [32]) *g* zsazeni. — [33]) *blevdgo* z počtu. — [34]) *l* zachované. — [35]) *lev* povoláni. — [36]) *l* prvnější. — [37]) *ost* poledne. — [38]) *kbl* {již}. — [39]) *kbevdgo* roz. již. — [40]) *d* časův(!). — [41]) *l* {časové}. — [42]) *kbe* zase vyjeti se; *l* se vyjeti {zase}. — [43]) *b* Ad. z Hradce. — [44]) *l* kancliři. — [45]) *ost* {a}. — [46]) *ost* mluviti. — [47]) *e* obeslavši. — [48]) *kb* oznámil(!). — [49]) *b* královskú. — [50]) *b* berúce. — [51]) *b* jakús. — [52]) *ost* {trochu}. — [53]) *lv* povolnější. — [54]) *kbeo* konečnú. — [55]) *kbl* kdyby; *vgo* {by}. — [56]) *bevdgo* býti přátelské. — [57]) *ost* {svejch}. — [58]) *o* nemohú. — [59]) *kbledg* rozpakují. — [60]) *ost* knihami. — [61]) *o* odpovídajíce.

[a]) Pořádek je zmaten; nečerpá tu tedy Bartoš ze zápisu úředního. Srv. Tomek, XI., 413. — [b]) z Vartmberka. — [c]) Srv. str. 221.

1528 [a mistru Václavovi][1]) za několik nedělí, aby[2]) byli podle toho zachováni, že též nyní, byla-li by k témuž[3]) vůle královská, chtěli by se ke všem[4]) zachovati.« Na tom se rozešli toho dne, a taková věc jest vznesena[5]) na krále od těch pánův[6]) bez meškání.

Tuto se znáti dává, že již snadnější než[7]) prve přístup k jednání[8]) přátelskému se ukazoval z odpovědi Pražanův, povlovnější nežli od prvních, totiž Paška s jeho[9]) štemfly hlavatými, jenž jsou[10]) drsnatou[11]) odpověd dávali, netoliko straně sobě odporné nepříjemnou[12]), ale mnohem víc[13]) králi[14]), pánu svému, nelibou[15]) a nepoddanou[16]). A ačkoli oni Pražané, nová[17]) rada[18]), zavadili byli ještě tou svou odpovědí na veliký haklík v tom, když jsou mluvili, že bez obcí[19]) nemohou nic učiniti, – ježto 1528 bez mála všecka obec žádala s potěšením, aby se již všecko upokojilo, neodpírajíce[20]) bytu[21]) mezi sebou vypověděným, — však příčina k zavazení[22]) na tom haklíku byla tato, že některá nákvasa a ostatkové prvního povětří mezi nimi ještě[23]) zůstávali[24]). A tak se ještě[25]) pokrytství mezi nimi některé tajilo v některých osobách, jakož doleji[26]) o tom bude povědíno. Avšak i to blízko bylo, že z toho haklíku s pomocí boží brzo snikne[27]); neb naděje byla lepší[28]) k upokojení, nežli prve bývala[29]), poněvadž králem[30]) nic již nesch※zelo, dav jim povolení psaním svým času vánočního příštího obcí povolati i smlouvati[31]) se, podle psaní předepsaného[32]) od pánův[33]) již jmenovaných.

KAPITOLA DVACÁTÁ PÁTÁ[34]),

v níž se oznamuje, jak[35]) král napomínal Pražany[36]), aby se s Novoměstskými i Staroměstskými[37]) ti vypověděni a též[38]) je zase smluvili, a[39]) aby štyřem[40]) osobám glejt dán byl a[41]) ti na místě jiných aby o pokoj jednali. Dále jaké vidění v noci mnohým lidem se ukazovalo. Dále[42]), když ti vypověděni v Praze byli, jakou klatbu kněží[43]) na ně vydávali; a potom jak[44]) ti štyři[45]), majíce glejt, o pokoj jednají.

1529 Když to tak všecko na provřísle[46]) stálo, a[47]) Pražané oratory své k králi poslali časem vánočním, léta již začatého M⁰D⁰XXIX⁰, a v tom král mezi jiným psaním Pražanóm psal, nepřestávaje napomínati, aby se s vypověděnými přátelsky smluvili, že jemu libost zvláštní v tom[48]) ukáží. Páni také komisařové[49]) královští, prve jmenovaní, napomínali k témuž Pražany s některými žádostmi[50]), aby vyplnili vůli krále 1529 pána[51]) svého. Potom k tomu přišlo, že Pražané Staroměstští i Novoměstští[52]) svolali obce své na rathouzy[53]), a tu o to jednali, aby glejt byl dán čtyřem[54]) osobám z těch vypověděných, z Staroměstských dvěma a z Novoměstských dvěma[55]) na ten spůsob, aby ti na místě všech[56]) jiných jednali o pokoj a přátelství a[57]) o na-

---

1) Místo v [] není v *z*, ale ve všech ost. — 2) *l* aby podle... zach. byli; *kevdgo* a byli... zach. — 3) *kblev* k tomu. — 4) *ego* všemu. — 5) *v* vznesena jest; *kblego* jest vznešena. — 6) *b* {od těch pánův}. — 7) *ost* nežli. — 8) *l* k jedn. přátelskému míti budou, se ukaz., že odpovědi Praž. povolnější nežli od prvnějších. — 9) *v* {s jeho}. — 10) *e* jsú. — 11) *b* drsnatú. — 12) *be* nepříjemnú. — 13) *l* {víc}. — 14) *v* {králi}. — 15) *bo* nelibú. — 16) *bo* nepoddanú; *kbvdg* nelib., nepod. — 17) *ost* {nová}. — 18) *o* radu zavadili. — 19) *kbleg* bez obce. — 20) *k* neodpírajíc. — 21) *vdg* {bytu}. — 22) *ost* k zavázání. — 23) *e* byla a ještě zůstávali *v* {ještě... pokrytství mezi nimi}. — 24) *l* zůstávalo. — 25) *z* (2krát) se ještě... se některé; *l* ještě mezi některými osobami pokrytství se tajilo {v někt. osobách}. — 26) *kbo* dáleji. — 27) *ost* znikne. — 28) *l* větši aneb lepší. — 29) *v* {bývala}; *dg* byla. — 30) *l* již nic králem; *kbedo* králem již nic. — 31) *vdgo* smluviti. — 32) *klego* předpsaného. — 33) *l* od Pražanův (t o u p r a v e n o z p ů v o d n í h o: p á n u o v). — 34) *v* pětmecítmá. — 35) *v* {v níž se ozn.} Kterak král. — 36) *l* Pražanův i vypověděných, aby se spolu smluvili, napomíná {aby se s Novom... smluvili}. — 37) *k* {i s Staroměst.}. — 38) *b* porovnali a též; *e* {a též je zase}. — 39) *g* {a}. — 40) *kbevg* čtyrem; *lo* čtyřem. — 41) *l* a kteréž by na místě jin.; *kbe* a ti aby na m. j. — 42) *kbl* Potom, když. — 43) *l* kníže (!). — 44) *v* jak jsou ti.. jednali. — 45) *ost* čtyři. — 46) *l* povřísle; *g* probřísle. — 47) *kbl* {a}. — 48) *kbevdgo* v tom zvláštní. — 49) *l* komisaři. — 50) *b* žalostmi; *l* žalostnými (a l e t o o p r a v. p o z d.). — 51) *e* vůli královskou. — 52) *l* {i Novoměstští}. — 53) *v* na rathouz. — 54) *vg* čtyrem. — 55) *v* též dvěma. — 56) *k* {všech}. — 57) *l* i.

1529 vrácení[1]) zase[2]) do města k statkům i[3]) k rodině[4]) jich. A tak se stalo, že s přimíšením odporův lidí v té schůzi některých starého kvasu, dosti nezbedných a v bouření[5]) i v zlostné[6]) pýše zvyklých, málo nebo nic v tom[7]) jednání užitečných — kteříž někdy to mluvívali, že snáze Praha popelem lehne, nežli aby ti vypovědění měli tam zase býti, domnívajíce se, že vzteklosti takových zapálené[8]) konce[9]) nebude — v pondělí
15. ún. první postní, na zejtří po svatém Valentinu, na tom[10]) zavřeli v obcech svých, aby glejt dán byl panu Janovi Hlavsovi a mistru Václavovi Danielovu z Staroměstských a Mikulášovi Šorfovi s Blažkem soukenníkem z Novoměstských,
(15. čna) do svatého Víta nejprv příštího[11]).

A před tím časem, v sobotu před božím
2. led. křtěním, když se již psalo léta božího M⁰D⁰XXIX⁰, stalo se mnohým lidem vidění v noci, jako by se nebe otevřelo[12]), a z toho velmi jasná záře a blesk se na malou[13]) chvíli ukázaly[14]). A v tom blesku někteří hodnověrní lidé, v rozdílných[15]) místech jsouce[16]) to spatřili, jakoby nějací lidé zbrojní a ohniví se spolu v bitvě potejkali; a jiní jiné[17]) rozličné věci pravili se tehdáž viděti. Kteréhožto času dnové velmi pošmúrní[18]) pořádně a noci[19]) velmi tmavé a mračné bývaly. — Jistě ta věc bez[20]) vyznamenání budoucího od boha divu a dopuštění velikého[21]) zlého[22]) na lid český a zvláště na Prahu v sobě[23]) nésti musila[24]). — Hvězdáři a jiní[25]) učení lidé, kteříž všecko chtí[26]) rozumy[27]) a důmysly svými obyčejem pohanských mudrlantův vyměřovati, chtěj[28]) tomu bůh[29]), aby tak[30]) 1529 bylo, což oni smyslí[31]), nebo[32]) nechtěj, praví[33]), že takoví bleskové jsou[34]) a slovou latině[35]) exhalací[36]), totiž nějaké[37]) oblakův zapalování. Vím, že sou v Jerusalémě lidé před samým zkažením tak učení byli, kteříž jsou[38]) taková i[39]) jiná vidění též soudili, v lehkost sobě berouce[40]) moc bozskou a předzvědění tajemství jeho[41]); co[42]) jest pak na ně potom[43]) časem svým přišlo hrozného, toho jest Josefus Jos. Flavius VII. 12. svědek v knihách svých[44]). —

Potom[45]), když se to tak všecko dálo a za glejtem již[46]) v Praze ti čtyři[47]) vypovědění byli, tehdy v tom přihodilo se, že[48]) v květnou[49]) ne- 21. bř. děli a těch dní potom vydávali[50]) kněží prazští jakous[51]) po kostelích klatbu[52]) vymyšlenou[53]) na ty vypověděné a to takovou[54]): »kdož jsou koli obcovali[55]), jedli nebo pili s nimi i je fedrovali, aby ti a takoví u Veliký pátek příští[55*]) k svá- 26. bř. tosti těla a krve Kristovy[56]) nepřistoupali[57]).«

Šalomoun[58]) moudrý[59]) napsal v svých kni- Sirach XXV., 22 hách[60]), že není zlosti[61]) nad zlost ženskou. Když by[62]) pak nyní z mrtvých vstal, já za to jistě mám, že by toto[63]) vyznati[64]) o knězích prazských musil[65]), že není zlosti tak nešlechetné v světě[66]) nad zlost knězskou[67]). — A to přišlo z toho, když ti čtyři[68]) jmenovaní byli v Praze za glejtem na to, aby na místě jiných všech jednali s Pražany přátelsky z vůle královské[69]) o ty všecky různice předešlé a o[70]) dobrou[71]) svornost i o[72]) pokoj, a v tom mnozí měšťané, — netoliko ti, kteříž[73]) nikdá jim prve zlého nepřáli,

---

1) *d* o navrác. se. — 2) *k* zas se. — 3) *vdgo* k stat., k rod. — 4) *b* k rodič. — 5) *v* v zbouření. — 6) *lv* zvláštní; *o* {v} zvláště. — 7) *l* na tom. — 8) *kblvdg* zapálených. — 9) *l* nikdá konce. — 10) *ost* {na tom … panu}. — 11) *l* nejprv příštího glejt dali. — 12) *b* odevřelo. — 13) *b* malú. — 14) *z* (po druhé) se ukáz.; *ost* ukázal. — 15) *l* v některých rozdílných. — 16) *be* jsúce; *l* jsou. — 17) *v* jiní lidé {jiné}. — 18) *o* {pošmúrní … noci velmi}. — 19) *v* v noci. — 20) *eo* {bez}. — 21) *k* velikého božího. — 22) *kbl* {zlého}. — 23) *k* {v sobě nésti mus.} nebyla. — 24) *vo* musela. — 25) *b* jiní mnozí uč. — 26) *v* {chtí}. — 27) *l* rozumem. — 28) *vg* chtějí tomu (bůh … aby smyslí nechtěj!). — 29) *o* buoh. — 30) *l* to tak. — 31) *kbl* myslí; *o* smýšlejí. — 32) *l* neb. — 33) *zbvd* (chyb.) pravice. — 34) *b* jsú. — 35) *v* {latině}. — 36) *g* ephalací; *v* exhalationes; *kble* exhalatio. — 37) *o* nějakých. — 38) *l* {jsou}. — 39) *vd* a. — 40) *b* berúce. — 41) *l* jeho tajemství; *k* božího tajem. — 42) *ev* což. — 43) *l* {potom}; *ost* časem svým přišlo potom. — 44) *kbl* svých, kdež píše o [*l* o jich] zkáze. — 45) *l* Potom pak. — 46) *l* {již}. — 47) *d* štyři. — 48) *l* {že}. — 49) *b* v květnú. — 50) *l* vydali. — 51) *be* jakús. — 52) *v* klatbou(!). — 53) *b* vymyšlenú. — 54) *kbe* takovú. — 55) *kblvdgo* obc., jedli, pili (*k* a pili); *e* jedli a pili a obcovali. — 55*) *ost* {příští}. — 56) *l* k svát. těla Kristova a jeho krve. — 57) *g* nepřistupovali. — 58) *bv* Šalomún. — 59) *v* múdrý. — 60) *l* {v svých knihách}. — 61) *v* zlost. — 62) *lvg* Kdyby. — 63) *kd* to. — 64) *l* {vyznati}. — 65) *l* vyznal. — 66) *d* {tak nešlech. v světě}. — 67) *b* kněžskú. — 68) *d* štyři. — 69) *v* královė(!). — 70) *kl* {o}. — 71) *kb* dobrú. — 72) *kl* {o}. — 73) *lo* {kteříž … i ti také}.

1529 ale i ti také, kteříž[1]) jsou jich[2]) úhlavní nepřátelé před tím bývali[3]), — přijímajíce k nim novou[4]) přízeň a litujíce toho, co se prve jim od nich stalo[5]), v dobrém pokoji a[6]) v lásce přátelské sjití[7]) s nimi jmívali i obcovali, poněvadž v ničemž neslušném nikdá[8]) přemoženi[9]) nebyli, ani jich spolutovaryši[10]): — ti pak kněží, nevím čí[11]), srozumēvše tomu, že jedněch i druhých nikterakž[12]) v své pletky přivésti[13]) nemohou, ten[14]) takový tálec[15]) na ně vymyslili, obmejšlejíce v tom své zisky, aby vždy na sebe[16]) dali znáti zřetedlně po vše časy, jakož prve tak i nyní, že nejsou svornosti ani[17]) pokoje milovníci, — jenž[18]) jest to vlastní věc ďábelská, – a když by[19]) se pak[20]) koli k takovému dobrému nachylovati mělo, že oni se vší snažností[21]) vždycky hleděli[22]) to dobré[23]) roztrhati[24]) a rozsápati[25]).

Toť sou ti pastýřové, jenž majíce to, což by nemocného bylo, utvrditi[26]), co[27]) nedužívého, uléčiti, co[28]) zlámaného, uvázati, a[29]) což[30]) jest opovrženého, zase k cestě[31]) pravé přivoditi[32]), a což[33]) zahynulo, hledati — ale oni s ukrutnou[34]) přísností a s[35]) mocí nepravou rozkazovali podle řeči Ezechiele proroka (Ezech. XXXIV. 7.–12.) v XXXIIII[36]) kapitole, pro kteréžto věci klatba bídy věčné od boha jest[37]) na takové vydána. A takové klatby nikdá těch let ti kněží nevydávali, dokudž[38]) těch osob čtyř[39]) v městě nebylo. Ale však to[40]) se jest[41]) skutečně shledalo, že lid obecní takové klatbě jich všetečné a zlostné se posmívali[42]) a v nic[43]) obrátili[44]); nebo obcovali-li jsou[45]) prve s těmi vypovědě- 1529 nejmi mnoho[46]), již pak mnohem[46*]) víc toho bejvalo, na kejklířství šermeřské těch učitelův svých[47]) nic[48]) nedbajíce.

Potom ti čtyři[49]) vypovědění, jsouce za glejtem, nepřestávali jednati s Pražany o dobrou svornost a lásku přátelskou, tak dlouho, až v středu[50]) po Provodní neděli, čtvrtý den po svatém Ambroži, svolány byly obce v obou 7. dub. městech[51]), každá na svůj rathouz obzvláštně. A když obec Staroměstská se nescházela dlouho, tehdy[52]) s povolením spoluradních[53]) téhož města šli[54]) na rathouz novoměstský pan Jan Hlavsa[55]) s tovaryši — neb se tam již byla[56]) obec sešla. — A vstoupivše do obce beze všeho odtahu, přátelské k nim ke všem promluvení učinili, dotýkajíce krátce toho proti nim i jiným všem[57]) vypověděným pozdvižení a od statkův vytištění[58]), přistupujíce k tomu: poněvadž ta vůle královská jest, aby se o tu nesnáz přátelsky jednalo; že jimi[59]) nic sjíti nemá, což by je slušného a[60]) poctivého i možného přijíti[61]) potkati mohlo. Tu jsou[62]) je[63]) pokojně a přátelsky všickni vyslyšali a potom v potazu svém jednosvorně a tiše se o to snesli a[64]) spoluradním svým v moc dali, aby s nimi jednali, prosíce, aby i[65]) zjednali, dokládajíce tím, že oni netoliko s vypověděnými, ale i se všemi pokoj míti a dobré přátelství[66]) zachovati chtí. To když tak[67]) na tom zavřeli a tu odpověď dali panu Hlavsovi s jinými, šli odtud zase na staroměstský rathouz. A když pro nesjití[68]) vší

1) *l* kteří. — 2) *l* {jich}; *ost* jejich. — 3) *k* byli. — 4) *kb* novú. — 5) *ost* dálo. — 6) *ost* {a}. — 7) *l* jití. — 8) *l* nikdy. — 9) *o* převezeni. — 10) *ld* spolutovařiši. — 11) *bl* čím; *k* čím a jak. — 12) *l* {nikterakž}. — 13) *ost* uvésti. — 14) *l* tu takovou na ně líčku obmejšlejíce (!). — 15) *vdg* taléř; *kb* za leč; *o* nález (!). — 16) *ost* dali znáti na sebe (*v* sobě). — 17) *l* a. — 18) *l* což jest {to}. — 19) *kbl* kdyby. — 20) *ost* {pak}. — 21) *b* se vší mocí a snaž. — 22) *g* hleděti budou (ale to doplněno pozd. mezi řádky). — 23) *l* dobře. — 24) *e* roztrhnouti. — 25) *o* rozpáliti. — 26) *l* uzdraviti. — 27) *bedgo* což. — 28) *d* což. — 29) *d* a zase. — 30) *l* co opovrženého {jest}. — 31) *d* {zase} to k cestě. — 32) *v* přivésti. — 33) *l* co. — 34) *b* ukrutnú. — 35) *d* {s}. — 36) *o* v třicáté. — 37) *d* {jest na takové} jsou vydané. — 38) *l* dokud. — 39) *l* čtyr osob; *ego* čtyř os.; *d* štyř os. — 40) *edo* {to}. — 41) *l* {jest}. — 42) *l* posmíval. — 43) *evdg* v nic ji (v *g* doplň. pozd.). — 44) *l* obracel. — 45) *kb* jsou obcovali prve; *l* jsou prve obcovali. — 46) *k* mnozí. — 46*) *z* (chyb.) mnohejm. — 47) *k* {svých}. — 48) *d* {nic}. — 49) *d* štyři. — 50) *o* ve středu. — 51) *z* v oubou; *v* v obú městech; *kbldg* vobou měst. — 52) *d* tedy. — 53) *vl* {spolu}radních. — 54) *l* šli ti čtyři tovaryši zatím na Nové město, neb se již tam byla obec sešla. — 55) *b* Hlavsa a tovařiši; *k* Hlavsa s tovaryši svými; *do* Hl. s tovařiši. — 56) *g* {byla}; *kbevo* neb se byla tam již. — 57) *kble* i všem jiným; *dv* i proti jiným všem. — 58) *d* vyzdvižení. — 59) *l* nimi. — 60) *l* {a}. — 61) *kblev* {přijíti}. — 62) *v* {Tu jsou... vyslyšali}. — 63) *dgv* se. — 64) *o* a potom. — 65) *kbv* {i}. — 66) *ost* a přátelství dobré. — 67) *d* {tak}. — 68) *k* nesjití se; *bo* sjití (!).

1529 obce nic nejednali[1]) Pražané[2]) na svém rat-
12. dub. houze[3]), zdálo se jim, aby odložili do pondělého nejprv[4]) příštího schůzi vší obce, do třetího dne před svatým Tiburcím, na pilné[5]) obsílání[6]) jich; i tolikéž těmto čtyřem[7]) osobám učinili. Ale prve, než se obec novoměstská z rathúzu rozešla, páni novoměstští vyslali[8]) do obce staroměstské z[9]) spoluradních svých[10]) i z obecních jistý počet, opovídajíce se, že oni v tom zápisu, kterýž[11]) jest učiněn společní[12]) po té bouřce, kterýž jest předepsán v prvních knihách v kapitole XXV[13])[a]), státi ani jeho[14]) se přídržeti nechtí. 1529

KAPITOLA DVACÁTÁ ŠESTÁ[15]),

v níž se oznamuje[16]), když milá[17]) obec pražská na rathouze byla[18]), majíc o pokoj s vypověděnými jednati, jak jsou Paška a Zigu těžce na rathouz vpravili[19]). A potom[20]), jaké[21]) psaní od některých pánů učiněno[22]) do vší[23]) obce. Při tom, jak se Pašek přimlouvá, aby při zápisu společném[24]) stáli a s novoměstskými zase[25]) o jednotu jednali. Proti tomu zase, co jest pak[26]) proti své přímluvě nelibého slyšel, a hlavu svěsil, uši[27]) ochlípil.

12. dub. Potom v pondělí nadepsaný sešlo[28]) se veliký počet obce na staroměstský rathouz, i také nejvyšší rotmajstři a původové všeho nepokoje, totiž rota Paškova i on Pašek, kteréhož jsou podpažníci[29]) jeho na rathouz[30]) museli nésti[31]), protože sám tehdáž[32]) choditi nemohl pro nemoci[33]) své. A[34]) s velikou[35]) pilností i[36]) snažností tři jeho[37]) pomocníci poslali proň[38]) na Toušeň[39]), tu kdež jest své[40]) panství měl ve třech mílech od Prahy vzdáli[41]); a sotva ho do města vpravili[42]), protože svědomí jeho vnitřní hryzením sebe[43]) samého jemu porušilo
(7. dub.) se[44]) a přijeti[45]) bránilo; nebo[46]) i v středu minulou, maje býti v obci, ujel byl[47]) ráno přede dnem. Ziga též[48]) v túž[49]) středu nebyl přítomen, protože jest byl v Klatovech, téhož jsa[50]) jako Pašek svědomí. Ale potom v pondělí oba již[51]) byli v obci.

A v tom přišlo psaní do obce od hejtmanův[52]) zemských nejvyšších, totiž od pana Hanuše Fluga[53]), z panského stavu, a od pana Jaroslava Brozanského z rytířstva[b]). Přišlo takéž[54]) psaní obzvláštně[55]) od pana Vojtěcha z Perštejna, nejvyššího hofmistra zemského, v ten rozum[56]), aby se pokojně zachovali a k lásce i[57]) k svornosti se přimlouvali, zvláště co se toho jednání mezi nimi a vypověděnými dotýče, poněvadž taková jest vůle královská.

Potom když bylo vzneseno[58]) od spoluradních[59]) na obec mnoho artikulův, i také o těch čtyřech[60]) osobách, oznamujíce jim o jich[61]) přítomnosti na rathouze a o žádosti[62]) jich, aby do obce puštěni byli a k obci řeč učinili, tehdy[63]) Pašek k tomu se[64]) přimlouval, aby nejprve[65]) o ty artikule na obec vznesené[66]) bylo rozmlouváno[67]). A to se tak stalo, že jsou

---

[1]) *ost* nezjednali. — [2]) *b* {Pražané}. — [3]) *b* na staroměstském rathouze. — [4]) *d* nejprve. — [5]) *l* na plně. — [6]) *ost* obeslání. — [7]) *d* štyřem; *vg* čtyrem. — [8]) *ost* vyslali z sebe. — [9]) *lgv* {z}. — [10]) *bl* {svých}. — [11]) *b* který. — [12]) *klg* společný. — [13]) *l* 24. — [14]) *l* ho. — [15]) *v* šestmecítmá. — [16]) *v* {v níž se ozn.}. — [17]) *ost* měla. — [18]) *ost* býti. — [19]) *b* vypravili. — [20]) *l* Potom. — [21]) *kbl* jak. — [22]) *e* učiněné. — [23]) *g* ode vší. — [24]) *kleo* společním. — [25]) *lkb* {zase}. — [26]) *kble* {pak}. — [27]) *kl* a uši. — [28]) *ost* sešel. — [29]) *k* podpažáci. — [30]) *l* {na rathouz... nemohl}. — [31]) *eg* nýsti. — [32]) *g* tehdáž (pro lotrovství). — [33]) *g* nemohl a nemoci (!). — [34]) *l* {A}. — [35]) *b* s velikú. — [36]) *lv* a. — [37]) *evdo* tiž jeho; *g* týž jeho. — [38]) *k* poň poslali; *ebg* poslali poň; *d* proň poslali. — [39]) *l* Toušim (!). — [40]) *ost* prve. — [41]) *ost* vzdýli. — [42]) *l* vypravili. — [43]) *v* hryzení v sebe. — [44]) *d* se porušilo; *kble* překáželo. — [45]) *blev* přijíti. — [46]) *g* neb. — [47]) *l* ujel ven {byl}. — [48]) *g* týž. — [49]) *kblvdo* v tu; *g* v touž; *e* v túž středu minulou, maje býti v obci, ujel byl a bydlil v Klatovech. — [50]) *ost* jsa svědomí jako P. — [51]) *l* {již}; *ost* byli již. — [52]) *g* hajtmanův. — [53]) *l* Pfulka; *o* Fluka; *ost* Pfluka. (V *l* in marg. touž rukou jako text: Seštru pana děda mého za manželku měl.) — [54]) *e* tak; *dv* též; *ost* také. — [55]) *l* obzvláštní; *evg* obzvláště. — [56]) *d* {v ten rozum}. — [57]) *l* k lásce, k svorn. — [58]) *leo* vznešeno. — [59]) *d* {od spoluradních na obec}. — [60]) *d* štyřech. — [61]) *l* o jejich. — [62]) *g* i s žádostí; *ost* i o žád. — [63]) *d* tedy. — [64]) *ost* se k tomu. — [65]) *ld* nejprv. — [66]) *kblo* vznešené. — [67]) *v* rozmlúváno bylo.

[a]) Vskutku XXIV. Viz str. 72. — [b]) H. Pflug z Rabštejna, Jar. Broz. z Vřesovic, hejtm. zem. od září 1528.

1529 se o[1]) některé věci byli[2]) snesli, a zvláště
12. dub. o Jana Karbana, aby jej k tomu přidrželi, aby z Přerovského zboží[a]) počet učinil, od kteréhož by mu [byli[3]) ta rota bouřlivá Paškova rádi pomohli, kdyby byli] mohli, neb jest byl z jich včelnice[4]); ale to i jiné jest[5]) jim kleslo.

Potom pak byla[6]) největší nesnáz a meškání[7]) o ten zápis společní dřív dotčený[b]). Ale Pašek pilně napomínal, aby při něm stáli a[8]) na svou[9]) poctivost pamatovali, protože jest byl vešken základ jeho i jeho roty na tom zápisu i na prorocích falešných založen a zavěšen. A jistě[10]) ne bez příčiny jest toho hájil, neb k tomu byl s svými pomocníky přivodil lidi v té obci, aby se přiznávali k témuž[11]) zápisu s rukou dáním[12]) — mocí takovou, kteréž se žádný z nich nemohl vyhejbati, chtěl-li jest nebezpečenství ujíti: jedno, že ustavičně za dlouhý čas žoldnéře na rathouze jmívali, kterýmiž lidi strašili a děsili[13]); druhé, že pokutu sobě[14]) na to zřídili: kdož[15]) by se tomu zápisu zpěčoval, aby[16]) bez meškání z města byl vypovědín. A tak rozličnými strachy k tomu i k jinému lidi připravovali[17]), aby bezděčně, s[18]) násilím ke všemu, což[19]) sou míti chtěli[20]), taženi[21]) byli, svou věc vlastní v tom tejně[22]) obmejšlejíce a neohlédajíce[23]) se na toto[24]) povědění moudrého: »Nullum injuriosum[25]) violentum perpetuum.« A tak křivdou[26]) křivdu tvrdili[27]) v tom, nejprve že učinivše[28]) křivdu násilnou a bezprávnou[29]) všem vypověděným, zapsali se proti nim, aby toho, což jsou učinili, neustupovali, i čest svou k tomu zavazujíce[30]); potom křivdu tu [násilnou[31])] druhým násilím[32]) a[33]) křivdou[34]) tvrdili, připravujíce jiné k přiznání a k dopomáhání téhož zápisu. A protož podle povědění[35]) Aristotilesova[36]) to jest pravé: »Venenum non agit[37]) in se ipsum,« totiž, že jed není[38]) sám sobě odporen; ale[39]) víc-li[40]) ho přidáš[41]), lítější[42]) bude: a též těmto těžko bylo od takové zlosti a křivdy nazpátek jíti, aby sobě sami odporni nebyli[43]).

Potom když ty řeči tak od Paška i od jeho roty o ten zápis mluveny[44]) byly, tehdy jiní proti tomu mluvili takto: »poněvadž páni novoměstští při něm nestojí a státi nechtí, že tomu nerozumějí, aby mezi nimi samými mohl stálý býti.« Neb po onehdejším poselství psali byli jim do Starého města do té obce, též opovídajíce[45]) se[46]), že při něm státi nechtí, to dokládajíce v témž[47]) listu[48]): »a poněvadž jest zase město[49]) králem rozdvojeno[50]), že chtí býti v svém městě svobodni[51]). A poznají-li toho býti potřebu[52]), že oni dobře mezi sebou zřízení učiní.« A tak[53]) pro ten artikul nemalý mezi nimi byl jest[54]) rumrejch, nemohouce se o to snésti.

Toho jest pak pro nic víc[55]) Pašek s[56]) svou rotou nebránil, než aby ještě nějakou podstatu obce tím zápisem při sobě držeti mohl a aby se s vypověděnými žádné jednání nezačalo, a také aby ty čtyry[57]) osoby v obci slyšány nebyly, toho jest nade všecko bránil. Potom žádal spoluradních[58]), aby se pány novoměstskými jednali, aby bez prodlení oboje

---

[1]) *v* {o}. — [2]) *l* {byli}. — [3]) *z* {byli ta rota... kdyby byli}; *l* byla by mu ta rada aneb rota bouř. P. spomohla, kdyby byla mohla, neb byl atd. — [4]) *kbo* včelince; *le* celnice. — [5]) *o* {jest}; *kblevg* jim jest. — [6]) *l* byla jest. — [7]) *l* jednání. — [8]) *v* stáli, na svou. — [9]) *b* svú. — [10]) *d* ještě. — [11]) *bl* k tomu záp. rukou d. — [12]) *o* danou. — [13]) *v* straš. a bouřili. — [14]) *g* pokutou sobě na to; *l* pokutou sobě {na to}; *de* pokutou na sobě to. — [15]) *bl* kdo. — [16]) *g* {aby}. — [17]) *l* přivozovali. — [18]) *l* {s}; *e* a. — [19]) *l* co. — [20]) *k* chtěli, odporni tomu nejsouce. — [21]) *e* tázáni; *l* kaženi. — [22]) *k* {tejně}; *o* tajně. — [23]) *lve* neohlídajíce. — [24]) *kl* na to. — [25]) *d* in virum(!). — [26]) *vdg* {křivdou}; *o* křivdu křivdou. — [27]) *l* vodili. — [28]) *l* učinili. — [29]) *v* násilnú a bezprávnú. — [30]) *k* zavazovali. — [31]) *z* {násilnou}; *e* násilnú; *vdg* násilím. — [32]) *kble* {násilím}. — [33]) *kble* {a}. — [34]) *l* křivdú. — [35]) *v* propovědění. — [36]) *lv* Aristotelova; *ost* Aristotelesova.— [37]) *k* ait; *g* agit nisi (pozd. přips. mezi řádky). — [38]) *v* jedinení(!). — [39]) *kbleg* a. — [40]) *ost* více-li. — [41]) *l* přidáváš. — [42]) *blevgo* lítějšít; *v* přidá slítější(!). — [43]) *v* byli. — [44]) *l* tak mluvené; *kb* mluveno bylo. — [45]) *bg* odpovídajíce; *k* dopovídajíce. — [46]) *kl* {se, že... dokládajíce}. — [47]) *kble* v tom. — [48]) *k* listě. — [49]) *ost* město zase. — [50]) *kb* rozděleno; *l* rozdělené. — [51]) *o* {svobodni... že oni}. — [52]) *ost* potřebu býti. — [53]) *v* tak potom. — [54]) *bl* {jest}. — [55]) *ost* více. — [56]) *lv* {s}. — [57]) *d* cizí. — [58]) *kbl* pánův radních.

[a]) Přerov n. L. náležel obci pražské od r. 1524. — [b]) Str. 72. a 221.

1529 obce spolu v kolleji veliké se sešly, chtě sekerku vždy nějakou[1]) a roztržení mezi ně uvrci; ježto, kdyby se to stalo, ztěžka by se zase pěkně[2]) rozešli. Ale že jest v tom přemožen [s][3]) svou rotou — v kteréž nebylo podle zprávy lidské přes sto osob —, pro příčinu ukázanou[4]) že to býti nemůž[5]); neb by, prej, proti zápovědi a vůli královské býti musilo[6]), a že by snad skrze to v hněv a v pokutu jemu upadnouti mohli[7]).

A když ani to Paškovi státi[8]) nemohlo, vrhl sebou jinam, jako nejlítější had před[9]) zaklínáním[10]), mluvě a napomínaje, aby se pány Novoměstskými bylo jednáno, aby města Prazská zase byla[11]) v jednotu spojena, předkládaje[12]) těch měst dobré a vejstrahy[13]) budoucího zlého, to[14]) dokládaje, poněvadž jsou to některé osoby v malém počtu jednaly, aby[15]) byla ta jednota rozdělena, aby také zase osoby v větším počtu jednaly o to spojení, »a že za to mám, že by i zjednaly.« — Tu jest opět mnohem větší odpor proti sobě měl od obce, že toho učiniti nemohou, poněvadž jest to král zrušiti a roztrhnouti ráčil a dckami jest zapsáno, aby ta města na budoucí časy nebyly víc spojována v jednotu první[16]); jestliže by pak to kdo[17]) jednal když koli[18]), aneb se přimlouval k té jednotě, aby takový statek i hrdlo ztratil.

Ale konšelé vystoupili byli[19]) ven[20]) z obce, pro vznešení[21]) artikulův, a zvěděvše o tom, že různice byla v obci o tu jednotu, vstoupili 1529 zase čtyři[22]) a mluvili s protimyslností[23]), aby to jednali, oč sou obesláni, jakožto o ty artikule vznešené[24]), a jiného stranního[25]) aby na stranu odložili. »Chce-li pak kdo o jednotu při králi jednati, jednej sám od sebe a ne od nás.« — Po té řeči Pašek hlavu svěsil a[26]) uši ochlépil[27]) a[28]) s/svou rotou umlkl, upokojivše se[29]).

Naposledy[30]) opět o těch čtyrech[31]) osobách zmínka učiněna byla, že ještě toho čekají, chtí-li je vyslyšeti. Tu pak již[32]) ne Pašek tomu odpor činil, neb již byl zkrákoral[33]), ale z roty jeho Pavel kolář[34]) a Lancman[35])[a]) s jinými některými malého počtu sobě rovnými počali toho brániti proti vší spravedlnosti, neukázavše[36]) žádné[37]) hodné tomu příčiny. Ale neměvše[38]) čím slušným rozumně brániti, zapálenou[39]) první vzteklostí[40]) svou[41]) chtěli svévolně tomu překážku činiti[42]) A krom těch několika[43]) jiní všickni v obci ohlásili se tak mluvíce: »Jestliže sme my lepší nežli bůh, a ty osoby čtyři[44]) horší nežli čert, tehdy[45]) jich neslyšme[46]). Ale víme, že my lepší, ani tak[47]) dobří nejsme jako bůh[48]), a oni také čerta[49]) horší nejsou. I poněvadž jest bůh čerta slyšel[50]), proč bychom my pak jich[51]) slyšeti neměli?«

Po té řeči hned sou[52]) je do obce pustili. A tu oni řeč učinili přede všemi skrze pana Jana Hlavsu v tento rozum:

---

[1]) *o* vždy něj. sek.; *l* vždy ňákou sek.; *kbevd* vždy sek. něj.; *g* vždy sekeru něj. — [2]) *l* {pěkně}. — [3]) *ge* {s}. — [4]) *b* ukázanú. — [5]) *d* nemůže. — [6]) *dk* muselo. — [7]) *kledgo* upadnouti musili; *b* upadnúti mus.; *v* upadli. — [8]) *l* postačiti. — [9]) *v* přes(!). — [10]) *l* zaklinačem. — [11]) *kbevdgo* byla zase. — [12]) *l* předkládajíce. — [13]) *l* vejstrahu. — [14]) *k* toho. — [15]) *g* {aby byla... počtu jednaly}. — [16]) *o* {první}; *ld* První, jestliže(!); *g* Přes to (opr. pozd. z »první«). — [17]) *ost* kdo to. — [18]) *ke* kdy koli; *l* kdy koliv. — [19]) *ost* byli vystoupili. — [20]) *l* {ven}. — [21]) *kb* roznešení. — [22]) *d* štyři. — [23]) *kb* z protimyslnosti; *v* a protimyslnosti. — [24]) *dvo* vznesené. — [25]) *v* {stranního}; *dg* postranního. — [26]) *l* svěsil, uši. — [27]) *g* (jako klapouchý pes) ochlípil. — [28]) *o* {a}. — [29]) *kb* umlkl a upokojil se; *v* umlkl i spokojivši se; *e* umlkl, spokojivši se; *l* se spokojil a umlkl. — [30]) *l* Naposledy... opět zmínka. — [31]) *d* štyřech; *kedgo* čtyřech. — [32]) *kbl* {již}. — [33]) *o* zkraloval. — [34]) *l* kovář. — [35]) *o* Lanzman. — [36]) *k* neukázavši. — [37]) *l* žádné toho hodné příč. — [38]) A neměvše; *e* Ale neměvše se. — [39]) *be* zapálenú. — [40]) *v* vzteklost. — [41]) *be* svú; *l* jsou. — [42]) *kledgo* učiniti. — [43]) *l* kolikas. — [44]) *ost* {čtyři}. — [45]) *d* tedy. — [46]) *l* neslyšíme. — [47]) *k* tak dob. jako bůh nejsme. — [48]) *l* bůh, kterýž čerta slyšel {a oni... slyšal}. — [49]) *kbevdgo* horší čerta. — [50]) *eo* slyšal. — [51]) *bedg* pak my jich; *g* {je}; *bl* my jich pak; *o* jich my pak. — [52]) *bl* {jsou}; *v* hned jsou... puštěni.

[a]) Nejspíš Pavel Lancman, syn Janův († 1502), jenž držel dům na Uhelném trhu (kn. arch. praž. 2006, list 123; 2111, l. 7b). — Pavel kolář byl z obec. starších (kn. arch. praž. 1047 G 7b).

KAPITOLA DVACÁTÁ SEDMÁ[1],

v níž[2] se oznamuje, jakou[3] jsou vypověděnî před obcí staroměstskou řeč učinili, a oni zase, jakou[4] jsou jim odpověd dali, tak že Paškovi ani jeho rotě příjemné[5] nebylo, jak jsou k nim poctivě mluvili.

1529 »Páni milí! — Žádost naše byla jest[6] od
12. dub. dávního času, abychom mohli v přítomnosti[7] a v[8] shromáždění vašem promluvení učiniti; ale že až do tohoto času to se jest[9] sjíti[10] nemohlo i poněvadž jest k tomu nám povolení dáno, za to prosíme, že nás pokojně a přátelsky vyslyšíte.

Nemáme oumyslu mnoho o tom mluviti[11], jaké se proti nám v tomto městě pohnutí a pozdvižení[12] stalo a kterak jest na některé z nás a na naši[13] všech poctivost[14] vysoce saženo i jinde rozhlášeno[15]; a[16] to všecko v dobré vědomosti máte a nepochybujem, že již tomu[17] lépe nežli prve[18] rozumíte. – Po kterémžto pohnutí král Ludvík, slavné[19] paměti, na zprávu stranní rozkázal jest[20] se nám[21] z měst těchto vyprodati[22] a jinam se přestěhovati. Ale že J. Mst Královská, srozuměv tomu, proč sou se takové věci proti nám zběhly, ráčil nám netoliko povoliti, ale i rozkázati, abychom již statkův svých neprodávali, ale v nich byli i[23] je[24] opatrovali, a v tom ráčil jest[25] poručiti, aby taková všecka nevole přátelsky smluvena a srovnána[26] byla, a naposledy pro jiné i[27] pro tu naši nesnáz ráčil znamenité posly své do království[28] tohoto vypraviti. – Po smrti pak jeho, když se král Ferdinandus, pán náš milostivý, v toto[29] království uvázal, jednou[30], druhé i třetí znamenitým 1529
pánům tohoto království pilně poroučel, aby tu všecku nevoli a[31] různici mezi námi přátelsky srovnali a k upokojení přivedli; proč jest pak k žádnému jednání nikdá[32] nepřišlo, přijíti[33] nemohlo, bezpochyby že král J. Mst tomu všemu dobře[34] rozumí.

A potom nesnáz ta k obeslání a k soudu před[35] J. Mst Královskou přijíti musila[36]. Ale že J. Mst Královská z přirozené dobroty své, nejsa žádostiv ani vděčen mezi poddanými svými[37] různic[38] a soudův, ráčil jest opět této naší nevole a nesnáze k přátelskýmu jednání podati a k tomu ráčil nejznamenitější pány tohoto království k takovému skutku a rovnání[39] za komisaře zříditi a ustanoviti, jakož pak jim vidělo se a zdálo za slušné, při vás to jednajíce, abychom my čtyři[40] na jistý spůsob v městě byli a spolu s vámi přátelsky rozmlouvali i jednali, aby taková všecka nesnáz mezi všemi mohla k slušnému srovnání[41] a k[42] upokojení[43] přijíti. Neb jest ta žádost naše, aby[44] mezi všemi dobrá láska a svornost[45] býti mohla.«

A tu při tom mnoho mluvili, co láska a svornost[46] a zase neláska a[47] nesvornost přinášejí[48], přivozujíce[49] staré historie[50] a kroniky, kterak pro nesvornost veliká a[51] mocná i bohatá města i[52] království k zkáze a k zahynutí jsou[53])

---

[1]) *v* sedmmecítmá. — [2]) *l* v níž se vypisuje řeč vypověděných i zase obce k nim odpověď, což Paškovi příj. nebylo, že jsou k nim poct. mluvili; *v* {v níž se ozn.}. — [3]) *be* jakú. — [4]) *e* jakú. — [5]) *o* příjemně. — [6]) *l* {jest}. — [7]) *l* v shromážd. a v přítom. vaší. — [8]) *o* {v}. — [9]) *o* {jest}. — [10]) *ld* státi. — [11]) *kb* o tom mluv. mnoho; *levdgo* o tom mnoho mluviti. — [12]) *l* pozdvihnutí. — [13]) *blv* na našich. — [14]) *kbl* poctivostech. — [15]) *g* rozhlašováno. — [16]) *l* {a}. — [17]) *ost* tomu již. — [18]) *l* než prve lépe; *ost* lépe než prve. — [19]) *bl* dobré a slavné. — [20]) *e* {jest}. — [21]) *k* nám přestěhovati jinam a z měst těchto se vyprodati. — [22]) *o* vyprodávati. — [23]) *lv* a. — [24]) *o* {je}. — [25]) *l* {jest}. — [26]) *kbledgo* srovnána a smluvena. — [27]) *lo* a. — [28]) *ost* do tohoto král. — [29]) *v* v to. — [30]) *v* jednú. — [31]) *kbeg* i. — [32]) *g* nikdy. — [33]) *ost* a přijíti. — [34]) *ost* {dobře}. — [35]) *ost* {před JM. Král.} — [36]) *vo* musela. — [37]) *kbl* {svými}. — [38]) *k* různic a nesnáze a soudův. — [39]) *l* skut. a jednání přátelskému za kom. — [40]) *d* štyři; *v* čtyry. — [41]) *v* urovnání. — [42]) *kbv* {k}. — [43]) *l* k spojení(!). — [44]) *k* aby všudy mezi. — [45]) *l* svornost byla {býti mohla co … láska a svornost}. — [46]) *v* co lás. a svor. by mohla. — [47]) *kd* {a}; *l* a zase nelás. a nesvor. pominula; *g* a zase nel. a nesv. co působí že … (in marg. doplněno). — [48]) *g* {přinášejí … pro nesvornost}; *l* {přinášejí}. — [49]) *l* přivozujíce k tomu. — [50]) *o* historí. — [51]) *kblevdgo* {a}. — [52]) *l* a. — [53]) *g* jsou skrze ně (in marg. dopl.).

1529 přicházela[1]). Potom připomínali, kterak někteří z nich na ouřadích[2]) a[3]) v pracech obecních toho[4]) města jsouce[5]), v něm o dobré[6]) a poctivé těchto měst pilně a věrně pracovali. Naposledy tímto zavírali, že »tomu rozumíme, že by mezi vás někteří[7]) vtrušovali, chtíce nás vám zoškliviti. Protož za to[8]) vás prosíme všech, abyšte o nás žádným zprávám postranním nevěřili a místa[9]) u sebe nedávali; neb jsme jak živi na to, co[10]) jest o nás rozhlášeno[11]), nenemyslili, a toho na nás[12]) žádný věčně neprovede, ale[13]), k tomuto se poddáváme: chce-li nás kdož[14]) koli buďto[15]) z mordu, anebo[16]) z jakých koli bludův, aneb [17]) z čeho koli[18]) jiného[19]) viniti, jest-li ten zde v tomto[20]) místě[21]), nechť se ohlásí a nás viní; my chcem každému ihned[22]) odpovídati a práví býti. Ale tomu dobře rozumíme, že by sobě[23]) někdo chtěl z vás pavezu a podstatu udělati a proti nám svou vůli tudy[24]) provoditi; protož vás za to prosíme, že cizího oučinka[25]), jako[26]) lidé rozumní, na sebe[27]) táhnouti[28]) nebudete.«

Po té řeči žádný se jest, ani Pašek, ani rota jeho k tomu neohlásili, ale on Pašek sklopiv hlavu[29]) mlčal, na lavici seděl[30]) a žádného slova[31]) k tomu jest[32]) nepromluvil. Ale kázavše jim konšelé[33]) vystoupiti[34]), nedlouho o to pomluvili[35]) mezi sebou. A povolavše jich zase[36]) do obce, dána jest jim zase odpověď a bylo[37]) k nim velmi poctivě mluveno, tak že Paškovi i jeho tovaryšóm bylo to velmi těžko slyšeti. A v té odpovědi tato slova byla mluvena: »Páni milí, Vaše Msti! Jakož jste ráčili ku panu[38]) purkmistru, ku pánům[39]) a[40]) starším obecním i ke vší obci řeč učiniti, a[41]) na to sou[42]) měli[43]) spolu rozmluvení[44]); ale že se jest[45]) již daleko na den prodlilo ke XX hodinám[46])[a]), i nemohou Vašim Mstem[47]) dáti konečné[48]) odpovědi; než že sou to panu purkmistru a[49]) pánóm obec[50]) poručili[51]), aby se se[52]) pány Novoměstskými sešli a společně o to rozmluvili, a Vaší Msti[53]) aby[54]) společnou odpověď dali, kterouž[55]) se budete[56]) moci spraviti, a to bez prodlévání[57]).« 1529

12. dub. A na tom se rozešli toho dne, i také na tomto: že Pašek s pomocníky svými zřetedlně na sebe to odkryl, že tím mlčením a k řeči těch čtyř[58]) osob neodpovídáním na ta slova, kteráž jsou mluvili, — poddávajíce se k spravedlivému[59]) rozeznání hned tu na tom místě, kdež jsou byli, ač by je[60]) kdo chtěl z čeho viniti, — potvrdili proti sobě toho, že jsou křivdu pekelnou[61]) jim i všem jiným spolu vypověděným činili, kteréž nesměli, aniž mohli[62]) kdy[63]) s sebe[64]) – aby lidé o nich nemluvili – svésti zjevně, tak jako by[65]) na pravdomluvné lidi slušelo.

Neb sou skrze[66]) Paška v[67]) obci štědře mluvívali[68]) a zvláště při Slivkově nesnázi, těmi

---

[1]) *d* přicházely. — [2]) *kb* úřadech; *lg* ouřadech; *eo* úřadích. — [3]) *ost* {a}. — [4]) *dv* tohoto. — [5]) *b* jsúce. — [6]) *o* dobře. — [7]) *ost* někteří mezi vás. — [8]) *kl* {za to}. — [9]) *l* místa ... na to}. — [10]) *g* což. — [11]) *l* rozhlašováno. — [12]) *o* na nás žád. věč. neprokáže; *e* na nás žád. neprovede na věky; *dg* žád. na nás věč. neprovede. — [13]) *kbledg* ale k tomu; *o* a k tomu. — [14]) *b* kdo koliv; *ost* kdo koli. — [15]) *kbl* {buďto ... jakýchkoli}. — [16]) *evdgo* aneb. — [17]) *k* neb. — [18]) *kbl* {koli}. — [19]) *vg* {jiného}. — [20]) *l* v tom. — [21]) *o* miestě; *blevdg* městě. — [22]) *l* hned chcem každému. — [23]) *l* sobě z vás někdo chtěl; *kb* někdo z vás ... provoditi chtěl. — [24]) *v* tudy i. — [25]) *ost* oučinku, účinku. — [26]) *kbl* {jako}; *g* jakkoli nerozumní (!). — [27]) *v* {na sebe}. — [28]) *b* táhnúti. — [29]) *g* hlavu (jako by mu v ústa nanečistil) mlčal. — [30]) *b* seďal; *kvd* sedě. — [31]) *v* jest slova k tomu; *bvdg* sl. jest k tomu. — [32]) *l* {jest}. — [33]) *l* Konšelé pak, kázavše ... nedlouho mezi sebou proml. — [34]) *b* vystúpiti. — [35]) *lo* promlouvali; *ost* promluvili. — [36]) *lvgo* {zase}. — [37]) *l* {A bylo ... A v té odpovědi} odpověď ... v tato slova mluvena, kteráž se Paškovi s jeho rotou nic nelíbila: V Msti, páni milí atd. — [38]) *l* k panu. — [39]) *k* a ku pánům; *levgo* k pánům. — [40]) *ost* {a}; *v* k starším. — [41]) *d* i. — [42]) *b* sú. — [43]) *l* {jsou měli}; spolu oni rozml. — [44]) *kbe* rozmlouvání. — [45]) *bl* {jest}. — [46]) *g* ke dvacáté hodině; *k* ke 22. hod. — [47]) *bv* Vaší Milosti. — [48]) *l* konečné dáti odp., než že jest to p. purkmistru od obce poručeno. — [49]) *k* {a}. — [50]) *vdg* pp. obecním. — [51]) *b* obec poručila. — [52]) *l* {se}. — [53]) *kbldgo* Vašim Milostem. — [54]) *l* {aby}; *ko* aby konečnou; *b* aby konečnú; *vdg* aby konečně; *e* konečnou odp. aby. — [55]) *b* kterúž; *l* kteráž. — [56]) *l* bude. — [57]) *l* bez prodlení. — [58]) *lvg* čtyr; *d* štyr. — [59]) *ost* k spraved. uvážení a rozeznání. — [60]) *v* {je}. — [61]) *b* pekelnú; *e* pekelní. — [62]) *ld* ani nemohli; *ost* ani mohli. — [63]) *l* kdo. — [64]) *g* z sebe. — [65]) *v* jak by. — [66]) *l* Prve zajisté skrze P. — [67]) *lv* {v}. — [68]) *vd* mluvili.

[a]) Okolo třetí hod. odpol.

1529 slovy: »Což[1]) jsou, prej, ti vypovědění glejtovníci nedokonali, chtíce napořád nás mordovati[1*]), že jsou s těmito již[2]) čtyřmi[3]), totiž s Václavem Sovou, s Modestem, s Brikcím Řeháčkem[4]) a s Janem Slivkou, srozumění měli, aby oni[5]) to konali«[6]) etc., jakož šíře o tom[7]) předepsáno[8]) jest v XI.[9]) kapitole[a]). Ale tejně[10]) a potutedlně[11]) krom očí plískali a[12]) potom činili[13]), což chtěli, vtrušujíce[14]) to mezi lidi zlostně[15]) a[16]) na zkázu jich to činíce, proti přísahám svým a tak i proti svému svědomí, nespravedlivě. A již i[17]) s těmi vejmluvami podvodnými[18]) svými všickni mlčali[19]), kteréž i před králem i před jinými mnohými lidmi nestyděli[20]) se ku pomoci sobě bráti, pravíce, ovšem[21]) nedůvodně[22]), že jsou již o to souzeni a konec mají[23]), i jiného mnoho k tomu podobného, jakož již jest[24]) 1529 o tom dosti mluveno[b]); ale toliko již na zápisu se[25]) zastavovali, o kterémž jest[26]) také dotčeno při schůzi[27]) obce[c]).

Potom k tomu vždy přišlo, že ten haklík zakrytý předepsaný světle se ukazoval, tak že sou místo dávali těm několika[28]) osobám bouřlivým ti, kteří jsou čelo při správě[29]) drželi, o ten zápis, vzkládajíce na obec jakýmis[30]) tejnými[31]) a zakrytými příčinami, mluvíce že »obec nechce od něho pustiti,« — to[31*]) za odpověď těm čtyřem[32]) osobám dávali[33]) — a rozkáže-li král, že chtí všecko učiniti. Avšak slovy některými sami to mohli napraviti, kdyby u některých byla upřímnost.

KAPITOLA OSMADVACÁTÁ[34]),

v níž[35]) se vypisuje, jak ty štyry[36]) osoby do rady na Novém městě vstoupily a jakou řeč učinily; a jakou jim odpověď dávají, a jako Pilát k Herodesovi a Herodes[37]) k Pilátovi, tak rovně[38]) jedni k[39]) druhým jich podávají. Při tom na rozum[40]) se dává, kdo jest chvály hodnější: ten-li, který krade, aneb[41]) morduje, čili ten, který se pokojně a spravedlivě chová.[d])

Potom v outerej, čtvrtý[42]) den po svatém[43])
5. květ. Filipu a Jakubu, vstupovaly ty čtyři[44]) osoby na rathouz novoměstský do rady jich a mluvily k nim mnoho, žádajíce, aby se vůli královské, i také přímluvám pánův komisařův královských dosti stalo k jednání přátelskému, zvláště podle toho, poněvadž obec jich dala jim to v moc na to, aby[45]) se[46]) smlouvali[47]) a přátelství jednali se všemi, kdož by chtěli s nimi v svornosti býti.

Dána jest jim na to odpověď[48]), že, ač jest jim obec v moc dala, však že sou ještě té vůle, chtíce bez meškání k Staroměstským z sebe osoby vyslati a s nimi se o to dokonale snésti pro tu zvláště[49]) příčinu, aby snad některé osoby z nich dotýkány[50]) nebyly od nich, jako by něco proti poctivosti své učiniti měly i proti zápisu tomu společnímu[51]), chtíce[52]) se bez jich povolení s vypověděnými smlouvati[53]).

Tu jest byl již[54]) opět konec řeči, že nic nebude z toho odvolání jich na Staroměstské; neb jak[55])

---

[1]) *ost* Co. — [1*]) *l* zmordovati. — [2]) *ost* s těmito již. — [3]) *g* čtyrmi; *d* štyrmi. — [4]) *d* s Brik. s Řeháčkem. — [5]) *v* {oni}. — [6]) *vdg* dokonali. — [7]) *ost* o tom šíře. — [8]) *l* předpsáno. — [9]) *kbl* v 9. kap. — [10]) *kbo* tajně; *g* tejně, potut. — [11]) *b* potutelně; *l* pokoutně. — [12]) *b* {a}. — [13]) *l* činíce. — [14]) *l* vtrušovali; *d* {vtrušujíce… činíce}. — [15]) *v* zlostné. — [16]) *ost* {a}. — [17]) *kblv* {i}. — [18]) *g* {podvodnými}. — [19]) *kvdg* mlčeli. — [20]) *b* nestyďali se. — [21]) *eg* o všem. — [22]) *o* neduovodně. — [23]) *l* vzali. — [24]) *ost* již jest. — [25]) *ost* se již na zápisu. — [26]) *l* také jest již; *ost* jest již také. — [27]) *v* při chůzi. — [28]) *b* několiko; *l* kolikus. — [29]) *kblevdg* při právě. — [30]) *d* jakýmisi. — [31]) *lo* tajnými. — [31*]) *ost* a to. — [32]) *kblg* čtyrem. — [33]) *e* dávajíce; *kblevdgo* dáv. {a}. — [34]) *v* osmmecítmá. — [35]) *l* v níž se vyp. těch čtyr osob do rady na Nm. vstoupení a rady k tomu odpověď. Při tom jak Pilát atd.; *v* {v níž se vyp.}. — [36]) *g* čtyři; *ost* čtyry. — [37]) *o* k Erodesovi a Erodes. — [38]) *v* {rovně}. — [39]) *v* {k}. — [40]) *l* K tomu na rozum. — [41]) *kbeo* a. — [42]) *d* štvrtý. — [43]) *k* svatých. — [44]) *d* štyry; *ost* čtyry. — [45]) *l* aby jednali a přát. smlouvali. — [46]) *ost* {se}. — [47]) *v* smluvili. — [48]) *v* odpověď taková. — [49]) *e* zvláštni. — [50]) *l* dotýkáni nebyli, že proti zápisu {od nich.. měli i}. — [51]) *g* společnému. — [52]) *l* chtí. — [53]) *ost* smluviti. — [54]) *ost* {již}. — [55]) *v* {jak}.

[a]) Str. 221. — [b]) V kap. 20; str. 238. — [c]) Str. 72 a 249. — [d]) Tomek XI. 75.

1529 sou se[1]) Staroměstští[2]) prve k tomu byli[3]) postavili, již jest předpověděno[a]). A tak[4]) to opět jednání tudy jest zmařeno[5]) proti naději téměř[6]) jisté lidské, nevím z jakého nakažení počátkův k oumyslu, víc[7]) v jedněch, nežli v druhých náchylnému k[8]) dobrému. Avšak rozum lidský všeho můž dosáhnouti. Neb já to často[9]) za pravou řeholu[10]) držím, quod[11]) venenum non agit in se ipsum. — A to se víc v Staroměstských, nežli Novoměstských[12]) shledalo tudy, že od dávních[13]) časův Nové město od Starého ortele v[14]) odvolání[15]) brávali. Kdo má rozum k srozumění[16]), rozuměj!

Přitom vědíno má býti, jakož jest vejše psáno[b]), že, jakž[17]) jsou[18]) se ty čtyři[19]) osoby v té obci na rathouze ohlašovaly, že by chtěly každému hned[20]) právy býti ze všeho[21]), a žádný se k tomu neozval, — že týmž obyčejem některým novoměstským měšťanům se stalo před tím, když Havel Cahera[22]) administrator napomínal je k nápravám kostelním obyčejem[23]) prvním, a oni se tomu zpěčovali, poddávajíce se ku právu, ač by je kdo chtěl z čeho viniti, a po takových jemu odpořích, slyšav to, nechal zatak všeho v mlčení se všemi tovaryši svými, nemaje koho z čeho spravedlivě viniti. – A tak jedni i druzí, světští i duchovní, to na sebe zřetedlně odkryli, že jakož prve, tak i nyní neměli těch vypověděných z čeho viniti[24]). Avšak se chlubívali, že by měli je[25]) z čeho viniti, kdyby k soudu přišlo!, kterému se vždyckny[26]) jako kosa kamenu vyhejbali, — leč kdyby[27]) onino všickni zemřeli. A tak musilo[28]) to býti, že jsou obojí jim ubližovali rozličnými obyčeji[29]) 1529
beze všeho pořádného vyslyšení, utiskajíce[30]) je[31]) a[32]) z města vypovídajíce bezprávně. Protož starodávní jest přísloví, že proti palici šermu není.

A rád bych tomu[33]), aby mi k této pohádce povědíno upřímně[34]) bylo, jakou chválu a poctivost od lidí rozumných a šlechetných můž[35]) míti ten, kterýž by, moc maje, bral na cestě a loupil z statku člověka nevinného a pracovitého a až někdy[36]) do hrdla zbavení ubitého! — Neb[37]) bývalo valchování druhdy od lidí nerozumných utrhavě od těch, kdož[38]) jsou vypověděni byli času tohoto[39]), ze cti je oblupujíce, jako by[40]) jim skrze to poctivost odjata měla býti[41]) proto, nešetříce toho, předešla-li jest takovou[42]) pokutu jaká slušná, hodná i řádná[43]) příčina, čili nic. — I nechť ti[44]) všickni takoví povědí pravdu, kdo jest býval odsouzen cti a[45]) na šibenici z těch dvojích: ten-li, kterýž ztratil statek na cestě jemu pobraný od zlých lidí, čili ti, kdo[46]) jsou[47]) mu jej násilím pobrali, nemajíce k němu[48]) žádného práva. — A opět: jestliže jest ten[49]) lepší pověsti, kterýž[50]) zamorduje člověka nevinného na cestě[51]) a pobéře mu loupežem statek jeho[52]) bezprávně[53]), tehdy ti, kdož jsou moc nad vypověděnými ukazovali, jsou také lepší[54]) pověsti, nežli vypovědění. — Neb ten první i tito násilní[55]), majíce moc jedni[56]) nad druhými, to jsou provozovali. Neb žádný jeden druhého o čest spravedlivě připraviti nemůž, leč by ten narčený[57]) sám sebe prve k tomu[58]) připravil;

---

1) *l* jsouce (!). — 2) *ost* prve Staroměstští. — 3) *l* {byli}. — 4) *evdgo* A tak to jedn. opět tudy; *l* A tak tudy opět to jednání. — 5) *l* sraženo. — 6) *ost* {téměř}. — 7) *l* víc jedněch, nežli druhých. — 8) *v* {k}. — 9) *kblvo* {často}. — 10) *kbld* reguli. — 11) *l* {quod}. — 12) *kblevo* v Nov.; *dg* {nežli Novoměst}. — 13) *kevgo* od dávných. — 14) *klvdgo* {v}. — 15) *l* odvolávání. — 16) *v* k rozumění. — 17) *bl* jak; *d* jakož. — 18) *e* jsú. — 19) *kblevgo* čtyry; *d* štyři. — 20) *ost* hned každému. — 21) *blevdgo* ze všeho právy býti. — 22) *k* {Cahera}. — 23) *l* obecním. — 24) *kbleo* viniti spravedlivě; *vdg* spraved. viniti. — 25) *ost* je měli. — 26) *ost* vždycky. — 27) *l* leč by kdy. — 28) *kbv* musilo by to. — 29) *v* {obyčeji}. — 30) *v* utiskujíce. — 31) *bl* {je}. — 32) *kbl* {a z města vypov.}. — 33) *bl* {tomu}; *v* k tomu a k této. — 34) *levdgo* upřímě. — 35) *o* muož. — 36) *v* někde. — 37) *d* Nebo. — 38) *l* kdo. — 39) *g* času toho; *l* toho času. — 40) *v* {by}. — 41) *bvo* býti, proto nešetříce. — 42) *be* takovú. — 43) *d* řádná i hodná. — 44) *v* nechti ti. — 45) *l* {a}. — 46) *dg* kdož; *kble* kteří; *v* kteříž. — 47) *l* {jsou}. — 48) *v* k tomu. — 49) *ost* jest-li ten. — 50) *v* {kterýž... lepší pověsti}. — 51) *d* na cestě, hoden. — 52) *l* jeho a bezpráv. — 53) *k* bezprávně, čili ten obloupený a zamordovaný. — 54) *d* v lepši. — 55) *g* násilně. — 56) *l* {jedni nad... neb žádný}. — 57) *v* nařízený (!). — 58) *l* {k tomu}.

a) Viz str. 250. — b) Str. 257.

1529 a žádné právo toho člověka cti neodsuzuje, kterýž se ku právu podává[1]) a dokudž přemožen před soudem spravedlivým, čím by narčen byl, nebude; ale tohoť[2]) za[3]) bezprávníka úkladného odsuzuje, kterýž, nechtě[4]) právem živ býti, užívá[5]) moci. 1529

KAPITOLA DVACÁTÁ DEVÁTÁ[6]),

v níž se vypisuje[7]), kterak nemohše[8]) pan[9]) Hlavsa s tovařiši[10]) svými mezi tou ššálenou[11]) obcí nic během přátelským zjednati, do Lince k králi jel a tam jsa dobře zjednal, že král všem vypověděným glejt[12]) dal všudy v Praze i[13]) kde se jim líbí[14]). A potom obce pražské, jsouce[15]) pospolu, ten glejt čtou a jej přijímají. A jak které osoby vypověděné[16]) dlouho v tom trvaly, se jmenují. Dále jak jest[17]) král Pražanům ten zápis společní[18]) zrušil.[a])

Když tak[19]) to[20]) jednání opět se rozešlo, tehdy[21]) pan Jan Hlavsa, otec spoluvypověděných, sám[22]) od sebe i od jiných a[23]) vyšlých vypravil se k[24]) králi do Lince, zprávu[25]) učinil jemu o tom o všem[26]) jednání, kudy a[27]) jak se rozešlo[28]), a k čemu jest se v obci s jinými poddával, že ani toho přijíti Pražané[29]) nechtěli, odvolávajíce[30]) se jalově na krále, rozkáže-li král, etc.

Král toho pováživ s radami svými, že všemu slušnému a spravedlivému Pražané jsou odporni a na svém předsevzetí by[31]) toliko[32]) neústupně, tak jakž[33]) jsou začali, státi chtěli[34]), dal týmž vypověděným všem jistý a bezpečný
11. června klejt, od datum od pátku po svatém Bonifací téhož léta ꝛc XXIX⁰ až do té pře skonání, na[35]) to, aby při ženách, dětech[36]), domích a statcích svých ve všech třech městech[37]) Prazských a jinde všudy kdež koli bydleti[38]) a své obchody i živnosti[39]) svobodně vésti beze vší překážky mohli, s vejminkou práva, ač by je kdo chtěl z čeho viniti.

Kterýžto glejt když byl přinesen od krále[40]) a dán Pražanům s konečnou volí jeho, a nad to i list od něho jiný byl přinesen a dán Pražanům, [v kterémž[41]) vyzdvihl a zrušil] ten zápis společní[42]) mocí svou královskou, na kterýž se často odvolávali a tvrdili: tehdy v outerej[43]) 22. června
před vigiljí svatého Jana Křtitele božího svolali obce své na obou[44]) rathouzích, totiž na staroměstským a[45]) novoměstským. A když to do obcí vzneseno[46]) bylo, na Novém městě beze všeho prodlení srovnali se a dali místo glejtu tomu beze[47]) všeliké nesnáze. Ale v Starém městě, ač počali někteří z Paškova povětří jako v lejnu párati se a pokoušeti ještě, aby to zrušiti mohli, však nic neobdržali.

Po kterémžto glejtu často jmenovaní vyšlí s vypověděnými hned přišli do Prahy jako z vězení babylonského do statkův svých téhož dne, žádné odpovědi od Pražanův nečekavše[48]), nepřátelům svým k velikému zámutku[49]) i k nemalému na mysli jich trápení a bolesti, jiným pak milovníkům dobrého k velikému potěšení. A tak někteří trvali v té potupné pouti od vyjití svého[50]) na den sv. Vavřince léta (10. srp. 1524)
M⁰D⁰XXIIII, i s vypověděním[51]) jich z Prahy[52]),

---

1) *ost* oddává. — 2) *v* toho. — 3) *vd* {za}. — 4) *l* nechce. — 5) *k* a užívá. — 6) *v* devětmecítmá. — 7) *v* {v níž se vyp.}. — 8) *l* nemoha. — 9) *v* pan Jan. — 10) *bvo* s tovaryši. — 11) *kbvgo* šálenou; *e* zšálenou; *l* falešnou. — 12) *l* svobodný glejt. — 13) *l* {i}. — 14) *kblv* líbilo. — 15) *be* jsúce; *v* {jsouce pospolu}. — 16) *k* {vypověděné}. — 17) *l* {jest}. — 18) *e* {společní}. — 19) *vdg* {tak}. — 20) *k* takto. — 21) *d* tedy. — 22) *kble* {sám... od jiných}. — 23) *dg* {a}; *v* {a vyšlých}. — 24) *o* {k}. — 25) *led* a zprávu. — 26) *l* {o všem}. — 27) *l* {a}. — 28) *l* to rozešlo. — 29) *kblebvg* Pražané přijíti. — 30) *v* odvolajice. — 31) *l* {by}; *d* vždy. — 32) *l* tak. — 33) *bl* jak. — 34) *l* by chtěli. — 35) *d* nad. — 36) *v* při manželkách, dítkách. — 37) *v* měst(!). — 38) *v* bydleli. — 39) *v* živnosti své. — 40) *ost* {od krále... a dán}. — 41) *z* {v kterémž... zrušil}; ale jest ve všech ostatních; *l* v kterémžto. — 42) *lo* společný. — 43) *vdg* {v outerej}. — 44) *o* {obou}; *b* vobú. — 45) *k* i; *blevdg* i na. — 46) *kbe* vnešeno; *lvg* vzneseno. — 47) *blvo* bez; *d* {beze všel. nesnáze}; *kbevgb* všelijaké. — 48) *l* nedočkavše. — 49) *lo* zármutku. — 50) *ost* od vyjití svého – jako p. Jan Hlavsa, Šorf (*levdgo* {a}) Šípecký – na den atd. — 51) *l* i s vypověděnými. — 52) *o* z Prahy a spoluradní XVIIII neděli(!) {4 1/2 léta a}; *d* z Prahy štyry léta a deset neděli; *v* z Prahy půl čtvrta léta, deset neděli.

a) Tomek XI. 79.

1529 IIII½ léta a XIX nedělí jako pan Jan Hlavsa, Šorf a Šípecký; jiní ode[1]) dne toliko vypovědění jich, vězňové spoluradní, čtyři léta[1*]), XVIII[2]) nedělí a pět dní; jiní[3]) málo méň[4]) než tolikéž; jiní[5]) III½ léta, XVIII nedělí a dva[6]) dni; jiní opět[7]) málo méň[8]), jsouce[9]) vzdáleni od svých statkův i od přátel svých.

Ale Pražané Staroměstští neměli na tom dosti, že král zápis společný jim vyzdvihl[10]) mocně, i poslali listy k němu do Českých
8. čce. Budějovic, do sněmu při svatým Kilianu, o kterémž brzo[11]) bude mluveno[a]), za jinými posly, spoluradními svými, toho žádajíce a prosíce aby jim téhož zápisu potvrdil, protože jsou v něm — tak pravíce[12]) — artikulové křesťanští proti bludným lidem. — Kterýmžto psaním jed opět medem pomazaný vypověděným strojili, aby vejmluvu měli, že proti tomu zápisu, a tak i[13]) proti svej cti, nemohou v žádné srovnání přátelské s nimi jíti[14]). — I dána jest[15]) jim na to slušná a hodná odpověď listovní, mezi jinými slovy v tento[16]) rozum: že, jakož prve, tak i nyní týž zápis král vyzdvihuje, moří, kazí a v nic obracuje[17]), důvěrnosti[18]) jsa[19]) té, že se při tom poslušně a poddaně zachovají. A na tom již musili[20]) přestati[21]).

A kdo jest ten, aby postačiti[22]) mohl všecky nesmyslnosti zlostné sepsati! — Neb potom po
18. čce. několika nedělích, v neděli na den sv. Arnolfa, kněží někteří, popuzeni[23]) jsouce[24]) přes mnohá psaní královská zlostí svou neústupnou[25]), buďto že nepřáli těm vypověděným takové milosti královské, buďto že pospíchali k konci od boha 1529
jim uloženému, křičeli[26]), a jako[27]) na nestydaté a nevážné lidi a všeho dobrého prázdné slušelo, s vzteklostí[28]) povyky činili po kostelích, zapovídajíce opět[29]) lidu obecnímu[30]), aby s často psanými vypověděnými nic činiti neměli, ani jich[31]) pozdravovali, ani do domův a příbytkův svých[32]) púštěli[33]), ani jim co prodávali[34]) a nad to nekupovali, ani s nimi mluvili, a tak aby ovšem jich prázdni byli[35]). Ale lidé, též jako prve, téměř napořád se jim v tom[36]) posmívali[37]) a v lehkost brali, nic na ně nedbajíce, leč kteří jim podobní sběrní[38]) lidé [byli][39]) malého počtu.

Neb jsou těmi kryfy žádného nehledali[40]) vzdělání[41]) ani oužitku v lidu, a tak ani cti, ani[42]) chvály boží, ježto[42*]) z podstaty každému učiteli náleží tu povahu míti; ale pouhou nenávist a různici víc a víc rozmnožovali, pro rozšíření cti a chvály své vlastní. Neb i přirozený rozum od toho odvodí, aby měl člověk sobě rovnému, anebo by pak bylo[43]) i vyššímu, něco k vůli hurtem[44]) a z přinucení učiniti, totiž haněním, plundrováním a[45]) jinými věcmi; pakli co[46]) učiní, jsa někdy[47]) přitištěn násilím a mocí[48]), nemaje k tomu žádné chuti a milosti, že žádného oužitku, a zvláště duchovního, z toho nepřichází, ani tomu, jenž jej přinutil, leč horoucí[49]) peklo, ani tomu, kdož jest byl přinucen. A tak[50]) toliko nenávist a zlá volná[51]) žádost se tu rodí[52]), z kteréžto mnohokrát svády, bitvy a mordové povstávají[53]).

---

1) *z* chyb. od. — 1*) *kb* {čtyři léta, XVIII nedělí a pět dní}; *d* štyry. — 2) *le* a osmnáct. — 3) *b* (jiní málo méň) čtyři léta, 18 nedělí a 2 dni, jiní opět málo méň souce vzdáleni {od svých ... svých}. — 4) *o* méně; *vg* míň; *k* málo méň než čtyry léta a 18 nedělí a 2 dni {tolikéž... osmnáct}. — 5) *d* jiní štyry; *v* jiní 4; *g* jiní 3½. — 6) *l* a 3. — 7) *l* {opět}. — 8) *v* míň. — 9) *e* jsúce. (Neshody v číslech lze vysvětliti tak, že opisovači neznali významu cifry ½, pokládajíce ji buď za 1 nebo za pouhou známku.) — 10) *k* zrušil a vyzdvihl. — 11) *kbevdgo* bude brzo. — 12) *kbevdgo* zpravujíce. — 13) *l* {i}. — 14) *edg* vjíti. — 15) *l* {jest}. — 16) *blevdgo* v ten. — 17) *kbe* obrací. — 18) *g* dóvěrnosti. — 19) *v* jsou. — 20) *o* museli. — 21) In marg. v *d* pozd. rukou: Však v své potom největší potřebě zkusil, co jest, kacířstvu dost malou uzdu pustiti. — 22) *v* {postačiti}; *o* počíti. — 23) *v* popouzeni. — 24) *b* súce. — 25) *b* svú neústupnú. — 26) *k* křičali. — 27) *l* jak. — 28) *ld* z vzteklosti. — 29) *l* {opět}. — 30) *kl* obecnému. — 31) *l* ani již jich. — 32) *ost* svých jich. — 33) *l* pouštěli; *ost* nepouštěli. — 34) *l* prodávali, ani od nich kupovali. — 35) *k* {byli}. — 36) *kbl* {v tom}. — 37) *v* posmievali. — 38) *be* zberní; *lv* zbeřní; *g* lstiví. — 39) »byli« není krom v *el*. — 40) *kb* nehleděli. — 41) *bl* vzdělati — 42) *vdgo* a. — 42*) *z* chyb. jenžto. — 43) *g* bylo sobě vyššímu. — 44) *g* furtem. — 45) *evdg* i. — 46) *l* to. — 47) *l* {někdy}. — 48) *v* násilnou mocí. — 49) *be* horúcí. — 50) *l* tak tehdy. — 51) *lvg* zlovolná. — 52) *k* drží. — 53) *l* pocházejí.

a) Str. 262.

KAPITOLA TŘICÁTÁ[1]),

v níž se pokládá[2]), jak již Paškovi a jeho rotě rohů upilováno. Při tom jak jest[3]) Cahera na sněmu[4]) v Budějovicích před králem připomínán a zpráva[5]) jemu o jeho neupřímosti dostatečná učiněna. Dále, jak jest[6]) hned[7]) z toho sněmu list k Pražanům[8]) přísný[9]) psal[10]), jeho administratora ze všech[11]) zemí svých vypovídaje; a potom, jak se jest[12]) mu[13]) na té cestě vedlo[14]), že jsou[15]) ho co jiného lotra[16]) vypovídali[17]) a stanoviště[18]) nedávali[19]).

1529 V tom pak času, když od svých takových povykův nekřesťanských a[20]) nelidských ti učitelé přestávati nechtěli, slušně se to[21]) k vyplnění přísloví obecního[22]), že »po dobrém pánu dobrá jízda bývá«, nachylovalo[23]), — tak jakž Pašek s svými tovaryši proti králi pánu svému rohův pozdvíhal[24]), že pro takové vejstupky[25]) jeho[26]) nepoddané[27]) těch rohův jest mu[28]) i jiným nemálo upilováno při obnovení rady a jednoty rozdělení[29]) a potom při[30]) vypovědění jeho od krále, o kterémž brzo uslyšíš[31]);

že[32]) týmž spůsobem, poněvadž Havel Cahera administrator, jsa nejvyšší sloup v své rozpustilosti mezi jinými kněžími[33]), rozsívaje bez přestání různice a nenávist[34]) v lidech pražských, nechtěl přestati od svých nevážných[35]) a nepravých bouřlivých kázaní, jiných k témuž[36]) ponoukaje, žádného ve všech stavích nepominul, aby ho zlostnými slovy a utrhavými hanebně[37]) nepodrbal, tu všecku lež zřetedlnou[38]) tvrdil a pravdě připisoval beze všeho studu, nechtě se na žádného člověka napravení obrátiti, ale svou[39]) křivdu[40]) vždy[41]) neústupně líčil, že se bylo mnohokrát čemu podiviti, že tak dlouho bez pokuty a bez překážky svůj průchod mohl míti nad jiné lidi — a protož, když král sněm 1529
byl položil v Českých Budějovicích na den svatého Kiliana všem stavům země České pro 8. čce.
potřeby[42]) toho[43]) království, že také tu v zapomenutí týž Cahera nebyl před králem od znamenitých lidí, zprávu dostatečnou a jistou[44]) o jeho neústupnosti zlostné a ovšem nerozumné[45]) dávajíce.

Král pak, ač o něm mnoho prve[46]) slýchal, však nikdá tak zuřivě proti němu[47]) se nepostavil, jako toho času. A poněvadž se žádnému dobrému nehleděl[48]) zachovati, leč sobě rovným a ve všem podobným, že také žádného při králi přátelství od žádného neobdržal[49]), proto že jest byl všem lidem šlechetným, střídmým a pokojným ze všech stavův nelibý. — I[50]) z těch příčin král rozkázal bez meškání listy k[51]) Pražanům staroměstským psáti, připomínajíce jim svá rozličná oustní i[52]) listovní jim i jemu přísná[53]) přikazování[54]), aby oni[55]) jemu[56]) takových bouřlivých a nepokojných kázaní nedopouštěli, ale aby mu je konečně a skutečně[57]), jemu[58]) i jeho kněžstvu zastavovali[59]). Jemu tolikéž přikazováno[60]) bylo nejednou od krále, aby ovšem od[61]) toho přestal

---

1) *z* chybně má desátá. — 2) *v* {v níž se pokl.}. — 3) *l* {jest}. — 4) *l* {na sněmu}. — 5) *o* zprávu(!). — 6) *l* {jest}. — 7) *lb* {hned}. — 8) *o* {k Pražanům}. — 9) *l* král přísný. — 10) *v* psán od krále Ferdinanda. — 11) *l* z Prahy i ze všech. — 12) *kleo* {jest}. — 13) *l* Caherovi. — 14) *l* dařilo. — 15) *l* {jsou}. — 16) *g* lotra (ač jest lepší nebyl}. — 17) *e* {vypovídali}. — 18) *v* a žádného stanoviště; *l* a nikdež mu stanov. — 19) *kbe* mu nedali. — 20) *bo* {a}. — 21) *k* to přísloví ... k vyplnění nachyl. — 22) *kev* obecní. — 23) *l* nachýlilo. — 24) *kblevdg* pozdvihqval. — 25) *e* věci a vejstupky. — 26) *d* jeho a nepodd. — 27) *v* nepoddanie. — 28) *dg* jemu i jiným; *beo* jim ȷ jiným; *kv* jim {i jiným}. — 29) *e* rozdvojení. — 30) *l* {při}. — 31) *k* brzo bude mluveno. — 32) *l* {že} týmž pak způs. — 33) *o* knězi. — 34) *evgo* nenávisti. — 35) *l* nevážlivých, nepravých a bouřl. — 36) *k* k tomu. — 37) *v* hanebně utrhavými; *blo* utrháním hanebně. — 38) *kbo* zřetedlně. — 39) *b* svú. — 40) *v* lež. — 41) *kbl* {vždy}. — 42) *d* potřebu. — 43) *ev* tohoto. — 44) *be* dostatečnú a jistú. — 45) *l* zlostně a ovšem nerozumně. — 46) *o* {prve}; *ost* prve mnoho. — 47) *edgvo* se proti němu. — 48) *o* se nechtěl. — 49) *klvd* neobdržel. — 50) *ed* I z té příčiny rozkázal král. — 51) *d* {k}. — 52) *l* {i listovní jim i jemu}. — 53) *klb* {přísná}; *ze* přísné; *go* přístné. — 54) *b* {přikazování, aby oni jemu}; *v* přikázání; *kl* poručení. — 55) *kl* {oni}. — 56) *k* {jemu}; *l* aby jemu Caherovi i jiným kněžím takových. — 57) *l* {a skutečně}. — 58) *ost* {jemu}. — 59) *l* zastavili. — 60) *vl* přikázáno. — 61) *o* {od}.

1529 a[1]) aby jiným[2]) kněžím o témž[3]) oznámil i zastavil. A že se takové vůli a[4]) rozkázaní jeho dosti nestalo až do té chvíle, ale bouřil-li jest prve mnoho, že ne méň, ale víc toho přibývalo, od něho i od[5]) jeho kněžstva. Dále v témž listu s hněvem a s[6]) podivením nemalým[7]) to[8]) dokládal, že se chce na to ptáti, skrze koho to schází, že se tomu dosti neděje.

A protož přísně jim[9]) pod nejvyšší[10]) pokutou přikázal, jakž jich list ten[11]) dojde[12]), aby hned na zejtří ráno jej[13]) obeslali a jemu to[14]) oznámili, aby beze všeho dalšího prodlení toho prvního dne v Praze nezůstával, než do slunce západu, a v šesti dnech pořád zběhlých aby z Českého království se vybral; a naposledy aby[15]) ve čtrnácti[16]) dnech pořádných[17]) ze všech[18]) mezí[19]) a z království krále[20]) příležitých[21]) konečně vyšel. Pakli by se tak nezachoval a kde byl postižen, tehdy[22]) aby saženo bylo od kohož[23]) koli na hrdlo i na statek jeho. A to aby po něm[24]) rozpisovali po všech jeho zemích[*]).

A když ten list byl jim Pražanům[25]) přinesen[26]), trefilo se, že sou[27]) někteří farářové, od Cahery vyslaní, vstupovali do rady na rathouz téhož dne[28]), totiž ve čtvrtek[29]) na den
5. srp. svatého Ozvalda téhož léta ɪc. XXIX, oznamujíce slovem jeho, že chce vésti procesí na den sv.
10. srp. Vavřince hned příštího, na památku všech předešlých vzteklostí a povykův prazských, ke cti a k[30]) chvále boží to obracujíce[31]), též[32]) jako předešlých lęt z popuzení[33]) krve jich nešlechetné k obnovení ran.

A v tom Pražané, majíce před sebou ten list královský, ptali se na Caheru. A když od nich zvěděli, že ho doma nebylo, dali jim přípis toho[34]) listu a rozkázali, aby mu ho dodali[35]) bez meškání a[36]) podle toho aby se tím spravil. Neb se[37]) již pokrýval, rozuměje, co má naň přijíti. I[38]) tak se stalo, že téhož dne jsou[39]) mu ho podali[40]) na faře[41]) sv. Jiljí[42]). A tak se zachovati musil podle konečné vůle královské. A těm kněžím přikázali, aby těch a takových procesí zanechali, že by tím nic dobrého nespůsobili. A od té chvíle ta procesí hřmotná jim zmizala[43]), kterouž všecko zlé zakrývali, ke cti a chvále[44]) boží ji[45]) obracujíce[46]). Neb kněžstvo to již sobě v zvyklost[47]) vzali[48]), aby všecko[49]) zlé jako dobré procesími[50]) ozdobili a opremovali.

Toť se často přihází, že kdož se cizímu neštěstí nad míru raduje, jako tento člověk, a neohlédá se[51]) sám[52]) na své[53]), když[54]) v patách za ním chodí[55]), poklesne-li se kde, aby ho[56]) hlavou dolův neobrátilo, jakož jest on tak po vše časy činil a potěšení z toho, co[57]) se jiným přihodilo, veliké jmíval, že hodně se naň také[58]) obrátilo a k[59]) pádu jej přivedlo. Neb tak na takové posměvače[60]), buřiče a různic mezi bratřími rozsevače spravedlivě slušelo[61]), podle řeči Ducha božího[62]) Přísl. XXII. 10. v knihách Šalomounových, aby vyvržen byl posměvač[63]), proto, aby svárové přestávali[64]), tak aby v každém místě tou[65]) poctou ctěn byl, kteráž mu jest nyní[66]) vyměřena, —

---

[1]) *kbo* {a}. — [2]) *l* aby i jiným. — [3]) *vo* o tom. — [4]) *g* i rozkázání. — [5]) *l* {od}. — [6]) *kb* {s}. — [7]) *ost* podiv. jakýms nemalým. — [8]) *l* toho. — [9]) *ve* přistně jim; *g* přistněji. — [10]) *ost* největší. — [11]) *kb* {ten}. — [12]) *kbleg* dûjde. — [13]) *l* Caheru. — [14]) *l* {to}. — [15]) *ost* {aby}. — [16]) *d* ve štrnácti. — [17]) *v* {pořádných}. — [18]) *kbl* {ze všech}. — [19]) *l* z mezí; *eo* zemí; *g* mezi královských a králi. — [20]) *ost* krále. — [21]) *l* příležejících. — [22]) *d* tedy. — [23]) *l* koho koliv. — [24]) *dv* o něm. — [25]) *ost* jim Pražanům byl. — [26]) *klvdg* přinešen. — [27]) *b* {jsou}. — [28]) *lv* dne toho. — [29]) *d* štvrtek. — [30]) *l* {k}. — [31]) *kl* obracejíce. — [32]) *bl* těch. — [33]) *bl* z poručení(!). — [34]) *l* z toho. — [35]) *l* dodali na faru sv. Jiljí {bez meškání... naň přijíti}. — [36]) *k* a aby se podle toho tím; *v* aby podle toho tím se. — [37]) *k* se jest. — [38]) *ost* A. — [39]) *b* {jsou mu} sami ho dodali na faru. — [40]) *l* dodali. — [41]) *v* v faře; *l* {na faře... musil, aby on se zachoval tak podle vůle konečné král.} — [42]) *vg* u sv. Jiljí. — [43]) *kblevdg* zmizela. — [44]) *kblevdg* a k chvále. — [45]) *g* je. — [46]) *kbe* obracejíce. — [47]) *v* v zniklost. — [48]) *k* bralo. — [49]) *v* {všecko}. — [50]) *e* processím. — [51]) *kble* nevohlidá. — [52]) *l* {sám}. — [53]) *kble* na svý. — [54]) *k* kterýž. — [55]) *l* běží. — [56]) *l* se. — [57]) *d* což. — [58]) *ed* tolikéž. — [59]) *k* {a k}; *ld* a ku pádu. — [60]) *be* posmievače. — [61]) *o* slušalo. — [62]) *lvdg* svatého. — [63]) *be* posmievač. — [64]) *kbl* přestali. — [65]) *l* ctěn byl nyní tou poctou. — [66]) *l* prve.

[*]) Tom. XI. 81. Sněmy I. 306. Třeba dodati, že 15. srpna kněžstvo prosilo u stavů za Caheru o přímluvy, ale bylo odmítnuto.

1529 jakož pak prve z Litoměřic[a]) pro takové[1]) své nezřízené skoky[2]) vybrati se musil potupně[3]), — neb[4]) když takový posměvač[5]) z prostředku lidu vyvržen bývá, že hned všecko zlé pomíjí[6]). A to[7]) se jest též tuto tak stalo, že hned po jeho odjití povětří se všudy pokojilo. — A nejprv[8]), z Prahy vyšed[9]), bral se do Míšně, naděje se[10]), že tu odpočinutí[11]) míti bude. Ale kníže Jiří[12]) Míšeňský, zvěděv brzo o jeho zachování[13]), kterémuž neslušelo věřiti[14]) pro jeho velikou[15]) neupřímnost, rozkázal a vypověděl ho ze všech zemí svých, ne pro příčinu odporu[16]) v přijímání těla a krve Kristovy pod obojí spůsobou, ale pro rozličné jeho zlé nekřesťanské[17]) obyčeje, o kterýchž[18]) jest již[19]) mnoho praveno.

A odtud šel do Nombergka[20]). Tu pak trval několiv časův, a v tom páni Nomberští[21]) často o něm[22]) i o jeho příhodě, kterouž[23]) nesl pro své nezbedné a nechvalitebné[24]) vášně, sobě rozjímali; neb již o některé věci zvyklé[25]) a jim nepříjemné se také tam pokoušel, a mezi jinými kryfy kazatele jich hyzdil[26]). I z těch[27]) příčin, když k času vánočnímu se přibližovalo téhož roku, spůsobili to nezřetedlnými prostředky beze všech hřmotův a[28]) obeslavše[29]) jej k sobě na rathouz, vyptávali se na něm, co jest, odkud[30]) jest, a co v městě jich dělá.

A když on pověděl, odkud jest, položiv toho některé jalové příčiny, a zvláště tu, pravě, což[31]) koli trpí[32]), že pro čtení svaté[33]) to[34]) trpí, zakrývaje tím[35]) své lotrovství veliké, oni 1529 řekli jemu, že by tomu raději byli, aby jinde na své peníze trávil, krom jich města. Po té řeči, když nechtěl jich nápovědi rozuměti, poslali brzo k němu[36]) do hospody po nemnohých[37]) dnech dva z spoluradních[38]), a rozkázali mu[39]), aby šel z města jich toho dne do slunce západu. Kterýž opět odtud šel na zboží[40]) pod panování knížete Jiřího markrabě, odtud dvě míle do městečka Švobochu[b]) řečeného, a tu jest trval za dlouhý čas; a odtud potom vybral se do města Onšpaka[41])[c]) řečeného, deset[42]) mil za Nombergkem[43]), pod panováním téhož[44]) pána markrabě[45]), tu kdež dvorem obyčejně bývá. A tu oblíbiv[46]) sobě stav manželský a potupiv stav kněžský, oženil[47]) se a pojal sobě nějakou[48]) děvečku, léta[49]) 1531 časem podzimním před svatým (1531 před 28. září) Václavem. Což jiným v Praze[50]) hyzdil a zlořečil, totiž[51]) kněžím, kteříž[52]) jsou[53]) se ženili, již jest v to jako[54]) i v jiné[55]) co svině do kaliště sám všel, podle onoho písma: Accedit[56]) latro ad latronem[d]).

Než co[57]) se jiného kněžstva, zvláště[58]) pražského některého[59]), dotýče, ti sou nastupovali[60]) na stopy[61]) jeho, hanějíce a nepokoj mezi lidmi činíce proti oumyslu královskému, tak jakž se prve od téhož mistra svého tomu vyučili. A mezi tím, když Jakub[e]) řečený, titulem kněz, — ten, kterýž před půl třetím letem,

---

[1]) *kblo* pro takovéž. — [2]) *lv* skutky. — [3]) *ost* rukopisy mají všechny potom toto místo: »A když ho někdo dobrou měrou, jsa s ním v přátelství, potrestal, řka jemu: »Medle (*kbdo* Milý, *l* Můj milý), proč tak činíš, však to dobře (*l* dobré) není.« A on odpověděl: »Herež, leda já dobře nedělal (*dgv* neudělal)!« Je to připisek patrně o málo jen pozdější, ale snad cizí. I vsuvka předchozí je nejspíš postranní glossou, již písař nenáležitě vpravil do textu. — [4]) *l* {Neb}. — [5]) *b* posmievač. — [6]) *l* pominulo; *ost* pomine. — [7]) *l* {A to... pokojilo. A}. — [8]) *l* Nejprv; *evg* A nejprve. — [9]) *o* vyšedše; *k* vyšev(!). — [10]) *k* naděje jsa té, že. — [11]) *v* tu života odpočinutí. — [12]) *l* Jiřík. — [13]) *v* chování. — [14]) *o* nic věřiti. — [15]) *e* {velikou}; *b* velikú. — [16]) *l* odporův. — [17]) *v* a nekřesťanské. — [18]) *b* o kterých. — [19]) *v* {již}. — [20]) *g* Nornberka; *ost* Normberka. — [21]) *g* Nornberští; *ost* Normberští. — [22]) *l* o něm slýchajíc i. — [23]) *bo* kterúž. — [24]) *o* chvalitebné. — [25]) *l* obvyklé. — [26]) *ost* haněl a hyzdil. — [27]) *vd* Z těch. — [28]) *kb* {a}. — [29]) *d* obeslavši. — [30]) *v* a odkud. — [31]) *d* že což. — [32]) *g* koli právě trpí. — [33]) *v* {svaté}. — [34]) *led* {to}. — [35]) *l* v tom. — [36]) *ost* k němu brzo. — [37]) *v* nemnoho. — [38]) *e* spolu z radních. — [39]) *l* {mu}. — [40]) *ost* {zboží... odtud}. — [41]) *kbed* Onšpachu; *l* Anšpochu *v* Onšponu; *go* Onšpanu. — [42]) *ost* pět mil. — [43]) *g* Nornberkem. — [44]) *k* toho. — [45]) *k* markraběte. — [46]) *l* oblíbil. — [47]) *kbevdgo* i oženil se. — [48]) *bo* nějakú; *l* ňákou. — [49]) *e* léta páně. — [50]) *kbl* jsa v Praze; *evdgo* v Praze jsa. — [51]) *kb* {totiž}. — [52]) *e* {kteříž jsou se ženili}. — [53]) *l* {jsou}. — [54]) *kblevgo* {jako}. — [55]) *ost* v jiné sám jako... všel. — [56]) *kbleg* Fugit; *vdo* Fuit. — [57]) *g* což. — [58]) *l* a zvláště. — [59]) *ld* {některého}. — [60]) *bo* nastoupali; *ost* nastoupili. — [61]) *o* na stoupy.

[a]) Srv. str. 107. — [b]) Schwabach ve Francích. — [c]) Ansbach. — [d]) Poslední dvě věty jsou připsány asi později. O konci Caherovi r. 1545 viz Rezkův biogr. dodatek Č. Č. Mus. 1882, str. 541. — [e]) Jakub Slovák, viz str. 208.

1529 jsa[1]) za faráře u sv. Štěpána Velikého v Praze, příčina byl upálení Mikuláše vřetenáře a Kláry hospodyně[2]) jeho, utrživ za ně jeden stříbrný z oněch XXX[u 3]), — ten jsa v Kolíně nad Labem farářem, spůsobil to[4]) v tom městě, že jest pozdvihl jeděch proti druhým k samému krve prolití kaceřováním a pikartováním mnohých dobrých a šlechetných lidí. Ale kolínští[5]) správcové, poznavše veliké zlé z původu[6]) jeho, vypověděli jej z města dne jednoho do[7]) slunce západu, brzo po Caherovi[a]). — Takovéť jest bylo jich dobré zachování z velikého božího dopuštění, že již pod tím titulem kněžským zdálo 1529 se jim, že jim všecko dobře sluší, nevědouce, co páší, ježto by se za to mnozí zoufalci ustyděli a báli by se pomsty světské a tak by své zlé změnili[8]) obyčeje. Ale tito, nemajíce péče na pomstu, všecko jim jináč z slepoty lidu světského bylo váženo a všecko nepořádné bylo dopuštěno[9]), podle starého obecního přísloví: »Jaký jest[10]) farář, taková jest[11]) osada[12])« a »Co[13]) pán, to pachole[14])«. Avšak nestyděli se toho[15]), že to všecko pro svaté čtení[16]) všickni[17]) trpí, vyznávati[18]).

KAPITOLA TŘICÁTÁ PRVNÍ,

v níž se oznamuje[19]) o králi[20]) Janovi, jinak Štefanovi, [jak] jsa[21]) lítostí hnut, vzal[22]) sobě za pomocníka Turka proti králi Ferdinandovi, a jak jest týž[23]) Turek zemi Uherskou[24]) zplundroval, Budína[25]) dobyl i jiných zámkův, dále[26]), jak jest k Vídni přitáhl a jí dobýval. Při tom i příčiny se pokládají, proč jest to[27]) pán bůh na krále a[28]) takového nepřítele dopustil[29])[b]).

Téhož pak roku[30]) stalo se jiné vyzdvižení[31]) lidí proti sobě při počátku téměř podzimi[32]), z ustavičné nezbednosti v oumyslu[33]) Jana Štefana, krále korunovaného Uherského, z země té vytištěného, v předsevzetí[34]) z lítosti té, že jest potupně vytištěn[35]) z království toho i z vejvodství[36]) Sedmihradské země od krále Ferdinanda Českého. A[37]) nemaje již síly ani[38]) moci takové, kterouž[39]) by mohl odolati, všel jest[40]) v divné přátelství s Tureckým císařem; kterýžto potom[41]) na jistý způsob dopomáhal jemu[42]) zase[43]) k tomu[44]) království, a zámky v Uhřích zdobýval. Uhři to vidouce, zvláště ti, kteříž sou[45]) krále Českého sobě[46]) za pána[47]) vzali, a nemohše[48]) tomu odepříti, obracovali[49]) se zase mnozí k Štefanovi a za pána svého jej[50]) brali[51]). Jak[52]) jest[53]) se pak to dálo[54]) — pod jakým koliv[55]) přikrytím, poněvadž Uhři jsou dávno[56]) v nestálosti ku pánům[57]) svým znamenáni, — to již[58]) sám bůh[59]) souditi bude. A kteříž sou[60]) služebníci[61]) krále Českého tam byli, chtíce[62]) jich obhajovati, přinuceni byli

---

[1]) *b* {jsa}. — [2]) *k* hospodyni. — [3]) *l* 30 nebožtíka Jidáše. — [4]) *l* {to}. — [5]) *l* konšelští (!). — [6]) *v* z původu jeho veliké zlé; *oz* původův. — [7]) *v* do západu slunce, po Caherovi brzo. — [8]) *kb* měnili. — [9]) *blevo* dopúštěno. — [10]) *v* {jest}. — [11]) *lv* {jest}. — [12]) *klevg* osádka. — [13]) *e* {Co pán, to pach.} Jaký pán, taková čeládka. — [14]) *kl* to čeládka. — [15]) *l* {toho} nestyd. se praviti, že. — [16]) *kbl* pro sv. evangelium. — [17]) *l* {všickni}. — [18]) *l* {vyznávati}. — [19]) *v* {v níž se ozn.}. — [20]) *vdg* o krajanovi(!). — [21]) »jak« dodal vyd.; *ke* kterak on, jsa lítostí; *l* že lítostí jsa. — [22]) *l* vzal sobě Turka na pomoc proti kr. Ferd., kterýž Uher. zemi zplund. atd. — [23]) *b* tejž; *o* tajž. — [24]) *e* Rakouskou a Uherskou. — [25]) *v* Budína i jin. zám. dobyl. — [26]) *l* {dále jak jest}; potom k Vídni přitáhl a ji oblehl. Pokládají se také příčiny pozdvižení, proč pán bůh takového nepřítele na krále dopustil. — [27]) *ko* {to}. — [28]) *keg* {a}. — [29]) *v* proč jest a takového nepřít. pán bůh na krále dopustiti ráčil. — [30]) *g* Toho pak roku; *v* Roka pak téhož. — [31]) *l* pozdvižení. — [32]) *v* podzimním; *ost* podzimku. — [33]) *v* {v oumyslu}. — [34]) *d* v předsevzetí, že jest z lítosti té. — [35]) *l* vytištěn z země z tohoto království. — [36]) *kbevdgo* i z vejv. Sedmihradského a z země té od krále. — [37]) *ost* I. — [38]) *k* a. — [39]) *o* kterýž (!). — [40]) *l* {jest}. — [41]) *e* {potom}. — [42]) *l* mu. — [43]) *kbl* {zase}. — [44]) *l* tohoto. — [45]) *l* {jsou}. — [46]) *ost* sobě krále Ceského. — [47]) *o* sobě za pána. — [48]) *z* nemohlše (!). — [49]) *kble* obraceli se. — [50]) *dg* jeho. — [51]) *l* zase sobě vzali. — [52]) *d* I jak. — [53]) *l* {jest}. — [54]) *l* dále konalo. — [55]) *l* {koliv}. — [56]) *l* dávno nestálostí k pánům. — [57]) *v* proti a ku pánům. — [58]) *o* totiž. — [59]) *l* pán bůh. — [60]) *o* {jsou}. — [61]) *kblvdg* služební. — [62]) *d* více (!).

[a]) Dokladu pro to není. — [b]) Tomek XI. 84.

1529 moci a síle[1]) přílišné ustoupiti a něco jich také zmordováno bylo.

Potom takové[2]) veliké vojsko spolčené[3]), když vždy[4]) blíže k Budínu se přibližovalo, potískalo těch lidí královských na Budín[5]), a tam se zavřeli, dotud, až Budína postoupiti[6]) musili[7]). Ale Turci s Štefanem zmocnivše se Budína mnoho těch služebných pomordovali[8]). Odtud se brali k jiným zámkům a městům uherským, jakožto k Ostřegomu, k Starým Hradům etc., až naposledy vtrhli do Rakouské země, v kteréž pálili, mordovali, brali a[9]) až
ok. 28. září k Vídni přitáhli okolo času svatého Václava. Tu jsou[10]) ležali a velikou škodu činili[11]). A král Ferdinandus byl tehdáž v Linci s svým dvorem několik časův.

Ale služební, kteříž toho času na Vídni byli, z rozličných krajin i Čechové[12]), zavřevše se, bránili se mužsky. A když Turci chtěli mosty u města[13]) opanovati, tehdy[14]) nejednou stekli[15]) na ně z města[16]) a odehnali je preč odtud[17]) a harcem pobili jedni[18]) druhých nemalý počet. Potom Turci, nemohše[19]) mostův[20]) obdržeti, podkopávali[21]) zeď městskou[22]) v jistém místě[23]). Vídeňští[24]) poznavše to, zdělali[25]) záporníky a štemfle u té zdi v těch místech v městě proti nim. A když se Turci nadáli, že ji do města převrátí[26]) a že tudy budou moci vskočiti do města, obrátila[27]) se na ně zpět, obořivši[28]) se, a[29]) zdávila jich v příkopích[30]) víc než na[31]) dva tisíce. Turci vidouce a uzřevše[32]), že sou oklamáni, nepospíchali víc k šturmům a k dobývání města. A v tom, když, tušim[33]), 1529
velikou nouzi v vojště měli od spíže[34]), majíce dosti bídy a psoty na poli od dešťův[35]) a od zimy z božího dopuštění[36]), odtrhli odtud[37]) zase a preč[38]) pospíchali na zpátek k Uherské zemi s nějakým[39]) strachem; a tak[40]) Vídeň město jest[41]) obráněno, u kteréhož[42]) jsou toliko[43]) za tři neděle ležali. A těmi tálci[44]) krále Českého[45]) o zemi Uherskou připravili. — A v tom z Čech i z jiných zemí okolních[46]) několiko[47]) drahně tisícův přitáhli na retunk k Vídni a kladli se u Znojma. Potom[48]) když[49]) Turci naprosto pryč se obrátili, oni také z rozkázání královského zase se do svých příbytkův navrátili[50]), a tudy se ta vojna na ten čas rozešla[a]).

O tom mnozí lidé soudy vydávali rozličné, v tajemství boží sahajíce. Neb[51]) někteří pravili, že jest[52]) bůh[53]) dopustil takové protivenství na krále Ferdinanda proto: když Jan Štefan při počátku téměř svého[54]) korunování na království Uherské podával se k smlouvě jemu[55]), že mu[56]) koruny Uherské s titulem postoupiti chce, aby jediné[57]) při Sedmihradské zemi v pokoji mohl zachován býti do smrti své, a potom aby dědičně přileżela[58]) králi Ferdinandovi, ale on nechtěl toho od něho přijíti, než aby ze vší země Uherské[59]) vypleněn byl[b]).

Jiní pravili, — jakož král Ferdinandus vydal se byl na to, že jest[60]) přísně rozkazoval po zemích svých všudy lidi[61]) poddané své, jimžto luteriani říkali, přeukrutně hubiti a krev jich vylívati[62]) pro čtení[63]) svatá[64]), od

---

[1]) *g* síle veliké a přílišné. — [2]) *l* jaké. — [3]) *kblo* společnie; *evdg* společné. — [4]) *k* vždycky. — [5]) *l* na Budíně, na němž se zavř. — [6]) *b* postúpiti. — [7]) *ko* museli. — [8]) *ost* zmordovali. — [9]) *ost* {a}. — [10]) *l* {jsou}. — [11]) *dgv* učinili. — [12]) *l* Čechův (!). — [13]) *kbl* u něho. — [14]) *d* tedy. — [15]) *l* na ně z města stekli a je odtud pryč odehnali. — [16]) *vg* z města odehnali. — [17]) *kbe* odtud pryč. — [18]) *l* jedněch. — [19]) *z* nemohlše (!); *kbl* nemohši. — [20]) *klo* mostu. — [21]) *v* podkopovali; *kbl* podkopali. — [22]) *e* městskú. — [23]) *kbevdgo* jistým místem. — [24]) *vdg* Viděvše (*v* —vši) a (v *g* pozd. oprav.) — [25]) *k* vzdělali. — [26]) *l* že jí do města vskočí {a že tudy ... do města}. — [27]) *l* obrátilo; *o* obrátili. — [28]) *lo* obořivše. — [29]) *l* {a}. — [30]) *o* v příkopách. — [31]) *ld* {na}. — [32]) *e* Turci viděvše, že; *k* Tur. uzřevše, že; *blvdg* Uzřevše Tur.; *o* Uzřice Tur. — [33]) *kbledgo* tušim, když. — [34]) *ost* {od spíže}. — [35]) *o* od šturmův. — [36]) *v* dopouštění. — [37]) *o* zase odtud pryč a posp. — [38]) *kblo* pryč. — [39]) *l* s jakýms. — [40]) *kbevdgo* {tak}. — [41]) *l* {jest}. — [42]) *o* u kterého. — [43]) *l* {jsou toliko} Turci. — [44]) *l* tanci. — [45]) *ost* krále Uherského a Českého. — [46]) *ost* okolních zemí. — [47]) *lv* několik. — [48]) *k* Potom pak. — [49]) *l* když se Turci naprosto pryč zpátkem obr. — [50]) *v* obrátili. — [51]) *kble* Nebo. — [52]) *l* {jest}. — [53]) *l* pán bůh. — [54]) *vdg* {svého}. — [55]) *vg* {jemu}. — [56]) *v* jemu. — [57]) *lg* jedný; *v* jednom; *ost* jedné. — [58]) *ost* přináležela. — [59]) *e* {Uherské}. — [60]) *l* {že jest}. — [61]) *l* {lidi}. — [62]) *ost* vylévati. — [63]) *kbl* pro evangelium. — [64]) *ost* svaté.

[a]) Tomek, XI. 85. – Buchholz, G. d. Regierung Ferd. I., sv. III., odd. 4. – Huber, G. Oest. IV. 22—27. —
[b]) Jest zřejmý omyl a nepravda.

1529 kterýchž ho[1] církev římská[2] odvodila —, že pán bůh[3] mstil[4] všech těch mučedlníkův svých a nejvejš[5] čtení[6] svého svatého. O kterýchžto zpráva byla od hodnověrných lidí, že jich zahubeno bylo méň[7] než ve dvou letech až do těchto časův v počtu okolo tří tisícův rozdílně v místech rozdílných[a]).

Učitelé pak pražští, titulem kněží, na kazatedlnicech[8] lidu[9] oznamovali, že by pro pikarty[10], nejvíc vypověděné, pán bůh na krále i na země jeho to dopustil, proto, že by je pod sebou v bytu trpěl[11] a shovíval[12], a naposledy, že jich nehubil.

Jiní pak: že pro jich kněžské[13] přílišné a zjevné[14] nešlechetnosti, totiž sodomářství, kuběnářství, cizolozství[15], zlolejství[16], vožralství, pro žádost nesmírnou[17] krve lidské vylévání a pro neupřímná[18] jich obecního lidu vedení a učení falešné, i pro jiné mnohé jich zlosti to na krále pán[19] bůh dopouští[20], potvrzovali, proto že jim to trpí; a oni sami sebe neznajíce činili, což[21] chtěli. Při tom sobě připomínali i jiné jich neřády a různice, jimi v lidu[22] uvedené, i také pozdvižení a bouřku skrze ně vzniklú těchto[23] let v Praze; k tomu[24] také mnohé jich nátisky lidu obecního[25] skrze ruku světskú nápravami[26] neobyčejnými kostelními při víře, s jinými obtížnostmi mnohými prve psanými skrze učení jich v zapomenutí nebylo[27], i jiné mnohé věci; a naposledy, že 1529
jsou příčina[28] byli krve vylití[29] oněch pěti osob nedávno na oheň odsouzených; a tak že mnohé lidi oslepili, aby vidouce neviděli, a rozum majíce nerozuměli, co jest[30] zlého III Král. 22.
a co dobrého, — neb co[31] jest zavedlo krále IV Král. 24.
Achaba[32] a krále Sedechiáše i jich lid[33], a co město Jerusalém před samým zkažením, nežli[34] falešní proroci a učitelé zákona? — a že[35] takových příkladův i[36] v zákoně božím i v historiích mnoho se nalézá, že kněžstvo zlé lid v bludy a v hříchy uvodili[37], a potom nad takovými vůdcemi[38] i[39] jich poddanými pán bůh [hrozně[40] mstil pro takové věci. Jakž jest pak koliv, ten jest[41] soud jistý boží: že někdy[42] pán bůh] rozličná protivenství a pomsty pro hříchy dopouští, někdy zkušuje svých volených[43] v trpělivosti a v stálosti; a takové[44] tajemství jeho skryto[45] bejvá od lidí smrtedlných[46].

Ale[47] věz, že se to znamenitě[48] velikým[49] štěstím[50] od boha stalo, že jsou[51] Turci tak[52] brzo[53] od Vídně odtrhli[54]. Neb když táhli od Budína k Prešpurku, uchylujíce se k Vídni přes Dunaj, tehdy služební královští[55] z Prešpurku zasadili děla za městem[56] proti nim, když[57] oni na Dunaji byli na šífích s děly svými velikými i s jinou braní a stříleli proti nim[58] a lodí jim jich zbili, Turkův, což na nich bylo, veliký[59] počet ztopili i zmordo-

1) *kbledgo* od kteréhož ho; *v* od kteréhožto. — 2) *v* cír. svatá římská odvolila(!). — 3) *o* buoh. — 4) *l* pomstil; *k* mstitel; *b* bude mstitelem. — 5) *o* nejvýše. — 6) *kbl* evangelium. — 7) *l* dřív dvou let až (*lb*) do tohoto času. — 8) *ost* na kazatedlnicích. — 9) *d* lid(!); *ost* lidem. — 10) *kbl* {pro pikarty . . . dopustil, proto že by}. — 11) *kbe* trpěl v bytu; *l* trpěl a v bytu. — 12) *b* přechovával; *k* přechov. je; *l* schvaloval. — 13) *kbl* římské. — 14) *kl* {a zjevné}. — 15) *ost* cizolož.; *kbl* cizoložstvo. — 16) *vo* zlolejtství; *l* zlelejstvo; *d* zlodějstvo. — 17) *b* nesmírnú. — 18) *evdgo* neupřímá. — 19) *kbl* {pán}. — 20) *l* dopouštěti ráčí, že jim to trpí, potvrzovali. — 21) *l* což sami. — 22) *ost* v lidi. — 23) *l* těch. — 24) *kl* a k tomu. — 25) *dl* obecného. — 26) *b* nápravy; *l* nápravu při víře neobyč. kostelními obtížnosti(!) skrze učení atd. — 27) *evg* nebyli. — 28) *ost* byli příčina. — 29) *kbl* {krve vylití}. — 30) *l* co jest dobrého a co zlého; *v* co j. dob. a co zlého; *kbe* co jest zlého a co jest dob.; *o* co jest zlému a co dobrému. — 31) *l* co medle předešle zavedlo onoho krále Ach. a Sedech. krále. — 32) *o* {krále Achaba a}. — 33) *k* i lidi jich; *l* s jich lidem; *e* i jich lidi. — 34) *l* než. — 35) *l* {že}. — 36) *k* {i}. — 37) *v* uvedli. — 38) *blv* vůdci. — 39) *be* a. — 40) »hrozně . . . bůh« v *z* není, ale ve všech ost. — 41) *l* {jest}. — 42) *b* kdy. — 43) *d* vyvolených; *o* zvolených. — 44) *o* takovém(!). — 45) *d* skryté. — 46) *v* smrtedlným. — 47) *l* A. — 48) *vg* znamenitým. — 49) *v* a velikým. — 50) *l* štěstím dálo a stalo od pána boha. — 51) *o* sú. — 52) *ost* {tak}. — 53) *kbl* brzy od V.; *evg* od Vídně brzy; *d* od Víd. brzo. — 54) *kbld* odtáhli. — 55) *v* císařští služebníci (mám říci: královšti); *ld* služebníci kr. — 56) *e* {za městem}. — 57) *ost* {když oni . . . proti nim}. — 58) proti nim: *l* lodi jim jich rozstříleli a Turky, což na nich atd.; *bv* a lodi jich jim zbili atd.; *k* a lodi jich zbili jim atd.; *e* a lodi jich jim ztroskotali atd.; *o* a lodi jim jich zbili; *dg* a lidi jim jich zbyli atd. — 59) *l* nemalý.

a) Zdá se, že tento odstavec je pozdější cizí vsuvka do díla Bartošova, viz str. 231, pozn. d).

1529 vali a naposledy[1]) děla jich do hlubin dunajských jim[2]) pohřížili[3]). A potom Turci jiní, kteříž k Vídni přitáhli, neměli čím k městu stříleti, ani škody přílišné činiti; a tudy[4]) se ta vojna rozešla. 1529
A kdyby se toho bylo nestalo, bůh ví[5]), jak by tu kratochvíl tak hroznou[6]) byli rozvedli[7])!

KAPITOLA TŘICÁTÁ DRUHÁ,

v níž se pokládá[8]) povolení k smlouvě[9]) krále J. Msti na žádost administratorův i Pražanův s vypověděnými, totiž s Hlavsou[10]) a s[11]) mistrem Václavem Danielem. A jak oni vypovědění své těžkosti před[12]) těmi prostředky oznamují, a při tom Ziga řezník s[13]) svou rotou také[14]) co sobě do těch osob stěžují[15]), vypravuje a potom[16]) je, ty osoby, přede vším počtem za dobré lidi, a že na ně nic zlého neví, vysvědčuje. A dále[17]) král radu konšelskou[18]) obnovuje. Dále[19]), jak vypovědění víru vyznávají.[a])

1530 Potom času vánočního, při slavnosti božího
6. led. křtění léta již M⁰D⁰XXX⁰, psal král Pražanům staroměstským z sněmu budějovskýho, kterýž toho času tam držán[20]) byl, povolení své k tomu dávaje na pilnou[21]) prosbu a žádost[22]) jich i administratorův, a zvláště lidí těch, kteříž nebezpečenství osob některých prazských budoucí poznávali[23]), aby se mohly smluviti osoby prve pohnané i obec všecka s vypověděnými; a pakli by se nesmluvili[24]) a kterou[25]) by koli stranou[26]) scházelo, že pokutu na takového každého vložiti[27]) chce podle jeho zasloužení. A protož psaní učinil konšelům staroměstským i administratorům[28]), totiž[29]) mistru Vavřincovi[30]) z Betléma a knězi Václavovi[31]) z N.[32]) – kteříž[33]) sou[34]) brzo po Havlovi Caherovi na ten ouřad voleni[b]) a od krále potvrzeni byli, — poroučeje jim[35]) a přikazuje, aby se v[36]) to vložili za prostředky a k konci tu nesnáz přivedli[37]) skrze smlouvu přátelskou[38]).

A tak se stalo počátkem a obyčejem tímto, 1530
že jsou[39]) nejprv[40]) byli[41]) obesláni na rathouz k tomu pan Jan Hlavsa a mistr Václav Daniel
toliko, těch dní po hromnicech[42]), a tu roko- 2. po ún.
vali[43]), obtížení své rozličné vznášeli, a zvláště, že jest o nich po zemi rozpisováno, že sou[44]) měli mordovati v Praze a víru svatou[45]) utiskati[46]), a k tomu že sou[47]) vypovídáni[48]) byli od města beze všeho pořádného vyslyšení a potom nechtěli jich do statkův zase vpustiti na psaní krále Ludvíka, kdež skrze to vzali[49]) velikou škodu na svých statcích; a naposledy, že mistr Václav vzat byl do vězení a držán podle jiných bez vyslyšení za dlouhý[50]) čas, žádajíce v tom ve všem za opatření[51]).

Proti tomu Ziga řezník s některým počtem starších a[52]) obecních, jsouce[53]) za stranu odpornou[54]) na místě vší obce proti nim[55]) postaveni, mluvili to všecko, což sou[56]) při počátku těch nesnází za zástěru[57]) jmívali, totiž

---

1) *l* naposl. jich děla do hlubokosti dunajské potopili a tak jiní Turci, kteříž atd. — 2) *o* {jim}. — 3) *e* spadaly. — 4) *v* tady. — 5) *bl* {bůh ví}; *k* pán bůh ví. — 6) *v* hroznú. — 7) *l* nestalo, byli by tu jistě sobě hroznou kratochvíl Turci provedli. — 8) *v* Pokládá se v této kapitole. — 9) *l* od krále k smlouvě {JMsti}. — 10) *v* s Hlavsú. — 11) *kblego* {s}. — 12) *v* pod. — 13) *o* {s}. — 14) *v* {také}. — 15) *l* stěžuje. — 16) *k* a potom je za dobré lidi a že na ně nic zl. neví, přede vším počtem vysv.; *b* a potom je ty lidi a osoby za dobré lidi a že... neví, přede vším počtem výsv.; *l* a potom ... za dobré lidi a za nevinné se vyhlašují {a že ... vysvědčuje}. — 17) *l* Dále. — 18) *be* konšelskú. — 19) *kb* Potom, jak vypov.; *l* A vypov. — 20) *g* {tam} dán a držán byl; *o* {držán}. — 21) *o* na pilnú. — 22) *ost* a žádost, že to na králi (*k* králi pánu) Pražané i administratorové vyprosili (*kbl* zjednali) a tak na jich žádost a zvláště atd. — 23) *l* poznali. — 24) *kbl* nesrovnali. — 25) *g* kderou; *o* kterú. — 26) *o* stranú. — 27) *kbvo* vložiti. — 28) *ost* administratorovi. — 29) *kblo* {totiž}. — 30) *l* Václavovi. — 31) *l* Vavřincovi. — 32) *kbl* {z N}. — 33) *b* kteří. — 34) *l* {sou}; *o* sú. — 35) *o* porúčeje; *lv* poroučejíce. — 36) *o* {v}. — 37) *v* přivedli smlouvou přátelskou. — 38) *b* přátelskú. — 39) *o* jsú. — 40) *o* {nejprv ... k tomu}. — 41) *ost* byli nejprv (*kvg* nejprve). — 42) *ost* po hromnicích. — 43) *k* rokovali a; *e* rokujíce; *l* rozkazovali(!) a. — 44) *b* sú; *o* jsú. — 45) *b* svatú. — 46) *o* utiskovati. — 47) *o* jsú. — 48) *k* vypověděni; *b* vypovědíni. — 49) *ost* vzali skrze to. — 50) *o* dlúhý. — 51) *ost* za spravedlivé opatření. — 52) *klv* starších, obecních. — 53) *eo* jsúce. — 54) *beo* odpornú. — 55) *l* {proti nim}. — 56) *o* sú. — 57) *g* za zástěrou; *v* za zástěrú.

a) Tomek, XI. 92, 94. — b) M. Vavřinec Třeboňský, kazatel kaple Betlémské, a Václav Unhoštský, děkan sv. Apollinaříše; od 3. října 1529. (Tomek XI. 87.)

1530 že ne oni[1]), ale král je vypovídal; druhé, že v tom listu, kterýž rozpisovali, nejmenovali osob žádných. A tak k tomu podobných mnoho vejmluv svých planých[2]) měli[3]) a tímto svou[4]) řeč zavírali: že na ně nevědí[5]) nic zlého, ale že je mají za dobré a[6]) šlechetné lidi a za přátely své milé, jako kdy prve.

A opět zase proti tomu dávali jim[7]) na to[8]) odpovědi slušné[9]) podle své neviny.

To slyšavše purkmistr, rada[10]) a[11]) administratorové ty všecky řeči, nalezli mezi nimi prostředek v ten[12]) rozum: což[13]) se koliv jim dvěma stalo a přihodilo od obce i od některých osob, že jim to nic škoditi nemá na budoucí časy; a škody, kteréž jsou[14]) proto brali, že ty pominouti mají s obou[15]) stran: poněvadž z vůle královské ten[16]) počátek na ně se stal, že jsou[17]) byli vypověděni, etc.[18])

A potom brzo okolo čtvrtého[19]) dne byla (kolem 6 ún.) obec na rathouz[20]) svolána[21]) a na[22]) ně to všecko, co se stalo, vzneseno[23]) bylo. A naposledy Ziga řezník s svými spolupůvody[24]) řeč učinil znamenitou[25]) tudíž přede všemi, očišťuje je oba[26]) a vynímaje ze všeho neslušného[27]), tak jako[28]) prve jest[29]) o nich vysvědčoval, s velikou[30]) poctivostí, k velikému podivení lidem[31]) mnohým[32]).

Konec nesnáze bývá: kdož sobě sám lež[33]) dává, že hoden jest passování. Neb[34]) co[35]) prve o nich i o jiných psali a mluvili potupně i[36]) hanlivě, pokudž nejvejš mohli, to již všecko tuto zase potupují, k velikému podivení králi pánu, když[37]) mu to popsané[38]) od Pražanův dáno a ukázáno bylo. Ačkoli[39]) sou[40]) proti tomu výmluvy[41]) své jmívali, — pravíce, že o nich nikdá nic nerozpisovali, ale že[42]) o těch toliko psali vypověděných, kteří sou[43]) se od nich při víře odtrhli a obrátili se k pikartům kacířům[44]), totiž[45]) mezi bratří Boleslavské a jiné[46]) etc. — však[47]), poněvadž jsou[48]) všickni ti[49]) vypovědění nerozdílně[50]) za glejtem královským bez vejminky[51]) bývali[52]), potom také nerozdílně[53]), beze vší vejminky, na rathouze[54]), v obci Pražané[55]) i jinde zjevně o všech mluvívali: »Což[56]) jsou[57]), prý, ti vypovědění glejtovníci nedokonali«[58]) etc., nic jiného v tom[59]), nežli ten mord rozepsaný, dotýkajíce, — jakož[60]) již jest o tom v týchž knihách v kapitole XI. dosti mluveno[a]), — a k tomu[61]), že jsou[62]) vypovědění prve i toho času, když to rozpisovali[63]), i potom za[64]) dlouhý čas v Praze[65]) byli, a žádný jich z toho, ani[66]) z[67]) jiného nevinil: protož já ho chci míti za arcidoktora[68]), kdo by mi tu jejich[69]) vejmluvu na sucho uměl[70]) vyvésti[71])!

A tu smlouvu v knihy městské zapsati rozkázali[72])[b]).

A v tom, když král s královou[73]) na hrad pražský při hromnicech[74]) minulých přijel, (2. ún). tehdy[75]) na žádost Pražanův obojího města[76]) sjel dolů v sobotu před devítníkem, šestý den 1530

---

[1]) *k* oni je, ale král. — [2]) *kbl* platných. — [3]) *l* neměli. — [4]) *b* svú; *k* jsou. — [5]) *ost* že nevědí na ně. — [6]) *ost* za dobré, šlechetné lidi a přátely. — [7]) *l* dávali jim zase proti tomu slušné odpovědi. — [8]) *le* {na to}. — [9]) *b* odpověď slušnou; *k* odpověď slušně. — [10]) *ost* a rada. — [11]) *blevg* i. — [12]) *kv* v tento; *d* v týž. — [13]) *kbld* Co. — [14]) *bo* sú. — [15]) *o* obú. — [16]) *l* ten se na ně počátek; *kbvdg* ten počátek se na ně. — [17]) *b* sú. — [18]) *ost* vypověděni. — [19]) *d* štvrtého. — [20]) *bvo* na rathouze. — [21]) *l* {svolána}; *v* svolena. — [22]) *v* {na}. — [23]) *kbeg* vznešeno. — [24]) *v* spolupůvodu (!). — [25]) *o* znamenitú. — [26]) *kble* {oba}. — [27]) *ost* zlého a neslušného. — [28]) *ld* jakž. — [29]) *l* {jest}. — [30]) *bo* s velikú. — [31]) *k* {lidem ... tuto zase potupují}. — [32]) *ost* připojují: A nebylo-li se (*l* Bylo se jistě) čemu diviti, že lítej a ukrutnej vlk proměnil se v tichého beránka? — [33]) *b* za lež. — [34]) *lv* Než. — [35]) *bevdgo* což. — [36]) *bleg* a. — [37]) *evdo* A když. — [38]) *kego* popsáno. — [39]) *d* A ačkoli. — [40]) *l* {sou proti tomu}; *o* sú. — [41]) *l* takové vejml. — [42]) *kblevo* a že. — [43]) *l* {jsou}; *o* sú. — [44]) *l* a kacířům; *l* totiž kacířům. — [45]) *v* {totiž}. — [46]) *o* {a jiné}. — [47]) *eo* avšak. — [48]) *o* jsú. — [49]) *ost* všichni ti. — [50]) *l* rozdílně a za glejtem. — [51]) *g* bez vým. královské. — [52]) *l* v Praze bývali. — [53]) *l* rozdílně. — [54]) *l* {na rathouze ... rozepsaný dotýkajíce}; místo toho: podle těchto očištěni byli z toho. Nebo ač je tím mordem dotejkali a o nich to rozpisovali atd. — [55]) *kb* měšťané Pražané. — [56]) *e* A což; *o* Co. — [57]) *o* jsú. — [58]) *v* {nedokonali}. — [59]) *k* nežli mord ten v to; *b* nežli v tom ten mord. — [60]) *l* jakž {již jest}. — [61]) *l* {a k tomu ... prve i} však byvše. — [62]) *o* jsú. — [63]) *l* rozpisovali o nich. — [64]) *l* {za}. — [65]) *l* v Praze nikdá od žádného z toho nebyli obviněni, já atd. — [66]) *kb* {ani z jiného}. — [67]) *o* {z}. — [68]) *v* za doktora míti. — [69]) *vdg* jich. — [70]) *kbl* chtěl. — [71]) *g* vyvézti. — [72]) *l* kázali zapsati. — [73]) *e* královú. — [74]) *kblevgo* o hromnicích. — [75]) *d* tedy. — [76]) *bl* obojích měst.

[a]) Str. 222. — [b]) Lze však nalézti jen smlouvu s M. Brikcím (Arch. praž. č. 2134, 102).

1530 19. ún. po svatém Valentinu, a radu[1]) jim konšelskou[2]) obnovil po druhé[3]) po rozdělení jednoty jich.

A tu při tom obnovení na Novém již[4]) městě Mikuláš Šorf s jinými[5]) vypověděnými[6]) sousedy svými a obyvateli novoměstskými mluvil a ohlašoval se před králem za nevinného a pokojného býti, toho žádajíce přede vší obcí, chtěl-li by je kdo[7]) z čeho viniti, hned na tom místě že chtí každému z toho právi býti. Obec Novoměstská, to slyšavše[8]), ohlásili se také[9]) k tomu a vysvědčili je býti nevinné[10]), pravíce, že na ně nic zlého nevědí a nemají jich z čeho viniti. Král vyslyšav[11]) je s obou[12]) stran, pověděl, poněvadž jich žádný neviní, aniž[13]) viniti chtí, nevědouce na ně nic zlého, že on jich také nemá z čeho viniti, nébrž[14]) za dobré je má a ze všeho je[15]) propouští. — A s tím jel zase na hrad.

Což[16]) se pak jiných staroměstských vypověděných dotýče, zejména: Bartoloměje písaře, Václava Trubky[17]), Jana Valenty, Jana zlatníka, Jiříka od půl kola, Víta mečíře, a Havla od stříbrné růže a podle nich Víta Šípeckého, Jana Žáby, Jiříka Tatka krejčího, Jakuba knihaře, a Šimona zámečníka z Knína[a]): ti[18]) byli povoláni také na rathouz z počátku postu před
po 3. břez. konšely a administratory, prostředky[19]) od krále volené, i některý[20]) počet starších obecních. Tehdy[21]) ti prostředkové otázku na svrchupsaných[22]) učinili, aby oznámili, co sobě[23]) do obce pražské obtěžují[24]). 1530

Dali jim[25]) za odpověď, položivše[26]) čtvero[27]) obtížení, z kterýchž před krále je poháněli totiž o rozpisování po zemi a tak dále, jakož vejše při prvních osobách jest psáno.

Na to jest jim povědíno[28]), že oni[29]) také mají jim zase[30]) svá obtížení oznámiti[31]). I odložili jim toho za několik dní, že k tomu budou obesláni.

Potom[32]) brzo opět stáli, jsouce[33]) již rozděleni a odmíšeni jedni od druhých, totiž Bartoloměj písař[34]), Václav Trubka, Jan Valenta[35]), Jan zlatník, Jiřík od půl kola, Havel od stříbrné růže a Vít mečíř, před[36]) týmž počtem jako prve. A tu mluveno[37]) bylo k[38]) každému obzvláštně pod jmenem obtížení. Nejprve[39]) k[40]) Havlovi od růže: že jest býval v Litomyšli, kdež bratří svůj[41]) byt mají, a že zastával kněze Martina[42]) betlémského[43]) mimo jiné všecky. — K Bartolomějovi: že jest[44]) chtěl napravovati víru křesťanskou[45]) a ještě[46]) nepřestává. — K Václavovi Trubkovi: že[47]) jest mluvil k někomu[48]), že by raději psem byl nežli jich[49]) víry, totiž papežem vymyšlené. — K Jiříkovi[50]) od půl kola: že má ženu pod kazatelku[51]), kteráž kázaní činila po domích[52]),

---

[1]) *v* radou(!). — [2]) *bco* konšelskú. — [3]) *v* po druhý. — [4]) *kb* {již}. — [5]) *d* s jinými již. — [6]) *kbcvgo* spolu vypověděnými. — [7]) *o* {kdo}. — [8]) *b* slyšíce. — [9]) *l* zase. — [10]) *k* za nevinné. — [11]) *o* slyšav. — [12]) *kbo* s obú. — [13]) *l* ani. — [14]) *kvdg* nýbrž. — [15]) *d* {je}. — [16]) *kbledo* Co. — [17]) *zdgv* chyb. Trubku. — [18]) *l* {ti}. — [19]) *v* {prostředky}. — [20]) *d* některých. — [21]) *d* Tedy. — [22]) *kbld* psané. — [23]) *d* v sobě. — [24]) *kbl* obtěžují a z čeho jsou je před krále pohnali (*l* poháněli). — [25]) *kbl* {jim}. — [26]) *kbl* {položivše ... totiž}. — [27]) *d* štvero. — [28]) *b* {povědíno}. — [29]) *k* oni proti nim také zase ... obtíž. mají; *l* oni proti nim zase svá obtížení povědějí(!) a jim oznámiti mají. — [30]) *v* {zase}. — [31]) *v* pověditi. — [32]) *o* {Potom brzo}; *ost* Potom opět brzo. — [33]) *co* jsúce. — [34]) In marg.: v *k* rukou Balbinovou: Author hujus libri; v *b* Bartoloměj písař tuto knihu spisoval. — [35]) *o* Valentin. — [36]) *l* pod (ale oprav.). — [37]) *ost* bylo mluveno. — [38]) *blgo* {k}. — [39]) *b* Nejprv. — [40]) *l* {k}. — [41]) *l* mají svůj dům. — [42]) *e* Jana(!). — [43]) *o* bulémského(!). — [44]) *l* {jest}. — [45]) *o* křesťanskú. — [46]) *l* a toho ještě že nepřestává. — [47]) *l* žc k ňákému mluvil. — [48]) *vdg* k němu. — [49]) *l* jejich. — [50]) *bl* A Jiříkovi. — [51]) *l* kazatelku. — [52]) *l* po domech.

[a]) Viz kn. II., kap. 26. – Václav Trubka krejčí ok. r. 1530 bydlil v osadě sv. Martina, někde blízko Bartoše. R. 1554 drží dům »u měny« na Star. nám. (nyn. palác Vchynských; arch. praž. č. 2142 C 9, W 8, D 2, CC 2; 534 III 4). – Jan Valentinův byl též známý Bartošův, poručník jeho kšaftu. – Jan Příbram, zlatník měl s manželkou Lidmilou dům v St. M. v osadě sv. Mikuláše, kdež byl hospodářem kostelním (534 III. 59, 61, 69). – Jiřík Frydrych od půl kola (čp. 435 v Michalské ulici) připomíná se již r. 1480. Umřel r. 1536, zůstaviv vdovu Dorotu, jíž připadl dům, sklep v kotcích a svršky. Dcera Anna dědí 500 k. a výpravou za 50 k. Poručníkem Ondřej Tatek z Kuřího (2142 R 9). – Vít mečíř není blíže znám. — O Havlovi od stř. růže, Vítu Šípeckém jinak Orudkovi z Újezdce, Janu z Vlkánova od žáby a Jiřím Tatkovi viz napřed str. 127 pozn. b) c); str. 55 pozn. e); str. 86 pozn. a). – O Jak. knihaři a Šimonu není zpráv. Všickni však doloženi jsou půhony.

1530 činíci[1]) se knězem a kazatelem, a on že jest[2]) jí z toho netrestal. — K[3]) Janovi Valentovi: že jest následoval kněze Jana Miruše[4]) vypověděného, jsa jeho učedlníkem[5]). — K Janovi zlatníkovi: že jest[6]) se chtěl rváti o víru. — K Vítovi mečířovi[7]): že jest vyznával[8]), že Kristus jinde není bytem svým přirozeným, nežli na pravici boha Otce. — To dopovídaje[9]): že těmi příčinami jsou v domnění při víře a že pro ně jsou[10]) vypovídáni[11]) byli; protož, chtí-li se v kolleji před administratory postaviti a víru svou vyznati a snésti se o to[12]) s nimi, že oni také, když[13]) od administratorův jim ta zpráva o nich[14]) bude učiněna, dále[15]) chtí tu nesnáz dokonati a k konci přivesti.

Po těch řečech, když[16]) chtěli podle svého jim podání mluviti a odpověď[17]) dáti, tehdy konšelé na tom[18]) se zastavili, aby se, chtí-li[19]); tak zachovali. Oni na to pomyslivše, že jim z toho, ani z jiného nikdá prve vina dávána nebyla, avšak aby na sobě příčiny k rozjití smlouvy neukázali, ale aby ten nárok[20]) — jímž sou těch časův od mnohých nejvíc naříkáni byli, totiž[21]) pikartstvím[22]) — s sebe sňali a k dalšímu jednání lepší a svobodnější přístup měli, [ohlásili se][23]), že chtí ke všemu tu i jinde dostáti, povolivše k tomu z naučení a rady přátel svých. Na to jest[24]) jim[25]) den jmenován do veliké kolleje.

A když se tam postavili, tehdy[26]) puštěni byli po jednom obzvláštně[27]), a otázky na nich[28]) činěny byly[29]) o XII[ti] článcích víry křesťanské[30]) a potom o svátosti těla a krve Kristovy, kterak o tom věří; potom i o jiných některých menší vážnosti věcech vyptávali se, beze všech potupných a lehkomyslných předešlých náprav i jiných věcí k tomu prve připojených. Ale oni dávali na to slušné odpovědi[31]) bez vykračování od pravého[32]) gruntu. A toho sou[33]) administratorové s kněžími na to povolanými žádnýmu[34]) nemohli spravedlivě zhyzditi, ani za blud položiti, ale od nich to pokojně přijali. 1530

Znamenej pilně při těchto řečech[35]), kteréž Pražané položili vypověděným za příčinou[36]), proč jsou byli vypovídáni z města; když obecný[37]) člověk ponížené povahy někdy něco poví k smíchu podobného, jenž se k ničemémuž[38]) mírnému[39]) netrefí, takovému ne tak lidé obtěžují, ale v žerty a v kunšty to[40]) obrátí[41]); ale když by se toho člověk vážný a[42]) podle světa moudrý v místě[43]) zvláště[44]) vážném dopustil, již to lidé jináč[45]) budou[46]) vážiti, divíce se lehkomyslnosti jeho. A protož jest s podivením, že sou takové řeči k nim mluvili a příčiny jim teprv jich zavinění po ukrutném trestání oznamovali; ježto[47]) při vypovídání žádali toho, pro bůh[48]) prosíce, a k tomu se volali, aby jim žalobník a svědek vystaven[49]) byl, že chtí každému rádi ze všeho právi[50]) býti, nemohli se toho dovolati, ale bývalo jim za odpověď dáno: »Že sme my se, prej, dobře[51]) tohoto a tohoto[52]) uptali, nepotřebí jest o to další nesnáze[53]), než abyšte tak učinili, co[54]) jest vám rozkázáno.« — Nevím pak já o takovém právu pod nebem[55]), aby po vzkládání[56]) těžkých pokut, bez spravedlivého a pořádného soudu, teprv příčiny a viny, tak jako by již[57]) byla věc pořádně souzena, měly oznamovány a usuzovány býti!

---

1) *dgo* činící; *kblev* činice. — 2) *l* {že jest}. — 3) *d* {K}. — 4) *e* Miruši. — 5) *k* úředníkem. — 6) *l* {jest}. — 7) *kblo* mečíři. — 8) *l* vyznal. — 9) *o* {To dopovídaje}; *blevdg* To dopovídajíce. — 10) *l* {jsou}. — 11) *ost* vypovídáni byli. — 12) *v* {o to}; *kble* s nimi o to. — 18) *z* chyb. kdy. — 14) *kble* {o nich}; *o* od nich. — 15) *o* dáleji. — 16) *kb* když již. — 17) *l* odpověď jim. — 18) *ost* se na tom. — 19) *l* chtí-li, aby se; *o* chtie-li. — 20) *kbledgv* nářek. — 21) *l* {totiž}. — 22) *o* s pikartstvím. — 23) *z* {ohlásili se}, ale ve všech ost. — 24) *l* {jest}. — 25) *l* jich(!). — 26) *d* tedy. — 27) *kbego* obzvláště. — 28) *ost* na ně. — 29) *k* činili. — 30) *bl* obecné křesťanské. — 31) *e* slušnou odpověď. — 32) *kble* z pravého; *vdgo* {od} pravého. — 33) *o* sú; *dv* času(!). — 34) *b* ani žádnému; *l* ni žád.; *g* žádnému jeho smyslu. — 35) *d* věcech. — 36) *kledgo* příčinou. — 37) *bv* obecní. — 38) *lvdg* ničemuž. — 39) *k* dobrému a mírnému. — 40) *l* {to}. — 41) *d* obracejí. — 42) *ost* {vážný a}. — 43) *g* v městě(!). — 44) *vdo* zvláštně; *ke* zvláštním. — 45) *kbl* jináče. — 46) *d* jináč vážiti budou; *kblevgo* jin. budou váž. — 47) *l* ježto prve při. — 48) *le* boha. — 49) *ost* postaven. — 50) *l* prázdni. — 51) *o* {prej, dobře}. — 52) *l* {tohoto a tohoto}; *l* toho již. — 53) *o* o to dalšího nesnazení. — 54) *kbed* což. — 55) *o* podobném. — 56) *v* vkládání. — 57) *kbleo* {již}.

1530 A ty všecky[1]) příčiny k smíchu mohou každého rozumného člověka popuditi, neb jsou víc smyšlené nežli pravé. Příklad a důvod[2]) toho položím tuto aspoň jeden, co jsou k Jiříkovi od půl kola pro ženu jeho mluvili. Tak jest k tomu přišlo, že žena hřešila, podle jich zdání, bez odsouzení[3]), a muž pokání trpěl; žena zůstala v statku beze[4]) vší překážky, a muž byl z města ode všeho vypovědín za čtyry[5]) léta, ježto otec za syna, ani syn za otce podle práva 1530
bozského ani lidského[6]) není povinen toho[7]) nésti. — A též co[8]) sou[9]) k Bartolomějovi mluvili, že by chtěl víru křesťanskou napravovati, ježto[10]) víra jest dar boží a není v moci lidské ji napravovati! A tak dále o všech jiných, pro kteréž[11]) nebylo hodné, aby do šatlavy jednou nohou vkročiti měli[12]).

KAPITOLA TŘICÁTÁ TŘETÍ,

v níž[13]) se oznamuje, kterak král mistra Paška k sobě obeslal[14]) a jemu některé vejstupky proti králi Ludvíkovi oznamoval. Dále, jak jest ho, aby administrator Cahera bouřlivá[15]) kázání zastavil, napomínal. I to, jak jest Pašek některá města, aby se králem nespravovaly, navozoval[16]), jemu připomínal. Více, jak jest se proti zápovědi[17]) královské zase k jednotě přimlouval. A potom, jak a na jaký způsob jest ho z Prahy vypověděl[a]).

A když se to tak dlouho prodlévalo[18]), že těch[19]) nesnází k konci[20]) a k místu přivedeno nebylo pro rozličné příčiny věcí královských[21]) a zemských, přimísila se věc nová a mnohým lidem nenadálá, že král, jsa na hradě, povolal
5. dub. k sobě mistra Paška v outerej před květnou[22]) nedělí a mluvil k němu o některé věci podepsané, připomínaje a vinu jemu dávaje z[23]) některých věcí a[24]) pozdvihování proti králi Ludvíkovi i proti němu. Ale on jako zajíc vokliky dělal[25]) v leči, nechtě do tenat vjíti[26]), a lojkářskými[27]) okolky[28]) se bránil, pravě[29]), že k tomuto a k tomuto rozumu jest to[30]) činil. Král vyslyšav ho[31]), odložil[32]) mu toho do jiného dne, že se chce na to lépe ptáti.

Potom obeslal jej po druhé v pondělí příští[33]), to jest čtvrtý[34]) den před svatým 11. dub.
Tiburcím[35]), i mluvil k němu, maje[36]) jistotu[37]) o jeho vejstupky[38]), pro kteréž jemu v veliký upadl[39]) hněv, v tento[40]) rozum:

Nejprve[41]), což[42]) se Havla Cahery, někdy[43]) administratora, dotýče, když jest kázaní rozličná a mnohá[44]) bouřlivá činil, zvláště tehdáž, když jest[45]) lidem připomínal císaře a krále předešlé[46]) této země, že jsou[47]) je Pražané sobě[48]) k vůli připravovali, když[49]) jsou[50]) chtěli,

1) *l* {všecky}. — 2) *l* {a důvod}. — 3) *o* usouzení; *z* chyb. dosouz. — 4) *l* bez všeliké překážky; *ost* bez přek. všeliký. — 5) *d* štyry; *kl* čtyři. — 6) *l* božského i lidského. — 7) *l* {toho}. — 8) *v* což. — 9) *b* jsú. — 10) *lv* {ježto . . napravovati}. — 11) *kbl* pročež. — 12) *v* vkročili; *k* vkročiti měli pro takové pletichy. — 13) *v* {v níž se ozn.}. — 14) *l* obeslav, jemu někt. výst., proti kr. L. přečiněné, i Caherovi v bouřlivých kázáních proti královskému poručení folkování, svobodné proti králi některých měst pozdvihování skrze něho, nepoddané přimlouvání se k jednotě pražské, králem zapověděné, připomínal; pročež na jistý způsob z Prahy jej vypověděl. — 15) *v* bouřlivých; *o* búřlivá. — 16) *bo* {navozoval}; *k* rozpakoval; *e* nabádal; *vg* k tomu vedl. — 17) *e* vůli. — 18) *kb* prodlívalo. — 19) *v* z těch. — 20) *ego* k místu a k konci. — 21) *o* královstvi. — 22) *e* květnú. — 23) *l* {z}. — 24) *k* {z někt. věcí a} o pozdvihování; *v* z některých věcí pozdv.; *l* někt. příčin a pozdv.; *d* někt. věcí o pozdvihání. — 25) *l* {dělal . . . okolky}. — 26) *ost* jiti. — 27) *kble* a logikářskými; *vdg* aby lékařskými(!). — 28) *g* okliky(!). — 29) *v* pravice. — 30) *kbl* {to}. — 31) *kb* jeho. — 32) *v* {odložil mu toho}. — 33) *z* vpřišti; *v* {příští}; *l* nejprv příští. — 34) *g* v čtvrtý; *d* štvrtý. — 35) *kv* po sv. Tiburcí(!). — 36) *l* maje již. — 37) *v* jistoty. — 38) *l* vejstupcích. — 39) *l* upadl mu, u vel. hn.; *kbevdgo* jemu upadl u vel. hn. — 40) *b* v ten. — 41) *d* Nejprv. — 42) *kbleo* co. — 43) *l* {někdy}. — 44) *kbev* mnohá i bouřlivá; *g* mn. a bouř. — 45) *kble* {jest}. — 46) *o* předešlého(!). — 47) *o* jsú. — 48) *lv* {sobě} k své vůli; *kb* k vůli sobě. — 49) *kbgo* kdy. — 50) *o* sú.

a) O soudu nad Paškem čteme též ve čl. XXIV. Pamětí. Ani Bartošovo sepsání ani Paměti nejsou docela přesny; sic v obou čerpáno z úředního ortele, ale každý vybral si věc jinou; teprve navzájem se doplňují. Viz dále Paměti.

1530 popouzeje[1]) jich ke zlému proti pánu jich dědičnému, a[2]) aby se žádného člověka nebáli, jsouce[3]) za jednoho člověka spolu, že jim žádný nebude moci, ani[4]) tento, prej, nynější král nic zlého učiniti, a že »jsa[5]) prvním konšelem volen a učiněn v městě Prazském, psaní sme k tobě i ke vší[6]) radě o to několikráte činívali[7]), i oustně s přísností[8]) rozkazovali[9]), aby témuž Havlovi to zastavováno[10]) bylo, ale že si ty[11]) nechtěl mu překážky v tom činiti[12]) žádné; nébrž[13]) že[14]) si býval na takovém jeho kázaní a jemu si v tom povoloval i[15]) srozumění s ním[16]) jmíval[a]).

Druhé, když pan Švihovský měl něco činiti s knížaty bavorskými, a chtě rád míti proti[17]) nim nějakou[18]) podstatu, aby mohl s mocí s nimi se potkati, doprosil se toho na králi Ludvíkovi, aby jemu[19]) k tomu povolil[20]), aby sobě mohl lid sebrati z kraje plzeňského[b]). A o tom[21]) jest bez meškání král Ludvík do Plzeňska psal a rozkázal, aby s ním táhli. A v tom některá města téhož kraje sjeli se do Prahy na radu k Pražanům[22]), oznamujíce, co jim[23]) král psal, mají-li to učiniti, či[24]) nic, a že[25]) na to jim on[26]) Pašek odpověď tu[27]) dával, chtí-li se psaním královským spravovati, tehdy[28]) není[29]) jim potřeba[30]) jich rady, než aby se tak zachovali, jakž[31]) král píše; pakli se chtí[32]) jimi — Pražany — spravovati[33]), že oni také jim[34]) chtí raditi i pomáhati. A s tím se rozjeli a psaní královské v nic obrátili.

Třetí, když jednota byla měst[35]) Prazských rozdělena, proto, aby byli zachováni podle zřízení císaře Karla za dvě města[c]), že jest Pražanům bylo[36]) tudíž[37]) od krále přikázáno[38]), aby žádný na budoucí časy se[39]) o to nepokoušel skutkem ani radou, aby měly[40]) zase ta města v jednotu spojena[41]) býti. A že jest[42]) on Pašek proti vůli takové[43]) královské lůni[44]) přimlouval se v obci Staroměstské k tomu, aby zase jednáno bylo s novoměstskými měšťany společně u krále[45]) o tu jednotu; jakož o tom šíře jest[46]) mluveno v XXVI kapitole[d]). 1530

Když[47]) mu to všecko vyčteno bylo[48]), seznal se k tomu na otázku královskou[49]), na každý artikul učiněnú[50]), že jest[51]) se to tak[52]) stalo, počav[53]) některé vejmluvy své[54]) v to vkládati, kteréž mu všecky klesly.

Potom král kázal mu dáti ceduli jednu řezanou[55]) a panu Janovi z Watenberka[e]), tehdáž purkrabí nejvyššímu, druhou, v kterýchžto rozum ten[56]) byl sepsán, že on Pašek k tomu se[57]) přiznává, slibuje[58]) [na] svou[59]) čest a víru tak podle nich se[60]) zachovati úplně, což[61]) v nich psáno stojí, totiž, aby ve dvouch[62]) nedělích pořád zběhlých[63]) z Prahy se vybral a v ní nebýval a[64]) tam se nenavracoval, leč k soudům[65]), ač[66]) by měl co s lidmi[67]) činiti; a po vzdání soudu nebo[68]) prve, když by[69]) svou[70]) věc toho času k místu přivedl jakýmkoliv spůsobem, aby v Praze déle[71]) nebýval přes tři dni, a v tom[72]) tu, ani jinde[73]) kdežkoli[74]), aby

---

[1]) *ko* popúzeje; *e* popuzuje; *b* popuzujíce. — [2]) *ost* {a}. — [3]) *bo* jsúce. — [4]) *l* ani prej tento. — [5]) *l* ty, jsa. — [6]) *v* své(!). — [7]) *l* činili; *k* učinili. — [8]) *bg* přistností. — [9]) *kbedo* přikazovali. — [10]) *kblv* zastaveno. — [11]) *kblvgo* ty nechtěl mu v tom; *e* nechtěl ty mu v tom; *d* ty mu v tom nechtěl. — [12]) *k* činiti překážky nižádné; *l* přek. žádné činiti; *bevdgo* přek. činiti žád. — [13]) *bledg* nýbrž. — [14]) *l* {že}. — [15]) *kbevdgo* a srozum. — [16]) *evdgo* jsi s ním; *b* si s ním. — [17]) *l* proti nim míti. — [18]) *g* {nějakou}; *o* nějakú; *l* ňákou. — [19]) *l* mu. — [20]) *l* pomohl. — [21]) *ost* o to. — [22]) *l* k Praž. na radu. — [23]) *l* co jest jim. — [24]) *bd* čili; *o* co(!). — [25]) *l* že on Paš. na to jim. — [26]) *v* {on}. — [27]) *lv* tu odpověď. — [28]) *l* {tehdy … zachovali}; *d* tedy. — [29]) *o* nejní. — [30]) *kblego* potřebí. — [31]) *v* jak. — [32]) *v* jimi chtí. — [33]) *l* (spravovati) že proti nim není, jakž král píše. — [34]) *v* {jim}; *l* chtí jim také; *o* jim také chtí. — [35]) *ost* měst Praž. byla. — [36]) *ost* bylo Praž. — [37]) *l* od krále tudíž. — [38]) *v* a hned přístně přikázáno. — [39]) *k* {se}; *l* o to se; *b* se v to. — [40]) *l* zase měla; *kbe* měla zase. — [41]) *o* spokojena. — [42]) *kble* {jest}. — [43]) *l* {takové}. — [44]) *vg* {lůni}; *o* luoni. — [45]) *v* u krále společně. — [46]) *d* jest šíře. — [47]) *ost* A když. — [48]) *d* {bylo}. — [49]) *beo* královskú. — [50]) *e* {učiněnú}. — [51]) *l* {jest}; *kbd* se jest. — [52]) *g* to stalo tak. — [53]) *v* počal. — [54]) *kbl* své vejmluvy. — [55]) *beo* řezanú. — [56]) *v* roz. byl seps. tento; *dg* roz. tento byl seps. — [57]) *l* {se}. — [58]) *l* a slibuje. — [59]) »na« dod.; *b* svú. — [60]) *l* {se}. — [61]) *l* co. — [62]) *ost* dvou. — [63]) *k* {pořád zběhlých}. — [64]) *l* ani se tam. — [65]) *klv* k soudu. — [66]) *e* {ač by … soudu}; *kblvdgo* ač měl-li by. — [67]) *d* {s lidmi}. — [68]) *kbl* anebo. — [69]) *kblvdg* kdyby. — [70]) *be* svú. — [71]) *v* dýle. — [72]) *b* a v tom a v tom tu; *l* a v tomto. — [73]) *l* v jiném. — [74]) *b* kdekoliv; *l* kdežkoliv.

[a]) O těchto listech král. Bartoš se prve nezmínil. Srv. str. 229, 251. a Paměti čl. XXIV. — [b]) Nevíme na ten čas, čeho se týče. — [c]) Totiž podle zakládací listiny. Srv. St. letop. k r. 1507, č. 746. — [d]) Str. 254. — [e]) z Vartmberka.

1530 s žádným člověkem žádných schůzí nebo[1]) sjezdův, ani rady[2]) nemíval.

Druhé — opět zavázal se vysoce ctí a věrou[3]): když by[4]) mu dáno bylo od krále nebo[5]) od pana purkrabie[6]) nejvyššího napřed čtyři[7]) neděle věděti, aby se stavěl[8]), kdež by[9]) koli mu[10]) bylo rozkázáno. A to všecko rukou dáním slíbil[11]) samému králi dosti učiniti, téhož[12]) léta a dne, jakož nahoře, přidav[13]) to král, že nemá z toho závazku, leč[14]) od něho samého též[15]) rukou dáním, býti propuštěn.

A při tom[16]) prosil milosti, aby mu král přál bytu v Praze, vzhlédna na jeho starost a šediny, i také na veliký nedostatek zdraví jeho[17]), poněvadž v tom městě z mladosti[18]) se zchoval[19]), a jeho přátelé nebo[20]) předkové, i syn jeho[21]) tudíž[22]), sšedše z světa, odpočívají[23]), aby on[24]) též mohl[25]) podle nich tu své kosti složiti. — Král mu odpověděl: »Poněvadž jsi[26]) ty nechtěl míti lítosti žádné, netoliko nad starými a šedivými a tu zchovalými lidmi, ale také ani[27]) nad[28]) rodilými[29]) v tom městě a[30]) zvláště tehdáž, když jsou[31]) někteří před tebou klekali, prosíce tebe pro nejvyššího boha[32]) za milost, že není slušné ani hodné, aby tobě byla ukázána[33]).«

17. dub. Potom v neděli na velikú noc Pražané obojího města na hradě u krále byli pro některé potřeby. A mezi jinou[34]) řečí král oznámil jim[35]), že jest[36]) vypověděl Paška a jak se jest stalo to[37]), dokládaje, kdyby nebylo pro jeho starost, že by ho chtěl jináč[38]) trestati[39])! – Jakož pak tak bylo[40]), kdyby nebylo zaň přímluv přátelských k králi od znamenitých lidí, 1530
že jest[41]) měl na hrdle býti trestán[42])[a]).

A po několika nedělích zalíbilo se králi, aby užší[43]) uzdu naň vložil[44]), tak aby[45]) méň bujen byl, rozkázav[46]) přísně hejtmanům psaním svým, aby víc v Praze stanoviště a hospod nemíval. Avšak v tom času[47]), na pilnú[48]) žádost a přímluvu lidí znamenitých[b]), dal mu byl při času svatého Václava král[49]) glejt za XIIII dní 28. září
pořád zběhlých, »aby toliko v městě a[50]) v domu svém mohl bezpečně potrvati; ale však[51]) po vyjití těch XIIII dní na první spůsob, totiž aby prázen byl města, zase přišlo. A bude-li chtíti k soudům jezditi, tehdy, pojede-li skrze město, nemá se v něm zastavovati, ale předse k zámku jeti; a jinde hospody své míti nemá[52])[c])«. – Potom opět s velikou těžkostí přátelé jeho nápodobný glejt mu[53]) byli zjednali u krále na první spůsob; a to dotud trvalo, až ho[54]) král těžce[55]) propustil, na pilné přímluvy lidí některých[d]).

Ten člověk byl veliké strašidlo a bázeň lidí mnohých šlechetných, a potěšení nepokojných, nespravedlivých[56]) i jiných nepořádných, jimž[57]) se nevelmi dobré líbilo[58]). Neb to[59]), co[60]) jest sobě v Praze dovedl[61]) jakýms štěstím nepořádným a podezřelým, osobiv sobě od obce[62]) té[63]) jakkoli místo první na stolici konšelské skrze jich samých posazení na obdarování krále[e]) Vladislava[64]), že není slejcháno, ani v kronikách čítáno, aby kdy jeden člověk městský[65]) v Čechách tak[66]) chatrného[67]) kmene — neb sou lidé hodnověrní máteř jeho hokyní býti tvrdili — dovedl sobě tolikéž, aby

[1]) *ost* ani; *l* ani sjezdův nemíval ani rady nedržel. — [2]) *k* rad. — [3]) *o* vírou. — [4]) *klego* kdyby. — [5]) *l* aneb. — [6]) *kvd* purkrabí; *bleg* purkrabě. — [7]) *d* štyři; *kbevgo* čtyry. — [8]) *v* postavil. — [9]) *l* kdyby. — [10]) *ke* {mu}; *bldgo* mu koli; *v* mu koliv. — [11]) *l* {slíbil}. — [12]) *l* {téhož ... nahoře}. Doložil mu toho král ještě, že nemá atd. — [13]) *b* Přidal. — [14]) *l* zase než. — [15]) *v* {též rukou dáním}. — [16]) *l* Při tom Pašek prosil. — [17]) *l* svého(!). — [18]) *k* z mládí; *l* hned z mladosti. — [19]) *ev* choval. — [20]) *l* neb. — [21]) *l* {jeho}. — [22]) *vdg* {tudíž}. — [23]) *v* tu odpočívají. — [24]) *kbedo* i on. — [25]) *v* podle nich tu též své kosti mohl složiti; *l* tu podle nich. — [26]) *lv* Poněvadž's; *b* {jsi}. — [27]) *v* {ani}. — [28]) *l* {nad}. — [29]) *l* tu rodilými; *ost* zrodilými. — [30]) *bl* {a}. — [31]) *b* sú. — [32]) *v* {boha}. — [33]) *l* taky ukázána. — [34]) *b* jinú. — [35]) *d* {jim}. — [36]) *l* jest}; *kbevgo* jest se. — [37]) *ost* to stalo. — [38]) *vdg* jinak. — [39]) *o* ztrestati. — [40]) *l* bývalo; *k* bylo na tom. — [41]) *l* {jest}. — [42]) *kblvg* trestán býti. — [43]) *vg* užší. — [44]) *kdgo* vzložil. — [45]) *v* tak, i aby; *d* {tak}, i aby; *ego* {tak} aby. — [46]) *kblevg* rozkázal. — [47]) *l* čase. — [48]) *b* pilnú. — [49]) *ko* {král}. — [50]) *v* {a}. — [51]) *l* však těch časů po. — [52]) *vdg* má(!). — [53]) *o* glejtum(!). — [54]) *v* {ho}. — [55]) *o* {těžce}. — [56]) *kbl* {nespravedlivých ... nepořádných}. — [57]) *v* aniž. — [58]) *blvo* dobře líb.; *k* dobře líbilo dobré. — [59]) *l* {to}. — [60]) *v* což. — [61]) *l* provedl. — [62]) *l* do obce. — [63]) *v* to. — [64]) *l* {Vladislava}. — [65]) *e* z městských. — [66]) *v* tak z chatrného; *ost* z tak chat. — [67]) *g* chaterného.

[a]) Přimlouval se zaň legát papežský. — [b]) Hejtmanů zemských, list přímluvný ze 17. srp. v arch. musej. Viz i Arch. Č. XII. 383. — [c]) Srv. Tomek, XII. 110. — [d]) Kterých a kdy, neznámo. — [e]) R. 1514, 12. srp., aby mohli sami voliti, není-li krále v zemi.

1530 obec tak znamenitú obou[1]) měst, dosti mocnou[2]) a někdy svívolnů[3]) a zuřivou[4]), tak ufasoval, aby nesměli svobodně hlav svých pozdvihnouti[5]) bez jeho vůle. A netoliko Pražáci[6]), ale i všecka téměř[7]) města[8]) královská měli[9]) ho již[10]) v větší vážnosti mnohokrát[11]), nežli krále[12]), pána svého dědičného[13]). — Důvodův[14]) toho[15]) máš dosti v těchto knihách. Nebo každý, kohož on požehnal, ten požehnaný byl, by[16]) pak král pán koho[17]) zlořečil; a kohož[18]) on[19]) zlořečil, ten zlořečený býti musil[20]). To při tom[21]) buď; 1530 zanechám ostatku[22]). Ale již nyní, jakž jej první[23]) štěstí hlavou dolův[24]) obrátilo, tak[25]) také zase v veliké ohyzdnosti a potupě byl u mnohých[26]) lidí[27]).

Havel Cahera[28]) také z kněžstva málo méň toho všeho[29]) do sebe[30]) měl, krom mocné ruky; kteréž ač jest neměl, tolikéž však vůli a žádost k tomu nesmírnou měl, maje sobě ku pomoci moc ruky Paškovy i jeho tovaryšův.

KAPITOLA TŘICÁTÁ ČTVRTÁ,

v níž se[31]) pokládají zejména osoby vypovězené, jak jsou jich[32]) Pražané povolavše[33]) na rathouz, oznámili, že administratorové o nich vysvědčili a za pravé křesťany je vyhlásili; a Pražané je[34]) také zase do obce a společnosti přijali. A tak potom i jiné osoby týmž obyčejem zase všecky přijímali.

Když[35]) sou se ty věci tak dokonaly[36]), tehdy prve jmenovaní vypověděni, totiž: Bartoloměj písař, Václav Trubka, Jan Valenta, Havel od růže, Jiřík od půl kola, Jan zlatník a Vít mečíř, byli povoláni na rathouz staro-
23. kv. městský v pondělí křižových dní[37]), třetí den před svatým Urbanem.

Tu purkmistr s konšely[38]) a s[39]) administratory, prostředkové, mluvili k nim při přítomnosti jistého počtu[40]) starších obecních, přirovnávajíce k prvním řečem, kteréž při prvním stání byli k nim mluvili, v ten rozum, oznamujíce, že jsou[41]): »administratorové o nich vysvědčili[42]), že v kolleji při nich nic proti víře křesťanské scestného jsou[43]) nenalezli, než že se srovnávají s křesťany věrnými;« a že z těch příčin přijímají a připúštějí je[44]) zase[45]) k sobě do vší společnosti měšťanské[46]), v kteréž jsou[47]) prve spolu[48]) s nimi byli, tak aby byli za jedno s nimi ve všem, jako kdy[49]) prve[50]), zachovávajíce[51]) se k sobě s obou[52]) stran jedni k druhým[53]) sousedsky a přátelsky. A aby vypustili z sebe všecky hněvy a nechuti[54]) předešlé, ničímž[55]) zlým sobě[56]) nevzpomínajíce[57]), a že to všecko srovnání přátelské chtí přede vší obcí oznámiti, aby jim všem[58]) o tom vědomo bylo, jak se k sobě zachovati[59]) mají.

To oni slyšavše[60]), za vděk přijali to při víře opatření; než toliko připomínali zase jim[61]) své obtížnosti, kteréž[62]) sou[63]) prve na ně vznášeli[64]),

---

1) *bo* obú. — 2) *bo* mocnú. — 3) *klvdg* svévolnou; *beo* svévolnú. — 4) *beo* zuřivú. — 5) *b* pozdvihnúti. — 6) *kbl* Pražané. — 7) *l* {téměř}. — 8) *d* {města}. — 9) *l* měla. — 10) *l* {již}; *kbevgo* již tak; *d* již takměř. — 11) *l* mnohdykrát v větši vážnosti. — 12) *l* samého krále. — 13) *l* dědičného, jakož toho máš dosti důvodův v těchto kn. — 14) *kb* Důvod. — 15) *kbdgo* máš toho. — 16) *l* by mu pak sám král zloř. — 17) *bedg* toho. — 18) *l* komu. — 19) *v* {on}. — 20) *g* musil (tak jako i on sám zlořečený lotr byl). — 21) *o* při tom buď zanecháno. — 22) *keg* ostatkův. — 23) *o* prvním. — 24) *l* dolů hlavou. — 25) *ost* {tak také... potupě byl}. — 26) *e* {u mnohých lidí} obrátilo, pohleď! — 27) *k* lidí, patř každý a suď bedlivě! *l* lidí, za osla kumánského ve lvové kůži vykládán i poznán byl. — 28) Cahera, *blevdg* zlé paměti; *k* zlé a nehodné pam.; *o* také, zlé pam. — 29) *v* {všeho}. — 30) *b* při sobě. — 31) *v* {v níž se}. — 32) *l* jim. — 33) *l* povolavše jich. — 34) *l* {je}. — 35) *kblego* A když; *d* Věci ty, když jsou se atd. — 36) *l* konaly. — 37) *vo* po křížových dnech. — 38) *kbe* a konšelé. — 39) *kb* {a} s adm.; *o* a adm. — 40) *o* potazu(!). — 41) *l* {jsou}. — 42) *l* to vysoce vysvědčili. — 43) *bo* jsú. — 44) *v* {je}. — 45) *l* {zase... byli tak}. — 46) *bv* křesťanské. — 47) *b* sú. — 48) *vd* {spolu}. — 49) *l* {kdy}. — 50) *vdgo* {prve}; v *g* dopsáno pozd. mezi řád. — 51) *l* zachovajíce. — 52) *b* s obú. — 53) *k* jedni druhým. — 54) *v* nechali. — 55) *g* {ničímž... přátelské chtí přede}. — 56) *d* toho sobě; *l* sobě toho. — 57) *kbvgo* nezpomínajíce. — 58) *l* jim o tom o všem. — 59) *kbedg* zachovávati; *l* zachovat; *o* chovati. — 60) *l* vyslyšavše. — 61) *kbedgo* zase připom. jim; *l* připom. jim zase. — 62) *l* které. — 63) *l* {sou}; *e* jsú. — 64) *z* chyb. vynášeli.

1530 totiž o rozpisování[1]) po zemi, o[2]) vypovídání, o vězení a[3]) o[4]) škody pro nevpuštění do statkův, toho žádajíce, poněvadž prve jim na to žádná nebyla dána odpověď, aby času tohoto dána byla, nejvejš[5]) o rozpisování po zemi, že by měli mordovati, proto, aby vědomo bylo o nich všem lidem, že jsou takoví, nebo nic. A poněvadž[6]) jsou to i kněží po kostelích i jiní lidé[7]), berouce[8]) naučení z toho[9]) psaní[10]) zjevně všudy, kamž jsou se koli obrátili, i v obci[11]) města tohoto mluvívali a o nich beze vší vejminky, že sou takoví, tvrdili — i rádi by slyšeli odpověd na ty obtížnosti, kterýchž nikoliv pominouti slušně nemohou, nebo aby chutně o nich to držáno bylo[12]) podle toho[13]) rozpisování, nebo nic, protože mají ženy[14]), děti i[15]) jiné přátely, a že by neradi jim žádného ourazu po sobě zůstavili[16]).

Dána jest jim odpověď[17]) po dlouhém[18]) potazu, že se to psaní na ně nevztahuje, ale na jiné, kteří sou[19]) takoví. »A poněvadž vás za takové nemáme, nám se zdá, že na tom můžte přestati, když my o vás držeti budem[20]) též jako prve, že nejste vinni. A kdybychom vás za takové měli[21]), však bychom s vámi nechtěli jednati tohoto[22]) přátelství[23]). A to i[24]) v obci oznámíme.«

Proti tomu pověděli: »Poněvadž to slyšíme, že se na nás[25]) psaní takové nevztahuje, že my to opatření přijímáme a oblibujem[26]).«

Prostředkové[27]) ti, vyslyšavše je, rozkázali, aby na znamení takového přátelství[27*]), srovnání a smíření, rukou podali purkmistru[28]), jakožto náměstku[28*]) vší obce, potom starším obecním. A tak se stalo, že jsou tak učinili, počna od 1530
prvního až do posledního.

Toto aby[29]) opět vědomo bylo budoucně: že nikdá se toho neukázalo v pravdě, netoliko prve před tímto[30]) jednáním, ale ani potom, aby kdo z lidí kterýchkoli[31]) postižen byl v tom, že by měli mordovati. A ačkoli jsou to k některým potom postranně[32]) ne marní[33]) lidé, ale hlava jiných mluvili, že by »ti listové a to[34]) psaní po zemi pravé a spravedlivé bylo, tudy že se dotýče, prý[35]), těch, kteříž[36]) jsou se nás odřezali při víře a obrátili se mezi některé[37]) bludné lidi, pikarty a kacíře a tam při nich zůstali«, — zejmena ti, kteříž se v této kapitole příští podpisují, — tuto již[38]) opět znamenej, že již nevěděli[39]), kam toho víchu[40]) mordéřského[41]) a na koho strkati[42]). A nevědouce[43]) kam se s ním obrátiti mají, i musili vždy toho škraloupu jinam podávati[44]), kterýž se ani tu jim nemohl slušně trefiti, dávajíce těm za příčinu, že sou se[45]) od nich[46]) při víře odtrhli.

Tuto[47]) jest opět k smíchu podobno[48]), že tři nebo čtyři[49]) osoby, kteréž jsou se od jich víry odtrhli do Boleslavě a jinam[50]) mezi Bratří, měli několik[51]) tisícův mordovati[52]) a smělost větší zmužilosti[52*]) ukázati, nežli jiní vypovědění v větším počtu[53]) LX osob, s kterýchžto[54]) nyní ten nárok[55]) sňali, tak[56]) mluvíce, jako by té[57]) barvě[58]) lidé[59]) nerozuměli, totiž že by podobněji bylo — lidsky mluvím[60]) — třem nebo[61]) čtyřem[62]) osobám ten mord páchati[63]), nežli padesáti aneb[64]) šedesáti, ježto jest již všem známo, že ani to, ani jiné jim nemohlo postačiti k pravdě. A bylo by to[65])

---

[1]) *v* po rozpisování. — [2]) *o* {o}. — [3]) *vd* {a}. — [4]) *o* {o}. — [5]) *l* nejvíc. — [6]) *o* Poněvadž. — [7]) *b* i jiné lidi. — [8]) *o* berúce. — [9]) *bl* z toho naučení. — [10]) *kbl* {psaní}. — [11]) *l* i obci. — [12]) *evdgo* držali; *kbl* tvrdili. — [13]) *v* tohoto. — [14]) *kbl* manželky. — [15]) *kbed* a. — [16]) *kblego* pozůstavili. — [17]) *dg* moc (!). — [18]) *o* dlúhém. — [19]) *bo* jsú. — [20]) *kl* budeme. — [21]) *l* neměli — [22]) *klev* toho; *b* takového. — [23]) *k* pokoje a přátelství. — [24]) *ost* {i}. — [25]) *b* na vás (!). — [26]) *b* oblibujeme. — [27]) *v* Postředkové (!). — [27*]) *z* přátelského, ale to v rkp. oprav. — [28]) *v* panu purkmistru. — [28*]) *z* náměstsku. — [29]) *v* {aby} op.; *kbedgo* opět aby. — [30]) *kbled* tím. — [31]) *v* kterýchžkoli. — [32]) *kbledg* po straně. — [33]) *kl* ne matní. — [34]) *kbl* {to}; *g* ta. — [35]) *kble* prý dotýče těch. — [36]) *be* kteří. — [37]) *ost* {některé}. — [38]) *l* {již}. — [39]) *k* nevědí. — [40]) *l* vichru. — [41]) *o* modlářského. — [42]) *le* vstrkati; *v* vstrčiti. — [43]) *kbledg* i nevědouce. — [44]) *l* podati ... ani tu se jim. — [45]) *z* sou {se}; *o* sú se; *ost* jsou se. — [46]) *v* při nich. — [47]) *lo* {Tuto ... víry odtrhli}. — [48]) *ost* podobné. — [49]) *d* štyry; *ost* čtyry. — [50]) *vdg* do Bol. jinam. — [51]) *v* několika. — [52]) *ost* zmord. — [52*]) *k* větší a zmužilost; *ost* větší i zmuž. — [53]) *ost* počtu, nebo (*g* neb) šedesát (*o* 100) osob. — [54]) *b* s kterých; *kleg* s kterýchž. — [55]) *kblevdg* nářek. — [56]) *ost* a tak. — [57]) *l* {té}. — [58]) *vdg* berni (!). — [59]) *o* {lidé}. — [60]) *d* mluvě. — [61]) *l* neb. — [62]) *d* štyřem; *be* čtyrem. — [63]) *ost* spáchati. — [64]) *ost* nebo. — [65]) *l* toto.

1530 za veliký div, kdyby ti měli mordovati všecku obec — poněvadž sou[1]) byli v vězení[2]) za dlouhý[3]) čas, prve i po témž[4]) psaní víc[5]) než[6]) půl léta, a jiní[7]) bez vězení v městě byli víc[8]) nežli rok, — aby je tak beze všech závazkův měli propustiti, nedoptavše se toho na žádného, ani při mučení některých již prve psaných, ani na zpovědi kněžské! A za to mám, že se věčně to pravé[9]) neukáže, též jako o příčinách předepsaných, že by v zlém domnění pro ně při víře byli. A tak chiméra chiméru plodila. 1530

Potom opět[10]) po těch nadepsaných sedmi osobách brzo povolali Víta Šípeckého, Jana Žábu, Jiříka Tatka krejčího, Jakuba knihaře,[11]) též k nim jako k oněm mluvíce[12]) a smyšlené obtížení od obce oznamujíce, aby bitý nebitého nosil[13]). A oni takovéž téměř, jako první, dávali jim odpovědi na to slušné, nedaleko od mezí spravedlnosti své[14]) zacházejíce.

KAPITOLA TŘICÁTÁ PÁTÁ,

v níž[15]) se oznamuje, jak purkmistr a konšelé vysvědčují přede vší[16]) obcí, kterak jsou ty vypověděné[17]) zase do společnosti měšťanské přijali, a administratorové je před touž obcí za pravé a věrné křesťany vyhlásili, a osoby zejména, kteří[18]) se zase nenavrátili[19]), jmenují. Při tom o korunování krále Ferdinanda na království římské, a jaká drahota těch let byla.

25. srp. Potom ve štvrtek na zejtří po sv. Bartoloměji byla obec na rathouz povolána, a tu[20]) Pražané učinili řeč ke vší obci, vysvědčujíce o těch sedmi, zejména Bartolomějovi písaři s jinými předepsanými, o tom jednání přátelském, kteréž se před tím stalo v radě při přítomnosti administratorův i starších obecních: »kterak sou je přijali do společní[21]) měšťanské[22]) svobody, v kteréž sou prve byli[23]) beze vší[24]) vejminky, nedržíce o nich než jako o dobrých lidech[25]); a že, kdyby[26]) byli obviněni a slyšáni na onen čas[27]), dřív než sou vypověděni[28]) byli — tak jakž sou před námi mluvili —, že sou hotovi byli každému ze všeho právi býti[29]) a ze všeho se neslušného vyměřiti[30]); a tak, kdyby při tom byli zachováni, že by nikdá, prý, k tomu[31]) nepřišli[32]), k čemu[33]) sou přišli.« — To i jiné bylo k tomu podobné o[34]) nich mluveno. Naposledy napomínali[35]) všecky, aby je při tom zachovali, a měli se[36]) k nim, jako k sousedům svým, přívětivě, laskavě a dobrotivě, jako kdy prve etc.

Potom také administratorové, mistr Vavřinec z Betléma a kněz Václav, s některými faráři hlavnějšími[37]), náměstky jiných[38]) kněží, vysvědčení o týchž učinili zjevně přede všemi i[39]) poctivě[40]) v tento rozum, když jsou se v konsistoři před nimi stavěli: že sou nic při nich scestného ani odporného víře křesťanské nenalezli, než[41]) že sou praví a dobří křesťané, nic se nedělíce od obecní církve podle dvanácti článkův křesťanských, ani od jiných věcí, zákonu božímu náležitých, a zvláště při smyslu o svátosti těla a krve Kristovy[a]); přimlouvajíce[42]) se s obou[43]) stran, »aby k sobě

---

1) *o* jsú. — 2) *l* {byli v vězení}. — 3) *o* dlúhý. — 4) *d* týmž. — 5) *kbl* více. — 6) *k* {než půl léta a jiní}. — 7) *ost* jiní víc(e) nežli rok bez věz. v m. byli. — 8) *k* {víc}; *bv* více. — 9) *v* pravě. — 10) *l* {opět} pak. — 11) *b* kniehaře. — 12) *l* mluvili pravíce. — 13) *kbleo* nesl; *g* nosili. — 14) *l* {své}. — 15) *v* {v níž se ozn.}. — 16) *l* přede všemi obecními lidmi. — 17) *kb* ti vypověděni... přijati. — 18) *b* kteříž. — 19) *kblev* navrátili. — 20) *e* {a tu... obci}. — 21) *kble* společnosti. — 22) *l* křesťanské. — 23) *l* jsou předešle byla(!). — 24) *kbl* {beze vší... kdyby byli}. — 25) *v* lidí(!). — 26) *l* kdyby zajisté {byli}. — 27) *l* čas před vypovídáním byli. — 28) *bvd* vypověděni. — 29) *ost* právi býti ze všeho. — 30) *lv* vyvésti. — 31) *l* prý, k tomu nikdá; *ost* prý nikdá k tomu. — 32) *v* nepřišlo. — 33) *g* {k čemu jsou přišli}. — 34) *l* od. — 35) *o* aby napomínali. — 36) »se« není v *z*, ale v *ost*. — 37) *v* nejhlavnějšími. — 38) *kbl* jich. — 39) *bledg* a. — 40) *b* poctivé. — 41) *vdg* {než}. — 42) *ost* a přiml.; *v* přimlúvajíce se; *b* přimlúvající se; *l* přimlouvali se. — 43) *l* aby s obou; *k* s obú.

a) Ovšem nutno tu dodati, že mezi examinatory byli sami též lutheráni; aspoň administrator Vavřinec čítal knihy Erasma Rotterdamského i Lutherovy (Kšaft z r. 1528 v kn. 2142 O 1).

1530 lásku[1]), přízeň a dobrý pokoj i svornost zachovali a aby se k sobě sousedsky, přátelsky[2]) i přívětivě jako kdy prve měli, nepozůstavujíce při sobě tajných[3]) nevolí ku pomstě[4]) etc. — Tuto se opět najde[5]), jakož těch let předešlých všecko bez mála kněžstvo všudy vyhlašovali[6]) o nich po kostelích, a podle toho i lidé světští beze vší vejminky, že jsou lidé bludní, pikarti a kacíři, — že ti všickni a vejše duchovní[7]), sami sobě nyní lež všickni[8]) svým ústům dávali, to dokládajíce[9]) na otázku administratorův po nadepsaném[10]) mluvení[11]) jich, a tvrdili o nich za[12]) pravdu, že jest jich všech k tomu vůle v tom mluvení.

A hned tu[13]) při tom ti vypovědění ohlásili se v té obci, že netoliko nyní[14]), ale i prve po vše časy jsou[15]) se tak při víře zachovávali[16]), jakož jest též[17]) nyní[18]) o nich vysvědčeno[19]), a nikdá se v tom neproměňovali. To všickni slyšavše[20]), přijali[21]) od nich[22]) a[23]) žádný žádného odporu jim neučinil.

Ta smlouva[24]) tak jest[25]) již dokonána a zavřína[26]), podle zdání lidského nedokonalá; nebo v srdcích[27]) mnohých s obou[28]) stran hořkost nějaká tejná[29]) s[30]) srdečnou[31]) kyselostí a těžkostí[32]), jako kvasnice na dnu, vnitř zůstávala[a]) — těmto vypověděným z lítosti[33]) nesmírné, protože sou jim bezpráví odporná strana veliké a násilé[34]) velmi ukrutné[35]) činili, beze všeho provinění; druhá strana také, tak jakž[36]) 1530 jsou kněží[37]) a učitelé jich na kázaních svých je[38]) zuřili[39]) proti nim a v srdce jich hluboce nelásku[40]), různici[41]) a všelijakou[42]) zlost vkořenili a vsili[43]), ďábelským ovšem nástrojem: oni v se to[44]) zlé vpivše[45]), lítost také měli, že[46]) sou sobě všeho na nich nedovedli, což[47]) chtěli, totiž[48]) že jich nezmordovali a nejméň že jim mezi sebou bytu zabrániti a příliš nesmyslné vzteklosti své že provésti proti nim nemohli. A tak z těch zlých věcí tudy[49]) zasáklých[50]) naděje nebylo, aby s obou[51]) stran ta[52]) hořkost, dokud jsou nejdéle[53]) živi, pominouti do ostatku měla, než že toliko [upokojení zevnitřní mezi nimi bylo.

Což se pak][54]) jiných vypověděných přespolních — kteříž sou se z města v těch nesnázech[55]) vybrati musili a jinde se osazovali — dotýče, a jsou tito zejmena: Matěj Kardinál, kožišník[56]), Jan Potměbil, soukeník, Jan Bonuše, a Johannes[57]), kterýž[58]) jest nyní písařem na Brandejse[b]), a jiní někteří s vyšlými nevypověděnými[59]), kteří sou[60]) se do Boleslavě[61]) Mladého a jiní jinam v rozličná místa mezi Bratří obrátili, s těmi jsou nic nejednali[62]), dávajíce tomu[63]) příčiny některé, a zvláště ty[64]), pravíce, že sou se při víře od nich oddělili tím k Bratřím připojením.

---

1) *l* lás., příz. i dob. pok., ano také i svor.; *ost* lás. a příz., dob. pok. a svor. — 2) *v* sous. a přát.; *l* {přátelsky}. — 3) *kblevdg* tejných. — 4) *l* k pomstě. — 5) *v* nejde(!). — 6) *e* {vyhlašovali ... světští}. — 7) *l* duchovní, jsouce takoví, sami nyní svým vlastním ústům lež. — 8) *ost* {všickni}. — 9) *g* dokládaje (ale pozd. oprav.). — 10) *bl* podepsaném. — 11) *l* mluvili jich(!); *ost* jich mluvení. — 12) *o* {za}. — 13) *l* {tu}. — 14) *l* i nyní. — 15) *be* jsú. — 16) *lvdo* zachovali. — 17) *l* {též}; *v* týž. — 18) *kble* {nyní}. — 19) *v* vysvědčené. — 20) *v* vyslyšavše; *kble* přijavše. — 21) *kble* {přijali}. — 22) *k* {od nich}. — 23) *l* {a}. — 24) *l* Tak ta smlouva podle zdání lidského dokonána a zavřína jest, než v srdcích atd. — 25) *kbevdgo* {jest}. — 26) *v* zavřína a dok.; *b* nedokonalá a zavřína(!). — 27) *v* v srdci. — 28) *k* s obú. — 29) *o* tajná. — 30) »s« není v *z*, ale v *ost*. — 31) *b* srdečnú. — 32) *d* {a těžkosti jako}. — 33) *o* zlosti. — 34) *b* násilí; *v* násilné. — 35) *v* ukrutenství. — 36) *kbl* jak. — 37) *le* je kněží. — 38) *vg* {je}. — 39) *k* bouřili; *e* zuořili; *o* znaučili. — 40) *k* nelás. a růz. — 41) *lvg* různice. — 42) *e* všelijakú. — 43) *o* úsilím. — 44) *ost* se v to. — 45) *l* vpavši(!). — 46) *o* {že ... nedovedli}. — 47) *l* co. — 48) *ost* {totiž ... proti nim nemohli}. — 49) *d* {tudy}. — 50) *o* zase zasáklých; *v* zakyslých. — 51) *eo* s obú. — 52) *g* tu. — 53) *o* {nejdéle}. — 54) »upok. — pak« v *z* není. Porušení smyslu napravoval písař dále: »U jiných vypověděných atd. — 55) *go* nesnázích. — 56) *b* kožešník. — 57) *bvg* Joannes; *l* Jan. — 58) *kbevdgo* který. — 59) *lvo* vypověděnými. — 60) *l* {jsou}. — 61) *eg* Boleslava. — 62) *v* nezjednali. — 63) *kble* k tomu. — 64) *l* tu. —

a) Smlouvání nějaké děje se mezi Pražany a Bartošem, Žábou, Trubkou, Kaší, Šimonem zá meč. a j. ještě r. 1532 (Reg. kom. 4 F — A 19, 20). — b) Bonuše r. 1524 ztratil dům svůj u sv. Valent. a r. 1538 jmenuje se bolesl. sousedem (arch. praž. č. 99, 163a; č. 2142 T4); Jana z Kramholce, písaře na Brandejse, r. 1528 jmenuje kniha arch. praž. č. 99 l. 281. — Na novoměstské (krom zmínky) a malostranské vypovědênce Bartoš tu zapomněl docela.

1531 Potom stalo se téhož roku, že král Ferdinandus korunován jest a potvrzen[1]) na království římské v městě Cáchách[2]) při času božího
6 led. křtění, léta již[3]) M°D°XXXI°.

A téhož roku drahota byla veliká ve všech věcech a skrze[4]) to i hlad z velikého božího dopuštění v mnohých místech po všech okolních[5]) krajinách[6]), od podzimi[7]) počna ꝛc XXX. léta, až právě, jakož[8]) říkají, do Nového. A jiných krajův[9]), měst[10]), městeček a vsí[11]) zanechaje, protože nejednostejné jsou míry na obilí, položím toliko o městech Prazských, jaké drahoty[12]) bylo v Praze[13]) obilé[14]) před samým Novým: žito[15]) mnozí kupovali v trhu[16]) strych[17]) po 1 ß gr, a[18]) po XXXXX groších, pšenici 1531
po XLVII[19]) gr., oves[20]) po XVIII gr., ječmen[21]) po ½ ß gr. a hrách po LII gr. všudy[22]) českých. A jiná všecka ouroda byla nad obyčej drahá, ne tak mnoho z příčiny neourody, jako z příčiny neřádu, kterýž jest se po vší zemi rozmohl, totiž že jsou[23]) mnozí lidé pro lakomou[24]) žádost množství ho[25]), a nejvíc žita, do okolních zemí vyvezli a vyprodali. A také o tom byla[26]) pověst, že mnozí panští a rytířští lidé překupovali je od svých lidí[27]) poddaných a potom času čekali pro své zisky a za vysoké[28]) peníze cizozemcům prodávali.

KAPITOLA TŘICÁTÁ ŠESTÁ,

v níž[29]) se vypisuje předkem o Paškovi, jakými ranami ho pán bůh na tomto světě pro jeho neupřímnost trestal; potom i o Zachlubilovi kováři[30]), jak[31]) jest v těžké nemoci ležel[32]) a jaký konec vzal; též i o[33]) Zigovi řezníku, co jest[34]) naň pán bůh dopustil, a tak i o jiných.

Z těchto všech řečí[35]) toto[36]) sluší k známosti přivésti, že ti takoví přílišní[37]), ukrutní tyranové podepsaní[38]) a často v těchto kněhách jmenovaní, pomstu po všech těch nesnázech a smlouvách[39]) od boha časnou[40]) na statcích, na pověsti[41]) i na zdraví znamenitou[42]) brali[43]) na tom[44]) světě, chtě bůh všemohúcí ještě tomu[45]), aby se sami poznávali[46]) a pokání činili v svých nepravostech, kteréž jsou[47]), v štěstí jsouce[48]), páchali, aby[49]) něco horšího jich na onom světě po smrti[50]) nepotkalo. I aby vědomo[51]) bylo, o kterých[52]) se to[53]) osobách tuto[54]) mluví:

O Paškovi již máš zprávu v kapitole XXXIII[55]) týchž knih[56]), co jest naň přišlo, že jest[57]) král vložil[58]) naň břímě a hodnou[59]) pokutu pro jeho pyšné skoky. Na statku také znamenitou a nemalou[60]) škodu vzal, když při tvrzi[61]) jeho Toušeni[62]) řečené, ve třech mílech[63]) od Prahy, dvůr, mlejn a obilé[64]) mnozství v stozích i v sto-

---

1) *v* {a potvrzen}. — 2) *z* v městě v C.; *v* {městě} Čechách(!); *e* v Achu (pozd. opr.). — 3) *l* {již}. — 4) *l* {a skrze... místech}. — 5) *d* {okolních}. — 6) *l* zemích a krajinách. — 7) *le* podzimku. — 8) *bg* jako; *l* jakž; *v* jak. — 9) *v* krajiny. — 10) *kbledgo* a měst. — 11) *e* {a vsí}. — 12) *k* drahosti. — 13) *ost* {v Praze}. — 14) *e* jaká drahota byla v obilí; *g* jak drahé bylo obilí; *l* byly obilí(!); *b* bylo v obilé. — 15) *l* {žito}. — 16) *ost* v Praze na trhu; *l* na trhu voves po 18 gr. a žito po jedný kopě a 5 gr.; pšenice po 40 gr. alb., ječmen po 30 gr. a hrách po 32 gr. — 17) *z* střich; *v* korec aneb strych; *d* {strych}. — 18) *v* aneb po L gr. — 19) *o* 44. — 20) *d* oves po XV a sedmi gr. — 21) *o* {ječmen... LII gr}; *kb* ječmen po 30 gr.; *g* ječ. po 15 gr.; *evd* ječ. po 1 k. — 22) *kv* vše. — 23) *b* sú. — 24) *b* lakomú. — 25) *v* obilé; *l* obilí. — 26) *ost* byla o tom. — 27) *v* {lidí}. — 28) *k* veliké. — 29) *v* Vypisuje se v ní. — 30) *e* konváři. — 31) *l* {jak jest... vzal též}. — 32) *v* ležal. — 33) *o* {o}. — 34) *l* co jest p. bůh na ně i na jiné dopustil. — 35) *kblvdg* V těchto vš. řečech. — 36) *edo* to. — 37) *d* příliš ukr. — 38) *l* »podepsaní« je přetrženo; *v* podle psaní. — 39) *kbl* smlúvách. — 40) *bev* časnú; *l* častnou; *o* častnú. — 41) *d* na pověstích. — 42) *beo* znamenitú. — 43) *l* jsou brali; *o* brávali. — 44) *bl* na tomto. — 45) *l* ještě vždy tomu. — 46) *l* poznali. — 47) *l* {jsou}; *b* sú. — 48) *b* jsúce. — 49) *l* a aby. — 50) *k* {po smrti}; *g* nepotkalo po smrti. — 51) *l* vědomé. — 52) *l* o kterýchž. — 53) *kblvo* {to}. — 54) *k* toto. — 55) *zkbevdg* chyb. 31. — 56) *d* v týchž knihách; *k* kněh. — 57) *l* {jest}. .— 58) *kbdgo* vzložil. — 59) *be* hodnú. — 60) *bo* znamenitú a nemalú; *l* nemalou, ale znamenitou. — 61) *dgo* tváři (! v *g* pozd. oprav.). — 62) *l* Toušim. — 63) *g* mílích. — 64) *kbld* obilí.

(1530 25. čce.) dolách, dobytka také i svrškův[1]), toho všeho za mnoho set, při času svatého Jakuba Velikého léta ꝛc. XXX° z božího dopuštění[1*]) ohněm shořalo[2]). Potom léta druhého, na zejtří po sv. (1531 16. čna.) Vítu, žena mu[3]) jeho a potom opět desátého dne dcera jich levostranná, v Praze zemřely[4]), — nic jináč, než jako by mu obě ruce upadly[4*]) — sám také dni své dokonav v Praze[5]) léta (1533 15. bř.) M°D°XXX° a třetího v sobotu před družebnou[6]) nedělí, na[7]) této[8]) syllabě ne-junc-ta. — Kteréhožto sobě mnozí rozumní lidé připomínají, že od sta[9]) let žádný člověk horších věcí na Prahu neuvedl jako on[a]) etc.

Na Havla Caheru, někdy administratora, co jest též přišlo, to najdeš v kapitole XXX.

Tomáš Zachlubil, kovář, soused na Novém městě, složil se v těžké[10]) nemoci a ležal víc[11]) než půl druhého léta a z té[12]) příčiny u veliké ošklivosti a vohyzdnosti od lidu prazského i od jinejch mnohejch umřel[b]).

Na Zigu řezníka[13]) pak vzložil král pro[14]) jeho pyšnú řeč, kterouž[15]) mluvil zjevně na rathouze před konšely proti králi pánu svému, popouzeje[16]) jiných k nějaké zuřivosti proti němu pro téhož Paška, a[17]) z té příčiny zavázán byl z rozkázaní[18]) přísného královského[19]) od hejtmanův zemských ctí a věrou s rukou[20]) (1533) dáním na postavení, kdy[21]) a kdekoli by[22]) mu[23]) od krále nebo od nich[24]) bylo rozkázáno[25]). — A k tomu nezachoval se k ženě své[26]) oddávané podle víry své, obloupiv[27]) ji z statků; a maje se k ní netoliko v manželstvu, ale i v statku i ve všem jiném zachovati[28]), jako na jedno tělo ze dvou[29]) spojené sluší, toho jest neučinil, ale položiv[30]) ji o znamenitý statek její rozličnými podvody, přinucen[31]) byl jí svého, soudem jsa k tomu připraven, totiž[32]) domu, krámův[33]) masných postoupiti v moc[34]) její[35]) do uloženého času, ač by[36]) toho zase nevyplatil[37]), a[38]) musel z něho[39]) se vybrati a[40]) jinde byt svůj míti, jsa zbaven měšťanství svého. A to se[41]) nalézá v orteli Starého města Prazského. — Že jest pak nebyl člověk pravdomluvný, nemaje vážnosti ani studu k svému[42]) věku starému a dosti sešlému, kdež[43]) se někdy umenšení na pověsti[44]) jeho[45]) dotýkalo, toho pomíjím a[46]) jiným poroučím, jako toho[47]), kterýž se sám již nad sebou zapomněl[48]). K tomu také, že mu syn jeho[49]) jediný, v kterémž[50]) sobě zvláštní založil[51])

---

[1]) *z* svrchšků (!). — [1*]) *ost* z dop. božího. — [2]) *l* mu shořelo. — [3]) *k* {mu}. — [4]) *l* též umřela. — [4*]) *ge* opadly Vsuvka »nic jináč... upadly« v rkpech čte se mezi slovy »žena mu jeho ... a potom«. — [5]) *ost* {v Praze}. — [6]) *b* družebnú. — [7]) *v* {na této syllabě nejuncta}. — [8]) *ost* {této}. — [9]) *kbldg* mnoha; *evo* mnohých.. — [10]) *z* v ztěžké; *bl* v těžkú (*l* v těžkou) nemoc. — [11]) *l* ležel více. — [12]) *ost* {a z té příčiny ... umřel}. — Místo toho: A potom, když se psalo léta páně 1534 (*kbledgo* 1544) ve čtvrtek před Narozením panny Marie, jsa zdráv, ten den vsedl (*l* a vseda) na kůň, jel na rathouz, lidi soudil, a tři nebo čtyry (*d* štyry) vejpovědi ústní (*go* ústní; *d* {oustní}) sám učinil (*kbl* {a tři nebo... učinil}. Potom, když jiní páni z rady (*kbl* {z rady}) pro nějaké spatření místa (*l* ňákého místa) obecního vyvstali (*v* povstali) a pryč odešli (*k* povstali pryč a odešli), on sám po nich na rathouze pozůstal a na potřebu tělesnou (*bo* tělesnú), tu kdež obecní lidé chodí, se bral, a tam jsa, znak se převrhl a náhle zcepeněl (*v* zcepenil). A potom ho biřička našla a při jeho smrti jemu posluhovala. — [13]) *b* {řezníka}; *levdo* pak řezníka. — [14]) *l* král přetěžký svazek pro. — [15]) *e* kterúž. — [16]) *o* popúzeje; *kbevdg* popuzuje. — [17]) *kbevdo* i. — [18]) *k* z rozkazu. — [19]) *k* {královského}. — [20]) *b* s rukú; *g* rukou. — [21]) *l* kdekoliv a kdykoliv bylo; *ost* kdyby a kdekoli (*v* koliv). — [22]) *b* {by}. — [23]) *kbe* od krále jemu. — [24]) *l* od jiných {bylo}. — [25]) *o* ukázáno. — [26]) *d* {své}. — [27]) *eo* oblúpiv. — [28]) *vg* věrně zachovati. — [29]) *b* dvú. — [30]) *le* připraviv. — [31]) *l* A tak z té příčiny přinucen byl atd.; *l* přiveden. — [32]) *l* {totiž}. — [33]) *l* a krámův. — [34]) *klv* a v moc. — [35]) *l* jí; *v* domu postoupit a v moc její, mas. krámův do ul. času uvésti. — [36]) *kb* dokud by; *l* totiž dokud by toho času. — [37]) *k* nevyplatil, uvésti (*kb* dáti). — [38]) *l* a tak musil se z svého domu. — [39]) *kbevdgo* se z něho. — [40]) *l* a jsa zbav. měšťanství, jinde byt svůj míti. — [41]) *l* se vše nalézá. — [42]) *ost* k svému věku. — [43]) *ost* kdež někde... dotýkalo se (*l* se dotýkalo). — [44]) *kl* na poctivosti. — [45]) *b* {jeho}. — Ost. rukopisy mají nyní vložku v závorkách, jež v *z* chybí. Je patrně pozdější a snad i cizí: neb i to (*l* než toho) doložiti musím, že jest mnoho časův (*kb* času) pro dluhy na rathouze u vězení držán byl (*o* drž. byl u věz.); a by nebylo (a byť bylo) jednoho muže a měšťana dobrého [= Martina z Vlkánova, pozn. vyd.] a manželky jeho, byl by snad i v tom vězení, nemaje se čím vyplatiti, umřel. — [46]) *l* Dále jiným ho poroučím. — [47]) *d* tohoto. — [48]) *dlv* zapomenul. — [49]) *l* {jeho}. — [50]) *g* v kderémž; *bo* v kterýmž. — [51]) *v* založení.

[a]) O Paškovi viz články dr. Teiga v Ottově Slovníku naučném a již uvedený v Č. Č. M. 1905, str. 74; Tomek XII, 110. Str. 262. — [b]) O Zachlubilovi viz můj článek ve Věstníku akad. 1903 str. 668 (zvl. ot. 96).

1534 naději k potěšení a obhajování[1]) ouzkosti[2]) jeho[3]), umřel[a]).

Jana Karbana, konváře[4]) z Nového města, bůh ještě k něčemu chová bez příhod světských; k horšímu-li jeho čili[5]) k lepšímu, bůh ví[b]).

Jiní také mnozí, od nich oučastenství jako ratolesti od kořene berouce, v rozličném neštěstí od boha postaveni byli[6]), na zdraví, na statku i na pověsti[7]). Někdo vožrav se, utopil se v místě nenadálém; někdo z otrápení vskočil[8]) do studnice a tam[9]) se zadusil; a jiní jinak jako stín nějaký v skulinu[10]) pomíjeli a jako by zemřeli, živi jsouce[11]); neb pejcha jich a vzteklost předešlá v dejm se jim obrátily[12]).

Takovouť[13]) jsou odplatu i k těm podobnou brávali jiní ukrutníci, že sou[14]) sami sobě i jiným[15]) lidem omrzali[16]), a[17]) z mnohých vybíraje, ku paměti mi jsou[18]) přišli: Antiochus[19]),
II. Mach. IX. král perský, v druhých[20]) knihách Machabejských v deváté kapitole, kterýž hanebně pro své ukrutenství od boha jsa poražen ukrutnou[21]) nemocí bídně zcepeněl. — Nešlechetný onen[22]) Herodes[23]), kterýž nevinňátka kázal zmordovati, ten potom pro své tyranství rozličné[24]) hanebně[25]) sšel[26]) z světa; jakož se o něm mnoho[27]) píše v XIIIItých, v XVtých[28]) 1534
a XVItých a zvláště v sedmnáctých[29]) knihách Jos. Flavius, de Antiquit. XIV.-XVII.
Josefových de Antiquitatibus v deváté kapitole[30]) o jeho hanebných[31]) těžkých nemocech. Kterýžto za lékařství to byl sobě zvolil: že rozkázal sobě v jednu chvíli podati jablka a nože, aby sobě[32]) sám je podle zvyklosti obloupil[33]) a na malé kusy skrájeje[34]) aby[35]) jedl. A v tom popatřiv[36]) okolo sebe a maje[37]) nůž v ruce, šetřil[38]), aby tu žádného nebylo, a tak z přílišné bolesti hned chtěl do sebe ten nůž vstrčiti[39]) a sám se zabiti; jakož by se bylo tak[40]) stalo, kdyby byl Aciabus[41]), vnuk jeho, nepředskočil jej a ruky[42]) mu nezadržal. V desáté pak[43]) kapitole takto[44]) se o něm píše: »Byl[45]) jest Herodes[46]) král muž ukrutný na všecky jednostejně, hněvivosti jsa poddán[47]), ale od spravedlnosti daleký.« A ten byl[48]) také[49]) z prostého[50]) obecního řádu na království vyzdvižen z krajin idumejských. Jaké jest mělo býti[51]) jeho[52]) ukrutenství větší nad toto[53]) když jest[54]) kázal tři vlastní syny své a ženu[55]) královnu[56]) svou[57]) z osočení[58]) zahubiti!

Ti nahoře jmenovaní, ačkoli[59]) jsou[60]) nebyli tak příliš ukrutní na bezhrdlí[61]) lidské

---

[1]) *kbe* obhájení; *l* k obháj. — [2]) *l* v úzkostech. — [3]) *lg* {jeho}. — [4]) *d* kováře. — [5]) *kbevgo* či. — [6]) Ost. rukopisy kladou nyní místo, jehož v *z* není, i zdá se, že jest též cizího původu: jako Jiřík Ježíšek: ten (*g* {ten}) také (*v* taky) znamenitě od boha na tomto světě trestán jest (*k* jest byl); mnoho časův pro dluhy na rathouze držán byl, a potom jsa propuštěn (*o* a prop. jsa {potom}), nouzí, bídou (*vg* —ú), psotou (*vg* —ú) trápen byl i hladem, až mnohým měšťanům se ho slitovalo (*vdg* ho slitovalo se; *b* {se}), že jej tak opatrovali a almužnou chovali (*kbledo* že tak ... jej chovali), a ze (*l* z) špitálu na každý tejden mu (*o* {mu}) po pěti groších českých dávali (*d* po 15 gr. č. dávali; *kbl* pěti gr. č. pomoc mu činili), a z úřadu (*v* za ouřadu) šestipanského tolikéž (*k* též). A jiní atd. — [7]) *bl* {i na} pov.; *l* na poctivosti i jináč od boha trestáni byli. — [8]) *v* s otrápením skočiv; *l* z ot. skočil. — [9]) *l* a tam života svého konec vzal. — [10]) *kbl* {v skulinu ... a jako by}. — [11]) *b* súce; *l* prve slavně jsouce. — [12]) *ost* jim obrátila; *l* {jim}. — [13]) *ost* {Takovouť ... brávali}. — [14]) *b* sú. — [15]) *l* {lidem}. — [16]) *l* omrzali, příkladův hojně jest. — [17]) *v* {a}. — [18]) *ost* {jsou}. — [19]) *l* onen Antiochus. — [20]) *l* o něm v druhých {knihách ... kapitole}. — [21]) *beo* ukrutnú. — [22]) *b* on. — [23]) *o* Erodes. — [24]) *l* {rozličné}; *eo* rozličně. — [25]) *v* a hanebně. — [26]) *l* také s světa sešel, jakž. — [27]) *ost* {mnoho}. — [28]) *e* {v XIIII tých, v XV tých}. — [29]) *dv* sedmdesátých(!). — [30]) *l* Josephi Antiquitatum Cap. 9. — [31]) *l* {hanebných}. — [32]) *l* je sám sobě; *kbevo* sám je sobě. — [33]) *l* obloupal. — [34]) *kgd* je skrájeje. — [35]) *l* {aby}. — [36]) *lv* popatřil. — [37]) *e* {a maje ... bolesti}. — [38]) *d* šetřiv. — [39]) *l* vraziti. — [40]) *l* bylo i tak; *v* tak bylo. — [41]) *kb* Ariabus; *l* Aribus. — [42]) *l* a ruky nezdržel; *v* a ruky mu jeho nezad. — [43]) *ost* {pak}. — [44]) *v* tak o něm píše; *l* o něm se též zmínka činí. — [45]) *l* Byl pak Her. — [46]) *og* Erodes. — [47]) *d* hněvivostí jsa zapálen. — [48]) *l* Ten byl. — [49]) *l* {také}; *b* z tak. — [50]) *vo* sprostého; *b* prostného. — [51]) *kbevdgo* býti jeho ukrut.; *l* ukruten. větší nad toto býti. — [52]) *l* {jeho}. — [53]) nad toto. Tím končí rkp. *o*. — [54]) *l* {jest}. — [55]) *v* zemi(!); *l* manželku. — [56]) *v* královnou. — [57]) *b* svú. — [58]) *d* osočeně. — [59]) *l* ačkoliv někteří. — [60]) *l* {jsou}; *b* sú; *kevdg* nebyli jsou. — [61]) *kbevdg* bezhrdlé.

[a]) Správnost udání Bartošových srovnej podle mého článku »Ziga Vaníčkovic« v Č. Č. Musea 1904. Ziga sám umřel r. 1533. — [b]) Jan Karban (1510—1532) připomíná se jako konvář u P. Marie Sněžné. Šíře pojednáno o něm v mé stati o zvonařích a konvářích pražských v Pam. archeologických díl XXI.

1534 krve vylíváním[1]) skutečným, jako tito, o nichž se mnoho v knihách jmenovaných píše, však jiným spůsobem, v těchto knihách popsaným, tak velmi[2]) ukrutně jsou lidi obtěžovali na těle i na duši rozličnými obyčeji, že se jim mnohokrát[3]) stejskalo živu[4]) býti; jakož pak někteří skrze to netoliko o statky své, ale[5]) i o zdraví i o hrdla přišli z takového sužování. A tak se[6]) najde[7]) to[8]), že Pašek s svými[9]) pomocníky a s administratorem větší ukrutenství nad tyto druhé ukazovali, protože jsou tito tělesně toliko[10]) lidi mordovali, ale onino[11]) tělesně i duchovně. 1534

KAPITOLA TŘICÁTÁ SEDMÁ[12]),

v níž se opakují[13]) všecky tyto věci[14]) a jako s podivením[15]): proč jest těchto dobrých lidí a spravedlivých pán bůh v takovém trápení a soužení[16]) tak dlouho nechati ráčil; a zase, jaký prospěch[17]) a[18]) štěstí v tomto světě takovým ukrutným[19]) tyranům nad dobrými a spravedlivými dáti[20]) ráčil etc. A tak[21]) tuto[22]) knihu dokonává.

Toto[23]) ještě sluší na budoucí pamět znamenati a toho[24]) nikoli nepomíjeti, neb každý rozumný člověk to vážiti[25]) a souditi musí podle povahy přirozeného rozumu: že jest velmi těžká a s veliké[26]) strany nebezpečná, nejistá i nepodobná[27]) věc byla, proti tak znamenitým a dosti mocným městóm Prazským těm několika[28]) osobám vypověděným [se[29]) postaviti za odpornou[30]) stranu, proti jich neústupnému] předsevzetí, kteréž[31]) pokládali sobě býti nedobyté a nepřemožitedlné[32]), by pak vešken[33]) svět, podle jich zdání, na ně vojensky přitáhl.

A domnívám se[34]), že jsou nevěřili tomu, aby které stvoření mohlo jim jich[35]) vášně a oumysl změniti, tak jakž[36]) jsou[37]) příliš vysoce a pyšně svou[38]) věc napínali mnozí, mluvíce, nevelmi chatrní, ale ti, jenž měli jiné z toho trestati, že jest věc nepodobná, prý, a nemožná, aby ti vypovědění měli zase byt svůj v Praze míti, a že podobněji jest tomu městu v prach a popel[39]) se obrátiti a makovicemi dolův viseti, nežli by se to státi mělo! A opět, když král Ludvík psával jim, chtě, aby je vpustili[40]) do města do jich statkův[41]), říkali[42]), byť[43]) král takových listův s káru[44]) poslal a zlatem byť psáni byli, že jináč se nestane. K tomu skoro[45]) již sahali[46]) že snáze nebe i[47]) země pomine[48]), nežli[49]) slova jich zmařena budou. A jiné mnohé k tomu podobné lehkomyslné[50]) i vší vážnosti prázdné[51]) řeči mluvívali[52]), ku potupě[53]) a lehkosti[54]) králi, pánu svému, a naposledy k své vlastní nepoctivosti a posměchu budoucímu, kterémuž[55]) se nikoli nemohli vyhejbati[56]).

Ale že bůh všemohúcí nešetří a nebojí se žádné moci ani síly[57]) lidské, ale k upřímné[58]) spravedlnosti, nevinnosti[59]) a soužení[60]) i k trpělivosti lidí nevinných od počátku světa až do této chvíle prohlédal a je obhajoval před lstivými lidmi, a od toho[61]) přestávati nebude, podle

---

1) *k* vylévání. — 2) *ost* {velmi}. — 3) *k* častokrát. — 4) *ke* na světě živu. — 5) *kbl* {ale}. — 6) *l* Ať se. — 7) *bdg* nejde(!). — 8) *bl* {to}. — 9) *l* s jinými. — 10) *blvg* {toliko}. — 11) *kbevg* oni; *l* on. — 12) 37: *b* poslední; *l* a již poslední; *ev* a tak již poslední. — 13) *v* Opakují se. — 14) *kble* nesnáze. — 15) *l* s podivením uvažuje. — 16) *e* zsoužení. — 17) *l* jakého prospěchu. — 18) *kbvg* {a}. — 19) *l* {ukrutným}. — 20) *l* propůjčiti a příti. — 21) *kbl* {A tak... dokonává}. — 22) *ev* tu. — 23) *kbe* A tuto; *l* A toto; *d* Ještě tuto; *g* Tuto ještě. — 24) *l* {toho}. — 25) *beg* vážiti umí. — 26) *g* z větši s veliké(!). — 27) *kblevd* a nepodob. — 28) *l* kolikas; *g* toliko. — 29) »se postaviti... neustupnému« *z* vynechal; dalšímu pak slovu přispůsobil slovo předchozí, čímž vzniklo porušení: vypověděnému předsevzetí«. V textu vydavatel opravil. — 30) *be* odpornú. — 31) *kl* kteréhož. — 32) *kl* nepřemožené. — 33) *l* všecek; *g* všecken. — 34) *k* A tuším. — 35) *d* {jich}. — 36) *l* {jakž}; *kb* jak. — 37) *be* jsú. — 38) *be* svú. — 39) *b* a v popel. — 40) *ost* zase vpustili. — 41) *d* příbytků. — 42) *v* říkával. — 43) *e* Byť pak. — 44) *l* {s} káru. — 45) *kbelv* skůro. — 46) *blev* sáhli. — 47) *kbl* {i}. — 48) *v* pominou. — 49) *l* než. — 50) *l* {lehkomyslné}. — 51) *vd* prázdné vážnosti. — 52) *bl* mluvili. — 53) *l* k potupě; *b* a ku potupě. — 54) *ost* a k lehkosti. — 55) *kbl* kterému. — 56) *l* vyhnouti. — 57) *v* moci a síly. — 58) *kdg* upřímé. — 59) *d* a nevinnosti. — 60) *e* zsoužení. — 61) *bvd* od tohoto.

1534 písem[1]), až do skonání světa: to předložení napřed za nejjistší grunt sobě každý člověk položiti má· že jest to v pravdě tak; potom, jakož se to nyní[2]) tak[3]) stalo, že jest bůh popudil[4]) k tomu některé lidi, aby rozličnými prostředky a cestami tu nesnáz s pomocí jeho k místu přivesti mohli.

A k tomu skutku[5]) v pravdě přirovnati mohu[6]) pana Jana Hlavsu z Liboslavě, – kterýžto všecky jiné spolu[7]) vypověděné a vyšlé tovaryše[8]) své v tom přemáhal a převyšoval, – že jest největší péči[9]), práci, pilnost i náklady o to vedl, s nebezpečenstvím mnohokrát života svého do jeho přemožení, maje velikou[10]) svobodu[11]), zvyklost a známost i v tom ve všem rozšafnost při králi pánu i při jiných znamenitých ze všech stavův, vyšších i nižších, duchovních i světských lidech, nad jiné lidi, tak že pán bůh dával jemu, a podle toho[12]) jiným spolutovaryšóm[13]) jeho, milost u nich, že jsou[14]) všickni lítost nad nimi měli v takovém bezpráví jich. — A když[15]) to všecko pan[16]) Hlavsa dokonal svou velikou[17]) pilností a bedlivostí[18]), čas již[19]) od boha jemu uložený přicházel, z jehožto dopuštění nemoc těžká a nezhojitedlná naň přišla, kteráž druhdy se[20]) mu oblevila[21]) a druhdy velmi[22]) obtížila; a naposledy přemožen jsa takovými těžkostmi, složil se a ležal v velikém[23]) trápení, mnohokrát ani[24]) ve dne, ani v noci pokoje nemaje za několik[25]) nedělí. A v tom ustavičně pánu bohu[26]) se modlíval[27]), nežádaje[28]) dalšího zdraví, ale za šťastné[29]) skončení[30]) a hříchův[31]) odpuštění. A když se tak mnoho čistil v tom očistci křesťanském, kterýž jest velmi trpělivě snášel, i také[32]) 1534
v svatém pokání, pán bůh vzhlédl[33]) na jeho prosby a smrtí[34]) jej navštívil v noci na neděli, den[35]) svaté Prišky, léta páně M⁰VC⁰XXXIIII[a]). 17.–18. ledna

Proč jest[36]) se pak tak[37]) dlouho ta nesnáz prodlévala, poněvadž jest pilností lidskou nic nescházelo, že jest k konci nepřišla, tomu se žádný nediv; neb nehned u takových velikých[38]) lidí, králův, knížat a jiných sáhna vezmeš, protože všudy odporové a překážky se nalézají a že křivda[39]) a faleš s pravdou musí[40]) bojovati, dokudž bůh nedá pravdě[41]) vítězství. Neb on každému sebe[42]) bojícímu napomáhá ke všemu[43]) dobrému, když však dotud tluče svou pilností, až se dotluče[44]), netoliko u něho, ale[45]) také potom[46]) i u lidí. Avšak takového[47]) prodlení příčina[48]) jistá[49]) tato jest[50]): boží vůle napřed[51]), že jest tak bůh chtěl míti[52]), aby se tím trápením a soužením[53]) vypověděni pro své hříchy[54]) čistili a rmoutili[55]). Jiná příčina byla: že když[56]) jest[57]) král Ludvík dopustil a dal povolení[58]) některé k tomu na falešnou[59]) zprávu, bez vyslyšení[60]) strany druhé, aby jedni na druhých jízdy činili, — a jsa svědom[61]) toho, z čeho jest ta bouřka byla se zdvihla, potom měl jistou[62]) zprávu, té falešné odpornú, a protož[63]) konečný[64]) oumysl a vůle jeho byla, to zase napraviti a křivdu potupiti, — ale že bůh všemohúcí nedal mu k tomu přijíti, pojav jej v té vůli žádostivé z světa tohoto[65]). Neb když jest[66]) bylo již k tomu

---

[1]) *b* {podle písem}; *k* podle zámluvy své. — [2]) *e* nyní v pravdě tak. — [3]) *kbl* {tak}. — [4]) *kbl* dopustil. — [5]) *v* skutkův(!). — [6]) *v* mohou. — [7]) *ost* {spolu}. — [8]) *kle* tovařiše. — [9]) *l* {péči}. — [10]) *b* velikú. — [11]) *v* svobodou(!). — [12]) *l* něho. — [13]) *le* spolutovaryšům. — [14]) *l* {že jsou ... bezpráví jich}. — [15]) *ost* Protož, když. — [16]) *l* on pan. — [17]) *b* s svú velikú. — [18]) *kg* bedlivostí s pomocí boží. — [19]) *ost* již jemu od b. ulož. — [20]) *l* mu se druhdy; *ost* druhdy mu se. — [21]) *ost* oblehčila. — [22]) *ost* převelmi. — [23]) *ost* ú velikém. — [24]) *k* {ani}. — [25]) *g* několiko. — [26]) *ost* se pánu bohu. — [27]) *l* modlil. — [28]) *vd* nežádal. — [29]) *ld* ale šťastného. — [30]) *l* skonání. — [31]) *zg* hříchům; *k* hříchů. — [32]) *l* {i také}. — [33]) *l* vzhlédl jest. — [34]) *k* smrtí časnou. — [35]) *l* dne. — [36]) *l* {jest}. — [37]) *ost* ta nesnáz tak dlouho. — [38]) *k* velkých. — [39]) *d* křivdu. — [40]) *d* mísí, bojovati. — [41]) *ost* pravdě nedá. — [42]) *bld* jeho se. — [43]) *l* {ke všemu}. — [44]) *z* »až se dotluče« je omylem dvakráte. — [45]) *v* {ale}. — [46]) *l* {potom}. — [47]) *g* takové (ale pozd. oprav.). — [48]) *l* {příčina}. — [49]) *kl* {jistá}. — [50]) *l* jest přední, totiž. — [51]) *l* {napřed}. — [52]) *l* bůh chtěl tak míti; *k* bůh tak míti chtěl; *bevdg* bůh tak chtěl míti. — [53]) *e* zsoužením. — [54]) *l* pro některé hříchy své. — [55]) *kble* čist. a mučili. — [56]) *kble* {když}. — [57]) *lvd* {jest}. — [58]) *kb* dovolení. — [59]) *be* falešnú. — [60]) *ed* vyslyšené. — [61]) *l* svědomí potom toho, z čeho se ta bouřka zdvihla a měl jistou atd. — [62]) *b* jistú. — [63]) *l* {a protož}. — [64]) *d* konečně. — [65]) *l* z tohoto světa. — [66]) *d* jest již bylo ... naměřeno; *vg* jest bylo k tomu již konci; *kbe* jest bylo k tomu konci již; jest bylo již jistými cestami k tomu naměřeno {konci}.

[a]) O Hlavsovi viz Ottův Slovník naučný a mé dodatky ve Věst. Akademie 1903, str. 667. pozn. (zvl. otisk str. 96.)

— konci naměřeno jistými cestami, tehdy v tom [1]) zahynutí [2]) naň přišlo, a tak tím odtah další nastával.

Potom vkročil v to do království Českého král [3]) Ferdinandus. Ten ač jest také byl [4]) vůle té, aby k spravedlnosti pomáhal, ale překážka v tom prodlena musila [5]) býti, protože jest nebyl [6]) ještě svědom počátku a kořene té nesnáze pravého. Nebo [7]) ač jest zprávu jistou [8]) o tom jmíval a poznal to brzo, že se křivda veliká vypověděným děje, ale že proti tomu od nepřátel někdy znamenitých zpráva falešná také [9]) k němu nejednou [10]) přicházela, — a to sou Pražané perně poctami znamenitými uplacovali — a tak že [11]) vypovědění bývali na zmatcích, jako mezi vlnami, — neb jednak [12]) se král [13]) dobrotivě k nim postavil a na dobrém ubezpečil, a z toho naděje byla [14]), že jest již blízko bylo [15]) od milostivého jeho opatření jich; jednak nazpátek skrze zlé lidi a promotory [16]) zlostné se změnilo a v nic obrátilo, — a protož pro takovou [17]) nestálost oumyslu královského [18]) musilo to býti, že jest tak dlouho ta nesnáz k konci přijíti nemohla, dokudž [19]) pravda křivdy, lži a falše nepřemohla.

A protož rozum lidský to na ten čas soudil [20]): kdyby napřed pomoci boží, potom pilnosti pana Jana Hlavsy nadepsaného a naposledy zuřivé a srdnaté lítosti, i upřímné [21]) stálosti proti takovému bezpraví, vysoce urozeného pána, pana Adama z Hradce, nejvyššího kancléře [22]) království Českého, při králi [23]) pánu s snažnými [24]) a nezbednými, dobrými, častými přímluvami nebylo [25]), z žádostivého [26]) častého — nabádání téhož pana [27]) Hlavsy a zvláštní [28]) milosti, kterouž [29]) jest [30]) k němu ten pán horlivou měl, že by těžko [31]) bylo na to všem vypověděným jiným [32]) mysliti, kudy by mohli k takovému napravení přijíti. Ten pán hoden chvály [33]) jest i s dědici svými na budoucí časy [34]) pro svou horlivou [35]) při spravedlnosti chudých takovou [36]) stálost. Ježto jiní [37]) mnozí z panského i [38]) z [39]) rytířského stavu, ač sou [40]) při počátku nad těmi vypověděnými lítost měli velikou [41]) pro křivdu [42]) jim [43]) učiněnou [44]), však při tom dlouho netrvali, než pokudž v té lítosti zapáleni byli; a když to v nich [45]) pominulo a ustydlo, tehdy [46]) v zapomenutí jim to přišlo, jako onomu šenku krále Faraona egyptského nad Josefem, snův jeho vykladačem. I. Mojž. XL 23.

A protož žádného tejno [47]) není, že se to častokrát přihází [48]), že pán bůh někdy od lidí nevinných a spravedlivých rozum časně odjímá, zkušuje jich a dává jej těm, kteříž od dobrého se uchylujíce bývají schopni ke zlému. A jakož ne lidským chtěním, ale bozskou volí [49]) ty věci se tak dály, že jsou [50]) jedni nad druhými moc ukázali [51]) z dopuštění jeho [52]) pro jich hříchy, aby oněm k zahynutí [53]) a [54]) těmto k potěšení budoucímu to přišlo: tak také zase též [55]) božím zjednáním [56]), skrze pilnost a ousilé [57]) dobrých lidí, skrze slušné prostředky ty všecky věci v dobré upokojení se [58]) obrátily a nevinní lidé takovou [59]) nouzi trpíce za nevinné zůstali s pomocí boha nejmocnějšího. A což [60]) sou [61])

---

1) *d* tudy. — 2) *l* zahynuti jeho naň v tom. — 3) *l* {král}. — 4) *ost* byl také. — 5) *l* musela prodlena. — 6) *ost* jest ještě nebyl. — 7) *kbledg* Neb. — 8) *b* jistú. — 9) *kblg* {také}. — 10) *l* {nejednou}. — 11) *l* {že}. — 12) *l* nikdy(!). — 13) *k* král k nim dobrot.; *ost* k nim král dobrot. — 14) *l* bývala. — 15) *l* {bylo}. — 16) *vdg* primatory (*g* opravil pozd. v »procuratory«). — 17) *be* takovú. — 18) *l* královskému. — 19) *v* {dokudž ... nepřemohla}. — 20) *d* soudí. — 21) *ost* a upřímé. — 22) *kl* kanclíře. — 23) *l* nebylo při králi pánu svém. — 24) *k* s snaž. nezb. dob. častými; *l* snaž. dob. a čast.; *le* {nezbednými}; *v* s snaž. nezb. a dob.; *d* s snaž. a dob., nezbed. {častými}. — 25) *b* {nebylo}. — 26) *kblevd* nebo z žádostivého. — 27) *v* p. Jana Hl. — 28) *k* a zvláště; *ldg* z zvláštní. — 29) *b* kterúž; *g* k témuž. — 30) *l* {jest}. — 31) *vg* {že by} těž.; *ost* bylo na to těžko; *l* {na to}. — 32) *ost* i jiným. — 33) *ost* hoden jest chvály. — 34) *v* {na budoucí časy}. — 35) *b* svú horlivú. — 36) *be* takovú. — 37) *d* ji. — 38) *v* a. — 39) *klevd* {z}. — 40) *b* sú. — 41) *b* velikú. — 42) *d* křivdy. — 43) *l* jich. — 44) *d* učiněné; *bv* učiněnú. — 45) *ost* v nich to. — 46) *d* tedy. — 47) *kb* tajno; *v* tejného. — 48) *b* přichází. — 49) *kbed* vůli. — 50) *l* {jsou}. — 51) *kbld* ukazovali. — 52) *e* božího. — 53) *v* zahynouti. — 54) *le* {a}. — 55) *g* zas se též; *l* {zase}; *ost* {též}. — 56) *kbleg* jednáním. — 57) *l* usilování; *kbev* úsilí. — 58) *l* {se}. — 59) *be* takovú. — 60) *v* kdož. — 61) *e* jsú.

koli škod i jiných protivenství rozličných trpěli, musilo na to u lidí přijíti[1]): kdo bit, ten sobě má[2]). Avšak nejjistší jest[3]) jich odplata[4]), potom také těch, kdo[5]) jsou je k těm všem[6]) zlým věcem připravovali, pomsta: bůh všemohoucí[7]), soudce nejspravedlivější! Jemužto[8]) buď čest a chvála[9]), na věky[10]) požehnanému! Amen[11]).

Konec knih čtvrtých[12]).

[KNIHA PÁTÁ.][13])

Počínají se annotací přičiněné a opáčení některých předepsaných v těchto knihách věcí, na kapitole rozdělené.

Tuto se pokládá epilogus aneb annotací, co se v jistých místech dálo.

KAPITOLA PRVNÍ.

Po dokonání těchto knih líbí mi se, abych ještě některé annotací přičinil s opáčením některých předpověděných věcí. Nebo nevím, jak jest mi psaní přibývalo, když jsem počal pořádně běh těch nesnází psáti, že sem mnohokrát na stranu musil vykročiti, zastaviv se při některé věci mimo začatý oumysl. Ale poněvadž mne i k tomu potřeba nutila, musil sem k tomu povoliti z hodné příčiny, otvíraje pravdu pod rozličnou falší přikrytou, aby potomně lidé po svrchní kůře nesoudili toho bezpráví, kteréž jsou jedni druhým činili, jako by to šlo po spravedlnosti, ale aby pod tím něčeho jiného pohledali a hledajíce nalezli hady, štíry a červy jedovaté, kteříž sou se tam v pravdě tajili. Ó, jak jest mnoho bylo těch všech časův nesnadných od lidí, nebožátek bez viny vytištěných, těžkého vzdychání a volání ku pánu bohu, aby vzhlédnouti ráčil na jich přílišné bezpraví! Jak mnoho žalostivého naříkání, hořkého a srdnatého lkání, velikých a těžkých tesknosti i zármutkův, pro kteréž některým věrně se stejskalo živu býti a jiného mnoho k tomu podobného, že majíce svá obydlé nesměli v nich přebývati, přinuceni jsouce, aby netoliko od statkův, ale od manželek, od dětí i ode všech přátel svých odloučeni byli a tak nade vším se zapomněli, ale pohostinu s místa na místo se trmáceti a nevole rozličné trpěti musili, tak že jest div byl, že bůh v náhle nepohřížil té Prahy za živa do propasti země. Neb i skrze to někteří z těch vytištěných k zoufalství a k zlým věcem přišli: někdo pro nedostatek a chudobu, kteráž naň z toho přišla, utrativ s cizími ženami což měl, byl jinde pohostinu a dal se v domnění zlých věcí; a potom byl jat i umořen v vězení v Praze skrze přílišné trápení na mukách; a potom pustili o něm hlas posměšný, že jest se sám oběsil, jsa po mučení vsazen do vazby kozel řečené, v kteréž sám sebou nemohl vládnouti, a naň nic shledáno nebylo žádného hodného zavinění.

Někdo podle vůle a rozkázání královského všel do svého domu v Praze a hned vzat byl do vězení a tam umořen[a]). Někomu žena jeho, zmrhavši se cizoložstvem, utratila a pobrala statek muži svému a preč se vybrala po své zlé žádosti. Někteří utrativše statky, přinuceni

---

[1]) *v* {přijíti}. — [2]) *l* měj. — [3]) *ost* {jest}. — [4]) *l* nejjistši odplata v nebi jich očekává, Jakou potom také i na ty, kdo... připravovali, pomstu bůh... nejsprav. časem uvede. — [5]) *dg* kdož. — [6]) *l* {všem}. — [7]) *b* všemohúcí. — [8]) *l* Jemuž. — [9]) *kbld* čest, chvála. — [10]) *l* na věky věkův {požehn.}. — [11]) *g* Amen Amen. — [12]) *v* {Konec kn. čtv.}; *kbe* Skonává se kronika o pozdvižení a bouřce pražské; *l* Finis id est konec. Soli DEO Laus et gloria; *g* Laus Deo Trino et domini perfecto. Tu končí se rukopisy *kblevdg*. — [13]) dodal vyd.

[a]) Míní se asi Jindřich Lopatský. Viz str. 181. O jiných udáních Bartošových není dokladu.

byli pomoci od lidí žádati. Někomu pak žena jeho doma jsouci zapomněla se na věrnost manželskou pro nezdrželivost svou. Někteří také muži jich, jsouce vzdáleni od svých žen, též pro nezdrželivost po žádosti tělesné šli. Někdo smyslem se pominul z přílišné tesknosti a starosti. Někteří opět příliš zastaravše se, života sobě ukrátili a z světa dříve času sešli. Některé pak jich manželky pokušení jmívaly od zlých lidí a zvláště od lotrovského vtipu kněžského, kteříž ponoukali a napomínali jich, aby se s muži svými rozvedly a statek jim poberouce k nim se s tím přibraly.

A tak jiní jináč rozličné protivenství veliká i škodu znamenitou skrze to nesli na statku, na těle i na duši, z nouze jsouce přinuceni k marným věcem tělu i také duši nebezpečným, jsouce přinuceni mdlobou tělesnou proti svému svědomí z božího dopuštění, od kterýchž jsou se prve vždycky téměř vzdalovali. Kdo jest pak takových věcí zlých jim byl příčina bůh, soudce spravedlivý, mstitel jest takových všech věcí; budiž jemu čest a chvála ze všeho!

KAPITOLA DRUHÁ.

Vědíno býti má, ač prve dosti obšírně o tom jest dotýkáno, však neškodí ještě toho opáčiti pro příčinu lepšího tomu srozumění, že ve všech těch nesnázech prazských grunt a základ jest tento: že zlost jedněch proti druhým a nelibost k tomu ke všemu zlému je pozdvihla, a k čemuž prve přístupu slušného právem ani soudem k sobě neměli, potom tu tajnou zlost tím obyčejem již popsaným proti sobě vylívali, zmocnivše se jedni druhých pod přikrytím víry falešným a nepravým. Důvod toho jest mnohý a zvláště tento, že mistr Pašek, obdržav pole v městech Prazských a obrátiv k sobě očima tu obec chytrostí velikou i štěstím jakýms divným, říkával k některým sobě nelibým osobám: že »já, prý, nemohu tak dokonalý býti křesťan, abych svému nepříteli mohl odpustiti, co proti mne učiní« [a]). Havel Cahera z kněžstva také jemu toho, v konsistoři k některým mluvě, potvrzoval při počtích z víry těmito slovy: »byšte pak všecko učinili, což bychom vám rozkázali, ještě vám za nic neslibujem, abyšte mohli od pánův, totiž Pražanův, přijati bejti za měšťany [b]).« Již z toho každý můž' porozuměti, že ne pro víru, do kteréž jim nic nebylo, ani pro bludy, ale pro tejnou zlost a přikrytou nenávist a nejvejš pro nabytí statku tak jsou ukrutně s lidmi nevinnými nakládali. Avšak proto ještě mistru Paškovi mnozí jemu podobní – poněvadž se rovné rovnému od přirození raduje — chválu dávali nejvejš a pravili, kdyby on té překážky byl v Praze neučinil a té bouřce nepovolil, že by pikartství se po vší České zemi bylo rozmohlo, kteréhož by těžko bylo potom zastaviti, přičítajíce některým vypověděným, kteříž jsou v konšelství též jako on bývali, jakoby oni toho dopouštěli. Takový obvinivše [c]) někteří znamenití a vysocí lidé i legát papežův na zprávu a na domnění těch lidí stranných jsou to králi předkládali, přimlouvajíce zaň, již také vypověděného, za milost. Ale král, jakožto pán spravedlivý, nic se na to neobrátil, poznav, co jest v tom pravého a co falešného, ale přitužil jemu, jakož jest toho dotčeno [d]). A což se pikartství dotýče, máš o tom psáno napřed v prvních knihách v kapitole desáté [e]), jací jsau lidé tehdáž dvojí nastali v Praze, pro kteréž vinu jedni druhým dávali. A k tomu, že on mistr Pašek před samou tou bouřkou vyznal byl zjevně slovem všech jiných správcův na rathauze při přítomnosti biskupa moravského a jiných poslův královských, že v městech Prazských o žádném pikartství nic nevědí [f]) ani

[a]) Viz kn. I. 5, str. 18. — [b]) Viz kn. II. 10, str. 129. — [c]) Takový -- Takové. V rkp. je zkomolenina: »Takový obvinušt«. — [d]) Viz kn. IV. kap. 33, str. 273. — [e]) Vskutku v 9. Viz str. 34. — [f]) Připadá ke sněmu o sv. Markétě r. 1524 (kn. I. 7), ale tu Bartoš nic se o těch slovech nezmiňuje.

— o žádném bludném člověku, a že již o všecko mezi sebou pokoj a místo mají. A protož dosti máš zprávy o tom prve, budeš-li chtíti spravedlivě souditi a zkusíš-li pravě duchův, nenajdeš nic jiného než velmi veliké pokrytství, v kterýmž se zdálo mnohým k pravdě podobné. A jaký se koli hurt stal, že sou jednostejnosti a rovnosti bez osob přijímání žádné nezachovali, ale v nich jako v hnilicech se přebírali, chtíce je připraviti o jich nejméň odstatky; a dokudž sou Paškovi ouplatku nedali, dotud jsou byli pikarti, a když jsou dali, tehdy za dobré zůstali křesťany. A kteříž sou nic dáti nechtěli anebo pro nedostatek co dáti neměli, tehdy ti ven z města jíti ode všeho musili a za pikarty zůstali. A to vše šlo skrze židy, jakož jest v druhých knihách v kapitole XXVII. o nich mluveno [a]). Ano, některým administrator listy dával pod pečetí vší konsistoře, vysvědčuje dobře o jich křesťanství, aby mohli doma zůstati, jako Jiříkovi Tatkovi, krejčímu, a Havlovi Růžovi [b]) i jiným; však jim to nic nepomohlo, ale byli s jinými vypovědíni a za pikarty jmíni, protože sou nic dáti ouplatku nechtěli. A tak se to Caherovo mluvení nadepsané plnilo: »byšte pak všecko učinili« atd. A toho sou svědkové mnozí měšťané, kteříž jsou potom pohnáni [1]) před krále, aby dali svědomí pod přísahami velikými, kdo jsou co a komu uplacovali. A tak, když lež od pravdy odmísíš, tu poznáš, co bílého jest a co černého, a musíš vyznati, že ta chvála jest marná, ošemetná, povětrná a falešná, nemající v sobě gruntu pravého ani stálého. A snad se tuto rozpomeneš na onu bouřku předešlou také prazskou, kteráž se stala v středu před sv. Václavem l. b. MCCCCLXXXIII [c]), že též zmocnivše se jedni druhých z podpalu víc zlostného, nežli z příčiny spravedlivé, vzali za příčinu někteří sobě proti též některým spoluprávcům svým, pravíce také, že jsou chtěli mordovati oukladně všecky napořád lidi v Praze, kteréž by v hacech podle hesla — tak jakž ti všichni zlého původové o nich pravili — vyměřeného nalezli a světla v domích by v noci neviděli; — neb jsou sobě tato slova byli vymyslili podle pověsti: »pán bůh s námi, světlo mezi námi, naši věrní bez hac,« a že sou od víry utiskali atd., kteréž dali stínati a jiné některé zmordovati, nic na krále pána svého nevznesše a vyčítajíce jim jich zavinění — »toť máš, prej, mých pět kop,« a jiný, »toť máš mých osm kop, kterých jsi mne odsoudil« —, vroubili jim do hlav sekeru nebo tesák.

(1483, 24. září) (1483)

Jakou sou z toho chválu i poctivost u krále i u jiných mnohých, rozumných lidí potom měli, to ti hodnověrní těchto let ještě vyznávali, kteříž sou byli tehdáž toho času v rozumných již letech zastali a zvláště, kteříž jsou tu přítomni byli brzo po tom pozdvižení u Hory, když král Vladislav, jsa tu tehdáž, velmi toho litoval, co se jest v Praze zběhlo, že přijeli k němu Pražané, vyslaní jsouce a padše na svá kolena před ním prosili a kořili se co mohli nejvejš, aby jim to prominuto bylo, že jim o celou kůži běžalo, proto že nepodobnou lest také na ně vymyslili, pravíce, že jsau měli některý počet katův, aby všecky stínali v hacech nalezené. A tak několik osob mělo několik tisícův lidí zmordovati, též jako tito, o nichž jest již mnoho mluveno. Ačkoli tehdáž někteří před tou samou bouřkou z řemanův a výtržných lidí prazských, oufajíce již v svá nevěrná spiknutí, dali byli k té bouřce příčinu, dobejvajíce se do kostela sv. Jiljí mocí při posvícení zvyklém, a tam kněží sobě své nakvasy uvodili a slavnost posvícenskou vedli zpíváním kostelním a žádný jim nesměl odepříti, proto že se s rathouzem srovnali a kněží té fary musili se tomu dívati; a také zpráva byla, že by konšelé kšafty falšovali atd.: však i to mohlo rozumným opatřením od správcův časně bez takových povykův napravováno býti, ale rozpustili uzdu všetečností mnohých, a tudy tu bouřku obmyslili.

---

[1]) V rkp.: jsou potom pohnáni jsouce před krále.

[a]) Str. 168. — [b]) Tj. od růže. — [c]) Srv. Staré letopisy, str. 236 č. 627. Nad ně ví Bartoš o heslu, jež sice mají i brněnské Paměti, ale kladou do r. 1524. – Avšak ukazuje kronikář, že o podstatě bouře r. 1483 nemá neb nechce míti ponětí správného. Srovnává ji s bouří r. 1524 a zavrhuje, ač r. 1483 bouři podnikala jeho vlastní strana a viny konšelů tenkrát byly skutečné. Jich vyznání viz ve St. let. str. 510—516.

(1484) Potom po roce, když král do Prahy do svého dvoru královského z cesty přijel a k němu přimísili se, [kdož][1]) byli v zlém domnění od Pražanův pro jich nevěrné spiknutí a z města byli ušli pro nebezpečenství života, o nichž tuším na zejtří obec zvěděvše, že sou v svých domích, nový jakýs cval a povyk učinili a po nich se až ke dvoru královskému honili zbrojně[a]) a král toho se byl se vším dvorem svým zděsil a od té chvíle on ani jeho potom náměstkové, králové čeští, žádný do dnešního dne dvoru svého tu nejmívali, ale na hrad Prazský jej převedli.

A tehdáž před tím pohnutím to bylo na stalo, že jedni druhé u krále sočili potutedlně z nepřízně a z nenávisti pro svá zalíbení a oněch zkázu, žalujíce na ně falešně a k nesnázem velikým, k vydávání v ruce katům, k vypovídání ven z města i k jiným obtížnostem je připravovali, jakož se to stalo Janovi Sosnovkovi, Janovi Žížovi, Šerlinkovi, Martinovi od půl kola, Lukšovi z Železné ulice[b]) a jiným měšťanům prazským znamenitým i některým farářům, že sou bývali u krále sočeni a tejně obžalováni bez viny, od konšelův tehdáž přítomných i od jich tovaryšův, nemohauce k nim přístupu slušného míti k zjevným žalobám, ač by co zavinili; to jsau již lstivě, aukladně a nevěrně činili, prodávajíce je jako na mastné krámy, neb se byli příliš bezpečili a důvěřili nějaké zvláštní milosti královské nejisté a nestálé, někteří pro naději auřadův a jiní pro jiné pochlebenství a tudy nadepsané měšťany s kněžími ke všemu zlému přivedli, kteřížto z takového sočení vězením trápeni, katem zmučeni a naposledy vypovídáni za tři léta byli, nesmějíce do statkův svých se navrátiti, až do té bouřky potom vzniklé. A naposledy šlechetného muže, kněze Michala řečeného, kazatele slavného, v vě-
(1480) zení na zámku Karlšteinu k umoření přivedli[c]).

Ti pak konšelé velmi pilní toho byli tehdáž, aby vůli královĕ ve všem dosti činili i obec k témuž držali. Jakož pak král pro dobrý řád (1483) a opatření chudých obecních měšťanův rozličné přikázání jim činil, zvláště aby obec opatrovali v tom, aby v řemeslích a v živnostech svých jedni k druhým spravedlivě se chovali, totiž v ceně chleba, piva, masa i jiných věcí pod uvarováním hněvu a nemilosti jeho. Takové rozkázání královské bylo spravedlivé i pobožné, však v obci prazské ti, kteří jsou měli napravovati, těžce to snášeli dotud, až když se přimísilo jedno k druhému, totiž sočení k tomuto poslednímu, ti konšelé zlým toho požili a na svá hrdla uvalili v té bouřce, chtíce k tomu přivésti, což král míti chtěl.

Z toho ze všeho můž' vzato býti za vejstrahu budoucí, že ne vždycky jest bezpečné na rozkázaní královské naprosto spolehnouti, leč s nějakými prostředky a s okolky slušnými, aby mohly kozy celé zůstati a vlk syt býti; nebo jinak hotové bývá krve vylití, když soužení lidu obecního nastává, jakož se to těm konšelům přihodilo; neb již tehdáž vnitřní lítost s zoufalou přívažlivostí k tomu jich ponukla; protož z těch a takových počátkův ta bouřka se byla strhla.

Potom když sobě toho všeho jedni na druhých dovedli, domnívali se ti konšelé, že již všecko jich jest na sucho vyvezeno, povstali pyšně na nohy vysoko, jako by bůh na věky měl toho zapomenouti. A protož podle přísloví »dobré se dlouho a zlé ještě déle zpomíná« bůh poslal potom z výsosti zlé na zlé, že jest dopustil na ně tu bouřku nadepsanú vší obce. A tak přišlo k tomu podle řeči mravného Katona: Tu quoque fac simile, sic ars deluditur arte. Onino u krále osočeni, Cato I. 26.
poněvadž jsau ke všemu zlému z falešného sočení přišli, tito také zase pro tu lest hodně lstí jiných pro svou bujnost trestáni byli na hrdlech, avšak i o těch naděje byla, kteří jsau příčina jich bezhrdlí byli, že i oni pomstu od boha časnou bráti budou; ale že král Vladislav, za něhož se ty věci dály, pán byl dobrotivý,

---

[1]) Dodal vyd.

[a]) Po Ocáskovi. St. letop. č. 638. Tomek X. 71. — [b]) St. letopisy č. 610 Lukše neznají, ovšem ostatní, Matouše Šerlinka, Martina (ne od půl kola) od zlatého kola a druhé dva. Viz Tomek X. 69. Dvůr královský byl u Prašné brány v St. m. — [c]) Viz St. letopisy č. 611. a str. 503—509. Ale stalo se již r. 1480. (Tomek X. 17.) Kn. Michal, rodem Polák, oblíbený kazatel, farář u sv. Jiljí, uvězněn byl od krále proto, že »bouřil, kázal, co z víry není a neposlušný byl«. Hálkova kronika dí, že spílal papeži i králi.

(1483) přemožen jsa dobrotivostí, dal bez pomsty tomu projíti na dobré přímluvy znamenitých, urozených lidí. A též nezbedné tehdáž a nepokojné kněžstvo, někdy římští proti kališníkům, a ti zase proti římským volali, křičali, haněli, kaceřovali a plundrovali jedni druhé, vkládajíce v to víru boží a pravíce, že jsou lid obecný římané z víry svozovali a utiskali. A dotud toho bylo, že tak mnoho dýmali a vojnu troubili, až ji vždy stroubili. Neb se již tu přimísilo mnoho také jiného, totiž světští lidé k těm obapolním kněžím, a každý své zastával a mezi tím zlost, nenávist a rozličná nelibost jedněch k druhým tajná pod příčinou víry též jako i těchto časův se připojily; neb tehdáž to bylo nastalo, že jakož nyní v Praze v klatbě a v pohoršení byli ti, kdož jsou chodili do kostelův k těm kněžím odtud vyšlým a vypověděným, tak také onoho času, kdož jsou v klášteřích bývali, že jim to potom zle zpomínáno bylo.

A to se bylo skutečně v jednu chvíli přihodilo, že jsou někteří šibalové s jedním chudým člověkem na ulici frejmarku řečené shledali se byli na potkání a vyčítali jemu jeho zavinění, že jest býval často v klášteřích a svíčky po oltářích přilepoval, zasvěcoval i hasil a kropáčem se kropil, a v tom jej hned také nelítostivě suchými ranami bili, kdyby se k tomu lidé přespolní hostinští netrefili, že by jej tu mezi sebou hned byli zamordovali. A od toho času každého roku den památný a slavný triumf sobě po vší Praze uložili dní těch (Před 28. září) před sv. Vácslavem a slavné processí strojili, děkujíce pánu bohu, že je vysvobodil, že nejsou oukladně zmordováni od nepřátel svých, a toho jsou potvrzovali za několik let zpíváním latinským takto: »Gratias nunc omnes reddamus domino deo, qui sua benignitate nos liberavit ab haereticorum pravitate«, jinak »ab inimicorum potestate.« Tu vlci hltaví chválili pána boha, že jest je od ovcí vysvobodil, aby jich nezdávili. (1483) Avšak všecko zlé i nejhorší obyčej mají podnes kněží pražští zacpati a zastrčiti processími; a nadto nade všecko Pražané udělali a postavili čtyři sloupy na rynku v Starém městě, do kterýchž postavili čtyři praporce malované každého dne na znamení triumfu, na kterémž[1]) jsem já, když jsem byl pacholíkem hubeným, často se díval, a to stálo tuším za dvě léta anebo více. Avšak tu slavnost s velikým strachem vedli, neb za několik let u veliké mrazy časem zimním prosekávali led uprostřed Vltavy dosti široce za několik honův zdéli, bojíce se nadutého měchýře, a potom, když zase v noci pomrzla, tehdy nazejtří prolamovali zase lodími velikými sem i tam na noc. Tak také v této příhodě času tohoto lstivě někteří jednali u krále jedni o druhých výprosy některé, o kterýchž jest dosti napřed pověidíno, aby svou vůli s nimi provodili proti všemu dobrému řádu po mnohém troubení kněžském, o kterémž dosti napřed jest mluveno. Pán bůh pak, kterýž nic bez pomsty nenechá, časem svým patří na bídu utrápených a k napravení přivozuje. A což král Ludvík v té závadě obmeškal napraviti skrze nenadálé své zahynutí, to potom král Ferdinandus s pomocí boží nahražoval rozličnými prostředky podle světlé spravedlnosti. A z té příčiny sem tyto knihy sebral i sepsal pro správu a vejstrahu budoucí lidem potomním, aby aspoň o tom vědouce nechvalitebném běhu příhody jedné i druhé pražské a k tomu víc jiných, kterýchž sem pro širokost tuto nepsal, jináč se v tom uměli rozumem zpravovati a boha prositi, aby jim dal pána takového v této zemi, aby takové všecky bezprávníky, kteříž by opomítali bázeň boží, stud i vážnost krále pána svého, skutečně trestal a takových věcí nedopúštěl na své poddané budoucími časy. —

KAPITOLA TŘETÍ.

V předmluvě napřed jsem pověděl, že v těch ve všech nesnázech nynějších vyměňuji obec Prazskou a toliko čtyři osoby hlavnější v to pojímám, jichžto jména, ač sem prve nezatajil, však nyní, poněvadž k břehu mám oumysl brzo se připlaviti a práci začatou do-

[1]) Tak v ruk.

— konati a zavříti, není neslušné, abych netoliko podruhé, ale i po třetí a tak dále to, což jest podstatnějšího a nejvyšší paměti hodnějšího, obnovil i opáčil k připomínání jich k budoucím časům. A jsou tito: mistr Jan Pašek, Ziga Vaníčkův, řezník, Jan Karban, konvář a Tomáš Zachlubil, kovář, tak řečení, z kněžstva také mistr Havel Cahera, v ty časy administrator, mistr Matěj Corambus, kněz Jakub, farář od sv. Štěpána, původ zahubení krve nevinné Mikuláše a Kláry, a jiní podle toho někteří s ukrutnými kly bobrovými tehdáž také přítomni byli, kteříž sobě všickni toho tance pomáhali, jichžto všech tuto nejmenuji, protože jsou byt svůj často jako svině z pastvy na pastvu proměňovali a z města Prahy na fary se vybrali a jiní na jich místa vstupovali, jako titulem kněz Jan Noznička, farář tehdáž u sv. Havla a potom v Týně[a]), kněz Jan z N., farář u sv. Jiljí a potom v Berouně[b]), s jinými k tomu lidi napomínajíce, aby krve své ucedili těch časův, ke cti a chvále boží což nejhoršího obracujíce. Toť jsou ti nejvyšší světští i duchovní původové a jako nějací rotmajstři, kteříž jsou jiné po sobě, nižší své, táhli ke všemu zlému, přílišného pokrytství v tom užívajíce. Ale co můž býti nadto pravějšího, že, jakož člověku dobrému a šlechetnému jest proti jeho svědomí vnitřnímu zle učiniti, tak také člověku zlostnému a zlé krve plnému jest též proti jeho svědomí dobře učiniti i mysliti.

Avšak nechť povím nejprv o světských, že jest nebylo na tom dosti, že jsou svá udidla doma v Praze rozpustili, ale nad to pozdvíhali jiných cizích, kudyž mohli ve všech okolních městech královských, aby jim téhož pomáhali, a tak že summa summarum té vší vzteklosti a povykův jich byla podle onoho povědění, že »tak chci míti a tak rozkazuji, budiž mi za vejmluvu má svávůle!« A to potom ozdobně mordem a pikartstvím přifermižovali, tak že se mnohým zdálo lidem, že u nich v Praze jest všecko zlatem, co se jest blyštělo, neb toho byli svého ličidla pečetí městskou potvrzovali, – a u těch vypověděných, že všecko smrduté bylo, i ten nejušlechtilejší balsám v smrdutá lejna se jim obrátil, dotud až potom ten jich prazský fermiž pomalu počal mizeti a faleš pod sebou čím dále víc a víc ukazovati i odkrývati. —

I považiž toho bedlivě, co jest z dvojího zlého snesitedlnějšího, zdali to, když na cestách lidé majíce péči čekají na sebe příhody zlé budoucí, vědouce o svém nebezpečenství a již toliko v štěstí naději mají, a přijde-li co na ně, tehdy lehčejší jich bolest bude, poněvadž jsou to na péči měli podle oné řeči »sagitta praevisa minus laedit«, — čili toto, což na odpor tomu všemu se stalo od těch rotmajstrův, jenž jsou takové věci v své správě měli, majíce jiným bezpráví a násilí brániti, sami se toho dopustili a na lidi pokojné pod tím práva a řádu bezpečenstvím outoky činili, a lidé ti žádné péče na to neměli: vydej o tom spravedlivý soud kdo chce, já přitom toho nechávám.

Mohl by mi někdo tuto říci: Proč mistru Paškovi a jiným osobám vejš jmenovaným čtyřem všudy připisuješ a tak mnoho na ně hromazdíš, jakoby oni sami měli té bouřky i všeho jiného původové a příčina býti, poněvadž té obce nebyli jsou páni dědiční, ale ouředníci toliko, a k čemu koli obec vůli dala, že sou se oni musili tam obrátiti a tak zachovati, bojíce se náhlosti jich ꝛc? Na to se odpovídá, že taková i jiná vejmluva jest ovšem ošemetná a nic pravdy v ní není. Důvod toho jest z počátku napřed psaného, kterýž se stal jímáním konšelův i jiných měšťanův od Zigy řezníka a do vězení dáním s pokřikem, kterýž jsou ti čtyři předkem učinili o nich, psaním toho potvrzujíce, že by měli mordovati takoví nešlechetní, bludní pikarti a kacíři! Obec pak o ničemž nic nevěděvše, než až se stalo, i ujímali to v té náhlé horkosti za pravdu a věřili tomu víc nežli čtení svatému, zděšeni a ustrašeni náramně tím jsouce. A tak tudy počátkem tím obec po sobě obrá-

[a]) Vlastně Jan Nožička. Byl farářem týnským 1532—35; před tím nelze doložiti, kde byl, ale snad jím je svatohavelský kněz Jan 1526—29. Od r. 1532 měl nelibost se stranou lutheránskou, proti níž ostře brojil (Tom. XI. 154, 433, 434). Bartoš dí (str. 293), že byl prve nožířem; co na tom pravdy, není známo. — [b]) Snad kněz Jan 1526—1529 (Tom. XI. 433).

— tili, pustivše strach na všecky, a tudy pole mocně obdrželi a opanovali tím ohromením. A potom jiní, bojíce se síly takové, přistupovali k nim beze všech odporův, až k závazkům a zápisům společným přišli. Jiný důvod takové falešné a křivé vejmluvy i zástěry jest tento:

Když chtěl předkem a nejvejš on Pašek a podle něho jiní jeho tři neb čtyři od boku, jeho nejbližší pomocníci, přetrhnouti toho času sobě nětco nelibého a nepříjemného, tehdy toho velmi snadně dovedli beze vší nesnáze a odporu obce, jakož se to stalo při počátku nejprv vzteklosti a zapálení myslí lidu obecního z popuzení těch čtyř rotmajstrův, když jsou chtěli domy vybíjeti jmenovitě nařčeným pikartům a statky jim bráti a bezpochyby i mordovati, že jsou jim oni to zastavili a mocně zabránili, že se nic toho nestalo. Druhé, když Jana Erazima mrtvého pochovali přátelé jeho na krchově u kláštera Slovanského a potom brzo podskalští sousedé vztekše se znova chtěli ho zase vykopati, to jest jim také od nich zastaveno[a]). Třetí, když o zahynutí krále Ludvíka pověst vzešla, tehdy brzo potom chtěli mnozí z obce na židy udeřiti a jim statky bráti. Pašek s svými k nim s pilností na rynku řeč činil, krotě jich zuřivost vzteklou. V jiných příhodách tolikéž se stalo. A tak oč se koli tehdáž pokusil, všeho dovedl vejše nežli král. A protož, kdež se koli obcí zastíral, vědomá věc jest, že jest to neupřímně činil, sám na sebe křivdu pekelnou uvodiv, a nikterakž se z viny té nemohl slušně vyměřiti. Neb sem i to slyšel od jednoho znamenitého spoluměštěnína, kterýž s ním tehdáž konšelem byl[b]), že jest to za obyčej měl přijda na rathouz nějakou klevetu přinésti, mluvě, že jest toto a toto slyšel od jedné šlechetné osoby, a to neústupně za jistou pravdu beze všeho důvodu ujímal a jiné na témž stavěl, potom pak na starší obecní i někdy na obec bez odtahu vznášel a tudy je na nohy postavil i přílišně ke zlému podpaloval a strach na ně uvodil. Jistě není se čemu diviti, poněvadž písmy zákona božího můž' dovedeno býti, že všeliké zlé věci pán bůh na lidi dopouští, ale však všeho toho zlého nenávidí a jest tejný soud jeho, proč to činí, aby jedni druhým křivdu a násilí činili. —

A jakož sem prve pověděl, že, ačkoli obec Prazská musili svým vyšším správcům k takovým neřádům povolni býti a jim toho pomáhati, — neb lid obecní s větší strany jest té povahy, že sebou dá hejbati a vésti jako volek a osel nebo jiný živočich mnohý na každou stranu správcóm svým s celou důvěrností, že zavedeni nebudou a mají jako za bohy je, smejšlejíce o nich, že nikdá nezbloudí, všemu po nich říkají Amen, – však teď naposledy to se skutečně poznávalo, že z božího vnuknutí napořád téměř tak dobře ti zlostnější jako jiní v té obci sami u sebe pokání z toho na svém svědomí činili a věrně litovali toho, což jsou proti svým spoluměšťanům vypověděným křivého pomáhali, zlořečíce své správce a mluvíce zjevně víc a víc, že »sme my, prej, se domnívali, že jest pravda, co jsou nám o nich vyznávali, neb pod přikrytím víry a pikartství nabývali statkův a tak své dobré toliko obmejšleli a nám obci nastrkali, abychom jim k tomu dopomáhali, tomu teprv rozumíme.« A tak lež a faleš na ně vysvědčovali podle řeči Cicerona v knihách Officiorum, že žádná věc falešná a pokrytá nemůž dlouho trvanlivá býti.[c]) Tu již znamenej, že žádné svědectví není k pravdě bližší jako to, kteréž vydává sám, proti sobě i proti jiným jeho nákvasy, odporné sobě straně ten, kdož jest byl nepřítelem té strany.

KAPITOLA ČTVRTÁ.

A poněvadž nejvíc knězstvo některé, již jmenované, opovrhše bázeň boží a stud, světské správce z veliké strany v tom převyšovali a majíce býti lidu obecnímu za světlo i za lucernu, v dobrém příkladu z povinnosti ouřadu svého příliš vystupovali, rozsívajíce různice, sváry,

[a]) Viz kn. III. 3; ale tuto věc Bartoš uvádí nově. — [b]) Neznámo kdo; mohl by jím býti Jan Kozel z Pokštejna, jenž od prvopočátku bouře byl v radě a tam setrval i po zrušení jednoty. — [c]) V Off. nenalezeno.

zlost, nenávist, nelásku i jiné zlé věci v srdce lidská z číhokoli nabádání, protož slušná jest věc, aby k nim obzvláštně víc nežli k světským přistoupeno bylo, ač jsou pak i společně v jedněch kárách táhli. I pravím tak, že jakýmkoli oumyslem mistr Jan Hus v knihách vejkladův svých na desatero boží přikázání, na víru obecní a na Otčenáš kněžstvo netoliko na líce, ale i na ruby v rozličných místech zobracoval a jich mrzkosti na světlo vykýdal, a zvláště při vejkladu na Otčenáš v kapitole o mnohém hnutí v modlení takto píše, že za jeho času v Týnským kostele v Praze popadli kněze jednoho s manželkou člověka jednoho o polodni v skutku cizoložném, a že pro tu mrzkost musili znovu kostel světiti.[a]) To ten, kterýž byl tovaryšem jich v pleši a v ouřadu, ale životem dobrým rozdílný. – A opět Petr Chelčický v svejch knihách i jiní mnozí dobří a šlechetní lidé tolikéž učinili, že já tejmž oumyslem a ne jiným činím a žádné křivdy jim nečiním, aby nad to ještě víc při nich nebylo.

Hus Výklad na páteř, kap. LXXXII. (str. 303)

Dále, ačkoli Pašek s svými pomocníky těm všem vypověděným netoliko, aby slunce na ně mělo svítiti, nepřál, ale že těžko mu bylo o jich jménu a zdraví slyšeti, bolest z toho maje velikou na své mysli, — však poněvadž jej i jiné světské lidi ti kněží a mistři v svých zlostech nesmírných převyšovali větší na sobě ukazujíce pohoršení, že takoví hodně sou zasloužili většího domlouvání a u vinách postíhání i kárání, než jiní lidé, podle řeči Kristovy, že služebník znaje vůli pána svého a jí nečině[1]) mnohými ranami bit bude. A protož že sou byli muži krve a nestyděli se svědectví vydávati křivého a falešného na kázaní svých proti svým bližním pikartujíce, kaceřujíce, zradou dotejkajíce a jináč rozličně hanějíce, zvláště ty osoby konšelské vězně, mluvíce o nich i o jiných arcilživé a falešné řeči zjevně, že sou měli mordovati napořád a tráviti ponocné své 2c, jakož o tom dosti jest již mluveno. A k tomu tímto toho potvrzovali těch let, že znamenitý triumf ke cti a chvále, jakož oni za to držali, a processí sobě byli také založili, každého roku na den sv. Vavřince slavnost vedli znamenitou ze všech far, chválíce pána boha a děkujíce jemu, že je ráčil od nebezpečenství zachovati, že nejsou od pikartův téhož dne při počátku té bouřky zmordováni. A ten jest rozum vešken byl, že sou chválili z toho pána boha nedvědové, že sou jich ovce nezdávily, též jako oněch před XLI léty, a že jest ráčil dáti jim tu nepravost nekřesťanskou a nelidskou provoditi. A to ti kněží též po kostelích oznamovali lidu, berouce naučení z listův, kteréž Pražané po zemi byli rozpisovali a kteréhož nikdá pravého ani oni ani tito neučinili, že sou měli všickni starci, mladí i děti té noci zmordováni býti.

Luk. XII. 47.

Pohlediž, k čemu sou čest a chválu boží, byla-li jest tu, obracovali, premujíce svou nejzřetedlnější lež vědomě úmyslem zlým beze vší vážnosti a studu. A ty a takové processí trvaly pořád za 4 léta, potom jim zmizely, jakož o tom psáno v čtvrtých knihách v XXX. kapitole[b]).

O těch toliko všudy mluvím, kteříž jsou v hrsti své pokoj i nepokoj, svornost i nesvornost měli, jiné po sobě vedouce a bezděky táhnouce. I kterakž tehdá nemělo o nich to i jiné pravé svědectví býti vydáno, poněvadž sou takoví byli, kněžstvo a po nich i světští. Považiž tehdá toho kdo chce, jest-li slušné jich takovou zlost a nepravost zamlčeti, neb takoví všickni jsou morděři duší svých i lidských byli, byť se pak premovali čím by chtěli, chlubíce se klíči sv. Petra, kterých s těmi povahami neměli. Ó výborní pastýřové ovcí a učitelé, jenž lidé oužitky a ovoce červivé a jedovaté od vás berou z vašeho učení a příkladův! A vidouce lidé obecní na vás takové skutky, velebí boha, kterýž v nebesích jest, různicemi, sváry, nenávistí, zlostí i všelijakou nepravostí, tak jako by nikdá bůh nad vámi i nad nimi toho mstíti neměl. Toť jsou ti oužitkové z semena vašeho, kteréž ste jim v srdce jich vsili. Neslušelo by se jistě synóm otce Noe a hanbě jeho případné ani náměstkóm jeho posmívati, kdyby ti náměstkové byli tak jako on spravedliví.

Gen. IX. 22.

[1]) Rkp. omylem »neczini«.

[a]) Mistra Jana Husi, Sebrané spisy české. K vyd. upravil K. J. Erben. I. 1865, Výklad viery, desatero božieho přikazanie a modlitby páně. — [b]) Str. 263.

A tak k tomu zase se navrátím, že v těch nesnázech prazských, kdež se koli pokoj a láska počaly v kterém koutě ukazovati, že oni po farách mnohokrát jako hromem bili a takový pokoj trhali a rozsápali, aby vždy místa neměl v žádném koutě; a ustavičně k rozbroji, k krve vylití i k jinému zlému lidi ponoukali a podpalovali.

A jestli se který v tom někdy obmeškal, tehdy Havel Cahera — byl-li jest člověk? — nutil a napomínal všech přísně z ouřadu svého, aby nikoli od toho nepřestávali, ale aby jako ránu sečnou, kteráž by se hojiti počala, různo roztrhali, nedadouce hlavy dobrému pozdvihnouti po vše časy. Anobrž často říkával na kázaní pobízeje k bouřkám lidí, nechtí-li sami obecní a měšťané, aby aspoň krátečníci vinařští sebou hejbali a mstili křivdy skutečné.

1528 27. září Item léta M⁰D⁰XXVIII⁰ blíže k času památky sv. Václava, když král při odjezdu svém z Čech poručil byl některým pánům znamenitým, aby se vložili a přátelsky smluvili s Pražany vypověděnými, tehdy nazejtří ráno titulem kněz Jan, Noznička[a]) řečený, někdy nožíř, v ty časy farář u sv. Havla, následujíce šlápějí správce svého nadepsaného, zavíral své kázání a mluvil k lidu těmito slovy: »Milí lidé! slyšeti jest, že by vás dnes na hradě smlouvati měli někteří páni z poručení královského s vypověděnými: i jáť vás k tomu napomínám, abyšte na své zápisy a na sliby, kteréž ste sobě učinili, pamatovali a nedali se z nich vyvoditi. Ale přídržte se pánův svých a důvěřte se jim, nebť oni vás nezavedou. Pane bože nebeský, dejž to za dar, ať ti jednatelé v nic trefiti nemohou a ať se to jednání rozejde.« — Potom léta 1530, 1530 10. srp. na den sv. Vavřince, jsa již v Tejně náměstkem po Caherovi, kázal děkování lidem na kázaní činiti pánu bohu z toho, že jest je ráčil zachovati před léty minulými od nepřátel pikartův, že nejsou zmordováni všickni mladí i staří od nich. A na potvrzení toho kázal Te deum laudamus literátům zpívati a kollektami to zpívání zavírati.[b])

Pohlediž na takové správce křesťanské, chodili-li jsou šlepějemi Krista, pána svého, i apoštolův jeho, či ďábelskými, a byli-li jsou hodni titule kněžského či nic. Na královské mocné, přísné nejedno psaní i rozkázaní, ani někdy na jiné lidi, aby toho nečinili, nic nedbali. A taková jich svávůle kořen měla od světských správcův totiž od Pražanův tímto spůsobem, že král Ludvík i král potom Ferdinandus přísně nejednou psali Havlovi Caherovi, aby přestal od takových bouřlivých kázání a jiným farářům aby též oznámil, Pražanům také neméň psali, aby jim těch povykův po kostelích nedopouštěli, nejvíc tehdáž, když pod glejtem královským byli ti vypovědění; toho se jest nestalo ani od těchto ani od oněch, nébrž mnohem víc bouřili. A to se vše dálo za spravování Paškova a potom jeho náměstka. Král pak, mocen jsa všecky takové výstupky napravovati, toho jest mlčením pomíjel a k ničemémuž nepospíchal do času, z hodných příčin. A potom Pražané se v tom také tak zachovali, že, kdož mlčí, ten ke všemu povoluje i ponouká.

I kdo tehdá má říkati zlému dobré a černému bílé? A já jistě nejsem tak mistrný, abych uměl proměniti havrana s jeho podstatou v bělost ani labuti v černost. A protož nemohu toho proti svému svědomí zapříti, což znám býti pravé; nebo, jako jest zlé křivdu mluviti, tak také pravdu zamlčeti a zvláště tu, která by měla jíti lidem k oužitku a k vejstraze budoucí, jest věc škodlivá. Neb z kořene dobré a pobožné žádosti nikoli to od nich nešlo, ale pro ten konec, bojíce se, aby překážky v svých neřádných vášních neměli, jako oni mistři a zákonníci, kteří se báli, aby jim Římané pro Krista neodjali prebendy a lidu od nich neodvrátili. Avšak čeho jsou se báli, to jest na ně přišlo. A vždy dobré v tom vyměňuji, než toliko těch se tu dotejče, kdo sou takoví byli, mezi nimižto tak řídcí tehdáž střídmí a rozumní byli, jako včely mezi sršněmi. A ti místo pokoje častokrát nepokoje musili užívati.

---

[a]) Viz str. 290, pozn. — [b]) O tom také teprve nyní kronika píše.

KAPITOLA PÁTÁ.

Což jsem při počátku těchto kněh přiřekl podle mé mdlé možnosti učiniti, zdá mi se, že sem dosti tomu již učinil, k břehu z hlubiny se dobývaje a k konci pospíchaje, ne proto, abych skrze vlastní libost osoby své chtěl se v tom pochlubiti, ale proto, abych jiným lidem k dostatečnějšímu psaní mohl dáti příčinu. A pokud sem mohl, nejvíc střídmosti té jsem užíval, abych pro libost jedné strany nic nepochleboval a druhé pro nelibost v něčem neublížil, nebo bych snad tudy mohl pravdu udusiti. Ale spíše by se to nalézti mohlo při mnohých těch sepsaných příhodách, že někdy přinucen jsem z hodných příčin, abych nětco pominul, neb snadno se můž' každý domysliti, že při takové příhodě víc, nežli jest popsáno, muselo něco posměšného mezi těmi lidmi prazskými jiného mnoho přimísiti. Nebo poněvadž Pražané nestyděli sou se při těch nesnázech netoliko křivého psaní nejednou i mluvení mnohého a zprávy neupřímné učiniti, ale i skutek nepravý a ovšem nespravedlivý k tomu přikládati, vzavše před se věc křivou a zdravému rozumu odpornou, i proč tehdá lidé měli by to zamlčeti, já nenalézám. A z těch ze všech příčin to se najde, že jest věc spravedlivá i slušná o tom, jak se koli to sběhlo, svědectví pravé vydati. I co jest tehdy do toho těm, kdož o tom vyznávají a píší? Ale kdo sou takoví, jenž bližním svým jsou křivdu činili zjevně i tejně, ony vizte a za svou skutečnost záplaty čekejte.

Neb kdo i tohoto nezná, že jest věc těžká o tom, což jest vší České zemi z pověsti jistě vědomo, pravdu, co se v Praze dálo, ututlati a zahladiti, poněvadž jest světlá věc o tom. Vím já, že lidé nastanou v Praze, kteříž jsou nebo zastali věkem svým těch nesnází, nebo že mladší jich od nich nětco o tom, co se jest zběhlo, v rozprávkách slyšeti budou, v jiný rozum sobě to všecko, což jest tuto popsáno, vykládajíce a těmto knihám odpírajíce, a tak pravdu budou chtíti řečí svou falešnou v křivdu převrátiti. A o tom já nepochybuji, že se tak stane, nejvíc od těch, kteříž sou takových věcí nepořádných jedni druhým dopomáhali, jsouce jistcové a původové toho zlého. A protož ti jináč líčiti a souditi toho nebudou, než že jest lejno zlatem učiněno. Také na druhou stranu nepochybuji, že větší strana domácích i přespolních lidí se najde, kteříž té pravdy nikoli zastírati falší nedopustí, ale toho, což jest všemu království Českému i v cizích zemích vědomo, budou potvrzovati, podle své důvodnější nežli prvních hodnověrnosti. Jakož se pak k tomu podobně již nyní času tohoto trefilo naleznouti na dvé spis latinský v místě, tu kdež jest studnice k vedení mravům a k cnostem mudrlantským nejvyšší, ač nevelmi obšírný, ale mnohé lidi jako jed lítý pronikavý, potvrzující zjevně lži pochlebenství licoměrného proti pravdě. Avšak ten člověk, kterémuž mistr Tomáš Vlašimský Kobyla, jiní Jádro říkali*), jenž ten spis udělal, učiv se v logice a sedaje pod strakou, toho se byl ještě v ní nedočetl, kterak by se měl přitom zachovati; měl jest jistě čekati konce, aby jistou pravdu mohl sepsati, neb počátek mnohokrát bez konce lidi zklamává. K tomuto také hotová jest náchylnost, že Pražané budou chtíti pravdu zuřivostí svou, mocí, silou, vážností znamenitým titulem a jinými věcmi podobnými, pýše poddanými, zacpati, aby průduchu žádného neměla, pojímajíce za sebou jiné k tomu sobě rovné, chtíce, aby jim, jich síle a moci x víc věřeno bylo, nežli pravé pravdě, kteráž přemáhati musí. Jakož se pak jim to v těchto příhodách tak trefilo, když jsou chtěli, aby jich pečeti víc věřeno bylo v rozpisování o mordu nežli pouhé pravdě, že se jim to nazpátek obrátilo tehdáž, když — jako říkají — všemu světu známo bylo, že takové jich psaní pravdy v sobě nemělo.

*) M. Vlašimský byl r. 1518 a 1524 děkanem university. Spisem člověka, kterému mistr Vlašimský říkal »Kobyla« a jiní »Jádro«, ač o těch přezdívkách odjinud nevíme, může býti pouze Kronika M. Jiřího Píseckého. Místo »sedaje pod strakou« (pod Strakou?) nelze vyložiti.

Takť jsou také oni starcové Zuzaně učiniti [Dan. XIII.] chtěli, domnívajíce se, že svým starým věkem, vážností, mocí, silou a množstvím, o nich lidským domněním i jinými okolky lstivými pravdu a nevinnost její potlačí a k zahynutí konečnému přivedou, a naposledy že proroka božího Daniele — když volal na bezpráví jich a oni posměšně pobízeli ho, aby seděl v soudích mezi nimi — v potupu i v nebezpečenství života jeho též jako ji svou lží lstivou utisknou; ale bůh obrátil jim to všecko na jich hřbety, protože v tom pokrytství jsouce, nebylo toho při nich skutečně, zač sou jmíni bývali, aby takoví byli, totiž že nebyli spravedliví ani šlechetní, ale falešní, licoměrní, pokrytí, převrácené soudy činíce pod tím pláštěm starosti, vážnosti a povýšení jich. A tak tehdy pravé bude pověděnі o prvních i o druhých v knihách druhých Officiorum [Cic. Offic. II. 13.] Ciceronových, těmito slovy od Socratesa vzatými: »tuto, prej, cestu a chválu blízkou a jako pospolní já pravím býti, jestliže by kdo to činil, aby za jakéhož by jmín býti chtěl, takový vskutku byl; jestliže by pak kteří nevěrným pokrytstvím a marnou postavou a ošemetnou netoliko řečí, ale také i obličejem stále chvály docházeti žádali, tiť náramně bloudí, nebo pravá chvála kořenі od sebe pouští a rozšiřují se, ale ošemetné věci všecky rychle jako kvítí dolův prší, aniž co pokrytého, ošemetného, nevěrného a nepravého ꝛc. můž dlouho trvanlivé býti.« To ten, kterýž obyčeje lidské uměl vypsati.

A protož za pravý základ a za grunt podstatné pravdy toto měj: kdež se koli pravidlem práva upřímně lidé nespravují, ale z něho vystupují, nechtíce k slyšení někoho připustiti tehdáž, když se k rozeznání a k soudu spravedlivému odvolává, hotov jsa všelijakou pokutu podniknouti, ač by proti právu zavinil, ale mocí a násilím bezprávným chtí všecko zacpati, buď dobře nebo zle, že již se to samo znáti dává, když se takovým bezprávníkóm spravedlnosti nedostává, že se k křivdě a k oukladům obrátiti musejí. A taková křivda a faleš musí svůj počátek a základ bráti z pouhé zlosti a nenávisti ďábelské, jako z nějaké studnice, rozličnými prostředky posměšnými a jedněch proti druhým vymyšlenými, za nejpevnější grunt řádu a práva majíce k docházení pravdy kata, biřice a rychtáře, když některé k mukám dadí, aby vyznali, což oni chtí, z bolesti, a když se tu jim nic mnohokrát netrefí, tehdy na tom přestati nechtí, než aby svou libost podle vůle své dokonali, připravíce jej o čest, o hrdlo, o statek anebo k vypovídání.

Toť jest se za našich časův předkem těm osobám často jmenovaným přihodilo od obce Prazské, totiž Janovi Hlavsovi, Danielovi Raušovi, mistru Vácslavovi Danielovu, Janovi Erazimovi, Mikulášovi Šorfovi, mistru Brikcímu a Blažkovi soukenníku, kteříž jsou věrně pracovali v tom městě, dotýkajíce se velikých často a znamenitých věcí, netoliko doma, ale i vně v cizích zemích pro obecní netoliko měst Prazských, ale i všeho stavu městského dobré a někdy i pro krále pána svého, avšak k takové záplatě již psané za své služby jsou přišli. A podle nich jiní povahy nižší, v dobré pověsti zachovalí a šlechetní k nápodobné potupě přišli beze všeho provinění; a to směle, že jest to tak, souditi smím.

Neb všelijaká práva tomu chtí, a ten jest veškeren v nich grunt i podstata, dokudž člověk od žalobníka obviněn, slyšán, souzen řádně a přemožen nebude v některém skutku, a zvláště, dokudž se k soudu a ku právu volá, a on nemůž míti slyšení, že dotud jest nevinný, by pak všickni o něm, že jest takový zlý člověk, v troubu troubili, a to tehdáž, když by nic zřetedlného a příliš zjevného na někoho nic uznáno nebylo. Neb by tu snad bylo zbytečné slyšení, kdež by lidé rukama něčeho dotýkati se mohli, jako v příkladě o Havlovi Caherovi, že jest zjevně po kostelích na kázaní bouřlivé a škodlivé řeči mluvíval před množstvím lidí všech stavův znamenitými, domácími i cizími, v takové věci není potřebí slyšení jiného, poněvadž jsou ho již mnohokrát mnozí slejchali, a protož jest spravedlivě naň pokuta od krále přišla. A tak tehdy s výminkou takové i té podobné příhody, vkročil-li v to moc a násilé, již neslove právo a spravedlnost, ale bezpráví a křivda. Jakož se pak těmto všecko v Praze tak stalo i také toto: když někdo toho na Pražanech žádal i pro pána boha prosil, aby

mu žalobník byl vystaven, oni, že »není toho potřebí, neb my již máme dostatečnou o tobě zprávu«, a také, že »právo žádné nyní moci nemá«, říkali. — A protož já smím každému na budoucí časy raditi, aby na přívětivost nevěrnou, na lásku zevnitřní pošmournou, ani na jiné kterékoli chlácholné věci obecního lidu žádný nespolíhal ani se bezpečil; neb štěstí světa tohoto jest té povahy, dokudž někomu přisluhuje a jako v ničemž jemu neodpírá, dotud věc člověka toho dobře stojí; ale jakž brzo potom pod ním se podvrtne, hned již dává znáti přátely i nepřátely; pakli přísněji k takovému člověku přistoupí, tehdy mezi tisícem přátel domnělých sotva jeden nalezen bude pravý a upřímný.

A tak se právě ono najde, kdož, prej, obci slouží, ten žádnému neslouží. Takovát jest podstata lidu obecního a zvláště městského, že při té straně, kteréž se šťastně a dobře vede, nachylují se, tak v tom běhu mnohokrát syn proti otci, bratr proti bratru a zase též za nepřítele se postaví. A pokudž se jim dobře činí, dotud vděčností svou dobře připomínají a přijímají, ale když pokřik nějaký na dobrodince jich povzejde, již beze všeho rozumného rozvážení a spravedlivého usouzení, co by pravého a křivého bylo, k přítomným věcem toliko se obracují a na všecka dobrodiní předešlá se zapomínají, obyčejem líté a ukrutné zvěři, kteráž, když pán její v svém domu z mladosti ji chová i odchová, dávaje jí jísti, a když se naň rozhněvá, tak dobře jej jako jiného kouše, tepe i trhá, tak takoví lidé svým dobrodincóm se odplacují. Ale toho nepřím, že se k tomu podobných věcí v Římě i jinde mnoho přiházelo. Naposledy také za našeho ještě věku panu Samuelovi řečenému, někdy podkomořímu měst královských, neposlední radě královské, měšténínu prazskému, co se od obce Prazské též přihodilo za krále Vladislava, ještě lidé staří toho vědomí jsouce sobě to připomínají, že bývaje za předního správce a konšela v tom městě, mnoho dobrého jest té obci i všemu stavu městskému činil, a z poníženého jsa stavu vejš a vejš rostl dotud, až u krále lidé lstivě z veliké nenávisti ho osočili a zkazili. Potom obec Prazská, vida[1]) to, též ho sobě v ošklivost vzali a zle o něm až do hrdla zbavení obmejšleli za jeho dobrodiní.[2]) A tak mnoho jiných příkladův jest doma i vně, že jsou lidé dobří v obcech městských nic sobě na nich dobrého nevysloužili, ale někdy ze cti i z statku je zloupivše, o hrdla a o zdraví jich je připravili, quia, ubi multitudo, ibi confusio. A k tomu ke všemu mnohokrát správcové obcí je sami pozdvihají, jimi hýbají a jako myslivec vyžlata na zajíce popouzejí. A někdy sami na sebe také je popudí, když chtí na jiné uvésti zlé věci, že se na ně zpátkem obrátí. Buď bohu chvála ze všeho! Amen.

---

[1]) Tak v rukop.

[2]) Samuel z Hrádku a Valečova, o němž zvláště u Tomka VIII. 461—465. Nevíme, čeho vlastně se tu Bartoš dotýká, jen tolik známo, že Samuelovi r. 1485 bylo odňato podkomořství. Bartoš z Práchňan v Pamětech Dačického píše o něm, že »za krále Vladislava mnoho zármutkův trpěl, také od pánův Pražanův, spolu svých měšťanův«. St. letop. str. 212, č. 593 viní jej, při r. 1476, že jsa purkmistrem, krále neposlouchal a kšafty zamlčoval pro svůj zisk; vzat jsa na závazek od obce, aby se očistil, utekl a potom pod glejtem opět se vrátil, slibuje všem práv býti, ale toho nenaplnil. Musil se vzdáti podkomořství, upadl z toho v tesknost, v nemoc a umřel r. 1488, nejsa práv žádnému. Jeho synové měli pak soudy pro jeho viny.

PAMĚTI O BOUŘI PRAŽSKÉ ROKU 1524.

I.[a])

1524 29. led. Léta páně 1524 v pátek před hromnicemi byl jest sjezd znamenitej[b]) všech stavuov pod obojí spůsobou království Českého a markrabství Moravského s povolením Ludvíka krále, dobré paměti, pro řád a srovnání mnohých rozdílů při víře, při přítomnosti knížete Karla Minstrberského[1]), tehdáž nejvyššího hejtmana království Českého.

Kdež[2]) na témž sněmu mistr Havel Cahera vidín jsa, že by lidu čistým slovem božím posluhoval a nad to pánům Pražanům v listu o zřízení služebníkuov církevních od Martina Lutera, — jenž u něho před tím byl, — i poddaný k volení služebníků církevních jiných i zchválený[c]), tyto artikule sepsal: 1524

Nejprve. Poněvadž lid křesťanský[d])...

To až potud sepsání artikuluov, kteréž jest mistr Havel Cahera spolu s jinými kněžími, kteříž tehdáž podle něho při pravdě boží — a potom, když plášť obrátil, i proti němu — stáli, sepsal a k rozvážení všem stavům při témž sněmu neb sjezdu vydal, kdež na tom se všickni stavové snesli, ty artikule schválili a tvrdili, pravíce, že sou vedle zákona božího, ano i vytisknouti je dali a všem vůbec vydali.

II.[e])

Is. XL, 8. Píše Izaiáš prorok v čtyřidcáté kapitole, že
Mat. 16. XVI. slovo buoží zůstává na věky. Kteréžto slovo boží věčné, jenž jest Kristus Ježíš, syn boha živého, od věkuov a před věky vždycky sa rovný bohu —
Ke Gal. IV. 4. Otci, nejprv když přišla plnost času, aby pád člověka napravil, přirození lidské z čisté panny

---

[1]) V rkp. Mistrberského. — [2]) V rkp. »Když«; opraveno podle str. 302., ř. 5. (viz níže).

[a]) Číslování článků jest od vydavatele. Čl. I. slušelo by se vložiti do čl. III., o čemž v úvodě. – [b]) Srov. str. 15. a 302b. — [c]) Viz str. 108. — [d]) Další shoduje se doslova s textem v kronice Bartošově str. 21.—25, s malými odchylkami mluvy. Různosti jsou tyto: Str. 22. ř. 12. chybí »předpověděného«; ř. 15. jest »koho« místo »komu«; ř. 19. »a učinil-li« m. »učinil-li«; ř. 26. »neb« m. »anebo«. — Čl. 8. ř. 28. chybí »Rokycany«. — Str. 23. čl. 9. ř. 2. chybí »by«; ř. 5. chybí »a napravování«; ř. 6. m. »sebe aby« jest »sebe obojí aby«. — Čl. 10. ř. 11. chybí »a znáti«. — Čl. 11. ř. 13. m. »správcové« jest »správce«. — Čl. 13. m. »O svátostech atd.« jest »Co se pak svátostí, předkem křtu svatého dotýče, poněvadž jeho i zevnitřní . . .« atd.; ř. 15b chybí »toho«. — Čl. 15. zní odchylněji: »Item, co se jiných přidání . . . v zpíváních: předkem — jakož bývalo od starodávna — introitové, zvlášť pak nedělních a svátkův úročních, i jiní, kteříž by z písem božských vzati byli . . atd.«; chybí: ř. 31. »gradualové« »časem svým i«; ř. 34. »podle sněmu Nicenského prefací«; str. 24. ř. 2. chybí »a kollekty, kteréž by se s zákonem božím srovnávaly«; místo toho jest: »zpívání podle zákona božího«. — Čl. 16. ř. 1. b místo »povlovně« jest »povolně.« — Čl. 17. ř. 7. b místo »vážilo« jest »věřilo«; ř. 12. místo »ustanoviti« jest »ustanoviti a zuostaviti«; ř. 13. místo »uminěnému« jest »minénému«. — Čl. 20. m. nadpisu »O svátcích, item« jest »Co se pak svátkuov dotýče, neděle atd.«; str. 25. ř. 4. chybí »také«; ř. 8. chybí »Nanebevzetí panny Marie, anjelův božích, Všech svatých«; ř. 10. m. »ti« jest »a ti«; ř. 51. chybí: »sv. Jana Křtitele, Marie Magdaleny, sv. Vavřince, mistra Jana Husi i jiných dědicův českých zachovávání býti mají«; ř. 14. místo »v nedělské dni« jest »neděle«; ř. 16. m. »aby příčin hříchův« jest »a příčin hříchu«. — [e]) Čl. II. měl by býti vlastně I. jako úvod náboženský k dalším dějům.

na sebe přijal a tak slovo tělem učiněno jest; (Jan I. 14.) podstaty božské nezměniv, ukázal se pravý (Mat. I. 23.) Emanuel, totiž buoh s námi, ačkoli v osobách rozdílně, však v bytu jednostejně, ne jako menší u většího, ale rovný u rovného a tak věčný u věčného; neb když buoh Otec okršlek nebeský i zemský se vším, což v nich jest, stvořiti ráčil, při všem při tom jest byl. Na počátku bylo slovo a slovo bylo u boha a buoh byl (Jan I, 1.) slovo, to bylo na počátku u boha a všecky věci skrze něho učiněny sou. — Málo níž: Na (Jan I. 10.) světě byl a svět skrze něho učiněn jest. Když dokonal zde práci svú vítězně a pansky, stúpil do temností a své volené vysvobodiv vstal z mrtvých, odtud vstoupil k Otci svému v velebnosti a v slávě, aby se přimlúval za věřící (Jan 1, 14.) v sebe. Viděli sme slávu jeho, jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.

Ale šatan, sa od počátku vlastní nepřítel vuole boží, jí jest vždycky, jak mohl, zbraňoval, věcí bohu odporných lidem pod barvú podával, což lidé podle nakaženého přirození svého raději nežli vůli boží přijímali, hněv boží tudy na se uvozujíce, ano i samému Kristu pánu, když všem dobře činil a pracoval o spasení (Jan I., 4, 5, 10, –13.) všeho světa, se protivili. V něm život byl a život byl světlo lidí a světlo v temnostech svítí a tmy sou ho neobsáhly; než svět jeho nepoznal, mezi své vlastní přišel a svoji sou ho nepřijali. Kolikož pak koli přijali sú jej, dal jim moc syny božími bejti, těm, kteříž věří ve jméno jeho, kteřížto ne ze krvi ani z vůle těla ani z vůle muže, ale z boha narozeni sou. A tak svět pravdy nepřijav, raději poslouchal učitele bluduov a lží ďábelských, ty pak, kteříž by synové boží skrze víru a slovo jeho byli, nepřijal a v skutku tyransky odpíral a vyhlazoval. Nebo od počátku pan buoh své volené měl, má a míti bude až do skonání světa, kteréž osvěcuje[1]) slovem svým, jehož jest pozůstavil, když odsud k Otci svému vrátiti se měl, a v něm je chová milostí svou, jakž ráčí, a dary Ducha (Jan I, 9.) svatého. Bylo světlo pravé, kteréž osvěcuje[1]) každého člověka přicházejícího na tento svět, — ale že takových lidí vždycky menší díl býval jest; neb jakž čert Babylon jim osladil, nechce se jim z něho, ale vždy hlouběji do něho lezú a jej vzdělávají falešnými proroky svejmi a do něho mocí všecky táhnou. Kdož by pak tam nechtěl nebo z něho šel, ukrutně obyčejem pohanským s nimi nakládají tak, jako by všecka učení prorocká, apoštolská i samého Krista pána dokonce chtěli vyhladiti, ale neučiníť tomu nic, neb slovo boží zůstává na věky.

Toto pak že se jest dáti tak mělo, učedlníkům svým i jich potomkům ku potěšení pán (Jan XV, 18.) Kristus [předpověděl][2]) řka: »Jestližeť vás svět nenávidí, věztež, žeť jest mne prve než vás v nenávisti měl; byšte byli z světa, svět, což jeho jest, miloval by; poněvadž se[3]) mně protivili, i vám se protiviti budou, a to všeckno učiní pro mé jméno vám; na světě nátisk míti budete, ale doufejtež, neb sem já přemohl svět.«

A tato všecka protivenství za první církve stála sou dotud, dokudž šatan nebyl rozvázán, aby svozoval, když to za času pokoje vnukl vrchním správcům, aby upustíc slovo boží, požádali nejvyššího kněžství neb papežství od císařův a moci světa nade vší církví[a]), i učiněni sou podobni císařům, králům, vývodám, knížatům, pánům, hrabím i zemanuom podle rozdílných úřadů svých, jakož tehdáž hlas slyšán jest: »Dnes vlit jest jed v církev svatú.« A tak (Chelčický, Síť víry str. 37b.) proměněna jest církev v moc světa, ne aby se dala trápiti jako první, ale ona trápila jiné, a tudy smyslila o církvi svaté, o služebnících, o služebnostech i o lidu víc, než učení pána Krista i než moudrost Šalamúnova svědčí i než zpráva apoštolů učí, aby svými divnými službami léčili tělo hřícha a mylně přikryli, tak aby žádný chudý, dobrý, bohobojný nesměl proti tomu nic říkati; pakli by chtěl vůli boží oznámiti, tehdy puovodem prvních pohanuov aby je pobili, stínali i jinak tyransky nakládali.

Jakož pak, když se psalo léta 1415 a něco (1415) prve, pravda páně a slovo jeho počalo zase

[1]) Rkp. osvědczuje. — [2]) dodal vyd. — [3]) Rkp. chyb. se se.

[a]) Rozuměj t. zv. dar Konstantina Velikého, jímž prý dáno západní císařství římské papeži, jakž obecně se věřilo. Srv. Chelčický, Síť víry, kap. XIV. a XV. (vyd. z r. 1521. str. 31 »stolici ciesařskú opustiv sv. Petrovi a jeho náměstkóm ji budúcí ostavil«.)

(1415) kvésti, nešlechetník ten člověk, hříchu syn zatracený, kterýž se pozdvihl nade všecko, což slove buoh, když počal klesati duchem oust pána Ježíše skrze mistra Jana Husi, svaté paměti, a jiné správce věrné, kteříž lid k pobožnému životu podle téhož slova božího vedli a zavedení veliké Antikrista a andělů jeho ukazovali, mnozí toho užasli se a k pravdě boží přistupovali, což odporné kněžstvu a oudům Antikrista bylo, kteřížto obořivše se na též správce, do Konstancí na sněm papežský vy-
III Král 21. dali a zjednavše svědky falešné — jako Jezabel proti Nabotovi — pod glejtem Jana a Jeronyma, nevyslyševše, upálili. Potom na to přišlo, že sou ty všecky, kteříž by se slovem božím spravovati chtěli, oborem se na ně obořivše a ssědše množství veliké, tu malou hrstku pojednou zahladiti chtěli. Ale pán buoh, z milosrdenství svého sám svých věrných jsa ochrana, jako pojest je z toho vysvobozovati ráčil čti o tom Kroniku česků od nějakého Eneáše, potom papeže, České země vlastního nepřítele, složenů[a]), podivíš se, kterak pán buoh na své 1524 volené vždycky bezbožné, — jenž metla dobrých sou, — dopouštěl, aby zkušení jich víry dražší zlata bylo, však proto v ničemž neopouštěl, ale ze všeho vysvobozoval a vysvobodí[b]). Ano i těchto časuov stalo se tomu podobné, když mistr Jan Hus po sto letech odpovídal[c]) skrze Martina Lutera, kterak[2]) nějaký mistr Havel Cahera, jsa v Čechách za předního zprávce duchovního, u téhož Lutera [v] Witemberce také byl, odtud když se do Čech vrátil, jeho učení připomínaje zchvaloval, potom pak obrátivše plášť proti témuž povstal, obec Pražskou, jenž jest hlavní město v Čechách, zbouřil, lidi dobré, kteříž se slovem božím spravovali, o hrdla, statky a živnosti připravoval a o to myslil aby pravda pána našeho Ježíše Krista a slovo svaté jeho zahynulo; však na konec i s pomocníky svými nemohl nic učiniti, než pravda vítězí a slovo páně zůstává na věky věkův. Amen.

III.[d])

Učení a smysl víry mistra Havla Cahery odkud pošlo a jaké bylo s počátku.

Když v České zemi učení mistra Jana Husi, svaté paměti, velmi hynulo puovodem Jana Rokycana, tehdáž vrchního zprávce duchovního v Praze, — kterýž maje známost pravdy páně
Aen. Sylv. i lidem obecním ji uděluje, když v bazilském konsilium biskupství mu bylo slíbeno[e]), i pustil[1]) jest všecko, slíbiv nálezků papežských následovati, jakož skutkem dokonal, když nějakého kněze Michala, že ho z toho trestal — na Karlštejně neb na Poděbradech za krále Jiřího — smrti byl příčina[f]), potom pak čím dále pravda boží zřídka procházela, byvši zametána smetmi nálezků papežských, — ale jakž mistr Jan Hus v Konstancí maje upálen býti pověděl, že bude papežencuom po stu létech odpovídati[g]), a to aby pravda byla, v plnosti času vzbudil pán buoh Martina Lutera, mezi papeženci znamenitého doktora, kterýžto božím spůsobem dobrého svědomí jsouc, jakžkoli knih mistra Jana Husi dosáhši, je oblíbil i zchválil a hned od roty papežské odstoupil[h]), podle slova božího lid učil a pán buoh všemohúcí skrze něho veliký díl lida k pravdě své a jejímu slovu čistému připojil. Učiněn pak byl kazatelem

[1]) Rkp. »pustiv«. — [2]) V rkp. chyb. »když... odpovídal, kterak skrze M. L. nějaký« atd.

[a]) Aeneas Sylvius, Historia bohemica 1458 (vyd. I. r. 1475 v Římě) kap. 36. a d. — [b]) Srv. podobnou myšlenku u Bartoše pís. str. 284 b. — [c]) Srv. níže pozn. g). Rozuměj pověst o věštbě Husově v plamenech, že vzejde po stu letech labuť, jež spálena nebude, což Luther na sebe vztahoval. (Goll, Jak soudil Luther o Husovi, Č. Č. M. 1880, str. 61). — [d]) Spíše by náleželo za čl. V. Srov. s Bartošem str. 107. — [e]) Jest z Aen. Sylvia, kap. 52., překl. Konáčova. — [f]) Srov. Kron. Bartošovu str. 133. pozn. a). Tuto změněn jest bratr český Michal ze Žamberka, vězněný r. 1461 na hradě Mostském, s kn. Michalem Polákem, umořeným r. 1480 na Karlštejně z rozkazu krále Vladislava, o němž viz St. letop. str. 503 a Tomek Děj. Pr. X. 15. — Že Rokycanovi se tu křivdí, viz v článku Gollově: Jednota bratrská v XV. stol., Č. Č. M. 1884, str. 452. — [g]) Srv. pozn. c). — [h]) Omyl, jako by Luther teprve z Husa vzal podnět, ale vysvětlitelný výroky Lutherovými. Srv. Goll, str. 69.

1524 witemberským, města hlavního v zemi Saské, kdežto sedmero učení svobodné jest vyzdviženo, tak že ze všech okolních zemí mládenci mnozí, ano i učenější, aby odtud více nabyli, tam jsou odcházejíce nákladuov znamenitých nelitovali, až i z Česk ho království. A v těch časích nějaký mistr Havel Cahera, aby náboženství luteránské shlédl a snad aby se i přiučil, do téhož Witemberka také jel, kdež čtvrt léta pobyv, do Prahy se zas navrátil, tu na

Br. Matěj svejch kázáních vždycky připomínal, aby se lidé modlili za doktora Martina Lutera[a]), muže osvíceného Duchem svatým v učení zákona božího a písem svatých pravých, pravě i to, že jest ho pán buoh ráčil poslati a voliti etc., při tom všecko náboženství jejich zchvaluje. A v tom času Martin Luter pánům Pražanům i vší obci psaní potřebné o zřízení služebníků církevních udělal[b]), napomínaje i naučení dávaje, co by byl kněz a jaký ouřad jeho a jak by měl volen býti: že od obce, když by pravý — že by slovem božím a svátostmi podle úmysla Kristova posluhoval — uznán byl, a ne od biskupů za peníze mazaný, svěcený a stříhaný; a že by lépe bylo žádného neměti než takové, bohu i lidem ohavné, holené — a k tomu souce jemu v klatbě pro mistra Jana Husi, milého svého, že smějí od něho toho za peníze žádati[c]); — rady zákonem božím provedené dávaje a ty všecky papežské šermy a nálezky až do pekla pohřižuje, jakž v témž psaní gruntovněji a šíře v sobě obsahuje a zavírá — jediného toliko Havla Caheru vymíniv pro mdlé a nemocné — z svěcení papežských, domnívaje se, že by ten byl, kterýž by lidu čistým slovem buožím posluhoval, aby jiné služebníky církevní volil a ustanovoval, ale ač prý i to nebylo by bez hříchu.[d]) Kterýmžto psaním mistr Havel Cahera, když od Lutera do Prahy se vrátil, se chlubil, přiznávaje se, že jest z vůle a z rady jeho, anobrž že jest za to Lutera prosil i nutkal, sa tehdáž u něho, rozumy své k tomu ke všemu dával.[e])

Potom pak o hromnicích byl jest sjezd znamenitej[f]) všech stavuov království Českého 1524 29. led. a markrabství Moravského pod obojí spuosobou pro řád a srovnání mnohých rozdíluov při víře, kdež na témž sněmu mistr Havel Cahera artikule na ten čas potřebné pro srovnání lidu Br. Matěj obecního sepsal a vydal, jakž týž sněm tištěný v sobě zavírá, proti všem ceremoniím papežským, ale však jedni druhé aby sebe v tom pokoji snášeli. A pro tu příčinu sepsání těch artikulóv všickni stavové na tom se snesše, mistra Havla za administratora volili[g]), kdež mistr Havel ten ouřad s pláčem přijal přiřikaje věrnost a stálost, pánu bohu i lidem při pravdě zákona a čtení Kristova státi, a při tom žádal všech stavuov, aby mu pomocni a radni byli při všem dobrém zákona buožího.

Ano i nějaký bratr Matěj, tehdáž v Praze jsa, a lidu obecnému slovem božím podle daruov sobě udělených posluhoval, když o mistru Havlovi takové řeči, pravdě boží náchylné, slyšal, k němu chodíval a napomínal, aby lidi stavěl na gruntu a pravém základu zákona božího a čtení Krista Ježiše, také aby měl rozdíl mezi věcmi podstatnými a služebnými, rozděluje chaterné od dobrého, čisté od nečistého, též aby nechal ustanovení papežských zákonu božímu odporných. To všecko mistr Havel zchválil a pověděl, že chce lidi na pravém gruntu čtení svatého stavěti a ustanovení lidská Antikristova bořiti a kaziti všemi obyčeji. Jakž pak tak udělal, mluvil a dotýkal papeže i biskupuov na svých kázáních, pravě, že sú Antikristové, šelmy a falešní proroci a že nemáme jich nálezkuov a ustanovení držeti ani se jimi kdy zpravovati, jakož se toho víc dočte v listu, kterýž týž bratr Matěj Havlovi administratorovi psal, neb jest tištěný[h]), pro kterýž jest byl vzat do vězení od téhož Havla[i]).

Toho pak učení, kteréž jest mistr Havel od Lutera Martina přinesl, nějaký kněz Martin — jsa tehdáž při sněmu hromničném mistru Havlovi administratorovi k radě přidaný[j]) — s jinými kněžími, kterýmž pravda páně a jeho čisté slovo milé bylo, — v počtu všech XIX —

[a]) Slova »připomínal ... ráčil poslati« — jsou z listu br. Matěje k Caherovi. Viz str. 144. — [b]) Viz str. 108, pozn. a). — [c]) Místo jest vytrženo z textu, kde mluvilo se před tím o papeži; odtud výšin z vazby. — [d]) Srv. M. Luthera De instituendis ministris ecclesiae, Vuittembergae 1523, list A 3 b, C 1 a, b, G 2 a. — [e]) Vše z listu br. Matějova. — [f]) Srv. týž počátek na str. 299. Bartoš, str. 20. — [g]) Vše slova br. Matějova, str. 144 b, ř. 7. a dále. — [h]) »neb jest tištěný« jest asi pozdější připísek, pojatý do textu. — [i]) Viz str. 149. — [j]) Kn. Martin betlémský, příjmím Hánek (Kronika Bílejovského), o němž mnoho u Bartoše i zde níže, v čl. VIII. a IX.

1524 se chopili a podle něho lid obecný proti všem šermům papežským vedli a učili, kdež lid obecný mnohé z vyzších i nižších to vidouce, že by podle slova božího učení jich bylo, oblíbili je i přijali a podle něho stáli; a tak podle sněmu a nařízení hromničného žádnému, 1524
kdož by s nimi za jedno u víře se nesrovnával, na těžkost nenastupovali, ale ke všem pokoj zachovavše přátelsky se chovali, a to nejvejš z přikázání Krista Ježíše, pána jich dědičného.

IV.

Tuto nejprv položí se pro snadší vyrozumění, potom, odkud jest nejprve pošlo vystavování monstrancí.

Léta od narození Krista Ježíše, Syna božího — pro spasení a vysvobození hříšného člověka —
(1415) 1415, ten čas a toho roku, když mistr Jan Hus v Konstancí jat a pod glejtem seděl, byl jest v Praze nějaký farář, jménem Zikmund, a držel faru u sv. Štěpána na Novém městě a druhú u sv. Martina v Starým městě. Ten když viděl, že se lidé obrazům klanějí, ponejprv vystavil monstrancí s tělem božím, — řkúc: »Poď ty sem, hospodáři,« — na voltář u sv. Martina v Starém městě, ukazuje lidem tu Krista a vosobu jeho se vším, jak se z panny Marie narodil i jak na kříži visel, a napomínal, aby vosadní i jiní tu se modlili, klekali, poctivost činili jako bohu Otci, bohu Synu, bohu Duchu svatému; nebo ten jistej farář byl výmluvný i múdrý podle světa, a tak lid boží svou moudrou, úlisnou i chytrou řečí namlouval a k sobě připtahoval, že uvěřili slovům a řeči jeho a prostí lidé obecní byvše novin chtiví pojednou k tomu přistoupili: tu se pak klaně svíce pálili i lampy i lucerny věšeli, modlili se a k tomu jako k bohu volali a, jako by tu sám buoh osobně před nimi v té monstrancí stál na voltáři, všecken řád ke cti té monstrancí činili a na diškant zpívali, na varhany houdli i všeliké poklony, kteréž samému pánu bohu náleží, neopustili, a tak lidu božímu oči i uši naplnili, že slepí i hluší byli, a tudy slovo boží i sám pán buoh v zapomenutí přišlo a přikázaní Kristovo v nic obráceno.

Tu pak, když po vší Praze lidé, kteříž pod obojí byli, k témuž knězi Zigmundovi běželi, tak že u jiných far na kázaních a na mšech málo kdo anebo téměř pusto bylo a tudy pánuom farářům ubývalo, že někdy počinka neměli, tomuto pak knězi Zigmundovi u sv. Martina přibývalo, uhlídavši to lakomé a slepé kněžstvo, vyrozuměli, že jim kuchyně ubude, a když lid oslepený takové řády a cerimonie[1]) při té svátosti sobě oblíbili a míti chtěli, tehdy oni nemajíce monstrancí, v kalichu vystavovali a lidem tu též boha ukazovali. Potom u všech far, což mohli nejspíše, dali sobě monstrancí nadělati a tu Krista celého s kostmi, s vlasy, ve všem jeho bytu, jako by na pravici seděl, vyznávati kázali, kdež ten blud po dnes shlazen není. Potom zamyslili procesí vokolo kostela každý štvrtek a slavnou mši s kantory a varhany, nové modlitby, divné cerimonie a kostelní pejcha při té monstrancí nastaly.

Když pak mistr Jan Hus sedě u vězení uslyšel, co se v Praze děje, zarmoucen jsa, zaplakal, srdečně lituje pádu lidu božího a zavedení věrných Čechuov od nevěrného a falešného kněžstva. I psal do Prahy[a]), aby takový blud a modlářství přestán a zkažen byl a s tou svátostí aby tak vůkol šli, jak Kristus nařídil, vydal i rozkázal na památku smrti své přijímati hodně obcujícím v církvi v pravdě Kristově a nic jináč. Ale že psaní mistra Jana Husi v konsistoři pražské, jakož i zákon boží, ničímž váženo a v nic položeno jest, a to pro to, že sobě více váží, co před papežem neb biskupem, klečíc u noh jeho, slibují, než vůli boží — tu pak nejprvnější monstrancí u sv. Martina mezi jinými klenoty ještě chovají a jest prostá věc velmi, ježto nynější monstrancí proti té stojí za takových deset — a tak čím dále vždycky více váženo jest ustanovení kněžské, nežli přikázání božské.

[1]) Rkp. chyb. »takové řády a cerimonie, takové řády při té«.

[a]) Z listů Husových nelze žádný takto vykládati; domnělé psaní toto jest asi smyšlenka.

1415 Potom pak, když ten jistej, napřed jmenovanej farář štěpánský porozuměl a viděl, že zle učinil, že lid buoží v tak škodlivý blud — kterýž skrze něho zrostl — uvedl, i kázával proti tomu svému prvnímu učení zase nazpátek, ale nemohl nic prospěti ani tomu bludu odepříti, neb lid již na svém stál a kněží, majíc z toho užitek, vedli je mocí k tomu, aby se tu klaněli a jako bohu modlili a ne jinde, ut supra. A tak i po jiných městech ty věci všecko řídili puovodem pražských kněží. Potom i malým dětem po křtu svátosti hned počali rozdávati. I vida to ten jistý kněz Zigmund, štěpánský farář, že z jeho kázaní a učení škodlivější bludové pocházejí mocí, že v Praze i v jiných městech lid uleviti nic nechce ani se obrátiti na psaní mistra Jana Husi, litoval toho rovně jako Jidáš, že zradil snad mistrem svým, i zoufal sobě a tudy naději ztratil, až potom v tom zoufalství a nevěře umřel, ale jeho vymyšlený blud a ustanovení zůstalo až posavad.[a]) 1415

V.

O Rokycanovi, co jest v Basilí, potom v Praze spůsobil, co Havel Cahera v Praze.

Když bylo po smrti svaté paměti mistra Jana Husi a Jeronyma a po vylití nevinné krve Abelovy, jací nepokojové v zemi České byli a jakou pomstu a strach na lid nevěrný
Kn. soudců kap. VI. a sobě protivný pán buoh skrze Jana Žižku — jako na Madianské Gedeona (Judicum [VI]) — dopustiti ráčil, pln svět toho a nepřátelé vlastní v kronice[b]) jasně o tom oznamují.

V těch časích nějaký Jan Rokecana — od města, v němž se urodil, příjmí maje — od stolice římské kněžství také koupil[c]), a když nad jiné výmluvnější byl, lid obecný zření své všecko k němu obrátil, až potom vidín jsa, že by čistým slovem božím posluhoval[d]), až do Basilie na sněm papežský s sobě přidanými z České země vyslán byl; tu nic nezjednavše domuov se vrátili, a Rokecanovi biskupství kostela Pražského slíbeno.[e]) Aen. Sylvius A tehdáž Rokecana, jsa vyžší zprávce v Čechách mezi duchovními, o zpovědi obecného lidu tuze stál a k ní s jinými kněžími po vší České zemi mocí hnal, při té pak zpovědi každého ze jména znamenal a tak pod moc a poslušenství papežovo s svými pomocníky potahoval; s táborskými kněžími

[a]) Jádro podivné této smyšlenky vzniklo snad v »Malé stránce« bratrské: potom vhod přijata a rozváděna byla asi tradicí prvních lutheránů. První zmínka o ní jest ve spise Sermo de corpore Christi »nějakého Jeremiáše«, jejž citují ve svých listech r. 1528-9 kněží Šimon z Habrů a Jan, farář německobrodský (Archiv č. XIV. str. 324—67); spis i skladatel jeho jsou neznámi. Historický základ jest jen ten, že r. 1415 u sv. Martina v St. m. Pr. poprvé podáváno bylo pod obojí spůsobou. Ale farářem tehdy byl mistr Jan z Hradce. (Tomek III. 559.) Vystavování svátosti bylo již dříve; sic v období táborském se omezilo, ale od časů Rokycanových opět se zmáhalo; v tom novotu obřadů viděti mohl jen protivník církve starokališné. Svrchu zmíněného vrtkavého »kněze« Zigmunda (spis Jeremiášův zve jej »Z. z Řepína) sluší hledati v Zikmundu Řepanském, blouznivém vládykovi z okolí žateckého, jenžto však nebyl knězem, tím méně pražským farářem. O něm zprávu máme od Chelčického v Replice proti Mikuláši Biskupci táborskému (psané asi r. 1424, vyd. v petrohradské Akademii S. P. 1893); chýlil se k chiliastickému učení kn. Mart. Housky, ale později od učení svého ustoupil a poddal se kališným. Potom až Hájek z Libočan v kronice své k r. 1415 mluví o Zikm. Řepanském, faráři u sv. Martina, jenž počal podávati z kalicha; odkud Hájek zprávu tu má, nelze rozhodnouti. — Popírání osobní přítomnosti boží, tvrzení, že chtějí kněží míti ve svátosti boha s kostmi a s vlasy, nenávist proti papeži, ale spolu odpor proti podávání svátosti dítkám hodí se již v ovzduší kvasu let dvacátých 16. věku. Snad máme tu ohlas spisu kn. Martina Hánka betlémského z r. 1524. »Spis o potřebných věcech křesťanských« (Jungm. III. 800) — jejž uvádí i Bartoš. Traktát jsem v pražských knihovnách marně hledal. — [b]) Aen. Sylvius. — [c]) O platnosti Rokycanova kněžství byl už v XV. stol. spor; tehdy mu protivníci vytýkají, že dosáhl svěcení nepořádného. Že si je však koupil od stolice římské, je výmysl teprve 16. stol. Srv. studii Zd. Nejedlého: Mládí M. Jana z Rokycan. Č. Č. M. 1899, zejm. str. 524. — [d]) Srv. táž slova o Caherovi str. 299. ř. 12 a. — [e]) Srv. táž slova z Aen. Sylvia, kap. 52. u Bartoše str. 139, řád. 1 b.

(1452) kteříž jim v tom povoliti nechtěli, nýbrž je z toho trestali, na Poděbradech i jinde — potáhši k témuž krále Jiřího — se vězel, a to všecko z té příčiny, aby tudy v Čechách mohl arcibiskupství dosáhnúti[a]).

Když pak Zigmund císař volen sa od Čechuov za krále, aby se v království uvázal,
1436 léta 1436 do Čech a nejprv do Jihlavy přijel, tu po jiném narovnání o večeři páně a svátosti dobré milosti při přítomnosti Jana Rokecany takto narovnáno, aby při rozdávání lid obecný
Aen. Sylv. Historia boh. LII. učili, že by ne pod spuosobú chleba toliko, ani pod způsobem vína toliko, ale pod kterýmž koli všecken a celý záležel Kristus. A když tak ty věci umluveny byly, Rokecana s jinými čtyřmi kněžími jménem všeho kněžstva jeho se přídržícími, když seděl Zikmund na stolici císařské na rynku města postavené, v přítomnosti Albrechta, knížete rakouského, a před velikým pánů a oratoruo vuokol stojících houfem, poslušenství římské církvi činiti slíbil jest[b]). Ale proto mistr Rokecana s svými kněžími po kalichu pustiti nechtěli, než lid obecný pobízeli, aby tak jako oni přijímali, totiž pod obojí spůsobú; kdež kanovníkuom na hradě Pražském zdála se býti věc odporná, i dali biskupu[c]) to znáti a biskup papeži, papež pak dal klatbu na Rokycana, že slibu svému dosti nečiní, i zlořečil ho i krále Jiřího, Českú zemi i všecky, kteříž pod obojí přijímají a pod poslušenstvím jeho býti nechtí[d]).

Mistr Rokecan vyrozuměv tomu, že executoří ani platu od papeže dosíci nemuož a kompaktata v nic obrácená, i psal do Konstantinopole a žaloval církvi řecké na papeže. (1452 29. září)
Tu patriarcha, přečetši to psaní, poslal ty listy do Říma[e]) a papež, jakž to přečetl, hned s svými kardinály vydával kříž na Čechy i na všecky, kteříž jim pomocni byli, i poslal kardinála s vojskem do Čech[f]), a Rokecana též Čechuov k meči pobízel, ježto z toho krve prolévání znamenitě pošlo, avšak pán buoh svým pomáhal.

Nad to vejše mistr Rokecan s svými kněžími v Praze i jinde lid obecný k zpovědi nutili[g]) a tudy vyzvěděli, kteří by při pravdě Kristově stáli, k tomu je přivedli, že zjevně odvolávati museli, a skrze tu zpověď tak srdce prostých vyzvěděli a vylovili, že věděli, co se v radě na rathouze, v sněmu i při králi dálo, a tak lid vomámili, že již kněží počali konšely saditi po městech a po městečkách, ano i v radě s nimi sedati, k tomu i mečem světským vládli a v ruce drželi, a proti komu ho chtěli, pozdvihli; to pak stálo do krále Vladislava léta 1483°. 1483

Tu opět papež bouřil kněžstvo oboje, že proti sobě jedni na druhé kázali, měšťany, obec Pražskú a lid obecný jedněch proti druhým popouzeli, o víru se vadili, tak že v jedné hodině ve všech třech městech Pražských konšely z rathouzuo smetali; jaký pak se tu mord dál skrze neřádně[1]) svěcené kněží, v kronice české[h]) světleji napsáno stojí[i]).

---

[1]) V rkp. »neřádné«.

[a]) Změteny tu události r. 1444 a 1452 s Táborskými a z r. 1461 s Českými bratry. Ale zmatek byl již v předloze spisovatelově, neb i Bartoš v kronice má omyl týž. Viz str. 132. — [b]) Aen. Sylvius kap. 52. Srv. Bartoše str. 139b. — [c]) Vztahuje se ke sporu Rokycanovu, propuklému hned v Jihlavě r. 1436 s biskupem Filibertem konstanským, zástupcem koncilia basilejského; skladatel čerpá z Aen. Sylvia. — [d]) Vztahuje se až k l. 1464—5. — [e]) Z traktátu Václ. Valečovského proti Rokycanovi. Srv. Bartoše str. 139, ř. 18 a. — [f]) Změten tu kardinál Julian Cesarini, vedoucí křížovou výpravu do Čech r. 1431, a poslání legátů papežských proti Jiřímu z Poděbrad, kteří hlásali křížovou válku, ale sami boje se nesúčastnili. — [g]) Slova »kněží... k zpovědi nutili« ozývají se u Bartoše (str. 208 ř. 4 a) při vypsání o Mikulášovi a Kláře. Spisovatel má na mysli odvolávání vězňů bratrských r. 1461. — [h]) Může býti jen předloha rukopisu M v Starých letopisech českých, ježto jen M o bouři mluví. Srv. i Bartoše str. 287 a dále. Oběma bylo pramenem asi sepsání třetí, ale nedávné, strany protiřímské a protikališnické. — [i]) Pořadem měl by nyní následovati čl. III., kdež jest řeč o působení Caherově, jakž dí se v nadpise.

VI.

Co se dálo při korunování krále Ludvíka a královny Marije[a]).

1522 Takové pak skrze duchovní zprávce — kteřížto lid svadivše, hned se zase slezli[b]) — trvaly až do dospělých let Ludvíka krále, kterýž pojal sobě za manželku Mariji, císaře Karla Pátého sestru. Léta 1522 ty časy přijel s ní do Prahy, potom po několika dnech král Ludvík vystavil kredenc, kterýž přísluší k korunování, když mají královnu korunovati. Tu opět páni a rytířstvo se svadili, římané chtěli blíže při králi, než kteří pod obojí spůsobou přijímali; čeští kněží též v Praze se bouřili, sami mezi sebou na se žalovali. A tak páni a rytířstvo při korunování nemohli se smluviti o to, kdo co má před králem a královnú nositi, jakožto korunu, meč, sceptrum, pozlacený dva bochníky chleba a nětco jiného víc ꝛc.; a když se o to tak vadili a několiko dní smluviti se nemohli, rozhněval se král Ludvík i zbořil ten připravený majestát i kredenc, i stan kázal schovati i vše, což k tomu strojeno bylo. Když se ty věci tak zběhly, tehdy král poslal pro purgmistra do Starého města jménem Jana Hlavsu a druhého Mikuláše Šorfa, senátory pražské, muže upřímné, pravdu boží milující a podle ní stálé, s těmi dvěma se radil a jim ty věci předložil, co jest se stalo, že se páni a rytířstvo o to[1]) svadili, kdo co nositi má při korunování a kdo blíže při králi nebo královně jíti má.

Tu svrchu jmenovaní měšťané radili králi takto: poněvadž ty věci J. M. Kské i královny Její Msti se dotejčí, aby král vzal na hlavu 1522 korunu, do pravé ruky meč a do levé sceptrum, a královna aby vzala do jedné ruky zlaté jablko s křížkem a do druhé dva bochníky chleba pozlaceného, jakož se pak tak všecko dálo, jakž ti svrchu jmenovaní měšťané radili. Nebo když po korunování bylo, s tím se vším král J. Mst. z kostela sv. Václava šel i královna Marije, manželka jeho, s ním; a když přišli na palác zámku Pražského, tu byl stůl připraven k tomu, kdež král nejprv položil korunu na stuol i sceptrum, ale meč vzal jeden z truksasů a stál s tím mečem před stolem. Též i královna jablko a pozlacený chléb položila na stuol a těšila smutného krále při jídle, nebo dokud sou vobědvali a jedli, žádný z těch pánuov pro hanbu se nevokázal, pro kterúž věc král J. Mst. se hněval i ti všickni, kteříž králi přáli.

Item Zdeněk Lev z Rožmitála s některými — kteříž pod jednou byli — pány hněvali se, že se jim ta lehkost při korunování stala, podle něhožto mistr Jan Pašek[c]), — kterýž z mládí mendíkem ve školách bývaje a jsa vtipu ostrého k mistrovství sedmera umění potom přišel a k bohaté vdově se přiženiv, měšťanem pražským učiněn, kdež když mnoho v té obci předčil, ačkoli pod obojí spuosobú byl, však k římanům náchylnější, — proti svrchu řečeným měšťanům z příčiny napřed povědéné hněvem se[2]) zapálili, mstíti se žádajíce[d]).

VII.

Co se dálo v Praze na sněmu při legátích od krále Ludvíka vyslaných, a kterak se stavové sami svoji svadili[e]).

Potom pak král Ludvík odjevši do Uher, když sněm na Pražském zámku uložen byl, z příčin sobě náležitých nemoha sám na něm býti, pro jednání svých věcí legáty na tejž sněm, biskupa kroměřížského a pana Ortlofa[f]) poslal. Tu před týmiž legáty královskými

[1]) V rkp. »toto«. — [2]) Rkp. »sa«.

[a]) Srv. Bartoše str. 12. — [b]) Věta v pomlčkách zdá se cizím přípiskem. — [c]) Srv. Bartoše, str. 17. — [d]) Srv. Bartoše, str. 3. — [e]) Palacký V2, 464, Tomek X 546; Bartoš str. 27 a pozn. Zpravodaj asi nebyl přítomen a psal později, tudíž splétá věci tehdejší s pozdějšími. — [f]) Stanislava Thurzó (sídlícího v Kroměříži) a Artleba z Bozkovic.

1424 a plným sněmem mistr Korambus, kněz pod obojí spuosobú, s jinými kněžími vyznával, že v svátosti těla a krve pána Krista jest celý Kristus, jak se z Panny Marie narodil[a]), s tělem i se krví, a že pod jednú spůsobú muož přijímáno býti, i jiné rúhavé věci — že kdyby od těla božího krev odjal, rovně by tak bylo, jako by z rány talov vyčistil, – mluvil a dlouhou řeč udělal, kdež mistr Havel Cahera, kterýž prve proti tomu všemu mluvil, — jakož napřed[b]), — a mistr Pašek s svými pomocníky té řeči potvrdili a pravili, že »již tak držíme, věříme a jinak nic«.

Ale Jan Hlavsa a jiní konšelé, kteříž při pravdě stáli, a s nimi na sto souseduov tomu odpor učinili, a tu hned na témž zámku oznamováni, kteří tomu vyznání Korambusovu odpor učinili. Též pan Wartumberský, ty časy nejvyšší purkrabě[c]), tomu odpor učinili, jakož ho potom skrze to ouřadu zbavili i Litoborského, kterýž byl zemským písařem. Ten mluvil takto, jmenuje nejprve biskupa i všecky pány, řka: »Abyšte znali, že my teď, kteří sme pravdu páně poznali, při té pravdě od mladosti vzrostli, té řeči neduovodné místa nedáváme, a zachovát nás pán buoh, abychme my tak měli věřiti. Já sám od sebe pravím: tu hloupú a prostú víru, kterú Kristus nám vydal, na té víře i umřel, já při té víře živ i mrtev býti chci, státi a trvati a od kalicha páně nedám se nikoli utisknúti a přitom i umříti chci[d]).« K tomuto se vohlašovali páni, rytířstvo i všickni, kteří při pravdě stáli, jakož vejše dotčeno.

Proti tomuto mluvil biskup, královský legát, řka: »Já té řeči nepřijímám od vás.« — Též mistr Pašek, Havel Cahera se vozejvali a potvrzovali řečí Korambových[e]). Potom biskup počal mluviti o kompaktata dlouhou řeč, basilejské koncilium ku paměti přivozujíc, též že otec svatý svého legáta u krále JMsti má v Budíně, zavazuje svou řeč, že by s panem Ortloffem na to posláni byli. Tehdy pan Ortlof, druhý královský legát, tomu odepřel a pravil: »Já, páni milí, o tom nic nevím, mněť od krále JMsti poručeno není, abych já co o víru nebo kompaktata měl jednati, a z té příčiny na ten čas povodejdu«, i šel pryč a nechtěl se tu k ničemémuž přimluviti víc, ač biskup žádal jeho i pan Lev i všickni z římské strany, ale pan Ortlof řekl hněvaje se: »Co jest mně poručeno, to jednati chci a v jiného se v nic dáti nechci«, a s tím šel z zámku doluov[f]). 1524

(1521) Mistr Pašek pak léta 1521 a kněz Jakub příjmím Kubíček, kněz Šídlo s některými jinými zarazili bratrskou literátům znamenitú procesí: každý čtvrtek z Tejna s velikými svěcmi ráno nejbohatší v Praze šli a farář z Tejna nesl za nimi monstrancí, tu pak slavná mše na diškant, varhany, regaly[g]), že všecko na horu musilo, a žádný proti tomu mluviti nesměl pod uvarováním a vypověděním z města.

(1518) V těch pak časích, když se to tak dálo, král Ludvík dobré paměti v Uhřích byl, hofrychtýře v království Českém nebylo, kterýžto úřad i poctivý i užitečný [jest][1]) a měštěnínu pražskému neposlednímu se dává. Mistr Pašek jsa

---

[1]) Dodal vyd.

[a]) Skladatel mylně uvádí sem a přisuzuje Korambovi řeč, kterou mluvil M. Jan Pašek z Vratu na sněmu r. 1525, 25. led.; ač-li zmínka o talovu není později připsána. Korambus od 22. července 1523 až do listopadu r. 1524 byl ve vyhnanství. Viz Bartoše, str. 117., a před tím str. 19, 71. Na sněmu svatomarketském jednalo se jen o kroky proti zánovním lutheránům, proti čemuž Hlavsa, Vartmberk i Litoborský protestovali. — [b]) Viz str. 302. — [c]) Jan z Vartmberka, nejv. purkr. od 3. března 1523 až do 3. února 1525. — [d]) Ježto nevíme, co bylo mluveno na tomto sněmu r. 1524 o víře, nelze rozhodnouti, vskutku-li tenkrát Litoborský tak mluvil, či trvá-li ještě zde omyl skladatelův s rokem 1525; tu však není povědomo, byl-li Litoborský účastněn. — [e]) Buď spisovatel mýlí se v době nebo v osobě Korambově. — [f]) Tu jeví se odpor proti udání Bartošovu, str. 28, že p. Artleb byl nemocen a poslové královi jednali bez něho; ale snad byl nemocen jen některý den, kdežto sněmovní jednání trvalo déle. — [g]) Srov. o procesí obdobná slova, výše str. 303 b, kde se dí, že se stalo již r. 1415. Též St. letopisy č. 1036 (str. 437) připomínají procesí ve čtvrtek, trvající od mnoha let, že r. 1519 zkazil ji farář týnský Poduška; r. 1521 mohlo tedy jíti pouze o její obnovení, ale nic o tom jiného nevíme. Kněz Kubíček (Jakub Slovák) poprve znám je r. 1520-3 jako farář u sv. Jiljí, kn. Václav Šídlo (Subule) až 1523 u sv. Mik. v St. m. P. — Zdá se, že i tu jest omyl s pozdějším procesím některým, o nichž zvl. psáno u Bartoše str. 263 a; r. 1521 sotva by pro odpor procesím vypovídali.

(1518) toho ouřadu žádostiv, — a jsa prvním konšelem v Praze, — aby k němu přijíti mohl, posla k králi o túž věc poslal, a Jan Hlavsa, tím aby od sebe nestrkal, ač by ho týž úřad potkati mohl, též k králi posla svého poslal; kdež poslové jevše a jeden o druhém nevěda, Jana Hlavsy posel prve k králi přijel a bez meškání listu dodal, jeho věci jednal a zjednal a tak, že Janovi Hlavsovi ofrychtýřství slíbeno a dáno, což opět odporné mistru Paškovi a jeho rotě jest bylo [a]).

Potom pak když konšelé pražští obnoveni měli býti, byl obyčej, že bez přítomnosti krále sami o volence losovali, a na kohož los padl, ty volili; kohožkoli, ten býti musil; ale však (1518) král Ludvík proto jest poslal na rathouz pražský, aby Jana Hlavsu prvním udělali. Kterýž když volen byl, vymlúval se z toho, že by tomu dosti učiniti nemohl, neb již ofrychtýřem byl, a to stálo na dvě hodině. Tehdy rota Paškova vida, že jím býti nechce, řekli: »Což pak, však máme na to místo jiného«, i šli pro mistra Paška [b]), neb ho již na rathouze nebylo, a přivedše ho udělali ho primasem; kterýžto stoje a přebíraje se v páteřích, kteréž v rukou nosil, řekl: »Nu, páni milí, jáť budu zlého trestati« — a v tom jiní voláni [c]). — I udělal-li jest pak tak, níže uslyšíme [d]).

VIII.

Kterak mistr Havel Cahera odstúpil od pravdy boží s svými pomocníky, jak proti bohobojným kněžím a lidem na odpor odstupoval [e]).

1524 17. kv. Léta od narození Vykupitele a Spasitele našeho MDXXIIII mistr Jan Pašek, první z konšeluov, ten outerej před sv. Trojicí svolav obec Pražskú na rathouz, nejprve toto jest jim oznámil, kterak kněžstvo pražské v nesvornosti jest a jedni na druhé káží, ježto z toho mohla by i v lidu vuobec nevole a nepokoj zrůsti; však pro dobrý pokoj a lásku pan purmistr se pány soudci i pány staršími volili sou z sebe osoby, aby oni na tom poseděli a obmyslili i sepsali, kterak by se kněží chovati měli [f]). Ti pak volenci vybraní, — což sú omyslili, níže bude postaveno [g]), — podali sou toho panu purgmistru a pánuom soudcům. Tu pan purmistr se pány soudci a pány staršími, pováživše mezi sebou, oblíbili sou to a povolavše 1524 všeho kněžstva, učinili mezi nimi vejpověď, kterak by se chovati měli i držeti, a to pod pokutou z města vypověděním, poněvadž pan purmistr i všecka obec na tom zůstali, aby tím žádný nehýbal.

Při tom otázán jsa mistr Havel Cahera, — kterýž před tím při pravdě boží zdál se vidín býti, — jsa otázán z vůle pana purmistra a pánuov, chce-li se podle té vejpovědi zachovati — obrátiv plášť na ruby — pověděl, že chce se tak zachovati s svými kněžími.

Též otázán i kněz Martin s svými kněžími, chce-li se zachovati podle té vejpovědi, odpověděl, že za to žádá, aby mu prodlení

---

[a]) Vztahuje se nejspíše k prvnímu hofrychtéřství Hlavsovu r. 1518. — [b]) Pravda-li to, mohlo se státi jen r. 1518, neboť volba r. 1524 byla z vůle královské již proti straně lutherské, a tedy i proti Hlavsovi. — [c]) Může se vztahovati i k r. 1518, ale spíše k r. 1524. — [d]) Viz níže čl. VIII. a d. — [e]) Psáno patrně od svědka. — [f]) Už 8. dubna učinili stavové světští a duchovní pod obojí spůsobou výpověď mezi kn. Jakubem Slovákem a Martinem Hánkem betlémským (půhony v registrech komor. soudu 4 F A 9). Dne 11. května byly již artikuly proti lutheránům hotovy, neboť kn. Martin v listu svém (níže čl. IX.) píše: »kteří sme při schodu svém panu purkmistru a pánuom tu středu před sv. Duchem (11. květ.) odpovídali«. — Ježto při té schůzce podle slov Paškových učiněna výpověď z artikulů již hotových, sepsání jich a tudíž i volba výboru k jich sepsání stala se již před tím. Artikule však dostaly datum teprve vyhlášení, 11. května. Při té schůzi 11. května stěžovali si i kněží Martinovy strany; o tom zmínka v listu kn. Martinově, jenž je sic též odpovědí na jednání 17. května, ale toho dne o útiscích nic nebylo řečeno; mohly tedy stížnosti býti proneseny jen o schůzi předchozí. Schůze 11. května byla jen schůzí rady, schůze 17. května celé obce, a tu hlavní kusy jednání asi opakovány. Zpravodaj byl jen při tomto shromáždění. — [g]) Ale není. Artikuly viz u Bartoše na str. 45.

1524 dáno bylo, že chce brzo odpověď dáti s svými bratřími, jakož potom dal odpověď takovú, že podle té vejpovědi v některých artikulích zachovati se nemuož s svými kněžími, a to pro své svědomí, a že sú proti zákonu božímu v té vejpovědi některé artikule[a]).

Po té pak vejpovědi brzo některý den
24. květ. vstúpil jest před pana purgmistra a pány a vzal jest odpuštění s kněžími svými, jichž bylo v počtu XVIIII; při tom jest některé řeči mluvil, klada příčinu, proč odpuštění béře, a žádaje pana purgmistra za to, aby to jeho mluvení v obci oznámeno bylo, kdyby pospolu byli. Tu pan purgmistr a páni dali jemu odpověď, že oni jemu odpuštění nedávají, a také to, což jest mluvil, aby měli přede vší obcí oznamovati, nezdá se jim učiniti; než chce-li kněz Martin to, což jest mluvil, sám oznámiti před pány staršími, že mu toho přejí, nebo hned na zejtří měli býti na rathouze. Odpověděl kněz Martin, že toho nemíní učiniti, aby s tím měl před pány starší vstúpiti.

A hned po té řeči mistra Paška čtena jest ta vejpověď v svých artikulích, a když jest přečtena, mluvil jest mistr Jan Pašek, že se jest stala námluva panem purgmistrem a pány, a pány soudci i pány staršími na ty artikule, kteréžto sou kněžím oznámené; »ale však toho nezavřeli, leč k tomu vuole vaše, páni obecní, bude, a protož u sebe tu věc uvažte, a což při tom bude vuole vaše[1]), chceme rádi slyšeti; nebo, jakž jiných věcí bez vás nezavíráme, tak i tato není námi uzavřína.« Po té řeči vyšli sou z obce pan purgmistr se pány staršími, oznámivše obci, že ty věci mezi sebou rozjímati chtí, aby obecní páni též učinili. Potom přišli zase do obce [a][2]) oznámili skrze pana purgmistra, že oni sou za jedno o to všecko, což jest na obec vzneseno, kromě toho, co se dotýče kněží s knězem Václavem příjmím Šídlo, »však bude-li vůle vaše při tom, páni obecní«[b]).

Po té řeči vyvstal pan Jiřík Hrdina od věže[c]) 1524
a mluvil jest z poručení většího [dílu][2]) obce řka: »Páni soudci a páni starší milí! Co se té vejpovědi dotýče, která kněžím oznámena jest, proti nám není, než toliko ve třech artikulích, k kterýmžto artikuluom jest mně poručeno, abych promluvil. Nejprve, kdež jest kněžím rozkázáno od pana purgmistra a pánuov, aby těch slov, ježto sou ze čtení svatého, skrze kteráž slova chléb v tělo a víno v krev Krista pána obrací se, lidem k slyšení a vyrozumění aby nemluvili a neohlašovali při posvěcování, — proti artikuli tomu tak pravíme: Poněvadž pán Kristus při té slavné poslední večeři před svými učedlníky, totiž apoštoly, ta slova zjevně mluvil, aby je slyšeli a jim rozuměli, když jest vzal chléb, dobrořečil a dal učedlníkuom svým
řka: »Vezměte a jezte, toť jest tělo mé«, též Mat. XXVI, 26.
i kalich vzal, řekl: »Tentoť jest kalich nového Mar. XVI, 22.
svědectví v mé krvi, kteráž za vás vylita bude etc., píte z něho všickni«, ježto slova ta jsou ze čtení Luk. XXII, 19.
svatého, a s těmi slovy poslal jest pán své apoštoly a rozkázal jim, aby kázali čtení všemu stvoření, a to bez vejminky, ne tak, aby díl čtení oznamovali a některá slova ze čtení svatého aby zatajili a s nimi mlčeli; ale oni, jakožto věrní učedlníci a poslové pána svého, naučeni souce od něho a naplněni Duchem svatým, kterýž je naučil všem věcem a všelijaké pravdě, šli sú a zjevně učili a kázali lidu čtení svaté, nic nezamlčujíce, ale všecko, což sú od pána Krista slejchali i vídali, byvše při něm; nehleděli na tento nebo onen čas, než oznamovali sou vůbec k národuom a lidem a přede všemi nahlas mluvili, s ničímž se nekryjíce, jakožto ti, kteréž jest sobě pán Kristus ze všeho světa vyvolil a vůlí svou dal jim poznati, i věřili, že snáze nebe i země pomine, nežli jediné slovo Kristovo; a to jsú ti právě předkové naši, těmito se nám sluší zpravovati, ale ne tím, jakž jest bylo za našich rodičuov, jakož tak někteří

[1]) V rkp. »vaší«. — [2]) Dodal vyd. — »Větší díl obce« = majorita.

[a]) Viz níže čl. IX. — [b]) Kněží Korambus, Slovák, Šídlo a Šimon byli 23. července 1523 od obce, tehdá Hlavsou řízené, vypověděni; nyní běželo as o jejich návrat. — [c]) Dům »u věže« byl za farou sv. Mik. v St. M. P. Dnes 931-I. Jiřík Hrdina byl syn Mikulášův z domu Hrdinovského (č. 159-I.), držel drahně zboží při St. M. Pr. na vinicích, i statek zemskými deskami zapsaný u Žatce. Dům »u věže« prodal potom Václ. Chalupovi. R. 1535 vdova po Jiřím Marketa činí kšaft (kn. arch. praž. 159, Q 16).

mluví i chtí míti; — protož, milí páni, ať jest nám čtení svaté a pravda Kristova svobodně kázáno a vyhlašováno, tohoť žádáme.

K druhému artikuli — kterýž v sobě zavírá, aby kázáno nebylo, aby pán Kristus jinde nebyl než na pravici, — takto pravíme: že Kristus pán jest na pravici boha Otce. Abychme se měli dohádati, proč jest na pravici anebo není, nám toho žádná potřeba není, neb o tom v Starým i v Novým zákoně hojní duovodové a jiná křesťanstva rozličných jazykuov zjevně vypisují a vyznávají, že jest vstal z mrtvých a že jest vstoupil na nebesa a že sedí na pravici boha Otce všemohúcího a že odtud přijde soudit živých i mrtvých ꝛc.; jinde, jakožto v čistým srdci, dobrém člověku, že jest duchovně, mocně, jakož i v svátosti opět duchovně a mocně i posvátně, a potom všady, kdež ráčí, jako mocný pán; a protož má to zjevně, svědomě a svobodně kázáno a mluveno býti, že pán Kristus jest na pravici boží osobú svú a ne jinde, a že odtud přijde k soudu a ne odjinud, jako církev věrných vysvědčuje po všem světě.

Třetí artikul jest: Byl-li kdo nalezen v které osadě bludný u víře, takový aby byl napraven farářem té osady ꝛc.; — k tomu toto pravíme, že jest to věc velmi nebezpečná, aby farář měl koho jiného napraviti, kterýž se sám časem napraviti neumí u víře a potřebuje správy od dobrého člověka, kterýž by měl známost v zákoně božím; a tak, kterak by ten a takový farář neb kněz měl jinému správu dáti, kdyby jí sám neměl? Při tom nechť jest takto: najde-li[1]) se kdo bludný, nechť jej farář oznámí panu administratorovi, a pan administrator, přijma k sobě radu, toho faráře i toho člověka vyslyše, k nápravě, najde-li se při něm jaký blud, přivede. K tomu pak ke všemu jest potřebí, abychom pilně povážili zřízení sněmovního teď při hromnicích[a]), jenž v sobě to světle drží a zavírá, že čtení svaté má býti kázáno v své čistotě a pravém smyslu bez lidských přídavkuov, a kteříž by je tak 1524
slyšeti, učiti, jeho následovati chtěli, ti a takoví nemají od žádného haněni ani kaceřováni býti; též také mdlejší, kteříž by po zvyklostech a ustanoveních lidských toužili, aby potupováni nebyli, tak aby láska, mír a dobrý pokoj zachován byl ꝛc. Milí páni, zachováme se podle zřízení téhož sněmu, kterýžto je zavřín všemi štyřmi[b]) stavy pod obojí spuosobou, a napřed dle božího přikázání; mám za to, že ještě v paměti máte, co jest bylo v tom sněmu zavříno a nejprve stavem kněžským, potom stavem panským, a když se tak zachováme, budeť mezi námi láska, svornost i výborný pokoj.

Což se pak toho psaní, kteréž sú mezi vás i nás poslali kněz Martin s jinými kněžími[c]), k tomu toto pravíme: Poněvadž ti kněží svejm psaním toho žádají, aby slyšáni byli, ano prve mnohokrát jich žádost taková byla a zvláště od kněze Martina, ten se jest k tomu často volal, na mnohých místech žádaje toho, na duchovních i na světských, znal-li by kdo při něm jaký blud proti zákonu božímu, aby to jemu ukázal písmem a zákonem páně, že od každého s milostí přijíti chce a ihned napraviti dle přikázání božího[d]), — protož znajíce to a takové podvolení i žádost, za to prosíme, že k tomu povoliti ráčíte a pana purgmistra a pánuov požádáte, ať k tomu ráčí ty osoby vybrati a voliti, lidi dobré a v zákoně božím umělé, k tomu ať přijmou pana administratora v jakýmkoli počtu kněží, ať tu kněz Martin s svými bratřími vydá počet z svého učení, kteréž praví býti z zákona božího. Jestliže by skrze ty pány volence bylo vyhledáno co bludného při knězi Martinovi s jeho bratřími, a to se zákonem božím provedlo i ukázalo, tehdy my všickni od kněží těch odstoupíme, a nedej nám toho pán buoh, abychom měli při bludu státi a jeho se držeti. A za to více prosíme, abyste se ku pánu purgmistru a pánuom přimluvili podle nás, aby ráčili to učiniti, aby

---

[1]) Rkp. nejde-li.

[a]) Viz str. 21. — [b]) Řečník má snad na mysli 3 stavy světské a stav duchovní. Možná i, že autor spisu byl Moravan. — [c]) Viz níže čl. IX. — [d]) Srv. Bartoše str. 135 b.

1524 kněz Martin s svými kněžími v svá místa zase puštěni byli a odtud aby neodcházeli, až by tato věc těmi pány volenci svůj konec vzala ꝛc, nebo slyšeti, že by pan administrator odsud je[1]) vyhostil. Jistě toho žádáme z hodné příčiny, poněvadž nás tím dotýčí i kněží, kteří stojí při knězi Martinovi.

A tomu se dobře rozumí z toho, kdež jest mistr Jan[a]) toho dotekl obšírně, kterak naši kněží káží a z toho že by nějaká nevole přijíti mohla, druhé, že kněz Martin s svými bratřími i s lidem, kterýž jeho učení — z zákona božího pošlé — následuje, u veliké ošklivosti sú, a to se o nás zjevně mluví, že sme lidé bludní, kteříž koli se učením jeho spravujeme; protož abychom z toho zlého domnění vyšli, vždy prosíme, aby ti kněží byli slyšáni, nebo lid boží v svornost, v lásku a dobrý pokoj nic snáz neuvede jako známost zákona páně, tenť nás pojednú smíří; i věříme vám, že naši žádost v tom vyplníte a to učiníte předkem pro pravdu pána Krista i pro jeho zákon svatý, kterého jest potvrdil na kříži svatým, i pro výborný pokoj mezi námi, také pro poctivost města tohoto, poněvadž v cizích zemích slovo znamenité nese o sobě, kterak sou v něm lidé moudří a opatrní, že svým rozumem mocných a velikých věcí obraňují, také i pro naše duše, abychom my v tom nezhynuli, jestliže jsme v jaký blud uvedeni; za to vás prosíme, páni soudce, páni starší i páni obecní milí, že naši žádost vyplníte.«

K těmto řečem mluvil jest jeden klobúčník jménem Poledne a řekl jest, že »ta vejpověď, která jest nám čtena z rozkázaní pana purgmistra a pánuov a pány soudci a pány staršími uvážena, nám se ve všem dobře líbí a při té i stojíme podle pana purgmistra a pánuo. A co se dotýče toho psaní, kteréž sou mezi nás poslali kněz Martin s jinými, to se nám v žádným artikuli nelíbí, neb tím psaním dotejkají pana 1524 purgmistra a pánuov a lehkost jim činí a v tom jim ubližují, že by pan purgmistr s některými pány staršími tu vejpověď zřídili, ježto my v tom litujeme pánuov svých, že jich kněží v psaní svým dotejkají ꝛc. Kdež se pak kněz Martin s kněžími svými k slyšení volají, poněvadž sú odpuštění vzali, my jich nechceme zde míti, ať táhnou jednou předce«.

K tomu podobně přimluvil se Beneš ručnikář, však proto s tou výminkou, aby je prve vyslyšeli podle žádosti jich a podle přímluvy některých souseduo; než toto k tomu přidal, že ti sousedi, kteříž kněze Martina následují, nočně se u něho scházejí a zapisují se, tak že by jich již veliký počet byl, ježto se to tak jistotně děje a nalézá ꝛc.

Na tu řeč Beneše ručnikáře dal odpověď Jiřík Hrdina a řekl: »Však ty tu vymyšlenú a křivú [řeč][2]) mluvíš a pravdy nemluvíš«, žádaje při tom pana purgmistra a pánuov i vší obce, aby tomu nevěřili, čím je Beneš ručnikář s svou rotou naříká.

Potom mluvil pan Jan Legát[b]) takto: »Páni sousedi, když toho žádáte, aby ten artikul obšírněji uvážen byl, co se těch slov při posvěcování dotýče těla a krve Krista pána, abyšte věděli a znali, že ta slova sou složena od dobrých a učených lidí, ježto sou měli Ducha svatého, a to pro nebezpečenství, aby těch slov někteří zlí lidé a báby k čarám [neužili][2]), slyšíce a umějíce je. Kdež pak toho žádáte někteří, aby kněz Martin s svými kněžími slyšán byl, proti nám není, nechť by pan purgmistr a páni se pány staršími a pány soudci vyslyšeli je«.

A k tomu se přimluvil Beneš ručnikář, aby se tak stalo, aby slyšáni byli.

Dále mluvil pan Jan Legát řka: »Jakož ti kněží píší, jaká by se jim křivda a nátiskové

---

[1]) Rkp. chyb. »se«. — [2]) dodáno.

[a]) Z Vratu. — [b]) Jan Legát byl syn známého Bohuslava Legáta z Ráje, soukeníka († 1513), majitel domu na malém rynečku staroměstském vedle nároží do ulice Melantrichovy (č. 461-I.), jejž koupil r. 1519; 1506–1518 býval mezi konšely viničními, 1518–1530 perkmistrem. Náležel k předním boháčům městským. Choť měl Dorotu. (Tomek IX, 323, 324; XI. 423; kn. arch. praž. č. 2005, list O5, Q2, R4, 8; 2106, 17, 76, 105, 164, 172, 176, 181, 330, 340, 371, 372; 2110, 192; 2110, 290; 2142 Y 20; 2119, 80.

1524 dáli od lidí, my o tom nic nevíme, ale pravíme takto: Chtějí-li se zachovati podle té vejpovědi pana purgmistra a pánuov, myť jim zde býti přejeme a chceme se k nim pokojně chovati podle pana purgmistra a pánů.«

K těm řečem Jana Legáta přistoupili jakožto Poledne kloboučník [1]), Rechek, Formánek, oba dva měšečníci, Beneš ručnikář, Jan konvář s svou rotou, menší díl obce, kteřížto nikda pravdě u sebe místa nedali [a]).

Tehdy pan Jiřík Hrdina k řečem pana Jana Legáta toto jest mluvil: »Pane Jeně, kdež si pověděl v své řeči, že není potřebí opakovati, co se té vejpovědi dotýče, ani napravovati, a to v tom, co se dotýče slov, kterými se posvěcuje tělo a krev Krista pána, poněvadž sou z hodných příčin složena, — já pak toto pravím, že Kristus pán, kterýž jest a kterýž byl nestvořená pravda, [a] [2]) múdrost Otce nebeského, v jeho svatém činění, řízení, učení, žádné smrtedlné a minulé stvoření, ani žádný z lidí, neměl jest a nemohl co opravovati; neb kdybychom skládání lidská věcí nebožských od lidí přijímali a chválili je, toť by křesťanuom a lidu božímu velmi hrozná a nebezpečná věc byla, když bychom skladatele svévolné podle žádosti jich za dostatečnější v rozumu než samého Krista a činuo jeho následovali a vyznali, i drželi bychom za to, že jest Kristus pán na ten čas, když ta slova zjevně mluviti ráčil, nějaký nedostatek v rozumu trpěl, a potom i apoštolé jeho, kteříž sú též po něm činili, lid boží učili, vzavše to od pána mistra svého; opět k tomu nápodobně, jako by se pán Kristus toho nedomyslil, budou-li ta slova lidem vuobec vydána, že jich ke zlému užívati budou, a tak že jest Kristus pán tehdáž při tom zbloudil; — ale nás zachovej pán buoh toho smyslu, abychme měli tak smysliti a o to mluviti, nebť by to nebylo křesťansky. Protož, milí páni, myť vás za to prosíme, že toho příti ráčíte, ať jest nám čtení svaté v své čistotě a v pravém smyslu kázáno od kněží, 1524
zvlášť od kněze Martina s jeho bratřími, a k tomu podle zřízení zemského i sněmovního ať sme od vás zachováni [b]), a my zase chcem se zase k vám rádi chovati jako k svým milým přáteluom a souseduom předkem podle zákona božího, potom podle téhož zřízení ať jest vám posluhováno slovem božím i svátostmi a přídavky lidskými jakožto mdlejším, jakož též zřízení v sobě zavírá; neb nám to není náležité, abychom koho nutili k zákonu páně, protože jest to božská věc a jemu samému to přileží; von otvírá oči, i srdce lidská k své milosti přitrhuje a známost dává, komuž ráčí; tomuto sme učeni od kněze Martina i od jiných správcí našich, abychom netoliko přáteluom, ale i nepřáteluom svým dobře činili a za ně se pánu bohu modlili a všem z srdce odpustili. Ale pan administrator mistr Havel, kteréhož vy za hlavu kněžstva držíte a kterýž prve nás tomu všemu učil, ten již na odpor zjevně vás na svých kázaních k hněvu a nepokoji ano i k mordu pobízí těmito slovy: ‚Litujte toho, milí lidé, co se nyní děje v tomto městě proti svátosti velebné, kterak oni potupně mluví, alespoň vy, viničníci a nádenníci, litujte toho‘. K tomu mnoho jiných řečí k různici mluvil, nic se neohlédaje v tom na pomstu boží, kteráž těm jest připravena, kteříž různice činí mezi bratřími, ani se na to slavné město ohlídá, avšak jemu toho zlého žádný nebrání, ježto, kdybyšte se v tom rozumem nespravovali a jeho v tom poslechli, bůh ví, k čemu by vás připravil nebo přivedl. A protož, milí páni, myť prosíme, že tomu odporni nebudete, aby pan purgmistr se pány a pány soudcemi i pány staršími, přijma k sobě obecních, k tomu i pana administratora s jeho kněžími, vyslyšel též kněze Martina s jeho bratřími, a tudy to shledáte, že s pomocí boží pokoj způsoben bude«.

---

[1]) V rkp. »soukeník«, ale to škrtnuto a opraveno. — [2]) Dodal vyd.

[a]) Rechek měšečník nepřipomíná se v knihách pražských, leda by jím byl Martin R., jenž r. 1529 byl již nebožtík (2134, 72). — Formánek měšečník není z knih praž. znám. — Beneš ručnikář byl z N. Města. Za doby jednoty v l. 1520—23 rychtářoval. — Janů konvářů bylo současně několik, ale zdá se, že míní jím skladatel Jana Karbana, známého z kroniky Bartošovy. — »Menší díl obce« = minorita.

1524 I počali k tomu svolovati Jan Legát, Beneš ručnikář s mnohými z obce a větčí díl, aby ti kněží byli slyšáni před panem purgmistrem tím pořádkem, jakož pan Jiřík Hrdina od věže žádal s svými okolo něho stojícími.

A v tom vstoupí do obce pan purgmistr a páni a ihned počne mluviti mistr Jan Pašek takto: »Pan purgmistr a páni slyšeli sú vás, páni obecní milí, že ste dobře zpívali, toho sú byli vděčni; ale potom sú vás neradi slyšeli v odpořích vašich a tím sú zarmúceni, aniž sou se toho nadáli o vás, nebo víte, milí páni, že vám píší »múdrým a opatrným«, k tomu město toto u veliké poctivosti jest držáno vždycky; také králi J. Msti, pánu svému, když J. Mt ráčil vám radu saditi, přiřkli ste, že chcete pana purgmistra a pánuov poslouchati, poddáni a poslušni jim býti, ano se toto jinak shledává, a protož ohlédněte se v tom na poctivost města i samy na sebe ꝛc.«

K té řeči mluvil jest Jiřík Hrdina z poručení většího dílu obce přede vší obcí, řka: »Pane purgmistře a páni milí, prosím, že mne ráčíte vyslyšeti«, i vopáčil a repetoval tu všecku řeč ut supra.

Po vyslyšení Jiříka Hrdiny opět mluvil mistr Jan Pašek: »Kdež toho žádáte někteří, aby ta vejpověď, kteráž jest panem purgmistrem a pány, pány soudci i všemi pány staršími učiněna, v některých artikulích obšírněji uvážena byla, pan purgmistr a páni toto praví, že toho nikterak učiniti nemohú pro svú lehkost; poněvadž sou v vejpovědi skrze volence pány soudce a pány starší jakožto svú raddu na místě postavili, již tím jináče nehnou.« A k té řeči mistra Paška ohlásili se menší díl obce, křičíce: »Tak, tak, tak, my podle vás, pane purgmistře a páni, i podle pánuov soudcí a pánuov starších při té vejpovědi stojíme až do těch hrdel.«

Tu hned Jiřík Hrdina dovolal se slyšení, mluvil: »Pane mistře milý, při počátku řeči vaší takto ste před obcí mluvili, že ta vejpověď, kteráž jest toliko namluvena skrze pana purgmistra a pány starší, není zavřena, — ‚neb víte, milí páni, že my nikdá bez vás nic nezavíráme, než všecko s vaší volí, jakož sme i v této vejpovědi nezavřeli; protož račtež mezi sebou rozvážiti a nám vůli vaši oznámiti'. — A tito páni sousedi, kteříž se podle mne ohlásili, přimlúvali sou se k tomu, aby ta vejpověď obšírněji v některých artikulích považena byla z té příčiny, aby se každý z nich volně přimluvil z svobodné vuole. Neb kdybyšte, pane mistře, při počátku řeči vaší oznámili, že jest ta vejpověď na místě postavena panem purgmistrem a pány, bylit bychom my se k tomu jináče přimlúvali.« 1524

A když neslyšel žádné odpovědi od mistra Paška, žádal jest již po třetí, aby kněz Martin s svými kněžími slyšáni byli a aby k tomu volenci neb osoby vybráni byli, kteříž rozumějí písmům Starého i Nového zákona.

Tu mistr Jan Pašek odpověděl, řka: »Pane Jiříku milý, my toho nikoli učiniti nemuožeme, neb to bylo by již hádaní, a taková věc králi JMti náleží, ráčí-li osoby k tomu jmenovati; ale ta věc velmi by se prodloužila«.

A Jiřík Hrdina řekl: »Proti nám to není, aby král J. Mt byl za to požádán, aby J. Mt k tomu povolení dal, aby tyto kněží, v osobách jmenovité, ráčil vyslyšeti, aby mír a dobrý pokoj o to i o všecko zachován býti mohl a pánu bohu ke cti a této obci k užitku i vší zemi přivedeno býti mohlo. Dále, pane purgmistře a páni milí, toto mi ještě jest poručeno pověděti od mnohých pánuov souseduov, abyšte znáti ráčili, páni milí, všickni, pokudž nám bude zákonem božím lepší cesta a naučení ukázáno, nežli to, které sme od kněze Martina a jiných bratří — poněvadž je známe býti z zákona božího,[1]) — přijali, nebude, od toho my nikterakž neodstoupíme, a žádný živý člověk nás od toho neodvede, leč nám zákonem páně ze čtení svatého lepší cestu ukáže ꝛc«.

K té řeči ohlásili se věčí díl obce, jakožto z předních, řkouce: »Při tom stojíme a státi chceme, jak zákon velí a ukazuje, dokud nám lepšího naučení neukáží z písma ꝛc«.

Po té řeči vodkašlal sobě mistr Jan Pašek, hledě na všecky strany, a Zika řezník[2]), tehdáž

---

[1]) V rkp. »býti z zák. božího býti«.

[2]) Vaníčkovic.

1524 druhý konšel, kmotr jeho, stoje podle něho, vyznamenali sobě, kdo v kterém koutě stojí, kdo se k čemu přimluví, kdo s nimi a kdo proti nim. A v tom dí pan purgmistr se pány, pány soudci, pány staršími i pány obecními, kteříž se k tomu ohlašují: »Tu vejpověď napřed dotčenú držeti chceme; kdo ji pak držeti nechce, nech, však pak v tom zřízení sněmovním vždy toho není, aby mše tak byla sloužena, jak jest ji kněz Martin začal.«

A v tom hnul se pan purgmistr se pány i pány staršími, a jiní všickni valem šli z rathouzu, někteří zpívajíce Te deum laudamus, někteří pak pánu bohu srdcem i myslí se poručili, aby on sám ráčil svou církev opatřiti a v ní vládnouti a takový neřád a kacířství v ní kaziti i všem bluduom konec učiniti. 1524

Ale Havel Cahera z Žatce, administrator, kterýžto prve pravdu boží tomu lidu oznamoval, ten již odstoupiv po radě nemilostivých, proti tomu všemu na odpor činil a proti kněžím dobrým kázal, haněl, kaceřoval, a což prve sám zchvaloval, všecko tupil, neb mu biskupství vonělo[a]). A tehdáž, když se tyto věci dály, maje s svými srozumění, na tom kranci u věže tejnské pod kalichem sem i tam chodil. Čeho jest tu čekal a nač myslil, to potom na samého pán buoh všemohúcí dopustil, že jest hanebně z království Českého oddělen[b]).

IX.

List kněze Martina a jiných kněží bohobojných Pražanóm při odchodu jich[c]).

Pane purmistře a páni, páni soudce a páni starší i všecka města obec! Tak jakož páni starší panu purgmistru a pánuom oznámili, že odchod náš ne z pychu ani z svévolnosti, ale z jistých příčin jest, též také všem vuobec voznamujem příčinu tu, kterúž sme panu purgmistru a pánuom oznámili:

Nejprv že ta vejpověď[d]), kterú ste ráčili učiniti, pane purgmistře a páni milí, se pány
(11. kv.) staršími, jest nám nesnesitedlná, a to proto, že jest proti pánu bohu, proti našemu svědomí, i proti pokoji dobrému obce této; neb ste ráčili ke čtení svatému a k sněmovním artikulóm přimísiti staré obyčeje a řády, kteřížto sú mnozí proti vuoli boží a zřízení jeho, jakož pak, když by nám slyšení dáno bylo, k kterémuž sme se často volali, zákonem božím bychom to prokázati mohli.

Jest také proti svědomí našemu; nebo proti starobylým obyčejuom a řáduom, lidmi ustanoveným, sme kázali, učili i psali, a lidi vedli vedle čtení pána Krista, od takových věcí víře Kristově netrpělivých odvozovali; písem svatých, — že Kristus jest na pravici boží, ale ne v svátosti, — sme užívali; však v svátosti sme vyznávali a vyznáváme tělo a krev pána Krista, ale ne osobu jeho, neb věříme, že chléb posvěcený z slov pána Krista jest pravé tělo jeho; tak sme vždycky a nejináče učili, jakož mnozí z vás sou slejchali, k tomu sme vedli, na tom s pomocí boží i zemříti hotovi souce. Kdož by pak koli jinačejší zprávu všem vám neb některému z vás dával, chtěje nás tudy voškliviti, prosíme a věříme, že k sobě toho nepřijmete, neb sme se vždycky a všudy k lepšímu naučení volali. Protož kdybychom měli vedle té vejpovědi, kterúž ste učinili, proti svému svědomí, my nebo kdož koli, s vámi o tom držeti, činili bychom proti řádu a zřízení, nám Krystem vydanému, kteréž máme z písem svatých.

Také nález a vejpověď vaše jest proti pokoji dobrému obce této, neb jest V. Mstem všem známo, že lid v této obci jest dvojí: jeden, který od nálezkuov lidských škodlivých nechce [pustiti; druhý kterýž pravdě boží povoluje a vedle ní žádá živ býti][1]), a ten samou pravdou a volí boží má se spravovati. Protož, kdybychom my vedle té vejpovědi lid ten učili a spravovali, nikterak by pokoje mezi nimi nebylo, a z těch častých pozdvihání a vád buoh ví co by potom vzešlo, poněvadž okolní národové v té pravdě, kterúž od nás slejchali bez přimíšení lidských ustanovení, v tom sou stvrzeni a upokojeni, a nám by[2]) nebyl pokoj, jenž by nám vrchně náležel.

Nebo jako někdy pokoj v této obci jinak býti nemohl mezi římany, kteříž pod jednou spůsobou přijímají, a mezi těmi, kteří pod obojí spůsobú tělo a krev pána Krista přijímají, než aby obojích správci trpíni byli, tak jest podnes, že mnichuom rozličných zákonuov také místo jich náboženství k spravení jest jich okázáno. Ovšem, pro upokojení obce této, žádostivým lidem pravdy

[1]) Není v rukop., dodáno podle str. 47. — [2]) V rkp. »aby«. Srv. str. 48. ř. 28. ad.

[a]) Srv. list br. Matěje, str. 148, řád. 33b. — [b]) Viz str. 262—265. — [c]) Ač list tento tištěn jest již u Bartoše, str. 47—48., otiskuje se tuto podruhé, poněvadž zněním tu namnoze se liší. — [d]) Str. 45—46.

1524 boží mělo jest místo tak, jak sme žádali, k posluhování té pravdy dáno býti a ne zavříno tou odpovědí; poněvadž se jinak ukázalo, proto[1]) lépe nám bylo ujíti nežli příčinu k nepokoji dáti.

Druhú příčinu vám oznamujeme, že sme na J. Msti vznášeli útisky kněžstva v drahném počtu, kterýž sou viděti ráčili. »Neb to známe«, tak sme mluvili, »jestliže ta věc nebude opatřena, že by tudy snad nepokoj vniknúti mohl«, a oni ráčili sou nám pověděti, že to chtějí opatřiti; čehož sme my nepoznali, ale věčí útisky v tom trpěli, až i některé z farářuov z far vyhnali, chtíc za vrch vláčeti a mluvíc: »Ať nám ani purgmistr ani páni v tom nerozkazují«. Ti kněží volali se k slyšení buď před světské nebo duchovní právo, oznamujíc, že se jim bez viny stalo, a protože sú lid vedle zákona božího a artikulóv na sněmě zřízených vedli; — však k slyšení přijíti nemohli a míst museli zbaveni býti. Potom ti útiskové nepřestali, aniž se jich umenšovalo těm kněžím všem, ale více a více přibývalo, neb na některé kamením házeli, zadky vodkrývali, na ulicech stojíce povolávali a jiná mnohá protivenství činili. Kdež pak tyto všecky věci na pány sme vznášeli, ne proto, jako bychme jich s pomocí boží trpěti nemohli anebo nechtěli, ale že sme uznali v tom lidi netrpělivé a lítostivé víc než třeba nad osobami našimi, ježto by se někdy takovým nezbedným lidem mohl od druhé strany v tom odpor učiniti, a to k jakému by konci přišlo, pán buoh ví. 1524

Ač sme toho vždycky žádali, aby nám z toho, co sme učili a kázali, byla vina dána aneb ukázána, protož nemohouc se toho dovolati, nechtěli sme býti příčina zlému osobami našimi a tím způsobem odchod sme před sebe vzali. I věříme vám, pane purgmistře a páni milí, páni starší, i všecka obec, že toho našeho odchodu k žádnému zlému úmyslu ani příčině obraceti neráčíte; neb sme ti byli, že sme lid k dobrému pokoji a k svornosti vedli a napomínali, lásce křesťanské učili, pokud sme mezi vámi byli; ano když již nám nuzná potřeba nastala, proto vedle svědomí našeho to sme opatrovali slušně mezi vámi, dokudž státi mohlo. Již pak nemohouce jinak, odchodem svejm pokoje dobrého vám žádáme, a bylo-li by potřebí, chtěli bychom osobně tuto v širší zprávu toho všeho vám dáti. Datum 1524.

Fařářové a kněží, kteří sme při schodu svém panu purgmistru a pánuom tu středu před svatým (11. kv.) Duchem odpovídali.

Potom na den památný Těla Božího vyšlo (26. kv.) jich jich XIX z Prahy i kněz Martin s nimi léta 1524; z kterých příčin, již jest oznámeno.

X.

Vyzdvižení pana purgmistra a pánuov některých, proč a jak jest se to dálo[a]).

Po vykonání těch neřáduov a vyhnání dobrých kněží z obce Pražské Havel Cahera administrator, zapomněv se nad bohem i nad svým svědomím, Pašek primator, Zika řezník, Jan Karban, Tomáš Zachlubil a jiní, jich se přídržející konšelé i obecní sousedé, o to jednali, aby pravdu boží a jeho čisté slovo vždy i s tím lidem, kterýž by se jí držel, zahladili dokonce, a k tomu takto přistoupili:

9 srp. Téhož léta v outerý před sv. Vavřincem osadní tejnští s některými do rady vstúpivše, obvinili Jana Lucernu a Matěje Kardinála skrze Jana Opici. Kdež nejprv připomenul vstoupení, které bylo před týhodnem v drahném a velikém počtu rozličné chasy a zběřičného lidu, »kterak v[z]nášeli na V. Mti, páni milí, napřed o Židy, potom o kázaní bouřlivá, kterak je někteří s kněžími činí a vstupujíce ku panu administratorovi vypovídají jej, pravíce, že by bouřiti měl — a to sobě před V.Mtí obtěžovali, žádajíce jeho v tom za opatření &c«. Druhé, co se dotýče kněží pikartských těch, kteří zůstali po knězi Martinovi, aby jim pryč kázali. Třetí, že nějaký kněz sedlák v Opatovicích káže, aby mu to bylo zastaveno. Čtvrté, že by zprávu měli, kterak včíra večír nějaká schůze v rathouze by byla a že jest některé sto lidu bylo v něm«, kdež se tomu páni tito diví, kteří sem vstoupili, že sou oni o tom nic nevěděli, ježto, kdyby jaká potřeba byla, a bylo jim dáno znáti, tak by se brzo pro dobré města sešli jako kdo; a za to žádají, bylo-li jest tak čili nic, aby jim oznámeno bylo, aby se věděli čím spraviti, neb oni tak praví, že se V.Mtí jakožto pány svými ve všem spraviti rádi chtí«.

---

[1]) V rkp. »a proto«.

[a]) Shoduje se téměř úplně se zprávou u Bartoše (viz str. 52—55), čerpanou asi z téhož třetího zdroje; první vydání (jímž jsem se řídil, vydávaje Bartoše) odkázalo prostě na kroniku. Ale srovnáním rukopisu ukázalo se, že znění v některých, byť nedůležitých podrobnostech se odchyluje a že přece třeba nového otištění.

1524 K tomu napřed jmenovaný Jan Lucerna a Matěj Kardinál k té žalobě mluvili takto: »Poněvadž sme se té žaloby nenadáli a sami od sebe nemluvili, než též z toho počtu, kteréhož sami dotýčí, žádáme za odložení vedle práva, a což sme koli mluvili, k tomu se znáti chceme.«

I kázali všem vystúpiti páni z raddy.

Tehdy Zika řezník vstal z lavic a vystoupil z rady a oznámil, že »co pan Opice mluvil, já o tom o všem vím, neb jest k tomu vůle má, a poněvadž sem osadní, vystoupím.« Ale páni jej pobízeli, aby zase vsedl na svá místa, že to pěkně srovnáno bude. Pan Zika toho učiniti nechtěl, než šel před se z rady ven k tomu počtu všemu, kterýž podle tejnských osadních byl se sebral, rokuje s nimi na síni veliké a zavazuje je sobě, aby ho neopouštěli.

A když zase byli povoláni do rady, tehdy osadní tejnští žádali, aby pan Zika ráčil řeč ku pánuom učiniti, připomínajíce, aby doktor Burjan v radě byl, kterýž tehdáž kancléřem u pánuov Pražan byl.

A když přišel doktor Burjan do rady, oznámil jest mistr Jan Pašek vuoli panskú, připomenuv řeč Matěje Kardinála napřed psaného, »poněvadž vedle práva za odložení žádají, toho jim přejeme, však tak, aby ne v tak velikém počtu s obou stran stáli, ale jakž podle práva jest, o kterémž, máme za to, dobře víte. A což se sjití večerního dotejče, tak pan purgmistr zprávu dává, že sou před večerem k němu přišli dva sousedé, jeden po druhém chvíli, oznamujíce, že by na Malé Straně měli sbírati, a potom že by též s tou řečí mistr Václav, místopísař království Českého, a pan Lungvic od desk přišli, pravíce, že by od nejvyššího písaře zemského, pana Jana Litoborského posláni byli, a totéž přátelství oznamovali, vejstrahu činíc, aby se zde nětco nepřihodilo; a pan purgmistr mistr Brikcí slyše to od nich, kázal hned do rathouzu obsílati proto, aby se o to poradili a město, bylo-li by potřebí, opatřili. Jiné pak artikule, kteréž ste oznámili, poněvadž pánuov malý počet jest, chceme to jiného času rozvážiti i opatřiti«.

Po té vejpovědi pan Zika pověděl: »Páni milí, my proti tomu odložení nic bychme nemluvili a známe, že jest podle práva, kdyby se jiných osob dotýkalo; ale že tyto osoby vysokého zavolání sou, — neb jeden jest Kardinál, a ten jest nočně po sousedech chodil a, koho kde potkal, dával jim návěští, rukou kejvaje, kde mají jíti, jakož oni dobře sobě rozumějí; druhý pak jméno má Lucerna, kterýž mnohým svítí, ten jest také ně- které sousedy nočně obcházel, — a protož tito páni 1524
před V.Mtí to sou k nim poručili mluviti, že je v svú moc berú a do J. Kské Mti vězení. — Než tobě, doktoře Špiku, toto sou mi rozkázali k tobě mluviti, že ty, nemoha jinde svého lotrovství a zrady dokonati, chtěl si zde, ježto se to bude moci na tebe dostatečně prokázati, když k tomu přijde; a také některý počet lidu k sobě si obeslal, a tomu ctnému knězi administratorovi si pohrůžky činil a haněl si lepšího, než si sám, protož předkem ouřad tento kancléřský [od tebe] [1]) odjímáme, kterého si jakživ hoden nebyl a nejsi, a tebe, lotře šibalský a zrádný, v svú moc a v královské vězení béřem. — K vám, pane purgmistře, toto sou kázali pověděti: Poněvadž ste vy s některými večír se obsílali a nějaký počet lidu zbrojného v rathouze měli a tito páni nic o tom nevěděli, jiného neznáme, než že ste o naše hrdlo přemýšleli, a protož vám ouřad zdviháme, pečet aby položil, neb tě tito páni v svú moc a do vězení J. Mti krále béřeme. — A vy, pane Jene Pašku, švagře milý, poněvadž ste pánem prvním, za to žádáme, že ouřad purgmistrskej a pečet k sobě přijmete, neb my se s vámi chceme správovati.«

Ale purgmistr, mistr Brikcí, chtěl mluviti, jaká jest jemu zpráva přišla, od koho a proč jest to večerní obeslání bylo zc, v tom Zika přetrhl mu řeč a kázal mu, aby nemluvil, pravě, že sou to žertíkové a že jim dobře rozumějí, »není podobné, aby Malá Strana Prahu měla vybojovati, že se s tebou hádati nebudem, jediné vstaň!«

»A ty, pane Rauši, toto jest poručeno k tobě mluviti: že's ty chtěl se vždy do kyrysu strojiti a tím se ještě vždy chlubíš, protož my tebe také v svú moc a v vězení krále J. Mti béřeme.« [a]).

Z toho veselí [bylo], neb ten pan Daniel Rauš byl člověk velmi starý, tak že sotva v sukni bez kyrysu chodil [2]).

»Pane Jene Erazime, tebe také v svú moc béřem, neb si také k nim náchylen; poněvadž ste toho v této noci nedokonali a pán buoh vám toho nedal, a snad byšte nás lotrovsky, oukladně a zrádně o naše hrdla a statky připravili, protož vám toho nedopustíme a vaše lotrovství a pikartství déle trpěti nechceme, než chceme s vámi o to konec činiti.«

»K jiným pak, kteříž ještě do rady nepřišli, máme také nětco mluviti, vás tejno nebude, protož tě v svú moc a v vězení královské béřem.«

V tom pak mistr Václav Danieluov jinak Lazar a Blažek soukeník byli na zámek vysláni, jsouce relatorové o nějaký statek — i přišel prve

[1]) Dodáno z Bartoše. — [2]) Upravil vyd. Rkp.: »Ten p. D. R. byl člověk velmi starý, než že z toho veselí tak že sotva v sukni bez kyrysu chodil«.

[a]) Ziga se posmívá Raušovi, že by chtěl nositi kyrys, kdežto pro slabost sotva sukni unesl. Srv. pozn. a) na str. 55.

1524 Blažek soukeník na rathouz a sotva se dotlouk', že mu světnice obecní otevřína, a nevěda o ničemž nic, všel do rady. K kterémuž hned Zika mluvil toto: »Ty, pane Blažku, jsa ouředník jeho J. Mti Kské, měl's této noci v domě svém znamenitej počet zbrojných lidí; protož tebe v svú moc a v vězení královské béřem.«

(24. září 1483) Nejposléz mistr Václav Danieluov, — jehož otec, když Zika řezník tu středu před sv. Václavem i s otcem léta 1483 z Starého města vypovědín byl, zase jemu i otci jeho do města pomohl, — ten nenadále po Blažkovi soukeníkovi přišel do rady, jemužto Zika za dobrodiní předešlá, sobě skrze otce jeho učiněná, takto se odplatil, — jakož i s svými jináč neuměl[a]) — řka: »Mistře Václave, dlouho ste nepřišli a nebyli ste při počátku, co jest se k oněm mluvilo; a to aby se opakovati mělo, žádná potřeba není, poněvadž my tento počet známe, i vás, že jste těm bludným náchylni, jim radíte a s nimi nejvíce obcujete; vás také v svú moc a do vězení krále Jeho Msti béřeme.«

A když ven šel mistr Václav, nemoha míti slyšení, pověděl Zika: »Bychme vás měli do druhé noci čekati, co ste této noci nedokonali, druhé byšte dokonali, a my odsud nepůjdem, leč se tomu dosti stane.« A v tom kázal dvéře u rathouzu zavříti. Ale ti všickni svrchu jmenovaní páni, nemohše míti slyšení žádného, museli na horu na rathouz, někteří na kaplu, někteří do Špinky, a tam seděli více než půl léta; kdež ponejprv nedali k nim žádnému, potom toliko ženám a dětem jich dopustili k nim, osadivše je žoldnéři. 1524

Ale pan Mikuláš Šorf kožišník, ten pro nemoc svú nebyl v radě, a pan Vít Šípecký pro potřebu obecného hospodářství též byl odjel a nebyl v radě, a pan Jan Hlavsa, ty časy jsúc ofrychtýřem, doma nebyl, a tudy ti tři páni a konšelé do vězení se nedostali; ale však proto, i pan Mikuláš Šorf, kterýž sobě tehdáž utečením poradil, domuov sú nesměli.

Ten den pak, když Pašek, Havel administrator a Zika řezník s jinými svú zradu – mám říci radu[b]) — konali, řezníci ve zbroji maso prodávali, majíce heslo: »Pán buoh s námi, naši věrní, bez hac[c])«, a když se tyto věci dály, majíce spolu srozumění a nad tím pozor, na rynku se okazovali; kdež potom uzřevše to jiní sousedé a křesťané nejhlavnější z roty Paškovy, do zbroje se oblačeli a k rathouzu několiko set jich se zběhlo a potom skrze oba rychtáře jímali sousedy kteří pravdě páně příchylni byli a ji vyznávali[d])

XI.

Zpráva mistra Brikcího, proč by předešlé sjití večerní v rathouze bylo[e]).

8. srp. V pondělí před sv. Vavřincem u večer, když zvonili na klekání, nejprve služebníci mi oznámili, že, když sem byl o některé potřeby na přímluvu doktora Petra[f]) mluvil s kramáři o důchody, přišel byl Kulíšek švec, soused, udychtil se a upotil, oznámiv jim, že se na Malé Straně sbírají někteří, že jest jda z světnice sám to viděl na Oujezdě, a že strach, začne-li se tam, aby se i zde nětco nepřihodilo; a tak nemoha ke mně přístupu míti i odšel jest. Já pak měl jsem jim za zlé, že sou mi hned vo tom neoznámili, i kázal sem poň jíti, aby se zas navrátil. A uslyšev též od něho, rozpomenul[1]) sem se na řeč, kterouž někdy pan purgmistr a páni i páni starší mluvili mezi sebou, že, jakž by se tam co začalo, strach, aby se i zde nětco nepřihodilo, i nevěda co činiti a náhle pana mistra Jana Paška nechtě obtěžovati, poslal sem pro pana Mikuláše Šorfa, co by k tomu radil, a vyslyševše opět Kulíška, poslali sme pro oba rychtáře, abychom jim rozkázali, aby toliko pilnější byli v městě, a že na tom opatření dosti bude. A v tom hned přišel mistr Václav, písař u desk, a pan Jan od desk, který jest v domě nejvyššího písaře, ti s pilností oznámili pravíce, že mají poručení od nejvyššího pana písaře a že to přátelství z lásky, kterouž k tomuto městu mají, činí a vejstrahu dávají, aby to bylo opatřeno, přidávše i to, že někteří dali se viděti i zde, chodíce po domích. Já i pan Mikuláš Šorf, poděkovavše jim z toho přátelství, pověděli sme jim, že teď nyní nám též oznámili, a my sme pro oba rychtáře poslali, a, by tuto noc pilnější byli, poručili sme jim. A rychtář dolejšího města tu stoje a to také slyše, pověděl, že jest o tom také zaslech', a že lidé se vždy o víru hádají, že má dost činiti, rozstrkuje je na rynku. I přimluvil se mistr Václav i pan Jan, řkouc: »Proč byšte více pánuov k sobě neobeslali hned, aby ta věc opatřena byla, sejdouc se do rathouzu v takové pilné potřebě?« I udělali sme tak a sešli sme se, abychme takovú věc opatřili.

---

[1]) V rkp. »rozpomenuv«.

[a]) Viz str. 280, ř. 5.b a můj článek »Ziga Vaníčkovic, účastník bouře pražské r. 1524« v Č. Č. M. 1904. — [b]) Asi pozdější přípisek. — [c]) Heslo to řečeno v bouři r. 1483. — [d]) Srv. Bartoše, str. 58. — [e]) Srv. Bartoše str. 50.—52. — [f]) Osoba na ten čas neznámá.

XII.

List Pašků[v] s jeho rotou do všech měst, jaký jest byl proti dobrým lidem, kteréž zjímali.

1524 Když se ty věci dály puovodem mistra Havla Cahery s jeho kněžími, — kterýž předkem nad pánem bohem i nad svým svědomím, potom i nad těmi, s kterýmiž tuto nešlechetnost páchal, zradil, — a mistra Jana Paška s Zikú řezníkem a jich pomocníky, tak že, kdožkoli nechtěl podle nich státi, ty kazili, jakž chtěli, jakož nahoře dotčeno, že purgmistra samého šestého z rady vyzdvihli a dali do vězení, a z souseduo, starších obecních i jiných LX, z poslů panských dva, Jana Klimentského a Michala postřihače, a tak že žádnejm tyranstvím ukroceni bejti nemohli, neb i pana
(1526 26. ún.) Lopackého po druhé do vězení dali a tam ho umořili a nad to vejše v Praze pochovati nedali [a]), — k tomu i listy do všech měst, aby svú vždy provedli, v České zemi rozeslali, jenž v sobě zní a zavírá takto [b]):

Urozeným pánům J. Mtem, urozeným a statečným pánuom vládykám, i všelikého důstojenství a povýšení lidem, pánuom nám příznivým a přátelům našim milým.

My purgmistr a rada i všecka obec města Prahy službu svú vzkazujem ꝛc. Máme za to, že jest k V. Mtem a k Vám snad ta pověst přišla, které se jest pohnutí u nás stalo, a ta zpráva V. Mti a Vám mohla by dána býti, kteráž by sama v sobě taková nebyla, proč jest se též pohnutí stalo, ježto tomu V. Mt a Vy nevyrozumějíce, jinak byšte to přijíti ráčili a přijali, nežli se jest věc zběhla. Protož aby V. Mtem a Vám vědomé bylo, oznamujem, kterak někteří u nás tak sou činili a působili, kterak by měli víru svatú křesťanskú zrušiti, a o tom i o nás, spolu i o Vás, ouklady sou činili. A když sme my o takových oukladech zvěděli, že té noci předešlé již své srozumění měli, takovému skutku sme překaziti chtěli, a když se ta věc rozešla, ráno sebravše se a vzavše pána boha na pomoc, takové věci sme překážku učinili a bez krve prolití víru božskú křesťanskú obhájili a pokoj v městě našem a mezi sebú sme uvedli a s pomocí boží tomu se opřeli, a buoh všemohúcí nám jest pomoc svú dáti ráčil, že jest taková věc přetržena. Protož V. Mti a Vás žádáme, jestliže by která jiná zpráva o tom pohnutí předešla neb V. Mti a Vám oznamována byla, že tomu místa u sebe dáti neráčíte ani tomu věřiti, aby co jiného za příčinu bylo, nežli to, což V. Mtem píšeme. Datum v Praze, léta 1524, v outerej 9. srp.
u vigilijí sv. Vavřince.

XIII.

Spuntování a zapisování mistra Jana Paška s některými a zavazování obce Pražské v jistých artikulích.

30. říj. Potom téhož léta u vigilijí Všech Svatých [1]) mistr Jan Pašek, maje po sobě nejčelnější pány v Čechách, svú vždy provozoval a tehdáž, voběduje na rathouze, sedm trubačuov k stolu měl, že mu troubili a na vlaské bubny bubnovali, že takový strach [v] [2]) lid obecný vehnal, že žádný nesměl proti němu nic řeci a téměř ani hlavy své pozdvihnouti, a tudy učinil, což se jemu líbilo, jakož i v tomto zápisu v obci, kterýž slovo od slova zní takto [c]):

Ve jméno svaté a nerozdílné Trojice šťastné amen. My purgmistr a rada, menší soudce a starší obecní i všecka obec města Prahy známo činíme zápisem naším tímto a vyznáváme za sebe i za budoucí naše vuobec přede všemi, kdož tejž zápis náš našimi městskými kněhami učiněný a zapsaný čísti, slyšeti, viděti budou, že znamenavše, jak jednota a svornost pravá, kterúž nám pán buoh všemohúcí z milosti své popříti jest ráčil, nám jest a býti může, i budoucím našim, platna a užitečna, a z toho tomu sme srozuměli, že jednota víry předkem a nejvíc jest k tomu potřebná, jako jednota města a práva tvrdící, — i protož my svrchu psaní purgmistr a rada, menší soudce a starší obecní i všecka obec nadepsaného města Prahy na tomto sme se svolili a artikule ihned psané abychom neporušitedlně zachovali nyní i na časy budoucí:

---

[1]) Rukop. chyb. u vig. »sv. Vavřince Všech Sv.« — [2]) Dodáno. —

[a]) Srv. Bartoše str. 181. — [b]) List tištěn jest sic u Bart. str. 59., asi z téže předlohy, nicméně obojí znění se rozchází. — [c]) Viz úřední text článků tišt. při Bartoš. kronice str. 72.—74., od nichž opis tento zněním některých odstavců podstatně se liší. Čísla článků přidal vydavatel.

1524 1. Nejprv čest a chvála bohu všemohúcímu, aby se bez přetržky dála tak a tím vším obyčejem, jakž se jest dála a děje po všem světě v církvi svaté křesťanské, totiž aby Trojice svatá ctěna byla, a sbor nebeský aby od nás chválen byl podle milosti sobě dané od boha a podle zásluhy své, proto, abychom i my k témuž přijíti z milosti mohli, toho sobě zasluhujíce s pomocí boží.

2. Item aby všickni obyvatelé a měšťané města našeho, nynějši i budoucí, nepřijímali mezi se lidí žádných a žádného člověka, kterýž by a kdo by účastenství církve[1]) svaté obecné nedrželi; a kdož by těch, kteříž již sú v církvi svaté svítězili, následovati — tak jako první křesťané činívali — nechtěli, aby trpíni nebyli.

3. Item řády křesťanské všeckny, svátosti Kristovy, pánem Kristem vydané a ustanovené, v církvi svaté křesťanské ode všech věrných zvyklé a zachovalé [aby][3]) drželi a při nich aby se měniti nedali, žádnému žádným obyčejem, buď duchovnímu nebo světskému.

4. Item všecky řády křesťanské, v církvi svaté zvyklé při zákonu, abychom je poctivě drželi a zachovávali až do časuov mnohých a drahně zvyklých, nic nepřidávajíce ani ujímajíce, a zvláště, co se mše dotýče a rozdávání těla páně a krve jeho svaté starým, mladým i dítkám pod obojí spůsobú, tak jak jest nám to bohem všemohúcím ustanoveno a našimi předky ozdobeno podle zákona božího a krve mučedlnické.

5. Item abychom sobě faráře a kněží ty volili a za ty pana administratora a konsistoře žádali, kteříž by ctnostně a příkladně živi jsouce, nás vedli k jednostejnému držení víry svaté křesťanské a kteříž by řádně zřízeni byli nebo svěceni[2]), kteřížto proti zákonu božímu nejsou.

6. Item pro zachování mezi námi dobré svornosti, pokoje, lásky a milosti křesťanské abychom mezi se nedopouštěli vcházeti více a dále, — jako jest nyní bylo, — byli-li by lidé duchovní nebo světští, kteříž by hostinská učení vedli a přijímali a při nich se tvrdili, mimo starobylé svatých doktoruov, ode vší církve křesťanské přijatých tak řeckých jako latinských a mimo kázaní našich starých Čechuov, kteříž napřed v zákoně božím známost a mysl zdravou měli, a na předky naše i na nás od nich se dostala pravda Krista Ježíše, k jednostejné víře a v poctivých řádích i v tichým pokoji to zachovali a v tom trvali.

7. Item na tom sme se svolili i budoucně slíbili, schůzí všech postranních v městě našem že dopouštěti zjevně ani tejně nemáme, tak jakž 1524
král J. Mt jest je dávno i vnově zapověděti ráčil, a nad to všem kázaním lidi světských i jich všech posluhováním že překážeti máme, i těm, kteříž by jsouce [duchovní][3]), takové věci provoditi chtěli mimo staré zvyklosti a obyčeje.

8. Item na tom sme se také svolili, aby všickni lidé světští i duchovní, kteříž mezi námi býti, bydleti, právo městské a svou živnost provozovati chtějí, aby se všickni časy svými způsobovali a tělo a krev pána Krista aby přijímali, jakž prve bývalo, a žádný aby své víry pokrytě nechoval, ale před svým správcí ji vyznával jako věrný křesťan.

9. Item hříchové zjevní a smrtedlní aby dopouštíni nebyli a svého průchodu aby neměli. K tomu neděle svatá a jiní svátkové, základ v novém zákoně majíce a od starodávna jsúce zachováni a držáni, a takoví aby také byli ostříháni, jakž na to sluší bez potupy; a kdo by je svývolně přestoupil, aby kárán byl podle uznalé viny své; a abychme o to mluvili i myslili, abychme útiskuov a sektářuov prostřed mezi sebou neměli.

10. Item pátek a jiní postové, jako vigilijí, suché dni, soboty a puost XL dní, advent, křížové dni, aby držáni byli bez jedení masa, tak jakž jest v této zemi i v tomto městě od starodávna zachováváno bylo; a kdo by se jináč zachoval a v tom postižen byl, že to všetečně činí, aby trestán byl pod pokutou starodávní.

11. Item kdo by se zde saditi a měšťanem anebo obyvatelem v řemeslích chtěl býti neb jiný obchod vésti, ti aby list zachování svého a rodičuov svých dobře zachovalých, a že v věku svém dětinském od tých[ž] rodičuo kněžími, řádně svěcenými a ne pikhartskými oddávaných, sú pošli a že od téhož kněze pokřtěni sou.

12. Item na tom sme také zůstali, kdož by koli a kteréhokoli pohlaví doptáni byli, že sú se od pikartuov podruhé křtili a křest opětovali, aby takovým cejchové byli přisazováni, a z města jakožto změteční vyvedeni a věčně města aby prázni byli.

13. Item kteříž by nalezeni byli mezi čeledí vandrovní, ješto sú pošli z mužuov a žen, a ti nebyli kněžími našeho řádu zdáváni, takoví v řemeslech aby trpíni nebyli, a jich za svobodné syny aby nedrželi, poněvadž poctivým řádem církve svaté od zdávaných manželů zjevně nepošli, ani, jak sú křest přijali, o nich[4]) svědomí není.

14. Item traktátů všech bludných a kacířských v městě našem abychom nedopouštěli žádnému pod ztracením statků i hrdla a vypověděním z města a těch všech traktátů pod spálením; nýbrž, jestli jest kdo

---

[1]) V rkp. »a církve«. — [2]) V rkp. »neb osvěceni«. — [3]) Dod. z úř. textu. — [4]) V rkp. »o nichž«.

1524 co nového a nových učiteluov přinesl, nejprve, toho nevykládaje, právu duchovnímu do konsistoře aby podal; jestliže by právo duchovní seznalo, že by se tu nic nenacházelo, čím by lidé měli nakaženi bejti, a to panu purmistru a pánům oznámili, takové knihy mohú se prodávati a jinak nic.

15. Item co se rúhání proti tělu páně a jeho krvi svaté i proti jiným svátostem křesťanským, kterýchž užíváme křesťansky, zevnitřním znamením jimí utvrzujíce vnitřní víru, dotýče, na tom sme také zůstali, abychom toho žádnému nedopouštěli, aby se v to měli dávati, což samým kněžím přileží. Kteříž pak v tom shledáni a usvědčeni budou, buď usedlí nebo neusedlí, ženy nebo muži, abychom je všecky trestali a mezi sebou netrpěli, ale všech jich z města vybyli.

16. Item kdož by koli z těch lidí, kteříž by kněžími řádně svěcenými oddáváni nebyli, buď dcera, mátě její, syn a otec, a řádem křesťanským živi by nebyli, toho za měšťana ani za obyvatele ani nepřijímali a jich netrpěli, ani těch, kteříž by je přechovávali a zastávali. Též žena jestliže by sobě pojala muže z pikartský roty, aby v městě trpíni nebyli, ale oba města prázni byli.

17. Item krátce na tom sme se všickni svolili jednostejně, kdož by se koli zase v pikartství dal nebo navrátil buď z mužského neb z ženského pohlaví, chceme, aby mezi námi obydlé neměli, ale ven z města se vystěhovali a nikdy zase přijímáni nebyli.

18. Item také na tom sme zůstali, jednostejně se svolivše, jakož pán náš milostivý ráčil se jest nám zavázati, že nás ráčí při víře, řádích, chvalitebních obyčejích a právích všecky zachovati, že i my také k J. Kské Mti jako pánu svému dědičnému a milostivému věrně a právě i upřímně se zachovati máme, to opatrujíce podle jiných stavuov, kdož by koli chtěli J. Kské Mti kterak koli, osobě aneb statku, ubližovati a k tomu sahati, abychme vší možností obhajovali J. Kské Mti i ve všem jiném, též naděje jsouce, že J. Kská Mt proti bludným a nevěrným lidem nás neráčí opouštěti, ale proti nim jako král křesťanský že obhajovati ráčí.

19. Item toto také svolujem, jestliže by na nás na kohožkoli, buď duchovního nebo světského, bohatého nebo chudého, pro toto naše předsevzetí — kterýmž sme přetrhli neřád a nejednotu víry — co přišlo, v tom že sebe opouštěti nemáme, ale máme sobě radni a pomocni býti až do přemožení svého.

20. Item kdož sú pak nyní nás opustili, prve městem a námi pohnuvše, od nás odjevše aneb od města odstúpivše, k těm se tak zachovati máme, abychom jich tam nechali a oni nás aby prázdni byli a my také jich.

21. Item kdyby rada sazena býti měla, na tom sme se svolili, aby žádný žádných postranných schůzek nemívali a toho aby víc nejednali, kdo by měli volenci býti nebo nebýti, než až by se obec sešla tak, pokudž dobré a slavné paměti JMt Kská jest nařiditi ráčil, a prve nic, nebo kdyby se postranně takové věci puosobily, té milosti mohlo by ublížiti; a toho s pilností abychme ostříhali, aby se toho nětco anebo nic nepřimísilo, což by neslušelo. Také kteréžkoli osoby stará rada spíše, jinejch žádnejch aby nepsali bez jich vědomí a sami po svém umě bez rady společnosti. Pakli by kdo podle tohoto našeho svolení se nezachoval a jinak učinil, a to by naň bylo usvědčeno, ten aby za zrádce držán byl a z města vyobcován. 1524

22. Item když by koli volenci k sazení rady voleni býti měli, takové osoby aby volili, kteříž by bludní a podezřelí nebyli a na pověsti své aby dobře zachovalí byli.

23. Item kdož by koli městské právo přijal, tyto artikule, o kteréž sme se svolili, od prvního až do posledního zachovati má i při nich státi. Pakli by při komž koli ten fortel nalezen byl, že by ústy se přiznal a potom vskutku jinak učinil, a to, oč sme se svolili, v posměchu měl anebo tak mluvil: »Věř, kdo chce, jak chce«, nebo na Oujezdě a kdež koli s pikarty schůze by měl, jakož někteří i domy kupovali, takoví hned aby města prázni byli.

24. Item, jakž by kterého roku rada obnovena byla, toto naše zřízení aby čteno bylo a hned při tom, a chtěl-li by kdo co v něm zrušiti anebo z něho co ujímati, toho aby žádnému nebylo dopuštěno; nebo nějakou chytrostí toho doveda, ten a takový chtěl by potom pro toto naše předsevzetí mstíti; protož proti tomu jednomyslně se zastaviti a takové z sebe vyobcovati máme.

25. Kteříž koli sou vypovědíni z Menšího města, totiž z Malý Strany a z Oujezda, kdo sú je koli sem přijímali, takovým aby se do třetího dne, jsou-li zde, preč bráti a stěhovati kázali; pakli kdo toho neučiní, aby se i s nimi předce od města brali; anebo jsou-li ti, kteříž je k sobě přijímali, takové nákvasy a takového řádu, že se věrou chlubí jako oni a dobrého nic nečiní, než všecky řády kostelní tupí, takoví též aby s nimi brali se před se.

26. A tak tehdáž obec veliká Pražská na tom zůstali při Paškovi a panu purgmistru a pánům poručili, aby všecky měšťany obsílali pořádně, aby jeden každý osobou svou a rukou dáním se přiznal k tomuto svolení, a je podniknúti aby slíbil a kdož slíbí, pod tímto svolením zejména má zapsán býti a sám tu státi.

Actum in magna policia in vigilia Omnium Sanctorum anno vigesimo quarto supra quingentesimum existente Georgio Sswik magistro civium.

XIV.

Přísaha kněží českých s Havlem administratorem na hradě Pražském papeži k ruce.

1525 Když tak mistr Jan Pašek s svými pomocníky obec Pražskú i jiná města k své ruce zavázal, maje moc a podstatu po sobě, krom všeliké spravedlivosti, že kteříž koli se tomu protivili a v to jíti nechtěli, ti do vězení musili a potom z města vypovědíni i s ženami[a]), tehdáž též mistr Havel administrator duchovní své ruce zavázal a smířil se s hradskými nejčelnějšími kněžími v kapitole na hradě Pražském, a s svými děkany i jinými kněžími přísahu učinili nejvyššímu otci k ruce a konsistoři jeho. První mistr Havel Cahera z Žatce, tehdáž administrator, mistr Matěj Korambus, kterýž byl vopatem v Slovanech[b]), mistr Vavřinec[c]), doktor bullatus, kněz Mikuláš[d]), doktor bullatus, kněz Jan, tejnský farář[e]), kněz Václav Šídlo, mikulášský farář[f]), kněz Jan Sokolčin[g]), kněz Ondřej [z][1]) Smradař[h]), kněz Jan od mejtský fary[i]), kněz Jíra od petrský fary[j]), kněz Mikuláš klimentský[k]), Jakub, radnický farář[l]), Plechovnička, stříbrský farář[m]), děkan se všemi kněžími, což jich ty časy na Horách Kutnách bylo[n]), Pipa Aureus děkan hradecký[o]), děkan litoměřický[p]), farář mělnický[r]), farář štěpánský na Novém městě[s]), farář havelský v Starém městě Pražském[t]), slovo od slova takto: 1525

Já N. dobrovolně s dobrým úmyslem na svatém čtení a božím umučení přisahám pánu bohu, matce boží i všem svatým, otci svatému, učedníku a náměstku božímu, nejvyššímu v pánu Kristu papeži Adrianovi, i jeho budoucím řádně vcházejícím, i tobě, důstojný otče, na místě jeho: že nechci držeti toho bludu kacířského wikleffského, kterýž jsem držel a následoval až do této chvíle, a že více nechci pod obojí spůsobú přijímati ani toho obraňovati řečí ani skutkem ani kterého jiného bludu; a teď již slibuji přijíti vieru[2]) pravú křesťanskú a zachování ve všem zřízení, sedmeru svátost kostelní tak přijímati, v víře držeti i užívati; slibuji také všemu zřízení křesťanskému věrně a pravě poslušen býti do mé smrti, srdcem i ústy i vším skutkem. Tak mi toho dopomáhej pán buoh, panna Maria i všichni světí, čtení svaté i jeho svaté umučení mýma rukama dotčené[u]). —

---

[1]) Dodáno. — [2]) Rkp. »věru«.

[a]) Srov. Bartoše, str. 180. — [b]) Stal se správcem obročí (tu hodnost zvali podobojí opatstvím) v kostele na Slovanech teprve r. 1526, neboť r. 1525 ještě působil tu kněz Vosel (Borový, Jednání a dop. konsist. 33). — [c]) Třeboňský, pozd. administrator. — [d]) Kněz Mikuláš, »puellarum« (asi korruptela z »bullarum«) doctor (t. j. doktor, jenž zjednal si titul bez zkoušek od císaře nebo palatina (Winter, O životě na vys. škol. 552), r. 1526 jest farářem P. M. na Louži (Borový 33). — [e]) Jan Marek jest farářem v Týně zaznamenán teprve r. 1526 (Tom. XI, 427). — [f]) Známý z kron. Bartošovy, zvolen členem konsistoře 20. dub. 1520—24. srpna 1523; opět 1526 (tamže). — [g]) Asi identický s Janem, farářem u sv. Martina v St. m. (tamže). — [h]) U sv. Vojtěcha v Jirchářích čili Smradařích. — [i]) t. j. z Vys. Mýta. — [j]) U sv. Petra na Poříčí; v seznamu konsistorním (Tom. XI, 427, podle Borového Jedn. a dop. 33) Jiří Halířek. — [k]) U sv. Klimenta na Poříčí v N. městě Praž. — [l]) Z města Radnic. — [m]) Jan Kolínský j. Plechovnička ze Stříbra. Potom r. 1532—36 byl arciděk. v Hoře K. (Šimek, Č. Č. M. 1905, str. 362). — [n]) Asi kn. Jan Búchal. Srv. str. 38 a čl. Šimkův v Č. Č. M. 1905, str. 228. — [o]) Z Hradce nad Labem, níže slove Janem Pípou. — [p]) [r]) Neznámi. — [s]) Jiří Oulehle (Borový 25). — [t]) Jeronym, jehož jednání s br. Matějem viz na str. 199 a dále. — [u]) Viz můj obšírnější výklad o této přísaze ve Věst. akad. 1903, str. 556, (zvl. otisk, str. 53.) Že stalo se sjednocení obou stran na sněmu r. 1525, o tom není pochyby; zápis úmluv čteme v kn. arch. pr. č. 994, list 100. Také hoření text přísahy jest as autentický, i seznam kněžstva, ale trojí ty věci časově k sobě nenáleží; spojil je omylem teprve skladatel. – Papež Adrian, o němž přísaha se zmiňuje, nosil tiaru od 9. led. 1522 do 14. září 1523, nemůže tedy text přísahy býti později složen. - R. 1522 právě dály se schůzky obojích kněží péčí bisk. Salkana za cílem jednoty, kališní chtěli se ve všem srovnati krom kalicha (St. letop. č. 453, Tomek X. 505); tehdy tudíž znění hořejší přísahy jako chystaná formule bylo složeno. Kacířstvím wyklifským asi sluší rozuměti více schisma, neposlušenství, nežli přijímání pod obojí. Od zamítnutí kalicha potom při dohodě r. 1525 bylo upuštěno. Přísaha t. r. tedy byla jiná a skladatel užil staršího jejího textu pro dobu pozdější omylem. Za to seznam všech kněží pražských (jsou to členové konsistoře) nalézáme u Borového Jedn. a dop. 33 (a odtud u Tomka XI, 427), krom Koramba a Václava Šídla, a to v zápisu z 18. července 1526; jestliže však účastnili se úmluv a slíbili jednotu držeti, byli v konsistoři již poč. 1525; jejich zvolení tuším stalo se asi na konci r. 1524 (kdy, nevíme) po odchodu dřívějších členů konsistoře kn. Mart. Hanka betlémského a soudruhů 10. srpna 1524.

1525 Potom nedlúho meškajíc, jiní mnozí po nich tejně přisahali na zapřenú a dali sobě kaftanů a kabátů nadělati z bílého sukna, aby tudy jeden druhého moh' poznati; a jakž s biskupem ostře- 1525
homským srozumění měvše listy sobě posílali a co sú pod tím jednali, to oznámiti péro chvátá [a]).

XV.

List Havla administratora a konsistoře pražské kardinalovi ostřehomskému do Budína o compactata a executoří [b]).

Spasení spasitedlné v Kristu a ve všech věcech hodné poslušenství Vaši Otcovské Velebnosti vzkazujem. Z příčiny té veliké, kteráž nyní dána Vaší Svatostí k spůsobení naší víry, Nejvelebnější Otče, ráčila jest i Vaše Velebnost psaní potěšitedlné a plné napomínání k nám duchovním po jistých poslích poslati, spolu radujíce se a těšíce, že sme sami mezi sebou o tom znamenitém skutku nařídili, abychom jedno tělo církve svaté s Vámi v jednotě pod poslušenstvím stolice apoštolské učiněni byli. Tak jest, Otče svatý, nic zajisté spasitedlnějšího Velebnost Vaše Otcovská nemuože očekávati ani také co potěšenějšího naši legatové, kteříž tam v brzkém času mají vysláni býti, Vaší Otcovské Velebnosti mohú oznámiti nad to, což jest mezi námi jednáno, neb jistě naše Česká země stála až dosavad na skále víry, pevně jsúc upevněna, sama toliko zbraňuje toho bludu nešlechetných — kterýž jako vlny na vodách všudy okolo nás po mnohých krajinách se velmi rozmohli — aby sběhnúti se nemohli v jedno, jako ta věže, kteráž slove Fares, postavena jsúc prostřed vln mořských, svítí všechněm plavícím se a při sobě bezpečné činí všecky bárky, kteréž se k ní utekú a připlynú.

A protož, Otče Nejvelebnější, s boží pomocí doufáme, že i to k konci přivedeno bude, pro čež Vaše Otcovská Velebnost právě otcovským psaním jest k nám přistoupila a nás k tomu přinuknúti ráčila, totiž k stálosti, abychom k potvrzení toho dobrého podle stavuov se postavili, kteréž tudíž budeme snažně starati, žádati a prositi; jedné ať Vaše Otcovská Velebnost neráčí sobě obtěžovati, že tak naši legátové s tím dlí, neb již brzkého času o to před Velebností Vaší se postaví, aby Velebnost Vaše to k místu a konci přivésti ráčila. A tak stanou pevně zdi jeruzalemské, budou otevříny síně jeho a budouť státi nohy těch, kteříž v něj vcházejí, i budeť přijata obět spravedlnosti a tak bude vidín buoh bohův v Sionu Amen. — Vaší Otcovské Velebnosti dejž buoh zdraví po všecky časy a Vaší Otcovské Velebnosti pokorně se poroučí všecko naše kněžstvo. — Datum v Praze léta 1525 Conversionis sancti Pauli [c]).

Velebnosti Vaší Otcovské nejpokornější služebník, mistr Havel administrator, správce učení pražského, s mistry konsistoriany i se vší konsistoří.

XVI.

Jednání mistra Jana Paška z Vratu i jiných v Uhřích v Budíně při králi Ludvíkovi o kompaktáta a executoří [d]).

Léta pána Ježíše Krista tisícího pětistého pět-
před 5. kv. mecítného vyjel kníže Karel Mistrberský [1]) před Nalezením sv. Kříže z Prahy, jeda do Uher o kompaktáta, a pan Lev okolo poledne na druhý den, a Pražané v pátek po sv. Kříži. A téhož léta 5. kv.
v středu před svatú Žofií [e]) přijel kníže Karel 17. kv.
Mistrberský [1]) do Uher na Budín, na jitro pan Lev z Rožmitála, toho času nejvyšší purkrabě

---

[1]) Tak v rkp.

[a]) »Oznám. péro chvátá«, je závěrek předmluvy Aen. Sylvia v kronice České. — [b]) Srov. týž list poněkud odchylného znění na str. 123. — [c]) Udáním »Conversionis s. Pauli« sotva se značí datum listu; scházelo by tu slůvko »die« nebo »in festo« a pod. Ale 25. ledna teprve sněm počínal a úmluva jednoty provedena a zapsána jest až 9. února. Žádali bychom tudíž ještě bližšího určení »infra octavam« nebo »post octavam Conv. s. P.«, což by právě dobu od 2.—8. února značilo; to by byl opisovač vynechal. Ale zdá se, že písař vůbec vypustil datum dopisu a jeho udání že vztahuje se pouze k době »sněmu v čas sv. Pavla Obrácení«. — [d]) Ze sepsání p. Jindřicha Mezeříckého z Lomnice, jehož užil i Bartoš. Viz str. 152 a další. — [e]) Chyba v datu; má býti vlastně po sv. Žofii; nebylť kníže v Budíně ještě ani 17. květ., ani p. Lev; teprve 18. je čekali. (List dra Velhartického v Arch. Č. XII, str. 92, č. 1456).

1525 pražský, pan Vojtěch z Pernštejna, pan Jindřich Švihovský[a]), pan Buštěhradský[b]), pan Radslav Beřkovský[c]), nejvyšší písař království Českého, a tito měšťané z Prahy: mistr Jan Pašek, Jan Karban, Jiřík Ježíšek, a duchovní římské strany: mistr Jan Žák kanovník[1]) a jiní dva kanovníci[2]); strany české mistr Havel Cahera, administrator pražský, mistr Matěj Korambus, kněz Jan Pípa[d]), děkan z Králové Hradce; poslové z Plzně a z Klatov Nikodém[e]) a jiní.

20. kv. V sobotu pak téhož léta předstoupili sou
19. kv. před J. Mt Kskú, prve v pátek jednomyslně radu učinivše. A pan Lev z poručení těch všech osob řeč jest učinil k králi Ludvíkovi na zámku Budíně, nejprve vzkazuje ode všeho království Českého služby s mnohým pozdravením a poddanostmi J. Mti Kské i královně Mariji, žádajíc dlouhého a šťastného panování; při tom pak oznámil jest po tom mnohém vinšování králi Ludvíkovi i králové Mariji, kterak v království Českém všickni tři stavové na tom se snesli, jednomyslné a z lásky, k sobě přistúpivše úplně a docela oboje strana, pod jednou spůsobou stav panský, rytířský, městský ꝛc. a stavové též pod obojí spůsobú, »a to my, tyto všecky osoby, před V. Mtí Kskou svědčíme a konečně vyznáváme dobrovolně, že ti, kteříž přijímají u nás tělo a krev boží pod obojí spůsobú, jsou praví křesťané a synové církve svaté, a to činíce nejsú kacíři, nebo to činí z přikázání páně všickni, světští i duchovní.

Potom mistr Jan Pašek z Vratu mluvil tolikéž: »My také pravíme, Milostivý Králi, jakož dotekl vysoce pan Lev, že se jest to u nás v pravdě zběhlo a v tom sme se snesli všickni stavové pod obojí spůsobou, a to vyznáváme a svědčíme dobrovolně, že ti, kteří u nás přijímají tělo boží pod jednú spůsobú, jsou praví křesťané a synové církve svaté, a to činíce nebyli a nejsou kacíři, neb to činí z víry pána Krista«. A kněží tito svědčili: Havel administrator, Korambus, děkan hradecký, Jan Karban a jiní svrchu dotčení.

A přítomni jsú byli před J. K. Mtí tito páni: pan Jindřich Mezeřícký, pan Albrecht Šternbergk z Zelené Hory a pan Ondřej Trepka, hofmistr uherský, arcibiskup ostřehomský a jiní páni mnozí uherští a jich služebníci a dvořané krále J. Mti a jiní dobří lidé. Při tom pan Lev při dokonání takového radostného poselství a potěšení žádal jest J. Kské Mti, aby ráčil oznámiti a jmenovati den jistý, neb pro krátkost času nemohli se na 1524
to uraditi, aby jiný věci, — jimž[3]) sou byly od stavuov poručeny — mohli J. Mti Kské oznámiti, co by za dobré znáti měli, předkem J. Mti Kské i toho království; a tím aby J. Mti Kská neráčil meškati, ale aby ráčil to k konci a k místu přivésti, a poněvadž v tom ne málo, ale mnoho potěšení dobrého J. Kské Mti i obyvatelům v království záleží a svaté víře křesťanské obecné a stolici apoštolské, »že by V. Mti předkové, císařové a králové čeští, — o to stáli usilujíce, a i s krve prolévaním toho jsú dosíci nemohli, ani k tomu přivésti s velikými náklady, což nyní bez práce, nákladuov V. Kské Mti se jest sešlo, z čehož boha chváliti máme a chválíme, V. Mt Kskú napomínáme, že jste nyní povinni, napřed pánu bohu se zavázavše i nám i svaté stolici apoštolské, i také, což slyšíme, že by pro tu příčinu a téhož dobrého legat od Otce svatého nejvíce zde držán byl, že ráčíte s ním toto jednati, aby nám exekutorie na kompaktata vydána byla ku potvrzení toho všeho dobrého začatého«.

A tak J. Mt Kská ráčil na to potaz míti a odloženo bylo toho do třetího dne; a s tím šli s zámku
doluov ten den před svatú Žofií[f]). 21. kv.
V outerý před svatým Urbanem přišlo posel- 23. kv.
ství z Čech k J. Mti Kské od pánuov těchto: od pana Kundráta z Krajku[g]), pana Jana Špetle z Janovic[h]), pana Jana[i]) Kácovského[4]), pana Zdeňka Kostky z Postupic[j]) a jiných pánuov při nich, obyvateluov království Českého, a to od šestnácti pánuov korúhevných a rytířstva, pečetí jednak na
tři sta, a v středu pan z Rozumberka[k]) a s ním 24. kv.
jiní páni a pánuov z rytířstva pečetí víc nežli na $II^1/_2{}^C$ a některá města.

Jiní listové z kraje Hradeckého, jenž tam měli sněm[l]), pečetí také panských a rytířských některé sto. — Ti všickni v listech svých psali v jeden rozum, žádajíce J. Mti Kské a prosíc, jestliže by pan Lev a jiní s ním při J. Mti Kské co jednali, buďto o práva nebo o víru anebo co takového chtěli by zjednati na všicku zemi a od země, aby J. Mt Kská neráčil tomu věřiti ani toho k sobě přijímati, že »ta jízda jeho není z vůle vší země a poručení jich obyvateluov království Českého, neb země i všickni obyvatelé a poddaní V. Mti Kské jistě znají a tomu věří do V. Mti Kské, že k nim se chovati ráčíte a chováte, buďto strany práva, privilejí i obdarování každého jednoho stavu

---

[1]) Rkp. uvádí: Jan kanovník, Jan Žák kanovník, ale obě jména náleží osobě jediné. — [2]) Rkp. (duálem?) »kanovníky«. — [3]) Anakoluth místo: jež jim. — [4]) Rkp. chyb.: »Lucovského«.

[a]) z Ryzmberka. — [b]) Jan Bušť. z Kolovrat. — [c]) z Šebířova. — [d]) Srv. výše str. 321. — [e]) Hanuš Nikodém ze Schönthalu a Jiřík Jiskra z Klatov; tito katolíci. — [f]) Má býti o týden později. — [g]) Na Ml. Boleslavi, Brandýse a Rohozci. — [h]) Na Bělé a Bezdězi. — [i]) Jan Černčický z Kácova na N. Městě nad Medhují. — [j]) Na Litomyšli a Brandýse n Orl. — [k]) Jindřich. — [l]) V Žiželicích.

1525 a svobod jich, neb co se tkne strany víry pod obojí spůsobou, kteří se řídí a spravují zákonem božím, vedle povinnosti své, kterú ste osvědčiti ráčili předkem pánu bohu i všem obývajícím v království Českém, jakožto pán a král jich milostivý a spravedlivý. — Ale pan Lev a jiní spolu s ním, duchovní i světští, sami sněmovali, sami svolovali, sami vedle Pražan v to se poselství i kněží jich volali, a což koli u V. Kské Mti zjednají, k tomu vůle naše není.«

24. kv. Potom pak v středu pan Lev s svými, když jim ty listy byly přečteny, žádali krále J. Mti, aby jim byly vydány, a ničímž jiným toho neodbývali, i kníže Karel, než haněli, že by byli jistotně páni i tito [1]) i spoluzápisníci jich pikarté, a jsou fedrovníci pikartuov a někteří jsou jich služebníci a někteří že z nich nejsou zemští obyvatelé a někteří že statkuov nemají ani svobodného zákupu.

A potom přivedli k tomu J. Kskú Mt skrze biskupa ostřehomského, že se v to jednání dáti ráčil s legátem papežským, kterémužto legátovi dodán jest vejpis kompaktat v krátkém rozumu k žádosti jeho, neb jim chtěl vyrozuměti, co v sobě zavírají. A když jest přečetl a jim vyrozuměl, toto jest k tomu pověděl, že by v kompaktatiech [2]) byli tři artikulové hlavní, jenž sú tito:

1. Co se dotýče slova božího, aby kázáno bylo svobodně od kněží božích bez překážky všelijakého pořádného kněžstva.

2. Druhý artikul, co se dotýče přijímání pod obojí spůsobú, jest-li z přikázaní pána Krista přijímati tělo a krev boží čili z moci církve, a to by bylo ohledáno pilně i váženo v budoucím koncilium.

3. Třetí artikul: Lidé duchovní a kněží světští aby nepanovali, ale aby živi byli vedle zákona božího, toliko toho užívajíc, co jim zákon boží dopouští; avšak, jestli kteří z lidí duchovních, buďto kněží, měli by dědictví otcovská, buďto zádušní nadání, toho budou moci užívati a to míti vedle uložení a zřízení otcuov svatých starých a kostela římského.

A tak při tom oznamuje jim, že by v moci neměl, aby jim měl exekutorí vydati na ta kompaktata, tak dokládaje ten jistý legát papežský, že ani sám Otec svatý papež ani všecka rada Otce svatého papeže a zvláště v tomto artikuli, co se dotýče přijímání pod obojí spůsobú těla a krve boží, neb ta věc se vztahuje k vohledání všeho koncilium búdúcího, jenž přijíti má. — »A tak tehdy, Milostivý Králi a páni, což Otci svatému nenáleží, i radám [3]) jeho, ovšem mně nenáleží, neb ještě V. Mtem pravím to všem, že Otec svatý není v hlavu udeřený ani Jeho Svatosti [rada] [4]) sou děti, a tak, což učiniti mně nemožné, za to vás všech prosím, že mne v to neráčíte potahovati; než, což by mně náleželo, jistě na tom se račte ubezpečiti, že bych vám v tom odporný nebyl.« — A tak ten den [a] [5]) za několik jiných nic zjednati nemohli. 1525

A v neděli po sv. Urbanu přišel jest krá- 28. kv.
lovský trubač, jménem Lorenc, obyčejuov žertovných do hospody, kdež jest stál mistr Pašek s kněžími a spoluposly pražskými i s Benešem trubačem svým, kterýž s ním jel do Budína; tu u pána mladého zeptal se na Benešovi trubači ten Lorenc, královský trubač: »Který jest to mistr Pašek?« a když mu jej ukázal, tehdy mluvil k němu trubač Lorenc: »Pane Pašku, jakož's mluvil k králi J. Msti, že všichni pánové v Čechách přistoupili do papeže, však teď píší králi pánové, zemanové, že jest to lež, a jest mnoho pečetí; však když sme bejvali s králem J. Mtí v Čechách, zpívali ste: »Víc sluší poslouchati pána boha svého nežli stvoření jeho, člověka smrtedlného«. V tom se mistr Pašek rozhněval, vstav šel pryč a řka: »Čert-li toho blázna na mne poslal?« — a on trubač řekl: »Ne já blázen, ale smím tobě i každému pravdu pověděti«, a s tím zpívaje »Věrní křesťané etc.« šel pryč.

A v tom vzbudil pán buoh lid uherský, že jsou v divných houfích prchali sem i tam, jednak potrhujíce se na biskupy, na arcibiskupa a na toho legáta, neb hlas byl, že by stál [6]), co tu byl na Budíně, více nežli padesát tisíc; a v tom vybili duom Ituriacha, žida křtěného, jenž byl u biskupa ouředníkem na horách, jenž slovú Báně zlaté, a židy vytloukli a pobrali jim jich statky.

Item Pražanům novina přišla, že se v Praze bouří a rathouz vosazují, aby nechajíce víry zase domuov se vrátili, že jest toho potřeba.

Item pan Krištof Švamberk knížeti a panu Lvovi psal, že se sedláci zdvíhají a obec se bouří a v Hradeckém kraji páni a rytířstvo sněmují, aby zase do Prahy pospíšili a víry na pokoji nechali, že s těžkem dobře bude. —

Na Budíně legata papežova na dvě stě hlédalo pěších na jeho hospodě pro Uhry.

A kníže Karel, Zdeněk Lev, pan Perštejnský, Švihovský, Pražané, kanovníci z domu nesměli za dva dni, než uzavřevše se v domích a kamení nanosivše čekali, skoro-li budou k nim Uhři šturmovati.

A po ukrocení té bouře zase ssedše se k arcibiskupovi ostřehomskému žádali jediné, může-li to býti, že by mistr Pašek a Korambus

---

[1]) Rkp. »toto«. — [2]) Rkp. »v kompaktata těch« — [3]) Rkp. »rada«. — [4]) V rkp. »jeho«. — [5]) Dodáno. — [6]) Rkp. »zůstal«.

1525 s legátem rádi chtěli mluviti. A když byl opět v domě arcibiskupově, tam ssedše se, dali se s ním v jednání o ta kompaktata i o jich rozum, a když se jim legát postavil pravě, že jest mu ta věc nemožná, tehdy Pražané a kněží jich pravili, že úplně a docela přijímají kompaktata beze všeho odporu a oblibují v jich vlastním rozumu, »a co se toho artikule dotýče, o kterýž jest mezi námi největší odpor, k tomu takto říkáme: že přijímání pod obojí spůsobú těla a krve páně není z přikázání pána Krista, ale nám Čechuom jest to půjčeno z moci církve svaté římské; toho jest jistý duovod před rukama, neb to Gesta ukazují[1]) neb Historie staré[a]) i rozum i kompaktata, a v tomto: že apoštolé naši, jenž sou Crha a Strachota, biskup moravský, český svatý[2]), jezdili jsou do Říma k Otci svatému papeži a to na něm sú vyžádali skrze znamenitú práci i outratu, jakož pak zjevně čte se v Histori, kterouž máme v konsistoři pražské v kolleji naší. A jest věc vědomá, že u nás v Čechách i v Moravě žádný z apoštoluov nebyl; než tomu českému lidu, jenž byl tvrdý a neschopného rozumu, leč by jim všecko písmem svatým provedl a rozumem, i dopustila jest církev svatá mocí ouřadu svého pod obojí spůsobú přijímati. A když léty ta věc pominula, zase příčinou Wiglefa, Petra Waldenského, jenž sou získali[3]) mistra Jana Husi, ta věc jest zrostla, kteráž jest až dosavad nám Čechuom k užívání. I pohleďtež, že již o to s vámi pře nedržíme, ale tomu místo dáváme, že není z přikázání pána Krista, a tak suďte, že není toho žádná potřeba, abychom my pro budoucí koncilium nemohli dojíti exekutorí.«

Potom na jitro obeslali se všickni, kníže, Lev, Švihovský, písař zemský, Pražané a voboje kněžstvo. A když již jako jistou věc majíc jednali vždy o to, tehdy legát nechtěl toho učiniti, než aby jemu za to dali XX[M], až pak přišlo na XV[M], také i to předkládaje, že jest skrze to utratil několik tisíc, očekávaje na ně. Ale arcibiskup jednal, aby X tisíc dali. A tak pan Lev počal odporovati tomu, aby to měl od legáta kupovati, že mu to od stavuov není poručeno, aby co měl s legátem jednati, a tak že není k legátovi poslán, ale k králi J. Mti. Tehdy mistr Pašek dí: »Ale, pane milej, co ráčíte mysliti, neračte se na tom zastavovati, však ste ráčili Jeho Milosti Královské mluviti, že jest nám tím povinovat a že to J. Mti náleží, i poněvadž jest věc krále J. Mti [tehdy není naše, a když naše není, proč se ráčíte o záplatu starati, ano Vám to nenáleží? Ale co pak 1525
tomu díte, že J. Mt Kská i] přátelé na tom býti ráčili, aby tu sumu dali, a třebas bez V. Mti práce. [Než toliko na to račte mysliti][4]) i spolu s námi, kdo v tej smlouvě J. Mti zastoupí, že časem slušným vedle smlouvy, aby summa zase dána byla, tomu, kdož J. Mt. Kské v tom zastúpí, nebo z kterých duochoduov J. Mti bude dáno to a vyplněno, zase má býti oplaceno.«

A té věci knieže potvrdil řka: »Toť se snadně sjíti může, neb nyní některé sumy z berní leží a k tomu konci sou sebrány, aby na dluhy královské byly obráceny a potřeby.« A potom víc hned v odporu nestáli.

A když již legát viděl, že by na tom bylo, že to králi platiti náleží, toto jest jim pověděl: »Jáť již exekutorí vám připraviti rozkáži a meškati vás nemíním. Jedno to, což jest za obyčej a za právo, to abyšte mi učinili, totiž přísahu, a to zejména každá osoba zvlášť: vy, páni Pražané, páni mistři a kněží, jenž ste pod obojí spůsobou, a vás se ta věc dotýče, kteříž již úmysl máte pevný a celý vstúpiti v poslušenství svatosvaté církve římské a stolice apoštolské. Neb ten jest řád při církvi svaté od několika set let, že, kteří sou upadli v ten hrozný blud, jenž slove scisma, to jest oddělení neb odřezání, pokání toto jsou oblíbili a přijíti musili; a tak i vy v neposlušenství stojíce[5]) napřed v tom, v čem ste stáli až dosavad skrze neposlušenství, potupiti máte a toho se odřeknouti, k církvi svaté přihlásiti a na budoucí časy věčné se v touž věc nevracovati ani vaši budoucí potomní; nebo všickni vaši předkové v neposlušenství stojíce, kacíři sou byli, to o nich vysvědčiti máte, z víry držeti. Ale vy moc i svatého poslušenství, bez něhož, jakož tomu rozuměti, nelze spasenu býti, oblibujtež, poněvadž ste se již poznali; tak v tom stůjte, konečně úmysl majíce, čehož vám pomáhej buoh Otec, Syn i Duch svatý, panna Maria, Petr, Pavel i všecka říše křesťanská; neb již za to držím, že veseleji pojedete domuov, když se to všecko zouplna a docela vykoná při vás.«

A v tom Pašek, Korambus, Havel administrator potaz vzemše pověděli, že toho nemohou učiniti, neb jim tak mnoho není poručeno, že sou se toho nenadáli, než kdyby ta věc mohla další průtah míti, že by o to mysliti chtěli, aby k tomu blízci byli; »neb tím sme jisti, že do pěti let snad bychme i k tomu přivedli, nebo v znamenitě malém čase prospěch sme učinili v obci Pražské a lid sme naklonili k římanuom a v lásku jsme je spojili a uvedli«.

---

[1]) Rkp. »Cesta ukazuje«. — [2]) Český svatý = čeští svatí. — [3]) Rkp. »zastali«; oprav. podle Bartoše. — [4]) Dodáno z textu v kron. Bartošově. — [5]) Rkp. »stolice«.

[a]) Spisem tím jest bud Boh. Bílejovského Kronika česká, jejíž část psána byla asi v l. 1525—6, anebo spis neznámý, z něhož Bílejovský čerpal.

1525 A legát jim řekl: »Pracujtež ve jméno boží, a když budete hotovi k dostiučinění již předloženú věci, vám mne přítelem v tom povolným znejte býti při Otci svatém.«

A tak nic zjednati nemohli horlíce na něho, že jim chytr, a vždy z jednoho do druhého jim šel, a s tím jeli preč do Prahy, nic nezjednavše o kompaktata i o exekutorí.

asi 3. čna. Stalo se jest před hodem sv. Ducha, léta tisícího pětistého pětmecítmého.

Toto sepsání urozeného pána, pana Jindřicha Mezeříckého, kterýž byl při tom jednání o ty kompaktata.

Potom páni Pražané přijeli do Čáslavě 14 čna. v středu před Božím tělem, velmi smutni jsouc. To zvěděvše páni Horníci, poslali k nim některé z konšeluov, slavně je vítajíc, a podle toho žádali jich, aby nazejtří jich hosté ráčili býti při procesí a po procesí aby ráčili s nimi vostati vobědvati v havířským domu; nebo ten starobylý 1525 obyčej býval vždycky, když páni Pražané od krále jeli, u Hory se zastavili a páni Horníci je vítali a ctili jako přátely své; kdež i tuto toho sou neobmeškali a mistr Pašek s svými toho sou přiřkli. Potom nazejtří páni Horníci čekali na ně 15. čna. s procesí až do šestnácti hodin[a]), až potom noviny přišly, že páni Pražané vobědují v Brodě, a tak z toho sešlo; aniž ještě mistr Pašek ten den jel do Prahy, než ležel na Přerově, kteréžto zboží nedávno koupili Staroměstští s Novoměstskými[b]). A tepruva v pátek po nešpořích 16 čna. mlče a tiše přijeli do Prahy. A žádný z sousedů nesměl se ptáti světských ani duchovních posluov na to mnoho časuov. Až Pašek z ouřadu zsazen, tu tepruv ta nevěra na jevo vyšla; (1526) o tom bude níž více praveno[c]).

XVII.

Nucená a bezděčná víra mistra Jana Paška a mistra Havla Cahery administratora na obec Pražskú, kteréž byli přezděli náprava[1]).

Ještě toto mistr Jan Pašek a mistr Havel administrator s svými pomocníky vymyslili, — aby vždy, byl-li by kdo ještě, že by v něm nějaká jiskřička slova božího byla, již uhasili, sami již srozumění s papeženci měvše a jim se zavázavše —, že sou dobré, ctné lidi a sousedy nutili, aby jim víru vyznávali tak, jak sou oni chtěli, a ne jak Kristus rozkázal, a to každý obzvláštně v tejnském kostele za mříži u voltáře Rokycanova, kdež lektura bývá, a to takto:[d])

1. My srdcem věříme a ústy vyznáváme, že v svátosti oltářní *těla a krve* pána Ježíše Krista *iest pravý buoh* a pravý *člověk*, *netoliko mocí a dary svými*, *ale svým vlastním* přirozeným bytem a *podstatú*, kterúž jest *vzal*, *narodil se z panny Marie a sedí na pravici boha Otce* všemohúcího.

2. Druhé, vyznáváme, že v svátosti na oltáři jest *tělo a krev pána Ježíše spojené s božstvím*, *maje krev a duši*, kterúž ráčil vypustiti *na kříži*, *bolestně umíraje za naše hříchy*.

3. Třetí, věříme a vyznáváme, že křesťané věrní *pánu Ježíši*, *jenž jest v svátosti viditedlne* na *oltáři v monstranci*, *mají se klaněti jako bohu pravému* a *jej*[2]) *ctíti a jemu se modliti i světly* a *jinými řádnými poctivostmi*, *i slušnými velebiti* jeho milosti, zpívati *a jemu ze všeho dobrodiní děkovati*.

4. Čtvrté, věříme a vyznáváme, že jest sedmerá svátost: křest, biřmování, pokání svaté, tělo a krev boží, kněžství, manželství a olej posvátný nemocných k pomazání, *kteréžto svátosti věříme*, *že jsou lékařství křesťanuom od boha zjednané* ku *pomoci k životu věčnému z zasloužení* pána *Ježíše Krista*.

5. Páté, *věříme*, *držíme* a vyznáváme, *že svátost oleje posvátného od pána Ježíše jest ustanovena*, *v zákoně božím založena*, jížto mají pomazováni býti nemocní křesťané k smrti se blížíce, již mají hledati a žádati od boha, a nábožným posluhováním kněžským *od kněží* řádně svěcených *olejem* svatým, *křižmem*, *pomazováni bejti* 2c.

---

1) Rkp. »nepravá«. — 2) Rkp. »je«

a) T. j. do poledne dnešního počtu. — b) U Č. Brodu r. 1524. — c) Míní-li skladatel sesazení Paškovo, praví o tom v čl. XXIV str. 336; míní-li projevení, jak Pašek a páni v Budíně pochodili, jest zjevno, že na odkaz svůj potom zapomněl. — d) Srv. i text u Bartoše str. 130. Místa tištěná kursivou jsou doslovně vzata z textu nápravy za Rokycany r. 1461, jak čteme ji v otisku prof. Golla v Č. Č. M. 1884, str. 468, kdež formule zní pro osobu jedinou. Jiné rozdíly jsou pouze povahy formální, jen na konci má původní náprava víc o čl. 8. o očistci. Bartoš vypouští čl. 5., 7., 8.

1525 6. Šesté, *držíme*, *že pro spasení* duší *v hříchy padajících slušné jest,* kdy se chtí *káti*, *aby se zpovídali* a uložené pokání od nich řádně *v postech a v modlitbách, v almužnách, v trestání těla* i což kolivěk uložili, *aby* splnili.

7. Sedmé, *držím*e a *vyznávám*e, *že panna Maria a jiní svatí v nebesích* po *pánu Kristu*, nejvyšším *orodovníku,* tak se modlí a *pomáhají* hříšníkuom *kajícím svými žádostmi a modlením*, *nám zde ještě na zemi obývajícím*, *a že jest slušné a* hodné *jich žádati ku pomoci*, a tudy se k nim utíkati vždycky máme.

Tuto my *víru srdcem* věříme a *ústy* vyznáváme, a *jestli bych*om co *proti té* víře vyznalé *slovem pohoršitedlným jiných lidí zavinili a jinak vedli*, *nebo* drželi, na tom *před pánem bohem* a jinými *dobrými lidmi* odsuzujeme se, *aby* nad námi *bylo mštěno tak*, *jako* na takové nevěrné *sluší*, a aby se za nás žádný nepřimlúval ꝛc. Stalo se ve čtvrtek před svatým Řehořem léta 1525.

Tento slib takový a přísaha nucená a bezděčná za mistra Rokecany také na placu byl a již od mistra Havla a kněží jeho znovu vyhlášeny, tak že téměř po vší České zemi taková víra kázána byla; kdež předkem v Praze mnozí řemeslníci a sousedé přinuceni sou tuto víru vyznávati — anebo všeho na kvalt nechaje od města pryč jíti — po tom pak vyznání tepruov na zejtří na rathouz jíti a do rady vstúpiti v drahném počtu zachovalých souseduov a tu panu purgmistru a pánuom poděkovati z nápravy víry, a tu v radě neb před radú[1]) stoje, podruhé se zpraviti a víru též jako prve vyznávati.

Tu mistr Jan Pašek k nim mluvil řka: »Ač ste odvolali, proto vám věřiti nebudem, a nesluší vám věřiti, a to já vám předpovídám, jestliže se v tom tak nezachováte, co ste slíbili, co se vám mělo nyní státi a vás potkati, stane se vám potom, jestliže se čeho dopustíte proti přísaze vaší[a])«.

Ale někteří z nich, kteří bohatí byli, ti se vyplatili a penězi přesypati museli, jako Jakub Sloup s některými ꝛc[b]).

Tyto věci i jiné mnohé mistr Pašek a Havel administrator, majíce srozumění s ostřehomským biskupem a s nejpřednějšími pány v Čechách, 1525
kteří byli papeženci, směle činili. Havel s kněžími, proti dobrým lidem, pravdu boží milujícím, nechtěje se s žádným o zákon páně ani postaviti, na kázáních však haněl, tupil, kaceřoval a proti králi, pánu svému, mluvil, a mistr Pašek, sa prvním a tehdáž jako králem v Praze, tomu místo dával, nic neříkal a na kázání bývajíc do rukávu se usmíval. Ačkoli slavné paměti král Ludvík, královna Maria i jich věrná rada psali a k pokoji napomínali, on [s] svými na to nic nedbal; co chtěl, to učinil, a co nechtěl, ani král jemu v tom překaziti nemohl[c]).

Když pak již tak bez překážky vládnúce a nad těmi, kteříž pravdu boží milovati a králi pánu svému nad jiné věrni byli, svou provedli, král Ludvík svaté paměti, maje bitvu uloženú s Turkem na den sv. Jana Stětí léta 1526, 1526 29. srp.
nemoha se pomoci od svých poddaných dočekati k bitvě, — ač jemu páni čeští někteří jeho věrnější bránili, — však biskup ostřehomský s svými k tomu třeli, až se i po jich vuoli stalo, že s nimi jel a od týchž biskupóv v boji mezi houfy postaven, kdež více příčinou a ouklady svých vlastních poddaných nežli nepřátelských nebohý a opuštěný král zahynúti bídně v jakés zátoce bahnivé, již přemožený utíkaje, musil.

Ale mistr Pašek s Pražany, pan Lev a jiná města — krom Táborských —, kteříž spolu v tom puntu a srozumění s biskupem ostřehomským byli, krále také neopustili[d]), ale na pomoc jemu s lidem táhli a na té cestě již štyři neděle táhnúce a ustali na místo jdouce[2]); když o porážce krále Ludvíka i smrti jeho uslyšeli, v osmi dnech se domuov vrátili[e]).

Potom ssedše se do veliké kolleje, tu mistr Jan Pašek vší obci smrt pána svého smutně a truchlivě oznámil; a tu hned jeden jeho milostník, Poledne kloboučník jménem, kterémuž on nejvíce věřil, nad tím žalost znamenitou maje, zazpíval: »Veselýť nám den nastal ꝛc«.

[1]) Rkp. »před řadú«. — [2]) Rkp. »jsouce«.

[a]) Srv. Bartoše str. 127. — [b]) Srv. Bartoše str. 169 ř. 5 b. — [c]) Bartoš str. 172 a 178 a dále v III. kn. — [d]) Jest asi myšleno ironicky. — [e]) Viz u Bartoše III., kap. 7.

1526 Toto pak všecko pořádně, jiného mnoho opustivše, sem o mistru Paškovi a jeho pomocnících psal proto, aby upřímnost jeho, Havla Cahery a všech podle nich stojících snáze poznána býti mohla; nechžť jest již ale na tom nyní dost. Již pak ale ve jméno boží navrátím se k prvnímu: také-li sou ti konšelé, u vězení Paškově jsouce a na své dobré pověsti tak ohyzděni, k čemu se ozejvali; jakož, pokudž jim možné bylo, nic sou neobmeškali. 1526

XVIII.

List věžňův k králi Ludvíkovi — a v něm zpráva — z vězení poslaný [a]).

(1529) Nejjasnější králi a pane, pane náš nejmilostivější! Nepochybujem, že V. Kská Mt v své milostivé paměti jmíti a držeti ráčíte, kterak my skrze křivé a nepravé obžalování od našich statkuov, dítek i manželek jsúce vytištěni, k V. Kské Mti utíkali sme se, za opatření spravedlivé prosili a soudu spravedlivého na V. Kské Mti sme žádali, kdež sme to i vskutku seznali, že V. K. Mt, jakožto milostivý a spravedlivý král, nám radú z milosti své, z povinnosti královské spravedlivosti poslúžiti a uděliti ste ráčili; ale pro veliké V. K. Mti zaneprázdnění a potřeby vykonati nemohouce, ráčili ste komisaře, pány Jich Mti, nám obojí straně za prostředky k přátelskému jednání zříditi a ustanoviti [b]), a jim Pražanuom ráčili ste rozkazovati a jich napomínati, aby se oni Vaší Kské Mti dali v tom volni a poslušni naléznúti. Kdež, nejmilostivější králi, nepoznali sme na purgmistru a konšelích, V. Kské Mti úřednících, ani na lidu obecném, [by] [1]) co scházeti mělo; než, že Havel administrator na kázaní v kostele [c]) a mistr Jan Pašek v obci na rathouze s některými z roty své lidi napomínali, aby na zápis, kterýž sou mezi sebou proti nám učinili, pamatovali [d]), v kterýžto zápis — spůsobivše sobě znamenitý počet lidu zbrojného — mocí a strachem sou je přinutili, a kdo by k tomu svoliti nechtěl, aby byl z města vypovědín, pokutu sou uložili [e]), aby tudy taková zňala se jest překážka, že ještě až dosavad k takovému jednání přistoupeno nebylo; ač by takměř všickni napřed lidé rádi upokojeni byli i s námi se srovnali, (1529) kdyby jediné toho násilného zápisu mohli zbaveni býti, ale že on mistr Jan Pašek a Havel administrator týmž nespravedlivým zápisem lidem hrozí a častým napomínáním hrozí, aby tudy proti nám své nespravedlivé předsevzetí mohli snáze vykonati.

Nebo, nejmilostivější králi, V. Kská Mt dobře znáti ráčí, že těm anebo tomu, kdož má spravedlivost — a zvláště v té zemi, kdež jest král a pán, řád a právo jest, ješto nad křivdou mstí a spravedlivosti obraňuje, — není se potřebí žádnými zápisy zahražovati, ale mistr Jan Pašek s svými pomocníky, když jest jemu to, což jest o nás mluvil a v lidi vtrúsil – pravě, že sme jeho a jiné měli mordovati — nemohlo postačiti, i uvrhli sou v to víru [f]) pravíce, že sú ten a takový zápis pro víru svatú křesťanskú učinili, jako bychom byli my u víře svaté křesťanské nevěrní a poblúzení, aby tím snáze V. K. Mti čistý a neposkvrněný úmysl od nás mohli odvrátiti; ješto my silně věříme, že toho pán buoh všemohúcí neráčí dopustiti, ale že jejich lstivý a nepravý úmysl jako někdy radu Achitofelovu ráčí zrušiti a proměniti, II. Král. XVII, 15.
a V. K. Mt k nám se ráčí milostivostí a spravedlivostí nachýliti.

Neb doufáme všemohúcímu pánu bohu, kterýž sám toliko všech srdcí tejnost zná, že sme ti Žalm XLIV, 22.
a takoví, jakož nás u V. Kské Mti tejně a skrytě omlúvají, nebyli, nejsme a bohda nebudeme, a

---

[1]) Dodáno.

[a]) Titul tento pochází od skladatele, jenžto však zmýlil se v jeho jádru. Kdyby list býval poslán od konšelů z vězení, mohlo to býti jen před jejich slyšením a vypovědĕním – na konec r. 1524, v prosinci. Ale v listu mluví se o smýšlení v obci, že by se smířila, jenže Pašek a Cahera káží a na zápis ukazují. Mluví se tu, že některé osoby byly pod glejtem na rathouzích (obou!) St. i N. m., poddávajíce se k soudu, a nikdo, ani Pašek jsa přítomen, z ničeho jich nevinil. Situace tu líčená není možna ani r. 1524 ani 1525. Nad to podepsaní nestěžují si do vězení, nýbrž do vypovědění, a děkují králi, že, chtě jim v tom přispěti, stanovil komisaře. To je situace až r. 1526! — Zmínka však o dvou rathouzích ukazuje na dobu ještě pozdější, totiž po rozdělení jednoty měst pražských za krále Ferdinanda. Opravdu všecko líčení v listu nahoře psaném shoduje se bezmála i slovy s vypravováním u Bartoše k r. 1529 v kap. 26. a 27., kn. IV. (str. 252 a d), kdy Hlavsa s druhými posly jedná v obcích o smír. List tudíž psán byl od vypovědĕných králi Ferdinandu, a to po nezdařeném jednání, po květné neděli 1529. — [b]) Zd. Lva z Rožmitála, Vojt. z Pernštejna, Adama z Hradce, Jana z Vartmberka (Bartoš, str. 249). — [c]) Bartoš, str. 262, řád. 18. a. — [d]) Bartoš, str. 254, ř. 7 a. — [e]) Viz čl. XIII. str. 318 a další. — [f]) Bartoš, str. 4 a, ř. 27.

(1529) nevěříme, by nás kdo z toho, co by bylo proti svaté víře křesťanské anebo z jakých oukladuov a morduov před V. K. Mtí anebo před kterýmkoli zřízeným soudem a právem směl viniti. Poněvadž, nejmilostivější králi, netoliko před V. K. Mtí žádali sme slyšení a soudu spravedlivého, ale i teď před nedávnými dny[a]) na rathouze na Starém i Novém městě Pražském v jedné každé obci některé osoby z nás, za glejtem jsúce, mluvili sme a prosili, aby o nás toho nevěřili, což sou mezi ně vtrúsili pravíce, že bychom bludní a pikarté byli, že to pravda není, a kdož sú to koli mezi ně vtrousili, dokud sou živi, toho pravého neučiní. Nad to, nejmilostivější králi, i k tomu přede vší obcí sme se poddávali, jestliže jest kdo, ješto by nás chtěl buďto strany morduov anebo z jakých bluduov viniti, aby se ohlásil, že my hned chceme rádi odpovídati a každému právi býti — tu se jest ani mistr Jan Pašek, jsa tu při těch řečích našich přítomný, ani žádný jiný neohlásil a slova žádného nepromluvil, ježto sme to vskutku poznali, že z takové naší úmluvy a podávání takměř všickni — kromě Paška a některých z jeho roty — byli sú potěšeni a nás jsú pokojně a dobrovolně vyslyšeli.

A protož, nejmilostivější králi, V. K. Mti poníženě prosíme, že přes naše spravedlivé podání žádným takovým zpravám věřiti a místa dávati neráčíte, ale že ráčíte na naši tak velikú bídu a úzkost, kterúžto již puol léta[b]) nevinně trpíme a neseme, milostivě a spravedlivě vzhlédnúti a nás jako milostivý a spravedlivý král opatřiti a nám (1529) toho dopustiti, abychom v statcích svých s dítkami a manželkami našimi byli a to, což nám ještě pozůstalo, užívati mohli, též i na svém zdraví tak bídně bez provinění nehynuli, poněvadž všickni, jestliže V. K. Mt učiniti ráčí, ničemémuž odporni býti nechceme a, bude-li nás kdož koli před V. K. Mtí aneb před kterýmkoli zřízeným soudem chtíti z čeho viniti, chceme každému odpovídati a právi býti. A protož ještě V. K. Mti pro nejvyšší milosrdenství boží, pro božskú i lidskú spravedlnost pokorně prosíme, že nás V. K. Mt v tak spravedlivé žádosti naší ráčí opatřiti, aby pán buoh všemohúcí svú svatú milostí za takové spravedlivé opatření V. K. Mti ráčil rozmnožiti království, věku a ode všeho zlého vždycky zachovati.

Ale biskup ostřehomský, maje srozumění 1524 s Paškem a některými pány v Čechách, cožkoli ti vězňové[c]) králi psali, všecko Paškovi a Havlovi[d]) dal znáti, i časem i listy jim nazpátek posílal; však proto se toho dovolali, že král rozkázal, aby slyšáni byli[e]), kdež ta věc knížeti Karlovi Mistrberskému[1]), tehdáž nejvyššímu hejtmanu království Českého, a posluom z měst byla poručena, a kníže Karel i s biskupem týmž vězňuom za přítele se postavili, ale v pravdě skutek se jest jiný od nich potom našel.

XIX.

Zpráva a stížení pře vězňuov knížeti Karlu Mistrberskému [1]), když měli s Pražany slyšáni býti[f]).

1524 Když rozliční rozdílové a různice toho roku vznikli sou v kněžstvu i v lidu, takže skrze to mnohá a častá scházení a rozjímání byla sou měšťanuov přísežných se panem purgmistrem a pány i s kněžstvem, aby takové ruoznice více se nerozmáhaly v městě pro uvarování budoucího horšího, a když vždy bez vyměřeného a jistého řádu takových neubývalo nesnází, jednostejná vuole pana purgmistra a pánuov a starších obecných i cechmistrů v pilným rozjímání k ustanovení takového řádu a sepsání jistých artikuluov byla, vyvoleny byly jisté osoby z konšeluov a starších přísežných, kteřížto sebrali a sepsali jisté kusy a artikule[g]) podle uznalé potřeby k napravení ta- 1524 kových rozdíluov při duchovních i světských. I ty také sepsané artikule ty osoby vyvolené panu purgmistru a pánům oznámily; kteřížto uslyševše je oblíbili i zchválili. Potom svolána byla obec, aby též všickni upokojeni byli, a to v mnohém a dlouhém rozjímání k artikulům a řádu tak již (17. kv.) psanému též sou svolili, přistúpili i žádali, aby podle těch k světským i k kněžstvu tak přistupováno bylo, chudého ani bohatého v tom nic nešetříce. Administrator také i kněžstvo požádali sú pana purgmistra a pánuov, poněvadž jisté pořízení mezi sebou učinili sou, aby i oni věděli,

---

[1]) Tak v rkp.

[a]) Bartoš, str. 256. — [b]) T. j. od jmenování komisařů v září 1528. — [c]) Má býti »vypovědění«. Viz str. 328 pozn. a). — [d]) Caherovi. — [e]) Skladatel domnívá se, že rozkaz královský byl následkem předchozího listu. Z dřívějšího výkladu vyplývá ovšem patrně jeho omyl. — [f]) Jest po mém domnění společný protest vězněných konšelů, nejdříve podaný, při jednání v listopadu knížeti Karlovi (spis *b*), jejž uvádí Bartoš v kapitole 31. v I. kn. (str. 88), jenže tuto jest obšírnější a věrně podaný. — [g]) Míní se 10 článků strany Paškovy ze dne 11. května 1524. (Str. 45.)

1524 jak k sobě i k lidu se zachovati mají, aby jim ti rtikulové oznámeni byli i také vydáni. K jichžto žádosti jest povoleno, tak že jest jim to přečteno i vydáno, tak aby se zachovali, jim rozkázáno,
14. čce. poněvadž to všemi svoleno i zavříno jest.

O těch artikulích a řádu před pány posly J. Mstmi na sněmě obecním[a]) před tím minulým vyslanými od J. Mti Kské, podle těch listuov, o pikartech a bludných lidech poslaných a na ústní J. Mtí pánů posluov skrze J. Mti Knížecí vznešení a oznámení jest dána ode vší obce odpověď, že proti bludným lidem a pikartům pan purgmistr a páni i všecka obec na tom sú se prve snesli a na tom zůstali i to zavřeli s pokutami jistými a že podle téhož svolení tak se zachovati chtí nyní i na časy potomní. Též na plném sněmě, když o pikartech a bludných lidech od vyšších stavuov mluveno a rozjímáno bylo, tu také páni Pražané své rčení a svolení o takových lidech v městě Pražském učiněné zjevně oznámili pravíce, než o sněmě věděli, [že][1]) o takových lidech mezi sebou řád i pokutami učinili.

I poněvadž ti artikulové a to pořízení tak svoleno, stvrzeno a v knihy vepsáno jest, za to prosíme, osvícené a milostivé kníže, že ráčíte porozuměti, jak na nás mimo řád a právo, také i svolení saženo jest, nebyvše prve od žádného viněni ani žádným spůsobem naříkáni ani kdy v čem zlém nepoctivém a bludném proti pánu bohu, svaté víře křesťanské i proti našim dobrým pověstem nalezeni, však přes to všecko těžké a žalostivé trápení a vězení nésti musíme.

Nad to všecko vzavše nás u vězení, hned sou listy po vší zemi ke všem stavuom o nás rozepsali[b]) k naší veliké potupě a lehkosti beze všeho našeho provinění, kterémuž my psaní od prvního slova až do nejposlednějšího směle odpíráme, že tím ničím vinni nejsme a nebojíme se, 1524
aby co na nás kdo spravedlivě provésti a ukázati mohl; nebo my vždycky při cti a chvále božské i svaté víře křesťanské i také při J. Mti Kské, pánu našem nejmilostivějším, i při městu Pražském věrní, stálí, upřímní i celí, bez všelijakého zlého naříkání, byli sme, trvali sme a s pomocí jeho milosti svaté sme i budeme až do smrti, žádnému podle svého stavu toho napřed nedadúce. A toho listu takového přípis[c]) V. Kniž. Mti podáváme, kterýž páni Pražané bezpochyby pečetěný mají.

Páni Pražané na tento poslední artikul a rozepsání toho listu tak odpovídali, že »což sme koli psali do měst, na ně sme nemínili; než chtějí-li na sebe to bráti, to my rádi uslyšíme[d]).«

Na toto sou ti páni vězňové konšelé toliko doluov šli a napsaným těm všem vinám[2]), přičteným od Zikmunda Vaníčkovic i toho počtu zbrojného lidu, odpírali dostatečně, že tím ničímž vinni nejsou, v tom pána boha všemohúcího se dokládajíc i svého nevinného svědomí, »aniž se bojíme, aby to od koho na nás spravedlivě ukázáno a provedeno býti mohlo«.

Těchto sou artikuluov ti vězňové před kníže a města podali, k tomu i to též sepsané podali, jak je jímali a jak viny jim dávali, že se jedno s druhejm netrefilo; též také i zprávu mistra Brikcího dodali, z jaké příčiny kázal pány u večír do rathouzu obsílati[e]). Illud actum et peractum feria 3 ante Clementis anno 1524. 22. list.

XX.

Kterak kníže Karel Mistrberský[3]) se pány posly z měst z rozkázaní J. Mti krále Ludvíka slyšeli sou Pražany a vězně[f]).

21. list. Léta páně 1524 v pondělí před sv. Klimentem kníže Karel se pány posly z měst na rathouze dolejším v Starém městě Pražském z rozkázání J. Mti krále Ludvíka společně sou slyšeli pány Pražany a vězně, kteříž v vazbě jich držáni byli, toliko ty, kteříž konšelé byli, zejména Daniele Rauše, mistra Václava příjmím Lazara, mistra Brikcího, Jana Erazima, Blažka soukeníka; jiných žádných vězňův — buďto kteří na staroměstským nebo na novoměstským

---

1) Dodal vyd. — 2) Rukop. má »vinám nám přičteným«, asi chybou, opětováním koncovky slova předešlého, ježto pisatel nemluví zde v první osobě. — 3) Tak v rkp.

a) O sv. Markétě, 14. července 1524. — b) Viz str. 318. — c) Zmínka o něm na str. 89 řád. 14 a. — d) Tak však mluví Pražané až teprve v druhé své odpovědi. Viz str. 97 ř. 13 b a další. — e) Viz str. 315 a 317. — f) Jest zpráva svědka očitého, nejspíše sama skladatele. O průběhu a zdánlivém sporu s Bartošem viz výklad můj v souběžných kapitolách u Bartoše str. 81 a dále.

1524 rathouze sou seděli — neslyšeli. Kdežto jednu každou stranu zvlášť před sebe pustili, a nejprve mistra Jana Paška s jinými konšely, kteříž ještě při témž úřadu pozůstali, a s rotou jeho.

Tu Pašek a Pražané před knížetem a pány posly z měst žalovali na ty vězně z konšeluov, kteříž z rady do vězení dáni byli, a svou žalobu proti nim, jakž mohli nejvejše, stížili, že i na mistra Brikcího práva útrpného žádali, pravíce, že by se toho mnoho nalezlo, než by kníže se pány posly z rathouzu sjíti ráčili ꝛc. A když Pašek s Pražany svú žalobu dokonali, slyšíc to kníže a páni poslové z měst, takové stížení jich divné se jim zdálo a na srdce jim padlo, i kázali Paškovi s jeho konšely vystúpiti.

Druhými pak dveřmi vězňuom kázavše vstúpiti, nic jim nedali mluviti a hned jim toho podali předkem řkouce: »Páni milí, pro toto sme vás kázali před sebe pustiti, abychme na vás otázku tuto učinili, chcete-li pana purgmistra a toho počtu, kterýž proti vám jest, abyšte toho vězení prázni býti mohli, žádati a prositi; my také, budete li toho potřebovati, chcem se za vás ku pánuom Pražanuom přimluviti; protož oznamte nám.«

K tomu oni odpověděli, že »by to byla nám velmi obtížná věc, abychom to měli učiniti, ano také bylo by to proti našim poctivostem, abychom, nejsouc ničímž vinni, tím, čímž koli na nás žalují, i učinili se vinni; ale V. Mtí prosíme a žádáme, že ráčíte s pány Pražany nám o vysvobození jednati a pracovati, abychom my vězení prázni mohli býti a v moci jich nebyli, poněvadž ne krále J. Mti, ale jich vězňové sme, a když svobodni budeme, chcem jich žalobě odpovídati; jedné račte nás s nimi v hromadu pustiti a spolu vyslyšeti.« 1524

K tomu kníže s městy jim odpověděli: »Páni milí, my vás k tomu netáhnem, abyšte jich žádati měli, aniž k tomu vedeme, nedejž nám toho milý buoh, a zvláště což by bylo proti vašim dobrým poctivostem, než toliko sme na vás otázku učinili, chcete li to učiniti, protož prosíme, za zlé nám nemějte. A kdež žádáte, abychom vás v hromadu pustili a vyslyšeli« — kníže mluvilo, — »nám to od od J. Mti Ké poručeno není, abych súditi měl, ale to mi jest poručeno, abych jednu i druhú stranu vyslyšel a toho zprávu J. Mti Ké zase odeslal, protož musím se tak zachovati; protož, což pak se dotýče toho jednání u pánuov Pražan, abyšte vězení prázdni jsouce svobodni býti mohli, o to rádi chceme pracovati [a]).«

Tu jim u Pražan potom hned hledali, aby mohli vězení prázdni býti, a rozličnými prostředky s nimi o to jednajíc až do večera, nic jim zjednati nemohli; i odložil jim toho kníže s městy i druhé straně do zejtří do patnácti hodin, aby jedna i druhá strana své obtížení a žaloby spíšíc jim podali, že je chtí slyšeti Jakož se jest potom tak stalo ꝛc.

XXI.

Opět druhého dne slyšáni vězňové s Pražany.

Nazejtří pak ráno v outerej pan Jan Hlavsa
22. list. a pan Mikuláš Šorf s knížetem z hradu doluov na rathouz přišli a při těch svrchupsaných vězních také stáli a s nimi do rady před kníže a pány posly z měst vstupovali, ale pan Vít Šípecký nesměl dolů s hradu jíti, neb naň nejvíc zanevražili.

Když je pak před sebe pustili, kázali jim spis, kterýž Pražané proti nim sepsali, čísti, aby každý z nich k tomu, což se jeho dotýkati bude, mluvil; v kterémžto spisu nic toho nepostavili, jakú jim vinu dávali, když je jímali v své vězení, anobrž odepřeli, což sú doktorovi Burjanovi, — berouc ho do vězení a dotejkajíc ho zradú — mluvili, toliko pravili, že ho do vězení dali, nechavše zrady a jiných hanlivých slov na straně; jiné pak věci sepsali na všecky osoby strany víry, samá holá slova,

a) Srv. str. 88, pozn. a).

1524 ač někde svědky vedli; ale kněží, kteřížto byli strana jako i oni a všemu zlému nejprv příčina, a to všecko jendnom[1]) klevety byly.

Pražané počali v tom spisu svou žalobu vísti na všecky osoby, nejprv, kterak pan Hlavsa byl primasem a tito při něm v radě dopustili pod svú správú, že ta hostinská a bludná učení povstala, a ti pikartské a bludné kněží na fary uvozovali, je fedrovali, a tu saracénskou mši Martinkovu — bez vomiralu a mešného roucha — zastávali; kteřížto kněží i lid pod jich správú o svátostech lehce kázali a mluvili, a zvlášť o těle a krvi boží, »že jest motýl a že zpráchniví, že paúci oblezú a že za malým kusem chleba mnoho psů běží«, a jiného mnoho těch klevet sepsali, ale žádného, kdo by co takového rouhavého mluvil, nepostavili, aniž mohli nebozí co pravého toho učiniti[a]).

Pan Jan Hlavsa slyše na sebe takovú žalobu, takovu jim odpověď dal, ohradivše kníže s městy, i dí: »Kdež praví, že by za mého ouřadu a spravování takové neslušné věci pohanské nebo saracénské měly nastati aneb že, když sem já byl primasem, ta všecka hostinská učení že by měla povstati, tomu já všemu odpírám, že to pravda není; neb sem já správcím města tohoto nebyl, když sou ta učení povstala, neb sou prve před mnoha léty v Praze byla za kněze Jana Miroše. Neb, když on zde v Praze počal kázati[b]), někteří z těchto, kteřížto teď na mne i na jiné žalují, konšelé sú bejvali a takové učení sou snášeli, je i oblibovali; a potom za jich správy takové učení zde kázáno jest od těch kněží, kteréž oni za nejkřesťanštější mají, k čemuž sou tehdáž nic neříkali. Potom také i za mé správy pan Zíka kněze Jana Podušku[c]) i potom kněze Václava[d]) do Tejna mocí jest uvedl a je zastával. Kdož pak praví, že kněz Michal mnich u sv. Kříže počal kázati německy za mého spravování, aniž to pravé učiniti muož; 1524
neb sem já svého ouřadu zbyl v postě, a on tepruva počel[1]) kázati povelikonoci za správy a ouřadu mistra Jana Paška[e]). A tak což se koli za jich spravování někdy i nyní dálo, to na mne a na tyto dobré lidi cpají a chtějí, aby bitý nebitého nesl. — Také sem já ani tito dobří muži žádných bludných kněží v ničemž bludném nezastávali ani fedrovali, ale často před sebou, když co mezi nimi zniklo, mívali. A kněz Martin s svými kněžími vždycky se jest k slyšení volal i nápravy žádal[f]), kdež mu od žádného dáno není. I protož dokudž na něho nic bludného uvedeno nebylo, za bludného i s jinými držán býti nemohl dotud, dokudž by v jakém bludu uznán sa, zákonem božím napraven býti nechtěl.

Kdež pak praví, že by bludně a rouhavě mluveno a kázáno bylo o svátostech, což že jest[2]) praví, ale toho ničímž nedovodují, aby to tak bylo aneb kdo by to mluvil, nepokazují aniž pokáží, než toliko holá slova mluví, ani i to mluví, davše tyto dobré lidi do vězení a majíc je v své moci ještě jim strážné zjednali — kteřížto strážní rádi jich mnozí, chudí sousedé, hlídají a to proto, že dobrodiní strany pokrmuov i jiných věcí od nich přijímají, — i aby je vždy obci voškliviti, vo čest, statek i hrdlo připraviti mohli, praví — a kněží zjevně na kázaních mluví — že lidi tráví, ježto, jakž tomu tak jinému všemu od nich na nás smyšlenému a klamu poulilému[1]) a téměř hmatavému odpírali sme, odpíráme a odpírati míníme, že tím ničímž vinni nejsme.«

Více na pana Jana Hlavsu vinu napsali, že by za svého spravování, když jednou kněžstva do rady povolali, administratorovi s kněžstvem přikazovati měl a docela přikazoval, aby příliš těla Kristova nechválili ani tupili[g]), než aby tak o tom mluvili, pokudž zákon ukazuje, nic vejš

[1]) Tak v rkp. — [2]) Rkp. »jest že«.

[a]) Srov. u Bartoše str. 85 a 86. — [b]) Jan Miruše byl farářem u sv. Kříže V. od r. 1513 a již tehdá chýlil se k »pikartství«. Hlavsa prvním purkmistrem stal se teprv r. 1515. — [c]) Mezi 17. list. 1517 a 9. září 1518; potom byl prvním purkmistrem M. J. Pašek; Poduška v Týně připomíná se r. 1519 a † r. 1520. — [d]) Asi střídníka, kn. Václava Rožďalovského. Ziga patrně jednal jako přední soused jménem celé osady farní týnské. — [e]) Kn. Michal augustinian, o němž u Bartoše, str. 62b—64a. Hlavsa přestal úřadovati 14. března 1524, velikonoční neděle byla 26. března. — [f]) Srv. str. 310. — [g]) Z téhož viněn byl M. Brikcí. Viz níže.

1524 ani níže, a také jakž svolení hromničné s povolením krále J. Mti ode všech stavuov nařízeno jest. Na to vedli svědomí pana administratora a pány konsistoriany.

K tomu pan Jan Hlavsa seznal se jest, pravě, že z vůle a z rozkázaní pana purgmistra a pánuov v radě mluvil jest, poněvadž kněžstvo mezi sebou kyselost o to měli, že povinni sú byli mezi sebou to srovnati a jim přikázati, jak se při tom zachovati mají. »Což se pak žaloby této na mne i na jiné a svědomí na ní dotýče, jest věc divná, že administrator a a jiné kněžstvo na nás po kostelích káží, hanějí, tupí, i všelijak lidem vošklivi, i jsouce strana proti nám tolikéž jako Pražané, žalují na nás i svědčí, ačkoli i to jich svědomí na žádné ublížení našich dobrých pověstí nám není, však proto rovně se nám děje jako mistru Janovi Husovi v Konstancí, že sami naň žalovali i svědčili, a tak od svých vlastních jest o život přišel. Protož, milí páni poslové z měst, račtež sobě to vážiti, že, což se nám děje nyní, aby se vám[1]) téhož nepřihodilo; nebo jaká se jest nám lehkost zboha a zdarma i tomuto městu stala, menší by zlé bylo před bohem i před lidmi, aby město popelem leželo, ježto kdo rozum má, můž to dobře znáti.«

Na pana Mikuláše Šorfa napsali vinu, že by dopustil jakémus sedláku v Opatovicích při své faře v kostele kázati, a jiné věci, že by bludné kněží za faráře na faru uvozoval[a]) ꝛc Na to všecko pan Mikuláš Šorf jim slušnú odpověď dal jako i pan Hlavsa, že ho v ničemž nemohli popadnúti ꝛc.

Na mistra Brikcího dva kněží svědčili, kněz Vojtěch od sv. Štěpána a kněz Jeronym bakalář[b]). Kněz Vojtěch svědčil, že mistr Brikcí k němu mluvil na faře u sv. Štěpána, aby velmi nechválil těla a krve boží, než aby o tom mluvil, jakž zákon ukazuje. — Kněz pak Jeronym svědčil, že dal mistru Brikcímu své formáty[c]) schovati, a on když mu je vracoval, řekl: »Proč tam chodil, však's toho mohl zde 1524
dojíti«. — K tomu se mistr Brikcí seznal, však na ten konec: »kdybychme měli v zemi biskupa svého«. — Druhé kněz ut supra svědčil, že »při tom navracování formátů učinil sem na mistra Brikcího votázku, muož-li se tělu božímu klaněti v svátosti? — on mi jest odpověděl, že muož, ale aby měl zření k nebi«. — K tomu též se jest mistr Brikcí seznal. — Třetí svědčil kněz Jeronym, že by mistr Brikcí tehdáž měl s ním řeč míti o to kněžství, a že by tak měl říci, že dobrý lejk muož to všecko učiniti jako kněz. — Tomu jest mistr Brikcí odepřel, že jest toho nemluvil, a tím zavřel, že »to svědomí mé dobré pověsti nic neškodí, neb mi nic škodného jeden ani druhý svědek nesvědčí, anobrž každý z nich o jiné věci svědčí, a tak jeden svědek podle práva žádnej svědek«. —

Toto pak dále na mistra Brikcího bez 9. srp.
svědkuov sepsáno bylo, že u vigilí sv. Vavřince kázal maso vařiti a péci u sebe, a tak z toho znáti se dává, že pořádků křesťanských držeti ani zachovávati mínil ani chtěl ꝛc. — Tomu mistr Brikcí odepřel, by rozkázal, než pověděl, že má ženu mladú a »kterážto jsúci mladá zapomenula na půst a to tudy učinila; než, bych se byl domů vrátil, nechtěl bych ho jísti pro pohoršení jiných, než musil sem bez viny zůstati na rathouze«. – Druhé, že, když v osadě mluvil nějaká slova rouhavá, že mu tu hned lotry dávali a že ho chtěli rváti, — k tomu mistr Brikcí odpověděl: »Tak já z vůle osady často sem mluvíval, ale aby mi lotry dávali a rváti chtěli, toho sem nikdá neslyšel a o tom nic nevím. Kdež pak praví, že bych nějaká slova rouhavá měl mluviti, a nepraví co, protož také nevím k čemu odpovídati«.

Na mistra Václava Daniele od Lazarů napsali vinu, že sedě v radě a jsa purgmistrem mluvil proti kompaktátům, nechtě k nim svoliti, tak odpíral králi J. Mti — k tomu mistr Václav odpověděl, že »já proti kompaktátům

---

[1]) Rkp. »nám«.

[a]) Srv. str. 315. b ř. 35. Farářem u sv. Michala v Opatovicích byl r. 1520–24 kn. Martin, smýšlení lutherského, jenž vypověděn byl současně s jinými 10. srp. 1524. — [b]) Srov. u Bart. str. 86 b. ř. 6—22. — [c]) Listy na vysvěcení od biskupa některého z Vlach.

1524 sem nemluvíval, ale, jsa jeden z konšeluov, podle svého svědomí, pokudž sem rozuměl, přimlouval sem se a své zdání pověděl; však pak, nebyla-li by dobrá a užitečná přímluva má a zdání, hnedky jest měl každý k tomu přistúpiti a podle toho povinen se zachovati neb to držeti, a tak tehdy sem já proti vuoli krále J. Mti neodpíral a nic neučinil«.

Na Daniele Rauše vinu napsali jednu, že by mluvil, když o chození s procesí se hádal, řka: »Oni se strojí k procesí a my se budem strojiti do kyrysu«. Druhé, že by se měl smáti a rukama v hromadu pleskati, říkaje: »Shledáte, nač to vejde«; na to žádných svědkuov nebylo. — Na to pan Rauš odpověděl, že toho v paměti nemá, aby to měl kdy mluviti. — Třetí napsali, že by ne od křesťanského, ale od pikartského kněze Martina, betlémského faráře, přijímal.

Na Jana Erazima vinu napsali, že lehce mluvil o oleji, křižmu a mazání zbytečným, kterak prst do uší sypí a oči blátem zamazují; — a na to svědkuov neměli; k čemuž odpověděl, že se v tom nepamatuje.

Na Blažka soukeníka vinu napsali, jednou že by Jan Bonuše k němu přišel a heslo mu oznámil, k čemuž se sám seznal[a]). — K tomu Blažek soukeník odpověděl, že »já sem pro něho neposílal ani jeho za to žádal, aby ke mně chodil, než když jest přišel, viděl sem ho rád jako souseda. A on jest mi žádného hesla neoznamoval, a tak jsem neměl od něho co přijíti, než to mi pověděl, že by se něco zlého na Malé Straně dáti mělo, ale já ani tomu sem neuvěřil«. — Druhé, že o božím těle kněží vyprovázel těch devatenást, kteří s Martinkem vyšli z Prahy ut supra. — K tomu se jest přiznal a pověděl, žeť »sem já tím nic nezhřešil ani co provinil a také bohdá mé dobré pověsti tím sem nic neublížil«. — Tito pak konšelé a vězňové jednostejně tímto zavřeli: »Osvícené a milostivé kníže a páni poslové z měst! Znáti abyšte ráčili, že toto bohdá naší cti a naší dobré pověsti nic neuškodí, což koli na nás žalují, žádné hodné příčiny nepokazujíce, proč bychme toho vězení hodni býti měli, než toliko jakés klevety vymyšlené na nás napsali beze všech hodných svědkuov. Však, zdálo-li se jim, že bychme jací bludní lidé byli, měli se k nám podle toho zřízení obecného zachovati a k nám přistupovati. Ale toho všeho zanechavše mimo řád a právo na nás sú sáhli, davše a dávajíce nám vinu, jakž sami chtěli a chtějí, ježto my tomu všemu sme odpírali a odpíráme, že tím ničímž vinni nejsme«.

A když tak směle podle svých čistých svědomí jeden každý nepřáteluom svým odpovídal, kníže Karel hledě okolo sebe, zdechl, až i slzy pustil, a někteří páni poslové z měst též slzeli, někteří srdečně plakali, podavše ruky těm vězňuom, litovali jich, že se jim taková křivda děje beze všech příčin hodných, proč by je měli jímati a do vězení dávati. I odložili jim toho opět do středy, v 16 hodin [b]) aby stály oboje strany. 23. list.

XXII.

Slyšáni opět vězňové třetího dne.

23. list. Tu opět nazejtří Pašek [s] [1]) svou rotou přivětšil něco žaloby své[c]). Kdež tito napřed jmenovaní vězňové doufalivě a zmužile tomu všemu odepřeli[d]), že opět knížetem a pány posly z měst hnuli, že pro pláč k nim mluviti nemohli. A když vstali z rady, před radnú světnicí ty vězně, vědúce, že sou dobří a zachovalí lidé, těšili a litujíce jich nevinných s nimi se rozžehnali a pánu bohu je poručili, jich pak nevinu po všech městech i po vší zemi rozhlašovali.

Ale kníže Karel oběma stranám oznámil, že, což jest slyšel a co jest mu dáno sepsaného, to všecko chce králi J. Mti po poslu, což nej-

[1]) Dodáno.

[a]) Srv. u Bartoše, str. 65. — [b]) As o $8^{1}/_{4}$ hod. ráno našeho počtu. — [c]) Podle pořadu rozumí se tu žalobou Paškovou spis *d*. — [d]) Druhá odpověď vězňů, spis *e*. Srv. u Bartoše v kap. 34., str. 95.

1524 spíš bude moci, dodati a zvěstovati. Což král J. Mt za odpověď dá, tím se jedna i druhá strana bude moci zpraviti; a ti vězňové aby dotud poseděli, pokud se Pražané nedají vohnúti.

Ale kníže po tom vyslyšení ještě i toho dne se pány posly z měst rozličnými prostředky až do večera u Pražan to jednali, aby v svých domích byli a z nich ven, jsouc na závazcích, nechodili do odpovědi královské, aneb aby v Praze v městě nebyli, jsouc též na závazcích jako vězňové. Ani toho jim zjednati nemohli. Nebo[a]) kníže stoje s Paškem v jednom puntu, všeho, což koli jednal, na bílo a pod barvou jednal.

A tak ti svrchu jmenovaní páni majíce zase do svého vězení jíti, nejprv knížeti a pánům poslům z měst poctivě poděkování, že je povolně slyšeti a vyslyšeti ráčili, učinili a tímto doložili: »Poněvadž pak nás podle naší neviny nic potkati nemohlo, teď již půjdeme zase do toho tesklivého vězení, ale proto již sme svou při a svou nevinu a před V. Mtí oznámili, a V. Mti dobrotivě vyslyšeti ráčili; jižť zase veseleji do toho vězení půjdem i je mileji trpěti budem, a dopustí-li na nás pán buoh co jiného, buď i smrt, všecko to mileji s jeho svatú milostí ponesem«. 1524

Tu opět k žalosti mnohé z měst i z obecného lidu přivedli ty, kteříž slyšíce o tom, znali nevinu těch dobrých lidí a že se jim násilé děje od Paška a jeho pomocníkuov bez všelikého jich provinění. A tak ten den zase do vězení šli.

XXIII.

Co jsou zjednali kníže se pány posly z měst vězňuom.

24. list. Nazejtří pak ve štvrtek kníže přijel na rathouz, maje s samými Pražany a pány posly z měst od krále J. Mti jednati a mluviti o nějaké dluhy. Tu tepruva páni poslové z měst to obdrží a zjednají na Pražanech, že ti vězňové napřed jmenovaní, toliko konšelé, aby již v žádným zavřeným vězení nebyli jako prve, ale aby vůli měli choditi po všem rathouze, kde chtí, aby jen z rathouzu přes prah nechodili. Ale i toho jim příti nechtěli[b]), než závazky králi J. Mti učiniti museli, že ven z rathouzu nepůjdou.

Sluší také i to znáti a pamatovati, že, ačkoli doktor Burjan slyšán nebyl, však proto také vinu tuto naň napsali, že ten traktát Luterův »De instruendis ministris« neuměle, falešně a nepravě vykládal; a na to vedli svědomí konsistoř a sami sobě svědčili.

Tyto věci i mnohé jiné dály sou se k vůli Paškově, neb tehdáž on v Praze kraloval, rozkazoval a všecku obec Pražskú po sobě obrátil, že, což on chtěl, žádný proti němu nesměl býti; nebo tehdáž vlastního kmotra svého dal zmučiti, nějakého Matěje hřebenáře a druhého Jana Bonuši, souseda dobrého a zachovalého[c]), jakož pak v sněmě kolínským přede všemi ohlašováno bylo léta 1525. 1525 listop.

Potom pak po nevelmi dlúhém času mistr Jan Pašek z Vratu ty jisté vězně konšely nejprv z města vypověděl, dav jim lhůtu za dvě[d]) neděle toliko, aby v svých domích pobyli; a po tom po nich jiné všecky, kteréž koli v své moci a u vězení měl, tak že pan Havel administrator příjmím Cahera na kázáních svých lid proti nim pobízel a bouřil a napomínajíce, aby statky jim poberouce manželky jich i s dítkami za nimi vyhnali, mluvě na kázaních i s jinými kněžími to, což člověku dobrého svědomí nikdyž nenáleží mluviti, a nad to vejše, kdež jediné věděli, že by kdo chtěl pánu bohu slúžiti, nijakž nedali, ale pálili se s nimi, mrskali a od města hnali i jinak tyransky, jak chtěli, nakládali.

V tom času král Ludvík svaté paměti, maje lítost nad těmi vězni již vypověděnými,

---

[a]) Věta tato »Nebo . . jednal« zdá se mi pozdějším cizím přípiskem. — [b]) Ale dopřáli, třeba po zdráhání, a neradi. — [c]) Srv. u Bartoše str. 18 a 64. — [d]) Neshoda s Bartošem str. 105 ř. 1 b, jenž udává 3 neděle. As i v Pamětech bylo původně psáno III, ale písař některý I vypustil a druhý již vypsal slovy.

1526 listy jest psal pánuom některým do krajuov i do všech měst královských, aby též vězně fedrovali a jim, kdežkoli přijedú, dobrú vuoli vokázali[a]). Ale mistr Pašek na odpor králi pánu svému — kdež věděl, že by z tých vězňuov který byl — psal a haněl, což nejvíce mohl, žádaje též, aby fedrováni nebyli. Kdež páni a konšelé v městech více napřed pána boha, potom krále a pána svého dědičného psaní sobě vážili, nežli mistra Jana Paška, z zlého lože pošlého[b]), a týmž vězňuom dobrú vuoli, lásku bratrskou vokazovali, znajíce jich nevinu, že se jim před bohem křivda dála.

Tyto mnohé a jiné věci, jichžto jest bez 1526
počtu a psáti tesklivé, mistr Jan Pašek a Havel administrator s svými pomocníky bez překážky činili sú, až i krále, pána svého, o hrdlo sú připravili. A to stálo až do krále Ferdinanda, kterýžto božím spůsobem — když města Pražská
v jedno byla spojena a Pašek jsa prvním pánem 1528
v nich kraloval — to přetrhl a města rozdvojil a též vězně dobrotivě s mistrem Paškem a s Pražany dobrotivě a laskavě vyslyšel. Nač jest pak, než jest taková věc k místu přišla, mistru Paškovi a Havlovi Caherovi přišlo, pořad se oznámí.

XXIV.

Ortel na mistra Jana Paška od Jeho Milosti krále Ferdinanda.

1530 Léta páně tisícího pětistého třidcátého mistr Jan Pašek smířil se s panem Janem Hlavsou a mistrem Václavem Lazarem o ten ouklad, kterýž provedli nad nimi pod spůsobem pikartství, že je z měst Pražských i mnoho jiných souseduov vypověděli, nebo kněží byli požádáni k tomu, aby mezi nimi smlouvu učinili, jakož se pak tak stalo[c]).

Potom pak mistr Jan Pašek maje svého života konec vzíti pro své zlé účinky a mnohé
11. dub. nepravosti v pondělí před velikú nocí[d]), tu urozený pán, pan Vojtěch z Pernštejna, nejvyšší hofmistr království Českého, s některými pány přímluvu k králi J. Mti ráčili sou učiniti za mistra Jana Paška, aby J. Mt Kská ráčil ho před sebe pustiti a naň se tak neunáhlovati, ale milostivě jeho vyslyšeti. — Kdež král J. Mt ráčil jest na žádost těch pánuov mistra Jana Paška před sebe pustiti. Neb jest toho mistr Jan na tři neděle skrze přímluvy žádal, aby mohl před J. Mt Kskou předstúpiti a svú nevinu oznámiti.

A když před J. Mt Kskú předstoupil, nejprve poděkování slavně jest učinil, že J. Mt Kská ráčí jeho milostivě vyslyšeti ꝛc. — A král J. Mt ráčil jemu odpověd dáti: »Rád, milej mistře Jene!«

Tehdy mistr Jan poklonu učinil, řekl jest: »Milostivý králi, kterak bych já skrze některé osoby byl před V. Mtí velice omluven, že z takového omluvení stranního bez přítomnosti mé ráčí se V. Kská Mt na mne hněvati. Milostivý králi, za to velice prosím, že neráčíte takovým postranným řečem víry o mně V. Kská Mt dávati. Milostivý králi, za to velice a pokorně prosím a V. Kské Mti žádám, že mi ráčíte s těmi osobami, kteří sou mne před V. Mtí omluvili, rok složiti a den jmenovati, že chci bohdá slušně se a spravedlivě vyměřiti, neb ráčí to V. Kská Mt skutečně poznati, že sou mne křivě a nepravě omluvili před V. Kskou Mtí.«

Tehdy J. Mt Kská ráčil jemu toto pověděti, že s tím ráčí pohotově býti a že jej bude slyšeti, a při tom ráčil toto mluviti a mistra Jana Paška se ptáti: »Mistře Jene, když si byl ouředníkem a správcí za času slavné paměti Ludvíka krále, švagra našeho milého, když nějaká nesnáz vznikla mezi městy a knížaty

[a]) Str. 186. — [b]) Srv. podobnou pomluvu u Bartoše str. 17. — [c]) Doklad z knih komor. soudu 4 F A 19 - 20. — [d]) Pašek pozbyv prve již moci, ztratil t. č. mocnou ochranu p. Zd. Lva z Rožmitála, jenž 11. března vzdal se úřadu. Pašek boje se nyní hněvu králova hledal přímluvy. Viz Tomek XI, 100. — 5. dubna slyšán poprve, 11. dubna souzen. — Srv. kap. 33. kroniky Bartošovy, str. 272 a d.

1530 Bavorskými, tu jsú k vám Plzenští a Klatovští a některá města na radu přijela a tys se jich ptal: »Při kom stojíte? Stojíte-li podle psaní krále, tehdy vám rady není potřebí; pakli chcete při nás státi, chceme vám raditi, a což budem vám raditi, budem vám i pomáhati a dopomáhati«[a]). Tak-li jest, mistře Jene?« — A on odpověděl: »Milostivý králi, na boží milosti a na V. Kské milosti sem.«

Druhé. »Mistře Jene, když ste dali pomoc proti Turku králi Ludvíkovi, že ste netáhli ku pomoci, jak a pokud ste táhnouti měli, nebo kteříž posléz vytáhli, ti jsou dotáhli, a ty o tom dobře víš. Také o tom dobře víš, jak se jest to dálo, kterak jest švagr náš zahynul, a my také víme[b]). Jest-li tak, mistře Jene?« A mistr Jan Pašek řekl: »Na buoží milosti a V. Kské milosti sem.«

Třetí. »Za kralování našeho kterak sme vám poručili o kněžstvu, když sme jeli ven z země, a přísně sme přikazovali, aby oni bouřlivých kázaní nechali, a zvláště Havel administrator, lidi haněje a jich jedněch proti druhým pozdvihuje i proti nám mluvě, kterak bývalo to, že obec Pražská že[1]) sou směli pánům svým se zprotiviti i knížatům i samému králi i jeho jímati i z země ven vyhnati a některé i do vězení bráti: »Nu, milí Pražané, buďte muži stálí jako předkové vaši« ꝛc. Mistře Jene, ty si na tom kázaní býval, tomu se do rukávu usmíval a nic si tomu neříkal ꝛc; i co tomu říkáš, mistře Jene? Poněvadž si na tom kázaní býval, pamatuješ-li se v tom. Pakli se nepamatuješ, budou tě jiní pamatovati hned[c])«. — »Na boží milosti a na V. Kské milosti«.

Čtvrté. »Mistře Jene, kdež si ty tu smělost vzal a moc, že si města v jednotu spojil s některými osobami, kterážto města císař Karel právy a vejsadami a privilejími obdařil a králové jiní, předkové naši, těch práv, statut, privilejí pochválili, rozmnožovali a potvrzovali a podle těch obdarování k městóm i měšťanóm se zachovávali a co bylo poctivého a spravedlivého vzdělávali a rozmnožovali a potvrzovali a s rozvážením spravedlivě a milostivě ke všem se chovali. A ty si hledal to zkaziti všemi obyčeji. A tu se jest na tobě to ukázalo, když sme království přijali a když sme i přísahu učinili, abychom jednomu každému vedle práva a svobod spravedlivě se zachovali a vejsady jich stvrdili, ale tys se tomu vždy protivil, neb když sme měli města Pražská zase rozděliti a v první řád uvésti, abychom se tak zachovali, jakž sme přiříkali, pamatujíce na to, co císař Karel a jiní králové před námi učinili a jak se v tom zachovali, ale ty si pak některé osoby sebravši (sic) knám si poslal, abychom toho neráčili činiti, klada toho příčinu takovú, že ta obec k tomu nesvolí ani svolovati bude[d]), a kterak se jest pak jinak našlo a kterak si ty pro to nepřestával, to obmejšleje, jak by mohl to přivésti, rozličné lidi pozdvihuje až do těchto časů, a to jest zjevná věc, že se nám i naší vůli protivíš a naše rozkázaní sobě málo anebo nic vážíš. Mistře Jene, co ty k tomu říkáš?« — »Milostivý králi, na boží sem milosti a na V. Kské milosti.«

Páté. »Mistře Jene, maje nás, pána a krále jiného jsi sobě vyvolil a za pána vzal, ty dobře o tom víš, koho, a my také dobře víme, kdo jest, ježto jest nám ta věc velmi nesnesitedlná a velmi netrpělivá, aby naši poddaní v našich městech měli sobě jiného za pána bráti, ježto my v městech našich takových lidí nechceme míti, kdo by se námi nechtěl spravovati[e]). Co tomu říkáš, mistře Jene?« — »Milostivý králi, na boží sem milosti a na V. Kské milosti.«

Potom pan Vojtěch z Pernštejna z poručení krále J. Msti ráčil odpověď dávati Paškovi: »Mistře Jene, z těch a takových příčin, kteréž si J. Kské Mti učinil, upadl si v trestání. Pak J. M. Kská žeť ještě ráčí milost učiniti, ať by se nětco nezdálo, žeť by se nětco ublížilo, i protož J. Mt Kská přikazuje, aby v městech královských nebýval a z Prahy aby se ve dvou nedělích vyhostil. Slibuješ-li se tak zachovati?« — A on řekl: »Slibuji.« —

---

[1]) »že« zbytečné.

[a]) O tom sporu s Bavory není zatím nic známo. — [b]) Srv. Bartoše str. 191 a d. — [c]) Srv. Bartoše str. 293 a a Pamětí 327 b, zvl. ř. 6—8. — [d]) Srv. u Bartoše str. 246 a, ř. 6.—19. — [e]) Vztahuje se k nějakým piklům, dnes ještě neznámým. Snad s knížaty bavorskými po zvolení Ferdinandově.

1530. Druhé. »Aby toto znal, kdo by tě z čeho vinil, aby mu práv byl na kterémkoli právě neb se s ním smluvil po orteli. Slibuješ-li se tak zachovati?« — A on řekl: »Slibuji.«

Třetí. »Aby žádnému rady nedával ani řečí ani psaním a žádných schůzí postranních s žádným aby nemíval. Slibuješ-li se tak zachovati?« — A on řekl: »Slibuji.«

Čtvrté. »Když král J. Mt dá věděti napřed dvě neděli, aby se postavil kdyžkolivěk. Slibuješ-li se tak zachovati?« — A on řekl: »Slibuji.«

Potom král J. Mt mluvil: »Mistře Jene, aby věděl, že z těchto závazků žádný tě nemá propouštěti kromě my anebo purghrabě pražský nynější neb budoucí, když bychme my jemu to poručili.«

I mluvil k němu opět pan Vojtěch z Pernštejna, nynější[a]) hofmistr království Českého: »Mistře Jene, však umíš čísti, teď J. Mt Kská ráčí ceduli řezanou dáti a sobě druhé ponechati, a vedle tejchž cedulí aby se tak zachoval; jestliže by pak v jediném pochybil, co jest tě nyní potkati mělo, potom tě nemine; a s tím můžeš odjíti.«

11. dub. Toto se stalo v pondělí po Květné neděli ve XXII hodin za krále Ferdinanda J. Mti léta pána Ježíše Krista patnáctistého třidcátého.

Téhož léta[b]) tejž král Ferdinandus a při témž času mistra Havla Caheru, administratora pražského, ze všech zemí svých vypověděl a vyhnal, kterýžto potom v Anšpachu pod markrabí Jiřím ženu sobě pojal a opět proti těm, s kterými jedna ruka byl, zradil, jiného učení následuje. 1529

A Zika řezník s jinými, přesvědčený lhář, zůstal a mizel[1]) z dopuštění božího, že na ratnouze — tu, kdež jiné dobré lidi svévolně bez jich všeho provinění sázel, — seděl a nic neměl, odkud by zaplatil ani sobě co dobrého udělal, leč co mu přátelé jeho učinili, až potom v těch bídách smrt mu konec učinila[c]). (1533)

Ti pak dobří lidé, kteří takové těžkosti a protivenství od nich trpěli, zase všickni beze všeho ublížení svých poctivostí a na potupu všem svým nepřátelům v městech Pražských byli a někteří z nich od J. Mti Kské do ouřadův konšelských sázeni[d]) a naposledy dluh smrti zaplativše, koruny slávy veselé očekávají, kterúž dává bůh těm, kteříž v pravdě Krysta Ježíše přebejvajíce a rytěřujíce od ní žádným tyranstvím odhroziti se nedají, ale v ní věrně pracují, z toho všeho chválu pánu bohu vzdávajíce, jemuž v Trojici svaté blahoslavenému buď čest císařství, moc a sláva na věky věkův. Amen.

XXV.

Modlitba těch jistých vězňův, kterúž složil mistr Brikcí u vězení.

Pane Bože všemohúcí, kterýž si vysvobodil Mojžíše a Arona i lid svůj z moci Faraonovy, tři mládence z vohnivé peci, Daniele z lvové jámy, Jonáše z propasti mořské ryby, Zuzanu z falešného nářku, Mardochea z oukladův a obžalování Amanových, Jozefa z ukrutné vazby, Joba z rozličných trápení a protivenství, viziž také utrpení naše! Nebo pozdvihl se jest nepřítel náš, mnohé zbouřil, ježto pokoj měli, kteřížto položili sou zlé za dobré, nenávist za milování, mluvili pokoj s bližními, ale zlé věci byly v srdcích jich; pohaněli sou nás haněním, skřípajíce zuby svými, tak že učiněni jsme k pohanění, k utrhání a ku posmívání sousedům našim i těm, kteříž vůkol nás jsou, přátelé a bližní naši, proti nám se přiblížili a postavili. Opustila jest nás moc naše a zmařeno jest doufání a naděje v lidech, že již nemáme, koho bychom hledali pomocníka, jediné tebe, kterýž pro hříchy naše spravedlivě se hněváš. Protož uslyšiž hlas těch, kteříž žádné jiné naděje nemají než k tobě, a vysvoboď nás z moci nepřátel a odejmi od nás bázeň, nevydávej nás v ruce zarmucujících. Nebo povstali sou proti nám svědkové falešní a lhala jest nepravost sama sobě. Tys pomocník náš a obránce, v tebeť doufá srdce naše a vysvobozeni budem; však si zaslíbil: Exod.
»Uslyšímť, nebo milosrdný sem« a opět: »Vzývej XXII. 27 Žalm
mne v den zámutku a vysvobodím tebe«, a tvůj XLIX. 15

[1]) V rkp. »mrzel«.

[a]) Od r. 1529. — [b]) Stalo se o rok dříve, v srpnu 1529. — [c]) Viz str. 280. — [d]) Jen Mik. Šorf v N. m. r. 1532–34 (Tomek XI. 413).

— syn, milý pán náš Ježíš Kristus, toho potvrdil, (Jan XVI, 23) řka: »Začkoli prositi budete otce mého ve jméno mé, dáť vám.« I poněvadž věrný jsi v slibích svých, že nedopouštíš více pokoušeti nad to, nežli bychom mohli snýsti, povstaniž, ať se neposilňuje člověk, (Žalt. XXXVI 35) neb se jest povýšil jako cedrus libánský, vzhlédniž a uslyšiž a vysvoboď nás, pane bože! »V tebeť doufáme a nebudeme se báti, co by[1]) nám učinilo (Žalt. LV, 11.) tělo; tys nám spomocník, nebojímeť se, co by nám učinil člověk«. »Budeš-li ty s námi, kdo bude (K Řím. VIII, 31) proti nám?« Nebudemeť se báti množství obkličujících nás, na tebe vzkládáme péči naši a ty obživíš nás[2]) a nedáš nás[2]) pohnúti nespravedlivým, neb spravedlivého a nevinného ty neučiníš opuštěného. Ty suď nás a rozeznej při naši, neb znáš srdce a svědomí naše, že tím, což nám lidé za vinu kladou, ničímž vinni nejsme; oniť zlořečí, ale ty dobrořečiti budeš. Trpíme, ale věříme, že tím zahanbeni nebudem, a když o nás soudy své mají a činí, my naději máme v milosrdenství tvém, oči naše sou k tobě a při tobě; zhřeší-li, tresci, neboť nezná ruka lidská milosrdenství a hněv muže nečiníť spravedlnosti, ale ty spravedlivý a milosrdný si, jehožto milosrdenství převyšuje[3]) soud a většíť jest než naše prohřešení, kterýž rozhněvaje se odpustíš a v čas zarmoucení utěšíš. Přijmiž za obět ducha zarmouceného našeho, neb ty, pane, srdce zkroušeného a poníženého nezamítáš. Vzhlédniž na nepřátely naše, neb sou se rozmohli a nenávistí velikú nenáviděli sú nás, napraviž a obměkčiž srdce jich k nám a rozptyliž srdce lživá — a rady zlé, jako[4]) si rozptýlil radu Achitofelovu, ať by tebe více nehněvali a v hřích nepadli, domnívajíce se, že by tím tobě sloužili. Viděl jsi, pane, nemlčiž, pane, neopouštějž a neodstupuj od nás, nedávej jim víc moci nad námi, ať by pochvaly neměli nad pádem naším, pravdy a spravedlnosti, kterúž ty znáš! Pro milosrdenství a pro jméno Syna tvého, Vykupitele našeho, pána Ježíše Krista za nás ukřižovaného, tvé zasloužení a dostiučinění. Nebo my, cožkoli na nás přišlo, tvoji sme v každé příhodě a v tebe doufáme, nýbrž také, by nás zbíti chtěli, doufatiť budem v tebe. (Žalm LXXIX, 5) I protož povstaniž, pane, povstaň! Dokavadž se hněvati a prodlévati budeš? — Pozdvihniž ruky své[5]) a spomoz nám, posilniž srdcí našich Duchem svým svatým, ať snášejí tebe. Nechť sme učiněni jako lvi, doufajíce bez strachu, snášejíce tento hněv, který jest přišel na nás, a protivenství ukrutné nepřátel našich; obratiž lkání naše a pláč v radost k Tvé cti a k chvále a k našemu dobrému, abychom živi souce chválili tebe, nebo nechceš smrti hříšníka, ale aby se obrátil a kál. Též ne mrtví chváliti budou tebe, pane, ani všickni, kteříž [s]stupují do temnosti, ale my, kteří živi sme, díky vzdávati budem tobě, v Duchu a v pravdě tvé tebe ctíce a chválíce, v Trojici jednoho pána boha Stvořitele i Vykupitele tebe i Potěšitele našeho na věky věkuov. Amen.

XXVI.

Života skonání Mikuláše vřetenáře a Kláry hospodyně jeho[a]).

1526 Tuto se položí, kterak mistr Jan Pašek a Havel administrator s svými k víře napravoval, pro krátkost toliko o nějakém Mikulášovi vřetenáři a Kláře, co se jest při popravě jich přihodilo, jiných všech, jichž jest mnoho bylo, kteříž pro pravdu Krista Ježíše trpěli, opustíce.

A to tehdáž léta tisícího pětistého dvacátého sedmého[b]) v Praze na Novém městě byla jedna vdova jménem Klára, v létech sešlá, u svaté Kateřiny obydlé své mající, dosti bohatá, u kteréžto v podruží byl jest člověk starý, jménem Mikuláš, na soustruhu vřetena dělal a odtud byla živnost jeho. 1526

Času pak jednoho před hodem vánočním, když kněží podle obyčeje svého sousedy zapisujíc je obcházeli, přišli sou i k nim, napomínajíc je též jako jiné podle ouřadu, aby správu učinili. Oni vyslyševše je, nětco jim odporného proti té jich bezděčné správě pověděli. Pro kterúžto věc obžalovali sou je ti kněží svému faráři Mikulášovi

---

[1]) V rkp. »aby«. — [2]) V rkp. chyb. »náš«. — [3]) V rkp. »převyzšuje«. — [4]) V rkp. »a jako«. — [5]) V rkp. »tvé«.

[a]) Zpráva tato vyšla z péra svědka očitého, jakž sám se uvádí. Podobá se však, že svědkem tím byla osoba jiná, nežli skladatel Pamětí. Obšírný vývod viz v čl. mém ve Věst. akad. 1903 str. 653—6; hlavní tresť jeho záleží v tom, že skladatel Pamětí ve všem, co líčí z autopsie, vypravuje správně, kdežto spisovatel »Života skonání« zejm. osoby pražské udává nesprávně, a tím jaksi projevuje se v Praze cizincem. Srv. i úvod. — Ale sepsání není současné, nýbrž nejspíše z r. 1531. Viz i Kroniku Bartoš. str. 208. — [b]) Datum chybné, snad jen vinou prvního opisovače, jenž přidal v římském letopočtu cifru.

1526 příjmím Provazníkovi u sv. Štěpána.[a]) Ten pak farář bez meškání na pana administratora tehdáž mistra Havla Caheru to jest znesl, od něho pak ten farář vzavši(!) naučení do vazby těžké vzíti je rozkázal.

Potom dne třetího vedeni byli do rady v přítomnosti pana administratora s konsistoriany svými, přítomni sú také byli starší obecní obojích měst Staré i Nové Prahy, — neb tehdáž jednota byla [b]),— kdež tázáni byli.

Nejprve se optali: Co anebo kterak držíte o svátosti oltářní těla a krve páně... věříte-li tu pravé tělo Kristovo býti, kteréž jest na pravici boha Otce a ne jiné, a při tom věříte-li tu býti pravého Krista majícího krev a duši?

Mikuláš k takové otázce odpověděl:...[c])

A kněžstvo hned jej odsúdilo za kacíře a upálení hodného a odsouzen jest za purmistrství Martina Smila řezníka[d]). V středu pak před vá-
19. pros. noci v XXI hodin vedeni sou z vězení na smrt, aby spáleni byli, a při tom vedení toto se jest dálo:

Nejprve jakž z šatlavy vyvedeni byli, začal sobě píseň o umučení pána Krista a kterak prvnější mučedlníci vydáváni byli na smrt pro svědectví Krista pána, kterúžto jda zpíval od šatlavy, až proti Vopicovům[e]) ji dokonal.

Když pak proti Templi přišli — jest dům, v němž sou bekyně, v Caletné ulici[f]), na němž jest namalováno, kterak pán Ježíš s lotry veden byl na smrt, — napomenul jest je rychtář, aby klekli a pánu bohu se pomodlili, — kdežto za obyčej klekati těm, kteréž na smrt vodí, — vokazuje jim tu na to znamení malované kříže Kristova. Mikuláš pak kleknouti se jest zpíčil mluvě, že pravé znamení kříže pána Krista má na svém srdci a že jemu není potřeba toho znamení malovaného. Rychtář k tomu pověděl Jiřík Komedka: 1526 »Pohleďte, kterak jest neústupný, aniž ještě může nechati řečí rúhavých.«

V tom pak biřic volal, oznamujíc(!) příčinu ohavné smrti jich, a to tuto, že by nějaký blud neústupně držel kacířský, mluvě rouhavé věci o tělu a krvi Krista Ježíše, od kteréhož bludu aby ustúpil, od obojího stavu duchovního i světského jest napomenut, a on že by, zatvrdilý sa, hnúti sebú nedal, protož jestli že by se kdo tc.

Když se pak z toho místa hejbali, nějaký mládenec z stavu rytířského, jménem Hynek Perknovský, jda z Jičína[g]) právě, náhodou se k tomu přitrefil a pohleděl na osobu a dí k jednomu: »Ale, milý příteli, proč tomuto člověku tak starému mají takovú smrt učiniti?« — On jemu odpověděl, že by nějaké bludy kacířské neústupně držel. — Perknovský odpověděl: »Ale, milý pane, že ho není kdo napravě, moh-li bych já přistoupě s ním rozmluviti?« — Ten jistej pověděl: »Proč nic? Rozmluv!« — K němuž Perknovský přistoupivše(!) dí: »Ale, Mikuláši, jakž ty věříš, věříš-li v pána boha?« — Odpověděl Mikuláš: »Věřím.« — Perknovský: »I v Syna jeho Ježíše Krista?« — Mikuláš: »Věřím.« — Perknovský: »I v Ducha svatého?« Mikuláš: »Věřím, a na té víře chci umříti.« — Dí jemu Perknovský: »Jdiž s pánem bohem a na té víře směl bych i já umříti a na hranici dnes s tebou jíti, neb tak věřím rovně jako ty«.

A když tak mluvil, lidé jím trhali od něho, a on mluvil jim řka: »Což pak pravda boží nemá míti pro vás svobody? Abyšte věděli, že rovně tak věřím jako tito.« — To když rychtáři pověděli, hned ho do vězení vzíti kázal. A s těmito předce jíti kázal. Když pak k božím mukám — jako říkají — za Horskou branou přišli, tu opět biřic k volání se chystal, a v tom opět rychtář

---

a) R. 1526 byl farářem tu kn. Jiřík Oulehle; kn. Mikuláš až r. 1531. — b) Poznámka ta svědčí tuším opět, že psal ji venkovan; Pražan by sotva pokládal za nutné, zmiňovati se o zřízení, jež teprve tři léta bylo pominulo. — c) Další shoduje se doslova s výslechem, jakž jest otištěn v Kronice Bartošově, str. 209—211, krom těchto výjimek: Str. 210a) ř. 7.: »Optali se ho, co drží o P. Marii«; — ř. 12. není »i prve nežli Krista porodila«; — ř. 14. místo »matka« je »matkou«; — ř. 15. m. »A když se ptáte«, jest »A kdež tížete se«; — ř. 16.—31. vynecháno »Poněvadž žádného jistého písma... protož to jisté jest«; — ř. 32. vynech. »za nás«, »A největší důvod jest toho, že«; — str. 210b) ř. 7. m. »Dále: Co by držal a věřil« jest »Optali se dále, co drží a věří«; — ř. 15. vynech. »spálená« — ř. 17. m. »v příští Kristovu« jest »příští pána J. K.«; — ř. 20. m. »a mluviti« jest »mluviti«; — ř. 21. vynech. »a protož«; – ř. 25. »Opět se optali, co... drží«; — str. 211a) ř. 1. »Optali se ho, co drží o bratru Lukášovi bol.«; — ř. 8. vynech. »Jiná otázka: Co drží... Odpověděl«; — ř. 11. vynech. »Jiná otázka... Pověděl, že«; »Co drží o Kalencovi?« — ř. 16. Opět se optali jeho: »Kolik jest vás kněží v té Malé stránce? Odpověděl: Štyři«; — ř. 18. m. »svěřen« jest »svěřený«, vynech. »toliko«; — ř. 19. vynech. »Syna božího« ; — ř. 21. vynech. »Ptali se ho...«; »neposluhuješ svátostmi«; — str. 211b) ř. 3. »A tu jest prosil všech přístojících, řka...« — d) Bartoš udává dobu odsouzení v čas purkmistra Jakuba Kocoura, jenž úřadoval, pokud známo, ještě 3. led. 1527, tedy aspoň již 6. pros. Buď tedy souzení obou upálených dálo se již před tím (zpravodaj neudává určitou dobu) za předchůdce Jakubova Mart. Smila; anebo se zpravodaj zmýlil. — e) Dům Jana Opice z Třebska v Celetné ul. č. 559-I. — f) Č. 589-I. — g) Viz str. 122.

1526 Mikuláše napomenul, aby klekl proti božímu umučení. — I optal ho Mikuláš: »Kde jest to boží umučení?« — Rychtář dí: »Toť jest, v sloupě malované.« — Odpoví Mikuláš: »Toť vás malování sklamá.« — Rychtář: »Však i my nevěříme, by to bůh byl, než památka neb obraz jeho nevinné smrti.« — K němuž Mikuláš: »Co čistá jest věc, živou památku neb obraz na srdci svém nositi, Exodus XX. 4. neb psáno jest: ‚Neučiníš sobě obrazu rytého ani podobenství kterého', o nichžto David páně takto jest pověděl: ‚Ústa mají a nebudou mluviti, Žalm CXXXIV. 16, 18. oči mají a nebudou viděti etc. Podobni nechť sou jim, kteříž dělají je a všickni, kteříž oufají v ně.' Jerem. I. 16. Jeremiáš takto k tomu se přimlouvá: ‚Dílo rukou svých sou ctili a padali sou před tím, což sou prstové jich učinili.' Rychtář k němu dí: »Klekniž, ale proti slunci.« — Mikuláš pak obrátil se k němu, očí svých pozdvihl k nebi a klekl proti rychtáři řka: »Již ale učiním podle tvé vůle«. — Rychtář: »Však's to klekl k západu.« — Mikuláš: »Věřím já, žeť jest pán můj všudy nade mnou, pode mnou, za mnou i po stranách a tak všudy; mocnýť jest a veliký, všudyť chce panovati a panujeť bez Luk. I. 33 konce.« —

V tom pak dítky jich k nim sou přistoupily, dcera Mikulášova a dcera Klářina[a]), k nimžto Klára řekla: »Nuže, milé děti, již vás poroučím milému pánu bohu, aby vás spravoval vedle své vuole.« Také kšaft statku svého jim pověděla. A dcerky, rodičův svých požehnavše, do města sú se s pláčem navrátily.

Když pak k hranici přišli, kteráž k upálení jim byla strojena, i řekl jest Mikuláš: »Všemohúcí věčný bože, tvéť milosti svaté děkuji, že si nás na tento svět ráčil zploditi, při tom také, že si strážce i ochránce náš býti ráčil po všecky dny života našeho a že hodni učiněni sme pro jméno tvé až i k tomuto místu přijíti; z víry také držíme, že dnes s tvou milostí hodovati budem a že nám ráčíš dáti za tyto světské věci tělesné, jenž nejsou než bída a psota, mrzkost jich, korunu slávy své.«

Tu sedě podle hranice od popravců zzut jest z obuvi a hned povstavši, k nebi očí svých pozdvihši, řekl jest: »Bože, Otče všemohúcí, jenž v Trojici dokonale živ sa kraluješ, buoh Otec, Kristus Ježíš, Syn jeho milý, také Duch svatý, vzhlédniž na mne tuto hodinu a k své svaté mi-Žalm XXIV. 19 losti přijmiž duši mou. Vzhlédniž i na nepřátely mé, kterak sou se rozmohli a nepravú nenávistí nenáviděli sou mne, pohledě na mne, milej pane, dej jim ku poznání víry a pravdy tvé přijíti a aby po cestách spravedlivosti tvé kráčeli. I za ty se 1526 také modlím, kteříž sou mne na smrt omylně odsoudili, tak jakož i svatý Štěpán za své nepřátely Skut. apošt. VII. 58 se modlil, já se modlím: Vodpustiž jim, milý pane, nebť nevědí, co činí. Kriste Ježíši, jenž sedíš na pravici boha, Otce všemohúcího, když přijdeš, jenž si přišel do ráje svého, rozpomeniž se na mne, k tobě s oním lotrem volám.« Luk. XXXIII. 42

A v tom Čiča řezník[b]) dí jemu: »Což ho v kostele není?« Mikuláš odpověděl: »Věřím já, že drahý pán jest i v pekle i v podpeklí a tak všudy mocí svú, nebť mocný jest a protož všudy chce panovati a panujeť a panství jeho neníť konce.« Luk. I. 33.

Tehdy jeden z přístojících, divě se jeho stálosti řekl jest nahlas, tak že ti, kteří okolo něho stáli, mohli sou slyšeti, kteréhož i já podál stoje, slyšel jsem: »Milý pane, mám víru a tak se domnívám, že dobře pánu bohu svému věřím, avšak, kdybych měl pro ni na hranici jíti jako tento, zdáť mi se, žeť bych ji jistě zapřel.« — A jiní stojíc tu i řekli i se mnou: »A jest nás takových více než míně[c]).«

Ihned pak na hranici vtažen jest. Tu stoje na té hranici, řekl latinským jazykem: »In nomine dei Jesu Christi,« jenž v českém jazyku v sobě to nese: »Ve jméno boha Ježíše Krista«, a hned hlasem zazpíval: »In te, domine, speravi, non Žalm XXX. 2 confundar in eternum«. I řekl k lidu: »Vy, kteříž latině nerozumíte, toť sem zpíval: »V těť sem, milý pane, úfal, nebuduť pohaněn na věky.« Ač před tímto lidem nyní pohaněn sem, ale však z víry držím a naději v tobě silnou mám, žeť před tvou svatou milostí nebudu pohaněn. Milý Ježíši, jenž sedíš po pravici boha, Otce všemohúcího, pro tebe to všecko trpím.« —

Popravcové pak stojíce na hranici, ústy jsou ho doluov položili, k sloupům ruce i nohy těžce roztáhše přivázali.

Mikuláš pak roztaženej k pánu bohu takto jest volal: »Kriste, Synu boha živého, ráčil si pověděti ve čtení svém: »Břímě mé lehké a jho mé Mat. XI. 30 sladké«, oblehčiž, milý pane, břímě tvé a jho tvé také oslaď; z víryť držím, že oblehčíš a osladíš a oblehčil si a osladil si všem vyvoleným tvým od počátku světa i mně také dnešní den. V těť, Žalm XXX. 2 milý pane, doufám, nebuduť pohaněn,« — a ta slova opětoval několikrát — »v tě sou také oufali otcové naši, oufalit sou a vysvobodil si je. Rozpomeň se na svá smilování, Hospodine, a na milo- Žalm XXIV. 6 srdenství tvá, kteráž sou od věkuov podle milosrdenství tvého, pomni na mne pro dobrotu tvou, Hospodine, neboť jsem v tě úfal, milý pane, uslyš

---

a) Schovanka Klářina. Viz str. 216. — b) V rkp. Czicza. Vít Čiča, řezník, znám je kšaftem svým r. 1528, 13. květ. (Arch. praž. kn. č. 9. fol. 156.) — c) Možno jest i čísti: A jiní stojíc tu i řekli: »I se mnou, a jest nás atd.«

1526 mne. Pane bože můj, ostříhej duše mé, nebuduť
Žalm se styděti, nebť jsem doufal v tě; nezatracuj duše
XXVI. 20 mé s hříšnými a s muži krve života mého, v jichžto
rukou nepravosti jsou, pravice jich jest naplněna
Žalm XXV. 9–10 daruov.«

V tom pak Klára naň zavolala řkúci: »Ale, milej Mikuláši, kýž se také za mne modlíš pánu bohu.« — Mikuláš dí k ní: »Milá Kláro, však já še i za tebe modlím, jediné silně věř, že budeme dnes s jeho milostí hodovati v království jeho. Pomniž na nás, milej pane, pro jméno tvé svaté
Žalm XXIV. 11 smiluj se nad hříchy našimi, neboť mnozí jsou.« –

Popravce pak v tom Kláru týž k sloupům za ruce i za nohy roztahovali. Ona pak, když ji tak velmi táhli, řekla: »Ale netáhni mne tak velmi.« — Dí jí popravce: »Ba trp mile a modl se pánu buohu, nechaje toho.« — Klára jemu zase: »Kterak se mám modliti, a ty mne tuze táhneš.« — Mikuláš dí. k ní: »Nedbejž již, milá Kláro, nic, však tě i mne tuze svázal, ale s pomocí boží jáť již nic nečiji.«

Popravce pak hned skočivše s hranice doluov, knihy toho jistého Mikuláše — jaké sou byly, toho nevím — po škartách rozvundané, tak aby se jich mnoho zdálo, z mošny vyndavše, nětco na hlavu, nětco po životě rozmetal volaje: »Podej sem trachtarum, trachtarum,« a hned v tom pochodni rozsvítil, podstrčil pod hranici.

Mikuláš pak modle se pánu bohu říkal tento žalm: »Smiluj se nade mnou, Hospodine, podle
Žalm L. 3 velikého milosrdenství tvého a podle množství slitování tvých shlaď nepravost naši.« — A tak 1526
potom hlahol bylo slyšeti v ohni a beze všeho křiku a úpění i trhání pro bolest ohně, než v tichosti modle se, co by usnul, dokonal život svůj.

To až potud o kříži věrných a pravých křesťanuov od bezbožných; ač mnohem více se jest ještě těch ouzkostí dálo, však pro tesknost na tom přestanu.

Tyto věci všecky Kristus pán předpověděl učedlníkuom svým i jich potomkuom, že povstanou falešní proroci a budou je vydávati
do škol, do žalářuov, před vladaře a krále a Mat. XVII. 16
budou je mordovati, a že budou v nenávisti všem pro jméno jeho, ven z obcí honiti je budou a že každý, kdo je zabije, domnívati se bude, že tím bohu poslouží. Tehdy, poněvadž jistá věc jest, že mimo toto předpovědění páně jináče nebude, vložmež na něho péči svú a on učiní a vysvobodí časem svým a nedopustíť pokoušeti více nad to, nežli bychom mohli snýsti, a učiníť s pokušením prospěch, aby zkušení víry naší dražší zlata byla, k kterémuž[1]) v Trojici blahoslavené bohu Otci, Kristu Ježíši, Synu jeho milému, Duchu svatému buď čest, moc, síla, císařství, sláva, jasnost, díkuov činění na věky věkuov. Amen.

---

[1]) »k kterémuž« = k čemuž.

LISTY A KRONIKA M. JIŘÍHO PÍSECKÉHO

1518—1526.

M. Georgii Pisensis epistolae duae ad monachum Joannem Miruss, huiusque ad priorem epistolam responsio. — M. Laurentii Trebonii rectoris universitatis Pragensis binae et M. Wenceslai Korandae una epistola ad eundem Georgium. — Varia notatu digna, quae M. Georgio Pisensi vivente acciderant, ab anno scilicet 1518 usque ad obitum regis Ludovici A. 1526.

I.

1524 1524, 21. března v Praze v kolleji Karlově. — M. Jiří Písecký knězi Janu Mirušovi[a]). Vytýká mu v kázaních jeho zpupnost, nestálost; napomíná, aby nevykládal prostému lidu o nejtěžších tajemstvích víry a řídil se příkladem starých Čechů, aby napravil se, pokořil a umírnil, a zejména o mrtvých zle nekázal, jakž učinil křivdou neb. M. Martinu Vlašimskému; na konec vyzývá Miruše k odpovědi a hrozí, že veřejně proti němu vystoupí[1]). 1524

Honorando sacerdoti Joanni, cognomento Miruss, salutem atque felicitatem in eo, qui vera salus est, Jesus Christus, servator noster. Amen.

Nimis tu, profecto nimis, pater in Christo admodum dilecte, in tuis illis concionibus, ne dicam confabulationibus, in nos debacharis atramque bilem coram vulgo evomis, nullius nos fuisse momenti homines adseverans, eo vel maxime, quod videlicet non adeo in divinis eloquiis magni dei, sicuti in dogmatibus ethnicorum philosophorum et olei et operis consumpserimus. Id mihi, mi frater, videris facere citra sanum probi viri consilium iudiciumve, siquidem malignum sit iudicium, ante quippiam iudicare, conculcare dareque pessum, priusquam ad amussim — ut aiunt — vel probaveris vel examinaveris. Quam ob rem haud iniustum mihi visum est, te nonnullis verbis, et illis quidem amicis ex charitatisque fonte scaturientibus, alloqui.

Exordiar vero ab ipsa unitate et concordia — donum quippe dei est et summum humane condicionis bonum, — quam tu quidem validiorem ac perfectiorem fore contendens, infirmam potius atque debilem reddis quaque id arte feceris, isti articuli rem ordine omnem dilucidabunt:

1.[2]). Primo vellem equidem, dilecte frater, duas potissimum res abs tuis illis contionibus abesse, et longe quidem abesse — quod et Martino Luthero pariter optarem — nempe speciem arrogancie et immodicam maledicentiam, que res potissimum et fidem abrogant et optimi cuiusque animum alienant, quemadmodum in multis divinorum eloquiorum locis haud illucide videre licet 2c. Presbyteros reliquos omnes[3]) et iudicas et condemnas et flocci

[1]) Číslování a regesta úvodní pořídil vydavatel. — [2]) Čísla přidal vydavatel. — [3]) V rkp. »omneis«.

[a]) O kn. Mirušovi viz u Bartoše str. 62; Tomek X. 465, 554; Rezek v Č. Č. M. 1882, str. 543. Po svém vypovědění z Prahy Miruš žil v Litoměřicích, snad ještě r. 1531.

1524 facis, sepenumero populo id inculcans: »Non ego quidem, dilecti, vobis loquor, loquitur vero ex me deus, lex utraque, priscorum denique patrum sacri canones disserunt. Ministri autem vestri sunt canes, pseudoprophete, latrones, rasi, uncti, fabularum discriminatores et reliqua id genus.« — Tu vero quis es, qui alterum condemnas, qui in alterum dicere paratus es? Non ita, mi frater, factitarunt dei homines divino flatu pleni, utputa patriarche, prophete et apostoli, doctores denique pii, cum Grecorum vel Latinorum antiqui. Hi omnia ante sano iudicio perpendebant et loco et tempore.

Tu autem quis es? Quem te ipsum facis? Gloria mortalium propria nihili est; qui vere commendat, deus optimus maximus est. Is quoque vere commendabilis redditur apud omnes, quem et deus solus et opera hominis commendant. Sit mutus homo ad gloriam, loquantur alii, nempe opera, que in homine perspicua sunt, et carnis et spiritus almi. Facile, pater, est, imo dicam naturale cuius, homini vitas aliorum taxare, facile loqui est, at — crede mihi — prestare quid, — difficile! Quid tum superest, verba rebus ipsis probes, verba factis firmentur. Tolle itaque hec e medio, arroganciam rursum intelligo et maledicentiam, que res non modo me ipsum, verum plerosque alios quoque non mediocriter offendunt commoventve. Reice abs te iactantiam, quid erunt homines, nonne omnes homines; pone, qua[1]) multum insanis, maledicentiam; confuge cum libenter tum eciam frequenter ad Jesu nostri persuasionem. Si frater quispiam nonnihil in Mat. XVIII 15 te deliquerit, accerse illum et inter te et ipsum quoque corripito ad usque emendacionem edificacionemque. Omnia in vobis fiant sine tumultu, sine strepitu, omnia in edificacionem sanctimonie, supportantes in vicem in charitate, que nihil non efficere potest. Orandum est sacius quam maledicendum, ut charitas Jesu, servatoris nostri, et Spiritus eius magis ac magis in nobis abundet, in omni scientia et in omni sensu, ut simus omnes sinceri citra offensam usque in diem Jesu Christi. Predica, mi pater, verbum dei eterni, predica, at cum timore et tremore, 1524 cum gaudio spiritus, sine fastu, sine mentis elatione, hoc est: pure, sincere, ex charitate, humiliter, non plus sapiendo, quam phas sit sapere, ne esse ex eorum numero videaris, qui non propter charitatem, sed propter invidiam ac contencionem evangelion Christi servatoris predicant.

2. Item. Inconstantia mentis erga divina eloquia plurimum — ut nosti — periculi adfert. Hanc quoque in te expertus sum; quo fit, ut auditores verbi domini non meliores, sed contentiosi, sed dissentientes impiive reddantur. Multi philosophorum ethnicorum uno semper et eodem vultu in vita sua extiterant. Quid dicam de nostris? Patriarche, prophete, apostoli, uno spiritu divino afflati, verbum eterni dei sibi ipsis concreditum et viriliter et constanter[2]) ad usque capitis periculum — citra spiritum vertiginis, qui ex sathana proficiscitur — Isai XXI. 14 omnes[3]) passim predicarunt. Inconstantia quippe levitatem primo animi, hominem denique sine fide, sine veritatis agnicione declarat. Siquidem vir animo geminus, minime dirigetur in omnibus viis suis. In lege etenim divina omnia ab uno emanantia in unum rursus confluunt, eo quod unius sint Spiritus sancti singula, solida perfectave, nullam permittentia homini praesertim spirituali inconstantiam. Quam ob rem, pater si multos vis Jesu nostro lucri facere, esto immobilis, constans, utque aiunt, adamantinus, et in verbo et in opere; alioqui frustra fundamenta iacies, in vanum curres. Quod si observaveris auxilium domini nostri Jesu Christi desuper persentisces in tete.

3. Item. Istud quoque animum meum disturbat, et quidem vehementer, nempe excellentium questionum erga fidei nostre archana coram simplici vulgo discussio; mi pater, animadverte! In divina enim philosophia nonnulla sunt, que solum viros sapientes, integros, perfectos expostulant admittuntve. Aliqua imbecillibus, ceu ipsis puellis lac, offerenda sunt, utpote mandata Jesu Christi, annunciatio scelerum imitacioque virtutum, quod divus Paulus passim ob-

[1]) V rkp. »quae«. — [2]) V rkp. »conflanter«. — [3]) V rkp. »omneis«.

1524 servat. Archana vero et secretiora excelsi die vel sunt omnino coram vulgo inerudito subticenda, vel pie, modeste sobrieque quandoque contingenda. Ea tu, mi frater, pocius cum primoribus nostris nec non tibi similibus conferre stude, quem ad modum sacratissimus Paulus et cum divo Petro et cum reliquis apostolis nonnulla contulit, demum uno omnes spiritu totum per orbem evangelion Christi — perpulchrum posteritati exemplum relinquentes — predicavere. Illius eciam gratia et concilia non rara pro temporum vicissitudine celebrasse legimus; sic adversus Arrianos, Beringarios[a]) ceterasque hereses innumerabiles. Quapropter tu, mi pater, a secrecioribus abstine, cum nostris presbyteris talia conferas. Turbam ipsorum ac conversacionem minime fugito. Vive in turba, ut, qualis sis, omnes spectent. Solitudo etenim non paucos et perspectos et malos fecit. Hec istius gracia adiunxi, quod sepenumero archana, excelsi dei misteria scrutaris atque coram vulgo discutis cumque perfectioribus non confers, ut sic vos spirituales nobis — carnalibus philosophis et forsitan, tuo iudicio, Spiritum dei non habentibus — uno omnes spiritu, uno sensu Christi, unica via regali, unicum Jesum Christum, celestis patris imaginem, vitam illius nec non doctrinam apostolicam annunciatis predicetisve. Quare, dilecte pater, humiliter in profundis dei magni sentias omnemque intellectum tuum duc captivum sub rationem fidei.

4. Item. Doces predicandum fore debere priscorum Boemorum non illaudabili consuetudine. Perpulchre quidem adhortaris, verum non possum satis admirari, quur[1]) id non prestas. Hanc ipsorum consuetudinem nos malumus, immo adfectamus audire. Nosti bene morem Boemorum, sed tuo frueris arbitrio tuoque, ut dici solet, vivis cerebro. Illi per omnes[2]) sanctissimi evangelii particulas inter predicandum et pie et modeste providentes, salutifera vulgo afferebant documenta, quod in eorum collectaneis videre licet, in hoc praecipue Grecorum et Romanorum doctorum morem imitantes, qui hactenus in antiquis homiliis perspicitur. Vellem itaque, mi pater, ut ita quoque facias, et si nunquam antea feceris, quandoquidem nobiscum es unum, ex equo est, ut postergato Schotistarum, Thomistarum, Albertistarumve[3]) et reliquorum id genus more[b]), ad exemplaria Boemorum nostrorum, una cum ceteris presbiteris accuras: quod si fueris, maiorem brevi tempore in populo edificationem suspicies aliisque iuvenioribus incitamentum ac stimulum ardencioris studii erga divina eloquia dabis. Nobis vero carnalibus philosophis questiones, articulos, membra, distinctiones versare committito, qui nihil ultra Aristotelis ac Platonis dogmata recte sapere possumus, sed ne respirare quidem. 1524

5. In fine autem, ceu per modum aepilogi istud adjicio totumque, ut antea dixi, ex charitate emanare puta. Omnes tui sermones, docte pater, si diu Prage[4]) futuri sint, fiant sine scandalo, sine blasphemia, citra personarum enunciacionem. Nemini sive dictis aut factis vel studiis tuis nocere velis. Laudem fuge ac vituperii te pudeat. Uniuscuiusque rei ante principium, finem exquire, quem ad modum sapientis et prudentis viri — praecipue tamen theologi — munus est. Idque in dies imo in pectore cordis tui veluti quendam preciosissimum thezaurum conditum habeto, ut quanto magis in lege magni dei nostri proficeris, tanto plus ad perfectionem tibi deesse cogita intelligeque, quo fiet, ut nemini obesse, verum cunctis prodesse studebis. Iram in ecclesia compesce, nam quem ad modum exceperit, insanie magis quam edificationis flamma existit. Et linguam coherce, nam sepius ea profert, que salubrius est celare. Quum tibi iniuria accidit, non extemplo ad excandescentiam, que animi

---

[1]) Tak v ruk. — [2]) V rkp. »omneis«. — [3]) V rkp. »Albetistarum«. — [4]) V rkp. »Pragge«.

[a]) O Arianech v Čechách slyšíme častěji, ale v XVI. stol. nebylo u nás zvláštní sekty Arianů, nýbrž jméno to dávalo se z neporozumění nebo ze zlé vůle drobným sektám jiným. Písecký však míní stoupence Ariovy z IV. stol. po Kristu a Berengarovy z Toursu v XI. stol.. — [b]) T. j. stoupenec nauk Dunse Scota († 1308), Tomáše z Aquina, Alberta Velikého.

1524 rectitudinem obtundit, verum ad ipsam tolerantiam confuge. Iniurie quippe nocumentum iniuriantes ipsos persequetur secundum id: Hebr. X. 30 »Mihi vindictam etc.« Virtutes in populo, praecipue charitatem, que omnium fons est, radica plantaque, non ut homines stultis questionibus et vanis — veluti auceps mellifluo cantu aves — decipias, sed cunctis videntibus teque audientibus utilititatem adferas. Cunctos status in lenitate ac benignitate argue verbo dei, non hominum delacionibus, nec somniis tuis, ne iudiceris esse vel adulator, lingua malis serviens vitilitigatoribus, vel acceptor personam turpis lucri gratia. Cunctis esto benignus, compatiens, animadvertens, ne tu ipse labaris. Regi et principi non maledicito, mortuis ne detrahito; domino illi quidem et rixerant et peccaverant et vitam cum morte commutarunt. Est, qui iudicat, est, qui in Gehennam usque mittat ꝛc.

6. Vitae functorum ideo memini, quia inter ceteros magistros dormientes[1]) – si tamen omnes magistri huius academie extiterant, providere non illicitum erat — et meum compatrem pronunciasti, magistrum Martinum Wlassinensium[a]), virum omni sine controversia probum, integrum, sincerum, omni scientiarum genere praepollentem, praecipueque in divinis litteris haud trivialiter, sed mire doctum. Cuius minime infestiva monumenta pure et mentis et fidei orthodoxe in manibus nostris sunt proprio ipsius calamo collecta. Hunc tu tamen virum nimis audacter temereque, ut omnia soles facere, in numero infeliciter ac misere consumantium collocare veritus non es.

Equidem id perbreviter de compatre meo adseverare ausim: Ille iam quantulumcunque certans certamine vitam in vita nostra, Jesu Christo, consumavit fidemque in veritate Jesu constanter servavit; spes est, gloriam ipsum secundum Christi pollicitationes manere. De te vero, dilecte pater, modeste dicam, salva semper 1524 charitate dei, nihil certi adhuc mihi polliceri possum, quandoquidem in horas momentaque horarum adeo sis, apud me dico: inconstans versatilisque. Antea te ministrum ac dispensatorem secretorum dei nostri Jesu Christi et habuimus et amplectebamur; nunc autem nescio, quo vel fato vel demone iam ad id ventum est, ut nec te intelligamus presbiterum nec banausum artificem. Vide, qualis sis Protheus. Unum sis, uni famuleris opere pretium est, quia si Christo credimus, unum necessarium est.

7. Hec bone docteque senior, prolixius ac fusius, quam speravi, tibi oblata consecratave, — obsecro — eo animo a me excipe, bono, sincero, placido, quo tu ipse soles docens in alios dicere; denique me delinquentem vel rescriptis vel oretenus corripito; paratus sum sanam doctrinam Jesu Christi et apostolorum eius suscipere non modo abs te, insigni theologo, sed a puello quoque. Nunc tantum significo, in quibus mihi displiceas sisque molestus, sicut et tu nobis auditoribus Spiritu dei vitia corripiens significare soles. Postula ex me, si cordi est, et professionem mee fidei, ubi volueris, prestabo vel coram toto, — ut tuis verbis utar, — regno, vel coram senatu pragensi, vel in conventu consistorii nostre partis, haud diffidens, si ipse poposcero, idem quoque te prestaturum.

Vale, pater optime, equi bonique consule, deum optimum et pro misero et aliis omnibus — si soles — exora. Et breviter iterum atque iterum adhortor, a tali iam insania supersedeto, oculos, — ut aiunt, — iusticie habe. Vivos modeste corripe secundum hanc formam, quam habes a me collectam. Mortuis ne detrahito. Maxima namque est impietas et summa tyrannis eos velle despoliare, pro quibus deum optimum maximum teneris exorare. Iam non possum adeo mitis apparere, si rursum delinques et non

---

[1]) V rkp. »dormienteis«.

[a]) M. Martin z Vlašimě (rozdílný od Tomáše M. z Vlašimě, o jehož stycích s Píseckým byla zmínka na str. 294) r. 1471 dosáhl mistrovství, byl pak členem university a současně kazatelem v Betlémě r. 1497—1501, farářem v Týně 1503—1505, u sv. Štěpána na Rybn. 1505—1509, na konec 1510—1514 »opatem« na Slovanech; ten čas asi zemřel. R. 1499 zastával rektorství. (Tomek, D. P. IX. 340—343, 346, 351, 355, 359; St. letopisy 325; Winter, Dějc vys. škol praž. 25, 26; O životě na vys. škol. 359; Živ. církevní 692). O soukromém jeho životě, spisích a stycích s Píseckým jinde nic jsme nenalezli.

1524 recurres ad pacientiam, virtutum omnium condimentum atque pallium. Si peccabis publice, et ego crimen tuum per templa nostre partis publice adplicabo. Iterum vale, mei non immemor unquam hortaminis. Ex collegio Caroli, die 21. Marcii, anno redemptionis nostre 1524
1524. — 21. břez.

Georgius Pisensis, artium et philosophie magister academie Pragensis, futurus quoque et magister theologie sacre, si tu tamen, pater, patieris.

II.

1524, 24. března, v Praze. Kněz Jan Miruš odpovídá M. Jiřímu Piseckému; příkře odmítá jeho výčitky a hrozby.

Responsio Georgio Pisensi, artium et philosophie — nescio cuius – magistro academie Pragensis, he littere presententur.

Spiritum sanioris consilii ꝛc. Cum literis garrulosis atque puerilibus, amice, christianissimum ac doctissimum Martinum Lutherum, Christi preconem irrefragabilissimum, cui tota papistarum doctissimorum potentissimorumque altitudo nec non porte inferi praevalent minime, arrogancie arguas, — non mirum, quod et me eadem inconstantia quoque praecipue vitiare praesumas, secretorum cordis te ipsum divinum seu phitonicum canone secundum tropologiam attestante simulando.

At plura horrenda viro christiano artis, tue quorundam more, tua propria arrepticie in me debacchando, bilem atram ex tui ipsius experto me evomere falso depingendo amicicie colorem pretendis.

Nil quidem omnibus in ambone ecclesie sancti Galli me correctione cuiusquam dignum dixisse aut egisse mihi conscius sum, etiam sententia probiorum. A te tamen, frivolo iudice, mihi a nemine constituto, absque lege absque ratione iusta — conscientia mea minime formidante — condempnatus sum. Ad que et alia singula tuarum literarum tibi furienti pro praesenti subticere duxi. Verum, si in quovis me peccasse, non tui cerebri iudicio, quemadmodum phantasticus ad me missis litteris agis, clare cognoscas, iuxta euangelicum institutum mihi indicare aut verbo aut scriptura sacra porrecta non postponas, meque emendaturum — ubi veritas expostulet — gratia divina suffragante iuxta posse omnino non dubites. Nam secundum legis veritatis formam vitam praesentem et agere et finire contendo. Si vero etiam per templa applicando immitis, — ut minaris, — aliquid finxeris, abundantem recompensam persenties secundum id Salvatoris In qua men- Mat. VII. 2
sura ꝛc. Fidem catholicam libere publice me confiteri verbo et facto constat; tuam vero fidem actus tui declarant. Ceterum, si tibi sanius in futurum consulere cupis, ab huiusmodi iniqua stolidaque temeritate cessabis. Vale secundum apostolum in stulticia, magister praecellentissime, atque, ut te, non quemadmodum viciorum correctorem, sed velut osorem corruptoremque veritatum suarum ad cognitionem earundem cunctipotens illuminare dignaretur, cordintime ora, si tamen propter epicureos ceterosque erroneos ethnicos de vita futura recte eciam minimum vel quid sapias. 24. Marcii 1524. 24. Marc.

Sacerdos Ioannes Miruss.

Responsum in hanc epistolam monachi Miruss ex altera parte huius libelli reperies; et quicunque has epistolas legis, sis, queso, equus utriusque censor. Fuit hic monachus temporibus nostris satis spectabilis vir insignisque legis Christi praedicator per aliquot annos in nostra parte. At ubi heretici, Pigardi dicti, in hoc regno caput extulerunt, iam etate fessus huic secte nephande favere cepit sacerdociique dignitatem abrogavit, tum de natura Christi dei eiusque existenciis — bytnostech — disputans, ut leviter dicam: fuit elatus, superbus, arrogans, maledicus, sine oculo iustitie, fuit Proteo mutabilior et Vertumno inconstantior ꝛc. Utinam resipiscat. G. P.

III.

1524, 30. března, v Praze, v kolleji Karlově. M. Jiří Písecký kn. Janu Mirušovi, vyvrací jeho výčitky proti sobě a vytýká mu nenávist.

Responsio ad litteras sacerdotis Miruss.

1524 1. Spiritum sanioris tolerancie ꝛc. Prioribus litteris meis adhortatus te fueram, sacerdos Joannes dilecte, in quibus mihi apprime displiceas fuerisque molestus, ut ab his paulatim supersedeas, quemadmodum epistola mea tibi dicata, — eruta ex fonte charitatis, — satis liquide et profuse declaravit. Tu tamen hanc ipsam epistolam in malam partem, que mea mens minime fuerat, interpretatus es, adferens in medium Martinum Lutherum, virum omnium iudicio doctum, quod ego homini pio mala velim, cui semper, ut novi famam nominis eius, deprecatus sum in domino Jesu. Et quod tibi hac tempestate optarem, et illi quoque non longo post tempore nomine meo, manu, pectore, corde denique, confidencius atque apud te optabo cupiamque, non livore quopiam vel furia in illum percitus, uti tu ais meas tibi dicatas falso amicitie colore, verum optabo pientissimi Jezu, servatoris nostri, amore, quo pacto benignitate spiritus plures ex romana curia papisticos nostre parti sub utraque specie veroque pastori atque episcopo animarum nostrarum, Jezu Christo, lucrifacere possit.

2. Venio ad tuas litteras, quibus me non veluti pater delinquentem gnatum corripis, sed ceu accipiter insontem solet columbam, variis inhumanisque subsanacionibus et, ut ita dicam, abhominacionibus excarnificas, demirans, quis me frivolum tui iudicem delegerit constitueritque.

Equidem ingenue fateor me abs nemine fuisse instructum, ut te non condempnem, sed pocius adhorter ad ea, quae prioribus litteris depinxi; et ad id ipsum faciendum tuis haud rarissimis verbis, quae in tua concione diffundere soles, invitatus fueram, siquidem sepe soles dicere tuis auditoribus: »Dilecti, dilecti, dilecti«, centies id repetendo: »si contigerit me nonnumquam inter praedicandum id dicere, quod vos offendat — sicut errare possum, hereticus esse non possum —, vel securi mea adite limina vel me literis certiorem efficite, paratus sum et emendare et reparare.« Quod etiam in tuis illis litteris ad me datis tua manu hunc in modum inseruisti: »Si in quovis me peccasse clare cognoscas iuxta euangelicum institutum, mihi indicare verbo aut sacra scriptura porrecta non postponas, meque emendaturum gratia divina suffragante iuxta posse omnino non dubites[a]).« Viden', qualia sunt tua verba, pater! Et quid ego ad te prioribus dedi, si velles perpendere sane, quid illic est, — perpaucis demptis — quin ex aureo sanctissimae scripturae fonte proficiscatur. Ad hoc tu inquis: »Phitonicum habes ingenium[b]).« Profecto ita sese res haberet, si ex prosapia illius Lybusse, prime fitonisse, ut ferunt, terre nostre, derivatus fuerim. Quo autem spiritu tibi ego scripserim, hunc ex utraque lege dei optimi nactus sum eoque spiritu primus omnium magistrorum deliberate commonefeci, ne adeo sis crudelis magistro Mastica[c]), nec non aliorum quoque statuum[d]), uti epistola mea perspicue tibi dilucidat. Si vero rursus vellem in omnes tuarum particulas reponere, possem id quidem haud immerito facere. Verum supervacaneum mihi videtur, quandoquidem priori epistola nihil apud te profecerim; gratis, ut aiunt, frontem perfricui, gratis operam perdidi; sperans te miciorem fore, immaniorem infelix reddidi, ut tue littere haud dubie testantur, quibus me auditorem scilicet tuum diversis coloribus depinxisti, utpote, — si linceis oculis vidi, — garrulosum puellum, phitonem, horrendum virum, frivolum iudicem, phantasticum, iniquum, stolidum, temerarium, incredulum, ozorem cleri, corruptorem veritatis, epicureum ac erroneum ethnicum, magistrum in stulticia praecellentissimum. Viden', pater pacifice, quot in me

a) Viz str. 349a řádek 36. — b) Tamže ř. 21. — c) Koho rozumí P. přezdívkou magister Mastica, není-li jím Vlašimský, nelze zjistiti. — d) Místo patrně porušené.

1524 spicula ex pharetra ipsius Cerberi extorsisti! Verum est illud de vobis propheticum: »Tange montes et fumigabunt.« Psalm. CXLIII 5

3. Si mecum non fuisset semper genuina quedam, — si gloriari phas est, — clemencia, non possem non retaliare tuisque te armis convincere. At tempus est, crede mihi, ut quandoque incipiamus esse Filii hominis, Jezu Christi, imitatores, cui dum malediceretur, non remaledixit, cum pateretur, non minabatur, quin pocius pro omnibus hostibus, illuzoribus carnificibusque patrem suum celestem exorabat. Sic etiam tu, insensate senex, condonans iniurias omnes[1]) omnibus, ad tolerantiam, tutissimum futurae glorificationis portum, confuge, semper habens pre oculis veteranorum patrum benignitatem atque patientiam, utputa[2]) Abrahami, Mozes, Job, Thobie, Davidis, reliquorum quoque prophetarum, Christi denique dilectissimi suorumque apostolorum cum maiorum tum minorum, quorum maxima turba est; et sic aspiciens in ipsorum — ceu in lucidissimum spectrum — vitas, non confestim a quocunque illatas tibi iniuras retaliabis, at cunctis condonabis, benignus simul et pacificus efficiens. Sed inquies fortassis: »Multum commovisti, mi fili, conscientie mee vermiculum, qui indefesse tacito verbere ledit, eapropter non valui ferre, immo mortuus essem, nisi in tete atram bilem nativo clericorum more reevomuissem.« Credo, pater, commovi equidem et maxime. Jussit tibi itaque retaliare conscientia, quod sustinuisset innocentia. Sed ego facile hec probrosa nomina a te fero, eo quod nihil mihi conscius sum; nec me tamen ab omnibus redimo, quia quandoque, — si meis fidam viribus, — talis esse possem, qualem tu me pinxisti, et si non in omnibus, in quibusdam illorum tamen.

4. De fide, optimo humani pectoris thezauro, parcissime dico, quam tu in me deformem emortuamque adseveras, »Tuam,« inquiens, »actus tui declarant«. Tu iudicas hic, care pater, qui fieri id potest, ut meus censor hac in re dei sis, quocum nunquam convixeras? Alii fortassis de me tibi dixere? — Ne fide, pater, aliis! Vicium est omnibus credere, praecipue 1524
malis hominibus, qui nunquam bene loqui didicerant. Quid facto igitur opus sit? In fide, dono dei, me minime condempna, sed ambo pocius rogemus deum optimum maximumque, qui unicuique tribuit, prout dignatur, ut nobis fidem adaugescat, ne in ea propriis confisi viribus evanescamus deficiamusve, sicuti bene nosti, divo Petro, apostolorum principi, ita errare contigit.

In fine iam epistole tue adeo me incredulum erga dogma Jezu, mei servatoris dilectissimi, opinaris, ut iam mihi nec illam quidem emortuam fidem, qua plerique christiani sunt christiani, quod in te et tua malicia est, relinquere videaris, inquiens: »Si tamen propter epicureos ceterosque erroneos ꝛc.« O facinus audax! o pectus Cymeriis, ut aiunt tenebris atrius, tam horrenda audere de homine, christiano moliri cogitareque! Vis audire, — licet opus hic non sit, — quid non modo senciam, sed etiam indivulse credam de vita eterna beataque? Dicam perbreviter, ne fortassis in eo errore, quem de me iracundia stimulatus concepisti, moriaris. Aepicurei, si legisti, animas ethereas post obitum diffundunt in auras. Nostri quoque Platonici aliique hac in opinione inepti post fruicionem dei optimi quandoque in bestias redire putarunt. Sed non mirum est. Id enim ante verum Messiam Christum nostrum opinati sunt, quibus nondum veritas euangelica innotuit. »Necdum venerat plenitudo temporis«. Galat. IV. 4

Ego vero credo, ut tuo verbo utar, cordintime, quod post dissolucionem anime a corpore patribus nostris adponar. Credo item, eternum deum non esse mortuorum, — uti Saducei olim et moderni multi, — sed viventium, et ubi dissolvar, »rursum in carne mea videbo deum Job. XIX. 26
meum«. Ex agro illo Ezechielis, albescentibus Ezech. XXXVII. 1
ossibus pleno, resurgemus. Omnes quidem resurgemus, at non omnes immutabimur. Qui vero sermones Christi dei hic in carne et verbo et opere pro viribus implere student, ii ad tribunal non venient, sed quando vitam cum morte commutaverint, ad eternam vitam ultra elizeos illos campos proficiscentur. Et hec vita

[1]) V rkp. »omneis«. — [2]) Rkp. »utpute«.

1524 in Christo Jezu, servatore nostro, cunctis reposita est. Is quippe unicus est et via et veritas
Joan. XIV, 6. et vita, is primicie resurgentium, quocum cito vivere lucrum est inestimabile vitamque possidere eternam in perpetuas eternitates. Ex his ergo tibi paucis nunc argumentis collige, si sim, ita sentiens, Saduceus, an tu pocius sis frivolus iudex et censor secretorum cordis mei.

5. Preterea tue immense iracundie istud addo: miror ego, et quidem vehementer miror, tu, cum sis homo mortalis, nusquam didicisti hominibus parcere. Quum aliis parcis, et tibi parcis, quia homo es. Non fuisti adhuc contentus immodica maledicentia, quam tuis in me litteris inique et stolide citra frenum[1]) evomuisti — bonum erat tum digito[2]), ut aiunt, compescere labellum[3]), — letalibus enim plagis superfluam plagam addidisti, more illius tyranni, qui, dum exanimum corpus reddit, abiturus illinc exanimo adhuc vulnus impingit, ut sue tyrannidis insignem hostibus triumphum reportet. Sic tu quoque mihi fecisti, post multas abhominationes, in sede illa concionatoria in sacello divi Galli publice me, uti ex aliis accepi, non lectis ordine meis litteris, senex tu fatuus, fatuum pronunciasti. Si vellem iterum, bone pater, retaliare, quid deo iustissimo quandoque
Hebr. X. 30 commendabimus, qui dicit: »Mihi vindicta etc.« et: »Ve huic, qui dixerit ‚reus', existens pro veritate fratri suo, vel ‚fatue', vel ‚racha', vel 1524
aliud nomen abhominabile?« Mat. V. 22
An id tu bene saneque feceris, iam alii, et tui quoque auditores iudicant et sub iudicibus, quis ille sit, lis est.

Scito itaque iam non esse animi mei nunc tecum literis lacioribus diggladiari; opperiar interea rei exitum. Tu vero, pater, si potes, sicut posses, si velles, resipisce et vale. Sique nos, tui ethnici, nonnulla in dies utraque ex lege magni dei vel discimus vel eruimus, hilari, queso, fronte perferas. Favebo, non invideas praesertim illis, qui hactenus secundum te in umbra mortis ambulaverimus, quin mirare magis ac magis, posteaquam te sine omni controversia cito minui oportet, nos autem crescere, secundum id: »Quod antiquatur et senescit, prope interitum est.« Iterum vale et pro me ethnico et aliis in universitate pragensi constitutis noctuque diuque deum optimum exora. Jezus Kristus, dilectus servator, spes mea est. Et beatus est, per quem non veniunt scandala. Beatus, quem nullus in vita deceperit error. Veritas semper odium parit, obsequium amicos. Datum ex collegio Karoli, trigesima die Martii 1524. 30. bř.

Georgius Pisensis, artium et philosophie velis nolis magister, theologie sacratissime et auditor et lector.

IV.

1517, 23. října, v Praze, v kolleji Karlově. — Rektor university Vavřinec Třeboňský Jiřímu Píseckému, správci školy v Klatovech. Vybízí jej k horlivému studiu, aby co nejdříve stal se mistrem a mohl pak vstoupiti za člena do university. Václav, kantor jeho, ať obstará svou při o pozůstalost po nebožt. bakaláři Janu.

(Sequentes litteras mihi pertinentes in cartis reperi, quas etiam huic loco, ne simul cum cartis intereant, pro memoria interserere curavi.)

Prudenti ac honesto viro, domino Georgio baccalaureo, schole Glatoviensi rectori dignissimo, suo dilecto, s. p. d.

Quum in moderatorem generalis studii Pragensis magistrorum et maxime electorum suffragiis legitime electus sim, non potui illico non cogitare, quonam modo universitas nostra vires resumat restaureturque. Aliam profecto viam invenio nullam, quam ut studiosi viri undecunque confluant et omnes uno conamine pro studii incremento laborent enitanturque. Quapropter his et quidem brevissimis te admonitum habere libuit, ut his se-

[1]) V rkp. »franum«. — [2]) V rkp. »digitto«. — [3]) V rkp. »labillum«.

1517 quentibus et prolixioribus noctibus maiorem operam philosophie et artibus euanes, omissis nunc textuum luculentis expositoribus, logice, physice, metaphisice, moralis denique philosophie questiunculas studiose legas, cogites, deliberes, exerceas, ut tandem deo optimo maximo opitulante tentamini, primo tum examini pro gradu magisterii nanciscendo adquirendoque te committas, confisus maxime in nostra magistrorumque benevolentia, amore, favore. Posteaquam vero illud periculum superabis, ut spero
(od 17. ún. do 3. dub 1518) in Quadragezima, quam primum varios expositores aut potius autenticos auctores evolves diligentissime. Oro itaque, ne minimi estimes hec nostra inhortamina, sed super his certum nobis dare responsum haud negligas.

Preterea non te fugiat, Venceslaum[1]) cantorem tuum ad ius nostrum vocari. 1517 Si igitur ipse stare nequit, propter colendas scilicet, in loco suo alicui ex civibus negocium committat et res pro se usurpatas defuncti Joannis baccalarii, maxime pelles duas mardurinas et bibliam, in iure coram officio ponere curet. Si maiorem iusticiam ad dictas res habuerit, quam necessarii defuncti, sorcietur obtinebitque eas. Itaque admonete illum, ut quod iustum est, voluntarie et ultro illis, quorum interest, tradat. Optime valete et responsa ad nos dirigite. Datum Prage ex collegio cezaris Karoli, anno domini 1517,
f. 5.[2]) die divi Severini. 23. října

Magister Laurentius Trebonius,
universitatis Pragensis rector.

V.

1518, 3. ledna, v Praze, v kolleji Karlově. Rektor Vavřinec Třeboňský Píseckému v Klatovech. Vyzývá jej, aby dostavil se najisto ke zkouškám 8. ledna, při nichž shledá se s mnohými soudruhy; nechť nezanedbá čestného povolání na universitu.

1518 Honesto viro Georgio Pisensi, arcium et philosophie baccalario, Glatoviensium schole preceptori dignissimo, amico dilecto, salutem cupit perpetuam.

Nescio, Georgi Pisensis, colende baccalarie, si bine litere mee, une per dominum decanum, altere per quendam discipulum vestrum date, ad te usque pervenerint. Quas per dominum decanum transmisi, respondent et, ut credo, satisfaciunt literis tuis ad me datis. Posteriores vero breviuscule, sed ampliorem preferebant aut verius dicam operam communiorem exposcebant. Quippe istis te evocabam ad certum tempus, quo tentamini primum, deinde et examini te committas. Sed quum incertus sim, si altere ad te pervenerint, en tercias accipe et quam primum
(8. led.) acceperis, tete Pragam conferas. Namque ista feria
(6. led.) sexta, que Aepiphaniam domini immediate sequitur, examen magisterii apperiundum esse duximus. 1518 Noli igitur comperendinare nec aliquorum sententiis futilibus a proposito, mihi et aliis iam pridem notificato, discedere. Amici sint tibi quidem multi, consiliarii vero unus ex mille. Noli itaque, noli quibuscunque sinistris et nequaquam amicis consiliis cedere locumque dare. Habes sodales complures eiusdem sortis. Venceslauum[1]) scilicet Lopatsky[a]), Nicolaum Zateczensem Czernobayl[b]) et Thomam ut puto Rakonicensem[c]) et ante alios Mathiam Corambum[d]), venerabilem in spiritualibus nuper creatum administratorem. Habes Venceslaum[1]) Ropek[e]), presbiterum et olim preceptorem tuum dilectissimum. Habes etiam Gallum presbiterum Zatecensem[f]), quocum servitorem agebas. Quibus tu viris et baccalariis unus adnumeraris et quidem dignissime. Noli igitur

---

[1]) V rkp. »Vinceslaum«. — [2]) Avšak r. 1518 bylo sv. Severina v pátek; opisovač vypustil asi I z řím. data předlohy.

[a]) 1518 dosáhl mistrství, † 1520 nebo 1521. Byl syn Jiřího Lopatského z Liběchova; měl za choť Annu, vdovu po Jiřím Korunovi a s ní dům za kotci postřihačskými »u tří korun«, jejž však prodal r. 1519. (Arch. praž. č. 2142, C 11; viz můj článek »Kronika Bartoše písaře« ve Včst. akad. 1903, str. 649 (otisku str. 78). — [b]) Mik. Černobýl (o němž u Jirečka, Rukověť 138, Čas. Č. M. 1882, 540); r. 1518 dosáhl mistrství (Tomek IX., 360). — [c]) T. r. mistrem, r. 1520 děkanem university (ibid.). — [d]) Ibid. Viz o něm u Bartoše a v Pamětech. — [e]) Asi týž, jejž seznam u Tomka uvádí jménem Kuropě, faráře u sv. Jiljí (ibid.). — [f]) Cahera (ibid.).

1518 tercio inquam monitus, istorum prestancium virorum societatem spernere, sfemma et magistralem dignitatem, que tuam honestabunt personam. Ne despicias testante poeta:

Lucius Afranius (ap. Non.) 2. 215.

> Tu quamcunque deus tibi fortunaverit horam,
> grata sume manu nec dulcia differ in annum.

Quod si quisquam se contrarium consultorem prestat, cognosce illum hostem et tui nominis et tue glorie, tue denique honestatis non consultorem. Quidquid profecto in animo tibi sedeat, ceu vita activa, ceu contemplativa, 1518 magisterii dignitas utrique suppeditat, utrique adminiculatur. Ne moreris igitur nec acerbitate viarum nec periculorum deterrearis. Scio te virum esse, non decet frangi adversis, sed qua deus te fortunaque vocat, contra audentior ito! Vale letus feliciorque. Datum Prage in collegio Karoli, dominico in octava Ioannis Evangeliste. 3. led.

Magister Laurentius Trebonius,
generalis studii Pragensis rector.

VI.

1518, 23. října, v Praze v kolleji Karlově. Probošt kolleje M. Václav Rožďalovský M. Jiřímu Píseckému v Klatovech oznamuje zvolení jeho za člena university s Tomášem Rakovnickým a vyzývá jej, aby místo své zaujal.

Optimarum artium professori, magistro Georgio Pisensi, Glatoviensis schole rectori vigilantissimo, magister Venceslaus[1]) Rozdialovinus, prepositus collegii Karoli, salutem atque felicitatem.

Credo te non nescire, docte magister, retroactis diebus sub reverendo magistro Thoma Wlassinensi[2]) preposito, quid de te tuisque sociis pertractatum fuerit, id ipsum sane, ut te reverendumque magistrum Thomam Raconicensem nostro collegio adiungamus incorporemusque. Quod quidem partim collegii paucitas, partim et maxime vero senatusconsultus pragensis creberrime admonens perurgebat. Idcirco Tuam Reverentiam admonendam putavimus ex officio nostro, ut oblatum locum suapte sponte suscipere digneris. Ad diem itaque apostolorum Simonis et Jude tuo consulturus honori Pragam (28. říj.) venire nequaquam dubites, namque T. R. alterumque magistrum illo ipso die non solum in collegam suscipere adfectamus, sed et honorare pro dignitate. Vale. Datum ex domo Karoli imperatoris, die divi Severini 1518. 23. říj.

VII.

1518, 17. prosince (?) v Praze. M. Václav Koranda M. Jiřímu Píseckému v Klatovech. Káře jej, že otálí s příchodem do Prahy, a napomíná, aby neodkládal[a]).

Reverendo magistro Georgio Pisensi, Glatovie rectori, in[3]) domino dilecto, consulte directeque procedere pro salute.

Magister Georgi, mihi ad modum dilecte! Scripseram ego, scripsit et prepositus domus nostre, notificantes tuam pro collega personam electam, ut Pragam descendendo te in magno collegio constituas. Miratu non dignum, sed indignatione, quod id hactenus ommissum est neque quippiam responsi prebitum. Hortor tanquam senior iuniorem et preceptor discipulum secundum illud poete: Tu quamcunque deus tibi fortunaverit horam, grata etc., namque id spernere beneficium pavendum est, ne sequatur equi judicis districtum judicium. Ergo veniendo veni seu scripto da responsum, sed non excusatione calva. Ex Praga feria 6. post Lucie[b]) 1518. Luc. Afranius

Magister Venceslaus[1]) Koranda,
preceptor tuus.

---

[1]) V rkp. »Vinceslaus«. — [2]) V rkp. »Vulassinensi. — [3]) »in« není v *děč.*

[a]) List tento v rukopise položen jest až za následující kroniku, tudíž jest i v rkpe děčínském; opis tento neliší se jinak, nežli že všude, kdež v klass. latině bylo, rozvádí středověké *e* v *ae*. O M. Korandovi viz jeho Manualník (vyd. J. Truhlář ve spisech Král. č. spol. nauk, v Praze 1888), Jirečkovu Rukověť a Ottův Slovník naučný. — [b]) V obou rkpech čte se sice »6. post Luce«, v pátek po sv. Lukáši, 22. října; byl by tedy

VIII.

1518 Quibus equidem honestis hortaminibus
citra distractionem libenter et suapte sponte
morem genere curavi. Exivi enim de Glatovia
ad invitatum examen tum fauste et feliciter
cum consulibus in curru, qui eo tempore
8. led. quaedam negotia habebant, feria 6. post Epipha-
14. led. niam domini, octava die Ianuarii et 14. die
Ianuarii, feria 5. post octavam Epiphanie, in
septenario numero bacallariorum sub rectore ma-
gistro Laurentio Trebonio aggressi sumus anno
domini 1518. ꝛc. De quo examine in libro recto- 1518
ratus et in libro decani copiosius pertractatur[a]).

Sed nec hoc quidem silencio pretereundum
est, quod inter examinandum 9. die Februarii, 9. ún.
die Apollonie virginis, frater meus germanus et
uterinus et unicus collegiatus existens et stu-
dens — non expectaverat enim titulum bacca-
laritatus — e sacris ordinibus de Veneciis tercius-
met fauste et feliciter rediit meque adhuc in
examine convenit.

IX.

Incipit chronicon magistri Georgii Pisensis[1]).

Sed ne hec quattuor papiri folia, que supersunt, vacua esse videantur, curavi ab eo tempore magisterii mei quedam preclariora gesta, que me vivente processione temporis concurrerunt ꝛc., litteris commendare.

Iam post examen confectum, simul et post
13. bř. licenciaturam 13. die Marcii[2]) eodem anno, una
cum germano meo sacerdote Paulo – ibi[3]) enim
ad vota dominorum ab administratore datus[4])
erat — Glatoviam[5]) redii in curru dominorum
tum[6]) Prage existencium; ibi ambo ab omnibus
honorifice excepti sumus. Demum mox domi-
2. kv. nico die, 2. die[7]) Maii, post Philippi et Jacobi
sacerdos Paulus primicias[8]) suas deo optimo
maximo obtulit ac in vico eorum cum solemni
pompa et coram maxima multitudine[9]) cele-
bravit.

Et maxima tum[6]) siccitas terre fuerat, 10. hora[10]) post orationes deo maximo pro pluvia factas mox inter prandendum copiosa e nubibus pluvia descendit. Amen.

Sinodus sive dieta mense Junio[11]) ante Viti 5. červ.
ob gravamina multa huius regni ab omnibus
statibus celebrata, nihil certi conclusit. Status enim in maximo tum discrimine extiterant ob debita regni incredibilia et inaudita, ultra numerum[12]) pětkrát stotisíc. Gubernatores regni male tunc audiebant. Dominus Leo purgravius cum aliis huius gravaminis causa esse aperte indicabatur.

Ego dicam, quid tum senciebam: Regnum hoc sine multis discriminibus et gravaminibus esse nequit, ubi rex regnat extra regnum. Boemi nostri ita provide fecerunt, regem suum Ungaris[13]) dederunt ob suum proprium[14]) commodum, ut rege absente eo liberius bona regni huius dissipare ac ad suum usum convertere valeant. Plura in tabulis regni de hac sinodo ꝛc. Iudex tamen in hac sinodo Antique civitatis Pragensis, volens quosdam sediciosos compescere, a sediciosis, a quodam Donat dicto, occisus est[b]).

---

psal Koranda již o den dřív nežli byl psán list předešlý. Ale patrno z Korandova dopisu, že byl psán mnohem později a ještě po jiném listě Korandově; datum 6. post Luce není tedy možno, kdežto »post Lucie« vyhoví. Pochybil v opisu snad již sám Písecký.

[1]) Titul jest jen v rkpe děčínském. Odtud vzata jsou i všecka další různočtení. Jen pravopisná úprava, zejm. proměna *e* v *ae*, již písař děčínský provedl všude důsledně podle klassické orthografie, tuto vypuštěna. — [2]) 13tio die mensis Martii. — [3]) dies. — [4]) dictatus. — [5]) Glattoviam. — [6]) tunc. — [7]) 2da die. — [8]) primitias. — [9]) max. populi multitudine. — [10]) ideo (m. 10. hora). — [11]) Junii — [12]) Oprav. z chyb. »millia«. — [13]) Hungaris. — [14]) et proprium.

[a]) Liber decan. II. 263. — [b]) Valentin řezník od zemana Donáta Bílého, služebníka p. Zd. Trčky. O tom a o sněmě viz Tomek X. 448.

1518 Eodem anno 1518, 30. die Augusti, feria 2., die[1]) Felicis et A[da]ucti[2]) Pragenses iste civitates eo quod a baronibus et militaribus rege Ludovico juvene existente graviter opprimi videbantur, coacti sunt quandam unitatem inter sese conficere, de qua plura in libris pretorianis; que deinde unitas illorum per decennium tantum usque ad tempora regis Ferdinandi duraverat, ut inferius auditurus es ꝛc.[a])

Comparavi mihi Glatovie pelicium 21. die Septembris, die divi Mathei[3]), lalokový kuní 11 sexagenis grossorum Pragensium.

1519 Anno vero 1519 hec ordine acta sunt: Ubi Glatovie per quattuor annos regimen schole fauste et feliciter citra omnes tumultus peregi,
24. led. evocatus a preposito domus Karoli, 24 die Ianuarii, die divi Thymotei, me cum omnibus rebus
1. ún. meis Pragam contuli et mox prima die[4]) Februarij, ipso die, quo Venceslaus[5]) Koranda, fere iam centenarius existens, nature satisfecit, die Brigide virginis; exanime corpus praeceptoris mei in loculo quiescebat et ego inter prandendum collegio magno et collegis incorporatus sum; Koranda vero in ede divi Galli tumulatus est. —

Quidam sacerdos Abrahamus, pater[6]) senio confectus, expendens tunc[7]) in magno collegio, post Annunciationem dive Marie. 31.
31. bř. die Marcii, in balneo Toczenicze sordes corporis abluens cum M. Wenceslao Ssissmanek animam celo reddidit, exanime corpus in balneo reliquit.[b])

9. kv. Sacerdos Paulus, germanus meus, 9. die Maii Montes Cuthnas, capellaniam ad divam Barbaram accepturus, concessit et ego 30. die
30. kv. Maii librum Elenchorum Aristotelis publice interpretari aggressus sum.

Janowsky quidam Herzman, vir militaris, 1519
qui ob quaedam sua gravamina toti regno cum suis filiis bellum indixerat, a Glatoviensibus, vicinus a vicinis captus est; cuius causa tempore regis Ferdinandi primo et audita est et ad concordiam redacta[c]).

Sinodus 24. Augusti divi Bartolomei omnium 24. srp.
decanorum sub utraque specie celebrata est ob quosdam erroneos articulos, quos quidam sacerdos Ioannes Podusska et Miross noster cum aliis suis satellitibus predicaverant; sed hec dieta nihil profecit. Inter alia Ave Maria populo in
oratione dicere vetabant. Plura in libris consi- 1519
storii[d]).

Anno 1520. Annus iste pestilenticus fuerat 1520
durabatque hec pestilentia, per totum serpens
regnum, a Quadragesima usque festum divi Mar- 21. ún. až
tini, qua multa millia consumpta sunt; ex no- 11. list.
bis vero isti tantum desiderati sunt: M. Victorinus, M. Wenceslaus Rozdialovinus, M. Paulus Hlawsa astronomus, M. Venceslaus[5]) Ropek, preceptor meus, ubi scholasticum agebam, M. Venceslaus[5]) Lopatsky, examinis mei socius, sacerdos Podusska cum reliquis fere triginta sacerdotibus[8])[e]).

Sinodus statuum celebrata mense Ianu- 9. led.
ario, iterum de gravaminibus regni, in qua etiam[9]) regis Ludovici legati existentes, princeps Karolus[10]), episcopus rábský; nihil tamen statuit. Omnes enim amotores regni regem presentem adfectabant[f]).

Deinde mense Aprili, Reliquiarum, status 20. dub.
nostre partis congregati magistrum Mathiam Corambum[11]) factione magis quam iusta occasione de officio administrature deponentes, in eius locum magistrum Venceslaum[5]) Lytomysslium Ssissmanek dictum surrogaverunt. Miross

---

[1]) Aug. fuit die. — [2]) Doplnil vyd. — [3]) Opraveno z chyb. »Mathie« podle rkp. *děč.* — [4]) die prima. — [5]) V rkp. »Vincesl«. — [6]) pariter. — [7]) Oprav. z chybného »tamen« podle *děč.* — [8]) sacerdotibus mortui sunt, ale poslední 2 slova jsou přetržena. — [9]) erant. — [10]) Karolus, dux Musterbergensis, ale tato 2 slova jsou přetržena. — [11]) Korambam.

[a]) Viz str. 11. a str. . . . — [b]) Osoba neznámá. Lázeň »u točenice« ležela na nároží ulice Kar. Světlé a břehu Vltavy (č. 328—330-I). — [c]) Viz Tomek X. 470. Ale už kr. Ludvík udělil Janovskému milost r. 1524, (DZ 429 G 27—30). — [d]) Odjinud o synodě nevíme, ježto knihy konsistorní z té doby jsou ztraceny. — [e]) M. Viktor Kornel ze Všehrd † 21. září. M. Vác. Šúd z Rožďalovic, z prvních českých stoupenců Lutherových, střídník v Týně, potom děkan fakulty, 1519. † 13. září. M. Pavel Hlavsa, jinak Příbram, proslulý mathematik † 5. října. Tomek X. 474. O Ropkovi a Lopatském viz str. 353. Ropek byl tehdy farářem v Roudnici. O Poduškovi str. 127. pozn. — [f]) Sněm konán 9. ledna. St. let. 411. Biskup rábský byl Jan Goston. Tomek X. 463.

1520 cum suis talis commocionis¹) causa extiterat[a]).

25. čce. Tandem mense Iulio dieta quedam cum domino Leone et eí adherentibus in Benessow oppido congregata, tamen ob statuum inter se distractionem²) nihili facta est. Faciebat enim tunc unusquisque pro libito³) suo, quia Ludo-
Eccles. X. 16 vicus puer fuerat. Et »ve huic regno, cuius rex puer est«.

Gubernatores tum⁴) reges fuerant, qui statum civilem omnibus technis, dolis, fraudibus, quod in illis fuerat, opprimere studebant[b]).

1520 Mox 27. Iulii post Iacobi aliquot⁵) Tabo-
27. čce. riensium cives prope oppidum Prachaticz a quodam Malowecz hoste publico proditorie trucidati sunt[c]).

Vigilia Prage ob sedandam pestilenciam
27. srp. posita 27. die Augusti[d]). Et ego tunc ad Montes Cuthnas cum M. Thoma Wlassinensi⁶) ad sacerdotem Paulum concessi.

před 6. pros. Pragenses cum aliis civitatibus mense Decembri ante Nicolai oppidum Ianowicze armata manu ceperunt cum raptoribus et maleficis aliquot ex statu militari, quos deinde decapitaverant. Quidam tamen Petrus Suda princeps latronum nocte aufugit, uxorem illius cum filiis ceperant. Ad quam expedicionem et ego, tum prepositus existens, ex universitate aliquot villares nostros dedi[e]).

Ex his, lector optime, coniicere poteris, quam tumultuosa in regno tempora fuerant et tamen sub pallio et condicione pacis, sed⁷) talis pax plus solet regnis detrimenti adferre, quam si omnes inter se publico Marte concertassent ꝛc.

1521 Anno prepos" ture mee 1521. Mox dieta
po 6. led. statuum post Epiphaniam domini pro concordia statuum inter sese conficiunda; sed impossibile est eos esse amicos, qui mentibus unum esse non possunt⁸). Nihil hec dieta constituit, 1521
sed unusquisque status suos legatos ad Ludovicum proficiscendos⁹) ordinavit[f]).

Illis tamen diebus per statum civilem septem malefici, fere omnes militares, ense cezi sunt[g]).

Sacerdos Georgius dictus Heremita 29. Ia- 29. led.
nuarii in Zderazo, pater inquam in sectas zelosus, plenus dierum, exuit hominem, et Iohannes baccalarius¹⁰) Hroch, patriota meus.[h])

Laicus quidam dominico die Blazii admi- 3. ún.
nistratori Ssissmanko in Leta curia concionanti de diversitate sectarum in regno consurgencium contraria respondebat. Ex secta Miross fuit.

Eo anno aliquot et ex statu baronum militarium, civilium ob ferendas bombardas -- ručnice — volentes edicto satisfacere, in viis, trucidati sunt. Maleficis, proditoribus licebat illis incedere, bonis et insontibus non dabatur facultas. Et nulla iura, que sibi confecerant, in tot discriminibus statuum, firma ac solida esse poterant, non modo inter seculares, sed ne in spiritualibus quidem. Verum est illud: In quo regno sunt discrimina fidei ac religionis, non possunt ibi esse federa pacis. Hinc dieta mense Aprili celebrata adeo confusa dub.
et distracta fuerat, de qua pudet scribere[i]).

Nostre partis status in aliquot sectas divisi, pars sibi quendam praedicatorem de Cwikow, M. Thomam Munczer dictum, evocavit et in collegio magno constituit, qui in capella Bethleem latine et alemanice¹¹) sectis suis predicaverat. Qui posthac diversitate sectarum inter se dissidencium e¹²) Praga exire coactus, in ducatu Saxonie auctor tumultuum existens, per ducem Georgium capitis pena adflictus est[j]).

Et in die magistri Hus volubile ac indo- 6. čce.
mitum vulgus, senciens tantam sectarum controversiam, in claustra tumultuose insultum faciens,

¹) commutationis. — ²) distractorum. — ³) libitu. — ⁴) tunc. — ⁵) aliquot. — — ⁶) Wlassiniensi. — ⁷) scilicet. — ⁸) Opr. z »possent« podle *děč.* — ⁹) Tak *děč*; v str. »profiscendos«. — ¹⁰) Baptista. — ¹¹) germanice. — ¹²) ex.

[a]) Viz Tomek X. 469. — [b]) Tamže 471. — [c]) Viz čl. Kolářův. Jak pan Zdeněk Malovec z Chýnova r. 1520 potřel Táborské nad Blanicí, v Rezkově Sborn. hist. I. (1883) str. 74 a d. Též Tomek X. 476. — [d]) Tamže 474. — [e]) St. letop. str. 484. Tomek X. 444 klade dobytí Janovic už k 19. listopadu. — [f]) Tomek X. 484. — [g]) Tamže str. 485. — [h]) Osoby neznámé. — [i]) Srov. Tomek X., 487. — [j]) Tamže 494, St. letop. str. 449, Bartoš str. 103. Münzer byl sťat 1525.

1521 ymagines et sculptilia per vicos et plateas pertrahentes in cenum proiecit[a]).

Eodem anno Turcarum dux magnis copiis regnum Ungarie devastans Bielegrados cepit. Boemi Ludovico auxilium, quia tarde, ideo frustra mittunt[b]).

Egó minus volumen Prisciani enarrare cepi
po 19. list. post Elizabeth. Et sacerdos Paulus ad primam plebaniam Sayczynae prope Boleslaviam concessit, quam per quinquennium demum rexit.[c])

1522 Anno 1522. Eo anno iam omnes[1]) status, quod tota mente petebant, post multa discrimina adsequati sunt, Ludovicum adolescentem cum consorte sua Mariana e[2]) regno Ungarie, tumultibus tum etiam pleno, per suos legatos
28. bř. evocantes ad sedem regiam 28. Marcii ante Letare dominicam fauste ac feliciter cum insigni gloria perduxerant. Qui mox cum suo consilio, principibus Prusky[d]) et Lehniczky[e]), per episcopum Waczoviensem[f]) omnibus statibus hos ordine ad deliberandum articulos pronunciavit, videlicet, ut ante omnia primo reginam coronent; quod
1. čna. dominico die prima Iunii, die Nycomedis, me praesente eciam, cum celebri pompa factum est. Secundus articulus, ut invadiata bona regia — a tempore, ut reor, regis Georgii nostri ac patris Ludovici, Wladislai — et redimant et purificent. Tertius, ut debita omnia, quibus regnum desolatum miserrimumque reddidere, sua providentia persolvant. Tercius, ut in Turcas passim omnes expeditionem parent. Grandia nimirum sunt hec, que dissidentibus inter se statibus sunt porrecta[g]).

Nebude z toho nic[3]).

At status presertim superiores — civilem, semper regibus fidelem et quam paratissimum, excipio — inter se nunquam non sediciosi, magis proprium quam regium commodum molientes, crebris hoc anno dietis celebratis nihil, 1522
quod regi acceptum ac frugi esse possit, constituere. Rex interea tanquam iuvenis sine sano ac fideli consilio sineque bona educatione existens, omne voluptatum et ludorum genus exercens. Ecce, insperate[4]) legati e regno Ungarie malum ferentes nuncium veniunt, Ludovicum austere, ut illis mandatum fuerat, monentes, ut quam cito, si tutum ab hoste regnum esse voluerit, Ungariam repetat. Quapropter rebus undique infectis renovans consilia ac prefectum principem Karolum Pauperem constituens, e Boemia feria 2.[5]) post Letare 16.[6]) die Marcii[h])
anni[7]) 1523 tristis, ut vidi, ac invitus discessit. 1523 16. bř.
Cui equidem, videns utrumque eius regnum technis, dolis, fraudibus, malisque prefectis plenum, »Vale«, et illud quidem extremum[8]) vale, dixi, quod non post multa tempora secutum est.

In bernam etiam tum consenserunt omnes, in expedicionem, si opus fuerit, Turce, quam et excipiebant; si vero data est Ludovico, nescio, vel[9]), si scio, propter alias bernas dicere nolo. Debita vero[10]) iam tunc excreverant ultra sexies centena millia.

Examen magistrale hoc anno in Quadra- od 18. ún.
gesima celebravimus. Ego denique post minus volumen Prisciani libros phisicorum enarrare
cepi 2. die Decembris 2c. 2. pros.

Item Czaslavia civitas hoc anno etiam in Quadragesima ex aquilonari[11]) fere parte tota conflagravit.[i])

Quidam sacerdos Ioannes cognomento Wosel post obitum Mathie[j]) abbatis mense
Iunio in Slowaniam pro abbate est introductus čn.
per Pragenses, magistrum Passkonem, magistrum Wenceslaum Ssissmanek cum magistro Korambo. Videant, quanta de spe deciderunt.

---

[1]) V rkp. »omneis«. — [2]) ex. — [3]) At nihil fiet exinde, přetrženo. V *strah.* psáno v závěrečné ozdůbce. — [4]) Oprav. z »insperato«; tak i *děč.* — [5]) »2« není v *děč.* — [6]) 15. — [7]) anno. — [8]) Oprav. z »aeternum« podle *děč.* — [9]) aut. — [10]) autem. — [11]) anteriori.

[a]) Tomek cit. m. — [b]) Tamže 491. Bělehrad vzat byl 29. srp. — [c]) Sýcín, Sejčín u Ml. Bolesl. Viz Sládeček, Paměti města Dobrovice (v Praze 1900), str. 381. Viz i zde str. 360 b) řád. 30. — [d]) Jiří markrabí Braniborský. — [e]) Fridrich. — [f]) Lad. Salkan. — [g]) Tomek X. 504. Srov. i str. 508 tamže. — [h]) Datum toto stvrzují St. letopisy v pondělí, den sv. Cyriaka (str. 454). — [i]) St. letopisy znají oheň v Čáslavi z roku 1522 v úterý po Květné neděli, 15. dubna. Sedláček. Děje města Čáslavě (1874) str. 106. — [j]) V seznamu Tomkově IX. 351 uvádí se Jan Osel na Slovanech teprve r. 1525.

1523 Magister Thomas Wlassinensis post obitum magistri Wenceslai Wachkonis[1]) ad collegium
před 19. list. Omnium Sanctorum ante Elizabeth invitus et cum conviciis e magno collegio discessit.

1523 Anno 1523. Sicut rege Ludovico praesente mala, scilicet odia, lites, dissensiones, secte, non fuerant sopita, ita post discessum eius de-
dub. teriora semper instabant. Nam mense Aprili omnes status res novas in regno moliebantur et precipue quedam in religione circa cerimonias[2]) immensas — quibus populus a vero dei cultu avertitur, in illis et spem et salutem ponens — immutare statuerant exemplo Lutheranorum et adiacencium terrarum. Illi enim ommisso ac postergato extrinseco ceremoniarum papistarum cultu, qui ob lucrum et culinam sacerdotum dum[3]) inventus est indiesque augetur per pontifices Romanos, puram et simplicem evangelii — miseratione divina — agnoscentes veritatem, deo creatori suo servire passim in Germania incipiunt in spiritu et veritate, in eo cultu filii dei[4]), Jezu Christi, et apostolorum[5]) dogma in simplicitate cordis sui imitantes; quem cultum veritatis euangelice simplicem primitus ante omnes naciones tempore magistri Hus et Zižche Boemi nostri prisci observavere; quod toti fere constat mundo et historie et acta Baziliensis concilii perspicue declarant. At quo pacto e diverso Boemi nostri, maxime temporibus regis Georgii et Rokyczane, relinquentes puram evangelii veritatem iterum atque iterum extrinsenco[6]) cerimoniarum[7]) cultu: ymaginibus nempe, picturis, sculptilibus, ritibus vanis, processionibus superfluis, sacramentorum exposicionibus, spectaculorum more, adeo sese post magistrum Hus cito intricaverunt immutaveruntque, ut ita dicam, pueriliter, insipienter fermeque inemendabiliter, ita quod iam ipsos hac in re Romanos, — si verum dicere phas sit, — ydololatras longe lateque superare a cuntis nacionibus videantur. Hec omnia nunc disquirere, quo modo Boemi, qui fuerant antea Paulini, nunc facti 1523
sunt Saulini, nimis longum esset, sed alias copiosius id colligemus. Status itaque nostre partis, tunc temporis — et semper dicam, — existentes divisi et sectis variis et religionibus[8]), nihil hac congregacione profecerunt. Timebant enim populum simplicem, qui variis sacerdotum inconstancium dogmatibus fere iam furiosus factus fuerat. Erat enim ita: quot sacerdotes, tot religiones, et sicut sacerdos, ita populus, et populus sicut[9]) sacerdos factus est. In tali ergo plus quam Babilonica confusione nihil statuerant, praeterquam quod quendam sacerdotem Martinellum sediciosum ex farina monachi Miruss adversus privilegia universitatis nostre ad capellam Bethleem, ubi et ego adfui, tumultuose introduxere; qui cum aliis suis adherentibus sociis non multo post commocionis Pragensis causa extiterat. Decreverant[10]) etiam in eadem dieta, et magistrum Venceslaum[11]) Ssissmanek de officio administrature, virum mollem vel[12]) pocius vertumnum, deponere; et in eius locum sperabam ego magistrum Duchkonem surrogare, qui eadem dieta vel paulo ante in Montibus Cuthnis obiit. Ideo re infecta ex hac sinodo omnes ceu ebriosi furiosique in sua loca abierunt[a]). Ille vero administrator magister Vinceslaus Sissmanek mense Iunio, die divorum Petri et Pauli, ne illis iterum 29. čna.
confluentibus in unum gravis sit ad videndum, e vita gravi morbo discessit.

Demum mox mense Iulio Pragenses con- čc.
sules persuasione cuiusdam Iohannis auxiliaris[13]) sui Hlawse[14]) universitati Pragensi directores seculares ex consilio suo addiderant, qui posthac una cum aliis decanum, magistrum Georgium Gezulum[15]), in racione a natura debilem, 11. čce.
e gremio facultatis eiecerunt. Lacius liquet in libris decanatus, cuius ego officium ad vota omnium supplere curavi[b]). Et his diebus interea ad Montes Cuthnas concessi, recreacionis[16]) gracia; ad decanum sacerdotem Ioannem Buchal

---

[1]) Wachtl. — [2]) ceremonias. — [3]) olim. — [4]) domini. — [5]) apostolicum. — [6]) extrinseco. — [7]) ceremoniarum. — [8]) religione. — [9]) sic ut. — [10]) Decreverunt. — [11]) V rkp. »Vinceslauum«. — [12]) aut. — [13]) anterioris. — [14]) Hlawsa. — [15]) Gežulum. — [16]) vesti accomodationis.

[a]) Tomek X, 522—523. — [b]) tamže 524. O témž Písecký vypravujc v Pamětech děkanských (Monum. univ. II. 277).

1523 cum magistro Nicolao Ssud. Et ecce post aliquot dies per senatum Pragensem quattuor sacerdotes: magister Mathias Korambus, sacerdos Iacobus, sacerdos Venceslaus a divo Nicolao et plebanus[a]) a divo Castalo[1]) exilio dampnati, eo quod ritum cerimoniarum defendere visi sunt ceteris audacius. 25. čce. Nos in Montibus Cuthnis inter amicos 25. Julii die divi Iacobi, convenerunt, talia narrantes &c.

Sed post obitum administratoris Ssissmanek iterum status nostre partis de novo administratore deliberaturi mense Augusti 24. die divi Bartholomei iam miciores redditi confluxerunt et quattuor numero[2]) sibi — utinam diu! — administratores 24. srp. in magno collegio cum variis cantibus et plausibus creaverunt, nempe M. Gallum Zacensem, quem tunc e Vitemberga a Luthero evocaverunt[3]) novam semper sicientes religionem, magistrum Ioannem Kulatam et duos plebanos, sacerdotem Ioannem a divo Henrico et sacerdotem Henricum a divo Egidio[b]). Que posthac ordinacio, sicut ex variis fuerat confecta sectis, ita mentium varietate et dominandi libidine cito dissecta est. Nam Gallus, homo a natura insensatus, sed vafer et callidus blandique sermonis ac lucri cupidus, qui non bonum religionis, sed bonum marsupiorum[4]) curaverat, 1524 2. ún. 1524. die Purificacionis Marie statibus congregatis pluralitatem principatuum mira arte incusans solus administrature officium arripuit.

Anno 1524. Pragenses mense Februario ún. castrum Przerow cum omnibus pertinenciis, quinquaginta spero 4 millibus emerunt[c]).

Item nos iterum ea Quadragesima magistrorum examen tenuimus; ego examinator. Et peracto examine dedi literas adhortatorias sacerdoti Joanni Miruss monacho, licet nostre 21. bř. partis, sedicioso 21. die Martii, uti haud dubie in literis adparet[d]). Deinde, ubi reposui Mirossoni, ad sacerdotem Paulum ad Boleslaviam concessi.

Et cum redii mense Maio, communitas 1524 Pragensis, congregata 24. Maii ante Urbani, 24. kv. deliberans magnum iam esse discrimen in populo per quosdam sacerdotes temerarios ex secta Miruss, de sacramentis disserentes blasphemie, timentes, ne peiora Prage tanta illorum licentia audaciaque pullulent, principiis, licet iam sero, obstantes, spero 15[5]) tales versatiles sacerdotes cum Martinello, eorum audacissimo, ex urbe eiecerunt et priores 4 sacerdotes, per illos condemnatos, Corambum cum aliis, ab exilio[e]) revocaverunt[6]).

Deinde mense Iulio in[7]) canicula dieta cele- 13. čce. brata per praefectos et legatum, episcopum Stanislaum Olomucensem, ut bernam constituant, expeditionem in Turcas parent, sediciosos in regno Lutheranos et nostros Pigardos ne paciantur. Sed hec sinodus, eo quod tum[8]) omnia turbis, dolis, fraudibus plena erant, ut semper, nihil certi constituit[f]).

At quod tum[8]) timebant iniqui turbatores, mox mense Augusto in vigilia Laurentii se- 9. srp. quutum est. Communitas enim Pragensis, commota ob discordiam talem sacerdotum, consules eciam in pretorio inter se divisi, — unusquisque enim suum proprium commodum sub pallio religionis querebat, — aliquot personas ex consulibus in vincula cum doctore Sspik dicto magister Passko cum suis accipiunt, et post multos cives exilio damnant, eo quod res novas in urbe moliri videbantur, sectam vero Pigardorum edificare et horum cerimonias[9]), pro quibus lis erat, abolere. Magister Gallus administrator, illius commocionis causa, cum reliquis suis et spiritualibus et secularibus extiterat sua inconstancia, ut liquet lacius in libris pretorianis et in libris consistorii. Que deinde commocio an fuerit ex zelo fidei, an propter aliud, primo sub rege Ferdinando haec omnia et[10]) denudata sunt et ad quietem perducta[g]).

---

1) Castulo. — 2) nostrorum. — 3) evocarunt. — 4) Oprav. z »masup.« obou rkp. — 5) 16. — 6) revocarunt. — 7) Není v *děč.* — 8) tunc. — 9) ceremonias. — 10) Není v *děč.*

a) Šimon. Viz str. 19! — b) Viz výklad Tomkův X., 527 v pozn. 14 o různosti zprávy Píseckého a St. letopisů. — c) St. letop. 464 č. 1137. a zde str. 254 b, 326 b. — d) Viz str. 345. — e) Srv. str. 47 a 309. Korambus a druzí vypověděni však vrátili se teprve v listopadu. Bartoš, str. 71. Srv. Tomek X., 542, 559. Kn. Martin byl r. 1529 na Táboře. Viz můj čl. o něm v Č. Č. H. XII. 1906 str. 342. — f) Srv. str. 27. a 306. — g) Srv. Bartoše v kap. I. 17, 21 a Paměti str. 316—318.

1525 Eo anno eciam sacerdos Paulus e Sayczina 1. říj. parochiam Prage[1] Leonardi Galli tempore accepit, sed peracto ibi tantum medio anno, ob turbas iterum ad Sayczinam sese transtulit[a]).

Princeps tum Karolus, prefectus, volens hanc commocionem quietam reddere, nihil pro- Vergil. Aen. III. 57 fecit, quia utrique secte lucri cupiditate favere visus est. O auri sacra fames, quo[2]) non etc.

Anno 1525. Primus decanatus meus fuit, ut liquet in libris[b]). Annus iste plenus undique tumultibus fuerat[3]). In Germania villani adversus[4]) suos dominos, principes, episcopos sacerdotum Lutheranorum predicatione animati insurgebant, quibus predicabant populum dei etc.[5]) non debere esse censibus adstrictum, sed omnium christianorum omnia esse communia docentes. Sed principes congregati has sediciones magnos anguinis profluvio compescuerunt[6]). Rex Francorum eciam eo anno per cesarem Karolum in proelio captus est, inter quos tum[7]) papa Clemens inimicitias movebat[c]). Sed talia externa gesta alii in his regionibus constituti nimirum et verius et diligencius posteritati litteris mandabunt. — Nos domestica tractemus.

Nostri semper divisi status dietam mense únor. Februario de bono regni celebrantes a religione, ut illis mos est, incipiunt. Pars archiepiscopum sitit, pars alia rebellat. Compactata lecta sunt, květ. legati demum ad regem missi[d]). Fuerat enim tunc Ungarie legatus a latere pape[e]). Archiepiscopum petunt, ille annuit, sed grandi pecunia postulata, quam Boemi dare non poterant. Rem in aliud tempus distulere.

Consules vero illi, qui in carceribus detinebantur, armato milite semper custoditi, hac sinodo iussu Ludovici post carceres ab urbe 1525 in exilium sunt relegati[f]).

Estas eo anno nimis calida fuit, silve ardebant, homines suffocabantur et in Thabor plus quam 80 domus conflagrarunt. At vini copia boni fuerat.

Nostri etiam zelotypi Passko, Ziga, Karban, Gallus, administrator vertumnus, ea estate calidiores in sectam Pigardorum fuerant, militibus armatis circumsepti[g]), multos in dies cives in vincula coniecerant, alios ab urbe eiiciebant[h]) alios, muneribus placati, liberos facientes absolvebant ab omni errore[i]). Nam, qui istis regulis, et christianissimis, e sua facultate munera dabant, erant boni christiani, qui vero dare recusarunt[8]), etiam per Iudeos instigati, erant hereticissimi. Pauperiores vero, ut terrorem aliis incutiant, turpiter eiiciebant, virgis cedebant, ferro ignito signabant, igne etiam exurebant[j]). Adeo illorum tyrannis in dies invalescebat. Multi quoque in Tayn circa[9]) lecturam, non existentes erronei, timore tamen pene errores revocabant in certis articulis, quos Gallus confecit, homo sine zelo dei, sine fide, stolidus impudicissimus, ut liquet in libris consistorii[k]).

Communitas etiam Pragensis multos sibi articulos contra sectam Pigardorum confecit, in quos omnes cives ordine iurare cogebantur, qui recusarunt, eiiciebantur[l]). Que illorum audacia et temeritas ad regem delata est. Ludovicus vero, videns animorum[10]) semper rabiem listop. crescere, mense Novembri dietam statuit. Legatos cum litteris multis mittit, ut iam a tali tyrannide cessent, exules sinant circa bona sua vivere, causam eorum ad aliud tempus diffe-

---

[1]) Není v *děč.* — [2]) quid. — [3]) fuit. — [4]) Oprav. z »adversos« v obou rkp. — [5]) et Christi. — [6]) composuerunt. — [7]) tunc. — [8]) recusabant. — [9]) contra. — [10]) adhuc.

[a]) Tomek v seznamu XII. svazku kn. Pavla pomíjí. — [b]) Monum. univers. I. 2, 280. — [c]) Kliment VII. František I. Francouzský jat byl v boji u Pavie 25. února 1525. Srv. Bartoše, strana 231 a. — [d]) Srv. Bartoše kapitola II. 2—4. — [e]) Vavř. Campeggio. — [f]) Srv. Bartoš, str. 104. — [g]) Bartoš, strana 101 b. — [h]) Bartoš, kapitola I. 18, II. 25; Paměti, strana 321. — [i]) Bartoš, str. 127. »Takový každý, dada koláč, byl za dobrého křesťana«. O židech str. 169. — [j]) Srv. slova Vavř. Krasonického v trakt. svátosti těla a krve proti Caherovi (Goll, Č. Č. M. 1878, str. 393): »toho bludu mocí ukrutnú bránite vězením, trápením, mrskáním, propalováním cejchů, ohněm pálením«; též slova br. Matěje, str. 144 b, ř. 39. Mrskání utrpěli nožíř, Kalenec a Ludvík malíř, cejch švec a opět Kalenec, všickni už na konec r. 1524 (str. 67—68.). Upáleni byli první Mikuláš a Klára, ale až v prosinci 1526; patrně tedy bylo psáno místo toto až teprve po r. 1526. — [k]) Knih těch není. O nápravách »po lektuře« viz obšírně u Bartoše, str. 128—129. — [l]) Bartoš, str. 72—74.

1525 rens[1])[a]). Communitas tamen Pragensis putans hos articulos fore perpetuos, simul et pacificos christianissimosque, imo[2]) et Ludovico in hac re rebellarunt[b]). Quos deinde articulos eorum Ferdinandus primo abolevit et annihilavit[c]).

Gallus vero, homo stolidissimus, in sermonibus suis illos articulos, sub anathemate tenendos, dei voluntate esse confectos adseverabat et dissencientibus in sermone dával[3]) zrádce, tarasníky, šibaly, lotry ex omnibus statibus; hoc lucri gracia, audacissimus latro ipse, faciebat ꝛc[d]).

1526 Anno 1526. Secundus iterum decanatus meus, ut patet, fuerat[e]). Vide, optime lector, qualis fuerat status regnorum Ungarie Boemieque post obitum regis Wladislai 1516 mense Martio usque ad hec tempora. (1516 13. bř.)

Wladislaus enim, pater, inquam, episcopis bonus, sibi et regnis malus, simplex, negligens, ut audivi, et ebriosus temulentusque, ultra annos 40 regnans, filio suo Ludovico regna sub pace tamen iniqua reliquit, divisa, debitis onerata, tumultibus ac undique discriminibus plena. Et Ludovicus quibus condicionibus post amissum patrem regnaverit, iam legisti. Leges ergo iam hoc anno tantum Ludovici infelicem exitum. Et mirum est, quod tam diu inter tot discrimina Ludovico regnare concessum est, spero per decennium post obitum patris sui. Nondum enim dominandi libido Stephanum waywodam invaserat.

Quamobrem dum Ludovicus, adulescens viginti annorum tum natus, de die in diem semper [in]felicius[4]) regnasset et regna sua divisa tumultibusque plena habuisset, nec esset, qui regna sediciosa, illo iuvene existente, ad pacem et concordiam perduxisset, — deus enim optimusque maximusque nimirum ob peccata populi — volens regnum Ludovici transferre, eo, quod non diminuebantur, verum pocius augebantur in diebus illius mala, que inter nos et deum nostrum dividunt, — suscitavit Turcarum ducem, omnium christianorum vel[5]) atrocissimum hostem, qui e Constantinopoli cum magnis — ut solet — copiis ac omni bellorum adparatu ad regnum Ungarie[6]) veniens, omnia igneque ferroque devastare cepit Ludovicumque improvidum ad prelium provocavit. Ille vero, utcunque impar ei viribus existens, maluit tamen vitam pro regno amittere, quam turpiter christianorum hosti regnum dare. Quapropter Ludovicus ex utroque regno diviso exercitus — nimis tamen sero ac tarde tanquam a dissidentibus inter sese — comparans, malos habens undique prefectos, exercitus nondum in unum collectos, mense Augusto die Decollationis divi 29. srp. Ioannis Baptiste, prelium cum Turcis committere coactus est eoque in prelio vitam simul cum regno amisit. Impletum est in eo illud dictum Christi: »Omne regnum in sese divisum desolabitur.« Quo pacto autem perierit, ab hostene an pocius a suis, hactenus ignoratur. Ioannem vero vayvodam Stephanum conscium interitus Ludovici omnes fere et proditorem testabantur hancque sibi suspicionem malam ipsemet auxerat, eo quod post interitum Ludovici inter tot discrimina ac de humili genere natus existens, se in regem eligi coronarique passus sit.

Hactenus de diebus et temporibus Ludovici dictum existat. Gesta autem regis Ferdinandi circa Historiam Valerii Maximi et Suetonii Tranquilli in tali opusculo et[7]) collecta per me invenies ꝛc[f]).

---

[1]) differentes. — [2]) idcirco. — [3]) nadával. — [4]) tak oprav. podle *děč.* — [5]) autem. — [6]) Hungariae. — [7]) et iam.

[a]) Sněm kolínský 8. list. 1525, Bartoš str. 186 a dále. Listy královy Pražanům, str. 174–175. — [b]) Srv. Bartoše str. 190 »Pražané... dotýkali se důstojenství krále, pána svého, postavivše se nepoddaně a neposlušně proti němu«. — [c]) Bartoš, str. 75. »král Ferdinandus přinucen byl jim je mocně vyzdvihnouti a zkaziti«. — [d]) O kázaních jeho zvl. str. 178a; o zištnosti br. Matěj, str. 148b ř. 33. — [e]) Mon. univ. II. 2, 282. — [f]) Knihy této však přese vše pátrání jsme nenalezli.

PŘÍLOHY.

1.

PÍSNĚ O BOUŘI PRAŽSKÉ.

O pohnutí pražském, proč a kterak se jest stalo, kto neví, z těchto poznati muože písní a nevysokých věci smýšleti podle rady apoštola, ale nízkým povolovati; obecními notami, aneb jakž teď notováno máš[a]).

PÍSEŇ PRVNÍ.

Když do Čech přinešen byl Luterů traktát o řízení služebníkuo atd. velmi bludný a příliš obecnému dobrému křesťanskému a najviece městu Pražskému škodlivý, a i proto králem Ludvíkem atd. zapověděný: proti tomu tato píseň sepsána a na jevo vydána jest, aby při starém náboženství stáli.

Čechové, milí Čechové,
o vás jdú noviny mnohé,
že byšte nyní v té míře
nebyli stálí u víře;
že vás víře učí Němci,
Pikharti, mnozí zpletenci,
k nimž se o to utíkáte
a na své předky netbáte.
Chcete se Němci zpraviti,
zákon boží opustiti
a mistra Jana Hus také
i všecky doktory svaté.

Otcové vaši, předkové,
byli stálí jako lvové
a pro víru bojovali,
v Bazilí ji pokázali;
vedle zákona vždy stáli,
pravdu boží milovali,
protivníkóm odpírali,
životuo nelitovali.
Mušili [tak!] jich cizozemci,
národové všickni, Němci,
při jejich víře nechati,
zjevně pravdě místo dáti;
jakož po všem světě pověst
tá dávno rozhlášena jest.
A to činila krev drahá,
jenž nepřátely přemáhá.
Lichva, lest neměla místa,
sama byla pravda čistá;
kacířství plenili z země
i všeliké bludné plémě.
Čechové, Čechové milí!
byšte vy takoví byli,
cizozemci příklad na vás
brali by v ten poslední čas.
Ale naopak se děje,
již se vám všecken svět směje,
že doma víry nemáte,
do Míšně se utíkáte
k jednomu změtenci, mnichu,
dopustili ste se smíchu,
zavrhli ste předkuo radu,
strach jest velikého pádu.

---

[a]) Zachovány v tisku arch. třeboň. (č. 3883). Poprvé otiskl Ant. Rezek ve Zprávách o zasedání kr. č. spol. nauk 1883, str. 21—26. Tu jest i facsimile notace. Transkripce notové pořídil O. Hostinský ve své publikaci 36 světských písní českého lidu ze 16. stol. č. 21. a Zd. Nejedlý v Č. Č. M. 1905, str. 372. Tuto otiskuji se skladby ty jako dokumenty událostí; souborně budou všecky histor. písně a pod. skladby XV.—XVII. věku vydány zvláště.

Pane bože, přispoř víry,
nebť již není bludóm smíry,
přicházejí pohoršení
a od víry odstúpení.
Prosímeť my hříšní tebe,
když k nám doluo sstúpíš[1]) s nebe,
by na zemi nalezl víru
v pokoji a v dobrém míru. — Amen.

PÍSEŇ DRUHÁ.

Když kněží, starého nábožensví tupitelé a svornosti rušitelé, nemohouce své vuole provésti, z Prahy vyšli a dva z nich ještě byli pozůstali[a]), tato píseň udělána jest. Zpívá se jako: »O svolání Konstanské«.

Zpikhartili se kněží
a proto z Prahy běží,
kněz Martínek z Betléma,
Šmakal, Chlupáč[b]) zejména,
s svými pomocníky.

Vostalo jich plemeno,
Miruše mnich má jméno,
druhý slove Počátek,
ti učinili zmatek
v slavné obci Pražské.

Ale půjdouť za nimi,
za tovaryši svými;
nebť oheň nepřestává,
dokudž podnět zuostává,
zápalu škodného.

Nechtěli se srovnati
a pravdě místa dáti,
kterúž staří otcové
vnesli v národy mnohé,
z zákona božího.

Dali se v zlá rúhání
a búřivá kázaní,
potupujíc svátosti
i všecky zřízenosti
první církve svaté.

Radu měli s světskými
pikharty nevěrnými,
od nich peníze brali
a proto se v to dali
hanění svátostí.

Ó buď bohu chvála, čest,
že ta již pikhartská lest
zjevně se vyjevila,
co páchati mínila
v této zemi České.

Válce chtěli, neřádu,
tou svou postranní radú,
píšíce i do Míšně,
ať by Luter posměšně
jim o víře napsal[c]).

Jakož jest dovedl toho,
složiv jim velmi mnoho
kacířství posměšného
a křesťanstvu škodného,
Turkóm příjemného.

Špikovanými nazval,
kněžstvo larvy jmenoval;
divnéť sú měli heslo,
kteréž jim rychle kleslo,
pravda oslavena.

Ej nuž, Pražané milí,
kteříž jste vždycky byli
při pravdě boží stálí,
ať se od vás ti vzdálí
buřiči rouhaví

Miruš mnich a[2]) Počátek,
kteříž takový zmatek
učinili v té obci,
radímť já vám při konci
této písně. Amen.

---

[1]) Opravil vyd. místo »stúpíš«. — [2]) »a« v orig. není; dodáno z příčin rythmických.
[a]) Vznikla tudy tato píseň po 26. květnu 1524 a před 10. srpnem téhož léta. Prvého datum vyšli z Prahy Martinek Betlémský, Šmakal a jich soudruzi v počtu 19; druhého datum ti, o nichž tato píseň jest složena. — [b]) Chlupáč, kn. u sv. Klimenta, viz str. 368 v. 122, neznámý. — [c]) Roz. traktát o zříz. kněžstva.

PÍSEŇ TŘETÍ.

O pohnutí pražském, proč sú zjímáni Luteriáni [a]), neví-li kto, z této písně zví a výstupku z viery, jednoty a svornosti křesťanské varovati se bude. Zpívaj, jako »Čechové mjlí«, neb obecnými notami.

Aby všickni lidé znali
řády, svornost milovali,
co jest skrze rozdvojení
přišlo tyto časy nyní,
bude se tuto mluviti,
zpívati také učiti:
kterak roty povstaly,
na to se směle oddaly,
činiti rúhání mnohá,
nebojíc se Pána Boha;
mluvili proti svátostem
a křesťanským zřízenostem,
dotýkajíce svátostí,
jakús zbytečnú múdrostí
bohu byt vyměřujíce,
rozumy dosahujíce.
Ej, pohleď na tu všetečnost,
pyšnú mysl, drzú múdrost!
Co tím jiného zjednali,
než příčinu válce dali?
Faleš věrou přikrývali,
pod tím k svému přimítali.
Pod náboženstvím pokrytství
krylo se, lícoměrenství,
ješto, ktož haněti uměl,
byť dobré pověsti neměl,
odbýval za výborného,
učeného a múdrého.
Hověli mu, šonovali
a první místo dávali;
pravili, že poznal pravdu,
dával spasitedlnú radu;
jako proroka nového
velebili takového.
Toho se pilně drželi,
jiní je všickni mrzeli,
kteříž by k starému řádu
vedli, dávajíce radu,
by otcuo následovali,
při víře nemudrovali,
lásku, svornost zachovali,
novinek se varovali;
že bez lásky a svornosti
spasení není v celosti;
mnoho při víře smysliti,
nevěřiti než měřiti,
byla by věc nebezpečná,
všetečná, neužitečná.
Nic, to mluvíc, neprospěli,
velikú nelibost měli;
zabráněna [jest] [1]) jim cesta,
některým kázali z města [b]),
o nich duotklivě mluvíce
a lid obecný bůříce,
že by je vedli k neřádu
a v městě kovali zradu.
Potom pak svobodu měli,
haněli, jakž sami chtěli,
k netopýřóm rovnajíce,
k hadóm, tak se rúhajíce.
qventíku spravedlivosti
nedržíce, žádné cnosti;
všemi hříchy oplývali,
však za dobré odbývali.
Rychle pán buoh z své milosti,
nechtě trpěti té zlosti,
zbudil obec Malostranskú,
že ona sektu pikhartskú
sama nejprve strestala [c]),
jiným cestu ukázala,
by se tomu nedívali
a rúhače vyzdvíhali.
To jest jim velmi schválil král
svými listy a rozkázal
psaním, posly obce Pražské,
ať by Lutery pikhartské
vyzdvíhali a trestali,
kteříž by v těch bludech stáli.
V tom sú uposlechli krále,
sobě ke cti, bohu k chvále.

---

[1]) Dodal vyd. z důvodů rythmických.

[a]) Povstala tudy tato píseň po 9. srpnu 1524. — [b]) Týká se vypovědění z Prahy mistra Matěje Koramba a jeho společníků, 23. července 1523. — [c]) V červnu 1524, viz str. 163 a, 173 a 320 b.

Christa pána narození
léta našeho spasení
tisícího pětistého
dvadcátého a čtvrtého,
jakž buoh ráčil zpósobiti.
den úterní vyvoliti,
viljí Vavřince svatého —
uposlechše pána svého,
zjímali bludu póvody,
nevážíc hrdel a škody,
pro boha a krále svého
netrpíc pikhartství zlého.
Konšelé nezpikhartilí,
zlým nelibí, dobrým milí,
s některými obecními
pokojnými mužmi ctnými,
Turkóm cestu zahrazdili,
naděje jim umenšili,
k hubení zemí křesťanských
k zámutku lidí kacířských.
Svolení pak učinili,
kteříž by kolivěk byli,
rúhači, Luteři také,
sekty bludné všelijaké,
lidé řádu nechtějíce,
při víře jinak smýšlíce,
než všecka obec křesťanská,
jakož jest sekta Luterská,
aby nebyli trpíni,
v slavné Pražské obci jmíni,
kteříž by se nesrovnali
a bluduo neodvolali.
Bývalo hadruňku mnoho,
dokudž se nestalo toho,
kdež jest ktokolivěk vyšel,
nic jiného neuslyšel,
když jedné chtěl poslúchati,
než vaditi se, rúhati.
Z toho přišlo zkyselení,
jedněch na druhé ježení.
Ale, jakž se jest to stalo,
všecko pojednú přestalo,
váda, všetečné mluvení,
kteréž k ničemému není.
Rač Pán Buoh svú pomoc dáti,
byť se mohlo dokonati,
což se dobrého začalo,
ať by království povstalo
zase k slávě z toho pádu,
skrze pokoj, zdravú radu,
jednotu, svornost křesťanskú,
vyplenic sektu Luterskú.
Amen, Bože rač to dáti,
abychom mohli zahnati
Turky, hanebné pohany
a k nim náchylné křesťany. Amen.

Léta XXV.

IV.[a])

PÍSEŇ PROTI PIKHARTŮM.

V. Stala se jest věc nová,
klesla rota Martínkova,
kterauž Pernštaynský štemfloval,
Hlavsa s jinými podpíral
do přemožení.
Svatý Pavel prorokoval,
Timoteovi zvěstoval,
že mnozí z víry vypadnú
v najposlední hodinu,
v hrozné bludy padnú.

Ro. Litujme, želejme se,
pikharté vyléhli se
v Betlémě, Pražským městě.

V. Paškovi se anděl zjevil,
věrným je v Praze poradil,
že jest potupeno dietě[1]),
jenž vládne po všem světě
v uoběti oltářní.
Kto slýchal noviny takové,
aby mnozí čeští pánové

---

[1]) V rkp. »dítě«.

[a]) Ze spisu Jana Vodňanského »Satanášova věž«, rkp. univ. knih. praž. 17 G 13, otiskl poprve J. Truhlář v Č. Č. M. 1884, 546—547. Skládána byla píseň patrně po květnu 1524.

k pikhartuom přistupovali,
svému se bohu rúhali
pro zisk škaredý.
Ro. Litujme se, želejme se[1]),
pikharté vyléhli se
v Betlémě, Pražským městě.
V. Těchto časuov v Pražským městě[2]),
zkulhavělí sú proroci
rúhajíc se bohu svému,
jezu Kristu nebeskýmu
v oltářní oběti.
Neb mnozí při boží víře
od pikhartuov stočeni sme,
mnozí Luterem zmámeni,
spisy jeho nakaženi[3]).
mistři pražští, bakaláři
lehce uvěřili lháři
švandrlíkovi.
Ro. Litujme se, želejme se,
že v naší krajině české
Luterem spráskáni sme.
V. Výmluvnost mnohé zavedla,
od pravé víry odvedla,
jakož svatý Jakub píše
ve své[4]) svaté kanonice
křesťanuom věrným.
Nebo království boží
není v[5]) krásném mluvení,
než, kdož činí svaté ctnosti,
duojde nebeské radosti
bez omylnosti.
Ro. Litujme se, želejme se,
neb krásnomluvné řeči
mnohé u víře stočí.
V. Pohleďte, Luteriáni[6]),
kterak ste velmi zděláni;
dali ste víru za kroje,
převáleli vás bez zbroje
Němci spletenci,
an birity co okříny
a sukně jako varhany,
k tomu karkule červené
a nohavice sekané
vám frejmarčili.
Ro. Litujme se, želejme se,
neb v naší české zemi
sme podvedeni.
V. Toť jest horší nevěstka
nežli papežova římská,
kteráž jest Čechy zchválila
a kompaktát potvrdila
v sněmu Basilským.
Němkyně nás z víry svedla
a od svátosti odvedla,
víru nám jakús poskytla,
ješto se k ní ženich nezná,
Ježíš milostivý.
Ro. Litujme se, želejme se,
němkyní podvedeni sme
pod jmenem víry.
V. Byšte pravú víru měli,
však byšte se nehaněli
v domích, po krčmách, na rynku,
činili byšte to v skutku,
což Kristus velí.
Víra vaše jest na žvaní
a nestatečným pliskání,
na svátostí posmívání,
kněžského řádu zlehčení,
nectní Luteráni!
Ro. Litujme se, želejme se,
nebo jedno nyní v Pražském městě[7])
o víru vadí se.
V. [Ó][8]) Ludvíku, český králi,
ať tě věrní v Čechách chválí,
potři pikharty nevěrné
a Luterány spletené
při víře buoží.
Nebť již v Čechách velmi tuchne[9])
strach, aby nebyla vojna
skrze Bratříčky zdvižena,
an jest již namieřena
od jednoho pána[a]).
Ro. Litujme se, želejme se,
hasme, dokud nevyskočí
voheň v České zemi.
V. Však nejsi králem pikhartským,
již tě čas, pomoz svým věrným;

---

[1]) V rkp. »želejme se, jako napřed« a další 2 řádky vypuštěny. — [2]) Původní asi »v Pražský obci«; srv. verš 137. — [3]) Buď tyto 2 verše nebo 2 předchozí jsou pozdější přídavek; obyčejně strofa jest o pěti verších. — [4]) Oprav. místo »V své«. — [5]) Oprav. m. »na krásném«. — [6]) Oprav. m. »Luteráni«. — [7]) Rythmus žádá o 2 slabiky méně. — [8]) »Ó« dod. — [9]) Text porušen.

[a]) Snad míní se tu Vojtěch z Pernštejna (srv. verš 4.).

Nebude-li v čas pomoci,
stěžkem v to Turek neskočí,
nepřítel křesťanský.
Nebo[1]) to znej, milý králi,
žeť by oni více přáli
Turku v této zemi České
než Tvé Milosti Královské
pánu křesťanskému.
Ro. Litujme se, želejme[2]),
pána svého retujme
proti pikhartuom
V. Kněží Turkem hrozí v Praze,
slyšáno jest od faráře
Chlupáčka klimentskýho [a]),
tať jest řeč vyšla z něho
na zrádným kázání:
»To vy musíte shledati,
že musíte Turku dáti
ty kalichy i monstrancí.«
Kde on vzal tu profecí,
zrádný hlupáček?
Ro. Radujme se, veselme se,
neb mnozí kněží zrádce
vyšli z Pražské obce.
V. Již můžeme[3]) srozuměti,
co tito miení páchati,
že když Turka v hesla mají,
nějakú zradú skládají
o Tvé Milosti.
Byť byli na Tě laskaví,
všakť by víru zachovali
bohu nejprv, také Tobě,
[a][4]) nehledali by sobě
pána pikhartského.
Ro. Ó pomoziž, milý bože,
aby to stroskotal lože
pikhartuov zrádných.
V. Ó pane náš Ježíši[5]),
uslyš svú křesťanskú říši,
setři nevěru pikhartskú
a dej v korunu Českú[5])
víru, pravů lásku.
Rozžeň oblaky jalové,
slož všecko učení nové,
kteréhož Luter natrúsil,
zrádný Martin v Praze nasil[6])
svými traktaty.
Ro. Nedaj pravdy své v potupu
žádnému zrádnému popu
v Českým království.
V. A ty Martine Luteře,
hleď chytřejší ať tě nežíře[7]);
co vlk v nebe vyješ,
stěžkem co vymudruješ
na pánu bohu.
Nepni se co na drn žába,
ať tě potom špatná bába
nepředejde k pánu svému,
bohu Otci nebeskýmu,
v poslední hodinu.
Ro. Skloniž svůj rozum pod víru,
tak budeš státi nad míru
v pravdě Kristově.
V. Však's s Filipem [b]) velmi zašel,
hleď, by[8]) vás nenapadl[9]) kašel,
když před hrozným staneš soudcí,
nespomůžeť elokvencí
Ciceronova.
Netrhaj stáda Kristova
skrze svá učení nová,
a nízkým věcem povoluj,
na pevným kruntu skály stuoj
až právě do smrti.
Ro. Zláť jest válka s milým bohem
zvlášť v utrhání rúhavém[10]),
kteréž ty činíš.
V. Kryste, výborný pastýři,
milostivě na nás zezři,
daj pravú národuom svornost
u víře také milost
k svatému čtení.
Skroť rúhače, posměvače[11]),
vší křesťanské lásky zhúbce,
ať tě věrní všudy pochválí všickni[12])
mladí i staří.
Ro. Neb láska ty si nejlepší,
pane Kriste nejmilejší,
v nebeské říši. Amen.

---

[1]) Oprav. m. »Neb«. — [2]) V rkp. chybně »želejme se«. — [3]) Oprav. m. »můžem«. — [4]) Dodáno. — [5]) Verš má o slabiku méně. — [6]) V rkp. »nascal«. — [7]) V rkp. »nezajrze. — [8]) V rkp. »aby«. — [9]) Nutno čísti trojslabičně. — [10]) V rkp. chyb. »rúhavým«. — [11]) V rkp. chyb. »posměšné posměvače«. — [12]) Opisovač zkomolil zde dva verše v jediný řádek.

[a]) Viz str. 364 pozn. 6. — [b]) Melanchthonem.

V.

O NENADÁLÉ SMRTI LUDVÍKA, KRÁLE ČESKÉHO[a]).

Kdo jste milovníci věrní pána svého
z Ouher i z Moravy, královstvie Českého[1]),
politujtež smrti tak hanebné jeho!

Nikdá neslýcháno, aby tak který král
jsa vod svých vopuštěn mrzce se s světa bral,
neb příčiny žádné svým jest k tomu nedal,

než slal, žádal, prosil všudy po svým panstvě[2]),
by mu[3]) pomoc dali na lidi pohanské,
že mu[4]) chtí odjíti královstvie Uherské,

tu dověrnost maje ke všem svým poddaným,
že ho nevopustí, tak jakž jemu přiřkli;
on, což[5]) slíbil, splnil, smrtí zapečetil,

svuoj život naložil, chtě rád brániti svých,
málo ku pomoci nalez věrných milých,
neb zdržáni byli mnozí od nevěrných.

Jak nemá líto být[6]) pána tak věrného,
an pro nás nasadil i života svého,
chtě nás rád brániti od národu zlého!

Ač jest v své mladosti zpravovat[7]) neuměl,
však ten arcibiskup[b]) s jinými jest vinen,
kteří sú jím vládli víc nežli von jimi.

Dotud jemu přáli, dokudž sami vládli,
a když je seznával, v nenávist jej vzali,
v Ouhřích, v Čechách skutkem toho dokázali.

Co slal i psal do Čech, na to nic nedbali,
Pražané za krále Ziku, Paška vzali,
jeho víc než pána svého poslúchali.

Ku pomoci králi[8]) věrná města, páni
lidi i peníze rytíři poslali,
ale Pašek s Zikou velmi dlúho spali.

Najprvé nad Bohem, nad svými sousedy,
třetí nad svým pánem tito učinili,
by Uhróm třech křížuov[c]) napřed nic nedali.

Kterak's vo to, Pašku, velmi usiloval,
i do Uher chrochce chtě by rozkazoval,
v Čechách po všech městech, až's i jednučký[d]) hrál.

Zechtělo se svini[e]) věnce perlového,
a tudy tě známy z licha všetečného,
čehož's hoden nebyl, chtěl's dosieci toho.

Jiná mnohá města tobě srozoměly,
že's v stranu umeřil, při tobě nestály,
ale samým pánem svým se zpravovaly[9]).

Vepřek foukal, chrochtal, voni nic nedbali,
»málo{t} na čest pomní«, spolu rozmlúvali,
co ten před se béře, tomuť se zasmáli.

Smrdíš, svině, blátem po všech zemiech všudy
již by z něho ráda, ale nevíš kudy,
lehneš v něm, až shnieješ i s jinými oudy.

Kéž's tak brzo, Pašku, své žoldnéře shledal,
které's na nevinné sousedy byl sebral,
kterak's tu nemeškal, když's najprv kraloval.

Po všech zemiech vuokol tvé rytieřství vědí,
tohoť se nezpyče Praha, dokud stojí,
hoden's pasování, leč provazu není.

Tak jste šikovali i s svými radami,
aby pán váš s svými byl zhuoru bradami;
znajíť rady vaše, kteréž se shledaly.

A kteříž z hlavatých ta místa držali,
by Pražanóm jináč z nich rozkazovali,
vy pak skrze prsty na všecko hleděli;

a tak pána svého za nic sú neměli,
vidouc jej mladého, i neposlúchali:
to-liž jest ta[10]) věrnost, kterouž slibovali?

V Ouhřích, v Čechách vládnúc pravili, že náš pán
když chtěl sám vládnúti, mnohý naň nic nedbal,
řkúc: »Mlád nerozumí a nemá dobrých rad«.

---

[1]) V rkp. »Czezského«. — [2]) V rkp. »panství«. — [3]) V rkp. »s ním«, m. »by mu«. — [4]) V rkp. »mie«. — [5]) V rkp. »což jim« (o slabiku více); trojverší toto má rýmy porušeny. — [6]) V rkp. chyb. »býti«. — [7]) V rkp. chyb. »zpravovati«; rýmy porušeny. — [8]) »králi« dod. vyd. — [9]) V rkp. »zpravovala«. — [10]) »ta« dod. vyd.

[a]) Z archivu třeboňského Histor. 3898 otiskl poprve Fr. Dvorský v Č. Č. M. 1864. — [b]) Salkan ostřihomský. — [c]) Asi narážka na kříže v starém znaku uherském. — [d]) = samojediný. — [e]) Paškovi; pašek = vepř.

Než arcibiskupa za hlavní sloup měli,
k němu časté posly aneb listy slali,
to, což sú začali, aby dokonali.

Pán Buoh všemohúcí mocně to roztrhal,
lest jich uménilú jako mocný poznal,
sloup, naň'ž založili, v podvrácení jim dal.

A z toho v nenávist svému pánu vzali,
žě jim nepomáhal, tak jakž oni chtěli,
majíc to na péči, do Čech přijížděli,

že bude upřímně[1]) to vyhledávati,
kdo jak jemu sloužil, všecko přemietati,
kterak sú pak jemu měli pomoc dáti!

Již se chtějí z toho tudy očistiti,
že jim krále líto, kázali slúžiti
mši za něj po smrti a pohřeb činiti.

A tak »řechy, vachy« krkavci zpievali,
někteří se smáli a řídcí plakali,
slzami[2]) upřímnými by krále želeli,

an to neužitečné[3]) již Jeho Milosti;
mnohem lépe bylo živému pomoci
a na ty peníze lidu něco uvésti[4]).

Kdo jste milovníci zemského dobrého,
přičiňtež se snažně o krále jiného,
nebo již prvnieho nemáte živého.

Prostež pána buoha, ať vám ráčí dáti
rozumného krále, kterýž spravovati
mohl by, vás upřímně poznati[5]).

Srdcem, ústy, skutkem volejtež k němu[6]),
kleknouc na kolena, modltež se jemu,
voně vás zbaví všie tesknosti, doufejtež jemu.[7])

Ustavični souce bez rozpačení[6]),
majíce v něm pevné, jisté doufání,
žěť on vás opatří tak, jakž se jemu líbí[4]).

Řkúc[8]): Pane všemohúcí, žádámeť tebe
uslyš a rač dáti pomoc vod sebe[6]),
ať bychom i s králem líbili se tobě.

A tak po svém pánu zapomenem smutku,
majíce jiného dobrého z rukú tvú,
kterýžť by ochránil upřímnú hrstku tvú.

Ať máme k tomu lásku, což nám dáš, s milostí[4])
súc vděčni, by nevodňal hněvivostí[9]),
proměň srdce lstivých, kteráž v neupřímnosti[10]).

A když ráčíš dáti krále k zpravování,
rač mu také dáti dlúhé kralování,
rozmnož všecko dobré v něm i v nás k chvále tvé[11]),

ať bychom tak v víře v lásce spolu byli,
tobě jako buohu poctivost činili,
znajíce tě právě, více[12]) nehřešili[a]).

VI.

PÍSEŇ O SOVKOVI.

Tato jest píseň o mistru Sovkovi, zlý paměti, kteraj byl někdy v Slovanech etc. Zpívá se jako: »Jezu Kryste, vykupiteli« etc.[b])

1. Račte, prosím, všickni slyšeti,
staří, mladí i také děti
z jakéhožkoli řádu,
chciť zpievati pravdu.

Byla jedna sova potvorná,
bohu i všem lidem nevěrná,
s kalousy se smluvila,
by ptáčky dráždila.

Ro. Každý dobrý to znaj
a rod jeho vyznaj:
pošel z Chrudimského
kraje, města ctného,

---

1) Rkp. »to upř.«. — 2) Dvojslabičně. — 3) Trojslabičně. — 4) Verš má o slabiku více. — 5) Verš má o 2 slabiky méně. — 6) O slabiku méně. — 7) O 2 slab. více. — 8) V 1. pol. verše »Řkúc« nadbytečné; v 2. pol. schází slabika. — 9) Verš porušen a o slabiku delší. — 10) Čtyřslabičně. — 11) Verš i rým poruš. — 12) V rkp. »i více«.

a) Jiných písní o bitvě moháčské pomíjíme, ježto nedotýkají se příhod pražských. Chystáť se sbírka všech písní historických zvláště, a tu budou soustavně probrány a oceněny. Viz Zibrt, Bibl. č. hist. III. č. 4592 a Č. Č. M. 1905 str. 370. — b) Ruk. kapit. knih. D 82 v kvartu na papíře, obsahující různé traktáty nábož. z poč. 16. stol. Píseň napsána je na prvních 4 listech. Srv. Bartošovu kroniku str. 26a. Tomek X., zejm. str. 306. Píseň složena jest asi v nejbližších letech po r. 1510.

sám sa pankhart bezectný
lidem [1]) ohyzdný,
bratra mu oběsili,
ke cti posloužili.

II. Sova pak, jsúc tak ponížená,
chtěla býti vždy vyzdvižena,
hnízdila se vysoko,
spadla velmi nízko:
uměním se nadýmajíce,
všecky jiné potupujíce,
múdřejší vždy haněla,
než jest sama byla.

Ro. I proti samému
pánu bohu svému
ústa odevřela,
jemu se rouhala,
tupíc pravdu velebnou,
nám zůstavenou,
zákonem potvrzenou
i vší církví svatou.

III. Sova světlosti nemiluje,
ale v temnostech se raduje,
víc miluje prebendu,
než Krystovu pravdu.
Pro kus beránčího kožicha
zapřel jest Krystova kalicha,
a chtě býti mudrcem,
zůstal jest poběhlcem [2]).

Ro. A chtě býti zprávcí,
jest Krystovým zrádcí;
chtě býti prelátem,
již slove pankhartem;
chtě se lidem líbiti,
jim pochlebiti,
musí mrzákem býti
a kacířem slouti.

IV. Sovo zrádná, lichá, nevěrná,
i proč tupíš pravdu zákona,
kterúž's prve velebil,
než tě čer[t] oslepil? [3])
Milovníky [4]) její vždy haníš
a šibalství dvorná provodíš,
na se sám spoléhaje,
v horší vždy padaje.

Ro. Pověz, co's dobrého
provedl [5]) a slavného,
že tupíš své předky,
pravdy boží svědky,
kteréž zbor bazilejský
i císař římský
schválili sú za věrné
křesťany a slavné?

V. Sovo, hleď na své nepravosti,
neutrhej lepších moudrosti,
učenějším, vtipnějším,
ctnostnějším, věrnějším.
Tvé známy sou nešlechetnosti,
více nežli múdrost a ctnosti,
rufianství, sodomství,
jiné nepravosti.

Ro. Kto to jak živ slajchal,
by se kto tak rouhal,
jako tato Sova?
Hrozná sú to slova,
když ho pán bůh potrestal,
aby nepajchal,
nemocí ho porazil,
an k němu tak mluvil:

»Lidé praví, že's milosrdný,
ale pravím já, že's ukrutný;
čert jest milosrdnější
než ty, bůh najvyšší.«
I jiného víc rouhavého
mluvil, toť zná svědomí jeho;
však se poznati nechtěl,
pravdu tupiti chce.

Ro. Toť sou jeho ctnosti,
umění, múdrosti,
jenž se vždy nadýmá,
boha svého nezná,
krev Páně potupuje,
vlast svú zrazuje,
hoden proto prelátství
římského biskupství!

Nedělej se, Sovo, vorlicí,
a neupadneš [2]) v oheň hořící,
Bohu se zprotivuje,
pravdě se zpěčuje.

[1]) V rkp. »a lidem«. — [2]) Trojslabičně. — [3]) V rkp. »odlepil«. — [4]) V rkp. »l milov.« — [5]) Dvojslab.

Pohleď k prvním tovaryšóm svým,
těm nevěrným poběhlcóm[1]) zrádným,
jak svůj život skonali,
ďáblům v moc upadli!

Ro. Jenž byli múdřejší,
nad tě učenější,
Hilarius dvorný[a]),
Křižanovský zrádný[b]),
z nichžto jeden ro[z]sekán
v Němcích zabit sám,
neb krev Kristovu haněl,
hned mrzce zcepeněl.

VIII. Ale druhý v náhle umřel jest,
potupiv svú víru, také čest,
psi mu pysky ohřizli,
prsty okousali[c]),
nebo proti pravdě byl povstal,
jako vzteklý[2]) pes na ni štěkal,
klna, traktáty píše,
nevěrně a liše.

Ro. Též i jiní mnozí
světští i duchovní,
páni i[3]) králové,
mistři, biskupové
proti pravdě povstali,
neodolali,
neb sám bůh pravdy brání,
nezpěčuj se žádný.

IX. Mistru Havlu[d]) čert jazyk vytáhl[4]),
aby se víc pravdě nerúhal,
též i ty se boj, Sovo,
milujž boží slovo,
a neuč nás víře takové,
kterúž držali kacířové,
oni Manicheové[e])
a jiní pohané.

Ro. Světí papežové
toho sou svědkové,
Řehoř a Lev papež[f]),
jenž tupili tu lež,
proti páně zřízení
ustanovení,
pod jednou přijímati
i posvěcovati.

X. Gelazius ten papež dávno,
jakož o tom v decretě psáno,
přikazoval biskupóm,
věrným církve zprávcóm,
aby ty svatokrádce znali,
kteří pod jednou přijímali,
od toho je nutili,
k světlu[5]) je učili.

Ro. Ty pak, Sovo zrádná,
lichá a jidášná,
chceš nás k tomu vésti
a toho dovésti,
bychom víc uposlechli,
tobě věřili,
nežli[6]) řečem Krystovým
i všem jeho svatým.

XI. Sova ve dne nesmí zpievati,
než počíná po tmě výskati,
jako vopilý sedlák
aneb nějaký drak.
Tak, když tobě světlo zapadlo.
na tvé srdce čert vzděl osidlo,
počal's[7]) pravdu hyzditi,
jako drak tupiti.

---

[1]) Trojslabičně. — [2]) V rkp. »zteklý«. — [3]) »i« dod. — [4]) O slabiku víc: v rýmu snad bylo »tahal«. — [5]) V rkp. »a k světlu«. — [6]) V rkp. »než«. — [7]) V rkp. »počalo«.

[a]) Dr. Hilarius Litoměřický. — [b]) Dr. Václ. Křižanovský. — [c]) O úmrtí obou protivníků Rokycanových nevíme nic jistého. Hilarius † 31. pros. 1468 buď v Plzni neb Budějovicích; mluvilo se, že byl otráven. — Křižanovský skonal v l. 1468–1470 nejspíše v Plzni. Jsou tedy slova písně jen pomluvou. — [d]) Koho se týče, na ten čas nevíme. Na Caheru nelze mysliti, ježto Sovka tehdy byl již mrtev. — [e]) Manicheové, stoupenci Manetovi ze III. stol. po Kr., tvrdili, že tělo Kristovo bylo jen zdánlivé, a odpírali přijímati krev páně. — [f]) Řehoř Veliký (590—604), Lev I. (440—461) a Gelasius I. (492—495) vydali dekrety proti přijímání pod jednou. Viz Kalousek, O historii kalicha v dobách předhusitských, Pr. 1881, str. 9.

Ro. Sovo nemotorná,
hubená, potvorná,
na tě všickni ptáci
nevraží domácí.
Protož z Prahy zletěla,
v noci vyběhla,
v Němcích si se shnízdila,
v Olomúci sedla.

2.

ÚMLUVA MEZI PRAŽANY A M. BRIKCÍM.

1532, 1. května v Praze. Úmluva smírná mezi Pražany a M. Brikcím z Licka[1]).

1532 Jakož jest se pozdvižení a rozdíl za jednoty v městech Pražských stal v úterý u vigiljí sv. Vavřince léta ꝛc. XXIIII, kterýžto rozdíl z vuole JKMti s mnohými již jest porovnán, i že mistr Brikcí z Licska, jsa na ten čas tu v městech Pražských purgmistrem, z úřadu vedle jiných konšeluov jest vyzdvižen i do vazby byl dán tou příčinou, že jest před tím dnem k večeru obeslal konšely do rathúzu, a tudy mnohé těžkosti a škody jest nesl a vzal, jako by to nějakým stranným úmyslem učinil, o kterúžto příhodu páni Pražané obojích měst Pražských i také on mistr Brikcí přestali sú mocně na urozeném pánu, panu Jindřichovi Berkovi z Dubé a na Dřevenicích, urozeném a statečném rytíři, panu Volfhartovi Planknarovi z Kynšperku, podkomořím království Českého, krále JMti a téhož království hajtmanech, i JMtech páních a vladykách, krále JMti radách. I tu JMti takovú věc váživše, z té moci sobě od obú stran dané takto o tom sú vypověděti a to na místě postaviti ráčili:

Poněvadž se jest to v náhlosti stalo a to se vyhlídalo, že jest on mistr Brikcí před tím večerem k sobě poselství od urozeného a statečného pana Jana Litoborského etc., ty časy nejvyššího písaře království Českého, měl, kterýž jest k němu mistra Václava Alba z Ourazu, místopísaře, a pana Jana z Lungvic, místosudího království Českého, poslal, a ti že sú k témuž mistru Brikcímu mluvili, že by na Malé Straně nějaká potržka a sbírání bylo, výstrahu dávajíc i radíc z dobrého přátelství, kteréž k těm městóm mají, poněvadž i v těch městech sú, aby taková věc byla opatřena a konšelé aby o takovú věc byli do rathúzu obesláni, aby se 1532
nějaká pozdvižení v noci mezi lidmi nepřihodila, a on mistr Brikcí na jeho, pana Litoborského, i jiných posluov zprávu a radu to jest učinil a dobrým úmyslem, totiž pro bezpečenství města konšely do rathúzu jest obeslal, a tu že nic jiného nebylo rozjímáno, než toliko o té malostranské příhodě,

i z těch a takových příčin taková věc, která se jest přihodila se zdvihá a v nic obrací, tak že jemu mistru Brikcímu to sažení naň a o něm domnění, jakékoli jsou v tom čase byly od kohokoli, i mluvením neb psaním dotýkání, k újmě a ke škodě jeho a dobré poctivosti nejsú a býti nemají nyní i na časy budoucí.

Co se pak škod dotýče, poněvadž i jiní smluvivše se od svých sú škod pustili, též i ten mistr Brikcí od svých pustiti má. A páni Pražané mají jemu to dobrým přátelstvím nahražovati, a mohli-li by kdy k jeho dobrému, poctivému a užitečnému co učiniti neb kde příčinou jakou k tomu býti, mají z dobrého přátelství tak učiniti. A on, mistr Brikcí, zase též se k nim zachovati má, a chtěl-li by kdy v městech Pražských býti a se osaditi, toho má vuoli a svobodu tu všecku má míti a jí užiti, jako jest kdy prve měl a jí užíval.

Tomu na potvrzení a lepší jistotu my svrchujmenovaní prostředkové k této smlúvě své přirozené pečeti sme přitiskli, kterúžto on mistr Brikcí při sobě míti má a páni Pražané touž smlouvu v knihách městských svých na rathúze vepsanú pro pamět míti mají.

Stalo se v středu, den sv. Filipa a Jakuba l. XV^C^XXXII.

---

[1]) Arch. praž. kn. č. 2134 str. 102. — [2]) Otiskl prof. dr. Jar. Čelakovský v Č. Č. M. 1880, str. 496—497. Tamže i další úmluva s Hlavsou a M. V. Albem.

3.

Z DOPISŮ KANOVNÍKA JIŘÍHO PLÁNSKEHO Z HRADIŠTĚ [a]).

I.

1523, 17. března v Praze. Kanovník Jiří Plánský z Hradiště Petrovi, opatu Tepelskému, píše o úředních věcech, jež konal pro klášter, a o veřejných příhodách pražských.

1523 Reverendo in Christo patri, domino, domino Petro, cenobii Teplensis primario, maiori suo observando.

Plurimas sincero corde salutes. Vestra P. R. noverit me litteras pro confirmacione privilegiorum cenobii Vestri quamquam peculiosas procurasse, cum secus fieri non potuit, nec per me defecit, summa eciam adhibita opera. Domino cancellario [b]) LXX ß miss., centum habere voluit; maximo conatu et labore XXX dimisit ß. Doctori Venceslao [c]) XVI ß miss., nec minus simpliciter; imo doctor Rupertus [d]) me moleste inclamavit: quare ego Vestras tuerer partes et eis abstra[h]ere vellem? Vos non tantum, sed longe plus conferre possetis. Similiter et dominus cancellarius dixit. Jeronimo scriptori [d]) et puero, persona II ß grossorum, et hoc cum difficultate; plus habere cupiebant. Omnis enim homo Vestram Excellenciam predicat [opu]lentissimam.[1]) Litteras confirmacionum prefatus Jeronimus omnes ferme immutavit et in meliorem stilum red[egit] [1]), optimis clausulis insertis, vestro cenobio (videor mihi) non parum conducibiles, mea insuper adhib[ita d]iligencia [1]). Ille quod sibi dedi, meruit. Domini Pelsnienses omnia sua privilegia propter insecuritatem viarum mecum reliquerunt, illius gracia nec Vestras ad presens misi. Illas LXX ß miss. pro
17. dub. domino cancellario ipso die Reliquiarum sine omni prorogacione ponere bona fide et manu stipulata promisi, Vestra Prestancia me in hoc provideat, ne contingeret me labi, quia dominus procurator [e]) multa pollicitus est, modica vel nulla fecit; solummodo relator ad cancellariam fuit et preterea nihil. Mirabar vehementer, similiter et dominus cancellarius, quod non satis pollicitis fecit ꝛc. Quales quantosque labores 1523
habuerim, pocius silencio transeundum est. Dominum antiquum prothonotarium [f]) impignorare pro litteris volui, dominus cancellarius respondit: Magister Georii! tua mihi sufficit fides et persona, quia mihi bene notus. Domini Pelsnienses circa idem tempus Reliquiarum eciam 17. dub.
pro suis debent ponere pecunias Prage litteris. Dominus procurator consensum a Regia Mte fristunk ad XV annos procuravit, sed dominus cancellarius nescivit, ubi, quomodo, pro quibus mineris, neque doctor Venceslaus; littere non neglexissent, sed quia informacio fuit quasi nulla, ex eo, quia dominus procurator illico post Vestram abicionem Pragam solvit, et sic negocium suspensum. Dominus tamen cancellarius recensuit, quod dominus procurator Montes Cuttnas venturus esset, cum Regia Mtas illic veniet; et tunc de ea re secum latius proloqui vult, et litteras scribere, ne P. V. negligeretur. Si res finem sorcietur, non satis scio. Anni XV aput me breve includunt tempus, quid tamen ex ea re sentit Vestra P. R., me pro tempore cerciorem reddat.

Regia Majestas sabbatho ante Letare pro- 14. bř.
pria in persona in pretorio Antique civitatis Pragensis consules prefecit, tanquam Antiquam et Novam Pragam pro una civitate, ista tamen condicione adiecta: quod Sua Serenitas illud inmutare potest, quando vult. Illud Pragensibus minus bene placuit [g]). Illo actu consumato et rege ad castrum redeunte, tanta erupit aeris turbulencia, quod nihil supra: ventus validissimus, pluvia nivibus mixta, et Regia Mtas ad extremum usque depluta et madefacta. Feria vero secunda post Letare Pragam circiter 16. bř.

[1]) V orig. vytrženo; doplnil vydavatel.

[a]) Orig. v archivu kláštera Tepelského č. 300, 303, 289, 310, 311. — [b]) Adam z Hradce. — [c]) Snad dr. Václav z Velhartic. — [d]) Neznámý. — [e]) Václ. Doubravský. — [f]) Radslav Beřkovský. — [g]) Srv. Tomek X. 419.

1523 XVIII horam solvit, quodammodo subtristis exivit et veste lugubri, grisea videlicet, rex, regina, virgines et ferme tota regis familia; omnes virgines cristas (hoc est federpusch) habebant nigras. Non tanto triumpho Praga exivit, sicut intravit; clangor tibicenarum modicus, solum una sonuit tuba[a]). Et dum currus reginalis[1]) . . . . qui pociores fuerunt, per quosdam Pragenses iure arrestati gracia debitorum fuerunt . . . . . . quantusque clamor in Pragenses! Quem autem nos spirituales finem sorciemur ex hac regia ordinacione, futurum est. Nos vero duci Carolo in suo recessu, cum iam in procinctu fuerat, commisit, ne nostram ecclesiam desereret. Dii bene vertant. 1523

Valeat Prestancia V. cum fratribus, non minus sane quam munde. Ex arce Pragensi, XVII Marcii MDXXIII.

Magister Georgius Planensis
de Hradisst,
ecclesie Pragensis canonicus ꝛc.

II.

1524, 5. července v Praze. Kanovník Jiří opatu Petrovi v Teplé o přípravách ke sněmu a o hnutí proti pikartům v Praze, o svém pobytu v Míšni.

Reverendo etc. Animum ad placita paratum pro salute. Vestram Reverendam Paternitatem una cum fratribus sanam superstitemque esse et bene valere leta suscepi fronte. Hospicium Vre Excellencie in Hradczano procuravi illico, cum nuncius Pragam venit, et in edibus Otík, non, ubi prius stetistis, in domo alia de novo edificata, post domum nostri domini prepositi, in qua stubella et cubili provisi eritis; licet sine dubio plures illic hospitabuntur, tamen P. V. seclusa ab aliis erit.

Locum profecto ad presens pro Vra Dominatione conducibiliorem excogitare non potui, quia, ut auditur, magnus confluet populus, eciam alienus, et fertur, quod episcopus Olomucensis ille eciam in castro vel Hradczano manere cupit. Princeps Carolus per plures ebdomadas Prage non fuit, sed in Slesia alicubi manet. Domini Pragenses et maxime dominus Joannes Passek cum aliquibus fortiter et viriliter pikardis et luterianis resistunt; et de facto pikhardi aliquantulum regnare inceperant, sed iam in parte sopiti. Et de illis sectistis in synodo nonnula movebuntur, certum est, et nunquam tanta fuit concordia inter nos et calixtinos, sicut nunc; si rex virum ageret, aliquid efficere posset. Canciones satis mordaces contra pikhardos et luterianos boemicas composuerunt[b]), maxime contra aliquos maiores dominos regni et aliquos notabiles cives pragenses, qui pikhardos et luterianos defendere et tutare conabantur et sanctam religionem destruere, ut lacius V. P. R. Prage audiet. Commisi Paulo nuncio, ut dominos et cives coram Vobis nominaret, contra quos canciones turpiter sonant, quia non omnia sunt mandanda (maxime odiosa) litteris[c]).

Scribit Prestancia Vra, si qua sint mihi pro coquina necessaria. Essent quidem, sed P. V. onerare et currum, in quo sedebitis, difficile est, sed aliquid paulo post hoc fieret, videlicet butirum et similia, pultes et etiam quid pro aviculis ꝛc.

Fui eciam cum domino antiquo prothonotario et aliis pluribus nobilibus in Misna circa elevacionem S. Bennonis, ubi dux Georgius magnifice nos tractavit, et fuimus gratissimi hospites et optime provisi. Cetera, cum una erimus, coram exponam. V. P. R. feliciter cum fratribus valeat, maxime cum antiquo Egidio, cui me commendate, oro. — Ex arce Pragensi f. III[a] post Procopi, per me magistrum Georgium 1524.

Frater Joannes, qui in Strahovia manet, a suo maligno et venefico proposito non cessat.

---

1) Rkp. vytržen.

a) Srv. slova Píseckého str. 358b, ř. 14. — b) Srv. píseň III. a IV., str. 365, 366. — c) Srv. píseň II., str. 364 a Píseckého, str. 358b.

III.

1524, 18. srpna v Praze. Kanovník Jiří opatu Petrovi v Teplé o převratu 9. srpna a o poměrech v Praze po té.

1524 Reverendo etc.

Letissimas cum felicitate salutes, prestantissime vir, domine abba. V. P. R. rescriptum litterarum, quas Regia Maiestas duci Charolo de illa contribucione abbati Sedlicensi scribit, quod rescriptum dominus doctor Venceslaus magistro hospitalis misit, illo viso accipietis, quod ab illa turbacione liberati estis. Visum est pluribus fautoribus Vestris, domini prelati spirituales tempore oportuno convenirent et consilia sua in unum comportarent et, in quibus stare vellent, illa firmarent et inter se stabilirent; si aliquis Vos impugnare temptaret, unanimi voce omnes respondere possetis; et si discordes fueritis et in negociis Vestris segnes, peribitis et si volueritis, auxilium dominorum de Pragensi capitulo Vobis non deerit. In iis ergo racio habenda est, adversarii nostri non dormiunt etc.

In civitate Pragensi mirabilia aguntur. Si-
13. čce. nodus, que pro festivitate dive Margarethe per regem constituta fuerat (ut V. P. non preterit), illa per pikardos infecta est et posthabita[a]); est tamen futura paulo post, ut speratur, celebratura.
9. srp. Sedicio feria III[a] in vigilia sancti Laurencii in populo Pragensi satis horrenda exorta est. Pikardi et alii infideles, ut luteriani, occulte conspirarunt et in pluribus edibus congregaciones habuerunt, in parte illa ducentos, in alia quadringentos et amplius, et sic in pluribus et multis locis; divina tamen gracia volente nostri resciverunt et die illo, videlicet feria III[a] ante Laurencii valida manu pretorium ascenderunt et magistrum civium cum aliquibus receperunt et in captivitatem incluserunt. Magister civium, magister Briccius videlicet, coactus fuit communitati sigillum et claves presentare; illas magistro Joanni Passek communitas commisit, et ille nunc magistratum regit et in Praga floret, adiuncto sibi domino Zika vel Sigismundo lanio[b]); et quandocunque Passek pretorium ascendit vel descendit, quadraginta 1524 vel quinquaginta armatis viris stipatus est usque ad domum suam[c]); et ambo pretoria, tam Antique quam Nove civitatis, fortissime stipendiariis a vigilia sancti Laurencii munita sunt, vexellis 9. s p. etiam extensis, et hoc die noctuque[d]); et singulis diebus illi, qui conscii sunt illius factionis, maiores saltem, colliguntur, recipiuntur, in custodias detruduntur; et multi evaserunt occulte, etiam plures ad castrum aufugierunt, sicut Ssorf pelifex, qui eciam ex maioribus est, quos dux Carolus cum purgravio contra voluntatem Pragensium in castro fovet[e]). O quantus murmur, quantus clamor contra eos! Illa tamen omnia sine effusione sanguinis acta sunt. Sed feria III[a] post festum Assumpcionis hora quasi XIX 16. srp. aliquot cives in pretorio questionati seu martirisati sunt; quid autem illi confessi sunt, adhuc occultum est[f]).

Et non tantum ista propter fidem facta sunt, sed alias nefandas prodiciones, de quibus ad presens tacendum est.

Etiam Pragenses ad civitates regales miserunt aliquas, ut nuncios mitterent suos et audirent, quanta machinati sunt mala in perdicionem catholicorum et illorum sub utraque specie, qui nobis adherent et unitatem religionis cupiunt[g]); administrator eorum cum potioribus sacerdotibus et doctoribus nobis uniti sunt, unitatem ecclesiasticam suscipere volunt secundum compactata, et nos polliciti sumus eos non deserere. Et id factum est coram oratoribus in synodo regis nostri, etiam Polonie regis[g]).

Et plures plebani Pragenses pikardi proscripti sunt seu expulsi[h]). Et ille pruder Michel, ordinis sancti Augustini, de quo sine dubio audistis, admodum terribilis lutheranus, eciam carceribus mancipatus est, et purus ali[e]nus[1])

---

[1]) V orig: »alinus«.

[a]) Srv. str. 27—29, 360. — [b]) Srv. str. 50, 315, 360. — [c]) Srv. str. 261. — [d]) Srv. str. 69, 70, 254. — [e]) Srv. str. 55, 317. — [f]) Asi Mat. hřebenář a Bonuše. Viz str. 64. — [g]) Srv. str. 59.

1524 est; alii Allemani in Praga, venefici luteriani, multi in carceres detrusi [a]).

Cives vero Parve partis illi contra picardos inceperunt et firmiter stant; plures luterianos omnibus bonis spoliaverunt, tandem excluserunt; plures evaserunt [b]).

Regia Majestas eos litteris firmavit confortans illos [c]); princeps contra eos agere voluit, illi viriliter resistunt, dicentes: »Quicquid agimus, auctoritate regia facimus«, et sic dux pro nunc pacienciam habet, et ingens clamor contra eum a Pragensibus ꝛc. Dominus Leo a festo sancte
13. čce Margarethe cum antiquo prothonotario in castro Pragensi manent; et sicut dominus Leo a Pragensibus abiectissimus fuit, sic nunc cum domino notario tanquam dii coluntur [d]).

Judei vero spolium timentes de die in diem suas in diversa loca deferunt res. Iste ad presens est communis cursus in Praga; tamen illorum omnium post pauculos dies (ut communis opinio fert) grandiora et videbimus et audiemus; tales enim factiones, sediciones ut aliquem sorciantur finem, necesse est. Homines hac tempestate in Praga tanquam insensati et temulenti ambulant. Eciam illi pikardi signum belli, hoc est tesseram, id est heslo, boemice, dicitur constituerant, videlicet »Pán buoh s námi amen«, a pět prstuov zdvihli [e]).

Hec pro consolacione Excellencie Vestre, maxime propter litteras regias proprium misi nuncium, quem contentum pro labore faciatis et eidem bonam ostendite voluntatem, quia bonus et fidelis; prius eciam missus ad cenobium fuit Vestrum, et nullus ipsius memor fuit, nec in expensis neque nocturno ꝛc. Ex arce Pragensi calamo non segni, quoniam occupaciones nostre non parve sunt, quamquam nullum extimemus, sed gratissimi sumus. Qui nos condempnabant, ut pars adversa, nunc vero laudibus extollunt. Quem autem finem hec discordia sorcietur, Vestram P. R. non latebit. Vestra Prestancia cum fratribus valeat et amiciciam nutriat. Datum f. V^a^ post Suscepcionem Virginis gloriose 1524, per me magistrum Georgium ꝛc. Valetudinem Vestram mihi innotescere oro.

IV.

1525, 10. února v Praze. Kanovník Jiří opatu Petrovi Tepelskému, co proň opatřil; o sjednocení katolíků s kališníky, učiněném na sněmě právě zasedajícím, o br. Havlu.

Amplissimo longeque reverendo etc.

Plurime salutis longam constanciam superioribus diebus Vestre Prestancie signaturam ex domino Nicolao principali quam gratissimo suscepi animo magnaque lectitavi voluptate; ubi insertum fuit, aliqua pro coquina Vestri cenobii procurarem, operam dedi, pruna seu sswestkones Plznam versus misi, tunnam olei eciam Plznam porrexi, medium centum usionis procuravi ungaricae, quam prope diem cum se vector idoneus obtulerit, Plznam missurus sum, sed omnia profecto magno ere.

Vestram non pretereat Excellenciam, quod
9. ún. ipso die S. Appolonie in castro Pragensi unitas et concordia omnimoda facta et conscripta et publice in aula pronunciata est inter nos et illos sub utraque specie, secundum modum, prout compactata sonant: unitatem ecclesiasticam, pacem, concordiam, obedienciam, fraternitatem catholicam susceperunt, et filii ecclesie pronunciari debent in omnibus rebus, preter communionem utriusque speciei; illam pro se reservaverunt, quia hoc compactata in se continent, et nos admisimus. Et pro illa concordia celebranda electi fuerant ex nostra parte aliqui barones, seniores nostri aliquot (et ego), nobiles, cives Pragenses aliquot, et ex nostris civitatibus pariformiter. Sic eciam ex ipsis. Sed qui ex ipsis electi fuerunt, omnes ferme seculares piccardi et lutheriani fuerunt, qui se asserunt sub utraque specie, et multi sunt, et tamen fallunt; et illi nequam non modica nobis

[a]) Srv. str. 62. — [b]) Srv. str. 56—57, 78. — [c]) Str. 81 b, 83—85. — [d]) Str. 29. — [e]) Str. 317 b.

1525 imo maxima intulerunt impedimenta, illam salubrem ut inficerent unionem; tamen adiutorio dei efficere nihil potuerunt. Hoc adjectum est: si quis ex parte nostra ad eos declinare vellet (sicut dominus Sebestianus Sslyk[a]) et dominus Vilhelmus de Hasenssteyn[b]) fecerunt, qui se illis subdiderunt), debet per eorum prelatos et collegiatos examinari, si in omnibus punctis, clausulis, religionem concernentibus secundum compactata se vult cum illis conformare; sic rursus si aliquis ex ipsis vel ex parte illorum ad nos confugere vellet, similiter per nostros maiores ad hoc deputatos probari debet. Et hoc excogitatum est propter valdenses et luterianos; convertantur ad quamcumque partem, filii erunt perdicionis, nisi ecclesiasticam susceperint unitatem vel nobiscum vel cum parte altera, alias condempnabuntur. Et illa conscripta concordia ad Regiam Majestatem mitti debet, Sua Majestas operam dare debet aput sedem apostolicam, ut firmaretur, roboraretur finaliter. Est tamen Bude legatus a latere cum plenaria auctoritate; credimus nos facilem consequuturos finem et duce deo salubrem[c]).

10. ún. Die vero S. Scolastice in ecclesia nostra Pragensi pulsu omnium campanarum, organo et toto clero, principe, proceribus regni, militaribus, nobilibus cum magno comitatu presentibus, ‚Te deum laudamus' cecinimus, tandem missam cum solemni apparatu de S. Spiritu cantavimus, omnibus dominis supra nominatis usque ad finem presentibus. Eodem die tormenta bellica seu bombarde sonuerunt seu emisse sunt cum magno triumpho in castro Pragensi. Et illi in civitate Pragensi simili modo ‚Te deum laudamus' pulsaverunt et cecinerunt. 1525 O venerande pater, domine abba, ecce mutacio dextre excelsi! Quam salubre principium pro sacra religione, sine omni effusione sanguinis! Dii bene vertant etc.

Vestre Prestancie tractatulum mitto, in quo dominus administrator respondet domino Sebestiano Sslyk super articulis, quos venerabili capitulo miserat nostro, et eciam unam minucionem in caleca deferenda. Dominus magister hospitalis, totus vester amicus et fautor, immediate post paschalia proponit suum visitare hospitale in Egra, et ego cum ipso. Visitacione finita termas deo adjuvante p[etemus][1]). Hans von Doxan eciam. Vestram Prestanciam pro duce itineris delegimus etc.

Aliqua fratri Gallo, qui in monte Syon nunc agit, de sua supellecti Pragam versus missa sunt ex Vestro cenobio et aliqua sibi Vobiscum retenta sunt: petit sibi residuam mitti partem et ego Vestre suplico Excellencie, dentur sibi, que sua sunt, et non dabitur occasio peccandi, neque garrulandi. Pultes avenaticas et aliquid pro quadragesima V. P. R. mittere dignetur oro. Patri Egidio unum pecten emi elephantinum: non fuit mihi copia fidelis geruli. Valeat V. Prestancia sanus (cum fratribus) eantque Vobis felicibus omnia faciliter.

Ex arce Pragensi MDXXVI [sic], Februarii X. per me magistrum Georgium vestrum etc.

Administrator et collegiati Pragenses firmiter et stabiliter pro illa laborarunt unitate.

V.

1525, 23. října v Praze. Kanovník Jiří opatu Tepelskému o zájmech klášterních u knížete a p. Lva, o br. Janovi a bakal. Jakubu, o listech královských ve prospěch vypověděných Pražanů, o chystané hotovosti na dopomáhání práva.

Reverendo in Christo patri etc.

S. P. Littere Vre P. R. mihi voluptati fuerunt, cum Vestram Excellenciam cum fratribus valere intellexi. Id autem negocium, quod contra Vos capitaneus Vester agit, placet minime, licet prius aliquantisper de illo hausi.

1) V orig. vytrženo.

a) Na Lokti. — b) Na Hasištejně a Přísečnici. — c) Srv. str. 112—116, 122, 321, 322, 361.

1525 Litteras Prestancie Vestre, quas mihi misistis, 23. říj. ad dominum prothonotarium f. II ipso die Severini misi; primum meas, etiam illas, quas Vobis princeps scripsit, tandem etiam quas principi scribitis, et nomine Dominacionis Vestre pulchre humiliter scripsi (licet non rogatus per V. P. R.): Dominacio Sua in hoc facto Vester esse dignaretur fidus et sincerus patronus, et principem una cum domino Leone ab illa dignaretur via et proposito semovere. Princeps sa- 21. říj. batho proximo mane in Lusaciam se contulit, non diu illic mansurus, et in regressu (in brevi) aput dominum notharium pausabit, in Lybiechow videlicet, et ibi informacione habita per me sibi data, litteris perlectis et Vestris presentatis poterint simul familiariter de ea re colloqui; sed scripta, que V. P. dux misit, illa debent rursus in manus presentari meas sine mora. Casu autem dato, si princeps dominum non visitaret notharium, litteris perlectis omnes mihi restituere debet.

Nec via mihi conducibilis videbatur absente duce, si autem Vestre placebit Prestancie, nescio; quicquid feci, bono et sincero feci animo, volens in ea re V. P. R. cum conventu complacitum iri nec laboribus parcem, quibus Vobis Vestrisque frugi esse possem etc.

Fratrem Joannem[a]) de tarda ad Vos redicione excusatum habeo; sepiuscule profecto in edibus fuit meis querulans et Vestram Humanitatem extimens, ne moleste absenciam suam adeo tardam expenderetis in animo. Instrumenta musicalia per eum facta vendere non potuit, super quibus non modicam exposuit pecuniam. Cum tamen nudius in festo dive 21. říj. Ursule in monte Syon fuissem, omnia in calce fuisse constituta intellexi et in procinctu, itineri se Teplam versus accinget. Die Domini 22. říj. proximo transacto in Doxanum se recepit illico redditurus. Tandem cenobium Vestrum petet. Pollicetur se sub Vestra P. tanquam bonum fidelem fratrem militare et de excessibus plurimum dolet. Quocirca Vestre Excellencie 1525 suplico, dignemini eum caritative suscipere. Veridice scribo, quod non studiose tam diu se absentavit. Difficile est parta re[dige]re etc.

Quod autem baccalaureus Jacobus[a]) adeo difficilem se erga Dominacionem reddit Vestram, vehementer miror. Magna de se scribit et minima ad[h]uc non gustavit. Magister hospitalis, Vester et meus fautor non vulgaris, eum convenit, patrueli suo resumeret et cum domino magistro, si ocium daretur, unam simul legerent horam in historiis vel in aliis, et cum ego mores suos et vitam et condiciones exposui, placuerunt minime. Magister hospitalis respondit, si hoc mihi cognitum fuisset, eum non convenissem, sed ex quo factum est, eundem per medium tentabo annum, et ego dixi, si requisitus fuissem, vix secessissetis. Hec est sua magnificencia, de qua plurimum triumphat, que aput me unam valet fabam. Quod autem de prelatis Vestris multum se iactitat, de collacionibus et magna accepcione, nihil est. Verba sunt, quia omnis homo suam novit instabilitatem animi et mirabilitatem. Sed hoc de meo est consilio: si V. P. R. sibi aliquid debet, evadatis eum tanquam hominem garrulum et obtrectatorem. Scitis enim plenum esse verbis inutilibus, et si posset, levitatem V. D. procuraret quocumque modo, sed quia eius sermo minime acceptus est coram hominibus, quia noscitur, et tamen a detraccionibus non desistit etc.

Paucis diebus preteritis Regia Majestas Pragensibus scripsit, ut piccardos et luterianos expulsos reasumerent. Pragenses totam convocarunt communitatem et concluserunt: quod nullo modo eos suscipere volunt, sed eorum liberos, nepotes et uxores pellere volunt[b]). Vestra P. credat: si Pragenses adeo stabiles et firmi non essent, nos catholici, tam spirituales quam seculares, male haberęmus; ipsi profecto ad

[a]) Osoba neznámá. — [b]) Str. 157 b, 172—176, 180.

1525 presens nostrum sunt tutamen et scutum; adeo invaluerunt lutheriani! Male cum rege, maxime regina ꝛc, non omnia litteris mandanda sunt. Dieta per regem nostrum et Polonie regem et Ferdinandum Olomucii celebrari debuit. Si quid erit, nescitur; ita singula ordine aguntur prepostero: hodie aliquid sic proponitur, cras oppositum. De qua convencione principum omnes catholici admodum gaudebant, minime vero molestantur ꝛc; jeden šije, druhý párá, proverbium nobiscum est. Dominus prothonotarius auctoritate regia quadringentis et quadraginta miliaribus pro illa laboravit dieta, et forte in 1525
nihilum redigetur. Et si nobis adiutorium dei defuerit, rebus istis hic stantibus modica spes de salute.

In arce Pragensi nudius conclusum est,
ut omnes regnicole arma moverent pro festo 23. list.
divi Clementis contra illos, qui iuri parere nolunt, kdeří se právu protiví[a]).

Ex arce Pragensi f. II. die S. Severini 23. říj.
anno ꝛc XXV. Per me magistrum Georgium, qui V. P. R. cum fratribus felicitatem optat longevam.

4.

BRATRA MATĚJE POUSTENNÍKA LIST

pánům Pražanům poslaný, kterýmž hříchy neb neřády všech stavův oznamuje a tresce[b]).

1519 Slovútné poctivosti pánům purgmistru a radě města Prahy, pánům a přátelům v pánu bohu milým, pozdravení a žádost všeho dobrého a spasitedlného vzkazuji.

Mám za to, páni Pražané, že vás tajno není, ani před vámi skryto jest proroctví apo-
II. K Tim. III., 1—5. štola sv. Pavla, kteréž k Timoteovi v druhém listu píše: »Toto pak věz, že v posledních dnech nastanou časové nebezpeční, a budou lidé sami se milujíce, lakomí, hrdí, pyšní, nevděční, mrzkými hříchy poražení, bez dobré žádosti, bez pokoje, hánce, nezdrželiví, netiší, bez dobrotivosti, zrádce, zpurní, nadutí, slepí, rozkoši milujíce více nežli boha, majíce zajisté způsob milostivosti, ale moci její zapírajíce; a těch se varuj.« Tyto všecky nepravosti a hříchy svrchu jmenované apoštol svatý, naplněn jsa duchem svatým, předpovídal a prorokoval, co se dáti a způsobiti má ve dnech posledních Antikristových, kdež jednak všickni lidé i stavové z svých řádův vystoupili a všickni hříchy mrzkými a nepravostmi hanebnými, skutky nešlechetnými sodomskými sou poraženi a v nich leží a z obyčeje je páší. Někdy v Sodomě,
Deuteron. XXIX., 23. v Gomoře, v Seboim, v Adamě, v Ninive, ježto se za živa do pekla zpropadaly, nečte se, ani 1519
slyšáno jest, aby tak hanební a mrzcí hříchové tak obecně se páchali, jako nyní v těchto dnech posledních, ve dnech Antikristových, v časích nebezpečných, kdežto nad počet písku mořského, nad číslo prachu zemského rozmnožili jsou se hříchové a nepravosti.

Již by mohlo řečeno býti od pána všemohoucího a boha velmi milosrdného a nesčíslně lítostivého, co mluvil, maje veškeren svět
zatopiti: »Vida, že by mnohá zlost lidská byla Genes. VI., 5—7.
na zemi a všecko myšlení srdce schopné bylo k zlému každý čas, zželelo mu se, že jest člověka učinil na zemi; a budoucího se vystříhaje a bolest srdce počiv vnitř, řekl: Vyhladím člověka, kteréhož sem stvořil, od svrchku země, od člověka až do hovada, od zeměplazu až do ptactva nebeského; neb líto mi, že sem je učinil.« Jistě, byť nebylo závazku rčení boha všemohoucího, že nechce takovú pomstú všeho zahubiti, snad by se již svět za živa propadl pro velikost hříchův a nepravostí! Ale že jest pán dobrotivý, milosrdný, trpělivý, lítostivý, shovívající nad zlostí naší, strpíť vše do času; ale strach pak věčné pomsty, nekonečného za-

[a]) Rozuměj proti Rožmberkům. Viz pozn. na str. 160. — [b]) Z ruk. Bartošovy kroniky v univ. knihovně (*e*), v kn. II., kap. 14., list 94—111.

1519 tracení v pekle, neobrátíme-li se za času skrze pravé pokání.

Totoť jsou jistě ti dnové poslední a časové nebezpeční. O těch dnech posledních a (Mat. XXIV. 6–12) časích pán Ježíš také předpovídal, prorokuje: »Uslyšíte zajisté boje, a domnívání bojův; vizte, abyšte se nermútili, neb musejí ty věci býti; ale ne ihned konec. Povstaneť zajisté lid proti lidu a království proti království, a budou morové a hladové a zemětřesení po místech; ale ty všecky věci jsou počátkové bolestí. A tehdy vás vydadí v zarmoucení, a budouť vás mordovati, a budete v nenávisti všem lidem pro jméno mé. A tehdy se budou horšiti mnozí a vespolek se budou zrazovati, a nenáviděti se budou vespolek; a mnozí falešní proroci povstanou, a svedou mnohé; a žeť se rozhojní nepravost, ustydne láska mnohých.« A dí málo (ib. 22) níže: »Byť nebyli ukráceni dnové ti, nebyl by spasen nižádný člověk; ale pro vyvolené budou ukráceni dnové ti.« Tyto všecky řeči páně nyní v těchto dnech posledních i časích nebezpečných se dějí a vyplňují, a to literně i duchovně, beř je, jak chceš, trefíť se. Nyní slyšeti o bojích, nyní se všudy domnívají války a nepokoje v zemi této České pro svár a nesvornost všech stavův, povstávajících proti sobě; neb všudy lid proti lidu povstává tělesně i duchovně, a v tom mezi nimi ustaviční svárové, různice, nepokoje; a království také proti království v mnohých zemích povstává a bouří se, k válce a nepokoji strojí se.

Hlad tělesný byl, a duchovní ustavičně jest: ne hlad chleba, ani žízeň vody, ale hlad slova božího. A snad díš: kterak by to bylo, ano plno kněžstva, kazatelův, učitelův a kněh nesčíslný počet i lajkové mají? — Všecko nic platno není mnoho poslouchati, mnoho čítati, mnoho kázati, mnoho vůli páně znáti; nebudeme-li toho všeho vskutku plniti a zachovávati, což se káže, co se poslouchá, co se čte, co se mluví, vždycky duše bude hlad trpěti (Deuter. VIII. 3) a žízeň. Neb dí písmo: »Ne v samém chlebě živ jest člověk, ale každým slovem, kteréž po(Mat. VII. 21)chází z oust božích«. Dí apoštol: »Ne posluchači zákona jsou spravedliví bohem, ale či(K Řím. II. 13)nitelé zákona spravedliví budou.« A svatý Jakub, bratr páně, dí: »Buďte činitelé slova, 1519 ne posluchači toliko, sami se klamajíce.« (Jak. I. 22)

Ó, co jest množství nesčíslné duší po všem světě hlad a žízeň trpících, když nezachovávají přikázaní pána boha všemohoucího, a když neplní všech řečí jeho v svatém zákoně napsaných! Země hmotná, ta se také časem a místem třese, ale více volení boží strachem, s bázní spasení své jednají, vedle rady apoštola a Isaiáše proroka, skrze něž pán dí: (Isai LXVI. 2) »K komu pohledím? — jediné k chudičkému a k skroušenému duchem a k třesoucímu se před mými řečmi!« Ty pak věci, dí pán, že jsou všecko počátkové bolestí, totiž (Mat. XXIV. 6–12) voleným a kajícím lidem; nebo oni zarmucováni i mordováni budou pro pána boha svého, jsúc v nenávisti všem lidem zlým a převráceným pro jméno svaté jeho. Horší se také mnozí, ze zlého v horší prospívajíc, zrazují se, spolu se nenávidí.

Ale toto přenebezpečné v těchto dnech se děje: že množství falešných prorokův povstalo a vyšlo, a množství lidu svedeno. A ti jsou z duchovních i z nábožna pošmúrných, z světských i z tělesných, ale největší díl jich pod jménem duchovním, ježto se zdají lid vésti a spravovati, ani pak mnohé svedli i zavedli, a to proto, že se rozmnožila nepravost a zlost, a ustydla láska mnohých, až se i v jed obrátila. Z toho vyšli bludové, kacířstva, nevěry, svodové, zákonové lidskými nálezky ustanovení, řeholy mnišské, bosácké roty mnohotvárné. A to pán bůh dopustil na lid pro veliké hříchy smrtedlné a pro ohavné nepravosti sodomské, a že sú pravou lásku, jenž bůh jest, v sobě a jeden k druhému ustudili a zrušili a pravdu boží a zákon svatý páně zavrhli. Jakož apoštol svatý Pavel o tom znamenitú zmínku činí, píše k Tessalonicenským: »Pro- (II. Thess. II. 10) tož[e] sou lásky pravdy nepřijali, aby spaseni byli, a protož pošle jim bůh činitele bludů, aby věříce lži, aby byli odsouzeni všickni, kteříž byli nevěřili pravdě, ale povolovali nepravosti.«

Ó prosím, pohleďtež, milí páni Pražané, i všickni lidé duchovní, i světští stavové, z jakého kořene a gruntu tyto všecky zlé a převrácené věci jsou pošly v zemi této České a

1519 ve všech okolních zemích: že z samých hříchův a nepravostí, a z nepřijetí pravé lásky boha všemohoucího, a z neoblíbení jeho svaté pravdy, v zákoně jeho složené, i z toho, že jest rozhojnila se nepravost a ustydla láska mnohých; z toho zrodily se a pošly ty zlé věci, a zvláště kacířstva hrozná a odstoupení od pravé a božské živé víry, a zlehčení sobě všech spasitedlných a božských věcí, tak že žádné vážnosti a poctivosti k slovu páně mnozí nemají; k tělu pak svatému a krvi předrahé, mzdě našeho vykoupení pána Ježíše Krista u mnohých žádné víry, žádné poctivosti, žádné vážnosti není u těch a takových; a život ctnostný a kající za nic jest, ale hříchové a nešlechetnosti tu místo mají; a to z zlehčení a nevážnosti božských věcí, potřeb spasitedlných našich, nejvíce z kněžského nešlechetného obcování.

Nebo pro jich hříchy největší bludové a kacířstva jsú znikli a vyšli, a oni sami mnozí jsou velicí kacíři a bludní při víře. Neb někteří žádné víry, žádné vážnosti, ani které poctivosti k božským věcem mají, — ale všech služeb božských a skutkův ouřadných řemeslně a z samého obyčeje požívají, beze vší bázně a strachu, bez náboženství a srdce skroušeného, ale nevážně, tělesně, zhovadile, zmařile s tím se obírají. K tomu sou mnozí ve všech hříších smrtedlných, pyšní, lakomí, smilní, cizoložní, zlobiví, hněviví, závistiví, žráči ustaviční, vopilci nesmírní, k božským věcem leniví, zmařilí, svatokupci, svatoprodavači, nemilosrdní, z milosti a darmo lidem nečiníce žádné věci z ouřadu

Mat. X. 8

svého, jakož jim přikázáno: »Darmo jste vzali, darmo dejte.« Tuť nebude chyba papežův, kardinálův, arcibiskupův, biskupův, proboštův, vopatův, převorův, arciděkanův, farářův, až do střídníkův, bosákův, mnichův i všech klášterských řeholníkův; takoví všickni, kteříž sou v ty úřady a důstojenství vešli, — ne dveřmi tichého a pokorného beránka, pána našeho, Ježíše Krista, ale pro čest a chválu světa tohoto, ne pro čest a chválu pána boha všemohoucího, ne pro spasení duše své a bližních svých, ale pro život rozkošný, sytý, vykrmený, pyšný, lakomý, smilný, nečistý, plný všech hříchův nešlechetných a mrzkých napřed jmenovaných; a k tomu, vkoupil-li jest se kdo skrze zlato a stříbro, a zase všecko za peníze prodává, — takoví všickni svatokupci a svatoprodavači, kacíři a falešní proroci, jsou také lotři a zloději; a zloděj nepřichází, jediné aby kradl, a mordoval a zahubil. To sám pravda a kníže pastýřův, pán Ježíš, na ně svědčí ve čtení svatého Jana.

Jan X., 10

To svatokupectví, falešné proroctví, zlodějství, mordéřství může snadně na takové uvedeno býti Starým i Novým zákonem, proroky i doktory svatými, i dekretem vlastním jich, ustanovením papežským, a zvláště na ty, kteříž zákon páně zavrhli, řečem jeho svatým lež dávají, ustanovení pána Ježíše zavrhli, krvi jeho svaté se rouhají, kdož ji přijímají, ty za kacíře a odřezance mají, ustanovení své nad zákon páně drží a velebí, zákon boží falšují a ruší, zákonem od zákona, bohem od boha vedou. Někteří slova božího nikdá nekáží; někteří pak káží lži, básně, ustanovení lidské, nejisté, bludné. Toť se nyní děje ve dnech posledních a v časích nebezpečných. Protože sou lidé pravdy boží a lásky páně nepřijali, dopustil na ně a dal jim z hněvu svého takové činitele bludu a lži, aby odsouzeni byli všickni, kdož nevěří pravdě.

II. Thess. II., 10

Skrze takové správce pyšné, lakomé, smilné, nečisté, vožralé, svatokupce a jinými hříchy pokažené kněžstvo, všecko zlé a nešlechetné, všickni hříchové a nepravosti vzešli a vznikli jsou v obci křesťanské, i všickni bludové a svodové. Neb tak dí pán skrze Jeremiáše proroka: »V prorocích jerusalémských vídal jsem podobenství cizoložství a cestu lži, a posilňovali sou rukou nejhorších, aby se neobrátili jeden každý od cesty své zlé. Učiněni sú mi všickni jako Sodoma, a bydlitelé jeho jako Gomora. A protož totoť dí pán k prorokům: Aj, já nakrmím je pelynkem, a napojím je žlučí; nebo od prorokův jerusalémských vyšla poškvrna na všecku zemi.«

Jerem. XXIII. 14, 15

Pravých pak a dobrých kněží nic se tuto nedotýče, proti věrným a ctnostným správcům nic se nemluví. »Ale takoví dvojí cti hodni jsou«, praví apoštol, »kteříž dobře spravují, a zvláště kteříž pracují v slovu a v naučení, sami jsúc dobře a svatě živi, jiné k témuž vedou, káží,

I. k Timoth. V., 17.

1519 učí, napomínají, trescí, žádnému nepochlebujíc.«

A protož prosím pro pána boha, žádám pokorně pro spasení vaše i všeho lidu, milí kněží, vobraťte se ku pánu bohu svému skrze všech hříchův vostání a skrze pravé pokání, a veďte lid ku pokání pravému. Na vásť záleží duše lidské, a z rukou vašich požádá pán krve jich. Vy máte lidu pozdvihnúti dobrým a svatým příkladem, nejprve jsúc sami ctnostně, mravně, šlechetně, kněžsky, apoštolsky živi, a potom zákonu páně a písmům svatým abyšte lid učili, od hříchův a nepravostí abyšte jej vedli, a abyšte volali, nepřestávajíce, a jako trouba abyšte povýšili hlasu svého, zvěstujíc lidu mrzkosti jich a domu Jakubovu hříchy jich. Potřeba jistě pilná toho káže, nechcete-li i s lidem, kterýž vedete, věčně zahynouti; nebo dnové zlí jsou a časové nebezpeční.

Dí dále apoštol, že v těch časích nebezpečných a dnech posledních »budou lidé sami se milujíce«, ale ne božsky, ani duchovně, ale tělesně, hovadsky, každý životu svému hovějíce, krmíce a napájejíce jej lahodnými, tučnými, kořennými, chutnými pokrmy, aby se všickni vždycky krmili; nápoji drahými, víny silnými, pivy hustými aby se často a vždycky napájeli; a to u mnohých přes míru a nad potřebu bývá, druhdy do peského vracení, až do němoty, rozumu i paměti zbavení, a někdo až do duše vylití a náhlého zcepenění. Takovú smrt horší býti soudím, než by se sám voběsil aneb se dobrovolně zabil, s některé strany jsa přelštěn ďábelským pokušením, jakož jest již jich v těchto časích nebezpečných množství, tak se zežravše, tak náhle zcepeněli. O takových ožralcích dí pán skrze Isaiáše proroka: »Běda vám, ježto vstáváte ráno k vopilství, abyšte pili do večera, abyšte vínem hořali! Běda, jenž mocni jste ku pití vína, a muži silní k smíšení opilstva!« A opět dí týž prorok: »Však tito také pro víno neviďali jsú a pro opilství bloudili sou; kněz i prorok neviďali pro opilství, pozříni sú od vína. Bloudili jsú v opilství, neznali vidúcího, neuměli soudu, neb všickni stolové naplněni vyvrácení a nečistot, tak že nebylo více místa.« — Všecko se to děje v těchto časích na kvasích nešlechetného lidu panského a zemanského, když vo polovice a vo plné žerou a pijí, a jako do sudu do sebe lijí, a potom pesky zase vracují, tak že všecky stoly i kouty budou plny vývratkův mrzkých a ohavných. A dí pán skrze proroka, že to vožralství i mezi proroky a kněžími bývá. Takť se milují mnozí, že sobě dříve času zdraví i života ukrátí skrze neskrovné žrádlo a pití! 1519

(II. k Timoth. III., 1 — Isai. V., 11 — ib. 22. — Isai. XXVIII. 7–8. — Jerem. XIII., 13)

Také milují měkké léhání, dlouhé a rozkošné spaní, v měkkém a dlouhém rouše chození, často a lahodně v mytedlnách se mytí. A z toho ze všeho hotovi a kvapni takoví bývají k smilstvu a k cizoložstvu a k všeliké nečistotě; nebo tělo vychovalé a vykrmené hotovo jest ke všem smilným a nečistým i sodomským hříchům, jakož dí pán skrze Ezechiele proroka; »Totoť jest byla nepravost sestry tvé Sodomy: sytost a prázdnost.« A také ti milovníci sebe sami s nevěstkami a s nešlechetnými ženami pro cizoložstvo a smilstvo se milují; a ony zase takové smilníky a cizoložníky milují, a ve všelikém rufiánství se kochají, statky své i hrdla pro tu nešlechetnou milost ztracují. Ezech. XVI., 49

Dí dále apoštol, že budou v těch časích lidé lakomí. — Tomu pak hříchu, lakomé, nesyté žádosti, nikdy dna ani míry není; od nejvyššího až do nejmenšího všickni lakomství následují. Ten hřích ohni se rovná: čím naň více dříví kladeš, tím více hoří; tak lakomství, čím kdo více má zboží, tím ho více žádá. Ten hřích nikdy se s člověkem nesstará, ale vždycky mladne, až s člověkem do hrobu vstupuje. A protož dí Duch svatý: »Člověka lakomého není nic horšího; proč pýcháš, země a popele? Nic není nepravějšího a nešlechetnějšího, než milovati peníze; neb takový člověk sebe i duši svou má prodajnou.« — Nebo apoštol dí takto k Timoteovi: »Kteříž chtějí velmi bohati býti, takoví upadají v pokušení a v osidlo ďáblovo, v žádosti mnohé zlé, neužitečné a škodlivé, kteréž pohřižují lidi v zahynutí a zatracení. Kořen zajisté všeho zlého jestiť lakomá žádost,« neb z kořene lakomé žádosti všickni hříchové a nepravosti rostou a plynou. Sirach X., 9. — I. k Tim. VI., 9.

Dí dále apoštol, že budou lidé hrdí a pyšní. — Té pýše a hrdosti Luciperově nikdy

1519 konec není, a ta jest počátek každého hříchu; ta v nebi se počala a v ráji se stavila, anděla z nebe, Adama z ráje vyhnala. Ta jest byla vždycky zlořečená a proklatá před pánem bohem,
Jak. V., 6 neb se »pán bůh vždycky pyšným protiví a pokorným svou milost dává«. — »Mezi pyš-
Přísl. XIII., 10 nými,« dí písmo, že »sou vždycky svárové.« Toho snadný důvod a rozum makavý, proč v zemi této takové roztržky a nejednoty mezi stavy všemi třmi jsou, takže několik let již ta nesvornost mezi nimi se tluče, takže, co sněmují, rokují, namlouvají k jednotě, k smlouvě, nic tomu nemohou učiniti, ale vždy více hořkosti, nechuti, nelibosti, svárův, různic, kyselostí, nezvolností, soudů, půhonů, nelásky, nepřízně, zlosti, nevěry, zrady, a téměř žádného srovnání ani upokojení mezi sebou mohou míti. Co na jednom sněmu k něčemu naměří, na druhém sobě nezdrží, anobrž, než druhý sněm přijde, až druhého sobě nic nezdrží. A co to všecko působí, než pýcha, hrdost a svávůle? A pán bůh téměř ode všech rozum a moudrost odjal pro velikost hříchův a nepravostí; neb toho nic nejednají pro čest a chválu boží a pro spasení své a bližních svých; neb všickni, což jich jest, ne což božího, hledají, ale každý na svou misku hrne a táhne, každý své chvály a zisku tělesného v tom hledá; a zvláštně řečníci, kteřížto jazykem zadek pasú a darmo nic mluviti nechtí; a žádný žádnému v ničemž poddán není a býti nechce, každý svou píště a na svém smysle a moudrosti zavírá. A to na všech sněmích a sjízdách se děje. Málo kdy co dobrého sjednají; hříchové a nepravosti jim rozum a moudrost odjali, darové i dárkové jim oči slepili. A tak se plní
Žalm XXXI., 10 na nich písmo proroka v žalmu: »Hospodin ruší rady národův, zamítá pak myšlení lidská a opomítá rady knížat: ale rada páně na věky trvá.« — A tak jest pravé, že jsou tito páni a soudcové zemští opustili a zavrhli zákon nejvyššího, přestupujíce všecka jeho přikázaní svatá, opustili a potupili radu a naučení pána boha všemohoucího, a pohrzeli radami krále nejmoudřejšího a rádce všech věkův. A protož pohaněni jsou v své moudrosti; neb slova páně zavrhli a moudrosti žádné v nich není. Tak mluví pán skrze Jeremiáše proroka[*]): »I zavrhl je pán, také odjav od nich moudrost a rozum, aby v nic dobrého netrefili, ani v jaký mír a pokoj vešli.« A to všecko pýcha, hrdost a žádost cti a chvály světa tohoto v nich působí a jedná, aby se hryzli, kousali, žrali, až i zkaženi budou jedni od druhých v takové pýše Luciperově a v svévůli satanově; jakož jim toho nelze po malém času ujíti pro velikost nepravostí a pýchy zlořečené a proklaté, kteráž jednak všecky přemohla.

Ó běda, běda lidem mocným, povýšeným, bohatým a slavným světa tohoto! Jistě, neobrátí-li se z pýchy k pokoře, z lakomství k skutkům milosrdným, z cizoložstva a smilstva v čistotu a zdrželivost, z hněvův a svárův, z závisti v trpělivost, z žrádla nesmírného, ožralství peského v střídmost, a tak ze všech hříchův a nepravostí ku pravému pokání a želení, běda ť jim na věky bude! A zvláště, kteříž chudinu svou násilně loupí, drou, šacují, jich mozoly a statky žerou, roboty bezprávné, berně časté vzkládají, úroky nespravedlivé berou, sirotkům mnohým statky berou, pokuty za viny propadené každé berou, počty znamenité ode všech berou a přijímají. A to všecko na svou pýchu zlořečenou nakládají, na syny a dcery své mnohotvářnú a nesmírnú a Luciperovou pejchu strojí a připravují; z chudých některý potřebný oděv snímají a na se zbytečný a nepotřebný strojí; někdy prostý pokrm a rovný nápoj chudým odjímají, a sami nad potřebu žerou a pijí rozkošné a drahé věci. Ó nastojte! jak hrozné a ukrutné muky věčné v pekle takových očekávají, nepřestanou-li toho a nebudou-li hořkého pokání z toho činiti!

Velmi hrozně o nich Duch svatý mluví v knihách Moudrosti: »Slyšte, králové, a rozumějte, učte se, soudce končin země, nachylte Moudr. VI. 2
uší vašich vy, kdož vládnete nad množstvím a zalibujete se sobě v zástupích lidských!

*) V Jerem. ani jinde nebylo lze citátu nalézti.

1519 Nebo dána jest vám moc od pána boha a síla od Nejvyššího, kterýžto otáže se na skutky vaše, a na myšlení vaše ptáti se bude. Nebo když jste byli služebníci království jeho, nepravě ste soudili, aniž ste ostříhali zákona spravedlivosti, aniž ste vedlé vůle boží chodili. Hrozně a brzce se okáže vám, nebo nejtvrdší bude soud s těmi, ježto nad jinými vládnou. Chudému zajisté okázáno bude milosrdenství, ale mocní mocné muky trpěti budou; silnějším zajisté silnější připraveno jest mučení.« — Ó milí páni a soudce zemí, a vy povýšení, ježto nad jinými vládnete! Ó prosím pokorně, žádám pro spasení vaše, važte a rozjímejte tyto řeči Ducha svatého! Hrozné, strachu a úzkosti plné měly by vám býti, kterýchž se dotýčí, tyto řeči! A jiných nesčíslný počet máte proti sobě v zákoně páně a v písmích svatých. —
Isai V., 14 K témuž skrze Isaiáše proroka dí pán: »Rozšířilo peklo duši svou, a ústa svá odevřelo beze všeho konce; i [s]stúpí silní jeho a lid jeho, a vysocí i slavní jeho do něho.« – To všem hrdým, pyšným, povýšeným v světě, milovníkům cti a chvály své, kteréhokoli řádu aneb stavu, císařského, královského, knížecího, panského, rytířského, městského až do sedlského; též duchovního stavu papežského, kardinálského, biskupského, a tak dále až do každého kněze, všem, komuž se trefí, dávají se ta písma svatá hrozná k rozsouzení a k vážení; a tak vykládej je každý sobě sám. Nebudeť pán bůh zklamán, aniž odvolá řečí svých zpátkem; ale dříve »nebe
Žalm CXVI., 2 i země minou, ale slova páně na věky trvati budou.« —

Ještě dále dí apoštol svatý, v posledních dnech a v časích nebezpečných jací lidé budou »nevděční a mrzkými hříchy poražení«. — Nevděční tak velikého daru sobě daného, duše podobné k obrazu Trojice svaté; nevděční umučení a smrti pána našeho Ježíše Krista, tak drahé mzdy věčného vykoupení a spasení svého; také nejsou vděčni takoví zákona božího a slova svatého jeho, nám k spasení z milosti boží daného; aniž jsou vděčni pokrmu nejsvětějšího, těla a krve pána našeho Ježíše Krista. Takoví žádných 1519 božských a spasitedlných darův nejsou vděčni; aniž těch časných a tělesných věcí, kterýchž na každý den požívají, jsou vděčni, aniž pána boha z nich chválí, aniž jemu z nich děkují.

A to všecko proto se u nich taková nevděčnost nalézá, neb sou poraženi mrzkými a hanebnými hříchy sodomskými a nešlechetnými nepravostmi, pýchou zlořečenou, lakomstvím bezectným, smilstvem a cizoložstvem sodomským, až krev krve dotýče. Jakož dí pán skrze Oseáše proroka: »Není pravdy a není Os. IV. 1 milosrdenství, a není umění božího na zemi, ale práči[a]) a zlořečenství, a lež a vražda, a krádež a cizoložství rozmohla se, až se krev krve dotýkala.« Tu se rozumí, že i mezi příbuznými a vlastní krví svou ti hříchové sodomští přebývají. Toť jsú ti mrzcí a hanební hříchové, ježto se jimi povětří kazí. Jinak ti hříchové mezi příbuznými se páší a dějí, a krev krve dochází; někdy, že ti, kdož se jich dopouštějí, ne všickni znají, by sobě v rodu byli. A to se děje pro množství cizoložstva a smilstva v ůbci jedné aneb v lidu sobě v sousedství připojeném, když tak hustě a všudy nemírně cizoloží a smilní: onen s několika, a ona zase s několika; někdy jeden se dvěma sestrami aneb sobě příbuznými, a zase některá se dvěma bratry aneb sobě příbuznými. A z toho pak cizoložného kmene synové a dcery pojímají se v stavy, nedím manželské, ale rufianské a sodomské; a mnohokrát žádný z nich neví, čí kdo otec a čí kdo syn jest, čí která mátě a čí která dcera jest, anebo čí bratr aneb sestra jest. A tak všickni takoví cizoložní a smilní sodomsky a rufiansky se pojímají a spolu bydlejí. Pro takové hříchy nešlechetné pán bůh všecken svět zatopil, a litoval, že jest člověka učinil. Pro takové hříchy a nepravosti pán bůh Sodomu a Gomoru, Seboim, Adamu podvrátil, Genes. XIX. 24
a dopustil, aby se za živa propadly do pekla Deuter. XXIX., 23
na věčné zatracení. Pro ty a takové hříchy smilné a cizoložné zbito lidu židovského na Num. XXV., 9
poušti čtyřmezcítma tisícův jeden den. Takovým

[a]) Slova »práči« dnes v písmě není.

1519 ohněm smilným a cizoložným, praví svatý Jan[a]),
že veškeren svět hoří. O tom hříchu sodomském,
Job. XXXI. 12 pekelným ohněm rozpáleném, mluví svatý Job:
»To jest jistě, prý, hřích těžký a nepravost
největší; oheň jest, až k zatracení zžíře a ve-
škeren plod vykořeňuje.« Tehdy v pravdě těmi
sodomskými a cizoložnými hříchy povětří se
kazí a veškeren plod dobrých žádostí a svatých
ctností ten oheň zžírá a vykořeňuje. Nebo pře-
náramně hustě a všudy ty nešlechetnosti se
rozmnožily v těchto časích nebezpečných po-
sledních a ve dnech Antikristových, když sou
nastali lidé nevděční pána boha a darův jeho,
i dali se těmi mrzkými hříchy přemoci. Židé
toliko, mistři a zákonníci a jich sekty za času
pána Krista, jsúc od nich falešně učeni, měli
toliko za hřích skutek smilstva a cizoložstva,
Mat. V. 27 ale pán Ježíš praví v Novém zákoně: »Slyšali
ste, že řečeno jest starým: nesesmilníš, ale já
pravím vám, že každý, kdož uzří ženu ku po-
žádání jí, již jest sesmilnil jí v srdci svém.«
Tu se zapovídá všem křesťanům smilné a oplzlé
vzhlédání, nečisté a mrzké mluvení, smilné,
sodomské a nečisté dotýkání, objímání a ne-
šlechetné přitúlení, kteréž bývá z chlípné a
smilné žádosti mezi pohlavím mužským a žen-
ským; nad to pak smilné žádání, kochání, my-
šlení: to všecko Syn boží nazývá smilstvem.
Och nastojte! jak jest nesčíslný počet takových
smilníkův, a mnozí to za žádný hřích nemají!
A teď pán praví, že každý, kdož uzří ženu ku
požádání jejímu, již jest sesmilnil jí v srdci
svém. A toto se rozumí na obě straně, též
žena muže a dívka pacholka a pacholek dívku,
kdož tak uzří, rozumí se. A protož dí pán
Jer. XXIII. 10 skrze Jeremiáše proroka: »Cizoložníků naplněna
jest země, neb od tváři zlořečení kvílila jest
země.« A tak od toho zlořečeného sodomského
smilstva poškvrněna jest země i povětří její,
a zvláště lidé povýšení, bohatí, rozkošní, prázdní,
ježto nic nedělají, ale život sytý, vykrmený,
vyobročený vedou, duchovní i světští, a ti nad
to, kteříž se příčin nevarují, mužské pohlaví
s ženským.

Ó co jich veliké množství na každý den 1519
ďábel tím pekelným ohněm spálí na kvasích,
když se jedni přes druhé v šaty pyšné strojí,
aby se sobě líbili, na se smilně a oplzle vzhlé-
dali a pekelným ohněm se zapalovali v tan-
cích, plesáních a mrzkých a smilných objímá-
ních! Tak je jedny skrze druhé ďábel jímá,
jako ptáčník na lepu ptáky chytá anebo sítkami,
ježto jich množství pojednou podtrhne. Tak
tuto a mnohem více jich ďábel zjímá obojího
pohlaví na těch mrzkých kvasích. O takových
dí sv. Petr v druhé kanonice své: »Žádost tě- II. Petr II., 18
lesnou takoví mají za poctivou rozkoš, v po-
škvrnění a v lakotě rozkoš plodíce na hodech
svých, s vámi, totiž s ženami, spolu smilníce
a oči majíce plné cizoložstva, a nepřestávají
hřešiti.« Ó nastojte! co jest nyní takových ho-
dování a kvasův nešlechetných sodomských
obojího pohlaví, majícího oči plné smilstva a
cizoložstva! Avšak chtějí to míti za poctivou
rozkoš, ana jest před pánem bohem nepoctivá
ohavnost, sodomská nepravost, pohanská ne-
šlechetnost, ďábelská mrzkost. Oděv na obojím
pohlaví těch lidí povýšených pohanský a so-
domský se vidí, a zvláště na mužském pohlaví;
v těch kabátích a nohavicích právě sodomsky
a ďábelsky chodí, odhalujíce se i svlačujíce až
do kabátu před pohlavím ženským a panen-
ským, beze všeho studu, jako hovada; a zvláště
to krytí u nohavic, to peské a sodomské a
proti všemu přirození, nesou, aby z opatření
nestydatého a vzhlédání oplzlého rozpalovali a
rozněcovali oheň smilné a pekelné žádosti.
Jakož dí o nich písmo: »Člověk nectný v ústech
těla svého nepřestane,« totiž patřiti nestydatě,
mysliti nešlechetně, až rozpálí oheň smilné žá-
dosti v sobě. A co pak z toho bývá hříchův
němých a sodomských proti přirození, kdo by
to všecko vypravil a vyčetl! ale pro mrzkost
a ohavnost těch sodomských hříchův nyní tak
ponechám. A co pak mezi samými a vlastními
manžely se děje a páše těch mrzkých, sodom-
ských nepravostí a hříchů, těm počtu ani čísla
není, nedím; ani pravím ctnostnými a mravnými

[a]) Není citát z písma.

1519 manžely, ale mezi rufianským a nevěstským manželstvem, ježto sou jako koňové a mezkové nezdrželiví, kteříž žádného času nezachovávají. Proti ta-
K Žid. XIII., 4 kovým volá apoštol a dí: »Budiž mezi všemi vámi poctivé manželství a lože nepoškvrněné, neb smilníky a cizoložníky souditi bude bůh.« Z toho se rozumí, že v hodině smrti, a v den soudný postaví pán bůh manžely neřádné a nezdrželivé s rufiany a nevěstkami, a [bude][1]) je hrozně a přísně souditi.

Dí dále apoštol, že takoví hříšníci jsou »bez dobré žádosti«. Takoví nemají žádné žádosti ku pánu bohu, žádné žádosti k slovu jeho svatému, žádné žádosti k plnění jeho svatých přikázaní, žádné žádosti ku pravému pokání a hříchův zůstání, ani k kterým mravům a ctnostem se táhnou, ani jaké žádosti a chuti mají přijímati tělo a krev pána našeho Ježíše Krista v svědomí dobrém a životě kajícím, aniž jaké žádosti mají k modlení častému pánu bohu srdcem skroušeným a duchem pokorným; ale tak stojí a trvají ve všech žádostech převrácených a nešlechetných, jakož svrchu praveno.

Dí dále, že budou »bez pokoje, hánce«. Ó co množství lidí nepokojných, svárlivých, bouřlivých, hněvivých, vzteklých, zlobivých, závistivých, fúkavých, nepoddaných, nepovolných k dobrému, utrhavých, pomluvčivých, hančivých, rouhavých a všelikých nezbedností a nepokojův plných, a to mezi všemi stavy a pohlavími!

Dále přidává apoštol, že »nezdrželiví« lidé budou — nezdrželiví v čistotě, nezdrželiví v jídle a v pití nesmírném a nad potřebu, nezdrželiví od marnosti, smíchu, žertu, lehkosti, daremného a neužitečného i mnohého mluvení, nezdrželiví smluv a slibův: co dnes mluví, zítra nezdrží; nezdrželiví od nesmírného pečování a fresování o lakomství, o zboží, o čest a chválu světa tohoto.

Dí dále, že »netiší budou, bez dobrotivosti«, — nebo kdež není tichosti, tu ani dobrotivost místa můž míti; ale kříž, lání nekázaným jazykem, zlořečení, klení, rocení, přísahy a zlolání, vždycky a z obyčeje věrování a bohdákání ustavičné. Takovým se netrefí řeč páně: 1519
»Blahoslavení tiší, neb oni zemí vládnouti bu- Mat. V. 4
dou,« zemí těla svého, údy všemi svými, aby spravovali všecko k vůli boží: jazyk, voči, uši, ruce, nohy. Ale nejvíce potřebí srdcem svým dobře vládnouti a jeho ostříhati od každého hříchu a nepravosti. Neb dí Duch svatý:
»Lepší trpělivý, nežli silný, a ten, ježto nad Přísl. XVI. 32
svým srdcem panuje, nežli ten, ježto sám místa vybojuje.« — A opět dí pán Ježíš: »Učte se
ode mne, že já tichý a pokorného srdce jsem, Mat. XI., 29
a naleznete odpočinutí dušem vašim.« — Jistě veliké dary mají od pána boha, kdož jsou tiší a pokorných srdcí; neb ti mají trpělivost, jenž jest skutek dokonalý; mají také ovoce Ducha
svatého, o němž apoštol píše k Galatům: »Ovoce Gal. V. 22
Ducha svatého jest láska, radost, pokoj, dlouhočekání, trpělivost, dobrotivost, dobrota, tichost, víra, střídmost, zdrželivost, čistota. Proti takovým věcem není zákon; ale kteříž sou Kristovi, tiť jsou těla svá ukřižovali s hříchy a s žádostmi.«

Dí dále apoštol, že budou »zrádce, zpurní, nadutí«. — Té zrady a falše nesčíslný počet jest nyní mezi všemi lidmi; nebo hledí jeden druhého voklamati, vodříti, vobloupiti, vošáliti, v trhu přesáhnouti, statek na něm vylhati, vysouditi, vyhrati, vylouditi, právě neb neprávě, zrádně neb lstivě, falešně neb jidášsky; též svého přítele jako cizího voklamá, bratra jako Turka, otce jako Žida, strýce jako pohana: jediné, kdo s koho býti může, ten toho loví. Jakož dí pán
skrze Micheáše proroka: »Všickni ve krvi lákají, Mich. VII., 2
muž bratra svého loví k smrti, zlé rukú svých nazývají dobré.« — A netoliko vo statek hledí jeden druhého připraviti, ale i vo čest, vo zdraví, vo hrdlo i vo duši hledí jeden druhého voklamati, zraditi, tak aby se řeč pána Ježíše naplnila,
jenž dí: »Zradíť zajisté bratr bratra na smrt, Mat. X., 21
a otec syna. Povstanou synové proti rodičóm a smrtí je zahubí.« — Toho všeho nyní ve dnech posledních a v časích nebezpečných náramně mnoho se děje ve všech stavích, v panských, v rytířských, v městských i v sedlských, ovšem i v duchovních, té zrádné a falešné ne-

[1]) Dodal vyd.

1519 věry; a to se proto děje, neb láska ustydla a v led se vobrátila, a nepravost ta se všudy roz-
Mat. XXIV., 12 množila, neb každý k sobě táhne a na svou misku hrabe. Ó co to zboží, mamona nepravosti, mnoho lidí zmámila, že nevědí, co jsú, neb kde jsú! Z milých přátel nadělala velikých nepřátel i nenávistných vražedníkův; a tak jedni druhých statky sežrali a pohltili. Jakož dí Duch svatý: »Pokrm lva jest osel divoký na poušti:
Sir. XIII. 23 tak chudina jsou pastva bohatých.« — Tak mnozí velicí páni shltili statky chudých z rytířstva; a oni pak někteří dali se ve všicko zlé: v rejtharství, v zlodějství, v loupeže, vraždy; jiní pak vostatek statku svého dali za lichvy zlořečené a proklaté. Jistě hrozný a mrzký zisk a hřích jest lichva, neb se svatokupectví rovná, zapovědína Starým i Novým zákonem, i všemi svatými písmy. Praví učitelé svatí, že lichevník horší nežli Žid; neb Žid Židu na lichvu neměl půjčiti, ale křesťan od křesťana napořád béře. Horší lichevník než peklo, neb časem musilo duše pustiti; horší než Jidáš zrádce, neb on vrátil mistrům stříbrné, ale lichevník nikdy nevrátí. Všecky hříšníky převyšují lichevníci, neb někteří časem svým hřešiti přestávají; ale lichevník na boží narození, na Velikú noc, na sv. Ducha, a ve dne i v noci nepřestává lichviti.

Tito všickni hříchové a nepravosti svrchu jmenované, i jiných nesčíslný počet a mnohem více, kteréž se od lidí dějí a páší, jsú předpovědíni a prorokováni Duchem svatým skrze apoštola svatého Pavla řkúcího: »V po-
II. K Tim. III., 1 sledních dnech nastanou časové nebezpeční.« Totoť jsú jistě ti dnové poslední a časové velmi nebezpeční, v nichž se všecko zpět a převráceně činí a dělá, tak že není bezpečné v těchto časích na světě živu býti, nápodobně, jako kdyby člověk měl v lese pustém mezi lvy, nedvědy, vlky a vzteklými psy přebývati bez pomoci boží, — jaké by jeho bezpečenství bylo mezi takovými ukrutnými zvířaty, aby ty neroztrhaly a nesežraly? — aneb k témuž, jako kdyby měl člověk spáti prostřed drakův, hadův, štírův a všech jedovatých zeměplazův bez pomoci páně, — jaké spaní a bezpečenství by tu jemu bylo? Jistě žádné. Tak všickni lidé, a zvláště volení boží, jsúc na tomto světě, u velikém nebezpečenství jsú; neb jim neběží, 1519
jako říkají, o řemen, ale vo celou kůži; ne vo zboží časné, ale vo království nebeské; ne o život tělesný, ale věčný, když jsou se hříchové a nepravosti tak hustě všudy rozmnožili, když také nevěra, bludové, kacířstva, faleš, zrada, lest všudy panuje a kraluje. Ó jistě veliké nebezpečenství býti mezi takovými věcmi, aby se člověk také tím zlým nenakazil a neotrávil, leč sám pán milosrdný a bůh lítostivý koho zachová v svých mocných rukou!

To všecko vědouc a znajíc, ó milí páni Pražané i všickni vůbec lidé, není-liž se čeho báti, abychom o život věčný nepřišli a zatracení věčného nedošli? A protož prosím, pro pána boha, pokorně žádám pro spasení jednoho každého z vás, z lítosti napomínám všech, z milosrdenství volám ke všem, ještě více žádám a prosím pro pána našeho Ježíše Krista a pro jeho nevinnou smrt a svatosvatou krev jeho oroduji, prosím všech stavův a každého pohlaví vůbec, povýšených i nižších, bohatých i chudých, duchovních i světských, nábožných i kajících: ó obraťte se, obraťte ku pánu bohu svému v celém srdci vašem, v postu a v pláči a v kvílení, a vostávejme hříchův a nepravostí a čiňme pravé ovoce pokání svatého! Nebo čas veliký a hodina již ze snu vstáti. Neb se blíží zlé a přehořké věci na nás nebožátka hříšná; blízkoť jest den zatracení, a pospíchajíť léta přijíti, ale léta, strach, hořká, bídy a psoty plná, dnové bolesti a žalosti, dnové pláče a kvílení, dnové lkání a naříkání, dnové trápení a zarmoucení, dnové hladu a žízně, dnové strachu a ouzkosti plní, dnové mnohým konec života, dnové mnohým zatracení a věčného mučení.

Ó běda a přeběda, kdo bude v těch dnech zastižen ode dveří v hříších a nepravostech, bez života pravdy a pravého pokání! Nebo oheň se jest rozpálil v prchlivosti páně, a hořeti bude naposledy až do pekla, a spálíť zemi s úrodou její a základy hor spálíť. »A, prej, shromáždímť Deut. XXXII. 23—25
na ně zlé věci, a střely mé vystřílímť všecky na ně; zemrúť hladem a snědíť je ptáci žraním přehořkým; zuby šelem dopustímť na ně s prchlivostí zeměplazů a hadů; zevnitř zmordujeť je meč a vnitř strach, mládence a pannu,

1519 dětátko, kteréž prsy požívá, s člověkem starým.«
Deut. XXXII. 32-33 — »Z vinice sodomských jestiť víno jich, a z pod-
městí gomorského hrozen žluči a hrozen nej-
horčejší. Žluč drakův jestiť víno jich a jed hada
nejjedovatějšího, poněvadž není zdravý.« Těmi
pomstami bude a chce pán bůh mstíti nad
hříšníky nekajícími pro velikost hříchův a ne-
ib. 40—42 pravostí. A opět hrozně dí: »Podzdvihnuť ruky
mé k nebi a dím: Živť jsem na věky, vyostřím-liť
jako blesk meč můj, a pochopí-liť soud ruka
má! Navrátímť pomstu nepřátelům mým, a těm,
kteříž měli mne v nenávisti, odplatímť. Napojímť
střely mé krví, a meč můj sžereť maso se krví
zabitcův!« — Tyto všecky řeči boží k těmto
časům jsou také odložené a připravené na tento
národ nešlechetný a lid tvrdé šíje, neobřezaných
srdcí a uší, ježto se vždycky protiví Duchu sva-
Sir. XXXVI. 6. tému. Tejž Duch páně dí: »Obnov znamení a
proměň divy, oslav ruku a rameno pravé, zbuď
prchlivost a vylí hněv, a vyzdvihni protivníka
Isai I., 25 a trap nepřítele.« — A opět dí pán: »Běda! já
se utěším nad mými vrahy a pomstím se nad
mými nepřátely a obrátím ruku mou k tobě,«
— totiž k církvi svaté — »a vyvařím až do čista
trusku tvou a odejmu všecek čistec tvůj.« —
ib. 4 A opět volá pán: »Běda národu hříšnému lidu
těžkému v nepravosti, semeni nešlechetnému,
synům mrzutým; opustili sú pána, rúhali se
svatému Israelskému, odvrátili se zase,« — a
opět: »Že sou zavrhli zákon pána zástupův,
ib. V. 24 a výmluvnosti svatého Israele porouhali se.« —
ib. 25 »Protož rozhněvala se prchlivost páně na lid svůj,
a vztáhl ruku svou naň a pobil jej.« — »Střely
ib. 28 jeho vostré, všecka jeho lučiště natažena a ko-
pyta koňův jeho jako oblak, a kola jeho jakožto
ohromná búře.« — Máť jistě pán spravedlivý
a bůh v prchlivosti zbuzený pohotově střely své
ostré, a všecka lučiště natažená, i koně s vozy
pohotově, jen vytrhnúti v boj proti nepřátelům
svým, a to skrze mnohé a rozličné trestání lidu
hříšného.

To všecko vykládej literně i duchovně,
chybať pomsty páně nebude. Pán zástupův
myslí jistě ty věci, aby strhl pýchu každé slávy,
a ku pohanění aby přivedl všecky slavné země;
ssadíť jistě možné a pyšné a bohaté s stolice,
a povýšíť pokorných; lačné pak a žíznivé na-
krmí dobrými věcmi, a bohaté a slavné opustí 1519
prázdné; i bude za povýšení ponížení, za slávu
potupa, za bohatství chudoba, za radost pláč a
kvílení, za veselé žalost, za rozkoš bolest, za Isai III. 24
sytost hlad a žízeň, za chutnou vůni smrad.
— »Přestane radost bubnův, upokojí se zvuk ib. XXIV. 8
veselících, umlkne sladkost hudebná s písničkou.«
— Všecky ty věci, jimiž se lidé k radosti a k ve-
selí mrzkému zbuzují, v hroznou žalost se jim
obrátí, a ti nástrojové umlknou. A zdaliž i tato
řeč páně skrze Jeremiáše proroka hrozná a straš-
livá není, a v těchto dnech posledních a v časích
nebezpečných, musí se také na nás nešlechet-
ných křesťanech vyplniti, jako někdy na Židech:
»Byšte pak stáli, Mojžíš a Samuel, přede mnou, Jer. XV. 1—4
neníť duše má k tomu lidu; vyvrz je od tváři
mé, ať vejdu. Pakli řkú k tobě: Kam vyjdem?
díš k nim: Toto dí pán: Kdo k smrti, ten k smrti
a kdo k meči, ten k meči; a kdo k hladu, ten
k hladu, a kdo do vězení, ten do vězení. I na-
vštívím na ně čtverú věcí, dí pán: mečem k za-
bíjení, a psy k roztrhání, a ptáky nebeskými
a zvířaty zemskými k sežrání a rozsápání, a dám
je v zbuzení všem královstvím země.« — Žádný
sobě toho neber, ani se tak domnívej, by toliko
Židům příležalo, a na Židech se vyplnilo toto
proroctví Jeremiáše proroka; nebo písma pro-
rocká vztahují se i na budoucí časy, a hrozí
všem národům budoucím pro hříchy až do dne
soudného pomstami časnými a potom věčnými
na věky. Ale jistě pravím a hrozně se lekám, že
nelze se chybiti tomuto proroctví v brzkých
časích, aby se neplnilo na tomto lidu křesťanském
a nešlechetném, a mnohem horším a hříšnějším,
nežli jsou Židé byli, když je pán trestal těmito
ranami.

A ještě více pravím: kdyby pán bůh nechal
tohoto lidu tak nešlechetného bez trestání, zdálo
by se, že bůh bohem není. A protož prorok
svatý, jsa toho jist, že nenechá pán bez po-
msty tak velikých nepravostí; i připomíná ve-
liká svatá dva muže: »Byšta, prý, stála Mojžíš Jer. XV. 1
a Samuel před pánem,« že by jich nechtěl pro-
sících za ten lid pán bůh slyšeti, na znamení
toho, že sou ti lidé náramně velmi pána boha
rozhněvali, poněvadž by nechtěl modlících se za
ně svých nejmilejších přátel a služebníkův usly-

1519 šeti. Nebo o Mojžíšovi tak dí písmo, že byl nejutěšenější člověk, ze všeho lidu pánu bohu nejmilejší, a že měl obyčej se pánem bohem mluviti, jako přítel s přítelem mluví. O Samuelovi také písmo ukazuje, že ihned z dětinství dán byl pánu bohu a často s pánem bohem také jako Mojžíš mluvíval. Z víry držíme a z písma svatého věříme, že jsou svatě a šlechetně živa byla tato dva muže. A teď praví prorok o nich, že kdyby stojíc před pánem bohem modlili se za ten převrácený lid, aby jich netrestal, že by jich nechtěl pán bůh za ně slyšeti! I kohož tedy bude nyní za tento lid křesťanský, mnohem horší, slyšeti pán bůh, rozhněvalý pro velikost hříchův a nepravostí? Ale kdo které pokuty a pomsty zasloužil, tu zde trpěti musí. Ó by věčného zatracení chyba bylo! Ale velmi se bojím, že některé pán bůh setře dvojím setřením, neobrátí-li se ku pánu skrze pravé
Jerem. XV. 2. pokání. A protož dí: »Kdo k meči, ten k meči.«

Ó všemohoucí bože a otče milosrdný, pane svatý! K čemu chováš a nač jsi dal zrůsti tak velikému množství lidu obojího pohlaví? Bojím se, že ke zlému a velmi hořkému jeho chováš! Brousíť se mečové, strojíť se střely, natahujíť se lučiště, pohotově sou děla, napravenéť sú ručnice, připravujeť se zbroj rozličná den po dni. Nespíť ďábel, jako lev obcházeje, podněcuje a popuzuje z dopuštění božího mocných a povýšených, aby se spolu kyselili, hořčili a vadili; poddymujeť satan, aby se oheň zapálil; strach, aby pak až do pekla nehořal! Zapálí-li se a počne hořeti válka a krve vylití, na boží milosti, kdy tomu konec bude! Nesvezeť se jistě na malé, ažť někde paseka a hromada zmordovaných lehne, ažť krví zemi napojí, ažť zlomí rukama nad sebou někteří. Ó co to hrozné a žalostné bude často slýcháno: »Tamto již táhnou! — Hyn spálili! — Tuto hoří! — Vonde pobrali, tu zmordovali, tamto jich tolik set zbito, tuto jich tolik tisíc na placu zmordovaných zůstalo!« — Tu bude množství vdov, nesčíslný počet sirotkův, pláč a křik hrozný a ustavičný od žen a dětí bude; tu naříkání žalostné, rukama lomení bolestné od mnohého lidu bude. Ó křesťané, křtění pohané! Pohleďte, co na se strojíte: takovú vražedlnú a ukrutnú zbraň na se samy a na své bližní strojíte! Běda vám nebožátka, co toho zlým a hořkým musíte požívati! Nečte se nikdy v písmích svatých, ani v kronikách od počátku světa, aby tak mnoho té nešlechetné a ukrutné mistrovstvím ďábelským bylo připraveno na lidi střelby, jako jest nyní všudy ve všem lidu. Z toho vezmi sobě každý rozumný, že když se počne, tak velicí mordové a mnoho vylití krve bude, jako jest kdy bylo od počátku světa. A to dosti snadný rozum, vedlé písma: »Kdo komu jámu kopá, sám do Sir. XXVII., 29
ní upadá,« a tak toto nápodobně lidé na lidi, bratří na bratří, bližní na bližní, křesťané na křesťany budou takovú vražedlnú, mordéřskú, ukrutnú, nemilostivú zbraň a zbroj rozličnú strojiti a vymyšleně připravovati, a zvláště střelbu ďábelskou rozličnou; z víry to pravím a z jistoty mluvím, že se to všecko na jich vlastní hlavy a životy obrátí, a takovými i těmi vlastními věcmi mordováni budou a biti býti musí takovú zbrojí, jakúž na bližní své strojí! A pakli ty všecky čtyry rány a pomsty spolu se shromáždí a v jedněch časích budou, jakož dí pán, Jerem. XXV., 12
mor, meč, hlad, vězení, jakož se k tomu podobně blíží, a chyby nemůž býti pro velikost hříchův a nepravostí napřed pravených, ó běda, přeběda bude hříšníkům nekajícím toho dočkati, ty pomsty hrozné a rány, bolesti a bídy plné že spolu půjdou! Pán toho potvrzuje a jisté býti praví skrze Ezechiele proroka, řka: »Ach, nastojte, na všecky nepravosti a ohavnosti zlých věcí Ez. VI. 11–12
domu Israelského, neb mečem, hladem a morem padnouti mají. Kdož daleko jest, morem umře; ale kdož blízko, mečem padne; a kdož ostane, obležen bude a hladem umře. I doplním rozhněvání mé v nich;« a »Budete věděti, že já ib. 7.
pán, když budú zbiti vaši.« A málo výše dí pán: »I naplním prchlivost mú a odpočinouti ib. V. 13–16
káži rozhněvání mému v nich, a utěším se; a budú věděti, že já pán mluvil sem v horlivosti mé, když naplním rozhněvání mé v nich, a dám tě v poušti« — totiž všecku zemi pro řídkost lidu na ní — »a v potupu národům, kteří okolo tebe jsú před obličejem každého, kdož mimo tě půjdou. I budeš potupa, rouhání, příklad a odiva v národech, kteříž okolo tebe jsú, když nad tebou učiním soudy v prchlivosti a v roz-

1519 hněvání a v trestání hněvu. Já pán mluvil jsem, když pošli střely hladu nejhorší na ně, ježto jim budou smrtonošné, a kteréž pošli, abych zatratil vás, a hlad shromáždím na vás.«

Tato všecka proroctví pána zástupův, krále všech národův, zajisté nadarmo nepůjdú; anižť nemohú chybiti tohoto lidu nepravého a nešlechetného, a pokolení cizoložného, sodomského, nepředejde-li hořké pokání a hříchův zůstání.

Ó kněží, kněží! proč vy dřímete, proč vy spíte, majíc býti strážní a vůdce lidu tohoto? Sami jste se v hříších a nepravostech mnozí uspěli, život rozkošný, zhovadilý vedúc, nic o spasení duší svých nedbáte, a ovšem o lidské duše žádné péče nemáte, abyšte je ku pokání vedli, trescíce je z hříchů a z nepravostí! Hrozíť vám pán strážným skrze téhož proroka: »Strážný prej,
Ezech. XXXIII. 6 uzří-li meč jdúcí, a nezatroubí v troubu, a lid se neostřeže; i přišel by meč a shladil by duši z nich: ten zajisté v nepravosti jat jest, ale krve jeho z ruky strážného požádám.« Ó byšte k tomu písmu přihlédali a jemu právě věřili, že máte hrozný počet z duší lidských pánu bohu učiniti, co jich zmeškáte potřebným trestáním a spasitedlným naučením i z toho, co jich zmordujete na dušech rozličným falešným a nepravým učením, i svým nešlechetným a nepříkladným životem, jedúc a pijíc mozoly jich; jedněm málo a druhým snad nic neprospíváte, jakož se na voko vidí. Ó běda vám na věky bude, nebudete-li hořce se toho káti, i s lidem, kteříž ste takoví; nebo za své i za lidské hříchy musíte na věky v pekle trpěti. Jisté a pravé proroctví páně na vás na mnohých se plní skrze Isaiáše proroka řkúcího: »Strážní jeho slepí, všickni neviděli jsou; všickni psi němí, nemohouce ště-
Isai LVI 10--11 kati; vidúce marné věci, spíce a milujíce sny. A psi přenestydatí, neviděli sou sytosti; sami pastýři neviděli sou nestydatosti, rozumnosti; všickni na svú cestu se uchýlili, jeden každý k lakomství svému.« Nuže, milí kněží a strážní domu páně, sveďte s sebe toto písmo páně a rcete, že to není o vás skrze proroka povědíno; zvíte nebožátka, coť vám ty výmluvy a premování přinesou! 1519

Ale já pak, ač hříšný a všech nehodnější se býti znám před pánem svatým a králem všech věkův, to za jistú a pravú věc pravím, že toto všecko zlé a převrácené v lidu obecném, ti hříchové největší, nepravosti nejohyzdnější skrze vás duchovní, vyšší i nižší, vámi kněžími mnohými přišli jsú na svět a lid obecný. Všecky zlé a nešlechetné příklady na vás sobě vzali; všickni bludové a kacířstva skrze vás pošli, a vy jste je zrodili mnozí svými hovadskými a peskými životy, ne kněžskými, ale lotrovskými. Ne o všechť pravím; známiť sou kněží dobří a ctnostní a zjevíť se také, vedle řeči páně lotři a zloději. »Neb, prý, po užitcích aneb ovocích jich poznáte je.« Třebať vám jistě Mat. VII. 16
i nám všem procítiti a probuditi se ze sna hříchů, a jiné vodění a zbroj duchovní na se bráti proti pomstám a hrozným ranám páně. K tomu pak, že sem řekl, by vaším stavem všecko zlé zniklo, časem příhodným s pomocí páně mohlo by se to široce a prostranně provesti a ukázati zákonem božím, starým i novým, i písmy svatých doktorův.

Ale nyní k jinému oči, prosím pána boha, všickni obraťme, a ku pokání svatému všickni chvátejme, nechajíce všech výmluv z hříchův. Všickniť jsme hřešili, všickni potřebujem pokání a milosti boží. Ještě o těch hrozivých pomstách a setření i zkažení nešlechetného lidu mluví pán skrze Ezdráše proroka[a]): »Běda světu i těm, kteříž přebývají na něm; nebo přiblížil se jest meč a setření jich, a vstaneť lid k boji a meč v rukú jich. Budeť zajisté neustavičnost lidem, jedni druhých se zmocňujíce; nebudúť dbáti na krále svého i knížete, cesty skutkův svých v moci své; požádáť zajisté člověk do města jíti, a nebudeť moci. Pro pýchu zajisté jich města zarmoucena budou, a domové jich vypalováni a převracováni budou, a lidé báti se budou; nesmilujeť se nižádný člověk nad bližním svým.« A málo níže dí prorok[b]): »Běda mně, běda mně! Kdo

[a]) Není v písmě, nýbrž v apokryfu, t. zv. IV. kn. Ezdrášově, kap. XV., 14—19. — [b]) Tamže XVI., 17—29, 34—37.

1519 mne vysvobodí v těch dnech? Počátek bolestí a mnohé lkání, počátek hladu a mnozí zhynou, počátek bojův a strachovati se budou všickni. V těch věcech co učiním, když přišly by zlé věci, aj hlad a rána, a zarmoucení i soužení? Posláni sou bičové na polepšení, a v těch ve všech věcech neobrátí se od nepravostí svých, aniž na biče pamatovati budou vždycky. Aj budeť obilé lacino na zemi, tak že domnívati se budou poslaný býti sobě pokoj. A tehdyť zplodí se zlé věci na zemi, meč a hlad i veliké pohanění; hladem zajisté mnozí, kteříž přebývají na zemi, zhynou, a meč zatratí jiné, kteříž zůstali by po hladu, a mrtví jakožto lejna pometáni budou, a nebude, kdo by potěšil jich. Opuštěnáť bude zajisté země pustá, a města její svržena budou, a neostane, kdo by zemi oral, a kdoby ji sil; dříví vydávati bude ovoce, a nebude kdo jeho sbírati; hrozen zralý bude, kdo tlačiti bude jej? Budeť zajisté městům veliké zpuštění, žádati zajisté bude člověk člověka viděti, nebo hlas jeho slyšeti. Zůstaveni budou z města deset, a dva z pole, kteřížto kryli by se v hustých hájích a v rozsedlinách skal. Lkáti budou panny, nemajíce ženichův; kvíliti budou ženy, nemajíce mužův; plakati budou dcery jich, nemajíce pomoci; ženichové zajisté jich v boji stráveni budou, a muži jich v hladu vytříni budou. Slyšte slova tato a poznejte je, služebníci páně, aj slovo páně, přijměte je!« Tyto řeči pána zástupův, boha všemohoucího a krále všech věkův jistě nemají bez strachu přijaty býti, ani lehce váženy; poněvadž sou řeči ne lidské, ale řeči pána velikého a pravdomluvného, v jehožto svatých ústech lest není shledána.

Aniž kdo věrný má se domnívati, aby k těmto časům nebezpečným a dnům Antikristovým nebyly příležité, jako i prvních časů, když sú se vyplňovaly, na velikých hříšnícich tyto pomsty hrozné. Takovéžť sú moci tyto prorocké řeči; a dím, že mnohem příležitěji smířejí se k těmto časům a ke dnům posledním, v nichž jest vzešlo na vrch všeho zlého a převráceného, tak velikých hříchův a nepravostí, kteříž jsou byli za dnův Noe a v čas potopy všeho světa, jakož byli za dnův Lotových a propadení Sodomských a Gomorských; takovíť jsou hříchové nešlechetní a nepravosti sodomské, a mnohem větší v tomto ne křekřesťanském lidu, ale dím, nad pohany zpohanilém. 1519

I kterak, prosím, neměli by tak velicí hříchové a nesčíslné nepravosti mštěny býti? — poněvadž za zákona přirozeného, za zákona psaného, skrze Mojžíše daného, i za zákona nové milosti a pravdy skrze Ježíše Krista daného vždycky činíval pán bůh pomsty časy svými nad mnohými lidmi hněvajícími pána boha hříchy svými velikými. Toho se doptáš v zákoně páně i v jiných písmích jistých. O tom dí apoštol k Židům: »Každé přestoupení a ne- K Žid. II. 2
poslušenství vzalo spravedlivú pomstu;« kterak pak my uvarujeme se pomsty, zmeškáme-liť tak veliké spasení? Obojí pomsty báti se máme pro hříchy nekající, nejprv časné a potom v pekle věčné. A pakli se vždy nezdá někomu věřiti řečem prorockým a slovům páně, že by v brzkém čase se plniti měly na tomto lidu ne- Moudr. II. 21
šlechetném, takový se lekej a boj řeči pána Krista: »Zlost, prej, oslepila oči jich,« a opět dí: »Slyšením slyšeti budete, a nebudete rozuměti, a vidúce uzříte a nesezříte; neb jest Mat. XIII. 15
ztučnělo srdce lidu tohoto,« — totiž hříchy a nepravostmi srdce ztučnělo, — »a ušima těžce sou slyšali a oči své zavřeli, aby nikdy očima neviďali a ušima neslyšali a srdcem nerozuměli, aby se neobrátili, abych jich neuzdravil.« A opět dí Duch svatý: »Cesta hříšných tmavá jest; Žalm IV. 19
nevědí, kde klesnou.« — A pakli kdo tomu smíti se bude, lehce a za žert tyto všecky řeči páně položí sobě, buď ten kteréhokoli stavu, a správce světský a neb duchovní nad lidmi ustavený, boj se řeči pána zástupův proti sobě skrze Isaiáše proroka: »Slyšte slovo páně, muži Isai XXVIII. 14
posměvači, ježto panujete nad lidem mým, který jest v Jerusalémě. Neb jste řekli: »Učinili jsme úmluvu s smrtí a s peklem smluvili jsme se; bič rozmohlý aneb pomsta boží když půjde, nepřijde na nás; neb jsme položili [v] lež naději naši a lží ohradili jsme se.« — Ó co to veliké bláznovství jest, ve lži naději míti a lží se jako zdmi ohražovati, a pravdu páně potupovati a jí se posmívati!

Takových a k těm podobných jistě mnoho

1519 lidí jest na světě v těchto dnech Antikristových, a zvláště u lidí mocných a povýšených světa tohoto, i mnohých duchovních, a přes to, kdož sou řečem páně nepovolní a k věření nesnadní, zvědít po malých časích, když pomsty boží půjdou a oni když utíkati budou z komory
II. Paralip. XVIII., 24 do komory, z pokoje do pokoje, s oným Sedechiášem, synem Kanan. Bojím se, že mnozí neuvěří řečem páně, aniž života změní, až nad sebou rukama zlomí a v křik hrozný a v pláč žalostný se dadí. Skrytéť jsou tyto věci před očima hříšníkův, jako před Jerusalémskými v času Květné neděle, když je pán Ježíš navštívil a nad nimi až do zalknutí plakal, řka:
Luk. XIX. 42 »By poznalo, i ty by totiž plakalo, a zajisté v tento den tvůj, kterýž ku pokoji tobě jest; ale nyní skryty jsou od očí tvých. Nebť přijdou na tě dnové, a obklíčí tě nepřátelé tvoji náspem a oblehnou tě a súží tě se všech stran.« — Takť jsou skryté ty pomsty a rány velmi hrozné před očima všech hříšníkův nekajících, ježto mají s světem, ďáblem, s tělem ve dnech svých pokoj.

Ještě a opět pokorně prosím a žádám z milosrdenství, a z lásky napomínám, pro spasení všech vás volám, ó milí páni Pražané, k vámť jsou řeči tyto a slova pána zástupův! Ó prosím, nezatvrzujte srdcí vašich k slovu páně, ale odevřiž pán srdce vaše v zákoně svém svatém. Tuto příčinu znejte, proč k vám předkem pán nebeský a král věčný toto poselství skrze mne nehodného, hříšného, zmařilého, syna marnotratného, služebníka svého, posílá: jedno proto, že města vaše jsú hlava a předek všech měst v zemi této České; a jakož města vaše jsú hlava a předek všech měst v zemi této, a že jsou nejznamenitější, největší, a lid v počtu největší. A jistá jest věc a snadný rozum, že u veliké a hluboké vodě veliké a mnohé ryby bývají; a též v lese velikém a hlúbém [1]) veliká divoká a velmi ukrutná zvěř bývá. Tak u vás, milí Pražané, bojím se, že se nápodobně shledá, že u vašich městech, slavných a velikých, velicí hříchové a těžké nepravosti trvají.

A protož ta druhá příčina bude tohoto poselství páně k vám, jako k oněm Sodomským 1519 Genes. XIX.
poslal anděly své svaté pán, k Ninivetským svatého proroka Jonáše; k Sodomským anděly Jonáš III.
poslal, aby toliko spravedlivého Lota z Sodomy vyvedli s jeho čeledí; Jonáše pak svatého k Ninivetským poslal, že ještě po čtyřidceti dnech, a Ninive se propadne. To tak krátké kázaní uslyšavše, všickni pokání činili, od nejvyššího až do nejnižšího, až přišlo slovo k králi ninivetskému, kterýžto vstal s stolice své a odvrhl od sebe roucho královské a oblekl se v pytel a sedal v popele, a všem přikázal, aby pokání činili, aby se postiii, lidé a hovada. A více přikázal král, aby jeden každý odvrátil se od své zlé cesty a od nepravosti, kteráž v rukou jich jest. Ó svatý a šťastný kazatel Jonáš! Ó povolaný a schopný lid ninivetský, jenž tak krátkému kázaní a nemnohým slovům páně uvěřili! Já pak, hříšník nehodný, z vůle páně k vám poslaný, s žádnú řečí vysokú, ani s múdrostí světskú lidskú, zvěstuji vám svědectví Kristovo, abych se okázal mezi vámi, že nic jiného neumím, jediné Krista Ježíše, a toho ukřižovaného, jehož život chudý, tichý, plačtivý, našeho spasení žíznivý, milosrdný, čistého srdce i těla, pokojný, všeliké protivenství trpící, každé rouhání i bezpraví snášející, kterýžto zmařil sebe samého, spůsob služebníka přijav, ponížil se samého, učiněn jsa poslušen až do smrti a až do smrti kříže. Toť vám zvěstovati mám s pomocí páně; nic nového, ale přikázání to, kteréž bylo od počátku, v němž věčný život záleží. Cestu také ouzkou a bránu těsnou k věčnému životu ukazovati mám, hříchy smrtedlné, nepravosti pekelné abych s pomocí boží kazil, rušil, vyplel, rozptýlil a rozmetal; ctnosti pak abych chválil, velebil, jim učil k nim vedl, k nim napomínal, je štípil a stavu žádnému abych nepochleboval, aniž osob přijímal, všecky abych trestal, světské i duchovní, vyšší i nižší, bohaté i chudší, ale sám se v trestání hodné abych všem vydal, ode všech pomoci a rady slušné abych žádal, a spasitedlné naučení abych ode všech, malých i velikých, přijímal, ke všem abych se trpělivě,

[1]) V rkp. »hlúpém«

1519 laskavě, lítostivě měl, všecky abych ku pokání pravému vedl a k vostání konečnému hříchův všech abych každému radil, a jako z ohně je vytrhoval, vo to abych s lidem ve dne i v noci pracoval, za to nižádných věcí časných a tělesných nežádal, leč ten pokrm skrovný a nápoj rovný: odvážiti se protivenství, rouhání, posmívání, hanění od světských i od duchovních, nebáti se žaláře, nelekati se bití, nestrachovati se smrti, ale to s pomocí mého pána Ježíše Krista milostivého, to všecko plně a zachovávaje, abych se vždycky nížil a kořil. To všecko svrchu jmenované chce pán do mne míti; a v tom jsa, abych jeho poselství řídil. Ale k tomu ke všemu chce do mne, abych se všech hříchův smrtedlných varoval a všedních, pokudž mohu nejvíce, abych ucházel; k tomu ctnostně, šlechetně, mravně abych živ byl, maje víru pravú, boží, jistú, živú o všech věcech, kteréž chce pán za víru míti. Na to na všecko abych se často posilňoval Duchem svatým a předrahou krví pána našeho Ježíše Krista pod obojí spůsobú, jakož ráčil ustanoviti za večeři svatou svou posledního čtvrtku před svú smrtí svatú. Ó jak mnoho chce pán do mne míti! — a já hříšník velmi toho málo mám, a jako nebe od země daleko jsem od toho! Sama toliko vůle o to stojí a toho ustavičně na pánu žádá.

A protož pokorně prosím, pro pána boha žádám, pro ukřižovaného pána Ježíše Krista prosím a žádám všech lidí vůbec, vyšších i nižších, duchovních i světských, bohatých i chudých, nábožných i kajících: proste a modlte se za mne všickni pánu bohu všemohoucímu a králi všech věkův milosrdnému, ať mi k tomu ke všemu ráčí svú pomoc a sílu dáti, abych nic proti jeho svaté vůli nečinil, nepůsobil, nedržal, ani nemyslil, co by mělo mně i jiným skrze mne škoditi při věcech spasitedlných a duchovních; ale abych se vídal ve všech věcech jako pravý služebník boží ve mnohých trpělivostech, v svatém a šlechetném a právě kajícím životě, k tomu za pomoc a orodování všech věrných prosím a žádám.

Opět a ještě prosím pro pána velikomocného, boha milosrdného, všech stavů vůbec i každého pohlaví, mužského i ženského, vdovského i pa-

nenského, prosím pokorně, žádám plačtivě: obraťme se všickni spolu ku pánu všemohúcímu a bohu dobrotivému skrze pravé pokání a všech hříchův zůstání. A kdožkoli toto písmo neb sepsání čísti anebo čtúcí slyšeti bude, prosím, každý modl se za mne hříšného pánu bohu, ať mi dá to konati, v čemž mne chce míti, abych jeho svaté dílo statečně provozoval. Ó věrněť a spravedlivěť se chci každému takovúž měrú odplatiti, nepřestávaje ve dne i v noci za jednoho každého prositi a orodovati a ku pánu milosrdnému tlouci. 1519

K vám pak nyní z vůle boží, ó páni Pražané, se beru, k vám oči obracím, k vám tváří v tvář mluviti budu, což vůle páně ráčiti bude: přijměte, prosím, a sneste mne pro pána boha, ne pro mne hříšného, ale pro řeči a slova pána a krále mocného! A protož, milí páni, a přátelé v pánu bohu milí, zřeďte a spůsobte místo slušné a pokojné k mluvení slova božího. A pakli by vám se toho učiniti nezdálo, praví pán zástupů: že země jeho jest i plnost její, an sám jsa mistr a pán, učitel výborný a kazatel dokonalý, kázával na pouštěch, v poli, na břehu mořském, v městech, v městečkách, v domích, ve školách, na náměstích, v oulicích, ve vsech i v chalupách; apoštoly své týmž obyčejem poslal, aby kázali a učili všudy, nejen v chrámě páně; ale však jsou proto chrámu páně nepotupili. A já také pravím, že v chrámu páně slušné, hodné kázati, učiti, poslouchati slova pána zástupů, modliti se, přijímati tělo a krev pána Ježíše, a všecky jiné božské a spasitedlné věci působiti s nábožeństvím a s živou vírou, to všecko býti má; ale slovo páně kázati, mluviti, učiti, napomínati, modliti se, písně svaté zpívati, pána boha chváliti v domu, na rynku, na ulici, na břehu, na poli, mezi ploty, na cestě, všudy hodné a spravedlivé, a nedím toliko od kněze, ale i od lejka prostého, komuž by pán z milosti své ráčil k tomu darův svých popříti a v nich mu dal prospívati. Neníť nic proti zákonu božímu a ani proti písmu svatému, děje-li se jedné pro čest a chválu boží, pro spasení své a lidské; k tomu není-li bludné a scestné proti vůli boží. Takového lejka každé učení a napomínání můž široce a prostranně

Žalm XXIII. 1.

1519 zákonem božím a písmy svatými dovedeno a potvrzeno býti, a že to býti má i bývalo jest za prorokův, za apoštolův, i za Krista pána i za doktorův svatých. Za apoštolův byli učitelé a pomocníci apoštolští v učení a kázaní slova páně, a nebyli všecko kněží. A protož, milí páni Pražané, ale dím raději, spolubratří, to vědúc a znajíc, opatřte tu věc jako moudří muži a opatrní a ředitelé a správce veliké obce, a mnohého lidu potřeby obmýšlejíc. Však pak vašeho časného a tělesného nic nežádám, aniž potřebuji; ale vás samých a spasení duší vašich, toho lačním a žíznim. Také se toho žádný nedomnívej, abych koho v stavu jeho měl kaziti a řádu dobrém bořiti a rušiti, stavu duchovního i světského: ale hříchům a nepravostem, neřádům a zlostem proti zákonu a vůli páně, těm všem nešlechetnostem odpovídám a proti nim býti musím; je kaziti a rušiti míním a chci s pomocí pána a krále velikomocného, boha nesmírně silného, stůj pak a trvej, dokudž koli toho života mizerného a hříšného. V tom pak ve všem žádné té věci nejmenší na sobě nezavazuji, ani nezakládám, ale všecko v mocné ruce páně dávám a v jeho přesilné rámě.

Doufám, věřím, že pravdú páně pohrzeti nebudete a mne, osobu hříšnú a chatrnú, do času přijmete a do vůle páně strpíte; neb také k jiným městům a obcem jíti se musí a jim též jako i vám hříchy oznámiti a je vošklivití, a království nebeské jim zvěstovati, ano i sedlského lidu se opustiti nemůže, a ovšem povýšených světa minouti se nemůž. Práce zajisté nastává, a na místě ležeti se nedopúští. Milost boží s vámi se všemi, a pokoj páně, kterýž převyšuje všeliký smysl, ostříhej srdcí vašich i rozumů vašich v Kristu Ježíši pánu našem!

Dáno na horách u sv. Vojtěcha[a]) blíž od hory Boubínské, léta páně tisícího pětistého
28. po září devatenáctého, ten tejden po sv. Václavě.

Matěj.

Máš již tuto, Čechu milý, příkladné, důvodné a užitečné napomenutí bratra Matěje poustenníka, muže bohabojícího, pravdu a spravedlivost jeho i zachovávajícího, i jiné k témuž skutečně napomínajícího. Máš, pravím, napomenutí, naučení i výstrahu. Nachyliž tedy otevřeného ucha, a užitečné naučení přijma, jsi-li v počtu těch, o kterýchž se tuto zjevně vypisuje, nechceš-li i časně i věčně s nimi zahynouti, jakž můžeš se od nich odměs, odtrhni, a může-li býti, odleť a k pravému pokání se obrať! 1519

Aniž se na tom co urážej, že Matěj, nejsa stavu duchovního neb dím kněžského, duchovně napomíná, učí a výstrahu dává, poněvadž dobře činiti prvotně vlasti své, potom přátelům i všechněm lidem a pak teprve samému sobě každý od přirození povinen jest. Takéť učitele a vůdce naše duchovní některé zjevně oznamovati vůbec, a za užitečné věc vypravovati slýchá, že by nejvyšší kníže kněžské ne Kristův náměstek, ale Antikrist, ne biskup, ale šelma byl, a že se církev svatá, někdy pravá matka bez vrásky a všeliké poškvrny, již netoliko v macechu ukrutnou, ale i v nevěstku hanebnou obrátila. I nezdá mu se s Antikristem proti Kristu býti, podlé toho jich ohlašování, též synem šelmy a synem nevěstky.

Z té příčiny snadě se domyslíš, proč v zemi této výborné roty a sekty, i odkud povstavše podnes trvají; ježto mnozí duchovní, více všeteční nežli rozumní, ne Levitové, ale Chamové otce svého i matky své hanby netoliko nepřikrývají, ale jakž nejvíce mohou, všem vůbec ji zjevují a za největší vtip, múdrost a prospěch neb vzdělání i duší lidských i své vlasti, — kteréž tím všickni povinni jsme, — to pokládají. Ti jistě Valdenští bratří, sekta v zemi této již nerozmohlá, před časem obráceni jsouce, z řádu vystoupili, a podnes svou sektu, jakž mohou, líčí, premují a zastávají. Takéť nemalá příčina sektářův v této zemi jest život neřádný některých duchovních a obcování nepříkladné, kteřížto což slovy důvtipnými den ode dne usilují stvrzovati, to skutky svými na oko zjevně ruší a kazí a v nic obracejí; ježto lid obecní vždy více skutky nežli slova sobě váží a oblibuje. Ty se dobře měj, a užitečnému napomenutí ucha nachýle, pravdě také místo dada povol![b])

---

[a]) Asi Lštění v Prachensku, kdež podnes říká se »sv. Vojtěch, hora sv. Vojtěcha«. — [b]) Doslovy psaly patrně dvě různé osoby.

REJSTŘÍK.

(a, b při čísle značí sloupec, číslo prosté značí sloupce oba pospolu.)

Abakuk, prorok žid. (v bibli), 39 a.
Abel, syn Adamův (bibl.), 304 a.
Abraham, patriarcha (bibl.), 201, 204 b, 351 a;
— kněz, 1519 utopil se, 356 a.
Absolon, syn kr. Davida (bibl.), 29 a, 165 b.
Aciabus, vnuk kr. Heroda v Galileji, 281 b.
Adam (bibl.) 384.
Adama, město (bibl.), 380 a, 385 b.
administrátor podjednou 376 b, 378 b;
— — viz Žák;
— podobojí, v. 1570—20 Korambus, 1520—23 Šišmánek, 1523 Duchek, Jan Kulata;
— 1523—29 Cahera, 1530 Třeboňský, Unhošťský;
— — řád o volbě, povinnosti *a-ově* (1524) 21 b, 22, 24 b, 46, 72 b, 143 b—144 b, 310, 319 a, 355 a;
— — odvolání k *a-ovi* 43 a;
— — sesazen (1520) 356, (1523) 109 b, 359 a v. Korambus, Šišmánek;
— *a-oři* čtyři (1523) 44.
Adrian VI., papež (1522—23), 321 b.
advent v. půst.
Aeneas Sylvius (Pius II.) sepsal kroniku českou 139, 301, 304 a, 305 a;
— 1462 odvolal kompaktáta 161 a.
Aepicurei (Epi-) v. Epikurejci.
Affares v. Faros.
Ager v. Jager.
Achab, král israelský (bibl.), 133 a, 267 b;
— jeho proroci 137 a.
Achitofel, vojevůdce židovský (bibl.); rady jeho 29 a, 236 b, 328 b, 339 b.
akademie v. Praha, universita.
alafance 1524 brány od konšelů pražských 236 b, 247 a.
Albertisté, stoupenci Alberta Veilikého, 347 b.
Albrecht Rakouský 1436 při vyhlášení kompaktát 305 a;
— 1438—9 králem českým 139.
Albus z Ourazu Václav M., místopisař zemský, 1524 radí purkmistru k opatřením; choť jeho Anna Ratajská 51 b pozn., 53 b, 54 a, 222 pozn., 316 a, 317 b, 373 a.
Alexander, rytíř český, 1490 čtvrcen pro spiknutí proti králi 7 b.
almužny, 1523 vyznání o nich 327 a.
Aman, úřed. perského krále (bibl.), 106, 236 b, 240 b, 338 a.
Amasa, vůdce žid. (bibl.), 149 b.
Amos, náčelník Malé stránky bratrské (1495), 211 pozn.
anabaptisté v. Münzer, novokřtěnci.
sv. Angela (*Andělský*) hrad v Římě, 1527 dobyt cís. vojskem 234 b, 235 b.
Anna de Foix, choť Vlad. II., † (1506) 8;
— Jagellonská, dcera Vlad. II., choť krále Ferdinanda I., 1503 narozena 8 a;
— — 1515 zasnoubena a oddána 8 b, 10 b;
— — 1527 korunována v Čechách 220, v Uhrách 228 a; porodila syna Maximiliana 225 b;
— — 1528 přijela do Čech a porodila dceru Annu 236 a;
— — 1530 přijela do Čech 269 b;
— dcera kr. Ferdinanda a Anny, 1528 narozena 236 a.
Ansbach (Onšpak), m. ve Švábsku pod panstvím braniborským, po r. 1530 útulek Caherův, 264 b, 338 b.
sv. Anežky klášter v. Praha, klášt. sv. Františka.
Antikrist, svůdce církve a papeže, 47 a, 63 a, 111 b, 112, 301, 302;
— *A-a* následování 145 b, 146 a, 147 b, 148 a, 150 b, 151 b;
— *A-ovy* dny 380, 386 a, 393 a, 395 b;
— *A-ovi* kněží 202 a—206 b;
— *A-ovy* šibřinky 144 a;
— *A-ů* spíláno papeži 139 a—140 a;
— *A-ů* spíláno králi Zikmundovi 137 a;
— *A-ův* ovčinec líbí se Čechům některým 123 b.
Antiochos, král syrský (bibl.), 281 a.
de antiquitatibus knihy Josepha Flavia 2 a.
aparáty kněžské 170 a, 198 a.
apatéky 168 b;
— *a.* v Starém městě P. na malém rynku 179 b;
apatékářské věci 136.
apoštolé čeští v. Crha a Strachota;
— Kristovi 36 a, 37 a, 63 b, 145 b, 146, 147, 151 a, 156 a, 200 a, 201, 203, 242 pozn., 293 b, 309 b, 312 a, 325 a, 346, 351 a, 395 a;

apoštolé evangelisté 39.
apoštolský: *a-ké* stolice autorita 115 b, 153 a, 322 a, 323 b; .
— *a-ké* učení 300 b.
z Aquina v. Tomáš sv.
arcibiskup 382 a;
— ostřehomský v. Salkan;
— pražský; 1435 majestát na jeho volení 138 b;
— chtěl jím býti Rokycana 137 a, 301 a, 304 b, 305 b; volen Rokycana 138 a—140 b;
— *a-em* 1524 chtěl míti syna Karel Minstrberský 29 b pozn.;
— — 1524 má světiti podoboji 115 b.
arciděkani podle br. Matěje 382 a.
Arezzo, Arethum, m. v Italii, ve válce 1527, 232 a.
Ariani, stoupenci Ariovi ve IV. stol., 347 a.
Aristoteles, mudřec řecký; citáty z jeho knih 2 b, 245 a. 354 b, 259 a;
— jeho Elenchy čtou na univ. pražské, 356 a.
Aron, velekněz žid. (bibl.) 338 a.
artikuly pražské v. kompaktáta;
— Rokycanovy (1444) 140 a;
— královské 1522 na sněmu 358;
— (1524) sjezdu podobojích o hromnicích 21—25, 83 a, 93 b, 100 a, 144, 292 b, 302 b, 303 b, 314 a, 315 a, 333 a;
— strany Paškovy (květnové) proti pikartům 90 b, 91 b, 92 b, 97, 308—315 b, 329, 334 b;
— obecní schůze 9. srpna 316 a;
— obecní listopadové proti vězňům 72 a—72 b, 94 a, 97 b, 98 a, 100 b, 127 b, 220 b, 246 b, 254, 260, 261 a, 291 b, 293 a, 318 a—320 b, 318, 328, 361 b;
— 1525 sněmu o jednotu nábož. 114—115;
— 1529 obecní 253 b, 254 b, 255 a;
— kněžské nezákladné 147 a;
— v. kompaktáta, nápravy, sjezd v Kolíně, zápisy.
Asvér, král perský (bibl.), 106 a.
Augustin svatý, učitel církevní, 32 a, 120 b;
— Lucian, biskup sancturienský a český podoboji, 1482—93, hrob jeho v Týně 126 a;
— řád sv. *A-na* v. Michal, Luther.
Aureus v. Pipa.
Babylon římský 204 b, 205 b, 300 b.
babylonský: *b-ké* zajetí, vězení 1525 líbí se Čechům 123 b, 260 b;
— *b-ký* král viz Nabuchodonozor.
Babylonští (bibl.) 199 b.
bakalář v. Hroch, Jan, Písecký;
— bak. pražští uvěřili Lutherovi (1524) 367 a.
Bakovský v. Havel od stříbrné růže.
Balák, král (bibl.), 111 a.
Balbín Bohuslav, historik český, 1 pozn., 117 pozn.
Báně Zlaté, m. v Uhrách, (1525) 155 a, 324 b.
sv. Barbory kostel v. Praha, klášter sv. Františka.
Bartoš nožíř, konšel malostranský, 1524 původ bouře tamní 57 pozn., 78 b, 79 pozn.;
— písař, spisovatel kroniky. Příhody jeho: 1483 v mládí dívá se na triumf Pražanů 289 b;
— — 1512 je písařem na Malé straně 79 pozn.;
— — 1516 písařem perkmistrským 11 pozn.; prodal dům, 56 pozn.; měšťanem 5 a;
— — 1519 kostelníkem u sv. Jiljí 58 pozn., 76 pozn.;
— — 1524 vykládá list Pražanů do měst 61—62;
— — 1525 hádá se s prelátem o řeč Paškovu 117 a až 118 b;
— — vypovědín a hájí se 166—168 b, 270, 272 b, 275 a—276 b, 277, 278;
— — 1530—32 smlouvá se s Pražany 278;
— — povaha, pravdomluvnost 106 pozn.; úsudek o Kalencovi 68 pozn., polemika s Piseckým 294 b;
— — rodina: 1525 choť Markétu vybízejí židé k úplatkům 169 a;
— — 1532 dcera Marta se vdává 127 pozn.;
— — majetek: domy 51 pozn., 56 pozn., 132 pozn.;
— — kronika, proč sepsána a jak 1, 5, 289 b, 294, 305 pozn.;
— — zmínky o *B-ovi* v pozn. 162—187, 205, 208, 221, 231, 301.
barvíř bil se o víru (1524), 103 a.
Basilej, Bazilí, m. ve Švýc., působištěm Erasma Rotterodamského 30 a; — basilejská kompaktáta v. kompaktáta; — Basilejské koncilium v koncilium.
bavorská knížata (1525?) válčí s pány Švihovskými 273 a;
— při mají s p. ze Šternberka 337 a.
Bazilí v. Basilej.
Beckovský Jan Frant., kronikář č., 230 pozn.
Běchovský Pavel 1527 konšelem 249 a.
bekyně, dům jejich. v. Praha, domy, Templ.
Bělá u Bezděze v. Špetle.
Bělehrad, m. v Srbsku, 1521 a 1526 dobyt od Turků 191 a, 357 b;
— Stoliční v Uhrách, 1526 pohřeb kr. Ludvíkův 193;
— — 1527 poddal se kr. Ferdinandovi 226 b.
Benátky vlaské 1527 nepřáteli císařovými 232;
— svěceni tu kněží podoboji 86 b, 355 a.
Benedikt sv., Beneš, 32 a.
Beneš ručnikář, soused pražský, 1524 mluví proti kn. Martinu betlémskému 311 b, 312 a, 313 a;
— svatý v. Benedikt.
— trubač poslů praž. v Budíně (1525), 155 a, 324 b.
Benešov, m. na jih Prahy, 1525 v blízké vsi pochován Duchek kramář 179 b.
Berengar z Toursu, sektář XI. stol.; stoupenci jeho 347 a.

Berka z Dubé Zdislav 1523 nejv. sudím 15 pozn.;
— Jindřich na Dřevenicích, 1532 hejtman zem., smlouvá Pražany a M. Brikcího 373.

Beřkovský z Šebířova Radslav, nejv. písař zemský, (1523) zbaven úřadu 14;
— ve styku s klášterem Tepelským 374 b, 378 b, 379 b;
— jeví se poběhlým od víry 15 b;
— 1524 oblíben u lidu, 29 pozn. 377 a;
— 1525 v Budíně 152 a, 323 a; stará se o sněm 380 a;
— v Míšni 375 b.

Bernard z Clairvaux sv., Bernart, Bernášek, učitel církevní, 32 a; citát jeho o svatých 63 b.

berně 114 pozn., 156 b, 165 a, 195 b, 325 b, 358 b, 360 b, 384 b.

Beroun m.; berounský farář, v. Jan;
— *b-ští* měšťané (1524) 57 b.

Berounský v. Krček.

z Běšin v. Jeptiška.

Betlémská kaple v. Praha, Betlémská kaple;
— betlémský v. kn. Martin betlémský, Třeboňský.

bezpraví 162, 163 b, 166 a, 254 a, 259 b, 278 a, 290 b, 295.

Bílý Donát, zeman, 1518 zabil rychtáře staroměst. 355 b.

biřici 147 b, 149 b, 212 a, 215 b, 241 b, 243 b, 244 a, 295 b; v. Praha, biřic.
— při popravě 340 b;
— volání na bludné lidi (1525) 134 a.

biřicka 280 pozn.

birity německé v Čechách oblibovány (1519) 367 a.

biřmování v. svátosti.

biskup nejvyšší, 154 a;
— *b-ové* římští 32 a, 148, 219 b, 302 a, 303 b;
— — zavádějí církev 243 b;
— — mají světiti podle kompaktát podobojí 121 a;
— — úsudek Caherův o nich 302 b; úsudek br. Matěje 382 a, 385 a;
— *b.* podobojí v Čechách kdyby byl 333 b;
— český v. Augustin Lucian, Crha, Filibert;
— moravský, olomoucký, v. Crha, Thurzó;
— ostřehomský v. Salkan;
— pasovský v. Faber;
— rábský v. Goston;
— táborský v. Biskupec;
— tridentský v. Clesius;
— vácovský v. Salkan;
— *b-ové* uherští proti praž. měšťanům (1525) 80 a;
— — ohroženi v Budíně 154 a, 324 b;
— podle br. Matěje 382 a, 385 a.
— v. i suffragan.

Biskupec Mikuláš, bisk. táborský, v polemice s Chelčickým 304 pozn.

biskupský: *b-ká* pravomoc podle kompaktát 119 a, (1525) 115;
— *b-ké* učení zavrhuje Cahera (1523) 144;

biskupské vítězství nad pravdou 206 a.

biskupství v Čechách 1435 slíbeno Rokycanovi 301 a, 304 b;

biskupství v Čechách chce dojíti Lupáč 137 a;
— — 1524 chce dojíti Cahera 29 b, 111 a, 141 b, 314 b;

bitvy o víru mezi Němci 103 a.

Blahoslav Jan, č. Bratr; spis O pův. Jednoty 140 pozn.

blázni 78 a—79 a.

Blažej, Blažek z Poříčí, soukeník, měšťan a konšel N. m. P., ouředník král., stoupenec Hlavsův, 1524 v bouři uvězněn 27 b, 55 b, pozn. 295 a, 316 b, 317 a;
— slyšán před knížetem 81 a, 330 b, 334 a;
— 1528—9 jedná s konšely 239 b, 251—253 b, 254 b, 255 b, 256 b, 258 a—259 a.

Blažek z Týna, 1526 vůdce Pražanů proti Turkům, 192 a, 196 a; viz Blažej;

bludaři, bludní, kacíři, sektáři, změtenci 36 b, 73 a—74 b, 90, 92, 97 b, 99, 100, 104 b, 125 b, 127 a, 129 b, 130, 133 b, 135 b, 200, 203 a, 208 pozn., 209 a, 211 b—218 b, 241 a, 244 b, 287 a, 290 b, 310 a, 317 a, 319, 320, 327 a, v. Bratři, traktáty, učitelé; Jiří flašněř, Kalenec, Ludvík malíř, Marta z Poříčí, Mik. vřetenář, Klára, Münzer, novokřtěnci, pikarti, Táboři, Václav pasíř.

bludy, kacířství, sekty 47 a, 49 b, 82 a—85 a, 98 b, 99 b, 103 b, 115 a, 136 b, 140 a, 144 a, 145, 147 b, 148, 153 a, 170, 186 a, 187, 202 a, 203, 204, 244 b, 267 b, 271 b, 276 b, 278 a, 304, 310, 311, 314 b, 322, 323 a, 328 b, 329 a, 330 a, 332 a, 333 a, 334 b, 340 a, 347 a, 358 b, 359 a, 361 b, 363 b, 364 a, 381 b, 382, 388 b, 391, 395 b — vmýšleny dobrým lidem 35 b — odvolávány 321 b — lutherské 144 a — pro bludy odsouzen Rokycana (1465) 140 a.

bohoslužební řád (1525) 113 a.

Bohuslav, farář kutnohorský, v. Zralý;
— kožišník, konšel N. m. P., 1524 oznamuje purkmistru novinu 52.

Boleslav Ml., m., sídlo Jednoty bratrské, 211 pozn., 276 b, 278 b; v. Bratři, Krajíř, Sýcin.

Bonaventura sv., učitel církevní, 32 a.

Bonuše Jan, soused pražský, 1524 před bouří 65 a, 334 a; jat a zmučen 64 b, 165 a, 335 b, 376 b; svědčí proti Paškovi 94 a pozn.;
— 1525 odešel do Boleslavě 278 b.

Bor v. ze Švamberka.

Borbonské kníže v. Bourbonský.

Bořita v. z Martinic.

Boršík Matouš, rychtář novoměstský, 1524 měl zjevení zbrojnošů 69.

bosáci, mniši, vyhnáni v říši 231 b; vznikli z nepravosti 381 b, 382 a.

z Boskovic v. z Bozkovic.

Boubínská hora, u ní bydlil br. Matěj (1519) 395 a.

Bourbonský Karel, vévoda de Montpensier, vojevůdce císařský proti papeži, 1527 padl v boji 234 a.
bouře pražská (1483) 287 a—288 b, 305 b;
— — 1524 na Malé straně 65 a; v St. městě 9. srpna 13 b, 52 a—60 b, 65 b, 71 b, 75 b, 93 a, 103 b, 144 b, 165 a, 171 b, 172, 174 a, 179 a, 193 b, 197, 267 a, 315 a—318 b, 360 b, 376;
— — příčinou bouře kněz Martin a soudruzi 359 b;
— — výslechy o bouři 81 a—102 b;
— — rozjímání 286, 289—296 b;
— selské v Čechách (1525) 155 a, 324 b; novokřtěnské v Německu (1525) 360 b, 361 a.
bouřlivá kázaní v. kázaní.
z Bozkovic Archleb (Artleb, Ortlof) na Třebíči, pán moravský, 1524 poslem král. na sněmu v Praze 27 b, 28 a, 185 b, 306 a—307 b;
— 1526 poslem kr. na sjezdu 187 a.
boží muka v. Praha, domy, Templ.
Božího Těla kaple v. Praha, kostely, kaple Bož. Těla.
Braniborský v. Jiří B., markrabí.
Brandýs nad Labem m., 182 b;
— — písař městský v. z Kramholce Jan;
— n. Orlicí v. Kostka.
brány v. Praha, brány.
Bratří čeští, boleslavští, »cizoložně« řeč. valdenští; jich počátek 140 b, 141 a;
— 1461 pronásledování 131 b, 132, 140 pozn., 305 pozn.; sbory 167 b;
— křtí se po druhé, nepostívají 32 b;
— 1524 bouře proti nim na Malé straně 84 a;
— 1525 lest proti nim 378 a;
— zmínky 147 b, 269 b, 270 b, 276 b, 278 b, 395 b;
— v. i Malá stránka bratrská.
bratrstvo literátské v. literáti.
Biczno, městečko a tvrz u Ml. Bol. 114 pozn.; v. Hložek ze Žampachu.
Brikcí (Briccius) z Licka M., soused N. m. P.;
— (1524) konšelem 27 b, 51 pozn.;
— purkmistrem v čas bouře, jat 50, 51—57 b, 316 a až 317 b, 360, 373, 376;
— vyslýchán a žalován před knížetem, vypověděn 81 a, 86 b, 239 b, 269 b, 295 a, 330 b, 332 pozn., 333;
— voláno naň právo útrpné 331 a;
— ve vězení složil modlitbu 338 a—339 b;
— 1525 v Uhrách 180 a;
— 1526 v Hoře Kutné 183 b;
— poručníkem Jana Mládka 51 pozn.;
— jeho choť Anna nešetřila postu (1524) 333 b.
Brno na Mor., upálení novokřtěnců (1528) 231 pozn.
Brod Český, pochován tu Jan Doktůrek (1526) 182 b; posli pražští tu obědují (1525) 326 b;
— Německý, 1528 kněz Jan má spor o víru, 304 pozn.
Brozanský z Vřesovic Jaroslav, hejtman zemský, 1529 ujímá se vypověděných 253 b.
Bryknar z Brukštejna Hanuš, místokomorník desk zem., 1523 zbaven úřadu 14 b;
— 1525 poslem u krále 180 pozn.
bubny vlaské při Paškově obědě 318 a.
Budějovice České, sněmy tam (1529—30) 261, 268 b; archiv 81 pozn.
Budín v Uhrách, sídlo královské 10 b, 70, 104, 105 a, 153 b, 158 a, 165 b, 172 a—173 b, 175, 177 pozn., 180 b, 181 b, 184 b, 186 b, 187 b, 307 b, 323 b;
— 1524—5 kardinál legát tam 28 b, 122 b, 378;
— 1525 jednání o kompaktáta v *B-ě* s legátem 152 a, 322 a—324 b;
— bouře proti Čechům a biskupům 154—155, 324 b;
— 1526 v nebezpečí tureckém 191;
— dobyt a spálen Turky 193—195 b, 198 a;
— 1527 dobyl ho král Ferdinand 225 a, 226 b, 228 a;
— 1529 dobyli ho Turci 265, 266 a, 267 b.
Búchal Jan, 1521—1530 arciděkan podobojí v Hoře K., známý Píseckého (1523), 359 b;
— 1524 vyslýchá Malínského 38 b pozn., 40—44;
— 1525 jednotí se s kališníky 321.
de *Burgio* Jan Ant. Pulleon, nuncius papežský v Budíně, 177 pozn.
Burjan doktor v. Sobek.
Buštěhradský v. z Kolovrat.
byt, bytnost Kristova (v svátosti, trojí) 147 a, 200 a, 202 b, 203 a—204 b, 310 a, 314 a, 326 a;
— podle učení pikartského 349 b;
— podle vyznání Mik. vřetenáře (1526) 209 a—210 a, 213, 340 a;
— podle vyzn. Marty z Poříčí (1526) 218, 219 a.
Cacerda Mikuláš, 1527 konšel pražský, 249 a.
Cahera Havel Žatecký, administrátor podobojí; jeho rod a mládí 107—112 b;
— 1517 zkoušen na mistrství 353 b;
— asi 1520 knězem v Litoměřicích, potupně odtud odchází 107 b, 264 a;
— (1523) jest u Luthera ve Wittenberce 107 b, 108 b, 109 b, 144 a, 301 b, 302 a;
— vrací se do Čech a jmenován mezi administrátory 306, 359 b;
— chválí Luthera 26, 26 b, 92 a, 100 a, 141 b, 144 b;
— (1524) skládá články sněmu hromničního a je volen sám administrátorem 20 pozn., 25, 110 b, 112, 299, 360 a;
— schvaluje a slouží mši »švábskou« 171 a;
— přistupuje ke straně Paškově 308 b, 329 b, 330 a, 360 b;
— sváří se s kn. Martinem betlémským 3 b, 19 b, 45 a, 46 b, 136 b;
— smlouvá se prý s arcib. Salkanem 329 b;
— činí se mu pohrůžky 54 b, 316 b;
— je původem bouře a zlého 4 b, 53 a, 315 a, 317 b, 318 a;
— svědčí proti vězňům 86 a, 333 a;
— dostává list Lutherův 109;

Cahera viní vězně z trávení 67 pozn.;
— haní a bouří proti nim na kázaních (do r. 1529) 33 a, 34 a, 47 pozn., 49 pozn., 67, 91 a, 93, 100 a, 109 a, 110 a, 111, 132 a, 141, 144 a, 159, 186 b, 177 pozn., 178 a, 186 b, 194 a, 208 b, 272 b, 273 a, 275 b, 295 b, 305 pozn., 312 b, 314 b, 327 b, 328 a, 333 a, 335 b, 361 a, 362 b;
— (1524) pronásleduje pikarty a činí násilí 286, 287 a, 361;
— následuje Rokycanu 26 b, 110 b, 141 b;
— chce býti biskupem 29 b, 30 b, 111 a, 141 b, 314 b;
— trestá útrpné kněze 76 a, 77 b;
— směje se láni 78 a;
— (1525) nutí k nápravám u víře 124—133, 259 a, 326 a—328 b, 361 b;
— přijímá list br. Matějův a Matěje vězní 143 a až 149 b, 200 b, 203 a, 206 a;
— přijímá úplatky 169 b, 248 a;
— slouží mši ke zlému předsevzetí 113 a;
— jednotí se s katolíky 321 a;
— píše legátu do Budína 122 b, 322;
— jedná v Budíně o kompaktáta 152 a, 157 b, 323 a, 325 b;
— vrací se z Budína 159 b;
— (1526) vzdoruje králi 174 pozn., 336;
— dosazuje do Hory kn. Búchala 39 pozn.;
— soudí Mikuláše vřetenáře a Kláru 208 a—211 b, 217 b, 338 a;
— (1527) prosí za některé vězně 222 b, 223 a;
— má se smířiti s vypověděnými 229 a;
— (1528) káže proti králi;
— (1529) vzpírá se smíření 328 b;
— v nemilosti 26;
— sesazen a vypověděn 197, 262 a—263 b, 336 b, 338 b;
— oženil se 25 b, 338 b;
— jeho osud 264, 280 a, 282 b, 290 a;
— cizoložství 141 b;
— úsudek o něm 293.
Cáchy, m. v Něm., korunování v C. (1531) 279 a.
Caletná ul. v. Praha, Caletná.
Campeggio Vavřinec, legát papežský u dvora král. v Budíně; 1524—1525 jedná s čes. kališníky o sjednocení s Římem 28 b pozn., 106 b, 122 b—124, 152 a až 157 b, 159 b, 171 pozn., 307 b, 323 b—326 b, 361 a;
— svědčí o povaze Karla Minstrberského 30 pozn.
cancellum 85 b, 93 b.
canon tupen 83 b.
Cato, C-na Moudrého povědění 110 b, 254 a, 288 b.
cedule falešné (1524) 676;
— řezaná, daná Paškovi (1530), 273 b, 338 a.
cechmistři v. Praha, cechy.
cejchování, cejchů přisazování nařízení (1524—5) 68, 73 b, 144 b, 147 b, 319 b, 361 b.
Celetná ul. v. Praha, Caletná.
censura knih náboženských (1524) 46 b, 73, 319 b, 320 a.
ceny potravin (1483) 288 b; obilí (1531) 279.
Cerberus, myth. strážce Tartaru, 350 a.
ceremonie, obřady podle kompaktát 120;
— vnější, papeži vymyšlené 36 a, 34;
— za Rokycany 359 a;
ceremonie, snesení o nich (1523) 358 b, 359 b; (1524) 24 b, 302, 303 a;
— vynechával kn. Martin betl., 170 a.
Cesarini Julian, kardinál, 1431 vede křiž. výpravu proti Čechům 305 b, pozn.
Cetryc z Lorenzdorfu Oldřich, dvořan králův, 1526 ujel z bitvy moháčské a dal zprávu o smrti králově 193 a.
Cicero, řečník římský; citáty z něho 70 b, 141 b, 291 a, 295 a, 368 b.
církev 99 b, 115 a, 130 a, 151 a, 153 a—154 a, 155—157 b, 319, 322, 323 a, 324, 325, 389 a;
— obecná, Kristova, věrná 63 b, 213 a, 214 a, 310 a;
— podle kompaktát 121, 123;
— první, stará 35 b, 63 b, 73 a, 300 b, 319 a;
— řecká jedná s Rokycanou (1452) 44 a, 139 a, 305 b;
— římská 1415 upálila Husa 138;
— — 1436 přijala poslušenství Rokycanovo a Čechů 139 b, 305 a;
— — trvá v zlořádech 122 b, 123; v. papež;
— zvítězilá 72;
církevní jednota 99 b, 322;
— služebníci 299 a, 302 a; v. Lutherův spis.
císař římský 148 a, 153 a, 196 b, 272 b, 300 b, 323 b, 385 a; v. Fridrich, Karel, Maximilian, Zikmund;
— turecký v. Turci.
Cività Vecchia, m. v Italii, (1527) za boje cís. a pap. 235 b.
cizoložství 292 a, 382—386, 391 a;
— Caherovo 141 b;
— kněžské 267 a.
Clesius Bernard, bisk. tridentský, 1528 slouží králi při umývání nohou v Zel. čtvrtek 230 a.
collecty při mši vynechával kn. Martin betlémský 170 a;
— v kostelích 293 a, 299 pozn.
Colonna, Columna, m. v Italii, 1527 ve sporu s papežem 235 b, 236;
— Pompeo, kardinál, 1527 ve sporu s papežem 236 a.
confiteor při mši vynechával kn. Mart. betlém. 170 a.
Constantinopolis v. Konstantinopolis.
Corambus v. Korambus.
Coutances, m. franc., v. Filibert.
Crha a Strachota (Cyrill a Method), apoštolé čeští, 155 a, 325 a.
Cvikov, m. v Sasku, 357 b, v. Münzer.
Čáp Jan, soused N. m. P. z Koňského trhu, 51 pozn.
čarodějníci v St. zákoně 63.
čáry babské 311 b.
Čáslav, m. v Čechách, 1522 hoří 358 b;
— 1525 pražští poslové tu 326 a.

Čechy, České království, Čechové, 3 a, 6, 7 a, 8 a, 9 a, 10 b, 12 a, 13 b, 14, 20 b, 21, 28 b, 29 a, 31 b, 34 až 36, 59 a, 60 b, 63 b, 71 a, 73 a, 80 a, 89 b, 97, 98 b, 100 b, 104 a, 108, 110 a, 111 b, 114 a, 115, 118, 119, 121—123, 137—141 b, 145, 149 a, 150 a, 151 b, 152 b, 153, 157 b, 161 a, 166 a, 174 a, 177 a, 178 a, 180 b, 184 b, 186 b, 191 a, 193, 194 b—195 b, 199 a, 205 a, 220, 221 a, 228 b, 230 a, 238 b, 256, 263 a, 272 a, 277 a, 284 a, 294, 299, 301—302, 304, 305, 307 b, 314 b, 318 a, 319 a, 322, 323, 327 a, 347, 348 b, 355 b, 358 a, 359 a, 361 a—363, 381 b.

čeleď vandrovní, 1524 řád o ní 73 b, 319 b.

z Čermník v. Erazim.

Černčický z Kácova Jan na N. Městě nad Metují, 1525 ohrazuje se proti jednání o kompaktáta 153 b, 323 b;
— asi 1529 přijímá za poddaného kn. Martina betlémského.

Černobýl Mikuláš Žatecký, spisovatel č., 1518 u zkoušek na universitě 353 b.

Černý z Hlubočerp v. Saloména.

Červený lis u Prahy, statek Hlavsův, 182 a.

Čeští Bratři v. Bratři.

Číča Vít, řezník, 1526 při upálení Mik. vřetenáře 341 b.

člověčenství; nevydání poddaného 61 b; viz i poddaní.

z Črmník v. Erazim.

čtení sv., Kristovo 100 a, 102 a, 115 a, 202 a, 204 b, 205 b, 224 b, 264 b, 265 b, 266 b, 302 b, 309 b, 310, 312 a, 314 a;
— boj o ně 102 a;
— řád o něm (1525) 115 a; viz též evangelium, písmo sv.

ďábel, satan pomáhá Římu 33 a;
— popuzení proti dobrému, aby mu ozdoby neubývalo 37 a;
— popouzí kněží krvavé 38 b;
— mámí kněží a obec (1524) 50;
— strojí nástrahy 63 b, 64 b; proti nevinným a věrným 68 b, 117;
— učí kněží podvodu 67 a;
— provádí v Praze kratochvíl 78 a;
— svozuje prý lidi skrze P. Marii 83 a;
— popouzel po Husovi národy proti Čechům 119 a;
— popudil kněží proti br. Matěji (1525) 142 a;
— strojí pikle 150 b;
— působí zkázu v Čechách 194 b;
— posedl děvečku v Opatovicích 224 b;
— popouzel Paška 240 a;
— rozsíval různice 278 b, 346 b;
— rozvázán byv, světu škodí 300;
— satanova škola 147 b; s. svévole 384 b;
— popouzí mocné 390;
— láká hříšníky 392 a.

Dačického Mikuláše Paměti 296 pozn.

Daniel, p r o r o k (bibl.), 204 b, 295 a, 338 a, 341 a;
— o d »F o r t u n y«, menší písař radní 1486—87, přispěl Zigovi Vaničkovic 55 pozn.;

Doniclův j i n a k L a z a r V á c l a v M., syn předešlého, choť Reginy, vdovy po Burjanu Lazaru z Liboslavě, 1524 konšelem 27 b;
— — jat v bouři 55 b, 316 b;
— — slyšán 81 a, 330 b, 333 b;
— — 1525 u krále 174 a;
— — 1528—30 jedná s Pražany 237, 239 b, 250 a, 251 a—253 b, 254 b, 255 b, 256 b—259 a, 268 b, 269 a;
— — 1530 smíří se s Paškem 336 a;
— J a n, bratr Václavův, 55 pozn.

David, král židov. (bibl.), 29 a, 165 b, 197 b, 351 a.

decretum v. artikuly.

Dejmková v. Dýmková.

děkan v Hoře 41 a, 42; v. Búchal;
— v Hradci v. Pipa;
— v Litoměřicích v. Litoměřice;
— jejich úkol (1524) 21 b, 22 a;
— u n i v e r s i t n í v. Praha, universita.

děla 160 b, 234, 378;
— turecká 266 b, 267 b.

den soudný, víra o něm 204 b.

desky, dsky zemské větší a menší 1523 ujal král v moc, sesadiv úředníky 14 b, 15;
— řád při dskách 61 b;
— moc jejich 114, 115, 195 b, 196 a, 255 a, 316 a, 355 b;
— úředník desk v. Albus, Beřkovský, Jeptiška, Lungvic.

díkučinění bohu, jaké má býti (1525) 326 b.

diškantu zpívání při mších 303 a, 307 b; viz mše.

divadla zábavou kr. Ludvíka 196 b.

divy a zázraky jsou babské věci 63 b; srov. zázraky;
— krvavý pot na děvečce (1527) 223 b—224 b.

dluhy královské (1519, 1522) 3 b, 12 b, 13 a, 14, 355 a, 358 a, 362 a; dl. obecní 18 b.

dni křížové, suché v. půst.

dobré o b e c n í 115 b, 245 b, 246 b, 257 a, 315 b;
— k r á l o v s k é a z e m s k é 153 a, 323 b.

Doczi Ferencz, František, Duciferens, pán uher., 1524 král. orator na sněmu v Praze, 27 b.

doktoři 36 a, 199 b, 200;
— l a t i n š t í 346 a, 347;
— s t a ř í, ř e č t í a l a t., 319 a, 346 a, 347, 363;
— — mlčí o nových nálezcích 37 a;
— — schvalují se za pramen poučení (1524) 73 a, 319 a;
— b u l l a t i v. Marek, Mikuláš, Třeboňský;
— m e d i c i n y v. Petr;
— p r á v v. Rupert, Václav;
— t h e o l o g i e v. Hilarius, Žák.

Doktůrek Jan, měšťan praž., 1526 pohřben v Brodě Č. 182 b.
Doksany, klášter, odtud Hans 378 a;
— pobyt mnicha Jana z Teplé (1525), 379 a.
Dolanský Matěj, Bratr, 1461 vězněn pro víru 131 b. 132 a.
Dolejší město v. Praha, město Dolejší.
Dominik sv. 32 a.
donášení (1524) 126 b.
Donát v. Bílý;
— biskup český (?), 155 a.
z Donína Fridrich na Dražicích, 1525 na sjezdě kolínském 178 a.
»*dopomožení*« k právu 76 b.
Doubravský Václav, prokurátor král. (1523), 374 a.
drahota v Praze (1531) 279.
Dražice, hrad v Bolesl. 178 a, v. z Donína.
Dřevčice, ves u Brandýsa, 1526 pohřben tu Václav Kaše 182 b.
Dřevenice, ves u Jičína, v. Berka Jindřich.
dsky v. desky.
Dub pod Ještědem, m. a hrad, 114 pozn. v. z Vartmberka, z Dubé v. Berka.
Duciferens v. Doczi.
Duchek, kramář staroměstský, 1525 protivník pikartství, oběsil se, potupně pohřben 179 b;
— mistr, 1523 měl naději na administrátorství, † v Hoře 359 b.
duchovní v. kněží;
— právo 48 b, 49 a, 315 a.
Dunaj, řeka, 226, 227 a, 267 b, 268 a.
dvořané královští 229 b, 323 a; v. král.
dvůr, dvorský v. král, královský.
Dýmková, pekařka, 1524 dala na modlení za vězně 77 a.
Egidius v. Jiljí.
Egypt 248 b.
elevací při mši v. pozdvihování.
Eliášův duch byl u br. Matěje 142 a.
Eneas v. Aeneas.
Epikurejci, následovníci Epikurovi, 351 b.
Erasmus Rotterodamský, humanista, veleben od Bartoše písaře 30, 31, 32 pozn., 121 b;
— zavrhuje očistec a odpustky ve spise svém 37 a.
Erazim z Čermník (Črmník) Jan, měšťan pražský, 1524 konšelem 27 b;
— jat 55 a, 239 b, 295 a, 316 b;
— slyšán 81 a, 82 b, 330 b, 334 a;
— 1526 umřel 182 a, 291 a.
Esther (bibl.) 106 a.
evangelisté 39, 146, 200 a, 209.
evangelium čisté počalo v Čechách za Husa; přišlo na scestí za Rokycany; r. 1523 poč. v Němcích 259 a; srv. čtení sv., pravda, učení.
exortací v. kázaní.
Ezechiáš, král žid. (bibl.), 199 a.
Ezechiel, prorok (bibl.), 252 a, 351 b, 383 b, 390 b, 391 a.
Ezdrášova kniha, apokryf, 391, 392.
Faber, Fabri Jan, z Leutkirchu, pův. Heigerlin, 1478 až 1541 biskup ve Vídeň. Novém městě, probošt litoměřický, služebník kr. Ferdinanda, pronásleduje prý jinověrce 230, 232 a.
Fabian, sladovník, otčim Jana Kalence, 68 pozn.
Faenza, Fauencí, m. v Italii, 1527 vojsko císařské tam táhne 232 a.
falešný v. mince, mistři, svědci, učení, učitelé.
faraon egyptský (bibl.) 284 b, 338 a.
faráři, 1524 řád o jich podávání a úkolech 72 b, 91 a, 115 a, 310 a, 319 a;
— bludní v. kněží;
— venkovští bouří proti vypověděným (—1526) 159 a, 185 b—187 a;
— v Praze v. Praha, fary;
— podle br. Matěje 382 a.
Faros, Affares, maják v Alexandrii, 124 a, 322 a.
Fauencí v. Faenza.
Ferdinand I., infant španělský, arcikníže rakouský, král český (1526—2564); jeho rod, povaha 198 a;
— chování u víře 230 a, 231 b, 241 a;
— doba 360 b, 362 b;
— 1515 zasnouben s Annou Jagellonskou 8 b, 10 b;
— 1525 jedná o sjezd s kr. Ludvíkem 380;
— (1526) ohlašuje se k trůnu a volen králem Českým 6 b, 15 b, 193 a, 197, 198;
— ujímá se vypověděných (—1529) 221, 228 b, 230 b, 236 a—237 b, 248 b—250 b, 251 b—253 b, 256 b, 258 a, 268 a, 284 a, 289 b, 292, 293, 328 a—329 b, 336 b;
— (1527) korunován v Čechách a přijat na Moravě a ve Slezsku 220, 223;
— dobývá Uher a píše o tom do Čech 224 a—229 b, 231;
— korunován v Uhrách 228 a;
— dosazuje konšely v Praze 249;
— (1528) zrušil jednotu měst Pražských 245—247 a, 254 b, 255, 337 b, 355 b;
— odjel z Čech 249 b, 337 a;
— sesadil Paška 262 a;
— (1529) dopustil návrat vypověděných 260;
— ruší zápis pražský 75 a, 361 b;
— vypověděl Caheru 262 b—263 b, 338 b;
— vede válku se Zápolským a Turky, a proč se mu nedaří 265 a—267 a;
— (1530) přijíždí do Čech 269 b;
— konfiskuje statky Opla z Fictum, penězokazce, 166 a;
— rozsuzuje při vypověděných 270;
— soudí Paška 185 b, 272 a—275 b, 336 a—338 b;
— trestá Zigu 280;
— potvrzuje nové administrátory 268 a;
— (1531) korunován na řím. krále v Cáchách 279 a;
— rozsuzuje při Hynka z Perknova 214 b;
— oceňuje služby Hlavsovy 283 a;
— smiřuje Pražany 373 a.

Festus, vladař římský (bibl.), 69.
z Fictum, Vitzthum, Opl na N. Šumburce, Vintířově, Pětipsech a Perštejně, 1504—1523 král. podkomoří; 1523 zbaven úřadu 14 b;
— 1530 usvědčen z penězokazství, prchl ze svatby na Vlašimi a ztratil statky 166 a.
Fikar Jakub z Vratu, konšel v St. m. P. (1528), 182 pozn., 245 b, 249 a.
Filibert, biskup konstantský (Coutances), jako posel basilejský jedná s Čechy (1433) 119 b, 120;
— administruje v Čechách 121;
— má spor s Rokycanou 305 a.
Filip Sličný, choť královny španělské, syn Maximiliana I., otec krále Ferdinanda, 8 b, 12 a, 198 b.
filosofie, studium na universitě 353 a.
filosofové 210 a; pohan. a křestan. 346—347.
flašnéř v. Jiří flašnéř.
Flavius v. Josephus Flavius.
Florencie v Italii 1527 ve válce 232 a—233 b.
Flug v. Pflug.
fojt lužický v. Minstrberský.
Formánek, měšečník, 1524 mluví proti kn. Martinovi 312 a, pozn.
formáty kněžské, jich platnost 86 b, 333.
»u Fortuny« dům v. Praha (domy) a Daniel.
Frajskut Sigmund, velkokupec pražský, věřitel Duchka kramáře 179 pozn.
francouzský král 8 a; v. František I.
Franěk v. František.
Frank z Liběchova Václav, měšťan pražský; dcery jeho Benigna Pikhartova a Zuzana, choť Petra Šúda; tato 1527 nařčena zradou 222.
franský v. francouzský.
František, Franěk, svatý 32 a;
— I., král francouzský, 1525 poražen císařem 231 a, 232 a, 361 a;
— část Prahy, v. Praha, klášter sv. Anežky.
Fridrich Jiří v. Jiří od půl kola;
— III., císař římský, praděd kr. Ferdinanda, 198 b;
— Saský ochránil Luthera 31 a.
fristunk 374 b.
fysika v. Praha, universita.
Gedeon, soudce israel. (bibl.), 304 a.
Gelasius I., papež (492—495); o přijím. podobojí 372 b.
Gesta aneb Histori staré, kniha v konsistoři pražské (1525), 155 b, 156 a, 325 a.
Gezulus v. Ježíšek.
glejt 71 a, 158, 181, 198, 221 a, 229 a, 236, 237, 249 b, 250 b, 251, 258 a, 260, 269 b, 274 b, 293 b, 301 a, 303 a, 328 pozn., 329 a.
Gomorrha, m. biblické, 243 b, 380, 382 b, 385 b, 392 a.
Goston Jan, biskup rábský, 1520 legát král. na sněmu pražském 356 b.
graduálové, řád o nich (1524) 23 b, 299 pozn.
gradus mistrský 353 a.
Gubač, m. v Uhrách, 1527 ležení vojska 226 b.
z Habrů kněze Šimona 1528 spor o víru 304 pozn.
hádání, hádky o víru 33 b, 102 b, 103 a, (1444) 139 b.
Hájkova kronika, v pozn. 7, 9, 11, 26, 304.
Halar (chyb. Hataš) Augustin, bakalář z Chrudimě, Bratr, 1461 odvolal víru 125 b, 131 pozn.
Halčř z Olšan Burjan 1527 konšelem 249 a.
Holířek Jiří, farář u sv. Petra na Poříčí, člen konsistoře podobojí, 1525 jednotí se s katolíky 321 a.
Hánek v. Martin betlémský.
hanění, hanlivá slova 99 b, 100 a, 135 b, 141 b, 150 b, 186 b, 202 a, 261 b, 310 b, 314 b, 331 b, 367 b, 380 a, 387 a, 394 a;
— zapovídáno (1524) 23 b, 24 a, 115 a;
— kr. Zikmunda 137 a.
z Hasištejna v. z Lobkovic.
sv. Haštala farář, kostel v. Praha, kostely.
Hataš v. Halar.
Havel, administrator v. Cahera;
— od stříbrné růže (č. 399-I.), řeč. Bakovský, 1525 vypověděn 127 b, 169 b, 287 a;
— — 1529—30 smlouvá se s Pražany a vrací 270, 275 a—276 b;
— mistr, neznámý, 372 a.
— mnich 378 b.
— sv. Havla kostel, osada, plebán v. Praha, kostely.
Heigerlin v. Faber.
hejtmani pražští vojenští v Uhrách (1526) 192 a;
— zemští v Čechách 274 b, 280 b; v. Berka, Lev, z Minstrberka, z Pernštejna, Planknar.
Helfenštejn, hrad mor., v. z Pernštejna.
Helm Martin 1524—27 konšelem praž. 27 b, 249 a.
Heremita Jiří, kněz na Zderaze v Praze bludný (1521), 357 a.
Herodes Idumejský, král židovský (bibl.), 148 a, 281 b.
heslo v bouřích (1483 a 1524) 65 a, 66 b, 84 a, 94 a, 162 a, 287 b, 317 a, 334 a, 377 b.
Hilarius Litoměřický, doktor, protivník Rokycanův, (1465) 138 pozn., 140 a, 148 b, 372 a.
Hispanie, hispanský v. Španělsko, španělský.
Histori staré, Gesta, chované v konsistoři pražské, (1525) 155 b, 156 a, 325 a; v. i kroniky.
historikové staří 2 a; v. i Josephus, Aeneas, Manetho.
Hlavsa Jan z Liboslavě, rodilý ze Stříbra, měšťan pražský, náčelník strany lutheránské, protivník Paškův; jeho rod a povaha 19;
— 1518 hofrychtéřem 3 a, 12 pozn., 113 b, 307 b, 308 a;
— zříká se primátorství 308 b;
— 1522 radí prý králi při korunování královnině a dosahuje rytířství 1 pozn., 12 pozn., 306;
— 1523 hofrychtéřem podruhé a prvním konšelem 15 pozn., 16 a, 54 pozn., 108 pozn., 221 pozn.;
— vypovídá kněží starokališné 3 a;
— zasahuje v práva university 359 b;

Hlavsa Jan 1524 zbaven primátorství 27 pozn.;
— odpírá vyznání Korambovu na sněmu 307 a;
— ušel zajetí v bouři 317 b;
— chce žalovati u krále 80;
— podezříván a naříkán z úkladů 64 b, 65 b, 165 b;
— obžalován a slyšán před knížetem 82 a, 83 a, 84, 86 b, 88 b, 94 a—95 a, 101 b, 331 a—333 a;
— 1525 vypověděn 105 a;
— v Uhrách u krále 113 b, 158, 172 b, 173 a, 180 a;
— stěžuje si na sjezdu kolínském 177 a;
— 1526 v Hoře Kutné 183 b;
— 1528—30 jedná s' Pražany 237, 239 b, 249 b, 251, 252 a—253 b, 254 b, 255 b—259 a, 260 a, 261 a, 268 b, 269 a;
— 1532 smířil se s Paškem 336 a;
— 1534 umřel;
— jeho zásluhy 283, 284, 295 b;
— jeho vinice a Červený lis u Prahy 182 a;
— Pavel, jinak Příbram, mistr, astronom († 1520), 356 b.
Hlohovské knížectví ve Slezsku, hejtmanem tu Karel Minstrberský, 105 pozn.
»u hlohové koruny« dům v. Praha, domy.
Hložek ze Žampachu Jindřich na Březně; 1525 na sněmu 114 b;
— 1527 smluvčím mezi Pražany a vypověděnými 221 b.
hofmistr v. z Kolovrat Václav, Minstrberský Karel, z Pernštejna Vojtěch;
— uherský v. Trepka.
hofrychtéř v. Hlavsa, Pašek.
Holešovice, Holišovice, ves u Prahy (nyní VII. čtvrt), brody u ní 29 b.
Holofernes, vůdce assyrský (bibl.), 8 a.
Holomouc v. Olomouc.
honby zábavou kr. Ludvíka 196 b;
— 1527 na Hradčanech 220 b.
Hora Kutná, Horníci; příběhy: 1444 sjezd o víru 139 b;
— — 1483 smír králův s Pražany;
— — 1523 útulek vypověděných kněží starokališnických a M. Jiřího Píseckého 357 a, 374 b;
— — 1524 soud s Mat. Malínským 38 a—44 b;
— — poslanci účastní se slyšení vězňů pražských 80 b, 81 a, 87 a, 99 a, 101 b;
— — 1525 útulek vypověděných Pražanů 62 pozn., 181 b, 183 b, 187 pozn.;
— — vítají Pražany z Uher 326;
— — sjezd panstva 177 a;
— — 1526 sjezd 187 a—189 a
— město: archiv 81 pozn.;
— — fara a rathouz 40 b;
— — kostel Vysoký 38 b;
— kněží: arciděkan Jan Búchal (1521—30) 38 b, 40—44, 321, 359 b;
— — farář na Náměti Boh. Zralý 43 a;
Hora Kutná, kněží: 1519 kaplan Pavel Písecký 356 a;
— — mistr Duchek († 1523), 359 b,
Hořejší město, v. Praha, město Hořejší.
z Hory Kapí, v. Severin.
hospodář rathouzský v. Praha, hospodář.
hospody v. Praha, hospody;
— v Uhrách 154 a, 155 b; v Kolíně 177 a, 188 a; v Norimberce 264.
Hora Zelená v. ze Šternberka.
hostinská učení zapověděna (1524) 72 b, 73 a, 82 a, 84 a, 319 a, 332 a.
hotovost měli prý lutheráni proti druhým (1424) 66 a.
Houska Martin (Loquis), kněz táborský bludný, upálen (1421) 304 pozn.
hrabí 300 b.
hrad v. Budín, Praha (hrad).
Hradčany v. Praha, Hradčany.
z Hradce Adam 1523 kancléřem 15 pozn.;
— — stará se o klášter Tepelský 374;
— — přijímá přísahu od nových konšelů v Praze 16 b.
— — 1525 na sjezdu kolínském 170 a, 176, 177 pozn., 178 a;
— — v Uhrách 180 a;
— — 1528 kommissařem král. při jednání o smír v Praze 238 b, 239 b, 245 a, 249 b, 250, 328 pozn.;
— kněz Jan, 1415 farář v Praze u sv. Martina, první podává podobojí 304 pozn.
Hradec Králové 136 b;
— 1437 útulkem Rokycanovým 139;
— příhoda Peterky měšťana 162, 164 b, 165 a;
— 1525 děkan Pipa Aureus jednoti se s katolíky 321 a;
— měšťané odtud v. Opice, Rančík.
Hradecký kraj 1525 ohrazuje se proti jednání o kompaktáta 153 b, 155 b, 323 b, 324 b.
z Hradiště v. Jiří Plánský z Hr.
z Hrádku a *Valečova* Samuel, podkomoří (1468—85), zakoušel nevděku od Pražanů 296 b.
Hrady Staré v. Staré Hrady.
Hrach Bartoš, měšťan, kostelník u sv. Klimenta na Poříčí, syn Václavův, 1525 vypověděn 169 b.
hřbitov, krchov v. Praha, klášter Slovanský.
Hrdina Jiří od věže, měšťan St. m., syn Mikulášův, 1524 mluví pro kn. Martina betlém. 309 b až 313 b.
»na hřebeně« dům, v. Praha, domy.
hříchy smrtelné, 1524 řád o nich 73 a, 120 a, 319 b, 380 až 394.
hrob velikonoční 1524 odstraněn bludaři 83 a.
Hroch Jan z Písku, bakalář, 1521 †, 357 a.
»u hroznu« dům v. Šúd Petr.
Hrubec jinak Rozvoda Mikuláš, kněz pražský, 1526 ve styku s br. Matějem 207 a.
hry 1524 zapovídají se v den sváteční 25 a.
hudba, hudci 112 b, 133 a.

Hus Jan mistr; jeho kázaní 22 b;
— domnělé proroctví o Lutherovi 301 b;
— spisy 292 b;
— odporuje vystavování monstrancí 303 b, 304 b;
— prý původem kalicha v Čechách 156;
— upálen v Kostnici 137 b, 301, 304 a, 333 a;
— jeho doba dobou čistého poznání 119 pozn., 137 b, 304 a, 359 a;
— jeho svátek, 1524 řád o něm 25 a; 1525 processí o svátku 161 a, 299 pozn.
husaři 193 a, 227 a.
husitské války 109 a, 111 b, 119 a, 304 a, 363 a.
hvězdáři 251 a.
Chám, syn Noemův (bibl.), 395.
Cheb, m. v Čechách, 1433 úmluva Čechů s konc. Basilejským 121 b;
— špitál 378 b.
Chelčický Petr, původ Jednoty;
— jeho slova: 26 pozn.; o papežství 300 b; o kněžích zlých 292 a; o zavedení církve 300 b; o Řepanském 304 pozn.;
— jeho spis »Síť víry« 212, 300 b.
chléb posvátný 82 b; v. přijímání.
z Chlumu v. Litoborský.
Chlupáč, Chlupáček, kněz u sv. Klimenta, 1524 vypuzen z Prahy 364 a, 368.
z Chocna (Chocně) Václav 1435 volen biskupem 138 b.
chrámy v. Praha, kostely.
Chrudim, Chrudimský kraj 370 b.
Chrudimští, vypověděli kn. Lupáče 139 a; v. Halar, Sovka.
chudina utiskována mocnými 384 b, 385 a, 388.
»Chvála bláznovství«, spis Erasma Rotterdamského 37 a.
z Chýnova v. Malovec.
Chyždera Jan, měštan pražský, 1525 vypověděn 169 b.
Idumejské krajiny (bibl.) 281 b.
Iheronym v. Jeronym.
impresse artikulů bez svolení králova (1524) 83 a;
impressor 68.
Insubri, kraj v Italii, 1527 voj. tažení tam 232.
Isaiáš prorok (bibl.) 299 b, 381 b, 383, 385 a, 389, 391 a, 392 b.
Isák patriarcha (bibl.) 201 a;
Israelští (bibl.) 389 a, 390 b; v. Židé.
Ituriach, křtěný žid, úředník biskupův v Uhrách, 1525 oloupen 155, 324 b.
»Jádro«, přezdívka M. Jiřího Píseckého, 294 b.
Jager, Ager, m. v Uhrách, 1527 poddal se kr. Ferdinandovi 227 a.
jáhnové, 1524 řád o jich svěcení a úkolech 115 a, 120 a.
Jakub apoštol 367 a, 381, 384 a;
— bakalář tepelský (1525) 379;
— bakalář z domu Kocúrova na Poříčí, 1526 purkmistr při upálení Mik. vřetenáře 211 b, 340 pozn.;
— farář radnický v. Radnice;
Jakub kněz, 1524 ve sporu s Martinem betlémským 48 pozn., 308 pozn.;
— — v. Slovák;
— — řeč. Kulhavý u sv. Havla v Praze, 1524 vypověděn 57 pozn.;
— knihař, vypověděný, 1530 smlouvá se s Pražany 270 a, 277 b;
— kožišník malostranský, 1524 vypověděn 57 pozn.;
— kožišník pražský, 1527 konšelem 249 a;
— patriarcha (bibl.) 383 a.
— od sloupu v. Sloup.
Jan, Johannes, bakalář klatovský, † (1524) 353 b;
— z Brodu, administr. podoboji (1523), 44.
— evangelista svatý 40 a, 148 b, 202 b, 209 b, 210 a, 382 b, 386 a;
— farář v. Mýto, Praha;
— hospodář rathouzský v. Praha, hospodář;
— konvář, 1524 proti kn. Martinu betlémskému 312 a;
— mnich strahovský (1524—5), 375 b, 379 b;
— od sviní 182 pozn., v. Slivka;
— perníkář, 1524 konšel pražský, 27 b, 52 b, 104 pozn.;
— písař v. z Kramholce;
— služebník obce pražské v. Praha, služebníci;
— zlatník, řeč. Příbram, měštan pražský, (1525) vypověděn 166 b; — (1530) smlouvá se s Pražany 270, 271 a, 275 a až 276 b.
Janovice, hrad v Klat., 1520 dobyt od Pražanů 357 a;
— z J. Heřman, škůdce zemský, jat od Klatovských (1519) 356 a; (1524) přijat na milost; v. Špetle.
jazyk bohoslužebný, 1524 budiž český neb latinský 46.
jednání o jednotu katolíků a podobojích (1525) 113—116, 119 b, 120, 321—326, 361; v. i kompaktáta.
»u jednorožce« dům v. Praha, domy.
jednota měst Pražských St. a N. (1518—1528) 13 b, 16 a, 222 b, 223 a, 245 a—247 b, 248 b, 254 b, 255, 262 a, 270 a, 273 b, 318, 328 pozn., 336 b, 337, 340 a;
— víry 72 a, 82 a, 99 b, 113—116, 119 b—121 a, 123, 318 a, 322 a, 361.
Jeptiška z Běšin, někdy úř. u desk, 1525 poslem pražským v Budíně 174 a.
jeptišky vyhnány v říši Německé 231 b.
Jeremiáš prorok (bibl.) 341 a, 382 b, 383 b, 384 b, 386 a, 389 b, 390;
— neznámý skladatel traktátu XV. stol., 304 pozn.
Jeronym bakalář, kněz, 1524 svědčí proti M. Brikcímu 333;
— farář u sv. Haštala, 1524 žaluje na vězně 86 b;
— farář u sv. Havla v St. m. P., 1525 přijímá jednotu s katolíky 321 b;
— — 1526 píše b. Matějovi 199 a—207 b;

Jeronym písař v kanceláři zemské 374 a;
— Pražský, mistr, 1416 upálen v Kostnici 137 b. 301 a, 304 a;
— svatý 32 a.
Jerusalem, m. biblické, 69 b, 124 b, 224 b, 228 a, 243 b, 251 b, 267 b, 322 b, 382 b, 392 b, 393 a;
— v kostelích pražských zrušen bludaři (1524) 83 a.
Jezabel, královna israel. (bibl.), 301 a.
Ježíšek Jiří, ob. konšel pražský, 1525 v Budíně v poselství 152 a, 323 a;
— — 1528 v radě městské 245 b, 249 a;
— — jeho zlý osud 281 pozn.;
— Gezulus, Jiří, mistr, 1525 sesazen s děkanství universitního 20 pozn., 359 b.
Jičín, m. v Čechách, 1526 bydliště (?) Hynka z Perknova, 340 b.
Jidáš apoštol (bibl.) 217 b, 388 a.
Jihlava, m. na Moravě, 1436 vyhlášení tu na rynku kompaktát 305 a;
— 1522 uvítání krále 12 a.
Jiljí, Egidius, mnich tepelský, 375 b, 378 b;
— *sv.*, kostel v. Praha, kostely.
sv. Jindřicha fara, plebán v. Praha, kostely.
Jíra, bratr (?) Matěje poustevníka (1525), 201 a, 207 pozn.
Jircháře v. Praha.
Jiří Braniborský, markrabí v Ansbachu, vychovatel a rádce krále Ludvíka, 1522 účastní se korunovace královniny v Praze 12 b, 358 a;
— — 1526 poslem královniným v Praze 193 a;
— — 1529 na panství jeho uchýlil se Cahera 264 b, 338 b;
— farář v. Halířek;
— flašnéř ze Železné ulice, Němec, novokřtěnec, 1528 upálen 218 pozn., 241 b—244 a;
— Plánský z Hradiště, kanovník pražský, píše (1523—25) listy o poměrech v Praze opatu tepelskému; v pozn.: 28, 29, 52, 64, 78, 80, 112, 176; 374—379;
— Míšenský, Saský, kníže, 1524 hostí Čechy 375 b;
— — 1525 dal stíti Tom. Münzera 103 a, 357 b;
— — 1529 vypověděl ze země své Caheru 264 a;
— od půl kola, řeč. Fridrich, měšťan pražský, 1525 vypověděn 166 b;
— 1528—30 smlouvá se s Pražany 270, 272 a, 275 b až 276 b;
— z Poděbrad, král český, 1458—71, pronásledoval Tábory a za to proklet 37 a, 305 a;
— — 1461 pronásledoval české Bratry 131 a—132 b, 139 b, 140, 301;
— — 1462 jedná o kompaktáta s Římem 161 a;
— jeho syn, kníže Hynek, vnuk kníže Karel v. Minstrberský;
— jeho doba 6 a, 14 a, 137 a, 358 a, 359 a;
— Saský v. Jiří Míšeňský.
Jiskra Jiřík, 1525 posel Klatovských při jednání o kompaktáta v Budíně, 152 a, 323 a.
Joab, vůdce israel. (bibl.), 149 b.
Joannes v. Jan.
Job, osoba bibl., 350 a, 386 a.
Johannes v. Jan.
Jonáš prorok (bibl.) 338 a, 393 b.
Josef Egyptský (bibl.) 284 b, 338 a.
Josephus Flavius, historik židovský, psal de Antiquitatibus, 2 a, 224 b, 281 b.
kaceřování Čechů od cizinců druhdy stálé 122 a;
— vzájemné 45 b, 103 b, 115 a, 265 a, 292 a, 310 b, 314 b.
kacíři, kacířství v. bludaři, bludy, kněží, traktáty, učitelé.
z Kácova v. Černčický.
Kain (bibl.) 17 a.
kajícníci, jak o nich věřiti (1525) 327 b.
Kakas Matěj, vlast. Vavřinec, obyv. pražský, 1522 skákal s mostu do Vltavy pro kratochvíl králi 17 a.
Kalenec Jan z Malé strany, nevlastní syn Fabiana sladovníka, manžel Magdalenin, potom Kateřinin, náčelník »Malé stránky« bratrské; křtí podruhé 219 a;
— — 1524 jat, cejchován, vypověděn 68 b, 69, 84 a, 92, 165, 211 pozn.;
— — o něm vyznání Mik. vřetenáře (1526) 211 a, 340; Martino z Poříčí (1527) 219 b;
— — jeho kalich dřevěný spálen 219.
kalich: bludné užívání při bohoslužbě (1524) 8 a;
— Kristův při poslední večeři 117 a;
— viz podobojí, svátosti, večeře páně.
kališníci v. podobojí.
Kanaan (bibl.) 393 a.
kancelář pražská 53 a;
— královská 157 b, 158 a, 239 a, 240 b.
kancléř český nejvyšší v. z Hradce Adam 1523—31, z Rabštejna Prokop 1453—68, Švihovský z Rýzmberka Jindřich 1522—23;
— pražský v. Sobek;
— uherský v. Salkan.
kanovníci pražští 1436 protiví se Rokycanovi 305 a;
— 1523 poručeni kníž. Minstrberskému 375 b;
— 1525 smlouvají o jednotu s kališníky v Praze a v Budíně 152 a, 323 a, 324 b;
— v. Hilarius, Jiří Plánský, Sovka, Žák.
Kapalín Duchek, měšťan pražský, 1526 vypověděn 182 b.
z Kapí Hory v. Severin.
kaplani, 1524 řád o nich 22 a.
kaple v rathouze, sv. Václava v. Praha, kostely.
Karban Jan z Olšan, konvář, 1524 konšelem pražským 27 b, 52 b, 104 pozn., 249 a, 312 pozn.;
— původcem bouře 4 b, 315 a;
— trápí sousedy 65 a, 361;
— 1525 přijímá úplatky 169 b, 248 a;
— poslem v Budíně 152 a, 323 a;

Karban Jan 1529 činiti má počty s obcí 254 a;
— 1534 jeho poměry 281 a, 290 a.
kardinál v Budině 1524 v. Campeggio; — *k-ové* římští: proti Čechům 305 b; viz Cesarini, Colonna.
— — 1462 zavrhli kompaktáta 161 a;
— — 1527 bojují s papežem proti císaři a jati 231 a, 233 b, 234 b, 235 b;
— — br. Matěj o nich 382 a, 385 a;
Kardinál Matěj, kožišník pražský, 1524 obviněn ze zrady 53, 54 a, 315 a, 316;
— 1530 přidal se k Bratřím 278 b.
Karel IV., císař, zřízení jeho a privilegia pražská 273 b, 337;
— — píseň o něm 247 a; *Karlova* kollej v. Praha, universita.
— V., císař, bratr krále Ferdinanda, 198 b;
— — příbuzným kr. Ludvíka 306 a;
— — umývá v Zelený čtvrtek nohy chudým 230 b;
— — 1525 válčí s Františkem I. Franc. 361 a;
— — 1527 dobyl Říma 230—236 b;
karkule červené německé v Čechách (1519) 367 a.
Karlštejn, hrad, 1480 vězením kn. Michala 288 a, 301 a.
Kaše Bartoš, měšťan pražský, 1524 uvězněn a pak vypovědín 101 a;
— — 1532 smlouvá se s Pražany 278 pozn.;
— Václav, měšťan pražský, 1526 umřel ve vyhnanství 182.
sv. Kateřiny kostel a osada v N. m. P. v. Praha.
kati, katování 65 b, 78 b, 103 b, 134 a, 147 a, 164 b, 165, 166 b, 179 b, 216 b, 217 a, 219, 242 a, 243 a, 248 b, 295 b.
Kato v. Cato.
kázaní, slovo boží, exortací; apoštolská 309 b;
— bouřlivá a výtržná: Rokycanova a kněží proti papeži 137 b, 140 b; (1483) 305 b;
— — Münzerova německá v Praze (1521) 103 a;
— — Mirušova (1523—1524) 345 a, 347, 349, 350;
— — rozličná, proti vězňům, papeži, jinověrcům, laická (1524—29) 3 b, 45 b, 53 a, 63 a, 67, 91, 93 a, 96 a, 100 a, 130 b, 145, 146 b, 147 b, 178 a, 194 a, 262 b, 270 b, 276 a, 278 b, 292 b, 293, 295 b, 303 a, 304 a, 308 a, 315 b, 332 b, 333 a, 335 b, 381 a, 382 b, 393 b, 394 b, 395 a;
— — zapověděna králem (1526, 1528) 185 až 187 a, 337 a;
— čistá 292 a, 300 b, 301, 303, 304, 312 b, 326 a;
— mnišská, babská 68 a;
— posměšná (1527) 224 b;
— svobodná 167 b, 168 a;
— věrná, upřímná 32 b, 37 a, 314 a;
— buďtež umírněna 86 b.
— Caherova o Lutherovi 26, 92 a, 141 b, 144 a;
— — proti papeži 302 b;
— — proti odvolávajícím 132, v. i Cahera;
kázaní kn. Martina, br. Matěje v. tyto;
— laická, 1524 v Opatovicích a jinde 53 a, 83 a, 333 a;
— o *k-ích* řád v kompaktátech 120, 154 a, 324 a;
— — (1524—5) 21 a, 22 b, 46 b, 115;
— starých Čechů dopouštějí se (1524) 73 a, 319 a;
— lidí světských se zapovídají 319 b;
kazatelé věrní podle zdání br. Matěje (1525) 148 b, 206 a;
— vypovědění jsou tupeni (1525) 127 a.
Kazimír, král polský, otec Vladislava II., 6 b.
kejklířství v církvi 63 b.
z Kinšperka viz Planknar.
Kladský hrabě v. Minstrberský.
klanění se svátosti. řád o tom (1525) 326 b.
Klára vdova ze Zbiroha, hospodyně, sousedka N. m. P., stoupenka »Malé stránky« bratrské, její výslech a upálení (1526) 208, 211 b, 214 a—218 b, 240 pozn., 265 a, 267 a, 290 a, 339 a—342 a.
kláštery bořeny v Čechách od husitů 137 b; v Německu 231 b, v Praze (1521) 357 b, 382 a;
— Slovanský, sv. Tomáše, v. Praha, kláštery; v. i Tepelský kl.
klatby proti Čechům 122 a;
— zrušeny v kompaktátech (1436) 121 b;
— proti vypověděným 251 b, 252 a, 289 a, 302 a.
Klatovy, Klatovští, 1515—1519, ve škole mají bakalářem M. J. Píseckého, kantory Jana a Václava 352 a, 353, 354, 355 a;
— 1519 zajali Heřmana Janovského 356 a;
— konšelé v Praze 355 a;
— 1525 posílají Nikod. ze Schönthalu a Jiříka Jiskru zástupci k jednání o kompaktáta do Budína 152 a, 323 a;
— radí se s Pražany proti knížatům bavorským 337 a;
— 1529 ujel tam Ziga Vaníčkovic 253 a.
klekání 317 a;
— před obrazy 215, 219 b, 340.
Klement v. Kliment.
klevety Paškovy 102 b, 103 b;
— o vězních (1524) 81 b, 91 b, 98 a, 100 a, 332 a, 334 b.
Kliment, Klement VII., papež, 1525 způsobil nepřátelství mezi císařem a králem francouzským 361 a;
— — 1527 přemožen a jat od císaře 230 a—236 b;
— osada a kostel sv. K-a. v. Praha, kostely.
Klimentský Jan, posel obecní pražský, 1524 uvězněn 318 a.
kmotři, 1524 řád o nich 23 b.
kněží podle Husa 292 a;
— podle kompaktát 120 a, 121 a, 154, 324;
— táborští podněcovali ke krveprolévání 160 b;
— — 1444 hádají se o víru 139 b;
— — pronásledováni za krále Jiřího 131, 152;
— Rokycanovi; jich působení 136, 304 b;
— — bouřili proti papeži a opět slíbili mu poslušenství (1436) 137 b, 305 a;

kněží Rokycanovi vládli v městech 305 b;
— — hádali se o víru 140 a;
— — odsouzeni jsou za bludaře (1465) 140 a; nutili ke zpovědi 305 b;
— v bouři (1483) 287 b, 305 b, 306;
— — vypovídáni z Prahy 288 a;
— kališní (Caherovi, administrátorovi, podobojí, titulem kněží, faráři) 1520—24 v nesvornosti a hádkách 289 a, 303 b, 304 a;
— — proti br. Matěji 142 b, 143;
— — 1522 sváří se při korunování 306;
— — nesmějí se postaviti kn. Martinovi 135 b;
— — 1523 někteří vypověděni 3 a, 19;
— — 1524 odsuzováni Mirušem 345 b;
— — na sjezdu, v. artikuly hromniční;
— — vyznávají víru na sněmu 299 b, 307 a;
— — troubí do vojny 26 b;
— — bouří proti pikartům 33 a, 34 a, 67—69;
— — zavádějí lid 34 b—36;
— — svými neřády zalibují se ďáblu 37 b, jím se popouzejí 38 a;
— — nesvorní 45 a, 329 a, 333 a;
— — po schůzi obecní, v. artikuly květnové;
— — krvaví a ďáblem zmámení radují se zlému 50 a;
— — původci bouře 318 a;
— — vypověděni opět povoláni 71 b, 72 a;
— — účastni jsou snesení v. artikuly listopadové;
— — posmívají se nectnému lání 78 a;
— — radí a žalují proti vězňům 87 b, 332 a, 333;
— — bouří proti vězňům a vypověděným (do 1529) 92, 93, 100, 107 a, 111, 159, 185 b—187 a, 194, 249, 251—252 a, 261, 267, 276 a, 278;
— — zrazují zpovědi 102 a;
— — (1525) jednají o jednotu s katolíky v. kompaktáta;
— — nutí k zpovědi (do 1526) 125 a, 208, 339 b, k nápravám 130 a, 326 a—328 b;
— — přijímají úplatky 127 b, 128;
— — jsou pokrytci, odmítají zákon boží 133;
— — haní druhé 141 b;
— — posuzováni br. Matějem 144 b—148, 151 b, 200—206;
— — v Budíně v. kompaktáta;
— — násilníky 162 a, 172 a;
— — (1525) na pohřbu královĕ 198 a;
— — soudí bludné; úsudky těchto, v. Mikuláš vřetenář, Perknovský;
— — (1527) prosí za Slivku 222 b;
— — proklínáni děvečkou 224;
— — mají se smířiti s vypověděnými 229 a;
— — (1528) odsuzují flašnéře a pasíře 241 a—244;
— — zlostní a pokrytečtí 250 b, 251 b, 290 a;
— — káží proti králi 337 a;
— — přimlouvají se za Caheru 262 a—263 b;
kněží kališní (1529) křivdy a zlořády páší 259 a, 265 b, 267 a, 291 a;
— — strojí processí 263 a;
— — (1530) smířili se s vězni, též Paška s Hlavsou 271 b, 277 b, 336;
— katoličtí v. římští;
— lutheránští (dobří, Martinkovi, Mirušovi, pikartští, věrní) 302 a, 382 b;
— — sočeni z bludů 135 b;
— — (1523) rozeštvali lid 20 a, 359 a;
— — (1524) ženili se 86 a, 264 b;
— — vydali spis proti vystavování svátostí 68 a;
— — jednání o ně 308 a—314 b;
— — od papistů tupeni 36 b;
— — utiskováni 315 a;
— — protestují proti artikulům obecním a odcházejí z Prahy 48 b, 49 a, 50 b, 308 a—315 b;
— — viněni z bludů a bouření 53 a, 68 a, 71 b, 82 a, 83 a, 167, 168 a, 319 b, 332 a, 333 a;
— — vypověděni 62 b, 360 a, 364 a;
— — vězňové popírají jejich bludnost 90, 92, 93, 95 b, 96 a, 99 b, 100 a;
— (1525) tupeni v »nápravách« 130;
— — soud o nich br. Matějův 144 a—148;
— — vyhánění 171 b; — v Německu 361 a;
— podobojí v. kn. kališní, táborští, Rokycanovi;
— římští (podjednou, katoličtí, papistové); proti nim: lidé v říši 20 b, Erasmus 30 b, Luther 31 a;
— — od Luthera se učí 32;
— — nezachovávají všech svých nálezků 35 b;
— — jich ustanovení jsou bohu odporná 36 a;
— — haní víru lutnerskou 36 b;
— — jsou »špikováni« 54 a;
— — mají rozličné neřády a nálezky 63;
— — (1523) zlé poměry jejich 375 b;
— — (1525) jednají s kališníky, v. kompaktáta;
— — (1526) na hradě Praž. při pohřbu královĕ 198 a;
— — polemisují s br. Matějem 204 a;
— — (1528) při umývání nohou o Zel. čtvrtku 211;
— — zle užívali mladíka 211 b;
— — v hádkách 289 a;
— — jich pohodlí 359 a;
— Malé stránky bratrské v. Mikuláš vřet.;
— Antikristovi 301 a;
kněžské zlořády 381 a—383, 391, 395.
z Kněžmostu v. z Valečova Václav.
knihy městské 45 a, 72 a, 90 b, 98 a, 196 a, 221 a, 236 b, 249 b, 269 b;
— Mik. vřetenáře spáleny (1526) 217; v. censura, děkan, konsistoř, Praha, universita.
Knín Nový, v. Šimon zámečník;
— Starý, rodiště M. Jana Paška z Vratu, 17 b.
kníže, knížata v. Minstrberský, Míšeň, Sasy;
— v říši 300 b;

knížata podle br. Matěje 385 a, 391 b.
›*Kobyla*‹, přezdívka M. Jiřího Píseckého 294 a.
Kocour, Kocúr, z domu Kocourova, v. Jakub bakalář;
kolby královské (1523) 14 b, 196 b.
Kolín nad Labem, 1525—1526 místo sjezdů 64 pozn., 176 a—178 b, 187 a—189 b, 190 a, 191 a, 195, 196 a. 335 b, 361 b;
— — vyhnán odtud kn. Jakub Slovák 208, 265;
— nad Rýnem v Něm. působiště Erasma Rotterdamského 30 a.
Kolínský Jan v. Plechovnička.
kollegiáti, kollej v. Praha, universita.
kollekty v. collecty.
z Kolovrat Buštěhradský Jan, 1525 v Budíně při jednání o kompaktáta 152 a, 323 a;
— Košátský Václav, 1523 nejv. sudí, hofmistr dvorský 14 b, 15 pozn.
Komárno v Uhrách, 1527 dobyto kr. Ferdinandem 226 a.
Komédka z Rovin Jiří, rychtář staroměstský, 1524 vypráví o hádkách náboženských 51 b;
— 1526 vede na smrt Mik. vřetenáře a Kláru 215, 340, 341; viz Praha, rychtář.
kommissaři královští, prostředkové, smluvčí mezi Pražany a vypověděnými (1528—29) 221 b, 250 a, 258 a, 293 a, 328 a; v. Hložek, z Hradce, Lev z Rožm., z Pernštejna, z Vartmberka, z Vajtmile.
komora královská 228 b, 238 b.
komorník nejvyšší, v. Krajíř Kunrát (1523—25), z Šelmberka Jaroslav (1515—23, 1525—49);
— *k-ů* soudu zemského příhoda u p. z Rožmberka (1526) 182 a—183 b.
kompaktáta, 1436 umluvena koncilem Basilejským a zpečetěna legáty papežskými 31 b, 118 a, 119 b, 120 a, 138 a, 367, 371, zavržena potom 305;
— jednání o ně: (1461) 161 a;
— — 1524 v Praze na sněmě 28 b, 29 a, 30 a, 112 b, 307 b, 333 b. 376 b;
— — 1525 v Praze a v Budíně 112—117b, 121b, 122b, 123 a, 124 a, 148 b, 149 a, 152—155, 161 a—162 b. 172 b, 174 a, 322—326, 361 a, 377, 378 a;
— vykládá Bartoš písař (›vopaktáta‹) 35 b, 118—121.
kommunismus v Německu (1525) 361.
komže, pouze v komži Cahera sloužil mši 171 a.
Konáč z Hodíškova Mikuláš, tiskař praž., přeložil kroniku Aen. Sylvia 114 pozn., 137 pozn.
koncilium 153, 324;
— jejich nálezky 35 b;
— Basilejské jedná a smiřuje se s Čechy 119 b, 120, 121, 304 b, 305 pozn., 307 b, 367 b, 371 a;
— — svědčí o jich čistém učení 359 a, 363 a;
— — slibuje Rokycanovi biskupství 301, 304;
— Kostnické upálilo Husa a Jeronýma 137 b, 301, 303 a, 364 a;
— Nicejské 209 pozn.
konsistoř podobojí, (1524) řád o ní 21—25, 46, 72 b, 93, 94 b, 319 a, 320 a;
konsistoř podobojí odvolává se k ní Malínský v Hoře 43 a;
— (1524—25) staví se proti vězňům i proti králi 67 b, 133 b, 136 a, 185 a, 277 b, 333 a, 335 a;
— (1525) členové její 321 a;
— nutí k ›nápravám‹ 124—132, 135, 136, 146 a;
— přijímá list od br. Matěje 143 a—149 b, 203 a;
— jedná s legátem o jednotu s římany 122 b, 123 b, 124, 156 a, 321—325;
— (1525) soudí: Mik. vřetenáře a Kláru 208 b až 211 b, 217 b, 340 a; (1527) Martu z Poříčí 218, (1528) Jiřího flašnéře a Václava pasíře 242 b;
konsistorní knihy 360 b, 361 b.
Konstancí v. koncilium kostnické.
konstantský biskup (Coutances ve Francii) v. Filibert.
Konstantina císaře donace papeži 300 pozn.
Konstantinopolis, Cařihrad, 1452 sídlo řeckého patriarchy, s nímž jedná Rokycana 139 a;
— 1453 sídlo císaře tureckého 362 b.
konšelé v. Praha, konšelé.
›u konve‹ dům v. Praha, domy.
konvář v. Karban.
Korambus, Corambus Matěj z Třebče, od r. 1517 administrátor podobojí;
— 1518 mistrem 353;
— 1520 sesazen s administratury 356 b;
— 1522 uvádí opata na Slovany;
— 1523 vypovědín, jde do Hory 19 b, 309 pozn., 360 a;
— 1524 nazpět povolán 71 b, 360 b;
— jedná proti vypověděným, chtěje býti opatem či suffraganem 30 b, 148 b, 290 a;
— mluví na sněmu 307;
— 1525 poddává se papeži a smlouvá v Budíně o kompaktáta 152 a, 155 b, 157 b, 321 a, 323 a, 324 b, 325.
Koranda Václav, mistr učení praž., 1462 poslem krále Jiřího v Římě;
— 1518 píše žáku svému Píseckému 345. 354. 355;
— 1519 umřel a pohřben 356 a.
Korintští (v bibl.) 204 a.
Kornel ze Všehrd Viktorin († 1520) 356 b.
z Kornic v. Sobek.
korouhve řemeslnické o processí 160 b.
Koruna Jiří, měšťan praž., vdova po něm Anna chotí Václ. Lopatského (1519), 353 pozn.
korunování 1471 Vladislava II. 7 a;
— královny Anny de Foix nebylo 9 a;
— 1506, 1509 Ludvíkovo 9 a;
— Mariino 3 b, 306, 358;
— 1526 Jana Štěpána v Uhrách 266 b;
— 1527 Ferdinandovo a Annino v Čechách a Uhrách 220, 228; (1531) v říši 279 a.
Korutany, v K-nech pronásledováni pro víru 231 b.
kostelníci v. Praha, kostely a kostelníci.
kostely pod jednou husité hubili 137 b;
— měly býti za domy šenkovní 169 b;
— 1525 řád o nich 115 a;

kostely, kázaní po venku proti vypověděným 276 a;
— v. Praha, kostely.
Kostka z Postupic Zdeněk, 1462 posel kr. Jiřího do Říma 161 a;
— 1525 Zd. na Brandýse a Litomyšli ohrazuje se proti sjednocení s katolíky 153 b, 323 b;
— — účastní se sjezdu v Kolíně 178 a.
Kostnice, Konstancí v. koncilium kostnické.
kostnický biskup 232 pozn.
Kostroun, soukeník pražský, 1522 mluvil o p. Lvovovi 14 a.
Košátský v. z Kolovrat.
Kouřim, rodiště M. Brikcího 51 pozn.
Kozel z Pokštejna Jan a Modest viz z Pokštejna.
kožišníci 133a.
kraj Plzeňský, Hradecký, Chrudimský v. Plzeň, Hradecký kraj, Chrudim;
— do krajů listy 1524 psané od Pražanů 59 a, 65 b.
Krajíř z Krajku Kunrát na Ml. Boleslavi a Rohozci, 1523 nejv. komorníkem 15 pozn.;
— 1525 ohrazuje se proti sjednocení s katolíky 153 pozn., 323 b;
— účastní se sjezdu v Kolíně 178 a.
král český 148, 300, 385 a;
— — vítán bývá processím 160 a;
— — sází radu pražskou 313;
— — bdí nad starými řády 320;
— — stvrzuje privilegia pražská 337 a;
— — často mu odporují Pražané 337 a;
— — v. Albrecht, Ferdinand, Karel, Jiří, Ladislav, Ludvík, Václav, Vladislav, Zikmund;
— francouzský v. František;
— polský v. Zikmund;
— španělský v. Filip;
— uherský v. Zikmund, Zápolský.
králová v. Anna, Marie.
královský, -á, -é: berně 358 b:
— břemena 356 b;
— dluhy viz dluhy;
— dvůr 215 a, 266 a; viz Praha, dvůr král.;
— dvořané 229, 327;
— hrad v. Budín, Praha (hrad);
— kancelář 157 b, 158 a, 24 b;
— komora v. regenti;
— kuchyně 14 b;
— legáti v. legát;
— listy v. Ferdinand, Ludvík;
— města v. města česká;
— moc 239 a, 245 b, 246 b, 260;
— orátoři na sněmích v. orátoři;
— počty 165 a;
— poslové v. legát;
— potřeby 180 b, 272 a;
— přísaha 220 a, 337 b;
— rada 97 a, 106 b, 173 a, 175 a, 236 b, 240 a, 245 a, 260 a;
královský, -á, -é: regenti v. regenti komory;
— sekretář v. Žabka;
— statky rozchvácené 12, 355 b, 358 a;
— trubač v. Lorenc;
— úřady v. Blažej z Poříčí a odkazy u hesel: hofmistr, hofrychtéř, podkomoří, sudí;
— vězení v. Praha vězení.
kramáři 317 a.
z Kramholce Jan, vypověděný z Prahy, 1528 písařem na Brandýse n. L. 278 b.
krámy masné v. Praha, krámy.
Krasonický Vavřinec, Č. Bratr, 132 pozn.; sr. Vávra.
»u Krásů« dům v. Praha, domy.
Kratečka, soused malostranský, 1509 střelil po králi 10 a.
kratochvíle kr. Ludvíka 196 b;
— 1527 při korunování Ferdinandově 220 b.
Krč, ves u Prahy, 1524 domnělý úkryt zbrojenců 69 b.
Krček Berounský Jan, 1522 v poselství jda vstříc králi, byl okraden 79 a.
krčmy 75 b, 367 b.
kredenc při korunování (1522) 306 a.
krejčí 133 a.
křest v. svátosti.
křesťané dobří, praví, věrní 122 b, 153 a, 204, 205 b, 206 a, 236 b, 275 b, 277 b, 287 a, 310 a, 312 a, 319 b, 323 a, 326 b, 328 b, 342 b;
— dvojí v Praze 34—35;
— nepraví 160 b;
— římští staří, první 170 a, 319 a;
křesťanská láska 315 b; obec 233; píseň 36;
křesťanský lid 201 b;
křesťanství 1525 jaké má býti podle smýšlení sněmu 116 a;
křesťanstvo všecko 231 b.
krchov v. Praha, klášter Slovanský.
Křinecký z Ronova (Vilím?) přidal se k pikartům 200 a.
křivdy a falše 295, 336 a.
Křižanovský Václav, doktor, 1465 odpůrce Rokycanův 148 b, 372 a.
sv. Kříže kostel v. Praha, kostely.
Křížek Václav, kněz pražský, 1524 s kn. Martinem betlémským odchází z Prahy 47 a, 50.
křižmo, 1524 rouhání o něm 82 a, 334 a;
— 1525 vyznání o něm 326 b.
křížové dni v. půst;
— války proti Čechům 305 b.
Krnov, m. ve Slezsku, 193 pozn.
kroj německý v Čechách (1519) 367 a;
— nešlechetný 386 b.
kroměřížský biskup v. Thurzó.
Kronfeld, m. v Uhrách, 1527 ležení vojska král. 226 b.
kroniky české: (St. letopisy) 305 b, (Aen. Sylvius) 119 pozn., 139, 301, 304, 305 a; *k.č.* staré 111 b, *k.* Kuthenova 26 pozn.; vůbec 390 b, v. Historí.
krucifixy mazány od kacířů 83 b.
Krumlov Český v. z Rožmberka.

krvavý pot na děvečce (1527) 224.
krveprolévání 111 b, 237 b, 267 a, 305 b.
kšaft v. Klára, Lopatský, Rauš.
Kuba, Kubíček, kněz, v. Slovák.
kuběnářství kněžské 267 a.
kuchyně královská 14 b.
kuchyňské potřeby 375 b, 377 a.
Kulata Jan, mistr, rektor universitní, 1523 administrátor podobojí 360 a;
— 1524 při soudu s Malinským v Hoře 43 b—44 b.
Kulhavý v. Jakub kněz.
Kulíšek Jiřík, švec, 1524 dává purkmistru zprávu o výtržnosti na Malé straně 51 a, 52 a, 317 a.
z *Kunvaldu* Anna, choť Dan. Rauše z Vlkanova, 55 pozn.
Kuropě v. Ropek.
kurvy v. nevěstky.
Kuthena Martina kronika 26 pozn.
Kutná Hora v. Hora K.
kvasy šlechtické 383 b, 386 b.
z Květnice v. Řeháček.
Ladislav, král český, 139.
laické kázaní v. kázaní; laik v. školní.
lakomství 141, 380 a, 382, 383 b, 384 b.
Lancman Pavel, syn Janův, měšťan St. m. P., 1529 přispívá Paškovi 255 b
lanfaréřství 1524 zapovídá se v dny nedělní 25 a.
lání 78 a v. hanění, Miruš.
láska K r i s t o v a 346 a;
— s o u s e d s k á 256 b.
Laštovička Matěj, soused malostranský, 1524 vypověděn 57 pozn.
latinští doktoři v. doktoři.
Lazar z L i b o s l a v ě Burjan 55 pozn.;
— V á c l a v v. Daniel.
legát, legáti b a s i l e j š t í v Čechách 1436 v. kompaktáta;
— č e š t í v Budíně u krále (1522) 358 a;
— — 1525 při jednání o kompaktáta v. kompaktáta;
— k r á l o v š t í v Čechách, orátoři, 81 b, 97 b, 187 b, 188 a, 286 b, 306 a—307 b, 330 a, 356 b v. z Bozkovic, z Pernštejna, Thurzó, Salkan, Žabka;
— p a p e ž š t í, ř í m š t í v Čechách, 1436 v. kompaktáta;
— v e F r a n c i i, 1527 umlouvá l. nepřátelství proti císaři 232 a;
— 1524—26 v U h r á c h v. Campeggio;
— 1537 přimlouvá se za Paška 274 b, 286 b.
Legát Jan, syn Bohuslavův, měšťan St. m. P., 1524 přimlouvá se za kn. Martina betlémského 311 b—312 a, 313 a.
lehnický kníže Fridrich, rádce kr. Ludvíkův, 1522 přijel do Čech 358 a.
lejcký, lejk, srv. laický, laik.
lektura v kostele, nápravy po ní 129 b, 326 a.
z Lerojid v. Podvinský z L.
Leutkirch v Allgavsku, rodiště bisk. Fabera 232 pozn.
Lev I., papež (440—461), o přijímání podobojí 362.
Lev z Rožmitála Zdeněk, od r. 1508 nejv. purkrabí pražský, 1514 pro nepřátelství nesmí Prahou jezditi 29 b;
— 1518 obviňován z břemen zemských 355 b;
— 1520 na sněmu v Benešově 356;
— 1522 odpírá činiti počty zemské 13 a, 14, 194, 195 b;
— rozhněval se na Hlavsu a Šorfa 306 b;
— 1523 zbaven úřadu 14 b;
— 1524 na sněmu 307 b;
— spřátelil se s Paškem, Pražany, Minstrberským 27 pozn., 28 pozn., 29 a, 376 a;
— má spor s Rožmberky (do r. 1535) 160 pozn., 182 a až 183 a, 187;
— 1525 opětně purkrabím 112 pozn., 113 a, 171 pozn.;
— účastní se jednání o kompaktáta v Čechách;
— řeční v Budíně 122 b, 152 a—155, 322 a—326 b;
— přehlíží vojsko pražské 161 b;
— určen za smluvčího Pražanům a vypověděným, ale nedbá 172—174 b;
— účastní se sjezdu v Hoře 177 a—178 b;
— ve stycích s klášterem Tepelským 379 a;
— 1526 na sjezdu v Hoře 187 a—190 b;
— špatně pomáhá králi proti Turku 191, 192, 327 b;
— na sněmu v Praze 198 a;
— 1527 zbaven hejtmanství zemského 223 pozn.;
— do 1529 opět smluvčím Pražanů a vypověděných 221 b, 228 a, 238 a, 247 pozn., 249 b, 328 pozn.;
— 1530 zbaven úř. purkrabského 336 pozn.;
lev: »u lva bílého« v. Praha, domy; Václav bakalář.
Liběchov, statek p. Beřkovského 379 a; — z Liběchova v. Frank, Lopatský.
z Liboslavě, v. Hlavsa, Lazar, Sova.
libri physicorum 1522 čtou na universitě 358 b.
Libuše, česká kněžna, věštkyně 350 b.
lid č e s k ý, tvrdý a neschopný rozumu bez výkladu písmem sv. 156 a, 325;
— v P r a z e dvojí 48, 314 b;
— — povaha lidu obecního: vrtkavý 5 b, nevěrohodný 61 a, nevěrný 244 b, 304 b, slepý 265 b, vzteklý 291 a, nezbedný 315 b;
— — dá se štváti kněžími 149 a, 301, 303 a, 304 a, 305 b, 359 a;
— — nedbá kněží a směje se klatbám 231 b, 252 a, 261 b;
— — za Žižky 137 a, 304 a;
— — za Rokycany 304 a—305 b;
— — v bouři (1483) 305 b;
— — 1524 děšen Paškem a bouřen proti vězňům 60 b, 97 a, 100 a, 318 a, 329 a;
— — 1529 ochoten ke smíru 328 a;
— — u víře; zpovídal se 304—305 b; byl učen o večeři páně 305 a; zapověděno mu »zdrávas« 356 b;
— z b r o j n ý 100 a, 316 b, 317, 328, v. žoldnéři.
lichva 388 a.
z Limberka v. Žabka.

Linec v Rak., 1529 pobyt králův 260 a, 266 a.
sv. Linharta kostel v. Praha, kostely.
listy královské v. Ferdinand, Ludvík;
— obranní 182 b;
— obsélací 236 b, 238 a, 240 a;
— zachovací 73 b, 319 b;
literáti v. Praha, literáti.
Litoborský z Chlumu Jan, 1523 nejv. písařem 15 pozn.;
— 1524 opírá se na sněmu vyznání víry 307 a;
— radí konšelům před bouří 51 b, 54 a, 65 pozn., 316 a, 317 b, 373.
Litoměřice: lit. děkan 1525 poddává se poslušenství papežskému 321 b;
— rodák v. Hilarius;
— kněží v. Cahera, Miruš;
— probošt v. Faber, Žák.
Litomyšl, panství v. Kostka z Postupic, — sídlo Bratří 270 b;
— odtud děvečka krví se potící (1527) 224 a;
— odtud rodák v. Šišmánek.
z *Lobkovic* Vilém Hasištejnský na Hasištejně a Přísečnici 1525 přidal se k podobojím 378 a.
lobkovický kníž. archiv 177 pozn. a úvod.
logika, studium její 353 a; v. Praha, universita.
z Lomnice v. Mezeřícký z L.
Lopatský z Liběchova Jiří, 1525 vypověděn, 1526 vrátil se na glejt, vězněn, umřel 181 b—182 b, 285 pozn., 318 a, 353 pozn.;
— jeho chot Regina, 1525 vypověděna 170 a, 182 pozn., 185 a;
— jeho dcera Salomena 182 pozn.;
— Václav mistr, chot Annin, 1518 u zkoušek 353 b;
— 1521 umřel 356;
— »na lopatě« dům Lopatských 182 pozn. v. Praha, domy.
Loquius v. Houska.
Lorenc, trubač král., Polák, 1525 v Budíně posmívá se Paškovi 154 a—155 a, 324 b.
z Lorenzdorfu v. Cetryc.
Lot (bibl.) 392 a, 393 b.
na Louži P. Marie kostel v. Praha, kostely.
loupeže 388 a.
Lštění, Hora sv. Vojtěcha u Boubína, bydliště br. Matěje (1519) 395 a.
Lucerna Jan, jirchář, soused pražský, 1524 obviněn z úkladů 53 a, 54 a, 315 a, 316 a.
Luciper (v listu br. Matěje) 148 b, 383 b, 384.
Ludvík, král český a uherský, (1506) narozen 8 b;
— (1509) korunován 9 a;
— (1515) oddán s Marií 10 b;
— vychován v nedospělém věku 11 a, 355 b, 362;
— (1518) jmenuje hofrychtéře českého 3 a, 307 b, 308 b;
— (1520) posílá legáty ke sněmu do Prahy 356 b;
— (1521) sněm k němu posílá 357 a;
Ludvík nemůže brániti se proti Turkům 357 b;
— (1522) přijel do Prahy 11 b, 12 a, 17 a, 79 a, 135 b, 358 a;
— přijat za krále 12 a;
— rozhoduje spor stavů 13 a;
— dal korunovati chot svou Marii 3 b, 220 a, 306;
— obědvá na rathouze v St. m. P. 14, 374 b;
— (1523) proměnil úřady zemské, městské a v Hoře 4 a, 14 b, 15, 16 a;
— odňal úřad Paškovi 16 a, 19 a;
— odjel do Uher 3 a, 16 b, 27 a, 306 a, 358 a, 375 a;
— stvrditi měl privilegia tepelská 374 b;
— (1524) povoluje sjezd podobojích o hromnicích 21 a, 299 a, 333 a;
— hledí sjednotiti katolíky a utrakvisty 20 pozn.;
— nařizuje sněm svatomarkétský 27 b;
— má v Budíně legáta 28 b, 307 b;
— jest v nenávisti panské 29 b;
— odpírá mu prý M. Daniel 333 b;
— zapovídá schůze postranní 73 a, 319 b;
— vázán jest držeti jednotu 74 a, 320 a;
— poroučí netrpěti v Praze pikartů a lutheriánů 81 b, 83—85 b, 90 a, 94 b, 330 a, 377;
— láno mu od Miruše 348 b;
— posílá legáty ke sněmu o sv. Markétě, viz sněm;
— chystá schůzku s králem polským 376 b;
— dotaz poslán k němu o rouhačích na Malé straně 84 a, 85;
— žádán o slyšení od Pražanů 313 b;
— řeči proti němu domnělé od vězňů 93 b, 94;
— list a žalobu mu posílají: Pražané 59 a—60 b, 83 a, 83 a, vězňové 96 b, 97 a—100 b;
— přijímá posla pražského Václava bakaláře 70 b, 71;
— přijal odvolání vězňů 101, 104;
— přijal posly pražské 116 b;
— rozkázal slyšení vězňů 81 a, 87, 97 a—99 a, 113 až 115, 329 a, 331 b, 334 a—335 b;
— vypovídá vězně 105 a, 106, 167 a, 256 a, 269 a;
— (1525) obnovuje úřady zem. 29 b;
— vypovídá vězně 6 a, 361 a;
— napomínán od legáta, aby držel jednotu víry 123;
— jedná o kompaktáta 152 a—155, 323 a—326 b, 378 a;
— slyší Hlavsu 158;
— přijímá spis od Slivky 222;
— přimlouvá se za br. Matěje 207 a;
— ujímá se marně vypověděných svými listy 6 a, 157 b, 172—176, 180—182, 183 b—190 b, 229 b, 236 b, 238, 239 a, 245 a, 273 a, 274 b, 282 b, 283 b, 293 b, 323 a—326 b, 335 a, 336 b, 377, 379;
— nařizuje sněm v Kolíně 361 b;
— proti němu káže Cahera 327 b, vystupuje Pašek 272 a;
— (1526) zasahuje ve spor o dědictví rožmberské 183;
— špatnou má pomoc proti Turkům od Pražanů 337 a;

Ludvík král utekl před Turky 165 b;
— v boji u Moháče a smrt jeho 4 a, 191—197 b, 327 b, 337 a, 345;
— pohřeb 198; úvahy o králi 197, 241 a; jeho doba 336 b; písně o něm 367 b, 369—370.
Ludvík, tovaryš malířský, Němec, 1524 mluví proti knězi, uvězněn 68.
Lukáš Boleslavský, biskup bratrský; o něm vyznání Mik. vřetenáře 211 a, 340;
— evangelista 146 b, 393 a.
Lukeš ze Železné ulice, měšťan pražský, 1483 vypověděn 288 a.
Lukov v. ze Šternberka.
Lungvic z Lungvic Jan na Všebořicích, pís. menších desk zem., 1524 radí konšelům před bouří 51 b, 54 a, 316 a, 317 b, 373 a.
Lupáč Martin, kněz, soudruh Rokycanův, volený biskup podobojí; činy jeho (1420—1435) 137 a—138 b.
Luther Martin M., reformátor německý, 1517 vzbuzen od boha, vystoupil proti církvi římské, smiřil Němce s Čechy 31, 32, 121 b, 301 b, 345 b;
— 1519 přijímá dopis od Jana Podušky, faráře týnského, 127 pozn.;
— vliv jeho v Čechách 20 pozn., 103 a, 301 b až 302 b, 363 b;
— 1523 píše knihu pro Čechy o zřízení kněžstva 108 a, 335 a, 363 a, přeloženou do češtiny Burjanem Sobkem 54 a;
— píše list Pražanům 302 b;
— přijímá u sebe Caheru a doporoučí jej Pražanům 100 a, 107 b—108 a, 299 a, 259 b;
— 1524 píše Sobkovi 108 b, napomíná odpadlého Caheru 109;
— jeho soud o Husovi 127 pozn.;
— smýšlení o *L-ovi*: Caherovo 26 b, 92 a, 100 a, 141 b, 144 a, 171 pozn.; Fabrovo 232 pozn.; lidu pražského 103 a; br. Matěje 144 a; Karla Minstrberského 116 b; Jiř. Píseckého 350 a; Mirušovo 349 a, Václava pasíře 241 pozn., 242 pozn.;
lutheriáni v Čechách, přezdívka upřímným lidem, 36 b, 37 b, 63 a, 80 a;
— okolo 1520 povstali v Praze 20 pozn., 34 a, 212 pozn., 304 pozn.; v. kněží.
— 1523 zavádějí své obřady 358 b, 367;
— potlačování 48 a, 49 a, 90 a, 266 b, 308 pozn., 360 b, 375—377 b, 379 b;
— upalováni v. Václav pasíř;
— v. Hlavsa, Litoborský, z Vartmberka; srv. pikarti;
lutherští kněží v. kněží; v Německu 1525 příčinou bouří 361 a.
Lužice 379 a, lužický fojt, v. Minstrberský.
Madianští (v bibl.) 304 a.
Madirkův dům na Poříčí v. Marta.
Madrid ve Španělsku, 1526 mír s Francií, 231 pozn.;
majestát kr. Zikmunda 1435 daný Čechům 138 a.
Makal Jan služ. obecní, 1524 přináší vzkaz Paškův 52 a.
Malá strana v. Praha.
Malá stránka bratrská původ prý má od Jana Kalence 68 b;
— vyznání o ní Mik. vřetenáře (1526) 211, 219 b;
— kněží a členové její, 340 pozn., 304 pozn.; v. Amos, Kalenec, Marta z Poříčí, Mikuláš vřet.
Malák v. Makal.
Malec Florian, řezník, konšel malostranský, 1509 za živa dřen 10 a, 79 pozn.
Malínský Matěj, kožišník kutnohorský, 1524 na soudu, že neučinil poklonu svátosti při processí, 38—44.
malíř v. Ludvík, tov. mal.
Malostranští v. Praha.
malované »Umučení« na domě v Celetné ul. 340 a, 341 a.
Malovec z Chýnova Zdeněk na Vimberce, zbil 1520 Táborské 357 a.
Manetho, »mudrlant« egyptský, 2 a.
Manicheové bludaři 372 a.
manželství v. svátosti.
Mardocheus, osoba bibl., 106 a, 240 b, 338 a.
Marek sv., evang., 39, 40, 146 b;
— Jan, doktor bullatus, farář týnský, člen konsistoře, 1525 dává se v poslušenství papežovo 321 a.
Marheck, Marchegg, m. v Rakousích, křivolaká zeď ok. M. (pořekadlo) 50 b.
Maria Panna, matka Kristova, učení o ní 83 a, 91 b, 92 a, 201 b, 204 b, 205 a, 210 a, 327 a, 340 pozn.;
— — kostely v. Praha, kostely;
— Marianna, Marie Španělská, královna česká; její rod 198 b;
— — 1515 oddána s kr. Ludvíkem 10 b;
— — 1522 přijela do Čech a korunována 3 b, 12, 220 a, 306, 358 a;
— — 1523 obědvá na staroměst. rathouze 14;
— — odjíždí do Uher 16 b;
— — 1525 prošena o přispění vězňům a ujímá se jich 158 b, 174 a, 327 b;
— — 1526 přimlouvá se za br. Matěje a propouští je 190 a, 207 a;
— — oznamuje Čechům smrt Ludvíkovu 193 a.
markrabí v. Jiří Bran., Ferdinand I., Ludvík.
— -ství v. Morava.
maršálek městský v. Praha, maršálek.
Markéta, choť Bartoše písaře, 169 a;
— choť Matěje hřebenáře, 1524 prosí marně Paška za smilování 18 b.
Marta, dcera Bartoše písaře, 1532 vdává se 127 pozn.;
— z Poříčí z domu Madírkova, z Malé stránky bratrské, souzena a upálena (1526—27) 218 a až 219 b.
Martin, kněz betlémský, řeč. Hánek, Martinek, Martinellus, 1522 viněn z bludův a nemůže dosíci slyšení 135 b, 332 b;

Martin, kněz betl., 1523 šíří učení lutherské, slouží mši »saracenskou« či »švábskou« 62 b, 83 pozn., 136 a, 170, 171 a, 270 b, 332 a, 334 a;
— — členem konsistoře 321, 368 b pozn.;
— — sepsal spis proti vystavování svátosti 62 b, pozn., 67 pozn.;
— — 1524 ve sváru s kn. Jakubem 48 pozn., s Caherou a jeho kněžími 3 b, 19 b, 20 pozn., 45 a;
— — ohrazuje se proti obec. decretu o víře a nemoha dosíci slyšení odchází s jinými z města 47 a—50 b, 53 a, 308 a—315 b, 321 pozn., 334 b, 360 a, 364 a, 376 b;
— — obviněn a 1525 tupen za bludaře 20 pozn., 86 a, 130 a, 135 a;
— — asi 1529 složil kněžství, oženil se, usadil v N. Městě n. Medh. a tkalcoval 136 b;
— — povaha jeho 136 a; zprávy o něm 360 pozn.;
— kněz u sv. Michala v Opatovicích, stoupenec kn. Martina betlém., 1524 vypověděn 62 b, 333 pozn.;
— od zlatého kola, měšťan praž., 1483 vypověděn 288 a.
— od zl. křížů v. z Vlkánova.
sv. *Martina* farář, viz z Hradce Jan, Řepanský, Sokolčin.
z *Martinic* Hynek Bořita, nejv. sudí, 1523 zbaven úřadu 14 b.
masa jedení v. půst.
Mastica mistr (osoba neznámá), dotýkán byl utrhačně Mirušem (1524) 350 b.
Matěj hřebenář, soused pražský od sv. Havla, manžel Markétin, kmotr Paškův, 1524 mučen z rozkazu Paškova 18 b, 64 b, 165 a, 335 b, 376;
— poustevník, kožišník od Žatce, 1519 káže v Praze 20 pozn. 142;
— — píše Pražanům 380—395;
— — 1525 píše Caherovi a uvězněn 26 pozn., 110 pozn., 128 a, 141 pozn., 142 a—149 b, 302 b, 321 pozn.;
— — píše br. Vavřinci 150 a—151 b;
— — 1526 král a královna nařizují jeho propuštění 190 a;
— — vyjde z vězení 197, 199;
— — přijímá list kn. Jeronyma a odpovídá 199 a až 207 b;
— — vyznání o něm Mik. vřetenáře 211 a;
— opat slovanský v Praze, † (1522) 358 b.
Matiáš Korvin, král uherský, strojí pikle proti Vlad. II., jeho povaha, smrt (1490) 7 a—8 b.
Matouš sv., evang., 40 a, 146 b, 148 a, 381, 382, 387 b, 391 b, 392 b.
Maximilian První, císař římský, 1515 na sjezdě vídeňském 10 b;
— — 1519 umřel 198 b;
— Druhý, syn Ferdinandův, 1527 narozen 225 b.
mazhauz v radním domě v. Praha, rathouz.
Mediolanum v. Milán.
Melanchthon Filip, reformátor, bludy jeho 368 b.
Mělník, farář mělnický 1525 poddává se v poslušenství papeže 321 b;
»u melouna« dům v. Praha, domy.
»u měny« dům v. Praha, domy.
města česká královská venkovská 1519 podle br. Matěje 387 b, 395 a;
— — 1525 přijala vypověděné z Prahy 159 a;
— — 1530 nesmějí přijímati M. Paška 337 b;
— — v. Beroun, Brod, Budějovice, Čáslav, Hora K., Hradec Král., Cheb, Chrudim, Klatovy, Knín N., Kolín, Kouřim, Litoměřice, Most, Mýto, Plzeň, Prachatice, Stříbro, Tábor, Žatec;
— moravská v. Brno, Jihlava, Olomouc, Znojmo;
— česká poddaná v. Bělá, Benešov, Boleslav, Brandýs, Knín St., Krumlov, Litomyšl, Nové Město nad Medhují, Pardubice, Poděbrady, Radnice, Turnov, Vlašim;
— slezská v. Krnov;
— cizí v. Ansbach, Arezzo, Babylon, Báně Zlaté, Basilej, Bělehrad Srbský a Uherský, Benátky, Budín, Cáchy, Cività Vecchia, Coutances, Colonna, Cvikov, Faenza, Florencie, Gubač, Insubri, Jager, Kolín n. Rýn., Komárno, Kostnice, Konstantinopolis, Kronfeld, Linec, Madrid, Marhek, Milán, Modena, Moháč, Nitra, Norimberk, Ostřegom, Parma, Pasov, Pešť, Piacenza, Prešpurk, Ráb, Ravenna, Schwabach, St. Hrady, Trident, Vácov, Wittenberg, Viterbo, Vídeň;
— Dolejší a Hořejší v. Praha, Staré a N. m.;
— — v. stav městský.
měšťané v. Praha, obec.
mešní roucho bludaři odkládají 332 a.
metafysiky studium v. universita.
Mezeřický z Lomnice Jindřich, pán moravský, 1525 spisovatel zprávy o jednání budínském 152 pozn., 323 a, 326 a;
Michal, kněz, Polák, farář u sv. Jiljí v Praze, 1480 umořen na Karlštejně 288 a, 301 a;
— kněz ze Žamberka, český Bratr, 1461 vězněn na Mostě 301 a;
— kněz, mnich sv. Augustina u sv. Tomáše na Malé straně, »chocholatý«, Němec, »stoupenec nového učení«, 1524 vybyt z kláštera, působil v St. m. u sv. Šimona a Judy, potom u sv. Kříže, vypuzen z Prahy 62 b, 63, 64, 92 b, 167 a, 332 a, 376;
— postřihač, posel panský, 1524 uvězněn 318 a;
— sv. Michala kostel v. Praha, kostely.
Michcáš prorok 387 b;
Mikuláš, doktor bullatus, farář u P. Marie na Louži, člen konsistoře, 1525 poddává se v poslušenství papeži 321 a;
— farář u sv. Klimenta na Poříčí, člen konsistoře, 1525 poddává se v posluš. papeži 321 a;

Mikuláš od »hlohové koruny«, soused staroměstský, 1523 potupen od Paška 18 b, 19 a;
— konvář, 1525 ujal dům Burj. Sobka, 54 pozn.;
— Provazník v. Provazník;
— služebník tepelského kláštera (?), (1525) 377 a;
— vřetenář z N. m. P., kněz v Malé stránce bratrské 1526; jeho výslech a upálení 68 pozn., 208 a—218 b, 240 pozn., 265 a, 267 a, 290 a, 305 pozn., 339 a—342 a;
— sv. Mikuláše fara v Praze, v. Praha, fary.
Milán, Mediolanum v Italii, 1527 ve válce cís. s papežem 232;
mince: minci padělal Opl z Fictum 166 a;
— m. zlatá 79 a.
Minstrberský kníže, Hynek Poděbradský, syn kr. Jiřího, 1490 spikl se s Matiášem Uh. proti Vlad. II. 7 b, 8 a;
— Karel, vnuk kr. Jiřího, kníž. olešnický, slezský, hrabě kladský, fojt v Lužici, (1520) poslem král. na sněmu 356 b;
— — (1522) nepřipouští k slyšení kn. Martina betlémského 135 b;
— — hoštěn od Pražanů 14 a;
— — (1523) jmenován hejtmanem zem. v Čechách a hofmistrem 15 b, 358 a;
— — chrániti má katol. duchovní 375 b;
— — (1524) následuje Luthera 116 b;
— — účastní se sjezdu podobojích o hromnicích 21 a;
— — Miruš mu laje 348;
— — způsobil vyhnání mnicha Michala 63 a, 167 a;
— — přijímá od Zigy první zprávy o bouři 65 b, 66 a;
— — ujímá se lutheránů 376 b, 377 a;
— — jede do Slezska 375 ;
— — jede ke králi do Uher 71 a;
— — převrátil se v protivníka vězňů i Luthera 80 a, 116 b, 171 pozn.;
— — spřátelil se s p. Lvem, Paškem, Pražany 29 a, 80 a, 116, prý ze zištnosti 88 pozn., 173 b, 360 b, 361;
— — z rozkazu králova slyší Pražany a vězně 57 pozn., 80 a—82 b, 85, 87, 88, 97 a—102 a, 104, 105, 239 b, 329 a—336 b;
— — jedná v zájmech kláštera Tepelského 376, 379 a;
— — (1525) účastní se jednání o kompaktáta na sněmu a přiznává k papeži 113, 116, 122 b;
— — míní dosíci tak pro syna biskupství v Čechách i odměnu peněžitou 30 pozn.;
— — odjel do Lužic 379 a;
— — účastní se jednání v Budíně 152 a, 154 a, 322 a, 324 a;
— — vrací se a přehlíží zbrojnou moc pražskou 161 a;
Minstrberský Karel ustanoven od krále za úmluvčího mezi vězni a Pražany 170 a, 172 b—174 b, 176 a;
— — na sjezdu v Hoře a Kolíně 176 b, 177 a, 178 b;
— — opět jede do Uher a překáží Hlavsovi 180 b;
— — (1526) na sjezdu v Kolíně 187 a, 188.
Miruš (nespr. Miroš, Miruše) Jan, mnich, přebývající v universitě pražské, horlivý agitátor lutherský, 1519 káže 332 a, 356 a;
— 1520 původ převratů 356 b;
— 1524 bouří po kostelích 345, 346 a, 349, 352;
— laje kníž. Karlovi a mistrům 348;
— má polemiku s M. Jiřím Píseckým 345 a—352 b, 360 a;
— vypověděn 62 b, 95 a, 96 a;
— 1525 potupen za bludaře 130 a;
— 1531 žije v Litoměřicích 345 pozn.;
— stoupenci Mirušovi odpovídají v kostele kazatelům 357 b; v. Martin betlémský, Valenta.
místokomorník v. Bryknar.
místopisař v. Albus, Rabenhaupt.
mistři falešní 200 b;
— pražští v. Praha, universita;
— zlostní 292 b.
Míšeň, útočiště nevěrných Čechů 363;
— bouře Münzerovy 103 a;
— míšeňský kníže v. Jiří.
Mládek Jan, soused novoměstský, činí poručníky kšaftu M. Brikcího a Zachlubila 51 pozn.;
— Martin, konšel, (1527) 249 a.
mniši zbíjeni za válek husitských, 137 b;
— byli podporou Rokycanovou 140 a;
— 1524 řád o nich 48 b;
— v říši Německé vyháněni 231 b;
— mniši pražští v. Praha, mniši;
— mniši špatní 242 pozn., 243 a, 244 a, 363 b, 381 b, 382 a;
mnišské prósy v. prósy.
Modena v Italii, 1527 ve válce cís. a papež. 235 b.
Modest v. z Pokštejna.
modlářství, modlám sloužení 45 b, 46 a, 147 a, 148 a, 204 a, 303 b.
modlitby 151 b, 199 b, 201 b, 326 b, 327 a, 346 a; za odvrácení moru (1520) 357 a.
Moháč v Uhrách; bitva (1526) 165 b, 193 a, 194, 195 a, 198 a, 327 b.
Mojžíš (bibl.) 35 a, 338 a, 389 b, 390 a, 392 b.
monstrancí: jejího vystavování původ 303;
— při processí 307 b;
— 1524 řád 24 a, 41 b, 45 b;
— poklona při tom v. Malínský;
— 1525 vyznání o tom 130, 131 a, 326 b;
— bludy 82 b, 83, 85 b, 103 a;
— smýšlení br. Matěje 146, 147 a;
— v Praze pomíjí 32 b;
— spis proti vystavování (snad Martinkův) 67 b;

mor (1471) v Praze 7 a, (1520) 357 a.
Morava, Moravané, pokřtěni od Crhy a Strachoty 156 a, 325 a;
— sjednocení s Čechy v kompaktátech 29 a, 118 a až 119 b, 121 a—122 a, 137 b, 149 a, 150 a, 151 b;
— 1461 marně jednají o kompaktáta 161 a;
— po r. 1517 smíří se s Němci skrze víru 31 b;
— 1524 na sjezdu hromničním 21, 299, 302 b;
— 1527 příjezd králův na M. 220 b;
— čeští Bratří 141 a;
— pronásledování pro víru 231 b.
moravský biskup 286 b, v. Crha a Strachota, Thurzó.
— markrabí v. Ferdinand, Ludvík;
— mor. města v. Brno, Jihlava, Olomouc, Znojmo;
— mor. páni viz z Bozkovic, Mezeřický z Lomnice, z Pernštejna, Žabka.
— mor. pomezí 12 a;
mordy, domnělé, naříkání z m., vězňové a p. 64 a, 69 a, 91 a, 100 a, 103 a, 109 a, 126 b, 145, 163 a, 206 a, 222 a, 257 a, 258 a, 259 b, 261 b, 268 b, 269 b, 276, 277 a, 278 b, 287, 290, 291 a, 292, 293 a, 294 b, 312 b, 305 b; (1483), 316 b, 329 a, 381 b, 388 a.
most v Praze v. Praha, most.
Most, m. v Čechách, 1461 umořen tu br. Michal Žamberský 301 pozn.
mrskání 147 b, 151 a, 248 b, 335 b.
mšály 1524 mazány 83 a.
mše sv., 1524 řád o ní 23 b, 41 b, 319 a; bludy 83 a, 86 a;
— 1525 řád 115 a;
— vyznání 130 a;
— mše nájemné a pověrné 24 a;
— jiné 303 a;
— slavné 307 b;
— »saracenské, švábské« 92 a, 170, 171 a, 332 a;
— nápravné (1525) 127 a.
mučení, mučeníci za prvního křesťanství 212 pozn., 215 b, 319 a;
— v Praze pro víru 65, 66, 78 b, 94 a, 102 a, 125 a, 131 b, 148 b, 163 a, 164 a, 166 b, 248 b, 285 b, 288 a, 295 b; v. cejchování, upálení; v. Bonuše, lutheráni, Matěj hřebenář, Slivka, Sloup.
Münzer Tomáš, původce něm. novokřtěnců, 1521 káže v Praze v kapli Betlémské; 1525 sťat v Míšni 103 a, 357 b, 361 a.
Mutyna v. Modena.
Myslík Matěj, konšel pražský (1527), 249 a.
mytelny 383 b.
Mýto Vysoké, 1521 farář Jan poddává se v poslušenství papežské 321 a.
Naboth, osoba bibl., 301 a.
Nabuchodonozor, král babylonský (bibl.), 8 a, 18 a.
nádeníci bouření (1524) 312 b.
nálezky, přídavky lidské, koncilské, papežské, Rokycanovy, škodlivé 35 b, 39 a, 41 b, 48, 141 a, 144 a, 301 a, 302 a—303 a, 312 b, 314 b, 381.
náprava u víře 1524 řád o ní 21 b, 310 b;
— žádána od kn. Martina betlém. 332 b;
— nucená Caherova (po vzoru Rokycanově) v Týnském kostele (1525—27) 4 b, 78 a, 124 a—135 b, 142 a, 146 a, 209 a, 219 a, 259 a, 267 a, 271 b, 305 b, 321 b, 326 a—328 b, 339 a; srv. odvolávání.
»na Náměti«, předměstí v Hoře Kut., 1524 farářem Zralý 43 a.
násilí 162 b, 163 b, 164 a, 166, 261 b, 278 a, 290 b, 295.
Nastojte Jan, měšťan pražský, dal si sloužiti Caherou mši »švábskou« 92 a, 169, 171 a.
Neapolsko 233 b.
neděle, o svěcení řád (1524) 24 b, 25, 73 a, 82 a, 299 pozn., 319 b.
Nejedlý Jan, konvář, 1527 konšel pražský, 249 a.
Německá říše, Němci v nesváru s Čechy za doby husitské 137 b, 363 b;
— jich obrat nábož. k pravdě boží proti církvi římské a smír s Čechy 20, 31 b, 63 a, 110 a, 121 a, 122 b, 123, 138 a, 149 a, 359 a;
— Němci v Praze bili se o víru, utiskováni, (1524) 103 a, 377 a;
— — cejchováni v. Ludvík malíř;
— — upáleni v. Jiří flašnéř, Václav pasíř;
— — kněží v. Michal, Münzer;
německý národ učený 30 b; v. Wittenberg;
— kroj v Čechách 367 a;
— v N. pobyt Sovkův 373 b;
— 1525 bouře selské, novokřtěnci 360 b, 361 a;
— 1527 něm. žoldnéři císařovi v Italii 235 b.
Německý Brod v. Brod Něm.
nepoddanost pražská králi 250 a.
nepokoje v Čechách a v Praze 304 a, 308 a, 314 b, viz bouře.
nepravosti nekřesťanské 292, 380—383 a, 384—387, 388 až 389 b, 391 a, 392 a.
nerády kněžské, u víře 166 b, 202 a, 206 a, 267 a, 315 a, 320 a, v. kněží, víra.
nestřídmost 383.
nevděk 380 a, 385 b.
nevěrní viz kněží, lid, pastýři, proroci, učitelé.
nevěstky, lehké ženky, kurvy 67 a, 75 a, 79 a, 147 a, 148 b, 165 b, 202 a, 383 b, 387 a, 395.
Nicejský sněm v. koncilium Nicejské.
Nikodem, učeník Kristův, 4 b;
— z Klatov v. z Schönthalu Hanuš N.
Ninive (bibl.) 380 a, 393 b.
Nitra v Uhrách poddala se 1527 kr. Ferdinandovi 226 b.
Noe, patriarcha (bibl.), 292 b.
nohavice sekané, kroj německý v Čechách 367 a.
Nomberk, Norimberk, říš. město v Něm., okolo 1530 vypověděl Caheru 364 a.
Nové Město nad Medhují, poddané p. Černčického, okolo 1530 bydliště kn. Martina Hánka 136 b;
— Pražské v. Praha;
— Vídeňské 232 pozn.

Novoměstští v. Praha.
novokřtěnci, anabaptisté, v Čechách pálení v. Jiří flašnéř;
— na Moravě 1528 ve Znojmě 231 pozn.;
— v Německu 361 a; v. i Münzer.
Nozníčka, Nožička Jan, farář u sv. Havla (snad 1526) a v Týně 1532, bouřil lid proti lutheránům 290 a, 291 a.
nožíř, 1524 cejchován pro víru u pranéře 67 b; v. Kalenec.
obec Pražská, valná, veliká; obecní dobré, konšelé, páni, řád, rada, radní dům, rychtář, schůze, služební, sousedé, starši, světnice, úřady v. Praha, obec.
obchodů vedení, 1524 řád 319 b; starši 129 b.
obnova konšelů, rady v. Praha, konšelé.
obřady v. ceremonie.
obrazy v kostelích uctivány 303 a, příliš za Rokycany 359 a; bořeny 103.
obranní list v právu českém 182 b.
obyčeje starobylé v církvi v. řád;
— lidské 295 a;
— nekřesťanské 264 a.
očistec, mínění o něm rozličná 35 a, 37 a, 196 b, 243 b.
odboj práva 183 b.
odpadlíci v. Hilarius, Křižanovský, Rokycana, Sovka.
odporná strana 87 b, 97—102, 135 b, 238 b, 250 a, 278 a, viz bouře.
odpustky, vymyšleny papežem 35 a;
— po soudu Erasmově 37 a.
odvolávání bludů 124 a—131 b, 134 b, 135 a, 305 b, 321 b; v. nápravy.
ofrychtéř v. hofrychtéř.
ohně v zemi v. Čáslav, Tábor.
Oldřich, maršálek městský v Praze (1524), 52 pozn.
olej sv., rozl. mínění o něm: 242 pozn., 326 b, 334 a.
Olešnický kníže v. Minstrberský.
Olofernes v. Holofernes.
Olomouc na Moravě, kanovníkem tu M. Jiří Sovka 25 b.
olomoucký biskup v. Thurzó;
— sjezd chystaný (1525) 380 a.
Olšany v. Haléř, Karban.
oltáře, učení o nich 83 a, 146 b, 170 a, 289 a;
— *o.* Rokycanův v kostele Týnském 326 a.
Ondřej, farář 1509 u sv. Mikuláše na Malé straně, vypráví o bouřce uherské 9 b:
— kněz u sv. Vojtěcha v Jirchářích, 1525 poddává se papeži 321 a;
— krejčí malostranský, 1524 vypověděn 57 pozn.;
— nožíř, konšel malostranský, koupil dům od Bartoše písaře, 1524 účastníkem bouře 56 pozn.
Onšpak v. Ansbach.
opat slovanský v. Praha, klášter Slovanský;
— tepelský v. Teplá.
Opatovice v. Praha.
Opice (Vopice) z Třebska Jan z Hradce Králové, soused St. m. P., úředník viniční a záduší týnského, 1524 počíná bouři 52, 53, 315 a, 316 b;
— dům »u Vopiců« 340 a.
opilství 382 a—384 b.
Opl. v. Fictum.
ortele 259 a.
Orudka v. Šípecký.
oratoři arciknížecí 1526 ohlašují smrt Ludvíkovu 193 a;
— císařští v Jihlavě (1436) 305 a;
— královští na sněmích v. z Bozkovic, z Pernštejna, Salkan, Thurzó, Žabka;
— pražští u krále (1529) 250 a.
Ortlof v. z Bozkovic Archleb.
Oseáš prorok (bibl.) 385 b.
Osel, Vosel Jan, 1522 opatem na Slovanech 358 b;
— 1526 dovoluje pohřbiti † vypověděnce 182 a.
»u oslů« dům v. Praha domy, Slivka.
osočování v. zradou nařikání.
Ostřegom, Ostřehom v Uhrách, 1527 poddal se kr. Ferdinandovi 226;
— 1529 dobyt Turky 266 a.
ostřehomský arcibiskup v. Salkan.
otec sv. v. papež;
otcové s v a t í staří 120 a, 154 b, 324 a;
— viz doktoři.
Otík, soused hradčanský, 375 a.
Oujezd v. Lupáč; Praha, Oujezd.
Oulehle Jiří, farář podobojí u sv. Štěpána Vel. v N. m. P., 1525 poddává se papeži 321 b;
— 1526 obviňuje Mik. vřeten. 208 pozn., 209 b, 340 a.
ouplatky v. úplatky.
ouřady v. úřady.
z Ourazu viz Albus.
ožralství kněžské 267 a;
Palomar Jan, legát basilejského koncilia v Čechách, 1435 mluví při jednání o kompaktáta 120 b.
páni č e š t í v. stav panský;
— u h e r š t í, 1509 v průvodu královĕ v Čechách 9 b;
— — 1525 v. kompaktáta;
— — 1526 v. Moháč.
papež (otec svatý, stolice apoštolská, papežská, římská) v kázaních Caherových 26 a, 110 a, 144, 302 b, 303 b;
— jedná o kompaktáta 28 b, 112 b, 119, 120, 367 b;
— vydával na Čechy klatby, povolil kompaktáta 31 b, 305;
— svěcení jím lidé nerovnají se Lutherovi 32 a;
— nálezky činí 34 a, 35, 36, 301 a;
— štemflován od arcib. ostřihomského 71;
— v Čechách chtějí mu oči zakouřiti 116;
— jeho ustanovení hynou 121 b, 122;
— nesňal klatby s Čechů 122 b;
— má legáta v Budíně ke sjednocení s Čechy 123, 153 a, 154 b, 155 a, 157, 160 b, 307 b, 323 b, 324 a, 325 b, 326;
— v řečech Rokycanových 137 a, 140 b, 141 a;
— nesvolil k volbě Rokycanově 138 b, 139 a;
— kým je podle mínění br. Matěje a j. 146 b, 148, 149 a, 196 b, 202 a—206 a, 382 a, 385 a, 395 b;

papež zamítl kompaktáta za kr. Jiřího 161 a;
— bojuje 1527 s císařem 231 a—236 b;
— haněn 242 pozn.;
— přijal panství od Konstantina Vel. 300 b;
— prodal kněžství Rokycanovi 304 a;
— způsobil bouři 1483 v Čechách 305 b;
— rozmnožuje obřady (1523) 359 a;
— učení papežské jest Antikristovo 63 a; svátky 63 a; víra 270 b; roty 211 a, 301 b; poslušenství 304 b, 305 a; obřady hynou (1523) 358 b.
— v. Gelasius, Kliment VII., křesťané, legát, Lev, Pius II., Řehoř, Římané, víra.
Pardubice v. z Pernštejna.
Parma v Italii, 1527 za boje cís. s papežem 235 b.
pasíř upálen v. Václav pasíř.
Pasov, pasovský biskup v. Faber.
Pastucha Jan, 1526 hejtman vojska pražského v Uhrách 192 a, 196 a.
pastýři nevěrní 252 a; v. kněží.
Pašek z Vratu Jan, mistr, ze St. Knína; jeho jméno a erb 17 b; jeho rod (prý zlý), mládí, život (do r. 1518) 17, 18, 306 b, 336 a; příbuzenstvo 222 pozn.; choť Kateř. Pikhartová 54 b, 280 a, rodina 280 a; povaha 17, 18, 282 b, 286, 290, 292 a, 293.
— (1518) primátorem 308;
— způsobil jednotu pražskou 11;
— (1521) zřídil processí 307 b;
— (1522) rytířem 1 pozn., hofrychtéřem 3 a, 12 pozn., 17 b, 29 b, 30 b, 307 b, 308 a;
— uvádí opata na Slovany 358 b;
— (1523) zbaven primátorství a hofrychtéřství i pojímá záští proti nástupci svému Hlavsovi 16 a, 19;
— (1524) v březnu opět primasem, vyhrožuje mstou, probíraje se v páteřích 27 a, 65 a, 91, 92, 94 a, 103, 308 b;
— přátelí se s p. Lvem 13 pozn., 29 a;
— jedná schůzi v květnu proti pikartům 308 a až 314 b, 375;
— smluven se Salkanem 329 b;
— vyznává víru ve sněmu 307;
— osnuje spiknutí 4 b, 51 a, 52 a, 98 a, 360 b;
— provádí bouři 52 a—55 b, 315 a—318 a, 376;
— slyšán před knížetem 81, 85 b, 331, 334, 335 b;
— terrorisuje obec a »kraluje« 318 a, 335;
— dává se provázeti ozbrojenci 361, 376 b;
— dává si troubiti při obědích 318 a;
— penězi a mukami hledá svědky proti Hlavsovi 64 b, 65 b;
— mučiti dá Matěje hřebenáře, kmotra svého 18 b, 64 b, 165 a, 335 b;
— úštěpně mluví o víře 19 a, o mši »švábské« 170 b;
— nevšímá si skutečného rouhání 102 b;
— potupně odbývá Mik. »od hlohové koruny« 18 b;
— dopouští zlému 103 b;
— nosí klevety na rathouz 102 b, 103 b;
— pronáší radu 95 a;
Pašek z Vratu dává sepsati artikule proti vězňům 320 b, 321 a;
— (1525) jako králem, vejše nežli král v Praze 291 a, 327 b;
— vede spor s vězni 95 b—98 b;
— naříká je z mordů 126 b;
— vypovídá je 335 b, 336 a;
— vzdoruje, když král se vězňů ujímá 95. 98 b, 105 b, 174, 176, 185, 369, 370;
— pronásleduje pikarty 361;
— nutí k »nápravám« 326—328; v. nápravy;
— přijímá úplatky 128 pozn., 169 b, 247;
— mluví a jedná potupně s měšťany 127 b, 166 b, 167 b;
— projevuje nepřátelství k Bartoši písaři 168 b;
— jedná na sněmu o jednotu víry a mluví o těle a krvi páně 113, 116 b—117 b;
— jedná v Budíně o kompaktáta s legátem 152, 155 b, 172 b, 176, 323 a, 325;
— umlouvá se tam s arc. Salkanem proti králi 190 b;
— vrací se přes Kutnou Horu 326 b;
— (1526) pozdvihuje se proti králi 272 a, 273, 336, 337 a;
— zrádně se chová ve válce s Turky 327 b;
— vinen jest smrtí královou 336, 337 a;
— vyhlašuje v obci smrt královu 327 b;
— dá odsouditi Mikuláše vřetenáře a Kláru 339 a;
— (1527) viní vypověděné z mordů 222 a;
— obnoven v primátorství 223 pozn., 219 a;
— (1528) odpírá královým snahám o smír 237—240;
— dá upáliti flašnéře a pasíře 241;
— vysazen z rady městské 245, 326 b;
— (1529) strojí pikle proti smíru 249 b, 250 a, 253 až 255, 257 b, 260 b, 328;
— brojí proti králi a chce udržeti a obnoviti jednotu v Praze 255 a, 262 a, 273, 337 b;
— (1530) smíří se s Hlavsou 336 a;
— má býti odpraven 326 b, jest odsouzen a vypověděn 185 b, 197, 272 a—275 b, 336 a—338 b;
— další osud jeho a smrt (1533) 279 b, 280 a.
pátek v. půst.
páteře Paškovy 308 b.
patriarcha cařihradský, 1452 jedná s Čechy 305 b; patriarchové (bibl.) 346.
Pavel sv. apoštol (bibl.) 39 b, 44 a, 69 b, 118 b, 146 b, 148 b, 200 b, 204 a, 346 b, 347 a, 380, 381, 382 b, 383 b, 387, 388 a, 392;
— — vyznání o něm Mik. vřetenáře 209 a, 210 b,
— sv. P. špitál v. Praha, špitál;
— kněz od sv. Michala, z bratrstva kn. Mart. betlémského, 1524 vypověděn 62 b;
— — v. Písecký;
— kolář, obecní starší, přispívá Paškovi (1529) 255 b;
— posel do Teplé 375;

Pečené Mikuláš, soused praž., 1490 spikl se proti králi 7 b.
pečeť purkmistrova 54 b, 55 a, 316 b, 376, obecní 221 a, radní 60 b, 61, 62 b, zemská 139 a.
peklo, horoucí, třetí, pekelné brány, 147 b, 150 b, 162 b, 203, 241 a, 244 a, 261 b.
penězokazi v. Fictum, mince.
Perglerová z Perglasu, choť Opla z Fictum, 166 pozn.
perkmistr v. Opice, Zachlubil, Praha (perkmistr a vinice).
Perknovský z Perknova Hynek, soused turnovský, 1526 schvaluje víru Mik. vřetenáře a jest uvězněn 208 pozn., 212 a—214 b, 340 b;
— Václav má dům na Poříči 212 pozn., 213 pozn.
z Pernštejna Jan na Helfenštejně, 1526 poslem král. ke sněmu českému 187 a;
— Vojtěch na Pardubicích, 1523 sproštěn úřadu 14 b;
— — 1525 při jednání o kompaktáta v Budíně 152 a, 323 a, 324 b; na sjezdu kolínském 178 a;
— — 1527 hejtmanem zem., smluvčím Pražanů a vypověděných (do r. 1529) 223 pozn., 228 b, 229 a, 238 a, 249 b—250, 253 b, 328;
— — 1530 přimlouvá se za Paška 336 a, 337 b.
Perštejn, hrad pod Krušnými horami, v. z Fictum.
Pešť v Uhrách 1527 poddala se Ferdinandovi 226 b;
— 1529 spálena Turky 193 b, 195 a.
Peterka, měštan v Hradci Král., nevinně zmučen 162, 164 b.
»u pěti korun« dům v. Prokop písař.
Pětipsy, ves v Č., v. z. Fictum.
Petr sv. apoštol (bibl.) 41 a, 171 b, 200 b, 292 b, 351 b, 386 b;
— kostel sv. Petra v. Praha, kostely;
— doktor (1524) 317 a;
— nožíř, měštan praž., 1526 vypověděn 182 b;
— opat v. Tepelský klášter.
Pflug z Rabštejna Hynek, hejtman zemský, 1529 ujímá se vypověděných 253 b.
Piacenza, Placentia v Italii, 1527 v boji cís. s papežem 235 b.
»*pikarti*«, přezdívka, smyšlená upřímným lidem, 29 b, 33 a, 35 b, 37 b, 45 b, 46 a, 66 b, 75, 103 b, 170 a, 182, 241 a, 248, 265 a;
— t. j. Táboři 139 b;
— t. j. Bratří 269 b, 276 b, 278 b;
— povstali (okolo 1520) 34 a;
— Miruše k nim se přidal 349 b;
— »utrpění 83 b;
— nedokázáni v Praze 286 b;
— 1524 kroky proti nim 28 b, 29 a, 104, 361, 367 až 368, 375—379;
— — nařčeni zradou, z mordu, ze srozumění
— nařčeni zradou, z mordu ze srozumění s Turky a z trávení 60 b, 91 a, 125 a, 176 pozn., 178 a, 378 a;
»*pikarti*« vězněni 67;
— vypovídáni 69, 70 b, 71 b, 171 b;
— řád o nich obecní 73 b, 74, 115 b, 174 pozn., 319 b, 320, 360 b;
— hádky o ně 77 b, 78, 329 a—336 a;
— Cahera je zkoumá a udává 108 a, 110 b;
— 1525 zamítají se prý zákonem božím 133 b;
— br. Matěj o nich 143 a—147 b, 202;
— vojna na ně výnosná 247 b, 291 b;
— za ně vyhlášeni, kdo protestovali proti jednotě s Římem 154 a, 324 a;
— chce je věšeti Duchek kramář 179 a;
— 1526 kn. Jeronym o nich 199 b, 200;
— 1527 prý mrskali děvečku Žemličkovu 224 b;
— 1528 pikartem viněn flašnéř a pasíř;
— 1529 prý příčinou zloby boží 267 a;
— v. lutheráni, Martin betlémský, Praha (vězení), Praha (vyšli) a Praha (konšelé).
Pikhartové, rod pražský, příbuzný s Paškem a Zigou, 54 pozn., 280 a; v. Frank.
— Adam 222 pozn.; —
— Jan, purkmistr, (1525) 166 b.
Pilát, vladař římský (bibl.), 120 b, 124 a, 148 a.
»piláti« v. preláti.
Pipa Aureus Jan, děkan podobojí královéhradecký, 1525 přijímá jednotu s Římem a jedná v Budíně o kompaktáta 152 a, 321 b, 323 a.
písař obecní nemůže obci své svědčiti 61 b;
— pražský radní při úř. zemských v. Praha, Jeronym;
— nejv. zemský, v. Beřkovský, Litoborský.
Písecký Jiří, mistr učení Pražského, skladatel kroniky; životopis jeho v úvodu;
— — 1515—19 školním mistrem v Klatovech, odbývá zkoušky 355 a—356 b;
— — 1518—1519 přijat za člena university, o čemž píší mu rektor Třeboňský a mistr Koranda, 352, 355;
— — 1521 proboštem 357 a;
— — 1523 examinatorem; navštíví v Hoře kn. Búchala 359 b;
— — 1524 examinatorem, polemisuje s Mirušem 345—352;
— — navštíví bratra v Sýcíně, 360 a;
— — 1525—6 děkanem 360 b, 362 a;
— — kronika jeho 355—362, citáty z ní 12, 25, 52, 72, 112, 123, 128 vesměs v pozn.; svědčí o povaze kníž. Karla 88 pozn., 360 b; odsuzována Bartošem 294 b;
— Pavel, bratr Jiřího, kněz, 1518 vrací se z ordinace benátské 355 b;
— — 1519—24 knězem v Klatovech 355 a, v Hoře Kutné 356 a, 357 a, v Sýcíně 357 b, 360 a, 361 a, v Praze u sv. Linharta 361 a.
Písek v. Hroch, Písecký.

píseň andělská a j. 1524 při bohoslužbě se dopouští 23 b;
— nábožnou zpívali vězňové 77;
— 1525 »Věrní křesťané« zpíval Lorenc trubač 155 a, 324 b;
— 1526 »křesťanskou o umučení pána Krista« zpíval před smrtí Mik. vřetenář 212 b, 215 b, 218 a, 340;
— 1528 »Veselý nám den nastal« zpívají Novoměštští při rozdělení jednoty 247 a;
— tanečné 133 a;
— historické (1524—1526) 363—373.

písmo sv. (zmínky a citáty ze St. i N. zák.) 8 a, 116 a, 117 b, 118, 120, 129 a, 132 b, 133 b, 143, 145 a, 146 a, 147, 148, 149, 151 a, 162 b, 170 a, 202 a, 203 a, 210 a, 218 b, 219 a, 310, 313 b, 314, 350 b, 380 a—392 b;
— v. Abakuk, Abel, Abraham, Absolon, Adam, Adama, Achab, Achitofel, Aman, Amasa, Antikrist, Antiochos, apoštolé, Aron, Asvér, Balák, Balám, čtení sv., Daniel, David, Esther, evangelisté, Faraon, Festus, Gedeon, Gomorrha, Herodes, Holofernes, Chám, Idumejské krajiny, Isaiáš, Isák, Israelští, Jakub, Jan, Jeremiáš, Jerusalem, Jezabel, Joab, Job, Josef, Jonáš, Kain, Kanaan, Korintští, Lot, Lukáš, Madianští, Mardocheus, Marek, Maria, Matouš, Micheáš, Mojžíš, Naboth, Nabuchodonosor, Nikodem, Ninive, Noe, Oseáš, Pavel, Petr, Pilát, Saduceové, Samuel, Saul, Seboim, Sedeciáš, Sion, Sodom, Šalamoun, Šavel, Štěpán, Tobiáš, Thessaloničtí, učeníci, zákon, zákoníci, Zuzana, Židé.

pivo 383 a.

Placencí v. Piacenza.

Planknar z Kinšperka Volfhart, 1524 chtěl býti podkomořím 29 b, 30 b;
— 1532 jako podkomoří smlouvá Pražany s M. Brikcím 373.

Plánský z Hradiště, kanovník v. Jiří Plánský.

Platónikové, stoupenci Platónovi, 351 b.

Plechovnička Jan, j. Kolínský, farář podobojí ve Stříbře, potom v Hoře Kutné, 1525 přijímá jednotu s katolíky 321 a.

plundrování 261 b;

Plzeň v Čechách, 1523 jedná o stvrzení privilegií 374, 377 a;
— 1525 měšťané plzeňští při jednání o kompaktáta 152 a, 323 a;
— kraj plzeňský má svědčiti proti Pražanům 236 a;
— radí se s Pražany o pomoc Švihovským proti knížatům bavorským 273 a, 337 a.

»pocta«, dar knězi 77 a.

Počátek Václav, kněz, stoupenec Lutherův, z družiny kn. Martina betlémského, farář u sv. Havla, podán do Týna 91 b;
— 1524 vypovědín 62 b;
— 1525 potupen za bludaře 130 a.

počty v. královský, sirotčí, Lev, sbírečné.

podací právo 22 a.

podbiskupství v. Cahera, z Chocně Václav, Korambus, Lupáč.

poddaní 153 b, 197 a, 323 b.

Poděbrady v Čechách, vězení kněží táborských a Bratří 132 a, 301 a, 305 a.

Poděbradský v. Jiří král, Minstrberský kníže.

podjednou v. administrátor, biskup, církev, kněží, konsistoř, římané, stavové.

podkomoří v. z Fictum, z Hrádku, Planknar, z Valečova, z Vřesovic.

podobojí na sněmech a sjezdech v. sněm, sjezd;
— 1522 sváří se s římany při korunování 306 b;
— 1525 jednají o kompaktáta a jednotu s římany 113, 114, 152 a—155, 314 b, 322 a—326 b, 377; v. administrátor, arcibiskup, biskup, kněží, konsistoř, stavové, svátosti.

Poduška Jan, farář týnský, asi 1517 uveden do Týna 91 pozn., 332 a;
— — 1519 pěstuje styky s Lutherem 127 pozn.;
— — káže bludy 356 a;
— — zastavil stavení hrobu božího 83 a;
— — zastavil processí 307 pozn.;
— — 1520 umřel 356 b;
— — 1525 potupen za bludaře 130 a;
— Václav, měšťan pražský, otec Janův, odvolává bludy a tupí své syny 127 a.

Podvinský z Lerojid Jan, 1490 spiklý proti králi, čtvrcen 7 b.

pohané staří nebyli přijimači osob 69 b;
— nebyli tak ukrutni, jako jsou křesťané 144 b;
— obráceni sv. Pavlem 210;
— zbořili Řím 231 a;
— pohanské obyčeje, věci, 300 b, 332 a, 387 b, 392 b; nauky na universitě, poh. filosofové 345 a, 346, 349 a, 352 a;
— v. Turci.

Pohořalec v. Praha, Poh.

pohoršení 134.

pokání v. svátosti.

pohrůžky 84 a, 94 a, 100 a.

pokrytství v. kněží.

z Pokštejna Kozel Jan, 1527—28 konšelem 245 b, 249 a, 291 pozn.;
— Modest, měšťan St. M. P., vězněn od Pražanů 221 b, 223 b, 258 a.

pokuty 73 b, 90 b, 98 a, 101 b, 239 b, 254 a, 259 b, 268 a, 271 b, 295, 319 b, 330 a, 384.

Polák v. Lorenc, Michal.

polský král v. Zikmund.

Poledne, kloboučník, 1524 mluví proti Martinu betlémskému 311, 312;
— 1526 prozpěvuje při zprávě o smrti královë 327 b.

pomazání sv. v. svátosti.

pomluvy vzájemné zapověděny (1524) 73 a, 319 a.

ponůcky v. Praha, ponocní.

popravy, popravci 222 a, 341, 342.

pořádky v. řád.
Poříčí v. Praha, Poř.
poslové královští v. legát;
— městští, z měst král 1524 slyší vězně 99—104 a;
— panští v. Klimentský, Michal postřihač.
z Postupic v. Kostka.
posty v. půst.
posvícení (1483) 287 b;
posvícenská příprava 160 b.
Potměbil Jan, soukeník praž., 1525 vypověděn, přidal se k Bratřím 278 b.
potupy 99 b, 100 a, 319 b, 330; v. hanění, lání.
poustevník v. Matěj.
pozdvihování, elevaci při mši, řád 46 b, 129 b, 130 a, 170 b.
pozdvižení v Praze v. Praha, obec v bouři;
— v říši (1523—27) 231 b.

Praha:
— apatéka na rynku v St. m. 179 b;
— biřic 134 a, 147 b, 149 b, 212 a, 215 b, 241 b, 243 b, 244 a, 280 pozn., 340 b;
— brány: Horská, na cestě k popravišti 179 b, 215 pozn., 219 b, 241 b; Poříčská 51 pozn.; v. špitál; Malostranské, jeviště poprav (1509) 10 a;
— Caletná, Celetná ulice 52 pozn., 215 a, 340 a;
— cechmistři (1524) pracují o článcích obecních 329 a; ve schůzi 9. srpna 590; (1525) skládají sousedům živnosti 125 a;
— cechy, (1524), v nich žaloby potutelné 67, vypovídání 144 b; (1525) napravování u víře 125, 126 a, processí 160 a; — cechovní přísahy 126; viz řemesla, živnosti;
— domy: bekyní v. níže Templ; dvůr králův v Celetné ul. 215 a; u Fortuny v. Daniel; u hlohové koruny 18 b, 19 a, v. Mikuláš; na hřebeně 183 pozn.; u jednorožce na rynku St. m. P. 55 pozn., v. z Pokšt.; u konve 179 p.; u Krásů 221 p., v. z Pokštejna Modest; na lopatě 182 pozn., v. Lopatský; u melouna 52 pozn., v. Roh; u měny 55 pozn., v. Daniel; u oslů (461-II.), v. Slivka; u pěti korun. v. Prokop písař; u sviní (472-I.), v. Slivka; u Šalomúna (592-I.), v. z Pokštejna Modest; Šenkovní, v nich hádky o víru 102 b, 103 a, 169 b; Šmerhov v. Prokop krejčí; Templ, dům bekyní v Celetné ulici (589-I.), na němž malovány boží muky 215 a, 216 a, 219 b, 340 a, 341 a, v. Marta. Mik. vřetenář; u tří korun 192; Týn, z Tejna, v. Blažek; u vlka, na malém rynku Stm. 179 pozn.; Zbiroh (479-II.), v. Klára hospodyně; u zlatého kola 288 a; u zlaté trouby (933-I.), r. 1523 odtud královna dívá se na kolbu 14 b; v. Jan pernikář, Opice, Otík, Řehák;
— dvůr králův v. Praha, domy;
— fary 32 a, 160 a, 208 a, 222 b, 292 b; v. kostely sv. Haštala, Havla, Jiljí, Jindřicha, Klimenta, P. Marie, Michala, Mikuláše, Petra, Štěpána, Týnský, Valentina, na Zderaze;
Praha, faráři v. Praha, fary, kněží;
— na Františku, v. Praha, klášter sv. Anežky;
— hejtmané vojska městského, v. Blažek z Tejna, Pastucha;
— honby v Praze (1527) 220 b;
— hospodář rathouzský (1524) Jan a Řehoř 52 pozn.;
— hospody 75 b, 170 a, 324 b;
— hrad Pražský, sv. Václava, zámek: (1484) král se sem odstěhoval z města 288; (1490) popravy tu 7 b; (1509) pobyt králův, korunování, tanec 9; (1522) příjezd krále Ludvíka, korunování královnino 12 b, 14, 135 b, 195 b, 306 b, 374 až 375; (1524) sněm o sv. Markétě v. sněm; chodil tam Bonuše k někomu 65 a; v bouři 57 b; kníže Karel slyší tu Zigu 65 b; útulkem uprchlých 331 a, 376 b; (1525) sněm tu 112—117; (1526) sněm 193 a, 195; volební 198 a; (1527) pobyt králův, sněm, korunování, věznění Perknovského 214 a, 220, 221, 223, 236, 248; (1528) umývání nohou o Zel. čtvrtek v zeleném pokoji 229 b; (1530) král. pobyt, ortel nad Paškem 269 b, 272 a, 316 b, 331 a; v. Hilarius, kanovníci;
— Hradčany (1524) dům Otíkův 375; v bouři 57 a; (1527) honby na H. 220 b;
— impressor 68 a;
— sv. Jiljí chrám, kněz, v. Praha, kostely;
— Jilská ul. 221 pozn.;
— Jircháře, Smradaře, ulice 321 a, farář viz Praha, kostel sv. Vojtěcha;
— kancléř v. Sobek; kancelář 53 a;
— kanovníci v. Hilarius, Jiří Plánský, Sovka, Žák;
— kláštery; v bouři (1483) 291 a; (1521) vybity luzou 357 b;
— sv. Anežky a sv. Františka, (1524) výtržnost při kázaní 68 a;
— Emausy, Slovanský kl., opati v. Matěj, Osel, Sovka; (1526) na hřbitově pohřben Jan Erazim 182 a, 291 a; (1528) vítání král. Anny 236 a;
— sv. Tomáše na Malé straně; (1509) neštěstí při divadle, jež mniši strojili 9 a; (1524) výtržná kázaní v. Michal mnich;
— konšelé, rada městská, jich vážnost 19, 60 b; význam přísahy 61 a, 62 a; nemohou svědčiti sobě sami 61 b; jich práva 189 a, 245 a, 258 a; jich sízení 74 a, 81 b, 320 b; jejich skutky v. Praha, obec Pr.; osoby: v. Bartoš nožíř, Běchovský, Blažej soukeník, Bohuslav kožišník, Brikci mistr, Cacerda, Daniel, Erazim, Fikar, Haléř, Helm, Hlavsa, Hrdina, Jakub bak. (Kocúr), a Jakub kožišník, Jan pernikář, Ježíšek, Karban, Lancmann, Léva, Mládek, Myslík, Nejedlý, Pašek, Pavel kolář, z Pokštejna Jan a Modest, Prefát, Ře-

háček, Roh, Smil, Sova, Šipecký, Šorf, Švik, Třeštík, Zelé, Žába;

Praha, kostely a kaple pražské v. arcibiskup, kázaní, »nápravy«, Rokycana; v nich bouření proti kr. Zikmundovi 137, proti vypověděným 249 b, 276 a, 295 b; radost nad narozením kralevicovým (1527) 225 b;
— Betlémská kaple; (1521) káže tu Münzer 257 b; (1523) proti právu university uveden sem kazatel Pražany 359 a; kazatel v. kn. Martin; bohoslužba tu 48 pozn., 50, 67 b, 169 b, 170 a, 367 a, v. mše švábská;
— sv. Barbory a Františka v. Praha, klášter sv. Anežky;
— Božího Těla v N. m. P. kaple (asi 1521), kázaní Münzerovo 103 a;
— sv. Haštala kněz v. Jeronym, Šimon;
— sv. Havla; (1519) pochován tu M. Václ. Karnda 356 a; (1524) káže tu Miruš; — kněží v. Jakub Kulhavý (1524), Jeronym (1525—26), Noznička Jan (1526), Počátek Václav (1524); — osada v. Matěj hřebenář, Pašek;
— sv. Jiljí; (1483) v bouři; (1519) Bartoš písař kostelníkem, bydlí tu blízko 76 pozn., 221 pozn.; (1524) kostelníkům hrozí Jan z Prošovic 58 pozn.; (1527) kázaní Caherovo 132 b; (1529) Cahera tu zvídá o svém vypovědění; — kněží: Jakub v. Slovák; Jan plebán (1526—9), potom v Berouně, štve proti vězňům 290 a; Jindřich, far. (1523) mezi administrátory 360 a, (1524) modlí se za vězně a proto trestán 76 b, 77 a; v. Michal Polák (1480); Václav Rosa, kaplan (1525) 52, 128, 162 pozn.; — osada v. Šrámek sladovník.
— sv. Jindřicha farář Jan, (1523) mezi administrátory 360 a;
— sv. Kateřiny osada 208 pozn., 339 b, v. Klára hospodyně;
— sv. Klimenta na Poříčí, farář v. Chlupáč Mikuláš; kostelník v. Hrach; osada v. Hrach, Marta;
— sv. Kříže Většího v St. m. P. osada, (1524) přijala mnicha Michala, vyhnaného z klášt. sv. Tomáše 63 a, 167 a;
— sv. Linharta kněz v. Písecký Pavel;
— P. Marie na Louži, kněz, v. Mikuláš doktor;
— P. Marie před Týnem v. níže Týnský kostel;
— sv. Michala v Opatovicích, (1524) káže tu sedlák 53 a, 333 a; osada v. Šorf, Žemlička;
— — v St. městě v. Pavel, kněz; osada v. Duchek, Roh Zikmund.
— sv. Mikuláše na Malé str. (1509) bouře u fary 9 b; farář v. Ondřej (1509);
— — v St. m. P. farář (1523) v. Šídlo;
— sv. Petra na Poříčí, (1524) bouřlivá kázaní Caherova a j. proti vězňům 67 pozn., 145 b; farář v. Halířek;

Praha, v rathouze kaple vězením (1524) 317 b;
— sv. Štěpána ve zdi v St. m. P. osada 183 pozn.; v. Kapalín;
— — Velikého v N. m. P., (ok. 1520) šíří se tu učení Lutherovo 32 pozn. 86 b; (1524-5) bouřlivá kázaní proti vězňům 67 pozn., 145 b; kněží v. Oulehle Jiří, Provazník Mikuláš, Řepanský Zikm., Slovák Jakub, Václav, Vojtěch;
— Týnský P. Marie; za času Husova znesvěcen cizoložstvím 292 b; dán ve správu Rokycanovi 139 a, v. Rokycana; oltář Rokycanův 326 a; hrob bisk. Augustina Luciana 126 a; Bratři tu odvolávají bludy (1461) 131; (1518) oslava sjednocení měst Pražských 11 b; (1521) processí slavná 307 b, kázaní Šišmánkovo 357 a; (1523) svěřen Caherovi 110 b, 144 b; (1524) Cahera se prochází v čas bouře na kranci pod kalichem 314 b; na faře vězněn kn. Jindřich 76 b; návštěvou br. Matěj 144 a; (1525) kázaní tu bouřlivá 26 v. kázaní; v. »nápravy«; jat na faře br. Matěj 140 a; — kněží v. administrátor, Cahera Havel, Marek Jan, Nožička Jan, Poduška Jan, Rožďalovský Václav, Vojtěch; — osada sbírá na Caheru 248 a (1524) v bouři 52, 53 b, 315 a, 316; v. Ziga; — zádušní úředník 52 pozn., v. Opice;
— sv. Václava kaple v dómě svatovítském; (1522) za korunování královnina 12, 306 b; (1526) tu volba krále Ferdinanda 198 a;
— sv. Vojtěcha v Jirchářích, kn. Ondřej 321 a;
— na Zderaze, kněz v. Heremita;
— kostelníci v. Praha, kostel sv. Jiljí, sv. Klimenta;
— krámy masné, (1524) tam žoldnéři ukryti 102 a; Zigovy 280 b; přirovnání ke krámům 288 a;
— Kunešovic ulice (Melantrichova) 221 pozn.;
— lázeň Točenice v St. m. P. (328-I.), 356 a;
— literáti, 1530 zpívali Tedeum pobuřlivě 293 a; v. processí;
— na Louži v. Praha, kostel P. Marie;
— Malá strana; (1509) bouře s Uhry 9 b; (1524) nařízení král., aby pikarti nebyli trpěni 81 pozn.; Malostranští radí se proti rouhačům s Pražany 84 a; počínají na Oujezdě bouři 51 a, 52 a, 53 b, 55—57, 65 a, 75 b, 78, 79 a, 80 a, 316, 317, 334, 373, 377 a; vypovídají pikarty 163 a, 173 a, 278 pozn., 320 a; »humenní vrabci« 57 b; v. Bartoš nožíř, B. písař, brány, Kalenec, Praha, klášter sv. Tomáše, kostel sv. Mikuláše, Malec, Michal Ondřej, Oujezd;
— maršálek městský, Oldřich 52 b;
— město Dolejší (= Staré, 1518—1528) 317 b; Hořejší, v. Nové město;
— mniši mají v Praze místo k svému náboženství

314 b, 315 a; v. Praha, klášter sv. Tomáše, sv. Anežky; Miruš;

Praha, most, (1522) s mostu skákal Kakas 17 a;
— na Můstku 51;
— Nové město Pražské, sjednoceno se Starým (1518), 11 a, 16 a, 340 a; odděleno (1528), 245 b; vypovídá měšťany 163 a, 278 pozn.; 1528—9 jedná s vypověděnými 250 b, 251 a, 252 b, 253 a, 254 b, 255 a, 258, 259 a, 260 b, 270, 273; klášter Slovanský, v. Praha, kláštery; kostely, v. Božího Těla, sv. Jindřicha, sv. Kateřiny, sv. Klimenta, sv. Michala, sv. Petra, sv. Vojtěcha na Zderaze, sv. Štěpána; písař, písař menší v. Brikcí; rychtář v. Boršík;
— obec praž., lid, rada, konšelé starší a obecní, strana Paškova, Pražané: (1415) počínají vystavovati monstranci 303 a;
— (1438) přijímají Rokycanu 139 a;
— za Rokycany lid nutí k zpovědi, konšelé podléhají kněžské vládě 305 b;
— (1461) někteří pronásledováni pro víru 131 a; za Jiřího bohati 14 a;
— (1483) mor; konšelé falšují kšafty 287 b, bouře proti nim, stínáni, vypověděni 7 a, 288; 305 b; obec triumf slaví 289;
— (1484) smiřují se s králem;
— (1490) spiknuti proti králi; stínáni 7 b;
— (1509) lid vzbouřil se proti Uhrům; tresty 9 b; neváznost ke králi 10 a;
— (1518) jednota měst 11 a, 16 a, 308, 340 a, 355 b, 374 b;
— (1519) br. Matěj píše obci 200 a, 202 b, 380—395; a káže tu 142 b;
— (1520) dobyli Janovic 357 a; pomíjejí processí a vystavování svátosti 32 b; hádky náboženské 33, 34, 102 a, 103, viz Münzer, Michal;
— (1522) při příjezdu královĕ 12 a, 17 a; při korunování 12 b, 306; uvádějí opata na Slovany 358 b;
— (1523) v nevoli se šlechtou prve, nyní se shodli 13, s p. Lvem 29 b; zvou krále na oběd na rathouz 14 a, 374 b; pomáhají králi proti nejv. úředníkům 15 a; docházejí potvrzení své jednoty králem 16 a, 374 b; význam té obnovy 17 a; provázejí krále při odjezdu 375 a; vypovídají kněží mírné 19 b, 20 a, 359 b; zasahují v práva university 359 b; vězní dlužníky 375 a; Luther jim posílá knihy své 302 a, 363; přijímají Caheru viz Cahera;
— (1524) na sjezdu hromničním 20 a—25, 299 a, 301 b, 302 a; počátky nepokojů 26 b, 27 a, 34, 110, 35 b, 36 b, 103 a, 308 a, 314 b; 13. března obnovení rady; o velikonocích hnutí proti lutheránům 63 a; spřáteli se s p. Lvem 29 b; sočí na spoluradní 30 a; 11. května skládají artikule protilutherské 37 b, 45 a, 90 b, 92, 329 b; řídí se krvavým kněžstvem 38 a; 24. května obec na rathouze jedná o kněze Martina a soudruhy, kteří odcházejí 47 a—49 b, 135 a, 136 a, 144 b, 308 až 314 b, 360; v červnu bouře proti konšelům a vypovídání na Malé straně 56 pozn., 74 b, 320 b; 373, 377 a; radí Malostranským 56 b; přijímají list od legáta o sjednocení 28 b; na sněmu o sv. Markétě 28 b, 307 a, 375; předvečer bouře, přátelství s úředníky desk, povyk na Oujezdě 51 b, 52 a; příčiny bouře 2 b, 3, 4, 5, 111 b, 315 a; 9. srpna výbuch 1, 3 a, 4 b, 48, 53 b, 54, 57, 58 b, 59 a; 97 b, 103 b, 111 b, 136 b, 256 a, 315—318, 331 a, 332 a, 334 a, 373 a; konš. píší o vězních 59 a, 376 b, rozpisování; obec o tom neví 59 a, 60 b, 62 a; zvoní a zpívají 145 a; naříkají vězně 60 b, 61 b, 62, 65, 66 a, 91 a; 10. srpna na schůzi 62 b; vypovídají kněží Martinovy; hledají mukami svědectví a nenašli 64, 65, 67, 364—368, 375 b; pronásledují sousedy krutě a nespravedlivě 68 a, 71, 79, 80, 107, 285 b, 288 a; mají vidění všeliká a nepokoj v duši 69, 70; činí nátisky učitelům 69 a, 92; posílají posla ke králi 71 a; přijímají artikule protilutherské 72 a—74 b, 318 a—320 b, 321 a, 361 b; nutí k přiznávání se k nim 75—77, 79, 80; slyšáni s vězni před knížetem 81 a—106 b, 330 a; radní vyprávějí o Paškovi 102 b; oklamali krále o vězních 106; kupují Přerov 326 b, 360 a;

Praha, (1525) dosahují od krále vypověděni vězňů 104 a až 105; jednají na sněmu o jednotu víry 112 b až 116, 122 b; nutí k nápravám 124—131, 142, 326 a—328 b; o nich bratr Matěj viz Matěj; naplnilo se o nich písmo 148 b; jali bratra Matěje 149 b; jednají v Budíně o kompaktáta 152 a až 157 b, 322 a—326 b; osazují doma rathouz 324 b; klamou krále a vracejí se bez výsledků 158 b; poslové v Čáslavi 326 a; vypovídají sousedy 157 a—159, 162, 163 a, 164 b, 166 b, 167 b, 168, 169 b, 174 a; vítají processím posly z Budína 159, 160 a; dostávají rozkazy od krále, aby se srovnali s vypověděnými, a vzdorují 171 b, 172, 174, 175, 379 b; kníže a Lev jim pomáhají 173 b, 174; pořádají zbrojná processí 161 b; sběř pražská řádí 163 b, 164 b; mučí sousedy 165 a; hledají úplatky a upláceji 169 a, 284 a; v obci křivě vykládají listy královy 175, 176; na sjezdu kolínském nepřipuštěni, odtržen od nich stav městský 177—178; v obci jednají s posly kolínskými a odmítají smír s vypověděnými 178 b; příhoda Duchka kramáře 179; vypovídají manželky vyšlých 180 a, 181; kníže je v Budíně zastává 180 a; jímají Lopatského 181 a;
— (1526) poslouchají Paška jako krále 327 b, 335, 368; brání pohřbům vypověděných 181 b; vzdorují opětným rozkazům královským o smír 183 b, 184—190 b; maří na sjezdu v Hoře smírné po-

kusy 191 a; zrádně se chovají ke králi v nesnázi turecké 191—196 a, 272 b, 273 a, 327 b; na tažení proti Turkům 196 a; zneužili král. dobroty 197 a; dávají glejty ke sněmu 198 a; slaví pohřeb Ludvíkův, účastní se volby Ferdinandovy 198 b; propouštějí bratra Matěje z vazby 199 a; píše o nich br. Matěj 199—207 a; mluví křivě o br. Matěji 206 b; zdržují se od krve prolití 207 b; soudí Mikuláše vřetenáře 208 a—212, 217 b, 338 a až 342 b, a Perknovského 212—213;

Praha, (1527) vítají krále 220 a; dívají se turnaji na rynku 220 b; potvrzují zápisy proti vypověděným 221 a; mají se smlouvati s vyšlými 221 b; nové nátisky sousedům 221—223 b; mučí Slivku a propouštějí 222 a—223 b; jímají měštky, ale propouštějí je 222—223 b; obnova rady 222 b; odjezd králův 223 a; diví se děvečce krví se potící 223 b až 224 b; slaví narození kralevicovo 225 b; vzdorují rozkazu královu o smlouvání 228 b, 229 a; soudí Martu z Poříčí 218 a;

— (1528) vítají krále 229 a královnu 236 a; smlouvají se jalově s vyšlými 236 a—240 b, 245 a, 248 b, 249 b—259 a, 328 a, 329 a; napomínáni od krále k úmluvám 251, 259—260; poslouchají bouřlivé kázaní proti králi 337 a; upalují flašnéře a pasíře 241 b—273; ztrácejí jednotu městskou po marném odporu 245 a—247 b, 255, 337; jeví nepoddanost a ukrutnost 245, 247, 248, 250, 286, 293—295;

— (1529) žádají o stvrzení zápisu 261 a; král přísně je kárá; pobuřováni na kázaních 262; král vypovídá Caheru 263;

— (1530) smlouvají se s vyšlými 268 a—272 b, 275 a až 278 b; obnova rady 270 a; zvídají ortel nad Paškem 274, 337 b;

— (1531) drahota, hlad, ceny obilí 279;

— (1532) smiřují se s M. Brikcím 373;

— obecní dobré 245 b, 246 b, 257 a; chasa 164 b; potřeby 97 b; světnice 88 a, 208 a, 334 a;

— obchody 260 a, v obch. starší 129 b;

— obilní ceny (1531) 279;

— Opatovice v. kostel sv. Michala, Žemlička;

— Oujezd na Malé straně; tam počali bouři (1524) 51 a, 52 b, 56 b, 78 b, 317 a; pikarti tam 74 b, 320 b; bydliště Kalencovo 68 pozn., 92 b;

— Pasířská ulice viz Jan pernikář;

— pečet obecní 221 a, purkmistrská 54 b, 55 a, 316 b; radní 60 b—62 a;

— perkmistr viniční 221 a, 249 a, viz Zachlubil;

— písař menší Daniel, Brikcí; p. obecní nemůže své obci svědčiti 61 b; p. radní viz Pašek, Prokop;

— počty sbírečné 53 a; sirotčí 165 a;

— Pohořalec, popraviště tu 7 b;

— ponocní 67 a, 70 b, 292 b;

— Poříčí 169 pozn., 221 pozn., viz Blažek soukeník, Jakub bak., kostel sv. Klimenta, sv. Petra, Marta, Řehák, špitál, Vojtěch;

Praha, posel obecní v. Klimentský;

— pranéř 7 b, 67 b, 222 b, 248 b;

— praporce na rynku 160 b;

— purkmistr 47 a—49 b, 51 a, 57 a, 67 b, 72 a, 74 b, 75, 94 b, 162 b, 166 b, 174 b, 175 a, 183 b, 211 b, 269 a, 276 a, 308—318, 320, 327 a, 328 a až 330 a, 331 a, 333 b; viz Brikcí, censura, Hlavsa, Jakub bakalář, Pašek, obec Pražská;

— řád 65 b, 66 a, 90 b, 97 b, 101 b, 102 a, 103, 126 b, 164 b, 165 b, 198 b, 295, 328—330 a, 334 b, 337 b;

— rada městská v. Praha, konšelé, obec Pražská;

— rathouz, radní dům staroměst., v bouři (1483) 287 b; (1518) přeneseny sem všecky soudy 11 a; (1523) hostina královská 14 a; obnova rady 16 a; obeslání kněží kališnických a vypovědění 19; (1524) Cahera tázán po knězi Martinu 171; schůze obecní v květnu 45 a, 47 a—49 b, 314 a; knězi Martinu odpírá se slyšení 135 b; Pašek chce plniti vůli královu 185 b; z oken chtěli konšely házeti 49 b; obeslání konšelů v předvečer bouře 51 b, 52, 104 b; bouře 52—59, 373, 376; tu do vězení odvedeni konšelé 55 b, 58 a, 59 a, 62 b, 70 b, 89 a, 155 a, 222 b, 324 b; prý žoldnéři tráveni 66 a, 67 a, 91 a, 145 b, 146 b; osazen zbrojnoši 69 a; schůze strany Paškovy 69 b, 70; sočení 75 b; obeslán kněz od sv. Jiljí 76 b; vězněna Dýmková 77; kníže a posli slyší tu vězně 80 b, 88 a, 239 b, 329 až 336; obeslán Miruš 96 a; vězňům uleveno 101 a; Pašek nosí klevety 102 b, 248 a; — (1525) obtěžování nápravami 124 b, 127, 327, 328; čten ortel vězňům 105 a; jednání o kompaktáta 113 a; kněží žalují bratra Matěje 142 b; přehlidka zbrojná před rathouzem 160 b, 169 b, 171 b; Slivka vězněn 165 a; Sloup obeslán 165 b; sedm vypověděno 166 b, 167 a; obeslány ženy 180 a; plná obec 183 b; — (1526) výslech Mik. vřetenáře 208; vězněn Perknovský 214 a; — (1527) výslech Martin 218; svolána obec; Slivka mučen a vyprošen 222 a, 223; — (1528—30) jednání o smír (též na novoměst.) 237 b, 245, 248, 250, 252 b, 254 a, 258 a, 259 a, 260 b, 268 b, 269 b, 270 a, 276 a, 277 a; obnova rady na obou rath. 245, 248 b; — (1530) Ziga vězněn 338 b; (1531) vězněn Ježíšek 281 pozn.; (1534) Zachlubil 280 pozn.; — mazhauz 53 b; — ouřad starý 101 a; — světnice obecní 88 a, 208 a, 334 a; — šatlava viz vězení;

— řemesla, starší jich v bouři 59 a, 62 a, 317 b; skládána pro víru 89 a, 125—127, 132 b, 146 b, 147, 327 a; viz Praha, cechy, živnosti;

— rychtář (1524) v bouři 51 b, 52, 317; rozsuzuje hádky o víru 77 b, 78 a; (1525) zakročuje proti nařčeným 134 a, 221 pozn., 295 b; jímá bratra Matěje 149 b; (1526) jímá H. Perknovského 213; vede Mik. vřetenáře k hranici 215; (1528) vypovídá proti Václavu pasíři 242 pozn.; odsouzenci

zaň se modlí 243 b; viz Boršík, Komédka, Valentin řezník;

Praha, rynk v St. m., (1483) na něm triumf Pražanů 289 b; (1490) stínání spiklenců 7 b; (1523) kolba 14 b; (1524) shluk lidu, chtěli konšely házeti s oken rathouzu 49 b, 50 a; hádky o víru 51 b, 102 b, 317 b; v bouři 58 a; (1525) přehlidka vojsk pražských 161 b; (1526) bouře proti židům zkrocena Paškem 291 a; (1527) turnaj 220 b; v. domy pražské;

— sbírky v. Cahera, počty;

— sirotci v. počty;

— na Slupi byli ukryti žoldnéři (1524) 70 a;

— služebníci obecní 52, 317 a, v. biřic, hospodář. Makal, maršálek;

— Smraďaře, Jircháře, ulice 321 a, v. Praha, kostel sv. Vojtěcha;

— soudci menší účastní se obecního jednání 47 b, 72 a, 308 a, 309 a, 311 a, 312 b, 313 a, 314 a; v. soud;

— správci světští a duchovní 107, 172 a, 306 a;

— »Stará Praha« 340 a;

— Staré město (Dolejší) 16 a, 17 b, 57 pozn., 163 a, 179 b, 273 b, 280 b; (1528) odloučeno od Nového 245 a až 247 b; jedná s vyšlými 250 b a dále v. Praha, vyšlí; rychtář v. Valentin;

— starší obecní 20 a, 45 a, 47 b, 51 a, 59 a, 72, 107, 167 a, 181 a, 183 b; 208 a—211 b, 249, 268 a, 276 a, 277 a, 291 b, 308 a, 309 a, 311 a, 312 b, 313 a, 314 a, 317 a, 318, 329, 340 a, v. obec Pražská; starší v obchodu 129 b;

— špitál sv. Pavla na Poříčí 181 b; úředníci v. Daniel, Zachlubil;

— tarmark 222 a;

— trubači na processích 160 b; (1523) při odjezdu králově 375 a; (1524) při obědě Paškově 318 a, v. Beneš, Lorenc;

— turnaj (1527) 220 b, v. kolby;

— učitelé v. kněží;

— ulice v. Caletná, na Františku, Kunešovic, na Louži, Můstek, Oujezd, Opatovice, Pasířská, Pohořalec, Poříčí, na Slupi, Zderaz;

— universita (učení pražské, kollej Karlova): *příběhy*: (1520) účastní se výpravy proti Janovicům 357 a; (1521) vnucen jí Münzer 357 b; (1523) porušeno její patronátní právo ke kapli Betlémské 20 pozn., 359 a; vnuceni jí světští ředitelé, svrhli děkana 359 b;

— — *správa*: rektor viz Korambus, Kulata, Rakovnický, Šišmánek, Třeboňský, Vlašimský; — děkan sesazen 359 b; viz Ježíšek, Písecký, Rožďalovský, Vlašimský; — mistři kollegiáti viz tytéž, Vachek; jako členové konvyšetřují a soudí bludy 43 b, 44 a, 217 b, 218 a, 242 b; (1522) nechtějí slyšeti kněze Martina 135 a; (1524) svedeni jsou Lutherem 367 a; útoky Mirušovy proti nim 345 až 352; (1525) výčitky br. Matěje 147 b, 148 a, 205 b; jednají o jednotu víry s katolíky v Praze a v Budíně 114; tu mají odvolati schisma 156 b, 325 b; — knihy děkanské 354 b, 359 b, rektorské 354 b;

Praha, universita, *učení*: studium fysiky, metafysiky 353 a, knih fysiků 358 b, Prisciana 357 b, 358 b; — zkoušky bakal. a mistrské 353 a, 354 b, 358 b, 360 a; — graduovaní mistři v. svrchu jmenované; doktoři: v. Albus, Brikci, Cahera, Černobýl, Kuropě, Lopatský, Pašek, Příbram, Rakovnický, Ropek, Sovka;

— — *kollej veliká*: schůze tu obecní 11 a, 175 b, 178 b, 255 a; sjezd podobojích v. sjezd hromniční; sídlo konsistoře 39 pozn., 113 a, 128 b, 156 a, 271 a, 325 a, 327 b; příbytek mistrů kollegiátů 345, 349 a, 350, 352, 353, 354, 356 a; probošt v. Písecký, Rožďalovský, Vlašimský;

— — *kollej Všech Svatých* 358 b, v. Vachek, Vlašimský;

— úřady obecní 58 a, 71 b, 257 a; touha po úřadech 160 a; v. biřic, hejtmani, hospodář rathouzský, kancléř, konšelé, kostelníci, maršálek, perkmistr viniční, písaři, posli, ponocní, purkmistr, rychtář, služebníci, soudci menší, správci, starší obecní, starší v obchodu, trubač; — úředník nad sbírkami v. Žába;

— vězení *»královské«* 54 b, 88 a, 101 a, 329; *šatlava* v rathouze, Špinka, pomůckou Caherovou 147 b, 149 b; v. Dýmková, Ježíšek, Jiří flašnéř, Kalenec, Marta, Mikuláš, Perknovský, Slivka, Sloup, Sobek, Václav pasíř, vinaři, Ziga;

— vězni v. Praha, vyšlí;

— vinaři, 1524 mučeni v šatlavě, aby vydali svědectví, 65 b; bouřeni 293 a;

— vinice u Prahy, útulek vypověděných (1525) 173 b; v. Červený lis; viniční úředník v. Bartoš, Opice, Zachlubil.

— vyšlí, vypovědění konšelé a sousedé, strana Hlavsova; (1524) jímáni 50 b, 54—55, 65 b, 268 b, 277 a, 290 b, 316 b—318 b, 360 b, 376; vypovídáni 60 a, 65, 75, 93 a, 99 b, 103 b, 105, 127 b, 308 b, 335 b, 360 b; viněni ze zrady a tráveni 65, 66, 165 b, 169 a, 171 b, 207 b, 292 a; píší králi 174 a; řád o vypovídání 73 a—74 b, 319, 320; osočováni Caherou 100 a; nedovoleno za ně se modliti, ani jim zpívati 76 b, 77; slyšáni s Pražany od knížete 81—104 b, 329 a—336 b; — (1525) odsouzeni králem 105, 106 b, 361; tupeni kněžími a Caherou 134 a, 144 b, 146 b, 147; soud br. Matěje o nich 145 b—151 a, Bartošův 164—166; nové vypovídáni pro malicherné příčiny 166 a—171 b, 361 b; král poznává jich nevinu a ujímá se jich 172 b až 175, 181, 183—190 b, 197 a; zastání mají na sněmu kolínském 177 b; přímluvy za ně v Praze marné 178 b; — (1526) manželky jich vypovídány 180, 321 a; není jim platen ani glejt králův 181 b; nesmějí býti v Praze pohřbeni 182 a; zastání mají na druhém sněmu kolínském 189; —

(1527) ujímá se jich král 221; někteří propuštěni 222 b—228 b; smlouvají se s Pražany 228 b, 229 a, 268 a—272 b, 275 a až 278 b, 282, 292; poháněji Pražany k soudu 236, 237 a; sužováni od Pražanů 248 b, 252 b; — (1529) prosí krále o zastání 328 a—329 b, dostali glejt a vracejí se 260 b, 261 a; kněží bouří proti nim 261 b, 291 b, 292; — (1530) smířeni 336 b, 338 b, 373.

Praha, zahrady útulkem vypověděných (1525) 173 b.
— zámek v. Praha, hrad.
— zbrojný lid v. žoldnéři.
— na Zderaze kněz v. Heremita.
— žaláře v. Praha, vězení.
— Židé za kr. Jiřího chovali v Praze lva i lvici 14 a; — (1524) vznášení o nich v radě 53 a, 315 a, 377 a; — (1525) jednají úplatky 169, 287, 361; půjčují Pražanům zbroj 161 b; — (1526) bouře proti nim a týrání 216 b, 291 a; — věřiteli Zigovými 247 b.
— živnosti; provozování jich závislé buď na víře (1524) 73 b, 74, 319 b; — (1525) skládány sousedům 128 a, 129 b, 134 a, 144 b, 146 b, 147 b, 237 b, 301 b; — (1529) vypověděným propuštěny králem 260 a; v. Praha, cechy, řemesla.

Prachatice v Čechách; 1520 bitva Táborských s p. Malovcem 357 a.
z Práchňan Bartoš, kronikář, 296 pozn.
pranéř v. Praha, pranéř.
praporce 160 b.
pravda (boží, evangelia Kristova, páně, zákona) u Čechů 363 b;
— o ni zdánlivě stál Cahera 108 a;
— tupí se a potlačuje 148;
— Němci ji přijali 110 a, 149 a, 205 b, 363 b;
— pro pravdu třeba i smrt nésti 151 a;
— kněží jsou její nepřátelé 202, 206 a, 359 a;
— hlásá ji br. Matěj 206 b, 385 b;
— pravdou je, co lidé smrtí spečetí, 243 b;
— zákon boží pravda věčná 244 b;
— pravdy falší přikryté 285 a;
— svět pravdy nepřijal 299 a;
— bůh pravdě průchod dal 300;
— Cahera nejdřív mluvil řeči pravdě náchylné 301 a, 302 b, 305 b, 306 a, 310 a, 312 a, 314 b, 315 a, 317 b, 327 b, 340 b, 351 b, 352 a.

prebendy bohaté lákají kněží 35 a, 148 a, 202 a, 203 a.
Prefát z Vlkánova Bohuslav 104 pozn.;
— Jindřich, 1524 konšel pražský, 27 b, 52 b.
preláti (potupně »piláti«) podle kompaktát 121 a;
— po úsudku br. Matěje 146 a, 148, 149 a, 205 a;
— pražští, 1525 při jednání o kompaktáta 114, 115, 117, 119 b, 120 b;
— uherští, 1527 vítají Ferdinanda 225 b.
Přerov u Brandýsa n. L., 1524 koupen od Pražanů, 182 pozn., 221 pozn., 326 b, 360 a; správcem koupě Karban 254 b.

Prešpurk v Uhrách, 1527 osazen Ferdinandem 225 a;
— 1529 v boji s Turky 267 b.
převorové podle br. Matěje 382 a.
Příbram Pavel v. Hlavsa Pavel;
— Jan, zlatník, 1525 vypověděn 166 b;
— — 1530 smlouvá se s Pražany 270, 271 a, 275, 276.
přijímání v. svátosti, večeře páně.
primas v. Pašek, Hlavsa.
přípravy v. aparáty, posvícenská příprava.
přísaha cechovní 126 a;
— konšelská, jakou váhu má, 61, 62 a, 245 a, 258 a;
— krále Ferdinanda na zachování práv zemských (1527), 220 a, 337 b.
Priscianus čten na universitě (1523), 357 b, 358.
přísežní v. Praha, konšelé.
Přísečnice v. z Lobkovic.
privilegia pražská cís. Karla 337;
— zemská v. svobody;
— v. Plzeň, Tepelský klášter.
probošt v. Praha, universita;
— podle br. Matěje 382 a.
processí u Táborů 160 a;
— za Rokycany 359 a;
— (1483) 289 b, 292;
— v Praze na oslavu jednoty po r. 1518, 246 d, 263 a, 334 a;
— pomíjejí (okolo r. 1520) 32 b;
— (1521) literátské 307 b;
— 1524 v Hoře K., příčina soudu nad Malínským 38 a, 39 a, 42 a;
— pražský řád o nich 46 a;
— 1525 v Praze o božím těle 160 b;
— v den Husův 161 b;
— vyznání v »nápravách« o proc. 130 a;
— bludy a odpory proti proc. 83 a, 167 a;
— pána Krista 150 a.
Prokop, krejčí z Šmerhova, 1490 stat pro spiknutí proti králi 76;
— od pěti korun, písař St. m. P., 17 b.
prokurátor v. Doubravský.
proroci 346; bibličtí 351 a, 395 a; v. Abakuk, Daniel, Ezechiel, Isaiáš, Jeremiáš, Jonáš, Micheáš, Samuel, Oseáš;
— falešní 133 a, 139 a, 144 a, 148 b, 205 b, 211 b, 254 b, 267 b, 300 b, 302 b, 342 b, 366—368, 381, 382.
prostředkové, prostředníci v. kommissaři.
prósy mnišské při bohoslužbě 1524 se dopouštějí 46 a.
z Prošovic Jan, 1524 hrozí kostelníkům u sv. Jiljí 58 pozn.
Proteus, bůh hellenský, 348 b, 349 b.
Provazník Mikuláš, kněz u sv. Štěp. Vel., 1526 původce smrti Mik. vřetenáře a Kláry, 208 pozn., 217 b, 340 a.
pruský kníže v. Jiří Braniborský.
psaní v. Ferdinand, Jeronym, Koranda, Ludvík, Luther.

Matěj, Miruš, Písecký, Praha (obec Pražská), Rožďalovský, Třeboňský.
půhony 61 b, 236, 237 a.
»u půl kola« v. Jiří od půl kola.
punty, puntování, 194, 195, 239 b, 335 b.
purkmistr v. Praha, purkmistr.
purkrabí nejvyšší v. Lev, z Vartmberka.
purkrechtní právo podle kompaktát 120 b.
půst (advent, kříž. dni, pátek, soboty, suché dni, vigilie); 1519 br. Matěj o něm 388 b;
— 1520 nařízen pro odvrácení moru 357 a;
— 1524 řád o jeho držení 73 b, 242 pozn., 319 b, 356 a;
— bludy 85 b;
— opomenut od Brikcího ženy 333 b;
— 1525 vyznání o postu 327 a;
— nezachovávají Bratří 32 b.
puškař Němec hádá se o víru (1524) 103 a.
pušky, ručnice 160 b, zapovídány (1521) 357 b.
pýcha, o ní br. Matěj 380—391 b.
Ráb, město a zámek v Uhrách, 1527 poddaly se kr. Ferdinandovi 225 b, 226 a;
rábský biskup v. Goston.
Rabenhaupt ze Suché, Robnhop, Robmháp, Václav, místopisař zemský, 1523 zbaven úřadu 14 b.
z Rabštejna Prokop, nejv. kancléř, 1462 posel krále Jiřího do Říma 161 a; — v. Pflug z R.
řád, obyčej, pořádek, zvyklost: církevní, starobylý křesťanský, 47 b, 72 b, 83 a, 93 a, 99 b, 102 a, 115 a, 126 a, 130 a, 133 b, 140 a, 299 a, 302 b;
— buď zachováván (1524) 73, 74, 308 a—314 b, 319, 320, srv. artikuly;
— lidmi stanovený 314 a;
— manželský v. svátosti.
— a právo v Praze, ř. obecní, poctivý rušen 65 b, 66 a, 90 b, 97 b, 101 b, 102 a, 103, 126 b, 164 b, 165 b, 198 b, 295, 328 b—330 a, 334 b, 337 b; srv. Praha, řád.
— zemský 328 b, 334 b.
rada královská v. královský;
— městská v. Praha.
radní dům, hospodář, světnice v. Praha, rathouz atd.
Radnice, m. v Čechách, 1525 farář Jakub poddává se v poslušenství papeži 321 a.
rakouský: R-ká země, ok. 1526 pronásledování pro víru 231 b; — (1529) útok Turků 266 a;
r-ký arcikníže v. Ferdinand;
— kníže v. Albrecht.
Rakovnický Tomáš, 1518 zkoušen na mistrovství 353 b, zvolen členem university 354 a;
— 1524 na soudě s Malínským v Hoře Kut. 44 b.
Rančík Jan, zástupce měšťanů královéhradeckých, 1526 řídí se Paškem, 194 a.
Ratajská Dorota z tarmarku, měštka St. m. P., 1527 jata 222.
rathouz v Norimberce 264 a;
— v Praze v. Praha, rathouz.
Rauš z Vlkánova Daniel, měšťan St. m. P., choť Anny z Kunvaldu, † 1526; 1524 konšelem 27 b;
— — jat v bouři 55 a, 295 b, 316 b;
— — slyšán před arciknížetem 81 a, 239 b, 330 b, 334 a;
— Jan, bratr jeho, 55 pozn.
Ravenna v Italii, 1527 v boji s císařem 232 b.
řecká církev, v. církev, doktoři, patriarcha.
řečníci 384 a; viz Cicero.
řeči o víře všetečné 102 b, 103 a, v. bludy, hádání.
regály při mši 307 b.
regenti komory 228 b, 229.
Řeháček, Řehák z Květnice Brikcí, 1524 konšel, 27 b, 57 b, 104 pozn.; jat 221 b;
— 1526 naříkán ze zrady 258 a.
Řehoř Veliký, papež (590—604), o přijímání podobojí 372 b;
— hospodář rathouzský dolejší (1524) 52 pozn.
Rechek měšečník, 1524 vystupuje proti kn. Martinu betlém., 312 a.
rejnský v. rýnský.
rejtharství 388 a.
Řekové v. církev, doktoři, patriarcha.
rektor školní v. školy;
— universitní v. Praha, universita.
relatorové ke dskám 114 a, 315 b.
řemesla, řád o nich (1524) 319 b;
— v Praze v. Praha, cechy, řemesla.
z Řenec v. Suda Petr.
Řepanský, z Řepína Zikmund, blouznivec náboženský, prý farář u sv. Martina a sv. Štěpána, původce vystavování monstrancí 303, 304.
řezníci 1524 účastnili se bouře 317 b.
Řezno v Bav., 1435 úmluvy o víru s Čechy, 137 a, 139 b.
Řím, město; jezdili tam apoštolé slovanští, 156 a, 325 a;
— — 1527 dobyto od Karla V. 230—236 b;
— římská církev; její svěceniny 63 b;
— — vždy klnula Čechům 122 a;
— — v učení Caherově 110;
— — pleš kněžská v ní 142 a;
— — 1462 jedná o kompaktáta 161 a;
— — 1517 v ní povstal Luther 301 b;
— — učí kr. Ferdinanda 229 b, 241 a, 267 a.
Římané antičtí 69 b, 231 a, 293 b;
římané čeští (podjednou i podobojí), 1483 v bouři, 287 b, 289 a;
— — 1510 přijali Sovku, 25 b;
— — 1522 sváří se s kališníky při korunování 306;
— — 1523 přisvojují si právo k úřadům 15 b;
— — 1524—5, proč slovou tak podobojí 35 b;
— — jednají o kompaktáta, 28 b, 29 a, 34 a, 35 b, 37 b, 48 b, 83 b, 116 a, 148 a, 149 a, 152—155, 160 b, 322—326, 314;
— — vyhrožují 58 b;

římané č e š t í hádají se o víru 77 b;
— — nedohodli se 159 b, 160 a.
roboty 384 b.
Robmháp, Robnhop v. Rabenhaupt.
Roh z Vlkánova B e n e š, 1524 prý konšelem pražským, 27 b, 52 b;
— Z i k m u n d, 1524 konšel, 52 b pozn.
z *Rokycan* Jan, *Rokycana*, volený arcibiskup podoboji († 1471), koupil prý si svěcení 304 a;
— jeho život a působení v Basileji proti církvi římské a opět pro papeže 136—140, 299 pozn., 301, 304, 305;
— zavedl církev, vymysliv jinou víru 36 b, 301 a, 359 a, vymyslil »nápravy« a pronásledoval jimi Táborské a Bratří 37 a, 129 a, 130, 135 a, 326 a až 328 b;
— 1465 odsouzen za kacíře 140 a;
— dal příklad Caherovi, v. Cahera;
— jeho oltář v Týn. kostele v Praze 326 a.
z Ronova v. Křinecký.
Ropek j. *Kuropě* Václav, učitel Jiřího Píseckého, kněz u sv. Jiljí v Praze, 1518—20 u zkoušky mistrské 353 b, 356 b.
Rosa Václav, kněz podobojí, 1525 svědčí o příbězích své doby, v pozn. 52, 128, 162.
Rotterodamský v. Erasmus.
rouhání 33 b, 73 b, 84 a, 85 a, 90 a, 91 b, 92 a, 96 a, 98 b, 99 b, 100 a, 102 b, 103, 130 a, 145 b, 150 b, 170 a, 200, 212, 215 a, 219 a, 307 a, 332, 333, 340 a, 347 b, 367 a, 368 b, 371, 382 b, 393 b, 394 a; v. Jiří flašnéř, Marta z Poříčí, Michal mnich, Mikuláš vřetenář, Miruš, Praha, klášter sv. Tomáše, Sovka;
— 1524 články proti rouhání, 320 a.
roucha bohoslužební, 1524 řád o nich 24 a; bludy 83 a.
z Rovin v. Komédka.
rozpisování o vězních 70 b, 89 a, 97 b, 100 b, 256 a, 257 a, 268 b, 269 b, 270 b, 276 a, 277 a, 290 b, 292 b, 294, 318, 330 a, 336 a.
Rozvoda M i k u l á š v. Hrubec;
— V á c l a v, 1527 konšel 249 a.
Rožďalovský Václav ř. Šúd, M., kněz, stoupenec Lutherův, asi 1517 uveden ke kostelu Týnskému 332 a;
— 1518 jsa proboštem kolleje Karlovy, píše Jiř. Píseckému 354, 356 a;
— 1520 zemřel 356 b.
z *Rožmberka* J a n, J i n d ř i c h, J o š t, 1523—26 vedou se Lvem z Rožmitála spor o dědictví, 160 pozn., 177 pozn., 180 pozn., 183, 187 b, 194, 380 b;
— — 1525 ohrazují se proti jednání o kompaktáta v Budíně 153 b, 323 b;
— J i n d ř i c h, 1525 na sjezdu kolínském 178 a;
— — 1526 odpírá soudu zem. a provádí pych nad komorníky na Krumlově 182 a, 183 a;
— P e t r, 1521 činí závět 183 a.
z Rožmitála v. Lev.
ručnice 1521 zapovídány 357 b.
rufianství 141 b, 219 b, 383 b, 385 b, 387 a.
Rupert doktor, 1523 při úř. zemských 374 a.
Rusové, jak boha ctí, 44 a.
ručnikář v. Beneš.
různice v obci 49 b, 166 b, 186 a, 230, 236 a—240 b, 246 b, 255 b, 278 a, 291 b, 312 b, 329 a, 381; v. Praha, obec v bouři.
rychtář obecní nemůže své obci svědčiti 61 b;
— v Praze, v. Praha, rychtář.
rychtářování 248 b;
rynk v Jihlavě, v Praze v. Jihlava, Praha, rynk.
Rýnské krajiny, působiště Erasmovo, 30 a.
rytíři v. stav rytířský.
z Rýzmberka v. Švihovský.
Saduceové, sekta židovská (bibl.), 351 b, 352 a.
Salius Vojtěch svědčí o bouři uherské v Praze (1509) 9 pozn.
Salkan Ladislav, biskup vácovský, potom arcibiskup ostřihomský, rádce kr. Ludvíkův; 1522 přijel do Čech, pracuje o jednotu víry 27 pozn., 321 pozn., 358 a;
— 1523 uznává poctivost nových nejv. úředníků 15 pozn.;
— 1524 u krále Ludvíka pomáhá sesazeným nejv. úředníkům 14 pozn., 29 b, 71 a;
— podporuje Pražany, Caheru, Paška proti vypověděným 97 a, 106 b, 327, 329 b;
— 1525 vězni mu píší, ale S. listy jich u krále potlačuje 158, 174 a;
— účastní se jednání o kompaktáta 154 a, 155 a až 156 a, 321 pozn., 322 b, 323 a, 324 a—325 a, 361 a;
— vybízí Paška, aby nedbal listů královských 176 pozn., 190 b;
— přispívá u krále kn. Karlovi 180 b, Paškovi 191 a;
— 1526 úsudek o něm br. Matěje 205 a;
— zrazuje prý krále, účastní se bitvy moháčské, jat a od Turků stat 192 b, 369, 370.
Saloména, dcera Černého z Hlubočerp, schovanka upál. Kláry vdovy (1526), 216 a, pozn.
Samuel prorok (bibl.), 389 b, 390 a.
saracenská mše v. mše.
Sasy, působiště Lutherovo 31 a, 302 a; Münzerovo 103 a.
saský: s. k n í ž e v. Jiří Míšeňský.
satan v. ďábel.
Saul, král židovský (bibl.), 165 b.
sbírečné počty (1524) 53 a; *sbírky* na Caheru 248 a.
Sbiroh v. Zbiroh.
sbory pikartské buďte zavřiny (1524) 115 b.
sceptrum, spor o jeho nesení při korunovaci 220 a, 306.
Scotisté, stoupenci Dunse Scota, círk. učitele, 347 b.
Seboim město (bibl.) 380 a, 385 b.
Sedeciáš, král israel. (bibl.), 133 a, 267 b, 393 a.
sedláci: podle br. Matěje 385 a, 387 b, 395; — *sedlák* káže v. Praha, kostel sv. Michala.
Sedlecký klášter 1524 jedná o platy zemské 376 a.
Sedmihrady vévodství ztratil Jan Zápolský a dobyl Ferdinand (1527) 228 a, 265 a, 266.

Sejčín v. Sýčín.
Sekerková Dorota, sousedka pražská, má spor o dědictví po Jindř. Lopatském (1526) 182 pozn.
sekretář královský v. Žabka.
sektáři, sekty, v. bludaři, bludy.
selské bouře v. bouře.
Sena v. Siena.
senátoři v. Hlavsa, konšelé, Šorf.
Severin z Kapí Hory Pavel, knihtiskař, zeť Václava z Liboslavě, 221 pozn.
schisma české, odřezání, má býti odvoláno (1525) 157, 325 b.
z Schönthalu Nikodem Hanuš, zástupce klatovský v Budíně 1525 při jednání o kompaktáta 152 a, 323 a.
schůze obecní v. Praha, obec.
schůzky, noční kacířské (1524) 83 b;
— postranní zapověděny 73 a, 319, 320 b;
— (1530) zapov. Paškovi 338 a.
Schwabach, m. ve Francích, 1531 útočiště Caherovo 264 b.
Siena, Sena, m. v Italii, 1527 pomáhá císaři proti papeži 232 b, 233 a.
Sigmund v. Zikmund.
Silvestr, sladovník od sv. Anny, měšťan pražský, 1490 stat pro spiknutí proti králi 7 b.
Sion (bibl.) 124 b;
— v. Strahov.
sirotčí počty 165 a;
— útisky 384 b, 390 a.
sjezd 196 a, 274 a;
— (1523) podobojích 37 b, 40 b, 41 b, 43 b, 44 b, 45 b, 47 b, 49 a;
— v dubnu 20 pozn., 115 b, 144, 149 a, 356 b;
— (1524) hromniční 3 a, 20 b—26 b, 89 pozn., 93 b, 110 b, 299, 302, 303 b, 310, 312 b, 333 a; srv. artikuly;
— měst (1524 v listop.); 80 b; srv. stav městský;
— stavů v Kolíně (1525 a 1526) v. Kolín;
— v Žiželicích (1525) viz Žiželice.
Slaný město v Č., 57 b.
Slezsko, za Jiřího kr. vězněn tu Matěj Dolanský 132 a;
— 1527, příjezd králův 220 b.
slezský kníže v. z Minstrberka, Jiří Braniborský.
Slivka z Veletic, Jan »od sviní«, měšťan St. m. P., 1525 až 1527 mučen od Pražanů 165 a, 182 pozn., 221 b až 223 b, 257 b, 258 a.
Sloup, Jakub od »černého sloupa« (na Uhel. trhu), sladovník, 1525 vězněn a vykoupil se 165, 169 b, 327 a.
Slovák Jakub, farář u sv. Jiljí, potom u sv. Štěpána, Polák, Kubíček, Kuba kněz, 1521 zavedl processí 307 b;
— 1523 vypovědín 19 b, 309 pozn., 359 b;
— 1524 povolán z vyhnanství 71 b;
— 1525 pomáhá Caherovi proti pikartům 148 b, 290 a;
— 1526 je původ upálení Mik., vřetenáře a Kláry 208 b, 217 b;
— vyhnán z Kolína 264 b—265 b.
Slovanský klášter v. Praha, kláštery;
— opat v. Korambus, Matěj, Osel.
na Slupi v. Praha (str. 425).
slovo boží v. kázaní.
služebníci obecní v. Praha.
slyšení v. Praha, vyšlí.
Smil Martin, řezník, 1526 konšel pražský, 249 a, 340 a.
smilstvo 382 a, 383 b, 384 b, 385 b, 386.
Smiřický ze Smiřic Zikmund, 1527 vyptává se Hynka z Perknova o víře 214 a.
smlouvy o sv. Jakubě (1508) 28 b;
— 1524 řád smluvní 61;
— 1529—39 pražské v. Praha, vyšlí;
— smluvčí v. kommissaři.
Smradaře, Jircháře v. Praha (str. 425).
smrtelné hříchy v. hříchy.
sňatky v. svátosti.
sněm český 1433 v Praze 119 b;
— — 1444 o víru v Hoře 139 b, 140;
— — za kr. Jiřího ovládán kněžími 305 b;
— — nebývá v Praze 4 a;
— — 1518 v Praze 355;
— — 1519 jalový 384 a v Praze a (1520 v Benešově 356 b;
— — 1521 nezdařilý dvojí v Praze 357;
— — 1522 v Praze 358;
— — 1523 v Praze 14, 15, 195 b, 358 b;
— — 1524 v Praze o sv. Markétě 4 a, 27 b—29 b, 95 pozn., 185 b, 214 a, 306, 307, 330, 360 a, 375, 376;
— — 1525 v. Kolín, kompaktáta;
— — 1526 v. Kolín;
— — v Praze 187 b, 191 a, 193 a, 195 b, 197, 198 a;
— — v Budějovicích 261, 268 a;
— podobojích v. sjezd;
— papežský v. koncilium.
snesení obecní v. artikule.
Sobek z Kornic Burjan, »dr. Špik«, kancléř pražský, přeložil spis Lutherův o zřízení kněžstva 335 a; 1524 jat 53 b, 54, 101 a, 316 a, 331 b, 360 b»
— přijímá list od Luthera 108 a—109 b;
— 1525 vypověděn 162 a.
soboty v. půst.
Sodom, m. (bibl.), 243 b, 380 a, 382 b, 383 b, 385 b, 389 a, 392 a, 393 b.
sodomářství kněžské a laické 217 b, 219 b, 267 a, 380 a, 381 b, 383 b, 385 b, 386, 391 a.
sodomské peleše. kláštery 137 b.
Sokolčin Jan, farář u sv. Martina v St. m. P.(?), 1525 poddává se v poslušenství papežské 321 a.
Sokrates, mudřec řecký, (cit.) 295 a.
Sosnovec Jan, měšťan pražský, 1483 vypověděn 288 a.
soud boží tajný, jistý 267 b, 290 b;
— — poslední 209 b, 310 b;
— pražský: řád, jaký má býti 61, 62 a, 134 b, 105;
— — byl strannický, úplatný, nespravedlivý 76 b, 247 a, 295 a;

soud pražský, soudu řádn. nemohli se dovolati vězňové 94 b, 100 b, 101 a, 102 a, 105, 176, 162 a, 184 a, 221 b, 236 a, 237, 239 b, 256 b, 259 b, 260 b, 271 b, 329 b;
— — k soudům smí Pašek z vyhnanství dojížděti (1530) 273 b;
— stavovský, o nesení odznaků královských (1527) 220 a;
— zemský o suchých dnech 214 b.
soudci městští v. Praha, soudci;
— zemští 1519 nepraví 384 a;
— — 1523 zbaveni úřadů 14 b;
— — 1525 mají slyšeti při vězňův 172 a;
— — na sjezdu kolínském odmíšeni 176 b, 178 a;
— — 1526 ve při o dědictví rožmberské 182 a;
— — zrazují krále 191, 194 a, 195 a.
Soumar Mikuláš, konšel malostranský, 1524 v bouři 56 pozn.
sousedé v. Praha, obec.
Sova z Liboslavě Václav, konšel staroměstský, majitel domu »u sov«, 1525 ručí za M. Brikcího 51 pozn.;
— 1527 vězněn od Pražanů 221 b, 223 b, 258 a.
Sovka Jiří z Chrudimě, mistr, opat slovanský, 1509 odstoupil od víry kališné a v Olomouci stal se kanovníkem (po r. 1510) 25 b, 26 a, 148 a, 370—372.
spiknutí v. Praha, obec v bouři, vyšli.
spoluradní v. Praha, konšelé.
správci církevní, duchovní v. kněží;
— světští pražští v. Praha, správci;
— zemští utiskují stav městský 356 b.
Stanislav biskup v. Thurzó.
Stará Praha v. Praha, »Stará Pr.«
Staré město v. Cività Vecchia, Praha (str. 425).
Staré Hrady v Uhrách, 1527 poddaly se Ferdinandovi 225 a; — 1529 dobyty od Turků 266 a.
starší cechovní, obecní, v obchodu, řemesel v. Praha (str. 422, 425).
Starý zákon v. písmo sv.
statuta pražská v. privilegia.
stav kněžský v. kněží.
stavové čtyři v království Českém 310 b;
— tři zemští (panský, rytířský, městský), 1435 jednají s kurií o kompaktáta 138 a;
— — (1471) volí Vladislava II. 6 b;
— — (1490) někteří spikli proti králi 7 b;
— — (1518) sváří se 355 a, 356 b, 358;
— — (1519) podle br. Matěje 381;
— — (1522) spor mají s p. Lvem 3 b;
— — nedopouštějí králi panování 12 a;
— — (1523) nechtějí do Prahy na sněmy jezditi 4 a;
— — někteří pomáhají králi proti úředníkům zemským 15 a;
— — zapsali se králi 195 b;
— — podobojí omezují obřady 358 b;
— — jsou nesvorni u víře 168 b, 359 a;
— — jmenují administrátory 359 b;
stavové tři zemští, (1524) vyšší pojali nenávist proti Praze 89 b;
— — podobojí na sněmu hromničním 3 a, 20 b, 21, 110 b, 144 b, 149 a, 299, 300 b, 302 b, 310 b, 360 a;
— — závazek stavů v článcích obce pražské 74 a, 320 a;
— — na sněmu o sv. Markétě 4 a, 185 b, 307, 330 a;
— — přijímají listy Pražanů o vězních 59—60, 318;
— — (1525) jednají o kompaktáta 112 b, 152—155, 322—326;
— — haní je Cahera 114 b;
— — přehlížejí vojsko pražské 161;
— — mají souditi vězně po žádosti královĕ a ujímají se jich 159 a, 173 a, 284 b, 336 a;
— — (1526) ve sporu o dědictví rožmberské 183 b;
— — nesvorni v pomoci králi proti Turkům 195 b;
— — volí Ferdinanda 198 a;
— — (1527) jedou naproti králi a prou se o nesení regalií 220;
— — přijímají psaní od krále z Uher 227;
— *stav* panský, páni, panstvo, 1436 v Jihlavě při vyhlášce kompaktát 305 a;
— — (1518) utiskují Prahu 355 b;
— — (1519) nešlechetnosti páší 382—385, 387 b, 388 a;
— — (1522) sváří se s rytíři, zejm. při korunování 3 b, 12 b, 306;
— — mají (i rytíři) od krále statky zastaveny, 12;
— — (i rytíři) v nevoli s Pražany 13, 14, 16;
— — podjednou hněvají se na Hlavsu a Šorfa, 306 b;
— — (1524) někteří s rytíři podezřelí z pikartství, 28 a;
— — s rytíři pomáhají Malostranským v bouři 78 b, Paškovi 318 a;
— — jedou do Budína 71 a;
— — (1525) podjednou pomáhají Caherovi 327 b, 377;
— — někteří s rytíři ohrazují se proti jednání o kompaktáta 153 b, 323 b;
— — (1526) páni a rytíři v bitvě u Moháče 327 b, 369 a;
— — zvídají o smrti královĕ 193 a;
— — páni a rytíři přimlouvají se za br. Matěje 207 a;
— — (1527) vyslýchají Hynka z Perknova 214;
— — (1528) slouží králi při umývání nohou;
— — (1530) přimlouvají se za Paška 336 a;
— *stav* rytířský, rytíři, rytířstvo, vládykové, zemané, kde mívají potazy na hradě Pražském 229 b;
— — (1518) utiskují města 355 b;
— — (1519) nešlechetní 383, 385 a, 387 b, 388 a;
— — (1521) sedm rytířů loupežných odpraveno od měst 357 a;
— — (1525) půjčují Pražanům zbroj, 161 b;

stavové, stav r y t. (1526) připomínáni v polemice br. Matěje a Jeronyma kněze 220 b, 206 b;
— — pomáhají králi proti Turkům 369 a;
— — (1527) někteří prosí za uvězněné 223 b;
— — (1528) při upálení flašnéře a pasíře;
— — v. stavové tři, páni;
— městský (měšťané, města královská, vyjma Prahu) v Čechách, jeho řád 60 b;
— — je poddán králi a není pánem spoluměšťanů svých 188 a;
— — kde má potazy na hradě Pražském 229 b;
— — za Rokycany ovládán kněžími 305 b;
— — za Jiřího 137 a;
— — (1520) utištěn správci zemskými 356 b;
— — dobyl Janovic 357 a;
— — (1521) dal popraviti sedm rytířů 357 a;
— — (1522) v nevoli se šlechtou 13;
— — má prospěch z činnosti Hlavsovy 19;
— — má mezi sebou pikarty 28 a;
— — je králi věrný 358 a;
— — (1524) slyší ospravedlňování se vězňů 80 b, 81 a, 89 b, 98 b, 99, 295 b, 329 a—336 b;
— — (1521—26) řídí se Paškem a ne králem 194 a, 273 a, 337 a;
— — (1526) list k městům od krále 186 b;
— — pomáhají králi 369 a;
— — v. i stavové tři, stav panský a rytířský.
stolice papežská v. papež.
Strahov, Sion, klášter, 1524 tu mnich Jan z Teplé 375 b, 379 b, 1525 mnich Havel 378 b.
»*strana odporná*« 75 b, 76 b, 92 b, 93 b, 97—102, 135 b, 238 b, 250 a, 278 v. Hlavsa, Pašek.
strašení viselcovo 179 b.
Stříbro v Čechách, rodiště Hlavsovo, 19 a; farář v. Plechovnička.
střídníci 382 a.
Strojetický ze Strojetic Ješek 1527 vyptává se Hynka z Perknova po víře 214 a.
studium v. universita.
Subule v. Šídlo.
Suda z Řenec Petr na Janovicích, škůdce zemský, 1520 obležen a uprchl 357 a.
sudí dvorský v. z Kolovrat, z Martinic;
— zemský v. Berka.
Suetonius Tranquillus, historik římský, 362 b.
suffragan, podbiskupí; 1435 volení Lupáč a Václav z Chocna 1, 38;
— 1524 chtějí býti Cahera, Korambus, 29 b.
suché dni v. půst, soud zemský.
ze Suché v. Rabenhaupt.
sucho (1518), 355 a.
sukně německé 367 a.
svády v. bouře.
svátek: svěcení svátků 23 b, 25 a, 46 a, 63 b, 73, 82, 299 pozn., 319 b, srv. Hus.
svatí, bludy o nich 85 b; vzývání 131 b.
svatých přímluvy, 1525 vyznání o nich 85 b, 131 b, 327 a;
— 1526 vyzn. Mik. vřetenáře 210 b.
svatokupectví 382, 388 a.
svátosti podle Rokycany 140 a;
— (1524) snesení o nich 72 b, 73, 319 a—320 a, 321 b;
— (1525) vyznání 131 a;
— řeči a hříchy proti nim 3 b, 82, 86, 90 a, 91 b, 92 a, 99 b, 103 a, 126 a, 145 b—147, 367 b; v. bludy, rouhání;
— v Malé stránce bratrské 211, 219;
— křest, 299 pozn., 304 b;
— — (1524) řád o křtu 23. (1525) vyznání 131 a, 326, bludy 82, křest druhý Kalencův, pikartský 73 b, 200 a, 219 a, 241 b, 242 pozn., 244 a, 319 b;
— oltářní, přijímání, večeře páně, sv. těla a krve páně:
— — *pod jednou* jest ustanovení lidské 35 b; téže platnosti jako podobojí 152 b, 323 a;
— — *pod obojí, kalich*: jest ustanovení božské, 35 b, 36;
— — za apoštolů Crhy a Strachoty dopustila církev Čechům, potom obnoveno za Husa 156 a, 303, 304, 326 a, 372;
— — za válek husitských 137 b;
— — Táboři chodili s ní do vojska 160 b;
— — (1436) umluvena posly basilejskými, dopuštěna církví, vyhláš. v Jihlavě 119, 120 a, 121 a, 305 a, 309 b;
— — v kompaktátech 154 a, 324 a;
— — za Rokycany 305 a;
— — *vyznání a články* o sv. olt.: sněmovní a obecní (1524) 24, 41 b—43, 45, 46, 72 b, 73 a, 93 b, 114 b, 307 a, 309 b, 311 b, 312, 320 a; — kn. Martina betlémského, též jeho udělování, 48 a, 170, 171 a; — Matěje Malínského 39—44; — mnicha Michala Němce 63 a; — (1524) Paškovo, 314; — (1525) Paškovo na sněmu 116 a—118 a; — katolíků v Budíně 152 a, 323 a; — v nucených »nápravách« 128 b—130 b, 133 b, 326; — (1526) Matěje poustevníka a kn. Jeronýma v polemice 146, 147, 199 b až 204; v listu Matěj. 387—394 — Mik. vřetenáře 209, 212 a, 340; — Hynka z Perknova 214; — (1527) Marty z Poříčí 219 a; — (1528) flašnéře a pasíře 242 a; — (1530) vypověděných 271 a, 277 b;
— — *rouhání, bludy, řeči protivné* 82 b, 83 a, 85 a, 86, 93 b (Cahera), 96 a, 99 b, 103 a, 332 a, 333;
— — v. monstrancí vystavování;
— — podávání dítkám 319 a;
— — podána Slivkovi před chystanou popravou (1527) 222;
— — (1529) smýšlení v Míšni o svátosti olt. 264;
— — (1530) zapovídána od kněží těm, kdož obcovali s vypověděnými, 251 a;
— pokání (1524) řád v. svátosti (snesení o nich).

svátosti, pokání, (1525) vyznání o něm 131 a, 326 b; — br. Matěje 149 b, 200 b, 202 b, 204 a, 383 b, 391 a, 394 b;
— — (1527) Slivka činil 222 b;
— nemocných, posledního pomazání;
— — o něm smýšlení 1524 kn. Búchala a Mat. Malínského 42 b;
— — řád v. svátosti (snesení o nich 1524);
— — (1525) vyznání 131 a, 326 b;
— — rouhání 242 pozn., 334 a;
— — (1527) dáno děvečce Žemličkové 224 a;
— biřmování 131 a, 326 b; o něm Jiří flašnéř 242 pozn.
— svěcení kněžstva podle kompaktát 121 a;
— — za Rokycany 137 a;
— — řád (1524) 115; vyznání o něm 131 a;
— — rouhání o něm 82 b, 85 b, 85 a, 86 b;
— manželství (1524—25) řád 74 a, 131 a, 319 b 320 a.
svěcení (svátků, kněží a j.) v. svátek, svátosti, též ceremonie, kněží.
svědci falešní 106 b, 301 a.
světla při bohoslužbě, 1525 vyznání o nich 326 b.
světnice obecní v. Praha, rathouz.
»u sviní« dům v. Praha, domy, Slivka.
svoboda v Praze 247 a, 248 a, 277 a; *svobody zemské*, privilegia 89 b, 153 b, 188 a, 323 b, 337 b.
Sýčín, Sejčín, ves u Ml. Boleslavě, 1521 farářem Pavel Písecký, 357 b, 360 b.
synoda podobojích (1519) 356 a, srov. sněm.
Syon, Sion v. Strahov.
Szydlowiecki Krištof, posel polský, 1524 v Praze, 27 pozn.
Šalamoun, král židovský (bibl.), 197 b, 251 b, 263 b, 300 b;
— Martin, 1527 konšel, 249 a;
— »u Šalomúna«, dům v. Praha (domy), z Pokštejna.
šatlava v. Praha, vězení; šatlavování nevinných 248 a.
Šavel (sv. Pavel, bibl.) 241 a.
šefmistři kutnohorští 1524 vyslýchají Malínského, 39 a, 41 a, 42, 43.
z Šelmberka (Šelberka, Šellenberka, Šelmberka) Jaroslav, nejv. komorník, 1523 sproštěn úřadu 14 b.
šenk, šenkéři, šenkovní domy, v. Praha, domy.
Šerlink Matouš, měšťan pražský, 1483 vypověděn 288 a.
Šéšovice, dvůr Brikcího Řeháka, 1524 Zachlubilův, 52 pozn., 221 pozn.
ševci 133 a.
šibenice, čest na š-ici odsouzených 259 b.
Šidáček Petr z Plzně, 1525 při jednání o kompaktáta v Budíně 152 a.
Šídlo, Subule Václav, farář u sv. Mikuláše v St. m. P., člen konsistoře podobojí, 1521 zřídil processí 307 b;
— 1523 vypověděn 19 b, 20 pozn., 359 b;
Šídlo, Subule Václav, 1524 nazpět povolán 20 pozn., 71 b, 309 a;
— jedná proti vězňům 77 a;
— 1525 poddává se v poslušenství papeži 321 a.
Šilink u pranéře 1524 dán nožíři a Kalencovi 67 b, 68 b.
Šimon, kanovník pražský, 1525 v Budíně při jednání o kompaktáta;
— kněz, farář u sv. Haštala, (1523) vypověděn 19 b, 309 pozn., 359 b; — (1524) nazpět povolán s jinými 71 b;
— z Knína, zámečník, vypověděný, 1530—32 smlouvá se s Pražany 270 a, 278 pozn.;
Šípecký j. *Orudka z Újezdce* Vít, soused St. m. P., 1524 konšelem, 27 b;
— zachránil se v bouři na hrad 55 pozn., 84 b, 317 b, 331 a;
— obviněn ze zrady 65 a;
— 1525 vypověděn 261 a;
— 1530 smlouvá se s Pražany 270, 277 b.
Šišmánek Václav z Litomyšle, mistr učení praž., 1520 administrátorem 356;
— káže v Týně 357;
— 1522 uvádí opata na Slovany 358 b;
— 1523 sesazen 109 b, 359 b.
škola 342 b; v. Klatovy, Praha; židovská 168 a.
školní lejci pomáhali Rokycanovi při zavedení církve v. Rokycana; — školní učitelé v. Hlavsa, Písecký, Pašek, Václav.
— *-ní* učitelé v. Hlavsa, Hroch, Jakub, Písecký, Pašek, Václav.
Šlik Šebestian na Lokti hr. 1523 přidal se k podobojím 378.
Šmakal Jiří, farář u sv. Jindřicha v N. m. P., soudruh kn. Mart. betlémského, 1524 odchází z Prahy 47 a, 50, 364 a.
Šmerhov, dům v. Prokop krejčí.
Šorf ze Štiřína Mikuláš, měšťan N. m. P., soudruh Hlavsův, (1522) radí králi, 12 pozn., 306;
— (1524) konšelem radním 27 a, 51 a, 52 a, podacím pánem v Opatovicích 53 pozn., 83 a;
— v bouři ušel zajetí 55 b, 317, 376;
— slyšán před knížetem, viněn z úkladů a hájí se, 64 b, 65 b, 83 a, 84 b, 88 b, 94 a, 95 a, 101 b, 165, 331 a, 333 a;
— (1525) vypověděn 105 a;
— na hradě trvá při jednání o kompaktáta 113 b;
— v Uhrách u krále 158, 172 b;
— (1528—29) jedná s Pražany o smír 239 b, 251, 252 a—253 b, 254 b, 255 b, 256 b, 258, 259 a, 261 a;
— (1530) očištěn z nářků, vrací se 270;
— (1532) opět konšelem 338 pozn.
Španělsko, Hispanie 198;
— infant v. Ferdinand;
— král v. Filip Sličný;
— Hispanové bojují proti papeži v Italii (1527) 234 a—235 b.

špehéři mezi sousedy (1524) 75 b.
Špetle z Janovic Jan na Bělé a Bezdězi 1525 ohrazuje se proti jednání o kompaktáta 153 b, 323 b.
Špik doktor v. Sobek.
Špinka v. vězení.
špitál sv. Pavla v. Praha, špitál; — špitální mistr v Teplé 378 b, 379 b.
Šrámek, sladovník u sv. Jiljí v Praze, 1524 skrývá žoldnéře 102 a.
Štefan král v. Zápolský.
Štěpán sv. (bibl.) 341 b; kostel v. Praha, kostely; — švec malostranský, 1524 vypovědĕn 57 pozn.
ze Šternberka Albrecht na Lukově 1502, jemuž píše br. Tůma, 132 pozn.;
— Albrecht na Zelené Hoře, 1525 v Budině při jednání o kompaktáta 323 a.
ze Štiřína v. Šorf.
Štýrsko; pronásledování náboženské 231 b.
Šúd Mikuláš, mistr, 1523 navštívil kn. Búchala v Hoře 359 b;
— Václav v. Rožďalovský;
— Petr od »hroznu« ze Želez. ul., choť Zuzany Frankovy, 222 pozn.
Šumburk Nový v. z Fictum.
švábský: »švábská« mše v. mše; — šv. odpověď dána Pražany 237 b.
ze Švamberka Kryštof na Boru 1525 píše p. Lvovi do Budína 155 a, 324 b.
švestky 377 b.
Švihovský z Rýzmburka Jindřich, nejv. kancléř, 1523 sproštěn úřadu 14 b;
— 1525 v Budíně při jednání o kompaktáta 152 a, 323 a, 324 b, 325 a, 326 a;
— má válku s knížaty bavorskými 273 a.
Švík Jiřík, měšťan novoměstský, 1524 konšel 27 b, 51 b, 74 b, 320 b.
Švoboch v. Schwabach.
Tábor m. v Čechách, 1525 hoří 261 a.
táborský: táborští bratří, Táboři, za Žižky bojují 160 b, hubí kláštery 137 b;
— táb. kněží povzbuzovali k boji 160 b;
— — psali kacířská písma 200, 203 a;
— — 1444 hádali se o víru s Rokycanou 36 b, 37 a, 139 b, 140 pozn.;
— — pronásledováni za krále Jiřího a vězněni 131 a, 304 b, 305 a;
— táb. měšťané 1520 zbiti od Zd. Malovce;
— — 1526 ve válce s Turky 327 b.
tajemství sv. v. víra.
tance zapověděny (1524) 25 a, 196 b; taneční písně 133 a.
tarmark v Praze 222 a.
Tata, zámek v Uhrách, 1527 poddal se Ferdinandovi 226 a.
Tatek Jiří, krejčí, soused St. m. P., 1525 vypověděn 127 b, 287 a;
— 1530 smlouvá se s Pražany 270, 277 b.
z Těchlovic Dorota, choť Mikuláše od »hlohové koruny«, (1517) 10 pozn.
tělo a krev Páně v. svátosti.
Tejn v Praze v. Praha, kostely.
»Templ« dům v. Praha, domy.
Tepelský klášter; Petr, opat. 1523—24 přijímá listy o příhodách pražských 374—379; má byt v Praze 375 a;
— mniši, v. Jan, Strahov, Jiljí;
— posel Pavel 375 b; služebník Mikuláš 377 a;
— bakalář v. Jakub;
— v. špitální mistr.
Theobald Zachariáš, kronikář, 9 pozn.
theologie mistři v. doktoři, mistři, universita.
Thessaloničtí (bibl.) 148 b.
Thomisté, stoupenci Tomáše z Aquina , 347 b.
Thurzó (= z Tuří) Stanislav, biskup olomoucký (moravský, kroměřížský), legátem královským (1524) na sněmu pražském, působí proti pikartům 4 a, 27 b, 185 b, 306 a—307 b, 375 a;
— pomáhá sesazeným nejv. úředníkům 29 b.
Tiber, řeka v Italii, 235 a.
Tisa, řeka v Uhrách, 226 b, 227 b.
Tobiáš (bibl.) 351 a.
Točenice, lázeň v Praze, v. Praha, lázeň.
Togaj, Tokaj v Uhrách, (1527) ležení Zápolského 226 b;
— vzdal se Ferdinandovi 227 b.
Tomáš sv., Tomek, z Aquina, učitel církevní 32 a.
sv. Tomáše klášter v. Praha, kláštery.
Toskana, Tuscia, země v Italii, 1527 válka císaře s papežem 232.
Tours, m. franc., v. Berengar.
Toušeň nad Labem, statek Paškův, zvelebena z peněz pikartských 247 a, 248 pozn., 253 a;
— shořela (1530) 279 b, 280 a.
traktáty bludné zapověděny, censura jich (1524—25) 46 b, 73 a, 130 b, 319 b, 320 a;
— táborské 200 a, 203 a.
trápení nevinných 144 a, 166 a, 330 a.
z trávení nářky v. Praha, vyšlí.
Třebíč v. z Bozkovic.
Třeboňský Vavřinec, mistr, kazatel kaple Betlémské, člen konsistoře, potom (1530) administrátor podobojí;
— 1517 jako rektor university píše Jiřímu Píseckému 325 a, 354 b;
— 1525 poddává se poslušenství papežskému 321 a;
— 1530 jedná o smír s vypověděnými 268 a, 269 a, 271 a, 275 a, 277 b, 278 a.
z Třebska v. Opice.
Trenčín v Uhrách 1528 vzat od krále Ferdinanda 229.
Trepka Ondřej, hofmistr uherský kr. Ludvíka, 158 a, 323 a.
Třeštík Šimon, 1527 konšel pražský, 249 a.
»u tří korun« v. Praha, domy.

Trident, Trient v Tyrolsku, 230 a; biskup v. Clesius.
triumf pražský (1483) 292 a.
z Trocnova v. Žižka.
sv. Trojici rouhání 90 a, 91 b, 92 a.
trubači, královský v. Lorenc;
— pražský v. Praha (trubači) Beneš.
Trubka Václav, soused praž., vypověděný, 1530 smlouvá se s Pražany 270, 275 a—276 b, 278 pozn.
»u trúby« v. Praha, domy; Řeháček.
truksasi 306 b.
Tůma Přeloučský, spisovatel bratrský, 132 pozn.
Turci vpadli do Uher (1521) 357 b, (1526) a vítězi u Moháče 165 b, 191 a, 192 b, 193 a, 194, 195, 198 a, 231 a, 360 b, 368 a, 369—370, 387 b;
— 1529 vpadli do Rakous a dobývali marně Vídně 265 a—268 b;
— chystány marně výpravy proti nim (1522) 388, (1524) 360 b;
— nejsou prý tak ukrutni, jako kněži 144 b;
— turecký císař pomáhá Zápolskému 192 b, 265 a.
turnaj v Praze (1527) 260 b; v. kolby.
Turnov, m. v Čechách, bydliště Hynka z Perknova (1526) 212 a; — turnovského faráře zápisky 52 pozn., 62 pozn.
Tuscia v. Toskana.
Týn v. Praha, kostely.
učení; falešné, nepravé 148 a, 200 b, 206 a, 267;
— viz apoštolé, Bratří, církev, kněži, Hus, Luther, Miruše, papežský, Praha (universita), Řím, zákon boží.
učeníci Kristovi 117, 242 a, 309 b, v. apoštolé.
učitelé církevní, víry, zákona; bludní, falešní, nepraví, nevěrní 148 b, 252 b, 267 b, 292 b, 300 a, 381 a, 391 a; viz bludy;
— Kristovi, praví, věrní 146 a, 203 b, 205 b, 206 a, 231 b, 388 a;
— lutherští 108 a;
— noví, (1529) řád o nich 22 a, 73 a, 320 a;
— pražští, římští v. Praha, Řím;
— v. doktoři, Erasmus, kněži, Luther, otcové, sv. škola.
Uhry. Uherská země, Uherské království; král český tam odveden a stále pobývá na škodu Čech 7 a, 8 b, 10, 16 b, 80, 81 b, 177, 183, 184 b, 307 b, 355 b, 358 a, 369;
— — 1509 Uhři v Praze strhli bouři 9 b;
— — 1524 poselství odtud v Č. 71, 72 b;
— — 1525 legát v U. a jednání tam, kompaktáta s Čechy v. Campeggio, kompaktáta;
— — jede do U. kn. Minstrberský 116 b, Hlavsa 158 a, 159 a, 180 b, 181;
— — 1526 bídné poměry 362;
— — 1521—1528 boj s Turky a se Zápolským 191 a, 192 b, 193 b, 195, 198, 221 a, 225 a—229 b, 231, 265 a—268 b, 357 b;
— arcibiskup, biskup v. Goston, Salkan;
Uhry, král, královna, v. Anna de Foix, Ferdinand, Ludvík, Marie, Vladislav, Zápolský, Zikmund;
— kancléř v. Salkan.
Újezd, Oujezd v. Praha; Lupáč.
z Újezdce Orudka v. Šipecký.
Úlehle v. Oulehle.
ulice v. Praha.
umývání nohou na Zelený čtvrtek od krále Ferdinanda a císaře Karla 229 b—230 b.
Unhoštský Václav, děkan u sv. Apolináře, (1529—39) administrátor podoboji;
— 1530 jedná o smír s vypověděnými 268 a, 269 a, 271 a, 275 a, 277, 278 a.
universita v. Praha, universita.
upálení: *u. pro víru* 134 a, 147 a, 335 b, 361 b; v. Hus, Jeronym, Klára, Jiří flašnéř, Marta z Poříčí, Mikuláš vřetenář, novokřtěnci, Václav pasíř;
— viselce Duchka 179 b.
úplatky, dané straně Paškově 103 b, 127 b, 128, 160 a, 165 b, 169, 247 a, 287 b, 327 a, 361 b; v. Karban, Minstrberský, Pašek, Zachlubil, Ziga, židé;
— domnělé legátovi 123.
úřadů naděje, podnět k bouři (1483) 160 a, 288 a.
z Úrazu v. Albus z Ourazu.
úředníci obecní v. Praha, úřady;
— královští v. král;
— zemští 1522 v nevoli s Pražany 13 a;
— — 1523 sesazeni a msti se 4 a, 14 b, 29 b;
— v. nejv. hejtman, hofrychtéř, kancléř, komorník, podkomoří, purkrabí, písař, sudí.
úroky nespravedlivé 384 b.
útisky u víře 315, 319 b, v. víra; v. sirotčí.
Václav, bakalář od »bílého lva« na Ovocném trhu (č. 143-I.), konšel St. m. P., (1524) poslán od Pražanů ke králi do Budína 70 b, 71, 96 pozn.;
— doktor (z Velhartic?), při úř. zemských (1523), 377 a;
— kantor klatovský, 1517 volán k soudu university 353 b;
— IV., král český († 1419) 137 a;
— kramář z Můstku, (1525) ručí za M. Brikcího 51 pozn.;
— kněz u sv. Štěpána v N. m. P., (ok. 1520) přestal vystavovati svátost 32 pozn.;
— pasíř, Němec, 1528 upálen pro víru 218 pozn., 241 b—243 b;
— kaple sv. V-a, na hradě Pražském 12, 198 a.
Vácov v Uhrách, vácovský biskup v. Salkan.
Vachek Václav, mistr, člen kolleje Vš. Sv., (1522) umřel 358 b.
z Vajtmile (Weytmile) Šebestian, 1527 regent komory české, smluvčím mezi Pražany a vypověděnými 221 b.
Valdenský Petr, původce sekty, 156 a, 325 a; viz Bratří.

z Valečova a Kněžmostu Václav, podkomoří krále Jiřího, původce traktátu proti panování kněžskému, 26 pozn., 137 a, 138 pozn., 305 pozn.;
— Samuel v. z Hrádku.
Valenta Jan j. Valentinův, soused pražský, následovník Mirušův, 1525 vypověděn 166, 270 b;
— 1530 smlouvá se s Pražany 270, 271 a, 275 a až 276 b.
Valentin, řezník, rychtář staroměstský, (1518) zabit.
Valerius Maximus, římský historik 362 b.
války 109 a, 381 a, 390, v. husitské války, Turci.
Vaníčkovic v. Ziga.
varhany 35 a, 303 a, 307 b.
z *Vartmberka* Havel na Zvířeticích, 1528 při upálení flašnéřově a písařově 241 b;
— Jan na Dubě, 1523 nejv. purkrabím 15 pozn.;
— — na sjezdu na straně lutherské 20 pozn., 65 pozn.;
— — 1524 na sněmu odpírá Korambovi 307 a;
— — 1525 na sněmě chrání lutherány 376 b;
— — na sněmě o víru 114 b;
— — na sjezdu kolínském 177 pozn. 178 a;
— — v Uhrách 180;
— — 1527—8 regentem komory a mluvčím mezi Pražany a vypověděnými 221 b, 238 b, 249 b, 250, 328 pozn.;
— — 1530 nejv. purkrabím, při odsouzení Paškově 273 b, 274 a.
Vávra, Vavřinec (Krasonický?), přítel (bratr?) Matěje poustevníka 150 a, 151 b.
vazba v. vězení.
večeře páně podobojí 36 a, 72 b, 146, 305 a, 309 b;
— bludy o ní 83 a, 86 a;
— výklad Malínského (1524) 39—44;
— Paškův (1525) 116 a—118 a.
— v. podobojí, svátosti.
z Vejtmile v. z Vajtmile.
z Veletic v. Slivka.
z Velhartic (?) v. Václav doktor.
Vertumnus, řím. bůh, 349 b.
vévodové 300 b.
vězení, vězni v. Praha, vězení a Praha, vyšli.
Vídeň; 1490 smrt kr. Matiáše 7 b;
— 1515 sjezd 10 b;
— 1527 narození Maximiliánovo 225 b;
— pobyt králův 220 a, 223 a;
— 1528 upálení novokřtěnců 231 pozn.;
— 1529 dobývání od Turků 265—268 a.
vidění žoldnéřů (1524) 69 b.
vigilie v. půst.
Wiglef v. Wyclif.
víno, jeho úroda (1525) 361 a, 383 a;
vinaři v Praze (1524) mučeni, aby svědčili proti Šorfovi 65 b;
— (1524—25) bouřeni Caherou 293 a, 312 b.
vinice u Prahy 173 b, v. Červený lis.
viniční úředník, perkmistr v. Bartoš, Opice, Zachlubil.
Vintířov v. z Fictum.
víra (křesťanská, Kristova) pouhou záminkou zlému 4 a, 95 b, 96 a, 245 b, 286, 291 b; 328 b, 331 b, 394;
— vyznání víry viz Jiří flašnéř, Malínský, Marta, Mikuláš vřetenář, Perknovský;
— rozdíly víry vyšetřovány a zapovídány 91 b, 92 a, 299 a, 300 a, 302 b;
— liché obviňování při víře 89 b, 90 a, 99 b, 268 b, 270 b—272 b, 329 a, 330;
— vězni poddávali se k vyznání 98 b;
— o víru jednání na sněmech 114, 115, 116, 153—157, 323—325; v. sněmy a sjezdy.
— podle kompaktát 121 a;
— počet z víry v. nápravy;
— víra v rukou kněží 133 a, 134 a;
— sněm o v. (1444) 139 b;
— o v. br. Matěj píše 146 a—151 a, 201—205;
— Turci nepřátelé víry 19 b;
— v bouři (1483) 287 b, 305 b;
— obecná 209 a, 212 b;
— smyšlená kněží Caherových 211 b;
— Bartoš písař napravuje prý víru 270 b;
— vypověděni opatření při víře 275 b—277 b;
— rozl. otázky 310—311, 314 a, 317 b, 318 b, 319 až 322 b;
— tajemství víry Miruše hlásá prostým lidem 346 b, 347 a, 351 a;
— odstup od víry 3;
— boje o víru v Čechách v. husitské války.
Vít, mečíř, měšťan pražský, 1525 vypověděn 166 b. 182 b;
— 1530 smlouvá se s Pražany 270, 271 a, 275 b—276 b;
— švec 1525 ztrýzněn 165 a.
sv. Víta kostel v. Praha, kaple sv. Václava.
Viterbi, Viterbo v Italii 1527 za boje cís. a papeže 233 a.
Wittenberg v Sasku, působiště Lutherovo, 31 a, 107 b. 108 b, 109 b, 144 a, 301 b, 302 a, 359 b;
— v. Cahera, Luther.
Vitzthum v. Fictum.
Vladislav II. Jagellonský, král český, 1471 přijat a korunován v Čechách 6 a—7 a;
— — 1484 odpouští Pražanům bouři 287 b—289 b, 296 b, 305 b;
— — 1490 trestá spiknutí s Mat. Uherským proti sobě 7 b—8 b;
— — zvolen a korunován v Uhrách 7 b;
— — 1509 přijíždí do Čech, dívá se na bouři malostranskou, trestá výtržníky 9 a—10 a;
— — zapovídá jednotu měst Pražských 246 a;
— — vypovídá ve sporu stavů proti městům 13 a,
— — 1510 vrací se do Uher 10 a;
— — 1514 dal Praze privilegium voliti konšely 15 b, 274 b;
— — 1516 na sjezdu vídeňském 10 b;
— — 1516 † 10 b, 11 a;

Vladislav II. Jagellonský dal erb Hlavsovi a Paškovi 17 b, 19 a;
— — dal kvitanci p. Lvovi na dluhy 13 a;
— — jeho dluhy 3 b, 12 b, 355 a, 358 b.
— — jeho doba 358 a;
— — jeho povaha 7 a, 10 a, 362 a.
vládykové v. stav rytířský.
vlaský: *v-ské* bubny 318 a; — *V-ská země* (1527), boj císaře a papeže 232 a—236 b; — do *V-ské země* jdou kněží podoboji pro svěcení 86 b, 355 a.
Vlašim v Čechách, v. Opl z Fictum.
Vlašimský Martin, mistr 1471—1514, kmotr Jiřího Píseckého; o něm káže Miruše 348 a;
— Tomáš, mistr, děkan universitní (1518), probošt koll. Karlovy, 354 a, 294 b;
— — 1520 utíká před morem 357 a;
— — 1522 členem kolleje Vš. Sv. 358 b.
»u vlka« v. Praha, domy.
z Vlkánova Martin od zlatých křížů podporuje v nouzi Zigu Vaníčkovic 280 pozn.;
— v. Prefát, Rauš, Roh, Žába.
Vltava, řeka 17 a, 289 b.
Vojha Štěpán, soused malostranský, 1524 vypověděn 57 pozn.
vojna husitská, turecká v. husitské války, Turci.
Vojtěch, kněz, farář buď týnský neb u sv. Štěpána, 1524 svědčí proti vězňům 86 b, 333;
— 1525 »napravuje« bludné 129 b;
— z Poříčí zeť Jiřího Lopatského, 182 pozn.;
— sv. Vojtěcha kostel, v. Praha, kostely;
— sv. V-a hora (Lštění),, bydliště br. Matěje 395 a.
Volšany v. Haléř, Karban.
vomirály (humerale) při bohoslužbě odkládají (1523) 332 a.
vopaktáta v. kompaktáta.
Vopice v. Opice.
Vosel v. Osel.
vožralství v. ožralství.
Vratislav ve Slezsku 22; 1527 pobyt králův 223 a, 232 pozn.
z Vratu v. Fikar, Pašek;
— Kateřina roz. Pikhartova, choť Paškova 54 pozn.;
— Bartošův výklad jména 17 b.
vraždy v. mordy.
z Vřesovic Jakub 1523 podkomořím 15 pozn.;
— 1525 na sjezdě kolínském;
— 1526 v boji s Turky 196 a.
— Jaroslav v. Brozanský z Vřesovic.
Všebořice v. Lungvic.
ze Všehrd v. Kornel.
vůz cestovní 375 b.
Wyclif John dr., reformátor anglický, prý původce kalicha v Čechách 156 a, 325 a;
— odříkání se ho 321 b.
vypovědění, vypovídání v. Praha, vyšlí.
výprosy 289 b.
vystavování svátosti v. monstranci.
Vyšehrad Český 1420 zkažen 137 a;
— Uherský 1527 poddal se Ferdinandovi 226 b.
vyznání víry v. víra.
vzývání svatých v. svatí.
zádušní nadání podle kompaktát 154 b, 324 a;
— — v Týně v. Praha, kostel týnský.
zahrady, útulkem vypověděných (1525) 173 b.
Zachlubil Tomáš, kovář, měšťan N. m. P., 1524 konšelem 27 b, 51 b;
— původem bouře 4 b, 290 a, 315 a;
— úředníkem špitálu sv. Pavla 55 pozn.;
— 1525 přijímá úplatky 169 b;
— 1528 perkmistrem 249 a;
— 1534 náhle umřel 280 a;
— jmění jeho 52 pozn., 221 pozn.
zachovací listy mějtež, kdož se chtí v městě usaditi (1524) 73 b, 319 b.
zaklínání hada 136 a.
zákon boží, páně, 67 a, 111 a, 126 b—129 b, 132 b—134 b, 136 a, 142 a, 144, 147 a—149 a, 150 b, 154 b, 171 a, 199 b, 202, 203 a, 204 b—206 a, 217 b, 218 a, 224 a, 242 b, 243 b, 244 b, 267 b, 299 b, 302 a—303 b, 310 a—311 a, 312 b, 313 b, 314 a, 315 a, 319 a, 324 a, 327 b, 333 a, 363 a, 381, 382, 387 b, 388 a, 391 b, 392 b, 394 b;
— — podle Rokycany 140 a, 141 a;
— — podle Luthera 121 a—122 b, 363 a;
— — podle Cahery 141 b;
— — odpírá kompaktátům 118 b, 161 b;
— — budiž základem nauky (1524) 73 a, 319 a;
— — poznává se u Němců 110 a;
— — *Nový a Starý* (písmo sv.) 151 a, 310 a, 313 b, 385 a; v. písmo sv.
zákoníci 148 a, 205 b, 217 b.
zámek královský v. Budín, Praha (hrad).
zápisy pražské 1524 proti vězňům v. artikuly;
— s kněžími kacířskými 83 b;
— 1527 postranní obecní 221 a;
— vyzdviženy všecky 220 b, 260, 261 a.
Zápolský Jan Štěpán, vévoda sibiňský, 1525—6 proti kr. Ludvíkovi 362;
— 1526 volen za krále uherského 193 b;
— 1527—29 bojuje s kr. Ferdinandem 195 b, 225 a až 229 b, 231, 265 a—266 b.
zatracení 200 b.
zavedení 206, v. církev.
zavinění hlavní 166 a.
zázraky 210 b; srov. divy;
— v oblacích (1527, 1529) 228 a, 251 a.
Zbiroh, dům v Praze, v. Klára, Praha (domy).
zboží kostelní podle kompaktát 120 a.
zbrojení (1524) 169 b.
zbrojný lid v. žoldnéři.
Zderaz v. Heremita.

»*zdrávas*« zapovídáno modliti (1519) 356 a.
Zèlé Vít, řezník, konšel malostranský, 1524 původ bouře tamní, viněn krádeži 57 pozn., 78 b, 79 a.
zelený pokoj v. Praha, hrad.
Zelená Hora v. ze Šternberka.
zemané v. stav rytířský.
země Česká, zemské potřeby, věci v. České království.
Ziga Vaníčkovic, řezník, měšťan St. m. P., kmotr Paškův, 1483 v mládí vypovědín 317 a;
— — 1517—24 uvádí bludné kněží k farám 91 a, 332 a;
— — 1524 konšelem 27 a, 249;
— — pomocníkem Paškovým ve schůzi květnové 313 b, 314 a;
— — původ a strůjce bouře 4 b, 52 a—56 a, 290, 315 a—317 b, 318 a, 376 a;
— — viní vězně před knížetem i jinde 65 a, 66, 126 b, 330 b;
— — 1525 pronásleduje pikarty 361;
— — přijímá úplatky 128 pozn., 169 b;
— — navádí k svědectvím křivým 165 b;
— — 1526 staví se proti králi 369 a;
— — 1529 ujel do Klatov 253 a;
— — 1530 jedná s Hlavsou 268 b—269 b;
— — dlužen židům 247 b;
— — 1533 trestán od krále i osudem, umřel 280, 290 b, 338 b;
— — jeho choť Anna, Dorota 54 pozn.
Zikmund, Zigmund, Sigmund, král uherský a český, císař římský, 1420—37 v boji a jednání s Čechy 111 b, 137 a—139 b, 371 b; přijat za krále 305 a;
— král polský, bratr Vladislava II., 1515 na sjezdu vídeňském 10 b;
— — 1524 má posla na sněmu v Praze 28 a;
— — 1525 píše Ludvíkovi 112 pozn.;
— — chystá s ním sjezd 376 b, 380 a;
— — 1528 pomáhá Zápolskému 228 a;
— farář v. Řepanský.
Zižcha v. Žižka.
ze Zlicka v. Brikcí.
zkoušky v. Praha, universita.
»u zlatého kola«, »u zl. klíčů«, »u zl. trouby«, dům v. Praha, z Vlkánova.
zločinci u práva 61 b.
zlodějství 388 a.
zlořečení 150 b, 346 a, 385 b, 387 a.
změtenci v. bludaři.
zmítání na koži 75 b, 183 a.
Znojmo, m. na Moravě, 1528 pronásledování novokřtěnců 231 b;
— 1529 ležení vojska proti Turkům 266 b.
zpívání v kostelích (1483) 287 b;
— — ok. 1520 frejířské 35 a;
— — 1523 latinské pomíjel kněz Martin betlémský a dal zpívati české 170;
— — 1524 řád o z. 46 b, 299;
— — 1525 vyznání o z. 153 a, 326 b;
— — 1526 při rekviem za krále 198;
— — 1530 Tedeum proti vězňům 293 a.
zpověď, 1524 řád zpovědní 73 a, 319 b;
— (1525) vyznání o zpovědi 131 a, 327 a;
— nucená a oukladná za Rokycany a Cahery 125 a, 208 a, 277 a, 304 b, 305 b, 339 b.
zpovědníci 165 a, 222 b.
zrada, zrada boha 148 a, 380 a, 381 b, 387 b;
— zradou, ouklady dotýkání, osočování, naříkání vězňů 65 a, 91 a, 97, 98 b, 100 a, 132 a, 145, 165, 178 a, 316 b, 318 b, 320 b, 331 b;
— (1524) usnesení o zrádcích 74 b, 320 b;
— zrádní udavači 248 a.
Zralý Bohuslav, farář u P. Marie na Náměti v Hoře K., 1524 v soudu s Mat. Malínským 43 a.
Zuzana, osoba bibl., 295 a, 338 a.
Zvířetice v. z Vartmberka.
»u zvonu« v. Sova.
zvonění v kostelích 198, 317 a.
zvyklosti v. řád.
Žába, Jan od »žáby«, 1524 konšel pražský 86 a;
— uvězněn 101 a;
— 1530—32 smlouvá se s Pražany 270 a, 277 b, 278 pozn.;
— z Vlkánova Jan, 1525 úředník nad sbírkami pražskými 182 pozn.
Žabka z Limberka Jiří, pán moravský, král. sekretář, 1524 poslem král. na sněmu pražském 4 a, 185 b.
žáci v době husitské 137 a.
Žák Jan, doktor, probošt litoměřický, administrátor pod jednou, 1525 účastní se jednání o kompaktáta 152 a, 323 a.
žalářování v. vězení.
žalmy Davidovy 40 b, 41, 151 a, 179 a.
Žamberk v. Michal ze Ž-ka.
ze Žampachu v. Hložek.
Žatec, rodiště Caherovo 107 b;
— v okolí rodiště br. Matěje 142 a statek Jiř. Hrdiny 309 pozn.;
— 1525 účastní se jednání o kompaktáta 114 a.
Žatecký v. Cahera, Černobýl.
Žemlička Matouš, kožišník v Praze v Opatovicích, pán děvečky krvavě se potící (1527) 224.
ženitba kněží (1524) 25 b, 86 a, 93 b.
ženky lehké v. nevěstky.
Židé v Starém zákoně 35 a, 69 b, 106 a, 171 b, 240 b, 242 pozn., 244 a, 385 b, 386 a, 387 b, 388 a, 389 b, 392 b;
— v Budíně uherském zmordováni (1526) 193 b;
— mají volnost víry 48 b;
— křtění v. Ituriach;
— pražští v. Praha (str. 426); židovské školy 168 a.
živnosti v. Praha, cechy, řemesla, živnosti.
Žíž Jan, měšťan pražský, 1483 vypověděn, 288 a.
Žižlice, m. v Hradecku, 1525 sjezd panstva 153 b, 323 pozn., 304;
Žižka z Trocnova Jan; jeho činy 137 b, 138 pozn., 160 b, 170 a;
— doba Ž-kova dobou čistého poznání 359 a.
Žlutický Václav, konšel N. m. P., 1525 vypověděn 170 a.
život věčný 352 a.
žoldnéři zbrojní 67 a, 69 a, 70 b, 87 a, 100 a, 101 b, 102 a, 160 a, 161 b, 169 b, 222 b, 227, 254, 376 b.

SEZNAM ZKRATEK RUKOPISŮ BARTOŠOVY KRONIKY V POZNÁMKÁCH.

a rkp. Marka Bydžovského z Florentina, v křížov. knih.;
b » litoměřické bisk. knihovny;
d » strahovský P. V. Duchovského;
e » universitní knihovny XVII. D 5;
g » » » XVII. C 4 Groffův;
h » » » XVII. F 51 v Historii bratrské;
k » p. dr. L. Katze;
l rkp. knih. lobkovické v Praze;
n » strahovský, český VIII. C 1;
o » osecký;
s » strahovský, český VIII C 2 a;
v » dvor. knih. vídeňské;
z » strahovský, český VIII. D 7, základní;
ost všecky ostatní rkpy mimo základní.

OPRAVY.

Str. 6. sloupec a, ř. 27., přidej po straně: 19. srpna.
» 7. » a, ř. 11., » » » 24. září.
» 8. » b, ř. 26., oprav » » 26. čce.
» 12. » b, ř. 2., » » » 29. května.
» 16. » a, ř. 14., » » » 14. března.
» 17. » a, ř. 14. mozku místo morku.
» 25. » b, ř. 24., oprav po straně: 1510.
» 25. pozn. b) zní takto: Vskutku stal se administratorem s jinými už v srpnu 1523 a teprve nyní v únoru 1524 sám.
» 27. sloupec a, ř. 14., oprav po straně: 14. března.
» 27. pozn. b), oprav Thurzó m. Pavlovský.
» 62. sloupec b, ř. 14., oprav po straně: 12. srpna.
» 63. » a, ř. 27., » » » 25. března.
20. března.
27. března.
» 68. » a, ř. 18., přidej » » 4. pros.
» 74. » b, ř. 48., » » » (31. října).
» 84. » a, ř. 22., » » » (8. srpna).
» 84. » b, ř. 11., » » » (9. srpna).
» 96. » b, ř. 15., » » » 25. srpna.
» 96. » b, ř. 24., » » » 30. srpna.
» 101. pozn. a), oprav: Paměti m. Pamětí.
» 104. sloupec b, ř. 31., oprav. po straně: 18. pros.
» 105. » b, ř. 28., » » » 11. února.

Str. 127. pozn. a), ř. 3., oprav: »Jak soudil« m. »Kterak smýšlel«.
» 128. sloupec a, ř. 13., přidej po straně: 5. dubna.
» 128. v pozn. a), ř. 3., vypusť: »níže tištěné«.
» 129. sloupec b, ř. 18., přidej po straně: 6. dubna.
» 132. » a, ř. 1., oprav »po druhé« m. »po druhe«.
» 143. v záhlaví, ř. 16., oprav »listu bratra« m. »listu u bratra«.
» 144. sloupec a, ř. 20., oprav po straně: 24. srp.
» 153. » b, ř. 6., » »Zdeňka« m. »Zdenka«.
» 160. » a, ř. 25., » po straně: 15. června.
» 185. pozn. b), oprav Thurzó m. z Pavlovic.
» 208. pozn. c), místo »Život a skonání« polož všude »Života skonání«.
» 223. pozn. b), místo »nejv. purkrabství« polož »nejv. hejtmanství«.
» 230. sloupec a, ř. 1., oprav po straně: 1528.
» 246. k pozn. a) dodej: V St. letopisech (776) r. 1507 »zůstáno na tom, aby žádný ani budoucí nestáli o tu jednotu pod vypověděním z města«.
» 258. sloupec a, ř. 23., oprav po straně: 4. května.
» 259. » a, ř. 32., » »přišlo« m. »přišlo!«
» 288. pozn., ř. poslední, oprav »Hájkova« m. »Hálkova«.
» 308. pozn. f), vypusť: »Slovákem«.
» 353. » 2., oprav: 1517 m. 1518.

TISKEM EDVARDA LESCHINGRA V PRAZE, VODIČKOVA UL. 34.

UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 04840 7780

